

Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

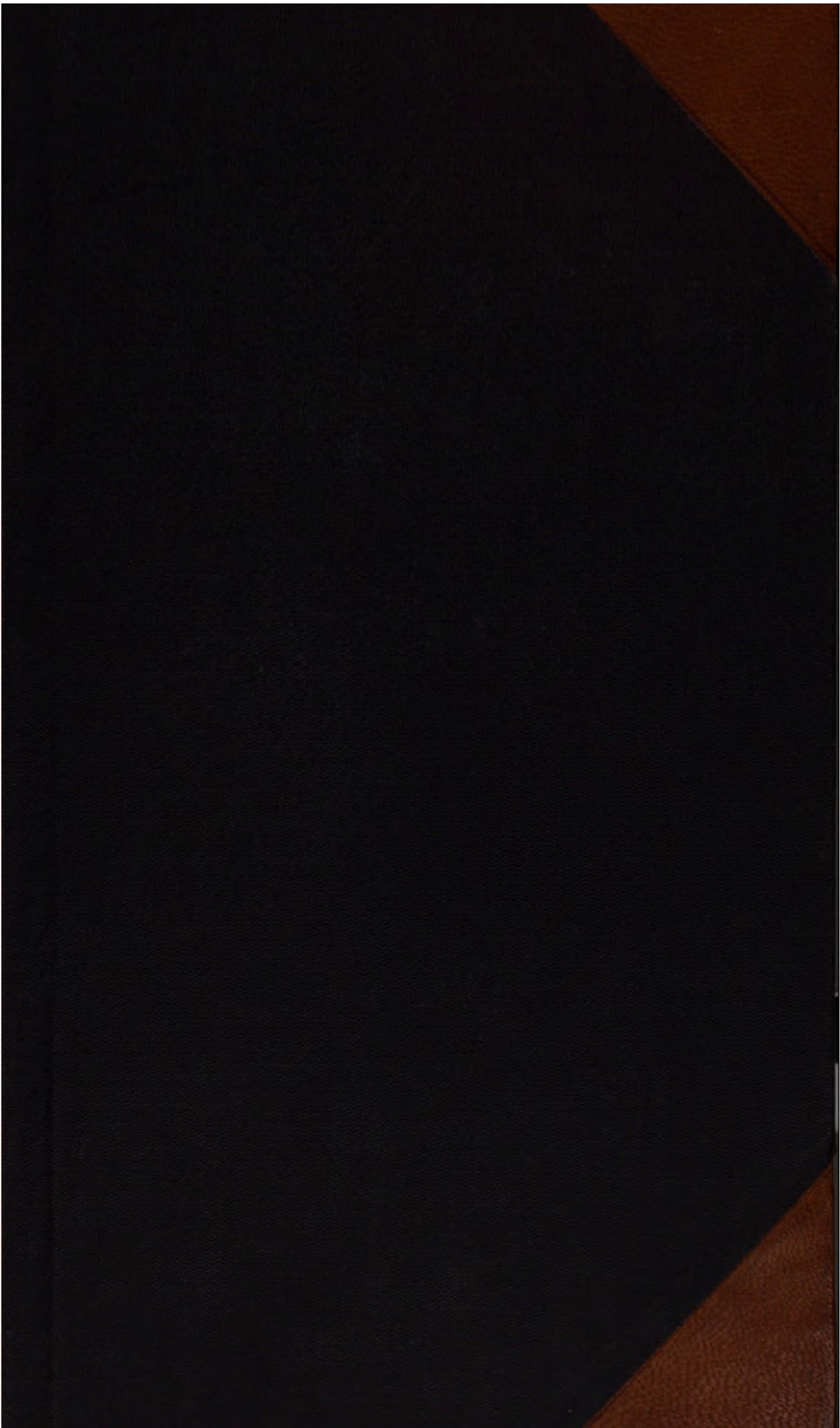
This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

<http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks>

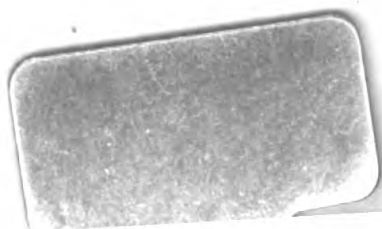

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

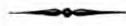
600099544.

ΦΙΛΟΣΟΦΟΥΜΕΝΑ

Η

ΚΑΤΑ ΠΑΣΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ ΕΛΕΓΧΟΣ

PHILOSOPHUMENA

SIVE

HÆRESIUM OMNIUM CONFUTATIO

ΦΙΛΟΣΟΦΟΥΜΕΝΑ

H

ΚΑΤΑ ΠΑΣΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ ΕΛΕΓΧΟΣ

PHILOSOPHUMENA

SIVE

HÆRESIUM OMNIUM CONFUTATIO

OPUS ORIGENI ADSRIPTUM

E CODICE PARISINO PRODUCTUM RECENSUIT, LATINE VERTIT

NOTIS VARIORUM SUIQUE INSTRUXIT, PROLEGOMENIS ET INDICIBUS AUXIT

PATRICIUS CRUICE

S. THEOLOGIE DOCTOR IN UNIVERSITATIBUS MONACENSI ET PARIENSI

ROMANÆ ACADEMIÆ CATHOLICÆ RELIGIONIS SOCIUS

ARTIUM LIB. DOCTOR, NORMALIS CLERICORUM SCHOLÆ RECTOR

PARISIIS

EXCUSUM IN TYPOGRAPHEO IMPERIALI

DE AUCTORITATE IMPERATORIS

M DCCC LX

110. v. 340.

PROLEGOMENA.

CAPUT PRIMUM.

De codice hujus libri et editionibus.

Anno 1840, a viro summo et litteratissimo Abel Villemain, Galliarum regi a rebus institutionis publicæ moderandis ministro, Mynoïdes Mynas et natione Græcus et doctrina, eam provinciam acceperat ut, aditu ad græca monasteria sibi facto, libros manuscriptos, qui alicujus essent pretii, perquireret, colligeret, et collectis bibliothecarum Parisiensium opes auget. Suscepto muneri Mynas non defuit. Inter cætera priscorum temporum monumenta, quæ feliciter reperta sunt in lucem prodire, non ignobilem obtinet locum *Galenæ dialectica*, quam ipse Mynas, anno 1844, typis mandavit, nobiliorem *Philostrati libellus de gymnastica*, *Babrii fabellæ*, et in primis codex novam *Omnium hæresium refutationem* continens, de quo nunc disputatio instituitur.

Huic codici excutiendo quum sedulam navaret operam Emmanuel Millerus, vir doctus et antiquitatis Græcæ studiosus investigator, facile agnovit partes quæ desiderabantur operis cujusdam, jam pridem manibus eruditorum triti, cui titulus *Φιλοσοφούμενα*, auctor autem Origenes inscribatur; idem corrigendis scribarum mendis ingenii acumen adhibuit; inde plurima quum ad pristinam integritatem restituisset, uno volumine, suadentibus amicis, et priorem librum jam notum, et cæteras ejusdem operis partes a Mynoïde repertas, Oxonii, anno 1851,

edidit. Quum autem Origenis nomine, quasi magno patrocínio fretus, liber prodiret in lucem, ob id ipsum par erat a viris doctis plurimis, majori studio, trutina exactiori et diligentioribus ponderibus eum examinari. Nec defuere qui negarent ab Origene scriptum fuisse, vel B. Hippolyto, vel Caio, presbytero Romano, temporis ejusdem theologo, adscriberent. De quibus controversiis agemus infra.

Codex ipse chartaceus, sed membraneo similis; forma quadrata; foliis 137 quorum nonnulla, nescio qua ratione alienum in locum translata, ab ipso Millero restituta suum in locum fuerunt. Exscriptus fuisse videtur, sæculo XIV, a Michaele quodam, si fidem adhibeamus his verbis quæ sub finem leguntur: « Χερσὶ « Μιχαὴλ ἡδε βίβλος τελέθει γραφεῖσα. » Operis autem libros septem posteriores continet; priores desunt sive quod eos non exscripserat librarius, sive quod interciderunt. At eorumdem argumentum discernere et rerum ordinem restituere inquirenti promptum erit.

Illud siquidem imprimis sibi animo proposuit nostri operis auctor ut prioribus libris quatuor Græcorum Barbarorumque placita exponeret, sex autem posterioribus hæresiarchas argueret e Græcorum philosophorum aut orientalium sectarum fontibus sua deprompsisse. Hæc enim ad finem noni libri leguntur: « Satis exposita esse arbitramur Græcorum et Barbarorum dogmata, nec « quidquam silentio prætermissum ex eis quæ philosophi vel hæretici docuerunt ¹. » Has autem quæstiones prioribus libris agitaverat, ut paucis verbis sed apertis, ineunte quinto libro, memorat: « Equidem arbitror, ait, omnium philosophorum vel Græcorum vel « Barbarorum de Deo et de mundi creatione placita diligentissime exposita esse in quatuor libris superioribus, eorum etiam « præstigiis non omissis ². » Quinam vero fuerint isti Barbari, et

¹ Conf. infra, p. 472.

² P. 138.

qualis eorum doctrina, noster sub finem quarti libri explicat his verbis : « Nunc libet brevi sermone et summatim revocare eorum quæ supra dicta sunt memoriam. Inter omnes philosophos ac theologos, qui ubique inquisiverunt de Deo, non convenit de eo quid sit aut qualis. Hi enim ignem esse aiunt, illi spiritum, alii aquam, alii terram ¹. » Hæc noster infra subdit : « Qui cernentes miram creationis magnitudinem, in rerum natura conturbabantur, majora illa rati quam ut ab altero originem accepisse possent, nec tamen universum ipsum Deum esse declaraverunt; principium vero theologicæ doctrinæ inesse in una conspectarum rerum, quam quisque superiorem judicaverat. . . res istas divinis nominibus appellavere. » Quo in loco, ut manifestum est, de Græcis agitur philosophis quorum diversissimæ de Deo et de mundo opiniones primo libro expositæ sunt. Inde pergit auctor : « Persæ vero, in penetralia veritatis se venisse rati, dixerunt Deum esse lucidam lucem quæ in aere inest. Babylonii dixerunt Deum esse tenebras. . . . Ægyptii, qui sese omnium antiquissimos habent, Dei potestatem calculis æstimantes, Deum dixerunt monadem indivisibilem esse, quæ sese ipsa generat et ex qua omnia constant ². » In his igitur inesse priorum hujus operis librorum summam existimamus et ordinem institutum. Exposuit enim noster quid de Deo et religione docerent non modo Græci sed et aliæ nationes, Persæ et Chaldæi, Babylonii et Ægyptii. Ineunte libro decimo, nonnulla etiam notavimus quibus operis ratio et forma significantur. « Ambagibus hæresium, ait noster, non vi diruptis sed sola refutatione et veritatis virtute solutis, adeamus ad veritatis ipsius demonstrationem. Tunc enim erroris artificiosa sophismata videbuntur non consistere posse, quum demonstratum fuerit veritatis regulam non ex Græcorum philosophia exortam; nec

¹ P. 113-114.

² P. 114.

« vana, veluti ineffabilia, mutuatam Ægyptiorum dogmata quæ
 « inter eos digna fide et venerabilia habentur; nec inanibus Chal-
 « daicæ curiositatis figmentis conflata; nec, per vim dæmo-
 « num, insanis Babyloniorum furoribus corruptam ¹. »

Quatuor hic sunt notata, de quibus disserere theologus noster sibi proposuerat : 1° Græcorum philosophia; 2° placita Ægyptiorum et mysteria; 3° falsa Chaldæorum sapientia et vanæ artes; 4° religiones et incantationes Babyloniorum. In his autem prioris *Φιλοσοφουμένων* partis totum ordinem videre mihi videor. Græcam philosophiam continet liber primus; libro secundo Ægyptiorum arcana explicata fuisse arbitror; tertio autem et quarto satis liquet fuisse exposita Chaldæorum et Babyloniorum dogmata sacrasque artes ².

Priusquam de auctore ipso inquiramus, meritas agemus Mil-lero gratias, cujus opera labor legendi codicis arduus jam plane factus est facilis, quoniam liber qualis e typis prodiit ipsissimam codicis scripturam verissime, si unum aut alterum locum excipias, exprimit. Multa plurimis in locis corrigenda agnovit sagax editor, quæ interdum emendavit ipse, aut in notis emendanda significavit. Plura tamen reliquit quam decebat virum græce doctissimum, nisi edentis munus arctiori tempore inclusum fuisset; multa idem e SS. Patrum libris excerpta notavit; sed plures eorumdem locos prætermisit, qui longiorem in quærendo diligentiam non fugissent. Idem si decimum librum, universi operis breviarium, sæpius retractasset, multa potuisset in cæteris libris omissa supplere aut corrupta restituere. At quamvis non omnium judicio (quo quid in qualibet re difficilius?) in omnibus satisfacerit principis illius editionis auctor, tamen justa laude a veterum litterarum studiosis semper ornabitur.

¹ P. 474.

² Conf. quæ de hac quæstione fusius disserui in publicæ institutionis Diario. (*Journal général de l'instruction publique*, juin 1859.)

Post hunc, de eodem libro exquisitissima eruditione disputavit Chr. Car. Jos. Bunsenius; qui, quum hoc potissimum sibi proposuerit ut ea discerneret quæ ad historiam pertinent, multa indicavit quæ aut e rerum ordine aut e sententiarum ipso sensu emendanda esse videbantur. Eminent autem ornatissimus ille vir ingenii subtilis acumine, immo subtilioris, et usque ad temeritatem audacis; quamobrem multis lectoribus non satis cautus dux esse videbitur.

In Epistola critica ad eundem Bunsenium, unus inter ejus familiares, Bernaysius, fragmenta Heracliti, quæ in nono *Φιλοσοφουμένων* libro continentur, docte ac feliciter examinavit; idem simul ostendit qua ratione res de Naassenis, Peratis et Sethianis prius expositas corrigere potuisset Millerus accurate collato decimo ejusdem operis libro. Paulò post Røperus, et ipse vir insignis doctrinæ, in *Philologo* de plurimis libri locis subtiliter disseruit. Denique Lud. Dunckerus et F. G. Schneidewinus, desiderandæ memoriæ vir, communi opera librum totum *Φιλοσοφουμένων* recensendum ac latine vertendum sibi sumpserunt. Quæ correxerant H. Ritterus, Røperus, Bernaysius, R. Scottus, cæterique, ea quasi proprium et peculiare bonum ipsis servantes ubique annotavimus; primo autem libro ejusdem operis, jam decimo septimo sæculo a Gronovio evulgato, ita manus criticas illi adhibuerunt, ut integritati jam restitutus esse videretur. Miræ sagacitatis qua pollebat F. G. Schneidewinus argumenta sunt versus multi quos injuria temporum perditos feliciter reperit et suum in locum retulit. Qui vir de auctore nostro inter cæteros optime meritis prius morte interceptus est quam ad paginam recens inventi codicis primam et sexagesimam perveniret.

Jam aliquot annos huic codicis corrigendo operam dabam, non ingratham, ut mihi quidem videbar: quippe qui sæpius perlegissem junior, assiduaque meditatione tractavissem quidquid ad veterum gnosticorum doctrinas pertineret, his studiis fac-

tum est ut rerum aliquot difficiliorum nodos solvere, alia obscura nova et insperata luce illustrare, perdita alia restituere, non sine fausta quadam fortuna, potuerim.

Rebus ita se habentibus, nonnullorum doctissimorum virorum crebris incitabar hortationibus ut codicem mendis expurgatum denuo typis mandarem. Quos inter liceat mihi grato animo prosequi virum doctissimum ac benevolentissimum, mihi que carissimum, Æmilium Egger, quo maxime suadente hoc opus aggressus sum. Qui quidem, ut taceam de cæteris per quæ de me optime meritus est, multum me adjuvit in elucidandis et emendandis locis nonnullis quibus ipse Schneidewinus medicam manum non admoverat.

In lucem igitur prodierat, me opus aggrediente, pars editionis Gottingensis prior; quæ, quamvis laudabilis, non paucis tamen mendis laborabat; nam et lacunæ codicis multæ non erant expletæ, et multa obscuriora Schneidewinus in Latinam linguam non verterat, sive quod desperatam, ut aiunt, locorum scripturam arbitrabatur, sive quod operi instantem mors præmatura prohibuit. His omnibus quum acriorem animi intentionem adhiberem, multis remedium attulisse me spero, nonnulla in pristinam sanitatem restituisse¹.

Nostrum igitur qualecumque opus, anno 1858 ad finem vergente, viris eruditissimis, qui in Cæsarea Typographia eam habent provinciam ut codices ære publico typis mandandos legant et judicent, examinandum tradidimus. Quos inter, aliis aliis meritis conspicuos memorare mihi pergratum est nomen viri jamdudum de antiquitate Græca et Latina optime meriti et omni litterarum laude florentissimi Caroli Hase, cui hujusce novæ editionis perlegendæ cura potissimum erat demandata,

¹ Vide, collatis notis, primi libri pp. 17, 25, 26, 27, 37, 44, 54, et inde, sequentium recentiumque librorum plerasque paginas et imprimis pp. 62, 93, 94, 160, 167, 182, 183, 184, 193, 194, 213.

cujusque judicio ita propitio ac benevolò probata est ut Cæsareis prælis subjiceretur.

De quibus rerum momentis ideo verba facienda esse duxi quod, ubi, propter solitas ac fere necessarias in ejusmodi opere typographorum moras, vix medium opus attingebam, Dunckerus posteriorem Gottingensis editionis fasciculum emisit (a. 1859), in quo plura præoccupaverat corrigendo quæ ipse perspexeram. Nec deerant tamen menda quæ vel intacta, veluti desperata vulnera, reliquerat, vel remediis parum certis curaverat. Lacunas etiam plures aut explere non erat ausus aut tentaverat adversa, ut mihi visum est, fortuna. Quibus locis an meliorem equidem medelam attulerim lectores, cognita causa, statuent¹. In notulis autem distinxì quæ Dunckerus auctor reperit, ipsiusque nomini adscripsi quæ solus poterat sibi vindicare. Multum igitur abest ut de debita Dunckero laude detraham, viro eruditionis probatissimæ ingeniique sagacissimi. Sed quantumvis doctrina et acumine valeant qui recensendis et emendandis codicibus incumbunt, multa in hujusmodi opere unum alterumque interpretem fugiunt, quæ tertius perspiciet. Ergo veniant post nos qui, eandem quam nos trivimus viam secuti, quæ fessi reliquimus novo labore et integris viribus resumant tractanda. Suum autem cuique vel editorum vel interpretum honorem tribuere judicum erit, paucorum forsitan, qui in istis criticæ rationibus aliquid sapiunt.

CAPUT II.

Primi *Φιλοσοφουμένων* libri notitia ex Fabricio. (*Bibl. græc.* lib. V, c. 1, § 9.)

« Sub Origenis nomine prodiit liber primus *τοῦ κατὰ πασῶν αἱρέσεων ἐλέγχου*, quem sub titulo fragmenti *Φιλοσοφουμένων* ex codice Florentino primus edidit, versionemque et notas quibus Origeni illud vindicat addidit V. C. Jacobus Gronovius,

¹ Vide, collatis notis, pp. 254, 256, 257, 259, 261, 263, 268, 270, 273, 274, 275, et plerasque sequentes paginas.

« *Thesauri antiquitatum Græcarum* t. X, p. 257, Lugd. Bat. 1701,
 « fol. Minus recte videtur inscribi fragmentum *Φιλοσοφούμενων*,
 « nam *Φιλοσοφούμενα* quidem, quibus sententiæ philosophorum
 « veterum physicorum, ethnicorum, dialecticorum et barbarorum
 « succincte recensentur, integra sunt, sed *Φιλοσοφούμενα* ista li-
 « brum primum constituebant, adeoque fragmentum sunt majoris
 « operis, quod adversus hæreses universas scripserat auctor nescio
 « quis, certe episcopus, neque enim unquam Origenes vel Didy-
 « mus¹, vel alius presbyter aut inferioris ordinis clericus, nedum
 « Aëtius, Ethnicus (ut ex Theodorito non ab re colligas) scriptor
 « de se dixisset, ὧν (Ἀποστόλων) ἡμεῖς διάδοχοι τυγχάνοντες τῆς
 « τε αὐτῆς χάριτος μετέχοντες ἀρχιερατείας τε καὶ διδασκαλίας, καὶ
 « Φρουροὶ τῆς Ἐκκλησίας λελογισμένοι, οὐκ ὀφθαλμῶ νυσιάζομεν,
 « οὐδὲ λόγον ὀρθὸν σιωπῶμεν. Licet vero hæc verba non male
 « forte quadrent in Epiphanium, qui episcopus fuit, et cui *Φιλο-*
 « *σοφούμενα* illustris Huetius, p. 277 *Origenianor.* tribuit; fateor
 « tamen hanc viri docti conjecturam parum mihi videri credibi-
 « lem, quum aliud Epiphanii de hæresibus duplex opus exstet,
 « unum prolixius et alterum brevius, nec verisimile sit tertium
 « etiam hoc de eodem argumento scriptum ab eo fuisse composi-
 « tum, in cujus procemio mentio quidem fit alterius succinctæ
 « dogmatum hæreticorum redargutionis, sed quæ neutri Epi-
 « phanii satis belle convenire videtur. Adscribam verba, quoniam
 « emendatione ea indigere existimo: ὧν (αἰρετικῶν) καὶ πάλαι με-
 « τρίως τὰ δόγματα ἐξεθέμεθα, οὐ κατὰ λεπτὸν ἐπιδείξαντες, ἀλλὰ
 « ἀδρομερῶς ἐλέγξαντες, μὴ ἂν ἄξιον (ita lego pro ἀνάξιον) ἡγησά-

¹ Didymo Alex. *Φιλοσοφούμενα* sub Origenis nomine edita tribuit Christoph. Augustus Heumannus sub litteris C. A. H. latens, in dissertatione inserta *Actis eruditiorum* ann. 1710, p. 166 seq. Sed licet sectarum volumen ab eo editum fuisse constat, tamen nec ipse fuit episcopus. Aëtium auctorem suspicabatur Tho. Galeus vir doctiss. At de placitis philosophorum scripsisse quidem Aëtium ex Theodorito novimus, sed ἐλεγχον hæresium scripsisse, cujus hæc *Φιλοσοφούμενα* exordium sint, nemo veterum scripsit.

«μενοι τὰ ἀρρήτα αὐτῶν εἰς φῶς ἄγειν, ὅπως δι' αἰνιγμάτων ἡμῶν
 «ἐκθεμένων τὰ δόξαντα αὐτοῖς αἰσχυρθέντες, etc. Post Gronovium
 «cum ejus versione et notis, novisque suis animadversionibus,
 «Φιλοσοφούμενα hæc separatim edidit amicus noster Joh. Christo-
 «phus Wolfius, hodie professor dignissimus in Academia Wite-
 «bergensi, qui pro suo in me amore librum hunc mihi inscripsit
 «(Hamburg, 1706, in-8°). Evolvisse se eundem manu exaratum
 «pridem testati sunt, vel fragmenta ex eo produxerunt Lilius
 «Gyraldus in *Dialogis de poetis* et in aliis scriptis suis; Conimbri-
 «censes in *Physica Aristotelis*, p. 176; Holstenius qui edere etiam
 «voluit; Jo. Mabillonius in *Itinere Italico*, p. 168; Allatius de
 «scriptis Socratis, p. 81; Alexander Morus ad Novum Fædus
 «pluribus locis et in Esaiaë LIII præcipue; Menagius ad Laërtium
 «Caroli de Montchal, archiep. Tholosani codice usus, ad lib. I,
 «sect. 34, 116; II, 7, 9; III, 8, 69; VII, 60, 149, 157;
 «VIII, 34, 39; IX, 5, 19, 20, 30, 33, 44, 61 et 81, ubi
 «pseudorigenem appellat, novissime præstantissimus Montfau-
 «conus in *Diario Italico*, p. 210. Narrat se in Bibliotheca Barbe-
 «rina evolvisse Origenis Φιλοσοφούμενα in codice recenti, ejusque
 «varias lectiones eruisse et cum aliis codicibus contulisse, ut ea
 «opera purgatiore dare in promptu sit. Novi etiam laudatum
 «Wolfium in itinere, quod post editum hunc libellum in Belgium
 «et Angliam suscepit, alios codices vel apographa inspexisse, et
 «locis non paucis meliorem illum dare jam posse.»

CAPUT III.

Posterioris Φιλοσοφουμένων partis notitia.

Postquam pars posterior et major hujus operis nuper inventa in lucem prodiit, orta in Anglia controversia est, auctore doctissimo viro Jos. Bunsenio, regis Borussorum legato. Qui contendebat librum ab Hippolyto, Ostiensi episcopo, doctore et martyre, fuisse scriptum; quæ opinio magna viri eruditione, inge-

nio sagacissimo et magno philologicarum disputationum choro-
gio defendebatur¹. Duo autem supersunt libri S. Hippolyti loci,
unus ab Alexandrino episcopo Petro, alter a Gelasio papa cita-
tus², quorum neuter in codice nostro transcriptus reperitur.
Adde quod, quantumvis magna ope conaretur Bunsenius, nullo
modo demonstrari poterat *Φιλοσοφουμένων* codici congruere
S. Hippolyti breviarium Photianum³. Parum igitur placuere
doctissimis viris Bunsenii conjecturæ.

¹ *Hippolytus and his age*, first edition, 4 vol. London, 1852. Second edit. 2 vol. London, 1854.

² Contra eos qui Pascha cum Judæis celebrabant *Chronicon paschale*, quod *Alexandrinum* vulgo appellant, p. 6: Ἰππόλυτος ὁ τῆς Εὐσεβείας μάρτυρ, ἐπίσκοπος γεγωνὸς τοῦ καλουμένου Πόρτου πλεσίον Ῥώμης, ἐν τῷ πρὸς ἀπάσας τὰς αἵρέσεις συντάγματι ἔγραψεν ἐπὶ λέξεως οὕτως. «Ὅρῶ μὲν οὖν ὅτι φιλονεικίας τὸ ἔργον. (Δέ- κγει γὰρ οὕτως) ἐποίησεν τὸ πάσχα ὁ Χριστὸς ταύτῃ ἡμέρᾳ ἢ καὶ ἔπαθεν. Διὸ καμὲ «δεῖ ὃν τρόπον ὁ Κύριος ἐποίησεν, οὕτω ποιεῖν;» πεπλάνηται δὲ μὴ γινώσκων ὅτι ἐν τῷ καιρῷ ἐπάσχεν ὁ Χριστὸς οὐκ ἔφαγε τὸ κατὰ νόμον πάσχα. Οὗτος γὰρ ἦν τὸ πάσχα τὸ προκεκηρυγμένον, καὶ τελειούμενον τῇ ὁρισμένῃ ἡμέρᾳ.

Geladius, episcopus romanus, in testimoniis de duabus naturis in Christo, t. VIII *Biblioth. Patrum*, edit. Lugd. p. 704: «Hippolyti episcopi et martyris Arabum me- «tropolis in Memoria hæresium: Hic procedens in mundum, Deus et homo apparuit, «et hominem quidem eum facile est intelligere, quum esurit et fatigatur, et laborat, «et silit, et formidat, et fugit, orat, contristatur, et super cervical dormit, et calicem «respuit passionis, et anxius sudat, et ab angelo confortatur, et a Juda traditur, et «contumeliam patitur, a Caipha et Herode despicitur, a Pilato flagellatur, ejusque a «militibus illuditur, et a Judæis ligno configitur, et ad Patrem clamans commendat «spiritum, et inclinato capite spiritum trahit, latus lancea perforatur, involutus in «sindone ponitur in sepulcro, et a patre die tertia suscitatur. Divinitatem vero ejus «videre rursus clarum est quando laudatur ab angelis, et hoc a pastoribus inspicitur, «et exspectatur a Simeone, et ab Anna testimonium perhibetur, et quæritur a Magis, «et a stella designatur, et aqua in nuptiis operatur vinum, et increpat mare violentia «commotum ventorum, et ambulat super mare, et cæcum ex nativitate videre facit, «et mortuum Lazarum quatruiduanum resuscitat, et varias facit virtutes, datque disci- «pulis potestatem.»

³ Phot. Bib. cod. CXXI: Ἀνεγνώσθη βιβλιδάριον Ἰππολύτου· μαθητῆς δὲ Εἰρη- ναίου ὁ Ἰππόλυτος· ἦν δὲ τὸ σύνταγμα καθ' αἰρέσεων λβ', ἀρχὴν ποιούμενον Δοσι- θεανοῦς καὶ μέχρι Νοητοῦ καὶ Νοητιανῶν διαλαβεανόμενον· ταύτας δὲ φησιν ἐλέγ- χους ὑποβληθῆναι ὀμιλοῦντος Εἰρηναίου· ὧν καὶ σύνοψιν ὁ Ἰππόλυτος ποιούμενος,

Contra menstruus libellus, in Anglia a sancti Evangelii reformati ministris editus sub titulo *Ecclesiastic and Theologian*, Caïo, Romano presbytero, Philosophumena tribuebat¹. Alii ejusdem generis libelli multo celebratiores (*Christian remembrancer*), theologorum Anglorum opus, Bunsenii argumenta confutavere, prudentiæque certissima edidere signa, quum nullius scriptoris aut doctoris partes defenderent. Unus inter anglicæ Ecclesiæ doctores, Christophorus Wordsworthius, illis non minus acriter Bunsenium impetivit, quamvis et ipsi videretur B. Hippolyto opus adscribendum esse².

Campus autem et catholicis scriptoribus patebat; igitur Recognitio Catholica Dublinensis quæstionem aggressa est non minori scientia neque ingenio minus subtili³. Simul ortæ sunt inter Germanos variæ et graves controversiæ. Primus doctissimus Jacobi, librum Origenis esse negans, Hippolytum ejus auctorem asserebat⁴. Quam opinionem confutaturus D. Fesslerus Caii presbyteri vindicabat jura⁵; sententiæ autem Jos. Bunsenii assensum dedere doctissimi viri Gieselerus⁶ et Hergenrötherus⁷; non iisdem vero rerum argumentis eam adstruebant, argumenta

τὸδε τὸ βιβλίον φησὶ συντεταχέναι· τὴν δὲ φράσιν σαφὴς ἐστὶ καὶ ὑπόσεμνος καὶ ἀπέριττος, εἰ καὶ πρὸς τὸν Ἀττικὸν οὐκ ἐπιστρεφῶν λόγον· λέγει δὲ ἄλλα τέ τινα τῆς ἀκριβείας λειπόμενα, καὶ ὅτι ἡ πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολὴ οὐκ ἐστὶ τοῦ ἀποστόλου Παύλου.

¹ *Ecclesiastic and theologian*, june and july 1852. In libellis *Quarterly review* inscriptis edita est de eodem opere litteratissima disquisitio. (July 1852.)

² *Hippolytus and the church of Rome*, by Chr. Wordsworth, D. D. Canon of Westminster. London, 1853.

³ *Dublin review*, april 1853 and january 1854.

⁴ *Deutsche Zeitschrift für christliche Wissenschaft und christliches Leben*. (1852.)

⁵ *Tübinger Theologische Quartalschrift*, 1852, p. 299 et seq.

⁶ *Ueber Hippolytus, die ersten Monarchianer, und die römische Kirche in der ersten Hälfte des dritten Jahrhunderts*, von Dr Gieseler. *Theologische Studien und Kritiken*, viertes Heft, 1853.

⁷ *Ueber die neu-entdeckten Philosophumena*, von Dr Hergenröther. *Theologische Quartalschrift*, drittes Quartalheft, 1852. Tübingen.

alia probantia magis, ipsis iudicibus, edentes, quæ, ut cætera, confutata sua vice fuerunt.

Descendit etiam in arenam doctissimus Baur, pro Caio et Caii fautoribus doctrina amplissima armatus et instructus¹; qui posteriùs sese ad Hippolyti partes convertit. Nec multo post, doctor exquisitissimæ eruditionis Döllinger, cuius non immerito opera de Ecclesiæ historia miramur, materiam disputationis novam reperit, quæ partium furorem mitigare et controversiis finem imponere posse videbatur, nempe : Hippolytum Philosophumena scripsisse, sed eo tempore quo Novatianis doctrinis adhærens, primus antipapa vocari pateretur; postea vero eundem pœnituisse, erroresque martyrio expiavisse².

In Gallia, periodicus libellus cui titulus est *Le Correspondant*, disquisitionem exhibuit auctore amico nostro E. Freppel, qua S. Hippolyto Philosophumena adscribebantur. Cujus argumenta novis rationibus confutans vir summæ doctrinæ Car. Lenormant, eodem libello, Origenis esse potiora jura affirmabat³. Mox unus e scholæ nostræ discipulis, in actu publico quem apud facultatem litterarum Parisiensem habuit, totum opus Tertulliano vindicabat⁴. Interim in *Annalibus philosophiæ christianæ* eruditissimam disquisitionem de eadem quæstione scribebat vir egregius et eruditus Dumont⁵, et in eam sententiam ibat quam ego conatus eram defendere⁶.

¹ *Theolog. Jahrbuch*, 1853. Heft 1, 3.

² *Hippolytus und Kallistus; oder die Römische Kirche in der ersten Hälfte des dritten Jahrhunderts*, von Dr Döllinger, vol. in-8°, 1853.

³ Études critiques sur le livre publié par M. Miller, sous le titre *Philosophumena Origenis*. — *Le Correspondant*, tome XXXI, 9e livraison, 1853.

⁴ *Études critiques sur le livre des Philosophumena*, par l'abbé Jallabert. — Thèse présentée à la Faculté des lettres de Paris, 1853.

⁵ *Annales de philosophie chrétienne*, 1854.

⁶ *Études sur de nouveaux documents historiques empruntés à l'ouvrage récemment découvert des Φιλοσοφούμενα*. Paris, 1853. — *Histoire de l'Église de Rome sous les pontificats de saint Victor, saint Zéphyrin et saint Calliste*, 1856.

Quum mihi non sit in animo controversiæ singula momenta explicare, mitto argumenta conjecturasque quibus fretæ rem examinandam philologorum factiones varie agitaverunt : rem ipsam breviter expediam ita ut ea, quæ certa sunt, cæteris omis-
sis, explicem.

Ab ecclesiasticis primorum sæculorum scriptoribus id acceperamus, B. Hippolytum contra hæreticos librum composuisse; sed et alios eorundem temporum doctores de iisdem argumentis scripsisse. Qua ratione igitur discerni possit B. Hippolyti opus? Qui rem investigare perobscuram optat, ille saltem signa quædam exquirere et invenire debet, quibus res ipsa manifesta fiat. Jam adsunt duces multi, et multa signa patescunt, quibus homines antiquitatis curiosi opus ipsum B. Hippolyti indagare queant. Eorum ducum princeps est Photius, qui, ipso Hippolyti libro perlecto, « Libellum esse ait contra hæreses triginta, principio « sumpto a Dositheis, usque ad Noetum et ejus asseclas; brevia-
« rium autem esse libri quo fusius B. Irenæus istos confutaverat.
« Sermonem esse perspicuum, non humilem nec tumidum, quam-
« vis non atticum omnino; scriptorem in pluribus erravisse, v. g.
« quum Epistolam ad Hebræos Pauli apostoli non esse affir-
« mat¹. »

Doctissimus autem Chr. Bunsenius enixe contendit *Φιλοσοφουμένων* librum unum et eundem esse ac B. Hippolyti libellum de quo mentionem hanc apud Photium habemus. Equidem maxime miror. Quatuor enim libris *Φιλοσοφουμένων* auctor fusius explicat philosophorum placita, Græcorum, Ægyptiorum, Assyriorum, de quibus B. Hippolytus videtur siluisse! « Omitte qua-
« tuor primos libros, ait Chr. Bunsenius; ea enim omisit de in-
« dustria Photius, quum ad hæreses tantum, non ad Barbarorum
« placita animum intenderet. » Ad ea quæ sic objiciuntur respondet ipse Photius; postquam enim Irenæi et Hippolyti libros

¹ Conf. supra, p. x, in notis.

legerat, maximum sancti Epiphanii opus aggressus est, de quo sic testatur : « In eo confutantur hæreses octoginta; tria sunt volumina in septem libros distributa. Exorsus Epiphanius a Barbarorum fide progreditur ad Messalienses usque ¹. » Accurate initium, medium, terminus operis indicantur. Cur igitur Barbarorum fidei confutationem Photius hoc loco indicat, tacet quum Hippolyti libri argumentum exponit? Qua tandem ratione doctissimus Chr. Bunsenius conciliare possit Photium hic in explicando tam exactum, illic in notando tam negligentem?

Jam autem, ut Chr. Bunsenio morem geramus, omissis prioribus, sex posteriores nostri codicis libros cum B. Hippolyti libello conferamus. Hujusce opusculi initium a Dositheis orditur; Noetiani autem finem concludunt. At scriptor *Φιλοσοφουμένων* primo Naassenos et Ophitas aggressus, ad finem Elchasaitas variasque Judæorum sectas confutat. An ejusdem familiæ fuisse Dositheos et Ophitas quis dixerit, aut cum Noeto errorum societatem iniisse Elchasaitas? At Dosithei patrem habebant unum e Simonis Magi discipulis, et apud Judæos apostolorum temporibus jam vigeabant; Ophitæ autem magis a Judæis quam a paganis alieni, originem in Phrygia habuere, confitente ipso Bunsenio; nec eorum incunabula ultra annum centesimum quinquagesimum p. C. n. recedunt. Quod si Elchasaitæ quibusdam Noeti erroribus adhæsere, quis merito affirmare poterit Pharisæos, Sadducæos, Esseniosque, quorum deliria sub finem sui operis noster confutat, Noetianos fuisse?

Quod autem notaverit Photius B. Hippolyti libellum esse breviarium Refutationis quam contra hæreses B. Irenæus perscripserat, jam sagacissimus vir Bunsenius clarissime perspicit *Φιλοσοφουμένων* librum B. Irenæi operis esse breviarium. At nostri codicis libro primo Græcorum philosophia explicata est, quam silentio prætermisit Irenæus. Secundo, tertio et quarto

¹ Phot. *Bibl. cod.* CXXII.

agitur de Ægyptiorum, Chaldæorum et Assyriorum doctrinis, de quibus omnino silet Lugdunensis episcopus; quinto libro exponuntur portentosa quarumdam sectarum dogmata, quæ B. Irenæus videtur ignoravisse; sexto autem et septimo libro plura quidem variis in locis a B. Irenæo noster mutuatus est; octavo, perpauca ex eodem deprompta sunt. Nonus habendus est novus et genuinus. Denique decimus breviarium totius operis continet. Jam quis jure affirmaverit totum B. Irenæi opus in nostro *Φιλοσοφουμένων* libro fuisse contractum?

Adde quod citatos Hippolyti locos a Petro Alexandrino et Gelasio summo pontifice frustra in *Φιλοσοφουμένοις* inquisivimus. Frustra sudavit etiam doctissimus Chr. Bunsenius, qui, quum nulla eorum vestigia reperiret, negligentiam scribæ arguebat. Rursus idem corruptum esse codicem dicitur, quum Photii testimonia secuti inquirimus quonam loco noster affirmaverit B. Pauli epistolam ad Hebræos genuinam non esse habendam.

Plerisque autem philologorum certius visum est *Φιλοσοφουμένων* librum non eumdem esse atque illud ejusdem generis opus cujus breviarium apud Photium commemoratur. Sed, quum nostrum codicem B. Hippolyto argumentis quoquomodo corras adscribere vellent, nova et inaudita conjectura rem certiore efficere tentaverunt. Censuit enim Christophorus Wordsworthius (quem secuti sunt alii) librum de quo apud Photium agitur eumdem esse de quo *Φιλοσοφουμένων* auctor hisce verbis, initio operis, loquitur: « Horum strictim exposuimus jam olim opiniones, « non eas demonstrantes subtiliter, sed pinguius redarguentes, « qui nondum consultum putaremus illorum arcana in lucem « proferre. » Ergo, si critico illi fides adhibeatur, locos a Petro Alexandrino Gelasioque citatos in eodem priore libro invenire promptum sit. Cui sententiæ ingeniosæ quidem non video quis posset obloqui, nisi per se ipsa, ut e conjectura tantum petita,

facile rueret. Quo enim argumento probari potest citatum initio *Φιλοσοφουμένων* librum eundem esse ac volumen a Petro Alexandrino Gelasioque et Photio tritum? Quid si contraria magis placeant? Affirmat enim *Φιλοσοφουμένων* auctor fuisse olim a se confutatos hæreticos *οὐ κατὰ λεπτόν*¹, unde conjici potest exaratum ab eo fuisse librum quo hæreticorum universitas confutaretur communibus argumentis, singulis proprie non recensitis neque ordine duobus et triginta hæresibus enumeratis.

Non immerito retulit Christ. Wordsworthius illud usitatum fuisse scriptoribus veteribus seu Gentilibus, seu Christianis, ut editi jam operis breviarium iidem componerent; nec minus solemne fuisse ut ab alio quovis breviarium operis majoris conficeretur; unde factum est ut multorum librorum pleniora corpora perirent. At in proposita disputatione res aliter videtur evenisse. Breviarium enim, si Anglo philologo credimus, desideratur, opere ipso fruimur. Quo argumento niti Wordsworthium, utpote vere criticum, jure equidem miror. Illudne eruditissimum virum fugit, decimum *Φιλοσοφουμένων* librum totius operis esse breviarium? Ergo et priore opere fruimur et expeditiore operis quadam summa. Cur alterum etiam diversumque breviarium olim exstitisse credatur? Quorsum breviarium iteravisset B. Hippolytus? Tria ejusdem generis eundem auctorem opera scribere potuisse concedo, quorum uno universim hæreses confutarentur, non addito singulorum nomine (ut e Tertulliani in Præscriptionibus exemplo non absimili intelligitur); altero vero exponerentur singuli cujusque sectæ errores; tertio breviarium contineretur. Sed quis credat auctorem breviarium aliquid primo scripsisse, quod postea fusius dilatare sibi proponeret, mox dilatatum novo compendio coarctaret? Illud etiam notandum, res compendio comprehensas in priore opere amplius explicari; promptum igitur esset in codice nostro reperire noti-

¹ Conf. infra, p. 2.

tiam de Dositheis, de quibus B. Hippolytum scripsisse ait Photius, atque eos locos quos Petrus Alexandrinus et Gelasius citaverunt; qui quum nusquam inveniantur, Wordsworthii sententiam, ut meram conjecturam, necesse est missam faciamus.

Jam notandum est quantum inter se discrepent nostri *Φιλοσοφουμένων* auctoris et B. Hippolyti scribendi ratio, quanquam fateor sæpius arduum esse scriptorem alterum ab altero certis hujusmodi indiciis dignoscere. Multæ enim incidunt causæ propter quas a se ipso discrepare scriptor idem potest. At, quum eodem tempore et loco de iisdem doctrinis a duobus viris disputatum est, nonne diversa scribentium persona verborum, figurarum et locutionum diversitate arguitur? Porro quantulam libet B. Hippolyti particulam attigeris, statim senties quantum et frequenti antithetorum usu, et sententiarum peculiari forma, et plerumque ipsis verbis, a *Φιλοσοφουμένων* auctore differat. Quæ contra Noetum scripsit Hippolytus, non dubitavit Chr. Bunsenius nostro attribuire, ausus etiam amborum fidei professionem conferre tanquam ab uno et eodem Christiano perscriptam. Has autem dictiones adnotes velim, quæ noster nusquam usurpavit, quum sæpissime tamen in similes sententias incideret:

Πληθὺν Θεῶν παραβαλλομένην κατὰ καιρούς. — Ἀνακεφαλαιοῦται ὁ μακάριος Ἰωάννης. — Οἰκονομία συμφωνίας συνάγεται εἰς ἓνα Θεόν. — Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἢ οἰκονομία τρίτη. — Σάρκωσις τοῦ Λόγου. . . . — Ἐκ προσώπου τῶν ἀποστόλων διεμαρτύρατο (τὸ Πνεῦμα). — Ἀπὸ Ἰωάννου δακτυλοδεικτούμενος¹.

Notabit etiam lector quam peculiari modo, in his quæ sequuntur sententiis, membro priori posterius apponatur: Πάντες ἀπεκλείσθησαν εἰς τοῦτο, ἄκοντες εἰπεῖν. — Οὕτως συντρέχουσιν τῇ ἀληθείᾳ, ἓνα Θεὸν λέγειν². Hunc autem appositionum verborum usum, qui apud Hippolytum frequens est, *Φιλοσοφουμένων* auctor

¹ Conf. B. Hippol. *Contra Noetum*. Edit. Jos. Alb. Fabric.

² *Ibid.*

omnino ignorare videtur. Evolvās etiam velim quæ contra Beronem et Helicem hæreticos B. Hippolytus disseruit, vel ea quæ ad laudandam Jesu-Christi *Theóphaniam* composuit. Nulla non pagina insolentia verba insolentesque locutiones offendes, ac miraberis quibusnam argumentis freti viri doctissimi Φιλοσυφουμένων librum B. Hippolyto adjudicent. Hæc autem de multis delibanda duximus : Ἀπειροδύναμος Θεός ¹. — Ἐν οἷς ἂν σαρκωθεῖς Θεϊκῶς ἐνήργησε ². — Θεϊκῶς frequenter a B. Hippolyto, nunquam a nostro usurpatum. — Αὐτοσθενές, ἀπειροσθενές, σωματώσις et σάρκωσις ³, sæpius apud Hippolytum, nunquam apud nostrum occurrunt. — Τρανῶσω παραδείγματι ⁴. — Ὁ λόγος φυσικῶς αὐτῆς πηγαζόμενος ⁵. — Noster autem similia exprimens nunquam vocabulo πηγαζέσθαι, semper autem τῷ ῥέειν utitur, ut in hac sententia videre est : Ἡ κεραία μία ἐκ τελείου ῥυεῖσα. Rursus notandæ sunt hæc B. Hippolyti locutiones : Ἡ Θεότης ταύτοπαθῆς τῇ σαρκί. — Σὰρξ ταύτουργὸς τῇ Θεότητι ⁶. — Plura alia indicare libet : Δημιουργήματα τοῦ Θεοῦ ⁷. — Ἀπομφακίζειν ⁸. — Σεληνιακὸν σιτοιχεῖον. — Πολυπήγητος. — Μουσαῖον ἄσῆρων. — Ἡ πηγὴ ὑπὸ πενιχρῶν ὑδάτων ἐκαλύπτετο ⁹. — Ἡ φιλανθρωπία τῆς συγκαταβάσεως τοῦ Κυρίου ¹⁰. — Τὴν χάριν φυταγωγεῖ ¹¹. — Ταπεινοφροσύνη ¹².

Sexcenta alia B. Hippolyti afferre facillimum esset quorum

¹ B. Hippol. Op. p. 225. Edit. Jos. Alb. Fabric.

² *Ibid.* p. 226.

³ *Ibid.*

⁴ *Ibid.* p. 227.

⁵ *Ibid.*

⁶ *Ibid.* p. 228.

⁷ Ejusdem *Hom. in Theophan.* p. 261.

⁸ *Ibid.*

⁹ *Ibid.* p. 262.

¹⁰ *Ibid.*

¹¹ *Ibid.*

¹² *Ibid.*

nihil apud nostrum, contra permulta nostri auctoris apponere quæ nusquam in B. martyris operibus occurrunt. At ea quæ notavimus sufficere arbitramur ut appareat cur a Chr. Bunsenii et Christophori Wordsworthii partibus discedendum esse censeamus.

In Gallia autem plerique viri calculum suum libenter Origeni tulerunt. At quamvis infirma refellerent argumenta quibus ostenderetur compositum a B. Hippolyto opus fuisse, Origenis tamen jura non sine dubitatione quadam vindicaverunt, his scilicet rationibus inducti.

Quatuor diversi codices, Mediceus scilicet, Ottobonianus, Taurinensis et Barberinus, quos decimo septimo sæculo terebant Gronovius, Joannes Christ. Wolfius et Carolus Delarue, quum primam *Φιλοσοφουμένων* partem ederent, Origenis nomen præferunt; quorum tamen alii aliunde allati titulis diversis inscripti, multa lectionis varietate inter se differunt. Unde constat non ex eodem codice sed ex diversis codicibus fuisse transcriptos. Hanc enim habent Mediceus et Barberinus inscriptionem : *Ὠριγένους Φιλοσοφουμένων... τάδε ἔνεσιν*. Codex autem Ottobonianus habet in ipso textu : *Ὠριγένους κατὰ πασῶν αἱρέσεων ἔλεγχοι. Τάδε ἔνεσιν.....* Et in margine *Ὠριγένους Φιλοσοφουμένων... Codicis Taurinensis titulus est : Ὠριγένους πάντιμα τοῦ σοφωτάτου... τάδε ἔνεσιν*.

Gravissimum inde argumentum ducitur, quanquam veteribus id solemne fuit ut celebratissimis scriptoribus libri adscriberentur spurii. Nec nos contendimus *Φιλοσοφούμενα* genuinum opus fuisse; sed iidem jure affirmamus hunc librum sub Origenis nomine a veteribus vulgatum fuisse, quum ejus nomen quatuor codices præferant. Adde quod ejusdem nomen in novissime reperto codice præscriptum fuit in margine ante illam suæ fidei confessionem quam auctor exhibet. Sic enim legitur : *Ὠριγένους καὶ Ὠριγένους δόξα*. His argumentis freti, in primis viri doctissimi

Emm. Millerus, Carolus Lenormant et Ernestus Renan, opus totum Origeni adscripserunt.

Facultatis litterarum Parisiensis decanus, vir eruditissimus et præstantis iudicii, Victor Le Clerc non procul abfuit ut partes Origenis defenderet; nam solemnibus in Sorbona habitis comitiis, notavit referta esse *Φιλοσοφούμενα* orientalibus doctrinis; quæque ad orientem pertinebant ea altius introspectisse auctorem quam quæ ad occidentales regiones, quanquam idem multa de Romana civitate, libro nono, curiosius explicet, quæ, si Romam aliquo casu venisset, doceri potuerat.

Inde probabilius videtur auctorem in oriente vitam degisse quam in occidente. Idem doctissimus decanus fusius disseruit de Origenis erroribus, viri ingenio effreni et miras in sententias easque diversas temere ruentis; cui contigit ut de re eadem, pro varietate temporum, diversissime censeret. Admiratus enim Platonem cæterosque philosophos, Græcorum philosophiam scripsit animis ad Christi notitiam et cultum præparandis fuisse aptissimam, idem philosophiam omnium errorum fontem uberrimum esse affirmavit et ex philosophorum Græcorum libris hæreticos cujusque sectæ dogmata perversissima deprompsisse. Qua de re legendus maxime est locus quidam quem in Homilia in Josue septima reperimus :

« Multa in philosophorum vel rhetorum sermonibus pulchritudo : qui omnes de civitate sunt Hiericho, id est, hujus mundi homines. Si ergo invenias apud philosophos perversa dogmata, luculenti sermonis assertionibus decorata, ista est lingua aurea. Sed vide ne te decipiat fulgor operis, neu te rapiat sermonis aurei pulchritudo; memento quia Jesus anathema jussit esse aurum quod in Jericho fuerit inventum. Lingua aurea est : si eam sustuleris et posueris in tabernaculo tuo, si introduxeris in cor tuum ea quæ ab illis afferuntur, pollues omnem Ecclesiam Domini. Hoc fecit infelix Valentinus et Basilides, hoc

« fecit et Marcion; hæretici furati sunt isti linguas aureas de Jericho, et philosophorum nobis non rectas in Ecclesiam introducere conati sunt sectas, et polluere omnem Ecclesiam Domini¹. »

Primus in Gallia vir litteratissimus et magnæ eruditionis Carolus Lenormant de *Φιλοσοφουμένων* libro disputationem instituit. Origenis partes secutus est, et quamvis brevissimo opusculo², plurima argumenta ad hanc usque diem non confutata exhibuit, quorum præcipua recenseo: « Unus inter Origenis defensores, cujus mentio est apud Photium, Alexandrinum doctorem refert de sanctissima Trinitate disputavisse sæpius neque unquam eum erravisse; pugnantem tantum cum Sabellii hæresi, cujus tum improbitas magnopere sese efferebat, et personarum triadem manifestam maxime multisque modis differentem demonstrare conantem, a recto atque officio subinde in contrariam partem abreptum fuisse³. » Nonne iste Origenis patronus, ait Carolus Lenormant, in animo habuisse videtur nonum *Φιλοσοφουμένων* librum; quo loco Sabellium Origenes lacessens et confutans, in errorem contrarium incidit, Arianis placitis simillimum. Addit doctissimus criticus eundem paulo post fidem suam coram Fabiano summo pontifice defendere coactum fuisse; cujus ad Fabianum epistolas legerant Eusebius et sanctus Hieronymus; jam si huic doctori fidem adhibeamus, credendum est doluisse Alexandrinum catechistam quædam fuisse suis libris inserta; quapropter culpandum esse Ambrosium amicum qui ediderat publicaveratque scripta admodum domestica et secreta⁴.

¹ *Hom. VII in Jos.*

² *Le Correspondant*, t. XXXI, 9^e livraison, 1853.

³ *Φησὶ δὲ καὶ περὶ Ὀριγένους, μηδὲν αὐτὸν κατὰ δόξαν ἐσφάλθαι περὶ τῆς Τριάδος: ἀντιφερόμενον δὲ τῇ αἵρέσει Σαβελλίου, εἰς μέγα κακοῦ ἡρμένη τότε καὶ τῆν τῶν προσώπων Τριάδα, ἐναργεστέτην καὶ πολλοῖς τρόποις διαφέρουσαν ἀγωνιζόμενον παρασλήσαι παρὰ τοῦ προσήκοντος καὶ εἰς τὸ ὑναντίον ἀπενεχθῆναι.* (Phot. cod. CXVII.)

⁴ B. Hieron. *Epist.* LXV.

Idem B. Hieronymus, ad Paulam scribens, Romanam Ecclesiam, quod damnasset Origenem, his verbis arguit : « In damnationem ejus consentit urbs Romana ; ipsa contra hunc cogit senatum, non propter dogmatum novitatem, nec propter hæresim, ut nunc adversus eum rabidi canes simulant, sed quia gloriam eloquentiæ ejus et scientiæ ferre non poterant et illo docente omnes muti putabantur ¹. » Hæc autem verba notanda sunt : « Rabidos canes simulasse eum damnatum fuisse propter hæresim et propter dogmatum novitatem. » At quænam adeo tunc temporis nosci Romæ poterat hæresis ut, nullo inquirente, quasi manifesta merito damnaretur, nisi illi sunt ipsi errores quos Romæ degens Origenes docuerat, et in nono *Φιλοσοφουμένων* libro exhibuit.

Critici vero qui Origenem *Φιλοσοφούμενα* scripsisse negabant ex ipso operis initio hæc verba afferebant : « Apostolorum nos successores, summique sacerdotii et doctrinæ et Ecclesiæ habiti custodes. » Quæ ad episcopum tantum spectare posse censebant, et quum tantam provinciam nunquam suscepisset Origenes regendam, effici librum ab alio esse exaratum. Contra animadvertit Carolus Lenormant hæc verba potuisse a viro usurpari qui, ob laudem ingenii excellentem eloquentiæque et doctrinæ famam, maxima apud omnes gratia et auctoritate polleret. Ab illo enim nondum sacerdotali dignitate decorato orationes exposcebant episcopi quas, eis præsentibus, habebat. Eum etiam ad concilia vocabant, quorum notissimo Bostræ habito, ubi dies defendendæ causæ Beryllo data erat; idem confutavit pravissimos præsulis errores; quum episcopi id solum agerent ut sua auctoritate summa sacerdotis Alexandrini confirmarent auctoritatem. Quid igitur mirum si adeo superbierit Origenes ut sese Ecclesiæ et summi sacerdotii custodem defensoremque et apostolorum successorem æstimaret ?

¹ B. Hieron. *Ad Paulam*, *Epist.* xxxiiii.

Notat denique Carolus Lenormant argumentum pertenuè esse quo tribuantur B. Hippolyto libri *Περὶ τῆς τοῦ Παντὸς οὐσίας* et *Μικρὸς Λαβύρινθος* et *Φιλοσοφούμενα*, quæ tria opera meliori jure Origeni posse tribui videantur. Photius enim et Theodoretus dicunt a pluribus Origeni adscripta fuisse et Parvum Labyrinthum et librum *Περὶ τῆς τοῦ Πάντος οὐσίας*. Quum autem hunc librum de Universi natura ut suum vindicet *Φιλοσοφουμένων* scriptor, licet inde conjicere hunc eundem Origenem fuisse; quanquam erraret, judice eodem critico, qui ex titulo libri auctorem continuo nobis innotescere crederet. Illis enim temporibus multi de Natura rerum seu de natura Universi libri et scripti et editi sunt.

Jam ut nostram in hac lite sententiam, qualiscumque est, dicamus, quamvis sint auctores gravissimi qui Origeni *Φιλοσοφουμένων* librum adscribant, iis adstipulari non audemus. Plura sunt in hoc opere quæ ab Origenis opinionibus et scribendi genere valde discrepant. Ea autem præcipue ratione in dubium adducimur, quod totum opus excerptis constet negligenter in unum congestis. Si numerentur depromptæ e Sexto Empirico, B. Irenæo, Josepho, Valentino, Basilide, Monoïmo, Marco aliisque paginæ, vix supersit totius corporis quinta pars quæ ipsius auctoris manum fateatur. Jam decimo libro, librorum superiorum magna pars iterum repetita legitur. Alium eadem compositum ratione librum in litteris ecclesiasticis vix invenias. Multa quidem apud Tertullianum, Theodoretum, Epiphanium, ex aliorum libris deprompta citantur; nullus tamen eorum propria scriptoris arte adeo caret. Atqui nemo inter auctores ecclesiasticos magis quam Origenes ab hoc servili componendi genere abhorret, quo fit ut eo prorsus indigna *Φιλοσοφουμένων* compilatio videatur; quanquam ipsius nonnulla forsitan inserta sunt codici nostro fragmenta; quæ omnia qui collegit Origenis nomen eis inscripsit, quo majorem libro conciliaret auctoritatem. Habet

nunc eruditus lector rationes quibus equidem fretus inscripsi non ORIGENIS *Φιλοσοφούμενα* sed *Φιλοσοφούμενα* OPUS ORIGENI ADSRIPTUM.

CAPUT IV.

Disquisitio de criminationibus quibus in nono *Φιλοσοφουμένων* libro B. Callistus, pontifex Romanus, impetitur.

I.

Pontifex maximus quem Christianorum universitas sanctum et martyrem venerari et altaribus magnificentissime colere per tot annorum seriem non desiit, idem, si accusatori privatim constituto, *Φιλοσοφουμένων* auctori, credimus, fidei catholicæ corruptor, hæretica lue, non urbem tantum sed et orbem terrarum universum infecerat!

Quæ si vera ille narravit, quomodo factum est ut scriptorum omnium qui Ecclesiæ christianæ annales exaraverunt nemo factum longe gravissimum commemoraverit, imo ne rescivisse quidem videatur? Qui errores æqualium singulos recensendi provinciam susceperunt, ea lege ut etiam levissimos notarent, iidemne solemne munus omisissent eo potissimum tempore, quum pastoris ipsius opinionibus recti specie deceptus grex in errorem pravissimum raperetur?

Praxeam nominant, Sabellium, Noetum, cæteros, qui ipsa Zephyrini et Callisti ætate pravissima docentes Ecclesiam turbare; cur illi de ipsius pontificis doctrina silent, eo pestilentiori quo plures per regiones debebat serpere? Siletur res, inquam, quæ publica esse debuit: non immerito miror.

Adde quod paulo post functum vita Callistum, controversiam inter se instituerunt Cyprianus Carthaginiensis et Stephanus pontifex maximus. Cui contentioni intermixtus Firmillianus contra Romanum episcopum Africanarum Ecclesiarum opiniones vehementem patronus maximo studio defendit. Cur oblatam recentes

Callisti errores increpandi occasionem Africani quos nominavi non amplectuntur? Cur, si fidem et mores, amissa dignitate prioris disciplinæ, corrupisset Ecclesia Romana, neuter eam facinoris adeo immanis arguit? Cur, quum sua plurimum interesse sciret ista objurgare, silet uterque? Quid ergo, nisi quia revera nihil erat quod arguerent.

Tunc temporis discordabant inter se animi incensi illa de hæreticorum baptisate controversia. Contendebant enim alii sacramentum ab hæretico collatum virtute nulla apud Deum pollere; et, si qui ab errore ad veram fidem se reciperent, illos iterum esse baptizandos. Alii contra, nusquam amitti virtutem rei a Christo institutæ; nec iterandum esse baptisma. Quam controversiam vehementer et diu versatam fuisse, et multis Augustini, Cypriani, Tertulliani operum locis et ipsa historia probatur. Porro Ecclesiarum nulla majori impetu quam Romana adversus rerum novarum fautores certamen est aggressa. Cur non ipsos Romanos pontifices auctores et magistros sibi vindicaverè isti de quibus loquimur hæretici? Qua ratione factum est ut Callisti nusquam ullus nec nominis nec dignitatis sibi auctoritatem usurpaverit, quippe qui, teste nostro, baptisma esse iterandum censeret? Quid igitur, si nec Cyprianus, nec cæterorum ullus, quicumque adeo flagrantibus et quasi civilibus bellis partes suas acriter defendebant, Callistum pontificem, objurgandi et arguendi causa, nominat?

Quintus et trigesimus effluxerat annus postquam Callistus pontificatu functus erat, quum Dionysius, Alexandrinus episcopus, Romanum pontificem eadem de quæstione consuluit, an valeret baptisma ab hæretico datum. Unde conficitur ignoravisse illum jam antea alium Romanum pontificem jussisse ut iterum baptisma conferretur. Paucos post annos ipse, quasi Sabellianis erroribus favisset, citatus reus, a Dionysio, Romano pontifice, jussus est ea quæ crederet profiteri et exponere; cui mandato

obtemperavit Alexandrinus. Quem quum fugere non posset olim Romanæ Ecclesiæ antistitem Noeti simul et Sabellii partes amplexum fuisse, ejusdem tamen Ecclesiæ præsulis fidem suam publice examinandam explicat, Ecclesiæ, inquam, cujus fides ante corrupta fuerat!

Eadem sequentibus temporibus sæpius accidere. Nam, quum jam Ariana hæresis orbem infecisset, Nicæam convenere ex omnibus terrarum regionibus christiani antistites qui de his doctrinis, quæstione facta, judicium ferrent. Quo in contilio prolata quæcumque fuerant de sanctissimæ Trinitatis mysterio doctrinæ a sacri senatus patribus trutina expenduntur. Tunc quoque anathematizati sunt Paulus Samosatensis, Novatianus, Arius et cæteri omnes qui fidem corruperant. Eodem tempore, concilium Romæ habebat sanctus Sylvester papa, quo Sabellianismi arguebantur et damnati sunt hæreseos crimine Victorinus episcopus, Hippolytus diaconus et Callistus, alius scilicet atque ille pontifex maximus, quum sit illo ætate multo posterior¹. Cur igitur utriusque concilii patres de gravissimis Romani præsulis erroribus silent? Cur de novis rebus quas idem moliri meditatus erat, pariter tacent? Hippolytus diaconus et Callistus alter, cujus nomen tantum novimus, notantur. Nonne pontifex eodem nomine insignis, quo auctore in tot mala Ecclesia incidisset, multo etiam magis dignus erat tali infamiæ nota quam ei inurere concilia debuissent?

Quinto demum sæculo, in libro cui titulum fecit Theodoretus *de Hæresibus*, nomen Callisti cujusdam reperias, sed eidem Romani pontificatus dignitas non tribuitur; jam quum minimus isti Callisto concedatur in libro locus, brevissimis verbis absoluta rerum quas docuit expositione, existimandum esse videtur, Theodoro judice, hominem illum e principibus non fuisse.

¹ De hoc concilii decreto conf. librum quem edidi (anno 1853): *Études sur de nouveaux documents historiques empruntés au livre des Φιλοσοφούμενα*, p. 236.

His enim fere verbis expositionem de Noetianis doctrinis concludit: « Eosdem defendit errores Callistus, et magistri impietati propriam impietatem certis in rebus addidit. » Quod si dicas, quæ de Noeto scripsit, ea Theodoretum e libro *Φιλοσοφουμένων* in suum transcripsisse, itaque de Callisto eodem ipso locutum videri in quem *Φιλοσοφουμένων* scriptor tanta vi invehitur, non infitabor. Sed quis affirmare poterit hoc in loco Romanum episcopum, Zephyrini successorem, Callistum a Theodoro designari? Quibus argumentis rem probare tentabis? Nam decimum tantum librum *Φιλοσοφουμένων* notum fuisse Theodoro verisimillimum arbitror. Quod si res ita est, quid in illo totius operis breviario dignitatis Callisti Theodoretum monere potuit? Nonne vero propius est Theodoro eosdem visos fuisse Callistum pontificem et alterum illum Callistum sancto Sylvestro æqualem, cujus in concilio Romæ habito condemnati sunt de sanctissima Trinitate errores pravissimi.

Talis autem veterum Ecclesiæ historicorum silentii causam hanc excogitavit Wordsworthius: « Incolebat, inquit, tum temporis Ecclesia Romana catacumbas. Necdum erat apud Romanos Christianos homo quisquam theologus: horum nemo scribendi laude florebat. Nec cæteri Christiani in orbe dispersi curam habebant de rebus quæ Romæ agebantur¹. »

Rem profecto stupendam! Nonne Romanam Ecclesiam eandem illam quæ Wordsworthio obscura, ignota, humilis, contempta videtur, tot res præclare gestæ, tot insignia facta indicant fuisse omnium per orbem Ecclesiarum ab ipsis incunabulis celebratissimam et veneratione maxima cultam?

Illius *fides annuntiabatur in universo mundo*, ut scripsit B. Paulus²; illius auctoritate, quam reverebantur omnes, si qua dissensio oriebatur, pacabantur animi. Etenim, non Joannem apo-

¹ *Hippolytus and the Church of Rome*, p. 127.

² *Epist. ad Rom.* I, 8.

stolum vivum adhuc et incolumem adierunt fideles Corinthi degentes, sed Clementem Romanorum antistitem. Romam pergit ipse Polycarpus Smyrnensis ut amicum Anicetum pontificem consulat. Quid plura? Ad Romanos et hæc scribebat Dionysius Corinthius: « Ab ineunte Christi religione solennis mos vobis
 « fuit ut fideles opibus juvaretis. Ecclesiarum enim inopiam vestra
 « munificentia sublevavistis; fratribus qui ad metalla damnati
 « sunt necessarium quidquid erat præbuistis; eumque morem a
 « majoribus vestris traditum studiose servavistis, quem episco-
 « pus vester Soter tantum aberat ut aboleret aut minueret, ut
 « stabiliverit et auxerit¹. »

Nec multo post, Irenæus, Lugdunensis episcopus, contra hæreticos ex apostolica traditione argumenta struens dicebat: « Quo-
 « niam valde longum est, in hoc tali volumine, omnium Eccle-
 « siarum enumerare successiones, maximæ et antiquissimæ, et
 « omnibus cognitæ, a gloriosissimis duobus apostolis Petro et
 « Paulo, Romæ fundatæ Ecclesiæ, eam quam habet ab apostolis
 « traditionem et annuntiatam hominibus fidem, per successiones
 « episcoporum pervenientem usque ad nos indicantes, confun-
 « dimus omnes eos². . . . »

Hanc igitur Ecclesiam, quam Irenæus maximam et antiquissimam vocat et omnibus cognitam, unde rescivit Wordsworthius fuisse « obscuram et contemptam? »

Anno vigesimo postquam Callistus pontificatu functus erat, Romæ concilium habuit Cornelius pontifex maximus, Novati erroribus damnandis, simul ut de rebus Ecclesiæ rationem redderet. Scribit suo tempore Romæ leviticis muneribus præfuisse sacerdotes quadraginta septem, diaconos septem, exorcistas, lectores, ostiarios quinquaginta, et viduis, pauperibus ægrisque mille et quingentis per divinam misericordiam necessaria sup-

¹ Euseb. *Hist. eccl.* lib. IV, c. xxiii.

² Iren. lib. III, c. iiii, 2, 2.

peditari, additque : « Neque tamen tanta in Ecclesia multitudo, « tam ingens numerus divinæ providentiæ copiis opulentus et « abundans, cum immenso atque innumerabili populo, ab hujus- « modi desperatione et audacia eum (Novatum) deterruit et ad « Ecclesiam revocavit¹. »

Qua ratione Romana Ecclesia, quæ, si Wordsworthium audias, Callisto pontifice, omnium rerum inopia premebatur, subito propulsatis necessitatibus, eo magnitudinis, auctis copiis omnibus, pervenit? Id quoque animadvertendum est, hanc eandem summum jus adhibuisse rebus omnibus quæ ad fidem aut ad disciplinam pertinent : hujus judicium exoptant et expetunt Asiani hæretici ; cum hac communionem servari sibi simulat Marcion ; id exoptare pariter videntur et Praxeas et Montanistæ. Fateor Polycratem episcopum, concilio habito, adversus Victorem papam institutam a majoribus celebrandi Pascha diem defendisse. Sed ubi Romanus pontifex Asianos rebellantes anathematizat, severitatis tantum arguitur, non injustitiæ tyrannicæ. Adde quod Origenes Alexandrinus, posteriori tempore, apud Fabianum pontificem maximum ea quæ docebat et scribebat defendit, criminaque diluere tentavit quæ sibi objiciebantur. Quis igitur merito vocaret ignotam et doctrina carentem Ecclesiam cujus auctoritate præcellente tot et tantæ controversiæ diremptæ sunt?

« Illa tamen, ait Christ. Wordsworthius, non erat scientia insignis, quippe quæ nullum haberet aut numeraret virum doctum. » At in hac eadem Romana Ecclesia nonne Justinus martyr eximia opera edidit? Nonne hanc eandem Justini discipulus Tatianus scientiæ præclaræ insignisque doctrinæ laude nobilitavit, cui successit Rhodon, triumpho de Montanistis aliisque egregie factis præclarus? Nonne Romæ decem annos egit, apud Anicetum papam, Hegesippus inter Ecclesiæ historicos primus?

¹ Euseb. *Hist. eccl.* lib. VI, c. XLIII.

Romanos etiam inter fideles degebat Apollonius ille cujus eximiam doctrinam integramque fidem miratur Eusebius. Ille in senatu orationem habuit de veritate quam ab Ecclesia Romana fuerat doctus, nec eam sanguine obsignare dubitavit. Iisdem temporibus, ibidem vigeant Minutius Felix, Caius, vir disputationum peritissimus, Tertullianus, qui quum sacerdotii munera Romæ obiret, libros scripsit optimos, et Hippolytus episcopus, non minimus inter secundi sæculi doctores. Hi omnes Romanam Ecclesiam tunc temporis nobilitavere propria et peculiari gloria. Quæ igitur habebat Justinum, Tatianum, Rhodonem, Hegesippum, Apollonium, Minutium Felicem, Caium, Tertullianum, Hippolytum, eam qua ratione contendit Wordsworthius doctoribus indiguisset? Si qua igitur argumenta Wordsworthius comminiscitur, ut explicet qua ratione de Callisti sceleribus aut erroribus siluerint ecclesiastici scriptores, ea prorsus concidunt, nullo historiæ testimonio confirmata. Nam ex iis quæ supra diximus patet futurum fuisse maxime notum errorem quem pontifex romanus professus esse dicitur.

Nec desunt alii pontifices qui, primis Ecclesiæ sæculis, ab hæreticis, ut Callistus, hæreseos insimulati sunt. Victorem enim papam incusavere Artemonis discipuli quod, acceptis Theodoti opinionibus, fidei integritatem corrupisset. Contra quos scribit Parvi Labyrinthi auctor : « Qua ratione calumniis istis Victorem
« petunt, quum certo sciant ab illo Theodotum coriarium, pri-
« mum hujus hæreseos inventorem, excommunicatum fuisse ;
« nam, si Victor eosdem errores professus fuisset, ut illi insultan-
« tes affirmant, cur eorundem errorum auctorem Theodotum
« idem damnasset ¹? » Paulo post, pontificem Romanum Tertul-
lianus una cum Montanistis et Proculo insectatus est eo quod
legum Christi integritatem et sanctitatem, mœchis aut fornicantibus absolutis, violavisset. Mox contra Marcellinum, Miltiadem,

¹ Eus. *Hist. eccl.* lib. V, c. xxiii.

Marcellum, Sylvestrem, insurgunt Donatistæ, incusantes eos quasi se a pristina fide abdicassent, proditis scripturis, cultisque falsis numinibus.

Uni autem eorum respondens B. Augustinus Hipponensis :
 « Quid opus est, ait, ut episcopis Romanæ Ecclesiæ, quos in-
 « credibilibus calumniis insectatus est Petilianus, objecta ab eo
 « crimina diluamus? Marcellinus et presbyteri ejus, Melchiades,
 « Marcellus et Sylvester, traditionis codicum et thuriferationis ab
 « eo crimine arguuntur. Sed numquid etiam in eo convincun-
 « tur, aut convicti aliqua documentorum firmitate monstrantur?
 « Ipse sceleratos et sacrilegos fuisse dicit : ego innocentes fuisse
 « respondeo. Quid laborem probare defensionem meam, quum
 « ille nec tenuiter probare conatus sit accusationem suam ¹? »
 Sic, dum variis accusationibus Romanos pontifices hæretici sem-
 per persequuntur, eosdem acriter defendunt præsules sanctis-
 simi et doctissimi ².

II.

Cæterum, ut apertior ad veritatem aditus fiat, de probris quæ Callisto inferuntur singulis quæstionem instituamus.

Hunc furem et servum fuisse affirmat *Φιλοσοφουμένων* scrip-
 tor; nihilominus, sacerdotem fuisse creatum narrat. Rem sane
 mirandam, quum vetarent pristinae Ecclesiæ leges ne quis servus
 ad clericalem ordinem promoveretur, invito domino. Porro Cal-
 listi dominum, Carpophorum nomine, integritate fidei et pro-
 bitate morum splendentem, laudibus repetitis, extollit delator
 noster. Carpophorus tamen furem furciferum, rem suam, sa-
 cerdotali dignitate permisit decorari, et quem apprime pravum
 noverat, Ecclesiæ Christi consecrari sivit! Si flagitiosus homo
 vocandus est qui falsissimis commendationibus per perfidiam

¹ Conf. B. August. *Epist.* cx.

² Conf. B. Cypriani *Epist.* XLVIII; B. Ambros. *De dign. sacerd.* c. v.

aut socordiam intra domesticos amicorum parietes, sub specie servientis, latronem introducat, quo nomine notandus est vir christianus qui servum, rem suam, furem notum, ad munus sacerdotis extollit! Proinde e duobus unum est eligendum! Aut Carpophorus noxius est, aut innoxius est Callistus: de alterutro certe in errorem inducere nos tentavit *Φιλοσοφουμένων* scriptor.

Sacerdos factus mox idem ille Callistus clericali ordini præpositus est a Zephyrino papa, quo defuncto, Ecclesiam terrarum orbis maximam regendam capessivit, ut noster narrat. At hic notandum est quibus comitiis apud veteres Christianos eligerentur episcopi. Mos solennis erat ut certam sedem nullus pontifex occuparet, nisi ibidem sacerdotio functus, quo morum, fidei, doctrinæque ejus integritatem notiozem haberet populus. Mos ille pro lege postea ita invaluit, ut, ex concilii Eliberini decreto, eadem conditione ad sacerdotium clerici ipsi promoverentur.

Quum convenissent una cum universa plebe sacerdotes, eorum princeps clericos et populum interrogabat quemnam episcopum eligerent. Nominatoque uno, interrogabantur semel, bis et ter an ille tanto munere videretur dignus, datisque suffragiis, sacerdos cujus virtutes publice professi erant episcopus salutabatur. Ea eligendi ratio, in Constitutionibus apostolicis¹, nec non in Tertulliani libris perscripta est. «Præsident, scribit ille, apud nos probati quique seniores honorem istum non pretio sed testimonio adepti².» Sæculo quarto vigeabant eadem comitia, testibus Ambrosio et Augustino: «In ordinationibus eorum, scribit ille, clamant et dicunt: Dignus et justus est³!» Et Hipponensis: «Dignus et justus est dictum est vicies⁴.»

Morem eundem solennem fuisse jam quum viverent Zephyri

¹ Lib. VIII, c. iv.

² Apol. c. xxxix.

³ *De dign. sacerdot.* c. v.

⁴ Ep. cx.

nus et Callistus ex apostolicis Constitutionibus et Tertulliano apparet. Novum rei argumentum præbet B. Cyprianus, qui electionem retulit S. Cornelii papæ, unius e proximis Callisti successoribus : « Factus est autem Cornelius episcopus de Dei et Christi ejus judicio, de clericorum pene omnium testimonio, de plebis quæ tunc adfuit suffragio, et de sacerdotum antiquorum et bonorum virorum collegio ¹. »

Sic eVectus ad pontificatûm fuit etiam Fabianus papa, anno 238, decimo sexto postquam Callistus vita functus erat. Refert Eusebius, fidelium concione habita, plurimorum oculos et mentes in aliquot patricos viros inclinavisse, quum res inexpectata omnium suffragia in Fabianum convertit ².

Non solum Romæ sed etiam cæteris in Ecclesiis mos ille adeo vigebat, ut, teste Lampridio, Alexander Severus imperator hunc adhiberet præfectis provinciarum creandis, decreto eodem pauca disserens de modo apud Christianos episcoporum creandorum usurpato ³.

Callisti temporibus, tres saltem episcopi eligendo et consecrando summo pontifici adhibebantur, quod e Nestorii historia compertum habemus. His episcopis adsistebant multi clericalem ordinem adepti : nam Romæ, Cornelii temporibus, quadraginta templis sacra munera obibant totidem sacerdotes, quorum singuli suos habebant acoluthos, lectores, exorcistas, ostiarios, homines confessione publica fidei venerabiles, quorum corpora vulneribus pro fide acceptis fatigabantur, aut cruciatibus quibus

¹ B. Cypriani *Epist.* x.

² Eus. *Hist. eccl.* lib. V.

³ Lampr. *Vit. Alex.* c. XLV : « Ubi aliquos voluisset vel rectores provinciis dare, vel præpositos facere, vel procuratores, id est rationales ordinare, nomina eorum proponerat, hortans populum ut, si quis quid haberet criminis, probaret manifestis rebus..... dicebatque..... grave esse quum id Christiani et Judæi facerent in prædicandis sacerdotibus qui ordinandi sunt, non fieri in provinciarum rectoribus, quibus et fortunæ hominum committerentur et capita. »

ad carcerem aut metalla olim damnati, vexati erant, magis in dies debilitabantur. Hac in celeberrima Romana Ecclesia, Callistus jam dudum sacerdos, episcopus salutatur. Cujus fidem, mores, instituta, nemo ignorabat, quum, pontifice Zephyrino, rebus ecclesiasticis præfuisset. Qua virtute mirabili sacerdotum et fidelium gratiam adeo sibi conciliavit, ut Zephyrino successor renuntiaretur, nemine ignorante qua mente ipse esset Ecclesiam rector, quam alio nomine jam dudum rexerat? Nullusne erat dignus competitor? Nonne Hippolytus, Apollonius, Urbanus, doctrina et virtute insignes, publicis suffragiis designabantur? Nonne Tertullianus et Caius, operibus eximiis notissimi viri, plebis studia in se convertere poterant? Quænam est igitur causa cur Callistus, servus, fur, cupiditate, latrociniis, fraudibus infamis, suburbicariis episcopis, scriptoribus aut doctoribus, Hippolyto pontifici dignissimo, Apollonio senatori, scientia et animosa fide nec non generis nobilitate aut dignitate senatoria præstantissimo, anteponeretur? Liberis igitur sacerdotum et plebis suffragiis Callistus, servus, latro, hæreticus, tot illustribus viris prælatus est! Sordidam electionem confirmat episcoporum collegium, a quibus pontifex consecratur! Etenim, conspiciente orbe christiano, Ecclesiæ leges audacter violare ausi sunt, quibus jubebatur hæreticus episcopus de sede deponi; sed, quod stupendum magis est, Christianitas omnis, tunc temporis integerrima, fortissima, fidissima, flagitiosam electionem silentio prætermisit, idque periclitantibus et fide et moribus et doctrina!

Unus *Φιλοσοφουμένων* scriptor, et ille sine nomine, hanc electionem improbat.

Quod si valeat delatoris unici tale testimonium, nulla fides Ecclesiæ Romanæ, episcoporum, sacerdotum, multitudinis universæ Christianorum testimonio, a quibus Callistus electus fuit, est adhibenda. Quem quum eligerent, summo honore fidem,

mores, studiaque ejus apostolica extollebant! Quis igitur judex existat adeo iniquus, qui testis unici, ignoti, ira et odio abrepti, susurro libentius credat, quam solemnī Ecclesiæ totius, sacerdotum et populi testimonio?

Jam quænam sit insimulationum harum origo investigandi provinciam suscipiamus.

Pontificibus Zephyrino et Callisto, multæ hæreticorum sectæ, ab Ecclesia Romana excommunicatæ, ulcisci hanc scilicet injuriam dirissimis odiis turpissimisque calumniis conabantur. Ipse Montanus, quum Romam, comitibus discipulis, venisset, a summo pontifice benigne exceptus, et quum ingenio solerti esset et acri animo, magnum sibi inter Romanos nomen fecit; sed adulationibus assecularum mox corruptus, nimiaque superbia tumens, factiones alere, novas res quærere et dogmata nova docere instituit. Quæ reformidans Zephyrinus pontifex Montanum ejusque discipulos excommunicare festinavit. Inde iræ, inde quasi discissa christiana civitas.

Novatoris partes amplectitur Tertullianus, cujus exemplum multi secuti defectione Ecclesiam affecerunt. Nec deerant qui, quamvis Montani flagitia vituperarent, ejusdem opinionibus adhærerent animo. Nam et quæ ille de pœnitentia, de nuptiis, et christiana sanctitate docebat, ea viris immoderatis valde placebant.

Montanistæ igitur Romanam adversus Ecclesiam vehementer invecti sunt, sacerdotesque in urbe sacris muneribus fungentes impetivere. « Dissolutos esse mores arguebant, exemplique esse « pravissimi, quod episcopus clericorum in numerum bigamos « adscriberet; indignum pœnitentia mulctatos sacerdotes in gratiam redire, sacerdotiumque iterum obire posse, etiam tum « quum culpas omnes suas expiavissent. » His difficillimis temporibus, quum successisset Zephyrino Callistus, velletque sacerdotum famam tueri contra calumniatores, « ad accusationem cle-

«ricorum non nisi idoneos atque omni suspicione carentes testes
 «admitti voluit, et illos qui lapsis et sacerdotibus pœnitentiam
 «agentibus veniam concedi eosque in pristinos honores restitui
 «posse negarent anathemate percussit¹. » Contra decretum
 illud efferebant se multi, maxime Tertullianus, qui, ut opinor,
 notam eidem decreto inurere instituit, quum in libro *De pudicitia*
 se indigne ferre diceret summi pontificis consultum quo
 absolutio mœchis promittatur. Hunc autem librum sub finem
 episcopatus Zephyrini editum fuisse philologi conjiciunt, at ve-
 ritati propior esse videtur, si quis ineunte Callisti pontificatu
 dicat fuisse scriptum. Videbit enim quam mira cognatione inter
 se convenient jacentes probra et noster et Tertullianus.

«Audio, ait Tertullianus, edictum esse propositum, et quidem
 «peremptorium; pontifex scilicet maximus, quod est episcopus
 «episcoporum, edicit: «Ego et mœchiæ et fornicationis delicta
 «pœnitentia functis dimitto.» O edictum cui adscribi non pote-
 «rit; et hoc in Ecclesia legitur, et in Ecclesia pronuntiatur! Absit,
 «absit a sponsa Christi tale præconium. Illa quæ vera est, quæ
 «pudica, quæ sancta, carebit etiam aurium maculis! Non habet
 «quibus hoc repromittat; et, si habuerit, non repromittit; quo-
 «niam et terrenum Dei templum, citius spelunca latronum ap-
 «pellari potuit a Domino, quam mœchorum et fornicatorum². »

Hæc et talia tunc temporis Romæ agitabantur, quum Monta-
 nistæ sententiarum gravium severitatem et pondus catholico-
 rum benignitati opponerent. Sed utra pro parte erat jus, fas,
 fides, religio et christiana traditio? Ille Christi misericordiam,
 quam verbis et exemplo docuit, vituperat. Quam enim ad rem
 spectant quæ narrantur in Evangeliiis de filio prodigo, de ove
 amissa et ad ovile a bono pastore relata? Quid sibi volunt illæ
 de Magdalena, de muliere Samaritana, de femina adultera histo-

¹ Bordini, p. 92. Conf. etiam Bolland. *Vita Callisti*.

² Tertullianus, *De pudicitia*, cap. I.

riæ? Quum ad finem vergeret sæculum secundum, tanta fuerat quorundam audacia, ut aliquot Novi Testamenti codices truncarent, ac delerent quæ ad mulierem adulteram spectabant. Cujus abolitionis causam jam intelligimus! Ferebant indigne Montanistæ, Tertullianistæ, et, sine dubio, *Φιλοσοφουμένων* scriptor, Christum mulieri adulteræ pepercisse.

Errat autem maxime qui Ecclesiam duobus primis sæculis tantæ fuisse severitatis affirmat, ut fornicatoribus et mœchis, instante morte, communionem negaret, vel iis etiam qui totam vitam pœnitentia egerant, quod nullis ex historia depromptis argumentis probari potest. Locum autem transcribimus sancti Cypriani insignem, quo Callisti et cæterorum pontificum benignitas defenditur. « Apud antecessores nostros, ait, quidam de « episcopis isthic in provincia nostra dandam (communionem) « mœchis non putaverunt, et ii totum pœnitentiæ locum contra « adulteria clauserunt. Non tamen a coepiscoporum suorum collegio recesserunt, et catholicæ Ecclesiæ unitatem vel duritiæ vel « censuræ suæ obstinatione ruperunt, ut quia apud alios adulteris pax dabatur, qui non dabat de Ecclesia separaretur ¹. » Quibus verbis certum fit viros quosdam inter Cypriani antecessores his rationibus usos quas vocat duritiæ aut censuræ obstinationem; sed eos fuisse plurimos aut multos non affirmat, quum quorundam tantum mentionem faciat, eisque gratulatur quod a coepiscoporum suorum collegio non recesserint, nec Ecclesiæ catholicæ unitatem ruperint. Quid igitur censeamus de conviciis quibus Callistus impetitur, nisi ea esse falsa et injusta, pontificem autem Romanum divini Magistri exempla secutum, ea et docuisse et egisse quæ Ecclesiæ jam veteri disciplina in auctoritatem cesserant.

Hæc certe sufficiunt ut ab omni sceleris labe immunis Callistus habeatur. Sed eundem noster insimulat hæreticum fuisse, et

¹ B. Cypr. *Epist.* LII.

ab eo universæ Ecclesiæ fidem fuisse adulteratam. Quæ accusatio nunc ad trutinam vocanda est.

Quicumque philosophicis rebus aut theologicis animum intenderit, illum non fugiet quam facile prava interpretatione deformatur opiniones quæ non solum libris, sed orationibus aut colloquiis expressæ ad res maximas spectant. Si autem hominis alicujus doctrinæ ab homine ei infenso explicantur, quis tali testimonio fidem adhibere audeat? præsertim si dicta tantum proferantur, et illa ad doctrinarum subtilitates pertinentia. Porro Callistus librum scripsit nullum; sed liberius et quasi familiariter apud fideles concionabundus, fidei catholicæ dogmata exponerat. Ipsiusne sermonum interpretem idoneum habebimus virum Callisto infensissimum, et unum quidem et solum cujus testimonio de summi pontificis fide et doctrina iudicium nunc ferendum est?

Ut omnia lucidius appareant, animadvertamus tunc actam esse controversiam de Dei unitate et Patris Filiique consubstantialitate. «Credo, aiebat Zephyrinus, in unum Deum qui passus est in cruce.... Non Pater mortuus est, sed Filius.» Hinc luce lucidius videtur Zephyrinum defendisse Deum unum, personis tribus inter se distinctis, sed consubstantialibus. Quod noster indigne fert: opiniones enim exponit propter quas ditheismi accusatur, sine dubio quia Patrem et Filium divina substantia differre docebat; quo errore videtur imbuta fidei professio, quæ sub finem libri *Φιλοσοφουμένων* legitur.

Sed et alia accusatione auctor noster defendendo Callisto, invitus certe neque de industria, ipse argumenta struit. Dicit enim docuisse Callistum «Patrem et Filium unam esse et eandem spiritualem substantiam; eumque hanc doctrinam adstruxisse istis Christi verbis: «Non credis quia Pater in me est, et ego in Patre?» Sed docebat simul tres divinas hypostases esse distinctas, quod fatetur adversarius. Nam quum

dixisset Callistum a Filio Patrem non discrevisse, et docuisse Patrem una cum Filio fuisse passum, addit: « Eum non expresse docuisse Patrem in cruce passum, aut esse in Deo personam unam. » Habemus tandem confitentem obtrectatorem istum, cujus verbis liquet Callistum nil nisi sanam doctrinam professum esse. In hac enim controversia inter Christianos de consubstantialitate Verbi agebatur; pontifex autem Romanus, unicam esse divinam substantiam, proinde Deum unum confessus, argumentis certis exponebat qua ratione potuisset dicere Christus aut vivens aut moriens, « Pater in me est, et ego in Patre; » sed quum hæc delatoris nostri iram moverent, Callistum increpabat, quasi Patripassianorum erroribus adhæreret Patremque passum esse doceret. Cui accusationi respondens Callistus dicebat, « se, quamvis in unum Deum crederet, personarum tamen trinitatem non negavisse; Filium, non Patrem, in cruce passum. » Confutatis adversarii argumentis, illum probabat in errorem ditheistarum labi, deosque duos, negatione substantiæ unius, profiteri.

Aliæ sunt notæ quibus hæresim suam et ab Ecclesia defectionem ostendit *Φιλοσοφουμένων* auctor. Ille enim, defuncto Callisto, sub pontificatu Urbani, aut Pontiani, aut Fabiani, hæc scribere non dubitavit: « Debemus hæc omnia Callisto isti, cujus schola viget adhuc, et quæ, moribus et traditionibus ejus servatis, non distinguit cum quibus sit communicandum, et cum omnibus communicat. »

His igitur verbis non solum Callistum arguit, sed Romanam Ecclesiam, in qua contendit Callisti doctrinam, mores, traditiones, adhuc vigere; neque solum Ecclesiam hanc insimulavit, sed et orbem universum. Nam omnium fidelium animos, ait, errores Callisti, pravissimi et ubique diffusi, maxime turbaverunt. « Μέγιστον τάραχον κατὰ πάντα τὸν κόσμον ἐν πᾶσι τοῖς πιστοῖς ἐμβάλλοντες. » Ex hoc igitur, teste nostro, impia doctrina quæ

in sede pontificali Romana est orta, per orbem catholicum ruinam intulit; nam pontifice Zephyrino nata, sub Callisto aucta, corruptionis labem magis in dies amplificavit, defunctoque tantæ luis auctore, grassata est. At mirum admodum est quod, quamvis perstiterit tanta pestis et Ecclesiam infecerit universam, a nemine indicata sit, nisi ab uno nostro! Quid inde inferendum, nisi *Φιλοσοφουμένων* auctorem Ecclesiæ universæ infensum fuisse, ab ea manifesto defecisse, et hæreticis esse annumerandum?

N. B. In primo operis libro versionem latinam D. Caroli Delarue exscripsi: nonnullis tantum locis mutatis.

ΦΙΛΟΣΟΦΟΥΜΕΝΑ

Η

ΚΑΤΑ ΠΑΣΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ ΕΛΕΓΧΟΣ.

BIBLION A'.

Τάδε ἔνεσιν ⁽¹⁾ ἐν τῇ πρώτῃ τοῦ κατὰ πασῶν αἰρέσεων ἐλέγχου.

Τίνα τὰ δόξαντα τοῖς φυσικοῖς φιλοσόφοις καὶ τίνες οὗτοι, καὶ τίνα τὰ τοῖς ἠθικοῖς καὶ τίνες οὗτοι, καὶ τίνα τὰ τοῖς διαλεκτικοῖς καὶ τίνες οἱ διαλεκτικοί.

Φυσικοὶ μὲν οὖν Θαλῆς, Πυθαγόρας, Ἐμπεδοκλῆς, Ἡράκλειτος, 5
Ἀναξίμανδρος, Ἀναξίμενης, Ἀναξαγόρας, Ἀρχέλαος, Παρμενίδης,
Λεύκιππος, Δημόκριτος, Ξενοφάνης, Ἐκφάντος, Ἴππων.

PHILOSOPHUMENA

SIVE

OMNIUM HÆRESIUM REFUTATIO.

LIBER PRIMUS.

Hæc continentur in libro primo refutationis contra omnes hæreses.

Quænam placita physicis philosophis, et qui isti; et quænam ethicæ argumenta, et quales ipsi qui ethicam docuerunt; et quæ dialecticæ argumenta, et ipsi quinam dialectici.

Physici : Thales, Pythagoras, Empedocles, Heraclitus, Anaximander, Anaximenes, Anaxagoras, Archelaus, Parmenides, Leucippus, Democritus, Xenophanes, Ecphantus, Hippon.

1. Codd. Mediceus et Barberinus habent hanc inscriptionem : Ὠριγένους φιλοσοφουμένων · τάδε ἔνεσιν, etc. cod. Ottobonianus : Ὠριγένους κατὰ πασῶν αἰρέσεων ἐλεγχοί · τάδε ἔνεσιν, etc. ad marginem vero : Ὠριγένους φιλοσοφουμένων. In cod. Taurinensi titulus est : Ὠριγένους πάντιμα τοῦ σοφωτάτου, τάδε ἔνεσιν, etc. — 2. φιλοσόφοις om. Barb. Ott. — 3. τοῖς ἠθικοῖς. . . τοῖς διαλεκτικοῖς Barb.; τῆς ἠθικῆς. . . τῆς διαλεκτικῆς Med. Ott.

Ἠθικοὶ Σωκράτης, Ἀρχελάου μαθητῆς τοῦ φυσικοῦ, Πλάτων Σωκράτου μαθητῆς· οὗτος τὰς τρεῖς φιλοσοφίας ἔμιξεν.

Διαλεκτικοὶ Ἀριστοτέλης Πλάτωνος μαθητῆς· οὗτος τὴν διαλεκτικὴν συνεσήσατο. Στωϊκοὶ δὲ Χρύσιππος, Ζήνων.

5 Ἐπίκουρος δὲ ⁽²⁾ σχεδὸν ἐναντίαν δόξαν πᾶσιν ἐπεχείρησεν. Πύρρων ὁ Ἀκαδήμιος· οὗτος ἀκαταληψίαν τῶν πάντων λέγει. Βραχυμᾶνες οἱ ἐν Ἰνδοῖς, Δρυῖδαι οἱ ἐν Κελτοῖς, καὶ Ἡσίοδος.

10 Οὐδένα μῦθον τῶν παρ' Ἕλλησιν ὠνομασμένων παραιτητέον. Πιστὰ γὰρ καὶ τὰ ἀσύσπαστα αὐτῶν δόγματα ἠγητέον διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν τῶν αἰρετικῶν μανίαν, οἱ διὰ τὸ σιωπᾶν ἀποκρύπτειν τε τὰ ἄρρητα ἑαυτῶν μυστήρια ἐνομίσθησαν πολλοῖς Θεὸν σέβειν· ὧν καὶ πάλαι μετρίως τὰ δόγματα ἐξεθέμεθα, οὐ κατὰ λεπτὸν ἐπιδείξαντες, ἀλλὰ ἀδρομερῶς ἐλέγξαντες, μηδὲν ἄξιον ἠγησάμενοι τὰ ἄρρητα αὐτῶν εἰς Φῶς ἄγειν, ὅπως, δι' αἰνιγμάτων ἡμῶν ἐκθεμένων

Ethici : Socrates, Archelai physici discipulus, Plato, discipulus Socratis : hic miscuit tres philosophias.

Dialectici : Aristoteles, discipulus Platonis : hic dialecticam in corpus redegit. Stoici vero : Chrysippus, Zenon.

Epicurus autem omnibus pene contrariam opinionem aggressus est. Pyrrhon Academicus. Hic non-apprehensionem omnium dicit. Brachmanes in Indis, Druides in Celtis, et Hesiodus.

Nullam fabulam eorum qui apud Græcos celebrati fuerunt prætermittere oportet. Nam et ipsa illorum placita, quæ consistere nequeunt, pro credibilibus habenda propter immanem hæreticorum insaniam, qui quoniam silent et infanda sua mysteria abscondunt, ab multis iudicati fuerunt Deum colere; quorum strictim exposuimus olim opiniones, non eas demonstrantes subtiliter, sed pinguius crassiusque redarguentes, quum operæ pretium esse nondum putaremus illorum arcana in lucem protrahere, eo consilio, ut quum

2. Σωκράτους Med. — 6. Ἀκαδήμιος Ræperus coll. Philostrat. Vit. Apollon. VII, II, p. 280; Ἀκαδήμιος Barb.; Καδήμιος Med. Ott.; Καδίμιος Taur.; Ἀκαδήμιος Mill.; Ἀκαδημαϊκός Ræp. Philolog. t. VII, p. 513. — Ante l. 8 Προσίμιον præmit-

tit Barb. — 8. Ab initio quædam videntur intercidisse. ὠνομασμένων] ὠνομασμένων φιλοσόφων? Schneidewinus. — 13. μηδὲν ἄξιον] μὴ ἀνάξιον Gronovius; μὴ ἂν ἄξιον Barb. Ottob. Taur.; μὴ ὄν ἄξιον Ræperus.

τὰ δόξαντα αὐτοῖς, αἰσχυνθέντες μήποτε καὶ τὰ ἄρρητα ἐξειπόντες
 ἀθεοὺς ἐπιδείξωμεν, παύσονται τι τῆς ἀλογίστου γνώμης καὶ ἀθε-
 μίτου ἐπιχειρήσεως. Ἄλλ' ἐπεὶ ὄρω μὴ δυσωπούμενους αὐτοὺς τὴν
 ἡμετέραν ἐπιείκειαν μηδὲ λογιζομένους, ὡς Θεὸς μακροθυμεῖ ὑπ' αὐ-
 τῶν βλασφημούμενος, ὅπως ἢ αἰδεσθέντες μετανοήσωσιν ἢ ἐπιμεί- 5
 ναντες δικαίως κριθῶσι, βιασθεὶς πρὸς αὐτῶν δείξων τὰ ἀπόρρητα
 μυστήρια, ἃ τοῖς μουμένοις μετὰ μεγάλης ἀξιοπιστίας παραδίδου-
 σιν, οὐ πρότερον ὁμολογήσαντες, εἰ μὴ τὸν τοιοῦτου δουλῶσονται
 χρόνῳ ἀνακρεμάσαντες καὶ βλάσφημον πρὸς τὸν ὄντως Θεὸν κατα-
 σκευάσαντες καὶ περιεργία γλιχόμενον τῆς ἐπαγγελίας ἴδωσι. Καὶ 10
 τότε δοκιμάσαντες δέσμιον εἶναι τῆς ἀμαρτίας μουῦσι⁽³⁾, τὸ τέλειον
 τῶν κακῶν παραδιδόντες, ὅρκους δῆσαντες μήτε ἐξειπεῖν μήτε τῷ
 τυχόντι μεταδοῦναι, εἰ μὴ ὁμοίως δουλωθῆι· οὐ μόνον παραδοθέν-
 τος οὐκ ἔτι ὅρκος ἀναγκαῖος ἦν. Ὁ γὰρ ὑπομείνας μαθεῖν καὶ παρα-

nos per ænigmata exposuissemus placita ipsis, erubescences ne fortassis etiam
 ipsorum arcana effati demonstrarem esse atheos, a contraria rationi sen-
 tentia profanoque paulum desisterent instituto. Sed quoniam animadverto
 æquitate et modestia nostra nihil eos commoveri, nec considerare quemad-
 modum Deus patienter obduret nefariis per eos laceratus dicteris, ut aut
 pudore suffusi animum mutent, aut obstinate persistentes justo subjiciantur
 iudicio, compulsus procedo ad arcana illorum mysteria denudanda, quæ, cum
 magna fidei persuasione, illis qui initiantur tradunt; non ante committen-
 tes cuiquam illa, nisi suspensio detentum aliquandiu animo serviliter subege-
 rint, contumeliosumque erga verum Deum reddiderint, et eum viderint præ
 curiositate vehementi desiderio rei promissæ teneri; denique exploratum
 habentes eum peccati vinculis esse constrictum, in consortium adsciscunt,
 summam perfectionem malorum tradentes. Neque tamen huc deveniunt
 prius quam jurisjurandi insuper fide obstrinxerint se prolaturum neuti-
 quam, neque cuilibet communicaturum, nisi eandem subierint servitutem;
 quanquam percepta tantummodo doctrina nihil porro jurejurando opus erat.
 Qui enim sustinuit discere et suscipere maxima eorum mysteria, ex ipsa re

2-3. τῆς ἀθεμίτου γνώμης καὶ ἀλόγου Ott.; περιεργίαν Wolfius.— 11. δεόμενον
 ἐπιχειρήσεως Taurin. — 4. μήτε vulgo; Med. — 12. μήτε Med.; τότε Barb. Ott.
 emend. Schneid. — 9. χρόνον Med. — — 13 μόνον Ræp.; μόνου vulgo Schneid.
 10. περιεργία Taur.; περιεργία Barb. — 14. μαθεῖν Ræp.; παθεῖν] vulgo.

λαβεῖν τὰ τέλεια αὐτῶν μυστήρια ἱκανῶς αὐτῷ τῷ ἔργῳ πρὸς τε τὴν ἰδίαν συνείδησιν καὶ πρὸς τὸ ἑτέροις μὴ ἐξείπειν ἔσθαι δεδεμένος. Εἰ γὰρ ἐξείποι τινὲ ἀνθρώπων τὸ τοιοῦτον ἀνόμημα, οὔτε ἐν ἀνθρώποις λογισθήσεται οὔτε τὸ φῶς ὁρᾶν ἄξιος ἡγηθήσεται, εἰ καὶ
 5 ἄλογα ὄντα τοιοῦτον ἀνόμημα οὐκ ἐπιχειρεῖ, καθὼς ἐν τοῖς τόποις γενόμενοι ἐροῦμεν. Ἄλλ' ἐπεὶ ἀναγκάζει ἡμᾶς ὁ λόγος εἰς μέγαν βυθὸν διηγήσεως ἐπιβῆναι, οὐχ ἡγούμεθα σιγαῖν, ἀλλὰ τὰ πάντων δόγματα κατὰ λεπτὸν ἐκθέμενοι οὐδὲν σιωπήσομεν. Δοκεῖ δὲ, εἰ καὶ μακρότερος ἔσθαι λόγος, μὴ καμεῖν. Οὐδὲ γὰρ μικρὰν τινα βοήθειαν
 10 τῷ τῶν ἀνθρώπων βίῳ καταλείψομεν πρὸς τὸ μηκέτι πλανᾶσθαι, φανερώς πάντων ὁρώντων τὰ κρύφια αὐτῶν καὶ ἄρρητα ὄργια, ἀταμιευόμενοι μόνοις τοῖς μύσταις παραδιδόασιν. Ταῦτα δὲ ἕτερος οὐκ ἐλέγξει, ἢ τὸ ἐν Ἐκκλησίᾳ παραδοθὲν Ἅγιον Πνεῦμα, οὗ τυχόντες πρότεροι οἱ ἀπόστολοι μετέδοσαν τοῖς ὀρθῶς πεπιστευκόσιν· ὧν
 15 ἡμεῖς διάδοχοι τυγχάνοντες τῆς τε αὐτῆς χάριτος μετέχοντες ἀρχιερατείας τε καὶ διδασκαλίας καὶ φρουροὶ τῆς Ἐκκλησίας λελογισμένοι

tenebitur satis efficaci constrictus vinculo, quum ratione propriæ conscientiæ; tum ne commissa prodat aliis. Nam ejusmodi nefas si cuiquam aperiat homini, neque inter homines ille numerabitur, neque lucis adspectu dignus judicabitur; quum nec bestiæ tam nefarium facinus capiant, prout suis locis dicemus. Quandoquidem vero ipse nos sermo in vastum enarrationis profundum cogit descendere, minime ideo silendum duximus; sed omnium opinionibus, quam fieri potest, accurate enucleateque expositis, nihil reticebimus. At vero etiam licet ipse sermo prolixior futurus sit, non videtur delassatum nos iri. Non enim exiguum vitæ hominum relinquemus adminiculum ad effugiendos errores, abditis eorum et silentio damnatis orgiis omnium adspectui prostitutis, quæ dispensantes solis conferunt illis qui iniantur. Nec ea refellet ullus, præterquam diffusus per Ecclesiam Spiritus Sanctus, quem priores apostoli adepti eundem recta fide præditis imperitare. Quorum nos successores facti, et ejus doni consortes, summique sacerdotii, et doctrinæ et Ecclesiæ custodes habiti, oculo non connivemus,

1. ἱκανὸν Barb. Taur.; ἱκανὰ Ott. — ὅτι: Sancroftus in collatione sua a Wolfio 4. ἀ καὶ vulgo; εἰ καὶ Schneid.; εἰ Ræp.; laudata. — 7. ἐμβῆναι vel ἀναβῆναι Ræp.

οὐκ ὀφθαλμῷ νυστάζομεν, οὐδὲ λόγον ὀρθὸν σιωπῶμεν, ἀλλ' οὐδὲ πᾶση ψυχῇ καὶ σώματι ἐργαζόμενοι κάμνομεν ἄξια ἀξίως Θεῷ τῷ εὐεργέτῃ ἀνταποδιδόναι πειρώμενοι, καὶ οὐδὲ οὕτως κατ' ⁽⁴⁾ ἄξιαν ἀνταμειβόμενοι, πλὴν ἐν οἷς πεπιστεύμεθα μὴ ἀτονοῦντες, ἀλλὰ τοῦ ἰδίου καιροῦ τὰ μέτρα ἐπιτελοῦντες, καὶ ὅσα παρέξει τὸ Ἅγιον 5 Πνεῦμα πᾶσιν ἀφθόνως κοινωνοῦντες· οὐ μόνον ἀλλότρια δι' ἐλέγχου εἰς φανερόν ἄγοντες, ἀλλὰ καὶ ὅσα ἢ ἀλήθεια ὑπὸ τῆς τοῦ Πατρὸς χάριτος παραλαβοῦσα ἀνθρώποις διηκόνησε, ταῦτα καὶ διὰ λόγου σημειούμενοι καὶ διὰ γραμμάτων ἐμμάρτυρα ποιοούμενοι ἀνεπισχύντως κηρύσσομεν. Ἴνα οὖν, καθὼς φθάσαντες εἶπομεν, ἀθέους αὐ- 10 τοὺς ἐπιδείξωμεν καὶ κατὰ γνώμην καὶ κατὰ τρόπον καὶ κατὰ ἔργον, ὅθεν τε τὰ ἐπιχειρήματα αὐτοῖς γεγένηται, καὶ ὅτι μηθὲν ἐξ ἁγίων γραφῶν λαβόντες ταῦτα ἐπεχείρησαν, ἢ τινος ἁγίου διαδοχὴν φυλάξαντες ἐπὶ ταῦτα ὥρμησαν, ἀλλ' ἔσθιν αὐτοῖς τὰ δοξαζόμενα ἀρχὴν

nec ullam proposito inservientem orationem supprimimus; sed neque universis animi et corporis viribus laborantes defetiscimus, dignam digne Deo benefico gratiam referre conantes, nec sic tamen æqua vice compensantes, nisi quod neutiquam in iis remittamus, quæ nobis sunt credita, sed exsequamur cujusque temporis officia, et quæcumque suppeditat S. Spiritus, ea sine livore eum omnibus communicemus; nec aliena tantum in apertum producentes redarguendo; sed etiam quæcumque veritas a Patris benignitate adepta distribuit mortalibus, illa tum sermone, tum per tabulas velut testimoniis consignantes sine rubore deprædicemus. Ut igitur, quemadmodum indicavimus antea, quum eorum quæ sentiunt, tum vitæ et factorum ratione demonstramus illos atheos; et unde hæc eorum profecta sint molimina, utque nihil eorum ex sacris haustum literis apprehenderint, aut alicujus sancti propagationem observantes ad ea aggressi sint: verum ea quæ statuunt

1. νυστάζομεν Richter. *Observat. crit.* p. 77; νυστάζομεν vulgo; λόγον ὀρθὸν Barb.; λόγου ὀρθου Ottob. Taur.; λόγου ὀρθάνῳ Ræp. — 4. ἀνταμειβόμενοι Sanctroftus; ἀναμειβόμενοι Gron.; ἀμειβόμενοι B. O. T. — 6-7. ἐλεγχον M.; φανερόν] φορᾶν T. — 7. τοῦ πνεύματος T. — 9. ἐμ-

μάρτυρα ποιοούμενοι Sanctroft.; ἐμμάρτυρα σημειούμενοι vulgo; ἐμμάρτυρησάμενοι Morus, cf. Ræp. p. 515 sq. — 10. καθὰπερ φθάτες Med. — 14. ἀρχὴν μὲν cf. Ræper. p. 516; qui pro ἀρχὴν μὲν vestigiis codd. ἀφορμὴν commendari arbitratur.

μέν ἐκ τῆς Ἑλλήνων σοφίας λαβόντα, ἐκ δογμάτων φιλοσοφουμέ-
 νων καὶ μυστηρίων ἐπιχειρημένων καὶ ἀστρολόγων ῥεμβομένων·
 δοκεῖ οὖν πρότερον ἐκθεμένους τὰ δόξαντα τοῖς τῶν Ἑλλήνων φιλο-
 σόφοις ἐπιδειῖξαι τοῖς ἐντυγχάνουσιν ὄντα τούτων παλαιότερα καὶ
 5 πρὸς τὸ θεῖον σεμνότερα· ἔπειτα συμβαλεῖν ἐκάστην αἵρεσιν ἐκά-
 στω, ὡς τούτοις τοῖς ἐπιχειρήμασιν ἐπιβαλόμενος ὁ πρωτοστάτης
 τῆς αἵρέσεως ἐπλεονέκτησε λαβόμενος τὰς ἀρχὰς, καὶ ἐκ τούτων ἐπὶ
 τὰ χείρονα ὀρμηθεὶς δόγμα συνεσίησατο. Ἔστι μὲν οὖν πόνου με-
 σίτην τὸ ἐπιχειρούμενον καὶ πολλῆς δεόμενον ἰστορίας· ἀλλὰ οὐκ
 10 ἐνδεήσομεν· ὑψίτερον γὰρ εὐφρανεῖ ὡς ἀθλητὴν μετὰ πολλοῦ πόνου
 σιεφάνου τυχόντα, ἢ ἔμπορον μετὰ μέγαν θαλάσσης σάλον κερδά-
 ναντα, ἢ γεωργὸν μετὰ ἰδρώτα προσώπου καρπῶν ἀπολαύσαντα, ἢ
 προφήτην μετὰ ὄνειδισμοῦ καὶ ὕβρεις ὄρωντα τὰ λαληθέντα ἀπο-
 βαίνοντα. Ἀρξάμενοι τοίνυν ⁽⁵⁾ ἐροῦμεν, τίνες οἱ παρ' Ἑλλήσι πρῶτον
 15 φιλοσοφίαν φυσικὴν ἐπιδείξαντες. Τούτων γὰρ μάλιστα γεγέννηται
 κληψίλογοι οἱ τῶν αἵρέσεων πρωτοστάτησαντες, ὡς μετέπειτα ἐν τῇ

principium quidem nacta fuerint ex Græcorum sapientia, ex dogmatibus
 philosophicis, et mysteriis abstrusis, et circumerrantibus astrologis. Propterea
 videtur consentaneum ut, philosophorum apud Græcos sententiis primum
 expositis, ostendamus lectoribus ea quæ illis fuerunt antiquiora et au-
 gustiora ad divinitatis rationem; deinde ut singulas sectas cum aliquo eo-
 rum comparemus, ut pateat quemadmodum auctor et signifer cujusque
 sectæ hæc instrumenta apprehendens invaluerit exordia nactus, et inde ad
 pejora delatus stabiliverit opinionem. Est quidem igitur quod aggredimur
 plenum laboris, multamque notitiam et inquisitionem requirens. Verum
 nequaquam deerimus: nam posthac exhilarabit, perinde ut athletam cum
 magno labore coronam adeptum, aut mercatorem post ingentem maris
 jactationem lucris beatum, aut agricolam post vultus sudorem fructibus
 perfruentem, aut denique prophetam post exprobrationes et contumelias
 prædicta impleri videntem. Principio igitur dicemus qui primi apud Græcos
 philosophiam physicam docuerint. Horum enim maxime verba furati sunt isti
 hæresium conditores, ut postea, quum eos invicem inter se comparabimus.

6. ἐπιβαλόμενος Ræp.; ἐπιλαβόμενος σλατήσας Med. — 7. λαβόμενος] λαβὼν?
 vulgo. — πρωτοστάτης Barb. Ott.; πρωτο- Schneid. — καὶ om. Gronovius.

πρὸς ἀλλήλους συμβολῆ ἐπιδείξομεν. Ἐκάστω δὲ τῶν προαρξαμένων τὰ ἴδια ἀποδιδόντες γυμνοὺς καὶ ἀσχήμονας τοὺς αἰρεσιάρχας παρασίσσομεν.

α'. Θαλῆς.

Λέγεται Θαλῆν τὸν Μιλήσιον ἓνα τῶν ἑπτὰ σοφῶν πρῶτον ἐπι-
 χειρηκέναι φιλοσοφίαν φυσικὴν. Οὗτος ἔφη ἀρχὴν τοῦ παντὸς 5
 εἶναι καὶ τέλος τὸ ὕδωρ. Ἐκ γὰρ αὐτοῦ τὰ πάντα συνίστασθαι πη-
 γνυμένου καὶ πάλιν διανιεμένου, ἐπιφέρεισθαι τε αὐτῷ τὰ πάντα,
 ἀφ' οὗ καὶ σεισμοὺς καὶ πνευμάτων σίροφας καὶ ἀέρων κινήσεις·
 καὶ τὰ πάντα φύεσθαι τε καὶ ρεῖν τῇ τοῦ πρῶτου ἀρχηγοῦ τῆς
 γενέσεως αὐτῶν φύσει συμφερόμενα. Θεῖον δὲ τοῦτο εἶναι, τὸ μὴτ' 10
 ἀρχὴν μῆτε τελευτὴν ἔχον. Οὗτος περὶ τὸν τῶν ἄστρων λόγον καὶ
 τὴν ζήτησιν ἀσχοληθεὶς Ἕλλησι ταύτης τῆς μαθήσεως αἴτιος πρῶ-
 τος γίγνεται, ὃς ἀποβλέπων πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἄνω ἐπιμελῶς
 κατανοεῖν λέγων εἰς φρέαρ ἐνέπεσεν, ὃν ἐγγελῶσά τις Θεραπαινίς,

ostendemus. Doctrinae principum cuique sua reddentes, nudos et turpes hæresiarchas exhibebimus.

I. DE THALETE.

Thalem Milesium unum e septem sapientibus philosophiæ physicæ principem manus admovisse dicitur. Hic aquam universi initium et finem statuit. Constare namque ex hac densata vel rursus extenuata, et in ea ferri omnia. Cujus ope etiam tremores ventorumque conversiones et aeris commotiones, omnia denique gigni ac fluere, simul cum natura primi auctoris originis eorum volitantia. Deum vero illud esse, quod caret principio et fine. Idem incumbens quum explicationi tum perscrutationi astrorum primus exstitit Græcis hujus auctor disciplinæ. Ita sublatis in cælum oculis, superiora se diligenter considerare jactans, decidit in puteum; eumque deridens quædam

3-3. παρασίσσομεν Wolf.; προσλήσο-
 μεν vulgo. — CAP. I, 1. 5. τὴν ἀρχὴν Barb.
 — 6. τὸ ὕδωρ vulgo. — 8. ἀέρων vulgo;
 ἀστρων Ræp. — 9. φύεσθαι vulgo; φέρε-
 σθαι Ræp. — 10. Θεῖον] Θεὸν vulgo; cf.

Clem. Alex. Strom. V, p. 594 D sqq. Syll.
 τί ἐστὶ τὸ Θεῖον; τὸ μῆτε ἀρχὴν, ἔφη,
 μῆτε τέλος ἔχον, et *Kritische Forschung auf
 dem Gebiete der alten Philos.* 1, 38 sqq.
 Schneid. — 14. ὃν] ᾧ Wolf.; ὅτ' Ræp.

Θραῦτα τοῦνομα, ἔφη· τὰ ἐν οὐρανῷ προθυμούμενος εἰδέναι τὰ ἐν
 ποσσὶν οὐκ οἶδεν. Ἐγένετο δὲ κατὰ Κροῖσον.

β'. Πυθαγόρας.

Ἔσι δὲ καὶ ἑτέρα φιλοσοφία οὐ μακρὰν τῶν αὐτῶν ⁽⁶⁾ χρόνων, ἧς
 ἤρξε Πυθαγόρας, ὃν Σάμιόν τινες λέγουσιν· ἢ Ἰταλικὴν προσηγό-
 5 ρευσαν διὰ τὸ τὸν Πυθαγόραν φεύγοντα Πολυκράτην τὸν Σάμιον
 τύραννον οἰκῆσαι πόλιν τῆς Ἰταλίας κάκει τὸν βίον πληρῶσαι. Οὐ
 τὴν αἴρεσιν οἱ διαδεξάμενοι οὐ πολὺ διήνεγκαν τοῦ αὐτοῦ φρονή-
 ματος. Καὶ αὐτὸς δὲ περὶ φυσικῶν ζητήσας ἔμιξεν ἀστρονομίαν καὶ
 γεωμετρίαν καὶ μουσικὴν [καὶ ἀριθμητικὴν]. Καὶ οὕτως μονάδα
 10 μὲν εἶναι ἀπεφῆνατο τὸν Θεόν, ἀριθμοῦ δὲ φύσιν περιέργως κατα-
 μαθῶν μελωδεῖν ἔφη τὸν κόσμον καὶ ἀρμονίαν συγκεῖσθαι, καὶ τῶν
 ἐπὶ τὰ ἀστέρων πρῶτος τὴν κίνησιν εἰς ῥυθμὸν καὶ μέλος ἤγαγεν.
 Θαυμάσας δὲ τὴν διοίκησιν τῶν ὄλων ἠξίωσε τὰ πρῶτα σιγαῦν τοὺς

famula, Thratta nomine : quæ in cælo sunt, inquit, scire gestientem, eorum
 quæ ante pedes sunt notitia fugit. Circa ætatem vero Cræsi vixit.

II. DE PYTHAGORA.

Est autem et alia non procul ab iisdem temporibus remota philosophia, cu-
 jus auctor Pythagoras, quem prædicant aliqui Samium. Eam Italicam appel-
 laverunt, eo quod Samium tyrannum Polycratem fugiens, Italica in urbe ha-
 bitaverit Pythagoras, ibique vitam expleverit. Cujus sectam qui exceperunt,
 ab eadem sententia non longe abiverunt. Hic igitur physica cum indagavisset,
 astronomiam et geometriam et musicam et arithmetica miscuit. Et sic unita-
 tem quidem affirmavit esse Deum : ac numeri curiose perdiscens naturam,
 mundum dixit melos canere, et cum harmonia sive concentu comparatum
 esse, siderum quoque septem motum in rhythmum et cantum primus adduxit,
 machinæque hujus universæ admiratus administrationem, in primo voluit

1. εἰδέναι Ræper. coll. Plat. Theat. quem conf. p. 520 sqq. — 11. ἀρμονία] p. 174 A; ἰδεῖν vulgo. — CAP. 11, l. 5-6. καθ' ἀρμονίαν Ræper. quem vide, p. 521. Σαμίων? Ræper. — 8. περὶ φύσεως Barb. — 12. ἀστέρων Med. Deinde ἀνήγαγεν — 9. καὶ ἀριθμητικὴν addidit Ræper. Ræper.

μαθητὰς, οἷονεὶ μύστας τοῦ παντὸς εἰς τὸν κόσμον ἤκοντας· εἶτα ἐπειδὴν αὐτοῖς ἱκανῶς παιδείας τῆς τῶν λόγων δόξῃ μετεῖναι καὶ δυνατῶς περὶ ἀσίων καὶ φύσεως φιλοσοφήσωσι, καθαρὸς κρίνας τότε κελεύει φθέγγεσθαι. Οὗτος τοὺς μαθητὰς διεῖλε καὶ τοὺς μὲν ἐσωτερικοὺς, τοὺς δὲ ἐξωτερικοὺς ἐκάλεσεν. [Ὡν] τοῖς μὲν τὰ τελεώ- 5
τερα μαθήματα ἐπίστευε, τοῖς δὲ τὰ μετριώτερα· ἐφήψατο δὲ καὶ μαγικῆς, ὡς φασί, καὶ φυσιογονικὴν αὐτὸς ἐξεῦρεν ἀριθμοὺς τινας καὶ μέτρα ὑποθέμενος, λέγων τὴν ἀρχὴν τῆς ἀριθμητικῆς φιλοσοφίαν κατὰ σύνθεσιν περιέχειν τόνδε τὸν τρόπον. Ἀριθμὸς γέγονε πρῶτος ἀρχή, ὅπερ ἐστὶν ἐν ἀόριστον, ἀκατάληπτον, ἔχων ἐν ἑαυτῷ 10
πάντας τοὺς ἐπ' ἀπειρον δυναμένους ἐλθεῖν ἀριθμοὺς κατὰ τὸ πλῆθος. Τῶν δὲ ἀριθμῶν ἀρχὴ γέγονε καθ' ὑπόθεσιν ἢ πρώτη μονάς, ἣτις ἐστὶ μονὰς ἄρσην γεννώσα πατρικῶς πάντας τοὺς ἄλλους ἀριθμοὺς. Δεύτερον ἢ δυὰς Θῆλος ἀριθμός, ὃ δὲ αὐτὸς καὶ ἄρτιος⁽⁷⁾ ὑπὸ τῶν ἀριθμητικῶν καλεῖται. Τρίτον ἢ τριάς ἀριθμὸς ἄρσην, οὗτος καὶ πε- 15

discipulos silere, quippe qui sacerdotes et mystæ hujus universi venissent in mundum; deinde quum eorum quæ doctrinas continent institutione satis expositos, deque astris et natura jam idonea facultate philosophandi instructos senserat, tunc demum purgatos existimans, faciebat eis loquendi potestatem. Hic facta discipulorum distinctione interiores quosdam, exteriores alios nuncupavit; quippe illis perfectiora, tenuiora autem his præcepta credebat. Quin et magicam, ut aiunt, artem attigit: et ipse supponens numeros quosdam et mensuras, adinvenit naturæ fœcundam generationem, dicens arithmeticae philosophiæ principium per connexionem circumplecti hanc rationem. Numerus exstitit primus principium, quod est unum, indefinitum, incomprehensum, omnes qui multitudine in infinitum possunt crescere, numeros in se complexum. Prima vero unitas per suppositionem fuit principium numerorum, quæ est unitas mascula, patrio more procreans numeros omnes reliquos. Hanc sequitur numerus binarius femina; hic vero ipse ab arithmeti- cis appellatur etiam par et integer. Ordine tertius succedit ternarius virilis;

5. ἐκάλεσεν, τοῖς δὲ vulgo; legendum est; [Ὡν] τοῖς μὲν. — 7. φυσιογονικὴν vulgo; φυσιογνωμονικὴν Barb.; cf. Ræp. p. 621 sqq. αὐτὸς] πρῶτος? Ræp.; πρῶτος αὐτὸς? Schneid. — 8-9. φιλοσοφίας

vulgo; φιλοσοφίαν Schneid. — 10. ἐστὶν ἐν, ἀόριστος, ἀκατάληπτος vulgo. Sententia poscebat neutra; ἐν delevit Schneid. — 12. ὑπόστασιν codd.; ὑπόθεσιν vulgo ex Med.

ρισσὸς ὑπὸ τῶν ἀριθμητικῶν νενομοθέτηται καλεῖσθαι. Ἐπὶ πᾶσι δὲ
 τούτοις ἡ τετρὰς Φηλὺς ἀριθμὸς, ὃ δὲ αὐτὸς καὶ ἄρτιος καλεῖται ὅτι
 Φηλὺς ἐστίν. Γεγόνασιν οὖν οἱ πάντες ἀριθμοὶ ληφθέντες ἀπὸ γέ-
 νους τέσσαρες (ἀριθμὸς δ' ἦν τὸ γένος ἀόριστος), ἀφ' ὧν ὁ τέλειος
 5 αὐτοῖς συνέστηκεν ἀριθμὸς ἡ δεκάς. Τὸ γὰρ ἕν, δύο, τρία, τέσσαρα
 γίνεται δέκα, ἐὰν ἐκάστω τῶν ἀριθμῶν φυλάσσηται κατ' οὐσίαν τὸ
 οἰκεῖον ὄνομα. Ταύτην ὁ Πυθαγόρας ἔφη ἱερὰν τετρακτύν, πηγὴν
 ἀεννάου φύσεως ριζώματα ἔχουσαν ἐν ἑαυτῇ, καὶ ἐκ τούτου τοῦ
 ἀριθμοῦ πάντας ἔχειν τοὺς ἀριθμοὺς τὴν ἀρχὴν· ὃ γὰρ ἑνδεκα καὶ ὃ
 10 δώδεκα καὶ οἱ λοιποὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ εἶναι ἐκ τοῦ δέκα μετέχουσι. Ταύ-
 τῆς τῆς δεκάδος, τοῦ τελείου ἀριθμοῦ, τὰ τέσσαρα καλεῖται μέρη
 ἀριθμὸς, μονάς, δύναμις, κύβος. Ὡν καὶ ἐπιπλοκαὶ καὶ μίξεις πρὸς
 γένεσιν αὐξήσεως γίνονται, κατὰ φύσιν τὸν γόνιμον ἀριθμὸν ἀπο-
 τελοῦσαι· ὅταν γὰρ δύναμις αὐτῇ ἐφ' ἑαυτὴν κυβισθῇ, γέγονε δυνα-

cui etiam imparis nomen arithmeticon lege fuit impositum. Agmen deni-
 que cogit numerus quaternarius, quum muliebris, tum et ipse par appellatus,
 eo quod est e statu femineo. Universi igitur ab origine et genere sumti nu-
 meri (indeterminatus quippe numerus erat genus) computantur quatuor.
 Coaluit ex his denarius perfectus numerus. Unum namque, duo, tria, qua-
 tuor, modo ratione substantiæ et proprietatis domesticam unicuique nume-
 rorum servaveris appellationem, conficiunt decem. Hic ille, quem sacrum
 Pythagoras nominavit quaternionem, perennis naturæ fontem, ipsas utpote
 in se radices continentem, et ex hoc numero numeros omnes principium
 adeptos. Etenim undecim, duodecim et cæteri consequuntur e numero de-
 nario essentiæ suæ principium. Hujus qui perfectus est numerus, decadis,
 quatuor appellantur partes, numerus, unitas, potestas et cubus. Eæque pro-
 ducendi incrementi causa fœcundum propagantes numerum, congruo na-
 turæ modo inter se connectuntur et permiscuntur. Quum enim dynamis se

1. ἀριθμῶν Barb. Ottob.; νενομοθέτη-
 ται vulgo. — 3. Infra, lib. IV, c. vi, ἀπὸ
 τοῦ γένους. — 4. ἀόριστον vulgo; cf. infra,
 lib. IV, c. vi. — τέλειος] τρίτος Barb. — 7-
 8. πηγὴν ἀεννάου φύσεως] ἀένναον φύσιν
 Taur. De scriptura ἀένναος, posterioris
 ætatis scriptoribus familiari, dixit Lehrsius

in Jahnii Annalibus, ann. 1828, Schneid.;
 φύσεως ὡς vulgo; cf. infra, lib. IV, c. vi.
 — 12. ἀριθμὸς, μονάς] Ræpero, p. 531,
 ordo verborum ita mutandus videtur: μο-
 νάς, ἀριθμὸς. — 14. αὐτῇ] αὐτὴν vulgo;
 αὐτὴν Salvin.; cf. lib. IV, c. vi. — κυβισθῇ
 Ræp.; κυβισθῆ vulgo; l. c. κυβισθήσεται.

μοδύναμις· ὅταν δὲ δύναμις ἐπὶ κύβον, γέγονε δυναμόκυβος· ὅταν δὲ κύβος ἐπὶ κύβον, γέγονε κυβόκυβος· ὡς γίνεσθαι τοὺς πάντας ἀριθμούς, ἐξ ὧν ἢ τῶν γινομένων γένεσις γίνεται, ἐπὶ ἅ· ἀριθμὸν, μονάδα, δύναμιν, κύβον, δυναμοδύναμιν, δυναμόκυβον, κυβόκυβον.

Οὗτος καὶ ψυχὴν ἀθάνατον εἶπε καὶ μετενσωμάτωσιν· διὸ ἔλεγεν 5
 ἑαυτὸν πρὸ μὲν τῶν Τρωϊκῶν Αἰθαλίδην γεγονέναι, ἐν δὲ τοῖς Τρωϊκοῖς Εὐφορβον, μετὰ δὲ ταῦτα Ἐρμότιμον Σάμιον, μεθ' ὃν Πύρρον Δῆλιον, πέμπτον Πυθαγόραν. Διδώωρος δὲ ὁ Ἐρετριεὺς καὶ Ἀριστόξενος ⁽⁸⁾ ὁ μουσικὸς Φασι πρὸς Ζαράταν τὸν Χαλδαῖον ἐλληλυθέναι Πυθαγόραν· τὸν δὲ ἐκθέσθαι αὐτῷ δύο εἶναι ἀπ' ἀρχῆς τοῖς οὖσιν 10
 αἰτία, πατέρα καὶ μητέρα· καὶ πατέρα μὲν Φῶς, μητέρα δὲ σκότος, τοῦ δὲ φωτὸς μέρη Θερμόν, Ξηρόν, κοῦφον, ταχύ· τοῦ δὲ σκότους ψυχρόν, ὑγρόν, βαρύ, βραδύ· ἐκ δὲ τούτων πάντα τὸν κόσμον συνεστιάσαι, ἐκ Φηλείας καὶ ἄρρενος. Εἶναι δὲ τὸν κόσμον φύσιν κατὰ

ipsam sibi involvit, producitur dynamodynamis, editurque connexa cum cubo dynami dynamocubus; si permisceantur inter se cubi, cubocubum gignunt. Hinc universi numeri, ex quibus res quæ sunt proseminantur, septem comperiuntur, numerus, unitas, dynamis, cubus, dynamodynamis, dynamocubus, cubocubus.

Docuit hic quoque animæ immortalitatem, et demigrationem in corpora alia; adeoque se fuisse Æthaliden quidem ante Trojana dixit tempora, in illis vero Euphorbum, post illa Hermotimum Samium, deinde Pyrrhum Delium, quintum ordine Pythagoram. Diodorus autem Eretriensis et Aristoxenus musicus ad Zaratam Chaldæum accessisse Pythagoram commemorant; hunc vero exposuisse illi, duas rebus a primordio causas esse, patrem videlicet et matrem: et patrem quidem lucem, matrem vero caliginem: lucis autem esse partes calidum, siccum, leve, velox; caliginis vero frigidum, humidum, grave, tardum: jam totum ex his adeoque ex femineo ac masculo constare mundum; mundum autem esse naturam secundum musicam harmoniam.

1. γέγονε δυναμόκυβος; κύβον in codd. omissa restituimus ex lib. IV, c. vi, qualia fere jam Wolfius desideravit. Schneid. — 3-4. ἀριθμὸν, μονάδα]; cf. Ræp. p. 531. — 6. Θαλλίδην vulgo; sed legendum Αἰθαλ-

λίδην, quod ex Laertii lib. VIII, sect. 4, et al. evincitur. — 8. De Diodoro Eretriensi cf. Ræp. p. 532-535. — 13. πάντα Ræper.; πάντων vulgo. — 14. Φησίον καὶ Med. Mill.; τὴν κόσμου φύσιν καὶ Ræper.

μουσικὴν ἄρμονίαν, διὸ καὶ τὸν ἥλιον ποιεῖσθαι τὴν περιόδον ἐναρμόνιον. Περὶ δὲ τῶν ἐκ γῆς καὶ κόσμου γινομένων τάδε Φασὶ λέγειν τὸν Ζαράταν· δύο δαίμονας εἶναι, τὸν μὲν οὐράνιον, τὸν δὲ χθόνιον· καὶ τὸν μὲν χθόνιου ἀνιέναι τὴν γένεσιν ἐκ τῆς γῆς· εἶναι δὲ ὕδωρ·
 5 τὸν δὲ οὐράνιον πῦρ μετέχον τοῦ ἀέρος, Ξερμὸν καὶ ψυχρόν· διὸ καὶ τούτων οὐδὲν ἀναιρεῖν οὐδὲ μαιίνειν φησὶ τὴν ψυχὴν· ἐστὶ γὰρ ταῦτα οὐσία τῶν πάντων. Κυάμους δὲ λέγεται παραγγέλλειν μὴ ἐσθίειν, αἰτία τοῦ τὸν Ζαράταν εἰρηκέναι κατὰ τὴν ἀρχὴν καὶ σύγκρισιν τῶν πάντων συνιστάμενης τῆς γῆς ἔτι καὶ συννενημένης γενέσθαι τὸν
 10 κύαμον· τούτου δὲ τεκμήριόν φησιν, εἴ τις καταμασσησάμενος λείον τὸν κύαμον καταθείη πρὸς ἥλιον χρόνον τινα (τοῦτο γὰρ εὐθέως ἀντιλήφεται), προσφέρειν ἀνθρωπίνου γόνου ὁδμήν. Σαφέστερον δὲ εἶναι καὶ ἕτερον παράδειγμα λέγει, εἰ ἀνθοῦντος τοῦ κυάμου λαβόντες τὸν κύαμον καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ καὶ καταθέντες εἰς χύτραν ταύτην
 15 τε καταχρίσαντες εἰς γῆν κατορύξαιμεν καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀνα-

Ideo solem facere circuitum certa harmonia limitatum. Sed de rebus generatis e terra et mundo talia ferunt dicere Zaratam : duos esse dæmonas, cœlestem alterum et item alterum terrestrem : ex his terrestrem e terra subjecisse originem, esse vero aquam ; cœlestem autem esse ignem aeris participem, calidum et frigidum, censetque propterea nullam perniciem vel labem animæ ex his accidere posse, quum illa sint omnium rerum essentia. Cæterum ejus præceptum de non edendis fabis tali causa natum ferunt, quod Zaratas dixerit sub exordium et concretionem rerum omnium, terra adhuc coalescente et compacta, progenitam esse fabam : ejus autem documentum dabat, si quis exemptam siliquis fabam postquam manducavit, deposuerit aliquandiu in sole (id enim statim auxiliabitur) humani seminis odorem sparsura est. Sed et hac evidentiolem præterea dicit esse demonstrationem, si quo tempore faba floret, aliquam cum flore ejus sumptam, et ollæ inunctæ inditam in terra defoderimus, paucisque interjectis diebus iterum detexe-

5. τοῦ ψυχροῦ Ræp. ; καὶ ψυχρόν vulg. ; ὕδροῦ? Schneid. — 6. ἀναιρεῖ Ræp. — 9. ἔτι καὶ συνσεσημμένης γενέσθαι vulgo ; legendum esse conjicio συννενημένης. Legitur συνσεσημμένης in quatuor codici-

bus et addit Wolfius : Paraphrastes hoc verbum cum cæteris ita explicat : διὰ τὸ ἔτι συνιστάμενης καὶ οἷον συμπηγνυμένης τῆς γῆς ἐγγενέσθαι τὸν κύαμον. — 12. προσφέρειν Taur. ; προσφέρει vulgo.

καλύψαιμεν, ἴδοιμεν [ἀν] αὐτὸ εἶδος ἔχον τὸ μὲν πρῶτον ὡς αἰσχύνῃ
 γυναικός, μετὰ δὲ ταῦτα κατανοούμενον παιδίου κεφαλὴν συμπεφυ-
 κυῖαν. Οὗτος ἐν Κρότωνι τῆς Ἰταλίας ἅμα τοῖς μαθηταῖς ἐμπυρισθεὶς
 διεφθάρη. Ἔθος δὲ τοῦτο ⁽⁹⁾ ἦν παρ' αὐτῷ, ἐπειδὴν προσήει τις μαθη-
 τευσόμενος, πιπράσκειν τὰ ὑπάρχοντα καὶ τὸ ἀργύριον κατατιθέναι 5
 ἐσφραγισμένον παρὰ τῷ Πυθαγόρᾳ, καὶ ὑπέμεινε σιωπῶν ὅτε μὲν
 ἔτη τρία, ὅτε δὲ πέντε, καὶ μανθάνων· αὐθις δὲ λυθεὶς ἐμίσγετο τοῖς
 ἑτέροις καὶ παρέμενε μαθητῆς καὶ συνεισιῖατο ἅμα· εἰ δ' οὖν, ἀπε-
 λάμβανε τὸ ἴδιον καὶ ἀπεβάλλετο. Οἱ μὲν οὖν ἐσωτερικοὶ ἐκαλοῦντο
 Πυθαγόρειοι, οἱ δὲ ἕτεροι Πυθαγορισταί. Τῶν δὲ μαθητῶν αὐτοῦ οἱ 10
 διαφυγόντες τὸν ἐμπρησμὸν Λῦσις ἦν καὶ Ἄρχιππος καὶ ὁ τοῦ
 Πυθαγόρου οἰκέτης Ζάμολξις, ὃς καὶ τοὺς παρὰ Κελτοῖς Δρυΐδας
 λέγεται διδάξαι φιλοσοφεῖν τὴν Πυθαγόρειον φιλοσοφίαν. Τοὺς
 δὲ ἀριθμοὺς καὶ τὰ μέτρα παρὰ Αἰγυπτίων φασὶ τὸν Πυθαγόραν
 μαθεῖν, ὃς καταπλαγεὶς τῇ τῶν ἱερέων ἀξιοπίσῳ καὶ φαντασιώδει 15
 καὶ δυσχερῶς ἐξαγορευομένη σοφία, μιμησάμενος ὁμοίως καὶ αὐ-

rimus, futurum esse ut simile quid pudendis primo muliebribus, hinc con-
 templando accuratius congenito infantis capiti deprehendamus. Interiit hic
 Crotone, in Italia, una cum discipulis combustus. Consuetudo autem disci-
 plinae ejus hæc erat : si quis in discipulorum numerum recipiendus accederet,
 is vendere bona obsignatumque apud Pythagoram argentum deponere cogebatur,
 silendoque nonnunquam explebat triennium, aliquando quinquen-
 nium, etsi discendo; dabaturque deinde libera cum aliis conversandi facultas,
 manebatque discipulus, et communi utebatur mensa; sin autem, recepto
 quod ejus proprium erat, rejiciebatur. Interiores quidem igitur Pythago-
 reorum, reliqui Pythagoristarum cognomine dignoscebantur. Porro ex
 discipulis, qui incendium effugerunt, fuere Lysis et Archippus et Pytha-
 goræ servus Zamolxis, qui etiam Druidas dicitur apud Celtas Pythago-
 rica philosophari docuisse. Numeros autem et mensuras Pythagoram ab
 Ægyptiis accepisse prædicant : qui gravi illa speciosaque, et quæ difficulter
 communicari cum aliis solet, sacerdotum sapientia obstupefactus, pariter

1. ἴδοιμεν αὐτὸ vulgo; legendum ἴδοι- vulgo. — 8. εἰ δ' οὐ vulgo; legendum εἰ
 μεν ἀν. — 4. προσήει? — 6. Πυθαγόρη δ' οὖν. — 11. Λύσις vulgo; sed prima pro-
 vulgo. — 7. μανθάνων Wolfius; μανθάνειν ducitur. — 12. Ζαμέτος Barb.

τὸς σιγαῖν προσέταξεν καὶ ἐν ἀδύτοις κατάγων ἐρημεῖν ἐποίει μανθάνοντας.

γ'. Περὶ Ἐμπεδοκλέους.

Ἐμπεδοκλῆς δὲ μετὰ τούτους γενόμενος καὶ περὶ δαιμόνων φύσεως εἶπε πολλὰ, ὡς ἀνασφρέφονται διοικοῦντες τὰ κατὰ τὴν γῆν ὄντες
 5 πλεῖστοι. Οὗτος τὴν τοῦ παντὸς ἀρχὴν νεῖκος καὶ φιλίαν ἔφη· καὶ τὸ τῆς μονάδος νοερὸν πῦρ τὸν Θεόν, καὶ συνεσίαναι ἐκ πυρὸς τὰ πάντα καὶ εἰς πῦρ ἀναλυθήσεσθαι· ᾧ σχεδὸν καὶ οἱ Στωϊκοὶ συντίθενται δόγματι, ἐκπύρωσιν προσδοκῶντες· μάλιστα δὲ πάντων συγκατατίθεται τῇ μετενσωματώσει, οὕτως εἰπὼν·

10 Ἦτοι μὲν γὰρ ἐγὼ γενόμενῃ κοῦρός τε κόρη τε
 Θαμνός τ' οἰωνός τε καὶ ἐξ ἄλῶς ἔμπορος ἰχθύς.

Οὗτος πάσας εἰς πάντα τὰ ζῶα μεταλλάττειν εἶπε τὰς ⁽¹⁰⁾ ψυχάς.

accensus æmulatione similis invexit silentii regulam, discentesque et ipse deducens in adytis solos commorari compulit.

III. DE EMPEDOCLE.

Exortus post hos Empedocles etiam super dæmonum natura, quemadmodum res terrestres administrantes vagentur numero plurimi, multa disseruit. Hic universi principium discordiam statuit et amicitiam. Voluitque illum monadis intelligendum mente ignem haberi pro Deo, et constare ex igne omnia, atque in ignem resolutum iri. Cui fere sententiæ suffragantur etiam Stoici conflagrationem expectantes. Præ cæteris vero animarum de corporibus in alia corpora transitioni assentitur, sic loquens :

Namque fui quondam juvenis formosaque virgo
 Et stirps et volucris, venalis ab æquore piscis.

Idem hic animarum affirmavit omnium omnia in animalia transmutatio-

1. καταγειοίς Ræp.; κατάγων vulgo. — ἐρημεῖν Ræper.; ἡρεμεῖν vulgo. — μανθάνοντας vulgo. — CAP. III, l. 10. Cf. Emped. ed. Karsten. v. 380 sq. — 11. Θαμνός] καὶ Θήρ Cedrenus, et profecto quadrupe-

dis mentio desideratur. An ἀμνός? Schneidew. — ἐξ ἄλῶς] εἰν ἄλι alii legunt; deinde pro ἔμπορος alii hic legunt ἔλλοπος, alii vero φαίδιμος ἰχθύς; conf. Karsten. et Stein.

Καὶ γὰρ ὁ τούτων διδάσκαλος Πυθαγόρας ἔφη ἑαυτὸν Εὐφορβὸν γεγονέναι τὸν ἐπὶ Ἴλιον στρατεύσαντα, φάσκων ἐπιγινώσκειν τὴν ἀσπίδα. Ταῦτα μὲν ὁ Ἐμπεδοκλῆς.

δ'. Περὶ Ἡρακλείτου.

Ἡράκλειτος δὲ φυσικὸς φιλόσοφος, ὁ Ἐφέσιος, τὰ πάντα ἔκλαιεν, ἀγνοίαν τοῦ παντὸς βίου καταγινώσκων καὶ πάντων ἀνθρώπων, 5 ἐλεῶν δὲ τὸν τῶν θνητῶν βίον· αὐτὸν μὲν γὰρ ἔφασκε τὰ πάντα εἰδέναι, τοὺς δὲ ἄλλους ἀνθρώπους οὐδέν. Καὶ αὐτὸς δὲ σχεδὸν σύμφωνα τῷ Ἐμπεδοκλεῖ ἐφθέγγετο, σιάσιν καὶ φιλίαν φήσας τῶν ἀπάντων ἀρχὴν εἶναι, καὶ πῦρ νοερὸν τὸν Θεόν, ἐμφέρεσθαι τε τὰ πάντα ἀλλήλοις καὶ οὐχ ἐσίαναι, καὶ ὡσπερ ὁ Ἐμπεδοκλῆς πάντα τὸν καθ' 10 ἡμᾶς τόπον ἔφη κακῶν μεσίδων εἶναι, καὶ μέχρι μὲν σελήνης τὰ κακὰ φθάνειν ἐκ τοῦ περὶ γῆν τόπου ταθέντα, περαιτέρω δὲ μὴ χωρεῖν, ἅτε καθαρωτέρου τοῦ ὑπὲρ τὴν σελήνην παντὸς ὄντος τόπου· οὕτω καὶ τῷ Ἡρακλείτῳ ἔδοξεν.

nem. Quippe hujusmodi rerum magister Pythagoras dixit Euphorbum fuisse se qui susceptæ in Ilion interfuit expeditioni, recognoscere se clypeum suum testatus. Et hæc quidem Empedocles.

IV. DE HERACLITO.

Heraclitus philosophus physicus Ephesius, damnata totius vitæ omniumque mortalium ignorantia, humanam vero miserans conditionem, omnia deplorabat. Nam se quidem omnia aiebat, nihil autem scire reliquos. Sed et ipse propemodum consentanea Empedocli effatus est, discordiam statuens et amicitiam omnium esse principium, et ignem qui mente percipitur Deum, omniaque in sese invicem impingi et consistere nihil : utque Empedocles etiam omnem circa nos locum dicebat esse plenum malorum, eademque mala ex loco circa terram porrecta ad lunam usque pertinere; ulterius autem non procedere, quum omnis supra lunam locus purior sit; visum idipsum etiam Heraclito.

1. τούτου ἂν Ræp. p. 606. — 2. περὶ Ἴλιον Ræp. — CAP. IV, l. 6. ἐλεῶν δὲ Ræp.; cf. Procl. in Timæum : ἀλλ' Ἡράκλειτος μὲν ἑαυτὸν πάντα εἰδέναι λέγων, πάντας τοὺς ἄλλους ἀνεπιστήμονας ποιεῖ. — 9. συμφέρεσθαι Ræper.; ἐμφέρεσθαι vulgo. — 10-11. καθ' ἡμῶν Gronovius. Paraphrastes legebatur καθ' ἡμᾶς; ita enim hæc παραφράζει· καὶ τὸν καθ' ἡμᾶς βίον μεσίδων κακῶν μέχρι σελήνης.

Μετὰ τούτους ἐγένοντο καὶ ἕτεροι Φυσικοί, ὧν οὐκ ἀναγκαῖον ἠγησάμεθα τὰς δόξας εἰπεῖν, μηδὲν τῶν προειρημένων ἀπεμφαινούσας. Ἄλλ' ἐπεὶ καθόλου οὐ μικρὰ γεγένηται ἡ σχολὴ πολλοὶ τε οἱ μετέπειτα Φυσικοὶ ἐξ αὐτῶν γεγένηται ἄλλοι ἄλλως περὶ φύσεως
 5 τοῦ παντὸς διηγούμενοι, καὶ δοκεῖ ἡμῖν τὴν ἀπὸ Πυθαγόρου ἐκθε-
 μένους φιλοσοφίαν κατὰ διαδοχὴν ἀναδραμεῖν ἐπὶ τὰ δόξαντα τοῖς
 μετὰ Θαλῆν, καὶ ταῦτα ἐξειπόντας ἐλθεῖν ἐπὶ τε τὴν ἠθικὴν καὶ λογι-
 κὴν φιλοσοφίαν, ὧν ἤρξαν Σωκράτης μὲν ἠθικῆς, Ἀριστοτέλης δὲ
 διαλεκτικῆς.

ε'. Περὶ Ἀναξίμανδρου.

10 ⁽¹¹⁾ Θαλοῦ τοίνυν Ἀναξίμανδρος γίνεται ἀκροατῆς. Ἀναξίμανδρος
 Πραξιᾶδου Μιλήσιος. Οὗτος ἀρχὴν ἔφη τῶν ὄντων φύσιν τινὰ τοῦ
 ἀπείρου, ἐξ ἧς γίνεσθαι τοὺς οὐρανοὺς καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς κόσμους.
 Ταύτην δ' αἰτίδιον εἶναι καὶ ἀγήρω, ἣν καὶ πάντας περιέχειν τοὺς
 κόσμους. Λέγει δὲ χρόνον ὡς ὠρισμένης τῆς γενέσεως καὶ τῆς οὐ-
 15 σίας καὶ τῆς φθορᾶς. Οὗτος μὲν ἀρχὴν καὶ στοιχεῖον εἶρηκε τῶν

Hos alii quoque physici sunt secuti. Quorum recensere opiniones, quod nihil discrepent a commemoratis, haud duximus operæ pretium. Sed quoniam eorum schola non fuit in universum infrequens, imo vero multi de universi natura disputantes alii aliter deinceps ex his propagati sunt physici; nobis etiam videtur, postquam a Pythagora deductam philosophiæ successionem exposuimus, recurrere ad ea quæ senserunt secuti Thalem, et iis enarratis ad philosophiam moralem et rationalem progredi, quibus aperuere januam Socrates quidem ethicæ, dialecticæ vero Aristoteles.

V. DE ANAXIMANDRO.

Thaletis igitur Anaximander fuit auditor; Anaximander, filius Praxiadæ, Milesius. Huic visum est rerum principium infiniti quædam natura, dehinc statuit genitos cælos et ornatum in illis. Illam vero æternam esse seniique expertem, et universos circumplectentem mundos. Indicat vero tempus veluti determinata et nativitate et essentia et pernicie. Hic igitur infinitum illud statuit rerum principium et elementum, primus principii usurpans

8-9. ἠθικὸς διαλεκ- τοὺς κόσμους H. Ritterus; τὸν
 τικὸς Gronovius. — CAP. v, lin. 12. κόσμον vulgo.

ὄντων τὸ ἄπειρον, πρῶτος τοῦνομα καλέσας τῆς ἀρχῆς. Πρὸς δὲ
 τούτῳ κίνησιν ἀίδιον εἶναι, ἐν ἣ συμβαίνει γίνεσθαι τοὺς οὐρανοὺς.
 Τὴν δὲ γῆν εἶναι μετέωρον ὑπ' οὐδενὸς κρατουμένην, μένουσαν διὰ
 τὴν ὁμοίαν πάντων ἀπόσλασιν. Τὸ δὲ σχῆμα αὐτῆς ὑγρόν, σίρογ-
 γύλον, κίονι λίθῳ παραπλήσιον. Τῶν δὲ ἐπιπέδων ᾧ μὲν ἐπιβεβή- 5
 καμεν, ὃ δὲ ἀντίθετον ὑπάρχει. Τὰ δὲ ἄσπρα γίνεσθαι κύκλον πυρός,
 ἀποκριθέντα τοῦ κατὰ τὸν κόσμον πυρός, περιληφθέντα δ' ὑπὸ ἀέρος.
 Ἐκπνοὰς δ' ὑπάρξαι τινὰς αερώδεις, καθ' οὓς τόπους φαίνεται τὰ
 ἄσπρα· διὸ καὶ ἐπιφρασσομένων τῶν ἐκπνοῶν τὰς ἐκλείψεις γίνε-
 σθαι. Τὴν δὲ σελήνην ποτὲ μὲν πληρουμένην φαίνεσθαι, ποτὲ δὲ 10
 μειουμένην κατὰ τὴν τῶν πόρων ἐπίφραξιν ἢ ἀνοιξιν. Εἶναι δὲ τὸν
 κύκλον τοῦ ἡλίου ἐπλακαιοκοσιπλάσιονα τῆς σελήνης, καὶ ἀνωτάτω
 μὲν εἶναι τὸν ἡλίον, κατωτάτω δὲ τοὺς τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων κύ-
 κλους. Τὰ δὲ ζῶα γίνεσθαι [ἐν ὑγρῷ] ἑξαμιζόμενα ὑπὸ τοῦ ἡλίου.

appellationem. Ad hoc autem existere æternum motum, in quo nasci con-
 tingat cœlos. Terram a nulla re suffultam pendere, loco subsistentem suo
 propter æqualem omnium distantiam. Spectatam a forma orbem referre ma-
 didum, columnæ non absimilem lapidi. Superficierum autem alteram quidem
 calcamus, altera vero est opposita. Astra vero esse circulum ignis discretum
 a mundi igne, circumdatum ab aere. Expirationes autem esse quasdam
 aereas, in quibus locis apparent astra. Hinc etiam obstructis expirationi-
 bus occasionem dari eclipsibus. Pro transituum vel obturatione vel dilata-
 tione plenam nonnunquam, minuentem aliquando apparere lunam. Majorem
 luna septies et vicies esse solis orbem; et supremum locum occupare solem,
 infimum vero fixarum stellarum globos. Animalia in humidis gigni dum sen-

2. συμβαίνειν Ræp.; συμβαίνει vulgo. —
 οὐρανοὺς] ἀνθρώπους Barb. — 3. μηδενὸς
 Taur. — 4. γυρόν Ræp. — 5. κίονι Wolf.;
 χίονι vulgo; cf. Ræper. p. 607 sq. qui ab
 Anaximandro ipso κιονέη profectum arbi-
 tratur. Schneid. — 5-6. ὃν ἐπιβεβήκαμεν,
 ὃ μὲν δὲ Barb. Ottob.; τῷ μὲν, τότε Salv.
 — 6. ἀντίθετον Antipodes quos a Platone
 primo ita nominatos esse testatur Laertius,
 III, 24, quum tamen ante eum Pythagoras

eosdem statuerit. — 8. τόπους τινὰς αερώ-
 δεις καθ' οὓς φαίνεται vulgo; correxit Ræp.
 p. 608. — 12. ἐπλακαιοκοσιπλάσιονα];
 cf. Ræper. qui ἐπλακοσεικοσαπλάσιονα
 commendat, p. 609. — 13. ἡλίου Ræp.;
 ἡλίον vulgo. — 14. ἑξαμιζόμενα ὑπὸ τοῦ
 ἡλίου. Supplevi ἐν ὑγρῷ ex Plutarcho qui,
De Placitis philos. lib. V, c. XIX: Ἀναξι-
 μανδρος ἐν ὑγρῷ γεννηθῆναι τὰ πρῶτα
 ζῶα...

Τὸν δὲ ἄνθρωπον ἐτέρῳ ζώῳ γεγονέναι, τουτέστιν ἰχθύϊ, παραπλήσιον κατ' ἀρχάς. Ἄνεμους δὲ γίνεσθαι τῶν λεπιοτάτων ἀτμῶν τοῦ ἀέρος ἀποκρινομένων καὶ ⁽¹²⁾, ὅταν ἀθροισθῶσι, κινουμένων, ὑετὸν δὲ ἐκ γῆς ἀναδιδομένης ἐκ τῶν [νεφελῶν] ὑφ' ἥλιον· ἀστραπὰς δὲ,
 5 ὅταν ἄνεμος ἐμπίπλων διῖσι^α τὰς νεφέλας. Οὗτος ἐγένετο κατὰ ἔτος τρίτον τῆς τεσσαρακοσῆς δευτέρας Ὀλυμπιάδος.

ς'. Περὶ Ἀναξιμένους.

Ἀναξιμένης δὲ καὶ αὐτὸς ὢν Μιλήσιος, υἱὸς δ' Εὐρυστράτου, ἀέρα ἄπειρον ἔφη τὴν ἀρχὴν εἶναι, ἐξ οὗ τὰ γινόμενα, τὰ γεγονότα καὶ τὰ ἐσόμενα καὶ Θεοὺς καὶ Θεῖα γίνεσθαι, τὰ δὲ λοιπὰ ἐκ τῶν τού-
 10 των ἀπογόνων. Τὸ δὲ εἶδος τοῦ ἀέρος τοιοῦτον, ὅταν μὲν ὀμαλώτατος ᾖ, ὄψει ἀδηλον, δηλοῦσθαι δὲ τῷ ψυχρῷ καὶ τῷ θερμῷ καὶ τῷ νοτερῷ καὶ τῷ κινουμένῳ, κινεῖσθαι δὲ αἰεὶ· οὐ γὰρ μεταβάλλειν ὅσα μεταβάλλει, εἰ μὴ κινοῖτο. Πυκνούμενον γὰρ καὶ ἀραιούμενον διάφορον φαίνεσθαι· ὅταν γὰρ εἰς τὸ ἀραιότερον διαχυθῆ, πῦρ γίνεσθαι,

sim a sole evaporatur. Alterius similitudinem animalis retulisse in principio hominem, nempe piscis. E tenuissimis et post segregationem a reliquis copiosius accumulatis, deinde motis aeris vaporibus ventos generari. Item e terra remittente ea quæ ex nubibus infra solem acceperit, pluviam venire : fulgura autem ope venti illabentis in nubes, easque disrumpentis. Hic tertio secundæ et quadragesimæ Olympiadis anno vixit.

VI. DE ANAXIMENE.

Anaximenes et ipse Milesius, Eurystrati filius, infinitum aera esse principium contendit : inde esse quæ sunt, quæ fuerunt, quæque futura sunt ; sicut et deos et divina existere ; cætera item ex horum progenie. Talem vero aeris speciem, quum maxime æquabilis est, effugere oculorum sensum, manifestari autem frigido et calido, tum humiditate et motu ; sed moveri perpetuo : nec enim quas recipit admissurum mutationes, nisi moveretur. Densatum namque et extenuatum aliam atque aliam induere faciem. Quum dissolutus ad altio rem raritatis pervenerit gradum, producere ignem ; ad mediocrem

4. Fortasse in verbis τῶν ὑφ' ἥλιον λα-
 tet τῶν νεφελῶν ; ceterum cf. conamina

Ræp. p. 610. Schn. — CAP. VI, l. 9-10.
 τούτων Taur. — 14. γὰρ Ræp. ; δὲ vulgo.

μέσως δὲ πάλιν εἰς ἀέρα πυκνούμενον ἐξ ἀέρος νέφος ἀποτελεῖσθαι
κατὰ τὴν πύλησιν, ἔτι δὲ μᾶλλον ὕδωρ, ἐπὶ πλεῖον πυκνωθέντα γῆν,
καὶ εἰς τὸ μάλιστα πυκνότατον λίθους. Ὡστε τὰ κυριώτατα τῆς γενέ-
σεως ἐναντία εἶναι Θερμόν τε καὶ ψυχρόν. Τὴν δὲ γῆν πλατεῖαν
εἶναι ἐπ' ἀέρος ὀχουμένην, ὁμοίως δὲ καὶ ἥλιον καὶ σελήνην καὶ τὰ 5
ἄλλα ἄστρα· πάντα γὰρ πύρινα ὄντα ἐποχεῖσθαι τῷ ἀέρι διὰ πλά-
τος. Γεγονέναι δὲ τὰ ἄστρα ἐκ γῆς διὰ τὸ τὴν ἰκμάδα ἐκ ταύτης
ἀνίστασθαι, ἧς ἀραιουμένης τὸ πῦρ γίνεσθαι, ἐκ δὲ τοῦ πυρὸς με-
τεωριζομένου τοὺς ἀστέρας συνίστασθαι. Εἶναι δὲ καὶ γεώδεις φύσεις
ἐν τῷ τόπῳ τῶν ἀστέρων συμφερομένας ἐκείνοις. Οὐ κινεῖσθαι δὲ ὑπὸ 10
γῆν τὰ ἄστρα λέγει, καθὼς ἕτεροι ὑπειλήφασιν, ἀλλὰ περὶ γῆν,
ὡσπερὶ περὶ τὴν ἡμετέραν κεφαλὴν σίρέφεται τὸ πιλίον, κρύπτε-
σθαί τε τὸν ἥλιον οὐχ ὑπὸ γῆν γενόμενον, ἀλλ' ὑπὸ τῶν τῆς γῆς
ὑψηλοτέρων⁽¹³⁾ μερῶν σκεπόμενον, καὶ διὰ τὴν πλείονα ἡμῶν αὐτοῦ
γενομένην ἀπόσπασιν. Τὰ δὲ ἄστρα μὴ Θερμαίνειν διὰ τὸ μῆκος τῆς 15
ἀποσπάσεως· ἀνέμους δὲ γεννᾶσθαι, ὅταν ἐκπεπυκνωμένος ὁ ἀήρ

vero, fieri aerem densiorem et ex aere effici nubem per concretionem; quum
adhuc magis, aquam; aucta vero hac constipatione, terram; et quam fieri
potest densissima compage constituta, lapides: adeo ut primaria generatio-
nis instrumenta reperiantur contraria, calidum videlicet et frigidum. Terram
lata figura esse, aere vectam. Similiter etiam vehi solem et lunam et reli-
qua sidera. Hæc enim omnia quum sint ignea, subvehi aere ob latitudinem.
Siderum ortum venisse e terra, ex qua attollitur halitus, quo extenuato,
ignis emicat. Porro ex elevato sursum igne componi stellas. Terrestres etiam
esse naturas in stellarum sede, quæ cum iisdem deferantur. Non tamen, ut
putaverunt alii, subter terram dicit sidera commoveri, sed perinde ac circum
caput nostrum vertitur pileum, circa terram verti. Nec eo quod versetur
sub terra, solem abscondi; sed quod altioribus terræ partibus tegatur, et
quod longiore a nobis intervallo iste distet. Non calefacere sidera, propter
interstitii magnitudinem. Generari autem ventos, quum aer ab densitate

1. πάλιν Ræp.; ἐπὶ vulgo. — ἀποτελεῖ-
σθαι Ræp.; ἀποτελεσθῆ vulgo. — 2. πύ-
λησιν Salv.; πύλλησιν, πύλλησιν reliqui.
— 5. πλατεῖαν ἐπ' ἀέρος ὀχουμένην Barb.
Ottob.; πλατεῖαν εἶναι ἐπ' ἀέρος ὀχουμέ-

νην Gronov. — 6. ἐπιχεῖσθαι Med. Ottob.
— 10. Plutarch. *De Plac. philos.* II, xvi,
utramque Anaximeni sententiam adscri-
bit, nempe et ὑπὸ γῆν et περὶ γῆν κινεῖ-
σθαι solem.

ἀραιωθεὶς φέρεται, συνελθόντα δὲ καὶ ἐπὶ πλεῖον παχυθέντα νέφη
 γενναῖσθαι, καὶ οὕτως εἰς ὕδωρ μεταβάλλειν. Χάλαζαν δὲ γίνεσθαι,
 ὅταν ἀπὸ τῶν νεφῶν τὸ ὕδωρ καταφερόμενον παγῆ· χιόνα δὲ, ὅταν
 αὐτὰ ταῦτα ἐνυγρότερα ὄντα πῆξιν λάβῃ· ἀστραπὴν δ' ὅταν τὰ
 5 νέφη διίστηται βία πνευμάτων· τούτων γὰρ διίσταμένων λαμπρὰν
 καὶ πυρώδη γίνεσθαι τὴν αὐγὴν. Ἴριον δὲ γενναῖσθαι τῶν ἡλιακῶν
 αὐγῶν εἰς ἀέρα συνεσιῶτα πιπλουσῶν· σεισμὸν δὲ, τῆς γῆς ἐπὶ
 πλεῖον ἀλλοιουμένης ὑπὸ θερμασίας καὶ ψύξεως. Ταῦτα μὲν οὖν Ἀνα-
 ξιμένης. Οὗτος ἤκμασε περὶ ἔτος πρῶτον τῆς πεντηκοστῆς ὑγδότης
 10 Ὀλυμπιάδος.

ζ'. Περὶ Ἀναξαγόρου.

Μετὰ τοῦτον γίνεται Ἀναξαγόρας Ἡγησιβούλου ὁ Κλαζομένιος.
 Οὗτος ἔφη τὴν παντὸς ἀρχὴν νοῦν καὶ ὕλην, τὸν μὲν νοῦν ποιοῦντα,
 τὴν δὲ ὕλην γινομένην. ὄντων γὰρ πάντων ὁμοῦ, νοῦς ἐπελθὼν
 διεκόσμησεν. Τὰς δ' ὕλικὰς ἀρχὰς ἀπείρους ὑπάρχειν, καὶ τὰς σμι-
 15 κροτέρας αὐτῶν ἀπειρα λέγει. Κινήσεως δὲ μετέχειν τὰ πάντα ὑπὸ

nimia remissus, rarior deinde volat; quem coeuntem et spissius compressum
 gignere nubes, atque ita transire in aquam. Nasci grandinem, quum decidens
 e nubibus aqua compingitur; nivem vero, quum eadem istæ humidiores coa-
 gulum trahunt; fulgur autem, quando nubes violento ventorum impetu dis-
 rumpuntur. His enim disjunctis splendidum et igneum existere fulgorem.
 Iridem radiis solis in aera compactum incidentibus produci. Motum autem,
 terra nimis variam affectionem passa a calore et frigore. Hæc quidem igitur
 Anaximenes. Isque octavæ et quinquagesimæ olympiadis primo anno floruit.

VII. DE ANAXAGORA.

Secutus est hunc Anaxagoras, Hegesibuli filius, Clazomenius. Hic uni-
 versi principium esse voluit mentem et materiam; mentem quidem facere,
 fieri materiam. Quum enim omnia simul essent, supervenisse mentem quæ
 digesserit in ordinem. Infinita autem esse principia materiarum. Quin et
 earum minutioribus attribuit infinitatem. Res omnes a mente motas fieri

1. παχυθέντα Salvin. — 5. διίσταται vulgo. — CAP. VII, I. 11. Ἡγησιβόντου Taurin. — 15. Conf. locum Simplic. in Arist. Phys. fol. 33 b, ex ipso initio li-
 bri: Ἀναξαγόρας λέγων ἀπ' ἀρχῆς· Ὁμοῦ πάντα χρήματα ἦν, ἀπειρα καὶ πλῆθος καὶ σμικρότητα· καὶ γὰρ τὸ σμικρὸν ἀπειρον ἦν.

τοῦ νοῦ κινούμενα, συνελθεῖν τε τὰ ὅμοια. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸν οὐ-
 ρανὸν κεκοσμηθῆσθαι ὑπὸ τῆς ἐγκυκλίου κινήσεως. Τὸ μὲν οὖν πυκνὸν
 καὶ ὑγρὸν καὶ τὸ σκοτεινὸν καὶ ψυχρὸν καὶ πάντα τὰ βαρέα συνελ-
 θεῖν ἐπὶ τὸ μέσον, ἐξ ὧν παγέντων τὴν γῆν ὑποσλήναι· τὰ δ' ἀν-
 τικείμενα τούτοις τὸ θερμὸν καὶ τὸ λαμπρὸν καὶ τὸ ⁽¹⁴⁾ ξηρὸν καὶ 5
 τὸ κοῦφον εἰς τὸ πρόσω τοῦ αἰθέρος ὀρμησαι. Τὴν δὲ γῆν τῷ σχή-
 ματι πλατεῖαν εἶναι καὶ μένειν μετέωρον διὰ τὸ μέγεθος καὶ διὰ τὸ
 μηδὲν εἶναι κενὸν καὶ διὰ τὸ τὸν ἀέρα ἰσχυρότατον ὄντα φέρειν ἐπο-
 χουμένην τὴν γῆν. Τῶν δ' ἐπὶ γῆς ὑγρῶν τὴν μὲν Θάλασσαν ὑπάρξαι,
 τὰ τε ἐν αὐτῇ ὕδατα ἐξατμισθέντα... ὑποσλήντα οὕτως γεγονέναι καὶ 10
 ἀπὸ τῶν καταβρέυσάντων ποταμῶν. Τοὺς δὲ ποταμοὺς καὶ ἀπὸ τῶν
 ὄμβρων λαμβάνειν τὴν ὑπόσλασιν καὶ ἐξ ὑδάτων τῶν ἐν τῇ γῆ. Εἶναι
 γὰρ αὐτὴν κοίλην καὶ ἔχειν ὕδωρ ἐν τοῖς κοιλάμασιν. Τὸν δὲ Νεῖλον
 αὔξεσθαι κατὰ τὸ Θέρος καταφερομένων εἰς αὐτὸν ὑδάτων ἀπὸ τῶν
 ἐν τοῖς ἀρκτοῖς χιόνων. Ἡλίον δὲ καὶ σελήνην καὶ πάντα τὰ ἄστρα 15
 λίθους εἶναι ἐμπύρους συμπεριληφθέντας ὑπὸ τῆς αἰθέρος περιφορᾶς.

consortes motus, et coire similia. Et caelestia quidem fuisse exornata a cir-
 culari motu. Igitur medio loco quodcumque crassum et humidum, et obscu-
 rum, et frigidum, atque omnia gravia consociata fuisse, ex quibus concretis
 substitisse terram. His contraria calidum et lucidum, et siccum, et leve teten-
 disse in ulteriora aeris. Planam forma terram esse et partim ob molem, par-
 tim quod nullum detur vacuum, partim quod aer qui sit validissimus et in-
 vectam ei sustineat, commorari sublimem. E terrestribus humoribus mari
 primordium esse. Contentas in mari aquas quum e terræ vaporibus illie
 se congregantibus..., tum ex amnium defluxibus constitisse. Ipsorum am-
 nium scaturiginem deberi partim imbribus, partim aquis comprehensis terræ
 gremio. Hanc etenim cavam esse et continere in cavernis aquas. Nilum quod
 e nivibus ad septentriones sitis ad eum devolvantur aquæ, per æstatem au-
 geri. Solem, lunam, et omnia sidera esse ignitos et a rotato in gyrum æthere

3. βαρέα Salvin.; βαρεῖα vulgo. — 3-
 4. συνελθεῖν δὲ Med. — 10. Lacunosa
 verba sic restituit Ræperus: ἐξατμισθέν-
 των ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἐκείνων ὑποσλήντα. —

12. ὑδάτων Ræperus; αὐτῶν vulgo. —
 15. ἀρκτοῖς vulgo; ἀντοίκοις Ræperus,
 p. 611-612, et Schneid. Ap. Plut. χιόνος
 τῆς ἐν τῇ Αἰθιοπία.

Εἶναι δ' ὑποκάτω τῶν ἀστέρων ἥλιον καὶ σελήνην καὶ σώματά τινα
 συμπεριφερόμενα ἡμῖν ἀόρατα, τῆς δὲ θερμότητος μὴ αἰσθάνεσθαι
 τῶν ἀστέρων διὰ τὸ μακρὰν εἶναι τὴν ἀπόστασιν τῆς γῆς· ἔτι δὲ οὐχ
 ὁμοίως θερμὰ τῷ ἡλίῳ διὰ τὸ χῶραν ἔχειν ψυχροτέραν· εἶναι δὲ
 5 τὴν σελήνην κατωτέρω τοῦ ἡλίου πλεσιώτερον ἡμῶν. Ὑπερέχειν δὲ
 τὸν ἥλιον μεγέθει τὴν Πελοπόννησον. Τὸ δὲ φῶς τὴν σελήνην μὴ
 ἴδιον ἔχειν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἡλίου. Τὴν δὲ τῶν ἀστέρων περιφορὰν ὑπὸ
 γῆν γίνεσθαι. Ἐκλείπειν δὲ τὴν σελήνην γῆς ἀντιφρατῆσεως, ἐνίοτε
 δὲ καὶ τῶν ὑποκάτω τῆς σελήνης, τὸν δὲ ἥλιον ταῖς νομηνίαις σε-
 10 λήνης ἀντιφρατῆσεως. Τροπὰς δὲ ποιεῖσθαι καὶ ἥλιον καὶ σελήνην
 ἀπώθουμένους ὑπὸ τοῦ ἀέρος. Σελήνην δὲ πολλὰκις τρέπεσθαι διὰ τὸ
 μὴ δύνασθαι κρατεῖν τοῦ ψυχροῦ. Οὗτος ἀφώρισε πρῶτος τὰ περὶ
 τὰς ἐκλείψεις καὶ φωτισμούς. Ἐφη δὲ γῆν εἶναι τὴν σελήνην ἔχειν
 τε ⁽¹⁵⁾ ἐν αὐτῇ πεδία καὶ φάραγγας. Τὸν δὲ γαλαξίαν ἀνάκλασιν
 15 εἶναι τοῦ φωτὸς τῶν ἀστέρων τῶν μὴ καταλαμπομένων ὑπὸ τοῦ
 ἡλίου· τοὺς δὲ μεταβαίνοντας ἀστέρας ὡσεὶ σπινθῆρας ἀφαλλομέ-

circumvolutos una lapides. Sub astris vero solem et lunam et quædam ocu-
 lis nostris invisibilia corpora circumferri. Siderum vero calorem non sentiri
 a nobis, quod ab illis longinquus sit recessus terræ. Eadem sole minus
 esse calida propter frigidiorum loci quem obtinent situm. Inferiorem sole
 lunam esse, nobis viciniorem. Solis magnitudine superari Peloponnesum.
 Lunam non habere lumen proprium, sed a sole. Siderum subter terras per-
 fici circuitum. Lunam itidem intercludente eam terra, nonnunquam et aliis
 luna inferioribus, idem facientibus, deficere. Hoc quoque per novilunia,
 luna obsepiente, contingere soli. Sole et luna per aerem abactis provenire
 solstitia. Lunam vero, quia nequit superare frigus, frequentius converti.
 Hic quæ spectant defectus et illuminationes primus definivit. Terream aiebat
 esse lunam et in se continere planities et valles. Circulumque lacteum esse
 reflectionem luminis siderum, quæ non illuminantur a sole. Stellas transi-

1. ἡλίου καὶ σελήνης vel καὶ ἡλίου κ. delenda esse tautologia demonstrat. Schn.
 σ. conjicit Delarue. — καὶ σώματα Brandis; Aliter Rœp. p. 614. — 14. Τὸν δὲ Rœp.;
 σώματα vulgo. Alia tentat Rœperus. — Τὸν τε vulgo. — 15. καταλαμψομένων
 3. τὸ μακρὰν εἶναι καὶ διὰ vulgo; καὶ διὰ vulgo; καταλαμψομένων Gronov.

νους γίνεσθαι ἐκ τῆς κινήσεως τοῦ πύλου. Ἄνεμους δὲ γίνεσθαι λεπυνομένου τοῦ ἀέρος ὑπὸ τοῦ ἡλίου καὶ τῶν ἐκκαιομένων πρὸς τὸν πύλον ὑποχωρούντων καὶ ἀποφερομένων. Βροντὰς δὲ καὶ ἀσπίραπὰς ἀπὸ Φερμοῦ γίνεσθαι ἐμπίπλοντος εἰς τὰ νέφη. Σεισμοὺς δὲ γίνεσθαι τοῦ ἀνωθεν ἀέρος εἰς τὸν ὑπὸ γῆν ἐμπίπλοντος · τούτου γὰρ 5 κινουμένου καὶ τὴν ὀχουμένην γῆν ὑπ' αὐτοῦ σαλεύεσθαι. Ζῶα δὲ τὴν μὲν ἀρχὴν ἐν ὑγρῷ γενέσθαι, μετὰ ταῦτα δὲ ἐξ ἀλλήλων, καὶ ἄρρενας μὲν γίνεσθαι, ὅταν ἀπὸ τῶν δεξιῶν μερῶν ἀποκριθὲν τὸ σπέρμα τοῖς δεξιοῖς μέρεσι τῆς μήτρας κολληθῆ, τὰ δὲ θήλεα κατὰ τούναντίον. Οὗτος ἠκμασεν ἔτους πρώτου τῆς ὀγδοηκοσίων ὀγδὸς ὄλυμ- 10 πιάδος, καθ' ὃν καιρὸν καὶ Πλάτωνα λέγουσι γεγενῆσθαι. Τοῦτον λέγουσι καὶ προγυνωσικὸν γεγονέναι.

η'. Περὶ Ἀρχελαίου.

Ἀρχελαος τὸ μὲν γένος Ἀθηναῖος, υἱὸς δὲ Ἀπολλοδώρου. Οὗτος ἔφη τὴν μίξιν τῆς ὕλης ὁμοίως Ἀναξαγόρα τὰς τε ἀρχὰς ὡσαύτως · οὗτος δὲ τῷ νῶ ἔνυπάρχειν τι εὐθέως μίγμα, εἶναι δ' ἀρχὴν τῆς κινή- 15

torias absilientium instar scintillarum ex poli motu prorumpere. Oriri ventos ex aere attenuato opera solis, illarumque particularum, quæ exustæ ad polum secedunt et deferuntur. A calidi in nubes illapsu tonitrua et fulgura oriri. Terræ motus fieri superioris delapsu aeris in inferiorem terra aerem. Namque hoc modo innatantem quoque concuti simul ab eo terram. Animalia quidem primo in humidis edita, mutua deinde ipsorum propagatione. Quum a dextris secretum partibus, dextris uteri partibus conglutinatur semen, generari mares; quum vice versa, feminas. Hic primo octavæ et octogesimæ Olympiadis anno, qua tempestate quoque vixisse aiunt Platonem, viguit. Addunt eum fuisse etiam futurorum præscium.

VIII. DE ARCHELAO.

Archelaus genere Atheniensis, filius Apollodori. Hic de materiæ mixtura deque principiis eandem quam Anaxagoras sententiam tenuit. Sed idem menti inhæreere statim aliquam mixturam, et esse motus principia, sece-

3. δὲ Ræp.; τε vulgo. — 5. ἐμπίπλον- 7. γεννᾶσθαι Barber. — CAP. VIII, I. 15. tos Schaubach; ἐκπίπλοντος vulgo. — δ' ἀρχὴν] ἀρχὴν Ræp.; ἀρχὰς vulgo.

σεως τὸ ἀποκρίνεσθαι ἀπ' ἀλλήλων τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν, καὶ τὸ
 μὲν θερμὸν κινεῖσθαι, τὸ δὲ ψυχρὸν ἡρεμεῖν. Τηκόμενον δὲ τὸ ὕδωρ
 εἰς μέσον ρεῖν, ἐν ᾧ κατακαιόμενον ἀέρα γίνεσθαι καὶ γῆν, ὧν τὸ
 μὲν ἄνω φέρεσθαι, τὸ δὲ ὑφίστασθαι κάτω. Τὴν μὲν οὖν γῆν ἡρεμεῖν
 5 καὶ γενέσθαι διὰ ταῦτα, κεῖσθαι δ' ἐν μέσῳ οὐδὲν μέρος οὔσαν, ὡς ⁽¹⁶⁾
 εἶπεῖν, τοῦ παντὸς, ἐκδεδομένον ἐκ τῆς πυρώσεως, ἀφ' οὗ πρῶτον
 ἀποκαιομένου τὴν τῶν ἀστέρων εἶναι φύσιν, ὧν μέγιστον μὲν ἥλιον,
 δεύτερον δὲ σελήνην, τῶν δὲ ἄλλων τὰ μὲν ἐλάττω, τὰ δὲ μείζω.
 Ἐπικλιθῆναι δὲ τὸν οὐρανὸν φησι, καὶ οὕτως τὸν ἥλιον ἐπὶ τῆς γῆς
 10 ποιῆσαι φῶς καὶ τὸν τε ἀέρα ποιῆσαι διαφανῆ καὶ τὴν γῆν ξηράν.
 Λίμνην γὰρ εἶναι τὸ πρῶτον, ἅτε κύκλῳ μὲν οὔσαν ὑψηλήν, μέσον
 δὲ κοίλην. Σημεῖον δὲ φέρει τῆς κοιλότητος, ὅτι ὁ ἥλιος οὐχ ἅμα
 ἀνατέλλει τε καὶ δύεται πᾶσιν, ὑπερ ἔδει συμβαίνειν, εἴπερ ἦν ὁμαλή.
 Περὶ δὲ ζώων φησὶν ὅτι, Θερμαινομένης τῆς γῆς τὸ πρῶτον ἐν τῷ
 15 κάτω μέρει, ὅπου τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν ἐμίσγετο, ἀνεφαίνετο
 τὰ τε ἄλλα ζῶα πολλὰ καὶ ἀνόμοια πάντα τὴν αὐτὴν δίαιταν ἔχοντα

dere calidum et frigidum a se invicem, et calidum quidem moveri, frigidum
 vero quiescere. Colliquefactam aquam in medium fluere, ubi etiam exustum
 fieri aerem et terram. Illum sursum attolli, hanc deorsum subsidere. Quies-
 cere proinde terram et trahere ex his originem. Eam vero quæ, ut sic dicam,
 nulla pars universi est, editam ab inflammatione, esse sitam in medio. Ex illo
 primum deusto existere naturam stellarum, in quibus maximum quidem so-
 lem, proximam magnitudine lunam, minora de cæteris esse alia, majora alia.
 Desuper autem incumbere cælum dicit, et hac ratione illuminatam a sole
 terram, pellucidum quoque aerem factum, aridamque evasisse terram. Hanc
 enim in ambitu elevatam, in medio concavam, principio fuisse paludem. Et
 concavitate affert signum, quoniam sol non simul omnibus oriatur et occi-
 dat: quod oportebat accidere siquidem foret plana et æqualis. De animalibus
 hæc in medium adducit. Calefacta primum terra in inferiore sede, ubi cali-
 dum et frigidum commiscebantur, copiosa inter se dissimilium, sed omnium

1. τὸ ἀποκρίνεσθαι H. Ritt.; ἀποκρίνε-
 σθαι vulgo. — 3. κατακαιόμενον Ræp.; καὶ
 κατακαιόμενον vulgo. — 3-8. Cf. de hoc
 loco Ræper. p. 614. — 11. μέσον Barb.

Ottob.; μέσον vulgo. — 15. κάτω μέρει
 H. Ritt.; κατὰ μέρος vulgo. — 16. ζῶα
 πολλὰ καὶ ἀνόμοια, fortasse legendum
 καὶ ἀνθρώπους; sic enim Laetius, II, 17.

ἐκ τῆς ἰλύος τρεφόμενα, ἦν δὲ ὀλιγοχρόνια· ὑψίτερον δὲ αὐτοῖς καὶ ἐξ ἀλλήλων γένεσις ἀνέστη, καὶ διεκρίθησαν ἄνθρωποι ἀπὸ τῶν ἄλλων, καὶ ἡγεμόνας καὶ νόμους καὶ τέχνας καὶ πόλεις καὶ τὰ ἄλλα συνέσθησαν. Νοῦν δὲ λέγει πᾶσιν ἐμφύεσθαι ζώοις ὁμοίως. Χρησασθαι γὰρ ἕκαστον σῶμα τῷ νόμῳ, τὸ μὲν βραδυτέρως, τὸ δὲ ταχυτέρως. 5

Ἡ μὲν οὖν φυσικὴ φιλοσοφία ἀπὸ Θαλήτος ἕως Ἀρχελαίου διέμεινε· τούτου γίνεται Σωκράτης ἀκροατής. Εἰσὶ δὲ καὶ ἕτεροι πλεῖστοι διαφόρους δόξας προσηνεγκάμενοι περὶ τε τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς τοῦ παντὸς φύσεως· ὧν εἰ πάσας τὰς δόξας ἐβουλόμεθα παραθεῖναι, πολλὴν ἂν ὕλην βιβλίων ἔδει κατασκευάζειν. Ὡν δὲ ἔδει μάλιστα 10 ἐπ' ὀνόματος ὄντων καὶ ὡς εἰπεῖν κορυφαίων πᾶσι τοῖς μετέπειτα φιλοσοφήσασι γενομένων [καὶ] ἀφορμὰς δεδοκῶτων⁽¹⁷⁾ πρὸς τὰ ἐπιχειρούμενα ὑπομνησθέντες ἐπὶ τὰ ἐξῆς ὀρμήσομεν.

eodem utentium victu, cœnoque nutritorum, simul apparuit turba aliorum quoque animalium; eam brevis temporis fuisse turbam. Mox ex se invicem ipsis quoque progenies excitata est. Tum discretos a cæteris ait homines, ab iisque duces et leges et artes et civitates et reliqua constituta. Ingentam universis animalibus statuit pari modo mentem; nam unumquodque etiam corpus ratione uti, aliud quidem tardius, aliud vero expeditius.

Physica ergo philosophia a Thalete ad Archelaum usque perduravit, qui Socratem habuit auditorem. Complures quidem et alii reperiuntur, variarum quum de Numine, tum de universi natura opinionum autores. Quorum si apponere singulas sententias in animum induceremus, comparanda librorum ingens esset silva. Postquam autem eorum meminimus, quorum præcipuam fieri oportebat mentionem, videlicet clarissimorum, et ut ita dicam omnium, qui coryphæi exstiterunt illis, quos postea philosophiæ operam navavisse legimus, qui etiam philosophandi præbuerunt materiam, ad illa quæ consequuntur pergamus.

2. συνέσθη Ott. Taur. — 5. ὅσα Barb. Ottob.; ὅσω vulgo; ἕκαστον καὶ τῶν σωμάτων ὅσω vulgo; an Χρησασθαι δὲ ἕκαστον κατὰ τὴν τῶν σωμάτων διαφορὰν τὸ μὲν κ. τ. λ.? Schn. Legendum esse censeo: σῶμα τῷ νόμῳ quæ in σωμάτων ὅσω uncialibus litteris scriptis insunt, Σ solum

deleto. Delenda etiam καὶ τῶν quæ ἕκαστον sequuntur et ex illius vocabuli extrema parte bis repetita maleque audita videntur provenire. — 8. προσηνεγκάμενοι vulgo; προσηνεγκάμενοι Schneid. — 12. Addidi καὶ. — 13. ὀρμήσομεν Wolfius; ὀρμήσωμεν vulgo.

θ'. Περὶ Παρμενίδου.

Καὶ γὰρ καὶ Παρμενίδης ἐν μὲν τὸ πᾶν ὑποτίθεται αἰδιόν τε καὶ ἀγέννητον καὶ σφαιροειδές. Οὐδὲ αὐτὸς ἐκφεύγων τὴν τῶν πολλῶν δόξαν, πῦρ λέγων καὶ γῆν τὰς τοῦ παντὸς ἀρχάς, τὴν μὲν γῆν ὡς ὕλην, τὸ δὲ πῦρ ὡς αἴτιον καὶ ποιοῦν, τὸν κόσμον ἔφη φθείρεσθαι, 5 ᾧ δὲ τρόπῳ, οὐκ εἶπεν. Ὁ αὐτὸς δὲ εἶπεν αἰδιὸν εἶναι τὸ πᾶν καὶ οὐ γενόμενον, καὶ σφαιροειδές, καὶ ὁμοιον, οὐκ ἔχον δὲ τύπον ἐν ἑαυτῷ, καὶ ἀκίνητον καὶ πεπερασμένον.

ι'. Περὶ Λευκίππου.

Λεύκιππος δὲ Ζήνωνος ἐταῖρος οὐ τὴν αὐτὴν δόξαν διετήρησεν, ἀλλὰ φησὶν ἄπειρα εἶναι [τὰ πάντα] καὶ αἰεὶ κινούμενα, καὶ γένε- 10 σιν καὶ μεταβολὴν συνεχῶς οὔσαν. Στοιχεῖα δὲ λέγει τὸ πλῆρες καὶ τὸ κενόν. Κόσμους δὲ γίνεσθαι λέγει οὕτως· ὅταν εἰς μέγα κε-

IX. DE PARMENIDE.

Nam et Parmenides unum quidem hoc universum æternumque et originis expers, ac sphærica indutum forma supposuit. Non tamen ipse declinans vulgarem plerorumque sententiam, siquidem ignem et terram universi principia statuit, terram quidem ut materiam, ignem vero ut causam et opificem, mundi confirmavit interitum, interitus vero tacuit modum. Sed et ipse asseveravit universum esse æternum, non procreatum, et sphærica ornatum figura, et simile, sed typo in se carens, et immotum, et denique finitum.

X. DE LEUCIPPO.

At vero Leucippus, Zenonis discipulus, in eadem sententia non perstitit: sed voluit infinita esse omnia, perpetuoque moveri, tum continuari generationem et mutationem. Elementa pleno definit et inani, atque nasci mun-

CAP. IX, l. 5. Suspicio Parmenidis notitiam absolutam fuisse ab auctore nostro post οὐκ εἶπεν et reliqua verba addita esse ab altera manu. Eadem enim repetuntur quæ leguntur supra l. 1, 2. Conf. Ræper. p. 615. — 6. τύπον Brandis, *Comment. Eleatic.* p. 146; τόπον vulgo. — CAP. X,

l. 9. Addidi τὰ πάντα ex Diog. Laert. IX, 30. — 11. γίνεσθαι Ræp.; γενέσθαι vulg. — οὕτως ὅτων Ræp.; ὅταν vulgo. — μέγα κενόν Ræp.; μετάκοινων vulgo; μετάκενον Salv. Laertius in Leucippo dicit: τοὺς τε κόσμους γίνεσθαι σωμάτων εἰς τὸ κενὸν ἐμπιπλόντων.

νὸν ἐκ τοῦ περιέχοντος ἀθροισθῆ πολλὰ σώματα καὶ συρρῦνῃ, προσκρούοντα ἀλλήλοις συμπλέκεσθαι τὰ ὁμοιοσχήμονα καὶ παραπλήσια τὰς μορφάς, καὶ περιπλεχθέντων αὖθις ἕτερα γίνεσθαι, αὖξιν δὲ καὶ φθίνειν διὰ τινὰ ἀνάγκην. Τίς δ' ἂν εἴη ἡ ἀνάγκη, οὐ διώρισεν.

ια'. Περὶ Δημοκρίτου.

Δημόκριτος δὲ Λευκίππου γίνεται γνώριμος. Δημόκριτος Δαμα- 5
σίππου, Ἄβδηρίτης, πολλοῖς συμβαλὼν γυμνοσοφισταῖς ἐν Ἰνδοῖς,
καὶ ἱερεῦσιν ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἀστρολόγοις, καὶ ἐν Βαβυλῶνι μάγοις.
Λέγει δὲ ὁμοίως Λευκίππῳ περὶ στοιχείων, πλήρους καὶ κενοῦ, τὸ
μὲν πλήρες λέγων ὄν, τὸ δὲ κενόν, οὐκ ὄν· ἔλεγε δὲ ὡς αἰεὶ κινου-
μένων τῶν ὄντων ἐν τῷ κενῷ· ἀπείρους δὲ εἶναι ⁽¹⁸⁾ κόσμους καὶ με- 10
γέθει διαφέροντας, ἐν τισὶ δὲ μὴ εἶναι ἥλιον μηδὲ σελήνην, ἐν τισὶ
δὲ μείζω τῶν παρ' ἡμῖν, καὶ ἐν τισὶ πλείω. Εἶναι δὲ τῶν κόσμων

dos, quum multa ex parte ambiente corpora in medium ac commune co-
cervantur et confluent, impacta sibi invicem affigi et coalescere ea, quæ sunt
similis figuræ et formis convenientia, eadem rursus inter se connexa in alia
redigi: incrementum vero et interitum fieri necessaria de causa; sed ea quæ
foret necessitas non definivit.

XI. DE DEMOCRITO.

Democritus Leucippi discipulus fuit. Democritus, Damasippi filius, Abde-
rites, compluribus in India gymnosophistis, in Ægypto sacerdotibus et as-
tologis, item Babylone magis adfuit. De elementis, pleno et vacuo, cum Leu-
cippo eadem dicit, plenum quidem vocans id quod est, et vacuum id quod
non est. Ea quæ sunt perpetuo motu in vacuo concitari docuit. Infinitos esse
et magnitudine inæquales mundos, nonnullos ut sole sic luna destitutos, in
quibusdam utrumque majorem nostris, et in aliis plures. Inæqualia esse inter

3. περιπλεχθέντων εἰς ἕτερα vulgo. Hæc depromuntur ex loco Diogenis Laertii, IX, 31, unde Ræp. τὰ δὲ μὴ περιπλεχθέντα conjicit, p. 617; lego αὖθις loco eis. Hic de continua rerum mutatione agitur; cf. Laert. IX, 30-32. — 4. διὰ τινὰ

Ræp. e Diogene Laertio, IX, 32; διὰ τὴν vulgo. — CAP. XI, l. 6. Ἄβδηρίτης M.; Ἀβδηρίτης vulgo. — 10. ἀπείρους. Integrum locum usque ad finem hujus sectionis attulit Menagius in commentario ad Laert. IX, 44.

ἄνισα τὰ διασθήματα, καὶ τῇ μὲν πλείους, τῇ δὲ ἐλάττους, καὶ τοὺς
 μὲν αὐξεσθαι, τοὺς δὲ ἀκμάζειν, τοὺς δὲ φθίνειν, καὶ τῇ μὲν γίνεσθαι,
 τῇ δὲ ἐκλείπειν. Φθείρεσθαι δὲ αὐτοὺς ὑπ' ἀλλήλων προσπίπλον-
 τας. εἶναι δὲ ἐνίοις κόσμους ἐρήμους ζώων καὶ φυτῶν καὶ παντὸς
 5 ὑγροῦ. Τοῦ δὲ παρ' ἡμῖν κόσμου πρότερον τὴν γῆν τῶν ἀστέρων γε-
 νέσθαι, εἶναι δὲ τὴν μὲν σελήνην κάτω, ἔπειτα τὸν ἥλιον, εἶτα τοὺς
 ἀπλανεῖς ἀστέρας. Τοὺς δὲ πλάνητας οὐδ' αὐτοὺς ἔχειν ἴσον ὕψος.
 Ἀκμάζειν δὲ κόσμον, ἕως ἂν μηκέτι δύνηται ἔξωθεν τι προσλαμβά-
 νειν. Οὗτος ἐγέλα πάντα, ὡς γέλωτος ἀξίων πάντων τῶν ἐν ἀν-
 10 θρώποις.

ιβ'. Περὶ Ξενοφάνους.

Ξενοφάνης δὲ ὁ Κολοφώνιος Ὀρθομένους υἱός. Οὗτος ἕως Κύρου
 διέμεινεν. Οὗτος ἔφη πρῶτος ἀκαταληψίαν εἶναι πάντων, εἰπὼν
 οὕτως·

15 εἰ γὰρ καὶ τὰ μάλιστα τύχοι τετελεσμένον εἰπών,
 αὐτὸς ὁμως οὐκ οἶδε, δόκος δ' ἐπὶ πᾶσι τέτυκται.

se mundorum intervalla, et plures alibi, alibi pauciores. Hos augescere,
 illos in vigore esse, vergere quosdam ad interitum: et hic quidem nasci,
 illic vero deficere. Interitum alteri ab altero afferri impingendo. Esse inter
 eos, qui careant animantibus et plantis et omni humore. In hoc autem nos-
 tro mundo terram astris priorem emersisse. Lunam sedē infimam, solem
 ultra hanc proximum, stellas fixas remotissimas. Neque parem planetis in-
 ter se altitudinem. Florere mundum, usquedum foris incrementi nihil adi-
 pisci possit amplius. Hic dignas risu res omnes existimans humanas nihil
 non derisit.

XII. DE XENOPHANE.

Xenophanes Colophonius, Orthomenis filius. Hic ad Cyrum usque pro-
 duxit ætatem. Primus ex illorum fuit cohorte, qui nihil dixerunt cadere sub
 comprehensionem; sic enim ipse:

Licet maxime definitum dixerit quis,
 ipse tamen nescit, sed in omnibus opinio est.

3. ἐκλείπειν H. Ritt.; λείπειν vulgo. que, et nominatim Sexto Empirico, pla-
 — CAP. XII, l. 14-15. Conf. Karsten cuit haud dubie, ideo quod ea genio lin-
 fragm. XIV, p. 51. — 14. τύχη vulgo. guæ græcæ magis respondere videatur.
 Menagius legit τύχοι, quæ lectio pleris- Wolfius.

λέγει δὲ ὅτι οὐδὲν γίνεται οὐδὲ φθείρεται οὐδὲ κινεῖται, καὶ ὅτι ἐν τῷ πᾶν ἐστὶν ἕξω μεταβολῆς. Φησὶ δὲ καὶ τὸν Θεὸν εἶναι ἀίδιον, καὶ ἕνα, καὶ ὁμοῖον πάντῃ, καὶ πεπερασμένον, καὶ σφαιροειδῆ, καὶ πᾶσι τοῖς μορίοις αἰσθητικόν. Τὸν δὲ ἥλιον ἐκ μικρῶν πυριδίων ἀθροισζομένων γίνεσθαι καθ' ἐκάστην ἡμέραν, τὴν δὲ γῆν ἀπειρον 5 εἶναι, καὶ μήτε ὑπ' ἀέρος, μήτε ὑπὸ τοῦ οὐρανοῦ περιέχεσθαι. Καὶ ἀπείρους ἡλίους εἶναι καὶ σελήνας, τὰ δὲ πάντα εἶναι ἐκ γῆς. Οὗτος τὴν Θάλασσαν ἀλμυρὰν ἔφη διὰ τὸ πολλὰ μίγματα συρρέειν ἐν αὐτῇ· ὁ δὲ Μητροδώρος ⁽¹⁹⁾ διὰ τὸ ἐν τῇ γῇ διηθεῖσθαι, τούτου χάριν γίνεσθαι ἀλμυρὰν· ὁ δὲ Ξενοφάνης μῖξιν τῆς γῆς πρὸς τὴν Θάλασσαν 10 γενέσθαι δοξάζει καὶ τῷ χρόνῳ ἀπὸ τοῦ ὑγροῦ λύεσθαι, φάσκων τοιαύτας ἔχειν ἀποδείξεις, ὅτι ἐν μέσῃ γῇ καὶ ὄρεσιν εὐρίσκονται κόγχαι, καὶ ἐν Συρακούσαις δὲ ἐν ταῖς λατομίαις λέγει εὐρησθαι τύπον ἰχθύος καὶ φωκῶν, ἐν δὲ Πάρῳ τύπον ἀφύης ἐν τῷ βάθει τοῦ λίθου, ἐν δὲ Μελίτῃ πλάκας συμπάντων θαλασσίων. Ταῦτα δὲ φησι γε- 15 νέσθαι, ὅτε πάντα ἐπηλώθησαν πάλαι, τὸν δὲ τύπον ἐν τῷ ψηλῷ

Nihil autem generari sentiebat, aut interire, aut moveri, et unum hoc universum esse mutationis experts. Deum quoque æternum, unum, undique similem, non finitum, rotundum, omnibus partibus sensui manifestum. Solem e minorum coacervatione igniculorum singulis generari diebus. Infitam, nec aere, nec cælo circumdatam terram. Innumeros quum soles, tum lunas. Universa autem esse ex terra. Hic et salsum ideo mare dixit, quod magna mixtorum in eo confluat copia. At Metrodorus hanc salsedinis afferebat rationem, quod percolaretur per terram. Porro Xenophanes statuebat commisceri terram mari; opinatur etiam tempore ab humido dissolvi, huiusmodi producens documenta, quod in media terra reperirentur conchæ, etiam in montibus. Sed et Syracusis in lapidicinis esse repertum piscis et phocarum typum, in Paro autem in profunditate rupis formam pisciculi, etiam cujuslibet marini generis crustas in Melito. Hæc ab eo ait superesse tempore quo omnia limo fuerunt obducta. Nam in limo exsiccatum esse typum.

3. οὐ πεπερασμένον Wolfius. — 8. σφαιροειδῆ ἐν αὐτῇ Ræp. — 11. γίνεσθαι vulg. — 12. δοξάζει] δοκεῖ vulgo. — 14. ἀφύης Gro- novius; δάφνης Car. Delarue. — 15. Μελίτη Karst.; Μελίτω vulgo. — 16. ἀπηλώθησαν Ottob.; ἐπελώθησαν Med.

ξηρανθῆναι, ἀναιρεῖσθαι δὲ τοὺς ἀνθρώπους πάντας, ὅταν ἡ γῆ κατενεχθεῖσα εἰς τὴν Θάλασσαν πηλὸς γένηται, εἶτα πάλιν ἄρχεσθαι τῆς γενέσεως, καὶ τοῦτο πᾶσι τοῖς κόσμοις γίνεσθαι καταβολήν.

ιγ'. Περὶ Ἐκφάντου.

Ἐκφαντός τις Συράκουσιος ἔφη μὴ εἶναι ἀληθινὴν τῶν ὄντων
 5 λαβεῖν γνῶσιν. Ὅριζει δὲ, ὡς νομίζει τὰ μὲν πρῶτα ἀδιαίρετα εἶναι
 σώματα, καὶ παραλλαγὰς αὐτῶν τρεῖς ὑπάρχειν, μέγεθος, σχῆμα,
 δύναμις, ἐξ ὧν τὰ αἰσθητὰ γίνεσθαι. Εἶναι δὲ τὸ πλῆθος αὐτῶν
 ὠρισμένον καὶ τοῦτο ἄπειρον. Κινεῖσθαι δὲ τὰ σώματα μήτε ὑπὸ
 βάρους μήτε πηληγῆς, ἀλλ' ὑπὸ Θείας δυνάμεως, ἣν νοῦν καὶ ψυχὴν
 10 προσαγορεύει. Τούτου μὲν οὖν τὸν κόσμον εἶναι ἰδέαν, δι' ἧ καὶ

Porro cunctos tolli homines, quum delata in mare terra convertitur in limum; postea illos renasci ex integro, et hoc, ait, omnibus mundis esse principium.

XIII. DE ECPHANTO.

Ecphantus Syracusius negat fieri posse ut veram rerum notitiam adipiscamur. Definit autem, quemadmodum existimat, prima corpora esse individua, et tres eorum differentias existere: magnitudinem, formam et potestatem; oriri ex his, quæ sensibus obvia; certum et infinitum eorum numerum; corpora non gravitate nec impulsu, sed divina, quam mentem vocat et animam, moveri potentia. Itaque hujus imaginem esse mundum.

1. ἀναιρεῖσθαι] melius ἀνηρῆσθαι. —
 3. καταβολήν Ræp. p. 619; καταβάλλειν
 vulgo; μεταβάλλειν Wolfius. — CAP. XIII,
 l. 5. Si quid tribuendum sit paraphrastæ,
 sequentia verba ὀρίζει δὲ ὡς νομίζει τὰ
 μὲν πρῶτα probationis loco ad priora re-
 ferenda erunt, quibus Ecphantus diceba-
 tur omnem veri sententiam sustulisse,
 quia unusquisque ita iudicet, prout ip-
 sius ferat opinio sive sententia. Para-
 phrastes enim ita habet: ὅτι καὶ Ἐκφαν-
 τος μὴ εἶναι γνῶσιν ἀληθῆ τῶν ὄντων
 λαβεῖν ἐδόξασεν, ἀλλ' ἕκαστος ὀρίζει ὡς

νομίζει τὰ πράγματα. Et sane hæc rectius
 sibi constare videntur, quam si verba ista
 conjungantur tanquam scriptoris nostri
 cum sequentibus: ὀρίζει δὲ ὡς νομίζει τὰ
 μὲν πρῶτα, etc. Sic itaque excidisset vox
 ἕκαστος, sequentia autem ab his τελεία
 σλιγμῆ sejuncta Ecphanti doctrinas or-
 dine exponere censenda essent: τὰ μὲν
 πρῶτα, etc. Wolf. — 7-8. Cf. Ræp. p. 619-
 620. An ὠρισμένων κατὰ τοῦτο, ἀπει-
 ρον? Schneid. Mallet καὶ οὐκ ἀπειρον.
 — 10. Τούτου Ræp.; τοῦ vulgo. — εἶναι
 ἰδέαν Ræp. p. 620; εἰδέναι ἰδεῖν vulgo.

σφαιροειδῆ ὑπὸ Φείας δυνάμεως γεγονέαι. Τὴν δὲ γῆν μέσον κόσμου κινεῖσθαι περὶ τὸ αὐτῆς κέντρον ὡς πρὸς ἀνατολήν.

ιδ'. Περὶ Ἴππωνος.

Ἴππων δὲ ὁ Ῥηγῖνος ἀρχὰς ἔφη ψυχρὸν τὸ ὕδωρ καὶ ⁽²⁰⁾ Φερμὸν τὸ πῦρ. Γενόμενον δὲ τὸ πῦρ ὑπὸ ὕδατος κατανικῆσαι τὴν τοῦ γεννήσαντος δύναμιν, συσλήσασαί τε τὸν κόσμον. Τὴν δὲ ψυχὴν ποτὲ μὲν 5 ἐγκέφαλον ἔφη εἶναι, ποτὲ δὲ ὕδωρ, καὶ γὰρ τὸ σπέρμα εἶναι τὸ φαινόμενον ἡμῖν ἐξ ὑγροῦ, ἐξ οὗ φησι ψυχὴν γίνεσθαι.

Ταῦτα μὲν οὖν ἱκανῶς δοκοῦμεν παρατεθεικέναι. Διὸ δοκεῖ λοιπὸν αὐτάρκως διαδραμόντων ἡμῶν τὰ τοῖς φυσικοῖς δόξαντα, ἀναδραμεῖν ἐπὶ Σωκράτην καὶ Πλάτωνα, οἳ τὸ ἠθικὸν μάλιστα προε- 10 τίμησαν.

ιε'. Περὶ Σωκράτους.

Ὁ μὲν οὖν Σωκράτης γίνεται Ἀρχελάου τοῦ φυσικοῦ ἀκροατής· ὃς τὸ γινῶθι σαυτὸν προτιμήσας καὶ μεγάλην σχολὴν συσλήσας ἔσχε

ac propterea divinæ ope potentiæ sphaerica concinnatum esse forma : terram autem medium mundi moveri circa centrum suum orientem versus.

XIV. DE HIPPONE.

Hippo Rheginus principia dixit frigidum, quod sit aqua, et calidum, quod sit ignis. Procreatum ex aqua ignem, superasse potentiam ejus, unde genitus fuit, et composuisse mundum. Animam dixit esse modo cerebrum, modo aquam. Namque semen id quod nobis apparet esse ex humore, unde ait animam gigni.

Hæc igitur satis exposuisse videmur. Quapropter cum percurrendis physicorum opinionibus satis multum impenderimus, quod reliquum videtur, ad Socratem recurrimus et Platonem, quibus ea magis placuerunt quæ ad mores spectant.

XV. DE SOCRATE.

Socrates igitur Archelai physici fuit auditor. Is illud, «Nosce te ipsum» præ omnibus amplexus, magnæ conditor scholæ e tota discipulorum caterva

1. Φείας] μιᾶς vulgo. — CAP. XIV, l. 4. — 6. ἔφη εἶναι Rœp. p. 621; ἔχειν vulgo. Γενόμενον Rœp.; Γεννώμενον vulg. — κα- — γὰρ Bakhuizen van den Brink, Var. lect. τανικῆσαι Taur.; κατανικῆσαν reliqui codd. ex hist. philos. ant. p. 47, 52; παρὰ vulgo.

πάντων τῶν μαθητῶν ικανώτερον τὸν Πλάτωνα, αὐτὸς μὲν μηδὲν σύγγραμμα καταλιπών. Ὁ δὲ Πλάτων τὴν πᾶσαν αὐτοῦ σοφίαν ἀπομαζάμενος συνέσκησε τὸ διδασκαλεῖον μίξας ὁμοῦ φυσικὴν, ἠθικὴν, διαλεκτικὴν. Ἄ δὲ ὁ Πλάτων ὀρίζει, ἐστὶ ταῦτα.

15'. Περὶ Πλάτωνος.

- 5 Πλάτων ἀρχὰς εἶναι τοῦ παντὸς Θεὸν καὶ ὕλην καὶ παράδειγμα· Θεὸν μὲν τὸν ποιητὴν καὶ διακοσμήσαντα τότε τὸ πᾶν καὶ προνοούμενον αὐτοῦ· ὕλην δὲ τὴν πᾶσιν ὑποκειμένην, ἣν καὶ δεξαμενὴν καὶ τιθήνην καλεῖ, ἐξ ἧς διακοσμηθείσης γενέσθαι τὰ τέσσαρα στοιχεῖα, ἐξ ὧν συνέσκηκεν ὁ κόσμος, πυρὸς, αἴρος, γῆς, ὕδατος, ἐξ
10 ὧν καὶ τὰ ἄλλα πάντα συγκρίματα καλούμενα⁽²¹⁾, ζῶά τε καὶ φυτὰ συνεσκηκέναι. Τὸ δὲ παράδειγμα τὴν διάνοιαν τοῦ Θεοῦ εἶναι, ὃ καὶ ιδέας καλεῖ, ᾧ οἶον εἰκονίσματι προσέχων ἐν τῇ ψυχῇ ὁ Θεὸς τὰ

excellentissimum habuit Platonem : quum litteris consignatum nihil ipse reliquerit, Plato universa ejus sapientia expressa ornavit scholam permixtis simul physicis, ethicis et dialecticis. Quæ autem definivit Plato, sunt ista :

XVI. DE PLATONE.

Totius Plato universi principia facit Deum et materiam et exemplar; Deum videlicet opificem et qui digesserit hoc universum, eique provideat; materiam vero, universam subjectam, quam et receptaculum vocat et nutricem : ex qua digesta provenisse quatuor elementa, ex quibus, igne nempe, aere, terra et aqua, constitit mundus, unde omnia, ut vocantur, coagula, quum animalia, tum plantæ, sint constructa. Exemplar vero Dei cogitationem esse, quam et ideas appellat, cui velut exemplo et imagini incumbens Deus in

1-2. μηδὲν σύγγραμμα Ræper.; μηδὲ συγγράμματα vulgo. — 2-3. ἀπομαζάμενος. Similem phrasim de re non dissimili usurpat Laertius, II, 61, ubi τοὺς τὸ Σωκρατικὸν ἦθος ἀπομεμαγμένους commemorat. Wolfius. — 4. ὀρίζει, ἐστὶ Ræper.; ὀρίζεται vulgo. — CAP. XVI, l. 5. Exciditne alicubi ἔφη vel φησίν? Schneid. Conf. de hoc loco Laertium, III, 69. — 7. πᾶσιν Ræper.; πᾶσαν vulgo. — ἣν δὲ καὶ Med.; ἣν

δὴ καὶ Ræper. — δεξαμενὴν Med.; δεξαμένην reliqui codd. Conf. Lobeck, ad Phrynichum, p. 322, et Gatakerum ad Antonin. VII, 3. — 10. συγκρίματα Taur. — 12. ιδέαν Gronovius; ιδέας codd.; ᾧ οἶον Ræper.; οἶον vulgo. Gronov. edidit οἶονεἰκονίσματι et vertit «velut arenato.» Paraphrastes ita reddit : τὰς τε ιδέας τὴν διάνοιαν λέγει τοῦ Θεοῦ πρὸς ἣν ἀποβλέπων ὡς πρὸς παράδειγμα ἐκόσμηε τὰ πάντα.

πάντα ἐδημιούργει. Τὸν μὲν Θεὸν φησὶν ἀσώματόν τε καὶ ἀνείδεον καὶ μόνοις σοφοῖς ἀνδράσι καταληπτόν εἶναι· τὴν δὲ ὕλην δυνάμει μὲν σῶμα, ἐνεργείᾳ δὲ οὐδέπω· ἀσχημάτιστον γὰρ αὐτὴν οὔσαν καὶ ἄποιον, προσλαβοῦσαν σχήματα καὶ ποιότητας γενέσθαι σῶμα. Τὴν μὲν οὖν ὕλην ἀρχὴν εἶναι καὶ σύγχρονον τῷ Θεῷ ταύτην, καὶ ἀγέννη- 5 τον τὸν κόσμον. Ἐκ γὰρ αὐτοῦ συνεσιάναι φησὶν αὐτόν. Τῷ δὲ ἀγεννήτῳ ἀκολουθεῖν πάντως καὶ τὸ ἀφθαρτόν. Ἡ δὲ σῶμά τε καὶ ἐκ πολλῶν ποιότητων καὶ ἰδεῶν συγκείμενον ὑποτίθεται, ταύτη καὶ γεννητὸν καὶ φθαρτόν. Τινὲς δὲ τῶν Πλατωνικῶν ἀμφοτέρα ἔμιξαν, χρῆσάμενοι παραδείγματι τοιοῦτῳ· ὅτι ὡσπερ ἄμαξα δύναται αἰεὶ 10 διαμένειν ἀφθαρτος κατὰ μέρος ἐπισκευαζομένη, καὶ τὰ μέρη φθείρηται ἐκάστοτε, αὐτὴ δὲ ὀλόκληρος αἰεὶ μένει· τοῦτον τὸν τρόπον καὶ ὁ κόσμος κατὰ μέρη μὲν εἰ καὶ φθείρεται, ἐπισκευαζομένων δὲ καὶ ἀντανισουμένων τῶν ἀφαιρουμένων αἰδῖος μένει. Τὸν δὲ Θεὸν οἱ μὲν ἓνα φασὶν αὐτόν εἰπεῖν ἀγέννητον καὶ ἀφθαρτόν, ὡς λέγει ἐν 15 τοῖς Νόμοις· «ὁ μὲν δὴ Θεός, ὡσπερ καὶ ὁ παλαιὸς λόγος, ἀρχὴν τε

anima affabre tanquam architectus efformavit omnia. Deum esse sine corpore, forma carere, a sapientibus tantum viris comprehendi posse. Materiam potestate quidem esse corpus, nondum vero actu: nam informem plane per se et nullis vestitam qualitatibus evadere corpus postquam formas et qualitates adsciverit. Materiam igitur esse principio, eamque æquævam Deo, et sine creatione mundum. Ex se quippe constare illum censet. Consequens autem esse prorsus, ut idem quod ortum non habet, etiam interitu careat. Quatenus autem et corpus et ex multis qualitatibus ac formis compositum fingitur, eatenus et generari et corruptioni esse obnoxium. Verum Platonici quidam huiusmodi usi exemplo utrumque confuderunt. Velut plaustrum conservare integritatem potest assiduo particulatim instauratum, licet partes identidem pereant, ipsum tamen integrum semper manet, hunc in modum mundus, etsi per partes perit, illis quæ auferuntur instauratis et compensatis manet æternus. Deum alii unum, sine ortu, sine interitu, statuisse eum aiunt: sic enim in Legibus: «Deus vero, ut etiam dixere veteres, omnium possidens

5. ταύτην vulgo; ταύτη Schn. — 6. ἀ- μένει καὶ vulgo; μὲν Rœp. — 13-14. δὲ τῆς Rœp.; αὐτοῦ vulgo. — 13. μὲν εἰ καὶ] καὶ Rœp.; καὶ vulgo. — 16. δὴ] δὲ vulgo.

« καὶ τελευτὴν καὶ μέσα τῶν ὄντων ἀπάντων ἔχει. » Οὕτως ἓνα αὐτὸν τὸν διὰ πάντων κεχωρηκότα ἀποφαίνεται. Οἱ δὲ καὶ πολλοὺς, ἀορίστως, ἔταν λέγει· « Θεὸς Θεῶν, ὃν ἐγὼ δημιουργὸς τε καὶ πατήρ. » Οἱ δὲ καὶ ὠρισμένους, ἔταν λέγει, « ὁ μὲν δὴ μέγας ἐν οὐρανῷ Ζεὺς
 5 « πῆλινδον ἄρμα ἐλαύνων, » καὶ ἔταν γενεαλογῆ τοὺς Οὐρανοῦ παῖδας καὶ Γῆς. Οἱ δὲ συσλήσασθαι μὲν αὐτὸν Θεοῦς γενητούς, καὶ διὰ μὲν τὸ γεγενῆσθαι⁽²²⁾ πάντως αὐτοὺς φθαρῆναι ἀνάγκην ἔχειν, διὰ δὲ τὴν βούλησιν τοῦ Θεοῦ ἀθάνατους εἶναι, ἐν ᾧ προσθεὶς λέγει· « Θεὸς
 « Θεῶν, ὃν ἐγὼ δημιουργὸς τε καὶ πατήρ, ἅλυστα ἐμοῦ γ' ἐθέλοντος, »
 10 ὡς ἂν εἰ λυθῆναι αὐτὰ θελοῖ, ῥαδίως λυθησόμενα. Δαιμόνων δὲ φύσεις ἀποδέχεται, καὶ τοὺς μὲν ἀγαθοὺς εἶναι φησὶν αὐτῶν, τοὺς δὲ φαύλους. Καὶ τὴν ψυχὴν οἱ μὲν φασὶν αὐτὸν ἀγένητον λέγειν καὶ ἀφθαρτον, ἔταν λέγει· « ψυχὴ πᾶσα ἀθάνατος, τὸ γὰρ ἀεικίνητον
 « ἀθάνατον· » καὶ ἔταν αὐτοκίνητον αὐτὴν ἀποδεικνύη καὶ ἀρχὴν κινή-
 15 σεως. Οἱ δὲ γενητὴν μὲν, ἀφθαρτον δὲ διὰ τὴν τοῦ Θεοῦ βούλησιν. Οἱ δὲ σύνθετον καὶ γενητὴν καὶ φθαρτὴν· καὶ γὰρ κρατῆρα αὐτῆς

« rerum et principium et finem et media. » Ea ratione unum, permeantem omnia declarat. Alii etiam multos indefinite, quum ait : « Deus deorum ego opifexque et pater. » Alii vero etiam definitos, quando dicit, « Ille igitur magnus in cælo Jupiter volucris currus agitator, » et quum recenset sobolem natorum e Cælo ac Terra. Alii genitos eum statuisse quidem deos, et eo quod geniti essent, prorsum necesse esse ut intereant, sed Dei voluntate manere immortales, idque in iis verbis, quæ apponit, « Deus deorum, quorum ego opifexque et pater, indissolubilia me volente ; » tamquam si velit ea dissolvi parvo dissolvenda negotio. Dæmonum vero naturas admittit, horumque vult alios esse bonos, malos alios. Et animam expertem nascendi et interitus alii eum sensisse aiunt, quum dicat : anima omnis immortalis. Siquidem quod semper mobile, id immortale; quumque mobilem eam per se, motusque principium demonstrat. At alii genitam quidem, sed divina voluntate liberam a corruptione. Alii vero compositam et generatam, et corruptionis legi sub-

1. ὄντων ἀπάντων Taur. et Plato, Legg. IV, p. 715 b; ἀπάντων vulgo; ἔχει Plato; ἔχων vulgo. — 3. ὃν insertum e Plat. Tim. p. 41 a : Θεοὶ Θεῶν, ὃν ἐγὼ δημιουργός

πατήρ τε ἔργων, ἃ δι' ἐμοῦ γενόμενα ἅλυστα ἐμοῦ γ' ἐθέλοντος. — 6. γενητούς et γεγενῆσθαι Barb.; γεννητούς et γεγενῆσθαι vulgo. — 12. αὐτὸν Wolf.; αὐτῶν codd.

ὑποτίθεται, καὶ σῶμα αὐτὴν ἔχειν αὐγοειδές, τὸ δὲ γενόμενον πᾶν ἀνάγκην ἔχειν φθαρῆναι. Οἱ δὲ ἀθάνατον αὐτὴν εἶναι λέγοντες μάλιστα ἐκείνοις ἰσχυρίζονται, ὅσοις καὶ κρίσεις φησὶν εἶναι μετὰ τελευτῆν, καὶ ἐν Ἄϊδου δικαστήρια, καὶ τὰς μὲν ἀγαθὰς ἀγαθοῦ μισθοῦ τυγχάνειν, τὰς δὲ πονηρὰς ἀκολούθων δικῶν. Τινὲς μὲν οὖν φασὶ 5 καὶ μετενσωμάτωσιν αὐτὸν ὁμολογεῖν καὶ μεταβαίνειν τὰς ψυχὰς ὠρισμένας οὐσας ἄλλας εἰς ἄλλα σώματα κατ' ἀξίαν ἐκάστη καὶ μετὰ τινὰς περιόδους ὠρισμένας ἀναπέμπεσθαι ἐς τοῦτον τὸν κόσμον πάλιν πεῖραν παρεξομένας τῆς ἑαυτῶν προαιρέσεως. Οἱ δὲ οὐ, ἀλλὰ τόπον λαγχάνειν κατ' ἀξίαν ἐκάστη, καὶ χρῶνται μαρτυρίῳ, ὅτι 10 φησὶ μετὰ Διὸς τινὰς εἶναι, ἄλλους δὲ μετὰ ἄλλων Θεῶν συμπεριπολοῦντας τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν, τοὺς δὲ ἐν κολάσεσιν ὑπάρχειν αἰωνίοις, ὅσοι πονηρὰ καὶ ἄδικα παρὰ τοῦτον τὸν βίον εἰσὶν ἐξεργασμένοι. Φασὶ δὲ αὐτὸν τὰ μὲν ἄμεσα λέγειν, τὰ δὲ ἔμμεσα, τὰ δὲ

jectam; nam supponit ejus cratera, et corpus eam habere splendidum; quidquid autem genitum, interire necessario. Qui vero volunt eam esse immortalem, id ipsum confirmant summopere iis quibus statuit esse judicia post mortem, et tribunalia apud inferos, et bonas quidem bonam adipisci mercedem, improbas vero convenientia meritis judicia. Sunt nihilominus, qui tradunt eum quoque confessum esse migrationem animarum per corpora: certas enim definitasque alias in alia corpora pro cujusque meritis transgredi, et post constitutos fixosque circuitus remitti in hunc mundum, daturas iterum vitæ, quam elegerint, specimina. Alii non ita, sed dignum anteactis sortiri singulas locum, utunturque testimonio, quod e bonis viris quosdam dicat cum Jove versari, quosdam vero cum aliis diis circumvolventes, alios autem æternis affici pœnis, quicumque mala et injusta in hac vita perpetraverint. His addunt illum alia quidem facere carentia medio,

1. ὑποτίθεσθαι; ὑποτίθεται vulgo. Per craterem illum cujus nomine Plato more suo ἀλληγορικῶς usus est, intelligere debemus ipsam animam mundi vel receptaculum omnium quæ in mundo sunt rerum spiritualium. Inde orta est anima divinæ et materialis naturæ consors. Cf. Bruck. *Hist. crit. phil.* t. I, p. 713, ed.

1767. — 2. ἔχειν] εἶναι Taur. — 3. ἐκείνοις... ὅσοις Ræp.; ἐκείνοι... ὅσοι vulgo; ἐκείνω... ὅτι R. Scott.; φησὶν Ræp.; φασὶν vulgo. — 6. μεταβάλλειν Ottob.; μεταβαίνειν vulgo. — 7-8. καὶ κατὰ τινὰς vulgo; legendum μετὰ τινὰς. — 11. φησὶ Wolfius; φασὶ vulgo. — 12-13. αἰωνίοις Med.; αἰωνιαίως Ottob.; αἰωνίαις vulgo.

μέσα τῶν πραγμάτων. Ἐγρήγορσιν μὲν καὶ ὕπνον ἄμεσα, καὶ ⁽²³⁾
 ὅσα τοιαῦτα· ἔμμεσα δέ, οἷον ἀγαθὰ καὶ κακὰ· καὶ μέσα, οἷον τοῦ
 λευκοῦ καὶ μελανοῦ τὸ φαιδόν ἢ τι ἄλλο χρῶμα. Ἀγαθὰ δὲ μόνῃ κυ-
 ρίως λέγειν φασὶν αὐτὸν τὰ περὶ ψυχὴν, τὰ δὲ περὶ σῶμα καὶ τὰ
 5 ἐκτὸς οὐκ ἔτι κυρίως ἀγαθὰ, ἀλλὰ λεγόμενα ἀγαθὰ, πολλαχοῦ δὲ
 καὶ μέσα ἄνομακέναι αὐτά· εἶναι γὰρ αὐτοῖς καὶ καλῶς καὶ κακῶς
 χρῆσθαι. Τὰς μὲν οὖν ἀρετὰς κατὰ τιμὴν ἀκρότητας εἶναι φησι,
 κατὰ δὲ οὐσίαν μεσότητος· τιμιώτερον γὰρ οὐδὲν ἀρετῆς· τὸ δὲ ὑπερ-
 βάλλον αὐτῶν ἢ ἐνδέον εἰς κακίαν τελευτᾶν, οἷον τέσσαρὰς φησὶν
 10 εἶναι ἀρετὰς φρόνησιν, σωφροσύνην, δικαιοσύνην, ἀνδρείαν· τούτων
 ἐκάστη παρακολουθεῖν δύο κακίας, καθ' ὑπερβολὴν καὶ μείωσιν, οἷον
 τῇ μὲν φρονήσει ἀφροσύνην κατὰ μείωσιν, πανουργίαν δὲ καθ' ὑπερ-
 βολὴν, τῇ δὲ σωφροσύνῃ ἀκολασίαν κατὰ μείωσιν, σκαιότητα καθ'
 ὑπερβολὴν, τῇ δὲ δικαιοσύνῃ μειονεξίαν κατὰ μείωσιν, πλεονεξίαν
 15 καθ' ὑπερβολὴν, τῇ δὲ ἀνδρείᾳ δειλίαν κατὰ μείωσιν, θρασύτητα καθ'

quædam medium habentia, quædam denique media rerum. Vigiliam qui-
 dem et somnum, ac quotquot similia, sine medio; cum medio, qualia bona
 et mala: media, prout albi et nigri fuscum, aut alius qui color. Bona vero
 sola proprie dicunt habere eum, quæ referuntur ad animam; quæ ad cor-
 pus et externa, non amplius bona proprie, sed appellatione vulgari sic
 dicta; ea vero multis etiam locis nuncupavisse media; licere enim et recte
 et perperam iis uti. Virtutes igitur pretio quidem esse summitates, natura
 autem medietates: quoniam virtute nihil pretiosius; quod vero earum ex-
 cedit aut deficit, desinere in vitium. Qua ratione dicunt virtutes esse qua-
 tuor, prudentiam, temperantiam, justitiam, fortitudinem. His singulis quum
 excessu tum defectu duo adhærescere vitia: prudentiæ quidem, si respi-
 cias defectum, imprudentiam; astutiam vero, si excessum: temperantiæ
 in defectu incontinentiam, in excessu stultitiam: justitiæ vero, qua deficit
 parte, nimiam adesse modestiam; qua vero transiit fines, injuriosam
 esse lautioris fortunæ aviditatem: fortitudini deficiendo arreperere ignaviam,
 audaciam excedendo. Has autem virtutes, quoties adsunt, perfectum peni-

7. φησι Wolfius; φασι vulgo. — 8. τι — 9. φησιν Ræper.; φασιν vulgo. — 15.
 μιώτερον μὲν γὰρ vulgo; μὲν delendum. θρασύτητα Barb.; θράσος vulgo.

ὑπερβολὴν· ταύτας δὲ ἐγγενομένας τὰς ἀρετὰς ἀνθρώπῳ ἀπεργάζεσθαι αὐτὸν τέλειον καὶ παρέχειν αὐτῷ εὐδαιμονίαν. Τὴν δὲ εὐδαιμονίαν εἶναι φησὶν ὁμοίωσιν Θεῷ κατὰ τὸ δυνατόν. Τὴν δὲ ὁμοίωσιν τῷ Θεῷ, ὅταν τις ὁσιός τε καὶ δίκαιος γένηται μετὰ φρονήσεως. Τέλος γὰρ τοῦτο τῆς ἄκρας σοφίας καὶ ἀρετῆς ὑποτίθεται. Λέγει δὲ 5 ἀντακολουθεῖν τὰς ἀρετὰς ἀλλήλαις καὶ μονοειδεῖς εἶναι καὶ μηδέποτε ἐναντιοῦσθαι ἀλλήλαις· τὰς δὲ κακίας πολυτρόπους τε εἶναι καὶ ποτὲ μὲν ἀντακολουθεῖν, ποτὲ δὲ ἐναντιοῦσθαι ἀλλήλαις. Εἰμαρμένην φησὶν εἶναι, οὐ μὴν πάντα καθ' εἰμαρμένην γίνεσθαι, ἀλλ' εἶναι τι καὶ ἐφ' ἡμῖν, ἐν οἷς φησὶν· « αἰτία ἐλομένου, Θεὸς ἀναίτιος, » 10 καὶ· « Φεσμός τε Ἀδραστίαιας ὅδε. » Εἰ⁽²⁴⁾ δὲ οὕτω τὸ καθ' εἰμαρμένην, οἶδὲ καὶ τὸ ἐφ' ἡμῖν. Ἀκούσια δὲ φησὶν εἶναι τὰ ἀμαρτήματα· εἰς γὰρ τὸ κάλλιστον τῶν ἐν ἡμῖν, ὅπερ ἐστὶν ἡ ψυχὴ, οὐκ ἂν τινα τὸ κακὸν παραδέξασθαι, τουτέστι τὴν ἀδικίαν· κατὰ ἄγνοιαν δὲ καὶ σφάλμα τοῦ ἀγαθοῦ, οἰομένους καλὸν τι ποιεῖν, ἐπὶ τὸ κακὸν ἔρ- 15 χεσθαι. Καὶ λέξεις τούτου ἐμφανεστέρα ἐστὶν ἐν τῇ Πολιτείᾳ, ἐν ᾗ

tus absolvere hominem, et plenam largiri beatitudinem. Beatitudinem vero esse dicit similitudinem Dei, quantum potest. Similitudinem Dei exprimere, quisquis sanctus et justus fuerit cum prudentia. Hæc enim meta, hic finis summæ sapientiæ virtutisque supponitur. Sed et virtutes ait vicissim sese sequi individuas, et ejusdem esse formæ; et nunquam fieri, ut altera alteri adversetur. Pravitates autem esse et varii generis et interdum quidem alteram sequi alteram, interdum vero sibi invicem adversari. Fatum esse ait; non tamen omnia fato fieri, sed esse etiam aliquid in nostra potestate. Sic enim inquit: « Culpa est ejus qui eam elegit; Deus inculpabilis et « lex Adrastiae. » Quod si autem sic explicat sententiam de fato, novit rursus et id quod est in potestate nostra. Peccata committi docet ab invitis: nam malum, hoc est, male habere illud quod in nobis est præstantissimum, nimirum animum, admissurum esse neminem; verum ignorantia et errore boni, dum facere aliquid bonum putant, in malum delabi. Et sententia hujus evidentissima est in Republica, in qua dicit: « Rursus autem audetis

6. ἀντακολουθεῖν Laert. VII, 125; ait τὰς ἀρετὰς ἀντακολουθεῖν ἀλλήλαις et hoc a stoicis esse dictum. — 11. Ræperus res-

tituit ὅδε ex Plat. Phæd. — 11. οἱ δὲ οὕτω. . . . οἱ δὲ καὶ vulgo. — 14. φασὶν Barb. Med. Ottob.

Φησιν· « πάλιν δὲ αὐτὸν τολμᾶτε λέγειν ὡς αἰσχροὺν καὶ θεομισῆς ἢ κακία· πῶς οὖν δὴ τις τὸ τοιοῦτον κακὸν αἰροῖτ' ἄν; ἤτινων δὲ ἄν ἢ, « φατέ, τῶν ἡδονῶν· οὐκοῦν καὶ τοῦτο ἀκούσιον, εἴπερ τὸ νικᾶν ἐκούσιον· ὥστ' ἐκ παντὸς λόγου τό γε ἀδικεῖν ἀκούσιον ὁ λόγος αἰρεῖ. »

5 Ἀντιτίθεται δὲ τις αὐτῷ πρὸς τοῦτο· διὰ τί οὖν κολάζονται, εἰ ἀκουσῆς ἀμαρτάνουσιν· ὁ δὲ λέγει, « ἵνα τε αὐτὸς ὅτι τάχιστα ἀπαλλαγῆ κακίας, καὶ κόλασιν ὑπόσχη. » Τὸ γὰρ κόλασιν ὑποσχεῖν οὐ κακὸν εἶναι ἀλλὰ ἀγαθόν, εἴπερ μέλλει καθαρσις τῶν κακῶν γίνεσθαι· καὶ ἵνα μηδὲν ἀμαρτάνωσιν οἱ λοιποὶ ἀκούοντες ἄνθρωποι, ἀλλὰ

10 φυλάσσωνται τὴν τοιαύτην πλάνην. Κακοῦ δὲ φύσιν οὔτε ὑπὸ θεοῦ γενέσθαι, οὔτε καθ' αὐτὴν ὑπόστασιν ἔχειν, ἀλλὰ κατ' ἐναντίωσιν καὶ παρακολούθησιν τοῦ ἀγαθοῦ γενέσθαι, ἢ καθ' ὑπερβολὴν ἢ κατὰ μείωσιν, ὡς περὶ τῶν ἀρετῶν προείπομεν. Ὁ μὲν οὖν Πλάτων, κα-

« dicere turpem diisque invisam malitiam : quomodo igitur ejusmodi malum
 « quispiam concupiscat? Qui victus est, dicitis, voluptate. Fiet id igitur etiam
 « ab invito, siquidem vincere sit voluntarium : ita ut omni modo injuriam
 « ab invitis fieri ipsa dicat ratio. » Objicit autem hæc dicenti non nemo : cur
 igitur puniuntur, si peccant invitī? » At, inquit ille, ut ipse quam ocissime
 « liberetur a malitia castigeturque. » Nam luere supplicium, siquidem expur-
 ganda sunt mala, non malum esse sed bonum : et ne porro ejusdem delicti
 contagio alii, qui audiunt, homines polluantur, sed a tali potius errore ca-
 veant. Mali vero naturam neque procedere a Deo, neque per se voluit sub-
 sistere, sed per boni repugnantiam et consequentiam, sive cum excessu,
 sive cum defectu, sicuti præmisimus de virtutibus. Itaque Plato, velut ante

1. Conf. Ræper. pag. 623, qui hunc locum indicat in Clitophonte, pag. 407, sic scriptum : πάλιν δ' αὐτὸν τολμᾶτε λέγειν ὡς αἰσχροὺν καὶ θεομισῆς ἢ ἀδικία· πῶς οὖν δὴ τις τὸ γε τοιοῦτον κακὸν ἐκὼν αἰροῖτ' ἄν; ἤτινων δὲ ἄν ἢ, φατέ, τῶν ἡδονῶν· οὐκοῦν καὶ τοῦτ' ἀκούσιον, εἴπερ τὸ νικᾶν ἐκούσιον; ὥστ' ἐκ παντὸς τρόπου τό γε ἀδικεῖν ἀκούσιον ὁ λόγος αἰρεῖ κ. τ. λ. Schneidew. corr.; αὐτῷ ἅμα τε λέγειν vulgo. — 1-4. Lo-

cus quo auctor noster nititur exstat lib. V, *De legg.* p. 548, ed. 1556. Idem statuit in Protagora ubi ita : ἐγὼ γὰρ σχεδόν τι οἶμαι τοῦτο, ὅτι οὐδεὶς τῶν σοφῶν ἀνδρῶν ἡγεῖται οὐδένα ἄνθρωπον ἐκόντα ἐξαμαρτάνειν, οὐδὲ αἰσχροῦ τε καὶ κακὰ ἐκόντα κατεργάζεσθαι, Wolfius. — 2. ἢ τῶν ὅσα δὴ φατε vulgo; Schneidew. correxit. — 4. ὁ λόγος αἰρεῖ] λόγος αἰρεῖ Mill.; λόγος ἐρεῖ vulgo. — 12. γενήσεσθαι Taur.

θῶς προείπομεν, συναγαγὼν τὰ τρία μέρη τῆς κατὰ πάντα φιλοσοφίας, οὕτως ἐφιλοσόφησεν.

ιζ'. Περὶ Ἀριστοτέλους.

Ἀριστοτέλης τούτου γενόμενος ἀκροατὴς εἰς τέχνην τὴν φιλοσοφίαν ἤγαγεν, καὶ λογικώτερος ἐγένετο, τὰ μὲν στοιχεῖα τῶν πάντων ὑποθέμενος οὐσίαν καὶ συμβεβηκός· τὴν μὲν οὐσίαν μίαν τὴν πᾶσιν 5 ὑποκειμένην⁽²⁵⁾, τὰ δὲ συμβεβηκότα ἐννέα· ποσόν, ποιόν, πρὸς τί, ποῦ, πότε, ἔχειν, κεῖσθαι, ποιεῖν, πάσχειν. Τὴν μὲν οὖν οὐσίαν τοιαύτην εἶναι, οἷον Θεόν, ἄνθρωπον καὶ ἕκαστον τῶν τῷ ὁμοίῳ λόγῳ ὑποπεσεῖν δυναμένων. Περὶ δὲ τὰ συμβεβηκότα θεωρεῖται τὸ μὲν ποιόν, οἷον λευκόν, μέλαν· τὸ δὲ ποσόν, οἷον δίπηχυ, τρίπηχυ· τὸ 10 δὲ πρὸς τί, οἷον πατήρ, υἱός· τὸ δὲ ποῦ, οἷον Ἀθήνησι, Μεγαροῖ· τὸ δὲ πότε, οἷον ἐπὶ τῆς δεκάτης Ὀλυμπιάδος· τὸ δὲ ἔχειν, οἷον κεκτηῖσθαι· τὸ δὲ ποιεῖν, οἷον γράφειν καὶ ὅλως ἐνεργεῖν τι· τὸ δὲ κεῖσθαι, οἷον κατακεῖσθαι· τὸ δὲ πάσχειν, οἷον τύπτεσθαι. Ὑποτίθεται καὶ αὐτὸς τὰ μὲν μεσότητα ἔχειν, τὰ δὲ ἄμεσα εἶναι, ὡς εἶπομεν καὶ 15

meminimus, tribus universæ philosophiæ partibus conjunctis, hanc philosophandi viam tenuit.

XVII. DE ARISTOTELE.

Hujus auditor Aristoteles, redacta in artem philosophia, præcipuam ratiocinationi operam impendit, elementa quidem omnium ponens substantiam et accidens; substantiam quidem unam subjectam omnibus; sed accidentia novem: quantum, quale, relatum, ubi, quando, habere, positum esse, facere et pati. Substantiam quidem igitur talem esse, quale Deus est, homo, et unumquodque eorum, quæ eandem cadere possunt sub rationem. Circa accidentia vero consideratur quale, velut album, nigrum; quantum, uti bicubitale, tricubitale; relatum vero, sicuti pater, filius; ubi, quemadmodum Athenis, Megaris; quando, sicut olympiade decima; habere, veluti possedisse; agere, sicuti scribere, et plane quid efficere; situm esse, ut decumbere; pati denique, velut verberari. Ipse quoque medietatem quibusdam quidem attribuit, quædam sine medio esse ait, quod etiam

CAP. 17, l. 11-12. Μεγαροῖ Ræper.; Μεγάροις vulgo.

περὶ τοῦ Πλάτωνος. Καὶ σχεδὸν τὰ πλεῖστα τῷ Πλάτωνι σύμφωνός
 ἐστί, πλὴν τοῦ περὶ ψυχῆς δόγματος. Ὁ μὲν γὰρ Πλάτων ἀθάνατον,
 ὁ δὲ Ἀριστοτέλης ἐπιδιαμένειν καὶ μετὰ ταῦτα, καὶ ταύτην ἐναφανί-
 ζεσθαι τῷ πέμπτῳ σώματι, ὃ ὑποτίθεται εἶναι, μετὰ τῶν ἄλλων τεσσά-
 5 ρων, τοῦ τε πυρός καὶ τῆς γῆς καὶ τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ ἀέρος, λεπτότε-
 ρον, οἷον πνεῦμα. Ὁ μὲν οὖν Πλάτων μόνον ἀγαθὰ ὄντως τὰ περὶ ψυχὴν
 εἶναι φησιν, καὶ ἀρκεῖν πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν· ὁ δὲ Ἀριστοτέλης τριγέ-
 νειαν τῶν ἀγαθῶν εἰσάγει, καὶ λέγει μὴ εἶναι τέλειον τὸν σοφόν, εἰ
 μὴ παρῆ αὐτῷ καὶ τὰ τοῦ σώματος ἀγαθὰ καὶ τὰ ἐκτός· ἃ ἐστί κἀλλος,
 10 ἰσχὺς, εὐαισθησία, ἀρτιότης· τὰ δὲ ἐκτός, πλοῦτος, εὐγένεια, δόξα,
 δύναμις, εἰρήνη, φιλία. Τὰ δὲ ἐντός περὶ ψυχὴν καθὼς καὶ Πλάτωνι
 ἔδοξε, φρόνησιν, σωφροσύνην, δικαιοσύνην, ἀνδρείαν. Τὰ δὲ κακά
 φησι καὶ οὗτος κατ' ἐναντίωσιν τῶν ἀγαθῶν γενέσθαι, καὶ εἶναι ὑπὸ
 τὸν περὶ σελήνην τόπον, ὑπὲρ δὲ σελήνην μηκέτι. Τὴν δὲ ψυχὴν τὴν
 15 μὲν ὅλου τοῦ ⁽²⁶⁾ κόσμου ἀθάνατον εἶναι, καὶ αὐτὸν τὸν κόσμον αἰδίων,

de Platone diximus. Et fere plurima Platoni congruus est, excepta sententia circa animam. Censet enim Plato immortalem; sed Aristoteles, remanere quidem etiam post hæc superstitem, et tamen illam quinto deinde corpori immori, quod supponit cum cæteris quatuor, igne, terra, aqua et aere esse aliquid subtilius tanquam spiritum. Plato quidem igitur sola tradit illa vere bona, quæ referuntur ad animam, et opinatur ea satis esse ad beatitudinem. At vero Aristoteles triplex bonorum inducit genus; nec nisi corporis simul ornatum bonis et externis, quorum illa sunt pulchritudo, robur, sensuum vigor, integritas; externa autem, nimirum divitiæ, nobilitas, fama, potentia, pax, amicitia, absolutum ait esse sapientem. Interna vero circa animam eadem appellat atque Plato, prudentiam, temperantiam, justitiam, fortitudinem. Mala existere et ipse dicit per contrarietatem bonorum, et esse infra locum lunæ; supra vero lunam nullo modo. Statuit immortalem quidem totius esse mundi animam, mundum ipsum æternum esse; eam vero, quæ

2. ψυχῆς Menagius ad Laert. VII, 157; ψυχὴν vulg. — 4. ἢ ὑποτίθεται Med.; μετὰ forsitan delendum est et legendum: εἶναι τῶν ἄλλων τεσσάρων, τοῦ τε πυρός... — 6. οὖν, αὖ Ræper. — 11. εἰρήνη, Φιλία

Ræper. coll. Joh. Stob. eclog. II, 274: καὶ τῶν ἐκτός λεγομένων εὐγένειαν, πλοῦτον, δόξαν, εἰρήνην, ἐλευθερίαν, Φιλίαν. Codd. habent: δόξα, δύναμις ἐβρωμένη Φίλων. — 15. τὴν μὲν Ræper.; τοῦ μὲν vulgo.

τὴν δὲ καθ' ἕκαστον, ὡς προείπομεν, ἀφανίζεσθαι. Οὗτος μὲν οὖν ἐν τῷ Λυκείῳ ποιούμενος τὰς διατριβὰς ἐφιλοσόφει· ὁ δὲ Ζήνων ἐν τῇ Ποικίλῃ σίτῳ. Ἐκτίσαντο δὲ οἱ μὲν ἀπὸ τοῦ Ζήνωνος ἀπὸ τοῦ τόπου τὸ ὄνομα, τουτέστιν ἀπὸ τῆς σίτῳ Στωϊκοὶ κληθέντες· οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους ἀπὸ τοῦ ἔργου. Ἐπειδὴ γὰρ περιπατοῦντες 5 ἐν τῷ Λυκείῳ ἐζήτουν, διὰ τοῦτο Περιπατητικοὶ ἐκλήθησαν. Ταῦτα μὲν οὖν καὶ ὁ Ἀριστοτέλης.

ιη'. Περὶ τῶν Στωϊκῶν.

Στωϊκοὶ καὶ αὐτοὶ μὲν ἐπὶ τὸ συλλογιστικώτερον τὴν φιλοσοφίαν ἠΰξησαν καὶ σχεδὸν ὄροις περιέλαβον, ὁμόδοξοι γενόμενοι ὅτε Χρυσίππος καὶ Ζήνων, οἳ ὑπέθεντο καὶ αὐτοὶ ἀρχὴν μὲν Θεὸν 10 τῶν πάντων, σῶμα ὄντα τὸ καθαρώτατον, διὰ πάντων δὲ διήκειν τὴν πρόνοιαν αὐτοῦ, καὶ αὐτοὶ δὲ τὸ καθ' εἰμαρμένην εἶναι πάντη διεβηαιώσαντο παραδείγματι χρυσάμενοι τοιούτῳ, ὅτι ὡσπερ ὀχήματος ἂν ἢ ἐξηρητημένος κύων, ἂν μὲν βούληται ἐπεσθαι, καὶ ἔλκεται

inest singulis, ut antea diximus, evanescere. Hic igitur in Lyceo scholas habens philosophabatur cum suis, sed Zeno in Pæcile porticu. Qui stabant a Zenone ab *stoa* sive porticu tenuerunt nomen, Stoici nominati; sed qui ab Aristotele, ipso ab opere; nam quod ambulando quæstiones excuterent in Lyceo, ideo Peripatetici vocati fuerunt. Et hæc quidem Aristoteles.

XVIII. DE STOICIS.

Ipsi quoque Stoici syllogisticae artis expolitione philosophiam locupletarunt; eamque fere definitionibus inclusere ejusdem fautores sententiæ Chrysippus et Zeno. Posuerunt et ipsi principium quidem omnium esse Deum, eumque corpus purissimum, per omnia vero manare ejus providentiam. Sed et ipsi quæcumque accidunt fieri fato summis demonstraverunt viribus, usi hoc exemplo. Alligetur vehiculo canis; siquidem voluerit sequi, tum simul

CAP. XVIII, l. 8. Οἱ δὲ Στωϊκοὶ Taur. — καὶ οἱ ἄνθρωποι, ἂν μὴ ἐποινο τῇ εἰμαρ-
13. πάντα Taur. — 14. Codex Taurinen- μένη, δοκοῦσιν αὐτεξούσιοι εἶναι, σωζο-
sis in ipso contextu eam comparisonem μένου δὴ τοῦ λόγου τῆς εἰμαρμένης· ἂν
his verbis exhibet: ἂν δὲ μὴ βούληται, δὲ μὴ βούλωνται ἐπεσθαι, πάντως ἀναγκα-
πάντως ἔλκεσθαι αὐτὸν ἀνάγκη· οὕτως σθήσονται εἰς τὸ πεπερωμένον εἰσελθεῖν.

καὶ ἔπεται ἐκῶν, ποιῶν καὶ τὸ αὐτεξούσιον μετὰ τῆς ἀνάγκης οἶον τῆς εἰμαρμένης· ἐὰν δὲ μὴ βούληται ἔπεσθαι, πάντως ἀναγκασθήσεται· τὸ αὐτὸ δὴ πῶς καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων· καὶ μὴ βουλόμενοι γὰρ ἀκολουθεῖν ἀναγκασθήσονται πάντως εἰς τὸ πεπρωμένον εἰσελθεῖν. Τὴν δὲ ψυχὴν λέγουσι μένειν μετὰ Θάνατον, εἶναι δὲ σῶμα καὶ γενέσθαι ἐκ τῆς περιψύξεως τοῦ ἀέρος τοῦ περιέχοντος, διὸ καὶ καλεῖσθαι ψυχὴν. Ὁμολογοῦσι δὲ καὶ μετενσωμάτωσιν γίνεσθαι ὠρισμένων οὐσῶν τῶν ψυχῶν. Προσδέχονται δὲ ἐκπύρωσιν ἔσεσθαι καὶ κάθαρσιν τοῦ κόσμου τούτου, οἱ μὲν ⁽²⁷⁾ παντός, οἱ δὲ μέρους, καὶ 10 κατὰ μέρος δὲ αὐτὸν καθαίρεσθαι λέγουσιν· καὶ σχεδὸν τὴν φθορὰν καὶ τὴν ἐτέρου ἐξ αὐτῆς γένεσιν κάθαρσιν ὀνομάζουσιν. Σώματα δὲ πάντα ὑπέθεντο, καὶ σῶμα διὰ σώματος μὲν χωρεῖν, ἀλλὰ ἀνάσταν εἶναι καὶ πεπληρῶσθαι πάντα καὶ μηδὲν εἶναι κενόν. Ταῦτα καὶ οἱ Στωϊκοί.

et trahitur et sponte sequitur, quasi per necessitatem fatum exsequens etiam id quod liberum est; si vero sequi noluerit, prorsus necessitate cogitur. Eadem est hominum conditio. Cogentur enim necessario vel inviti in illud descendere quod fato constitutum est. Immortalem quidem sentiunt animam, sed eam esse corpus, et gigni ex refrigeratione ambientis aeris, nec alia de causa nominari ψυχὴν. Fatentur etiam e suo corpore illam discendere in aliud, certum statuantes animarum numerum. Futuram quoque combustionem et expurgationem hujus mundi, sive totius, ut quidam, sive, ut alii, partis, admittunt; et quidem eum expurgari volunt per partes; ac fere interitum et alterius ex eo generationem appellant purgationem. Nihil præter corpora esse opinantur, corpusque per corpus migrare; et resurrectionem esse, et omnia repleta, neque quidquam esse vacuum. Hæc quoque Stoici.

1. ἐκῶν ποιῶν Wolfius; ποιῶν vulgo; alia Ræperus, p. 625. — 5. μένειν μετὰ Θάνατον Ræperus, pag. 625 sq. Codd. habent: μὲν ἀθάνατον. Laert. In Zenone, lib. VII, ait: τὴν ψυχὴν μετὰ Θάνατον ἐπιμένειν, φθαρτὴν δὲ εἶναι. — 8. ἐμπύρωσιν Otlobon. — 11. σώματα. Locum

hunc eadem prorsus ratione exhibet Menagius ad Laert. VII, 55. — 12-13. ἀνάσταν Salvinus, Lacroze et Richterius voluerunt legere ἀντίσταν. Lacroze quoque existimavit pro διὰ σώματος legendum fortasse esse δι' ἀσωμάτου, per inane.

ιβ'. Περὶ Ἐπικούρου.

Ἐπίκουρος δὲ σχεδὸν ἐναντίαν πᾶσι δόξαν ἔθετο. Ἀρχὰς μὲν τῶν ὄλων ὑπέθετο ἀτόμους καὶ κενόν· κενὸν μὲν οἷον τόπον τῶν ἐσομένων, ἀτόμους δὲ τὴν ὕλην, ἐξ ἧς τὰ πάντα. Ἐκ δὲ τῶν ἀτόμων συνελθόντων γενέσθαι καὶ τὸν Θεόν, καὶ τὰ στοιχεῖα πάντα, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα καὶ ζῶα καὶ ἄλλα, ὡς μηδὲν γίνεσθαι μήτε συνε- 5 σιάναι, εἰ μὴ ἐκ τῶν ἀτόμων εἶη. Τὰς δὲ ἀτόμους τὸ λεπτομερέσι- τον, καὶ ἐφ' οὗ οὐκ ἂν γένοιτο κέντρον οὐδὲ σημεῖον οὐδὲν οὐδὲ διαί- ρεσις οὐδεμία, ἔφη εἶναι· διὸ καὶ ἀτόμους αὐτὰς ὠνόμασε. Τὸν δὲ Θεὸν ὁμολογῶν εἶναι αἰδῖον καὶ ἄφθαρτον φησὶ μηδενὸς προνοεῖν, καὶ ὄλως πρόνοιαν μὴ εἶναι μηδὲ εἰμαρμένην, ἀλλὰ πάντα κατὰ αὐ- 10 τοματισμὸν γίνεσθαι. Καθῆσθαι γὰρ τὸν Θεὸν ἐν τοῖς μετακοσμίοις, οὕτω καλουμένοις ὑπ' αὐτοῦ· ἔξω γάρ τι τοῦ κόσμου οἰκητήριον τοῦ Θεοῦ ἔθετο εἶναι, λεγόμενον τὰ μετακόσμια, ἠδεσθαί τε καὶ ἡσυ-

XIX. DE EPICURO.

Epicuro contraria pene omnium opinionibus sententia placuit. Rebus universis dedit principia atomos et vacuum: vacuum quidem, ut futurorum locum; atomos vero materiam, ex qua omnia fiant. Ex congressis atomis existere etiam Deum, et omnia elementa, tum ipsa quæ in eis omnia, vel animantia, vel alia; ita ut aut oriatur aut subsistat nihil, nisi conflatum sit ex atomis. Atomos porro dixit esse subtilissimum quid, et quo nec fieri possit punctum, nec signum omnino aliquod, neque ulla dissectio; atque eam ob rationem eas appellavit atomos. Deum etiam, confessus licet æternum et ab intereundi remotum periculo, nihil tamen providere voluit; atque adeo prorsus nec esse providentiam, nec fatum, sed omnia fieri spontaneo quodam arbitrio. Etenim desiderare Deum in intermundiis, ut ipse vocat. Nam extra mundum quoddam Dei domicilium esse judicabat, quod intermundia nun-

САР. XIX, l. 4-5. Cf. Rœp. p. 626, Epicurus: καὶ τὰ στοιχεῖα, καὶ τοὺς κόσμους, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα. — πάντα καὶ ante

ζῶα om. Taur. — 7. ἐφ' Rœp.; μεθ' vulgo. — 12. καλουμένοις Gronov.; καλουμένου codd.

χάζειν ἐν τῇ ἀκροτάτῃ εὐφροσύνῃ, καὶ μήτε αὐτὸν πράγματα ἔχειν
 μήτε ἄλλοις παρέχειν. Οἷς ἀκόλουθον καὶ τὸν περὶ τῶν σοφῶν ἀν-
 δρῶν πεποιήται λόγον, λέγων τὸ τέλος τῆς σοφίας εἶναι ἡδονήν.
 Ἄλλοι δὲ ἄλλως τὸ ὄνομα τῆς ἡδονῆς ἐξέλαβον· οἱ μὲν γὰρ κατε-
 5 νόησαν τὰς ⁽²⁸⁾ ἐπιθυμίας, οἱ δὲ τὴν ἐπὶ τῇ ἀρετῇ ἡδονήν. Τὰς δὲ
 ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων λύεσθαι ἅμα τοῖς σώμασιν, ὥσπερ καὶ συγγεν-
 νᾶσθαι αὐτοῖς τίθεται· αἷμα γὰρ αὐτὰς εἶναι, οὗ ἐξελθόντος ἢ τρα-
 πέντος ἀπόλλυσθαι ὅλον τὸν ἄνθρωπον, ᾧ ἀκολουθεῖ μήτε κρίσεις
 εἶναι ἐν Αἴδου, μήτε δικαστήρια, ὡς ὃ τι ἀνδράσῃ τις ἐν τῷ βίῳ
 10 τούτῳ καὶ διαλάβῃ ἀνεύθυνον εἶναι παντελῶς. Οὕτως οὖν καὶ Ἐπι-
 κουρος.

κ'. Περὶ Ἀκαδημαϊκῶν.

Ἄλλη δὲ αἵρεσις φιλοσόφων ἐκλήθη Ἀκαδημαϊκή, διὰ τὸ ἐν τῇ

cupetur; oblectarique et quiescere otiose et in extrema voluptate, et nullis
 ipsum affici negotiis, neque aliis ulla facessere. Contexit autem his con-
 gruum de viris sapientibus orationem, dicens sapientiæ finem voluptatem
 esse. Sed alii aliter voluptatis nomen exceperunt. Nam alii apud Gentiles
 cupiditates, alii voluptatem quæ est in virtute, intellexerunt. Hominum ani-
 mas sicut una generari cum corporibus, ita pariter dissolvi cum iisdem ratus
 est: quippe eas esse sanguinem. Hoc vel elapso vel immutato totum inte-
 rire hominem: qua sententia continetur, apud inferos neque iudicii neque
 tribunalibus relinqui locum; ita ut quodcumque etiam in hac aliquis com-
 miserit vita, dummodo lateat, neutiquam facti reus sit. Sic igitur etiam
 Epicurus.

XX. DE ACADEMICIS.

Cæterum alia philosophorum secta appellata fuit Academica: nam in

1-2. οὔτε αὐτὸν πρᾶγμα ἔχειν, οὔτε
 ἄλλῳ παρέχειν· ᾧ ἀκόλουθον Taur. — 3.
 post τῆς σοφίας addit αὐτοῖς Taur. — 5.
 κατὰ ἔθνη vulgo; κατ' αἰσθησιν Ræp.; κα-
 τενόησαν Schneid. Suspicio κατὰ ἔθνη ad
 marginem scriptum fuisse a lectore quo-
 dam christiano, qui voluerit his verbis no-

tare apud Gentiles voluptatem cupiditati-
 bus inesse, apud christianos vero, virtuti.
 Forsitan tota sententia glossa est, poste-
 riusque inserta in textu. — 8-10. Conf.
 Diog. Laert. X, 63; Plutarch. *Adv. Colot.*
 I, 20; *Placit. Philos.* IV, 111; Stob. *Eglog.*
 I, p. 798. — 9. ὡς Ræp.; ὦν vulgo.

Ἀκαδημία τὰς διατριβὰς αὐτοὺς ποιεῖσθαι, ὧν ἄρξας ὁ Πύρρων, ἀφ' οὗ Πυρρῶνιοι ἐκλήθησαν φιλόσοφοι, τὴν ἀκαταληψίαν ἀπάντων πρῶτος εἰσήγαγεν, ὡς ἐπιχειρεῖν μὲν εἰς ἑκάτερα, μὴ μέντοι ἀποφαίνεσθαι μηδέν. Οὐδὲν γὰρ εἶναι οὔτε τῶν νοητῶν οὔτε τῶν αἰσθητῶν ἀληθές, ἀλλὰ δοκεῖν τοῖς ἀνθρώποις οὕτως ἔχειν. Πρῆσιήν τε 5 εἶναι τὴν οὐσίαν πᾶσαν καὶ μεταβλητήν, καὶ μηδέποτε ἐν τῷ αὐτῷ μένειν. Οἱ μὲν οὖν τῶν Ἀκαδημαϊκῶν λέγουσι μὴ δεῖν τὴν ἀρχὴν περὶ μηδενὸς ἀποφαίνεσθαι, ἀλλ' ἀπλῶς ἐπιχειρήσαντας εἶναι· οἱ δὲ τὸ «οὐ μᾶλλον» προσέθεσαν, λέγοντες οὐ μᾶλλον τὸ πῦρ πῦρ εἶναι ἢ ἄλλο τι. Οὐ μὲν τοι ἀπεφώνησαντο αὐτὸ τί ἐστίν, ἀλλὰ τὸ τοιόνδε. 10

κα'. Περὶ Βραχμάνων τῶν ἐν Ἰνδοῖς.

Ἔστι δὲ καὶ παρὰ Ἰνδοῖς αἵρεσις φιλοσοφουμένων ἐν τοῖς Βραχμάναις, οἱ βίον μὲν αὐτάρκη προβάλλονται, ἐμφύχων δὲ καὶ τῶν διὰ

Academia diatribas habebant; quorum auctor et conditor Pyrrhon, unde Pyrrhonii philosophi fuerunt nominati, omnium primus introduxit acatalepsian, ut vocavit, sive defectum comprehendendi; ut ita aggredieretur quidem disputare in utramque partem, verumtamen certi decerneret nihil. Nam neque sub intellectum cadentia nec occurrentia sensibus veri continere quicquam, sed videri tantum hominibus ita esse. Præterea fluidam esse materiam omnem et mutabilem, et nunquam eodem manere loco. Sentiant proinde quidam ex Academicis, de nulla prorsus re pronuntiari oportere, sed simpliciter, ubi tractaverimus, relinquere. Jam addiderunt alii illud *non magis*, dicentes ignem non magis esse ignem quam aliud quid. Nec tamen quid esset decreverunt, sed tale quid esse.

XXI. DE BRACHMANIBUS IN INDIS.

Reperitur etiam apud Indos philosophicæ doctrinæ secta in Brachmanis. Hi sufficiente quidem utuntur victu, sed ab animatis et per ignem appa-

9. τὸ οὐ μᾶλλον... οὐ μᾶλλον Ræper. πῦρ vulgo. — 10. αὐτὸ τί] αὐτὸ τὸ τί Phil. VII, pag. 628; τὸ μᾶλλον, τὸ μᾶλλον vulgo; cf. Diogen. Laertium, IX, 75; Ræperus; τοιόνδε id est quod τὸ φαινόμενον vocabant Academici; conf. Sext. Sext. Emp. *Hypotyp.* I, 188-192; Gell. Empir. Pyrrh. *Hyp.* I, 19-22; Diogen. Noctt. att. XI, 5; πῦρ πῦρ Schneidew.; Laert. IX.

- πυρὸς βρωμάτων πάντων ἀπέχονται, ἀκροδρύοις ἀρκούμενοι, μηδὲ αὐτὰ ταῦτα τρυγῶντες, ἀλλὰ τὰ πίπλοντα εἰς τὴν γῆν βασιάζοντες⁽²⁹⁾ ζῶσιν, ὕδωρ ποταμοῦ Ταγαβενὰ πίνοντες. Διαβιοῦσι δὲ γυμνοί, τὸ σῶμα ἔνδυμα τῆ ψυχῆ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ γεγυμέναι λέγοντες.
- 5 Οὗτοι τὸν Θεὸν φῶς εἶναι λέγουσιν, οὐχ ὁποῖόν τις ὄρα, οὐδ' οἶον ἥλιος καὶ πῦρ, ἀλλὰ ἐστίν αὐτοῖς ὁ Θεὸς λόγος, οὐχ ὁ ἔναρθρος, ἀλλὰ ὁ τῆς γνώσεως, δι' οὗ τὰ κρυπλὰ τῆς φύσεως μυστήρια ὄραται σοφοῖς. Τοῦτο δὲ τὸ φῶς, ὃ φασι λόγον τὸν Θεόν, αὐτοὺς μόνους εἰδέναι Βραχμᾶνας λέγουσι, διὰ τὸ ἀπορρίψαι μόνους τὴν κενοδο-
- 10 ξίαν, ὅς ἐστι χιτῶν τῆς ψυχῆς ἔσχατος. Οὗτοι θανάτου καταφρονοῦσιν· ἀεὶ δὲ ἰδίᾳ φωνῇ Θεὸν ὀνομάζουσι, καθὼς προείπομεν, ἕμνους τε ἀναπέμπουσιν. Οὔτε δὲ γυναῖκες παρ' αὐτοῖς, οὔτε τεκνοῦσιν. Οἱ δὲ τοῦ ὁμοίου αὐτοῖς βίου ὀρεχθέντες, ἐκ τῆς ἀντιπέραν χώρας τοῦ ποταμοῦ διαπερήσαντες, ἐκεῖσε ἐναπομένουσιν, ἀνασίρε-

randis abstinent cibis, nihil desiderantes præter fruges; neque has ipsas avellentes ab arbore, sed humi delapsas ferentes vitam sectantur, fluminis Tagabena potantes aquam. Vitam peragunt nudi, statuentes animæ pro indumento a Deo concinnatum esse corpus. Hi Deum dicunt esse lumen, non quale quis adspicit, aut qualis sol vel ignis, sed est Deus illis sermo, non hic articulatus, sed ille cognitionis, cujus ope occulta naturæ mysteria cernuntur a sapientibus. Hoc vero lumen, quod vocant verbum Deum, se solos novisse Brachmanas dicunt: quippe qui soli opinionum vanitatem abjecerint, quæ est tunica postrema animæ. Hi contemnunt mortem; semper autem propria lingua Deum nuncupant, ut in superioribus indicavimus; et illi hymnos submitunt. Neque feminae sunt inter eos, neque liberos procreant. Qui vero vitæ idem illis affectant institutum, postquam ex adversa regione fluminis trajecere, in eadem sede commorantur, nunquam rever-

2. ἐν τῇ γῆ Taur. — 5. Οὗτοι Ræp.; Αὐτοὶ vulgo; Ταγαβενὰ. Ræper. conjicit ὕδωρ ποταμοῦ Γάγγου ἐπιπίνοντες. — 7. φύσεως Ræp.; γνώσεως vulgo; cf. Clem. Alex. Strom. I, c. xv, lxxii; Euseb. Præp. Evang. IX, 6, 2. — 9. εἰδέναι] ἰδεῖν Ræp.; Βραχμᾶνες Ræp. — 10. ὅς Ræp.; ὄς vulgo;

χιτῶν eadem fuit Platonis sententia qui teste Athenæo, lib. IX, *Deipn.* ἐφησεν ἔσχατον τὸν τῆς δόξης χιτῶνα ἢ ψυχὴν ἀπέφυκεν ἀποτίθεσθαι. Wolf. — 11. φωνῇ Θεόν] φῶς τὸν Θεόν Ræp. An: ἀδουσι δὲ ἰδίᾳ φωνῇ Θεόν, ὃν ὀνομάζουσι κ. τ. λ.? Schneid.

Φοντες μηκέτι· καὶ αὐτοὶ δὲ Βραχμᾶνες καλοῦνται. Βίον δὲ οὐχ ὁμοίως
 διάγουσιν· εἰσὶ γὰρ καὶ γυναῖκες ἐν τῇ χώρᾳ, ἐξ ὧν περ οἱ ἐκεῖ κα-
 τοικοῦντες γεννῶνται καὶ γεννῶσιν. Τοῦτον δὲ τὸν λόγον, ὃν Θεὸν
 ὀνομάζουσι, σωματικὸν εἶναι, περικειμένον τε σῶμα ἔξωθεν ἑαυτοῦ,
 καθάπερ εἴ τις τὸ ἐκ τῶν προβάτων ἔνδυμα φορεῖ, ἀπεκδυσάμενον 5
 δὲ τὸ σῶμα, ὃ περικείται, ὀφθαλμοφανῶς φαίνεσθαι. Πόλεμον δὲ
 εἶναι ἐν τῷ περικειμένῳ αὐτῶν σώματι οἱ Βραχμᾶνες λέγουσι [καὶ
 πλῆρες εἶναι πολεμίων αὐτοῖς τὸ σῶμα νενομίκασι], πρὸς δ' ὡς
 πρὸς πολεμίους παρατεταγμένοι μάχονται, καθὼς προδεδηλώκα-
 μεν. Πάντας δὲ ἀνθρώπους λέγουσιν αἰχμαλώτους εἶναι τῶν ἰδίων 10
 συγγενῶν πολεμίων, γαστήρος καὶ αἰδοίων, λαιμοῦ, ὀργῆς, χαρᾶς,
 λύπης, ἐπιθυμίας καὶ τῶν ὁμοίων. Μόνος δὲ πρὸς τὸν Θεὸν χωρεῖ ὁ
 κατὰ τούτων ἐγείρας τρόπαιον. Διὸ Δάνδαμιν μὲν, πρὸς ὃν Ἀλέξαν-
 δρος ὁ Μακεδὼν εἰσῆλθεν, ὡς νενικηκότα τὸν πόλεμον τὸν ἐν τῷ
 σώματι, Βραχμᾶνες Θεολογοῦσι⁽³⁰⁾. Καλάνου δὲ καταφέρονται ὡς 15

tentes, et ipsi quoque Brachmanes nominantur. Nec vitam tamen per omnia
 similem degunt: sunt enim et feminæ in ista regione, ex quibus, qui ha-
 bitant illic et proveniunt et procreant. Hoc vero verbum, quod nuncupant
 Deum, esse corporeum arbitrantur, et vestitum extrinsecus corpore suo,
 eodem aiunt modo, quo quis gestat indumentum ex pellibus ovinis, sed
 exuto eo quo indutus est corpore, oculis fieri conspicuum. Cæterum cor-
 pori quo circumvelantur Brachmanes inesse bellum [bellisque plenum
 esse sibi corpus existimant]; idque, velut annotavimus superius, non aliter
 oppugnant, quam instructa in hostes acie. Omnes mortales a propriis consan-
 guineis hostibus, ventre, pudendis, gula, ira, lætitia, dolore, cupiditate
 similibusque, captivos aiunt detineri. Soli autem patet ad Deum accessus ei
 qui de his tropæum erexit. Idcirco Dandamim quidem congressu celebrem
 Alexandri Macedonis, ut profligato in corpore bello, cælitum in concilio lo-

1. Ræper. legit βίῳ δὲ.... διάγουσιν.
 — 3-6. De sinceritate horum verborum
 dubitat Ræperus. Conjicit legendum esse:
 τοῦτον δὲ... ἀσώματον εἶναι, περικειμέ-
 νον δὲ σῶμα ἔξωθεν ἑαυτοῦ, καθάπερ εἴ-
 τις τὸ ἐκ προβάτων ἔνδυμα φορεῖ [ὄρα-

σθαι], ἀπεκδύσαμενον δὲ τὸ σῶμα, ὃ πε-
 ρίκειται, οὐκέτι ὀφθαλμοφανῶς φαίνεσθαι.
 — 7-8. Verba καὶ.... νενομίκασι uncis
 inclusit Ræperus ut paraphrasim ex mar-
 gine introductam in textum. — 8. πολε-
 μίων Ræp.; πολέμων vulgo.

ἀσεβῶς ἀποσπλήσαντος τῆς κατ' αὐτοὺς φιλοσοφίας. Ἀποθήμενοι δὲ Βραχμαῖνες τὸ σῶμα ὡσπερ ἐξ ὕδατος ἰχθύες ἀνακύψαντες εἰς ἀέρα καθαρὸν ὁρῶσι τὸν ἥλιον.

κβ'. Περὶ Δρυϊδῶν τῶν ἐν Κελτοῖς.

Δρυῖδαι οἱ ἐν Κελτοῖς τῇ Πυθαγορείῳ φιλοσοφίᾳ κατ' ἄκρον ἐγκύ-
 5 ψαντες, αἰτίου αὐτοῖς γενομένου ταύτης τῆς ἀσκήσεως Ζαμβλξιδος
 δούλου Πυθαγόρου, γένει Θρακίου· ὃς μετὰ τὴν Πυθαγόρου τελευ-
 τὴν ἐκεῖ χωρήσας αἰτίος τούτοις ταύτης τῆς φιλοσοφίας ἐγένετο.
 Τούτους Κελτοὶ ὡς προφῆτας καὶ προγνωστικούς δοξάζουσιν, διὰ
 τὸ ἐκ ψήφων καὶ ἀριθμῶν Πυθαγορικῇ τέχνῃ προαγορεύειν αὐτούς
 10 τινὰ, ἧς καὶ αὐτῆς τέχνης τὰς ἐφόδους οὐ σιωπήσομεν, ἐπεὶ καὶ ἐκ
 τούτων τινὲς αἰρέσεις παρεισάγειν ἐτόλμησαν. Χρῶνται δὲ Δρυῖδαι
 καὶ μαγείαις.

cant, sed in Calanum invehuntur, quod desciverit impie ab ipsorum philo-
 sophia. Exuto Brachmanes corpore instar piscium ex aqua prominentium
 in aerem purum contemplantur solem.

XXII. DE DRUIDIS IN GALLIA.

Druidæ in Celtis pythagoricæ summopere philosophiæ incubuerunt. Auc-
 tor illis hujus disciplinæ et meditationis Zamolxis Pythagoræ exstitit servus,
 genere Thracius. Is a Pythagoræ decessu illuc delatus ansam dedit hujus
 philosophici studii amplectendi. Habentur a Gallis, eo quod arte pythago-
 rica e calculis et numeris prædicerent ipsis quædam futura, prophetarum
 et præsciorum numero. Cujus etiam ipsius artis initia, quoniam nonnulli ex
 his quoque ausi sunt sectas erigere, silentio non præteribimus. Quin et ma-
 gicis artibus utuntur Druidæ.

1. ἀποσπλήσαντος Barb. Ottob. — CAP. Θρακός? an γένους Θρακίου? Schneid. —
 XXII, 1. 5. Ζαμέτριδος Barb.; Ζαμάξιδος 7. γεγένηται Taur. — 9. αὐτοῖς Ottob.;
 Med.; conf. Menag. ad Laert. VIII, 2. — αὐτοῖς vulgo. — 12. μαγείαις Rœp.; μα-
 6. γένει Θρακίου om. Barb. Ottob.; γένει γίαις vulgo.

κγ'. Περὶ Ησιόδου.

Ἡσίοδος δὲ ὁ ποιητῆς καὶ αὐτὸς περὶ Φύσεως οὕτω λέγει ἀκη-
κοῦναι παρὰ Μουσῶν. Διὸς δὲ εἶναι τὰς Μούσας θυγατέρας. Ἐννέα
γὰρ νύκτας ἡμοῦ καὶ ἡμέρας δι' ὑπερβολὴν ἐπιθυμίας ἀδιαλείπτως
συνευνηθέντος τῇ Μνημοσύνῃ τοῦ Διός, ἑννέα ταύτας τὴν Μνημο-
σύνην συλλαβεῖν ἐν μιᾷ γαστρί, ἐφ' ἐκάστης νυκτὸς ὑποδεξαμένην 5
μίαν. Καλέσας οὖν τὰς ἑννέα Μούσας ἀπὸ τῆς⁽³¹⁾ Πιερίας, τουτέστιν
ἀπὸ τοῦ Ὀλύμπου, διδάχθῃναι παρεκάλει,

..... ὡς τὰ πρῶτα Θεοὶ καὶ γαῖα γέγοντο,
καὶ ποταμοὶ καὶ πόντος ἀπείριτος οἰδμά τε πόντου,
ἄστρα τε λαμπετόωντα, καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὑπερθεν, 10
ὡς στέφανον δάσσαντο, καὶ ὡς τιμὰς διέλοντο,
ἠδὲ καὶ ὡς τὰ πρῶτα πολὺπύχον ἔσχον Ὀλυμπον.

..... Ταῦτά μοι Μοῦσαι, φησὶν, ἔσπετ'

XXIII. DE HESIODO.

Cæterum ipse quoque poeta commemorat Hesiodus ita audivisse se de
natura a Musis. Musas autem Jovis esse filias. Has enim numero novem.
Quippe novem noctium simul totidemque dierum singulari incensi cupidi-
tate Jovis assiduo cum Mnemosyna concubitu, hanc illas novem numero
concepisse uno utero, qualibet nocte unam excipiendo. Convocatas igitur e
Pieria, hoc est ab Olympo, has, ut se edocerent, novem orabat Musas,

quemadmodum primum dii et terra exstiterint
ac fluvii, et pontus infinitus æstusque ponti,
et astra fulgentia cælumque expansum superne,
ut coronam ceperint, utque honores inter se distribuerint,
aut etiam ut primum multijugem habuerint Olympum.

..... Hæc mihi Musæ, inquit, exsequimini

Cap. xxiii, l. 3. ἀδιαλείπτως Taur. Om. cæteri codd. — 5. ὑποδεξαμένην Wolfius; ὑποδεξαμένης codd. — 8. Seqq. Hesiod. Theog. 108 seqq. ubi multa aliter. Mill. — 9. οἰδματι Θύων Hesiod. Theog. 110.

— 10. λαμπετόωντα Hesiod.; λεπλέοντα Ottob.; λεπλέοντα Barb. Taur.; λεπλήεντα Med. — 11. ὡς τ' ἄφενος Hesiod. Theog. v. 112. — δάσαντο codd.; δάσαντο Hesiod. caremus versu 111 Theog.

ἐξ ἀρχῆς καὶ ἐπειθ' ὅ τι περ πρῶτον γένητ' αὐτῶν.
 ἦτοι μὲν πρῶτιστ' αἶα Χάος γένητ', αὐτὰρ ἔπειτα
 Γαί' εὐρύστερνος πάντων ἕδος ἀσφαλὲς αἰεὶ
 ἀθανάτων, οἳ ἔχουσι κάρην νιφόντος Ὀλύμπου,
 5 Τάρταρά τ' ἠνεμόεντα μυχῶ χθονὸς εὐρυδείης,
 ἠδ' Ἔρος, ὃς κάλλιστος ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσι
 λυσιμελής πάντων τε θεῶν πάντων τ' ἀνθρώπων,
 δάμναται ἐν στήθεσφι νόον καὶ ἐπίφρονα βουλήν.
 Ἐκ Χάεος δ' Ἐρεβός τε μέλαινά τε Νύξ ἐγένοντο.
 10 Νυκτὸς δ' αὐτ' Αἰθήρ τε καὶ Ἡμέρη ἐξεγένοντο.
 Γαῖα δέ τοι πρῶτη μὲν ἐγένετο ἴσον ἑαυτῇ
 Οὐρανὸν ἀστερόενθ', ἵνα μιν περὶ πάντα καλύπτοι,
 ὄφρα ἔη μακάρεσσι θεοῖς ἕδος ἀσφαλὲς αἰεὶ.
 Γεῖνατο δ' οὖρεα μακρὰ θεῶν χαρίεντας ἐναύλους
 15 Νυμφέων, αἱ ναίουσι κατ' οὖρεα βησσηέντα.
 Ἢδὲ καὶ ἀτρύγετον Πέλαγος τέκεν οἰδίματι θυῶν

a principio, ac deinceps quod primum exiit illorum.
 Sane quidem ex primis chaos fuit, verum deinde
 terra late patens omnium sedes stabilis semper
 immortalium, qui tenent cacumina nivalis Olympi.
 Tartaraque obscura in gremio telluris spatiosæ,
 atque Amor, qui pulcherrimus apud immortales deos,
 solvens curas omniumque deorum omniumque hominum,
 domat in pectoribus mentem et sapiens consilium.
 E Chao Erebusque nigraque Nox geniti sunt.
 E Nocte rursus Ætherque et Dies exstiterunt.
 Tellus autem prima generavit par sibi
 Cælum sidereum, ut se undique obtegeret,
 utque esset beatis diis sedes tuta semper.
 Peperit autem montes magnos dearum venusta habitacula
 Nympharum, quæ incolunt montes saltuosos.
 Postea etiam sterile Pelagus peperit æstu fervens

1. ἐπειθ' Ræp. p. 632; ἔπειτα vulgo; καὶ εἶπαθ' ὅτι πρῶτον Hesiod. — 4. κάρη πρῶτη Barb. Ottob.; conf. Ræp. p. 632; πρῶτα Med.; πρῶτον libri et Hesiodus.
 Hesiod. — νιφόντος vulgo; νιφόντος Hes. — 12. ἵνα μιν] δύναμιν codd. — καλύ-
 — 5. ἠνεμόεντα Hesiod.; ἠνεμόεντα Wol- πτεῖν codd. — 13. ὄφρ' ἐνι Barb.; ὄφρ'
 fius. — εὐρυδείης Med.; εὐρωδείης Barber. ἐν Gronovius. — 14. θεῶν] ὅσα codd.
 Ottob. Taur. — 8. δάμνατε Med. Taur. — 15. Νυμφαίων Barb. Ottob.; Νυμφάων
 στήθεσφι Med. Taur.; στήθεσσι vulgo. — Med.

Πόντον ἀτερ Φιλότητος ἐφιμέρου, αὐτὰρ ἔπειτα
 Οὐρανῶ εὐνηθεῖσα τέκ' Ὠκεανὸν βαθυδίην
 Κοῖόν τε, Κρεῖόν Σ', Ὑπερίονά τ', Ἰάπετόν τε
⁽³²⁾Θείαν τε, Ῥεῖάν τε, Θέμιν τε, Μνημοσύνην τε,
 Φοῖβην τε χρυσοστέφανον, Τηθύν τ' ἐρατεινήν·
 τοὺς δὲ μέτ' ἀκρότατος γένετο Κρόνος ἀγκυλομήτης,
 δεινότατος παίδων, Φαλερόν δ' ἠχθηρε τοκῆα.
 Γείνατο δ' αὖ Κύκλωπας, ὑπέρβιον ἦτορ ἔχοντας.

5

Καὶ τοὺς ἄλλους πάντας ἀπὸ τοῦ Κρόνου καταριθμεῖ Γίγαντας. Ὑσπε-
 ρον δὲ πού ἐκ τῆς Ῥέας γεγενῆσθαι τὸν Δία.

10

Οὗτοι μὲν οὖν πάντες περὶ τῆς τοῦ παντὸς φύσεώς τε καὶ γε-
 νέσεως ταῦτα καθὼς ἐξεθέμεθα τῇ αὐτῶν δόξῃ ἐξεῖπον. Οἱ δὲ πάντες
 κάτω τοῦ Θεῖου χωρήσαντες περὶ τὴν τῶν γενομένων οὐσίαν ἠσχο-
 λήθησαν, τὰ μεγέθη τῆς κτίσεως καταπλαγέοντες, καὶ αὐτὰ τὸ Θεῖον
 εἶναι νομίσαντες, ἕτερος ἕτερον μέρος τῆς κτίσεως προκρίναντες,
 τὸν δὲ Θεὸν τούτων καὶ δημιουργὸν μὴ ἐπιγινόντες.

15

Τὰς μὲν οὖν τῶν καθ' Ἑλληνας φιλοσοφεῖν ἐπικεχειρηκότων δόξας

Pontum sine dulci amore; verum postea
 cum Cælo concubans genuit Oceanum profundum
 Cæumque, Criumque, Hyperionemque, Japetumque,
 Thiamque, Rheamque, Theminqe, Mnemosynamque,
 Phæbamque cum aurea corona, Thetynque amabilem;
 post hos autem extremus exstitit Saturnus atrox,
 terribilissimus filiorum, qui floridum oderat genitorem.
 Peperit hic rursus Cyclopas truce[m] animum gerentes.

Et reliquos omnes a Saturno enumerat Gigantes. Post autem aliquando ex
 Rhea progenitum fuisse Jovem.

Hi igitur omnes de universi natura ac generatione qualia exposuimus
 ex ipsorum opinione dixere. Omnes autem quum infra quod divinum est des-
 cendissent, de generatarum rerum substantia quæsierunt, magnitudine crea-
 tionis perculti, et in iis numen esse arbitrati sunt, alius aliam rerum crea-
 tarum partem antepontes; Deum autem horum opificem ignoraverunt.

Eorum igitur qui apud Græcos philosophiæ incubuerunt opiniones satis

4. Θείαν vulg. — Ῥεῖαν vulg. — 6. ἀκρό- τις Gron.; ἀγκυλομήτης Wolf. — 17. φιλο-
 ταιος codd.; ὀπλότατος Hes. — ἀγκυλομή- σοφεῖν Barb. Ott. Taur.; φιλοσόφων Med.

ικανῶς ἐκτεθεῖσθαι νομίζω, παρ' ὧν τὰς ἀφορμὰς λαβόντες οἱ αἵρε-
 τικοὶ τὰ μετ' οὐ πολὺ ῥηθησόμενα ἐπεχείρησαν. Δοκεῖ δὲ πρότερον
 ἐκθεμένους τὰ μυστικά καὶ ὅσα περιέργως περὶ ἄστροι τινὲς ἢ με-
 γέθη ἐφαντάσθησαν εἰπεῖν· καὶ γὰρ ἐξ αὐτῶν λαβόντες ἀφορμὰς
 5 τερατολογεῖν νομίζονται τοῖς πολλοῖς· ἔπειτα ἀκολούθως τὰ ὑπ' αὐ-
 τῶν ἀδρανῆ δόγματα φανερώσομεν.

exposuisse mihi videor; a quibus profecti hæretici ea quæ paulo post dicen-
 tur aggredi ausi sunt. Placet autem prius expositis mysticis et quæcumque
 operose de sideribus spatiisque aliqui finxerunt dicere: nam ex his hæretici
 commodas ansas adepti a vulgo judicantur prodigiosa quædam in medium
 proferre; deinde ex ordine infirmas earum sententias publicabimus.

5. τοῖς πολλοῖς] πολλοὶ Ræp.; πολλοῖς vulgo.

BIBΛION Δ'.

α'. Περὶ ἀστρολόγων.

(33) 1 [μοίρας ἐπὶ ποσλήν μοῖραν πλεῖστον δύναται. Περὶ ὧν οὐχ ἡ τυχοῦσα] παρ' αὐτοῖς ἐστὶ κατὰ [τοὺς πίνακας διαφωνία. Δορυφορεῖσθαι δὲ] ἀστέρας λέγουσιν, ὅ[ταν μέσοι ὦσιν ἄλλων ἀστέρων ἐν συνεχείᾳ] ζωδίων, οἶον, ἐὰν τοῦ αὐτ[οῦ ζωδίου] ὅς μὲν τις ἀστήρ τὰς πρώτας ἐπέχη μοίρας,] ὅς δὲ [τὰς τελευταίας, ὅς δὲ τὰς ἐν μέσῳ, δορυφορεῖσθαι λέγεται ὁ ἐν] μέσῳ ὑπὸ τῶν τὰς ἐπ' ἄκροις ἐπεχόντων μοίρας. [Ἐπιδλέπειν δὲ λέγονται ἀλλήλους καὶ συμφωνεῖν ἀλλήλοις] ὡς οἱ κατὰ τρίγωνον ἢ τετράγωνον φαινόμενοι· κατὰ τρίγωνον μὲν οὖν σχηματίζονται καὶ ἐπιθεωροῦσιν ἀλλήλους οἱ ἐπὶ

LIBER IV.

I. DE ASTROLOGIS.

1. Terminos autem stellarum (astrologi) appellant in unoquoque signo, in quibus unaquæque stella a quota parte ad quotam usque partem plurimum potest. De quibus non est levis apud eos in tabulis dissensio. Dicunt autem stipari stellas tanquam a satellitibus, quando sunt in medio aliarum stellarum, in continuatione signorum. Ut si ejusdem signi alia quidem stella teneat primas partes, alia autem ultimas, alia intermedias, stipari a satellitibus dicitur illa quæ est in medio, ab eis quæ tenent eas partes quæ sunt in extremis. Adspicere se invicem dicuntur et inter se convenire ut quæ apparent in figura triangulari aut quadrangulari. Triangula quidem figura

CAP. I, l. 1. Hæc et sequentia ex Sexto Empir. *Adv. astrologos*, V, § 37, p. 345, noster auctor mutuatus est. Apud Sextum hæc præcedunt: Ὅρια δὲ ἀστέρων προσαγορεύουσιν ἐν ἐκάστῳ ζῳδίῳ ἐν οἷς ἐκαστος τῶν ἀστέρων ἀπὸ ποσλής. Uncis inclusa in cod. prorsus evanuerant. Ea Miller. supplevit ex Sexto. — 2. καὶ κατὰ Sextus. — 4. ἐὰν Mill.; ἀντὶ cod.; ὁ

μὲν. . . . ὁ δὲ cod. Mill.; ὅς μὲν. . . . ὅς δὲ Schneid. ex Sexto. — 8. κατὰ τρίγωνον ἢ τετράγωνον om. cod. et Mill. restituit Schneid. ex Sexto, § 39. — 8-9. κατὰ τρίγωνον μὲν οὖν σχηματίζονται καὶ ἐπιθεωροῦσιν Schneid. ex Sexto restituit; καὶ συσχηματίζοντες, ἐπιθεωροῦσι δὲ cod. Mill.; οἱ Sextus, om. cod. Mill.

τριῶν ζῳδίων ἔχοντες τὸ μεταξὺ διάλειμμα, κατὰ τετράγωνον δὲ οἱ
 δυεῖν κεφαλῇ τὰ ὑποκείμενα μέρη συμπά[σχει καὶ τοῖς ὑπο-
 κει]μένοις ἢ κεφαλῇ, οὕτω καὶ τοῖς ὑπερσεληναίοις τὰ ἐπίγεια. Ἀλλά
 τις ἔστι τούτων διαφορά καὶ ἀσυμπάθεια, ὡς ἂν μὴ μίαν καὶ [τὴν]
 5 αὐτὴν ἐχόντων ἔνωσιν.

2. ⁽³⁴⁾ Τούτοις χρησάμενοι Εὐφράτης ὁ Περ[ατικὸς] καὶ Ἀκεμῆς
 ὁ Καρύσιος καὶ ὁ λοιπὸς τούτων χορὸς τῷ λόγῳ [τῷ] τῆς ἀληθείας
 ἐπονομάσαντες αἰώνων σίασιν καὶ ἀπόσιασιν ἀ[γαθῶν] δυνάμεων
 εἰς κακὰ καὶ συμφωνίας ἀγαθῶν μετὰ πονηρῶν προσαγορεύουσι,
 10 καλοῦντες τοπάρχας καὶ προασλείους καὶ ἄλλα πλεῖστα ὀνόματα·
 ὧν πᾶσαν τὴν ἐπιχειρημένην αἴρεσιν ἐκθήσομαι καὶ διελέξω,
 ἐπὶ εἰς τὸν περὶ τούτων λόγον φθάσωμεν. Νυνὶ δέ, μὴ ποτέ τις
 νομίσῃ πιστὰ εἶναι καὶ ἀσφαλῆ τὰ τοῖς Χαλδαίοις νενομισμένα περὶ
 τὴν ἀστρολογικὴν μάθησιν, οὐκ ἐκνήσομεν τὸν πρὸς τούτους ἔλεγχον

conformantur et se invicem aspiciunt stellæ quæ trium signorum spatium
 habent interjectum; quadrata autem quæ duorum. Capiti subjectæ
 partes compatiuntur, et subjectis caput, ita et partibus superlunaribus ter-
 restres. Sed est quædam horum differentia et discordia ut non unam eam-
 demque habeant juncturam.

2. Hæc quum usurpavissent Euphrates Peraticus et Acembes Carystius
 cæterique istius gregis, verba veritatis a suo sensu detorquentes, Æonum
 inter se discordiam, defectionemque bonarum potestatum ad malas, et bo-
 narum cum malis concordiam affirmant, eas vocantes Toparchas et Proastios
 atque alia permulta vocabula fingentes. Quorum totam hæresim, qualem
 machinati sunt, exponam et confutabo, ubi mihi de his dicendum erit. Quod
 ad rem præsentem attinet, ne forte quis fide digna et certa habeat quæ Chal-
 dæi de astrologica disciplina excogitaverunt, non dubitamus paucis ea refu-

1. διάστημα Sextus. — 1-2. οἱ δυοῖν Sextus; εἰ δυεῖν cod. Mill. Hic plura Sextus addidit quæ noster auctor neglexit vel librarius omisit. Quæ autem sequuntur in nostro codice, hæc apud Sextum præcedunt, § 43 sq. : ἐνιοὶ μὲν ἀγροικότερον πειρῶνται διδάσκειν ὡς οὐ πάντως συμπάσχει τοῖς οὐρανίοις τὰ ἐπίγεια· οὐδὲ γὰρ οὕτως ἦνωται τὸ περιέχον ὡς τὸ ἀν-

θρώπινον σῶμα, ἵνα ὅν τρόπον τῇ κεφαλῇ τὰ ὑποκείμενα μέρη. . . . κτλ. — 3. ὑπὲρ σεληναίοις cod.; ἐπουρανοῖς Sextus. — 4. συμπάθεια, ὡσαν cod. Conf. Sext. V, § 44, p. 345. — 6. Ἀκεμῆς] infra lib. V, c. 11, § 2, Κέλθης; Ἀδέμης; ubi eadem fusius exponuntur. — 11. εἰς κακὰ cod. Mill. Schneid. — 12. φθάσωμεν cod. — 14. τούτοις cod.

δι' ὀλίγων παραθεῖναι, ἐπιδεικνύντες ματαίαν τὴν τέχνην καὶ πλανᾶν μᾶλλον καὶ ἐξαφανίζειν ψυχὴν δυναμένην ἐλπίζουσαν μάταια, ἢ ὠφελεῖν· οἷς οὐ κατὰ τέχνης ἐμπειρίαν εἰ[π]έχομεν, ἀλλ' ἐκ τῆς τῶν πρακτικῶν λόγων [γνώ]σεως. Οἱ ταύτην τὴν μάθησιν ἡσκηκότες, Χαλδαίων γενόμενοι ὁμιληταί, ὡς ξένα τοῖς ἀνθρώποις καὶ θαυμάσια μεταδιδόντες μυστήρια τοῖς ὀνόμασιν ἐναλλάξαντες αἴρεσιν ἐνθεν συνεσήσαντο· ἀλλ' ἐπεὶ τὴν τῶν ἀστρολόγων τέχνην ὡς δυνατὴν νομίσαντες ταῖς τε παρ' αὐτῶν μαρτυρίαις χρώμενοι τὰ ἐπιχειρούμενα δι' αὐτῶν πιστεύεσθαι θέλουσι, ταυῦν καθὼς ἔδοξε τὴν ἀστρολογικὴν ἐπιδείξομεν ἀσύσλατον, αὐθις μέλλοντες καὶ τὴν Περαιτικὴν ἀκυροῦν ὡς κλάδον ἐκ ῥίζης ἀσυσλάτου πεφυκυῖαν.

3. Ἀρχὴ μὲν οὖν καὶ ὡσπερ Θεμελίος ἐστὶ σιῆσαι τὸν ⁽³⁵⁾ ὠροσκόπον. Ἀπὸ τούτου γὰρ τὰ λοιπὰ τῶν κέντρων λαμβάνεται τὰ τε ἀποκλίματα καὶ αἱ ἐπαναφοραὶ τὰ τε τρίγωνα καὶ τὰ τετράγωνα καὶ οἱ κατ' αὐτὰ σχηματισμοὶ τῶν ἀστέρων, ἀπὸ δὲ πάντων τούτων αἱ προαγορεύσεις· ὅθεν ἀναιρεθέντος τοῦ ὠροσκόπου κατὰ ἀνάγκην

tare, et ostendere quam vana sit ars istorum, et quomodo inani spe delusam mentem fallat et perdat potius quam juvet. Quæ non per artis peritiam, sed rerum quæ aguntur cognitione, refellere aggredior. Qui Chaldæos sectantes in hac disciplina se exercuerunt, quasi nova quædam et mirabilia hominibus mysteria proderent, mutatis tantum nominibus, hæresim inde composuerunt. Quum vero arti astrologicæ vim quam maximam inesse arbitrentur, et Chaldæorum testimonio utantur ut fidem inceptis suis faciant, primum (sicuti visum est) astrologiam nihili esse demonstrabimus, ipsam deinde Peraticorum artem, ut ramum ex infirma radice natum, nihil valere comprobaturi.

3. Principium igitur et velut fundamentum totius rei est horoscopii constitutio. Inde cæteri sumuntur cardines, declinationesque et successiones, et triangula et quadrangula, et astrorum ad hæc omnia dispositio; ab his vero omnibus ipsæ prædictiones. Unde si tollatur horoscopus, necessario fit ut id

1-2. πλάνην cod. — 3. εἰ[ν]έχομεν Sextum, § 50 sqq.; ἐπισιῆναι cod.; ἐστὶ Mill. — 7. ἐνθένδε? ἐπὶ cod. — 9. τοίνυν σιῆναι Mill.; ἐστὶ τὸ σιῆναι Sextus; Bekkerus legit ἐστὶ τὸ σιῆσαι.

οὐδὲ τὸ μεσουρανοῦν [ἢ δύνον ἢ ἀντιμεσουρανοῦν] ἐστὶ γινώριμον · ἀκαταληπτοῦμένων δὲ τούτων συναφανίζεται πᾶσα [ἢ] Χαλδαϊκὴ μέθοδος. Ὅτι δὲ ἀνεύρετον αὐτοῖς ἐστὶ τὸ ὠροσκοποῦν ζῳδίου, ποι- κίλως ἐστὶ διδάσκειν. Ἴνα γὰρ τοῦτο καταληφθῆ, δεῖ πρῶτον μὲν
 5 τὴν γένεσιν τοῦ πίπλοντος ὑπὸ τὴν ἐπίσκεψιν βεβαίως κατειληφθαι, δεύτερον [δὲ] τὸ διασημαῖνον ταύτην ὠροσκόπιον [ἀπλανὲς] ὑπάρχειν, τρίτον δὲ τὴν ἀναφορὰν τοῦ ζῳδίου πρὸς ἀκρίθειαν συνῶφθαι. Ἐπὶ μὲν γὰρ τῆς ἀποτέξεως ἢ ἀναφορὰ τοῦ κατ' οὐρανὸν ἀνίσχοντος ζῳδίου τετηρήσθω, ἐπεὶ τὸ ὠροσκοποῦν ὀρισάμενοι οἱ Χαλδαῖοι ἐπὶ
 10 τὴν ἀναφορὰν τὸν συσχηματισμὸν τῶν ἀστέρων ποιοῦνται, ὕπερ διάθεμα καλοῦσιν, ἐφ' ᾧ τὰς προαγορεύσεις δογματίζουσιν. Οὔτε δὲ τὴν γένεσιν τῶν ὑπὸ τὴν ἐπίσκεψιν πίπλοντων λαμβάνειν δυνατόν⁽³⁶⁾ ἐστίν, ὡς παρασλήσω, οὔτε τὸ ὠροσκόπιον ἀπλανὲς καθέσθηκεν, οὔτε

ipsam quod in medio caelo est (vel occidens, vel medio caelo oppositum) jam non queat esse notum; quibus sublatis, tota simul evanescit Chaldaeorum ratio. Ab his autem non posse reperiri horoscopii signum plurimis modis demonstrari potest. Ut enim hoc deprehendatur, necesse est primum ortum ejus qui sub inspectionem cadit certa ratione deprehensum esse; deinde horoscopium quod eum declarat non incertum esse; postremo, ascensionem signi quam diligentissime observari. Etenim inter pariendum ascensio in caelo orientis signi observari debet, quum eo utentes Chaldaei tanquam ministro ad observandum horoscopium, ex ascensione instituant stellarum conformationem, quod quidem apud eos thema vocatur; ex themate autem fiunt praedictiones. Non potest autem fieri ut sumatur articulus geniturae eorum qui cadunt sub considerationem, ut docebo; neque horoscopium est

1. οὐδὲ τὸ Sextus; οὔτε τι cod. Mill. Uncis inclusa supplevit Mill. ex Sexto; ἢ... ἢ] Schneid.; οὔτε... οὔτε Mill.; ἐπιγινώριμον cod. — 2. ἀκαταληπτόντων cod. Mill.; ἀκαταληπτοῦμένων Sext.; ἢ om. cod. rest. Mill. — 4. ἐνεστὶ Sext. — 6. δὲ om. cod.; διασημαῖνον cod. Mill.; διασημαῖνον Sext.; ἀπλανὲς om. cod. restit. Mill. — 7. ἀναφορὰν Sext.; διαφορὰν cod. Mill. — 8. Ἐπὶ Sextus; Ἀπὸ cod. Mill.; ἀποτέξεως cod.; ἀποτέξεως Sextus Bek-

keri; ἢ διαφορὰ ἐλ ἰσχοντος cod. — 9. τετηρήσθω cod.; τετήρηται Sextus apud quem eadem sic leguntur: τετήρηται, καθάπερ διακόνῳ πρὸς τὴν τήρησιν τοῦ ὠροσκόπου χρησαμένων τῶν Χαλδαίων· ἐπὶ δὲ τῆ ἀναφορᾷ ὁ συσχηματισμὸς τῶν ἀλλων ἀστέρων, ὕπερ διάθεμα καλοῦσι, καὶ ἐπὶ τῷ διαθέματι αἱ προαγορεύσεις (§ 53). — 10. σχηματισμὸν cod. Mill.; συσχηματισμὸν Sextus. — 13. παρασλήσομεν Sextus.

τὸ ἀνίσχον ζώδιον πρὸς ἀκρίβειαν καταλαμβάνεται. Πῶς οὖν ἀσύ-
 σιατος ἢ τῶν Χαλδαίων μέθοδος νῦν λέγωμεν. Δεῖ τὴν γένεσιν τῶν
 ὑπὸ τὴν ἐπίσκεψιν πεισομένων πρότερον ὀρίσαντας ἐπιζητεῖν [ἦν]
 ἦτοι ἀπὸ τῆς τοῦ σπέρματος καταβολῆς καὶ συλλήψεως λαμβάνουσιν
 ἢ ἀπὸ τῆς ἐκτέξεως. Καὶ εἰ μὲν ἀπὸ τῆς συλλήψεως λαμβάνειν ἐπι- 5
 χειρήσει τις, ἀληπλὸς ἐστίν ὁ ἀκριβῆς περὶ τούτου λόγος, ταχὺς
 ὑπάρχων χρόνος· καὶ εἰκότως· οὐ γὰρ ἔχομεν λέγειν, εἴτε ἅμα τῇ
 μεταθέσει τοῦ σπέρματος γέγονεν ἢ σύλληψις, εἴτε καὶ μή. Δύναται
 μὲν γὰρ καὶ ἅμα νοήματι τοῦτο συμβαίνειν, ὥσπερ καὶ τὸ προσα-
 χθὲν τοῖς διαπύροις τῶν κλιβάνων σίεαρ εὐθὺς κολλᾶται, δύναται δὲ 10
 καὶ μετὰ χρόνον. Διασθήματος γὰρ ὄντος ἀπὸ τοῦ σίματος τῆς
 μήτρας μέχρι τοῦ πυθμένος, ἔνθα καὶ τὰς συλλήψεις λέγουσι γίνε-
 σθαι ἰατροί, πάντως ἐν χρόνῳ τινὶ τὸ διάστημα τοῦτο ἀνύειν πέ-
 φυκεν ἢ καταβαλλομένη τοῦ σπέρματος φύσις. Ἄγνοοῦντες οὖν τὴν
 ποσότητα τοῦ χρόνου κατὰ τὸ ἀκριβὲς οἱ Χαλδαῖοι οὐδέποτε τὴν 15
 σύλληψιν καταλήφονται, τοῦ σπέρματος ὅτε μὲν εὐθυβολομένου⁽³⁷⁾

certum et expers errore; neque signum exoriens recte deprehenditur. Qua
 ratione non possit consistere disciplina Chaldæorum nunc dicemus. Articuli
 ergo genituræ eorum qui cadunt sub considerationem aut a dejectione
 seminis et a conceptione sumunt aut a partu. Et, si quis ex conceptione horo-
 scopum sumere conabitur, accuratam ejus rationem comprehendere non po-
 terit, citius quum transeat tempus, et merito quidem; neque enim possumus
 dicere an simul cum dejectione seminis facta fuerit conceptio, an non. Potest
 enim hoc evenire vel momento cogitationis, sicut farina aqua subacta, quæ
 ardentibus clibanis est immissa, statim conglutinatur. Potest autem etiam
 post aliquod tempus. Quum sit enim intervallum ab ore matricis usque ad fun-
 dum, in quo dicunt medici fieri conceptus, seminis quod dejicitur natura ut
 omnino in aliquo tempore hoc spatium conficiat oportet. Jam hoc ignorantes
 Chaldæi, nempe quanto tempore hoc fiat, nunquam perfecte comprehen-
 dent conceptum. Nam, quum semen quidem aliquando recta jaciatur et in

2. ἀσίατος cod.; Sextus habet: τοίνυν
 ἀσύσιατός ἐστιν ἢ τῶν Χαλδαϊκῶν μέθο-
 δος· λέγωμεν δὲ περὶ τοῦ πρώτου πρῶ-
 του. Τὴν δὲ γένεσιν. — Δεῖ τὴν cod. Mill.
 — 4. ἦν supplevi. — 6. ἀκατάληπτος

Sextus. — 8. θέσει Sextus: an καταθέ-
 σει? Schneid. — 13. ἰατρῶν παῖδες Sext.;
 ἀνύειν] ποιεῖν Sextus. — 14. πέφυκεν ἢ
 Sextus; πέφυκε cod. Mill.; τοῦ σπέρμα-
 tos Sextus; τὸ σπέρμα ἢ cod. Mill.

καὶ αὐτοῖς προσπίπλοντος ὑφ' ἐν τοῖς εὐφυῶς ἔχουσι πρὸς σύλληψιν τῆς μήτρας [τόποις, ὅτε δὲ πολυσπόρως ἐμπίπλοντος, ὑπ' αὐτῆς δὲ τῆς ἐν τῇ μήτρᾳ δυνάμεως εἰς ἓνα τόπον συνάγεσθαι] δυνάμενου· τῶν ἀγνώστων τὸ πότε γίνεται τὸ πρῶτον καὶ πότε τὸ
 5 δεύτερον, πόσος τε ὁ εἰς ἐκείνην τὴν σύλληψιν ἀναλισκόμενος χρόνος καὶ πόσος [ὁ] εἰς ταύτην· ἀγνοουμένων δὲ τούτων ἦρται καὶ ἡ πρὸς ἀκρίβειαν τῆς συλλήψεως κατάληψις. Εἶπερ τε, ὡς περ τινὲς τῶν φυσικῶν εἰρήκασιν, ἐψόμενον πρῶτον καὶ προμεταβαλλόμενον ἐν μήτρᾳ τὸ σπέρμα τότε προσέρχεται τοῖς ἀναστομωθεῖσιν αὐτῆς
 10 ἀγγείοις, καθάπερ τῇ γῆ τὰ τῆς γῆς σπέρματα· αὐτόθεν οἱ μὴ εἰδότες τὴν ποσότητα τοῦ τῆς μεταβολῆς χρόνου οὐκ εἴσονται οὐδὲ τὸν τῆς συλλήψεως καιρὸν. Ἔτι δὲ καὶ ὡς κατὰ τὰ λοιπὰ μέρη τοῦ σώματος διαφέρουσιν ἀλλήλων αἱ γυναῖκες κατὰ ἐνέργειάν τε καὶ τὰς λοιπὰς αἰτίας, οὕτως καὶ κατὰ τὴν τῆς μήτρας ἐνέργειαν τὰς
 15 μὲν Θᾶτλον συλλαμβανούσας, τὰς δὲ βράδιον. Καὶ οὐ παράδοξον,

ipsos locos matricis conceptui idoneos uno motu incurrat, aliquando autem sparsim incidat et ipsa matricis vi possit in unum locum cogi, est incertum quando fiat primum et quando secundum; et quantum temporis consumatur in illa conceptione et quantum in hac. Ea autem si ignorantur, tollitur etiam accurata et exacta comprehensio conceptionis. Jam, si, ut nonnulli dicunt physici, primo coctum et prius mutatum semen in matrice, tunc accedit ad reserata ejus vasa, veluti in terram semina terræ, hinc nescientes quanto tempore fiat mutatio ignorabunt etiam conceptionis tempus. Præterea, sicut cæteris corporis partibus mulieres aliæ ab aliis discrepant quod ad vigorem vel ad cætera attinet, ita et vigore uteri differunt, quum aliæ citius, aliæ tardius concipiant. Neque mirum est, quum ipsæ

1. προσπίπλος cod. — 2-3. Uncis inclusa supplevit Sexto Mill. — 3-4. δυνάμεων· ἀγνώστων δὲ ὄντων cod. Mill. correct. Schneid. — 6. πόσος εἰς αὐτήν cod.; ἦρται] οἴχεται Sextus. — 8. ἐψόμενον Sextus; ἐμμένον cod. Mill. προμεταβάλλον Sextus. — 10. καθάπερ.... σπέρματα] hæc desunt apud Sextum. — αὐτόθεν Sextus; ὅθεν cod. — οἱ μὴ] οὐκ Sextus.

— 12-15. Rectius apud Sextum leguntur eadem: καὶ μὴν ὡς περ κατὰ τὰ λοιπὰ μέρη τοῦ σώματος ἐν ταῖς τῶν μερῶν ἐνεργείαις διαφέρουσιν ἀλλήλων αἱ γυναῖκες, οὕτως εἰκὸς αὐτὰς καὶ κατὰ τὴν τῆς μήτρας ἐνέργειαν διαφέρειν, τὰς μὲν Θᾶτλον συλλαμβανούσας, τὰς δὲ βράδιον. — 14. Post οὕτως forsitan addendum εἰκός.

ὅπου καὶ αὐταὶ αὐταῖς συγκρινόμεναι νυνὶ μὲν εὐσύλληπτοι θεωροῦνται, νυνὶ δὲ οὐδαμῶς. Τούτου δ' οὕτως ἔχοντος ἀδύνατόν ἐστι λέγειν πρὸς ἀκρίβειαν πότε⁽³⁸⁾ συνέχεται τὸ καταβληθὲν σπέρμα, ἵνα ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου στήσωσιν οἱ Χαλδαῖοι τῆς γενέσεως τὸν ὠροσκόπον.

5

4. Τούτῳ τῷ λόγῳ ἀδύνατόν ἐστιν ἐκ τῆς συλλήψεως στήσαι τὸν ὠροσκόπον· ἀλλ' οὐδὲ ἐξ ἀποτέξεως. Πρῶτον μὲν γὰρ ἄπορόν ἐστι τὸ πότε ρηθήσεται ἀπότεξιν εἶναι· ἄρα γε ὅταν ἄρξηται προκύπτειν εἰς τὸν ψυχρὸν ἀέρα τὸ ἀποτικτόμενον, ἢ ὅταν ὀλίγον ἐξίσχη, ἢ ὅταν εἰς τὴν γῆν κατενεχθῆ; οὐδ' ἐν ἐκάστῳ τούτων δυ- 10 νατόν ἐστι τὸ ἀκριβὲς τῆς ἀποτέξεως καταλαβέσθαι ἢ χρόνον ὀρίζειν. Καὶ γὰρ διὰ παράσθημα ψυχῆς καὶ δι' ἐπιτηδεύματα σώματος καὶ διὰ προαίρεσιν τῶν τόπων καὶ δι' ἐμπειρίαν μαίας καὶ ἄλλας ἀπείρους προφάσεις οὐχ ὁ αὐτός ἐστι χρόνος καθ' ὃν προκύπτει τὸ τικτόμενον βραγόντων τῶν ὑμένων, ἢ ἐκτὸς ὀλίγον γίνεται, ἢ εἰς 15

secum ipsis collatae, facile nunc concipere cernantur, nunc minime. Quæ quum ita sint, fieri non potest ut certo dicatur quo tempore semen injectum coalescat, ut inde Chaldæi horoscopum genituræ constituent.

4. Hisce de causis fieri non potest ut ex conceptione constituatur horoscopus. Sed ne ex partu quidem potest. Primum enim difficile dictu est quando jure affirmetur partum adesse: num eo potissimum tempore, quo incipiat in frigidum aera emergere fructus, an quo jam paulum existat, an quo humi decidat? Non vel in quovis horum temporum puncto potest quisquam ipsum deprehendere partum aut rei momentum definire. Nam, prout præsentior animus, aut aptior corporis habitus, aut opportunior locus, aut peritior obstetrix, aut alia subest causa (quæ sunt innumeræ), non idem est tempus emergentis fructus ex membranis ruptis, vel paulum eminentis,

1. ὅπου ὅτε Sextus; αὐται αὐταῖς cod.; αὐται αὐταῖς Mill.; ἐαυταῖς Sext. — 2. τῶν ἀδυνάτων ἐστὶ Sextus; ἀδυνάτως Schneid. — 3. τὸ πότε συνέσχηται Sextus. — 4. συστήσωσιν Sext. — 7. ἀλλ' οὐδὲ] ἄλλοι δὲ cod.; καὶ μὲν οὐδὲ ἀπὸ τέξεως Sextus, V, § 64. — 8. ρητέον Sext. — 9. τὸν ψυχρὸν ἀέρα τὸ ἀποτικτόμενον Sext.; προκύπτειν εἰς τὸν ψυχρὸν cod. Mill.; ὀλίγον Sext.; ὄλον cod. — 10. κατενεχθῆ· εἴτα οὐδὲ ἐφ' ἐκάστου Sext.; ἐνεχθῆ cod. Mill.; οὐδ' ἐν ἐκάστῳ] οὐδὲν ἐκάστῳ cod. — 11. ἀποτέξεως Sext.; ἀποδείξεως cod. et Mill. — 13. καὶ πρὸς διάθεσιν Sextus; μαίας Sextus; ἄμα cod. — 15. ὄλον cod. pro ὀλίγον. correx. Mill. ex Sexto.

τὴν γῆν καταφέρεται, ἀλλ' ἄλλος ἐπ' ἄλλων· ὃν πάλιν μὴ δυνάμε-
 νοι ὠρισμένως καὶ ἀκριβῶς σταθμίσασθαι οἱ Χαλδαῖοι ἐκπεσοῦνται
 τοῦ δέοντος τὴν τῆς ἀποτέξεως ὥραν ὀρίζειν. Ὅτι μὲν οὖν ἐπαγ-
 γέλλονται ἐπὶ τοῖς τῆς ἀποτέξεως χρόνοις οἱ Χαλδαῖοι τὸν ὥρο-
 5 σκόπον γινώσκειν, οὐκ ἴσασι δέ, ἐκ τούτων συμφανές· ὅτι δὲ οὐδὲ
 τὸ ὠροσκόπιον⁽³⁹⁾ ἀπλανές αὐτοῖς ἐστί, πάρεσιν ἐπιλογίζεσθαι.
 Ὅταν γὰρ λέγωσιν ὅτι ὁ προσεδρεύων τῇ ὠδινούσῃ ἅμα τῇ ἀπο-
 τέξει δίσκῳ σημαίνει τῷ ἀπὸ τῆς ἀκρωρείας ἀστεροσκοποῦντι Χαλ-
 δαίῳ, κάκεινος εἰς οὐρανὸν ἀποβλέπων παρασημαίνεται τὸ ἀνίσχον
 10 ζῴδιον, τὸ μὲν πρῶτον ἐπιδείξωμεν αὐτοῖς ὅτι τῆς ἀποτέξεως ἀορί-
 στου τυγχανούσης, καθὼς μικροῦ πρότερον παρεσίησαμεν, οὐδὲ
 τῷ δίσκῳ ταύτην διασημαίνειν εὐκολόν. Εἴτ' ἔστω καὶ καταληπτήν
 ὑπάρχειν τὴν ἀπότεξιν, ἀλλ' οὔτιγε πρὸς ἀκριβῆ χρόνον σημειοῦ-
 σθαι ταύτην δυνατόν ἐστί· τὸν γὰρ τοῦ δίσκου ψόφον, ἐν πλείονι
 15 χρόνῳ καὶ ἐν συχνῷ πρὸς αἴσθησιν δυνάμενον μερίζεσθαι, κινεῖσθαι

vel ad humum prolapsi; sed apud alias aliter. Quum hæc nequeant Chal-
 dæi certo definire temporis spatio, necesse erit ut errent dum partus horam
 recte notare volunt. Ex quibus patet Chaldæos, falso se jactare quasi ho-
 roscopum ex ipso partus tempore cognoscant, minime vero scire. Nunc
 superest ut probemus ipsum horoscopum iis omnino dubium atque incer-
 tum esse. Etenim quum affirmant eum qui parturienti feminæ assidet, simul
 atque partus fit, signum dare Chaldæo e specula astra contemplanti, hunc
 vero cælum intuentem signum notare quod exoritur, primum quidem eis
 ostendamus, quum partus absoluti tempus non constet (quod paulo ante de-
 monstravimus), ne disco quidem significari illud facile posse. Deinde, etiamsi
 partus observari possit, at certe punctum illud temporis, quo fit, notari
 non potest: disci enim sonitus, quum majori et longiori temporis spatio ad

1. ἐπ' ἄλλων· ὃν Sextus; ἐπ' ἄλλῳ ὃν
 cod.; ἐπ' ἄλλῳ. ὃν Mill. — 2. σταθμίσε-
 σθαι cod. — 3. δέοντος cod. — 4. ἀπο-
 τέξεως Sextus; ἀποδείξεως cod. Mill. —
 5. οὐκ ἴσασι Sextus; οὐχ ἰσῆσι cod. —
 7-8. ἅμα τῇ ἀποτέξει] τὴν ἀπότεξιν Sext.
 — 8. ἐπὶ τῆς Sextus. — 9. παρασημαίνε-
 ται] ἐπισημειοῦται Sextus. Mill. proponit:
 παρασημειοῦται. — 10. ἐπιδείξωμεν cod.;

ἐπιδείξωμεν Mill.; ὑποδείξωμεν Sextus. —
 12. εὐκολόν Sextus; εὐλογόν cod. — καὶ
 καταληπτήν Sext.; καταληπτήν cod. Mill.
 — 13. οὐ γε Sextus. — 13-14. παρεπι-
 σημειοῦσθαι Sextus. — 14. ἐν πλείονι
 Sextus; πλείονι cod. Mill. — 15. ἐν
 συχνῷ Sextus; οὐ συχνῷ cod. ortum ex
 CYCYXNΩ dupliciter lecto. Mill. — καὶ
 κινεῖσθαι cod.

συνέβη ἐπὶ τὴν ἀκρώρειαν. Τεκμήριον δὲ [τὸ] ἐπὶ τῶν πόρρω δεν-
 δροτομούντων θεωρούμενον· μετὰ γὰρ ἰκανὴν ὥραν τοῦ κατενεχθῆ-
 ναι τὸν πέλεκυν ἐξακούεται ἡ φωνὴ τῆς πληγῆς, ὡς ἂν ἐν χρόνῳ
 πλείονι φθάνουσα ἐπὶ τὸν ἀκούοντα. Καὶ διὰ τοῦτο τοίνυν οὐκ ἔστιν
 ἀκριβῶς τοῖς Χαλδαίοις τὸν χρόνον τοῦ ἀνίσχοντος ζωδίου καὶ κατ' 5
 ἀλήθειαν ὠροσκοποῦντος λαμβάνειν. Καὶ μὴν οὐ μόνον φθάνει
 πλείων διελθὼν χρόνος μετὰ τὴν ἀπότεξιν τοῦ ⁽⁴⁰⁾ παρεδρεύοντος
 τῆ ὠδινούσῃ κρούσαντος τῷ δίσκῳ, εἶτα μετὰ τὸ κρούσαι ἀκούσαν-
 τος τοῦ ἐπὶ τὴν ἀκρώρειαν, [ἀλλὰ] καὶ περισκοποῦντος καὶ βλέπον-
 τος ἐν τίνι τῶν ζωδίων ἔστιν ἡ σελήνη καὶ τῶν λοιπῶν ἀστέρων ἐν 10
 τίνι ἕκαστος, φαίνεται ἀναγκαῖον ἀλλοιότερον γενέσθαι τὸ περὶ τοὺς
 ἀστέρας διάθεμα, τῆς τοῦ πόλου κινήσεως ἀλέκτῳ τάχει φερομένης,
 πρὶν τηρητικῶς παραφυλάξασθαι τὴν τοῦ γεννηθέντος ὥραν κατ'
 οὐρανὸν βλεπομένην.

5. Οὕτως ἀσύστατος δειχθήσεται ἡ κατὰ Χαλδαίους τέχνη. Εἰ δὲ 15

aurium sensum dividatur, ægre pervenit in speculam. Cujus rei indicium est in iis quos e longinquo ligna secantes videmus : tempore enim sat longo postquam illata est securis, exauditur ictus sonitus, ut qui non statim ad aures audientis perveniat. Propterea non possunt Chaldæi verum tempus signi orientis et certum horoscopum afferentis deprehendere. Quin imo, non solum præterit aliquantum temporis post partum mulieris donec is qui parturienti assidet discum pulsaverit, et rursus post disci sonitum donec ab eo qui in specula est audiatur, verum etiam dum hic circumspicit et intuetur in quo signo luna sit vel in quo unumquodque siderum, necesse est ut prius mutetur siderum ordo (quum poli conversio ineffabili celeritate rapiatur) quam diligenter observari possit in cælo nativitatis hora.

5. Talibus infirmari potest Chaldæorum ars. Si vero quis ex interroga-

1. τὸ add. Mill. ex Sexto. — 3. ἂν ἐν
 Sextus; ἀνευ cod. — 5-6. κατ' ἀκρίθειαν
 Sextus. — 6. φθάνει Sext. Schn.; φανεῖται
 cod. — 7. διελθεῖν Sextus. — 9. Me-
 lius τοῦ ἐπὶ τῆς ἀκρωρείας. — ἀλλὰ restituit
 Mill. ex Sexto. — 10. ἔστιν ἡ σελήνη
 Sextus, Schneid.; ἔστι σελήνη cod. Mill.

— 11. φθάνει Sextus, Schneid.; φαίνεται
 cod. Mill. — 12. ἀλέκτῳ Sextus; ἀλλ' ἐν
 cod. correx. Mill. — φερομένης Sextus;
 φερόμενα cod. — 13-14. Hæc apud Sex-
 tum sic leguntur: πρὶν τηρητικῶς πα-
 ραπλάσασθαι τῆ τοῦ γεννηθέντος ὥρα τὰ
 κατ' οὐρανὸν βλεπόμενα (§ 70).

ἐξ ἐπερωτήσεων φάσκοι τις σκοπεῖσθαι τοῦ πυνθανομένου τὴν γέ-
 νεισιν, ἐκ περισσοῦ ἐπιγνώτω μηδὲ κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον δύνα-
 σθαι ἐφικνεῖσθαι ἐπὶ τὸ ἀκριβές. Εἰ γὰρ τοσαύτη τις ἐπιμέλεια
 ἰσθόρηται κατ' αὐτοὺς περὶ τὴν τέχνην καὶ μηδ' αὐτοὶ ἐφικνοῦνται
 5 ἐπὶ τὸ ἀκριβές, καθὼς ἐπεδείξαμεν, πῶς ὁ ἰδιώτης κατεῖληφε τῆς
 ἀποτέξεως τὸν χρόνον ἀκριβῶς, ἵνα παρὰ τούτου μαθῶν ὁ Χαλδαῖος
 στήσῃ τὸν ὠροσκόπον ἀληθῶς; Ἄλλ' οὐδὲ κατὰ τὴν τοῦ ὀρίζοντος
 ὄψιν πάντῃ ὁ αὐτὸς φανήσεται ἀνίσχων ἀσθήρ, ἀλλ' ὅπου μὲν ὠρο-
 σκόπος νομισθῆσεται τὸ ἀπόκλιμα, ὅπου δὲ ὠροσκόπος ἢ ἐπανα-
 10 φορὰ παρὰ τὴν τῶν τόπων ἐπιφάνειαν ὄντων ἢ ταπεινοτέρων ἢ
 ὑψηλοτέρων, ὥστε καὶ κατὰ τοῦτο τὸ μέρος οὐκ ἀκριβῆς φανήσεται
 ἢ προαγόρευσις, πολλῶν κατὰ πάντα τὸν κόσμον τῇ αὐτῇ ὥρᾳ
 γεννωμένων, ἄλλου ἄλλως τὰ ἀστέρα θεωροῦντος. Ματαίᾳ δὲ καὶ ἢ
 διὰ τῶν ὑ[δρι]ῶν νομιζομένη κατάληψις. Οὐ γὰρ ὁμοίως ⁽⁴¹⁾ [ὁ] ἀμφο-
 15 ρεὺς τ[ρυπη]θεὶς ῥύσει πλήρης ὢν ὡς ἀπόκενος, αὐτοῦ τοῦ πόλου

tionibus profiteatur se inspecturum fore interrogantis genituram, abunde
 sciat ne id quidem posse certo modo fieri. Etenim, si illi ipsi qui tantam di-
 ligentiam dicuntur adhibere nequeunt (sicuti demonstratum est) ad verum
 accedere, quomodo unus e multis poterit certum nativitatis tempus obser-
 vare, ut deinde Chaldæus, ab ipso edoctus, recte constituat horoscopum?
 Verum nec ex conspectu horizontis eadem ubique apparebit exoriens stella,
 sed pro horoscopo habebitur tum declinatio, tum successio astrorum, prout
 ab humiliore vel excelsiore loco adspicietur: unde et ab hac parte haud cer-
 tam esse prædictionem liquet, quippe quum, multis per totum terrarum
 orbem eadem hora nascentibus, cuique aliter appareant astra. Inanis etiam
 ea quæ per clepsydras fieri posse existimatur observatio. Non enim similiter
 per plenam aut semivacuam perforatam amphoram aqua fluet, dum cælum

2. Hæc in codice et in Mill. et Schneid.
 gravius corrupta sic leguntur: γένεισιν ἢ
 περὶ οὗ ἐπερωτάτω; quæ sensu carent.
 Legendum esse suspicor: ἐκ περισσοῦ
 ἐπιγνώτω; quæ locutio a Sexto usurpatur:
 ἐκ περιουσίας δὲ λεκτέον (edit. Bekk.
 p. 743). — 14-15. Hæc in codice sic le-

guntur: ἀμφορεὺς το...θεὶς ῥύσει πλη-
 ρώσων ὡς ἀπόκενος; Miller legendum esse
 suspicatur: ἀμφορεὺς ὁ προ[τρύπη]θεὶς ῥε-
 σει. Sed conf. Sextum (§ 75) et hunc lo-
 cum sic emendabis: οὐ γὰρ ὁμοίως ὁ ἀμ-
 φορεὺς τρυπηθεὶς ῥύσει πλήρης ὢν ὡς
 ἀπόκενος. — πόλου] πολλά cod.

κατὰ ἐκείνων λόγον ἐνὶ ὀρμήματι ἰσοταχῶς φερομένου. Εἰ δὲ ἀνα-
 στρέψαντες λέγοιεν μὴ τὸν ἀκριβῆ χρόνον λαμβάνειν ἀλλ' ὡς ἔτυχε
 ἐν πλάτει, σχεδὸν ὑπ' αὐτῶν ἐλεγχθήσονται τῶν ἀποτελεσμάτων.
 Οἱ γὰρ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ γεννηθέντες οὐ τὸν αὐτὸν ἔζησαν βίον,
 ἀλλ' οἱ μὲν λόγου χάριν ἔβασίλευσαν, οἱ δὲ ἐν πένδαις κατεγήρασαν. 5
 Οὐδεὶς γοῦν Ἀλεξάνδρῳ τῷ Μακεδόνι γέγονεν ἴσος πολλῶν κατὰ
 τὴν οἰκουμένην ὁμοίως ἀποτεχθέντων αὐτῷ, οὐθεὶς Πλάτωνι τῷ φι-
 λосоφῷ. Ὡστε [εἰ] τὸν ἐν πλάτει τῆς γενέσεως χρόνον ὁ Χαλδαῖος
 [ἐπισκέπτεται] ἀκριβῶς, οὐ δυνήσεται λέγειν, εἰ [ὁ] κατὰ τοῦτον τὸν
 χρόνον γεννηθεὶς εὐτυχήσει. Πολλοὶ γοῦν κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον 10
 γεννηθέντες ἐδυστύχησαν, ὥστε ματαία καὶ ἢ κατὰ τὰ διαθέματα
 ὁμοιότης. Διαφόρως οὖν καὶ πολυτρόπως τὴν ματαιόπονον σκέψιν
 τῶν Χαλδαίων διελέξαντες οὐδὲ τοῦτο παραλείψομεν, ὡς εἰς ἀπο-
 ρον χωρήσουσιν αἱ προβήσεις αὐτοῖς. Εἰ γὰρ τὸν ἐν τῇ ἀκίδι τοῦ
 Τοξότου γεννηθέντα, ὡς οἱ μαθηματικοὶ λέγουσιν, ἀνάγκη σφαγή- 15
 σεσθαι, πῶς αἱ ⁽⁴²⁾ τῶν βαρβάρων μυριάδες ἀγωνιζόμεναι

ipsum dicunt uno impetu eademque semper celeritate ferri. Quod si contra
 dixerint non esse opus sibi tempore certo ac fixo, sed aliquam concedi latitu-
 dinem, ipsum apotelesma confutabit eos. Nam qui nati eodem tempore sunt,
 non eandem vivere vitam, sed alii, exempli gratia, regnare, alii in carcere
 senuerunt. Nemo Alexandro Macedoni par evasit ex tot hominibus eadem
 ratione in universo orbe genitis; nemo Platoni philosopho par fuit. Qua-
 propter si natalium tempus haud diligenter observat Chaldæus, dicere certo
 modo non poterit an is qui eo tempore natus est prospera fortuna usus
 sit: nam permultis eodem tempore natis adversa fuit, unde diathematis
 similitudinem in genituris vanam esse liquet. Quum igitur vanam Chaldæo-
 rum observationem plurimis diversisque modis confutaverimus, ne hoc qui-
 dem silentio prætermittamus, in dubio versari prædictiones eorum. Nam, si
 is qui sub cuspide Sagittarii genitus est, necessario, ut mathematicis placet,
 jugulabitur, quomodo fit ut innumeri barbari qui cum Græcis ad Marathonem

1-2. ἀναστρέψαντες Sextus; διαστρέ-
 ψαντες cod. — λαμβάνεσθαι Sextus. — 8-
 9. Quæ desunt in codice supplevi ex Sexto
 apud quem hæc leguntur: ὥστε εἰ τὸν ἐν
 πλάτει τῆς γενέσεως χρόνον ὁ Χαλδαῖος

ἐπισκέπτεται, οὐ δυνήσεται παγίως λέ-
 γειν ὅτι ὁ κ. τ. λ. — 9. τὸν αὐτὸν Sextus,
 Schneid.; τοῦτον τὸν cod. Mill. — 10-
 11. τούτῳ γεννηθέντες Sextus. — 15.
 τόξου cod. — 16. ἀνταγωνιζόμεναι Sext.

πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἐν Μαραθῶνι ἢ Σαλαμῖνι ὑφ' ἐν κατεσφάγησαν ;
οὐ γὰρ δὴ γε ἐπὶ πασῶν ὁ αὐτὸς ἦν ὠροσκόπος. Καὶ πάλιν εἰ τὸν
ἐν τῇ κάλπῃ τοῦ Ἰδροχόου γεννηθέντα ναυαγήσειν, πῶς οἱ ἀπὸ
Τροίας ἀναγόμενοι τῶν Ἑλλήνων περὶ τὰ κοῖλα τῆς Εὐβοίας συ-
5 κατεποντίσθησαν ; Ἀπίθανον γὰρ πάντας μακρῷ χρόνῳ διαφέροντας
ἀλλήλων ἐν τῇ κάλπῃ τοῦ Ἰδροχόου γεγεννησθαι. Οὐ γὰρ ἔστι λέ-
γειν ἔτι δι' ἓνα πολλάκις, ᾧ εἴμαρται κατὰ πέλαιος φθαρῆναι,
πάντες οἱ ἐν τῇ νηὶ συναπολοῦνται. Διὰ τί γὰρ ἢ τούτου εἴμαρμένη
τὰς πάντων νικᾷ, ἀλλ' οὐχὶ διὰ τὸν ἓνα, ᾧ εἴμαρται ἐπὶ γῆς τελευ-
10 τᾶν, πάντες περισώζονται ;

6. Ἀλλ' ἐπεὶ καὶ περὶ τῆς τῶν ζῳδίων ἐνεργείας λόγον ποιοῦν-
ται, οἷς φασὶ προσομοιοῦσθαι τὰ ἀποτικτόμενα, οὐδὲ τοῦτον παρα-
λείψομεν, οἷον τὸν ἐν Λέοντι γεννηθέντα ἀνδρεῖον ἔσεσθαι · ὁ δὲ ἐν
Παρθένῳ τετανόθριξ, λευκόχρως, ἄπαις, αἰδήμων. Ταῦτα δὲ καὶ τὰ

aut Salaminem dimicaverunt, una interfecti fuerint? Non idem haud dubie
omnibus horoscopus erat. Et rursum, si qui sub Aquarii situla genitus est
necessario naufragium patietur, quomodo Græci qui Troja revertebantur in
fretō Eubææ una submersi sunt? Nam haud facile crediderim hos omnes
qui multum ætate inter se differebant sub Aquarii situla genitos esse. Non
enim potest dici, ob unum sæpe quem fatum perire in pelago jusserit,
omnes qui eamdem navem conscenderunt una sæpe demersum iri. Cur enim
unius fatum omnium fata vincit, sed non potius ob unum quem fatum in
terra mori jusserit, salus omnibus datur?

6. Sed quoniam de signorum virtutibus, quibus dicunt accommodari ea quæ
gignuntur, disserunt, ne hunc quidem sermonem prætermitemus, quo eum
qui sub Leone genitus est fortem fore aiunt; qui sub Virgine, crinitum, candi-
dum, liberorum expertem, verecundum. Ea cæteraque istius modi deridenda

1. ἢ Σαλαμῖνι om. Sextus, § 92. — 2.
πάντων Sext. — ὁ αὐτὸς Sext.; αὐτῶν cod.
— εἰ om. cod. Mill. restit. Schneid. — 3.
ναυαγήσειν cod. — πῶς οἱ Sextus; πόσοι.
In his locis plures occurrunt mendæ quæ
ex verbis male auditis videntur provenire,
et fortasse indicant codicem nostrum a
librario dictata audiente scriptum fuisse.

— 4. ἀνακομιζόμενοι Sextus. — 6. ἐν
τῇ κάλπιδι Sextus; ἐπὶ τῇ κάλπῃ cod.
Mill. — οὐ γὰρ ἔστι cod. Mill.; καὶ μὴν
οὐδὲ ἐνεστί Sextus. — 8. συναπόλλυνται
Sextus. — 9. διὰ τὴν ᾧ εἴμαρτο cod. —
14. Post τετανόθριξ Sext. addit χαροπὸς,
§ 95. — λευκόχρως Sextus; λευκόχρους
cod. et Mill.

τούτοις ὅμοια γέλωτός ἐστί μαλλον ἄξια καὶ οὐ σπουδῆς. Ἐστί γὰρ κατ' αὐτοὺς μηδένα Αἰθίοπα ἐν Παρθένῳ γενναῖσθαι· εἰ δ' οὖν, δώσει [εἶναι] τὸν τοιοῦτον λευκόν, τετανότριχα ⁽⁴³⁾ καὶ τὰ ἕτερα. Οἶμαι δὲ μαλλον τοὺς ἀρχαίους [τὰ] ὀνόματα τῶν κειμένων ζώων ἐπίκλησιν τοῖς ἄστροις προσθετικῆν οἰκειώσεως χάριν, οὐχ ὁμοιοτρόπου φύσεως· τί γὰρ ἔχουσιν ὅμοιον ἄρκτω οἱ ἐπὶ ἄστέρες διεσπῶντες ἀπ' ἀλλήλων; ἢ δράκοντος κεφαλῇ οἱ, ὡς φησιν ὁ Ἄρατος, πέντε;

Ἀλλὰ δύο κροτάφοις, δύο δ' ὄμμασιν, εἰς δ' ὑπένερθεν ἐσχατιὴν ἐπέχει γένυος δεινοῖο πελώρου.

7. Οὕτως καὶ ταῦτα οὐκ ἄξια τοσούτου πόνου δείκνυται τοῖς εἴ 10 φρονεῖν προρημένοις καὶ μὴ προσέχουσι τῇ τῶν Χαλδαίων ἐμφυσίῳσει, οἱ καὶ βασιλεῖς ἐξαφανίζουσιν ἄδειαν καταρτίζοντες καὶ ιδιώτας παραθαρρύνουσι μεγάλα τολμᾶν. Εἰ δὲ ἀποτύχοι αὐτὸς

sunt, non serio refellenda. Non potest fieri iudicibus his, ut aliquis gignatur sub Virgine Æthiops; hunc alioquin ea dabit candidum esse, et crinitum, et cætera. Mihi potius videntur veteres animalium in medio positorum nominibus tanquam cognominibus astra vocavisse, consuetudinis gratia, non ob naturæ ullam similitudinem: quid enim habent ursæ consimile septem illa multum inter se disjuncta astra? aut draconis capiti, quinque illa de quibus Aratus:

Tempora bina tenent, oculos duo, subtus et unum
Immanis monstri maxillæ extrema capessit.

7. Sic patet ista non digna tanto labore esse iis qui recte sapere volunt quique non mentem applicant ad vanam istam Chaldæorum jactationem, qua fit ut reges, impunitate prædicta, interficiantur, et privati homines ad tetra facinora excitentur. Quod si hominem, frustra perpetrato scelere, de-

2. εἰ δ' οὖν Millerus; εἰ δ' οὐ cod. — 3. εἶναι ex Sexto addid. Schneid. — 4. τὰ add. Mill. — 4-6. ἐπὶ κλητοῖς cod.; ἐπίκλησιν τοῖς Mill. Sextus habet: εἰκὸς γὰρ τοὺς παλαιούς τὰ τοιαῦτα τῶν ὀνομάτων τίθεσθαι κατὰ ψιλὴν τὴν τοῦ χαρακτῆρος ἐμφέρεϊαν. Τάχα δὲ οὐδὲ κατ' αὐτὴν, ἀλλ' εὐσήμου χάριν διδασκαλίας· τί γὰρ ὅμοιον ἔχουσιν ἄρκτω. — ἄρκτω οἱ Sextus; ἄρκτου cod. — 7. κεφαλαὶ ὡς φησιν ὁ Ἄρατος πέντε cod.; κεφαλῇ οἱ πέντε; ἐφ' ὧν φησιν ὁ Ἄρατος Sextus Mill. — 8. Arat. Phænomen. vers. 56-57. — 9. ἐσχάτη δ' ἐπέχει cod.; ex Sexto correxit Mill. — 10. πῶς pro οὕτως (ou omisso ob finem præcedentis vocabuli) Mill. — 12. δειλίαν καταρτίζοντες cod. Mill. Schneidew. Legendum esse puto: ἄδειαν καταρτίζοντες, quæ melius sententiæ respondent.

κακῶ περιπαρεῖς, οὐ πᾶσι γίνεται διδάσκαλος ὁ βλαβεῖς, οὗς φρε-
 ναπαταῶν βουλόμενοι τοῖς ἀποτεύγμασιν εἰς ἀπειρον τὸν νοῦν αὐτῶν
 συνωθοῦντες λέγουσιν οὐκ ἄλλως ἐπὶ τὸ αὐτὸ δύνασθαι τὸν συσχη-
 ματισμὸν τῶν αὐτῶν ἀστέρων γίνεσθαι ἢ διὰ τῆς ἀποκαταστάσεως
 5 τοῦ μεγάλου ἐνιαυτοῦ, δι' ἐπτακισχιλίων ἐτῶν καὶ ἐπτακοσίων ἑβδο-
 μήκοντα καὶ ἐπτά. Πῶς οὖν φθάσει ἀνθρωπίνη παρατήρησις ⁽⁴⁴⁾ τοῖς
 τοσοῦτοις αἰῶσι συνδραμεῖν ἐπὶ μιᾶς γενέσεως; καὶ ταῦτα οὐχ ἅπαξ
 ἀλλὰ πολλάκις, [ἦτοι τοῦ κόσμου φθορᾶς, εἰρήκασιν ὡς τινες, μεσο-
 λαβούσης αὐτήν, ἢ πάντως γε τῆς κατὰ μέρος μεταβολῆς ἐξαφανιζού-
 10 σης τὸ συνεχὲς τῆς ἱστορικῆς παραδόσεως]. Διὰ πλειόνων ἐληλέγχθαι
 τὴν Χαλδαϊκὴν τέχνην ἔδει· καίτοι δι' ἕτερα αὐτῆς ἡμῶν μνησθέν-
 των, οὐχὶ ἰδίως δι' αὐτήν. Ἄλλ' ἐπεὶ προηγήμεθα μηδὲν τῶν παρ'
 ἔθνεσι δογμάτων καταλιπεῖν διὰ τὴν πολύφωνον τῶν αἰρέσεων
 πανουργίαν, ἴδωμεν τί λέγουσι καὶ οἱ περὶ μεγεθῶν τετολημῆκότες,

ceperit eventus, non tamen, experta calamitate, nefarius iste efficietur docu-
 mentum cæteris, quos fallere Chaldaei statuerunt : quorum inscios animos
 ad infinitum propellunt, insinuantes non posse aliter ad idem thema redire
 eorumdem astrorum positionem, nisi compleatur *magni anni* intervallum,
 scilicet septem millia annorum, septingentos et septuaginta septem. Sed qui
 possit hominum observatio cum tot sæculis in una genitura congruere? Idque
 non semel, sed sæpe, quum mundi interitus, ut quidam dixerunt, eam inter-
 cipiatur, aut singillatim et per partes mutata terra penitus aboleat historicae
 traditionis continuitatem. Pluribus rationibus necesse erat Chaldaicam ar-
 tem refutari, etsi ejus memoriam propter alia, non propter ipsam fecerim-
 us. Quoniam autem visum est nihil prætermittere ex eis quæ docuerunt
 ethnici, quia variis hæresis mala operatur vocibus, videamus et quæ verba
 faciant ii qui de magnitudinibus loqui ausi sunt, et qui perspecto quam vanus

3. οὐκ ἄλλως codicis prope evanida ves-
 tigia; male Mill. οὐ καλῶς. — σχηματισμὸν
 cod. corr. Mill. — 5. δι' ἐννεακισχιλίων
 ἐνακοσίων καὶ ἑβδομήκοντα καὶ ἐπτά ἐτῶν
 Sextus, § 105. — 8. Cod. Mill. Schnei-
 dew. habent : πολλάκις οἶμαι παρ' ἐλπίδα
 πλειόνων. . . quæ sensu carent. Post vo-
 cabulum πολλάκις, quædam desiderari

arguit Sextus, idque suspicio est ipsis
 verbis οἶμαι παρ' ἐλπίδα a librario esse
 significatum. Is enim adscripsisse vide-
 tur οἶμαι, παραλείπει sive τινὰ ἔλλειπει.
 Schneidew. Quæ deerant supplere ex
 Sexto, *Contra astrologos*, § 105, edit.
 Bekk. p. 748. — 12. αὐτήν Mill. — προ-
 κρίμεθα cod. corr. Mill.

οἱ κατιδόντες τὴν τῶν πλειόνων ματαιοπονίαν, ἄλλου ἄλλως διαψευ-
 σαμένου καὶ εὐδοκίμησαντος, μεῖζόν τι ἐτόλμησαν εἰπεῖν, ὅπως ὑπὸ
 τῶν τὰ μικρὰ ψεύσματα μεγάλως δοξασάντων μειζόνως δοξασθῶσιν.
 Οὗτοι κύκλους καὶ μέτρα τρίγωνά τε καὶ τετράγωνα διπλάσια τε
 καὶ τριπλάσια ὑποτίθενται· πολλὸς δὲ ὁ περὶ τούτου λόγος, ἀλλ' οὐ 5
 πρὸς τὸ προκειμένον ἀναγκαῖος.

8. Ἰκανὸν οὖν λογιζομαι ἐξαιρεῖν τὰ ὑπ' αὐτῶν τερατολογούμενα.
 Διὸ τοῖς ἐπιτόμοις χρῆσάμενος, ὡς αὐτοὶ λέγουσιν, ἐπὶ τὰ ἕτερα
 τραπήσομαι. Λέγουσι δὲ ταῦτα· κράτος ἔδωκεν ὁ δημιουργήσας τῇ
 ταυτοῦ καὶ ὁμοίου περιφορᾷ· μίαν γὰρ αὐτὴν ἄσχισιν εἶασε, τὴν 10
 δὲ ἐντὸς σχίσας ἐξαχῆ ἐπὶ κύκλους ἀνίσους κατὰ τὴν τοῦ διπλα-
 σίου καὶ τριπλασίου διάσασιν ἐκάσῃην, οὐσῶν ἐκατέρων τριῶν,
 κατὰ τὰ ἐναντία μὲν ἀλλήλοις προσέταξεν ἴεναί τοὺς κύκλους, τά-
 χει δὲ τρεῖς μὲν ὁμοίως, τοὺς δὲ τέσσαρας ⁽⁴⁵⁾ ἀλλήλοις τε καὶ τοῖς

fuerit plurimorum labor, quum alius alio mendacio alios decepisset et ipse
 tum celebrer esset factus, majus aliquid ausi sunt dicere, quo ab iisdem, qui
 mendacia parva magnifice jactaverant, magnificentius ipsi jactarentur. Hi
 circulos et mensuras et triangulos et quadrangulos dupliciaque ac triplicia
 fingunt. Longum est de hac re dicere, sed ad propositum haud necessarium.

8. Satis erit igitur, ut opinor, celebrata ab eis portenta enuntiare. Qua-
 propter breviori usus, ut dicunt, ad cætera me vertam. In breviori igitur
 hæc dicta sunt: potentem auctor mundi fecit ejusdem ipsius et similis
 conversionem; nam unam hanc indivisam reliquit, sexies autem divisa ea
 quæ intus est, et septem effectis orbibus qui dupli triplique intervallis inæ-
 quales erant, et singula quum tria essent utriusque, cursibus inter se con-
 trariis orbis volvi jussit; et septem eorum qui intus continentur tres celeri-
 tate pari, quatuor et ad se et ad cæteros tres impari celeritate, sed cum ra-

6. De iisdem astrologorum vaticiniis
 confer Origenem *Comment. in Gen.*; Dio-
 dori Tarsensis librum *De fato*; Photii bi-
 blioth. cod. ccxxiii; Bardesanis *de Legibus*
nationum opus nuperrime repertum (*Spi-*
cilegium syriacum, by W. Cureton). — D^r
 D. Chwolsohn mentionem facit libri inter
 Sabaitas circumlati et chaldaice inscripti
 «*Sphar Moluascæ*;» liber signorum Zo-

diaci, sive de sphæra, et est de Chaldæo-
 rum perantiqua illa et tam decantata as-
 trologia. Conf. *Die Ssabier und der Ssa-*
bismus, von Dr D. Chwolsohn, Band I,
 p. 115. — 8. ὡς cod.; ὡν male Mill. —
 9. Plat. Tim. p. 36. — 11. ἐξαχῆ Plato;
 ἐξ αὐτῆς cod. — 12. καὶ τριπλασίου Plato
 infra, § 10, omittit cod. — 14. ὁμοίους
 cod. corr. Mill.

τρισὶν ἀνομοίως, ἐν λόγῳ δὲ φερομένους. Κράτος μὲν δεδῶσθαι τῇ
 ταύτῳ Φορᾷ φησὶν, οὐ μόνον ἐπειδὴ περιέχει τὴν Φατέρου Φορᾶν,
 τουτέστι τοὺς πλανωμένους, ἀλλ' ὅτι καὶ τοσοῦτον ἔχει κράτος,
 τουτέστι τοσαύτην δύναμιν, ὥστε καὶ τοὺς ἐπὶ τὰναντία, τοὺς πλανω-
 5 νωμένους ἀπὸ δύσεως ἐπ' ἀνατολὴν φερομένους αὐτοὺς τῇ οἰκείᾳ
 ἰσχυροί ὁμοίως καὶ ἀπὸ ἀνατολῆς ἐπὶ δύσιν ἑαυτῶ συμπεριάγειν. Μίαν
 δὲ καὶ ἄσχιστον εἰᾶσθαι φησὶ ταύτην τὴν Φορᾶν, πρῶτον μὲν ἐπειδὴ
 πάντων τῶν ἀπλανῶν ἰσόχρονοι αἱ περιφοραὶ καὶ οὐ διηρημέναι
 κατὰ πλείους καὶ ἐλάττους χρόνους· ἔπειτα ὅτι μίαν πάντες ἔχουσιν
 10 ἐπιφάνειαν τὴν τῆς ἐξωτάτῳ Φορᾶς, οἱ δὲ πλανώμενοι καὶ εἰς χρό-
 νους πλείονας καὶ διαφόρους τῶν κινήσεων καὶ εἰς ἀποσπάσεις ἀπὸ
 γῆς ἀνίστους διήρηνται· τὴν δὲ Φατέρου φησὶν ἐξαχῆ εἰς ἐπὶ κύ-
 κλους ἐσχίσθαι, εἰκότως· Ὅπόσαι γὰρ ἂν ᾧσιν ἐκάστου αἱ τομαί,
 μονάδι πλείω τῶν τομῶν γίνεται τὰ τμήματα, ὅλον ἂν μιᾷ τομῇ
 15 διαιρεθῆ, δύο ἔσθαι τμήματα, ἂν δυοί, τρία τμήματα· οὕτω δὲ καὶ
 ἐξαχῆ τι τμηθῆ, ἐπὶ ἔσθαι τὰ τμήματα. Τὰς δὲ ἀποσπάσεις αὐτῶν

tione ferri. Dominatum igitur conversioni ejusdem ipsius datum esse per-
 hibet, non modo quia conversionem alterius, id est errantia sidera, com-
 plectitur, sed quia tantum dominatu, id est potestate, pollet, ut vel quæ in
 adversum, id est errantia sidera, ab occasu ad orientem volvuntur, ipsa
 propria vi similiter ab oriente ad occasum secum simul ferat. Unam vero
 hanc et indivisam relictam esse conversionem contendit, primum quia om-
 nia fixa sidera tempore pari convertuntur, nec separantur secundum longius
 aut brevius tempus; deinde quia his omnibus adspetus idem est extremæ
 conversionis, dum contra errantia divisa sunt, quippe quæ plura tempora
 et motus diversos habeant, et inæqualiter a terra distent. Alterius autem
 conversionem sexies in septem circulos divisam esse jure ait: quotquot
 enim sectiones cujusque sunt, plura segmina monadis sunt quam sectiones,
 scilicet, si sectio una, duo segmina erunt; si duæ, tria segmina: ut, si quid
 sexies sectum sit, septem segmina sint. Distare autem ea secundum duplam

1. ἀνομοίως cod.; ἀνομοίως Mill. — cod. Millerus. — ταύτην τὴν] ταύτην cod.
 φερομένων cod.; φερομένους Millerus. Mill. — 9. ἔχουσιν cod. corr. Mill. —
 — 6. συμπεριάγει cod. Millerus; συμ- 14. μονάδι πλείω Ræp.; μονάδες λέγω
 περιάγειν Schneidew. — 7. εἰ εἶσθαι cod. Mill.

κατὰ διπλάσια καὶ τριπλάσια ἐναλλάξ τετάχθαι φησίν, οὐσῶν ἑκα-
 τέρων τριῶν· ὕπερ καὶ ἐπὶ τῆς συστάσεως τῆς ψυχῆς, ἐπὶ τῶν ἐπὶ
 ἀριθμῶν ἔδειξε. Τρεῖς μὲν γὰρ εἰσιν ἐν αὐτοῖς διπλάσιοι ἀπὸ μο-
 ναδος $\bar{\beta}$, $\bar{\delta}$, $\bar{\eta}$, τρεῖς δὲ $[\gamma, \vartheta, \kappa\zeta]$, διάμετρος γῆς $\bar{\mu}$ καὶ $\bar{\rho\eta}$ στα-
 δίων, περίμετρος δὲ γῆς σταδίων $\bar{\mu}$ καὶ $\bar{\phi\mu\gamma}$ · καὶ ἀπόσθημα δὲ ἀπὸ 5
 τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ἐπὶ τὸν σεληνιακὸν κύκλον ⁽⁴⁶⁾ ὁ μὲν Σάμιος
 $\bar{\rho\epsilon\eta}$
 Ἀρίσταρχος ἀναγράφει σταδίων $\bar{\mu}$, ὁ δὲ Ἀπολλώνιος μυριάδ. $\bar{\phi}$, ὁ
 δὲ Ἀρχιμήδης μυριάδ. $\bar{\phi\upsilon\delta}$ καὶ μονάδ. $\bar{\delta\rho\lambda}$ · ἀπὸ δὲ τοῦ σεληνιακοῦ
 ἐπὶ τὸν τοῦ ἡλίου κύκλον σταδίων μυριάδ. $\bar{\epsilon\kappa\varsigma}$ καὶ μονάδ. $\bar{\beta\epsilon\epsilon}$ · ἀπὸ
 τοῦδε ἐπὶ τὸν τῆς Ἀφροδίτης κύκλον σταδίων μυριάδ. $\bar{\beta\kappa\zeta}$ καὶ μονά- 10
 δας $\bar{\beta\epsilon\epsilon}$ · ἀπὸ τοῦδε ἐπὶ τὸν τοῦ Ἑρμοῦ κύκλον σταδίων μυριάδ. $\bar{\epsilon\pi\alpha}$,
 μονάδ. $\bar{\zeta\rho\epsilon\epsilon}$ · ἀπὸ τούτου δὲ ἐπὶ τὸν τοῦ Πυρόεντος κύκλον σταδίων

et triplam rationem per vices ait, quum sint utraque distantiae tres : quod et de constituta septem numeris mente ostendit. Tres enim sunt in iis dupla, a monade 2, 4, 8, tres autem [tripla, 3, 9, 27] [Diameter terrae] 80,108 stadiorum. Perimeter autem terrae stadiorum 250,543; interval- lumque quo a superficie terrae distat lunaris orbis contendit Samius Aristarchus esse stadiorum Apollonius autem 5,000,000; Archimedes autem 5,544,130; a lunari autem solis orbis stadiorum 50,262,065, ab hoc autem orbis Veneris stadiorum 20,272,065, ab hoc autem orbis Mercurii

1. κατὰ Røper.; καὶ τὰ cod. Mill. — 3. ἐν Schneid.; ἐπ' cod. Mill. — 4. $\bar{\eta}$ $\bar{\vartheta}$ cod. — Post *τρεῖς δὲ* quæ exciderant supplevi. De his septem numeris (1, 2, 4, 8, 3, 9, 17) qui humanum intellectum constituere dicuntur, et de miris eorumdem virtutibus, confer Theonem Smyrnensem. (De iis quæ in mathematicis ad Platonis lectionem utilia sunt, Par. 1644.) — Diameter terræ quum sit 80,108 stadiorum, efficit ut perimeter sit 251,768 stadiorum. Is autem numerus non multum distat ab eo (252,000) quem Eratosthenes dixit esse perimetrum terræ. — 5. Hic plura

desunt in cod. quæ fortasse deerant in opere ipso. Non enim notavit Samius Aristarchus quot stadiis terra distaret a stellis. Attamen ex lucubrationibus ejus conjici potest quid de his distantiiis excogitaverit. — 8. Qui numeri Archimedis auctoritatem falso præ se ferunt, de qua re dubitari non posse intelligentissimus harum rerum arbiter M. A. Sternius, collega noster, affirmat. Schneid. — 9. *μυριάδ. $\bar{\epsilon\kappa\varsigma}$* , infra, p. 73, 5; *μυριάδ. $\bar{\epsilon\kappa\zeta}$* Schneid. — 10. *μυριάδ. $\bar{\beta\kappa\zeta}$* *μυριάδ. $\bar{\epsilon\kappa\zeta}$* cod. Mill.; conf. infra, § 1, Schneid. — 12. *$\bar{\zeta\rho\epsilon\epsilon}$* *$\bar{\zeta\rho\epsilon\epsilon}$* cod.

μυριάδ. $\overline{\delta\nu\delta}$, μονάδ. $\overline{\alpha\rho\eta}$ · ἀπὸ τούτου δὲ ἐπὶ τὸν τοῦ Διὸς κύκλον
 σιαδίων μυριάδ. $\overline{\beta\kappa\zeta}$, μονάδας $\overline{\epsilon\zeta\epsilon}$ · ἀπὸ τούτου δὲ ἐπὶ τὸν τοῦ Κρό-
 νου κύκλον σιαδίων μυριάδ. $\overline{\delta\lambda\zeta}$, μονάδ. $\overline{\beta\zeta\epsilon}$ · ἀπὸ τούτου δὲ ἐπὶ
 τὸν ζωδιακὸν καὶ τὴν ἐσχάτην περιφέρειαν σιαδίων μυριάδ. $\overline{\beta\eta}$,
 5 μονάδ. $\overline{\mu\epsilon}$.

9. Τὰ μὲν ἀπ' ἀλλήλων διαστήματα τῶν κύκλων καὶ τῶν σφαι-
 ρῶν βάθη τε ὑπὸ τοῦ Ἀρχιμήδους ἀποδίδονται. Τοῦ δὲ ζωδιακοῦ τὴν
 περίμετρον λαμβάνει σιαδίων δευτέρων ἀριθμῶν $\overline{\delta}$ καὶ μυριάδ. $\overline{\delta\psi\lambda\alpha}$ ·
 ὥστε συμβαίνει τὴν ἐκ τοῦ κέντρου τῆς γῆς εὐθεῖαν ἄχρι τῆς ἐπι-
 10 φανείας τῆς ἐσχάτης τὸ ἕκτον εἶναι τοῦ λεχθέντος ἀριθμοῦ, τὴν δὲ
 ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, ἐφ' ἧς βεβήκαμεν, ἄχρι τοῦ ζωδιακοῦ,
 ἄρτι ῥηθέντος ἕκτον τοῦ ἀριθμοῦ, λείπον τέτρασι μυριάσι σιαδίων,
 ὃ ἐκ τοῦ κέντρου τῆς γῆς μέχρι τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς· ἀπὸ τοῦ
 Κρόνου δὲ κύκλου ἐπὶ τὴν γῆν φησὶ τὸ διάστημα σιαδίων δευτέρων
 15 ἀριθμῶν εἶναι μονάδ. δύο καὶ μυριάδ. $\overline{\beta\sigma\epsilon\theta}$ καὶ μονάδ. $\overline{\beta\psi\iota\alpha}$ ·⁽⁴⁷⁾ ἀπὸ
 τοῦ δὲ τοῦ Διὸς κύκλοι ἐπὶ γῆν σιαδίων δευτέρων ἀριθμῶν μονάδ.
 $\overline{\beta}$ καὶ μυριάδ. $\overline{\sigma\omicron\zeta'}$ καὶ μονάδας $\overline{\chi\mu\varsigma}$ · ἀπὸ δὲ τοῦ Πυρόεντος κύκλου

50,817,165, ab hoc autem Martis orbis 40,541,108, ab hoc autem Jovis
 orbis 20,275,065, ab hoc autem Saturni orbis 40,372,065, ab hoc autem
 Zodiacus et extrema peripheria 20,082,005.

9. Quod intervallum inter orbis et sphaeras quæque altitudo sit, tradit
 Archimedes. Zodiaci perimetrum stadiorum habet 447,310,000, ita ut con-
 sequatur rectam lineam quæ e centro ad extremam superficiem terræ ducitur
 sextam partem supradicti numeri esse, eam autem quæ a superficie terræ,
 in qua positi sumus, ad Zodiacum ducitur, illius numeri sextam esse par-
 tem, relictis quatuor myriadibus, quæ sunt a centro usque ad superficiem
 terræ. Saturni autem orbem a terra distare stadiis 2,226,912,711, Jovis au-
 tem orbem a terra 202,770,646, Martis autem orbem a terra 132,418,581,

1. $\overline{\delta\nu\delta}$, μονάδ. $\overline{\alpha\rho\eta}$] $\overline{\delta\phi\nu\delta}$, μονάδ. $\overline{\mu\omicron\nu\alpha\delta}$. $\overline{\beta\epsilon}$? Schneid. — 10. ἐσχάτης γῆς
 $\overline{\delta\rho\nu\delta}$ cod. Mill.; conf. infra, p. 73, 10 cod. — τὴν] τοῦ cod. Mill. — 11. ἐφ' cod.;
 sqq. — 4. μυριάδ. $\overline{\beta\eta}$, μονάδ. $\overline{\mu\epsilon}$]. Hæc
 vera non sunt, ut recte annotat Schneid.
 nam monadum quadraginta millia effi-
 ciunt quatuor myriades. An μυριάδ. $\overline{\beta\eta}$,
 $\overline{\mu\omicron\nu\alpha\delta\epsilon\varsigma}$ cod. Mill.

ἐπὶ γῆν δευτέρων ἀριθμῶν μονάδ. μίαν καὶ μυριάδ. ἡσμα καὶ μονάδ. ἡφπα· ἀφ' ἡλίου ἐπὶ γῆν δευτέρων ἀριθμῶν μονάδ. μίαν καὶ μυριάδ. βρξ καὶ μονάδας δυνδ· ἀπὸ δὲ τοῦ Στίλβοντος ἐπὶ τὴν γῆν μυριάδ, εσξη, μονάδας ἡσνθ· ἀπὸ δὲ Ἀφροδίτης ἐπὶ γῆν μυριάδ. επα, μονάδ. ερξ.

5

10. Περὶ σελήνης δὲ ἐλέχθη τὸ πρότερον. Τὰ μὲν οὖν ἀποσλήματα καὶ βάθη τῶν σφαιρῶν οὕτως Ἀρχιμήδης ἀποδίδωσιν, ἐτέρως δὲ ὑπὲρ αὐτῶν Ἰππάρχῳ εἴρηται καὶ ἐτέρως Ἀπολλωνίῳ τῷ μαθηματικῷ. Ἡμῖν δὲ ἐξαρκεῖ τῇ Πλατωνικῇ δόξῃ ἐπομένοις διπλάσια μὲν καὶ τριπλάσια οἶεσθαι τῶν πλανωμένων τὰ ἀπ' ἀλλήλων δια- 10 σλήματα· σώζεται γὰρ οὕτως ὁ λόγος τοῦ καθ' ἀρμονίαν συγκεῖσθαι τὸ πᾶν ἐν λόγοις συμφώνοις κατὰ ταῦτα τὰ ἀποσλήματα. Οἱ δ' ἐκτεθέντες ὑπὸ Ἀρχιμήδους ἀριθμοὶ καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων περὶ τῶν ἀποσλήματων λεγόμενοι λόγοι εἰ μὴ ἐν συμφώνοις εἶεν λόγοις, τουτέστι τοῖς ὑπὸ Πλάτωνος εἰρημένοις διπλασίοις καὶ τριπλασίοις, ἔξω 15

a sole terra 121,604,454, a Mercurio terra 526,882,259, a Venere terra 50,815,160.

10. De luna supra dictum est. Quod inter sphaeras distet intervallum, et quae pateat altitudo, ita traditum est ab Archimede: aliud autem ab Hipparcho, aliud ab Apollonio mathematico docetur. Nobis autem sufficit, platoniam doctrinam sequentibus, si errantia duplicibus ac triplicibus intervallis inter se distare putemus; sic enim haec disciplina stat incolumis, qua docetur esse rerum omnium, e rationibus quibus haec spatia congruunt, concentus universus. Quod si numeri ab Archimede prolati, et caeterorum de spatiis his placita, non e rationibus inter se concinentibus penderent, scilicet e duplicibus ac triplicibus istis quas dixit Plato, sed contra extra

9. δόξα cod. — 11. οὔτος cod.; οὔτως Mill. — 12. Suspensor librarium in hoc loco scripsisse λόγοις συμφώνοις pro τόνοις συμφώνοις. Hic enim agitur de tonis quibus mundi concentus Pythagoras et Plato constare dicebant ac quibus intervalla siderum a terra numerabant. «Pythagoras, ait Plinius, ex musica ratione appellat tonum quantum absit a terra luna. Ab ea ad Mercurium, spatii ejus

«dimidium; et ab eo ad Venerem fere tantumdem. A qua ad solem sesquiplum; a sole ad Martem, tonum, id est quantum ad lunam a terra. Ab eo usque Jovem, dimidium; et ab eo ad Saturnum, dimidium; et inde sesquiplum ad Signiferum. Ita septem tonos effici, quam diapason harmoniam vocant, hoc est universitatem concentus.» (Plin. Hist. Nat. lib. II, c. xx.)

δὲ συμφωνιῶν εὐρισκόμενοι, οὐκ ἂν σώζοιεν τὸ καθ' ἀρμονίαν κατεσκευάσθαι τὸ πᾶν· οὐ γὰρ πιθανὸν οὐδὲ δυνατὸν ἄλογά τε καὶ ἔξω συμφωνιῶν καὶ ἑναρμονιῶν λόγων εἶναι αὐτῶν τὰ ἀποσλήματα, πλὴν ἴσως σελήνης μόνης ἐκ τῶν λείψεων καὶ τῆς σκιᾶς τῆς γῆς,
 5 περὶ ἧς μόνης καὶ πιστεύσαι τις ἂν Ἀρχιμήδῃ ἀποσπάσεως, τουτέστι τῆς σεληνιακῆς ἀπὸ γῆς· ταύτην δὲ ⁽⁴⁸⁾ λαβοῦσι ῥάδιον ἔσθαι κατὰ τὸ Πλατωνικὸν αὐτὸ τὰ κατὰ τὸ διπλάσιον καὶ τριπλάσιον, ὡς ἀξιῶ Πλάτων, καὶ τὰ λοιπὰ ἀποσλήματα ἀριθμῶ περιλαβεῖν. Εἰ δὴ κατὰ τὸν Ἀρχιμήδην ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ἡ σελήνη ἀφέ-
 10 στήκε σιαδίων μυριάδ. φνδ, σιαδίουσ δρλ, ῥάδιον τούτους τοὺς ἀριθμοὺς αὐξοντας κατὰ τὸ διπλάσιον καὶ τριπλάσιον καὶ τὰ τῶν λοιπῶν εὐρεῖν διασλήματα, ὡς μιᾶς μοίρας λαμβανομένης τοῦ τῶν σιαδίων ἀριθμοῦ οὗς ἡ σελήνη τῆς γῆς ἀφέςτηκεν. Ὅτι δὲ οἱ λοιποὶ ἀριθμοὶ οἱ ὑπ' Ἀρχιμήδους περὶ τῆς ἀποσπάσεως τῶν πλανωμένων
 15 λεγόμενοι οὐκ ἐν συμφῶνοις λόγοις, ῥάδιον γνῶναι, πῶς ἔχουσι

concentum occurrerent, non incolumis maneret hæc disciplina, quæ ex concentu universum esse docet. Non enim credibile est neque omnino fieri potest hæc intervalla extra rationem esse posita neque apta inter se et concordantia inveniri, præter unam fortasse lunam ob defectus umbramque terrestrem, de qua una distantia fides adhiberi Archimedi potest, scilicet de ea qua separatur a terra lunaris orbis: quam si quis Archimedis rationem secutus erit, facile platonicum ipsum illud e duplici ac triplici, ut Platoni visum est, intervallum cæteraque intervalla, numero comprehendet. Jam si, ut Archimedi placet, lunam inter et superficiem terræ 5,544,130 stadiorum intervallum est, facile, his numeris bis ac ter sumptis, cæterorum etiam invenientur intervalla, tanquam una sumpta parte illo numero stadiorum quo luna a terra distat. Sed cæteros numeros quos Archimedes de intervallis inter sidera errantia positos affirmat neutiquam ex concinentibus inter se rationibus constare facile intelliges, si perspicias quan-

2. ἀλογα δὲ cod. — 3. ἀποσλήματα cod. etiam alibi sæpius. — 7. τὰ Schneid.; τὰς cod. Mill. — 8. ἀριθμῶν cod. Mill.; ἀριθμῶ Schneid. — 13-15. Reliqui numeri quorum hic mentio est leguntur in Archimedis opere inscripto Ψαμμίτης, seu De nu-

mero arenæ. De eis autem non veluti certis disserit vir magnus. Illud tantum attendit ut manifesto appareat arenam quæ in mundo continetur numerari posse et numeris designari, etiamsi amplitudo mundi major effingeretur.

πρὸς ἀλλήλους καὶ ἐν τίσιν λόγοις εἰσὶ κατανοήσαντας· μὴ εἶναι δὲ ἐν ἀρμονίᾳ καὶ συμφωνίᾳ ταῦτα, τοῦ καθ' ἀρμονίαν συνεσιῶτος κόσμου ὄντα μέρη, ἀδύνατον. Τοῦ μὲν δὴ πρώτου ἀριθμοῦ ὃν ἀφῄσηκεν ἡ σελήνη τῆς γῆς ὄντος μυριάδ. $\overline{\varphi\nu\delta}$ μονάδων $\overline{\delta\rho\lambda}$, ὁ δεύτερος ἀριθμὸς ὃν ἀφῄσηκεν ἡλίος τῆς σελήνης ὢν μυριάδ. $\overline{\epsilon\kappa\zeta}$, μονάδων $\overline{\beta\epsilon\xi}$, ἐν 5 λόγῳ ἐστὶ πλείονι ἢ ἐννεαπλασίῳ· πρὸς δὲ τοῦτον ὁ ἀνωτέρω ἀριθμὸς ὢν μυριάδ. $\overline{\beta\kappa\zeta}$, μονάδ. $\overline{\beta\epsilon\xi}$, ἐν λόγῳ ἐστὶ [ἐλάττωι ἢ ἡμίσει· πρὸς δὲ τοῦτον ὁ ἀνωτέρω ἀριθμὸς ὢν μυριάδ. $\overline{\epsilon\pi\alpha}$ μονάδων $\overline{\zeta\rho\xi\epsilon}$ ἐν λόγῳ ἐστὶ] πλείονι ἢ διπλασίῳ· πρὸς δὲ τοῦτον ὁ ἀνωτέρω ἀριθμὸς ὢν μυριάδ. $\overline{\delta\nu\delta}$, μονάδων $\overline{\alpha\rho\eta}$, ἐν λόγῳ ἔσται ἐλάττωι ἢ 10 ἐπιτετάρτῳ· πρὸς δὲ τοῦτον ὁ ἀνωτέρω ἀριθμὸς ὢν μυριάδ. $\overline{\beta\kappa\zeta}$ μονάδων $\overline{\epsilon\xi\epsilon}$, ἐν λόγῳ ἐστὶ πλείονι ἢ ἡμίσει· πρὸς δὲ τοῦτον ὁ ἀνωτάτω ἀριθμὸς ὢν μυριάδ. $\overline{\delta\lambda\zeta}$, μονάδ. $\overline{\beta\epsilon\xi}$, ἐν λόγῳ ἐστὶν ἐλάττωι ἢ διπλασίῳ.

11. Οὗτοι δὴ οἱ λόγοι ὃ τε πλείων ἢ [ἐννεαπλάσιος καὶ] ἐλάττων 15 ἢ ἡμισυς⁽⁴⁹⁾ καὶ πλείων ἢ διπλάσιος καὶ ἐλάττων ἢ ἐπιτέταρτος καὶ

tum pugnent inter se et quibus rationibus constant. Ut autem non congruant et consonent eæ mundi partes, quum ipse mundus congruenter compositus sit, fieri nequit. Quum igitur primus numerus quo luna a terra distat, 5,544,130 sit, secundus quo sol a luna distat 50,262,065, majori constat ratione quam nonupla. Ad hunc autem supra dictus numerus quum sit 20,272,065, minori constat ratione quam dimidia. Ad hunc autem alter supra dictus numerus quum 50,817,165 sit, majori constat ratione quam duplici. Ad hunc autem quum alter numerus 40,541,108 sit, minori constabit ratione quam superquarta. Ad hunc autem quum alter numerus 20,275,065 sit, majori constat ratione quam dimidia. Ad hunc autem supremus numerus quum 40,372,065 sit, ratione minori quam duplici constat.

11. Istæ igitur rationes, et major quam nonupla, et minor quam dimidia, et major quam duplex, et minor quam superquarta, et major quam

6. πλείων cod.; πλείονι Mill. — ἐλάσσον cod.; ἐλάσσονι Mill.; ἐννεαπλασίῳ recte conjecit Schneid. — 7. Uncis inclusa supplenda esse admonuit Sternius. — 9. τοῦτο cod.; τοῦτον Mill. — 10. ἐπι-

τετάρτῳ] ἐπὶ δὴ (sic) cod. — 11. $\overline{\beta\kappa\zeta}$ Schneid.; $\overline{\beta\kappa\xi}$ cod. Mill. — 12. τοῦτον Mill.; τοῦτῳ cod. — 13-14. ἐστὶ ἐλάττωι cod. Mill. Schneid. — 15. πλείω cod. Uncis inclusa supplevit Schneid.

πλείων ἢ ἡμισυς καὶ ἐλάττων ἢ διπλάσιος ἔξω πασῶν εἰσὶ συμφω-
 νιῶν, ἐξ ὧν οὐκ ἐναρμόνιον τι καὶ σύμφωνον σύστημα' ἂν γένοιτο. Ὁ
 δ' ἅπας κόσμος καὶ τὰ τούτου μέρη κατὰ πάντα ὁμοίως ἐναρμονίως
 καὶ συμφώνως σύγκειται. Οἱ δὲ ἐναρμόνιοι καὶ σύμφωνοι λόγοι σώ-
 5 ζονται, καθάπερ προειρήκαμεν, τοῖς διπλασίοις καὶ τριπλασίοις δια-
 στήμασιν. Εἰ δὴ πεισὶδὸν τὸν Ἀρχιμήδην ἠγησάμεθα ἐν μόνῳ τῷ
 πρώτῳ ἀποστήματι τῷ ἀπὸ σελήνης μέχρι γῆς, ῥάδιον καὶ τὰ λοιπὰ
 κατὰ τὸ διπλάσιον καὶ τριπλάσιον αὐξοντα εὐρεῖν. Ἔστω δὴ κατὰ
 τὸν Ἀρχιμήδην τὸ ἀπὸ γῆς μέχρι σελήνης ἀπόστημα σιαδίων μυ-
 10 ριάδ. φνδ μονάδων δρλ, ἔσται μὲν δὴ τούτου διπλάσιος ἀριθμὸς
 σιαδίων ὧν ἀφέσθηκεν ὁ ἥλιος τῆς σελήνης μυριάδ. ἀρη καὶ ησξ,
 ἀπὸ δὲ τῆς γῆς ἀφέσθηκεν ὁ ἥλιος σιαδίων [μυριάδ.], αχξυ καὶ βτζ,
 καὶ Ἀφροδίτη δὲ ἀφέσθηκεν ἀπὸ μὲν ἡλίου σιαδίων μυριάδ. αχξυ
 καὶ σιαδίου βτζ, ἀπὸ δὲ γῆς μυριάδων γτκς, σιαδίου δψπ. Ἐρμῆς
 15 δὲ Ἀφροδίτης μὲν ἀφέσθηκε σιαδίων μυριάδων βσιζ, σιαδίων ςφκ,
 ἀπὸ δὲ γῆς μυριάδων ε πεντακόσια μδ, σιαδίου ατ. Ἄρης δὲ Ἐρμοῦ
 μὲν ἀφέσθηκε σιαδ. μυριάδ. δλπθ, σιαδίου ζρο, ἀπὸ δὲ γῆς μυ-
 ριάδ. μυριάδα καὶ φλγ, σιαδίου ηνο. Ζεὺς δὲ Ἄρεως μὲν ἀφέσθηκε
 μυριάδ. δυλε, σιαδίου γμ, ἀπὸ δὲ γῆς μυριάδ. [μυριάδα] καὶ δλξδ,

dimidia, et minor quam duplex, extra omnem concentum sunt positæ, unde
 nulla esse potest concordia nullus concentus rerum. Omnis autem rerum
 ordo, quod ad universum et quod ad singula attinet, summa concordia et
 harmonia constat. Incolumis autem concordia et rationum concentus manet,
 ut supra dictum est, duplicibus ac triplicibus intervallis. Si Archimedi cre-
 dendum esse putavimus de hoc uno intervallo quo a terra luna distat, cætera
 bis ac ter sumpta invenire facile est. Ponatur igitur, auctore Archimede, a
 terra lunam distare 5,544,130 stadiis : bis ille sumptus numerus stadio-
 rum numerus erit quo sol distat a luna, 11,088,260, a terra autem distat
 sol 16,632,390, et Venus a sole quidem 16,632,390, a terra autem
 33,264,780, Mercurius a Venere quidem 22,176,520, a terra autem
 55,441,300, Mars a Mercurio 49,897,170, a terra 105,338,470, Jupi-

2. σύστημα γένοιτο cod. Mill. corr. cod. — 17. δτπθ — βρο cod. — 19.
 Schneid. — 3. πάντας cod. Mill.; πάντα γμ Schneidew.; ημ cod. Miller. — δτξθ
 Schneid. — 11. ἀρη cod. — 12. βτγ cod.

σλαδίου αφι. Κρόνος ἀπὸ μὲν Διὸς ἀφῆσθηκε σλαδίων μυριάδ. μυ-
 ριάδα καὶ δρξθ, σλαδίου αφι, ἀπὸ δὲ γῆς μυριάδ. μυριάδας β
 καὶ θρλη, σλαδίου γκ.

12. ⁽⁵⁰⁾ Τίς οὐ θαυμάσει τὴν τοσαύτην φροντίδα μετὰ τοσούτου
 πόνου γεγενημένην ; οὐκ ἀχρεῖος δέ μοι οὕτωσι ὁ Πτολεμαῖος ὁ τού- 5
 των μεριμνητῆς δοκεῖ· τοῦτο δὲ μόνον λυπεῖ, ὡς πρόσφατος γεννη-
 θεὶς οὐκ εὐχρηστος γεγένηται γιγάντων παισίν, οἳ τὰ μέτρα ταῦτα
 ἠγνοηκότες, ἐγγὺς νομίζοντες εἶναι ὑψη οὐρανοῦ, πύργον μάτην ἐπε-
 χείρησαν ποιεῖν, οἷς εἰ κατ' ἐκεῖνο παρὰ τὰ μέτρα διηγήσατο, οὐκ
 ἂν μάτην ἐτετολμήκεισαν. Εἰ δέ τις τούτῳ φάσκει ἀπιστεῖν, μετρή- 10
 σας πειθέσθω· ταύτης γὰρ φανερωτέραν ἀπόδειξιν οὐκ ἔχει πρὸς
 τοὺς ἀπίστους. Ὡ ματαιοπόνου ψυχῆς φυσιώσεως καὶ πίστεως ἀπί-
 στου, ἵνα πάντως Πτολεμαῖος σοφὸς νομίζεται παρὰ τοῖς τὴν ὁμοίαν
 σοφίαν ἠσκηκόσι.

13. Τούτοις ἐν μέρει ἐπισχόντες τινὲς ὡς μεγάλα κρίναντες καὶ 15
 λόγου ἄξια νομίσαντες αἰρέσεις ἀμέτρους καὶ ἀπείρους συνεσή-

ter a Marte 44,353,040, a terra 149,691,510, Saturnus a Jove qui-
 dem 149,691,510, a terra vero 299,383,020.

12. Quis non tantam sollicitudinem tanto cum labore conjunctam ad-
 mirabitur? Neque vero inutilis mihi videtur Ptolemæus ille qui ea omnia
 perscrutatus est: unum hoc doleo, quod recentissimo tempore natus non
 potuit gigantum filios edocere, qui, quum mensuras has ignorarent, cælum
 quam proximum esse rati, turrim ædificare frustra tentaverunt: quod in-
 ceptum, si præsens Ptolemæus hasce mensuras ipsos edocuisset, nunquam
 audaces suscepissent. Si quis autem se his rationibus diffidere profitebitur,
 ipse metiatur cælum ut deinde fidem adhibeat: nullam enim perspicuam
 magis quam ista demonstrationem proferre potest, ut non credentes refellat.
 O vane laborantis animi tumorem ac fidem infidam id agentis ut omnino sa-
 piens Ptolemæus habeatur apud eos qui eandem sapientiam sunt professi.

13. Hæc nonnulli, alius post alium, sectati et magna rati et studio digna
 arbitrati, immensas et infinitas hæreses constituerunt. Ex quibus unus qui-

2. δρξθ Schneid.; δρξδ cod.; δρξδ ριάδα καὶ θρλη Mill. — 7. πᾶσιν cod.
 Mill. — 2-3. μυριάδας β καὶ θρλη — 9. οἷς ὡς εἰ cod. — 12. ματαιοπόνου
 Schneid.; μυριάδα καὶ θρλη cod.; μυ- καὶ cod. — 13. πάντων cod.

σαντο. Ὡν εἷς μὲν Κολάρβασος, ὃς διὰ μέτρων καὶ ἀριθμῶν ἐκλί-
 θεσθαι Θεοσέβειαν ἐπιχειρεῖ· καὶ ἕτεροι δὲ ὁμοίως οὓς ἐπιδείξομεν,
 ἐπὰν τὰ περὶ αὐτῶν ἀρξώμεθα λέγειν, οἱ Πυθαγορείῳ ψήφῳ ὡς
 δυνατῇ προσέχουσι καὶ τὴν ἀσφαλῆ φιλοσοφίαν δι' ἀριθμῶν καὶ στοι-
 5 χείων σχεδιάζουσι, μαντευόμενοι μάταια· ὧν ὁμοίως λόγους ἐρανι-
 σάμενοί τινες ἀποπλανῶσιν ἰδιώτας, προγνωστικούς ἑαυτοὺς φά-
 σκοντες, ἔσθ' ὅτε διὰ τοῦ πολλὰ μαντεύεσθαι ἐν ἐπιτυχάνοντες καὶ
 ἐπὶ μὲν τοῖς πολλοῖς ἀποτεύγμασι μὴ αἰδούμενοι, ἐπὶ δὲ τῷ ἐνὶ
 ἐγκομπάζοντες. Οὐδὲ τούτων τὴν ἄσοφον σοφίαν παραπέμψομαι⁽⁵¹⁾,
 10 ἀλλ' ἐκθέμενος τοὺς ἐκ τούτων ἐπιχειροῦντας Θεοσέβειαν συνιστᾶν
 ἐλέγξω ῥίξης ἀσυστάτου καὶ πανουργίας ἀναπλέου ὄντας μαθητάς.

β'. Περὶ μαθηματικῶν.

1. Οἱ μὲν οὖν διὰ ψήφων τε καὶ ἀριθμῶν στοιχείων τε καὶ ὄνο-

dem Colarbasus ipsam pietatem ac religionem numeris ac mensuris aggressus est exponere; et similia fecerunt alii, quos producemus, quando de iis sermo incidit: qui Pythagoreum calculum tanquam potentissimum amplexi, certam philosophiam per numeros et elementa condere conantur, vana vaticinantes. Quorum rationes surripuerunt hæretici quidam, ut imperitos fallerent, et se prognosticos esse ac futuri divinatores jactant, qui ex prædictis multis unum aliquod interdum assecuti, minime quidem propter innumeros errores erubescunt, maxime vero propter unum illum eventum superbiunt. Ne istorum quidem insipientem sapientiam prætermittam, sed postquam confutavero illos qui ex his religionem constituere sunt conati, hos etiam disciplinæ infirmæ et fallacis sectatores esse comprobabo.

II. DE MATHEMATICIS.

1. Qui igitur per calculos et numeros et elementa et nomina vaticinari

2. ἐπιρρεῖ cod. — ὁμοίους cod. Mill. — 5. an ὁμῶς? Schneid. — ἐρανίσασμεν· οἱ τινες cod. — 6. πρὸς γνωστικούς cod. corr. Mill. — 11. ῥίξης forsitan legendum δόξης. Sed conf. supra, p. 55, l. 11. — καὶ πανουργίας Schneid.; καινουργίας cod.; καινουργία Mill. — ἀναπλέου ὄντας Schn.; ἀναπλέοντας cod.; ἀναπλεοῦντας τοὺς

Mill. — CAP. II, l. 12 et sq. De numeris queis utebantur gnostici et de occultis eorum mysteriis, cf. Kircher, *Œdipi Ægypt.* t. II, part. I (Romæ, 1653), p. 209; *De cabala Hebræorum.* — ejusdem *Arithmolog.* lib. *De arithmomantia Gnosticor.* cap. VIII; *De cabala Pythagorica.* — Schott. *Technica curiosa.* — Mersenni *Comment. in Gen.*

μάτων μαντεύεσθαι νομίζοντες ταύτην ἀρχὴν ἐπιχειρήσεως τοῦ κατ' αὐτοὺς λόγου ποιοῦνται, φάσκοντες πυθμένα εἶναι ἐκάστου τῶν ἀριθμῶν, ἐπὶ μὲν τῶν χιλιάδων τοσαύτας μονάδας, ὅσαι ἂν ᾧσι χιλιάδες, οἷον τῶν ἑξακισχιλίων ὁ πυθμὴν μονάδες ἕξ, τῶν ἐπτακισχιλίων μονάδες ἐπτά, τῶν ὀκτακισχιλίων μονάδες ὀκτώ, καὶ ἐπὶ 5 τῶν λοιπῶν ὁμοίως κατὰ τὰ αὐτά· καὶ ἐπὶ τῶν ἑκατοντάδων, ὅσαι ἂν ᾧσιν αἱ ἑκατοντάδες, τοσαῦται μονάδες ὁ πυθμὴν ἐστίεν αὐτῶν· οἷον τῶν ἐπτακοσίων ἐπτά εἰσιν ἑκατοντάδες· ὁ πυθμὴν αὐτῶν ἐπτά μονάδες· τῶν ἑξακοσίων ἕξ ἑκατοντάδες· ὁ πυθμὴν αὐτῶν ἕξ μονάδες. Τὸ ὁμοίον καὶ ἐπὶ τῶν δεκάδων· τῶν μὲν ὑγδοήκοντα μο- 10 νάδες ὀκτώ, τῶν δὲ ἑξήκοντα μονάδες ἕξ, τῶν τεσσαράκοντα μονάδες τέσσαρες, τῶν δέκα μονὰς μία. Ἐπὶ δὲ τῶν μονάδων, πυθμὴν αὐταὶ εἰσὶν αἱ μονάδες, οἷον τοῦ ἑννέα ὁ ἑννέα, τοῦ ὀκτὼ ὁ ὀκτώ, τοῦ ἐπτά ὁ ἐπτά. Οὕτως οὖν καὶ ἐπὶ τῶν στοιχείων ποιεῖν δεῖ· ἑκάστον γὰρ στοιχεῖον κατὰ τινα τέτακται ἀριθμὸν, οἷον τὸ $\bar{\nu}$ πεντή- 15 κοντα μονάδων ἐστίεν· τῶν δὲ πεντήκοντα μονάδων πυθμὴν ἐστίεν

se posse arbitrantur hoc instituunt esse principium artis suæ, in quoque numero fundum inesse, in chiliadibus quidem tot monadas quot sunt chiliades; sic fundus sex millium est sex monades, et septem millium fundus est septem monades, et octo millium octo monades et cæterorum numerorum similiter fundus habetur. Eadem ratione et in hecatontadibus fundus invenitur; quot sint hecatontades, tot monades constituunt fundum earum. Ita in septingentis insunt septem hecatontades, quarum fundus septem monades, et in sexcentis sex insunt hecatontades, quarum fundus sex monades. Item et in decadibus res sese habet. In octogenario numero fundum octo monades efficiunt; in sexagenario sex; in quadragenario quatuor; in denario una monas. Monadum autem fundi sunt ipsæ monades, ut novenarii numeri novem, octonarii octo, septenarii septem. Ita et in litteris habendum est. Unaquaque enim littera ad aliquem numerum indicandum ordinata est, veluti littera $\bar{\nu}$ quæ quinquaginta monadas indicat. Quinquaginta autem monadam

2. αὐτήν cod. — 9. ἑξηκοντάδες cod. τὸν κατὰ μονάδων $\bar{\eta}$ cod.; ἐὰν τὸ $\bar{\nu}$ κατὰ — τρεῖς cod. Leg. ἕξ, nisi exciderunt eadem verba de τριακόσιοι Mill. — 15-16. ea jungens. — 16 τῶν δὲ Schneid.; τῶν τὸ $\bar{\nu}$ πεντήκοντα μονάδων ἐστίεν Schneid.; cod. Mill.

ὁ πέντε, καὶ τοῦ $\bar{\nu}$ στοιχείου ⁽⁵²⁾ πυθμὴν ἔστιν ὁ πέντε. Ἐστὶ ἕκ
του ὀνόματος τινὰ τούτου πυθμένας λαβεῖν. Οἷον τοῦ Ἀγαμέμνων
ὀνόματος γίνεται τοῦ μὲν $\bar{\alpha}$ μονὰς μία, τοῦ δὲ $\bar{\gamma}$ μονάδες τρεῖς, τοῦ
ἄλλου $\bar{\alpha}$ μονὰς μία, τοῦ $\bar{\mu}$ μονάδες $\bar{\delta}$, τοῦ $\bar{\epsilon}$ μονάδες $\bar{\epsilon}$, τοῦ $\bar{\mu}$ μο-
5 νάδες $\bar{\delta}$, τοῦ $\bar{\nu}$ μονάδες πέντε, τοῦ $\bar{\omega}$ μονάδες $\bar{\eta}$, τοῦ $\bar{\nu}$ μονάδες $\bar{\epsilon}$,
ὁμοῦ ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἔσονται $\bar{\alpha}$, $\bar{\gamma}$, $\bar{\alpha}$, $\bar{\delta}$, $\bar{\epsilon}$, $\bar{\delta}$, $\bar{\epsilon}$, $\bar{\eta}$, $\bar{\epsilon}$. ταῦτα συντεθέντα
ποιοῖ μονάδας λς. Πάλιν τούτων πυθμένας λαμβάνουσι, καὶ γίνον-
ται τῶν μὲν $\bar{\lambda}$ τρεῖς, τῶν δὲ ἕξ αὐτὰ τὰ ἕξ· συντεθέντα οὖν τὰ τρία
καὶ τὰ ἕξ ποιοῖ ἑννέα, τῶν δὲ ἑννέα πυθμὴν ὁ ἑννέα. Κατέληξεν
10 οὖν τὸ Ἀγαμέμνων ὄνομα εἰς τὸν ἑννέα πυθμένα. Ἐστὶ τὸ αὐτὸ καὶ
ἐπὶ ἄλλου ὀνόματος ποιεῖσαι τοῦ Ἑκτωρ. Τὸ Ἑκτωρ ὄνομα ἔχει στοι-
χεῖα $\bar{\epsilon}$ καὶ κάππα καὶ ταῦ καὶ $\bar{\omega}$ καὶ $\bar{\rho}$. Τούτων πυθμένες $\bar{\epsilon}$, $\bar{\beta}$, $\bar{\gamma}$, $\bar{\eta}$,
 $\bar{\alpha}$. ταῦτα συντεθέντα ποιοῖ μονάδας ιθ. Πάλιν τῶν δέκα πυθμὴν εἰς,
τῶν ἑννέα ἑννέα, ἃ συντεθέντα ποιοῖ δέκα· τοῦ δέκα γίνεται πυθμὴν
15 μονάς. Ψηφισθὲν οὖν τὸ Ἑκτωρ ὄνομα ἐποίησε πυθμένα μονάδα.

fundus quinariū est numerus, et fundum litteræ $\bar{\nu}$ habemus, quinariū sci-
licet numerum. Ponamus igitur aliquem ex aliquo nomine fundos extrahere;
sic in Agamemnonis nomine (Ἀγαμέμνων) insunt littera α id est monas una,
 γ monades tres, secunda α monas una, $\bar{\mu}$ monades quatuor, ϵ monades
quinque, $\bar{\mu}$ monades quatuor, $\bar{\nu}$ monades quinque, ω monades octo, $\bar{\nu}$ mo-
nades quinque, quæ quidem elementa in unum coacta indicabunt, 1, 3,
1, 4, 5, 4, 5, 8, 5, et collecta faciunt 36 monadas. Rursus duorum ho-
rum numerorum fundos sumunt et habent tricenarii numeri fundum tres
et senarii sex; conflata igitur tres et sex faciunt novem: novenarii autem
numeri fundus est novem. Desinit igitur Agamemnonis nomen in fundo qui
novem est. Liceat autem eadem experiri in alio nomine, Hectoris dico.
Nomen istud (Ἑκτωρ) quinque litteras habet, nempe, ϵ , κ , τ , ω , ρ ; horum
fundi sunt 5, 2, 3, 8, 1. Quæ conflata faciunt 19 monadas. Rursus denarii
numeri fundum habemus unam monadem et novenarii novem monadas,
quæ computata efficiunt decem, et hujusce numeri fundus est monas. Com-
putato igitur Hectoris nomine habemus fundum monadem. At promptius

2. τινὰς cod.; τοὺς Schneidew.; legen- κε. cod. — 11-12. στοιχεῖα $\bar{\epsilon}$ Ræper.;
dum τινὰ. — 3. τοῦ μὲν Schneidew.; τὸ στοιχεῖα πέντε cod.; στοιχεῖα πέντε,
μὲν cod. Miller. — 6. $\bar{\delta}$, $\bar{\epsilon}$, $\bar{\eta}$, $\bar{\epsilon}$] $\bar{\delta}$. $\bar{\epsilon}$ Mill.

Εύκολώτερον δέ ἐστὶ τὸ οὕτως ποιεῖν· τοὺς εὐρεθέντας ἐκ τῶν στοι-
 χείων *πυθμένας*, ὡς νῦν ἐπὶ τοῦ Ἑκτορος ὀνόματος εὐρομεν *μονά-*
δας $\overline{\iota\theta}$, εἰς ἑννέα μέριζε καὶ τὸ περιλειπόμενον *πυθμένας* λέγε· οἷον
 τὰ $\overline{\iota\theta}$ εἰς ἑννέα μερίζω, περιλείπεται *μονάς*, ἑννάκις γὰρ δύο 5
 $\overline{\iota\eta}$, καὶ λοιπὴ *μονάς*. Ἐὰν γὰρ ὑφέλω τῶν $\overline{\iota\theta}$ τὰ δεκαοκτώ, λοιπὴ
μονάς· ὥσπερ τοῦ Ἑκτωρ ὀνόματος *πυθμὴν* ἔσθαι *μονάς*. Πάλιν τοῦ
 Πάτροκλος ὀνόματος *πυθμένες* εἰσὶν ἀριθμοὶ οὗτοι, $\overline{\eta}$, $\overline{\alpha}$, $\overline{\gamma}$, $\overline{\alpha}$, $\overline{\zeta}$,
 $\overline{\beta}$, $\overline{\gamma}$, $\overline{\zeta}$, $\overline{\beta}$ · συντεθέντες⁽⁵³⁾ *ποιοῦσι μονάδας* $\overline{\lambda\delta}$. Τούτων τὸ λοιπὸν
μονάδες ἐπὶ $\overline{\lambda}$, τῶν $\overline{\lambda}$ *τρεῖς*, καὶ τῶν $\overline{\delta}$ αὐταὶ αἱ $\overline{\delta}$. *Πυθμὴν* οὖν εἰσὶ
 τοῦ Πάτροκλος ὀνόματος *μονάδες* $\overline{\zeta}$. Οἱ μὲν οὖν κατὰ τὸν ἑνεαδικὸν 10
κανόνα ψηφίζοντες [τὸ] ἑννατον λαμβάνουσι τοῦ ἀθροισθέντος ἐκ τῶν
πυθμένων ἀριθμοῦ, καὶ τὸ περιλειφθὲν πλῆθος τῶν *πυθμένων* ὀρί-
 ζονται, οἱ δὲ κατὰ τὸν ἑβδοματικὸν τὸ ἑβδομον· οἷον εὐρέθη ἐπὶ
 τοῦ Πάτροκλος ὀνόματος τὸ ἐπὶ τῶν *πυθμένων* ἀθροισμα *μονάδες*

est eadem perficere hoc modo : repertos ex elementis fundos, ut nunc in
 Hectoris nomine invenimus monadas 19. Has in novem divide et quod re-
 linquitur fundum voca. Etenim si 19 in novem divido, relinquitur unum;
 novies enim duo efficiunt 18, et reliquum est unum. Nam si subduxero 18,
 relinquetur unum, et ita Hectoris nominis fundus erit monas. Rursus in
 nomine Πάτροκλος fundi insunt hi numeri, 8, 1, 3, 1, 7, 2, 3, 7, 2 : qui
 computati faciunt monadas 34. Horum reliquum habemus, monadas dico
 septem; tricenarii enim numeri fundus est ternarius, et quaternarii quater-
 narius. Fundum igitur Patrocli nominis monades 7 constituunt. Qui autem
 computant secundum novenariam normam, nonam sumunt partem numeri
 qui ex fundis collectis effectus est et quod relinquitur pro summa fundorum
 habent; qui autem secundum septenariam normam computant, septimam
 sumunt partem; ita reperta est in Patrocli nomine fundorum summa 34,

4 sq. Confer Corn. Agripp. *De vani-
 tate et incertitudine scientiarum*, cap. xv,
De sorte pythagorica; Terentiani Mauri,
De litteris et syllabis et metris opus, qui
 de eisdem nominibus sic ait :

Et nomina tradunt, ea litteris peracta,
 Hæc ut numeris pluribus, illa sunt minutis,
 Quandoque subibunt dubiæ pericla pugnæ,

Major numerus qua steterit, favere palmam,
 Præsagia leti minima patere summa.
 Sic Patroclon olim Hectorea manu perisse,
 Sic Hectora tradunt cecidisse mox Achilli.
 (Vers. 267-273.)

5. ὑφέλω Ræp. coll. p. 79, 31; ἀφελῶ
 cod. Mill. — 8. λοιπὸν] ἐλαττον cod. Mill.
 — 11. τὸ add. Mill.

$\overline{\lambda\delta}$ · τοῖτο μερισθὲν εἰς ἑβδομάδας ποιεῖ $\overline{\delta}$, ὃ ἐστὶ $\overline{\kappa\eta}$ · λοιπαὶ μονάδες ἕξ· λέγει ὅτι ὁ πυθμὴν τοῦ Πάτροκλος ὀνόματος εἰσὶν ἕξ κατὰ τὸν ἑβδοματικόν. Εἰ δὲ ἔσται $\overline{\mu\gamma}$, τὸ ἑβδομον λέγει $\overline{\mu\beta}$, ἐπὶ ἅκισ γὰρ ἕξ $\overline{\mu\beta}$, καὶ λοιπὸν ἓν. Μονὰς οὖν γίνεται ὁ πυθμὴν ὁ ἀπὸ τῶν $\overline{\mu\gamma}$
 5 κατὰ τὸν ἑβδοματικόν. Δεῖ δὲ προσέχειν ἕαν ὁ ληφθεὶς ἀριθμὸς μεριζόμενος ἀπαρτίσῃ, οἷον ἕαν ἕκ τινος ὀνόματος συντιθεὶς τοὺς πυθμένας εὖρω λόγου χάριν μονάδας $\overline{\lambda\varsigma}$ · ὁ δὲ $\overline{\lambda\varsigma}$ μεριζόμενος εἰς τὸν ἑννέα $\overline{\delta}$ ἀπαρτίζει ἑννεάδας (ἑννάκισ γὰρ $\overline{\delta}$ $\overline{\lambda\varsigma}$, καὶ οὐδὲν περιλείπεται)· τὸν πυθμένα οὖν αὐτὸν τὸν $\overline{\vartheta}$ δῆλον εἶναι. Κἂν πάλιν
 10 τὸν τεσσαράκοντα πέντε ἀριθμὸν μερίζοντες εὖρωμεν ἀπαρτίζοντα ἑννέα· καὶ γὰρ ἑννάκισ πέντε $\overline{\mu\epsilon}$, καὶ λείπεται οὐδέν· ἐπὶ τῶν τοιούτων αὐτὸν τὸν ἑννέα λέγουσι πυθμένα. Καὶ ἐπὶ τοῦ ἑβδοματικοῦ ὁμοίως, ἕαν λόγου χάριν τὸν $\overline{\kappa\eta}$ εἰς τὸν ἐπὶ ἅκισ μερίζοντες ἀπαρτίσωμεν (ἐπὶ ἅκισ γὰρ $\overline{\delta}$ $\overline{\kappa\eta}$, καὶ περιλείπεται οὐδέν), τὸν ἐπὶ ἅκισ
 15 λέγουσι πυθμένα. Ὅταν μέντοι ψηφίζη τὰ ὀνόματα καὶ εὕρισκῃ δις

quæ in septimas partes divisa efficit quatuor, quo fiunt 28; supersunt monades sex : dicit fundum Patrocli nominis esse sex secundum septenariam normam. Quod si autem habeamus 43, dicit numerum septenarium esse 42 : septies enim sex repetitum facit 42, et reliquum unum est. Monas igitur fit fundus numeri 43 secundum septenariam normam. Animadvertendum autem est an numerus qui sumitur et dividitur nil reliquum habeat : ita, si ex aliquo numero fundos constituens reperero, exempli gratia, monadas 36, ex hoc numero in novem diviso fiunt quatuor enneades (novies enim quatuor 36 efficit nec quidquam superest). Ipsum igitur fundum novem esse manifestum est. Et rursum, si numerum 45 dividemus, reperiemus numerum novenarium, neque quidquam supererit (novies enim quinque facit 45, nec quidquam reliquum est) ; in his novenarium dicunt fundum esse. Et similiter in septenario ; si enim, exempli gratia, 28 dividemus in septem partes, æquiparabimus eas. Septies enim quatuor efficiunt 28, et, quum nihil superest, septem dicetur fundus. Quum autem computentur nomina et eadem littera bis inve-

5. λειφθεὶς cod. Mill. ; ληφθεὶς Schn. Mill. corr. Schneid. — 15. εὕρισκει cod. ; — 6. συντεθειὶς cod. — 9. Κἂν] Καὶ cod. εὕρισκῃ Mill. Mill. — 12-13. τοὺς ἑβδοματικούς cod.

τὸ αὐτὸ γράμμα, ἅπαξ αὐτὸ ⁽⁵⁴⁾ ψηφίζει, οἷον τὸ Πάτροκλος ὄνομα καὶ τὸ $\bar{\rho} \bar{\alpha}$ δις ἔχει καὶ τὸ \bar{o} δις, ἅπαξ οὖν τὸ $\bar{\alpha}$ ψηφίζουσι καὶ ἅπαξ τὸ \bar{o} . Κατὰ τοῦτο οὖν *πυθμένες* ἔσονται $\bar{\eta}$, $\bar{\gamma}$, $\bar{\alpha}$, $\bar{\zeta}$, $\bar{\beta}$, $\bar{\gamma}$, $\bar{\beta}$, καὶ *συντεθέντες* ποιοῦσι μονάδας $\bar{\kappa}\bar{\zeta}$, καὶ ἔσται *πυθμὴν τοῦ ὀνόματος* κατὰ μὲν τὸν ἑννεαδικὸν αὐτὸς ὁ ἑννέα, κατὰ δὲ τὸν ἑξο- 5
ματικὸν ἕξ. Ὁμοίως Σαρπηδῶν ψηφισθεὶς ποιεῖ μονάδας κατὰ τὸν ἑννεαδικὸν δύο, Πάτροκλος δὲ ποιεῖ μονάδας $\bar{\vartheta}$ · νικᾷ Πάτροκλος. Ὅταν γὰρ ἦ ὁ μὲν εἰς περισσός, ὁ δὲ ἕτερος ἄρτιος, ὁ περισσὸς νικᾷ, εἰ μὲν μείζων ἦ. Πάλιν δὲ εἰ μὲν ἦ ὀκτὼ ἄρτιος καὶ πέντε περισσός, ὁ ὀκτὼ νικᾷ, μείζων γὰρ ἔστιν. Εἰ δὲ εἰσὶν ἀριθμοὶ δύο οἷον ἀμφό- 10
τεροι ἄρτιοι ἢ ἀμφοτέρωτεροι περισσοί, ὁ ἐλάσσων νικᾷ. Πῶς δὲ ὁ Σαρπηδῶν κατὰ τὸν ἑννεαδικὸν ποιεῖ μονάδας δύο; παραλείπεται γὰρ τὸ $\bar{\omega}$ στοιχεῖον· ὅταν γὰρ ἦ ἐν ὀνόματι στοιχεῖον $\bar{\omega}$ καὶ $\bar{\eta}$, παραλιμπάνουσι τὸ $\bar{\omega}$ ἐνὶ στοιχειῷ χρώμενοι· ἰσοδυναμεῖν γὰρ λέγουσι

niatur, hæc semel supputatur. Ita Patrocli nomen et $\bar{\rho} \bar{\alpha}$ (id est 1 et 1) et \bar{o} bis habet, semel $\bar{\alpha}$ et semel \bar{o} supputant. Fundi igitur erunt 8, 1, 3, 1, 7, 2, 3, 2, quæ conjunctæ facient septem et viginti monadas, et nominis fundus erit secundum novenariam regulam, novem, et secundum septenariam, sex. Pariter Sarpedon computatus efficit, secundum novenariam, monadas duo; Patroclus vero facit novem. Vincit Patroclus. Quum enim alter numerus impar est, alter autem par, vincit impar si major est. Quod si autem numerus par est octo, et quinque impar, vincit octo qui major est. Sed, si duo numeri sunt, uterque impar, aut uterque par, vincit minor. At quomodo Sarpedon secundum novenariam regulam efficit monadas duo? Omittitur littera ω ; quum enim in nomine insunt litteræ ω et η , omittunt ω et una littera utuntur. Utamque enim aiunt eadem habere potestatem. Bis autem eadem littera

2. Hæc in cod. Mill. et Schneid. turbata sunt. Habent: τὸ $\bar{\omega} \bar{\alpha}$ δις ἔχει. Mill. conjicit legendum esse: οἷον τὸ Πάτροκλος ὄνομα τὸ \bar{o} δις ἔχει· ἅπαξ οὖν τὸ $\bar{\alpha}$ ψηφίζουσι. Κατὰ τοῦτο κ. τ. λ. Schneid. in notis addit; an iste Παπάτροκλος voluit? Sed mihi videtur librarius litteram Π scripsisse pro littera ρ quæ, ut noster vult, eidem numero respondet ac littera α. Vide supra (p. 79-7), ubi fundos qui nomini Πά-

τροκλος insunt sic numerat: $\bar{\eta}$, $\bar{\alpha}$, $\bar{\gamma}$, $\bar{\alpha}$, $\bar{\zeta}$, $\bar{\beta}$, $\bar{\gamma}$, $\bar{\zeta}$, $\bar{\beta}$; inde ait: ἅπαξ τὸ $\bar{\alpha}$ ψηφίζουσι. — 6. Ὁμοίως] δ^π ἕξ cod. — 6-7. Cod. Mill. Schneid. habent: μονάδας κατὰ τὸν ἑννεαδικὸν δύο *πυθμένα*, quæ sensu carent. Delendum est *πυθμένα*. Vide infra eadem repetita: Πῶς δὲ ὁ Σαρπηδῶν κατὰ τὸν ἑννεαδικὸν ποιεῖ μονάδας δύο. — 10. ἦσαν cod. Mill.; εἰσὶν Schneidew. — 12. παραλείπονται cod. Mill. corr.

τὰ ἀμφοτέρα, δις δὲ τὸ αὐτὸ οὐ ψηφίζεται, ὡς ἄνωθεν εἴρηται. Πάλιν Αἴας ποιεῖ μονάδας τέσσαρας, Ἑκτωρ κατὰ τὸν ἐννεαδικὸν ποιεῖ μονάδα μίαν. Καὶ ἔστιν ἢ μὲν τετρὰς ἄρτιος, ἢ μονὰς δὲ περισσὴ. Ἐπεὶ δὲ τῶν τοιούτων τὸν μείζονα ἐλέγομεν νικᾶν, νικᾷ ὁ
 5 Αἴας. Πάλιν Ἀλέξανδρος καὶ Μενέλαος. Ἀλέξανδρος κύριον ἔχει ὄνομα [Πάρις]. Πάρις δὲ ποιεῖ μονάδας κατὰ τὸν ἐννεαδικὸν δ, Μενέλαος δὲ κατὰ τὸν ⁽⁵⁵⁾ ἐννεαδικὸν μονάδας Ϛ, νικῶσι δὲ αἱ ἐννέα τὰς τέσσαρας· εἴρηται γάρ, ὅπταν ὁ μὲν περισσὸς ἦ, ὁ δὲ ἄρτιος, ὁ μείζων νικᾷ, ὅταν δὲ ἀμφοτέροι ἄρτιοι ἢ ἀμφοτέροι περισσοί,
 10 ὁ ἐλάσσων. Πάλιν Ἄμυκος καὶ Πολυδεύκης. Ἄμυκος μὲν ποιεῖ μονάδας δύο κατὰ τὸν ἐννεαδικόν, καὶ Πολυδεύκης δὲ ἐπὶ νικᾷ Πολυδεύκης. Αἴας καὶ Ὀδυσσεὺς ἐπάλαισαν ἐν τῷ ἐπιταφίῳ. Αἴας ποιεῖ κατὰ τὸν ἐννεαδικὸν μονάδας δ, Ὀδυσσεὺς ὀκτώ κατὰ τὸν ἐννεαδικόν· ἄρα οὖν μήτι τὸ Ὀδυσσεὺς ἐπίθετον καὶ οὐ κύριον ἔστιν; ἐνίκησε γάρ. Κατὰ μὲν τοὺς ἀριθμοὺς νικᾷ Αἴας, ἢ δ' ἰστορία Ὀδυσσεῖα παραδίδωσιν. Ἀχιλλεὺς καὶ Ἑκτωρ. Ἀχιλλεὺς κατὰ τὸν ἐννεαδικόν

non supputatur, ut supra diximus. Rursus Ajax (*Αἴας*) efficit quatuor monadas, et Hector (*Ἑκτωρ*), secundum novenariam normam, facit monadem unam. Quatuor vero numerus par est, monas autem impar est. Quoniam autem de his diximus vincere majorem, vincit Ajax. Rursus eodem agitur modo de Alexandro et Menelao. Alexander proprium nomen habet (*Πάρις*). Paris efficit quatuor monadas secundum novenariam normam, et Menelaus (*Μενέλαος*), secundum eandem normam, novem monadas. Novem vero vincit quatuor. Diximus enim, quum alter numerus impar est, alter par est, majorem vincere, et, quum uterque par vel uterque impar, minorem vincere. Rursus, exempli gratia, adducantur Amycus et Polydeuces. Efficit duas monadas Amycus (*Ἄμυκος*) secundum novenariam normam, et Polydeuces (*Πολυδεύκης*) septem. Vincit Polydeuces. Ajax et Ulysses decertaverunt in funebri certamine. Ajax efficit quatuor monadas secundum novenariam normam, Ulysses (*Ὀδυσσεύς*) vero octo secundum eandem normam. An vero nomen Ulyssis imposititium, non proprium est? Vicit enim. Ajax quidem secundum numeros vincit; Ulysses vero vicisse tradit historia. Eodem modo Achilles

2. Ἑκτωρ Mill.; ἕκτον cod. — 4. ἐπι ρις add. Mill. — 13-14. τὸ ἐννεαδικόν cod. — 5. ἐπὶ ρις add. Mill. — 6. Πά- Hic error est in calculo, ut notavit Mill.

ποιεῖ τέσσαρας, ἔκτωρ μίαν· νικᾷ Ἀχιλλεύς. Πάλιν Ἀχιλλεύς καὶ Ἀστεροπαῖος. Ἀχιλλεύς ποιεῖ τέσσαρας, Ἀστεροπαῖος τρεῖς· νικᾷ Ἀχιλλεύς. Πάλιν Μενέλαος καὶ Εὐφορβος. Μενέλαος ἔχει μονάδας ἑννέα, Εὐφορβος ὀκτώ· νικᾷ Μενέλαος. Τινὲς δὲ κατὰ τὸν ἑβδομα-
 τικὸν μόνοις τοῖς φωνήεσι χρῶνται, ἄλλοι δὲ διαστέλλουσιν ἰδίᾳ μὲν 5
 τὰ φωνήεντα, ἰδίᾳ δὲ τὰ ἡμίφωνα, ἰδίᾳ δὲ τὰ ἄφωνα, καὶ τρεῖς
 τάξεις ποιήσαντες λαμβάνουσι τοὺς πυθμένας ἰδίᾳ μὲν τῶν φωνηέν-
 των, ἰδίᾳ δὲ τῶν ἡμιφώνων, ἰδίᾳ δὲ τῶν ἀφώνων, καὶ συγκρίνουσι
 χωρὶς ἕκαστον. Ἄλλοι δὲ οὐδὲ τούτοις τοῖς νενομισμένοις ἀριθμοῖς
 χρῶνται, ἀλλ' ἄλλοις, οἷον ὑποδείγματος ἕνεκα τὸ $\bar{\omega}$ οὐ φέλουσι 10
 πυθμένα ἔχειν μονάδας $\bar{\eta}$, ἀλλὰ $\bar{\epsilon}$, καὶ τὸ $\bar{\xi}$ στοιχεῖον πυθμένα μο-
 νάδας $\bar{\delta}$, καὶ παντοίως σιρεφόμενοι οὐδὲν ὑγιὲς εὐρίσκουσιν. Ὅταν
 μέντοι δεύτερόν τινες ἀγωνίζονται, ἀφ' ἑκατέρου τῶν ὀνομάτων τὸ
 πρῶτον στοιχεῖον ἀφαιροῦσιν, ὅταν δὲ ⁽⁵⁶⁾ τρίτον, τὰ δύο ἑκατέ-
 ρωθεν καὶ τὰ λοιπὰ ψηφίσαντες συγκρίνουσιν. 15

2. Οἶμαι δὲ ἐκδήλως ἐκτεθεῖσθαι καὶ τὴν τῶν ἀριθμητικῶν ἐπί-

et Hector. Achilles (Ἀχιλλεύς), secundum novenariam normam, facit monadas quatuor, Hector unam. Vincit Achilles. Sic etiam Achilles et Asteropæus. Achilles facit quatuor monadas, Asteropæus (Ἀστεροπαῖος) tres; vincit Achilles. Sic etiam Menelaus et Euphorbus. Menelaus habet monadas novem; Euphorbus (Εὐφορβος) octo; vincit Menelaus. Quidam secundum regulam septenariam solum vocalibus utuntur, alii vero discernunt litteras seorsumque ponunt et vocales et semivocales et consonantes, ita tribus ordinibus factis separatim extrahunt fundos, fundos vocalium et semivocalium et consonantium, unumquemque seorsum interpretantes. Alii his usitatis numeris minime utuntur, sed aliis; sic, exempli gratia, nolunt π habere fundum octo, sed illi dant quinque, et litteræ ξ quatuor monadas; et in omnia se versantes nihil sanum inveniunt. Quum vero quidam iterum decertant de numeris, primam litteram auferunt ab unoquoque nominum; quum tertio, duas ab alterutra parte et reliquas supputantes interpretantur.

2. Jam arbitror liquido me exposuisse opiniones arithmeticorum qui per nu-

2. Error in calculo, Mill. — 6. ἰδίᾳ τῶν ἀφ. cod. Mill. corr. — 11. μονάδας add. Mill

νοϊαν δι' ἀριθμῶν καὶ ὀνομάτων τὸ ζῆν διακρίνειν νομιζόντων. Τούτους δὲ κατανοῶ σχολὴν ἄγοντας καὶ ψήφῳ γεγυμνασμένους τεθελήκεναι διὰ τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς ἐκ παιδῶν τέχνης [Φέλειν] εὐδοκιμοῦντας μάντις προσαγορεύεσθαι· οἱ ἄνω κάτω τὰ στοιχεῖα
 5 καταμετροῦντες εἰς λῆρον ἐχώρησαν. Ἐπὶ γὰρ ἀποτύχῳσι, τὸ ἄπορον προβάλλοντες λέγουσι, μήτι τοῦτο ὄνομα γενικὸν οὐκ ἐγένετο ἀλλὰ ἐπίθετον· ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ Ὀδυσσεῶς καὶ Αἴαντος ἐκπεσόντες ἐνεκάλουν. Τίς ἐκ ταύτης τῆς θαυμαστῆς φιλοσοφίας ἀφορμὰς λαβὼν καὶ Φελήσας αἰρεσιάρχης καλεῖσθαι οὐ δοξασθήσεται;

γ'. Περὶ τῆς μετωπισκοπικῆς μαντείας.

10 1. Ἀλλ' ἐπεὶ καὶ ἕτεραί τις τέχνη βαθυτέρα ἐστὶ παρὰ τοῖς πανσόφοις Ἑλλήνων μεριμνηταῖς, (οἷς εὐχονται μαθητεύειν οἱ αἰρετικοὶ διὰ τὸ ταῖς αὐτῶν δόξαις χρῆσθαι πρὸς τὰ ὑπ' αὐτῶν ἐπιχειρούμενα, καθὼς ὑποδειχθήσεται μετ' οὐ πολὺ)· αὕτη δὲ ἐστὶ μετωπισκοπικὴ μαντεία, μᾶλλον δὲ μανία, οὐδὲ ταύτην σιωπήσομεν. Εἰσὶν οἱ τοῖς

meros et nomina existimant sese discernere posse qualis futura sit vita. Quos censeo otiantes et calculis exercitatos velle per hanc artem quam didicerunt a pueritia, prædicari se præclaros vates. Qui quidem admodum confuse omnes litteras metientes ad ineptias iverunt. Quum enim eventu excidunt, rem inextricabilem prætendunt dicentes nomen illud (de quo agitur) esse non patrium sed impositivum: sic arguerunt quum in nominibus Ajacis et Ulyssæi exciderunt. Quis autem ansam arripiens ab hac mirabili philosophia et volens hæresiarcha prædicari non inclarescet?

III. DE DIVINATIONE EX VULTUS INSPECTIONE.

1. Sed quum alia sit et gravior disciplina apud hos omniscientes excogitatores græcos (quorum auditores esse hæretici gloriantur, quoniam placita eorum edocti eis utuntur ad opera efficienda quæ aggrediuntur, ut jamjam exponetur); illa autem est divinatio vel potius deliratio secundum vultus inspec-

3. Φέλειν uncis inclusit Mill. — 4. Mill.; διὰ τὸ Schneid. — 13. Μετωπισκοπικὴ cod. In margine cod. legitur: Δόξα Μετωπισκοπικῶν. — 14. δὲ om cod. Mill. Schneid. — CAP. III, l. 11. διὰ τοῦ cod. restit. Schneid.

ἀστρίοις ἀναφέρουσι τὰς μορφὰς τύπων τε ἰδέας καὶ τὰς φύσεις τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τὰς κατὰ ἀστέρων γενέσεις ἀναλογιζόμενοι· οὕτω δὲ λέγουσιν. Οἱ ἐν Κριῶ γεννώμενοι τοῖοι ἔσονται· κεφαλῇ ἐπιμήκει, τριχὶ πυρρῶ, ὀφρύσι⁽⁵⁷⁾ συνεζευγμέναις, μετώπῳ ὀξεῖ, ὀφθαλμοῖς γλαυκοῖς, ὑποσάλοις, μῆλοις καθειλκυσμένοις, ἐπίρρινοι, μυκτῆρ- 5
σιν ἠνεωγμένοις, χεῖλεσι λεπτοῖς, γενεῖῳ ὀξεῖ, στόματι ἐπιμήκει. Οὗτοι, φησί, μεθέξουσι φύσεως τοιαύτης· προυννητικοί, ποικίλοι, δειλοί, φρόνιμοι, προσχαριώδεις, ἡσυχιοι, περιέργοι, βουλαῖς ἀποκρύφοις, παντὶ πράγματι κατηρτισμένοι, πλεῖον φρονήσει ἢ ἰσχύι κρατοῦντες, τὸ παρὸν καταγελασταί, γεγραμματοῖς, πιστοί, 10
φιλόνηκοι, ἐν μάχῃ ἐρεθισταί, ἐπιθυμηταί, παιδερασταί, νοοῦντες, ἀπεστραμμένοι ἀπὸ τῶν ἰδίων οἴκων, ἀπαρέσκοντες ἅπαντα, κατήγοροι, ἐν οἴνῳ μανιώδεις, ἐξουθενηταί, κατ' ἔτος τι ἀποβάλλοντες,

tionem, neque eam silentio præteribimus. Sunt qui ad astra referant formas et tyorum ideas et indoles hominum. Etenim de nativitatibus velut astris respondentibus ratiocinantes sic loquuntur : qui sub Ariete nascuntur, tales erunt : capite oblongo, capillis rufis, superciliis conjunctis, fronte acuta, cæruleis oculis et mobilibus, genis pendentibus, longo naso, patulis naribus, exilibus labiis, acuto mento, amplissimo ore. Qui, ut aiunt, sortientur hanc indolem : providi erunt, varii, ignavi, prudentes, gratiis blandi, placidi, seduli, absconditis consiliis, cuilibet rei præparati, magis prudentia quam viribus valentes, derisores præsentium rerum, litterati, fideles, litigiosi, in prælio aggressores, cupidi, pueros amantes, cogitantes, aversi a sua domo, fastidentes omnia, accusatores, in vino dementes, contempto-

1. τυποῦντες ἰδέας cod. Mill. Schneid. Hæc turbant structuram. Ea suo loco mota suspicatur Millerus. Conjicit legendum esse : ἐπεὶ τὰς ἐκάστων (pro κατ' ἀστέρων) γενέσεις ἀναλογιζόμενοι, οὕτω λέγουσι τυποῦντες ἰδέας· οἱ ἐν... Legendum esse censeo : τύπων τε ἰδέας. — 2. δὲ om. cod. Mill.; restit. Schneid. — 3. Οἱ Κριῶ cod.; restit. Mill. — 3-4. ἐπιμήκη, τριχῆ cod.; Mill. corr. — 5. ὑπὸ ἄλλοις cod.; ὑποσάλοις conj. Millerus; ὑπομέλασι Ræperus; ὑπολάλοις Schneid. cui non as-

sentior, quamquam in Anacreonte, ni fallor, λάλον ὄμμα, sed extra poesin nunquam usurpatum. — ἐπίρινος cod. Aliter in cod. Paris. 2494. — 5-6. μυκτῆρσι καθηλωμένοι idem codex. — 6. χεῖλη λεπτὰ ἔχοντες cod. 2494. — 8. δειλοί Mill.; δῆλοι cod.; δειλοί τῆ καρδίᾳ cod. 2494. — 9. χαροποιοὶ cod. 2494. — 11. αἰρεθισταί Cod.; παιδερασταί, νοοῦντες cod. Mill.; παιδεραστίᾳ νοσοῦντες Schneid. — 12. ἀπαρέσκονται cod. — 13. ἔπος Schneid.; ἔτος cod. Mill.

εἰς Φιλίαν εὐχρηστοὶ διὰ τὴν ἀγαθωσύνην · πλεισθίας ἐν ἀλλοτρῖα γῆ ἀποθνήσκουσιν.

2. Οἱ δὲ ἐν Ταύρω τύπων ἔσονται τῶδε · κεφαλῆ στρογγύλη, τριχὶ παχεῖα, μετώπῳ πλατεῖ, τετραγώνοις ὀφθαλμοῖς καὶ ὀφρύσι μεγά-
 5 λαις, μέλασιν, ἐν τῷ λευκῷ φλέβες λεπταί, αἱματώδεις, βλεφάροις μακροῖς, παχέσιν, ὠτίοις μεγάλοις, στόμασι στρογγύλοις, ῥάθωνι παχεῖ, μυκτῆρσι στρογγύλοις, χεῖλεσι παχέσι · τοῖς ὑπεράνω μέ-
 10 ρεσιν ἰσχύουσιν, νωθροὶ γεγεννημένοι ἀπὸ σκελῶν · οἱ αὐτοὶ δὲ φύσεως⁽⁵⁸⁾ · ἀρέσκοντες, νοοῦντες, εὐφρεῖς, εὐσεβεῖς, δίκαιοι, ἄγροικοι, προσχαρεῖς, κοπιαταὶ ἀπὸ ἐτῶν ἰβ', ἐρεθισταί, νωθροί · τούτων ὁ στόμαχος μικρὸς ἐστὶ, πληροῦνται τάχα, πολλὰ βουλευόμενοι, φρόνιμοι, φειδωλοὶ εἰς ἑαυτούς, εἰς ἄλλους δαψιλεῖς, ἀγαθοποιοί, σώματι βραδεῖ · ἐν μέρει εἰσὶ λυπηροί, ἀμελεῖς εἰς Φιλίαν, ὠφέλιμοι διὰ τὸν νοῦν, κακοπαθεῖς.

15 3. Ἐν Διδύμοις τύπος · προσώπῳ κοκκίνῳ, μεγέθει οὐ λίαν μεγάλῳ,

res, quotannis aliquid amittentes, in amicitia utiles propter bonitatem, plerumque alienis in regionibus moriuntur.

2. Qui autem sub Tauro nascuntur, hujusce formæ erunt : capite rotundo, capillis copiosis, fronte lata, quadrangularibus oculis cum superciliis ingentibus, nigris; in albo, venæ exiles; sanguinei coloris; et amplis palpebris spissisque; auribus longis, ore rotundo, naso lato, rotundis naribus, turgentibus labiis; ac superioribus quidem membris valent, infirmi autem sunt in cruribus. Hanc iidem naturam habent: placentes, intelligentes, bona præditi indole, pii, justî, rustici, benevoli, operæ dediti ab annis duodecim, rixatores, pigri; horum stomachus exiguus, brevique satiantur; multa cogitant, prudentes sunt, in semetipsos parci, in cæteros largi, benefici corpore lento; vicissim molesti, incuriosi amicitiae, utiles propter rationem, miseri.

3. Sub Geminis nati ea forma sunt: coccineo vultu, statura non nimium

1. ἀγαθωσύνην cod. — 4. τετραγώνοις cod. Mill.; τετραγώνῳ Schneid. — ὀφθαλμοὺς μέλανας cod. 2494. — 5. μέλασιν] μελαίναις? — βλέβες cod. Mill. corr. — 7. ὑπὲρ ἄνω cod. — 8. ἰσχύουσι, νωθροὶ γε-

γεννημένοι Mill.; ἰσχύουσιν, ὀρθὸς γεγεννημένος cod. — 8-9. φύσεων cod. — 10. αἰρεθισταὶ cod. Mill. corr. — 12. ἀλλήλους cod.; ἄλλους Mill. Schneid. — 13. βραχεῖ cod. Mill.; βραδεῖ Schneid.

μέλεσιν ἴσοις, ὀφθαλμοῖς μέλασιν ὡς ἠλειμμένοις, μήλοισι κάτω τεταμένοις, στίματι παχεῖ, ὀφρῦσι συντεθειμέναις· συγκρατοῦσι πάντα [ἄ] ἔχουσιν, ἔσχατα πλούσιοι, σκνιφοί, φειδωλοὶ ἐκ τοῦ ἰδίου, δαψιλεῖς πρὸς τὰ ἀφροδισιακά, ἐπεικειῖς, μουσικοί, ψεῦσται· οἱ αὐτοὶ δὲ φύσεως· δεδιδαγμένοι, νοοῦντες, περιέργοι, ἰδίᾳ ἀπο- 5 φάσει, ἐπιθυμητικοί, φειδωλοὶ ἐκ τοῦ ἰδίου, δαψιλεῖς, ἥσυχοι, φρόνιμοι, δόλιοι, πολλὰ βουλεύονται, ψηφισταί, κατήγοροι, ἀκαίριμοι, οὐκ εὐτυχεῖς, ἀπὸ γυναικῶν φιλοῦνται, ἔμποροι, εἰς Φιλίαν οὐκ ἐπὶ πολὺ ὠφέλιμοι.

4. Ἐν Καρκίνῳ τύπος· μεγέθει οὐ μεγάλῳ, τριχὶ ὡσπερ κυανῆ, 10 χρώματι ὑποπύρρῳ, στίματι ὀλίγῳ, κεφαλῇ⁽⁵⁹⁾ στρογγύλῃ, με-

excelsa, membris æquis, nigris oculis quasi inunctis, genis infra tortis, amplo ore, superciliis conjunctis; omnia retinent quæ possident, maxime divites, sordidi, suorum parci, in venereis largi, modesti, musici, fallaces; iidem natura sunt edocti, homines cogitationis multæ, operæ studiosiores, suo judicio agentes, libidinosi, suorum parci, largi, placidi, prudentes, subdoli, multa secum perpendunt, calculatores, accusatores, importuni, infelices, a mulieribus amantur, mercatores, non diu utiles ad amicitiam.

4. Sub Cancro nati hac forma sunt: statura haud excelsa, crine velut cæruleo, colore paululum subrufo, exiguo ore, rotundo capite, fronte acuta,

1. μέρεσιν cod. Mill.; μέλεσιν Schn. — 1-2. κάτω τεταμένοις Ræp.; καλῶ γεγενημένων cod. Mill. — συγκρατοῦσι cod. Mill.; συγκροτοῦσι Schneid. — 3. ἄ supplevi. — πλούσια cod. — 4. δαψιλεῖς πραγμάτων ἀφροδισιακῶν, ἐπεικειῖς, μουσικοί, πρὸς τὰ ἀφροδισιακά, ψεῦσται cod. Scribendum: δαψιλεῖς πρὸς τὰ ἀφροδισιακά, unde πραγμάτων ἀφροδισιακῶν, ortum ob solitam structuram cum genitivo, deinde in margine correctum fuerat; correctionem autem librarius alieno loco inseruit, ubi delenda est. In sequentibus eadem expositio repetitur vel librorum culpa qui hæc turbant, vel ipsius Origenis πολυ-

γραφωτάτου qui bis eadem dictavit. Mill. cui non assentior. Hæc enim et sequentia videtur noster deprompsisse ex diversis περὶ τῆς μετωποσκοπικῆς μαντείας libellis. Multa enim quæ præfert inter se discrepant et multa bis leguntur. Id tantum curavisse crediderim nostrum auctorem ut ostenderet quam absurda sint e zodiaci signis vaticinia; itaque diversos vates adduxit qui contraria nuntiarent vel diversis constellationibus eadem attribuerent. — 5. περιέργα cod. — 7-8. καίριμοι cod.; ἀκαίριμοι conj. Mill. — 10-11. κυνὶ ἀχρώματι cod.; κυνὶ, χρώματι Mill.; κυανέν, χρώματι Schneid.

τάπῳ ὄξει, ὀφθαλμοῖς ὑπογλαύκοις, ἰκανῶς καλοῖς, μέλεσιν ὑπο-
 ποικίλοις· οἱ αὐτοὶ φύσεως· κακοί, δόλιοι, βουλαῖς ἀπηρτισμένοι,
 ἀπληστοί, φειδωλοί, ἀχάριστοι, ἀνελεύθεροι, ἀνωφελεῖς, ἀμνή-
 5 μονες, οὔτε ἀποδιδάσιν ἀλλότριον οὔτε ἀπαιτοῦσιν ἴδιον, εἰς Φιλίαν
 ὠφέλιμοι.

5. Ἐν Λέοντι τύπος· κεφαλῇ στρογγύλῃ, τριχὶ ὑποπύρρῳ, με-
 τάπῳ μεγάλῳ ῥυσῶ, ὠτίοις παχεσί, τραχηλιῶται, ἐπὶ μέρει ὑπο-
 φάλακροι, πυρῆροί, ὀφθαλμοῖς γλαυκοῖς, μεγάλαις γνάθοις, στόματι
 παχεῖ, τοῖς ἐπάνω μέρεσι παχεῖς, στήθει μεγάλῳ, τοῖς ὑποκάτω
 10 μέλεσι λεπτοῖς· οἱ αὐτοὶ φύσεως· ἰδίας ἀποφάσεως, ἀσυγκέραστοι,
 ἀρέσκοντες ἑαυτοῖς, ὀργίλοι, θυμώδεις, καταφρονηταί, αὐθάδεις,
 μηδὲν βουλευόμενοι, ἀλαοί, κακόσχολοι, συνήθεις, εἰς πράγματα
 ἀφροδισιακὰ ἐκκεχυμένοι, μοιχοί, ἀναιδεῖς, πίστει ἀναληθεῖς, αἰτη-
 15 μοι, εἰς Φιλίαν ἀνωφελεῖς.

subcæruleis oculis, satis formosis, membris paululum disparibus; iidem
 indole mali, subdoli, in consiliis sollertes, inexasurabiles, parci, in nemi-
 nem grati, illiberales, inutiles, immemores, nec bonum alienum restituunt,
 nec proprium exposcunt, ad amicitiam utiles.

5. Sub Leone nati ea forma sunt : capite rotundo, capillis subrufis, fronte
 magna rugosaque, auribus crassis, collo erecti, ex parte calvastri, rufi,
 cæsiis oculis, magnis genis, lato ore, superioribus partibus crassis, vasto
 pectore, exilibusque partibus infra positis. Iidem hac indole sunt : suis sen-
 sibus firmiter hærentes, inconcinni, semetipsis placentes, iracundi, ani-
 mosi, contemptores, elati, nihil consilio expedientes, haud loquaces, otio
 male utentes, familiares, rebus venereis effuse dediti, mœchi, impudici,
 fide incertissima, efflagitantes, audaces, avari, rapaces, conspicui, in so-
 cietate hominum utiles, ad amicitiam inutiles.

1-2. ὑπὸ ποικίλοις cod. — 4. ἀποδί-
 δωσιν cod. Manilius sub cancro nasci vult
 fœneratores et lucri cupidos (Astronom.
 lib. IV, v. 162-175). — 6. ὑπόπυρρα
 cod.; γλαυκοὶ εἰσὶ καὶ πυρῆροτριχοὶ cod.
 2494. — 9. τὰ ἄνω μείζονα τῶν κάτω
 ἔχοντες cod. 2494, Miller. — 12. βου-
 λόμενοι cod.; βουλευόμενοι Mill. — ἀλαοὶ
 cod. inter lineas scriptum rubris litteris;
 ἀλαοὶ conj. Schneid. — κακόσχολοι cod.
 — ἀσυνήθεις? Schneid. — 15. ὠφέλιαν
 pro Φιλίαν cod.

6. Ἐν Παρθένῳ τύπος · ὀράσει καλῆ, ὀφθαλμοῖς οὐ μεγάλοις ἐπαφροδίτοις, μέλασιν, ὀφρύσι συντεθειμέναις, ἰλαροῖς, κολυμβῶσιν. Εἰσὶ δὲ λεπτοὶ σώματι, ὄψει καλοί, τριχὶ καλῶς συντεθειμένη, μετώπῳ μεγάλῳ, ῥώθωνι προαλεῖ. Οἱ αὐτοὶ φύσεως · εὐμαθεῖς, μέτριοι, ἐννοηταί, παιγνιώδεις, λόγιοι, βραδυλαλοῦντες, πολλὰ 5 βουλευόμενοι, πρὸς χάριν εὐπαραίτητοι⁽⁶⁰⁾, ἠδέως πάντα παρατηροῦντες, καὶ μαθηταὶ εὐφυεῖς, ἃ ἔμαθον κρατοῦσι, μέτριοι, ἐξουθηνηταί, παιδεράσται, συνήθεις, ψυχῇ μεγάλη, καταφρονηταί, πραγμάτων ἀμελεῖς, διδαχῇ προσέχοντες, καλλίονες ἐν ἄλλοις ἢ τοῖς ἰδίοις, πρὸς Φιλίαν ὠφέλιμοι. 10

7. Ἐν Ζυγῷ τύπος · τριχὶ λεπτῇ προαλεῖ, ὑποπύρρῳ, ὑπομήκει · μετώπῳ ὀξεῖ, ῥυσῶ, ὀφρύσι καλαῖς, συντεθειμέναις, ὀφθαλμοῖς καλοῖς, κόραις μέλασιν, ὠτίοις μακροῖς, λεπτοῖς, κεφαλῇ ἐπικεκλιμένη, στόματι μακρῷ. Οἱ αὐτοὶ φύσεως · νοοῦντες, Θεοὺς τιμῶντες,

6. Sub Virgine nati hac forma sunt : specioso visu, oculis haud magnis, venerem indicantibus, nigris, cum superciliis conjunctis, hilaribus, natan-
tibus : sunt autem graciles corpore, ad aspectu formosi, crine bene compo-
sito, fronte grandi, naso prominente. Iidem sunt indole ad discendum apti,
moderati, ingeniosi, jocosos, sapientes, tarde loquentes, multa secum volu-
tantes, ad gratiam exorabiles, libenter omnia observantes, et discipuli in-
geniosi, quæ didicerunt percillant, moderati, omnia pro nihilo habentes,
puerorum amatores, familiares, animo excelso, contemptores, rerum ne-
gligentes, scientiæ intenti, meliores in alienis quam in suis, ad amicitiam
utiles.

7. Sub Libra nati hac forma sunt : capillis tenuibus, prominentibus, sub-
rulis, modice promissis, fronte acuta, rugata, superciliis pulchris, conjunctis,
venustis oculis, pupillis nigris, auribus magnis et gracilibus, capite inclinato,
ore lato. Iidem sunt hac indole : intelligentes, deum colentes, invicem se

2. ὀφρύσι συντεθειμέναις Schneid. ; ὀρ-
θοῖς, συντεθειμένοις cod. Mill. — 3. εἰσὶ
τῇ ἡλικίᾳ σύμμετροι, καὶ τὸ πᾶν σῶμα
τέλειον καὶ ὀρθριον (ὀρθιον?) ἔχουσι cod.
2494. — σώματι ὑπὸ δὲ τοῦ ὄψει καλοῦ cod.
Mill. Schneid. ; καλῶς Mill. ; καλῶ cod.

— 6. εὐπαραίτητοι Ræper. ; ὡς οἱ παρα-
τηρηται cod. Mill. — 9. ἄλλοις cod. ; ἄλλο-
τρίοις conj. Mill. — 12. εὐόφθαλμοι cod.
2494. — 13. μελαίναις? Schneidew. —
14. στόματι. . . νοοῦντες hæc in margine
codicis.

ἀλλήλους καταλαλοῦντες, ἔμποροι, κοπιαταί, πορισμὸν μὴ κατέ-
 χοντες, ψεῦσαι, μὴ φιλοῦντες ἐν πράγμασι πονῆσαι, ἀληθεῖς, ἐλευ-
 θερόγλωσσοι, ἀγαθοποιοί, ἀμαθεῖς, ψεῦσαι, συνήθεις, ἀμελεῖς·
 5 τούτοις οὐκ ἐμποιεῖ ἀδίκως ποιῆσαι μέρος. Εἰσὶ καταφρονηταί, κα-
 ταγελασταί, ὀξεῖς, ἔνδοξοι, ἀκουσταί, καὶ τούτοις οὐδὲν προχωρεῖ,
 πρὸς φιλίαν ὠφέλιμοι.

8. Ἐν Σκορπίῳ τύπος· προσώπῳ παρθενικῷ, εὐμόρφῳ, ἀλυκῷ,
 τριχὶ ὑπομέλανι, ὀφθαλμοῖς εὐμόρφοις, μετώπῳ οὐ πλατεῖ καὶ
 ῥάθωνι ὀξεῖ, ὠτίοις συντεθειμένοις μικροῖς, μετώπῳ ῥυσῶ; ὀφρύσι
 10 σίεναῖς, μήλοισι καθειλκυσμένοις· οἱ αὐτοὶ φύσεως· δόλιοι, κατε-
 σίραμμένοι, ψεῦσαι, ἴδια βουλευματα μηδενὶ ἀνατιθέμενοι, διπλῆ
 ψυχῇ, κακοποιοί, ἐξουθενηταί, μοιχείας ἔνοχοι, εὐφυεῖς, εὐμαθεῖς,
 εἰς φιλίαν ἄχρηστοι⁽⁶¹⁾.

9. Ἐν Τοξότη τύπος· μήκει μεγάλῳ, μετώπῳ τετραγώνῳ, ὀφρύσι
 15 μέσαις, συγκροτουμέναις, τριχὶ συντεθειμένη, προαλεῖ, ὑπόπυρροι.

criminales sermonibus, mercatores, laboriosi, acquisita non servantes, fal-
 laces, non gaudentes in negotiis versari, veraces, liberi lingua, benefici,
 indocti, mendaces, familiares, negligentes, quibus non prodest agere ali-
 quid injuste, contemptores sunt, derisores, acres, illustres, auscultatores,
 et nihil illis prospere succedit; sunt ad amicitiam utiles.

8. Sub Scorpione nati sunt hac forma: vultu virgineo, specioso, salso, crine
 subnigro, venustis oculis, fronte haud explicato, naso acuto, auribus con-
 tractis parvis, fronte rugosa, superciliis angustis, genis pendentibus. Idem
 sunt indole: subdoli, intenti, fallaces, sua consilia nemini committentes,
 duplici mente, malefici, contemptores, ad adulterium propensi, bona in-
 dole, ad discendum apti, ad amicitiam inutiles.

9. Sub Sagittario hæc forma: statura excelsa, fronte quadrangulari,
 mediocribus superciliis et conjunctis; capillis compositis, prominentibus,

1. διαλαλοῦντες ψευδῆ πιστευθήσονται
 cod. 2494. — 2. νοήσει cod.; πονῆσαι
 Mill. — 4. τούτοις οὐκ ἐμποιεῖ ἀδίκως
 ποιῆσαι μέρος quæ interpolata censuit
 et uncis inclusit Mill. — ποιῆσαι μέρος.
 Locutiones similes sunt plures in Veteri
 et Novo Testamento. — 4-5. καταγέλα-

στοι cod. — ὠτακουσταί? Mill. — 8. ὑπο-
 μελαγχρίζοντες cod. 2494. — 10. κα-
 θειλκυσμένοις cod. — 14. εἰσὶ τετράγω-
 νοι cod. 2494. — 15. μεσσαις cod. Mill.
 Schneid.; an μέσαις? R. Scottus. — τρι-
 χῶν τεθειμένη cod.; τριχὶ συντεθειμένη
 Millerus.

Οἱ αὐτοὶ φύσεως · προσχαρεῖς ὡς οἱ πεπαιδευμένοι, ἀπλοῖ, ἀγαθοποιοί, παιδεράσται, συνήθεις, κοπιαταί, φιληταί, φιλούμενοι, ἐν οἴνῳ ἰλαροί, καθάριοι, ὀργίλοι, ἀμελεῖς, κακοί, εἰς φιλίαν ἀχρηστοί, καταφρονηταί, ψυχαῖς μεγάλαις, ὑβριστικοί, ὑπόδουλοι, εἰς κοινωνίαν εὐχρηστοί.

5

10. Ἐν Αἰγοκέρῳ τύπος · σώματι ὑποπύρρῳ, τριχὶ ὑποπολιῶ προαλεῖ, στόματι στρογγύλῳ, ὀφθαλμοῖς ὡς ἀετοῦ, ὀφρύσι συντεθειμέναις, μετώπῳ ἠνοιγμένῳ, ὑποφάλακροι, τὰ ὑποκάτω μέρη τοῦ σώματος ἰσχυρότερα. Οἱ αὐτοὶ φύσεως · φιλόσοφοι, καταφρονηταὶ καὶ τὸ παρὸν καταγελασταί, ὀργίλοι, συγχωρηταί, καλοί, ἀγαθοποιοί, 10 πράγματος μουσικοῦ φιληταί, ἐν οἴνῳ ὀργίλοι, γελοῖοι, συνήθεις, λάλοι, παιδερασταί, ἰλαροί, προσφιλεῖς, φιληταί, ἐρεθίζοντες, εἰς κοινωνίαν εὐχρηστοί.

11. Ἐν Ἰδροχόῳ τύπος · μεγέθει τετράγωνος, στόματι ὀλίγῳ, ὀφθαλμοῖς ὀξεῖσι, λεπτοῖς, γοργοῖς· (ὁ αὐτὸς φύσει) ἐπιτάκτης, ἀχά- 15 ριστός, ὀξύς, εὐχερῶς εὐρίσκων, πρὸς φιλίαν εὐχρηστικός καὶ πρὸς

subrufi. Idem sunt indole : grati, ut bene instituti ; simplices, benefici, puerorum amatores, familiares, laboriosi, amantes, amati, in vino hilares, elegantes, iracundi, negligentes, mali, ad amicitiam inutiles, contemptores, magnanimi, ad injuriam propensi, paululum serviles, societati utiles.

10. Sub Capricorno hæc forma : corpore subrufo, crine subcanescenti et prominenti, ore rotundo, oculis velut aquilæ, superciliis conjunctis, fronte adaperata, fere calvi, inferioribus membris robustiores. Idem indole sunt : philosophi, contemptores, præsentium rerum derisores, iracundi, indulgentes, pulchri, benefici, musices amatores, in vino iracundi, jocosi, sociabiles, loquaces, puerorum amatores, hilares, amœni, amatores, disputantes, societati utiles.

11. Sub Aquario hæc forma : statura quadrangulari, ore exiguo, acutis oculis, tenuibus, torvis. Idem indole dominator inconcinnus, acer, facile inveniens, societati et amicitie utilis. Hujusce speciei homines ex rebus fortuitis

6-7. ὑποπολιᾶ προάλει cod. ; ὑποπολιᾶ προάλει Mill. — 9. ἰσχυρότεροι Millerus ; ἰσχυρότερα codex. — 14. στόματι Schneid. ; σώματι cod. Mill.

κοινωνίαν. ἔτι ἐκ τυχηρῶν πραγμάτων πορίζουσι καὶ τοὺς πο-
 ρισμοὺς ἀπολαύουσιν. Οἱ αὐτοὶ φύσεως · σιγηροί, αἰσχυντηροί,
 συνήθεις, μοιχοί, σκνιφοί, πράγμασι πονοῦμενοι, Φορβιασταί,
 καθάριοι, εὐφρεῖς, καλοί, ὀφρῦσι μεγάλαις · πολλάκις ἐν λεπτοῖς
 5 πράγμασι γίνονται καὶ διάφορον πραγματείαν γυμνάζουσι ⁽⁶²⁾ ·
 ὧτινι ἂν καλῶς ποιήσωσιν, οὐδεὶς αὐτοῖς χάριτας ἀποδιδῶι.

12. Ἐν Ἰχθύσι τύπος · μήκει μέσῳ, ὡς ἰχθύες μετώπῳ ὀξεῖ, τριχί-
 δασεῖα · πολλάκις πολιοὶ ταχέως γίνονται. Οἱ αὐτοὶ φύσεως · ψυχῇ
 μεγάλη, ἀπλοῖ, ὀργίλοι, φειδωλοί, λάλοι, πρώτη ἡλικία ἔσσονται
 10 ὑπνωτικοί, δι' ἑαυτῶν πραγματείαν πρᾶξι θελούσιν, ἔνδοξοι, τολ-
 μηροί, ζηλωτικοί, κατήγοροι, τόπον ἀλλάσσοντες, φιληταί, ὀρχη-
 σται, εἰς φιλίαν ὠφέλιμοι.

13. Ἐπεὶ καὶ τούτων τὴν θαυμασίην σοφίαν ἐξεθέμεθα τὴν τε πο-
 λυμέριμον αὐτῶν δι' ἐπινοίας μαντικὴν οὐκ ἀπεκρύψαμεν, οὐδὲ ἐν οἷς
 15 σφαλλόμενοι ματαιάζουσι σιωπήσομεν. Ἄστων γὰρ ὀνόμασιν εἶδη

quæstus faciunt et eos perdunt. Iidem natura sunt : taciturni, pudibundi, so-
 ciabiles, mœchi, avari, negotiis exerciti, tumultuosi, elegantes, felici indole,
 pulchri, superciliis magnis : sæpe in minimis rebus versantur et curam di-
 versam exercent. Cuiquam si beneficia contulerint nemo eis gratias agit.

12. Sub Piscibus hæc forma : mediocris statura, velut pisces fronte acuta,
 capillis densis; sæpe cani brevi fiunt. Iidem sunt indole : magnanimi, sim-
 plices, iracundi, parci, loquaces; prima ætate erunt somnolenti, per se-
 metipsos res agere volunt, gloriam appetunt, sunt audaces, æmulantur,
 accusatores, locum mutantes, amatores, saltatores, amicitiaæ utiles.

13. Quoniam eorum miram sapientiam exposuimus, operosamque eorum
 per ingenii excogitationes divinationem non celavimus, nunc nec in quibus
 decepti insaniant, tacebimus. Quam enim imbecilles sunt astrorum nomi-

1. ὑγρῶν cod. Mill. Schneidew.; ἀπό-
 ρων? Scottus. Legendum est τυχηρῶν
 quod in codd. breviter scriptum similli-
 mum est vocabulo ὑγρῶν. In Philone le-
 gitur : ἀστατα καὶ τυχηρὰ πράγματα. —
 πορισμοὺς καὶ ἀπολλύουσιν Millerus;
 πορισμοὺς ἀπόλλουσιν codex. — 2. αἰ-
 σχυντηροί] αἰσχυντηροί? Millerus. — 3.
 πράγμασι ποιούμενοι cod. Mill. Schneid.;

πραγματικοί, εὐμενεῖς, οὐ βιασται R.
 Scottus; πράγμασι πολιοῦμενοι, Φορ-
 βασται? Mill. — 4. γεννῶνται cod. Mill.;
 γίνονται R. Scottus. — 4-5. δίφρων cod.
 Mill.; διάφορον R. Scottus. — 5. τινι cod.
 Mill. Schneid. — 9. τῇ πρώτῃ Schneid.
 — 14. ἐπινοίας Ræperus. — 15. σιω-
 πήσομαι cod. Mill.; σιωπήσομεν Schei-
 dewin.

καὶ φύσεις ἀνθρώπων παραβάλλοντες πῶς ἠσθένησαν; τὰ μὲν γὰρ ἄσπρα ἴσμεν τοὺς ἀπ' ἀρχῆς ὀνομάσαντας ἰδίαν κατ' ἔννοιαν ὀνόμασι κεκλημέναι πρὸς τὸ εὖσημα καὶ εὐεπίγνωσθα τυγχάνειν. Τίς γὰρ τούτων ὁμοιότης πρὸς τὴν τῶν ζῳδίων εἰκόνα, ἢ τίς ὁμοία φύσις πρᾶξεώς τε καὶ ἐνεργείας, ἵνα τις τὸν ἐν Λέοντι φάσκη θυμικόν, 5 τὸν δὲ ἐν Παρθένῳ μέτριον ἢ ἐν Καρκίνῳ κακόν, τοὺς δὲ ἐν.....

δ'. Οἱ μαγικοί.

1....[χάρτην] λαβὼν καὶ γράψαι τὸν πυνθανόμενον ἀξιοῖ τί ἂν πυθέσθαι τῶν δαιμόνων θελή [καὶ ἀναλέξασθαι] μόνον. Εἶτα συμπλήξας τὸν χάρτην τῷ παιδί δοὺς ἀποπέμπει καυθησόμενον, ἵν' οἴχ[ηται φέρ]ων ὁ καπνὸς τοῖς δαίμοσι τὰ γράμματα · τοῦ δὲ τὸ κελευσθὲν 10 πρᾶξοντος⁽⁶³⁾ πρῶτα μὲν ἀφαιρεῖ τοῦ χάρτου μοίρας ἴσας · πλείονας

nibus species et naturas hominum comparantes! Scimus enim eos qui a principio astra observaverunt, ea nominibus e propria cujusque notitia sumtis appellavisse, quibus et bene essent conspicua, et facile agnosci possent. Quænam enim his animalibus similitudo esse potest cum figuris astrorum, aut quæ similis natura, sive actis, sive virtute, ut quis dicat sub Leone natum animosum esse, sub Virgine moderatum, sub Cancro malum, sub...

IV. MAGICI.

1.... suscepta charta, (magus) jubet hominem sciscitantem scribere quid sciscitari a dæmonibus velit et illud secum habere; deinde complicatam chartam pueroque datam cremandam igni mittit, ut ad dæmones fumus auferat litteras; hoc autem mandatum exsecuturo primum decerpit chartæ

2. νομίσαντας cod. Mill.; ὀνομάσαντες Schneid. — ἰδίαν κατ' ἔννοιαν Schneid.; ἰδεῖν κατανοεῖν cod. Mill. qui uncis inclusit: ἰδέαν κατανοεῖν Ræper. coll. Sext. Empir. adv. Math. v, § 97. — CAP. IV, l. 7. Hic multa desunt in codice; quæ sequuntur, usque ad βαλὼν τὸν παῖδα, in margine scripta sunt et forsitan melius esset ea in notis seponere; quæ enim post βαλὼν τὸν παῖδα leguntur res easdem mihi videntur

fusius explicare. — χάρτην supplevi. Vide infra. — 8. ὕδατι addit Mill. post θελή, at in codice octo litteræ desunt quarum tertia est α et evanidi vocabuli ultimæ litteræ sunt ασθαι. Inde conjeci ἀναλέξασθαι restituendum esse. — 8-9. συμπλήξας Schneid.; συμπήσας cod. Mill. — 9-10. οἴχεται φέρων Ræper. et Scott.; οἴχ...ων Mill. qui susp. ὀχῆ ἀναβαίνων. — 12. πρᾶξοντος Ræper.; πρᾶξαντος cod. Mill.

δέ τινας σκηπίεται ἐγγράφειν ἑβραϊκοῖς γράμμασι δαίμονας, εἶτα μάγων Αἰγυπτίων θύσας τὸ καλούμενον κῦφι θυμίαμα, ταύτας μὲν ἐπαιωρήσας κατὰ τοῦ θυμιάματος φέρει· ὃ δ' ἔτυχε γράψας ὁ πυνθανόμενος θεῖς κατὰ τῶν ἀνθρώπων ἔκαυ[σεν], εἶτα θεοφορεῖσθαι
 5 δοκῶν, εἰσπεσῶν τῷ μυχῶ μέγα καὶ ἀπηχῆς κέκραγε καὶ πᾶσιν ἀσύνητον· [παρελθεῖν] δὲ πάντας τοὺς παρόντας [κελεύει κεκραγῶ-
 τας] καὶ τὸν Φρήν ἢ τιν' ἕτερον ἐπικαλοῦντας δαίμονα. Ἐπειδὴν εἰσελθόντες παρασιῶσιν οἱ παρόντες, ἐπὶ [στοιβῆς] βαλὼν τὸν
 10 παῖδα πολλὰ ἐπιλέγει αὐτῷ, τοῦτο μὲν ἐλλάδι φωνῆ, τοῦτο δὲ ὡς ἑβραῖδι, τὰς συνήθεις τοῖς μάγοις ἐπαιοιδάς· ὃ δὲ ἐνάρχεται προσπεισόμενος. Καὶ ἔνδον φιάλη ὕδατος πλήρει ἐμβαλὼν χάλκανθον καὶ τήξας τὸ φάρμακον, τὸ δῆθεν ἐξαλειφθὲν χαρτίον δι' αὐτοῦ καταρράνας, τὰ φωλεύοντα καὶ κεκρυμμένα γράμματα πάλιν εἰς φῶς ἐλθεῖν ἀναγκάζει, δι' ὧν μανθάνει ἄπερ ὁ πυνθόμενος ἔγραψε. Καὶ διὰ

partes pares; plures autem fingit se inscribere hebraicis litteris dæmones, deinde offert suffimentum magorum Ægyptiorum, quod vocant κῦφι et sublatas has chartæ partes suffimento addit. Quod autem forte scripserit qui interrogavit positum in carbonibus cremavit; deinde magus a deo moveri visus, irruens in recessum, magnum dissonumque clamorem emittit omnibusque inintelligibilem; præterire autem omnes qui adsunt jubet clamantes et Phren invocantes aut quemdam alium dæmonem. Hi quum ingressi adstant præsentibus, magus puero in culcitam coniecto, multa dicit modo græca lingua, modo velut hebraica, consuetas magis incantationes. Ipse sacrum in oblationem ante ceteros efferens: atque intus in phialam aqua plenam injecto chalcantio, dissolutoque pharmaco, quo deletam scilicet chartam illinit, absconditas celatasque litteras in lucem venire cogit, per quas discit

1. εἶτα Mill.; *eis* τὰ cod. — 2. Αἰγυπτίων ἢ cod. — 4. ἔκαυ[σεν]. Uncis inclusa supplevit Mill. — 6-8. ἀσύνητον... οὐδὲ πάντας τοὺς παρόντας... καὶ τὸν Φρήν ἢ... ἕτερον ἐπικαλοῦντες δαίμονα ἐπειδὴν εἰσελθόντες παρασιῶσιν οἱ παρόντες ἐπὶ... cod. quæ correxi et supplevi e p. 95, 7-9. — 8. In codice legitur *επις* '... cætera desunt; conieci ἐπὶ *στοιβῆς* esse restituendum;

ἐπὶ τὸν μυχὸν vel κοῖτον? Mill.; ἐπὶ κλίνην βαλὼν Ræper. — 10. ἐνάρχεται cod. Schneidew.; ἀνέρχεται Miller; ἀπέρχεται Ræper. — 10-11. προσπεισόμενος cod. Mill. Schneid.; sed post ἐνάρχεται, quod codex habet, legendum est *προσπεισόμενος*. — 11. φιάλη ὕδατος πλήρης sic cod. quem inspexi. πλήρης male legit Miller. — 14. ἄπερ ὑποθέμενος cod.; Mill. correxit.

τοῦ χαλκάνθου δέ τις εἰ γράψει, καὶ τῆς κηκίδος ὑποθυμιάσει λε-
 λειωμένης, Φανερά γένοιτ' ἂν τὰ κεκρυμμένα γράμματα. Καὶ γά-
 λακτι δὲ εἰ γραφείε τις, εἶτα χάρτην καύσας καὶ λειώσας ἐπιπάσας
 τρίψειεν ἐπὶ τοῖς τῷ γάλακτι γεγραμμένοις γράμμασιν, ἔσται πρὸς
 δηλα. Καὶ οὔρον δὲ καὶ γάρον καὶ τιθυμάλου ὀπὸς καὶ συκῆς ποιεῖ 5
 τὸ ὅμοιον. Ἐπειδὴ δὲ ἔμαθε τὴν ἐρώτησιν οὕτως⁽⁶⁴⁾, τίνα χρὴ τρῶ-
 πον ἀποκρίνεσθαι προῦνόησε. Καὶ λοιπὸν εἶσω παρελθεῖν κελεύει
 τοὺς παρόντας δάφνας ἔχοντας καὶ σείοντας καὶ κεκραγότας καὶ τὸν
 Φρῆν ἐπικαλοῦντας δαίμονα· καὶ γὰρ ἐπικαλεῖν τούτοις πρέπει καὶ
 τοῦτο αἰτεῖν παρὰ δαιμόνων ἄξιον, ὃ δι' αὐτῶν παρέχειν οὐ θέλου- 10
 σιν ἀπολέσαντες τὰς φρένας. Τὸ δὲ ἄκοσμον τῆς βοῆς καὶ ὁ ψόφος
 οἷς ἐν ἀπορρήτῳ πεποιηκέναι νομίζεται παρακολουθεῖν ἐκώλυσε.
 Τίνα δὲ ταῦτα ἐσί, καιρὸς λοιπὸν λέγειν. Πολὺ μὲν οὖν τυγχάνει
 τὸ σκότος. Λέγει γὰρ ἀδύνατον τὰ θεῖα ὄραν θνητῆν φύσιν, ἱκανὸν
 γὰρ τὸ ὀμιλεῖν. Κατακλίνας δὲ τὸν παῖδα πρηνηῆ καὶ δύο τῶν γραμ- 15
 ματιδίων ἐκείνων, ἅπερ ἦν ἐγγεγραμμένα ἑβραϊκοῖς δῆθεν γράμμα-

quæ scripserat interrogator. Et si quis chalcantho scribet, tritæque gallæ
 vapore quæ scripta sunt suffumigabit, conspicuæ erunt absconditæ litteræ.
 Et si quis lacte scribet, deinde chartam cremabit teretque et tritam insperget
 litteris lacte efformatis, conspicuæ erunt. Urina etiam et garum et tithymali
 succus et fici similiter agit. Postquam ita didicit quæstionem, providet quo-
 modo debeat respondere; demum introire jubet adstantes, lauri ramos in
 manu tenentes, agitantisque et clamantes et Phren dæmonem invocantes.
 Quem quidem invocari ab his decet, illudque a dæmonibus poscere con-
 venit quod per se ipsi nolunt proferre, mente alienati. Inordinatus autem
 clamor et strepitus ad ea quæ in arcano fieri creduntur animum atten-
 dere impediunt. Quænam autem ea sint, jam tempus est dicere. Magna vi-
 delicet fit obscuritas. Negat enim magus divina a natura mortali videri
 posse, satis enim esse commercium cum illis. Reclinato autem puero in
 præceps, duabusque tabellis istis, quibus inscripta hebraicis litteris dæ-

1. δέ τιςι cod. — 3. χάρτην cod. — λέσαντες cod. — 12. ἐν ἀπορρήτως cod.
 4. τρίψει cod. — 5. οὔρος cod. — 9. ἐπι- — ἐνόμιζε cod. Mill. — ἐκώλυε cod. Mill.
 καλοῦντες cod. — ἐπικαλεῖν] ἐπιγελάειν — 16. ἐγγεγραμμένα cod.
 cod. Mill. — 10. ἀξιοῖ Mill. — 11. ἀπω-

σιν ὡς δαιμόνων ὀνόματα, πλευρᾷ παραθεῖς ἑκατέρω, τὰ λοιπὰ τοῖς ὡσὶν ἐνθήσειν λέγει. Ἔστι δὲ τοῦτο αὐτῷ ἀναγκαῖον, ἵνα τι παραθῆ τοῖς ὡσὶ τοῦ παιδὸς ὄργανον, δι' οὗ πᾶν ἔστι σημᾶναι θέλοντα· ἤχει τε πρῶτον ἵνα φοβηθῆ ὁ παῖς, καὶ δεύτερον ἐπιβομβεῖ,
 5 ἔπειτα τὸ τρίτον λαλεῖ διὰ τοῦ ὄργανου, ἃ λέγειν τὸν παῖδα βού-
 λεται, καὶ τὴν ἔκβασιν τοῦ πράγματος δοκεῖει, εἶτα τοὺς μὲν παρόντας ἡσυχάζειν ποιεῖ, τὸν δὲ ἃ παρὰ τῶν δαιμόνων ἤκουσε σημαίνειν ἀξιοῖ. Τὸ δὲ τοῖς ὡσὶ παρατεθὲν ὄργανον ἔστι φυσικὸν ὄργανον, τῶν μακροτραχήλων γεράνων ἢ πελαργῶν ἢ κύκνων ἀρ-
 10 τηρία· ὧν εἰ μηδέτερον παρῆ, ἔστι καὶ ἕτερα τέχνης ὄργανα ⁽⁶⁵⁾.

monum nomina erant, utrinque lateri appositis, reliqua in aures intromis-
 surum dæmonem dicit. Est autem id ipsi necessarium, ut apponatur quod-
 dam auribus pueri instrumentum, per quod licet quæ quis volet indicare.
 Sonat autem primo, ut puer terreatur, secundo bombum movet, tertio
 loquitur per instrumentum, quod a puero vult dici et rei exitum exspectat;
 deinde eos qui adsunt tacere jubet, et illum quæ a dæmonibus audierit de-
 clarare. Quod autem auribus appositum est instrumentum, instrumentum
 est naturale, nempe arteria gruorum aut ciconiarum aut cygnorum, quibus
 longum collum est; quorum si nullum adest, alia sunt instrumenta arte

3-4. σημᾶναι [ἄ] sive ὅσα θέλει· κατη-
 χεῖ τε πρῶτον conj. Mill. — 4. ἤχει δὲ τὸ
 Schneid.; ἡχοῦντα cod. — τι βομβεῖ cod.;
 ἐπιβομβεῖ Mill. — 5-10. Hæc non potuit
 scribere Origenes; nam idem in libro ter-
 tio περὶ Ἀρχῶν (pag. 144, edit. Bened.)
 scripsit: «Quid autem dicendum est de
 «his etiam quos divinos appellant, a qui-
 «bus per inoperationem dæmonum eorum
 «qui eis præsent, versibus arte modulatis
 «responsa proferuntur? Sed et hi quos
 «magos vel maleficos dicunt, aliquoties
 «dæmonibus invocatis supra pueros parvæ
 «ætatis, versu eos dicere poemata admi-
 «randa omnibus et stupenda fecerunt.»
 Sic Origenes dæmonibus attribuit quæ
 noster Φιλοσοφουμένων auctor declarat
 esse artes et fraudes magorum. De pueris
 magicis dicit Apul. Apol. p. 474: «Me-

«mini me apud Varronem legere: Tralli-
 «bus de eventu Mithridatici belli magica
 «percontatione consulentibus, puerum in
 «aqua simulacrum Mercurii contemplan-
 «tem quæ futura erant centum sexaginta
 «versibus cecinisse. Itemque Fabium,
 «quum quingentos denarios perdidisset,
 «ad Nigidium consultum venisse; ab eo
 «pueros carmine instinctos indicasse ubi
 «locorum defossa esset crumena cum parte
 «eorum, cæteri ut forent distributi: unum
 «etiam denarium ex eo numero habere
 «M. Catonem philosophum, quem se a
 «pedissequo in stipem Apollinis accepisse
 «Cato confessus est. Hæc et alia apud ple-
 «rosque de magicis pueris lego.» — 6. ὡς
 δοκεῖ cod.; δοκεῖει Mill.; ὡς nato ex ul-
 timis voc. πράγματος. — 10. παρῆ ἔστι
 Mill.; παρέστι cod.

αὐλίσκοι γὰρ τινες χάλκεοι τὸν ἀριθμὸν δέκα εἰς ἀλλήλους χωροῦντες, εἰς σιενὸν ἀπολήγοντες εὐάρμοστοι γίνονται, δι' ὧν πρὸς τὸ οὖς ὅσα θελεῖ φθέγγεται. Καὶ ταῦτα ὁ παῖς κατακούων ἐμφόβως ὡς ὑπὸ δαιμόνων λαλούμενα κελευσθεὶς ἀποφθέγγεται. Εἰ δὲ καὶ σκύτος τις ράβδῳ περιθεὶς ὑγρὸν ξηράνας καὶ συναγαγὼν προσαρμόση καὶ ἀπο- 5 σπάσας τὴν ράβδον αὐλίσκου δίκην τὸ σκύτος ἐργάσηται, τὸ ὅμοιον ποιεῖ. Εἰ δὲ τι τούτων μὴ παρῆ, βίβλον λαβὼν ἐπισπασάμενος ἐνδοθεν ὅσον χρήζει ἐπὶ μῆκος ἐκτείνας, τὰ ὅμοια ἐνεργεῖ. Εἰ δὲ προειδείη ὅστις πάρεσσι πεισόμενος, ἐτοιμότερος πρὸς πάντα γίνεται. Εἰ δὲ καὶ τὴν πεῦσιν προμάθη, γράφει τῷ φαρμάκῳ καὶ ὡς 10 ἐμπαράσκευος ἰκανώτερος νομίζεται σαφῶς γράψας τὸ ἐρωτώμενον. Εἰ δὲ ἀγνοεῖ, ὑποτοπάζει καὶ ἀμφίβολον καὶ ποικίλην ἀποφαίνεται τι δεχόμενον μετὰφρασιν, ἵνα τὴν μὲν ἀρχὴν ἄσημος οὖσα ἢ χρησιμοδοσία εἰς πολλὰ ἔσται, ἐπὶ δὲ τῇ ἐκβάσει τῶν συμβησομένων πρὸς τὸ συμβὰν πρὸρρήσις νομίζεται. Εἶτα λεκάνην πληρώσας 15

facta : tibiolæ enim æneæ, numero decem, in se invicem coeuntes, atque in angustum desinentes, idoneæ sunt, per quas in aures quæcumque volet magus enuntiet. Quæ puer exaudiens, cum terrore velut a dæmonibus profata jussus reddit. Si autem et corium quis baculo circumdederit humidum, siccatumque et contractum consuerit, et deinde baculum abstulerit et tibiolæ in modum corium aptaverit, facit idem. Quod si nihil horum in promptu sit, sumptum volumen intus protrahit et quantum opus est in longitudinem extendit et sic idem efficit. Si autem præsciverit quis sit ille qui interrogaturus est, paratior fit ad omnia. Sin autem quæstionem ipsam præsciverit, scribit pharmaco, atque, utpote præparatus, peritior habetur, ut qui, quod petitur, clare scripserit. Sin autem nescit, fingit aliquid et profert quod ambiguam ac variam interpretationem capiat, ita ut primo oraculum istud obscurum ad diversa referatur, in exitu autem, ad id quod evenerit, quidquid fuerit, accommodari possit. Deinde pelvim implet aqua, et chartam

5-6. καὶ ante ἀποσπ. add. Mill. — 8. susp. Mill. — 12. ὑποτοπάζει καὶ Mill. ; Εἰ δὲ Mill. ; οὐδὲ cod. — 9. ὅστις Schn. ; ὑποπλάζεται cod. — ποικίλην Ræp. ; ποιστι cod. Mill. — 11. νομίζεται Schneid. ; κίλον cod. Mill. — 13. τι δεχόμενον ὀνομάζεται cod. ; ὧν δοξάζεται γράψαι Schneid. ; ἐπιδεχόμενον cod. Mill.

ὕδατος ὡς ἀγραφον τὸν χάρτην καθίησι συνεμβαλὼν χάλκανθον·
 οὕτως γὰρ ἀνατέλλει τὴν ἀπόκρισιν φέρων ὁ γραφεὶς χάρτης. Τῷ
 μὲν δὴ παιδίῳ καὶ φαντασίαι φοβεραὶ γίνονται πολλάκις· καὶ γὰρ
 πληγὰς ἐμβάλλει εὐπόρως ἐκφοβῶν. Λίβανον γὰρ εἰς πῦρ ἐμβαλὼν
 5 πάλιν ποιεῖ τοῦτον τὸν τρόπον. Βῶλον τῶν λεγομένων ὀρυκτῶν
 ἀλῶν κηρῷ Τυρρηνικῷ περισκεπάσας καὶ αὐτὸν δὲ λίβανου βῶλον
 διχοτομήσας ἐντίθησι τοῦ ἀλατος χόνδρον, καὶ πάλιν συγκολλή-
 σασ ⁽⁶⁶⁾ ἐπὶ ἀνθράκων καιομένων τιθεὶς ἑᾶ. Τοῦ δὲ συγκαέντος οἱ
 ἅλεις ἀναπηδῶντες φαντασίαν ἀπεργάζονται ὡσπερ ξένου θεάμα-
 10 τος γινομένου· αἱματώδη δὲ φλόγα ποιεῖ τὸ Ἰνδικὸν μέλαν ἐντε-
 θὲν τῷ λίβανωτῷ, καθὼς προείπαμεν. Αἱματώδη δὲ ὑγρασίαν ποιεῖ
 κηρὸν ἀγχούση ἀναμίξας καὶ, ὡς ἔφην, τῷ λίβανωτῷ τὸν κηρὸν
 ἐνθέμενος· ἀνθρακας δὲ κινεῖσθαι ποιεῖ σχισίην ὑποθεὶς στυπλη-
 ρίαν, ἧς λυομένης καὶ δίκην πομφολύγων διοιδούσης κινουῦνται οἱ
 15 ἀνθρακες.

tanquam inanem demittit simulque immittit chalcantum. Sic emergit fe-
 rens responsionem inscripta charta. Puero quidem phantastici terrores sæpe
 fiunt; nam et verberibus aliquando eum percutit quibus prompte terreat.
 — Thus etiam in ignem injiciens rursus hoc modo operatur. Postquam
 frustum quod dicitur fossilis salis circumtextit cera Tyrrenica et simul hoc
 thuris frustum dissecuit, injicit salis granum, rursusque colligatum in ar-
 dentibus carbonibus impositum relinquit. Quo concremato sales exsiliences
 simulacrum quoddam efficiunt quasi novi et miri spectaculi apparentis. San-
 guinolentam autem flammam reddit indicum nigrum inclusum in thure, ut
 supra diximus; et sanguineum liquorem parat cera anchusæ commixta,
 eaque, ut dixi, cera inclusa in thure. Carbones autem moveri facit eis
 sectum supponendo alumen, quo soluto, et bullarum instar intumescente,
 moventur carbones.

1. ὡς . . . χάρτην Mill.; ἀγράφου χάρ-
 του cod. — 2. ἀνατέλλει Ræper.; ἀναπλεῖ
 cod. Mill. — 5. Βῶλων cod. — 6. λιβά-
 νου βῶλον Schneid.; λιβανωτὸν? Mill. —
 11. λιβάνω τῷ cod. — In margine codex
 habet: περὶ ἀνθράκων· περὶ σημείων μα-

γικῶν· περὶ ὧν. Quod est titulus capituli.
 Quæ autem leguntur de his magicorum
 artibus brevia sunt et videntur selecta e
 longiore notitia. Suspicio librarium ex-
 cerpsisse quædam et omisisse plura. —
 12. τὸν κηρὸν Mill.; κηρῷ cod.

2. Ὡὰ δὲ διάφορα ἐπιδείκνυνται τὸν τρόπον τόνδε· κορυφὴν τρυπίσας ἐξ ἐκατέρων καὶ τὸ λευκὸν ὑπεξαγαγὼν αὐθις βάψας ἔμβαλε τῷ μὲν τῆς σινώπιδος, τῷ δὲ τοῦ γραφικοῦ μέλανος. Ἀπόφρασσε δὲ τὰς τρυμαλιὰς ξέσματι τῶν ὠῶν λείψ μετ' ὀποῦ συκῆς ἐμπλάσας.

5

3. Τοῖς δὲ ἀμνοῦς ἀποτέμεσθαι τὰς κεφαλὰς ἐαυτῶν ποιοῦσιν οὗτος ὁ τρόπος. Κρύβδην καυστικῶν φαρμάκων χρίσας τὸν φάρυγγα ἐξ παραθεις τὸ ξίφος· ὃ δὲ κνήθεσθαι θέλων προσπεσὼν τῇ μαχαίρᾳ θλίβων σφάζεται καὶ μικροῦ δεῖν ἀποτέμνει τὴν κεφαλὴν. Ἔστι δὲ τὸ φάρμακον βρυωνία καὶ ἀδάρκη καὶ σκίλλα κατ' ἴσον μεμιγμένα. 10 ἵνα δὲ λάθῃ φέρων τὸ φάρμακον, φέρει πυξίδα διπλῆν κερατίνην, ἧς τὸ φανερόν μέρος ἔχει λιβανωτόν, τὸ δὲ ἀφανὲς φάρμακον· ἀλλὰ καὶ τοῖς ⁽⁶⁷⁾ ὡσὶ τοῦ τεθνηξομένου ἐμβάλλει ὑδράργυρον· ἔστι δὲ θανατηφόρον φάρμακον.

4. Αἰγῶν δὲ κὰν ἐπιπλάσῃ τις κηρωτῇ τὰς ἀκοάς, φασὶ θνήσκειν 15

2. Ova autem diversa ostenduntur hocce modo : facto ab extrema utraque parte foramine et albo subducto, rursus immergens injice huc minii particulam, illuc scriptorii atramenti. Claude foramina ramentis ovorum minutis, cum fici succo illinens.

3. Iis qui oves sua sibi capita abscidere faciunt hic est modus agendi : clam caustico pharmaco ovis guttur illinit et apposito gladio abit. Illa autem se scabere volens irrui in gladium fricandoque jugulatur et parum abest quin secet sibi caput. Est autem pharmacum istud compositum ex bryonia, adarca et scilla æqua ratione inter se mixtis. Ut autem lateat quum pharmacum affert, pyxidem portat duplicem corneam. In ea parte quæ patet, thus apparet; in secreta autem pharmacum includitur. At etiam in aures ovis perituræ injicit hydrargyrum, quod lethiferum est pharmacum.

4. Caprarum autem si quis cerato obseraverit aures, dicunt eas haud multo

1. ἐπιδεικνύντες cod. Mill. corr. — 2. ἐξ ἐκατέρας? Schneid. — 3-5. Hæc non sunt integra. — 3. τῷ τὸ . . . τὸ cod. Mill. Schneid. — τοῦ γραφικοῦ Mill.; τῆς γραφικῆς cod. — 4. λείψ Mill.; λειῶν cod. — 6. Τῶν δὲ ἀμνῶν cod. Mill. corr. — 8. παραθεις Schneid.; παραδοθεις cod. — κνήθε-

σθαι cod. Mendæ ejusmodi sæpe in codice nostro occurrunt, littera ι pro η posita. Quum ambæ litteræ idem sonent, a librario confusæ fuerunt. — 9. ἀποτέμνειν cod.; ἀποτέμνει Mill.; ἀποτέμεται? Schneid. — 12. ἧς τὸ Mill.; εἰς τὸ cod. — 15. ἐπιπλάσῃ cod. Mill.; ἐπιπλάσῃ Schneid.

μετ' ὀλίγον ἀναπνεῖν κωλυόμενας· ὁδὸν γὰρ αὐταῖς ταύτην εἶναι λέγουσι τοῦ δι' ἀναπνοῆς ἐλκομένου πνεύματος. Κριδὸν δὲ θνήσκειν φασίν, εἰ κατ' ἀντικρὺ τις ἀνακλάσειεν ἥλιον. Οἶκον δὲ ποιοῦσι καίεσθαι τῶν θαλαττίων τινὸς ἰχώρι χριόμενον τοῦ καλουμένου
 5 δακτύλου. Καὶ τὸ διὰ τῆς ἄλμης δὲ πᾶν χρησιμον. Ἔστι δὲ ἀφρὸς θαλάσσης ἐν ὁσπράκινῳ σάμνῳ μετὰ γλυκέων ἠψημένος, ᾧ ζέσαντι λύχρον εἰς προσάγῃς καιόμενον, ἀρπάσαν τὸ πῦρ ἐξάπτεται, καὶ καταχυθὲν τῆς κεφαλῆς οὐ καίει τὸ σύνολον. Εἰ δὲ καὶ μαννῆ ἐπιπάσσεις ζέοντι, πολλῶ μᾶλλον ἐξάπτεται. Βέλτιον δὲ δρᾶ, εἰ καὶ
 10 θείου τι προσλάβοις.

5. Βροντῆ γίνεται τρόποις πλείοσι· λίθοι τε γὰρ πλείονες καὶ μείζονες κατὰ κρημνῶν φερόμενοι διὰ σανίδων ἐπικαταπίπτουσι χαλκοῖς ἐλάσμασι καὶ βροντῆ παραπλήσιον τελοῦσι ψόφον· καὶ σανίδα δὲ λεπτήν, ἥπερ οἱ γναφεῖς τὴν ἐσθῆτα πιέζουσι, σχοινίῳ λεπτῶ

post emori, quod spirare non valeant; eis enim hanc esse viam aiunt qua ducitur per respirationem spiritus. Arietem vero perire aiunt si quis adversus reflexerit solem. Domus autem incendium efficiunt illinendo eam succo piscis cujusdam ex marinis cui dactylus nomen est. Et id etiam quod efficitur per aquam marinam perutile est. Spumam quidem maris habet testacea olla cum dulcibus coctam; cui ferventi si facem incensam admovebis ignem corripit et incenditur, sed non urit ista commixtio infusa in caput. Sin vero et mannae inspersionis ferventi, multo magis ignis incenditur; quod melius etiam fit si sulphuris aliquid assumpseris.

5. Fit pluribus modis tonitru: lapides enim plures et majores si praecipites per tabulas ligneas volutentur et infra in aeneas laminas incidant, proximum tonitru dant fragorem. Et tabulam exilem, quali fullones vestes comprimunt,

3. ἥλιον Ræper. — Cod. in marg. θάνατος κριοῦ. Idem ex Alcmaeone tradit Aristot. lib. I, 11, *Histor. anim.* at Varro, lib. II, *De re rust.* cap. 111, et Plin. VII, v, ex Archelao; cf. quoque *Ælian. Hist. an.* I, 111, Mill. — 4. χριόμενον cod. in marg. — 8. Quid μαννῆ sibi velit ignoro. Fortasse resinacea quaedam substantia in-

telligitur, quum *manna* apud Plinium proprium vocabulum sit quo appellantur grana thuris et aliarum resinarum. Mill. Suspicio librarium legisse μαννῆ pro μάλθῃ. — 10. τι προσλάβοι A. Meinek.; τινὸς λάβοι cod. Mill. lege προσλάβοις ob ἐπιπάσσεις. — 13. θλάσμασι cod.; ἀποτελοῦσι? Mill.; ἐλάσμασι Mill. Schneid.

περιελήσαντες, εἶτα ροίζῳ τὴν σχοῖνον ἐπισπώμενοι ῥομβοῦσι τὴν
 σανίδα, ἢ δὲ δονουμένη ἤχον βροντῆς ἀπεργάζεται. Ταῦτα μὲν οὕ-
 τως παίζεται. Ἔτερα δὲ ἃ καὶ αὐτὰ οἱ ⁽⁶⁸⁾ παίζόμενοι ὡς μεγάλα
 νομίζουσιν ἐκθήσομαι. Πίσσης λέβητα μεσλὸν ἐπ' ἀνθράκων καιο-
 μένων τιθέντες, ἐπὰν βράση, καθιέντες τὰς χεῖρας οὐ καίονται· ἀλλὰ 5
 καὶ ἐπὶ ἀνθράκων πυρὸς περιπατοῦντες γυμνοῖς ποσὶν οὐ καίονται·
 ἀλλὰ καὶ πυραμίδα λιθίνην θεῖς ἐπὶ πυρὰν καίεσθαι ποιεῖ· ἐκ τε
 τοῦ στόματος πολὺν καπνὸν προφέρει καὶ πυρώδη· εἶτα καὶ σιν-
 δόνα ἐπιθεῖς ἐπὶ λεκάνῃ ὕδατος, πολλοὺς ἐπιβαλὼν ἄνθρακας καιο-
 μένους ἄκαυστον φυλάττει τὴν σινδόνα· σκότος δὲ ἐν οἴκῳ ποιήσας 10
 ἐπεισάγειν φάσκει θεοὺς ἢ δαίμονας, καὶ εἴ πῃ ἀπαιτεῖ τις Ἄσκλη-
 πιδὸν δεικνύειν, ἐπικαλεῖται οὕτως λέγων·

Υἱά πάλαι φθίμενον, πάλιν ἄμβροτον, Ἀπόλλωνος
 κικλήσκω λοιθαῖσι μολεῖν ἐπίκουρον ἐμαῖσιν·

postquam tenui fune circumligaverunt, deinde cum stridore funem attra-
 hunt, voluntque tabellam; hæc quidemvolvendo tonitru fragorem edit.
 Hoc modo igitur hæc luduntur. Alia autem quæ et ipsa pro magnis habent
 qui luduntur exponam. Pice plenam pelvim carbonibus ardentibus impo-
 nunt, et quum ebullit injectis manibus non uruntur. Imo etiam in carbo-
 nibus ignis nudis pedibus ambulantes non uruntur; lapidea tamen pyramis
 in foco imposita ut comburatur efficit magus; et ex ore multum fumum vo-
 mit et igneum. Deinde sindone in aquæ pelvim injecta, multisque injectis
 ardentibus prunis, sindonem tamen igne intactam servat. Tenebris autem in
 domo factis jactat sese introducturum deos vel dæmones, et, si quis forte
 Æsculapium ostendi sibi petierit, hisce verbis invocat :

Filium quondam mortuum, rursus immortalem, Apollinis
 invoco, libaminibus ut veniat auxiliator meis;

3. ἃ καὶ αὐτὰ οἱ Ræper.; ἃ καὶ οἱ αὐτὰ
 οἱ cod.; ἃ καὶ αὐτοὶ οἱ Mill. — 5-6. Ἀλλὰ
 καὶ . . . οὐ καίονται in marg. litteris ru-
 bricatis Mill. — 7. πυρῶδαν cod. — 11. εἴ
 πῃ ἀπαιτεῖ τις Schneid.; εἰπεῖν ἀπαίτης
 cod.; εἴ τις ἀπαιτῆ Mill. — 13. Dixit de
 his versibus A. Meinekios in Annal. Mar-

burg. ann. 1852, IV, p. 375. Υἱά Mill.
 Ζῆνα cod. — ἄμβροτον Mill.; μ' ἄβροτον
 cod. — 14. κικλήσκοιο βασιμολεῖν cod.;
 κικλήσκω λοιθαῖσι μολεῖν Ræp.; κικλήσκω
 θυσταῖσι μολ. Meinekios; κικλ. Θήβαισι
 μολ. Mill. — ἐμαῖσινος ποτε cod. Cf, infra
 p. 108, 12 : ἡμετέρῃσι θυηλαῖς.

ὅς ποτε καὶ νεκῶν ἀμεινῶν μυρία βῦλα,
 Ταρτάρου εὐρώεντος ἀεικλαύτοισι μελάθροις
 δύσνοστον πλώοντα ῥόον, κελαδόν τε δίαυλον
 πᾶσιν ἴσον τελέσαντ' ἀνδρεςσι [κατα]θνήτοισιν,
 5 λίμνη πᾶρ γούωντα καὶ ἄλλιτα κωκύοντα,
 αὐτὸς ἀμειδήτοιο ἐρύσασα Φερσεφονείης·
 εἴτ' ἐφέπεις Τρίκης ἱερῆς ἔδος, εἴτ' ἐρατεινὴν
 Πέργαμον, εἴτ' ἐπὶ τοῖσιν Ἴονίαν Ἐπίδαυρον,
 δεῦρο, μάκαρ, καλέει σε μάγων [πρόμος] ᾧδε [παρεῖναι].

10 6. Ἐπὶ δὲ χλευάζων λήξῃ, φαίνεται κατὰ τοῦ ἐδάφους⁽⁶⁹⁾ πυρώ-
 δης Ἀσκληπιός. Εἶτα θεοὶ ἐν μέσῳ λεκάνῃ πλήρη ὕδατος πάντας
 καλεῖ τοὺς θεοὺς, καὶ παραγίνονται. Ἐγκύψας γὰρ ὁ παρὼν ἐν τῇ
 λεκάνῃ ὄψεται πάντας καὶ τὴν Ἄρτεμιν ἅμα σκύλακας ὑλακτοῦντας

qui aliquando et umbrarum inanium permultas legiones
 Tartari immensi semper lugentibus in cavernis
 irremeabile transeuntes flumen streperumque diaulum
 emensas omnibus hominibus mortalibus æqualem,
 juxta lacum dolentes et inexorabiliter plangentes
 ipse a truci retraxisti Proserpina:
 sive tenes sanctæ Triccæ sedem, sive amœnam
 Pergamum, sive præter has Ioniam Epidaurum,
 Huc, beate, vocat te magorum princeps, huc adesto.

6. Postquam autem his nugis finem posuit, igneus Æsculapius in solo ap-
 paret; deinde in medio posita pelvi plena aqua, magus omnes vocat deos,
 et adsunt. Si quis enim eorum qui adsunt in pelvim inspexerit, videbit omnes
 deos Dianamque secum canes latrantes agentem. Non abnuemus autem et

2. εὐρώεντος cod. — ἀεικλαύτοισι vel
 ἐνὶ κλαυτοῖσι Meinek.; ἀεικαύστοισι cod.
 Mill.; ἀεικλειστοῖσι vel ἀεικλαυστοῖσι
 Ræp. — 3. πλώοντα Meinek.; ἀπλόοντα
 cod.; πλώσαντα Ræper.; an διαπλέοντα?
 Schneid. — κελαδόν τε δίαυλον Schneid.;
 κελαδόν τε διαύλου vel κελανόν (h. e. κε-
 λαιόν) τε δίαυλον Meinek. — 4. πᾶσιν
 ἴσον τελέσ' ἀνδράσι Θνητοῖσι cod. Mill.
 corr. — 5. ἄλλιτα Schneid.; ἄλλυτα Mill.;
 ἀκλυτα vel ἀκριτα Meinek. — 6. αὐτὸς

Mill.; αὐτῆς susp. Meinek. — ἀμειδήτοιο
 Mill.; ἀμειδῆ τις cod. — Φερσεφονείης cod.
 — 7. Τρίκης Meinek.; conf. *Vindicia*
Strabon. pag. 156; Θρήκης cod. Mill. —
 ἔδος, εἴτ' Mill.; ἔδος eis cod. — 8. εἴτ'
 ἐπὶ cod. — Ἴονίαν cod. conf. Pausan. *Co-*
rinth. xxvi, Mill. — 9. πρόμος ᾧδε παρεῖ-
 ναι Schneid.; ᾧδε . . . cod.; ὅδε . . . Mill.;
 χορὸς ᾧδε παρεῖναι Meinek. — 10. cod.
 habet in margine: περὶ Ἀσκληπιοῦ καὶ
 Ἀρτέμιδος. — 11. πλήρη cod.

ἄγουσαν. Οὐκ ὀκνήσομεν δὲ καὶ τούτων τὴν ἱστορίαν ὡς ἐπιχει-
 ροῦσι διηγήσασθαι. Τῷ γὰρ λέβητι τῆς πίσεως ὡς ἐμβράσσοντι
 καθήσιν τὰς χεῖρας· ὄξος δὲ καὶ νίτρον ἐμβαλὼν καὶ πίσσαν ὑγρὰν
 ὑποκαίει τὸν λέβητα· τὸ δὲ ὄξος ἅμα τῷ νίτρῳ μιγνὺν ἀντιλαμβανό-
 μενον Θέρμης μικρᾶς κινεῖ τὴν πίσσαν ὡς μέχρι τῆς ἐπιφανείας 5
 κινεῖν πομφόλυγας καὶ φαντασίαν μόνην παρέχειν ζέοντος· φθά-
 νει δὲ καὶ τὰς χεῖρας πολλάκις ἄλμη νιψάμενος, διὸ οὐ πάνυ τι
 καίει, κἂν ἀληθῶς ζέῃ· εἰ δὲ μυρσίνη καὶ νίτρῳ καὶ σμύρνη μετ'
 ὄξους μίξας ἐπιχρίσας ἀπονίψει τὰς χεῖρας ἄλμη πλεισίαις, οὐ
 καίεται· τοὺς δὲ πόδας οὐ καίεται ἰχθυοκόλλα καὶ σαλαμάνδρα χρι- 10
 σάμενος. Τὸ δὲ τὴν πυραμίδα καίεσθαι δαδίου δίκην, οὖσαν λίθον,
 αὕτη αἰτία. Γῆ μὲν ἐστὶ Κρητικὴ τὸ μὲν σχῆμα πεπλασμένη πυ-
 ραμῖς (τὸ δὲ χρῶμα ὡς λίθος γαλακτικός), κατασκευάζεται δὲ τοῦ-
 τον τὸν τρόπον· βρέξας ἐλαίῳ πλείονι τὴν βῶλον, θρεῖς ἐπ' ἀνθρώ-
 κων, ὀπλήσας καὶ πάλιν βρέξας καὶ καύσας δεύτερον καὶ τρίτον καὶ 15
 πολλάκις, καίεσθαι δύνασθαι παρασκευάζει, κἂν ὕδατι βραχῆ· ἔχει

horum historiam, quomodo artem exerceant suam, enarrare. In pelvim ple-
 nam pice et tanquam ebullientem magus immittit manus; injecto autem
 aceto et nitro liquidaque pice succendit pelvim. Sed postquam acetum cum
 nitro mixtum paululum calefactum est, movet picem ita ut bullæ usque ad
 superficiem exsurgant, sed videtur pelvis ebullire; sæpe autem priusquam
 hæc agat, aqua salsa lavat manus ita ut non multum urat, etiamsi revera
 pelvis æstuet. Quod si myrrhino nitroque myrrhaque cum aceto mixtis ma-
 nus unxerit et eas abluerit aqua salsa multoties, non uritur; nec uritur
 pedibus si ichthyocolla et salamandra eas unxerit. Quod autem pyramis.
 etsi lapidea sit, uratur faculæ instar, causa hæc est. Terra Cretica figuram
 imitantur pyramidis (colore autem lapis lacteus videtur), quæ struitur hoc
 modo: magus inungit oleo multo glebam, ponitque super carbonibus;
 quam coctam rursus inungit atque iterum urit, ac tertium ac sæpius iisdem
 iteratis, facit ut possit incendi, etiamsi aqua inundetur; inest enim in ea

1. ἄγουσιν cod. — 2. τῆς πίσεως cod. λυγγας cod. — 3. ἐμβράσσοντι cod. — 4. ὄξος δὲ
 Mill. — 5. μεστῷ πίσεως? Schneidew. — 6. ὄξος δὲ Mill. — 7. ἐμβράσσοντι cod. — 8. μυρ-
 σίνη cod.; cf. supra not. ad l. 8, p. 100. — 9. ἰχθυοκόλλας cod. — 10-11. χρησά-
 μενος cod. Mill. — 12. ὡς λίθος bis in cod.

γὰρ ἐν ἑαυτῷ πολὺ τὸ ἔλαιον· ἀνάπτεται δὲ δι' αὐτοῦ, τοῦ μάγου
 σπένδοντος, ἢ πυρὰ τίτανον ὑποκαιομένην⁽⁷⁰⁾ ἔχουσα ἀντὶ σποδιᾶς
 καὶ λιβανωτῶν λεπτῶν καὶ πολὺ [σίτυπειου] καὶ δαδίων κεχρισμένων
 αὐτοβρύτων κηκίδων τε κενῶν ἔνδον πῦρ ἔχουσῶν· καπνὸν δὲ ἐκ
 5 τοῦ σίόματος ἀνίει ἔγχρονίσας καὶ πῦρ κηκίδι ἐμβαλὼν καὶ τῷ σίτυ-
 πείῳ συμπεριβαλὼν καὶ φουσῶν ἐν τῷ σίόματι· τό γε μὴν περικείμε-
 νον τῇ λεκάνῃ σινδόνιον, ἐφ' ᾧ τίθησι τοὺς ἀνθρακας, διὰ τὴν
 ὑποκειμένην ἄλμην οὐκ ἐκαίετο, καὶ αὐτὸ δὲ ἦν ἄλμη προβεβρεγμέ-
 νον, εἴτα κεχρισμένον ῥοῦ τὸ λευκὸν μεθ' ὑγρᾶς σίτυπληρίας. Εἰ δὲ
 10 καὶ χυλὸν ἀειζώου τις τούτοις μετ' ὄξους ἐπιμίξειε καὶ πρὸ πολλοῦ
 σφόδρα καταχρίσαι χρόνου, βαφὴν τῷ φαρμάκῳ μένει παντελῶς
 ἄκαυστον.

7. Ἐπεὶ μὲν οὖν τῶν παρ' αὐτοῖς ἀπορρήτων μαθημάτων συντόμως
 τὰς δυνάμεις ἐξεθέμεθα, εὐκόλον τε τὴν μέθοδον αὐτῶν κατὰ Γνώσιν

multum olei; per hunc autem ardescit, libante mago, focus qui pro cinere
 calcem coctam habet thusque minutum et multam stupam facularumque
 unctarum fasciculum gallarumque cavarum, in quibus intus ignis celatur;
 fumum autem ex ore evomit per complusculum tempus, quod efficit ignem
 in gallam injiciendo et stupa circumvolvendo et conflando in ore. Sindo-
 nium autem in quo carbones ponit pelvi superimpositum, ob suppositam
 aquam salsam, non urebatur; antea autem ipsum quoque erat aqua salsa
 inunctum, deinde illitum ovi albo et alumine liquido. Si autem liquor sem-
 pervivi cum aceto his admixtus fuerit et sindonium permulto ante tempore
 inunctum fuerit hoc pharmaco, jam manet omnino inviolabile igni.

7. Postquam igitur arcanarum harum scientiarum breviter virtutes expo-
 suimus facilemque viam secundum Gnosim monstravimus, ne hoc quidem

2. σπένδοντος cod.; συσκευάζοντος
 susp. Mill.; an σπένδοντος? Schneid. —
 πυρὰ cod. — 3. πολὺν cod.; lacunam
 esse post πολὺν susp. Mill. id quod con-
 firmat infra, l. 28-29, ubi τῷ σίτυπείῳ
 Schneid. — 4. αὐτοβρύτων Millerus; αὐ-
 τορύτων cod.; φορυτὸν susp. Mill. —
 10. ἀειζώου cod. — 11. An μενεῖ? Schn.
 — 12. Cod habet in margine: περὶ τοῦ

διαλύειν σφραγίδα. — 13. τῶν Schneid.;
 παρὰ τῶν cod.; περὶ τῶν Mill. — 14. μέ-
 θοδον αὐτῶν Schneid.; μετ' αὐτοῖς cod.;
 μετ' αἰτίας Mill. — κατὰ γνώσιν Schneid.;
 κατάγνωσιν cod. Mill. 11 sqq. Dixit de
 hoc loco C. Fr. Hermannus in Supplem.
 Nunciorum Gottingensium Erud. a. 1852,
 p. 108 sqq. qui pulchre observavit hæc
 sumpta esse ex eodem libro Celsi, quæ

ἐδείξαμεν, οὐδὲ τοῦτο σιωπᾶν βουλόμεθα ὄν ἀναγκαῖον, ὡς σφρα-
 γίδας λύοντες ἐσφραγισμένα τὰ γράμματα αὐταῖς ταῖς σφραγῖσιν
 ἀποδιδόασιν· πίσσαν καὶ ῥητίνην καὶ θεῖον, ἔτι δὲ ἀσφαλτον ἴσα
 τήξαντες κολλυρίου σχήματι πλάσαντες φυλάττουσι· καιρὸς δὲ ὅταν
 ἢ λύειν γραμματίδιον, τὴν γλῶσσαν ἐλαίῳ δεύσαντες, εἶτα ἐξ αὐτῆς 5
 τὴν σφραγίδα χρίσαντες, πυρὶ συμμέτρῳ τὸ φάρμακον θερμάναντες
 ἐπιφέρουσι τῇ σφραγίδι καὶ μέχρι ἂν παγῇ παντελῶς ἑῶσι, καὶ
 τούτῳ δίκην σημάντρου χρῶνται. Φασὶ δὲ καὶ αὐτὸν κηρὸν μετὰ πευ-
 κίνης ῥητίνης τὸ παραπλήσιον⁽⁷¹⁾ ποιεῖν καὶ μασίχης μέρη δύο μετὰ
 ξηρᾶς ἀσφάλτου μέρους. Καὶ θεῖον δὲ μόνον ἐπιεικῶς ποιεῖ, καὶ 10
 γύψου δὲ ἄνθος μεθ' ὕδατος διειμένον καὶ κόμμεως· τοῦτο μὲν δὴ καὶ
 πρὸς τὸ σφραγῖσαι μύλιβδον τετηκότα ποιεῖ κάλλιστα. Καὶ τὸ διὰ
 τοῦ τυρρηνικοῦ δὲ κηροῦ καὶ ῥητίνης φορυκτῆς καὶ πίσσης καὶ ἀσφάλ-

silere volumus, utpote quod necessarium sit, scilicet quomodo, sigillis solu-
 tis, sigillatas tamen litteras sigillis iisdem reddant. Picem, resinamque et
 sulfur et insuper asphaltum postquam æquis partibus dividerunt calefaciunt
 et hæc in quoddam collyrium mutata servant; quumque tempus adest sol-
 vendæ epistolæ, lingua madefacta oleo sigilloque ea inuncto, in idem hoc
 sigillum pharmacum modico igni calefactum inferunt, sinuntque donec om-
 nino riguerit. Hoc autem indurato ut sigillo utuntur. Dicunt etiam ipsam
 ceram cum pinea resina mistam, idem efficere posse, et pariter duas masti-
 chæ partes cum parte siccæ asphalti. Et sulfur solum ad eadem satis valet et
 gypsi flos percolatus cum aqua et gummi; quod etiam ad obsignandum
 plumbum liquefactum optime valet. Quod vero fit per tyrrhenam ceram

respexit Lucianus Alexandro, quem ille
 libellum ipsi Celso dedicavit. Ibi c. XXI
 sermo est de magorum artibus in reclu-
 dendis epistolis, ex quibus hæc apponi-
 mus: ἕτερος δὲ τρόπος ὁ διὰ τοῦ λεγο-
 μένου κολλυρίου. Σκευαστὸν δὲ τοῦτο
 ἐστὶν ἐκ πίτλης Βρεττίας καὶ ἀσφάλτου
 καὶ λίθου τοῦ διαφανοῦς τετριμμένου καὶ
 κηροῦ καὶ μασίχης· ἐκ γὰρ τούτων ἀπάν-
 των ἀναπλάσας τὸ κολλύριον καὶ θερμή-
 νας πυρὶ, σιάλῃ τὴν σφραγίδα προχρί-
 σας, ἐπετίθει καὶ ἀπέματτε τὸν τύπον.

Celsi libros ipsos statim commemorat Lu-
 cianus, ἐν οἷς κατὰ μάγων συνέγραψε καλ-
 λιστοῖς τε ἅμα καὶ ὠφελιμωτάτοις συγ-
 γράμμασιν, eosdemque Origenes c. Cels.
 I, XLVIII, p. 383 A ed. Rusæi κατὰ μαγείας
 βιβλία πλείονα dicit. Schneid. — 4. κολλυ-
 λήριον cod.; κολλύριον Mill.; κολλυρίου
 Schneid. — 11. διειμένου cod. — κόμμεως
 Schneid.; κόμμεως ὡς cod. Mill. — 12.
 καὶ τὸ Schneid.; τὸ om. cod. et Mill. —
 13. φορυκτῆς Schneid.; φρικτῆς cod.;
 φρυκτῆς Mill.

του [καί] μασσίχης καὶ λείας μαρμάρου, ἴσων ἀπάντων ἐφομένων, τῶν μὲν ἄλλων ὧν ἔφην ἐστὶ μὲν βέλτιον, τὸ δὲ διὰ τῆς γύψου οὐκ ἔλαττον. Οὕτως μὲν οὖν καὶ τὰς σφραγίδας λύειν ἐπιχειροῦσι τὰ ἔνδον γεγραμμένα μαθάνειν πειρώμενοι. Ταύτας δὲ ὥκνουν τὰς μη-
 5 χανὰς κατατάξαι ἐν τῇ βίβλῳ, ἐνορῶν μὴ ποτέ τις κακοῦργος ἀφορ-
 μὰς λαβὼν ἐπιχειρήσει· νῦν δὲ ἡ πολλῶν δυναμένων σωθῆναι νέων
 φροντὶς ἔπεισε διδάξαι καὶ προειπεῖν φυλακῆς ἕνεκεν· ὡς γὰρ χρή-
 σεταί τις αὐταῖς πρὸς κακοῦ μάθησιν, οὕτω τις ἕτερος μαθὼν φυλάξε-
 ται, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ τοῦ βίου λυμεῶνες μάγοι αἰσχυθησονται τῇ
 10 τέχνῃ χρώμενοι. Μαθόντες δὲ ἀφ' ἡμῶν ταῦτα προ[διδαχθέντα] ἐμ-
 ποδισθήσονται τυχὸν τῆς ἀπονοίας. Ἴνα δὲ μὴ λύηται ταύτη ἡ σφρα-
 γίς, στέαρ ὑεῖον καὶ τρίχας τῷ κηρῷ τις μίξας σφραγιζέτω.

8. Ἄλλ' οὐδὲ τὴν λεκανομαντείαν αὐτῶν οὔσαν πανούργημα σιω-
 πήσομαι. Οἴκημα γὰρ τι κεκλεισμένον σκευάσαντες καὶ κυανῷ τὸν

vulgaremque resinam et picem et asphaltum et masticham pulveremque marmoris, quum omnia ex partibus æquis cocta fuerunt, cæteris de quibus jam dixi præponendum est; nec minus tamen valet quod fit per gypsum. Hoc igitur modo sigilla solvere conantur qui volunt ea quæ intus scripta sunt legere. Has autem artes dubitabam in hoc libro exponere, ne forte quis scelestus his arreptis uteretur; nunc ob multos juvenes qui servari possunt, consilium inivi has artes docendi et in lucem edendi, ut caveant omnes. Ut enim aliquis eis utetur ad cognitionem mali, ita alius bene doctus cavebit, et ipsi illi vitæ corruptores magi arte sua uti erubescunt; imo certiores facti hæc a nobis prius esse enuntiata, fortasse deterrebuntur ab insana pravitate sua. Ut autem nequeant hoc modo sigillum solvere, oportet suillo adipe et crinibus cum cera mixtis obsignare.

8. Neque vero silebimus vaticinationem illam dolosam quam per pelvim machinantur. Clausum enim conclave postquam paraverunt et lacunar cyano

1. καί add. Mill. Schneid. — 4-5. Ταύ-
 τας δ' οὐκ ἂν κατατάξαιεν τῇ βίβλῳ
 cod. — 10. προδιδαχθέντα Schneidew.;
 προ cod.; προδοθέντα vel προενε-
 χθέντα vel προδηλωθέντα susp. Mill. —
 11. ταύτη] αὕτη cod. Mill. — 11-12. Ἴνα

δὲ μὴ et sequentia videntur fuisse trans-
 posita et ante Ταύτας δὲ ὥκνουν (l. 4) lo-
 cum suum habere. Vel forsitan in mar-
 gine a lectore quodam chimico scripta
 fuerunt, unde posterius in ipsum textum
 irrepserunt.

ὄροφον χρίσαντες εἰς δὴ τὸ παρὸν ἐπάγονται σκεύη τινὰ κυάνεα καὶ ἀνατείνουσι, μέση δὲ λεκάνη κατὰ τῆς γῆς ὕδατος μεσλή τίθεται, ἢ ⁽⁷²⁾ τὴν ἀντανάκλασιν τῆς κυανοῦ προσπεσοῦσαν δίκην οὐρανοῦ ἐνδείκνυσιν. ἔχει δὲ καὶ στίμιόν τι τὸ ἔδαφος λεληθός, ᾧ ἐπικειμένη ἢ λεκάνη τὸν μὲν πυθμένα ἔχει ὑάλου, αὐτὴ δὲ ἐστὶ πετρίνη, ὕπεσσι δὲ οἶκος λεληθός, εἰς ὃν συμπορευόμενοι οἱ συμπαῖκται σχήματα ὧν ἂν βούληται δεικνύναι ὁ μάγος Θεῶν καὶ δαιμόνων ἐνδυσάμενοι ἐμφαίνουσιν, οὓς καθορῶν ὁ πλανώμενος τὸ πανούργημα καταπέπληγε τῶν μάγων, καὶ λοιπὸν πάντα πιστεύει τὰ ὑπ' αὐτοῦ ῥηθησόμενα. Δαίμονα δὲ ποιεῖ καίεσθαι, ἐν τοίχῳ διατυπώσας σχῆμα ¹⁰ ὃ βούλεται, εἶτα λαθραίως ἐπιχρίει φαρμάκῳ μεμιγμένῳ τῷδε τῷ τρόπῳ· λακωνικῶ καὶ ἀσφάλτῳ ζακυνθία, εἶτα ὡς ἀποφοιβάζων τὴν λαμπάδα προσφέρει τῷ τοίχῳ, τὸ δὲ φάρμακον ἐκλάμψαν καίεται. Ἐκάτην δὲ δοκεῖν ἔμπυρον διατρέχειν ἐν ἀέρι οὕτω τεχνάζεται· συμπαίκτην τινὰ κρύψας ἐν τόπῳ ᾧ βούλεται, παρα- ¹⁵ λαβὼν τοὺς πλανωμένους πείθει λέγων δείξειν διιππεύουσαν δι' ἀέρος

inunxerunt, ad præsentem usum instrumenta quædam cyanea adducunt et sustollunt : tum in medio pelvis plena aquæ humi ponitur, qua cyani reflexio decidens cœli instar apparet. Apertura autem quædam latet in pavimento, cui imposita est pelvis fundum habens vitreum, quanquam lapidea ipsa. Infra autem pelvim conclave latet quo convenerunt collusores, qui, induti figuras deorum et dæmonum quos velit monstrare magus, eos ostendunt. Quibus aspectis homo qui intuetur deceptus, fraudem magi miratus stupet fidemque adhibet omnibus quæ proferentur ab eo. Flagrantem quoque effingit dæmonem in pariete delineando figuram quam vult et quam inungit clam pharmaco in hunc modum mixto. . . . laconico et asphalto zacynthia; deinde, tanquam fatidico furore correptus, parieti lucem admovet; pharmacum illico cum fulgore multo uritur. Idem Hecaten ignitam et percurrentem aera effingit hoc artificio : collusore quodam abscondito in loco in quo ipse vult, iste adeptus quos decipiat eis persuadet sese ostendere posse dæmonem ignitam

1. δὴ Schneid.; δὲ cod. Mill. — παρὸν] cod. Mill.; ὕπεσσι Schneid. — 12. Ante ἂν φανερόν, quod responderet voc. κατὰ γῆς? — 2. μεσλή Mill.; μέση cod. — 5. Mill. — 16. διιππεύουσαν cod. Sæpe in αὕτη δὲ ἐστὶ πρηνης cod. — 6. ὑπέσθη codd. ππ et σπ confusa sunt.

ἔμπυρον τὴν δαίμονα, οἷς παραγγέλλει τὰς ὄψεις ταχὺ φυλάσσεσθαι
 ἠνίκα ἴδωσιν ἐν ἀέρι τὴν φλόγα, καλυψαμένους τε ἐπὶ πρόσωπον
 πίπτειν, ἕως αὐτὸς καλῆ, καὶ ταῦτα διδάξας ἐν ἀσελήνῳ νυκτὶ δι'
 ἐπῶν οὕτως φθέγγεται·

- 5 Νερτερὴν χθονίη τε καὶ οὐρανίη μολε Βομβῶ,
 εἰνοδίη, τριοδίτι, φασφόρε, νυκτεροφοῖτι·
 ἐχθρὴ μὲν φωτός, νυκτὸς δὲ φίλη καὶ ἑταίρη,
 χαίρουσα σκυλάκων ὑλακῆ τε καὶ αἵματι φοινῶ⁽⁷³⁾,
 ἂν νέκυας στείχουσα κατ' ἠρία τεθνηώτων,
 10 αἵματος ἰμείρουσα, φόβον θνητοῖσι φέρουσα,
 Γοργῶ καὶ Μορμῶ καὶ Μήνῃ καὶ πολύμορφε,
 ἔλθοις εὐάντητος ἐφ' ἡμετέρησι θηλαῖς.

9. Ταῦτ' εἰπόντος αὐτοῦ, πῦρ δι' ἀέρος βλέπεται φερόμενον, οἱ δὲ
 φρίξαντες τὸ παράδοξον τῆς θεάς, καλύψαντες τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ
 15 γῆς ῥιπλοῦνται ἀναυδοί. Τὸ δὲ τῆς τέχνης μέγεθος τοῦτον ἔχει τὸν
 τρόπον· ὁ συμπαίκτης, ὃν ἔφην κεκρυμμένον, ἠνίκα ἀκούσῃ παυ-

per aera equitantes; quos hortatur ut confestim oculos custodiant quando
 intueantur in aere flammam, utque abscondita facie procumbant donec ipse
 vocet; quibus mandatis in nocte obscura haec carminibus condita profert:

Infernalis, terrestris et caelestis veni Bombo,
 compitalis, trivialis, lucifera, noctivaga;
 lucis inimica, noctis amica et sodalis,
 gaudens canum latratu et puniceo cruore,
 incedens per cadavera et sepulcra mortuorum,
 sitiens sanguinem, metum mortalibus injiciens,
 Gorgo et Mormo et Luna et multiformis,
 fausta veni ad nostra libamina.

9. His ab eo dictis, ignis illatus per aera apparet. Illi autem horrescunt
 miraculum stupentes et obvolvantes oculos humi procumbunt muti. Hujusce
 autem artis magnificentia hunc habet modum: collusor, quem dixi abs-

3. καλεῖ cod. — 5. Βαυβῶ susp. Mill.; p. 376; νυκτεροφοῖτη cod. Mill. — 9. ἂν
 ῥόμω Bergk. Auctor hujusce carminis νέκυας στείχουσα Schneid.; ἀνέλκυσι et
 quaedam Theocriti, II, videtur imitari sup. ἐννέκυσι στοιχουσα cod.; ἐν νέκυσι
 Conf. Bergk. P. L. p. 1039. — 6. τριο- στείχουσα Mill. Bergk. Ut Schneid. etiam
 δειν cod. — νυκτεροφοῖτι Meinek. in Meinek. emendavit. — 11. Μήνῃ Mill.
 Annal. Marburg. ann. 1852, n. 47, Schneid.; μνήμη cod.

σαμένης τῆς ἐπαοιδῆς, ἔχων ἱκτινα ἢ γῦπα περιειλημμένον στυπεῖω ἀνάψας ἀπολύει. Ὁ δὲ ὑπὸ τῆς φλογὸς ταρασσόμενος εἰς ὕψος ἐπαίρεται καὶ ὀξυτέραν τὴν πλῆσιν ποιεῖται· ὃ ἰδόντες οἱ μάταιοι ὡς τι θεῖον ἐωρακότες κρύπτονται. Τὸ δὲ πλῆγνὸν περιδινούμενον ὑπὸ τοῦ πυρὸς οὗ ἂν φθάσῃ καταφέρεται· καὶ ποτὲ μὲν οἰκίας κατα- 5 φλέγει, ποτὲ δὲ καὶ αὐλάς. Τοιαύτη ἡ μάγων πρόγνωσις.

10. Σελήνην δὲ ἐν ὀρόφῳ φαίνεσθαι δεικνύουσι καὶ ἀστέρας τοῦτον τὸν τρόπον· ἐν μέσῳ τῆς ὀροφῆς μέρει προσαρμόσας κάτοπτρον, τιθεὶς λεκάνην ὕδατος μεσίην ἐν τῷ μέσῳ τῆς γῆς κατ' ἴσον, λύχνον δὲ μέσον φαίνοντα ἀμαυρὸν μετεωρότερον τῆς λεκάνης θεῖς, οὕτως 10 ἐκ τῆς ἀντανακλάσεως ἀποτελεῖ σελήνην φαίνεσθαι διὰ τοῦ κατόπτρου. Ἀλλὰ καὶ τύμπανον πολλάκις ἀφ' ὑψηλοῦ πόρρωθεν ὄρθιον περιβαλὼν, ἐσθῆτι τινὶ σκεπόμενον ὑπὸ τοῦ συμπαίκτη, ἵνα μὴ πρὸ καιροῦ φανῆ, κατόπιν θεῖς λύχνον, ἐπὰν τὸ σύνθημα παράσχη τῷ συμπαίκτη⁽⁷⁴⁾, τοσοῦτον ἀφαιρεῖ τοῦ σκεπάσματος, ὅσον ἂν 15

conditum esse, auditis supremis verbis incantationis, protinus milvum aut accipitrem quem stupa circumdatum tenet accendit et liberum dimittit. Hic autem flamma turbatus in sublime extollitur et citiorem volatum facit; quod statim ac vident insani, quasi divinum aliquid aspexerint, se abscondunt. Volucris autem circumacta flammis, quacumque contigit defertur, et modo domibus, modo stabulis incendium immittit. Hujusmodi est magorum divinatio.

10. Lunam autem in lacunari fulgentem ostendunt et astra hocce modo: lacunari in medio postquam magus accommodavit speculum, pelvim aquæ plenam in medio solo recta sub illo ponit et lychnum in medio conclavi et altiorem pelvi lucemque obscurius spargentem, sic efficit ut repercussa per speculum luna appareat. At sæpius etiam tympanum de lacunari sublime suspendunt; quod obvolutum veste ne ante tempus aspiciatur, celatur a collusore, lumine pone posito; signo autem dato, collusor tantum detrahit vestimenti quantum necesse est ad effingendam imaginem qualis tempore

1. ἱκτίν cod.; ἱκτίν' Mill.; ἱκτινα Schn. cod. Schneid.; πολλάκις [θεῖς] ἀφ' ὑψη-
— 7. δεικνύναι cod.; δεικνύασι Mill.; λοῦ τορνωθὲν ὄρθιον... vel potius πόρρω
δεικνύουσι Schneid. — 9. κατ' ἴσον Mill.; τεθὲν ὄρθιον conjicit Mill. An πορρωθὲν,
κτίσον cod. — 10. φαίνων cod. — 12. fibulis adstrictum? P et P uncialibus lit-
πολλάκις ἀφ' ὑψηλοῦ πόρρωθεν ὄρθιον teris scriptæ facillime confunduntur.

συνεργῆσαι τὸ προσμίμημα [τοῦ] κατὰ τὸν καιρὸν τῆς σελήνης σχήματος. Χρίει δὲ τὰ διαφαίνοντα τοῦ τυμπάνου μέρη κινναβάροι καὶ κόμμι. Καὶ τῆς ὑαλουργικῆς δὲ λαγήνου περικόψας τὸν τράχηλον καὶ τὸν πυθμένα, ἐνθεῖς λύχνον καὶ περιθεῖς τι τῶν ἐπιτηδείων πρὸς
 5 τὸ διαυγεῖν σχήματα, ἃ ἐφ' ὑψηλοῦ κρύβδην ὑπὸ τινος σκέπεται τῶν συμπαικτῶν· μετὰ τὸ λαβεῖν τὸ σύνθημα, ἐκ μετεώρου καταχεῖ τὰ μηχανήματα, ὥστε δοκεῖν ἐξ οὐρανοῦ κατιέναι τὴν σελήνην. Τὸ δὲ ὁμοιον καὶ διὰ χύτρας γίνεται ἐν ὑαλώδεσι τύποις. Διὰ δὲ τῆς χύτρας καὶ τὰ κατ'οἶκον παίζεται. Βωμοῦ γὰρ κειμένου κατόπιον κεῖται ἢ
 10 χύτρα ἔχουσα λύχνον φαίνοντα· (ὄντων δὲ πλειόνων λύχνων οὐδὲν τοιοῦτον δείκνυται). Ἐπὰν οὖν ἐπικαλέσῃται ὁ ἐπαοιδὸς τὴν σελήνην, πάντας κελεύει τοὺς λύχνους σβέννυσθαι, ἓνα δὲ ἀμαυρὸν καταλιπεῖν, καὶ τότε ἀντανακλᾶται φῶς τὸ ἐκ τῆς χύτρας εἰς τὸν ὄροφον

illo videtur esse figura lunæ. Lucidæ autem tympani partes unctæ sunt cinnabari et gummi..... jam et vitreæ lagenæ collo et fundo ablatis, lychnum in ea ponunt eique circumdant ea quæ faciant ut transluceant figuræ in sublimi clam celatæ ab uno collusorum; signo accepto, ille ex alto demittit machinas, ut descendere e caelo luna videatur. Eadem per ollam et vitreos typos efficiuntur (quæ quidem domi similiter per ollam finguntur). Pone aram ibi exstructam reposita est olla in qua lucerna incensa inest, ut simul pluribus lucernis incensis lychnus ollæ nullo modo appareat; magus autem, invocata luna, omnes jubet lucernas exstingui, unam autem relinqui quæ paululum lucis emittat; tum ex olla versus lacunar lu-

1. συνεργῆσαι τὸ προσμίμημα cod. Schneidew.; συνεργῆ αὐτῷ πρὸς μίμημα οἶον] κατὰ susp. Mill. — 2. διαφαίνοντα cod. — 2-3. κιννάβαρ καὶ κόμμι cod. — 3. Ante καὶ τῆς lacunam indicat Schneid. Nihil autem deesse censeo. Alium modum quo efficitur ut appareat luna exhibit auctor. Quæ præcedunt, χρίει scilicet et seq. quasi appendix esse videntur eorum quæ dicta sunt de tympano. — ἐτυμολογικῆς cod.; ἔτι ὀλοκλήρου conjic. Mill.; ἐτοιμοῦ ὀπισθε susp. R. Scottus. Legen-

dum est: ὑαλουργικῆς quod uncialibus litteris scriptum non absimile est voc. ἐτυμολογικῆς. Vide etiam infra ὑαλώδεσι τύποις. — 5. σχῆμα τὰς ἐφ' ὑψηλοῦ κρύβδην ὑπὸ τινος σκέπην cod.; σχήματα ἃ ἐφ' ὑψ... σκέπεται susp. Mill. — 7. ᾧ ἐδόκειν cod. — 8. ὑλώδεσι τόποις cod. Mill. Schneidew. quæ sensu carent; legendum ὑαλώδεσι τόποις. Per vitream lunæ imaginem lychno illuminatam et versus lacunar repercussam magus præbebat speciem lunæ. — 13. ἀντανακλᾶ τὸ cod. Mill. Schn.

καὶ παρέχει φαντασίαν σελήνης τοῖς παροῦσιν, ἐπισκεπασθέντος τοῦ στόματος τῆς χύτρας πρὸς ὃ ἀπαιτεῖν ὁ καιρὸς δοκεῖ, ὡς μηνοειδῆ δείκνυσθαι ἐν τῷ ὀρόφῳ τὴν φαντασίαν.

11. Ἀστέρας δὲ εἶναι δοκεῖν ποιοῦσι Ξρισσῶν ἢ ἱππούρου Φολίδες ὕδατι μετὰ κόμμεως δεδευμένοι καὶ προσπεπλασμένοι τῷ ὀρόφῳ 5 κατὰ διαλείμματα.

12. Σεισμοῦ δὲ φαντασίαν ποιοῦσιν, ὡς δοκεῖν πάντα⁽⁷⁵⁾ κινεῖσθαι, κόπρον ἰχνεύμονος ἅμα τῇ σιδηραγωγούσῃ λίθῳ ἐπ' ἀνθράκων πυρουμένην.....

13. Ἦπαρ δὲ δοκοῦν ἐγγεγραμμένον δεικνύουσι· τῇ μὲν ἀριστέρᾳ 10 χειρὶ ἐπιγράφει ὃ βούλεται πρὸς τὴν πύσιν ἀρμοσάμενος, τὰ δὲ γράμματα κηκίδι καὶ ὄξει δριμεῖ γράφεται. Ἐπειτα ἀνελόμενος τὸ ἦπαρ ἐπαναπαύσας τῇ ἀριστερᾳ ἐγχρονίζει, τὸ δὲ σπᾶ τὸν τύπον καὶ ὡς γεγράφθαι νομίζεται.

14. Κρανίον δὲ λαλεῖν ἐπὶ γῆς Ξέντες ἐπιτελοῦσι τούτῳ τῷ 15 τρόπῳ· αὐτὸ μὲν πεποιήται ἐπιπλέον βώλου, πεπλασμένον [δὲ]

men repercutitur quod præsentibus speciem lunæ præbet, et prout poscit tempus os ollæ reconditur ut lunæ similis imago in lacunari ostendatur.

11. Ad astra autem effingenda utuntur thrissarum aut hippuri squammis aqua cum gummi rigatis et per intervalla lacunari affixis.

12. Terræ motus imitantur ita ut omnia moveri videantur, per stercus ichneumonis cum lapide magnetico in carbonibus accensum.....

13. Jecur ut inscriptum esse appareat sic efficiunt: sinistrae manui quod vult consentaneum eis quæ quæsitæ sunt inscribit, litteris galla acetoque acri efformatis. Dein sublatum jecur sinistra manu aliquo tempore tenet, quod formam accipit litterarum, ita ut inscriptum id dicas.

14. Cranium autem quod positum est humi ut loquatur efficiunt hoc modo. Fictum ipsum ex terra glebosa figuram induit ex cera Tyrrhena et

1. παρέχειν cod. — τοῖς Mill.; καὶ τοῖς cod. — 4. ἢ ἱππούρου Mill.; ἱππούρου cod. — 8-9. Post πυρουμένην nonnulla exciderunt Mill. — 10. δοκοῦν Schneid.; δοκεῖν cod. Millerus. — 11. πύσιν cod. —

12. κικίδι cod. — 15. λαλοῦν cod. Mill. — 16. ἐπίπλοος βοείου cod.; ἐπιπλόου βοείου Mill.; legendum est ἐπίπλεον βώλου. Conf. supra p. 103, 14. — δὲ add. Millerus.

κηρῶ τυρρηνικῶ καὶ γύψῳ ἀναπεποιημένη περιτεθέντος τοῦ ὑμένος
 ἔμφασιν κρανίου ἐνδείκνυται, ὃ πᾶσι λαλεῖν δοκεῖ ἐνεργοῦντος τοῦ
 ὄργανου, καθ' ὃν τρόπον καὶ ἐπὶ τοῖς παιοσι διηγησάμεθα· γεράνου ἢ
 5 τινὸς τοιοῦτου μακροτραχήλου ζώου φάρυγγα σκευάσας, προσθεῖς
 τῷ κρανίῳ λεληθότως ὁ συμπαίκτης ἃ φέλει φθέγγεται. Ὅ ἐπὶ ἀφα-
 νῆς γενέσθαι φέλη, ἀνθρώπων πλῆθος κύκλῳ περιθεῖς ὡς θυμιῶν
 ἐμφαίνεται, ὧν τῆς φέρμης ὁ κηρὸς ἀντιλαμβανόμενος λύεται, καὶ
 οὕτως ἀφανῆς τὸ κρανίον γεγονέναι νομίζεται.

15. Ταῦτα μάγων ἔργα καὶ τοιάδε μυρία, ἃ τῇ τῶν ἐπῶν συμμε-
 10 τρία καὶ τῶν ἀξιοπίστως δρωμένων ἔργων φαντασία πείθει τοὺς
 ἄφρονας· ὧν τὴν τέχνην καταπλαγέντες οἱ αἵρεσιάρχαι ἐμιμήσαντο,
 τὸ μὲν ἐν ἀποκρύφῳ καὶ σκότῳ παραδιδόντες τὰ δοκούμενα, τὰ δὲ
 καὶ ⁽⁷⁶⁾ παραφράζοντες ὡς ἴδια. Τούτου χάριν ὑπομῆσαι φέλοντες
 τοὺς πολλοὺς περιεργότεροι ἐγενήθημεν πρὸς τὸ μὴ καταλιπεῖν τινὰ
 15 τόπον τοῖς ἐθέλουσι πλανᾶσθαι· ἀπηνέχθημεν δὲ οὐκ ἀλόγως εἰς

gypso ad id efficiendum paratis et circumvoluto tegmine cranii formam exhibet, quod omnes loqui crederent, operante instrumento, ut supra de pueris exposuimus. Guttore gruis talisque alicujus avis cui longum collum sit parato et ad cranium appposito, secreto collusor quæ vult dicit. Quod auferre ubi vult, circumdato acervo carbonum videtur tanquam thus incendere; prunarum autem calore cera dissolvitur, et sic evanuisse cranium creditur.

15. Ista sunt magorum opera atque permulta ejusdem modi, quæ, dum congruere videntur verbis et captandæ fidei paratis operibus alliciunt stultos. Quorum artem hæresiarchæ admirati et imitati sunt, alii quidem latenter et occulte eorum dogmata exponentes, alii dilatantes veluti sua. Quapropter ad monendum vulgus, laboriosius explicavimus ista, ut locus nullus relictus foret eis qui decipi vellent. Non imprudenter autem in quædam arcana ma-

1. ἀναπεποιημένη. Ἐν ἀνατετριμμένη? conf. Luciani Alexand. xxxii, § 21. — 2. πᾶσι Mill.; φασὶ cod. — 5. Ὅ ἐπὶ ἀφανῆς νομίζεται in margine cod. — 6. φέλη Mill.; φέλει cod. Conf. Luciani Alex. seu Pseud. xxxii, § 26, ubi hæc leguntur: ἐθελήσας δὲ καὶ μειζρόνως ἐκπλήξαι τὸ πλῆθος ὑπέσχετο καὶ λαλοῦντα παρέξειν τὸν

φῆλον, αὐτὸν ἀνευ ὑποφήτου χρησιμώδουντα. Εἶτα οὐ χαλεπῶς γεράνων ἀρτηρίας συνάψας καὶ διὰ τῆς κεφαλῆς ἐκείνης τῆς μεμηχανημένης πρὸς ὁμοιότατα διεύρας, ἄλλου τινὸς ἐξωθεν ἐμβοῶντος, ἀπεκρίνετο πρὸς τὰς ἐρωτήσεις κ. τ. λ. — 10. ἀξιοπίστων cod. — 15. τρόπον cod. Mill.; τόπον Schneid.

τινα τῶν μάγων ἀπόρρητα, ἃ πρὸς μὲν τὸ προκείμενον οὐ πάνυ ἀναγκαῖα ἦν, πρὸς δὲ τὸ φυλάσσεσθαι τὴν τῶν μάγων πανουῆργον καὶ ἀσύσφατον τέχνην εὐχρησῖα ἐνομίζετο. Ἐπεὶ τοίνυν, ὡς εἰκάσαι ἔσσι, τὰς πάντων δόξας ἐξεθέμεθα, πολλὴν φροντίδα ποιήσαντες πρὸς τὸ φανερῶσαι τὰ ὡς ξένα ὑπὸ τῶν αἰρεσιαρχῶν ἐπεισαγόμενα 5 πρὸς Θεοσέβειαν ὄντα μάταια καὶ νόθα, οὐδὲ ἐν αὐτοῖς ἴσως ἄξια λόγου τυγχάνοντα, δοκεῖ διὰ συντόμου λόγου ὑπομνησθῆναι κεφαλαιωδῶς τὰ προειρημένα.

ε'. Ἀνακεφαλαίωσις.

1. Πᾶσι τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην φιλοσόφοις καὶ Θεολόγοις ζητήσασιν οὐ συνεφώνησε περὶ τοῦ Θεοῦ, τί ἐστὶν ἢ ποδαπός. Οἱ 10 μὲν γὰρ αὐτὸν λέγουσιν εἶναι πῦρ, οἱ δὲ πνεῦμα, οἱ δὲ ὕδωρ, ἕτεροι δὲ γῆν. Ἐκαστον δὲ τῶν στοιχείων ἑλαττόν τι ἔχει καὶ ἕτερον ὑπὸ τοῦ ἐτέρου ἠτλήται. Τοῦτο δὲ συνέβη τοῖς τοῦ κόσμου σοφοῖς, ὅπερ ἐστὶ τοῖς νοῦν ἔχουσι πρόδηλον, ὅτι, ἰδόντες τῆς κτίσεως τὰ μεγέθη,

gorum delati sumus, quæ quidem præsentibus nostris rebus non multum prodesse, sed ad cavendam etiam fallacem ineptamque magorum artem utilia videbantur. Postquam igitur, ut patet, omnium dogmata exposuimus, plurimamque in eo adhibuimus curam ut manifesto appareret omnibus ea, quæ hæresiarchæ tanquam nova attulerunt, ad pietatem erga Deum vana esse et spuria et quæ forsitan ne apud ipsos quidem alicujus æstimentur, nunc libet brevi sermone et summatim revocare eorum, quæ supra dicta sunt, memoriam.

V. RECAPITULATIO.

1. Inter omnes philosophos ac theologos qui ubique inquisiverunt de Deo non convenit de eo quid sit aut qualis. Hi enim ignem esse aiunt, illi spiritum, alii aquam, alii terram. Unumquodque autem elementorum inferius aliquid habet, alterumque ab altero subigitur. Hoc vero accidit hujusce mundi sapientibus, quod intelligenti cuique patet, ut, cernentes miram crea-

2. καὶ τὴν cod. — 3. ἐνομίζετο Schn.; Mill.; οἴσεις cod. — CAP. v, l. 10. οἱ μὲν νομίζει cod.; νομίζω Mill. — 5. ὡς forsitan delendum. — ἐπὶ τῶν cod. — 6. ἴσως ἐλάττω cod. — 1/4. ὅτι Ræp.; οἱ cod. Mill.

ἐπὶ τῇ τῶν ὄντων οὐσίᾳ ἐταράχθησαν, μείζονα ταῦτα νομίσαντες τοῦ
 ὑφ' ἑτέρου γένεσιν ἐπιδέξασθαι δύνασθαι, καὶ οὐδὲ ὁμοῦ τὸ σύμπαν
 αὐτὸ εἶναι τὸν Θεὸν ἀπεφώνησαντο· [ἀλλ'] αἷτιον πρὸς Θεολογίαν ἐν
 τῶν βλεπομένων νομίσας τις ὃ προέκρινε, καὶ οὕτως ἐπὶ τοῖς ὑπὸ
 5 Θεοῦ γενομένοις καὶ κατὰ τὴν ἐκείνου ὑπερβάλλουσαν μεγαλειότητα
 ἐλαχίστοις ὑπάρχουσιν ἐνιδόντες⁽⁷⁷⁾, μὴ δυνηθέντες δὲ εἰς τὸ μέγεθος
 τοῦ ὄντως Θεοῦ ἐκτεῖναι τὸν νοῦν, ταῦτα ἐθεολόγησαν. Οἱ δὲ ἐνδο-
 τέρῳ τῆς ἀληθείας νομίσαντες γεγονέναι Πέρσαι ἔφασαν τὸν Θεὸν
 εἶναι φωτεινὸν φῶς ἐν ἀέρι συνεχόμενον. Οἱ δὲ Βαβυλώνιοι ἔφασαν
 10 τὸν Θεὸν σκοτεινὸν εἶναι, ὑπερ καὶ αὐτὸ τοῦ ἑτέρου ἐπακολούθημα
 φαίνεται· νυκτὶ γὰρ ἐπακολουθεῖ ἡμέρα, τῇ δὲ ἡμέρᾳ νύξ.

2. Αἰγύπτιοι δὲ πάντων ἀρχαιότεροι εἶναι νομίζοντες, τὴν τοῦ Θεοῦ
 δύναμιν [ψήφοις ὑπέβαλον καὶ] ψηφίσαντες τὰ διασλήματα τῶν μοι-
 ρῶν ἐξ ἐπιπνοίας Θειοτάτης ἔφασαν τὸν Θεὸν εἶναι μονάδα ἀδιαίρετον

tionis magnitudinem, in rerum natura conturbarentur, majora illa rati quam
 ut ab altero originem accepisse possent, nec tamen universum ipsum Deum
 esse declaraverunt; principium igitur in theologica doctrina inesse in una
 conspectarum rerum arbitratus quam quisque superiorem judicaverat, ita,
 quum inspicerent res a Deo factas, quæ præ supereminente Dei magnitudine
 minimæ sunt, nec valerent magnitudinem veri Dei animo complecti, res
 istas divinis nominibus appellavere. Persæ autem in penetralia veritatis se
 venisse rati dixerunt Deum esse lucidam lucem quæ in aere inest. Babylonii
 dixerunt Deum esse tenebras, quæ et ipsæ alterum subsequi manifesto vi-
 dentur; noctem enim sequitur dies, diem nox.

2. Ægyptiî, qui sese omnium antiquissimos habent, Dei potestatem calculis
 supposuerunt et computantes distantias illas partium, divino spiritu afflati
 dixerunt Deum monadem indivisibilem esse, quæ sese ipsa generat, et ex qua

3. ἀπέφηναν δὲ τὸ Schneid.; ἀπεφή-
 ναντο cod. Mill. — 4. νομίσας τις Schn.;
 νομίσας cod. Mill. qui putat omissum esse
 ἕκαστος post vel ante νομίσας. — ὅπερ
 ἔκρινε cod. Mill. Schn. — 8 et seq. Hinc
 conjici potest Ægyptiorum, Persarum et
 Babyloniorum placita in superioribus li-

bris auctorem nostrum exposuisse. —
 10. αὐτὸ τοῦ R. Scottus; ταῦτα cod.; αὐτὸ
 Mill. — 13. Post δύναμιν signa lacunæ
 posuit Schneid. supplevi quæ deerant. —
 τὰ τε διασλήματα Mill. — τάδε cod. Schn.
 — μυρῶν cod. — 14. ἐπιπνοίας cod. Mill.;
 ἐπιπνοίας Schneid.

καὶ αὐτὴν ἑαυτὴν γεννῶσαν, καὶ ἐξ αὐτῆς τὰ πάντα κατεσκευάσθαι · αὕτη γάρ, φασίν, ἀγέννητος οὔσα τοὺς ἐξῆς ἀριθμοὺς γεννᾷ, ὅσον ἐφ' ἑαυτὴν ἢ μονὰς ἐπιπροσθεῖσα γεννᾷ τὴν δυάδα, καὶ ὁμοίως ἐπιπροσθεμένη γεννᾷ τὴν τριάδα καὶ τετράδα μέχρι τῆς δεκάδος, ἥτις [ἢ] ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τῶν ἀριθμῶν, ἵνα γένηται πρώτη καὶ δεκάτη ἢ 5 μονὰς διὰ τὸ καὶ τὴν δεκάδα ἰσοδυναμεῖν καὶ ἀριθμεῖσθαι εἰς μονάδα, καὶ αὕτη δεκαπλασιασθεῖσα γένηται ἑκατοντάς · καὶ πάλιν γίνεται μονάς, καὶ ἡ ἑκατοντάς δεκαπλασιασθεῖσα ποιήσει χιλιάδα, καὶ αὕτη ἔσται μονάς· οὕτως καὶ τὰ χίλια δεκαπλασιασθέντα ἂν ἀπαρτίσωσι τὴν μυριάδα, ὁμοίως ἔσται μονάς. Τῆς δὲ μονάδος κατὰ τὴν 10 ἀδιαίρετον σύγκρισιν συγγενεῖς ἀριθμοὶ παραλαμβάνονται $\bar{\gamma} \bar{\epsilon} \bar{\zeta} \bar{\Theta}$. Ἔσται δὲ καὶ ἐτέρου ἀριθμοῦ συγγένεια πρὸς τὴν μονάδα φυσικωτέρα κατὰ ⁽⁷⁸⁾ τὴν τοῦ ἑξακύκλου ἑλικος πραγματείαν, τῆς δυάδος κατὰ τὴν ἄρτιον Θ έσιν τῶν ἀριθμῶν καὶ διαίρεσιν. Συγγενῆς δὲ ὁ

omnia constant : ipsa enim, inquit, non generata, generat consequentes numeros, ut sibi ipsi monas addita generat dyadem, et similiter superaddita generat triadem ac tetradem usque ad decadem, quæ quidem numerorum principium et finis est, ita ut sit prima et decima monas, propterea quod et decas eandem vim habet ac numeratur pro monade, atque ex hoc repetita decies evadat hecatontas : et rursus fit monas, et ex hecatontade repetita decies efficitur chilias, quæ erit et ipsa monas ; sic quum millia repetita decies efficient myriadem, similiter fiet monas. Monadis autem affines numeri ex indivisibilium collatione comprehenduntur nempe : 3, 5, 7, 9. Est autem et alterius numeri ad monadem affinitas, quæ quidem naturalior videtur secundum sextuplicis orbis operationem, scilicet dyadis secundum parilem positionem et divisionem numerorum. Affinis autem numerus 4 est numeri 8.

2. φησιν cod. ; φασιν? Mill. — 3. ἐπιπροσθεῖσα cod. — 4-5. ἀρχὴ cod. ; ἢ ἀρχὴ conj. Mill. — 8. καὶ ἢ ἑκατοντάς Ræper. ; καὶ ἢ ἑκατοντάς cod. Mill. — ποιήσει cod. ; ποιήση Mill. — 9. ἂν om cod. lacuna relicta Millerus. — 11. Delendum esse Θ conjicio, quod numerus iste divisibilis sit. — 13. τοῦ ἑξακύκλου ἑλικος cod. Schn. ;

τῆς ἑξακύκλου ἑλικος Mill. ; τοῦ ἑξακύκλου ὕλικου Bunsenius, I, 77. Suspicio hunc ἑξακύκλον ἑλικα instrumentum esse forsitan non absimile ejus quod ἑλικῶνα vocabant et quo utebantur ad consonantias harmonicas exhibendas. Cf. Ptolem. *Harmon.* lib. I, c. 11 ; Schotti, *Magiæ univ. nat.* part. II, p. 289, ed. 1657.

ἀριθμός ἐστὶ τοῦ δ καὶ ἦ. Ταῦτα δὲ ἐκ τῆς μονάδος ἀριθμῶν λαβόντα
 προσλίθεισαν ἀρετὴν ἐχώρησε μέχρι τῶν δ στοιχείων, λέγω δὴ τοῦ
 πνεύματος καὶ πυρὸς ὕδατος τε καὶ γῆς · καὶ ἐκ τούτων ποιήσας τὸν
 κόσμον ἀρρενόθηλον αὐτὸν κατεσκεύασε, καὶ δύο μὲν στοιχεῖα εἰς
 5 τὸ ἄνω ἡμισφαίριον προσέταξε τὸ τε πνεῦμα καὶ τὸ πῦρ, καὶ κα-
 λεῖται τοῦτο τὸ ἡμισφαίριον τῆς μονάδος ἀγαθοποιόν τε καὶ ἀνωφε-
 ρές καὶ ἀρσενικόν · λεπτομερὴς γὰρ οὔσα ἡ μονὰς ποταῖται εἰς τὸ
 λεπτότατον μέρος καὶ καθαρώτατον τοῦ αἰθέρος · τὰ τε ἄλλα δύο
 στοιχεῖα ὄντα παχύτερα ἀπένειμε τῇ δυάδι, γῆν τε καὶ ὕδωρ, καὶ
 10 καλεῖται τοῦτο τὸ ἡμισφαίριον κατωφερές θηλυκόν τε καὶ κακο-
 ποιόν · καὶ αὐτὰ δὲ πάλιν τὰ ἄνω δύο στοιχεῖα ἑαυτοῖς συγκρινό-
 μενα ἔχουσιν ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ πρὸς εὐκαρπίαν καὶ
 αὔξησιν τῶν ὄλων. Καὶ τὸ μὲν πῦρ ἄρρεν ἐστὶ, τὸ δὲ πνεῦμα θῆλυ ·
 καὶ πάλιν τὸ [μὲν] ὕδωρ ἄρρεν ἐστίν, ἡ δὲ γῆ θῆλυ. Καὶ οὕτως ἀπ’
 15 ἀρχῆς συνεβίωσε τὸ πῦρ τῷ πνεύματι, τῇ δὲ γῆ τὸ ὕδωρ. Ὡσπερ
 γὰρ δυνάμις τοῦ πνεύματος ἐστὶ τὸ πῦρ, οὕτως καὶ τῆς γῆς τὸ

Hæc autem, ex monade numerorum juvantem virtutem accipientia, pro-
 gressa sunt usque ad quatuor elementa, spiritum dico, et ignem, aquam
 et terram. Ex his quum condidit mundum, effecit eum masculo-femineum et
 duo priora elementa, spiritum et ignem, assignavit superno hemisphærio
 quod hemisphærium monadis vocatur beneficum et sursum ferens et mas-
 culinum. Monas enim quum tenuis sit abit in tenuissimam et purissimam
 ætheris partem. Posteriora duo elementa quæ crassiora sunt, terram dico
 et aquam, assignavit dyadi et appellatur hoc hemisphærium femineum et
 deorsum ferens et maleficum. Et rursus in duobus superioribus elementis
 inter se collatis insunt et masculum et femineum, ut universa possint et
 crescere et augeri. Et ignis quidem est masculum, femineum autem spiri-
 tus; et rursus aqua masculum, terra femineum. Unde et a principio una
 vixit ignis cum spiritu, cum terra aqua. Quemadmodum enim spiritus vis
 ignis est, sic terræ aqua vis est. Et ipsa elementa supputata et divisa, sub-

1. ἀριθμῶν] ἀριθμὸν cod.; ἀριθμοῦ vel ἀρχὴν susp. Mill. Hæc in cod. valde corrupta sic leguntur: ἀριθμὸν λαβόντα πρό- νοιαν ἀρετῆς. Conjeci προσλίθεισαν; vide

supra, p. 115, 3. — 2. ἐχώρησε Ræper. — 3. ἐκ τούτων [ὁ] ποιήσας susp. Mill. — 5. τοῦτο ἡμισφαίριον cod. — 9. ἀπέ- νειμεν cod. Mill. Schn. — 14. μὲν addidi.

ὔδωρ· καὶ αὐτὰ δὲ τὰ στοιχεῖα ψηφίζόμενα καὶ ἀναλυόμενα καθ' ὑφαί-
 ρεσιν ἐννάδων λήγει οἰκείως, ἃ μὲν εἰς τὸν ἀρρηνικὸν ⁽⁷⁹⁾ ἀριθμὸν,
 ἃ δὲ εἰς τὸν Ξηλυκόν· ὑφαιρεῖται δὲ πάλιν ἡ ἐννὰς διὰ ταύτην τὴν
 αἰτίαν, διὰ τὸ τὰς τριακοσίας ἐξήκοντα τοῦ ὄλου μοίρας ἐξ ἐννεά-
 δων συνίστασθαι καὶ διὰ τοῦτο τὰ τέτταρα πλινθία τοῦ κόσμου ἐνε- 5
 νήκοντα μοιρῶν περιγεγράφθαι τελείων· προσφκείωται δὲ τῇ μο-
 νάδι τὸ Φῶς, τῇ δὲ δυάδι τὸ σκότος, καὶ τῷ μὲν Φωτὶ κατὰ φύσιν
 ἡ ζωὴ, τῇ δὲ δυάδι ὁ Θάνατος· καὶ τῇ μὲν ζωῇ ἡ δικαιοσύνη, τῷ
 δὲ Θανάτῳ ἡ ἀδικία. Διὸ πᾶν γεννώμενον ἐν τοῖς ἀρσενικοῖς ἀριθ-
 μοῖς ἀγαθοποιόν ἐστίν, τὸ δὲ ἐν τοῖς Ξηλυκοῖς κακοποιόν ἐστίν, οἷον 10
 ψηφίζουσι· μονάς, ἵνα ἀπ' αὐτῆς ἀρξώμεθα, γίνεται τξά, ἃ λήγει εἰς
 μονάδα τῆς ἐννεάδος ὑφαιρεθείσης. Ὁμοίως ψηφισον· δυὰς γίνεται
 χε, ὕφελε τὰς ἐννεάδας, λήγει εἰς δυάδα, καὶ ἀποκαθίσταται ἕκα-
 σίον εἰς τὸ ἴδιον.

3. Τῇ οὖν μονάδι ἀγαθοποιῶ οὕση [προσφκείωται τὰ] εἰς τὸν ἀπερί- 15

tractis enneadibus, desinunt, proprio modo, alia in masculinum, alia in fe-
 mineum numerum; et rursus deducitur enneas ob hanc rationem, videlicet,
 quod trecentæ sexaginta universi partes ex enneadibus constant, et quod
 quatuor mundi regiones nonaginta perfectis circumscriptæ sint partibus.
 Accommodatus autem est monadi ignis, dyadi obscuritas, et luci naturali-
 ter inest vita, dyadi autem mors; et vitæ adhæret justitia, morti vero in-
 justitia. Quapropter quidquid generatur in masculis numeris beneficum est,
 quidquid in femineis maleficum, quemadmodum supputant; monas, ut ab
 ea incipiamus, efficitur numerus 361, qui desinit in monadem, enneade
 deducta. Rursus eodem tenore supputa: dyas fit 605 qui, deductis enne-
 adibus, desinit in dyadem et ita singulum quodque reponitur in suum.

3. Monadi ergo beneficæ accommodata sunt nomina in imparium numerum

1. Inter ὔδωρ et καθ' ὑφαίρεσιν ἐννάδων
 lacuna esse videtur, quia in superioribus
 nihil de enneadis ratione dictum est. Mill.
 Immo de enneade plura dicta sunt supra,
 c. x. — ἀναλυόμενα Rœp.; ἀναδύόμενα cod.
 Mill. — 2. ἐνάδων cod. — λέγει οἰκειω-
 σαμένη εἰς cod.; λέγει· οἰκειῶσαι ἃ μὲν

εἰς Mill. — 3. Ξῆλυ cod.; Ξῆλυν Mill.;
 Ξηλυκόν Schneid. — 5. τέτταρα Rœp.;
 ἕτερα cod. Millerus. — 6. προσοικείωται
 cod. — 8. ζωῇ ἡ Schn.; ζωῇ cod. Mill. —
 11. ἀρξάμεθα cod. — 15. Post οὕση [ἀπο-
 λούθως τὰ?] Mill. — προσφκείωται τὰ sup-
 plevi. Cf. supra, l. 6. — ἀπερίζυγος ἀριθ-

ζυγον ἀριθμὸν λήγοντα ὀνόματα, [καὶ αὐτὰ] ἀνωφερῆ [καὶ ἀρσενικὰ
καὶ] ἀγαθοποιὰ εἶναι παρατηρούμενοι λέγουσι· τὰ δὲ εἰς τὸν ἄρτιον
ἀριθμὸν λήγοντα κατωφερῆ τε καὶ θηλυκὰ καὶ κακοποιὰ εἶναι νε-
νόμισται. Τὴν γὰρ φύσιν ἐξ ἐναντίων συνισταμένην λέγουσιν ἔκ τε
5 καλοῦ καὶ κακοῦ, ὡσπερ δεξιὸν καὶ ἀριστερόν, φῶς καὶ σκότος, νύξ
καὶ ἡμέρα, ζωὴ καὶ θάνατος. Ἔτι δὲ καὶ τοῦτο λέγουσιν ὡς τὸ τοῦ
Θεοῦ ψηφίζουσιν [ἔνομα]· καὶ μὴν εἰς πεντάδα (εἰς ἐννάδα) κα-
ταντᾶ⁽⁸⁰⁾· ὃ ἐστὶν ἀνάρτιον, ὃ ἐπιγραφὸν περιέψαντες θεραπεύου-
σιν. Οὕτως καὶ βοτάνη τις εἰς τοῦτο λήγουσα τοῦ ἀριθμοῦ ὁμοίως
10 περιεφθεῖσα ἐνεργεῖ διὰ τὴν ὁμοίαν τοῦ ἀριθμοῦ ψῆφον. Ἀλλὰ καὶ
ιατρὸς ὁμοίᾳ ψῆφῳ ἀρρώστους θεραπεύει. Εἰ δὲ ἐναντία ἢ ψῆφος,
οὐ θεραπεύει ῥαδίως. Τούτοις τοῖς ἀριθμοῖς προσέχοντες ὅσα ὅμοια

desinentia; eadem sursum ferentia [et mascula et] benefica videri recte exam-
inantes dicunt; quæ autem in parem numerum desinunt, deorsum ferre et
feminea et malefica esse existimant. Naturam enim e contrariis constare di-
cunt et ex bono et malo, ut sunt dextrum et sinistrum, lux et umbra, nox et
dies, vita et mors. Insuper id etiam dicunt a se computari Dei nomen; illud
enim in pentada, enneade deducta, desinit; quod quidem nomen est impar et
quod inscriptum adhibent corpori et medicantur. Sic et herba quædam cujus
nomen cum hoc eodem numero quadrat, pariter aptata valet ob similem
numeri computum. Sed et valet medicus computo pari sanare ægros. Sin
contrarius computus est, haud facile sanat. Ad hos numeros attendentes

μὸς singulari modo dictum, sed fort. non
mutandum; ἢ δυὰς enim περιζυξ ἀριθμὸς
appellari potest, unde ἡ μονὰς erit ἀπε-
ρίζυγος. Exspectes εἰς τὸν περιττὸν ἀρ.
Millerus. — 1. ἀριθμοῦ cod. Uncis inclusa
supplevi. — 1-2. ἀνωφερῆ [καὶ ἀρσενικὰ
καὶ] ἀγαθοποιὰ. . . παρατηρούμενα Mill.
legit. — 4. ἐναντίου cod. — 6-7. ὡσεὶ τὸ
Θεὸς ψηφίσας. . . καὶ μὴν εἰς πεντάδα,
εἰς ἐννάδα καταντᾶ cod. Mill. Schneid. —
Serv. in Virg. (Ecl. viii, 75) scribit «nu-
merum imparē immortalem esse quia
«dividi integer non potest» et addit «me-
«dendi causa multarumque rerum impa-

«res numeros servari.» Plinius scribit
(XXXVIII, 11): «Impares numeros ad
«omnia vehementiores credimus: idque
«in febribus dierum observatione intel-
«ligitur.» De divino nomine cæterisque
nominibus seu numeris et litteris quibus
ad ægrotantes sanandos utebantur magici
cf. Acad. Gall. inscr. comment. vol. XXXI,
p. 299-302. — 7. Vel dele εἰς ἐννάδα,
vel lege τῆς ἐννεάδος ὑφαιρεθείσης. Conf.
supra, p. 117, l. 11-12. Sic latine verti.
— 8. ἄρτιον cod. Mill. Schn.; legendum
est ἀνάρτιον, quia beneficum est et sanat.
Cf. supra, p. 117, l. 15 sqq. — 9. ὁμοίῳ cod.

ἢ λογίζονται κατὰ τόνδε τὸν νοῦν οἱ μὲν κατὰ Φωνήεντα μόνα, οἱ δὲ κατὰ πάντα τὸν ἀριθμόν. Τοιαύτη καὶ ἡ Αἰγυπτίων σοφία, δι' ἧς τὸ θεῖον δοξάζοντες γινώσκειν νομίζουσιν.

ς'. Περὶ τῆς ἀστρονομικῆς μαντείας.

1. Ἰκανῶς οὖν δοκεῖ ἡμᾶς καὶ ταῦτα ἐκτεθεῖσθαι. Ἄλλ' ἐπεὶ νομίζω μηδεμίαν δόξαν τῆς ἐπιγείου καὶ χαμαιπετοῦς σοφίας παραλελοι- 5 πέναι, οὐκ ἄχρηστον δὲ τὴν εἰς αὐτὰ φροντίδα ὁρῶ ἡμῖν γεγενημένην· οὐδὲ γὰρ μόνον πρὸς ἔλεγχον τῶν αἰρέσεων εὐχρηστον ὁρῶμεν γεγονέναι τὸν λόγον, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς ταῦτα δοξάζοντας· οἱ ἐντυχόντες τῇ γεγενημένῃ ἡμῶν πολυμεριμνία καὶ τὸ σπουδαῖον θαυμάσουσι καὶ τὸ φιλόπονον οὐκ ἐξουθενήσουσι καὶ μωροὺς οὐκ 10 ἀποφανοῦνται Χριστιανοὺς ἐνιδόντες οἷς αὐτοὶ μωρῶς πιστεύουσιν. Ἔτι δὲ καὶ τοὺς τῇ ἀληθείᾳ προσέχοντας φιλομαθεῖς προβιάσει ὁ λόγος φρονημωτέρους πρὸς τὸ μὴ μόνον τὰς τῶν αἰρέσεων μαθόντας ἀρχὰς εὐκόλως ἀνατρέπειν τοὺς πλανᾶν τετολμηκότας, ἀλλὰ καὶ

computant secundum hanc rationem quæ similia sunt, alii secundum vocales solas, alii secundum totum numerum. Et hæc quidem est Ægyptiorum sapientia, per quam numen divinum celebrant et cognoscere existimant.

VI. DE DIVINATIONE PER ASTRA.

1. Satis igitur videmur hæc quoque exposuisse. Sed arbitramur etiam nullam terrenæ istius et infimæ sapientiæ omisisse opinionem, nec inutile a nobis in eas res impensum esse studium. Non tantum enim ad confutandas hæreses aptam fuisse censemus hanc disquisitionem, sed et eis proderit qui hæc dogmata sectati sunt; qui quidem quum hanc impensam curam et operam nostram deprehendent, studium mirabuntur nostrum neque parvi facient hunc assiduum laborem nec stolidos criminabuntur esse Christianos, perspicientes quibus rebus ipsi stolide fidem habeant. Etiam eos qui veritati discendæ incumbunt, doctrinæ cupidi, noster hic juvabit sermo; nam et hæresium edocti origines, peritiores erunt ad facile coarguendum eos a quibus ad errores capessendos tentantur, sed etiam sapientium quæ dicuntur

1. οἱ μὲν Millerus; ὁ μὲν cod. — 2- — CAP. VI, l. 4. ἐπεὶ cod. Mill.; ἔτι Schn. 3. δοξάζειν cod. Mill.; δοξάζοντες Schn. — 8. ταῦτα Schneid.; τὰ αὐτὰ cod. Mill.

τάς τῶν σοφῶν λεγομένας δόξας, ὧν οὐκ ἄπειροι γενόμενοι, οὔθ' ὑπ' αὐτῶν παραχθήσονται ὡς ἀμαθεῖς, οὔθ' ὑπό τινων πλανηθήσονται ὡς δυνάμει τινι δρώντων, ἀλλ' ἔτι καὶ τοὺς πλανωμένους ἐπιτηρήσουσιν.

- 5 2. Ἰκανῶς οὖν τὰ δόξαντα ἐκθέμενοι λοιπὸν ἐπὶ τὴν τοῦ προκειμένου πραγματείαν χωρήσωμεν, ὅπως δ' ⁽⁸¹⁾ τετάγμεθα περὶ τῶν αἰρέσεων ἐπιδείξαντες ἐκάστοις τε τὰ ἴδια ἀποδοῦναι ἀναγκάσαντες γυμνοὺς τοὺς αἰρεσιάρχας φανερώσωμεν, καὶ ἀφροσύνην τῶν πειθόμενων κατηγορήσαντες πείσομεν παλιδρομεῖν ἐπὶ τὸν τῆς ἀλη-
10 θείας εὐδίου λιμένα. Ἴνα δὲ σαφέστερα τοῖς ἐντυγχάνουσι τὰ ῥηθησόμενα φανῆ, δοκεῖ καὶ [τὰ] τῷ Ἀράτῳ πεφροντισμένα περὶ τῆς κατὰ τὸν οὐρανὸν ἄστρων διαθέσεως ἐξειπεῖν, ὡς τινες εἰς τὰ ὑπὸ τῶν γραφῶν εἰρημένα ἀπεικονίζοντες αὐτὰ ἀλληγοροῦσι, μετὰγειν τὸν νοῦν τῶν προσεχόντων πειρώμενοι, πιθανοῖς λόγοις προσά-
15 γοντες αὐτοὺς πρὸς ἃ βούλονται, ξένον θαῦμα ἐνδεικνύμενοι ὡς κατησπερισμένων τῶν ὑπ' αὐτῶν λεγομένων· οἱ τῷ παραξένῳ θαύματι ἐνορῶντες μικροθαύμαστοι ἀλίσκονται δίκην ὀρνέου τοῦ λεγομένου

placita callentes non vexabuntur ab eis tanquam indocti, nec ab aliquibus hominibus, qui veluti potentia quadam agere videntur, inducentur in errorem, sed etiam illos qui falluntur caute observabunt.

2. Sufficenter igitur his expositis quæ dicenda nobis visa sunt, jam ad exsequendum quod nobis propositum est ibimus; postquam enim demonstraverimus quæ constituimus de hæresibus, et coegerimus singulis sua reddi, tunc promptum erit hæresiarchas nudos ostendere, et eorum discipulis insci-tiæ convictis, persuadebimus ut in serenum veritatis portum revertantur. Quo autem clariora quæ dicenda sunt legentibus videantur, placet etiam quæ ab Arato excogitata sunt de cœlestium astrorum situ explicare, quandoquidem aliqui ista conferentes cum eis quæ dicta sunt in Scripturis sacram doctrinam in allegorias vertunt, et seducere animos audientium conati, persuasibilibus verbis eos ad ea quæ volunt adducunt, inauditum miraculum ostentantes quasi in astris figurata sint quæ prædicant: hi autem dum miraculum insolitum intuentur, inania mirati, capiuntur avis instar quæ dicitur bubo,

1. οὐδ' cod. Mill. — 11. τὰ add. Mill. — infr. p. 122, l. 11. — 13. μετὰγειν Schn.; 12. κατὰ τῶν οὐρανίων cod. Mill. Schn. Cf. μετὰ cod.; ἀπατᾶν s. πλανᾶν susp. Mill.

ἄτου, οὗ τὸ παράδειγμα καλὸν ἐξειπεῖν διὰ τὰ μέλλοντα. Ἔστι δὲ τὸ ζῶον οὐ πολὺ ἀπεμφαῖνον ἀετοῦ οὔτε μεγέθει οὔτε μορφῇ· ἀλίσκεται δὲ τοῦτον τὸν τρόπον. Ὁ ἀγρευτὴς τῶν ὄρνιθων ἐπὰν ἴδῃ ἀγέλην που καταπλάσσαν, πῶρόρωθεν ἀνακρουόμενος τὰς χεῖρας ὀρχεῖσθαι σκήπεται, καὶ οὕτω πρὸς ὀλίγον ἐγγίξει τοῖς ὄρνισιν· οἱ δὲ 5 τὴν παράξενον θῆαν καταπεπληγότες ἀπερίβλεπτοι πάντων γίνονται. Ἔτεροι δὲ τῶν ἐπὶ τὴν ἄγραν παρεσκευασμένων ὀπισθεν ἐπελθόντες τοὺς ὄρνεις εὐκόλως συλλαμβάνονται θεωμένους τὸν ὀρχησίην. Διὸ ἀξιῶ μή τις τοῖς ὁμοίοις θάύμασι καταπλαγεὶς ἐξηγουμένων τὸν οὐρανὸν δίκην ἄτου συλληφθῆ· ὀρχησις γὰρ καὶ λῆρος ἢ τῶν τοιούτων 10 πανουργία καὶ οὐκ ἀλήθεια. Φησὶν οὖν ὁ Ἄρατος οὕτως⁽⁸²⁾.

Οἱ μὲν ὁμῶς πολέες τε καὶ ἀλλυδῖς ἄλλοι ἐόντες
οὐρανῷ ἔλκονται πάντ' ἤματα συνεχῆς αἰεὶ (τουτέστιν οἱ πάντες ἀστέρες).
Αὐτὰρ ὄγ' οὐδ' ὀλίγον μετανίσσεται, ἀλλὰ μάλ' αὐτως
ἄξων αἰὲν ἄρηρεν, ἔχει δ' ἀτάλαντον ἀπάντη
μεσσηγὺς γαῖαν, περὶ δ' οὐρανὸν αὐτὸν ἀγινεῖ. 15

cujus exemplum decet afferre propter sequentia. Hoc autem animal non multum differt aquila nec magnitudine nec forma; capitur autem hoc modo: auceps quum vidit catervam in aliquem locum devolantem, e longinquo qua-tiens manus saltare se fingit et ita paulatim avibus appropinquat: quæ, insolitum spectaculum miratæ, improvidæ omnium fiunt. Alii autem ex iis qui ad venationem parati sunt, quum a tergo supervenerint, aves facile capiunt dum contemplantur saltatorem. Quare precor ne quis, spectacula similia eorum qui cælum interpretantur miratus, bubonis instar capi se sinat: prava enim ars eorum habenda est tanquam saltatio et nugæ, non autem veritas. Dicit igitur Aratus in hunc modum:

Illa quidem simul multaue (volventia) et aliorsum alia euntia
in cælo vertuntur per omnes dies continuo et semper (scilicet omnia astra).
Verum hic ne paulum quidem declinat, sed continuo immota
axis semper manet, habet autem fixam omnino
in medio terram, cælum autem ipsum circumagit.

3. De hac captura conf. Athen. IX, — 12. Conf. Arat. Phæn. v. 19 sqq. p. 390 D. Mill. — 9. ἐξηγούμενον cod. ἀλυδῖς cod. — 14. μετανείσεται prim. cod.; — 10. ὀρχησία cod. — 11. ἀλήθεια Raperus coll. p. 124, 21; ἀληθής cod. Mill. μετανείσεται corr. cod. — 15. αἱ ἐνάρηρεν cod.

3. Πολέας φησὶν εἶναι τοὺς κατὰ τὸν οὐρανὸν ἀστέρας, τουτέστι σιρπηλοῦς, διὰ τὸ περιέρχεσθαι ἀπὸ ἀνατολῆς εἰς δύσιν καὶ [ἀπὸ] δύσεως εἰς ἀνατολὴν ἀπαύσιως σφαιροειδεῖ σχήματι. Εἰλεῖσθαι δὲ κατὰ τὰς Ἄρκτους αὐτὰς λέγει οἶόν τι ποταμοῦ ρεῦμα μέγα Θαῦμα
 5 Δράκοντος πελώρου, καὶ τοῦτ' εἶναι ὃ, φησὶν, ἐν τῷ Ἰώβ πρὸς Θεὸν διάβολος ἔφη· «ἐμπεριπατήσας τὴν ὑπ' οὐρανὸν καὶ περιελθὼν,» τουτέστι περισίραφεις καὶ περισκοπήσας τὰ γινόμενα· τετάχθαι γὰρ νομίζουσι κατὰ τὸν ἀρκτικὸν πόλον τὸν Δράκοντα, τὸν ὄφιν, ἀπὸ τοῦ ὑψηλοτάτου πόλου πάντα ἐπιβλέποντα καὶ πάντα ἐφο-
 10 ρῶντα, ἵνα μηδὲν τῶνπρατιομένων αὐτὸν λάθῃ· πάντων γὰρ δυνόντων τῶν κατὰ τὸν οὐρανὸν ἀστέρων ὁ μόνος οὗτος ὁ πόλος οὐδέποτε δύνει, ἀλλὰ ἄνω ὑπὲρ τὸν ὀρίζοντα ἐρχόμενος πάντα περισκοπεῖ καὶ ἐπιβλέπει καὶ λαθεῖν αὐτὸν τῶνπρατιομένων, φησί, δύναται οὐδέν.

Ἦχι μάλιστα

15 μίσγονται δύσεις τε καὶ ἀντολαὶ ἀλλήλοισι,

3. Πολέας ait esse in cœlo stellas, id est volventes, quia circumvolvuntur ab oriente ad occidentem et ab occidente ad orientem perpetuo atque orbiculari figura. Dicit autem mirabilem et immensum Serpentem volvi tanquam flumen quoddam amnis versus Ursas ipsas, et illud est, ait, quod in libro Job diabolus dicit ad Deum: *perambulavi terram sub cœlo et circuiui*, id est circumegi et circumspexi omnia quæ sunt. Positum enim fuisse existimant versus borealem polum Draconem serpentem, ab altissimo polo omnia inspicientem et contemplantem, ne quidquam eorum quæ aguntur illum prætereat. Nam omnium astrorum in cœlo occidentium solus ille polus nunquam occidit, at super horizontem incedens omnia circumspectat et inspicit, nec eum fugere potest, ait, quodcumque agitur.

Qua maxime

invicem miscentur occasus et ortus,

1. φασὶν cod. — 2. ἀπὸ quod prorsus deerat restitui. — 5. Cf. Arat. Phœnom. v. 45-46; Θεὸν Schneid.; τὸν cod. Mill. — 6. διάβολον ὡς cod. Mill. — Cf. Job, 1, 7: περιελθὼν τὴν γῆν καὶ ἐμπεριπατήσας

τὴν ὑπ' οὐρανὸν πάρειμι. — 11. τῶν οὐρανῶν cod. — 14. ἦχι περ ἄκραι Aratus, v. 61. — 15. μίγονται cod. — δύσεις. . . ἀλλήλοισι cod.

τετάχθαι δὴ φησιν αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν. Κατὰ γὰρ τὴν δύσιν καὶ ἀνατολὴν τῶν δύο ἡμισφαιρίων κεῖται τὸ ⁽⁸³⁾ κεφάλαιον τοῦ Δράκοντος, ἵνα, φησί, μηδὲν αὐτὸν λάβῃ κατὰ τὸ αὐτὸ μήτε τῶν ἐν τῇ δύσει, μήτε τῶν ἐν τῇ ἀνατολῇ, ἀλλὰ πάντα γινώσκῃ τὸ θηρίον ὁμοῦ. Ἔστι δὲ κατ' αὐτῆς τῆς κεφαλῆς τοῦ Δράκοντος ἰδέα ἀνθρώπου 5 δια ἄστρον θεωρουμένη, ἧ καλεῖ κεκμηκὸς εἶδωλον ὃ Ἄρατος καὶ μογέοντι εἰκόσ· καλεῖται δὲ ὃ Ἐν γόνασιν. Ὁ μὲν οὖν Ἄρατος οὐκ εἰδέναί φησιν οὗτος τίς ἐστὶν ὃ πόνος καὶ τὸ θαῦμα τοῦτο σίρρεφόμενον ἐν οὐρανῷ· οἱ δὲ διὰ τῆς τῶν ἄστρον ἰστορίας αἰρετικοὶ θέλοντες τὰ ἑαυτῶν δόγματα συνιστᾶν, περιεργότερον τούτοις ἐπισχόντες, 10 τὸν Ἐν γόνασι φασὶν εἶναι τὸν Ἀδάμ, κατὰ πρόβλαγμα, φησί, τοῦ Θεοῦ, καθὼς εἶπε Μωσῆς, φυλάσσουντα τὴν κεφαλὴν τοῦ Δράκοντος καὶ τὸν Δράκοντα τὴν πτέρναν αὐτοῦ. Οὕτως γὰρ φησιν ὃ Ἄρατος·

Δεξιτεροῦ ποδὸς ἰχνος ἔχων σκολιοῖο Δράκοντος.

4. Παρατετάχθαι δὲ φησιν αὐτῷ ἐκατέρωθεν (λέγω δὲ τῷ Ἐν γό- 15 νασι) Λύραν καὶ Στέφανον, αὐτὸν δὲ γόνου κλίνειν καὶ ἐκτετακότα

positum fuisse ait ejus caput. Versus enim occasum et ortum amborum hemisphaeriorum locus est capitis Draconis, ne quidquam eum praetereat eorum quae sunt in oriente vel eorum quae sunt in occidente, sed ut omnia simul hoc monstrum cognoscat. Sita autem prope caput ipsum Draconis per stellas apparet hominis species quam Aratus imaginem labore et ærumnis afflictam vocat; quae quidem appellatur *In genubus*. Nescire autem se fatetur Aratus qualis sit iste labor et quid sit miraculum istud quod in cælo volvitur; at hæretici qui ex astrorum studio voluerunt sua dogmata constituere et his inquirendis plurimam operam dederunt, aiunt constellationem illam *In genubus* nomine, esse Adam, secundum mandatum Dei, ut dixit Moyses, «ob-
«servantem caput Draconis et Draconem calcem ejus.» Sic enim ait Aratus :

Dextri pedis vestigium habens tortuosi Draconis.

4. Constellationes appositas ait utrinque esse ei (constellationi inquam quae *In genubus* est) *Lyram* et *Coronam*; *In genubus* autem videtur genu

1. δὴ Schneid.; δὲ cod.; τῆδε susp. cod. — 6-7. Cf. Arat. v. 63, 64, 65. —
Mill. — 4. γινώσκει cod. Mill. corr.; sed 14. ποδὸς ἀκρον ἔχει Aratus, v. 70. —
plures sunt istiusmodi mendæ in nostri 15. Παρὰ τὸ τετάχθαι cod. Mill. corr. —
auctoris oratione. — 5. ἰδέα Mill.; εἰ δὲ 15-16. τὸ Ἐν γόνασι cod.

ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας οἶονεὶ περὶ ἀμαρτίας ἐξομολογούμενον. Εἶναι δὲ τὴν λύραν μουσικὸν ὄργανον ὑπὸ νηπίου ἔτι παντελῶς κατασκευασμένον τοῦ Λόγου· Λόγον δὲ εἶναι παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἀκούμενον τὸν Ἑρμῆν. Φησὶ δὲ ὁ Ἄρατος περὶ τῆς κατασκευῆς τῆς
5 λύρας·

τὴν δ' ἄρ' ἔτι καὶ παρὰ λίκνω
Ἑρμείης ἐτόρησε, λύρην δ' εἶπεν καλέεσθαι⁽⁸⁴⁾.

Ἐπὶ ἀχορδός ἐσσι, διὰ τῶν ἐπὶ ἀχορδῶν τὴν πᾶσαν ἀρμονίαν καὶ κατασκευὴν ἐμμελῶς ἔχουσιν τοῦ κόσμου [σημαίνουσα]· ἐν ἑξ ἡμέ-
10 ραις γὰρ ἐγένετο ὁ κόσμος, καὶ τῇ ἐβδόμῃ καταπέπαιται. Εἰ οὖν, φησὶν, ἐξομολογούμενος ὁ Ἄδὰμ καὶ τὴν κεφαλὴν φυλάσσων τοῦ θηρίου κατὰ τὸ πρόσλαγμα τοῦ Θεοῦ ἐκμιμήσεται τὴν Λύραν, τουτέστι κατακολουθήσει τῷ λόγῳ τοῦ Θεοῦ, τουτέστι πειθόμενος τῷ νόμῳ, παρακείμενον αὐτῷ τὸν Στέφανον λήψεται. Ἐὰν δὲ ἀμελήσῃ,
15 συγκατενεχθήσεται τῷ ὑποκειμένῳ θηρίῳ, καὶ τὸ μέρος ἔξει, φησὶ, μετὰ τοῦ θηρίου. Ἔοικε δὲ ὁ Ἐν γόνασιν ἐκατέρωθεν ἐπιβάλλειν

flectere et extendere ambas manus ut de peccato confitens. Esse autem lyram instrumentum musicum ab infante adhuc admodum scilicet Verbo conditum : Verbum autem esse eum qui a Græcis appellatur Hermes. Dicit autem Aratus de fabricatione lyrae :

quam adhuc quum in cunis esset
Mercurius terebravit, et lyram jussit appellari.

Septem autem chordas habet, per chordas septem omnem harmoniam fabricamque mundi concinne aptatam indicans. Nam sex diebus mundus creatus est, et septimo requievit Deus. Si ergo, ait, Adam confitens peccatum et caput intuens belluæ secundum mandatum Dei imitabitur Lyram, id est obtemperabit verbo Dei, id est obediet legi, Coronam juxta positam sumet. Sin vero negliget, deorsum deferetur cum subjacente bellua, et particeps erit, ait, sortis belluæ. Videtur autem In genibus utrinque injicere manus, et hinc

1. εἶδέναι cod. — 3. Λόγον R. Scott.; ῥησε λύρην δ' εἶπε cod.; δέ μιν εἶπε λέγε-
Λόγῳ cod. Mill. — 3-4. ἀκούόμενον cod.; σθαι Aratus. — 9. σημαίνουσα add. Ræp.
καλούμενον R. Scott. — 6. Arat. v. 268: — 13. τῷ λόγῳ Schneid.; τοῖς cod.; τοῖς
τὴν δ' ἀρετὴν καὶ παραλίκνω cod. — 7. ἐτέ- λόγοις Mill. — 16. ἐπιβάλλειν cod.

τὰς χεῖρας, καὶ τοῦτο μὲν τῆς Λύρας, τοῦτο δὲ τοῦ Σιεφάνου ἐφά-
 πλεσθαι [τοῦτο δὲ ἐξομολογεῖσθαι], ὡς ἔστιν ἰδεῖν δι' αὐτοῦ τοῦ σχή-
 ματος· ἐπιβουλεύεται δὲ ὁμοῦ καὶ ἀποσπᾶται ὁ Σιέφανος αὐτοῦ ὑπ'
 ἄλλου Ψηρίου, μικροτέρου Δράκοντος, ὃ ἔστι γέννημα τοῦ φυλασ- 5
 σομένου ὑπὸ τοῦ Ἐν γόνασι τῷ ποδί. Ἄνθρωπος δὲ ἔσληκεν ἑκατέ-
 ραις ταῖς χερσὶ καρτερῶς κατασφίγγων καὶ εἰς τὰ ὀπίσω ἔλκων
 ἀπὸ τοῦ Σιεφάνου τὸν Ὄφιν καὶ οὐκ ἔβ' ἐφάπτεσθαι βιαζόμενον τοῦ
 Σιεφάνου τὸ Ψηρίον. Ὄφιοῦχον δὲ αὐτὸν ὁ Ἄρατος καλεῖ, ὅτι κα-
 τέχει τὴν ὀρμὴν τοῦ Ὄφους ἐπὶ τὸν Σιέφανον ἐλθεῖν πειρωμένου.
 Λόγος δέ, φησὶν, ἔστι σχήματι ἀνθρώπου ὃ κωλύων ἐπὶ τὸν Σιέ- 10
 φανον ἐλθεῖν τὸ Ψηρίον, οἰκτεῖρων τὸν ἐπιβουλεύομενον ὑπὸ τοῦ
 Δράκοντος ὁμοῦ καὶ τοῦ γεννήματος ἐκείνου. Αὐταὶ δὲ αἱ Ἄρκτοι,
 φασὶν, ἑβδομάδες εἰσὶ δύο, ἐξ ἐπὶ ἀστέρων συγκείμεναι, δισσῶν
 κτίσεων εἰκόνες. Πρώτη γάρ, φησὶν, κτίσις ἢ κατὰ τὸν Ἀδάμ ἐν
 πόνοις, ὃ ἔστιν ὁ Ἐν γόνασιν ὀρώμενος. Δευτέρα δὲ κτίσις ἢ 15
 κατὰ ⁽⁸⁵⁾ Χριστόν, δι' ἧς ἀναγεννώμεθα, ὃ ἔστιν ὁ Ὄφιοῦχος ἀντα-

Lynam attingere, inde Coronam, ut cerni potest ex ipso habitu. Insidiis au-
 tem petitur et attrahitur simul Corona ejus ab alia bellua, minore Dracone,
 quæ progenies est ejus quem observat pes In genubus. Homo autem adstat
 qui utraque manu vehementer constringit retrahitque a Corona Serpen-
 tem, nec sinit Coronam attingi a magnopere enitente bellua : Anguitenen-
 tem autem eum Aratus vocat, qui continet impetum Serpentis dum hic ad
 Coronam venire aggreditur; Verbum autem, ait, is est, hominis speciem in-
 dutus, qui prohibet quominus ad Coronam veniat bellua, miseratus illum
 cui insidias struunt et Draco et progenies ejus. Ursas autem, ait, hebdoma-
 das esse duas, ex septem astris constantes, et duplicis creationis imagines.
 Priorem enim creationem ait esse secundum Adam ærumnis afflictum qui In
 genubus conspicitur; posteriorem esse secundum Christum per quem novam
 vitam accipimus, quæ quidem est Anguitenens qui obsistit belluæ et prohi-

1. τοῦ Schneid. Om. cod. Mill. — 2. 14-15. ἐν πόνοις ὃ ἔστιν ὁ Schneidew.;
 [τοῦτο δὲ ἐξομολογεῖσθαι]. Hæc ex p. 124, ἐν πόνοις ὃ cod.; ἢν ἐμφαίνει ἐν πόνοις
 l. 1, interpolata esse vidit Ræp. — 5. τῷ ὃ Millerus; ἢν ἐμφαίνει ὃ R. Scottus; ἢ
 παιδί cod. Cf. Arat. v. 70. — 13. ἀστέ- κτίσις cod. Millerus, Schneidew. delen-
 ρων Ræperus; ἀριθμῶν cod. Millerus. — dum ἢ.

γωνιζόμενος τῷ Φηρίῳ καὶ κωλύων ἐπὶ τὸν Σίεφανον ἐλθεῖν τὸν
 ἠτοιμασμένον τῷ ἀνθρώπῳ. Μεγάλη δὲ ἐστὶν Ἄρκτος ἢ Ἐλίκη,
 Φησί, μεγάλης κτίσεως σύμβολον, πρὸς ἣν πλέουσιν Ἕλληνες, του-
 5 τέσσι πρὸς ἣν παιδεύονται καὶ διὰ τῶν τοῦ βίου φερόμενοι κυμάτων
 ἐπακολουθοῦσιν, ἐλίκην τινὰ οὔσαν τὴν τοιαύτην κτίσιν ἢ διδασκα-
 λίαν ἢ σοφίαν, εἰς τὰ ὑπίσω ἄγουσιν τοὺς ἐπομένους τῇ τοιαύτῃ
 κτίσει. Στροφή γάρ τις [ἢ] τῆς Ἐλίκης προσηγορία καὶ ἀνακύκλωσις
 ἐπὶ τὰ αὐτὰ εἶναι δοκεῖ. Μικρὰ δὲ τις ἢ ἑτέρα Ἄρκτος οἰοεῖ τις
 10 φησίν, εἰσὶν οἱ διὰ τῆς σιενῆς ὁδοῦ πορευόμενοι· σιενὴν δὲ λέγου-
 σιν εἶναι τὴν Κυνοσουρίδα, πρὸς ἣν ὁ Ἄρατος φησὶν ὅτι οἱ Σιδό-
 νιοι ναυτίλλονται. Σιδονίου δὲ ἀπὸ μέρους εἴρηκεν ὁ Ἄρατος Φοί-
 νικας διὰ τὸ εἶναι τὴν Φοινίκων σοφίαν Φαυμασίην, Φοίνικας δὲ
 εἶναι Ἕλληνες λέγουσι τοὺς ἀπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης κατοική-

bet quominus ad coronam homini præparatam veniat. Helica autem est, ait, Magna Ursa, magnæ creationis symbolum, ad quam navigant Græci, id est ad quam instituuntur et iter dirigunt per vitæ fluctus vecti, habentes tortuosam illam creationem aut disciplinam aut sapientiam cui illud proprium est ut retro ferat eos qui sequuntur eam. Helica autem vox idem significare videtur ac versio et revolutio. Parva autem est altera Ursa quæ videtur esse tanquam effigies posterioris creationis ad imaginem Dei formata. Pauci enim sunt, ait, qui per angustam viam gradiuntur. Angustam enim aiunt esse Cynosuridem ad quam, ut Aratus dicit, Sidonii navigant. Ait autem Sidonios ex parte, Phœnices intelligens, ob mirabilem Phœnicum sapientiam; Græci autem affirmant Phœnices eos esse qui a Rubro mari migraverunt in hunc locum quem

2. Μεγάλη seq. Hæc de Arati Φαινο-
 μένοις commenta mihi videntur scripta ab
 auctore non græco. Conf. etiam, l. 10 et
 sqq. : Φοίνικας δὲ εἶναι Ἕλληνες. . . Cre-
 diderim ea ab hæretico Judæo, forsitan
 græcissante, fuisse efficta et in hunc li-
 brum ab auctore nostro translata. Multa
 et ineptissima erant Judæorum de astris
 commenta. Conf. B. Epiphan. *Adversus*
hæreses, lib. I, *De Pharisæis*. Prima et

secunda ætate post J. C. plerique hæretici
 ex judaica gente sua placita christianis
 dogmatibus miscuerunt. — 7. ἢ addidi.
 — 8. ἐπεὶ τὰ cod. — 10. Conf. Matth.
 vii, 14 : ἐστὶ σιενὴ [ἢ πύλη] καὶ τεθλιμ-
 μένη ἢ ὁδὸς ἢ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν,
 καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὐρίσκοντες αὐτήν. —
 σιενοὶ cod. — 11-12. Conf. Arat. v. 44 :
 τῇ καὶ Σιδόνιοι ἰθύντατα ναυτίλλονται. —
 14. Ἕλληνες cod.

σάντας εἰς τοῦτον τὸν χῶρον, οὗ καὶ νῦν οἰκοῦσι, τοῦτο γὰρ Ἡρο-
 δότῳ δοκεῖ. Κυνόσουρα δέ, φησὶν, αὕτη ἢ Ἄρκτος, ἢ κτίσις ἢ δευ-
 τέρα, ἢ μικρά, ἢ σιενή ὁδός, καὶ οὐχὶ ἢ ἐλίκη. Οὐ γὰρ εἰς τὰ
 ὀπίσω ἄγει, ἀλλ' εἰς τὰ ἔμπροσθεν ἐπ' εὐθείας τοὺς ἐπομένους ὁδη-
 γεῖ, κυνὸς οὔσα [οὔρα]. Κύων γὰρ ὁ Λόγος, τοῦτο μὲν φρουρῶν καὶ 5
 φυλάσσων τὸ ἐπιξουλεύμενον ὑπὸ τῶν λύκων ποιμνιον, τοῦτο δὲ ἀπὸ
 τῆς κτίσεως τὰ θηρία κυνηγῶν καὶ διαφθείρων, τοῦτο δὲ γεννῶν τὰ
 πάντα, καί, ὃ δὴ φασὶ, κύων, τουτέστι γεννῶν. Ἐντεῦθεν, φασὶν,
 ὃ Ἄρατος περὶ τῆς τοῦ Κυνὸς ἀνατολῆς λέγων εἴρηκεν οὕτως⁽⁸⁶⁾ ·
 «Κυνὸς δὲ ἀνατείλαντος οὐκέτι φυταλιαὶ ἐψεύσαντο.» Τοῦτο ἐστὶν 10
 ὃ λέγει· τὰ φυτευόμενα φυτὰ εἰς τὴν γῆν μέχρι τῆς τοῦ Κυνὸς ἀνα-
 τολῆς πολλακίς μὴ ῥιζοβολήσαντα ὅμως τέθηλε φύλλοις, καὶ ἐνδεί-
 κνυται τοῖς βλέπουσιν ὅτι ἔσθαι τελεσφόρα καὶ φαίνεται ζῶντα, οὐκ
 ἔχοντα ζωὴν ἀπὸ τῆς ῥίζης ἐν αὐτοῖς· ἐπειδὴν δ' ἢ τοῦ Κυνὸς ἀνα-
 τολὴ γένηται, ὑπὸ τοῦ Κυνὸς τὰ ζῶντα ἀπὸ τῶν νεκρῶν διακρίνε- 15
 ται· μαραίνεται γὰρ πάντως ὅσα οὐκ ἐρρίζοβόλησεν. Οὗτος οὖν,

nunc incolunt. In hanc enim sententiam it Herodotus. Cynosuram vero ait esse hanc Ursam, creationem secundam, parvam, angustam viam et nullo modo volubilem. Non enim retro ducit, sed, Canis cauda quum sit (Κυνός), eos qui sequuntur dirigit recta via; addit Verbum esse Canem (Κύων) quia et custodit et servat gregem, cui lupi struunt insidias; idem a creatione arcet belluas et destruit; et idem universa gignit: Κύων enim, ut ait, significat *generans*. Inde aiunt Aratum de Canis ortu dicentem hæc affatum esse: *Cane orto non jam segetes mentitæ sunt*. Hæc autem significant semina seminata in terram sæpius usque ad ortum Canis, etsi non egissent radices, tamen florere foliis et inspicientibus ostendere se datura fructus et videri viventia, quum vita de radice ipsis non insit. Quum vero ortus est Canis, statim a Cane discernuntur viventia a mortuis. Nam arescunt quæ radices non habent. Hic autem

1-2. Conf. Herodot. Hist. I, 1. Mill. — — Addidi οὔρα. — 10. Φιλαίται cod. Cf. 5. κυνὸς Schneidew.; κτίσις cod. Mill. Arati v. 332 sqq.

... οὐκέτι κείνον ἄμ' ἡελίῳ ἀνιόντα
 φυταλιαὶ ψεύδονται ἀναλδέα φυλλιώσσαι·
 ῥεῖα γὰρ οὖν ἐκρινε διὰ σίχας ὀξὺς ἀίξας,
 καὶ τὰ μὲν ἐρρώσεν, τῶν δὲ φλόον ὤλεσε πάντα

16. πάντως] ὄντως cod. Mill. Schneid.

Φησίν, ὁ Κύνων, Λόγος τις ὢν Θεῖος, ζώντων καὶ νεκρῶν κριτῆς
καθέσθηκε, [καὶ] καθάπερ [ἐπὶ] τῶν φυτῶν [τῆς κτίσεως] ὁ Κύνων τὸ
ἄστρον θεωρεῖται, οὕτως ἐπὶ τῶν οὐρανίων φυτῶν, Φησὶ, τῶν ἀν-
θρώπων, ὁ Λόγος. Διὰ τὴν τοιαύτην οὖν αἰτίαν ἡ δευτέρα κτίσις,
5 Κυνόσουρα, λογικῆς κτίσεως εἰκὼν ἐσήκην ἐν οὐρανῷ· μέσος δὲ ὁ
Δράκων τῶν δύο κτίσεων ὑποτείνεται, τὰ ἀπὸ τῆς μεγάλης κτίσεως
κωλύων ἐπὶ τὴν μικρὰν κτίσιν μετελθεῖν, τὰ τε ἐν τῇ [μεγάλῃ] κτίσει
καθεσθηκότα, καθάπερ τὸν Ἐν γόνασι, παραφυλάσσων [καὶ] τηρῶν
πᾶς καὶ τίνα τρόπον ἕκαστον ἐν τῇ μικρᾷ κτίσει καθέσθηκε. Τη-
10 ρεῖται δὲ καὶ αὐτὸς κατὰ τὴν κεφαλὴν, Φησίν, ὑπὸ τοῦ Ὀφιούχου.
Αὕτη, Φησίν, εἰκὼν ἐσήκην ἐν οὐρανῷ, σοφία τις οὔσα τοῖς ἰδεῖν
δυναμένοις. Εἰ δὲ ἐστὶν ἀσαφὲς καὶ τοῦτο, δι' ἄλλης εἰκόνας, Φησίν,
ἡ κτίσις διδάσκει φιλοσοφεῖν, περὶ ἧς ὁ Ἄρατος εἴρηκεν οὕτως·

Οὐδ' ἄρα Κηφῆος μογερὸν γένος Ἰασίδαο.

Canis, quum sit Verbum quoddam divinum, vivorum et mortuorum con-
stitutus est iudex et sicut astrum Canis in plantis hujusce mundi observa-
tur, ita in plantis cœlestibus, nempe hominibus, Verbum apparet. Ob hanc
causam secunda creatio Cynosura constituta est in cœlo tanquam effigies
creationis quæ per Verbum effecta est. In medio autem ambarum creationum
Draco recumbit impediens quominus ea quæ sunt magnæ creationis ad par-
vam creationem transeant, et dum custodit ea quæ in creatione magna con-
stitutata sunt, veluti illum In genibus, observat quomodo in parva creatione
quidque constiterit. Ait autem Aratus et Draconem observari ad caput ab An-
guitenente; et hanc effigiem addit constitutam esse in cœlo veluti sapientiam
quamdam iis qui cernere possunt. Quod si vero obscura sit alia imagine, ait,
potest creatio philosophiam docere, de qua Aratus his verbis locutus est :

Neque igitur Cephei infelix genus Iasidæ.

2. Uncis inclusa addidi; quæ prorsus
deerant, respondent enim voc. ἐπὶ τῶν
οὐρανίων φυτῶν. — τὸ φυτὸν cod. Mill.;
τῶν φυτῶν Schneid. — 7. μεγάλη addidi;
hæc enim sententia respondet illis ἐν τῇ
μικρᾷ κτίσει quæ infra leguntur. — 8. πα-
ραφυλάσσων Ræperus; παραφυλάσσειν

cod.; παραφυλάσσει Mill. — καὶ addidi.
— 11. In cod. vox εἰκὼν videtur erasa
Mill.; an κτίσεως εἰκὼν? vide supra, l. 5.
— τοῖς Millerus; τοῦ cod. — 12. κατὰ
τοῦτο cod. Mill. Schneid. Legendum est
καὶ τοῦτο. — 14. εἰς αἶδαο cod. Cf. Arat.
v. 179.

Ὁ Κηφεύς, Φησίν, αὐτοῦ ἐστὶ πλεσιόν καὶ ἡ Κασσιόπεια καὶ [ἡ] Ἀνδρομέδα καὶ ὁ Περσεύς, μεγάλα τῆς ⁽⁸⁷⁾ κτίσεως γράμματα τοῖς ἰδεῖν δυναμένοις. Κηφέα γάρ Φησιν εἶναι τὸν Ἀδάμ, τὴν Κασσιόπειαν Εὐάν, τὴν Ἀνδρομέδαν τὴν ἀμφοτέρων τούτων ψυχὴν, τὸν Περσέα Λόγον, πλερωτὸν Διὸς ἔγγονον, τὸ Κῆτος τὸ ἐπίβουλον 5
 Θηρίον. Οὐκ ἐπ' ἄλλον τινὰ τούτων, ἀλλ' ἐπὶ μόνην τὴν Ἀνδρομέδαν ἔρχεται ὁ ἀποκτείνας τὸ Θηρίον, οὗ καὶ τὴν Ἀνδρομέδαν πρὸς ἑαυτὸν λαβὼν ἔκδοτον δεδεμένην τῷ Θηρίῳ ὁ Λόγος, Φησίν, ὁ Περσεύς ῥύεται. Περσεύς δὲ ἐστὶν ὁ ὑπόπτερος ἄξων, ὁ περαίνων ἑκατέρους τοὺς πόλους διὰ μέσης τῆς γῆς καὶ σιρέφων τὸν κόσμον. 10
 Ἔστι δὲ καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἐν τῷ κόσμῳ ὁ ὄρνις ὁ Κύκνος παρὰ τὰς Ἄρκτους, [μουσι]κὸν ζῶον, τοῦ Θεοῦ σύμβολον πνεύματος· ὅτι πρὸς αὐτοῖς ἤδη τοῖς τέρμασι γενόμενον τοῦ βίου μόνον ἄδειν πέφυκε, μετὰ ἀγαθῆς ἐλπίδος τῆς κτίσεως τῆς πονηρᾶς ἀπαλλασσόμενον ὕμνους ἀναπέμπον τῷ Θεῷ. Καρκίνοι δὲ καὶ ταῦροι, καὶ λέοντες, καὶ 15
 κριοὶ, καὶ αἴγες, καὶ ἔριφοι, καὶ ὅσα ἄλλα Θηρία διὰ τῶν ἀσπίρων

Ibi prope est Cepheus, ait, et Cassiopea et Andromeda et Perseus, quæ quidem astra, creationis magna elementa apparent iis qui cernere valent. Nam Cepheum addit esse Adam et Cassiopeam Evam, Andromedam utriusque animam, Perseum autem Verbum, Jovis alatam sobolem, et Cetos insidiantem belluam. Non ad alium quemquam eorum pergit ille qui occidit belluam, sed ad unam Andromedam vadit vinculis constrictam et expositam belluæ, eamque ab illa vindicat Verbum, id est, Perseus, ut ait, et libertati asserit. Perseus autem habetur axis pennatus qui per mediam terram utrumque polum penetrat vertitque mundum. Spiritus vero qui est in hoc mundo figuratur Cycno, ave circa Ursas sita, musico animali, quia quum in ipsis jam extremis est vitæ solus canere valet, cum bona spe discedens ab hac prava creatione, et Deo cantus suos fundens. Cancræ autem et tauri, et leones, et arietes, et capræ, et hædi, et cætera omnia animalia quorum nominibus in

1. Addidi ἡ. — 4. τῶν ἀμφ. cod. Mill.; τοῦτον τὸν ὄρνιν οἱ μὲν λέγουσιν ὄντα τὴν Schneid. — 5. τὸ Κῆτος. Conf. Arat. v. 353 sq. — 6. τούτου cod.; τούτων Mill. — 7-8. πρὸς ἑαυτὸν] Hæc videntur corrupta. — 12. Cf. Schol. ad Arat. v. 275: τούτων τὸν ὄρνιν οἱ μὲν λέγουσιν ὄντα κύκνον κατασφρισθῆναι εἰς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος ἅτε μουσικὸν ὄντα. — 13. τοῖς σπέρμασι cod.; τέρμασι Mill. — 15. ἀναπέμπων cod.; ἀναπέμπου Mill.

ὀνομάζεται κατὰ τὸν οὐρανόν, εἰκόνες δὴ, φησίν, εἰσὶ καὶ παραδείγματα, ἀφ' ὧν ἡ μεταβλητὴ κτίσις λαμβάνουσα τὰς ἰδέας τοιούτων ζώων γίνεται πλήρης.

Τούτοις χρώμενοι τοῖς λόγοις ἀπατᾶν νομίζουσι πολλούς, ὅσοι
 5 περιεργότερον τοῖς ἀστρολόγοις προσέχουσι, ἐντεῦθεν τὴν Θεοσέβειαν συνιστᾶν πειρώμενοι μακρὰν ἀπεμφαίνουσαν τῆς τούτων ὑπολήψεως. Διό, ἀγαπητοί, φύγωμεν τὸ μικροθαύμαστον τοῦ ὀρνίθου τοῦ ὄτου· ταῦτα γὰρ καὶ τὰ τοιαῦτα ὄρχησις ἐστὶ καὶ οὐκ ἀλήθεια. Οὐδὲν γὰρ τὰ ἄστρα ταῦτα δηλοῖ, ἀλλὰ ἰδίως⁽⁸⁸⁾ οἱ ἄνθρωποι πρὸς
 10 ἐπισημείωσίν τινων ἄστρων ὀνόματα οὕτως ἐπεκάλεσαν, ἵνα αὐτοῖς ἐπίσημα ᾗ. Τί γὰρ ἄρκτου ἢ λέοντος, ἢ ἐρίφου, ἢ ὑδροχόου, ἢ Κηφέως, ἢ Ἀνδρομέδας, ἢ τῶν ἐν Αἴδου ὀνομαζομένων εἰδώλων ὅμοιον ἔχουσι ἀστέρες διεσπαρμένοι κατὰ τὸν οὐρανόν, (πολὺ μεταγενεστέρων γεγενημένων τούτων τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ὀνομάτων ἢ [ἡ]
 15 τῶν ἄστρων συνέσθηκε γένεσις,) ἵνα καὶ οἱ αἰρετικοὶ καταπλαγέντες

cælo astra vocantur imagines esse ait et exempla unde creatio mutabilis accipiens figuras talibus repletur animalibus.

Hæc placita usurpantes hæretici fallere arbitrantur multos homines qui astrologicis rebus plurimam operam impendunt et inde conantur confirmare pietatem in Deum quæ quidem longe abest ab horum cogitationibus. Itaque, dilecti, fugiamus hanc inaniam rerum admirationem qua capitur bubo avis. Hæc enim placita et alia ejusdem farinæ nihil sunt nisi saltationes; non autem sunt veritas. Nihil enim hæc ostendunt sidera; sed ad quorundam designationem siderum homines sponte sua nominibus istis ea decoraverunt ut facilius agnoscerentur. Quid enim astra sparsa in cælo simile habeant ursæ aut leonis, aut hædorum, aut aquarii, aut Cephæi aut Andromedæ, aut spectrorum quibus nomina sunt in Oreo, quum multo posterius homines isti orti sint et nomina quam ipsæ stellæ exstiterint? Quid igitur inter hæc commune, ut hæretici cælorum spectaculo

1. δὴ Schn.; δὲ cod. Mill. — 5. περιεργότεροι cod.; περιεργότερον Mill. — 9. Οὐδὲ cod. Mill.; Οὐδὲν Schneid. — 11. ἐπισημανῆ cod. correx. Mill. —

14. γεγενημένων cod. — Addidi ἡ. — 15. ἄστρων] ἀνθρώπων cod. Mill. Schn. Legendum est ἄστρων. — γέννησις cod. Mill. Schneid.

τὸ θαῦμα οὕτως ἐξεργάσσονται διὰ τοιῶνδε λόγων τὰ ἴδια δόγματα συνιστᾶν;

ζ'. Περὶ τῆς ἀριθμητικῆς τέχνης.

Ἄλλ' ἐπεὶ σχεδὸν πᾶσα αἴρεσις διὰ τῆς ἀριθμητικῆς τέχνης ἐφεῦ-
 ρεν ἐβδομάδων μέτρα καὶ αἰώνων τινὰς προβολὰς, ἄλλων ἄλλως τὴν
 τέχνην διασπώντων καὶ τοῖς ὀνόμασι μόνον διαλασσόντων, τούτων 5
 δὲ αὐτοῖς διδάσκαλος γίνεται Πυθαγόρας, πρῶτος εἰς Ἕλληνας ἀπ'
 Αἰγύπτου τοὺς τοιούτους ἀριθμοὺς παραδούς, δοκεῖ μηδὲ τοῦτο πα-
 ραλιπεῖν, ἀλλὰ διὰ συντόμου δείξαντας ἐπὶ τὴν τῶν ζητουμένων
 ἀπόδειξιν χωρῆσαι. Γεγόνασιν ἀριθμητικοὶ καὶ γεωμέτραι, οἷς μα-
 λιστὰ τὰς ἀρχὰς παρεσχηκέναι δοκεῖ πρῶτος Πυθαγόρας· καὶ οὗτοι 10
 τῶν ἀριθμῶν εἰς ἄπειρον ἀεὶ προχωρεῖν δυναμένων τῷ πολυπλα-
 σιασμῷ καὶ τοῖς σχήμασι τὰς πρῶτας ἔλαβον ἀρχὰς οἰοῦναι Θεω-
 ρητὰς μόνῳ τῷ λόγῳ. Γεωμετρίας γάρ, ὡς ἔστιν ἐνιδεῖν, σημεῖον
 ἔστιν ἀρχὴ ἀμερές, ἀπ' ἐκείνου δὲ τοῦ σημείου τῇ τέχνῃ ἢ τῶν ἀπεί-
 ρων σχημάτων ἀπὸ τοῦ σημείου γένεσις εὐρίσκεται. Ἦνεν γὰρ τὸ 15

obstupescentes aggrediantur sua dogmata sermonibus hujusce modi confirmare?

VII. DE ARITHMETICA ARTE.

Quum autem fere omnis hæresis per arithmetica artem excogitaverit hebdomadam mensuras et Æonum generationes, aliis aliter illam artem divellentibus nominaque sola mutantibus, iisque magister sit Pythagoras, qui primus Græcis ex Ægypto tales numeros protulit, ne hæc quidem sunt prætermittenda; sed postquam brevi exposita fuerint, ad eorum quæ proposita sunt demonstrationem pergemus. Fuerunt arithmetici et geometræ, quos principia docuisse præcipue videtur primus Pythagoras; iique a numeris, qui in infinitum extenduntur, multiplicatis et a figuris prima principia ceperunt, ut intelligibilia uni rationi. Geometriæ enim, ut videre promptum est, punctum indivisum principium est; ab illo autem puncto repetitur per artem genitura infinitarum figurarum quæ a puncto procedunt. Ubi enim

CAP. VII, l. 4. ἀλληνάλλως cod. corr. Cf. Sextus Empiric. p. 314, edit. Bekk. Mill. — 9. ἀριθμητικαὶ γεωμετρίας cod. — 11 sqq. Conf. infra, l. VI, c. xxiii. corr. Mill. — 10. οὗτοι Mill.; τούτων cod. Conf. Sext. adv. Geom. § 29 sqq.

σημεῖον ⁽⁸⁹⁾ ἐπὶ μῆκος γίνεται γραμμὴ μετὰ τὴν ῥύσιν, πέρασ
 ἔχουσα σημεῖον· γραμμὴ δὲ ἐπὶ πλάτος ῥυεῖσα ἐπίπεδον γεννᾷ,
 πέρατα δὲ τοῦ ἐπίπεδου γραμμαί· ἐπίπεδον δὲ ῥυέν εἰς βάθος γίνε-
 ται σῶμα· σφαιροῦ δὲ ὑπάρξαντος, οὕτως ἐξ ἐλαχίστου σημείου
 5 παντελῶς ἢ τοῦ μεγάλου σώματος ὑπέσθη φύσις, καὶ τοῦτο ἐστὶν
 ὃ λέγει Σίμων οὕτως· «Τὸ μικρὸν μέγα ἔσθαι, οἶονεὶ σημεῖον ὄν·
 «τὸ δὲ μέγα ἀπέραντον,» κατακολουθῶν τῷ γεωμετρομένῳ ση-
 μείῳ. Τῆς δὲ ἀριθμητικῆς κατὰ σύνθεσιν ἐχούσης τὴν φιλοσοφίαν
 ἀριθμὸς γέγονεν ἀρχή, ὅπερ ἐστὶν ἀόριστον, ἀκατάληπτον, ἔχον
 10 ἐν ἑαυτῷ πάντας τοὺς ἐπ' ἀπειρον ἐλθεῖν δυναμένους ἀριθμοὺς κατὰ
 τὸ πλῆθος. Τῶν δὲ ἀριθμῶν ἀρχὴ γέγονε καθ' ὑπόσταςιν ἢ πρώτη
 μονάς, ἣτις ἐστὶ μονὰς ἄρσην, γεννῶσα πατρικῶς τοὺς ἄλλους πάν-
 τας ἀριθμούς. Δεύτερον ἢ δυὰς Θῆλυς ἀριθμὸς, ὃ δὲ αὐτὸς καὶ ἄρ-
 τιος ὑπὸ τῶν ἀριθμητικῶν καλεῖται. Τρίτον ἢ τριάς ἀριθμὸς ἄρσην·
 15 οὗτος καὶ περισσὸς ὑπὸ τῶν ἀριθμητικῶν νενομοθέτηται καλεῖσθαι.
 Ἐφ' ἅπασιν δὲ τούτοις ἢ τετράς Θῆλυς ἀριθμὸς, ὃ δὲ αὐτὸς οὗτος

punctum in longitudinem processit, fit linea cujus finis est punctum; linea au-
 tem, ubi in latitudinem explicata est, planitiem generat, fines autem planitiei
 lineæ; planities autem, ubi explicata est in profundum, fit corpus: quod quum
 firmum exstitit, hoc modo ex minimo puncto magni corporis subsistit natura;
 idque est quod his verbis dicit Simon, «Parvum magnum erit velut punctum
 «existens; et quod magnum fiet infinitum;» quod quidem consentaneum erat
 geometrarum placitis de puncto. Arithmeticae autem, quæ per connexionem
 philosophiam continet, numerus est principium, quod est infinitum, incom-
 prehensum, omnes, qui multitudine in infinitum possunt crescere, numeros
 in se complexum. Prima vero unitas per substantiam fuit principium nume-
 rorum quæ est unitas mascula, patrio more procreans numeros omnes reli-
 quos. Hanc sequitur numerus binarius femineus; hic vero ab arithmeti-
 cis etiam appellatur par et integer. Ordine tertius succedit ternarius virilis; cui
 etiam imparis nomen arithmeticorum lege fuit impositum. Agmen denique
 claudit numerus quaternarius, femineus qui et ipse par appellatur, quod est

6. Conf. infra l. VI, c. xiv et xvii. — c. ii. — 9. ἔχων cod. Mill. Schneid. lege
 7. κατακολουθοῦν cod. Mill. corr. Schn. ἔχον. — 12. ἄρσις cod. corr. Mill. —
 — 8 sqq. Eadem leguntur supra, lib. I, 13. ἢ δυὰς bis scriptum n cod.

καὶ ἄρτιος καλεῖται, ὅτι Θηλύς ἐστί. Γεγόνασιν οὖν οἱ πάντες ἀριθμοὶ ληφθέντες ἀπὸ γένους τέσσαρες (ἀριθμὸς δὲ ἦν τὸ γένος ἀόριστος), ἀφ' ὧν ὁ τέλειος αὐτοῖς ἀριθμὸς συνέσληκεν ἡ δεκάς. Τὸ γὰρ ἓν, δύο, τρία, τέσσαρα, γίνεται δέκα, ὡς προαποδέδεικται, ἐὰν ἐκάστῳ τῶν ⁽⁹⁰⁾ ἀριθμῶν φυλάτληται κατ' οὐσίαν ὄνομα τὸ οἰκεῖον. 5

Αὕτη ἐστὶν ἡ κατὰ Πυθαγόραν ἱερὰ τετρακτὺς ἀενάου φύσεως ῥιζώματ' ἔχουσα ἐν ἑαυτῇ, τουτέστι τοὺς ἄλλους πάντας ἀριθμούς· ὁ γὰρ ἕνδεκα καὶ δώδεκα καὶ οἱ λοιποὶ τὴν ἀρχὴν τῆς γενέσεως ἀπὸ τῶν δέκα λαμβάνουσι. Ταύτης τῆς δεκάδος, τοῦ τελείου ἀριθμοῦ, τὰ τέσσαρα καλεῖται μέρη· ἀριθμὸς, μονάς, δύναμις, κύβος, οἷς 10 ἐπιπλοκαὶ καὶ μίξεις πρὸς γένεσιν αὐξήσεως γίνονται, κατὰ φύσιν τὸν γόνιμον ἀριθμὸν ἐπιτελοῦσαι· ὅταν γὰρ δύναμις αὐτὴ ἐφ' ἑαυτὴν κυβισθῆσεται, γέγονε δυναμοδύναμις· ὅταν δὲ δύναμις ἐπὶ κύβον, γέγονε δυναμόκυβος· ὅταν δὲ κύβος ἐπὶ κύβον, γέγονε κυβόκυβος· ὡς γίνεσθαι τοὺς πάντας ἀριθμούς ἐπὶ δέκα, ἵνα ἡ τῶν γενομένων 15

generis feminei. Universi igitur a genere sumti numeri (indeterminatus quippe numerus erat genere) computantur quatuor. Coaluit ex his denarius perfectus numerus. Unum enim, duo, tria, quatuor, modo ratione substantiæ et proprietatis domesticam unicuique numerorum servaveris appellationem, efficiunt decem. Hic est quem sacrum Pythagoras nominavit quaternionem, perennis naturæ fontem, utpote ipsas in se radices continentem, id est cæteros numeros omnes. Etenim undecim, duodecim et cæteri sumunt e numero denario essentiæ suæ principium. Hujus decadis, qui perfectus est numerus, quatuor appellantur partes, numerus, unitas, potestas et cubus; æque producendi incrementi causa inter se connectuntur et permiscentur, generatorem ex natura efficientes numerum. Quum enim dynamis se ipsam multiplicat, producitur dynamodynamis; ubi autem connectitur cum cubo dynamis, dynamocubus: si autem permiscentur inter se cubi, cubocubum giunt. Hinc universi numeri fiunt septem, ita ut quæ sunt

2. ἀπὸ γένους Schneid.; ἀπὸ τοῦ γένους cod. Mill. — 5. ὀνόματος οἰκεῖον cod. corr. Mill. — 7-8. ὁ γὰρ Schneidew.; τὸ γὰρ cod. Mill. — 11. γένεσιν αὐξήσεως

Schneid.; ἔνωσιν ..ήσεως cod. Mill. Cf. supra, c. 11, p. 10, 13. — 12. αὕτη cod. — 14-15. κυβόκυβος Mill.; δυναμόκυβος cod.

γένεσις γένηται ἐξ ἑβδομάδος, ἥτις ἐστίν· ἀριθμός, μονάς, δύναμις, κύβος, δυναμοδύναμις, δυναμόκυβος, κυβόκυβος. Ταύτην τὴν ἑβδομάδα Σίμων καὶ Οὐαλεντίνος ὀνόμασιν ἐνδιαλλάξαντες ἑτεροτολόγησαν, ὑπόθεσιν ἑαυτοῖς ἐντεῦθεν σχεδιάσαντες. Ὁ μὲν γὰρ Σίμων οὕτως καλεῖ· Νοῦς, Ἐπίνοια, Ὄνομα, Φωνή, Λογισμός, Ἐνθύμησις, Ὁ ἐσίως, σίας, σίησόμενος, καὶ Οὐαλεντίνος· Νοῦς, Ἀλήθεια, Λόγος, Ζωή, Ἄνθρωπος, Ἐκκλησία καὶ ὁ Πατήρ συναριθμούμενος, κατὰ ταῦτα τοῖς τὴν ἀριθμητικὴν ἡσκηκόσι φιλοσοφίαν, [ἦν] ὡς ἀγνωστοῦ [τοῖς] πολλοῖς θαυμάσαντες [καὶ] κατακολουθήσαντες τὰς
 5 ὑπ' αὐτῶν ἐπινοηθείσας αἰρέσεις συνεσίησαντο. Τινὲς μὲν οὖν καὶ ἀπὸ ἰατρικῆς συνιστᾶν τὰς ἑβδομάδας πειρῶνται, ἐκπλαγέστες ἐπὶ τῇ τοῦ ἐγκεφάλου ἀνατομῇ, λέγοντες τὴν τοῦ παντὸς οὐσίαν καὶ δύναμιν ⁽⁹¹⁾ πατρικὴν καὶ Θεϊότητα ἀπὸ τῆς τοῦ ἐγκεφάλου διαθέσεως διδάσκεσθαι. Ὁ γὰρ ἐγκέφαλος κύριον μέρος ὦν τοῦ παντὸς

generari comperiantur ex hebdomade quæ est numerus, unitas, dynamis, cubus, dynamodynamis, dynamocubus, cubocubus. Hanc hebdomadem Simon et Valentinus mutatis nominibus in magnum miraculum conflaverunt et suis dogmatibus fundamentum posuerunt. Hanc suam hebdomadam Simon his constituit nominibus: *Mens, Conceptio, Nomen, Vox, Ratiocinatio, Cogitatio et Ille qui stat, stetit, stabit*. His autem nominibus Valentinus appellat hebdomadem: *Mens, Veritas, Verbum, Vita, Homo, Ecclesia et Pater annumeratus*; similiter atque illi qui arithmeticae philosophiæ studuerunt, quam quidem ut ignotam vulgo sunt mirati et prosecuti, hæreses et ipsi inveniunt et constituerunt. Sunt etiam qui ab arte medica constituere hebdomades conantur, quum stupeant ad cerebri dissectionem dicantque universi substantiam et virtutem paternam et divinitatem e cerebri dispositione doceri. Cerebrum enim, quum sit princeps pars totius corporis, constitutum

8. κατὰ ταῦτα Røper.; κατ' αὐτὰ cod. Millerus. — 8-9. ἦν et τοῖς add. Mill. — 9. καὶ add. Schneid. — 11. De septenario numero confer Censorinum (*De nat. die.* cap. vii et xiv), apud quem legimus: «Duos numeros subtiliter discreverunt, ut dicentes, septenarium ad corpus, no-

«venarium ad animum pertinere. Hunc «medicinæ corporis et Apollini attributum, illum Musis quia morbos animi «quos appellant *πάθη* musica lenire ac «sanare consueverit.» — 13. *πατρικὴν* καὶ Schneidew.; καὶ *πατρικὴν* cod. Millerus.

σώματος ἐπίκειται ἀτρεμῆς καὶ ἀκίνητος, ἐντὸς ἑαυτοῦ ἔχων τὸ πνεῦμα. Ἔστι μὲν οὖν ἡ τοιαύτη ἰστορία οὐκ ἀπίθανος, μακρὰν δὲ τῆς τούτων ἐπιχειρήσεως. Ὁ μὲν γὰρ ἐγκέφαλος ἀνατμηθεὶς ἔνδον ἔχει τὸ καλούμενον καμάριον, οὗ ἑκατέρωθεν ὑμένες εἰσὶ λεπτοί, οὓς πτερύγια προσαγορεύουσιν, ἡρέμα ὑπὸ τοῦ πνεύματος κινούμενα 5 καὶ πάλιν ἀπελαύνοντα τὸ πνεῦμα ἐπὶ τὴν παρεγκεφαλίδα· ὃ διατρέχον διὰ τινος ἀγγείου καλάμῳ ἑοικὸς ἐπὶ τὸ κωνάριον χωρεῖ, ᾧ πρόσκειται τὸ στόμιον τῆς παρεγκεφαλίδος ἐκδεχόμενον τὸ διατρέχον πνεῦμα καὶ ἀναδιδόν ἐπὶ τὸν νωτιαῖον λεγόμενον μυελόν, ὅθεν πᾶν τὸ σῶμα μεταλαμβάνει τὸ πνευματικὸν πασῶν τῶν ἀρτη- 10 ριῶν δίκην κλάδου ἐκ τούτου τοῦ ἀγγείου ἡρτημένων, οὗ τὸ πέρασ ἐπὶ τὰ γεννητικὰ ἀγγεῖα τερματίζεται· ὅθεν καὶ τὰ σπέρματα ἐξ ἐγκεφάλου διὰ τῆς ὀσφύος χωροῦντα ἐκκρίνεται. Ἔστι δὲ τὸ σχῆμα τῆς παρεγκεφαλίδος ἑοικὸς κεφαλῇ δράκοντος, περὶ οὗ πολὺς ὁ λόγος τοῖς τῆς ψευδωνύμου γνώσεως γίνεται, καθὼς ἐπιδείξομεν. 15 Ἐτεραι δὲ ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου φύονται ἐξ συζυγίαι, αἱ περὶ τὴν κεφαλήν διϊκνούμεναι συνέχουσι τὰ σώματα ἐν αὐτῇ περατούμεναι·

est fixum et immobile et in seipso spiritum continens. Hæc quæ narrant ut non incredibilia, ita longe remota sunt a demonstratione horum hominum. Cerebro enim secto inest intus quod appellatur camarium cui ab utraque parte adhærent membranæ tenues quæ vocantur pterygia. Hæ autem membranæ leniter spiritu moventur et rursus remittunt spiritum ad cerebellum et inde transiens vasculum quoddam calamo simile fluit ad conarium. Huic adhæret os cerebelli et recipit spiritum perfluentem et remittit eum ad dorsalem quæ dicitur medullam. Inde totum corpus accipit spirituale flumen quum omnes arteriæ ramorum instar ex hoc vasculo aptæ sint; hujus vero fluminis in genitalibus vasculis finis est, unde et semina existimantur ex cerebro per lumbos fluere. Cerebelli autem figura similis est capiti serpentis de qua multus sermo est apud istos falsæ cognitionis (γνώσεως) discipulos, ut demonstrabimus. Ex cerebro autem alteræ sex conjugationes (συζυγίαι) procedunt, quæ, circa caput porrectæ et in ipso terminum habentes, com-

4. τὸ Mill.; τὸν cod. — 6. παρακεφα-
λίδα cod. — 6-7. ὃ διατρέχων cod. corr.
Mill. — 7. ἑοικότι cod. corr. Mill. —

15. ἐπιδείξομεν cod. — 16-17. περὶ τὴν
κεφαλήν διϊκνούμεναι συνέχουσι τὰ σώ-
ματα] Hæc forsân corrupta.

ἡ δὲ ἐβδόμη ἐκ τῆς παρεγκεφαλίδος [εἶσιν] εἰς τὰ κάτω τοῦ λοιποῦ σώματος, καθὼς εἶπομεν. Καὶ περὶ τούτου δὲ πολὺς ὁ λόγος, ὅθεν καὶ Σίμων καὶ Οὐαλεντίνος εὐρεθήσονται ἐντεῦθεν ἀφορμὰς εἰληφότες, καὶ ⁽⁹²⁾ εἰ μὴ ὁμολογοῖεν, ὄντες πρῶτον ψεῦσαι, εἶτα αἰρετικοί. Ἐπεὶ οὖν καὶ ταῦτα δοκεῖ ἱκανῶς ἡμᾶς ἐκτεθεῖσθαι, πάντα δὲ τὰ δοκοῦντα εἶναι τῆς ἐπιγείου φιλοσοφίας δόγματα περιεληπταί ἐν τέσσαρσι βιβλίοις, δοκεῖ ἐπὶ τοὺς τούτων χωρεῖν μαθητάς, μᾶλλον δὲ κλεψιλόγους.

plectuntur corpora. Septima autem ex cerebello ad inferiores partes corporis descendit, ut diximus. Et de hoc quoque sermo multus est unde promptum est arguere Simonem et Valentinum ex his placitis suam doctrinam deprompsisse, atque, etiamsi non confiteantur, eosdem esse primo mendaces, deinde hæreticos. Quum autem videamur hæc sufficienter exposuisse, quumque omnia terrenæ philosophiæ dogmata his quatuor libris sint comprehensa, nunc adeamus ad horum discipulos vel, ut verius dicam, compilatores.

1. Ante *eis* voc. *εἶσιν* inserendam esse hujus libri : φιλοσοφουμένων δ̄ βιβλίων recte conjecit Millerus. — 8. Ad calcem cod.

BIBLION E' ⁽⁹³⁾.

1. Τάδε ἔνεσιν ἐν τῇ πέμπτῃ τοῦ κατὰ πασῶν αἵρέσεων ἐλέγχου.
2. Τίνα οἱ Ναασσηνοὶ λέγουσιν οἱ ἑαυτοὺς γνωστικούς ἀποκαλοῦντες, καὶ ὅτι ἐκεῖνα δογματίζουσιν ἢ πρότερον οἱ Ἑλλήνων φιλόσοφοι ἐδογματίσαν καὶ οἱ τὰ μουσικά παραδόντες, ἀφ' ὧν τὰς ἀφορμὰς λαβόντες αἵρέσεις συνεσήσαντο. 5
3. Καὶ τίνα τὰ τοῖς Περάταις δοκοῦντα, καὶ ὅτι μὴ ἀπὸ τῶν ἁγίων γραφῶν τὸ δόγμα αὐτοῖς συνίσταται, ἀλλὰ ἀπὸ ἀστρολογικῆς.
4. Τίς δὲ κατὰ τοὺς Σηθιανοὺς λόγος, καὶ ὅτι ἀπὸ τῶν καθ' Ἑλληνας σοφῶν κλεψιλογήσαντες Μουσαίου καὶ Λίνου καὶ Ὀρφέως 10 τὸ δόγμα ἑαυτῶν συνεκάτυσαν.
5. Τίνα τὰ Ἰουσίηνι δοκοῦντα, καὶ ὅτι μὴ ἀπὸ τῶν ἁγίων γραφῶν τὸ δόγμα αὐτῷ συνίσταται, ἀλλ' ἐκ τῶν Ἡροδότου τοῦ ἱστοριογράφου τερατολογιῶν ⁽⁹⁴⁾.

LIBER V.

1. Hæc continentur quinto omnium hæresium refutationis libro.
2. Quænam profiteantur Naasseni, qui se ipsos gnosticos vocant; et quo modo eadem doceant quæ prius instituerunt philosophi græci iique qui mystica tradiderunt, a quibus profecti hæreses suas constituerint.
3. Quæ Peratarum placita sint, et quo modo dogmata sua non ex sacris scripturis sed ex astrologicis artibus deprompta condiderint.
4. Quæ sit Sethianorum doctrina, et quo modo ex surreptis Græcorum sapientium placitis, Musæi, Lini et Orphei, sua dogmata dolose instruxerint.
5. Quæ sint Justini placita, et quo modo doctrinam suam instituerit non e sacris scripturis, sed ex Herodoto fabularum narratore.

2. Ναασσηνοὶ cod. Mill. corr. Schneid. — 4. καὶ οἱ Schneid.; καὶ ὅτι cod. Mill. — 9. Σηθιανοὺς cod. Mill. quod ubique correxit Schneid. — 10. κλεψιλογήσαν-
 tes cod. Supra, l. 58, dixit auctor κλεψι-
 λόγους. Idem in libro primo, p. 6, 16.
 — 10. Μουσέου cod. — 13. αὐτῶν cod.;
 αὐτῷ Mill. — Ἡρωδότου cod.

α'. Ναασσηνοί.

6. Πάνυ νομίζω πεπονημένως τὰ δόξαντα πᾶσι τοῖς καθ' Ἑλλη-
 νὰς τε καὶ βαρβάρους [φιλοσόφοις] περὶ τε τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς τοῦ
 κόσμου δημιουργίας ἐκτεθεῖσθαι ἐν ταῖς πρὸ ταύτης τέσσαρσι βι-
 βλοῖς, ὧν οὐδὲ τὰ περιέργα παραλείψας οὐ τὸν τυχόντα πόνον
 5 ἀναδέδεγμαί τοῖς ἐντυγχάνουσι, προτρεπόμενος πολλοὺς πρὸς φι-
 λομάθειαν καὶ ἀσφάλειαν τῆς περὶ τὴν ἀλήθειαν γνώσεως. Περιλεί-
 πεται τοίνυν ἐπὶ τὸν τῶν αἰρέσεων ἔλεγχον ὀρμᾶν, [οὗ] χάριν καὶ τὰ
 προειρημένα ἡμῖν ἐκτεθείμεθα, ἀφ' ὧν τὰς ἀφορμὰς μετασχόντες οἱ
 αἰρεσιάρχαι δίκην παλαιορράφων [συγκ]ατύσαντες πρὸς τὸν ἴδιον
 10 νοῦν τὰ τῶν παλαιῶν σφάλματα ὡς καινὰ παρέθεσαν τοῖς πλανᾶ-
 σθαι δυναμένοις, ὡς ἐν τοῖς ἀκολούθοις δείξομεν. Τὸ λοιπὸν προκα-
 λεῖται ἡμᾶς ὁ χρόνος ἐπὶ τὴν τῶν προκειμένων πραγματείαν χωρεῖν,
 ἄρξασθαι δὲ ἀπὸ τῶν τετολμηκότων τὸν αἴτιον τῆς πλάνης γενόμε-
 νον ὄφιν ὑμνεῖν διὰ τινων ἐφηρημένων κατὰ [τὴν] αὐτοῦ ἐνέργειαν

I. NAASSENI.

6. Arbitror omnium philosophorum apud Græcos et barbaros de Deo et
 de mundi creatione placita diligentissime exposita esse in quatuor libris su-
 perioribus, eorum etiam præstigiis non omissis, multoque labore suscepto
 4 ut multos exhortarer ad doctrinæ amorem et ad certam cognitionem veritatis
 acquirendam. Jam igitur ad hæresium refutationem procedendum, quam
 propter exposita sunt omnia quæ supra de philosophis a nobis dicta sunt;
 e quibus quum originem duxissent hæresiarchæ, veteramentariorum instar,
 priscorum errores ad suos consuerunt eosque tanquam novam doctrinam
 proposuerunt hominibus qui deludi possunt, ut in sequentibus libris osten-
 demus. Jam provocat nos tempus ad propositum ire, incipientes vero ab
 eis qui ausi sunt serpentem, erroris sui auctorem, celebrare verbis ipsius

CAP. 1, l. 2. φιλοσόφοις add. Schn. — prorsus ablatas dicit. — 8. μετασχόντες
 3. ταῖς Schn.; τοῖς cod. Mill. — 4. παρα- cod.; μεταλαβόντες susp. Millerus. — 9.
 λείψας Schneid.; ἀποκαλύψας cod. Mill. [συγκ]ατύσαντες Mill. in Add.; ..ατατῶ-
 — 7. οὗ χάριν Schn.; τούτου χάριν Mill. σαντες cod. — 10. καινὰ cod.; καινὰ Mill.
 qui in Add. voc. τούτου litteras in cod. — 14. κατὰ τὴν] κατ' αὐτοῦ cod. Mill. Sch.

λόγων. Οἱ οὖν ἱερεῖς καὶ προσιάται τοῦ δόγματος γεγένηται πρῶ-
 τοι οἱ ἐπικληθέντες Ναασσηνοί, τῇ Ἑβραϊδί φωνῇ οὕτως ὠνομασμέ-
 νοι· νάας δὲ ὁ ὄφεις καλεῖται. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπεκάλεσαν ἑαυτοὺς
 γνωστικούς, φάσκοντες μόνοι τὰ βάθη γινώσκειν· ἐξ ὧν ἀπομερι-
 σθέντες πολλοὶ πολυσχιδῆ τὴν αἵρεσιν ἐποίησαν οὔσαν μίαν, δια- 5
 φόροις ⁽⁹⁵⁾ δόγμασι τὰ αὐτὰ διηγούμενοι, ὡς διελέγξει προβαίνων ὁ
 λόγος. Οὗτοι τῶν ἀπάντων [ἀρχὴν], παρὰ τὸν αὐτῶν λόγον, τιμῶ-
 σιν ἄνθρωπον καὶ υἶδν ἄνθρώπου. Ἐστὶ δὲ ἄνθρωπος οὗτος ἀρσενό-
 θηλος, καλεῖται δὲ Ἀδάμας παρ' αὐτοῖς· ὕμνοι δὲ εἰς αὐτὸν γεγόνασι
 πολλοὶ καὶ ποικίλοι· οἱ δὲ ὕμνοι, ὡς δι' ὀλίγων εἰπεῖν, λέγονται 10

virtute inventis. Ergo sacerdotes et antistites hujus dogmatis fuerunt primi qui cognominati sunt Naasseni ex hebraica voce; *naas* enim serpens dicitur. Postea sese appellaverunt gnosticos, affirmantes se solos rerum abstrusa cognoscere, et mox in plures sectas divisi, unam hæresim in multas converterunt, dogmatibus diversis eadem explicantes, ut jam noster demonstrabit sermo. Hi omnium rerum principium, ut ipsi dicunt, hominem colunt et filium Hominis. Est autem hic Homo masculus et femina, et apud eos vocatur Adamas. Cujus ad honorem cantus multi et varii facti sunt; quæ carmina, ut paucis dicamus, feruntur apud eos esse in hunc prope modum :

2. De Naassenis, lege B. Iren. lib. I, c. xxxiv; Origenis contra Celsum lib. VI, c. xxviii et sqq.; Tertull. *Præscr.* c. xlvii; Theodor. *Hæreticorum fabul.* lib. I, c. xiv; ejusd. *Quæst.* XLIX in II, IV Reg.; B. Epiphani. *Adversus hæreses*, XXXVII; ejusd. operis, XXV; B. August. *De hæres.* XVII. Conf. B. Hieron. *Comm. epist. ad Galat.* lib. II; B. Philost. c. 1; Prædest. c. xvii. De Naassenis qui secundo vel tertio sæculo in Indiam migrarunt et Indos placita sua docuerunt, lege *Asiatic Researches*, vol. X, p. 39 sqq. edit. 1811. — 7. τῶν ἄλλων ἀπάντων cod. Mill. Conf. infra, lib. X, c. ix: Ναασσηνοὶ ἄνθρωπον καλοῦσι τὴν πρώτην τῶν ὄλων ἀρχήν, τὸν αὐτὸν καὶ υἶδν ἄνθρώπου. Hunc autem locum manus male sedula glossematis in-

quinavit, veluti τῶν ἄλλων ἀπάντων videtur ortum esse, postquam τῶν ὄλων in τῶν ἄλλων abiit. Schneid. Aberravit Bernaysius (Ep. crit. ad Bunsenium), quum conjicit: Οὗτοι τῶν ἄλλων ἀπάντων πατέρα τῶ αὐτῶ λόγῳ τιμῶσι κ. τ. λ. Schn. — 9. De hoc Adamo, archetypo universorum, confer Abrah. Cohen *Iriræ philos. cabal.* dissert. VI, cap. vii; *ibid.* cix, p. 112; *Appar. in Zohar.* fig. 1, p. 195. Ut terrestris Adamus parvus mundus est, sic cælestis Adamus magnus mundus. Ejus quodque membrum mysterium aliquod continet, sapientia enim ejus calva est; intelligentia, auris dextera; prudentia, sinistra auris. Pectori lumen immensum inest cujus radii ex oculis et auribus effluunt. — 10-p. 140, l. 1-3. Conf. Iren.

παρ' αὐτοῖς τοιοῦτόν τινα τρόπον. « Ἀπὸ σοῦ πατήρ καὶ διὰ σέ μή-
 « τηρ, τὰ δύο ἀθάνατα ὑνόματα, Αἰώνων γονεῖς, πολῖτα οὐρανοῦ,
 « μεγαλώνυμε ἄνθρωπε. » Διαιροῦσι δὲ αὐτόν, ὡς Γηρυόνην, τριχῆ.
 Ἔστι γὰρ τούτου, Φασί, τὸ μὲν νοερόν, τὸ δὲ ψυχικόν, τὸ δε χοῖ-
 5 κόν· καὶ νομίζουσιν εἶναι τὴν γνῶσιν αὐτοῦ ἀρχὴν τοῦ δύνασθαι
 γινῶναι τὸν Θεόν, λέγοντες οὕτως· « Ἀρχὴ τελειώσεως γνῶσις ἀ[ν-
 « θρώπου, Θεοῦ δέ] γνῶσις ἀπηρτισμένη τελείωσις. » Ταῦτα δὲ
 πάντα, Φησί, τὰ νοερὰ καὶ ψυχικὰ καὶ χοϊκὰ κεχώρηκε καὶ κατ[ε-
 λήλυθεν εἰς] ἓνα ἄνθρωπον ὁμοῦ, Ἰησοῦν τὸν ἐκ τῆς Μαρίας γεγε-
 10 νημένον· καὶ ἐλάλουν, Φησίν, ὁμοῦ κατὰ τὸ αὐτὸ οἱ τρεῖς οὗτοι ἄν-
 θρωποι ἀπὸ τῶν ἰδίων οὐσιῶν τοῖς ἰδίοις ἑκαστός. Ἔστι γὰρ τῶν
 ὄλων τρία γένη κατ' αὐτούς, ἀγγελικόν, ψυχικόν, χοϊκόν· καὶ τρεῖς
 ἐκκλησίαι, ἀγγελικὴ, ψυχικὴ, χοϊκὴ· ὑνόματα δὲ αὐταῖς ἐκλεκτὴ,
 κλητὴ, αἰχμάλωτος.

« A te pater et per te mater, illa duo nomina immortalia, Æonum parentes,
 « civis cœli, magno nomine homo. » Dividunt autem illum sicut Geryonen
 in tres partes. Est enim hujus, aiunt, pars rationalis, pars animalis, tertia
 pars terrena; tum arbitratur notitiam ejus esse principium cognitionis Dei,
 dicentes hunc in modum: « Perfectionis initium cognitio est hominis, co-
 « gnitio autem Dei est perfectio absoluta. » Hæc omnia, ait Naassenus, ratio-
 nalia et animalia et terrena devenerunt et cesserunt simul in unum hominem,
 Jesum, qui ex Maria natus est, et simul hi tres homines, ait Naassenus, una
 loquebantur ad suos ex sua quisque essentia. Sunt enim, secundum eos,
 universorum tria genera, angelicum, animale, terrenum, et tres Ecclesiæ,
 angelica, animalis, terrena, et eorum nomina: electa, vocata, captiva.

c. hæc. l. I: «... et refrigerant in hoc
 « omnia hymnizare magnum Æona. Hinc
 « autem dicunt manifestatam Matrem,
 « Patrem, Filium... » — 1. πατήρ. Cf.
 infra, l. VIII, c. xii: Ἀὕτη μήτηρ, αὕτη
 πατήρ, τὰ δύο ἀθάνατα ὑνόματα Schneid.
 — 2. γονεῦ? Schneid. — 3. Γηρυόνην.
 Conf. infra, c. viii. — 6-7. Lacunam ex-
 plevit Mill. ex c. viii (p. 115, ed. Mill.)
 Ἀρχὴ γὰρ, Φησίν, τελειώσεως γνῶσις

ἀνθρώπου· Θεοῦ δὲ γνῶσις ἀπηρτισμένη
 τελείωσις. — 8. κεχώρηκε Bernaysius e
 lib. X, c. ix, p. 314, 7, ed. Oxon.; καὶ
 ἐχώρησε cod.; κατεχώρησε Mill.; κατε-
 λήλυθεν εἰς Schneid.; κατ... cod.; κα-
 τήλυθεν Mill. — 9-13. Si conferemus quæ
 scripsit Origenes de Naassenis, jam mani-
 festum erit φιλοσοφουμένων auctorem de
 iisdem hæreticis in sententiam valde di-
 versam ivisse. Hic enim ait Jesum Chris-

7. Ταῦτα ἐσὶν ἀπὸ πολλῶν πάνυ λόγων τὰ κεφάλαια, ἃ φησὶ παραδεδωκέναι Μαριάμνη τὸν Ἰάκωβον τοῦ Κυρίου τὸν ἀδελφόν. Ἴν' οὖν μήτε Μαριάμνης ἔτι καταψεύδωνται οἱ ἀσεβεῖς, μήτε Ἰακώβου, μήτε τοῦ⁽⁹⁶⁾ σωτῆρος αὐτοῦ, ἔλθωμεν ἐπὶ τὰς τελετάς (ὅθεν αὐτοῖς οὗτος ὁ μῦθος), εἰ δοκεῖ, ἐπὶ τὰς βαρβαρικὰς τε καὶ ἑλληνικὰς, καὶ 5 ἴδωμεν ὡς τὰ κρυπλὰ καὶ ἀπόρρητα πάντων ὁμοῦ συνάγοντες οὗτοι μυστήρια τῶν ἐθνῶν, καταψευδόμενοι τοῦ Χριστοῦ, ἐξαπατῶσι τοὺς ταῦτα οὐκ εἰδότας τὰ τῶν ἐθνῶν ὄργια. Ἐπεὶ γὰρ ὑπόθεσις αὐτοῖς ὁ ἄνθρωπος ἐστὶν Ἀδάμας, καὶ λέγουσι γεγράφθαι περὶ αὐτοῦ· « Τὴν γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγῆσεται; » μάθετε πῶς κατὰ 10

7. Hæc sunt præcipua plurimorum commentorum capita, quæ, ut dicit Naassenus, Jacobus Domini frater Mariamnæ tradidit. Ne igitur homines isti impii de Mariamna posthac mentiantur, nec de Jacobo, nec de Salvatore ipso, eamus ad mysteria (unde eis hæc fabula venit) si placet, ad barbarica et græca inquam, et videamus quomodo occulta et infanda universarum gentium una colligentes mysteria, mentientesque in Christum, decipiant eos qui illa gentium mysteria ignorant. Quum enim principium doctrinæ eorum sit homo Adamas, quumque dicant de eo scriptum esse: « Quis « generationem ejus enarrabit? » Discite quomodo ex diversis gentibus acci-

tum cultum esse a Naassenis; qui etiam Evangelium secund. B. Johannem et plures B. Pauli epist. ac Vetus Testamentum ut sacra et genuina habebant. Origenes autem ait Naassenos nec Salvatorem, nec Deum, nec Dei filium, nec doctorem Jesum existimare (adv. Cels. lib. VI, c. xxx); addit etiam: « Nec nomen Jesu sustinere « audent. . . imo Jesum ita execrantur, ut « neminem in sodalitiū suū admittant, « nisi prius Jesu Christo maledixerit. Καὶ « μὴ πρότερον προσίσθαι τινα ἐπὶ τὸ « συνέδριον ἐαυτῶν, ἐὰν μὴ ἄρὰς θῆται « κατὰ τοῦ Ἰησοῦ. » (l. VI, c. xxviii.) Hinc apparet Origenem et nostrum φιλοσοφουμένων auctorem vel diversas Naassenorum sectas novisse vel ex diversis fontibus opiniones eorum hausisse. — 2. Hujusce Mariamnæ mentionem fecerat Celsus. Cui

Origenes respondit: Κέλσος μὲν οὖν οἶδε καὶ Μαρκελλιανούς ἀπὸ Μαρκελλίνας καὶ Ἀρποκρατιανούς ἀπὸ Σαλώμης, καὶ ἄλλους ἀπὸ Μαριάμνης, καὶ ἄλλους ἀπὸ Μάρθας· ἡμεῖς δέ, οἱ διὰ τὴν κατὰ τὸ δυνατόν ἡμῖν φιλομάθειαν οὐ μόνον τὰ ἐν τῷ λόγῳ, καὶ τὰς διαφορὰς τῶν ἐν αὐτῷ ἐξετάσαντες, ἀλλ' ὅση δύναμις καὶ τὰ τῶν φιλοσοφῶντων φιλαληθῶς ἐρευνήσαντες, οὐδέποτε τούτοις ὠμίλησαμεν. Hinc apparet Origeni non adscribenda esse φιλοσοφούμενα. Hujus enim operis auctor novit Mariamnæ et tradita ei a B. Jacobo dogmata, novit etiam librum in quo hæc commenta legebantur et inde deprompsit ea quibus Refutationem hæresium amplificavit suam. Origenes autem ipse testificatur se nunquam in Mariamnæ sectatores incidisse.

τῶν ἐθνῶν τὴν ἀνεξεύρητον καὶ διάφορον τοῦ ἀνθρώπου γενεὰν
λαβόντες ἐπιπλάσσουσι τῷ Χριστῷ. Γῆ δέ, φασὶν οἱ Ἕλληνες, « ἀν-
« θρωπον ἀνέδωκε πρῶτη καλὸν ἐνεγκαμένη γέρας, » μὴ φυτῶν ἀναι-
σθήτων μηδὲ θηρίων ἀλόγων, ἀλλὰ ἡμέρου⁽⁹⁷⁾ ζῴου καὶ Θεοφιλοῦς
5 ἐθέλουσα μήτηρ γενέσθαι· « χαλεπὸν δέ, » φησὶν, « ἐξευρεῖν, εἴτε
« Βοιωτοῖς Ἀλαλκομενεὺς ὑπὲρ λίμνης Κηφισίδος ἀνέσχε πρῶτος

pientes narrationem generationis hominis inexploratam et multiplicem, eam
Christo attribuant. « Terra vero, ut Græci aiunt, hominem procreavit, prima
« pulchrum munus ferens, volens mater fieri non plantarum sensu carentium,
« nec ferarum rationis expertium, sed mitis animalis et Deo grati. Difficile
« autem ait detegere utrum Bœotis Alalcomeneus super lacum Cephisidem

1. ἀνεξεύρητον? Mill.; ἀνεξερεύνητον? Schneid. *Philol.* I, p. 421 sqq.; Hermann.
Schneid. — ἀδιάφορον cod. Mill. Schneid. *ibid.* p. 584; Th. Bergk. *Ann. Marburg.*
Lego διάφορον. Nam generationem homi-
nis gentes, de quibus dicit, enarrant aliæ
aliam. — 6. Ἀλκομενεὺς cod. — 2-6. De
hoc carmine, quod Pindari esse conjiciunt
Hymnum in Jovem Ammonem, confer
hic apponimus:

Στροφή.

Ἄνθρωπον (ὡς) ἀνδῶκε γαῖα πρῶτα ἐνεγκαμένα καλὸν γέρας
..... τὸ δ' ἐξευρεῖν χαλεπὸν,
εἴτε Βοιωτοῖσιν Ἀλαλκομενεὺς λίμνας ὑπὲρ Καφισίδος
πρῶτος ἀνθρώπων ἀνέσχεν,
εἴτε Κουρήτες ἔσαν γένος Ἰδαῖοι Θεῶν,
ἢ Φρύγιοι Κορύβαντες,
οὐς Ἄλιος πρῶτους ἐπείδεν δενδροφυεῖς ἀναβλαστώντας,
εἴτ' Ἀρκαδία προσελαναῖον Πελασγόν,
ἢ Ῥαρίας Δίαυλον οἰκιστῆρ' Ἐλευσίς,

Ἀντιστροφή.

ἢ καλλίπαιδα Λᾶμνος ἀρρήτων ἐτέκνωσε Κάθειρον ὄργιων,
εἴτε Πελλάνα Φλεγραῖον Ἀλκυονῆα Γιγάντων πρεσβύτατον.

Ἐπώδος.

.....
..... φαντὶ δὲ πρωτόγονον Γαράμαντα
Λίβες ἀχμηρῶν πεδίῳ ἀναδύντα γλυκείας Διὸς ἀπάρξασθαι βαλάνου.
Νεῖλος δὲ.....
σαρκούμεν' ὑγρᾷ θερμοτάτι ζωὰ σώματ' ἀναδιδοῖ.

« ἀνθρώπων, εἴτε Κουρήτες ἦσαν Ἰδαῖοι, Θεῖον γένος, ἢ Φρύγιοι
 « Κορύβαντες, οὓς πρῶτους ἡλιος ἐπίδε δενδροφυεῖς ἀναβλαστίανον-
 « τας, εἴτε προσεληναῖον Ἀρκαδία Πελασγόν, ἢ Ραρίας οἰκήτορα
 « Δίαυλον Ἐλευσίν, ἢ Λῆμνος καλλίπαιδα Κάβιρον ἀρρήτων ἐτέκνω-
 « σεν ὄργιασμῶν, εἴτε Φελλήνη Φλεγραῖον Ἀλκυονέα, πρεσβύτατον 5
 « Γιγάντων. Λίβες δὲ Ἰάρβαντα Φασί πρῶτόγονον αὐχμηρῶν ἀνα-
 « δύντα πεδίων γλυκειάς ἀπάρξασθαι Διὸς βαλάνου. Αἰγυπτίων δὲ
 « Νεῖλος ἰλὺν ἐπιλιπαίνων μέχρι σήμερον ζωογονῶν, Φησίν, ὑγρᾶ
 « σαρκούμενα θερμότητι ζωὰ σώματα ἀναδίδωσιν. » Ἀσσύριοι δὲ
 Ὀαννὴν ἰχθυοφάγον γενέσθαι παρ' αὐτοῖς, Χαλδαῖοι δὲ τὸν Ἀδάμ. 10
 Καὶ τοῦτον εἶναι φάσκουσι τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἀνέδωκεν ἡ γῆ μόνον,
 κείσθαι δὲ αὐτὸν ἄπνουν, ἀκίνητον, ἀσάλευτον, ὡς ἀνδριάντα, εἰκόνα
 ὑπάρχοντα ἐκείνου τοῦ ἄνω, τοῦ ὑμνουμένου Ἀδάμαντος ἀνθρώπου,

« emerserit primus homo, an Curetes orti de monte Ida, divinum genus,
 « Corybantessve Phrygii primi sint quos sol viderit arborum ritu nascentes
 « et germinantes, an Arcadia Pelasgum ante lunam creatum genuerit, an
 « Eleusis Diaulum incolam Rariæ, an Lemnus Cabirum genuerit pulcherri-
 « mum puerum arcanorum mysteriorum, an Pallene Phlegræum Alcyonea
 « gigantum antiquissimum. Libyes autem aiunt primogenitum Iarbanthem
 « emersum ex limosis campis carpsisse glandem Jovis dulcissimum fructum.
 « In Ægypto vero etiam nunc Nilus limum fecundans et animantia gene-
 « rans, corpora viventia humido carnata vapore prodit. » Assyrii vero Oannem
 ichthyophagum fuisse ortum apud se dicunt; Chaldæi Adamum, atque eum
 esse aiunt hominem quem terra solum protulerit; jacere vero eum anima
 carentem, immobilem, omnis motus expertem, veluti statuam, imaginem
 illius hominis superni qui Adami nomine cantatur, factum a potestatibus

1. ἦσαν Ἰδαῖοι] ἢ σανίδαοι οἱ cod. — 2. πρῶτος cod. corr. Millerus. — ἐπίδε cod. inter lin. posito π. — 3. πρὸς σεληναῖον Ἀρκαδία διὰ Πελασγόν cod. corr. Millerus. — ἢ Ραρίας G. Hermannus; ἠραρυίας cod. — 5. ὄργιασμῶν cod. corr. Mill.; ὄργίων Hermannus. — 6. Λίβες δὲ Τάρβαντα cod. — 7. πεδίων cod. corr. Mill. — 8. ἰλὺν Mill.; ἴλην cod. — 8-9. ὑγρᾶς

ἀρκούμενα cod. corr. Mill. — 9. ζωὰ σώματα] ζῷα καὶ σῶμα cod. — 10. Ἰαννὴν cod. Mill. Conf. Berosi *Chaldaeorum historiae quæ supersunt*, edit. Richter. p. 48-49, et quam edidimus disquisitionem de Flavii Josephi in auctoribus contra Apionem allatis auctoritate (Parisiis, 1844), cap. v, de Beroso, § 5; de Oanne, p. 48-49. — 12. ἀνδριάντος cod.

γενόμενον ὑπὸ δυνάμεων τῶν πολλῶν, περὶ ὧν ὁ κατὰ μέρος λόγος
 ἐστὶ πολὺς. Ἰν' οὖν τελέως ἢ κεκρατημένος ὁ μέγας ἄνθρωπος ἄνω-
 θεν, ἀφ' οὗ, καθὼς λέγουσι, « πᾶσα πατριὰ ὀνομαζομένη ἐπὶ γῆς
 « καὶ ἐν τοῖς οὐρανοῖς » συνέστηκεν, ἐδόθη αὐτῷ καὶ ψυχῇ, ἵνα διὰ
 5 τῆς ψυχῆς πάσχη καὶ κολάζεται καταδουλούμενον « τὸ πλάσμα τοῦ
 « μεγάλου καὶ καλλίστου καὶ τελείου ἀνθρώπου » καὶ γὰρ οὕτως
 αὐτὸν καλοῦσι. Ζητοῦσιν οὖν αὖ πάλιν τίς ἐστὶν ἡ ψυχὴ καὶ πόθεν
 καὶ ποταπὴ τὴν φύσιν, ἵν' ἐλθοῦσα εἰς τὸν ἄνθρωπον καὶ κινήσασα
 καταδουλώσῃ καὶ κολάσῃ⁽⁹⁸⁾ τὸ πλάσμα τοῦ τελείου ἀνθρώπου. Ζη-
 10 τοῦσι δὲ οὐκ ἀπὸ τῶν γραφῶν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἀπὸ τῶν μυστικῶν.
 εἶναι δὲ φασὶ τὴν ψυχὴν δυσεύρετον πάνυ καὶ δυσκατανόητον · οὐ
 γὰρ μένει ἐπὶ σχήματος οὐδὲ μορφῆς τῆς αὐτῆς πάντοτε οὐδὲ πά-
 θους ἑνός, ἵνα τις αὐτὴν ἢ τύπῳ εἶπῃ ἢ οὐσίᾳ καταλήψεται. Τὰς δὲ
 ἐξαλλαγὰς ταύτας τὰς ποικίλας ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ κατ' Αἰγυπτίου
 15 εὐαγγελίῳ κειμένας ἔχουσιν. Ἀποροῦσιν οὖν, καθάπερ οἱ ἄλλοι πάν-
 τες τῶν ἐθνῶν ἄνθρωποι, πότερον ποτε ἐκ τοῦ προόντος ἐστὶν, [ἢ]
 ἐκ τοῦ αὐτογενοῦς, ἢ ἐκ τοῦ ἐκκεχυμένου χάους. Καὶ πρῶτον ἐπὶ

plurimis de quibus singulis sermo multus est. Ut igitur subigatur penitus
 hic magnus homo supernus ex quo, ut aiunt, « omnis paternitas nominata
 « in terra et in cælo » constituta est, data est ei anima quoque, ut per ani-
 mam patiatur et castigetur in servitatem addicta « creatura hominis magni
 « et pulcherrimi et perfecti, » ita enim eum vocant. Quærunt igitur etiam
 qualis sit anima et unde et quali natura, ut, quum venerit in hominem et
 moverit eum, in servitatem det et castiget creaturam perfecti hominis; inqui-
 runt vero non a scripturis sed hoc etiam a mysticis. Difficillimum autem esse
 aiunt animam invenire et intelligere. Non enim semper manet in eadem fi-
 gura et eadem specie, neque in uno affectu, ut quis possit eam vel signo
 exprimere vel essentia perspicere. Has autem varias mutationes habent in
 Evangelio secundum Ægyptios inscripto. Dubitant igitur sicut reliqui omnes
 ethnici utrum tandem e præexistente principio exstiterit, et an suo ge-

2-3. ὁ ἄνωθεν? Schneid. — 3. Conf. Ephes. III, 15. — 7. αὖ Schneid.; αὐτὸν cod. Mill. qui susp. αὐτοί. — 8. κινήσασα Ræp.; sed cf. supr. p. 143, l. 12, ἀκίνητον

Schn. — 13. εἶπῃ... καταλήψεται] Hæc videntur corrupta. — 17. αὐτογενοῦς Buns. Hipp. and his age, 1854, t. I, p. 346. Cf. infra, c. 11, § 2; αὐτοῦ γένους cod. Mill.

τὰς Ἀσσυρίων καταφεύγουσι τελετὰς τὴν τριχῆ διαίρεσιν τοῦ ἀνθρώπου κατανοοῦντες · πρῶτοι γὰρ Ἀσσύριοι τὴν ψυχὴν τριμερῆ νομίζουσι εἶναι καὶ μίαν. Ψυχῆς γὰρ, Φασί, πᾶσα φύσις, ἄλλη δὲ ἄλλως ὀρέγεται · ἔστι γὰρ ψυχὴ πάντων τῶν γινομένων αἰτία · πάντα ὅσα τρέφεται, Φησί, καὶ αὔξει, ψυχῆς δεῖται. Οὐδὲν γὰρ 5 οὔτε τροφῆς, Φησίν, οὔτε αὐξήσεως οἶόν τ' ἐστίν ἐπιτυχεῖν ψυχῆς μὴ παρούσης. Καὶ γὰρ οἱ λίθοι, Φησίν, εἰσὶν ἔμφυχοι · ἔχουσι γὰρ τὸ αὐξητικόν · αὐξησης δὲ οὐκ ἂν ποτε γένοιτο χωρὶς τροφῆς · κατὰ προσθήκην γὰρ αὔξει τὰ αὐξανόμενα · ἡ δὲ προσθήκη τροφῆ τοῦ τρεφομένου. Πᾶσα οὖν φύσις ἐπουρανίων, Φησί, καὶ ἐπιγείων καὶ 10 καταχθονίων ψυχῆς ὀρέγεται. Καλοῦσι δὲ Ἀσσύριοι τὸ τοιοῦτον Ἄδωνιν ἢ Ἐνδυμίωνα [ἢ Ἄττιν] · καὶ ὅταν μὲν Ἄδωνις καλεῖται, Ἀφροδίτη, Φησίν, ἐρᾷ καὶ ἐπιθυμεῖ τῆς ψυχῆς τοῦ τοιούτου ὀνόματος. Ἀφροδίτη δὲ ἡ γένεσις ἐστὶ κατ' αὐτούς. Ὅταν δὲ ἡ Περσεφόνη ἢ ἡ Κόρη ⁽⁹⁹⁾ ἐρᾷ τοῦ Ἀδωνίδος, Ξητηή, Φησί, τις τῆς Ἀφροδίτης 15

nerē (αὐτογενοῦς) an ex effuso chao. Ac primum ad Assyriorum confugiunt mysteria triplicem divisionem hominis observantes. Primi enim Assyrii animam existimant tripartitam esse et unam. Omnis enim natura, aiunt, animam concupiscit, alia autem aliter. Nam omnium quæ fiunt anima causa est. Omnibus, quæcumque aluntur, inquit, et crescunt, anima opus est. Nihil enim neque ali, inquit, neque crescere potest, nisi adsit anima. Nam et lapides, inquit, animati sunt : habent enim vim crescendi, nec unquam crescere possent nisi alerentur ; per accessionem enim crescunt quæ crescunt : accessio autem alimentum eorum quæ aluntur. Omnis igitur natura cælestium, inquit, ac terrestrium et subterraneorum animam concupiscit. Illud appellant Assyrii Adonin aut Endymionem [aut Attin] ; et sicubi Adonis appellatur, Venus, inquit, diligit et concupiscit animam tali nomine designatam. Venus autem generatio apud eos habetur. Sicubi autem Proserpina aut Core Adonin diligit, perituram ait esse quamdam animam

3. Ψυχὴ cod. Mill. ; conf. infra, l. 10, 11, et § 9, hujus cap. : Οὗτος, Φησίν, ἐστὶν ὁ πολυώνυμος μυριόμματος ἀκατάληπτος, οὗ πᾶσα φύσις, ἄλλη δὲ ἄλλως ὀρέγεται. — Φασί Mill. ; πᾶσι cod. — 6.

οἶόν ἐστίν cod. corr. Mill. — 12. Ἐνδυμίωνα cod. Post Ἐνδυμίωνα excidisse videtur ἢ Ἄττιν ; cf. infr. p. 146, l. 4 sqq. Schn. — καλεῖται cod. — 12-13. Ἀφροδίτης cod. — 14-15. καὶ ἡ Κόρη cod. Mill. ; ἢ? Schn.

κεχωρισμένη (τῶν γενέσεως) ἐστὶν ἡ ψυχὴ. Ἐὰν δὲ ἡ Σελήνη Ἐν-
 δυμίωνος εἰς ἐπιθυμίαν ἔλθῃ καὶ ἔρωτα μορφῆς, ἢ τῶν ὑψηλοτέρων,
 Φησί, φύσις προσδεῖται καὶ ψυχῆς. Ἐὰν δὲ, Φησὶν, ἡ μήτηρ τῶν
 Θεῶν ἀποκόψῃ τὸν Ἄττιν καὶ αὐτὴ τοῦτον ἔχουσα ἐρώμενον, ἢ τῶν
 5 ὑπερκοσμίων, Φησί, καὶ αἰώνιων ἄνω μακαρία φύσις τὴν ἀρρηνικὴν
 δύναμιν τῆς ψυχῆς ἀνακαλεῖται πρὸς αὐτήν. Ἐστὶ γὰρ, Φησὶν, ἀρσε-
 νόθηλος ὁ ἄνθρωπος. Κατὰ τοῦτον οὖν αὐτοῖς τὸν λόγον πάνυ πο-
 νηρὸν καὶ μεμολυσμένον κατὰ τὴν διδασκαλίαν ἢ γυναικὸς πρὸς ἄν-
 δρα λελεγμένη καθέστηκεν ὁμιλία. Ἀπεκόπη γὰρ, Φησὶν, ὁ Ἄττις,
 10 τουτέστιν ἀπὸ τῶν χοϊκῶν τῆς κτίσεως κάτωθεν μερῶν, καὶ ἐπὶ τὴν
 αἰώνιαν ἄνω μετελήλυθεν οὐσίαν, ὅπου, Φησὶν, οὐκ ἐστὶν οὔτε Θῆλυ
 οὔτε ἄρσεν, ἀλλὰ καινὴ κτίσις, καινὸς ἄνθρωπος, ὅς ἐστὶν ἀρσενό-
 θηλος. Ποῦ δὲ ἄνω λέγουσι, κατὰ τὸν οἰκεῖον ἐλθῶν δεῖξω τόπον.
 Μαρτυρεῖν δὲ φασιν αὐτῶν τῷ λόγῳ οὐχ ἀπλῶς μόνην τὴν Ῥέαν,

a Venere se junctam [hoc est a generatione]. Sin autem Luna in cupidinem Endymionis venerit formamque amaverit, dicit vel sublimiorum naturæ opus esse etiam anima. Sin autem, inquit, mater deorum exsecuerit Attin, ipsa quoque hunc adamans, beata, inquit, supermundanorum æternorumque natura masculam virtutem animæ ad se vocat. Esse enim inquit hominem masculum et feminineum. Ex hac ratione habent Naasseni valde fœdum et sordidum in doctrina mulieris dictam cum viro consuetudinem. Exsectus enim est, inquit, Attis, id est a terrenis creationis inferioribus partibus ad æternam et supernam transmigravit naturam, ubi, inquit, nec feminineum aliquid nec masculum est, sed nova creatio, novus homo, qui est mas et femina. Ubi autem sit quod supernum vocant, loco suo ostendam. Testem autem aiunt ipsorum doctrinæ esse non modo unam Rheam,

1. Fort. leg. *κεχωρισμένη* [ἡ γοὺν γε-
νέσεως] *ἐστὶν*. Vocabula duo de glossa
 marginali videntur illata, ad vocem Ἀφρο-
 δίτης pertinentia. Mill. — 3. *φύσις* Schn.;
κτίσις cod. Mill. — καὶ αὐτὴ ψυχῆς susp.
 Millerus; καὶ delendum, ut videtur. —
 8. *κεκωλυμένον* cod.; *μεμολυσμένον κα-
 κίστη διδασκαλίᾳ* Miller.; *μεμολυσμένον*
 C. F. Hermannus. — 9. *δεδειγμένη* cod.

Mill. Schneidew. — 10. καὶ ἐπὶ τὴν cod.
 Mill. Schn.; *delevi καὶ*. — 11-12. *οὐδὲ...*
οὐδὲ cod. Mill.; *οὔτε* Schneid. — 12. *ὁ*
 cod. Mill.; *ὅς* Schneid. Conf. Gal. 3, 28;
 6, 15. Mill. et Clem. Rom. Ep. II, 12:
Ὅταν ἐσται τὰ δύο ἐν καὶ τὸ ἐξω ὡς τὸ
ἔσω καὶ τὸ ἄρσεν μετὰ τῆς Θηλείας, οὔτε
ἄρσεν οὔτε Θῆλυ. Bunsenius, l. I. — 14.
δέ φησιν αὐτὸν cod. corr. Mill.

ἀλλὰ γὰρ ὡς ἔπος εἶπεῖν ὕλην τὴν κτίσιν· καὶ τοῦτο εἶναι τὸ λεγόμενον ὑπὸ τοῦ λόγου διασαφοῦσι· «Τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ τῆς κτίσεως⁽¹⁰⁰⁾ τοῦ κόσμου τοῖς ποιήμασιν αὐτοῦ νοούμενα καθοράται, ἢ τε αἰδῖος αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης, πρὸς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους. Διότι γνόντες τὸν Θεὸν οὐχ ὡς Θεὸν ἐδόξασαν ἢ 5 «ἠυχάριστήσαν, ἀλλ' ἐματαιώθη ἢ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία· φάσκοντες γὰρ εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν καὶ ἠλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου Θεοῦ ἐν ὁμοιώμασιν εἰκόνος φθαρτοῦ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἐρπετῶν· διὸ καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας· αἱ τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν 10 «σχὴν χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν.» Τί δέ ἐστίν ἡ φυσικὴ κατ' αὐτοὺς χρῆσις, ὕψιρον ἐροῦμεν. «Ὅμοίως δὲ καὶ οἱ ἄρρενες ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄρρενες ἐν ἄρρεσι τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι» (ἀσχημοσύνη δέ ἐστίν ἡ πρώτη καὶ μακαρία κατ' αὐτοὺς ἀσχη- 15 μάτιστος οὐσία, ἢ πάντων σχημάτων τοῖς σχηματιζομένοις αἰτία).

sed et pæne universam creationem : et id esse declarant quod a Verbo dictum est : «Invisibilia enim ipsius a creatura mundi, per ea quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur ; sempiterna quoque ejus virtus et divinitas, ut sint inexcusabiles, quia quum cognovissent Deum non sicut Deum glorificaverunt aut gratias egerunt, sed evanuit insipiens cor eorum. Dientes enim se esse sapientes, stulti facti sunt et mutaverunt gloriam incorruptibilis Dei in similitudines imaginis corruptibilis hominis et volucrum et quadrupedum et serpentium. Propter quod etiam tradidit illos Deus in passiones ignominiae. Nam feminae eorum immutaverunt naturalem usum in eum usum qui est contra naturam.» Quid autem sit, secundum eos, naturalis usus, postea dicemus. «Similiter autem et masculi relicto naturali usu feminae exarserunt in desideriis suis in invicem masculi in masculos turpitudinem operantes» (turpitude autem est secundum Naassenos prima et beata natura quæ informis est et quæ omnium formarum in eis quæ

2. Conf. B. Pauli *Epist. ad Rom.* I, 20-26. — 6. B. Pauli *Epist.* habet : ἀλλ' ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία.

— 8. B. Pauli *Epist.* habet : ἐν ὁμοιώματι. — 9. διὸ..... hic plura ommissa ab auctore vel a librario. — 12 sqq. Conf. B. Pauli *Ad Rom.* I, 27 sqq.

«καὶ τὴν ἀντιμισθίαν ἣν ἔδει τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμ-
 «βάνοντες.» Ἐν γὰρ τούτοις τοῖς λόγοις, οἷς εἶρηκεν ὁ Παῦλος, ὅλον
 φασὶ συνέχεσθαι τὸ κρύφιον αὐτῶν καὶ ἀρρήτον τῆς μακαρίας μυ-
 στήριον ἡδονῆς. Ἡ γὰρ ἐπαγγελία τοῦ λουτροῦ οὐκ ἄλλη τίς ἐστὶ
 5 κατ' αὐτοὺς, ἢ τὸ εἰσαγαγεῖν εἰς τὴν ἀμάραντον ἡδονὴν τὸν λουό-
 μενον κατ' αὐτοὺς ζῶντι ὕδατι καὶ χριόμενον ἀλάλῳ χρίσματι. Οὐ
 μόνον δ' αὐτῶν ἐπιμαρτυρεῖν φασὶ τῷ λόγῳ τὰ Ἀσσυρίων μυστήρια
 ἀλλὰ καὶ Φρυγῶν περὶ τὴν τῶν γεγονότων καὶ γινομένων καὶ ἐσο-
 μένων ἔτι μακαρίαν κρυβομένην ὁμοῦ καὶ φανερουμένην φύσιν, ἣν-
 10 περ φησὶ ⁽¹⁰¹⁾ τὴν ἐντὸς ἀνθρώπου βασιλείαν οὐρανῶν ζητουμένην,
 περὶ ἧς διαρρήδην ἐν τῷ κατὰ Θωμᾶν ἐπιγραφομένῳ εὐαγγελίῳ πα-
 ραδιδόασι λέγοντες οὕτως· «Ἐμὲ δὲ ζητῶν εὐρήσει ἐν παιδίῳ ἀπὸ
 «ἐτῶν ἐπτά· ἐκεῖ γὰρ ἐν τῷ τεσσαρεσκαίδεκάτῳ αἰῶνι κρυβόμενος

formantur causa est) «et mercedem quam oportuit erroris sui in semet-
 «ipsis recipientes.» Nam in his verbis quæ dixit Paulus totum contineri
 affirmant suum secretum arcanumque beatæ voluptatis mysterium. Quod
 enim pollicetur iis qui lavantur non aliud est secundum eos quam intro-
 ducere in perennem voluptatem hominem lautum, ut aiunt, viva aqua et
 unctum ineffabili unguento. Addunt autem fidem suis dictis facere non solum
 Assyriorum mysteria sed et quæ Phryges habent circa naturam eorum quæ
 fuerunt, quæ sunt et quæ futura sunt; quam quidem felicem naturam ait
 absconditam simul et apertam et esse intus in homine regnum cœlorum
 quod quæsitum est et de quo evidenter in evangelio secundum Thomam
 inscripto perhibent his verbis: «Qui me quærit inveniet me inter infan-
 «tes a septem annis. Ibi enim quatuordecimo ævo absconditus me pate-

6. ἀλάλῳ Mill.; ἀλλῳ cod. vide infra, § 9; καὶ χριόμενοι ἐκεῖ ἀλάλῳ χρίσματι.
 — 7. δ' addidit Mill. — 8. ἀλλὰ om cod. Mill. rest. Schneid. — 10. φησὶν ἐντὸς cod. corr. Mill. Conf. Luc. xvii, 21: Ἰδοὺ γὰρ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστίν. — 12-13, et l. 1, p. 149. Hæc desunt apud Fabricium et apud Thilonem. Inter commentitios libros quos sacros habebant Naasseni et unde dogmata depromebant sua præcipui erant: Evangelium

Perfectionis; Evangel. Evæ; Mariæ majores interrogationes; Mariæ minores interrogationes; de Progenie Mariæ; Evangelium B. Philippi; Evangelium secundum Thomam; Evangelium secundum Ægyptios (conf. B. Epiphani. *Hæres.* cap. xxvi, §§ 2, 8, 12, 13; *Philosoph.* l. V, c. vii). Fragmentum quoddam gnostici Naassenorum libri servavit Origenes (contra Cels. lib. VI, cap. xxx); non indicavit autem unde id exscripserit.

«Φανεροῦμαι.» Τοῦτο δὲ οὐκ ἔστι Χριστοῦ, ἀλλὰ Ἱπποκράτους λέγοντος· «Ἐπὶ ἑτάων παῖς πατρὸς ἡμῖσιν·» ἔθεν οὗτοι τὴν ἀρχέγονον φύσιν τῶν ὄλων ἐν ἀρχηγόνῳ τιθέμενοι σπέρματι, τὸ Ἱπποκράτειον ἀκηκότες, ὅτι ἔστιν ἡμῖσιν πατρὸς παιδίον ἐπὶ ἑτάων, ἐν τοῖς τέσσαρσι [καὶ δέκα] φασὶν ἔτεσι, κατὰ τὸν Θωμᾶν, εἶναι φανερούμενον. Οὗτος ἔστιν ὁ ἀπὸρρήτος αὐτοῖς λόγος καὶ μυστικός. Λέγουσιν οὖν, ὅτι Αἰγύπτιοι, πάντων ἀνθρώπων μετὰ τοὺς Φρύγας ἀρχαιότεροι καθεσίῳτες καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ὁμολογούμενως τελετὰς καὶ ὄργια Θεῶν πάντων ὁμοῦ μεταδόντες πρῶτοι καὶ κατηγγελκότες ἰδέας καὶ ἐνεργείας, ἱερὰ καὶ σεβάσματα καὶ ἀνεξαγό- 10
ρευτα τοῖς μὴ τετελεσμένοις τὰ Ἴσιδος ἔχουσι μυστήρια· τὰ δ' εἰσὶν οὐκ ἄλλο τι ἢ ἠρπασμένον καὶ ζητούμενον ὑπὸ τῆς ἐπὶ ἀσπίδου καὶ μελανείμονος αἰδοῖον Ὀσίριδος. Ὀσίριν δὲ λέγουσιν ὕδωρ. Ἡ δὲ

«faciam.» Quod verbum non est Christi sed Hippocratis dicentis : «Septem annorum puer patris dimidium.» Unde primigenia natura universorum posita in primigenio semine et, auditis Hippocratis verbis, scilicet puerum a septem annis dimidium esse patris, dicunt in quatuordecim annis, secundum Thomam, eum manifestari. Hæc est eorum secreta et mystica disciplina. Dicunt igitur Ægyptios, quos omnium hominum post Phryges antiquissimos esse constat et cæteris mysteria et orgia deorum simul omnium tradidisse primos et revelasse species ac virtutes, sacra et veneranda et iis qui non sunt initiati infanda, arcana Isidis habere : quæ nihil aliud sunt quam rapta et quæsitâ pudenda Osiridis ab illa septies vestita nigroque induta habitu. Osirin autem dicunt esse aquam. Septies autem vestita na-

1. Conf. Littré, *Traduct. des Oeuvres d'Hippocrate*, t. I, p. 396. Mill. — 5. [καὶ δέκα] om. cod. rest. Mill. — εἶναι Mill. ; εἰ μὲν cod. — 7. Λέγουσι γοῦν cod. Mill. ; Λέγουσιν οὖν Schneid. — μετὰ τοὺς Φρύγας], conf. Herodot. II, 11. Schneid. — 7-11. Conf. Herodot. II, 11. Schneid. — Pseudo-Lucian. *De dea Syr.* § 2. Schneid. — 8-9. ὁμολογούμενων cod. corr. Mill. — 9. μεταδόντες πρῶτοι Schneid. ; μετὰ τὸν πρῶτον cod. Mill. — 9-10. καὶ κατηγγελκότες

Schneid. ; κατηγγελκότες cod. Millerus. — 10. ἰδέας cod. ; καὶ ἰδέας Millerus. — 13. μελανήμονος cod. corr. Mill. — αἰδοῖον Schneid. ; αἰσχύνη cod. Mill. quod casto librario debetur vocem obscenam vitanti, ut in cod. Thuaneo Martialis ejusmodi in locum vocabulorum substitui solet *monstrum*. Schneid. Eadem de Ægyptiis legitur apud Origenem (contra Cels. lib. V, c. xxxviii) : Μεταλαμβάνουσι τὸν μὲν Ὀσίριν εἰς ὕδωρ, τὴν δὲ Ἴσιν εἰς γῆν.

Φύσις ἐπίστωλος, περὶ αὐτὴν ἔχουσα καὶ ἐστωλισμένη ἐπτὰ στωλάς
 αἰθερίου⁽¹⁰²⁾ (τοὺς πλανήτας γὰρ ἀστέρας οὕτω προσαγορεύου-
 σιν ἀλληγοροῦντες καὶ αἰθερίου [στωλάς] καλοῦντες) καθὼς ἢ μετα-
 βλητὴ γένεσις καὶ ὑπὸ τοῦ ἀβρήτου καὶ ἀνεξικουίστου καὶ ἀνευνοή-
 5 του καὶ ἀμόρφου μεταμορφουμένη κτίσις ἀναδείκνυται · καὶ τοῦτο
 ἐστὶ τὸ εἰρημένον, φησὶν, ἐν τῇ Γραφῇ · « Ἐπίστωλις πεσεῖται ὁ δίκαιος
 « καὶ ἀναστήσεται. » Αὗται γὰρ αἱ πτώσεις, φησὶν, αἱ τῶν ἀστρῶν
 μεταβολαὶ ὑπὸ τοῦ πάντα κινουῦντος κινούμεναι. Λέγουσιν οὖν περὶ
 τῆς τοῦ σπέρματος οὐσίας, ἣτις ἐστὶ πάντων τῶν γινομένων αἰτία,
 10 ὅτι τούτων ἐστὶν οὐδέν, γεννᾷ δὲ καὶ ποιεῖ πάντα τὰ γινόμενα, λέ-
 γοντες οὕτως · « Γίνομαι ὃ θέλω καὶ εἰμὶ ὃ εἰμί, διὰ τοῦτο φημί
 « ἀκίνητον εἶναι τὸ πάντα κινῶν. Μένει γὰρ ὃ ἐστὶ ποιοῦν τὰ πάντα
 « καὶ οὐδέν τῶν γινομένων γίνεται. » Τοῦτον εἶναι φησὶν ἀγαθὸν
 μόνον, καὶ περὶ τούτου λελέχθαι τὸ ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος λεγόμενον ·
 15 « Τί με λέγεις ἀγαθόν; εἷς ἐστὶν ἀγαθός, ὁ πατήρ μου ὃ ἐν τοῖς
 « οὐρανοῖς, ὃς ἀνατέλλει τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους

tura, quæ circa se habet et induta est septem stolas æthereas (erratica astra sic appellantur et per allegoriam æthereæ stolæ vocantur), est velut mutabilis generatio et ostenditur ut creatio transformata ab illo ineffabili quem nec depingere nec intelligere fas est et qui forma caret; et hoc est quod dictum esse aiunt in Scriptura: «Septies cadet justus et surget.» Hi enim casus, aiunt, astrorum sunt conversiones ab illo qui omnia movet motæ. Dicunt igitur de seminis essentia, quæ est causa omnium quæ fiunt, horum eam esse nihil, sed procreare et efficere omnia quæ fiunt, his verbis affati: «Fio quod volo et sum quod sum, quapropter dico immotum esse «quod omnia movet. Manet enim quod est, faciens omnia, neque ipsum «quidquam eorum fit quæ fiunt.» Hunc esse ait solum bonum, et de hoc dictum esse quod a Salvatore dicitur: «Quid me dicis bonum? Unus est bonus «pater meus qui in cælis est, qui solem suum oriri facit super justos et in-

2. αἰθερίου Ræp.; αἰθρίους cod. Mill. — 3. αἰθερίου Ræp.; αἰθρίους cod. Mill. — [στωλάς] addidi, nam in αἰθέριος nihil est allegorici. — καθὼς cod. Mill.; κατ' αὐ-
 τούς Schn. quod hoc loco, id est post pa-
 renthesim, collocari non poterat. — 4. καὶ ὑπὸ Schn.; ὑπὸ cod. Mill. — 6-7. Cf. Prov. xxiv, 16. — 9. σπέρματος] πνεύματος cod. Mill. — 13 sqq. Cf. B. Epiph. Hæres. xxvi, § 8. — 16 et 1, p. 151. Legimus apud

«καὶ βρέχει ἐπὶ ὁσίουσ καὶ ἀμαρτωλοῦσ.» Τίνεσ δὲ εἰσιν οἱ ὁσίοι οἷσ βρέχει καὶ οἱ ἀμαρτωλοὶ οἷσ ὁ αὐτοσ βρέχει, καὶ τοῦτο μετὰ τῶν ἄλλων ὑσπερον ἐροῦμεν. Καὶ τοῦτ εἶναι τὸ μέγα καὶ κρύφιον τῶν ὄλων καὶ ἄγνωστον μυσθήριον παρὰ τοῖσ Αἰγυπλίοισ κεκαλυμμένον καὶ ἀνακεκαλυμμένον. Ὅσιρισ γάρ, φησίν, ἐστὶν ἐν ναοῖσ πρὸ 5 τῆσ Ἰσιδοσ, οὔ ἐσήκε γυμνὸν τὸ κεκρυμμένον, κάτωθεν ἄνω βλέπον καὶ πάντα αὐτοῦ τοῦσ καρποῦσ τῶν γεννωμένων σιεφανούμενον· ἐσίάναι δὲ οὐ μόνον ἐν⁽¹⁰³⁾ τοῖσ ἀγιοτάτοισ, πρῶτον ἀγαλμάτων, ναοῖσ λέγουσι τὸ τοιοῦτον, ἀλλὰ γὰρ καὶ εἰσ τὴν ἀπάντων ἐπίγνωσιν, οἰονεὶ φῶσ [οὔχ] ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν ἐπικεί- 10 μενον, κήρυγμα κηρυσσόμενον ἐπὶ τῶν δωμαίων, ἐν πάσαισ ὁδοῖσ

«justos, et pluit super sanctos et peccatores.» Qui sint sancti super quos pluit, et qui sint peccatores super quos similiter pluit, posthac cum cæteris dicemus. Et hoc esse magnum et occultum universorum mysterium apud Ægyptios opertum atque apertum. Osiris enim, ait, est in templis ante Isidem et ejus pars pudenda stat nuda sursum spectans et suis omnibus fructibus generationis coronata. Dicunt hoc non solum in sanctissimis templis primum signorum stare, sed etiam omnibus esse valde conspicuum, sicuti lumen non sub modio positum sed super candelabrum, præconium prædicatum super tecta, in omnibus viis et plateis et juxta domos finem quemdam

B. Matth. v, 45, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροῦσ καὶ ἀγαθοῦσ, καὶ βρέχει ἐπὶ δικαιοῦσ καὶ ἀδίκουσ. — 2. Suspisor hæc et ea quæ sequuntur ex libris commentitiis, *Evangelio perfectionis* et *De progenie Mariæ*, deprompta fuisse: «In his enim libris non puduit Naassenos, «ut testatur B. Epiphanius, de stupris «amatoriisque ac Venereis rebus disse- «rere.» Addit etiam «horribilia quædam «ac detestanda illorum dicta in iisdem «operibus contineri.» Ex his excerpisse noster auctor videtur; quum enim B. Epiphanius, qui eorum mentionem fecit, plura protulit non absimilia eorum quæ noster exposuit, hinc promptum est con- jicere ambos scriptores ex iisdem fonti-

bus hausisse. (Cf. B. Epiphanius. *Hæc.* xxvi; cod. apocryphum Novi Testamenti a J. Alb. Fabricio edit. 1, p. 2-5. — 4. καὶ ἄγνωστον Mill.; ἄγνωστον cod. — 5. Ὅσιρισ Schneidew.; Οὐδοῖσ cod. Mill.; Οὐδοσ R. Scottus; conf. Plutarch. *De Isid. et Osirid.* c. 11, p. 371 F: Πανταχοῦ δὲ καὶ ἀνθρωπόμορφον Ὅσιριδοσ ἀγαλμα δεικνύουσιν, ἐξορθιάζον τῷ αἰδοίῳ, διὰ τὸ γόνιμον καὶ τὸ τροφίμον Schn. — ναῶ cod. Mill. Schneid.; legendum est ναοῖσ. Vide infra. — 6. Ἰσιδοσ Schneid.; εἰσόδοσ cod. Mill. — οὔ Mill.; οὔχ cod. — 7. γινομένων cod. Mill. Schneid. legendum est γεννωμένων. — 8. πρῶτον Schneid.; πρὸ τῶν cod. Mill. — 10-11. οὔχ om cod. Conf. Matth. v, 15, et x, 27.

καὶ πάσαις ἀγυιαῖς καὶ παρ' αὐταῖς ταῖς οἰκίαις ὄρον τινὰ καὶ τέρμα
 τῆς οἰκίας προτεταγμένον, καὶ τοῦτο εἶναι τὸ ἀγαθὸν ὑπὸ πάντων
 λεγόμενον· ἀγαθηφόρον γὰρ αὐτὸ καλοῦσιν, ὃ λέγουσιν οὐκ εἰδότες·
 καὶ τοῦτο Ἕλληνας μυστικὸν ἀπὸ Αἰγυπτίων παραλαβόντες φυλάσ-
 5 σουσι μέχρι σήμερον. Τοὺς γοῦν Ἑρμᾶς, Φησί, παρ' αὐτοῖς τοιοῦτῳ
 τετιμημένους σχήματι θεωροῦμεν. Κυλλήνιον δὲ διαφερόντως τι-
 μῶντες Λόγιον φασίν. Ὁ γὰρ Ἑρμῆς ἐστὶ Λόγος, ὃς ἐρμηνεὺς ὦν
 καὶ δημιουργὸς τῶν γεγυότων ὁμοῦ καὶ γινομένων καὶ ἐσομένων
 παρ' αὐτοῖς τιμώμενος ἐσίγηκε τοιοῦτῳ τινὶ κεχακτηρισμένος σχή-
 10 ματι, ὅπερ ἐστὶν αἰδοῖον ἀνθρώπου ἀπὸ τῶν κάτω ἐπὶ τὰ ἄνω ὄρμη
 ἔχον. Καὶ ὅτι οὗτος, τουτέστιν ὁ τοιοῦτος Ἑρμῆς, ψυχαγωγός, Φη-
 σίν, ἐστὶ καὶ ψυχοπομπὸς καὶ ψυχῶν αἴτιος, οὐδὲ τοὺς ποιητὰς τῶν
 ἔθνῶν λαυθάνει λέγοντας οὕτως·

15 Ἑρμῆς δὲ ψυχὰς Κυλλήνιος ἐξεκαλεῖτο
 ἀνδρῶν μνηστήρων,

et terminum domui in interiori parte propositum, et hoc esse quod ab omnibus bonum dicitur. Boniferum enim id appellant, ignorantes quod dicunt. Et hoc mysticum ab Ægyptiis mutuati Græci usque adhuc servant. Videmus enim, ait, Hermas tali specie insignes apud eos esse. Cyllenium vero quem eximie colunt Logium (verbalem) vocant. Hermes enim Verbum (Λόγος) habetur; qui quum sit interpres et demiurgus omnium quæcumque fuerunt et fiunt et futura sunt apud eos stat tali cultus habitu, pudendas hominis partes habens ab inferioribus ad superiora erectas. Et esse hunc, ejusmodi Mercurium dico, animarum ducem et comitem et auctorem ne ethnicos quidem poetas latet his dictis effatos :

Mercurius autem animas Cyllenius evocabat
 virorum procorum,

5. Ἑρμεῖς cod. Mill.; Ἑρμᾶς Schneid. (Φησὶ γὰρ· Ἑρμῆς ἐστὶ Λόγος ἐρμηνεὺς
 - αὐτοῦς cod.; αὐτοῖς Mill. — 6. Κυλλή-
 νιοι cod. Mill. corr. Schneid.; Ἑρμῆς. . .
 Κυλλήνιος. Conf. Pausan. VI, xxvi, 5;
 Lucian. Jupit. trag. c. xlii. — 7-8. Λόγον
 . . . γινομένων καὶ ἐσομένων) cod. Mill.
 corr. Schneid. — 10. αἰδοῖον; Schneid.
 αἰσχύνη cod. — 11. ἔχων cod. — 14-15.
 Hom. Od. xxiv, 1.

οὐ τῶν Πηνελόπης, Φησί, ᾧ κακοδαίμονες, μνησίηρων, ἀλλὰ τῶν
ἐξυπνισμένων καὶ ἀνεμνησμένων,

ἐξ οἷης τιμῆς [τε] καὶ [ὄσσου] μήκεος ὄλβου ⁽¹⁰⁴⁾,

τουτέσιν ἀπὸ τοῦ μακαρίου ἀνωθεν ἀνθρώπου ἢ ἀρχανθρώπου ἢ
Ἀδάμαντος, ὡς ἐκείνοις δοκεῖ, κατηνέχθησαν ὧδε εἰς πλάσμα τὸ 5
πῆλινον, ἵνα δουλεύσωσι τῷ ταύτης τῆς κτίσεως δημιουργῷ Ἰαλδα-
βαώθ, Θεῷ πυρίνῳ, ἀριθμὸν τετάρτῳ· οὕτως γὰρ τὸν δημιουργὸν
καὶ πατέρα τοῦ εἰδικοῦ κόσμου καλοῦσιν·

ἔχε δὲ ράβδον μετὰ χερσὶ
καλήν, χρυσεῖην, τῇ τ' ἀνδρῶν ὄμματα θέλγει 10
ὣν ἐθέλει, τοὺς δ' αὐτε καὶ ὑπνώοντας ἐγείρει.

Οὗτος, Φησί, ἐστὶν ὁ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου μόνος ἔχων ἐξου-
σίαν. Περὶ τούτου, Φησί, γέγραπται· «Ποιμανεῖς αὐτοὺς ἐν ράβδῳ
«σιδηρᾷ.» Ὁ δὲ ποιητής, Φησί, κοσμηῆσαι βουλόμενος τὸ ἀπερι-

non Penelopæ procorum, ait, o miseri, sed excussorum somno et admoni-
torum,

ex quali laude et quam dulci beatitudine,

hoc est, a beato et superno homine, vel primo et principe homine vel Ada-
mante, ut illis placet, delati sint huc in figmentum luteum, ut servi sub-
jiciantur hujus creationis demiurgo Ialdabaoth, deo igneo, numero quarto;
his enim nominibus demiurgum et patrem mundi istius specialis vocant :

habebat vero virgam in manibus
pulchram, auream, qua quidem hominum oculos mulcet
quorum vult, rursus vero et dormientes suscitatur.

Hic, ait, unus habet vitæ et mortis potestatem. De hoc addit scriptum esse :
«Reges eos in virga ferrea.» Sed poeta, quum vellet exornare incomprehen-

1. Φησί, ᾧ Schneid.; Φησὶν οἱ cod.; LXXVI) legimus Ἰαλδαβαώθ vocatum esse a
Φασὶν οἱ Mill. — 3. ἐξ οἷης τιμῆς καὶ μὴ Naassenis Primum et Septimum. — 8.
καὶ ὡς ὄλβου cod. Conf. Empedocl. v. 355 ἰδικοῦ cod. Mill. Schneid.; lego εἰδικοῦ,
Sturz. — 5. κατηνέχθησαν Ræper.; κα- id est «formam habentis.» — 9. ἔχει cod.
τενεχθεισῶν cod. Millerus. — 6-7. Ἰαλδα- Conf. Hom. Od. xxiv, 2. — 11. οὗς cod.
βαώθ] ἡσαλδαίφ cod. Mill. — 7. ἀριθμῷ — 13. Psalm. 11, 9. — 14. Φησὶ Mill.;
codex. Apud Origenem (contra Cels. V, ὡς Φησι cod.

νόητον τῆς μακαρίας φύσεως τοῦ Λόγου, οὐ σιδηρᾶν, ἀλλὰ χρυσῆν
 παρέθηκε τὴν ῥάβδον αὐτῷ. Θέλγει δὲ τὰ ὄμματα τῶν νεκρῶν,
 Φησί, τοὺς δ' αὐτε καὶ ὑπνῶντας ἐγείρει, τοὺς ἐξυπνισμένους καὶ
 γεγονότας μνησίῃρας. Περὶ τούτων, Φησί, ἡ Γραφή λέγει· «Ἐγει-
 5 «ραι ὁ καθεύδων καὶ ἐξεγέρθητι, καὶ ἐπιφαύσει σοι ὁ Χριστός.»
 Οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός, ὁ ἐν πᾶσι, Φησί, τοῖς γενητοῖς υἱὸς ἀν-
 θρώπου κεχαρακτηρισμένος ἀπὸ τοῦ ἀχαρακτηρίστου Λόγου. Τοῦτο,
 Φησί, ἐστὶ τὸ μέγα καὶ ἀβῆρον Ἐλευσινίων μυστήριον «Ἔε, Κύε·»
 καὶ ὅτι, Φησί, αὐτῷ πάντα ὑποτέτακται, καὶ τοῦτ' ἐστὶ τὸ εἰρη-
 10 μένον· «Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ Φθόγγος αὐτῶν·» ὡς τὸ τὴν
 «ῥάβδον ἄγει κινήσας ὁ Ἑρμῆς, αἱ δὲ τρίζουσαι ἔπονται» αἱ ψυχαὶ
 συνεχῶς οὕτως ὡς διὰ τῆς εἰκόνης ὁ ποιητῆς ἐπιδέδειχε λέγων⁽¹⁰⁵⁾.

Ὡς δ' ὅτε νυκτερίδες μυχῷ ἀντροῦ Θεσπεσίοιο
 τρίζουσαι ποτέονται, ἐπεὶ κέ τις ἀποπέσῃσιν

15 ὀρμαθοῦ ἐκ πέτρης, ἀνά τ' ἀλλήλοισιν ἔχονται. . . .

sibilem virtutem beatæ naturæ Verbi, illud non ferrea sed aurea virga do-
 navit. Mulcet vero oculos mortuorum, ait, et rursus eos qui dormiunt a
 somno excussos et memores effectos. De his addit dici in Scriptura : «Surge
 «qui dormis et exurge, et illuminabit te Christus.» Ille est Christus quem
 filium hominis dicit in omnibus generatis effingi a Verbo quod ipsum effingi
 non potest. Et hoc est, ait, magnum et ineffabile mysterium Eleusiniorum :
 «Hye, Cye.» Et illi inquit universa subordinata esse, ut dictum est his ver-
 bis, «In omnem terram exivit sonus eorum ;» et illud, «Virgam movens
 «agit Mercurius animas; illæ autem stridentes continuo sequuntur,» ut per
 figuram poeta demonstravit his verbis :

Sicut autem quando vespertilioes in secessu antri divini
 stridentes volant, postquam exciderit aliquis
 de serie ex petra, ac sibi invicem adhærescunt. . . .

α. περιέθηκε cod. Mill. Schneid.; le-
 gendum est παρέθηκε. — 3. Post ἐγείρει
 nonnulla puto excidisse. — 4-5. Ephes. v,
 14 : Ἐγειρε (Ἐγειραι ς) ὁ καθεύδων καὶ
 ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐπιφαύσει σοι ὁ
 Χριστός. — 7. Λόγου Mill.; Λόγος cod. —
 8. ἔε κύε. Cf. Plut. *De Isid. et Os.* c. xxxiv,
 p. 364; *Comment. de Mysteriis Cereris et*

Proserpinæ et de cæteris myst. Græciæ,
 a v. d. Guigniaut, p. 67; et Lobeckii
Aglaoph. p. 789. — 10-11. Rom. 10, 18.
 — 11. ἄγει restit. Schneid. Conf. Hom.
Od. xxiv, 5 : τῆ ρ' ἄγε κινήσας, ται δὲ
 τρίζουσαι ἔποντο. — 13. Hom. *Od.* xxiv,
 6 sqq. — 14. τρίζουσαι cod. — ἐπεὶ καὶ τις
 cod. — 15. ἀλλήλοισιν cod.

«Πέτρης,» φησί, τοῦ Ἀδάμαντος λέγει. Οὗτος, φησίν, ἐστίν ὁ Ἀδάμας «ὁ λίθος ὁ ἀκρογωνιαῖος εἰς κεφαλὴν γεγενημένος γωνίας,» (ἐν κεφαλῇ γὰρ εἶναι τὸν χαρακτηριστικὸν ἐγκέφαλον τῆς οὐσίας, ἐξ οὗ πᾶσα πατριὰ χαρακτηρίζεται,) «ὅν,» φησίν, «ἐντάσσω Ἀδά-
 «μαντα εἰς τὰ Θεμέλια Σιών·» ἀλληγορῶν, φησί, τὸ πλάσμα τοῦ 5
 ἀνθρώπου λέγει. Ὁ δὲ ἐντασσόμενος Ἀδάμας ἐστίν ὁδόντες, ὡς Ὅμη-
 ρος λέγει, «ἔρκος ὁδόντων,» τουτέστι τεῖχος καὶ χαράκωμα, ἐν ᾧ
 ἐστίν ὁ ἔσω ἄνθρωπος, ἐκεῖσε ἀποπεπλωκὸς ἀπὸ τοῦ ἀρχανθρώπου
 ἄνωθεν Ἀδάμαντος, «ὁ τμηθεὶς ἀνευ χειρῶν τεμνουσῶν» καὶ κατε-
 νηνεγμένος εἰς τὸ πλάσμα τῆς λήθης, τὸ χοϊκόν, τὸ ὀστέον· 10
 καὶ φησίν ὅτι τετριγυῖαι αὐτῷ ἠκολούθουν αἱ ψυχαί, τῷ Λόγῳ,

ὡς αὐταὶ τετριγυῖαι ἀμ' ἦσαν, ἦρχε δ' ἄρα σφιν

(τουτέστιν ἠγεῖτο)

Ἑρμείας ἀκάκητα κατ' εὐρώεντα κέλευθα,

Per petram, ait, Adamantem dici. Hic Adamas, inquit, est «lapis summus
 «angularis factus in caput anguli;» (nam in capite esse cerebrum cui essen-
 tiæ effingendæ virtus inest et ex quo omnis paternitas efformatur;) «quem
 «insero, dicit, Adamantem in fundamenta Sion.» Sic per allegoriam, ait,
 de figmento hominis locutum esse. Insertus autem Adamas est intra den-
 tes, ut Homerus dicit, «munimentum dentium,» hoc est murus et vallum
 intra quæ est interior homo qui illuc desuper lapsus est a primo homine
 Adamante, «sectus sine manibus secantibus» et delatus in creaturam obli-
 visionis terrenam et argillaceam. Et addit stridentes animas comitari ipsum,
 id est Verbum :

sic illæ stridentes una ibant; præibat vero illis

(id est, ducebat)

Mercurius alienus a malo per obscuras vias.

1 sqq. Conf. Psalm. cxviii, 22, et Is. cxviii, 16. — 3. τὴν οὐσίαν cod. Mill. Schn. lego χαρακτηριστικὸν τῆς οὐσίας, «essentiæ fingendæ capax.» — 4. Cf. B. Paul. ad Ephes. iii, 15. — 6. Inter ἐστίν

et ὁδόντες quædam excidisse videntur. Schn. — 7. Conf. Hom. II. iv, 350, etc. — 8. ἐκεῖθεν cod. Mill.; ἐκεῖσε Schneid. — 9. Conf. Daniel. ii, 45. — 12. ὡς αἱ et ἦσαν, Homer. Od. xxiv, 9. sqq.

τουτέσσι, φησίν, εἰς τὰ πάσης κακίας ἀπηλλαγμένα αἰώνια χωρία.
Ποῦ γὰρ, φησίν, ἦλθον;

Πὰρ δ' ἴσαν Ὠκεανοῦ τε ῥοὰς καὶ Λευκάδα πέτρην,
ἠδὲ παρ' Ἡελίοιο πύλας καὶ δῆμον ὀνειρών.

- 5 Οὗτος, φησίν, ἐστὶν Ὠκεανὸς «γένεσις τε θεῶν, γένεσις τ' ⁽¹⁰⁶⁾ ἀν-
«θρώπων,» ἐκ παλιβρόιας σίρρεφόμενος αἰεὶ, ποτὲ ἄνω ποτὲ κάτω.
Ἄλλ' ὅταν, φησί, κάτω ῥέῃ ὁ Ὠκεανός, γένεσις ἐστὶν ἀνθρώπων,
ὅταν δὲ ἄνω ἐπὶ τὸ τεῖχος καὶ τὸ χαράκωμα καὶ τὴν Λευκάδα πέ-
τρην, γένεσις ἐστὶ θεῶν. Τοῦτό ἐστι, φησί, τὸ γεγραμμένον· «Ἐγὼ
10 «εἶπα· θεοὶ ἐστέ καὶ υἱοὶ ὑψίστου πάντες, ἐὰν ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου
«φυγεῖν σπεύδητε καὶ γένησθε πέραν τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης εἰς
«τὴν ἔρημον,» τουτέσσι ἀπὸ τῆς κάτω μίξεως ἐπὶ τὴν ἄνω Ἰερου-
σαλήμ, ἣτις ἐστὶ μήτηρ ζώντων· «ἐὰν δὲ πάλιν ἐπιστραφῆτε ἐπὶ
«τὴν Αἴγυπτον,» τουτέσσι ἐπὶ τὴν κάτω μίξιν, «ὡς ἄνθρωποι

Id est, ait, in loca æterna ab omni malo aliena. Quo enim, ait, venerunt?

Præteribant autem Oceani fluctus et Leucada petram,
et præter Solis portas et populum somniorum.

Hic, ait, est Oceanus «generatioque deorum generatioque hominum,» reciproco fluctuantium aquarum impulsu qui volvitur semper, nunc sursum nunc deorsum. Sed quando, ait, deorsum fluit Oceanus, generatio est hominum, quando autem sursum ad munimentum et vallum et Leucadem petram, generatio est deorum. Hoc est, ait, quod scriptum est his verbis : «Ego dixi : Dii estis et filii altissimi omnes, si ex Ægypto fugere properabitis «et veneritis trans Rubrum mare in desertum,» id est ab inferiore mixtione in superiorem Jerusalem, quæ est mater viventium; «Sin autem reverteritis «in Ægyptum,» id est in inferiorem mixtionem, «sicut homines moriemini :»

3. παρὰ δ' ἴσαν cod. — 4. ἠ παρ' cod.
— 5. γένεσις τε Schneid.; γένεσις cod.
Mill. Versus videtur conflatus esse ex Hom.
Il. xxiv, 201, Ὠκεανόν τε, θεῶν γένεσιν,
καὶ μητέρα Τηθύ, et v. 246, Ὠκεανοῦ,
ὅσπερ γένεσις πάντεσσι τέτυκται. Schn.
— 9. ἐστὶ τε cod. Mill. — 10 sqq. Conf.

Psalm. lxxxii, 6. — 12-13. Cf. Galat. iv,
26: ἡ δὲ ἄνω Ἰερουσαλήμ ἐλευθέρα ἐστίν,
ἣτις μήτηρ [πάντων] ἡμῶν. — 14 sqq. Ho-
rum similia legimus apud Philonem (lib. I,
De agricult.) qui corpus Ægyptum vocat
et animam in corpore captivam esse ait,
ut Hebræi fuerunt in Ægypto.

« ἀποθνήσκετε · » *Θνητὴ γάρ, φησί, πᾶσα ἢ κάτω γένεσις, ἀθάνατος δὲ ἢ ἄνω γεννωμένη · γεννᾶται γὰρ ἐξ ὕδατος μόνου καὶ πνεύματος, πνευματικός, οὐ σαρκικός · ὁ δὲ κάτω σαρκικός · τουτέστι, φησί, τὸ γεγραμμένον · « Τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς σὰρξ ἐστίν, καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ πνεύματος πνεῦμά ἐστιν. »* Αὕτη 5 ἐστίν ἢ κατ' αὐτοὺς πνευματικὴ γένεσις. Οὗτος, φησὶν, ἐστίν ὁ μέγας Ἰορδάνης, ὃν κάτω ῥέοντα καὶ κωλύοντα ἐξελθεῖν τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐκ γῆς Αἰγύπτου (ἤγουν ἐκ τῆς κάτω μίξεως · Αἴγυπτος γὰρ ἐστὶ τὸ σῶμα κατ' αὐτοὺς) ἀνέσλειπεν Ἰησοῦς καὶ ἐποίησεν ἄνω ῥεῖν.

8. Τούτοις καὶ τοῖς τοιοῦτοις ἐπόμενοι οἱ θαυμασιώτατοι γνω- 10 στικοί, ἐφευρετὰ καὶνῆς τέχνης γραμματικῆς, τὸν ἑαυτῶν προφήτην Ὅμηρον ταῦτα προφαίνοντα ἀρρήτως δοξάζουσι καὶ τοὺς ἀμνηστους τὰς ἀγίας γραφὰς εἰς τοιαύτας ἐννοίας συνάγοντες ἐνυβρίζουσι. Λέγουσι δέ· ὁ λέγων τὰ πάντα ἐξ ἑνὸς συνεσίαναι, πλανᾶται· ὁ ⁽¹⁰⁷⁾ λέγων ἐκ τριῶν, ἀληθεύει καὶ περὶ τῶν ὄλων τὴν ἀπόδειξιν δώσει. 15 Μία γὰρ ἐστίν, φησὶν, ἡ μακαρία φύσις τοῦ μακαρίου ἀνθρώπου τοῦ ἄνω, τοῦ Ἀδάμαντος· μία δὲ ἡ *Θνητὴ κάτω· μία δὲ ἡ ἀβασίλευτος*

mortalis enim, ait, universa inferior generatio, immortalis autem quæ supra procreatur : nam ex aqua sola et spiritu nascitur spiritualis, non carnalis, inferior autem carnalis; hoc est, ait, quod sic scriptum est : « Quod natum est ex carne caro est, et quod natum est ex spiritu spiritus est. » Hæc est igitur secundum eos spiritualis generatio. Hic, ait, est magnus Jordanes, quem deorsum fluentem et prohibentem quominus exirent filii Israel ex terra Ægypto (videlicet ex inferiore mixtione, nam Ægyptus corpus est secundum eos) convertit Jesus et sursum fluere fecit.

8. Hæc et talia sectati mirandi isti gnostici et novæ grammaticæ disciplinæ inventores declarant prophetam suum Homerum hæc secreto revelare eosque qui sacris scripturis non sunt initiati in tales opiniones abductos irrident. Dicunt autem : Qui affirmat universa ex uno constare errat, qui affirmat ex tribus vere dicit et rationem omnium rerum exhibebit. Una enim est, ait, beata natura beati hominis superni, Adamantis; una autem mortalis et

4. Cf. Ev. B. Joan. 111, 6. — 7. κωλύοντας cod.; κωλύοντα Millerus. — 11. καινῆς Schneid.; κενῆς cod. Mill.

γενεὰ ἢ ἄνω γενομένη, ὅπου, Φησίν, ἐστὶ Μαριάμ ἢ Ζητουμένη, καὶ Ἰοθὼρ ὁ μέγας σοφὸς, καὶ Σεπφώρα ἢ βλέπουσα, καὶ Μωσῆς, οὗ γένεσις οὐκ ἐστὶν ἐν Αἰγύπτῳ· γεγόνασι γὰρ αὐτῷ παῖδες ἐν Μαδιάμ· καὶ τοῦτο, Φησίν, οὐδὲ τοὺς ποιητὰς λέληθε·

5 τριχθὰ δὲ πάντα δέδασται, ἐκάστος δ' ἐμμορε τιμῆς.

Δεῖ γὰρ, Φησί, λαλεῖσθαι τὰ μεγέθη, λαλεῖσθαι δὲ οὕτως ὑπὸ πάντων πανταχῆ, « ἵνα ἀκούοντες μὴ ἀκούωσι καὶ βλέποντες μὴ βλέπωσιν. » Εἰ μὴ γὰρ ἐλαλεῖτο, Φησί, τὰ μεγέθη, ὁ κόσμος συνεσίαναι οὐκ ἠδύνατο. Οὗτοί εἰσιν οἱ τρεῖς ὑπέρογκοι λόγοι· « Καυλακαῦ,
10 « Σαυλασαῦ, Ζησαῦρ. » « Καυλακαῦ » τοῦ ἄνω, τοῦ Ἀδάμαντος,

inferior; una autem sine rege generatio quæ sursum sublata est, ubi, ait, Mariam est quæ conquiritur, et Jothor sapientia insignis, et Sephora inspiciens, et Moses, cujus genus in Ægypto non est; nam liberi ei nati sunt in Madiam; et illud, inquit, non poetas latuit:

Trifariam omnia divisa sunt; unusquisque autem suum honorem sortitus est.

Necesse enim, ait, dicantur magnitudines, dicantur autem sic ab omnibus et ubique ut audientes non audiant et videntes non videant. Quod si enim, addit, magnitudines non dicerentur, mundus non posset constare: hæc sunt illa prægrandia tria verba: «Caulacau, Saulasau, Zeesar;» «Caulacau» hominis superioris, nempe Adamantis; «Saulasau» inferioris et mortalis;

1-4. Hæc, ni fallor, versibus Ezechielis alludunt; nam apud hunc poetam plura legimus de Mariam avuncula Moïsis, de Sephora, ejus uxore, et de Jothor, patre Sephoræ. Cf. *Ezechielis fragmenta* a Demetrio laudata, apud Euseb. *Præparat. Evang.* lib. IX, cap. xxxviii, xxxix. — 5. *Hom. II.* xv, 189. — 7. *Matth.* xiii, 13: *ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσιν καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν οὐδὲ συνίουσιν.* — 9-10. *Καυλακαῦ, Σαυλασαῦ, Ζησαῦρ.* Is. xviii, 10. Hæc hebraica verba ita vertit noster auctor: *Caulacau* illius qui supra est Adamantis, *Saulasau* ejus qui infra est mortalis, *Zeesar* Jordanis qui sursum fluxit.

B. Epiphanius eadem verba, ut Ophianorum sacra, affert, sed aliter interpretatur: vox illa *Caulacau*, ait, apud Isaiam scripta legitur in duodecima visione quum ita loquitur: «Tribulationem super tribulationem, spem super spem, paululum adhuc exspecta.» Quare ipsamet hebraica verba, totidem ut illic leguntur descripta syllabis hoc loco subjiciam. Quippe *Saulasau* *Saulasau* tribulationem super tribulationem significat. *Caulacau* *Caulacau* spem super spem. *Zeesar* *Zeesar* adhuc paululum exspecta. (B. Epiph. *Hæres.* xxv, § 4.) — 10. *τοῦ ἄνω, τοῦ* Schneid.; *τοῦ ἀνωτάτω* cod. Mill.

«Σαυλασαῦ» τοῦ κάτω Θνητοῦ, «Ζησαρ» τοῦ ἐπὶ τὰ ἄνω ρεύσαν-
τος Ἰορδάνου. Οὗτος ἐστί, φησίν, ὁ ἐν παῶσιν ἀρσενόθηλος ἀνθρω-
πος, ὃν οἱ ἀγνοοῦντες Γηρυόνην καλοῦσι τρισώματον, ὡς ἐκ γῆς
ρέοντα Γηρυόνην, κοινῇ δὲ Ἕλληνας «ἐπουράνιον Μηνὸς κέρας,» ὅτι
καταμέμιχε καὶ κεκέρακε πάντα παῶσι. «Πάντα γάρ,» φησί, «δι' 5
αὐτοῦ ἐγένετο καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν. Ὁ δὲ γέγονεν ἐν
αὐτῷ ζωὴ ἐστίν.» Αὕτη, φησίν, ἐστὶν ἡ ζωὴ ἢ ἀρρήτος γενεὰ τῶν
τελείων ἀνθρώπων, ἢ ταῖς προτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνώσθη. Τὸ δὲ
«οὐδὲν,» ὃ χωρὶς αὐτοῦ γέγονεν, ὁ κόσμος ἰδικός ἐστιν· γέγονεν
γὰρ χωρὶς αὐτοῦ ὑπὸ τρίτου καὶ τετάρτου. Τοῦτο, φησίν, ἐστὶ τὸ 10
ποτήριον «τὸ κόνδυ, ἐν ᾧ βασιλεὺς πίνων οἰωνίζεται.»⁽¹⁰⁸⁾ Τοῦτο,
φησί, κεκρυμμένον εὐρέθη ἐν τοῖς καλοῖς τοῦ Βενιαμὴν σπέρμασι.
Λέγουσι δὲ αὐτὸ καὶ Ἕλληνας, φησίν, οὕτως μαινομένῳ σίλωματι·

Φέρ' ὕδωρ, φέρ' οἶνον, ὦ παῖ·
μέθυσον με καὶ κάρωσον.

15

«Zeesar» Jordanis sursum fluentis. Hunc esse dicit hominem masculum et
femineum qui omnibus inest, quem ignari vocant tricorporem Geryonen
veluti e tellure fluentem (Γηρυόνην), vulgo autem Græci «cæleste Menis
«cornu,» quod permiscuerit et conflaverit omnia omnibus. «Omnia enim,»
ait, «per ipsum facta sunt et sine ipso factum est nihil. Quod factum est in
«ipso, vita est.» Hanc esse vitam dicit ineffabilem, generationem perfectorum
hominum quam priores generationes non cognoverunt. Quod autem dictum
est «nihil sine eo factum esse,» sic designatur mundus iste specialis. Exstitit
enim sine eo a tertio et quarto. Illud est, ait, poculum «Condy in quo rex
«bibens auguratur.» Hoc, ait, inventum est occultum in pulchris Benjamin
seminibus. Addit eadem Græcos sic proferre furenti ore :

Fer aquam, fer vinum, o puer,
inebria me et somno sepeli.

3. Γηριόνην cod. corr. Mill. — 4. ἀπου- Schneidew.; ἰδικός cod. Mill. — γέγονεν
ράνιον cod. Mill. corr. Schneid.; cf. infra, Schneid.; γέγονε, ἐν cod.; γέγονε μὲν
c. ix. — 5. παντάπασι cod. — 5-7. Evang. Mill. — 12. Conf. Genes. c. XLIV, 2-5. —
Jo. 1, 3, 4: Πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ 14 sqq. Bergk rettulit inter Anacreontica,
χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν· ὃ γέγονεν, n° 63, p. 835. Cum v. 1 et 2 conf. Anacr.
ἐν αὐτῷ ζωὴ ἐστίν. — 9. οὐδὲν Schneid.; 50, 10: βάλ' ὕδωρ, δὸς οἶνον, ὦ παῖ, ||
οὐδὲν ἐστίν cod. Millerus. — ἰδικός ἐστίν τὴν ψυχὴν μου κάρωσον. Schneid.

Τὸ ποτήριον λέγει μου,
ποδαπὸν με δεῖ γενέσθαι.

Τοῦτο, Φησίν, ἤρκει μόνον νοηθὲν ἀνθρώποις τὸ τοῦ Ἀνακρέοντος ποτήριον ἀλάλως λαλοῦν μυστήριον ἄρρητον. Ἄλαλον γάρ, Φησί,
5 τὸ Ἀνακρέοντος ποτήριον, ὅπερ αὐτῷ Φησὶν Ἀνακρέων λαλεῖν ἀλάλῳ φθέγματι, ποδαπὸν αὐτὸν δεῖ γενέσθαι, τουτέστι πνευματικόν, οὐ σαρκικόν, εἰάν ἀκούσῃ τὸ κέκρυμμένον μυστήριον ἐν σιωπῇ· καὶ τοῦτο ἐστὶ τὸ ὕδωρ τὸ ἐν τοῖς καλοῖς ἐκείνοις γάμοις, ὃ σίρέψας ὁ Ἰησοῦς ἐποίησεν οἶνον. Αὕτη, Φησίν, ἐστὶν ἡ μεγάλη καὶ ἀληθινή
10 ἀρχὴ τῶν σημείων, ἣν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐφάνέρωσε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Αὕτη, Φησίν, ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἐντὸς ἡμῶν κατακειμένη ὡς Ψησαυρός, ὡς ζύμη εἰς ἀλεύρου τρία σάτα κεκρυμμένη. Τουτέστι, Φησί, τὸ μέγα

Poculum meum dicit
cujatem me oporteat fieri.

Sufficiebat, inquit, hoc solum notum esse hominibus, Anacreontis poculum quod, non loquens, prodit tamen mysterium ineffabile. Mutum ait esse poculum Anacreontis quia Anacreon dicit poculum ad se loqui non loquendo et dicere cujatem oporteat eum fieri, id est spiritualem hominem, non vero carnalem, si audiverit in silentio occultum mysterium. Et hoc addit esse aquam in pulchris illis nuptiis quam Jesus convertit in vinum. Hoc est, ait, signorum magnum et verum initium quod Jesus effecit in Cana Galilææ et quo regnum cœlorum patefecit. Hoc est, dicit, regnum cœlorum in nobis, tanquam thesaurus, depositum, veluti fermentum in tribus farinæ satis occultum. Id esse etiam affirmat magnum et ineffabile mysterium Samo-

2. Post τὸ ποτήριον λέγει μου liquet versum unum deesse quem sic restituere forsā licet : ἀλαλον λαλοῦν σιωπῇ vel ἀλάλῳ λαλοῦν σιωπῇ. Noster enim ait Anacreontem dixisse ἀλαλον esse ποτήριον et idem λαλοῦν ἀλάλως vel σιωπῇ quod vocabulum in fine hujusce sententiæ legitur. Conf. etiam Anacr. xxvi, 25-26 : τὸ

δὲ πᾶν, ὁ κηρὸς αὐτὸς || ἐχέτω λαλῶν σιωπῇ. — 5. Ἀνακρέοντος Schneidew. ; Ἀνακρέοντος Φησὶ cod. Mill. — 6. λαλεῖ cod. Mill. corr. Schneid. — 8 sqq. Conf. Evang. B. Jo. 11, 1-11. — καλοῖς ἐκείνοις] an Καναινοῖς? — 12-14. Conf. B. Luc. xvii, 21 ; B. Matth. xiii, 44 ; *ibid.* 33. — 14. *eis* Schneid. ; ὡς cod. Mill.

καὶ ἄρρητον Σαμοθράκων μυστήριον, ὃ μόνοις ἔξεσθιν εἰδέναι τοῖς
 τελείοις, φησίν, ἡμῖν. Διαρρήδην γὰρ οἱ Σαμόθρακες τὸν Ἀδάμ
 ἐκεῖνον παραδιδόσασιν ἐν τοῖς μυστηρίοις τοῖς ἐπιτελουμένοις παρ'
 αὐτοῖς ἀρχάνθρωπον. Ἔσθηκε δὲ ἀγάλματα δύο ἐν τῷ Σαμοθράκων
 ἀνακτόρῳ ἀνθρώπων γυμνῶν, ἄνω τεταμένας ἐχόντων τὰς χεῖρας 5
 ἀμφοτέρας ⁽¹⁰⁹⁾ εἰς οὐρανὸν καὶ τὰς αἰσχύνας ἄνω ἐστραμμένας, κα-
 θάπερ ἐν Κυλλήνῃ τὸ τοῦ Ἑρμοῦ. Εἰκόνες δὲ εἰσι τὰ προειρημένα
 ἀγάλματα τοῦ ἀρχανθρώπου καὶ τοῦ ἀναγεννωμένου πνευματικοῦ,
 κατὰ πάνθ' ὁμοουσιῶν ἐκεῖνῳ τῷ ἀνθρώπῳ. Τοῦτο, φησίν, ἐστὶ τὸ
 εἰρημένον ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος· «Ἐὰν μὴ πίνητέ μου τὸ αἷμα καὶ φά- 10
 «γητέ μου τὴν σάρκα, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν
 «οὐρανῶν· ἀλλὰ κἂν πίνετε, φησί, τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, ὅπου
 «ἐγὼ ὑπάγω, ἐκεῖ ὑμεῖς εἰσελθεῖν οὐ δύνασθε.» Ἦδει γὰρ, φησίν,
 ἐξ ὁποίας φύσεως ἕκαστος τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐστὶ καὶ ὅτι ἕκαστον
 αὐτῶν εἰς τὴν ἰδίαν φύσιν ἐλθεῖν ἀνάγκη. Ἀπὸ γὰρ τῶν δώδεκα, 15
 φησί, Φυλῶν μαθητὰς ἐξελέξατο δώδεκα, καὶ δι' αὐτῶν ἐλάλησε πᾶση

thracum quod solis nobis perfectis addit licitum esse cognoscere. Diserte enim narrant Samothraces in mysteriis apud se celebrari solitis Adamum hominem principem fuisse. Posita autem sunt in Samothracum templo duo simulacra hominum nudorum qui manus ad caelum tendunt et pudenda habent erecta, sicuti in Cyllene monte fingitur signum Mercurii. Imagines sunt supradicta simulacra hominis principis et hominis renati spiritualis, in omnibus consubstantialis cum illo homine. Hoc esse ait quod a Salvatore dictum est his verbis : «Nisi biberitis meum sanguinem et manducaveritis meam carnem non intrabitis in regnum, sed etiamsi biberitis, ait, «calicem quem ego bibo, quo ego vado, illuc vos intrare non potestis.» Sciebat enim, ait, qualem naturam haberet quisque discipulorum suorum, et necesse esse in propriam naturam quemque eorum venire. Nam ex duodecim tribus, ait, elegit duodecim discipulos et per eos omni genti locu-

2. Ἀδάμ, conf. Bergk in *Poetis lyricis*, p. 1041; v. d. Guigniaut, *Comment. de myster. Cerer. et Proserp.* p. 75; eundem doctiss. virum, *Relig.* II, 1 et III, p. 293 sqq.; Alf. Maury doctas disquisitiones in

ephemeridibus inscriptis : *Revue Archéologique*, an VIII et an IX. — 5. τεταμένας Mill.; τεμένας cod. — 10. Conf. B. Joan. VI, 53; B. Marc. X, 38. — 10-11. φάγετε cod.

φυλῆ· διὰ τοῦτο, φησί, τὰ τῶν δώδεκα μαθητῶν κηρύγματα οὔτε πάντες ἀκηκόασιν οὔτε, ἐὰν ἀκούσωσι, παραδέξασθαι δύνανται. Ἔσλι γὰρ αὐτοῖς παρὰ φύσιν τὰ μὴ κατὰ φύσιν.

Τοῦτον, φησί, Θραῦκες οἱ περὶ τὸν Αἴμον οἰκοῦντες Κορύβαντα
 5 καλοῦσι, καὶ Θραξίν οἱ Φρύγες παραπλησίως, ὅτι ἀπὸ τῆς κορυφῆς
 ἄνωθεν καὶ ἀπὸ τοῦ ἀχαρακτηρίστου ἐγκεφάλου τὴν ἀρχὴν τῆς κα-
 ταβάσεως λαμβάνων καὶ πάσας τὰς τῶν ὑποκειμένων διερχόμενος
 ἀρχὰς πῶς καὶ τίνα τρόπον κατέρχεται οὐ νοοῦμεν. Τοῦτ' ἐσλί, φησί,
 τὸ εἰρημένον· «Φωνὴν μὲν αὐτοῦ ἠκούσαμεν, εἶδος δὲ αὐτοῦ οὐχ ἔω-
 10 «ράκαμεν.» Ἀποτεταγμένου γάρ, φησίν, αὐτοῦ καὶ κεχαρακτηρι-
 σμένου ἀκούεται φωνή, τὸ δὲ εἶδος τὸ κατελθὸν ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ ἀχα-
 ρακτηρίστου ὁποῖον ἐσλὶν οἶδεν οὐδεὶς. Ἔσλι δὲ ἐν τῷ πλάσματι τῷ
 χοϊκῷ, γινώσκει δὲ αὐτὸ οὐδεὶς. Οὗτος, φησίν, ἐσλὶν «ὁ τὸν κατα-
 «κλυσμὸν⁽¹¹⁰⁾ οἰκιῶν Θεὸς» κατὰ τὸ ψαλτήριον «καὶ φθεγγόμενος
 15 «[καὶ] κεκραγὼς ἀπὸ ὑδάτων πολλῶν.» Ἰδατα, φησίν, ἐσλί πολλὰ
 ἢ πολυσχιδῆς τῶν θνητῶν γένεσις ἀνθρώπων, ἀφ' ἧς βοᾷ καὶ κέ-

tus est. Quamobrem addit verba duodecim apostolorum nec omnes audi-
 visse nec, si audiverint, percipere posse. Quæ enim eis non sunt secundum
 naturam sunt contra naturam.

Hunc, ait, Corybantem vocant Thraces incolæ montis Hæmi unaque
 cum Thracibus Phryges, quoniam, dum a vertice superiori et a cerebro
 nulla imagine expresso delabi incipit itque per omnia rerum subjectarum
 principia, qua ratione et quo modo ita descendat non intelligimus. Hoc
 est, ait, dictum illud: «Vocem quidem ejus audivimus, vultum autem non
 «vidimus.» Nam secedentis et effigiati auditur vox, vultum autem, qualis sit
 qui ex alto descendit ab ineffigiato, nemo novit. Hic est in figmento terreno,
 notus autem nemini. Esse hunc ait deum illum «qui diluvium habitat,»
 ut scriptum est in Psalterio, et «qui loquitur et clamat ex aquis multis.»
 Multas aquas dicit multiplicem generationem mortalium hominum esse, ex

4. Hæc et seq. videntur paraphrasis esse
 hymni in Attidem qui infra legitur. — 9-
 10. Cf. Evang. B. Jo. v, 37: Οὔτε φωνὴν
 αὐτοῦ πώποτε ἀκηκόατε, οὔτε εἶδος αὐτοῦ
 ἑώρακατε. — 10. Ἀποτεταγμένου cod.
 Mill.; ἀποτεταμένου Schn. — 11. εἶδεν

cod. Mill. Schn. lego οἶδεν. — 14. οἰκῶν
 cod.; cf. Psalm. xxviii, 10, ubi legimus:
 Κύριος τὸν κατακλυσμὸν κατοικιεῖ. —
 14-15. Conf. Psalm. xxviii, 3: Φωνὴ
 Κυρίου ἐπὶ τῶν ὑδάτων, ὁ Θεὸς τῆς δόξης
 ἐβρόντησεν, Κύριος ἐπὶ ὑδάτων πολλῶν.

κραγε πρὸς τὸν ἀχαρακτήριστον ἄνθρωπον, «Ρῦσαι» λέγων «ἀπὸ
 «λεόντων τὴν μονογενῆ μου.» Πρὸς τοῦτον, Φησί, ἐστὶν εἰρημέ-
 νον· «Παῖς μου εἶ σὺ Ἰσραήλ, μὴ φοβοῦ, ἐὰν διὰ ποταμῶν διέλθῃς,
 «οὐ μὴ σε συγκλύσωσιν· ἐὰν διὰ πυρὸς διέλθῃς, οὐ μὴ σε συγκαύ-
 «σει.» Ποταμούς, Φησί, λέγει τὴν ὑγρὰν τῆς γενέσεως οὐσίαν, πῦρ 5
 δὲ τὴν ἐπὶ τὴν γένεσιν ὀρμὴν καὶ ἐπιθυμίαν· «Σὺ ἐμὸς εἶ, μὴ φο-
 «βοῦ.» Καὶ πάλιν, Φησί, «Εἰ ἐπιλήσεται μήτηρ τῶν τέκνων αὐτῆς
 «μὴ ἐλεῆσαι μηδὲ ἐπιδοῦναι μασλόν, ἀγὼ ἐπιλήσομαι ὑμῶν,» ὁ
 Ἀδάμας, Φησί, λέγει πρὸς τοὺς ἰδίους ἀνθρώπους· «Ἄλλὰ εἰ καὶ
 «ἐπιλήσεται ταῦτα γυνή, ἀλλ' ἐγὼ οὐκ ἐπιλήσομαι ὑμῶν. Ἐπὶ τῶν 10
 «χειρῶν μου ἐζωγράφηκα ὑμᾶς.» Περὶ δὲ τῆς ἀνόδου αὐτοῦ, του-
 τέστι τῆς ἀναγεννήσεως, ἵνα γένηται πνευματικός, οὐ σαρκικός,
 λέγει, Φησί, ἡ Γραφή· «Ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες ὑμῶν, καὶ
 «ἐπάρθητε πύλαι αἰώνιοι καὶ εἰσελεύσεται ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης,»
 τουτέστι, Φαῦμα Φαυμάτων. «Τίς γάρ,» Φησί, «ἐστὶν οὗτος ὁ βα- 15

qua ad hominem ineffigiatum voce et clamore sic loquitur : «Unigenitam
 «meam defende a leonibus.» Huic autem vult dictum esse : «Filius meus
 «es tu, Israel, ne timeas; et si per fluctus ieris, fluctus non te corripient, et
 «si per ignem, non te comburet ignis.» Fluctus esse dicit humidam gene-
 rationis vim, et ignem impetum illum quo vehementer ad generandum fe-
 runtur homines : «Meus es tu, ne timeas.» Et rursus, «Si oblita erit mater
 «natorum suorum, quin eorum misereatur detque mammam eis, et ego
 «obliviscar vestrum,» Adamas, ait, ad proprios homines loquitur : «Sed
 «etiamsi obliviscetur ea mulier, ego certe non obliviscar vestrum. In manu
 «mea descriptos teneo vos.» Quod autem ad ascensionem attinet, id est ad
 renovationem vitæ ejus, ut spiritualis e carnali fiat, sic dicere ait Scriptu-
 ram, «Attollant portas qui vobis imperant; elevamini, portæ æternales,
 «et introibit rex gloriæ,» id est miraculum miraculorum. «Quis enim,»

1. Conf. Psalm. xxxiv, 17, et xxi, 21,
 22. — 3 sqq. Conf. Is. xli, 8 : Σὺ δὲ
 Ἰσραὴλ παῖς μου. Is. xliii, 1, 2 : Μὴ
 φοβοῦ. . . Ἐμὸς εἶ σὺ. Καὶ ἐὰν διαβαίνῃς
 δι' ὕδατος, μετὰ σοῦ εἰμί, καὶ ποταμοὶ οὐ
 συγκλύσουσίν σε· καὶ ἐὰν διέλθῃς διὰ πυ-
 ρός, οὐ μὴ κατακαυθῆς. — 10. Is. xlix,

15 : . . . Εἰ δὲ καὶ ἐπιλάθοιτο ταῦτα γυνή,
 ἀλλ' ἐγὼ οὐκ ἐπιλήσομαί σου, εἶπεν Κύ-
 ριος. Ἴδου ἐπὶ τῶν χειρῶν μου ἐζωγρά-
 φησά σου τὰ τεῖχη κ. τ. λ. — 13. Psalm.
 xliii, 7, 9. — 15. Conf. Psalm. xliii, 8,
 — 16. Psalm. xxi, 7.

«σιλεύς τῆς δόξης; Σκώληξ καὶ οὐκ ἄνθρωπος, ὄνειδος ἀνθρώπου.
 «καὶ ἐξουθένημα λαοῦ, αὐτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης, ὁ ἐν πο-
 «λέμῳ δυνατός.» Πόλεμον δὲ λέγει τὸν ἐν σώματι, ὅτι ἐκ μαχί-
 μων στοιχείωνπέπλασται τὸ πλάσμα, καθὼς γέγραπται, φησί,
 5 «Μνήσθητι πόλεμον τὸν γινόμενον ἐν σώματι.» Ταύτην, φησί,
 τὴν εἴσοδον καὶ ταύτην τὴν πύλην εἶδεν εἰς ⁽¹¹¹⁾ Μεσοποταμίαν
 πορευόμενος ὁ Ἰακώβ, ὅπερ ἐστὶν ἀπὸ τοῦ παιδὸς ἔφηβος ἤδη γινό-
 μενος καὶ ἀνὴρ, τουτέστιν ἐγνωρίσθη τῷ εἰς Μεσοποταμίαν πο-
 ρευομένῳ· (Μεσοποταμία δέ, φησὶν, ἐστὶν ἡ τοῦ μεγάλου ὠκεανοῦ
 10 ῥοή, ἀπὸ τῶν μέσων ῥέουσα τοῦ τελείου ἀνθρώπου,) καὶ ἐθαύμασε
 τὴν οὐράνιον πύλην εἰπών· «Ὡς φοβερός ὁ τόπος οὗτος! Οὐκ ἐστὶ
 «τοῦτο ἀλλ' ἢ οἶκος Θεοῦ, καὶ αὕτη ἡ πύλη τοῦ οὐρανοῦ.» Διὰ
 τοῦτο, φησί, λέγει ὁ Ἰησοῦς· «Ἐγὼ εἰμι ἡ πύλη ἡ ἀληθινή.» Ἐστὶ
 δὲ ὁ ταῦτα λέγων ὁ ἀπὸ τοῦ ἀχαρακτηρίστου, φησὶν, ἄνωθεν κεχα-

ait, «rex iste gloriae est? Non homo, sed vermis, opprobrium hominis et
 «plebis dedecus, rex ipse gloriae est, qui pollet in praelio.» Praelium scilicet
 quod semper in corpore geritur, quoniam fictum esse corpus ex elementis
 inter se pugnantibus ait, secundum scriptum illud: «Memento praelii quod
 «geritur in corpore.» Hanc viam et hanc portam ait se vidisse Jacobum,
 quum iter in Mesopotamiam faceret, id est quum jam puber e puero evade-
 ret et vir; id ab iter in Mesopotamiam faciente significatum est; (Mesopo-
 tamiam autem esse magni Oceani fluctum fluentem e medio perfecti ho-
 minis,) et miratus caelestem portam, dixit: «Quam terribilis locus iste!
 «Sane non alius hic est, quam domus Dei, et haec porta caeli.» Unde et
 dixisse ait Jesum: «Ego sum porta vera.» Esse autem qui ea dicit illum
 qui ab ineffigato desuper effigatus est in perfectum hominem. Non posse

1-2. Conf. Psalm. cxi, 7: Ἐγὼ δὲ εἰμι
 σκώληξ καὶ οὐχὶ ἄνθρωπος, ὄνειδος ἀν-
 θρώπου καὶ ἐξουθένημα λαοῦ. — 2-3. Cf.
 Ps. cxiii, 10: Αὐτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς τῆς
 δόξης. Ps. cxiii, 8: Κύριος δυνατός ἐν πο-
 λέμῳ. — 5. Conf. Job. xl, 27: Μνησθεὶς
 πολέμου τοῦ γινομένου ἐν τῷ σώματι
 αὐτοῦ κ. τ. λ. — 6. Ut supra κορυβάντα
 de κορυφῆς et βαίνειν flexum explicavit,

hic eodem modo Μεσοποταμία etymolo-
 gice et allegorice explicat. — 11-12. Gen.
 xxviii, 7, 17. — 13. Cf. Evang. B. Jo. i,
 9: Ἐγὼ εἰμι ἡ Θύρα. Matth. vii, 13:
 Εἰσέλθατε διὰ τῆς στενῆς πύλης. Clem.
 Rom. Hom. iii, 52: Διὰ τοῦτο αὐτὸς ἀλη-
 θῆς ὡν προφήτης ἔλεγεν· ἐγὼ εἰμι ἡ πύλη
 τῆς ζωῆς· ὁ δὲ ἐμοῦ εἰσερχόμενος εἰσέρ-
 χεται εἰς τὴν ζωὴν Schneid.

ρακτηρισμένος τέλειος ἄνθρωπος. Οὐ δύναται οὖν, Φησί, σωθῆναι ὁ τέλειος ἄνθρωπος, ἐὰν μὴ ἀναγεννηθῆ διὰ ταύτης εἰσελθὼν τῆς πύλης. Τὸν αὐτὸν δὲ τοῦτον, Φησί, Φρύγες καὶ Πάπαν καλοῦσιν, ὅτι πάντα ἔπαυσεν ἀτάκτως καὶ πλημμελῶς πρὸ τῆς ἑαυτοῦ Φανερώσεως κεκινημένα. Τὸ γὰρ ὄνομα, Φησί, τοῦ Πάπα [ἀπὸ] πάντων 5 ὁμοῦ ἐστὶ τῶν ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων λεγόντων· παῦε, παῦε τὴν ἀσυμφωνίαν τοῦ κόσμου καὶ ποιήσον «εἰρήνην τοῖς «μακρὰν,» τουτέστι τοῖς ὑλικοῖς καὶ χοϊκοῖς, καὶ «εἰρήνην τοῖς «ἐγγύς,» τουτέστι τοῖς πνευματικοῖς καὶ νοεροῖς τελείοις ἀνθρώποις. Λέγουσι δὲ οἱ Φρύγες τοῦτον αὐτὸν καὶ «νέκυν,» οἶονει ἐν 10 μνήματι καὶ τάφῳ ἐγκατορωρυγμένον ἐν τῷ σώματι. Τοῦτο, Φησὶν, ἐστὶ τὸ εἰρημένον· «Τάφοι ἐστὲ κεκονιαμένοι, γέμοντες,» Φησὶν, «ἔσωθεν ὀστέων νεκρῶν,» ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν ὑμῖν ἄνθρωπος ὁ ζῶν· καὶ πάλιν Φησὶν, «ἔξαλοῦνται ἐκ τῶν μνημείων οἱ νεκροί,» τουτέστιν ἐκ τῶν σωμάτων τῶν χοϊκῶν ἀναγεννηθέντες πνευματικοί, ⁽¹¹²⁾ 15

igitur servari perfectum hominem, nisi vitam suam, per hanc portam ingressus, renovaverit. Eundem ipsum a Phrygibus vocari Papam, quia omnia compescuit quæ temere et incomposite, priusquam ipse appareret, mota fuerant. Illud enim nomen Papa simul omnium vult esse quicumque aut in cælo aut in terra aut sub terra dicunt: compesce, compesce discordiam mundi, et fac «pacem iis qui procul sunt,» id est iis qui in materia et limo vivunt, et «pacem iis qui prope,» id est iis qui spiritu ac ratione perfecti sunt homines. Hunc ipsum Phryges dicunt etiam «mortuum,» in corpore sepultum, ut in monumento et in sepulcro, quod ait his verbis pictum esse, «Sepulcra dealbata estis, mortuorum ossibus intus «referta,» quia non est in vobis vere vivus homo; et rursus, «Exsipient e «tumulis mortui,» id est, e corporibus terrenis, jam non carnales, sed quum

3. τοῦτον Φησί Φρύγες cod. — 5. ἀπὸ restitui quod prorsus exciderat. — 7. παέ, παέ cod. — 8-9. Cf. B. Pauli ad Ephes. 11, 17: Καὶ ἐλθὼν εὐηγγελίσαστο εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν καὶ εἰρήνην τοῖς ἐγγύς. — 10. De his et sequentibus, conf. v. d. Maury, l. I. VIII, p. 644. — 11. ἐγκατω-

ρυγμένον cod. Mill. corr. Schneid. — 12-13. Conf. Matth. xxiii, 27: Ὁμοιάζετε τάφοις κεκονιαμένοις, οἵτινες ἔσωθεν μὲν φαίνονται ὡραῖοι, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ὀστέων νεκρῶν. — 14. Cf. Matth. xxvii, 52-53: Καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθησαν, κ. τ. λ.

οὐ σαρκικοί. Αὕτη, φησίν, ἐστὶν ἡ ἀνάστασις ἢ διὰ τῆς πύλης γι-
 νομένη τῶν οὐρανῶν, δι' ἧς οἱ μὴ εἰσελθόντες, φησί, πάντες μέ-
 νουσι νεκροί. Οἱ δὲ αὐτοί, φησί, Φρύγες τὸν αὐτὸν τοῦτον πάλιν
 ἐκ μεταβολῆς λέγουσι Θεόν. Γίνεται γὰρ, φησί, Θεός, ὅταν ἐκ
 5 νεκρῶν ἀναστὰς διὰ τῆς τοιαύτης πύλης εἰσελεύσεται εἰς τὸν οὐρα-
 νόν. Ταύτην, φησί, τὴν πύλην Παῦλος οἶδεν ὁ ἀπόστολος, παρα-
 νοίξας ἐν μυστηρίῳ καὶ εἰπὼν « ἠρπάσθαι ὑπὸ ἀγγέλου, καὶ γεγο-
 « νέναι ἕως δευτέρου καὶ τρίτου οὐρανοῦ εἰς τὸν παράδεισον αὐτόν,
 « καὶ ἐωρακέναι ἃ ἐώρακε, καὶ ἀκηκοέναι ῥήματα ἄρρητα ἃ οὐκ ἔξον
 10 « ἀνθρώπῳ εἰπεῖν. » Ταῦτά ἐστί, φησί, τὰ ἄρρητα ὑπὸ πάντων λε-
 γόμενα μυστήρια, « ἃ [καὶ λαλοῦμεν] οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης
 « σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς πνεύματος, πνευματικοῖς πνευ-
 « ματικὰ συγκρίνοντες· ψυχικὸς δὲ ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύ-
 « ματος τοῦ Θεοῦ, μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστί, » καὶ ταῦτα, φησίν, ἐστὶ
 15 τὰ τοῦ πνεύματος ἄρρητα μυστήρια, ἃ ἡμεῖς ἴσμεν μόνοι. Περὶ τού-
 των, φησίν, εἶρηκεν ὁ Σωτήρ· « Οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρὸς με, ἐὰν
 « μὴ τίνα ἐλκύσῃ ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος. » Πάνυ γὰρ, φησί, δύσκο-

renovata fuerit vita, spirituales facti. Eam vult esse resurrectionem quæ
 per portam cælorum fit, per quam qui non ingressi fuerint mortui omnes
 manebunt. Eundem autem ait ab ipsis Phrygibus dici, conversa natura,
 Deum. Deum enim fieri, quum redivivus a mortuis, per portam illam in
 cælum intrabit. Hanc portam, inquit, novit Paulus apostolus, qui paulum
 aperuerit in mysterio et dixerit : « Se raptum esse ab angelo, et ascendisse
 « usque ad secundum ac tertium cælum in paradysum ipsum, ibique vidisse
 « quæ viderit, et arcana verba, quæ homini non liceat dicere, audiisse. »
 Hæc infanda mysteria illa esse ait quæ ab hominibus traduntur, « quæ et
 « loquimur non in doctis humanæ sapientiæ verbis, sed in doctrina spiritus,
 « spiritualibus spiritualia comparantes : sed animalis homo ea, quæ spiritus
 « Dei sunt, non audit, quoniam insanit, » et hæc sunt spiritus, ait, infanda
 mysteria, quæ nemo novit præter nos. De his dixisse Salvatore : « Nemo
 « venire ad me potest, nisi quem traxerit pater meus qui est in cælis. » Nam

7-10. Conf. B. Pauli 2 ad Cor. xii, 2, Epist. ad Cor. ii, 13-14. — 16-17. Evang.
 4. — 11. καὶ λαλοῦμεν restit. Schneid. ex B. Jo. vi, 44.

λον ἐστὶ παραδέξασθαι καὶ λαβεῖν τὸ μέγα τοῦτο καὶ ἄρρητον μυστήριον. Καὶ πάλιν, φησὶν, εἶρηκεν ὁ Σωτὴρ· «Οὐ πᾶς ὁ λέγων
 «μοι Κύριε, Κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν,
 «ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.» Ὁ
 δεῖ ποιήσαντας, οὐχὶ ἀκούσαντας μόνον, εἰς τὴν βασιλείαν εἰσελθεῖν 5
 τῶν οὐρανῶν. Καὶ πάλιν, φησὶν, εἶρηκεν· «οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρ-
 «ναι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.» Τελῶναι
 γάρ, φησὶν, εἰσὶν οἱ τὰ τέλη τῶν ὀνίων λαμβάνοντες, ἡμεῖς ⁽¹¹³⁾ δέ,
 φησὶν, ἐσμεν οἱ τελῶναι, «εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήντηκε.»
 Τέλη γάρ, φησὶν, εἰσὶ τὰ ἀπὸ τοῦ ἀχαρακτηρίστου εἰς τὸν κόσμον 10
 κατεσπαρμένα σπέρματα, δι' ὧν ὁ πᾶς συντελεῖται κόσμος· διὰ γὰρ
 αὐτῶν καὶ ἤρξατο γενέσθαι. Καὶ τοῦτό ἐστι, φησὶ, τὸ εἰρημένον·
 «Ἐξῆλθεν ὁ σπεῖρων τοῦ σπεῖραι· καὶ τὰ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδὸν
 «καὶ κατεπατήθη· τὰ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη, καὶ ἐξανέτειλε,» φησὶ,
 «καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος ἐξηράνθη καὶ ἀπέθανε· τὰ δὲ ἔπεσε,» 15
 φησὶν, «ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν καὶ ἀγαθὴν, καὶ ἐποίει καρπὸν, ὁ
 «μὲν ἑκατὸν, ὁ δὲ ἐξήκοντα, ὁ δὲ τριάκοντα. Ὁ ἔχων, φησὶν, ὧτα

difficillimum est, ait, accipere et intelligere, magnum hoc et ineffabile mysterium. Rursus dixit Salvator : «Non omnis qui mihi dicit Domine, Domine, «in regnum cœlorum introibit, sed omnis qui facit voluntatem Patris mei «qui in cœlis est.» Quam oportet quemque fecisse, non audiisse tantum, ut in regnum cœlorum introeat. Rursus etiam dixit : «Publicani et meretrices «vos præcedunt in regnum cœlorum.» Publicanos (τελῶναι) enim esse eos dixit qui rerum venalium vectigalia (τὰ τέλη) colligunt; nos autem, inquit, publicani sumus, «in quos sæculorum devenere fines» (τὰ τέλη). Nam esse τέλη ea diffusa in mundum ab ineffigato semina, ex quibus totus constat mundus; quippe qui ex illis ortus sit. Et hoc esse dictum illud : «Exiit qui «seminat, seminaturus; et alia semina, quum extra viam cecidissent, cal- «cata sunt; alia quum in saxosum locum, exorta quidem sunt, sed, terræ «deficiente fundo, siccata et mortua; alia quum in pulchram bonamque ter- «ram, tulerunt fructus, aliud centum, aliud sexaginta, aliud triginta. Qui

3-4. B. Matth. vii, 21. — 6-7. B. x, 11. — 13 sqq. Conf. B. Matth. Evang. Matth. xxi, 31. — 8. ὀνίων] ὀλων cod. xiii, 3-9; B. Marc. iv, 3-9; B. Luc. viii, Mill. Schneidew. — 9. B. Pauli i ad Cor. 5-8.

« ἀκούειν ἀκουέτω. » Τουτέστι, Φησίν, οὐδεὶς τούτων τῶν μυσηρίων ἀκροατῆς γέγονεν εἰ μὴ μόνοι οἱ γνωστικοὶ τέλειοι. Αὕτη, Φησίν, ἐστὶν ἡ γῆ ἡ καλὴ καὶ ἀγαθὴ, ἣν λέγει Μωϋσῆς · « Εἰσάξω ὑμᾶς εἰς γῆν καλὴν καὶ ἀγαθὴν, εἰς γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι. » Τοῦτο, 5 Φησίν, ἐστὶ τὸ μέλι καὶ τὸ γάλα, οὗ γευσσαμένους τοὺς τελείους ἀβασιλεύτους γενέσθαι καὶ μετασχεῖν τοῦ πληρώματος. Τοῦτο, Φησίν, ἐστὶ τὸ πλῆρωμα, δι' οὗ πάντα [τὰ] γινόμενα γεννητὰ ἀπὸ τοῦ ἀγεννήτου γέγονέ τε καὶ πεπλήρωται. Ὁ δὲ αὐτὸς ὑπὸ τῶν Φρυγῶν καὶ ἄκαρπος καλεῖται. Ἐστὶ γὰρ ἄκαρπος ἔταν ἢ σαρκικὸς καὶ τὴν 10 ἐπιθυμίαν τῆς σαρκὸς ἐργάζεται. Τοῦτο, Φησίν, ἐστὶ τὸ εἰρημένον · « πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλ- « λεται. » Καρποὶ γὰρ οὗτοι, Φησίν, εἰσὶ μόνοι οἱ λογικοί, οἱ ζῶντες ἄνθρωποι, οἱ διὰ τῆς πύλης εἰσερχόμενοι τῆς τρίτης. Λέγουσι γοῦν · « Οἱ νεκρὰ ἐφάγετε καὶ ζῶντα ἐποίησατε, τί, ἂν ζῶντα φάγητε, 15 « ποιήσετε; » Ζῶντα δὲ λέγουσι καὶ λόγους καὶ νόσους καὶ ἀνθρώπους τοὺς μαργαρίτας ἐκείνου τοῦ ἀχαρακτηρίστου ⁽¹¹⁴⁾ ἐρριμμένους εἰς τὸ

« habet aures audiendi audiat. » Hoc significari ait neminem auditorem esse mysteriorum horum, nisi fuerit perfectus gnosticus. Hanc pulchram bonamque terram eam esse de qua dixerat Moses: « Introducam vos in pulchram bonamque terram, in terram lacte et melle fluentem. » Hoc esse mel et lac, quo gustato perfecti fiunt regis expertes et participes plenitudinis; et plenitudinem eam esse per quam ab ingenito omnia generata et impleta sunt. Addit eundem a Phrygibus quoque vocari sterilem. Sterilem enim esse, quando carnalis est et carnis cupidinem explet, secundum dictum illud: « Omnis arbor quæ fructum pulchrum non fert exciditur et injicitur in ignem. » Hos enim fructus eos homines esse qui ratione valent, qui vivunt, qui per portam tertiam ingrediuntur. Dicunt quippe: « Qui comedistis mortua et viva fecistis, quid, si viva comederitis, facietis? » Viva autem appellant et rationes et mentes et homines, margaritas quas ineffigiatus ille

2. μόνοι οἱ Schneid.; μόνοι cod. Mill. — 3-4. Deut. xxxi, 20: Εἰσάξω γὰρ αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν. . . . γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι. — 7. γένη τὰ cod.; γενητὰ Mill.; γεννητὰ Schneidew. Addidi [τὰ]. — 8 ὑπὸ Schneid.; ἀπὸ cod. Mill. — 11. B. Matth. iii, 10; B. Luc. iii, 9. — 12. μόνον cod. Mill. Schneid. Lege μόνοι. Conf. supra l. 2 et p. 175, l. 14. — λογικοί, οἱ Schn.; λογικοὶ cod. Mill. — 14. Εἰ νεκρὰ cod. Mill. Schneid. Legendum est Οἱ.

πλάσμα κάτω. Τουτέστιν ὃ λέγει, φησί· «Μὴ βάλῃτε τὸ ἅγιον τοῖς
 «κυσὶ μηδὲ τοῖς μαργαρίτας τοῖς χοίροις,» χοίρων καὶ κυνῶν ἔργον
 λέγοντες εἶναι τὴν γυναικὸς πρὸς ἄνδρα ὁμιλίαν. Τὸν αὐτὸν δὲ
 τοῦτον, φησὶν, οἱ Φρύγες καλοῦσιν αἰπόλον, οὐχ ὅτι, φησὶν,
 ἔβοσκεν αἴγας καὶ τράγους, ὡς οἱ ψυχικοὶ ὀνομάζουσιν, ἀλλ' ὅτι, 5
 φησὶν, ἐστὶν αἰπόλος, τουτέστιν ὃ ἀεὶ πολῶν καὶ σιρέφων καὶ
 περιελαύνων τὸν κόσμον ὄλον σίροφῃ. Πολεῖν γὰρ ἐστὶ τὸ σιρέ-
 φειν καὶ μεταβάλλειν τὰ πράγματα· ἔνθεν, φησί, καὶ τὰ δύο κέντρα
 τοῦ οὐρανοῦ ἅπαντες προσαγορεύουσι πόλους. Καὶ ὁ ποιητὴς δὲ
 φησι·

10

πωλεῖται τις δεῦρο γέρων ἄλιος νημερτής,
 ἀθάνατος Πρωτεύς Αἰγύπτιος,

οὐ πιπράσκεται, φησὶν, ἀλλὰ σιρέφεται αὐτοῦ οἶονεὶ καὶ περιερ-
 χεται. Ἀμέλει καὶ πόλεις, ἐν αἷς οἰκοῦμεν, ὅτι σιρεφόμεθα καὶ πε-
 ριπολοῦμεν ἐν αὐταῖς, καλοῦνται πόλεις. Οὕτως, φησὶν, οἱ Φρύγες 15

desuper in figmentum dejecit. Id esse ait quod dicitur, «Nolite projicere
 «sanctum canibus, nec margaritas ante porcos,» porcorum et canum opus
 esse contententis mulieris cum viro conjugium. Eundem etiam hunc a
 Phrygibus ait vocari caprarium (αἰπόλον), non quod capras et capros,
 sic a psychicis vocatos, pastum egerit, sed quod semper volvat (ἀεὶ
 πολῶν) vertens et volutione naturam universam rerum circumagens.
 Nam volvere (πολεῖν) est vertere et commutare res; unde et ambo centra
 caeli vocantur ab omnibus poli. Unde sic vates :

(πωλεῖται) Volvitur inde senex quidam, maris incola, verax,
 Atque immortalis Proteus Ægyptius,

non venditur, inquit, sed vertitur et circumit. Urbes etiam quas incolimus,
 quia vertimur et circumimus in eis, idcirco vocantur πόλεις. Sic addit

1. κάτω Mill.; κάρπου cod. — 1-2. Cf. λέγει cod. — ἔτι Schneid. — 14-15. περι-
 B. Matth. vii, 6. — 5. ἀλλ' ὅτι Mill.; ἀλλὰ πολοῦμεν; πολοῦμεν cod. Mill.; πολού-
 τί cod. — 6. πολῶν corr. cod. et alibi. μεθα Ræp. — καὶ καλοῦνται cod. Schneid.
 — 8. ἐνθεν] ἐνθε cod. Mill. — 11-12. Delevi καὶ cum Mill.
 Hom. Od. iv, 384. — 14. Ἀμέλει Mill.;

αἰπόλον τοῦτον καλοῦσι τὸν πάντοτε πάντα πανταχῆ σιρέφοντα
καὶ μεταβάλλοντα πρὸς τὰ οἰκεῖα. Καλοῦσι δὲ αὐτόν, Φησί, καὶ
πολύκαρπον οἱ Φρύγες, ὅτι «πλείονα,» Φησί, «τὰ τέκνα τῆς
«ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα,» τουτέστι τὰ ἀναγεννώ-
5 μενα ἀθάνατα καὶ αἰεὶ διαμένοντα ἐστὶ πολλά, καὶ ὀλίγα ἢ τὰ γεννώ-
μενα· τὰ δὲ σαρκικά, Φησί, φθαρτὰ πάντα, καὶ ἢ πολλὰ πάνυ
γεννώμενα. Διὰ τοῦτο, Φησὶν, «Ἐκλαίει Ῥαχὴλ τὰ τέκνα καὶ οὐκ
«ἤθελε,» Φησί, «παρακαλεῖσθαι κλαίουσα ἐπ' αὐτοῖς· ἦδει γάρ, Φη-
«σὶν, ⁽¹¹⁵⁾ ὅτι οὐκ εἰσί.» Θρηνεῖ δὲ καὶ Ἰερεμίας τὴν κάτω Ἰερουσα-
10 λήμ, οὐ τὴν ἐν Φοινίκη πόλιν, ἀλλὰ τὴν κάτω γένεσιν τὴν φθαρτήν·
ἔγνω γάρ, Φησί, καὶ Ἰερεμίας τὸν τέλειον ἄνθρωπον, τὸν ἀναγεννώ-
μενον ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ σαρκικόν. Αὐτὸς γοῦν ὁ Ἰερεμίας
ἔλεγεν· «Ἄνθρωπός ἐστι καὶ τίς γινώσεται αὐτόν;» Οὕτως, Φησὶν,
ἐστὶ πάνυ βαθεῖα καὶ δυσκατάληπτος ἡ τοῦ τελείου ἀνθρώπου γνώ-
15 σις. Ἄρχῃ γάρ, Φησί, τελειώσεως γινώσις ἀνθρώπου· Θεοῦ δὲ
γινώσις ἀπηρτισμένη τελειώσις. Λέγουσι δὲ αὐτόν, Φησί, Φρύγες

αἰπόλον a Phrygibus vocari eum qui omnia omnes in partes vertit et in propria commutat. Vocari etiam eum a Phrygibus feracem, quia «plures «ex vidua quam ex maritata liberi,» id est, immortales semperque perman- suri multi renati sunt, etiamsi pauci fuerint nati; sed carnales omnes pereunt, etiamsi multi nati sint. Quam ob causam, ait: «Plangebatur Rachel liberos «suos et noluit consolari plorans eos: noverat enim eos non esse.» La- mentatur et Jeremias inferiorem Jerusalem, non urbem significans quæ in Phœnice sita est, sed inferiorem generationem quæ corruptibilis est: notum enim esse Jeremiæ ait perfectum hominem, non carnalem, sed ex aqua et spiritu renatum. Ipse nempe dicebat Jeremias: «Homo est, et quis noscet «eum?» Adeo arduam esse ait, adeoque intellectu difficilem perfecti hominis cognitionem. Nam initium perfectionis esse inquit, si quis hominem no- verit; si quis vero noverit Deum, perfectionem esse absolutam. Vocari au-

1. πάντα πανταχῆ Schneidew.; παν-
ταχῆ cod. Mill. — 7. ἐκλαίει in marg.
cod.; ἔλαβε in cod. — 8-9. Cf. B. Matth.
II, 18; Jerem. XXXI, 15. — 13. Jerem.

XVII, 9: Βαθεῖα ἡ καρδία παρὰ πάντα,
καὶ ἄνθρωπός ἐστιν· καὶ τίς γινώσεται
αὐτόν; — 15. Ἀρχῆ... τελειώσις. Conf.
supra, p. 140.

καὶ « χλοερὸν σίαχυν τεθερισμένον, » καὶ μετὰ τοὺς Φρύγας Ἀθη-
 ναῖοι μυοῦντες Ἐλευσίνια, καὶ ἐπιδεικνύντες τοῖς ἐποπτεύουσι τὸ
 μέγα καὶ Φαυμαστὸν καὶ τελειότατον ἐποπτικὸν ἐκεῖ μυστήριον, ἐν
 σιωπῇ τεθερισμένον σίαχυν. Ὁ δὲ σίαχυς οὗτός ἐστι καὶ παρὰ
 Ἀθηναίοις ὁ παρὰ τοῦ ἀχαρακτηρίστου Φωσλήρ τέλειος μέγας, κα- 5
 θάπερ αὐτὸς ὁ ἱεροφάντης, οὐκ ἀποκεκομμένος μὲν, ὡς ὁ Ἄτλις,
 εὐνουχισμένος δὲ διὰ κωνείου καὶ πᾶσαν παρητημένος τὴν σαρκικὴν
 γένεσιν, νυκτὸς ἐν Ἐλευσίνι ὑπὸ πολλῶ πυρὶ τελῶν τὰ μεγάλα καὶ
 ἄρρητα μυστήρια βοᾷ καὶ κέκραγε λέγων · « ἱερὸν ἔτεκε πόντια
 « κοῦρον Βριμὼ Βριμόν, » τουτέστιν ἰσχυρὰ ἰσχυρόν. Πόντια δὲ ἐστὶ, 10
 φησὶν, ἢ γένεσις ἢ πνευματικὴ, ἢ ἐπουράνιος, ἢ ἄνω · ἰσχυρὸς δὲ
 ἐστὶν ὁ οὕτω γεννώμενος. Ἐστὶ γὰρ τὸ λεγόμενον μυστήριον Ἐλευ-
 σὶν καὶ ἀνακτόρειον · Ἐλευσὶν, ὅτι ἤλθομεν, φησὶν, οἱ πνευμα-
 τικοὶ ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ Ἀδάμαντος ῥύντες κάτω · ἐλεύσεσθαι γάρ,

tem eum a Phrygibus ait «viridem spicam demessam,» et post Phryges
 ab Atheniensibus, quum initiant Eleusinia, et magnum ac mirandum ac
 perfectissimum epoptis epopticum mysterium ostendunt, in silentio demes-
 sam spicam. Quam spicam et ipsi Athenienses opinantur esse lumen ab
 ineffigiato delapsam, perfectum, magnumque, sicut ipse hierophantes, non
 exsectus ille quidem, tanquam Attis, sed per cicutam eunuchus factus, et
 omnem abnuens carnalem generationem, dum noctu Eleusine, sub igne
 plurimo, maxima mysteria infandaque perficit, his verbis vociferatur et
 clamat : «Sacrum peperit alma natum Brimo Brimum,» id est, robusta ro-
 bustum. Almam quidem generationem eam ait esse quæ spiritualis est,
 cælestis et naturæ superioris; robustum autem, qui sic generatus est. Hoc
 enim esse mysterium quod Eleusin et Anactorium dicitur : Eleusin, quia
 spirituales desuper ab Adamante præcipitati venimus; nam ἐλεύσεσθαι

1. σίαχυν τεθερισμένον. Conf. v. d. Guigniaut, *Comment. de mysteriis Cereris et Proserp.* p. 68. — 5. Videtur quædam excidisse, quibuscum Φωσλήρος commemoratio cohæreret. — 7. παρητημένος Schneid.; ἀπηρτισμένος cod. Mill. — σαρκικὴν Schneid.; σαρκίνην cod. Mill. — 10. Βριμόν, quod Hesychius interpretatur ἰσχυρόν, Millerus; Βριμή cod. Versus

fuerit hic : ἱερὸν δὴ Βριμὼ Βριμόν τέκε πόντια κοῦρον Schneid. — 12. Cf. *Comment. de myst. Cer. et Proserp.* p. 69. — λεγόμενον τὸ Schneidew.; τὸ λεγόμενον cod. Mill. — 12-13. De hac interpretatione verborum Ἐλευσὶν et ἀνακτόρειον, conf. Guigniaut, *Comment. de myst. Cer. et Proserp.* p. 69, et O. Müller, *Eleusinen.* p. 269, n. 13, 14.

Φησίν, ἐσλιν ἐλθεῖν, τὸ δὲ ἀνακτόρειον τὸ ἀνελθεῖν ἄνω. Τοῦτο, Φησίν, ἐσλιν ὃ λέγουσιν οἱ καταργιασμένοι τῶν Ἐλευσινίων τὰ ⁽¹¹⁶⁾ μυστήρια. Θέσμιον δὲ ἐστί τὰ μικρὰ μεμνημένους αὖθις τὰ μεγάλα μνεῖσθαι. Μόροι γὰρ μείζονες μείζονας μοίρας λαγχάνουσι. Μικρὰ
 5 δέ, Φησίν, ἐστί τὰ μυστήρια τὰ τῆς Περσεφόνης κάτω, περὶ ὧν μυστηρίων καὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἐκεῖ, οὔσης πλατείας καὶ εὐρυχώρου καὶ φερούσης τοὺς ἀπολλυμένους ἐπὶ τὴν Περσεφόνην, καὶ ὁ ποιοιτῆς Φησιν·

10 Αὐτὰρ ὑπ' αὐτὴν ἐσλιν ἀταρπιτὸς ὀκρίεσσα,
 κοίλη, πηλώδης· ἢ δ' ἠγήσασθαι ἀρίστη
 ἄλσος ἐς ἱμερόεν πολυτιμήτου Ἀφροδίτης.

Ταῦτ' ἐστί, Φησὶ, τὰ μικρὰ μυστήρια τὰ τῆς σαρκικῆς γενέσεως,

(unde Eleusis), esse id quod ἐλθεῖν, et Anactorium id quod ἀνελθεῖν ἄνω. Hoc esse quod ab iis, qui initiati mysteriis Eleusiniorum sunt, dicitur. Rursus autem ut initiarentur magnis qui parvis initiati sunt, decretum est : nam conditioni majori major contingit pars. Infra autem esse ait parva mysteria Proserpinæ, de quibus, simul atque de via lata facillique per quam ad Proserpinam descendunt mortui, dixit poeta :

At sub eam callis limosi dura cavatur
 Semita : quod per iter dulcem valet ire viator
 Ad lucum Veneris, cui maxima gloria cultus.

Hæc esse ait parva mysteria generationis quæ carnalis est, quibus qui fuerint

3. Θέμιον cod.; Θεμιτὸν Jac. Bernaysius (*Ep. critic. ad Bunsenium in Analect. Ante-Nicæn.* ed. Bunsen. vol. III, p. 330 sq.). Hæc sunt Naasseni verba quæ noster infra explicat: *Θέσμιον δὲ ἐστί τὰ μικρὰ κ. τ. λ.* Sic vertit: *ὀφείλουσι καὶ μνεῖσθαι..* Cf. infra, p. 173, l. 1 sqq. — 4. Μόροι... *λαγχάνουσι* Heracl. fr. 54, apud Schleiermacher (*Fr. Schleiermacher's Sämmtliche Werke, Dritte Abtheilung, Zur Philosophie*, vol. II, p. 124). Hæc infra sic repetit: *λαχόντες· μόρους μείζονας μοίρας λαμβάνουσιν.* — 7. Post Περσεφόνην videtur excidisse: *ὁ Σωτήρ εἶρηκεν*, quum superiora aperte referantur ad locum

Matth. vii, 13: *Ὅτι πλατεῖα ἡ πύλη καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἢ ἀπύγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοὶ εἰσιν οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς*, quæ sequuntur autem opponi illis debebant. Schn. — 9-11. Versus antea ignotos A. Meinekius (*Diar. antiq.* Marburg, a. 1852, t. IV, p. 375 sq.) Parmenidi ascribit, Gættlingius (*Progr. acad. Jen.* a. 1853, p. 5) Pampho Atheniensi. Ræperus suspicatur idem exemplum Græci poetæ obversatum esse Apuleio, *Metamorph.* VI, xviii, ed. Hild. Schn. — *ἀτραπητὸς cod.* — *ὀκρίεσσα cod.* Mill.; *ὀκρίεσσα* Schneid. — *ἢ δ'* Schneid.; *ἢτ'* cod.; *ἢτ'* Mill.

ἀ μνηθέντες οἱ ἄνθρωποι μικρὰ παύσασθαι ὀφείλουσι καὶ μνεῖσθαι τὰ μεγάλα, τὰ ἐπουράνια. Οἱ γὰρ τοὺς ἐκεῖ, φησί, λαχόντες μόρους μείζονας μοίρας λαμβάνουσιν. Αὕτη γάρ, φησίν, ἐστὶν ἡ πύλη τοῦ οὐρανοῦ καὶ οὗτος ὁ οἶκος Θεοῦ, ὅπου ὁ ἀγαθὸς Θεὸς κατοικεῖ μόνος, 5 εἰς ἃν οὐκ εἰσελεύσεται, φησίν, ἀκάθαρτος οὐδεὶς, οὐ ψυχικός, οὐ σαρκικός· ἀλλὰ τηρεῖται πνευματικοῖς μόνοις, ὅπου δεῖ γενομένους βαλεῖν τὰ ἐνδύματα καὶ πάντας γενέσθαι νυμφίους ἀπηρεσυνωμένους διὰ τοῦ παρθενικοῦ πνεύματος. Αὕτη γάρ ἐστὶν ἡ παρθένος ἡ ἐν γαστρὶ ἔχουσα καὶ συλλαμβάνουσα καὶ τίκτουσα υἱόν, οὐ ψυχικόν, οὐ σωματικόν, ἀλλὰ μακάριον Αἰῶνα Αἰώνων. Περὶ τούτων, φησί, 10 διαβρήδην εἶρηκεν ὁ Σωτὴρ ὅτι « σπηνὴ καὶ τεθλιμμένη ἐστὶν ἡ ὁδὸς « ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εἰσερχόμενοι εἰς αὐτήν, πλατεῖα δὲ καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώ- « λειαν, καὶ πολλοὶ εἰσὶν οἱ διερχόμενοι δι' αὐτῆς. »

9. Ἐτι δὲ οἱ Φρύγες λέγουσι τὸν πατέρα τῶν ὄλων ⁽¹¹⁷⁾ εἶναι 15 ἀμύγδαλον, οὐχὶ δένδρον, φησίν, ἀλλὰ εἶναι ἀμύγδαλον ἐκεῖνον

initiati, jam, parvis relictis, caelestibus magnis initiari debent : ubi cui major contigerit sors, idem et majorem partem capit. Hanc enim esse vult portam caeli, hanc Dei domum, quam inhabitat bonus Deus unus, in quam non est ingressurus impurus ullus, non psychicus, non carnalis homo, sed quæ solis eis patet qui sunt pneumatici, quam qui intraverint abjicere vestimenta debent omnesque sponsi fieri, exuta virilitate per virginalem spiritum : hanc enim virginem esse vult quæ in utero habet et concipit et parit filium, non psychicum, non corporeum, sed Æonem Æonum beatissimum. De quibus recte dixisse Salvatorem : « arcta et angusta via est qua itur « ad vitam, et pauci eam sequuntur ; lata contra et facilis qua ad mortem, et « multi sequuntur eam. »

9. Dicunt etiam Phryges patrem omnium rerum amygdalum esse, non arborem, sed amygdalum illum qui primus exstitit, quique, quum haberet

1. μικρὰ παύσασθαι videntur corrupta esse. — 2. Post λαχόντες μόρους [μείζονας ἐνθα] addunt Schn. Jac. Bernaysius; quæ per homœoteleuton excidisse putat Bern. loc. cit. — 4. ὁ οἶκος Schn.; οἶκος

cod. Mill. — 7. βαλεῖν Schneid.; λαβεῖν cod. Mill. — 8-9. Conf. Is. vii, 14 : Ἰδοῦ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται υἱόν. — 10. Αἰῶνα Αἰώνιον? Schneid. — 11. Conf. B. Matth. vii, 13, 14.

τὸν προόντα, ὃς ἔχων ἐν ἑαυτῷ τὸν τέλειον καρπὸν οἶονεὶ διασφύ-
ζοντα καὶ κινούμενον ἐν βάθει, διήμυξε τοὺς κόλπους αὐτοῦ, καὶ
ἐγέννησε τὸν ἀόρατον καὶ ἀκατονόμαστον καὶ ἄρρητον παῖδα ἑαυτοῦ,
περὶ οὗ λαλοῦμεν. Ἀμύξαι γὰρ ἐστὶν οἶονεὶ ρῆξαι καὶ διατεμεῖν,
5 καθάπερ, Φησὶν, ἐπὶ τῶν φλεγμαινόντων σωματίων καὶ ἐχόντων ἐν
ἑαυτοῖς τινὰ συστροφὴν ἀμυχὰς οἱ ἱατροὶ λέγουσιν ἀνατεμόντες·
οὕτως, Φησὶ, Φρύγες τὸν ἀμύγαλον καλοῦσιν, ἀφ' οὗ προῆλθε
καὶ ἐγεννήθη ὁ ἀόρατος, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο καὶ χωρὶς αὐτοῦ
ἐγένετο οὐδέν. Συρικτὰν δέ φασι εἶναι Φρύγες τὸ ἐκεῖθεν γεγεν-
10 νημένον, ὅτι πνεῦμα ἐναρμόνιον ἐστὶ τὸ γεγεννημένον. « Πνεῦμα
« γὰρ, » Φησὶν, « ἐστὶν ὁ Θεός· διό, » Φησὶν, « οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ
« προσκυνοῦσιν, οὔτε ἐν Ἱερουσαλήμ οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταί, ἀλλὰ
« ἐν πνεύματι. Πνευματικὴ γὰρ, » Φησὶν, « ἐστὶ τῶν τελείων ἢ προσ-
« κύνησις, οὐ σαρκική. » Τὸ δὲ πνεῦμα, Φησὶν, ἐκεῖ [ἐστὶν] ὅπου καὶ ὁ
15 Πατὴρ ὀνομάζεται καὶ ὁ Υἱός, ἐκ τούτου [καὶ ἐκ] τοῦ Πατρὸς ἐκεῖ γεν-

in se fructum perfectum tanquam pulsantem et in profundo se moventem, discidit (διήμυξε) gremia sua, et invisibilem ineffabilemque sine nomine filium, de quo loquimur, genuit. Ἀμύξαι enim frangere et dissecare significat, quemadmodum in corporibus febre captis et aliquo tumore plenis, cucurbitis scarificantes medici, id ἀμυχὰς dicunt; sic eum amygdalum a Phrygibus vocari ait, a quo ortus et generatus est invisibilis ille, « per quem omnia facta sunt et sine quo factum est nihil. » Quod autem inde generatum est, id esse Phryges aiunt fistulatorem, quia id quod est generatum, spiritus canorus est. « Spiritus enim, » inquit, « est Deus; quapropter neque in monte neque in Jerusalem adorant eum qui vere adorant, sed in spiritu. Nam spiritu, non carne, quæ perfecta sunt adorantur. » Et spiritum ait esse ubi Pater et Filius esse dicuntur ibi ex hoc et ex Patre

1. οἶονεὶ διασφύζοντα Schneid.; οἶον ἰδίᾳ σφύζοντα cod. Mill. — 2. διήμυξε Ræper.; διέμυξε cod. Mill. — 3. καὶ ἄρρητον Schneidew.; ἄρρητον cod. Mill. — 6. ἀμυχὰς Schneid.; ἄς ἀμυχὰς cod. Mill. — 9. Φησὶν cod. — 11 sqq. Conf. Evang. B. Jo. iv, 21 sqq.: Οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ, οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ

πατρί... ἀλλὰ ἐρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστὶν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσιν τῷ Πατρὶ ἐν πνεύματι. — 14. Obscurum est quid sibi velit ἐκεῖ ὅπου Schn. Quæ deerant restitui; jam nulla prorsus obscura sunt. Item Schneidew. secundum ἐκεῖ abundare male censuit.

νώμενον. Οὗτος, φησίν, ἐστὶν ὁ πολυώνυμος μυριόμματος ἀκατάλη-
 πλος, οὗ πᾶσα φύσις, ἄλλη δὲ ἄλλως ὀρέγεται. Τοῦτο, φησίν, ἐστὶ
 τὸ ῥῆμα τοῦ Θεοῦ, ὃ, φησίν, ἐστὶ ῥῆμα ἀποφάσεως τῆς μεγάλης
 δυνάμεως · διὸ ἔσται ἐσφραγισμένον καὶ κεκρυμμένον καὶ κεκαλυμ-
 μένον, κείμενον ἐν τῷ οἰκητηρίῳ, οὗ ἡ ῥίζα τῶν ὄλων τεθεμελιώται 5
 (ἀπό τε) Αἰώνων, Δυνάμεων, Ἐπινοϊῶν, Θεῶν, Ἀγγέλων, Πνευμά-
 των ἀπεσπασμένων, ὄντων, μὴ ὄντων, γεννητῶν, ἀγεννήτων, ἀκα-
 ταλήπιων, καταληπίων, ἐνιαυτῶν, μηνῶν, ἡμερῶν, ὥρων, σίγιμῆς
 ἀμερίσιου, ἐξ ἧς ἐξάρχεται τὸ ἐλάχιστον αὐξῆσαι κατὰ μέρος · ἢ
 μηδὲν οὔσα, φησί, καὶ ἐκ μηδενὸς συνεσιῶσα σίγιμη ἀμερίσιος 10
 (118) οὔσα γενήσεται ἑαυτῆς ἐπινοία μέγεθος τι ἀκατάληπτον. Αὕτη,
 φησίν, ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ὁ κόκκος τοῦ σινάπεως, ἡ ἀμέ-
 ρισίος ἐνυπάρχουσα τῷ σώματι σίγιμη, ἣν οἶδε, φησίν, οὐδεὶς ἢ
 οἱ πνευματικοὶ μόνοι. Τοῦτο, φησίν, ἐστὶ τὸ εἰρημένον · « Οὐκ εἰσὶ

natum. Hunc illum esse cui nomina mille, lumina mille sunt, quem nemo
 potest capere, cujus cupidine omnis natura, alia aliter, ardet; verbum sci-
 licet Dei, quod est verbum revelationis magnæ Potestatis : quare obsigna-
 tum et absconditum et adopertum erit, et jacebit in domo ubi fundata est
 radix, omnium nempe Æonum et Potestatum et Cogitationum et Deorum
 et Angelorum et emissorum Spirituum et eorum quæ sunt et quæ non
 sunt, et quæ generata sunt et quæ non generata, quæ non possunt com-
 prehendi et quæ possunt comprehendi, annorum, mensium, dierum, hora-
 rum, puncti indivisi a quo id quod minimum est crescere per partes incipit;
 quod nihil est, quod ex nihilo constat, quod indivisum est, punctum dico,
 fiet magnitudo quædam quæ comprehendi non poterit. Hoc ait esse regnum
 cælorum, hoc sinapis semen, indivisum in corporibus punctum, quod no-
 tum ait esse nemini nisi illis tantum qui e spiritu sunt. Quod dictum est

2. οὗ . . . ὀρέγεται. Cf. supra, p. 145.
 — 4. Cf. infra, l. VI, ix, ubi eadem re-
 petita leguntur. — 5-6. τεθεμελιώται ἀπό
 τε cod. Millerus. Delendum est ἀπό τε. —
 7. γεννητῶν, ἀγεννήτων Schneid.; γεγο-
 νότων, γεννητῶν cod.; γεγονότων, ἀγεν-
 νήτων Mill. — 9. ἐξ ἧς Mill.; ἐξῆς cod.
 — 11. ἑαυτῆ ἐπινοίαν cod.; αὐτῆ τῆ ἐπι-

νοία susp. Mill.; ἑαυτῆς ἐπινοία Røper.
 — 12. ὁ κόκκος τοῦ σινάπεως. Conf. B.
 Matth. xiii, 31, 32; B. Marc. iv, 31, 32;
 B. Luc. xiii, 19. — 14. Psalm. xviii, 4.
 De his et quæ sequuntur, conf. Philol.
 iii, 261; Godofred. Hermann. in *Berichte
 der königl. sächs. Gesellschaft der Wissen-
 schaften*, in Leipzig, 1849, p. 1 sqq. cu-

«λόγοι οὐδὲ λαλιαί, ὧν οὐχὶ ἀκούονται αἱ Φωναὶ αὐτῶν.» Ταῦθ' οὕτω
 σχεδιάζουσι τὰ ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων λεγόμενά τε καὶ γινόμενα,
 πρὸς ἴδιον νοῦν πνευματικὰ φάσκοντες πάντα γίνεσθαι. Ὅθεν καὶ
 τοὺς [ἐν τοῖς] Θεάτροις ἐπιδεικνυμένους λέγουσι μὴδ' αὐτοὺς ἀπρονοή-
 5 τως τι λέγειν ἢ ποιεῖν. Τοιγαροῦν, Φησὶν, ἐπὶ συνελθῶν ὁ δῆμος ἐν
 τοῖς Θεάτροις εἰσὶν τις ἡμφισπόμενος σιολὴν ἔξαλλον, κιθάραν φέρων
 καὶ ψάλλον, οὕτω λέγει ἄδων τὰ μεγάλα μυστήρια οὐκ εἰδῶς ἃ λέ-
 γει· «Εἶτε Κρόνου γένος, εἶτε Διὸς μάκαρος, εἶτε Ῥέας μεγάλης,
 «χαῖρε, τὸ κατηφές ἀκρισμα Ῥέας, Ἄττι· σὲ καλοῦσι μὲν Ἀσσύριοι
 10 «τριπόθητον Ἄδωνιν, καλεῖ δ' Αἴγυπτος Ὅσιριν, ἐπουράνιον μηνὸς

hoc modo: «Non sunt loquelæ neque sermones quorum non audiuntur voces
 «eorum.» Ita hæc fingunt omnia quælibet quæ ab hominibus omnibus di-
 cuntur et fiunt pro sua sententia fieri spiritualia cuncta dicentes. Unde ne
 ipsos quidem qui se exhibent in theatris dicere aut facere sine numine quid-
 quam. Ergo ubi populus in theatrum convenit, et quispiam scenam ingres-
 sus, veste indutus conspicua, edit carmina citharam tenens; hoc vero cantu
 magna mysteria dicit, inscius ipse eorum quæ dicat: «Sive Saturni, sive
 «Jovis beati, sive Rheæ magnæ proles, salve, triste ac truncum Rheæ ge-
 «nus, Attis; te quidem Assyrii ter desideratum Adonin appellant, te appellat

jus disputationem expendit Schneid. in
*Nachrichten von der G. A. Universität und
 der Königl. Gesellschaft der Wissenschaften*,
 zu Göttingen, 1852, n. 7, p. 101
 sqq. Conf. etiam Th. Bergkii *Poett. lyr.*
 p. 1041 editionis alterius. — 1. Psalm.
 xviii, 4. — 3-4. καὶ τοὺς τοῖς vel ἐν τοῖς
 Θεάτροις ἐπιδεικνυμένους Mill. — 4. μὴδ'
 Mill.; μὴ cod. — 6. εἰσίοι cod. Mill.; εἰσὶν
 Schneid. — 8 sqq. Hoc carmen apponi-
 mus quale restitutum est a Schneide-
 wino (*Philol.* III, 261):

Εἶτε Κρόνου γένος, εἶτε Διὸς μάκαρος,
 εἶτε Ῥέας μεγάλης,
 χαῖρε, τὸ κατηφές ἀκουσμα Ῥέας,
 Ἄττι, σὲ καλοῦσι μὲν Ἀσσύριοι
 τριπόθητον Ἄδωνιν,
 ὄσιον δ' Αἴγυπτος ἐπουράνιον
 μηνὸς κέρας, Ἕλληνες δ' Ὀφίαν,

Σαμόθρακες Ἀδὰμ σεβάσμιον,
 Μαιόνιοι Κορύδαντα καὶ οἱ Φρύγες,
 ἄλλοτε μὲν Πάππαν, ποτὲ δ' αὖ νέκυν
 ἢ Θεόγνητον ἀκαρπον,
 ἢ χλοερὸν σλάχυν ἀμηθέντα,
 ἢ ὃν πολύκαρπος ἔτικτεν
 ἀμύγδαλος ἀνέρα συρικτάν.

.....
 Ἄττιν κλήσω τὸν Ῥείης,
 οὐ κωδώνων σὺμ βόμβοις
 οὐδ' αὐλῶν Ἰδαίων
 Κουρήτων μύκτητα,
 ἀλλ' εἰς Φοιβείαν μίξω
 μοῦσαν φορμίγγων, εὐοί,
 εὐάν, ὡς Πάν, ὡς Βακχεύς,
 ὡς ποιμὴν λευκῶν ἀστέρων.

9. ἀκρισμα G. Hermannus; ἀκουσμα cod.
 Mill. — 10. καλεῖ δ' Ræper.; ὄλη δ' cod.
 Millerus.

« κέρας Ἑλληνες, σοφίαν, Σαμοθρᾶκες Ἄδαμνα σεβάσμιον, Αἰμόνιοι
 « Κορύβαντα, καὶ οἱ Φρύγες ἄλλοτε μὲν Πάπαν, ποτὲ δὲ νέκυν, ἢ
 « Θεόν, ἢ τὸν ἄκαρπον, ἢ ⁽¹¹⁹⁾ αἰπόλον, ἢ χλοερὸν σλάχυν ἀμηθέντα,
 « ἢ ὃν πολύκαρπος ἔτικτεν ἀμύγδαλος ἀνέρα συρικτάν. » Τοῦτον
 φησὶν εἶναι πολύμορφον Ἄτιν, ὃν ὑμνοῦντες λέγουσιν οὕτως· « Ἄτιν 5
 « ὑμνήσω τὸν Ρείης, κωδῶνων σὺν βόμβοις, οὐδ' αὐλῶν Ἰδαίων Κου-
 « ρήτων μύκτητα, ἀλλ' εἰς Φοιβείαν μίξω μοῦσαν Φορμίγγων, εὐοῖ,
 « εὐάν, ὡς Πάν, ὡς Βακχεύς, ὡς ποιμὴν λευκῶν ἄσλων. » Διὰ τού-
 τους καὶ τοὺς τοιούτους λόγους παρεδρεύουσιν οὗτοι τοῖς λεγομένοις
 Μητρὸς μεγάλης μυσηρίοις, μάλιστ'α καθορᾶν νομίζοντες διὰ τῶν 10
 δρωμένων ἐκεῖ τὸ ὄλον μυσηρίον. Οὐδὲν γὰρ ἔχουσι πλεον οὗτοι
 τῶν ἐκεῖ δρωμένων, πλὴν ὅτι οὐκ εἰσὶν ἀποκεκομμένοι· μόνον τὸ
 ἔργον τῶν ἀποκεκομμένων ἐκτελοῦσι· πάνυ γὰρ πικρῶς καὶ πεφυ-
 λαγμένως παραγγέλλουσιν ἀπέχεσθαι ὡς ἀποκεκομμένοι τῆς πρὸς
 γυναιῖκα ὀμιλίας. Τὸ δὲ λοιπὸν ἔργον, ὡς εἰρήκαμεν διὰ πολλῶν, 15

« Ægyptus Osirin, te Græci cœleste Menæ cornu, aut sapientiam, te Samo-
 « thraces Adamna venerabilem, te Corybantem Hæmonii, te Phrygii vel Pa-
 « pam, vel mortuum, vel deum, vel sterilem, vel caprarium, vel viridem
 « spicam demessam, vel feraci amygdalo ortum virum fistulatorem. » Hunc
 vult esse multiformem Attin, tali celebratum cantu : « Canam Attin filium
 « Rheæ, non tubarum sonitu, nec tibiæ Idææ Curetibus accinentis, sed
 « miscebo cum Phœbea musa testudinum, evœ, evan, quum sit Pan, quum
 « Bacchus, quum lucidorum siderum pastor. » Propter hæc aliaque hujusce-
 modi verba, intersunt isti mysteriis quæ dicuntur magnæ Matris, arbitrati
 totum sibi cerni mysterium per ea quæ ibi aguntur. Nihil enim hi proficiunt
 ex iis quæ aguntur ibi, nisi quod castrati non sunt; opus tamen quod est
 castratorum perficiunt : nam summa cum austeritate ac severitate abstinere
 omni muliebri concubitu, ut mos castratorum est, præcipiunt. Quod ad cæ-
 tera spectat, sicut jam pluribus diximus verbis, eodem se gerunt modo,

1. σοφίαν corruptum est. Desiderari Ἑρμοῦ mentionem apparet ex p. 152, l. 8 sqq. nisi forte in voce σοφίαν latet Λόγιον. Schneid. — Ἄδαμνα Th. Bergkiius, loco citato coll. Hesych. s. v. Ἀδαμνεῖν;

Ἄδαμ cod. Mill. — 4. Cf. v. d. Alf. Maury, loc. laud. VIII, p. 645, n° 2. — 6. κωδῶνων Schn.; οὐδ' αὐδινῶν cod. Mill. — συμδόμοις cod. — 7. εἰς Schneid.; οἷς cod. Mill. — 9. εὐάν Schneid.; εὐῶν cod. Mill.

ὥσπερ οἱ ἀπόκοποι δρῶσι · τιμῶσι δὲ οὐκ ἄλλο τι ἢ τὸν νάας οὔτοι,
 Ναασσηνοὶ καλούμενοι. Νάας δὲ ἐστὶν ὁ ὄφεις, ἀφ' οὗ φησὶ πάντας
 εἶναι τοὺς ὑπὸ τὸν οὐρανὸν προσαγορευομένους ναοὺς, ἀπὸ τοῦ
 νάας · κάκεινῳ μόνῳ τῷ νάας ἀνακεῖσθαι πᾶν ἱερὸν καὶ πᾶσαν τε-
 5 λετήν καὶ πᾶν μυστήριον, καὶ καθόλου μὴ δύνασθαι τελετήν εὐρε-
 θῆναι ὑπὸ τὸν οὐρανόν, ἐν ἧ ναὸς οὐκ ἔστι, καὶ ὁ νάας ἐν αὐτῷ,
 ἀφ' οὗ ἔλαχε ναὸς καλεῖσθαι. Εἶναι δὲ τὸν ὄφιν λέγουσιν οὔτοι τὴν
 ὑγρὰν οὐσίαν, καθάπερ καὶ Θαλῆς ὁ Μιλήσιος, καὶ μηδὲν δύνασθαι
 τῶν ὄντων, ἔλως ἀθανάτων ἢ θνητῶν, τῶν ἐμψύχων ἢ ἀψύχων,
 10 συνεσθῆκεναι χωρὶς αὐτοῦ. Ὑποκεῖσθαι δὲ αὐτῷ τὰ πάντα, καὶ εἶναι
 αὐτὸν ἀγαθόν, καὶ ἔχειν πάντα ἐν αὐτῷ ὥσπερ ἐν κέρατι ταύρου
 μονοκέρωτος, [ὥστ'ε] τὸ κάλλος καὶ τὴν ὠραιότητα ἐπιδιδόναι ⁽¹²⁰⁾
 πᾶσι τοῖς οὔσι κατὰ φύσιν τὴν ἑαυτῶν καὶ οἰκειότητα, οἷονεὶ διὰ
 πάντων ὀδεύοντα, «ὥσπερ ἐκπορευόμενον ἐξ Ἐδέμ καὶ σχιζόμενον
 15 «εἰς ἀρχὰς τέσσαρας.» Ἐδέμ δὲ εἶναι λέγουσι τὸν ἐγκέφαλον, οἷονεὶ
 δεδεμένον καὶ κατεσφιγμένον ἐν τοῖς περικειμένοις χιτῶσιν ὥσπερ

quo et castrali : non alium deum colentes quam Naas, unde et Naasseni vo-
 cantur. Serpens nimirum est Naas, a quo ait esse omnia quæ sub cælo tem-
 pla (ναοὺς), a verbo νάας, appellata sunt, et isti uni νάας dicata esse omnia
 sacra et initiamenta et mysteria, nec posse reperiri sub cælo mysterium
 ullum, quod templum non habeat, et in templo Naas, unde nomen templo
 ναὸς. Serpentem autem humidam naturam, ut Milesio Thaleti placuit, esse
 contendunt, sine qua nihil quodcumque sit aut immortale aut mortale, aut
 animatum aut inanimatum, constitui possit; cui omnia subesse, et illum esse
 ipsum bonum, in quo, velut in cornu tauri unicornis, continentur omnia,
 unde pulchritudo et decor in omnes naturas pro natura cujusque peculiari
 defluunt, ipsumque per singula ire ait «tanquam profectum ex Edem et se
 «scindentem in quatuor principia.» Edem autem cerebrum esse, ligatum
 et constrictum tegumentis circumplicatis tanquam cælis; paradisum autem

1-4. ἀπὸ τοῦ νάας glossa videtur esse.
 — 7. ἔλαχε Schneid.; ἔλαβε cod. Mill. —
 9. τῶν ἐμψύχων] τῶν a librario prorsus
 additum. — 11-12. ἐν κέρατι ταύρου μο-
 νοκέρωτος; conf. Deuter. xxxiii, 17. —
 12. ὥστ'ε restituit Schneid. — τὸ κάλλος

τῶν ἄλλων cod. Mill.; delenda sunt τῶν
 ἄλλων, quæ ex præcedentibus vocabulis τὸ
 κάλλος a dictante repetitis et male a scriba
 auditis videntur provenire. — 13. οἷονεὶ
 διὰ Schneidew.; οἷον ἰδίᾳ cod. Mill. —
 14. Conf. Gen. 11, 10.

οὐρανοῖς· παράδεισον δ' εἶναι νομίζουσι τὸν μέχρι μόνης τῆς κεφαλῆς ἀνθρώπου. «Ἐξερχόμενον οὖν τοῦτον τὸν ποταμὸν ἐξ Ἐδέμ,» τουτέστιν ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου, «ἀφορίζεσθαι εἰς ἀρχὰς τέσσαρας, κα-
 «λεῖσθαι δὲ τὸ ὄνομα τοῦ πρώτου ποταμοῦ Φεισῶν· οὗτος ὁ κυκλῶν 5
 «τῆς γῆς ἐκείνης καλόν, καὶ ἐκεῖ ἐστὶν ὁ ἀνθραξ καὶ λίθος ὁ πρά-
 «σινος.» Οὗτος, φησὶν, [ἐστὶν] ὀφθαλμός, τῆ τιμῆ καὶ τοῖς χρώ-
 «μασι μαρτυρῶν τῷ λεγομένῳ. «Τὸ δὲ ὄνομα τοῦ δευτέρου ποταμοῦ
 «Γεῶν· οὗτος ὁ κυκλῶν πᾶσαν τὴν γῆν Αἰθιοπίας.» Οὗτος, φησὶν,
 ἐστὶν ἀκοή, λαβυρινθώδης τις ᾧ. «Καὶ ὄνομα τῷ τρίτῳ Τίγρις: 10
 «οὗτός ἐστιν ὁ πορευόμενος κατέναντι Ἀσσυρίων.» Οὗτος, φησὶν,
 ἐστὶν ὄσφρησις, ὀξύτατη χρώμενος τῇ φορᾷ τοῦ ρεύματος· πορεύε-
 «ται δὲ κατέναντι Ἀσσυρίων, ὅτι ἐκπνέοντι τῷ πνεύματι κατὰ τὴν
 ἀναπνοὴν τὸ ἐξῶθεν ἀπὸ τοῦ ἀέρος συρόμενον ὀξύτερον καὶ βιαιό-
 «τερον ἐπεισέρχεται πνεῦμα. Ἀναπνοῆς γάρ, φησὶν, αὕτη φύσις. «Ὁ 15
 «δὲ ποταμὸς ὁ τέταρτος Εὐφράτης.» Τοῦτον λέγουσι σίλωμα, δι' οὗ
 ἢ τῆς προσευχῆς ἔξοδος καὶ ἢ τῆς τροφῆς⁽¹²¹⁾ εἴσοδος, [ἢ] εὐφραίνει

hominem esse capite tenus. «Egressum igitur hoc flumen ex Edem, id
 «est ex cerebro, in quatuor principia dividi: primo vero flumini nomen
 «esse Phison, quo cingitur omnis terra Hevilat; ubi invenitur aurum, et
 «pulchrum id aurum, et bdellium et onychinus lapillus.» Hic, ait, oculus
 est, qui coloribus et pretio fidem facit iis quæ dicuntur; «secundo vero
 «flumini nomen esse Gehon, quo cingitur omnis Æthiopia.» Hæc, ait,
 auris est labyrintho par. «Et nomen tertio Tigrim, qui proficiscitur e
 «terra Assyriis opposita.» Hic, ait, olfactus est, acerrimo impetu flami-
 nis usus; proficiscitur autem e terra Assyriis opposita, quia post expi-
 ratum spiritum spiritus qui extrinsecus ab aere trahitur (ἀπὸ τοῦ ἀέρος
 συρόμενον) ingreditur acrior et violentior: nam hanc esse rationem respi-
 rationis ait. «Quartum autem flumen Euphrates.» Hoc esse dicunt os, per
 quod et preces exeunt et introeunt alimenta, quæ quidem perfectum homi-

1. οὐρανοῖς] Οὐρανόν? Schneidew. Ibi-
 dem Millerus addidit δ'. — 4-14. Conf.
Genes. 11, 11-14. — 5. οὗ Schneid.; οὖν
 cod. Mill. — 7. ἐστὶν restit. Schneid. —

11. φησὶν Schneid.; φασὶν cod. Mill. —
 14. τὸ ἐξῶθεν Schneid.; τοῦ ἐξῶθεν
 τὴν ἐξῶθεν susp. Mill. — 17. ἢ addidit
 Schneid.

καὶ τρέφει καὶ χαρακτηρίζει τὸν πνευματικὸν τέλειον ἄνθρωπον. Τοῦτο, φησὶν, ἐστὶ τὸ ὕδωρ τὸ ὑπεράνω τοῦ σφαιρώματος, περὶ οὗ, φησὶν, εἶρηκεν ὁ Σωτὴρ· «Εἰ ἤδεις τίς ἐστὶν ὁ αἰτῶν, σὺ ἂν «ἤτησας παρ' αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν ἄν σοι πιεῖν ζῶν ὕδωρ ἀλλόμμε-
 5 «νον.» Ἐπὶ τοῦτο, φησὶ, τὸ ὕδωρ πᾶσα φύσις ἔρχεται τὰς ἐαυ-
 τῆς οὐσίας ἐκλέγουσα, καὶ προσέρχεται ἐκάσῃ φύσει ἀπὸ τοῦ ὕδα-
 τος τούτου τὸ οἰκεῖον, φησὶ, μᾶλλον ἢ σίδηρος τῇ Ἡρακλείᾳ λίθῳ,
 καὶ ὁ χρυσοὺς τῇ τοῦ Θαλασσίου ἰέρακος κερκίδι, καὶ τὸ ἄχυρον τῷ
 ἠλέκτρῳ. Εἰ δέ τις, φησὶν, ἐστὶ τυφλὸς ἐκ γενετῆς καὶ μὴ τεθεα-
 10 μένος φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς
 τὸν κόσμον, δι' ἡμῶν ἀναβλεψάτω καὶ ἰδέτω οἶονεῖ διὰ τινος παρα-
 δείσου συμφύτου καὶ πολυσπερμάτου ὕδωρ διερχόμενον διὰ πάντων
 τῶν φυτῶν καὶ τῶν σπερμάτων, καὶ ὄψεται, ὅτι ἐξ ἑνὸς καὶ τοῦ
 αὐτοῦ ὕδατος ἐκλέγεται καὶ ἐπισπᾶται ἢ ἐλαία τὸ ἔλαιον καὶ ἢ ἄμ-
 15 πελος τὸν οἶνον καὶ τῶν ἄλλων κατὰ γένος ἕκαστον φυτῶν. Ἐστὶ

nem qui est ex spiritu lætificant (εὐφραίνει) et alunt et effingunt. Quod esse aquam ait quæ supra firmamentum est, de qua Salvator dixit: «Si «scires quis ille est qui petit, petiisses tu forsitan ab eo, et dedisset tibi bi-
 «bere vivam aquam salientem.» Hanc ad aquam, ait, venit natura omnis suam substantiam eligens, et ex aqua emanat ad quemque quod cuique proprium est, citius quam ferrum accedit Herculeo lapidi, quam aurum accipitris marini spinæ, quam electro palea. Si quis autem, ait, ex nativitate cæcus verum non conspicit lumen quod omnem hominem venientem in mundum illuminat, videat, visu per nos recuperato, ut in quodam paradiso pleno plantarum et seminum omnium, discurrentem plantas per omnes omniaque semina aquam; sic videbit ex uno et eodem fonte sibi eligere et attrahere olivam oleum, vitem vinum, cæterasque plantas quod cuique pro

2. τὸ ὕδωρ σφαιρώματος, conf. Gen. 1, 7. — 3-4. Cf. Ev. B. Jo. 1v, 10: Εἰ ἤδεις τὴν δωρεάν τοῦ Θεοῦ, καὶ τίς ἐστὶν ὁ λέγων σοι· Δός μοι πιεῖν, σὺ ἂν ἤτησας αὐτὸν καὶ ἔδωκεν ἄν σοι ὕδωρ ζῶν. — 5. ἔρχεται Schneid.; εἰσέρχεται cod. Mill. — 6. ἐκάσῃ φύσις cod. corr. Mill. — 8-9. τῷ ἀχύρῳ τὸ ἠλεκτρον cod. corr.

Mill. — 9. ἐκ γεννητῆς cod. Cf. Evang. B. Jo. 1x, 1: καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς. — 10-11. φῶς κόσμον Evang. B. Jo. 1, 9. — 12. παμφύτου Schneid.; συμφύτου cod. Mill. quod prorsus scripsit auctor, conf. σύνδενδρος, σύσκιος, etc.

δέ, φησίν, ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἄτιμος ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ πολύτιμος [ἐν τῷ οὐρανῷ, προδοδεδομένος] ὑπὸ τῶν οὐκ εἰδόντων τοῖς οὐκ εἰδόντων αὐτόν, λελογισμένος ὡς σιαγὼν ἀπὸ κάδου · ἡμεῖς δ' ἐσμέν, φησίν, οἱ πνευματικοί, οἱ ἐκλεγόμενοι ἀπὸ τοῦ ζῶντος ὕδατος τοῦ ρέοντος Εὐφράτου διὰ τῆς Βαβυλῶνος μέσης τὸ οἰκεῖον, διὰ 5 τῆς πύλης ὁδεύοντες ἀληθινῆς, ἣτις ἐστὶν Ἰησοῦς ὁ μακάριος. Καὶ ἐσμέν ἐξ ἀπάντων ἀνθρώπων ἡμεῖς Χριστιανοὶ μόνοι ἐν τῇ τρίτῃ πύλῃ ἀπαρτίζοντες τὸ μυστήριον καὶ χριόμενοι ⁽¹²²⁾ ἐκεῖ ἀλάλω χρίσματι ἐκ κέρατος, ὡς Δαβίδ, οὐκ ὁσῖρακίνου φακοῦ, φησίν, ὡς ὁ Σαούλ, ὁ συμπολιτευόμενος τῷ πονηρῷ δαίμονι τῆς σαρκικῆς 10 ἐπιθυμίας.

10. Ταῦτα μὲν οὖν ἐκ πολλῶν ὡς ὀλίγα παρεθέμεθα. Ἐστὶ γὰρ ἀναρίθμητα τῆς μωρίας ἐπιχειρήματα ὄντα φλύαρα καὶ μαριώδη · ἀλλ' ἐπειδὴ [τῇ] δυνάμει τὴν ἀγνωσίαν αὐτῶν γινώσκοντες ἐξεθέμεθα, καὶ τοῦτο ἔδοξε παραθεῖναι. Ψαλμὸς αὐτοῖς ἐσχεδιάσθαι 15

genere suo proprium est. Neque esse illi homini ait in terra laudem, at esse laudem in caelo plurimam; quem ignorantibus tradiderunt; qui aestimatus est ut a cado gutta: nos autem, inquit, ex spiritu sumus, qui a viva Euphratis per mediam Babylonem fluentis aqua proprium bonum elegimus, intrantes per veram portam, quæ Jesus beatus est. Nec sunt inter omnes homines, præter nos christianos, qui mysterium in tertia porta perficiant, nosque soli illic ineffabili unguento unguimur (χριόμενοι) e cornu, sicut David, non e fictili olla, sicut Saül, cum pravo carnalis cupidinis dæmone conversatus.

10. Et hæc quidem, ut pauca ex multis, apponere voluimus. Innumera enim sunt, stolidia omnia et vesana, quæ demens horum animus machinatus est; sed, quum jam pro virili parte exposuimus eorum insipientem sapientiam, hoc etiam addere libet. Compositum ab eis est hoc car-

1. Post verbum πολύτιμος lacuna est in cod. quam explevit Mill. — 3. λελογισμένος ὡς γὰρ cod. Mill.; λελογισμένος Schneidew. Conf. Is. xl, 15: *Ei πάντα τὰ ἔθνη ὡς σιαγὼν ἀπὸ κάδου καὶ ὡς ῥοπή ζυγοῦ ἐλογίσθησαν. — κάδου ἡμεῖς δ'* Schneidew.; κάδου οἵτινες cod.

Mill. qui pro οἵτινες susp. οὕτως sive τι- νές. — 8-9. χριόμενοι. . . χρίσματι. Cf. supra, p. 148, l. 6. — ὡς] ᾗ cod. Mill. — 9. κέρατος. . . . Δαβίδ. Conf. 1 Samuel. xvi, 13: *καὶ ἔλαβε Σαμουὴλ τὸ κέρατος τοῦ ἐλαίου, καὶ ἔχρισεν αὐτόν. — ὁσῖρακίνου φακοῦ.* Conf. 1 Samuel. x. 1.

οὗτος, δι' οὗ πάντα αὐτοῖς τὰ τῆς πλάνης μυστήρια δοκοῦσιν ὑμνω-
δεῖν οὕτως·

Νόμος ἦν γενικὸς τοῦ παντός ὁ πρῶτιστος νόος·

τὸ δὲ δεύτερον ἦν τοῦ πρωτοτόκου τὸ χυθὲν χάος.

5 Τριτάτη ψυχὴ δ' ἔλαχεν ἐργαζομένη νόμον.

Διὰ τοῦθ' ὕδαρὸν μορφὴν περιχειμένη

men, quo omnia eorum erroris mysteria canuntur sequentem in mo-
dum :

Lex genitrix universi erat prima intelligentia,
secundum autem erat primogeniti effusum chaos;
tertia locum sortita obtinet anima quæ operatur legem.

Itaque aquosam formam induta

3. Hunc hymnum citra spem salutis corruptum declaravit Schneidewinus. Conari tamen licebit si quid elucidare possimus. Ut igitur carmina hæc intelligantur animadvertas quæ Naasseni de primo omnium rerum principio et de anima dixerunt, nempe primum principium esse rationale, choicum vel terrenum et animale (το νοερόν, τὸ χοϊκόν, τὸ ψυχικόν), inde Trinitas quædam (νόος, χάος, ψυχὴ) quæ in tribus prioribus versibus celebratur. Iidem addebant animam non permanere posse in eodem habitu eademque figura, sed mutationes varias pati (conf. p. 144, 11-15), ac etiam per corpora animalium migrare (conf. B. Epiphan. *Hæres.* xxvi, § 10). Inde conjicio mutationes istas in versibus sequentibus designari; hæ sunt quas poeta *labyrinthum* vocat in quo anima vagatur. Recte notavit Millerus hunc hymnum scriptum esse anapæstis logacædicis, quales habemus in Synesii hymnis et in Luciani Tragodopodagra. Nimirum tres primi versus sunt anapæstici logacædici pedum sex; quatuor sequentes versus pedum quinque. Tres deinceps lineæ sine ulla sunt mensura nec oratio sat græca est; sententia autem

exilis et impedita. Versus 12 ad 19 justissimi sunt anapæstici logacædici, pedum quatuor, itemque duo postremi versus 23 et 24; ita ut versus 11 manifeste interpolatus ad eandem formam videatur esse redigendus. Denique tres versus, 20, 21, 22, sunt anapæstici qui, ut apud Synesium, paræmiacis miscentur. In tanta vel metri sinceritate quod omnes norunt quantopere a librariis soleat pessumdari, sane mirari subit hunc hymnum ab eruditissimo Schneidewino neque critica medela immo ne versione quidem dignum haberi. — πρῶτος cod.; πρῶτιστος Mill. — 4. ὁ δὲ δεύτερος cod. Mill. — πρωτοτόκου id est νόος qui vocabatur et λόγος et πρωτότοκος. — 5. ἔλαχεν scripsi; ἔλαβεν cod. Syllaba brevis in medio versus ictu concedenda potius videtur poetæ quam emendanda. — ἐργαζομένην cod. Mill. — 6. τοῦτο ἔλαβον cod. Mill. qui suspicatur τοῦτ' ἔλαβον. Legendum esse suspicor ὕδαρὸν. Vide supra quæ docebant Naasseni, nempe ex aqua omnia nasci quæ formam habent. Conjicere promptum est negligentem librarium legisse ἔλαβον pro ὕδαρὸν, facillime confusis Λ et Δ, similiter ϕ et ρ.

κοπιᾷ θανάτῳ μελέτημα κρατούμενη·
 ποτὲ [μὲν] βασιλείαν ἔχουσα βλέπει τὸ φῶς,
 ποτὲ δ' εἰς ἔλθειν' ἐκριπτομένη κλαίει,
 (ποτὲ δὲ κλαίει, [καὶ ποτὲ] χαίρει,
 ποτὲ δὲ κλαίει, [ποτὲ δὲ] κρίνεται, 5
 ποτὲ δὲ κρίνεται, [ποτὲ δὲ] θνήσκει,
 ποτὲ δὲ γίνεταί) ἀνέξοδος, ἢ μελέα κακῶν
 λαβύρινθον ἐσῆλθε πλανωμένη.
 Εἶπεν δ' Ἰησοῦς· ἐσόρα, πάτερ·
⁽¹²³⁾ ἄθλημα κακῶν ἐπ' ἐπὶ χθόνα 10
 ἀπὸ σῆς πνοῆς ἀποπλάζεται·
 ζητεῖ δὲ φυγεῖν τὸ πικρὸν χάος,
 οὐκ οἶδεν ὅπως διελεύσεται.
 Τούτου με χάριν πέμψον, πάτερ·

laborat morti subjecta eique exercitamentum;
 modo imperium habens intuetur lucem,
 modo ad miseram conditionem dejecta luget,
 modo plorat, et modo gaudet;
 modo luget et modo judicatur;
 modo judicatur, et modo moritur;
 modo exitium non habet, misera malorum
 labyrinthum intravit errabunda.
 Dixit autem Jesus: Inspice, pater:
 concertatio malorum super terram
 ex iræ tuæ flatu vagatur.
 Quærit autem [homo] fugere dirum chaos,
 et nescit quomodo id transire possit.
 Hujus gratia me mitte, pater;

2. μὲν addidit Mill. — 3. Conjeci *eis*
ἐλθειν' ἐκριπτομένη; *eis* ἔλεον ἐβρίμηνη
 cod. sententia exili et metro corrupto. —
 4-6. Inclusa uncis addita. Mensura autem
 cessans indicat hic breviter dicta fuisse
 quæ integer hymnus multo pluribus ex-
 sequebatur. Ex eadem infuscatione aperte
 natum etiam *ποτὲ δὲ γίνεταί* (7), quod
 respuit mensura subinde constans et in-
 dubitata. Scribam libenter:

[καὶ] ἀνέξοδος ἢ μελέα κακῶν
 λαβύρινθον ἐσῆλθε πλανωμένη.

8. *εἰσῆλθε* cod. — 9. *εἶπεν διησοῦς ἐσόρ*
πάτερ cod. correx. Mill. — 10. *ἄθλημα*
 conjectura incerta. Librarius *ζήτημα* ex-
 arans haud dubie aberraverat ad *ζητεῖ*
 (infra 12) ut veteris scripturæ vesti-
 gium non supersit. — Ante *ἐπὶ* inserui
ἐπ' ob metrum et probante sententia; *ἐπὶ*
 Schneidew.; *τόδ' ἐπὶ* susp. Mill. — 11.
πνοῆς cod. Mill. sed lege *πνοῆς de iræ*
flatu, Hebræis propria metaphora nec
 Græcis insolita. — 13. *καὶ οὐκ οἶδε πῶς*
 cod. correx. Mill.

σφραγίδας ἔχων καταβήσομαι,
 αἰῶνας ὅλους διοδεύσω,
 μυστήρια πάντα δ' ἀνοίξω,
 μορφὰς δὲ Θεῶν ἐπιδείξω·
 5 τὰ κρυπτά τε τῆς ἀγίας ὁδοῦ,
 γνῶσιν καλέσας, παραδώσω.

11. Ταῦτα μὲν οὖν οἱ Ναασσηνοὶ ἐπιχειροῦσιν, ἑαυτοὺς γνω-
 στικούς ὀνομάζοντες. Ἄλλ' ἐπεὶ πολυκέφαλός ἐστιν ἡ πλάνη καὶ
 πολυσχιδῆς ἀληθῶς ὡς [ἡ] ἰσλορουμένη ὕδρα, κατὰ μίαν ταύτης [τὰς]
 10 κεφαλὰς πατάξαντες διὰ τοῦ ἐλέγξαι, τῇ τῆς ἀληθείας ῥάβδῳ χρη-
 σάμενοι, ἅπαν τὸ θηρίον ἀναιρήσομεν· οὐδὲ γὰρ αἱ λοιπαὶ αἰρέ-
 σεις πολὺ ταύτης ἀπεμφαίνουσι, συνεχόμεναι ἐνὶ πλάνης πνεύματι.
 Ἄλλ' ἐπεὶ τὰ ῥήματα καὶ τὰ ὀνόματα ἐνδιαλλάξαντες πολλὰς εἶναι
 κεφαλὰς τοῦ ὄφεως ἠθέλησαν, οὐδὲ οὕτως ἐνδεήσομεν διελέγξαι ὡς
 15 βούλονται.

sigilla habens descendam;
 universos æones transibo;
 omnia mysteria aperiam;
 formas autem deorum ostendam,
 et occulta viæ sanctæ præcepta
 nomine γνώσεως nuncupata tradam.

11. Talia igitur sunt quæ effinxerunt Naasseni, gnosticos nomine semet
 vocantes. Sed quoniam error est multiplex et vere multiceps, ut illa quam
 fama tradit hydra, capitibus ejus uno ictu per refutationem recisis, veritatis
 virga usi monstrum tollemus totum: non enim hæc inter et cæteras hæ-
 reses magnum interest discrimen, quippe quas spiritus erroris unus et
 idem continet. Sed quoniam serpentis commutaverunt verba et nomina
 ita ut capita multa exstarent, ne sic quidem refutationem omitemus quam
 volunt.

3. δ' ἀνοίξω Miller.; διανοιξω cod. — 12. ἐν] ἐν cod. Mill. Schneid. — 13. ὀνό-
 5. τὰ κρυπτά τε Mill.; καὶ τὰ κεκρυμμένα cod. — 9. πολυσχεδῆς cod. — ὡς ἀληθῶς
 ἰσλορουμένη cod. Mill. Schneidew. — 9-
 10. τὰς κεφαλὰς Mill.; κεφαλῆν cod. —
 12. ἐν] ἐν cod. Mill. Schneid. — 13. ὀνό-
 ματα τοῦ ὄφεως cod. ubi vel scribæ vel
 dictantis lapsum facile agnovimus. — 14
 sqq. Cf. infra, I. X, c. x.

β. Οἱ Περάται:

12. Ἔστι γοῦν καὶ ἑτέρα τις Περαιτική, ὧν πολλοῖς ἔτεσιν ἔλαθεν ἢ κατὰ Χριστοῦ δυσφημία· ὧν νῦν εἰς φανερόν ἄγειν ἔδοξε τὰ ἀπόβρῃτα μυσηρία. Οὗτοι φάσκουσι τὸν κόσμον εἶναι ἓνα, τριχῆ διηρημένον. Ἔστι δὲ τῆς τριχῆ διαιρέσεως παρ' αὐτοῖς (τὸ μὲν ἐν μέρει) οἶον μία τις ἀρχὴ καθάπερ πηγὴ μεγάλη, εἰς ἀπείρους τῶ 5 λόγῳ⁽¹²⁴⁾ τμηθῆναι τομὰς δυναμένη. Ἡ δὲ πρώτη τομὴ καὶ προεχε-

II. PERATÆ.

12. Est etiam et alia hæresis quædam, nomine Peratica, cujus in Christum convicium multos per annos latuit; hujus placet nunc secreta mysteria in lucem proferre. Hi dictitant mundum esse unum, in tres partes divisum. Cujus tripartitæ divisionis principium, eorum sententia, est magnus quidam fons, quem ratio in segmenta infinita dissecare potest. Primum segmentum,

CAP. 11, tit. De Peratis vel Peraticis lege Theodoretī *Hæret. fabul.* l. I, c. xvii. Qui e φιλοσοφουμένων opere deprompsit omnia quæ in eo loco leguntur. Cæteri omnes qui adversus hæreses scripserunt, B. Irenæus, Tertullianus, B. Epiphanius, alique, de Peratis omnino siluerunt. Unus Clemens Alexandrinus nomen eorum profert et originem designat: «Ex hæresibus, ait, aliæ quidem appellantur «de nomine, ut quæ appellatæ sunt a Valentino et Marcione et Basilide. . . . «aliæ autem de loco, ut Peratici. Τῶν «δ' αἰρέσεων αἱ μὲν ἀπὸ ὀνόματος προσαγορεύονται, ὡς ἡ ἀπὸ Οὐαλεντίνου, καὶ «Μαρκίωνος καὶ Βασιλείδου. . . αἱ δὲ ἀπὸ «τόπου, ὡς οἱ Περαιτικοί.» (Strom. vii.) Inde Car. Bunsen conjicit eos ex Eubæa esse ortos. Quum enim alterum eorum ducem, Ademem dico, Carystium fuisse tradatur, alterum Euphratem vero, fuisse Peraticum, prior, ait Bunsenius, ut Carystius, Eubæam patriam habuit; jam frequentius ea insula sub nomine ἡ Πέραν designatur, unde apparet posteriorem,

nempe Euphratem, appellatum fuisse Peraticum quod ex Eubæa ortus esset et deinde omnes ejus discipulos eodem nomine esse nuncupatos. (Conf. *Hippolytus and his age*, vol. I, p. 347, 2^d ed.) Aliter autem ipsi Peratici suum nomen interpretati sunt. Dicebant enim se solos permeare et transire posse mortem (περᾶσαι τὴν φθοράν) et illud vocabulo Περάται designari (liber V, § 16). Eodem modo explicare fortasse debemus titulum quo sacer eorum liber inscriptus erat: οἱ προάστειοι ἕως αἰθέρος. Sese veluti æthereos cives jactabant quod gnosi cæteros homines antecellere et usque ad astra se tolli gloriarentur. — 1. Post Περαιτική fort. desunt quædam. Mill. Subauditur ἀρρεσις, ad quod vocabulum συλληπτικῶς refertur sequens ὧν (αἰρετικῶν). (Conf. lib. X, § 10.) — 4. τριχῆ Mill.; τριχῆς cod. — 4-5. τὸ μὲν ἐν μέρος ut aperte ab hoc loco alienum et sententiam interurbans seclusimus. Conf. infra, p. 186, l. 1. — 6 et p. 186, 1. προσεχαστέρα cod. Mill.; προσεχαστέρα Schneidew.

στέρα κατ' αὐτοὺς ἐστὶν ἡ τριάς, καὶ [τὸ μὲν ἐν μέρος] καλεῖται
 ἀγαθὸν τέλειον, μέγεθος πατρικόν· τὸ δὲ δεύτερον τῆς τριάδος αὐ-
 τῶν μέρος οἶονει δυνάμεων ἄπειρόν τι πλῆθος ἐξ αὐτῶν γεγενημέ-
 νων· τὸ τρίτον εἰδικόν. Καὶ ἔστι τὸ μὲν πρῶτον ἀγέννητον, ὅπερ
 5 ἐστὶν ἀγαθόν· τὸ δὲ δεύτερον ἀγαθὸν αὐτογενές· τὸ τρίτον γεννη-
 τόν· ὅθεν διαρρήδην λέγουσι τρεῖς Θεούς, τρεῖς λόγους, τρεῖς νοῦς,
 τρεῖς ἀνθρώπους. Ἐκάστω γὰρ μέρος τοῦ κόσμου τῆς διαιρέσεως
 διακεκριμένης διδάσκει καὶ Θεοὺς καὶ λόγους καὶ νοῦς καὶ ἀνθρώπους
 καὶ τὰ λοιπά. Ἄνωθεν δὲ ἀπὸ τῆς ἀγεννησίας καὶ τῆς πρώτης τοῦ
 10 κόσμου τομῆς, καθεσληκότος λοιπὸν τοῦ κόσμου ἐπὶ συντελείᾳ,
 κατεληλυθέναι δι' αἰτίας, ἃς ὕστερον ἐροῦμεν, ἐν τοῖς Ἡρώδου χρό-
 νοῖς τριφυτῆ τινὰ καὶ τρισώματον καὶ τριδύναμον ἄνθρωπον καλού-
 μενον Χριστόν, ἀπὸ τῶν τριῶν ἔχοντα τοῦ κόσμου μερῶν ἐν ἑαυτῷ
 πάντα τὰ συγκρίματα καὶ τὰς δυνάμεις. Καὶ τοῦτο εἶναι φησὶ τὸ λε-
 15 γόμενον· « Πᾶν τὸ πλήρωμα εὐδόκησε κατοικῆσαι ἐν αὐτῷ σωμα-

quod, auctoribus iis, præcellit, trias est, cujus pars prima perfectum bonum ac paterna magnitudo vocatur; secunda est velut innumera quædam potentiarum multitudo quæ aliæ ex aliis genitæ sunt; tertia ea est quæ formam habet. Et prima quidem est illud quod non generatum est et quod est bonum; secunda autem quod est generatum ex se et bonum; tertia quod generatum est: unde affirmant tres deos, tria verba, tres mentes, tres homines. Nam unicuique mundi partium, divisione perfecta, dant et deos et verba et mentes et homines et cætera. Desuper ab eo quod non generatum est et a primo segmento mundi, quum constitisset denique mundus in perfectione, delapsus esse, propter causas de quibus ulterius agetur, circa tempora Herodis, triplici natura et corpore et virtute, hominem qui Christus appellatus est, e tribus partibus mundi omnes concreciones virtutesque in se contrahentem. Et hoc esse quod dictum est: «Totam plenitudinem in ipso cor-

1. ἐστὶν ἡ τριάς Schneid.; ἐστὶ τριάς cod. Mill. Conf. infra, lib. X, § 10. — [τὸ μὲν ἐν μέρος.] Verba hæc, quæ paullo ante delenda, in hunc locum reducenda esse videntur, ut ratio constet. Schneidew. — 3. ἐξ αὐτῶν γεγενημένων Bernaysius, *Ep. crit. ad Bunsen*, loc. cit. p. 314; ἐξ αὐτῶν

γεγενημένον cod. Mill. — 4. ἰδικόν cod. — 8. διακεκρυμμένης cod. Cf. infra, l. X, § 10. — 9. τῆς πρώτης Schneid.; πρὸ τῆς cod. Mill.; conf. infra, lib. X, c. x; πρώτης Bernaysius, loc. cit. — 12. τρισωμον cod. Mill. Cf. infra, lib. X, c. l. — 15 et p. 187, l. 1. Cf. B. Paul. ep. ad Co-

« τικῶς, καὶ πᾶσά ἐστίεν ἐν αὐτῷ ἡ Θεότης » τῆς οὕτω διηρημένης τριάδος. Κατενηνέχθαι γάρ φησιν ἀπὸ τῶν ὑπερκειμένων κόσμων δύο, τοῦ τε ἀγεννήτου καὶ τοῦ αὐτογενοῦς, εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, ἐν ᾧ ἐσμὲν ἡμεῖς, παντοίων δυνάμεων σπέρματα. Τίς δὲ ἐστίν ὁ τρόπος τῆς καταβάσεως αὐτῶν, ὑψίτερον ἐροῦμεν. Κατεληλυθέναι οὖν 5 φησὶ τὸν Χριστὸν ἀνωθεν ἀπὸ τῆς ἀγεννησίας, ἵνα διὰ τῆς καταβάσεως αὐτοῦ πάντα σωθῆ τὰ τριχῆ διηρημένα. Τὰ μὲν γάρ, φησίν, ἀνωθεν κατενηνεγμένα κάτω ἀνελεύσεται δι' αὐτοῦ· τὰ δὲ ἐπιβουλεύσαντα ⁽¹²⁵⁾ τοῖς κατενηνεγμένοις ἀνωθεν ἀφίεται καὶ κολασθέντα ἀπολέγεται. Τοῦτό ἐστίν, φησί, τὸ εἰρημένον « Οὐ γὰρ ἦλθεν ὁ 10 « υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸν κόσμον ἀπολέσαι τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα « σωθῆ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ. » Κόσμον, φησί, καλεῖ τὰς δύο μοῖρας τὰς ὑπερκειμένας, τὴν τε ἀγέννητον καὶ τὴν αὐτογέννητον. Ὄταν δὲ λέγη, φησίν, « ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν » ἡ Γραφή, τὴν τρίτην μοῖραν λέγει τοῦ κόσμου τοῦ εἰδικοῦ. Τὴν μὲν γὰρ τρίτην 15

« poraliter inhabitare voluit, et in ipso tota divinitas est sic divisæ triadis. » Delata enim fuisse aiunt a superpositis mundis duobus, ab eo qui non generatus est et ab eo qui generatus est ex se, in hunc quem incolimus mundum, variarum potentiarum semina. Quæ quo modo delapsa sint, ulterius dicemus. Descendisse igitur Christum dicunt ab eo quod non generatum est, ut per descensum illius omnia salva fiant quorum triplex divisio est. Nam per illum aiunt ascensura quæ delata infra sunt; quæ autem delatis insidiata sunt, dimittuntur ableganturque punita. Hoc sibi dictum velle: « Non enim filius hominis in mundum venit ad perdendum mundum, sed ut « salvetur mundus per ipsum. » Mundum appellat superpositas duas illas partes, id dico quod non generatum est, et id quod generatum est ex se. Et quum scriptum sit, « ne una cum mundo damnemur, » tertiam partem hic ait significari quæ dicta specialis mundus est. Nam tertia, quæ

loss. 11, 9: ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς Θεότητος σωματικῶς. — 3. ἀγεννήτου cod. — 9. ἀφίεται καὶ Schn.; ἀφίει καὶ cod. Millerus; ἀφιεῖ εἰκῆ καὶ, infra, lib. X, § 10; ὀφιοειδῆ Bernaysius, loc. cit. p. 314 sqq. — 10-12. Cf. Evang.

B. Jo. 111, 17. — 14. Conf. B. Paul. ad Cor. xi, 32. — 15. τοῦ. ἰδικοῦ cod. Mill. Schneid.; τὸν κόσμον τὸν ἰδικόν Bernaysius, loc. cit. p. 315. Lege εἰδικοῦ, mundi materialis, formam habentis et ob id perituri.

δεῖ φθαρῆναι, ἣν καλεῖ κόσμον, τὰς δὲ δύο τῆς φθορᾶς ἀπαλλαγῆναι τὰς ὑπερκειμένας.

13. Μάθωμεν οὖν πρῶτον, πῶς ταύτην τὴν διδαχὴν παρὰ τῶν ἀστρολόγων εἰληφότες ἐπηρεάζουσι Χριστόν, ἐργαζόμενοι φθορὰν
 5 τοῖς ἐπομένοις αὐτοῖς ἐν τῇ τοιαύτῃ πλάνῃ. Οἱ γὰρ ἀστρολόγοι ἓνα τὸν κόσμον εἰρηκότες διαιροῦσιν αὐτὸν εἰς τὰ ἀπλανῆ τῶν ζωδίων μέρη δώδεκα, καὶ καλοῦσι τὸν κόσμον τῶν ζωδίων τῶν ἀπλανῶν ἓνα κόσμον ἀπλανῆ· ἕτερον δὲ εἶναι τὸν τῶν πλανωμένων καὶ δυνάμει καὶ θέσει καὶ ἀριθμῶ κόσμον λέγουσιν, ὅς ἐστι μέχρι σελήνης.
 10 Λαμβάνειν δὲ κόσμον ἀπὸ κόσμου δυνάμιν τινα καὶ μετουσίαν, καὶ μετέχειν τῶν ὑπερκειμένων τὰ ὑποκείμενα. Ἴνα δὲ ἔσται τὸ λεγόμενον ἐμφανές, αὐταῖς ἐκείναις ταῖς τῶν ἀστρολόγων ἐκ μέρους χρήσομαι φωναῖς ὑπομνήσων τοὺς ἐντυγχάνοντας τὰ προειρημένα ἐν τῷ τόπῳ, οὗ ἐξεθέμεθα τὴν τῶν ἀστρολόγων πᾶσαν τέχνην. Ἄ
 15 μὲν οὖν ἐκείνοις δοκεῖ ἔσθι τάδε. Ἀπὸ τῆς τῶν ἀστρολόγων ἀπορροίας τὰς γενέσεις τῶν ὑποκειμένων ἀποτελεῖσθαι. Περιεργότερον γὰρ

vocatur hic mundus, pereat necesse est; duæ autem superpositæ ab interitu servabuntur.

13. Primum igitur videamus quomodo per desumptam istam ab astrologis disciplinam Christum infament, et omnibus quos in tantum errorem inducunt perniciem inferant. Astrologi, quum unum esse dixerint mundum, dividunt eum in duodecim fixas signorum partes, et mundum stellarum non errantium mundum fixum appellant: alterum autem mundum signorum errantium vocant, qui vi ac dispositione ac numero constat, et usque ad lunam extenditur. Volunt autem mundum sumere a mundo vim quamdam et mutuam facultatem, et infra jacentia ea quæ supra jacent participare contendunt. Ut vero conspicuum sit quod hic dicitur, propria astrologorum verba ex parte usurpabimus, ut lectorum in memoriam revocemus ea quæ jam diximus eo loco, quo totam exposuimus astrologorum artem. Hocce igitur modo eorum placita se habent. Ab astrorum defluxione perfici generationem eorum quæ infra sunt. Nam quum cælum attentius Chal-

9. ὅς ἐστι μέχρι Schn.; ὅ ἐστι μέρος cod. — 14. Cf. l. IV, § 1 sqq. — 15. οὖν cod. Mill. — 11. ἵνα δὲ ἔσται. Sup. notavimus futurum post ἵνα. — 13. χρήσομαι ex S. Empir. Adv. Math. V, 5 sqq. ed. Bekk.

ἀναβλέψαντες εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ Χαλδαῖοι ἔφασαν δραστικῶν μὲν αἰτιῶν ὑπέχειν λόγον ⁽¹²⁶⁾ εἰς ἕκαστον τῶν καθ' ἡμᾶς συμβαινόντων [τοὺς ἐπὶ ἀστέρας], συνεργεῖν δὲ τὰ τῶν ἀπλανῶν ζωδίων μέρη. [Τὸν μὲν οὖν ζωδιακὸν κύκλον διαιροῦσιν εἰς μέρη] δώδεκα, ἕκαστον δὲ ζώδιον εἰς μοίρας τριάκοντα, ἕκαστην δὲ μοῖραν εἰς 5 ἐξήκοντα λεπτά· οὕτω γὰρ καλοῦσι τὰ ἐλάχιστα καὶ τὰ ἀμερῆ. Τῶν δὲ ζωδίων τὰ μὲν ἀρρηνικά καλοῦσι, τὰ δὲ θηλυκά· καὶ τὰ μὲν δίσωμα, τὰ δὲ οὐ· καὶ τὰ μὲν τροπικά, τὰ δὲ σιτερά. Ἀρρηνικά μὲν οὖν ἐστὶν ἡ θηλυκά, ἅπερ συνεργὸν ἔχει φύσιν πρὸς ἀρρηνογονίαν [ἢ θηλυγονίαν]. Κριὸς γὰρ ἀρρηνικὸν ἐστὶ ζώδιον, Ταῦρος 10 δὲ θηλυκόν, καὶ τὰ λοιπὰ κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν ἃ μὲν ἀρρηνικά, ἃ δὲ θηλυκά. Ἄφ' ὧν οἶομαι οἱ Πυθαγορικοὶ κινηθέντες τὴν μὲν μονάδα ἀρρην προσαγορεύουσι, τὴν δὲ δυάδα θῆλυ, τὴν δὲ τριάδα πάλιν ἀρρην· καὶ ἀναλόγως τοὺς λοιποὺς τῶν τε ἀρτίων καὶ περισσῶν ἀριθμῶν. Ἔνιοι δὲ καὶ ἕκαστον ζώδιον εἰς δωδεκατημόρια 15

dæi suspexissent, rationem causarum pertinentium ad singula, quæcumque evenire nobis queant, omnem in septem sideribus contineri, fixorumque signorum partibus adjuvari, dixerunt. Zodiacum igitur orbem in duodecim partes dividunt, unumquodque signum in triginta particulas, unamquamque particulam in sexaginta minuta : hoc enim nomine minima et indivisa vocant. Signorum autem alia mascula, alia feminea dicunt; alia biforme corpus habentia, alia vero non; alia volubilia, alia immota. Masculæ autem aut femineæ sunt, quæ natura sua ad marum aut feminarum generationem cooperantur; Aries masculum, Taurus femineum signum est, cæteraque pariter pro eadem lege vel mascula, vel feminea sunt; et illud est, mea quidem sententia, quod impulit Pythagoricos ut monadem masculam, dyadem femineam, masculam rursus triadem, similique tenore cæteros pares et impares numeros, sexu distinguerent. Præterea quidam unumquodque

1. ἔφασαν Mill.; ἔφθασαν cod. — 2. Sextus; ἕτερα cod. Mill. — 10. [ἡ θηλυγονίαν] Sextus, om. cod. — 12. οἱ Πυθαγορικοὶ Sextus; Πυθαγορικοὶ cod. — 14. λόγους cod. Mill.; λοιποὺς Sextus. — ἀρτίων τε καὶ cod.; ἀρτίων καὶ Sextus. — 15. δωδεκατημόρια Sextus; δωδεκατημόριον cod. Mill.

διελόντες τῇ αὐτῇ σχεδὸν ἐφόδῳ χράνται, οἷον ἐπὶ Κριοῦ [τὸ μὲν
 πρῶτον δωδεκατημόριον αὐτοῦ Κριόν τε] καλοῦσι καὶ ἄρρεν, τὸ δὲ
 δεύτερον Ταῦρόν τε καὶ Θῆλυ, τὸ δὲ τρίτον Διδύμους τε καὶ ἄρρεν·
 καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων μοιρῶν δὲ ὁ αὐτὸς λόγος. Δίσωμα δὲ εἶναι λέ-
 5 γουσι ζώδια [Διδύμους τε καὶ τὸν] διαμετροῦντα τούτοις Τοξότην,
 Παρθένον τε καὶ Ἰχθύας· οὐ δίσωμα δὲ τὰ λοιπά. Καὶ ὡσαύτως
 τροπικὰ μὲν, ἐν οἷς γενόμενος ὁ ἥλιος μεταλλάσσει καὶ ποιεῖ τοῦ
 περιέχοντος [τὰς] τροπὰς, οἷον ἐστὶ ζώδιον ὃ τε Κριὸς καὶ ὁ τούτου
 διάμετρος, καθάπερ Ζυγὸς, Αἰγόκερως τε καὶ Καρκίνος. Ἐν Κριῷ μὲν
 10 γὰρ ἔαρινή γίνεται τροπή, ἐν Αἰγοκέρῳ δὲ χειμερινή, ἐν Καρκίνῳ
 δὲ Φερινή, ἐν Ζυγῷ δὲ Φθινοπωρινή. Ταῦτα ⁽¹²⁷⁾ δὲ καὶ τὸν περὶ
 τούτων λόγον λεπτομερῶς ἐξεθέμεθα ἐν τῇ πρὸ ταύτης βίβλῳ, ὅθεν
 ἐστὶ μαθεῖν τὸν φιλομαθῆ, ὡς οἱ τῆς Περαιτικῆς αἰρέσεως ἀρχηγοὶ
 Εὐφράτης ὁ Περαιτικὸς καὶ Κέλθης ὁ Καρύσιος, μεταγαγόντες ὀνό-
 15 ματα μόνον διήλλαξαν, δυνάμει δὲ τὰ ὅμοια ἔθεντο, καὶ αὐτοὶ τῇ

signum in duodecim partes dividunt, ratione prope eadem usi; in Ariete, exempli gratia, primam duodecim partium et Arietem nominant et masculam, secundam et Taurum et femineam, tertiam et Geminos et masculam, et caeteras pariter. Bicorpora signa esse contendunt Geminos et iis oppositum Sagittarium, Virginemque et Pisces; caetera non bicorpora esse. Et simili modo Tropica ea nominant in quibus versatus sol mutatur et facit aeris conversiones, qualis est Aries eique opposita signa, ut Libra, et Capricornus, et Cancer: nempe in Ariete fit verna conversio, in Capricorno hiemalis, in Cancro aestiva, in Libra vero autumnalis. Quæ jam nos, et omnem de his disciplinam, in præcedenti operis libro diligentissime exposuimus: unde facile discet quisquis volet, quo modo hæreseos peraticæ duces, Euphrates Peraticus et Celbes Carystius, aliam verbis, re autem similem

1-2. Uncis inclusa e Sexto suppleta sunt. — 2. καλοῦσι καὶ ἄρρεν Sextus, καλοῦσιν ἄρρεν cod. Mill. — 3. Ταῦρόν τε καὶ Θῆλυ Sextus; Ταῦρον, ἄρρεν τε cod. Mill. — 4. μοιρῶν cod. et Sextus; μοιρῶν δὲ Schneid. — 5. Uncis inclusa e Sexto suppleta. — 7. τροπικὰ Sextus; τροπικὰς cod. — μεταλλάσσει καὶ ποιεῖ Sextus; με-

γάλας ἐμπεριποιεῖ cod. Mill. — 8. τροπὰς, οἷον ἐστὶ Sext.; τροπὰς. Ἄρρεν ἐστὶ cod. Mill. Addendum τὰς. — 9. Αἰγόκερως Sextus; ἀπόκερως cod. corr. Mill. — 12. τούτων Schneidew.; τοῦτον cod. Mill. — 14. Κέλθης, conf. supra, p. 54. — 14-15. ὀνόματι cod. Schneidew.; ὀνόματα susp. Mill.

τέχνη κατακόρως προσέχοντες. Καὶ γὰρ ὄρια τῶν ἀστέρων οἱ ἀστρολόγοι λέγουσιν, ἐν οἷς μᾶλλον δύνασθαι φάσκουσι τοὺς ἄρχοντας ἀστέρας, οἷον [ἐν τισι μὲν κακοποιοῦσιν], ἐν τισι δὲ ἀγαθοποιοῦσιν, ὧν καὶ τινὰς κακοποιούς λέγουσι, τινὰς δὲ ἀγαθοποιούς. Ἐπιβλέπειν δὲ λέγονται ἀλλήλους καὶ συμφωνεῖν ἀλλήλοις, ὡς οἱ κατὰ 5 τρίγωνον [ἢ τετράγωνον φαινόμενοι. Κατὰ τρίγωνον μὲν οὖν] σχηματίζονται ἐπιθεωροῦντες ἀλλήλους ἀστέρες, ἐπὶ τριῶν ζωδίων ἔχοντες τὸ μεταξὺ διάλειμμα, κατὰ τετράγωνον δὲ οἱ δυεῖν. [Ὅν δὲ τρόπον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ] κεφαλῇ μὲν τὰ ὑποκείμενα μέρη συμπάσχειν,

artem docuerint, huic ipsi quoque dediti usque ad fastidium. Nam et astro-
rum terminos esse astrologi dictitant, in quibus plus pollent imperantia
astra, quæ male in alios, in alios bene faciunt, unde alia malefica, alia
benefica vocantur. Dicuntur et se adspectare invicem atque inter se conci-
nere, ut ea quæ in triangulari aut quadrata forma apparent. Triangulari
quidem in forma sunt illa quæ sese invicem adspectant et quæ trium signo-
rum spatium interjectum habent; quadrata autem forma ea quæ duorum
signorum. Quemadmodum vero in homine subter positæ partes capiti com-

1. Καὶ γὰρ Schneid.; Ἄ γὰρ cod. Mill. — De Euphrate mentio est apud Origenem (lib. VI, contra Celsum, c. xxviii). Qui Naassenos suggillans: «Impii isti, ait, «quasi serpentes ipsi essent, non homines, quorum serpens hostis est, a bellua «hominibus infensissima et maxime horrenda dari sibi nomen Ophianorum gloriantur, et magnopere jactitant Euphraten quemdam a quo doctrinam impiam «acceperunt.» Οὗτοι δὲ οἱ ἀνόσιοι ἀπὸ τοῦ πολεμωτάτου ἀνθρώποις ὄφεις καὶ φρικτοτάτου, ὡς οὐκ ἀνθρώποι, ὧν ἐχθρὸς ἐστὶν ὄφεις, ἀλλ' ὡς ὄφεις, σεμνύνονται ἐπὶ τῷ Ὀφιανοὶ καλεῖσθαι· καὶ Εὐφράτην τινὰ εἰσηγητὴν τῶν ἀνοσίων αὐχοῦντες λόγων. Euphraten hujus hæresis auctorem fuisse solus Origenes tradit. Cui adversantur φιλοσοφουμένων auctor et Theodoretus: ambo enim declarant Euphraten Peratarum ducem fuisse. Unde apparet Origeni non esse adscribendum

φιλοσοφουμένων librum. — 4-5. Ἐπιβλέπειν κ. τ. λ. hausta e Sexto, l. V, c. xxxix, p. 734 Bekker, unde nostrum auctorem correxit Schn. collatis quæ supra, p. 53-54, scripta sunt. — 5. ὡς Sextus, om. cod. Mill.; cf. supra, p. 53, 8. — 6. [ἢ τετράγωνον. . . . οὖν] Sextus, Schneid. om. cod. Mill. — 6-7. σχηματίζονται Sext.; συσχηματίζονται cod. Millerus. — 7. ἐπιθεωροῦντες cod.; καὶ ἐπιθεωροῦσιν Sextus. — 8. τὸ. . . διάλειμμα Schneidew.; conf. supra, p. 54; τὰ. . . . διαλείμματα cod. Mill.; τὸ. . . . διάστημα Sextus. — κατὰ Sextus; conf. supra, p. 54; καὶ cod. Mill. — οἱ δυεῖν Schneid.; δυεῖν cod. Mill.; οἱ δυοῖν Sextus. — 8-9. Hæc Schneidew. supplevit ex Sexto, V, xliν, p. 735: [Ὅν. . . ἀνθρώπῳ] μὲν τὰ ἀνω cod. Mill. — 9. κεφαλῇ μὲν τὰ ὑποκείμενα Schneidew.; κεφαλῇ, τὰ δὲ ὑποκείμενα cod. Miller.; τῇ κεφαλῇ τὰ ὑποκείμενα Sextus; κεφαλῇ τὰ ὑποκείμενα noster sup. p. 54. — μέρη συμ-

συμπάσχειν δὲ καὶ τοῖς ὑποκειμένοις τὴν κεφαλὴν, οὕτω καὶ τοῖς
 ὑπερσεληναίοις τὰ ἐπίγεια. Ἀλλὰ γὰρ τις ἐστὶ τούτων διαφορὰ καὶ
 ἀσυμπάθεια, ὡς ἂν μὴ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐχόντων ἔνωσιν. Ταύτην
 τὴν σύσλασιν καὶ τὴν διαφορὰν τῶν ἄστρον Χαλδαϊκὴν ὑπάρχουσαν
 5 πρὸς ἑαυτοὺς ἐπισπασάμενοι οὓς προείπομεν, ἐπιψευσάμενοι τῷ
 τῆς ἀληθείας ὀνόματι, ὡς Χριστοῦ λόγον κατήγγειλαν αἰώνων σιά-
 σιν καὶ ἀποσπασίας ἀγαθῶν δυνάμεων εἰς κακὰ καὶ συμφωνίας ἀγα-
 θῶν μετὰ πονηρῶν προσαγορεύοντες. Καλοῦντες οὖν Τοπάρχας καὶ
 Προαστείους καὶ ἄλλα πλεῖστα ὀνόματα ἀναπλάσσοντες ἑαυτοῖς οὐχ
 10 ὑποκείμενα, ἀλλὰ τὴν τῶν ἀστρολόγων περὶ τοὺς ἀστέρας πᾶσαν
 φαντασίαν ⁽¹²⁸⁾ ἀτέχνως τεχνολογοῦντες, μεγάλης πλάνης ὑπόθεσιν
 ἐπεισάγοντες, ἐξελεγχθήσονται σὺν τῇ ἡμετέρᾳ ἐμμελείᾳ. Ἀντιπα-
 ραθήσω γὰρ τῇ προλελεγμένη τῶν ἀστρολόγων Χαλδαϊκῇ τέχνῃ
 ἔνια τῶν Περαιτικῶν συνταγμάτων, ἀφ' ὧν ὑπάρξει συγκρίναντας

patiuntur, compatiturque subter positis partibus caput, ita et terrenæ res
 compatiuntur iis quæ supra lunam sunt. Sed isti nonnihil inter se diffe-
 runt et nec per omnia concordant, quippe qui non una eademque unitate
 conjungantur. Quum enim hanc astrorum compositionem et divergentiam,
 quæ venit a Chaldæis, usurpavissent ii quos ante diximus, sub falsa
 veritatis specie, tanquam doctrinam Christi hanc elucubrationem annun-
 tiavere, prædicantes Æonum dissidium, bonasque Potestates ad malas de-
 fecisse et bonos consensisse cum pravis. Quæ, quum Toparchas et Proastios
 vocent, aliaque nomina complura effingant non ex suo penu, sed et quid-
 quid astrologis de sideribus mentiri placuit in artem sine arte redigant,
 magni erroris ansam præbentes, recta jam ratione nostra diligentissime
 refutabuntur. Nam huic supradictæ chaldaicæ astrologorum arti nonnulla
 comparabimus ex iis quæ effinxere Peratici, ut perspicuum ex ea compa-

πάσχειν Schneidewinus; μέρη πάσχειν
 συμπάσχειν cod. Millerus; μέρη συμπά-
 σχει Sextus. — 2. ὑπερσεληναίοις] ἐπου-
 ρανίοις Sextus. — Ἀλλὰ γὰρ τις Schnei-
 dewinus; Ἄλλη γὰρ τις cod. Millerus;
 ἀλλὰ τις Sextus et noster, pag. 54. — 3.
 ἀσυμπάθεια Sextus et noster, pag. 54,

4; συμπάθεια cod. Millerus. — ὡς ἂν μὴ
 Sextus et noster, pag. 54, 4; ὡς μὴ cod.
 Millerus. — 8. προσαγορεύουσι, καλοῦν-
 τες τοπάρχας cod. Millerus. corr. Schnei-
 dewinus. — 9. ἑαυτοῖς Millerus; ἑαυτοὺς
 cod. — 14. συγκρίναντας Millerus; συγ-
 κριναντες cod.

κατανοῆσαι πῶς οἱ Περαιτικοὶ λόγοι τῶν ἀστρολόγων ὁμολογουμένως εἰσὶν, οὐ Χριστοῦ.

14. Δοκεῖ οὖν παρατάξαι μίαν τινὰ τῶν παρ' αὐτοῖς δοξαζομένων βίβλων, ἐν ἣ λέγει· « Ἐγὼ φωνὴ ἐξυπνισμοῦ ἐν τῷ αἰῶνι τῆς
 « νυκτός· λοιπὸν ἄρχομαι γυμνοῦν τὴν ἀπὸ τοῦ χάους δύναμιν. Ἡ 5
 « δύναμις τοῦ ἀβυσσικοῦ θολοῦ, ἡ τὸν πηλὸν ἀναβασιάζουσα τοῦ
 « ἀφθάρτου ἀχανοῦς διύγρου, ἡ τοῦ σπάσματος ὅλη δύναμις ὑδατό-
 « χρους ἀεικίνητος, φέρουσα τὰ μένοντα, κατέχουσα τὰ τρέμοντα,
 « ἀπολύουσα τὰ ἐρχόμενα, κουφίζουσα τὰ στένοντα, καθαιροῦσα τὰ
 « αὔξοντα, πιστὴ οἰκονόμος τοῦ ἔχρους τῶν ἀέρων, ἡ τὰ ἀνερευγέ- 10
 « μενα ἀπὸ τῶν δώδεκα ὀφθαλμῶν Ἐντολῆς ἀπολαύουσα, σφραγιδα

ratione fiat quomodo astrologorum, non Christi. sermones a Peraticis ficti sint.

14. Igitur operæ pretium videtur unum ex eorum celebratis libris evol- vere, ubi hæc dicuntur : « Ego sum vox expergefactionis in ævo noctis; « jam denudare incipio eam quæ est a chao potestatem. Potestas hæc est imi « limi, quæ limum sursum portat incorrupti vasti uliginosi, tota convulsio- « nis potestas, cui aquæ color, quæ movetur semper, fert manentia, trementia « continet, euntia solvit, gementia sublevat, crescentia deprimit, aerum ves- « tigiū fideliter distribuit, iis quæ eructantur e duodecim oculis Legis frui-

1. Περαιτικοὶ Schneid.; Περάται cod.; Περαιτῶν Mill. — 4. Hic novam et singularem cosmogoniam habemus quæ, ut manifesto apparet, chaldaice vel syriace scripta erat et in linguam græcam ad verbum translata. Sententiarum conformationes et figuræ aliquid chaldaicum simul et judaicum olent. In Babylonia quidem multi degebant Judæi, quorum plures orientis fabulas dogmatibus mosaïcis miscebant. In hac forsitan officina esse effectam suspicor quam hic legimus cosmogoniam. — Verbis ἐγὼ φωνὴ vocem significari conjicio de qua dixit Moses et quæ uno verbo omnia creavit. (Genes. c. 1, v. 3, 6.) — 9. κουφίζουσα τὰ μένοντα cod. Mill. Schneid. quæ prorsus corrupta sunt. Vide

supra φέρουσα τὰ μένοντα. Hic legendum est τὰ στένοντα. In codd. σ1 et μ facillime confunduntur. — 11. δώδεκα ὀφθαλμῶν Ἐντολῆς. Hi sunt, ni fallor, duodecim fontes Elim de quibus in libro Legis (Exod. xv, 27) dictum est; in hebraica enim lingua et in syriaca eodem verbo (רע) designantur ὀφθαλμός et πηγὴ; inde hanc cosmogoniam græce vertentis error qui ὀφθαλμῶν scripsit ubi πηγῶν scribere debuerat. Plurima autem commenta erant apud Judæos de his duodecim fontibus Elim. (Cf. Zohar. part. II, fol. 27, col. 106.) — 11 et p. 194, l. 1. σφραγ. δηλοῦσα. Signaculum monstrans, poetice pro « signaculo claudit; » sic legimus in lib. Job, ix, 7 : κατὰ δὲ ἀστῶν κατασφραγίζει, stel-

« δηλοῦσα πρὸς τὴν μετ' αὐτῆς οἰκονομοῦσαν τῶν ἐπιφερομένων
 « ἀοράτων ὑδάτων δύναμιν, [ἢ] ἐκλήθη Θάλασσα. Ταύτην τὴν δύναμιν
 « ἡ ἀγνώστια ἐκάλεσε Κρόνον, δεσμοῖς φρουρούμενον, ἐπεὶ ἔσφιγγε
 « τὸ σύμπλεγμα τοῦ πυκνοῦ καὶ ὀμιχλώδους ἀδήλου σκοτεινοῦ Ταρ-
 5 « τάρου. Ταύτης ἐγένοντο κατ' εἰκόνα Κηφεύς, Προμηθεύς, Ἴαπε-
 « τός. Δύναμις πεπιστευμένη τὴν Θάλασσαν ἀρρένóθηλος, ἢ τὸν
 « ἀνατρέχοντα συριγμὸν ἀπὸ τῶν δώδεκα σιομάτων τοῖς δώδεκα
 « αὐλίσκοις ἀρμόζουσα διαχύνει λεπτὴ οὔσα καὶ καθαιροῦσα τὴν
 « κατέχουσαν λάβρον ἀναφοράν, καὶ σφραγίζει ἀτραπῶν ⁽¹²⁹⁾ ὁδοὺς
 10 « αὐτῆς, πρὸς τὸ μὴ πολεμῆσαι ἢ ἐναλλάξαι τὸ μηδέν. Αὐτῆς θυ-
 « γάτηρ τυφωνικὴ πισίῃ φύλαξ ὑδάτων παντοίων · ὄνομα αὐτῇ
 « Χορζάρ · ταύτην ἡ ἀγνώστια ἐκάλεσε Ποσειδῶνα, οὗ κατ' εἰκόνα ἐγέ-
 « νετο Γλαῦκος, Μελικέρτης, Ἴη, Νεβρόη. [Ὅδε] περιεσφαιρωκῶς τὴν
 « δωδεκαγώνιον πυραμίδα, πύλην εἰς πυραμίδα σκοτίζων ποικίλαις

« tur, sigillumque monstrat distribuenti secum invisibiles quæ supra ferun-
 « tur aquas potestati, quæ vocata est Thalassa. Vocata autem ea potentia ab
 « ignorantibus est Cronos, ille compedibus vinctus, quia spissi et nebulosi
 « et obscuri et tenebricosi Tartari complexum stringeret. Hujus ad similitudi-
 « nem fuere Cepheus, Prometheus, Japetus. Potestas cui Thalassa credita est,
 « masculo-feminea est, quæ sibilum a duodecim oribus ortum aptans duode-
 « cim tibiolis diffundit, et tenuis est et deprimit vehementem impetum maris
 « et vias ejus obsignat ne bellum inferat aut quidquam commutet. Typhonica
 « filia ejus fidelis omnigenarum aquarum custos est et nomen habuit Chorzar,
 « ab ignorantibus Neptunus vocata, cujus ad similitudinem fuit Glaucus,
 « Melicertes, Ie, Nebroe. Ille autem qui duodecim angulorum pyramide cir-

las claudit sub signaculo. — 1. πρὸς τὴν μετ' αὐτῶν cod. Mill. Lege μετ' αὐτῆς. — 2. ἢ supplevi quod prorsus deerat. — Θάλασσα. Schneidewinus in notis hæc ex Beroso affert: Ἄρχειν δὲ τούτων πάντων γυναῖκα ἢ ὄνομα Ὁμόρκα · εἶναι δὲ τοῦτο Χαλδαῖσι μὲν Θαλάτθ, Ἕλλησι δὲ μεθερμηνεύεσθαι Θάλαττα. Sed hæc Græculi Polyhistoris παρανοθήματα sunt, ut recte censuit Scaligerus, et valde discrepant inter se nostri auctoris et falsi Berosi

Cosmogoniæ. (Cf. Disquis. quam edidimus de auctoribus contra Apionem a Josepho allatis, Parisiis, 1844, p. 30-52.) — 4. τῆς πυκνοῦ cod. — 6. ἢ τὸν cod. — 8. διαχύνει cod. Mill. corr. — 10. ἐναλλάξαι τὸ μὴ δι' αὐτῆς cod. Mill. Schneid. Lege τὸ μηδέν. Αὐτῆς. — 13. Ἴη cod.; Ἰνώ Mill. Schneidew. Sed infra Ino nominatur. — Νεβρόη cod.; Νεφέλη? Mill. an Nebo? — Addidi ὁδε. — 14. δωδεκαγώνιον cod. a pr. m.

«χρόαις καὶ ἀπαρτίζων πᾶσαν τὴν νυκτόχρουν, τοῦτον ἡ ἀγνοσία
 «ἐκάλεσε Κρόνον, οὗ λειτουργοὶ πέντε· πρῶτος Οὐ, δεύτερος Ἀοαί,
 «τρίτος Οὐώ, τέταρτος Οὐάβ, πέμπτος. ἄλλοι πι-
 «στοὶ οἰκονόμοι αὐτοῦ τῆς τοπαρχίας ἡμέρας καὶ νυκτὸς οἱ ἀνα-
 «παυόμενοι ἐν τῇ ἐξουσίᾳ αὐτῶν. Τούτους ἡ ἀγνοσία ἐκάλεσε τοὺς 5
 «πλανήτας ἀστέρας, ἐφ' ὧν ἡ φθαρτὴ γένεσις ἠώρηται. Ἄερος ἀνά-
 «τολῆς οἰκονόμος, Καρφακασημοχείρ, Ἐκκαββάκαρα· τούτους ἐκά-
 «λεσεν ἡ ἀγνοσία Κουρηῆτας· ἄρχων ἀνέμων τρίτος Ἀρηλ, οὗ κατ'
 «εἰκόνα ἐγένετο Ἀῖολος, Βριάρης. Καὶ ἄρχων δωδεκαώρου νυκτε-
 «ρινῆς Σοκλάν, ὃν ἐκάλεσεν ἡ ἀγνοσία Ὅσιριν· τούτου κατ' εἰκόνα 10
 «ἐγένετο Ἄδμητος, Μήδεια, Ἑλληνη, Αἴθουσα. Ἄρχων ἡμερινῆς δω-
 «δεκαώρου Εὐνώ· οὗτος οἰκονόμος τῆς πρωτοκαμάρου ἀνατολῆς καὶ
 «αἰθερίου, ὃν ἐκάλεσεν ἡ ἀγνοσία Ἴσιν. Τούτου σημεῖον τὸ κυνὸς
 «ἄστρον, οὗ κατ' εἰκόνα ἐγένοντο Πτολεμαῖος ὁ Ἀρσινόης, Διδύμη,
 «Κλεοπάτρα, Ὀλυμπιάς. Δύναμις Θεοῦ δεξιά, ἣν ἐκάλεσεν ἡ ἀγνο- 15

«cumdatus, portam in pyramidem variis coloribus obscurat totamque noc-
 «ticolorem facit; nominatur et ab ignorantibus Cronos, cujus ministri quin-
 «que : primus U, secundus Aoæ, tertius Uo, quartus Uoab, quintus. . . .
 «alii fidi dispensatores Provinciæ diei et noctis qui quiescunt in potestate
 «sua. Hi et ab ignorantibus vocati sunt errantia sidera, e quibus pendet
 «corrupta generatio. Sideris ortus dispensator Corphacasemeocheir, Eccab-
 «bacara, quibus ignorantes nomen dedere Curetas. Rex ventorum tertius
 «Ariel, cujus ad similitudinem fuit Æolus, Briares. Rex duodecim nocturni
 «temporis horarum Soclan, ab ignorantibus nominatus Osiris, cujus ad
 «similitudinem fuit Admetus, Medea, Hellen, Æthusa. Rex duodecim diurni
 «temporis horarum Euno, protocamari et ætherii dispensator ortus, nomi-
 «natus ab ignorantibus Isis; signum hujus sidus Canis, cujus ad similitu-
 «dinem fuere Ptolemæus, filius Arsinoes, Didyma, Cleopatra, Olympias.
 «Dextra Dei potestas, ab ignorantibus vocata Rhea, cujus ad similitudinem

2. Κρόνον] Κόρην cod. Mill. Schneid. quod correxi. Vide infra: τὸ ὕδωρ τὸ περιεσφαιρωκὸς ἐν τοῖς Προαστείοις, λέγουσιν, ὁ Κρόνος. An pyramis duodecim angulorum quam efficit Cronos figura est

anni et duodecim mensium? — 3. Hic lacuna Mill. — 6. αἰώρηται superposito ε primæ syllabæ cod.; ἠώρηται Mill. — Ἄερος cod. Mill.; Ἀστέρος? Schneidew. — 13. ὃν Mill.; δ cod.

«σία Ῥέαν, οὗ κατ' εἰκόνα ἐγένοντο Ἄττις, Μύγδων, Οἰνώνη. Δύ-
 «ναμις ἀριστερὰ τροφῆς ἐξουσιάζει, ἣν ἐκάλεσεν ἡ ἀγνωσία Δήμη-
 «τραν, ὄνομα αὐτῇ Βένα· τούτου κατ' εἰκόνα ἐγένοντο Κελεός,
 «Τριπίόλεμος, Μίσυρ, Πραξιδική. Δύναμις δεξιὰ ἐξουσιάζει και-
 5 «ρῶν⁽¹³⁰⁾· τοῦτον ἡ ἀγνωσία ἐκάλεσε Μῆνα, οὗ κατ' εἰκόνα ἐγέ-
 «νοντο Βουμέγας, Ὀσιάνης, Ἐρμῆς τρισμέγιστος, Κουρίτης,
 «Πετσίρις, Ζωδάριον, Βηρωσός, Ἀσπράμψουχος, Ζωρόασπις.
 «Δύναμις πυρὸς εὐώνυμος· τοῦτον ἡ ἀγνωσία ἐκάλεσεν Ἡφαισίον,
 «οὗ κατ' εἰκόνα ἐγένοντο Ἐριχθόνιος, Ἀχιλλεύς, Καπανεύς, Φαέ-
 10 «θων, Μελέαγρος, Τυδεύς, Ἐγκέλαδος, Ῥαφαήλ, Σουριήλ, Ὀμ-
 «φάλη. Δυνάμεις τρεῖς μέσαι τοῦ ἀέρος κρεμάμεναι, αἰτίαι γενέ-
 «σεως. Ταύτας ἡ ἀγνωσία ἐκάλεσε Μοίρας, ὧν κατ' εἰκόνα ἐγένοντο
 «οἶκος Πριάμου, οἶκος Λαίου, Ἰνώ, Αὐτονόη, Ἀγαυή, Ἀθάμας,
 «Πρόκνη, Δαναΐδες, Πελιάδες. Δύναμις ἀρσενόθηλος αἰὲν νηπιά-
 15 «ζουσα, ἀγήρατος, αἰτία κάλλους, ἡδονῆς, ἀκμῆς, ὀρέξεως, ἐπιθυ-
 «μίας, ὃν ἐκάλεσεν ἡ ἀγνωσία Ἐρωτα, οὗ κατ' εἰκόνα ἐγένοντο

«fuere Attis, Mygdon, OEnone. Sinistra potestas victus facultatem habet; ab
 «ignorantibus vocatur Ceres, et ei nomen est Bena: cujus ad similitudinem
 «fuere Celeus, Triptolemus, Misyra, Praxidica. Dextra potestas temporum
 «facultatem habet: ab ignorantibus vocata Mena; cujus ad similitudinem
 «fuere Bumegas, Ostones, Mercurius Trismegistus, Curites, Petosiris, Zo-
 «darium, Berousus, Astrampsuchus, Zoroastres. Læva potestas ignis: vocata
 «est ab ignorantibus Vulcanus, cujus ad similitudinem fuere Erichthonius,
 «Achilles, Capaneus, Phlegon, Meleager, Tydeus, Enceladus, Raphael, Su-
 «riel, Omphale. Tres potestates medio in aere suspensæ, causæ sunt gene-
 «rationis; ab ignorantibus nominatæ Parcæ: quarum ad similitudinem fuere
 «Priami domus, Laii domus, Ino, Autonoe, Agave, Athamas, Procne, Da-
 «naïdes, Peliades. Potestas masculo-feminea, semper infans, senectutis expers,
 «causa pulchritudinis, voluptatis, roboris, cupidinis, concupiscentiæ; vo-
 «cata est ab ignorantibus Eros, cujus ad similitudinem fuere Paris, Narcis-

1. Μυγδώνη cod. — 4. Ἀπραξία cod. — 9-10. Φαέθων? Schneidew.; Φλέγων
 Mill.; Πραξιδική? Schneid. — 4-5. ἐξου- cod. Mill. — 10. τὰ δὴκεν, Κέλαδος cod.
 σιάζει καρπῶν cod. Lege καιρῶν. Menda Mill.; Τυδεύς, Ἐγκέλαδος? Schneid. —
 ex τροφῆς quod supra legitur orta est. 13. Ἀθαμάς cod.

« Πάρις, Νάρκισσος, Γανυμήδης, Ἐνδυμίω, Τιθωνός, Ἰκάριος, « Λήδα, Ἀμυμώνη, Θέτις, Ἑσπερίδες, Ἰασίων, Λέανδρος, Ἡρώ. » Οὔτοι εἰσὶν οἱ Προάστειοι ἕως αἰθέρος· οὕτω γὰρ καὶ ἐπιγράφει τὸ βιβλίον.

15. Καταφανῆς σύμπασιν εὐκόλως γεγένηται ἢ τῶν Περαιτῶν 5 αἴρεσις ἀπὸ τῆς τῶν ἀστρολόγων μεθηρμοσμένη τοῖς ὀνόμασι μύθοις. Τὸν δὲ αὐτὸν τρόπον περιέχει καὶ τὰ ἕτερα αὐτῶν βιβλία, εἴ τινη φίλον εἶη διὰ πάντων ἐλθεῖν. Πάντων γάρ, ὡς ἔφην, τῶν γεννητῶν τῆς γενέσεως αἰτία νομίζουσιν εἶναι τὰ ἀγέννητα καὶ τὰ ὑπερκείμενα, καὶ γεγόνειν κατὰ ἀπόρροίαν τὸν κόσμον τὸν καθ' ἡμᾶς, ὃν 10 εἰδικὸν ἐκεῖνοι καλοῦσι, καὶ τούτους πάντας ὁμοῦ τοὺς ἀστέρας τοὺς θεωρουμένους ἐν τῷ οὐρανῷ τῆς γενέσεως αἰτίους γεγόνειν τοῦδε τοῦ κόσμου, ἐναλλάξαντες αὐτῶν τὸ ὄνομα, ὡς ἀπὸ τῶν Προαστείων ⁽¹³¹⁾ ἔστι συγκρίναντας εὐρεῖν· δεύτερον δὲ δὴ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὡς γέγονεν ὁ κόσμος ἀπὸ τῆς ἀπορροίας τῆς ἄνω, οὕτως 15 τὰ ἐνθάδε ἀπὸ τῆς ἀπορροίας τῶν ἀστέρων γένεσιν ἔχειν καὶ φθορὰν λέγουσι καὶ διοικεῖσθαι. Ἐπεὶ γοῦν οἱ ἀστρολόγοι ἴσασιν ὠρο-

« sus, Ganymedes, Endymion, Tithonus, Icarius, Leda, Amymone, Thetis, « Hesperides, Jason, Leander, Hero. » Hi sunt usque ad ætherem Proastii, qui titulus inscribitur libro.

15. Sic omnibus jam facile per ipsa sola nomina liquet peraticam hæresin ab astrologica haustam esse. Eodem cæteri quoque libri se modo habent, si cui libuerit omnes pervolvere. Omnibus enim, ut dixi, quæ sunt generata, esse arbitrantur generationis causas ea quæ ingenita et superposita sunt, et genitum per defluxionem esse hunc quem incolimus mundum, quem specialem vocant, et omnia illa quæ contemplamur in cælo sidera causas fuisse cur generaretur hic mundus, mutato eorum nomine, ut videre licet ex Proastiis per comparisonem; deinde, eo ipso modo quo a supernorum defluxione genitus mundus est, eodem et res terrenas a siderum defluxione habere generationem et interitum et gubernationem. Astro-

2. Ἰάσων cod. Mill. — 5. Καταφανῆ — 12. τοῦδε Schneid.; τοὺς δὲ cod. Mill. cod. corr. Mill. — 10. ἀπορίαν cod. — — 13. ἐναλλάξαντας cod. Millerus corr. 11. εἰδικὸν] ἰδικὸν cod. Mill. Schneid. — Schneidewinus.

σκόπον καὶ μεσουράνημα, καὶ δύσιν καὶ ἀντιμεσουράνημα, καὶ τούτων τῶν ἄστρον ἄλλοτε ἄλλως κινουμένων διὰ τὴν στροφήν ἀεὶ τοῦ παντὸς ἄλλοτε ἄλλα ἀποκλίματα εἶναι κατὰ κέντρον, καὶ κέντροις ἐπαναφοράς, ἀλληγοροῦντες τὴν διαταγὴν τῶν ἀστρολόγων τὸ μὲν
 5 κέντρον οἶονεὶ Θεὸν καὶ μονάδα καὶ κύριον τῆς πάσης γενέσεως ὑποτυποῦσι, τὸ δὲ ἀπόκλιμα ἀριστερόν, τὴν δ' ἐπαναφορὰν δεξιόν. Ὅταν οὖν τοῖς γράμμασιν αὐτῶν ἐντυχῶν τις δύναμις εὕρισκῃ παρ' αὐτοῖς λεγομένην δεξιὰν ἢ ἀριστεράν, ἀνατρεχέτω ἐπὶ τὸ κέντρον καὶ τὸ ἀπόκλιμα καὶ τὴν ἐπαναφορὰν, καὶ κατόψεται σαφῶς πᾶσαν
 10 αὐτῶν τὴν πραγματεῖαν ἀστρολογικὴν διδασκαλίαν καθεσίῳσαν.

16. Καλοῦσι δὲ αὐτοὺς Περάτας, μηδὲν δύνασθαι νομίζοντες τῶν ἐν γενέσει καθεσίηκότων διαφυγεῖν τὴν ἀπὸ τῆς γενέσεως τοῖς γεγεννημένοις ὀρισμένην μοῖραν. Εἰ γὰρ τι, φησί, γεννητόν, ὅλως καὶ φθείρεται, καθάπερ καὶ Σιβύλλῃ δοκεῖ, μόνοι δέ, φησὶν, ἡμεῖς

logi igitur quoniam horoscopum et medium cœli, occasum et partem medio cœli oppositam norunt, neque eos fugit, dum alias aliter, propter perpetuam universi mundi rotationem, moveantur sidera, alias alio tempore fieri declinationes secundum centrum, centrisque successiones, Peratæ horum astrologorum descriptione allegorice sumpta, centrum quidem ut deum et monadem et regem omnis generationis interpretantur, declinationem autem sinistram, et dextram successionem esse volunt. Si quis ergo, cui scripta eorum in manus inciderint, potestatem apud eos invenit dextram aut sinistram dictam, ad centrum et declinationem et successionem se convertat: sic illi manifestum jam fiet, totam eorum doctrinam ex astrologica disciplina constare.

16. Ideo vero sibi ipsi nomen Peratarum dant, quia sortem eorum quæ in generatione sunt, quæ generatis a generatione definita est, vitari non posse arbitrantur. Nam si quid generatum, omnino, ut ipsa quoque dixit

2. κινουμένων Mill.; γινομένων cod. Mill.; vide supra ἐπαναφορὰν. — καὶ κατό-
 — 3. κέντροις cod. Millerus; κέντρων? ψεται Schneid.; κατόψεται cod.; καὶ ὄψε-
 Schneid. — 6. ὑποτυποῦσι Schn.; ὑπο- ται Mill. — 13-14. Conf. *Oracula Sibyl-*
 τυποῦντες cod. Mill. — 9. ἀναφορὰν cod. lina, ed. Friedlieb. *Fragm.* 2, vs. 1, p. 4:

Εἰ δὲ γενητόν ὅλως καὶ φθείρεται, οὐ δύνατ' ἀνδρὸς
 Ἐκ μηρῶν μήτρας τε Θεὸς τετυπωμένος εἶναι· κ. τ. λ.

1/1. δέ] δή susp. Mill.

οὐκ ἔστιν ἀνάγκη τῆς γενέσεως ἐγνωκότες καὶ τὰς ὁδοὺς, δι' ὧν εἰσε-
 λήλυθεν ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον, ἀκριβῶς δεδιδαγμένοι διελθεῖν
 καὶ περᾶσαι τὴν φθορὰν μόνοι δυνάμεθα. Ἔστι δὲ ἡ φθορὰ, φησί,
 τὸ ὕδωρ, οὐδὲ ἄλλω τι, φησὶν, ἐφθάρη τάχιον ὁ κόσμος ἢ ὕδατι.
 Τὸ δὲ ὕδωρ ἔστι τὸ περιεσφαιρωκὸς ἐν τοῖς Προαστείοις, λέγουσιν, 5
 ὁ Κρόνος· δύναμις γάρ, φησὶν, ὑδατόχρους, ἦντινα δύναμις⁽¹³²⁾,
 φησί, τουτέστι τὸν Κρόνον, οὐδεὶς τῶν ἐν γενέσει καθεστώτων δια-
 φυγεῖν δύναται· πάση γὰρ γενέσει πρὸς τὸ ὑποπεσεῖν τῇ φθορᾷ
 αἴτιος ἐφέσθηκεν ὁ Κρόνος, καὶ οὐκ ἂν γένοιτο γένεσις ἐν ἧ Κρό-
 νος οὐκ ἐμποδίζει. Τοῦτό ἐστι, φησὶν, ὃ καὶ οἱ ποιεῖται λέγουσι τὸ 10
 καὶ τοὺς Θεοὺς ἐκψοφοῦν·

Ἴστω γάρ, φησί, τόδε γαῖα καὶ οὐρανὸς εὐρύς ὑπερθεῖν
 καὶ τὸ κατειβόμενον Στυγὸς ὕδωρ, ὅσπερ μέγιστος
 ὄρκος δεινότατός τε πέλκει μακάρεσσι Θεοῖσιν.

Οὐ μόνον δὲ τοῦτο, φησὶν, οἱ ποιεῖται λέγουσιν, ἀλλ' ἤδη καὶ οἱ 15
 σοφώτατοι τῶν Ἑλλήνων, ὧν ἔστι καὶ Ἡράκλειτος εἷς, λέγων·

Sibylla, interit; nos soli, quibus nota generationis necessitas, et perspectæ
 sunt viæ per quas homo in mundum venit, permeare et transgredi interitum
 soli possumus. Interitus autem intelligitur aqua, qua nihil aliud citius per-
 diderit mundum. Aqua autem est id quod circumvolvitur in Proastiis, Cro-
 nus, ut dicunt; potestas hæc aquatico est colore, quam (Cronum nempe)
 neminem eorum qui consistunt in generatione vitare posse dicunt: nam
 causa semper Cronus est cur omnis intereat generatio, neque ulla generatio
 fit cujus non sit impedimentum Cronus. Hoc est quo ipsi quoque dei terren-
 tur, ut poetæ canunt:

Hoc scito tellusque ferax cælumque profundum,
 Et Stygio stillans fluvius de gurgite magno
 Qui ligat ante omnes jurantia numina vincolo.

Nec tantum poetæ, sed jam Græcorum sapientissimi id dixerunt; inter

4. ἄλλω Mill.; ἄλλως cod. — 11. ἐκ-
 ψοφοῦν] ἐκψοφέω, novum vocabulum,
 significat haud dubie *terreo*, nisi legen-
 dum ἐκφοβοῦν Millerus. — 12 sqq. Hom.
Od. v, 184 sqq.: ἴστω νῦν τόδε κ. τ. λ.

— 13. κατειβόμενον cod. — 16 et p. 200,
 l. 1. Ἡράκλειτος. . . . «ὕδωρ γενέσθαι.»
 Cf. J. Bernays. in *Ep. crit. ad Bunsenium*,
 l. 1, p. 331, collato hoc Heraciteo frag-
 mento 49 (ed. Schleiermacher, p. 117):

« ψυχῆσι γὰρ θάνατον ὕδωρ γενέσθαι. » Οὗτος, φησίν, ὁ θάνατος καταλαμβάνει τοὺς Αἰγυπλίους ἐν Ἐρυθρᾷ θαλάσῃ μετὰ τῶν ἀρμάτων αὐτῶν. Πάντες δὲ οἱ ἀγνοοῦντες, φησίν, εἰσὶν Αἰγύπτιοι· καὶ τοῦτό ἐστι, λέγουσι, τὸ ἐξελθεῖν ἐξ Αἰγύπτου, ἐκ τοῦ σώματος· Αἰγυπτιον γὰρ εἶναι μικρὰν τὸ σῶμα νομίζουσι· καὶ περᾶσαι 5 τὴν θαλάσσαν τὴν Ἐρυθρὰν, τουτέστι τῆς φθορᾶς τὸ ὕδωρ, ὃ ἐστὶν ὁ Κρόνος, καὶ γενέσθαι πέραν τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, τουτέστι τῆς γενέσεως, καὶ ἐλθεῖν εἰς τὴν ἔρημον, τουτέστιν ἔξω γενέσεως γενέσθαι, ὅπου εἰσὶν ὁμοῦ πάντες οἱ θεοὶ τῆς ἀπωλείας καὶ ὁ θεὸς 10 τῆς σωτηρίας. Εἰσὶ δὲ, φησίν, οἱ θεοὶ τῆς ἀπωλείας οἱ ἀσίερες οἱ τῆς μεταβλητῆς γενέσεως ἐπιφέροντες τοῖς γινομένοις τὴν ἀνάγκην. Τούτους, φησίν, ἐκάλεσε Μωϋσῆς ὄφεις τῆς ἐρήμου δάκνοντας καὶ διαφθείροντας τοὺς πεπερακένας ⁽¹³³⁾ νομίζοντας τὴν Ἐρυθρὰν θαλάσσαν. Δακνομένοις οὖν, φησίν, ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ 15 ἐπέδειξε Μωϋσῆς τὸν ἀληθινὸν ὄφιν τὸν τέλειον, εἰς ὃν οἱ πιστεύοντες οὐκ ἐδάκνοντο ἐν τῇ ἐρήμῳ, τουτέστιν ὑπὸ τῶν Δυνάμεων. Οὐδεὶς

quos Heraclitus, « aquam ait fieri animabus mortem. » Hac periere morte in mari Rubro cum suis curribus Ægyptii : Ægyptii autem sunt omnes hæc ignorantes, et egreditur, inquit, ex Ægypto, qui ex corpore exit; nam parvam Ægyptum corpus esse; et Rubrum transire mare. hoc est aquam perditionis, quæ Cronus est; et transisse mare Rubrum, id est generationem, et in desertum, id est extra generationem pervenisse, ubi occurrunt una et perditionis dii omnes et salutis Deus. Perditionis autem dii astra sunt, a quibus imponitur iis quæ existunt necessitas generationis mutabilis. Hi appellati sunt a Mose serpentes deserti qui mordent et pessumdant omnes quicumque se mare Rubrum transgressos putant. Quum autem filios Israel in deserto momordissent, ostendit Moses verum ac perfectum serpentem, cui si quis haberet fidem, is in deserto non mordebatur, id est non petebatur a

Ψυχῆς θάνατος ὕδωρ γενέσθαι, ὕδατι δὲ θάνατος γῆν γενέσθαι· ἐκ γῆς δὲ ὕδωρ γίνεται, ἐξ ὕδατος δὲ ψυχὴ Schneidew.; Ἡράκλειτος, « εἰς, » λέγων· « ψυχῆς εἰ γὰρ γενέσθαι » cod. Mill. qui pro εἰ γὰρ susp. εἴη ἄν. — 4. ἐστὶ, λέγουσι Mill.; ἐπιλέγουσι cod. — 5. μικρὰν suspectum est. — 14. Δακνομένους τοὺς υἱοὺς cod. corr. Millerus. — 16. ὑπὸ Schneid.; ἀπὸ cod. Mill.

οὖν, φησίν, ὁ δυνάμενος σῶσαι καὶ ῥύσασθαι τοὺς ἐκπορευομένους
ἐκ γῆς Αἰγύπτου, τουτέστιν ἐκ σώματος καὶ ἐκ τοῦδε τοῦ κόσμου,
εἰ μὴ μόνος ὁ τέλειος, ὁ πλήρης τῶν πληρῶν ὕφεις. Ἐπὶ τοῦτον,
φησίν, ὁ ἐλπίσας ὑπὸ τῶν ὕφειν τῆς ἐρήμου οὐ διαφθείρεται, του- 5
τέστι τῶν Θεῶν τῆς γενέσεως. Γέγραπται, φησίν, ἐν βίβλῳ Μω-
σεως· οὗτος, φησίν, ὁ ὕφεις ἐστὶν ἡ δύναμις ἡ παρακολουθήσασα
τῷ Μωσεῖ, ἡ ῥάβδος ἡ σίρφομένη εἰς ὕφιν. Ἀνθεσλήκεισαν δέ,
φησί, τῇ δυνάμει Μωσέως ἐν Αἰγύπτῳ τῶν μάγων οἱ ὕφεις, οἱ Θεοὶ
τῆς ἀπωλείας· ἀλλὰ πάντας αὐτοὺς ὑπέταξε καὶ διέφθειρεν ἡ ῥάβδος
Μωσέως. Ὁ καθολικὸς ὕφεις, φησίν, οὗτός ἐστιν ὁ σοφὸς τῆς Εὐας 10
λόγος. Τοῦτο, φησίν, ἐστὶ μυστήριον Ἐδέμ, τοῦτο ποταμὸς ἐξ
Ἐδέμ, τοῦτο σημεῖον τὸ τεθὲν τῷ Κάϊν, ἵνα πᾶς ὁ εὐρίσκων αὐτὸν
μὴ ἀποκτείνῃ. Οὗτος, φησίν, ἐστὶ Κάϊν, οὗ τὴν Φυσίαν οὐ προσε-
δέξατο ὁ Θεὸς τοῦδε τοῦ κόσμου. Τὴν δὲ ἡμαγμένην προσήκατο
τοῦ Ἄβελ· αἵμασι γὰρ χαίρει ὁ τοῦδε τοῦ κόσμου δεσπότης. Οὗτός 15
ἐστὶ, φησίν, ὁ ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐν ἀνθρώπου μορφῇ φανεῖς ἐν
τοῖς χρόνοις Ἡρώδου, γενόμενος κατ' εἰκόνα Ἰωσήφ τοῦ πεπραμένου

Potestatibus. Nemo ergo potest exeuntes e terra Ægypto, id est e corpore
et ex hoc mundo, servare et sanare, nisi unus perfectus ille plenusque inter
plenos serpens. Qui speravit in hunc, non perdetur a serpentibus deserti,
id est a generationis diis; etenim scriptum est in libro Mosis: Serpens est illa
virtus comitata Mosem, in serpentem conversa virga. Nam virtuti Mosis in
Ægypto obstiterant magorum serpentes, interitus dii: quos omnes Mosis virga
subegit et perdidit. Serpens universalis, ait, est sapiens Evæ oratio. Hoc mys-
terium est Edem, ait, hoc amnis ex Edem, hoc signum impositum Caino
ut ne quis ei obvius mortem inferret. Cainus, is est cujus sacrificium accep-
tum deus hujus mundi non habuit. Sed sacrificium Abelis ille deus accepit
cruentatum: cruore quippe gaudet dominus hujus mundi. Hic est ille qui
in ultimis diebus, Herodi temporibus, indutus humana forma, ad similitu-

3. ὕφεις Mill.; ὄφεις cod. — 6 sqq. Cf. *Exod.* iv, 2-4, 17; c. vii, 9-13. — 8. ἐν om. cod. — 13. Conf. *Gen.* xv, 15: καὶ ἔθετο Κύριος ὁ Θεὸς σημεῖον τῷ Κάϊν, τοῦ μὴ ἀνελεῖν αὐτὸν πάντα τὸν εὐρίσκοντα

αὐτόν. — φασίν cod. Mill.; φησίν Schneid. — 13-15. Cf. *Gen.* iv, 8 sqq. — 17. πεπραμένου cod. corr. Millerus. Conf. *Gen.* xxxvii, 3-28.

ἐκ χειρὸς ἀδελφῶν, οὗ μόνου τὸ ἔνδυμα ἦν ποικίλον. Οὗτος ἐσίγῃ, Φησίν, ὁ κατ' εἰκόνα Ἡσαῦ, οὗ καὶ μὴ παρόντος ἢ σιολῆ εὐλόγηται, ὃς οὐκ ἐδέξατο, Φησί, τὴν ἀμβλυωπὸν εὐλογίαν, ἀλλ' ἐπλούτησεν ἔξωθεν, οὐδὲν ἀπὸ τοῦ ἀμβλυωποῦντος λαβάν, οὗ εἶδε τὸ πρόσωπον Ἰακῶβ⁽¹³⁴⁾, ὡς ἂν ἴδοι ἄνθρωπος πρόσωπον Θεοῦ. Περὶ τούτου, Φησί, γέγραπται, «ὡς Νεβρώδ γίγας κυνηγὸς ἔναντι Κυρίου. » Εἰσὶ δέ, Φησί, τούτου ἀντίμιμοι πολλοί, τοσοῦτοι ὅσοι [ὄφεις] ὄφθησαν ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ δάκνοντες, ἀφ' ὧν ἐρρύσατο τοὺς δακνομένους ὁ τέλειος ἐκεῖνος, ὃν ἐσίγησε Μωϋσῆς. Τοῦτο ἐσίγῃ, Φησί, τὸ εἰρημένον· «καὶ ὃν τρόπον ὑψώσε Μωϋσῆς τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου. » Τούτου κατ' εἰκόνα γέγονεν ὁ ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ χαλκοῦς, ὃν ἐσίγησε Μωϋσῆς. Τούτου, Φησί, μόνου τὸ ὁμοίωμα ἐν τῷ οὐρανῷ διὰ παντὸς ἐσίγῃ φωτὶ ὁράμενον. Οὗτος, Φησίν, ἐσίγῃ ἢ μεγάλη ἀρχή, περὶ ἧς γέγραπται. Περὶ τούτου, Φησίν, εἴρηται· «Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος, καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος. Οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς

dinem Joseph quem sui vendidere fratres, cujus unius vestis varia erat, apparuit. Hic factus est ad similitudinem Esaü, cujus absentis benedicta est vestis, et qui non accepit benedictionem cæcam, sed extrinsecus dives factus est, nihil nactus a cæco patre, cujus vultum vidit Jacob, prout alicui Dei vultus visibilis esse potest. De quo scriptum est : « Ut Nebrod magnus venator coram Domino. » Hunc et permulti imitati sunt, tot numero quot in deserto filiis Israel mordentes visi sunt serpentes, a quibus morsos perfectus ille a Mose constitutus serpens curavit. Hoc est quod dictum est : « Et quemadmodum Moses exaltavit serpentem in deserto, ita exaltari oportet filium hominis. » Hujus ad exemplar factus est in deserto æneus ille serpens quem constituit Moses. Hujus solius effigies in cælo luce perpetua coruscat. Hic principium est magnum, de quo in Scripturis agitur. Dictum, ait, de hoc est : « In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat

1. μόνον cod.; μόνου Schn. — 3. ἀμβλυωπὸν, cf. Gen. xxvii, 1. — 4-5. Conf. Gen. xxxiii, 10 : Εἶδον τὸ πρόσωπόν σου, ὡς ἂν τις ἴδοι πρόσωπον Θεοῦ. — 6. Gen. x, 9. — 7. Addidi ὄφεις vocem necessa-

riam ob ὁ τέλειος ἐκεῖνος. Sed forsitan in ὄφθησαν latet ὄφεις ἦσαν siquidem in unciali scriptura, confusis Ε et Θ, error erat facillimus. — 10. Ev. B. Joan. iii. — 15-16 et p. 203, l. 1-2. Ev. B. Joan. 1, 1-4.

« τὸν Θεόν, πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ
 « ἐν· ὃ γέγονεν ἐν αὐτῷ, ζωὴ ἐστίν. » Ἐν αὐτῷ δέ, φησὶν, ἡ Εὐα
 γέγονεν, ἡ Εὐα ζωή. Αὕτη δέ, φησὶν, ἐστὶν ἡ Εὐα, μήτηρ πάντων
 τῶν ζώντων, κοινὴ φύσις, τουτέστι Θεῶν, ἀγγέλων, ἀθανάτων,
 Ψητῶν, ἀλόγων, λογικῶν· ὃ γὰρ « πάντων, » φησὶν, εἰπὼν, εἴρηκε 5
 πάντη· καὶ εἴ τινος, φησὶν, οἱ ὀφθαλμοὶ μακάριοι, οὗτος ὄψεται
 ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν τοῦ Ὁφείως τὴν καλὴν εἰκόνα ἐν τῇ μεγάλῃ
 ἀρχῇ τοῦ οὐρανοῦ σίρεφομένην καὶ γινομένην ἀρχὴν πάσης κινή-
 σεως πᾶσι τοῖς γινομένοις, καὶ γινώσεται ὅτι χωρὶς αὐτοῦ [οὐδὲν]
 οὔτε τῶν οὐρανίων οὔτε τῶν ἐπιγείων οὔτε τῶν καταχθονίων συνέ- 10
 σιηκεν· οὐ νύξ, οὐ σελήνη, οὐ καρποί, οὐ γένεσις, οὐ πλοῦτος,
 οὐχ ὑδοιοπορία, οὐδ' ὅλως τι τῶν ὄντων ἐστὶ δίχα σημαίνοντος ἐκείνου.
 Ἐπὶ τούτου ⁽¹³⁵⁾, φησὶν, ἐστὶ τὸ μέγα Θαῦμα ὁρώμενον ἐν τῷ οὐ-
 ρανῷ τοῖς δυναμένοις ἰδεῖν. Κατὰ γάρ, φησί, ταύτην τὴν ἄκραν,
 αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν, ὅπερ πάντων ἀπιστότερον τοῖς οὐκ εἰδόσι, 15

« Verbum. Hoc erat in principio apud Deum. Omnia per ipsum facta sunt, et
 « sine ipso factum est nihil quod factum est; quod est in ipso, vita est. » In ipso
 Eva fuit, Eva quæ vita est. Eva autem eadem est quæ viventium omnium
 est genitrix, communis natura, hoc est deorum, angelorum, immortalium,
 mortalium, irrationalium, rationalium: « omnium » enim ubi dixit, generali
 modo dixit; et si cui beati oculi sunt, videbit is, sublatis in cælum ocu-
 lis, pulchram Serpentis effigiem in summo vertice cæli sese convertentem.
 et effectam omnibus quæ fiunt omnis motus principium, atque ipse com-
 periet nullam coelestium aut terrestrium aut subterraneorum rerum sine
 eo constitisse; constat enim nec noctem, nec lunam, nec fructus, nec ge-
 nerationem, nec divitias, nec migrationem, neque omnino ullam earum
 rerum quæ sunt, sine illo gubernatore fieri. In hoc est magnum illud
 miraculum in cælo conspicuum iis qui visum habent. Nam circa hanc
 arcem, illius caput, quod ignaris horum maxime omnium citra fidem est,

2-15. Hæc deprompta esse suspicor ex
 Evangelio Evæ quod sacrum habebant
 gnostici. Conf. B. Epiph. *Hær.* xxvi, 2,
 et cod. Pseud. Epig. Vet. Testam. edit. a
 Fabric. p. 95-103. — 5-6. εἴρηκε πάν-

των cod. Schneid.; εἴρηκε τούτων susp.
 Mill.; lege πάντη. — 8. ἀρχῇ. Forsitan
 legendum est ἀκρα. Vide infra, l. 14.
 — 9. καὶ γινώσεται Schneidew.; γινώσετε
 cod.; γινώσεται Mill.; οὐδὲν add. Mill.

« μίσγονται δύσιν τε καὶ ἀνατολὴ ἀλλήλαις. » Τούτέστι περὶ οὗ εἶπεν ἡ ἀγνοσία· « ἐν οὐρανῷ

« εἰλεῖται μέγα Θαῦμα Δράκων δεινοῖο πελώρου. »

Ἐκατέρωθεν δὲ αὐτοῦ παρατέτακται Στέφανος καὶ Λύρα, καὶ κατ' αὐτὴν ἄνωθεν τὴν κεφαλὴν ἄκραν ἐλεινὸς ἄνθρωπος, ὃ Ἐν γόνασιν ἐστὶν ὀρώμενος,

δεξιτεροῦ ποδὸς ἄκρον ἔχων σκολιοῖο Δράκοντος.

Κατὰ δὲ τὸν νῶτον τοῦ Ἐν γόνασιν ἐστὶν ἀτελὴς Ὄφεις ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶ κατεσφιγμένος ὑπὸ τοῦ Ὀφιοῦχου, καὶ κωλυόμενος ἐφά-
10 ψασθαι τοῦ Στεφάνου παρακειμένου τῷ τελείῳ Ὄφει.

17. Αὕτη ἡ παμποίκιλος σοφία τῆς Περαιτικῆς αἰρέσεως, ἣν ἐξειπεῖν πᾶσαν δυσχερές, οὕτως οὔσαν σκολιὰν διὰ τὸ ἐκ τῆς ἀστρο-
λογικῆς δοκεῖν συνεσιάναι. Καθὼ οὖν δυνατὸν ἦν, δι' ὀλίγων πᾶσαν αὐτῆς τὴν δύναμιν ἐκτεθείμεθα. Ἴνα δὲ δι' ἐπιτομῆς τὴν πᾶσαν αὐτῶν
15 γνώμην ἐκθώμεθα, δοκεῖ προσθεῖναι ταῦτα. Ἐστὶ κατ' αὐτοὺς τὸ

« miscentur et occasus et ortus invicem. » Id est de quo dixere ignorantēs;
« in caelo

« Volvitur immensi facies horrenda Draconis. »

Hujus ab utraque parte Corona et Lyra positæ sunt, et ad ipsum caput summum miserabilis homo, dictus In genibus, apparet,

Extremoque pedi curvi Serpentis adhæret.

Ad tergum autem ejus qui In genibus est, Serpens imperfectus apparet, quem ambabus manibus Anguitenens constrictum tenet, et prohibet quin Coronam juxta perfectum Serpentem positam tangat.

17. Hæc est multiplex disciplina hæreseos Peraticæ; quam quidem totam evolvere arduum est, quippe quæ sit admodum intorta ac difficilis, quum ex astrologorum arte constare tota videatur. Quantum igitur potuimus, paucis exposuimus verbis totam ejus vim et sensum. Ut autem breviter universam doctrinam eorum explicemus, hæc addere operæ pretium erit. Univer-

1. Conf. Arat. v. 62, et supra. — 3. Conf. Arat. v. 46, et supra. — 7. Conf. Arat. v. 70, et supra. — 11. τῆς om. cod.

πᾶν Πατήρ, Υἱός, Ἕλη· τούτων τῶν τριῶν ἕκαστον ἀπείρους ἔχει
 δυνάμεις ἐν ἑαυτῷ. Καθέζεται οὖν μέσος τῆς Ἕλης καὶ τοῦ Πατρὸς ὁ
 Υἱός, ὁ Λόγος, ὁ Ὄφιος ἀεὶ κινούμενος πρὸς ἀκίνητον τὸν Πατέρα
 καὶ κινουμένην τὴν Ἕλην, καὶ ποτὲ μὲν σιρέφεται πρὸς τὸν Πατέρα,
 καὶ ἀναλαμβάνει τὰς δυνάμεις εἰς τὸ πρόσωπον ἑαυτοῦ, ἀναλαβῶν 5
 δὲ τὰς δυνάμεις σιρέφεται πρὸς τὴν Ἕλην, καὶ ἡ Ἕλη ἄποιος οὔσα καὶ
 ἀσχημάτιστος ἐκτυποῦται ⁽¹³⁶⁾ τὰς ιδέας ἀπὸ τοῦ Υἱοῦ, ἃς ὁ Υἱὸς ἀπὸ
 τοῦ Πατρὸς ἐτυπώσατο. Ἐκτυποῦται δὲ ὁ μὲν Υἱὸς ἀπὸ τοῦ Πατρὸς
 ἀρρήτως καὶ ἀλάλως καὶ ἀμετασίλτως, οὕτως ὡς φησι Μωϋσῆς ἀπὸ
 τῶν ῥάβδων τῶν ἀπὸ τῶν ποτιστηρίων ῥερευκέναι τὰ χρώματα τῶν 10
 ἐγκεκισσημένων· ὁμοίως δ' αὖ καὶ ἀπὸ τοῦ Υἱοῦ ἐπὶ τὴν Ἕλην ῥερευ-
 κέναι τὰς δυνάμεις κατὰ τὸ ἐγκίσσημα τῆς δυνάμεως τῆς ἀπὸ τῶν
 ῥάβδων ἐπὶ τὰ ἐγκεκισσημένα· ἡ δὲ διαφορὰ τῶν χρωμάτων καὶ ἡ
 ἀνομοιότης ῥεύσασα ἀπὸ τῶν ῥάβδων διὰ τῶν ὑδάτων ἐπὶ τὰ πρό-
 βεατα διαφορὰ, φησί, γενέσεώς ἐστὶ φθαρτῆς καὶ ἀφθάρτου· μᾶλλον 15
 δὲ ὡς περ ζωγραφῶν, ἀπὸ τῶν ζῶων μηδὲν ἀφαιρούμενος, τῇ γραφίδι
 πάσας ἐπὶ τὸν πίνακα μεταφέρει τὰς ιδέας ἐγγράφων, οὕτως ὁ Υἱὸς
 τῇ δυνάμει τῇ ἑαυτοῦ ἀπὸ τοῦ Πατρὸς ἐπὶ τὴν Ἕλην τοὺς πατρικοὺς

sum secundum eos constat Patre, et Filio, et Materia : quorum trium unum
 quodque infinitas in se potestates continet. Sedet igitur medius inter Mate-
 riam et Patrem Filius, Verbum, Serpens, qui inter Patrem immotum et
 motam Materiam semper se movet, interdum ad Patrem convertitur et re-
 cipit in suam personam potestates, deinde vero, receptis in se potestatibus
 convertitur ad Materiam, quæ quidem, quum sine qualitate ulla et sine ulla
 forma sit, ideas effingit a Filio receptas, qui eas a Patre acceptas expressit.
 Exprimitur autem Filius a Patre, ineffabili quodam et immutabili modo, ut
 dicitur, apud Mosem, conceptorum fetuum colores a virgis quæ in canalibus
 erant effluxisse : et a Filio similiter ad Materiam potestates effluxisse dicunt,
 eo modo quo infundebatur potestas quæ a virgis ad conceptos fetus veniebat ;
 discrimen autem et differentia colorum qui a virgis per aquas ad oves de-
 lapsi sunt, esse discrimen inter generationem corruptam et incorruptam ; vel
 potius, tanquam pictor, ab animalibus etsi nihil auferat, omnes tamen for-
 mas in tabulam pingendo transfert, sic ad Materiam a Patre Filius vi propria

μεταφέρει χαρακτήρας. Ἔστιν οὖν πάντα τὰ πατρικὰ ἐνθάδε καὶ οὐδὲν [ἔτι]. Εἰ γὰρ τι, φησίν, ἐξισχύσει τῶν ἐνθάδε κατανοηθῆναι ὅτι ἐστὶ πατρικὸς χαρακτήρ ἄνωθεν μετενηνεγμένος ἐνθάδε σωματο-
 5 ποιηθείς, ὡσπερ ἐγκισσῆματι τῷ ἀπὸ τῆς ῥάβδου, λευκὸν γέγονεν, ὁμοούσιον τῷ πατρὶ τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ὅλως, καὶ ἐκεῖ ἀνέρχεται· ἐὰν δὲ μὴ τύχη τῆς διδασκαλίας ταύτης, μηδὲ τὴν ἀνάγκην τῆς γενέσεως ἐπιγνῶ, ὡσπερ ἔκτρωμα ὑπὸ νύκτα γεννώμενον ὑπὸ νύκτα ἀπολεῖται. Ὅταν οὖν, φησί, λέγῃ ὁ Σωτήρ· «Ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν
 «τοῖς οὐρανοῖς,» ἐκεῖνον λέγει, ἀφ' οὗ ὁ Υἱὸς μεταλαβὼν τοὺς χα-
 10 ρακτῆρας μετενήνοχεν ἐνθάδε· ὅταν δὲ λέγῃ· «Ὁ ὑμέτερος πατήρ «ἀπ' ἀρχῆς ἀνθρωποκτόνος ἐστὶ,» τὸν ἄρχοντα καὶ δημιουργὸν τῆς Ἰλῆς λέγει, ὃς ἀναλαβὼν τοὺς διαδοθέντας ἀπὸ τοῦ Υἱοῦ χαρακτῆ-
 ρας⁽¹³⁷⁾ ἐγέννησεν ἐνθάδε, ὃς ἐστὶν ἀπ' ἀρχῆς ἀνθρωποκτόνος· τὸ γὰρ ἔργον αὐτοῦ φθορὰν καὶ θάνατον ἐργάζεται. Οὐδεὶς οὖν, φησί,
 15 δύνатаι σωθῆναι δίχα τοῦ Υἱοῦ οὐδὲ ἀνελθεῖν, ὃς ἐστὶν ὁ Ὄφισ. Ὡς

paternas transfert notas. Hic igitur et omnia simul paterna sunt ac nihil ultra. Nam si cui terrestrium horum intellectum fuerit sese paternam notam esse delatam desuper et incarnatam, quasi fit a virga per infetationem, evadet ille album aliquid, natura omnino Patri caelesti par, et rursus ad caelum ascendet; quod si contra haec disciplina eum fugerit, nec generationis necessitatem agnoverit, tum, ut abortivus, nocte natus, nocte peribit. Ergo quum dicit Salvator, «Pater vester qui est in caelis,» illum dicit a quo desumptas notas huc transtulit Filius; ubi autem dicit, «Vester pater ab initio «homicida est,» dominum et opificem dicit Materiae, qui traditas a Filio notas mutuatus in terris generavit, ab initio homicida; nam ille opere suo perniciem et mortem operatur. Nemo igitur salvus fieri nec in caelum ascendere sine Filio potest: filius autem est Serpens. Nam ut paternas desuper

2. Addidi ἔτι quod prorsus exciderat. — τις cod. Mill. Schn. Lego τι ob λευκὸν quod sequitur. — κατανοηθῆναι Schn.; καὶ ἐννοηθῆναι cod.; ὡς ἐννοηθῆναι susp. Mill. — 3. ἐστὶ Schn.; ἐστὶ cod. Mill. — 4. ἐγκισσῆματι τῷ Schn.; ἐν κίσσημα τι τὸ cod.; ἐγκίσσημά τι τὸ Mill. — 5. ὅλως cod. Mill.; ὅλως Schneid. — καὶ ἐκεῖ ἀνέρχεται Schneid.; κατοικεῖ ἀνέρχεται cod.; κατ'

οἰκίαν ἔρχεται Mill. — 8. λέγῃ Mill.; λέγει cod. — 8-9. Cf. Ev. B. Matth. vii, 11; v, 48, alibi. — 10-11. Conf. Evang. B. Jo. viii, 44: Ἕμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστὶ καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν· ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς. — 12. ὃς Mill.; ὡς cod. — 13. ὃς Mill.; ὄ cod. — 15. δίχα Schneidew.; διὰ cod. Mill.

γὰρ κατήνεγκεν ἄνωθεν τοὺς πατρικοὺς χαρακτῆρας, οὕτως πάλιν ἐντεῦθεν ἀναφέρει τοὺς ἐξυπνισμένους καὶ γεγονότας πατρικοὺς χαρακτῆρας ὑποστιάτους ἐκ τοῦ ἀνυποστιάτου ἐντεῦθεν ἐκεῖ μεταφέρων. Τοῦτ' ἐστὶ, Φησί, τὸ εἰρημένον · « Ἐγὼ εἰμὶ ἡ Θύρα. » Μεταφέρει δέ, Φησί, καμμύουσιν ὀφθαλμοῦ βλεφάρων, 5 ὥσπερ ὁ ἀνάφθας τὸ πῦρ πανταχόθεν εἰς ἑαυτὸν ἐπισπώμενος, μᾶλλον δὲ ὥσπερ ἡ ἡρακλεία λίθος τὸν σίδηρον, ἄλλο [δὲ] οὐδέν, ἢ ὥσπερ ἡ τοῦ Θαλασσίου ἰέρακος κερκὶς τὸ χρυσίον, ἕτερον δὲ οὐδέν · ἢ ὥσπερ ἄγεται ὑπὸ τοῦ ἠλέκτρου τὸ ἄχυρον, οὕτω, Φησὶν, ὑπὸ τοῦ Ὁφέως ἄγεται πάλιν ἀπὸ τοῦ κόσμου τὸ ἐξεικονισμένον τέλειον 10 γένος ὁμοούσιον, ἄλλο δὲ οὐδέν, καθὼς ὑπ' αὐτοῦ κατεπέμφθη. Πρὸς ταύτην τὴν ἀπόδειξιν φέρουσι τὴν τοῦ ἐγκεφάλου ἀνατομὴν, αὐτὸν μὲν τὸν ἐγκέφαλον ἀπεικονίζοντες τῷ Πατρὶ διὰ τὸ ἀκίνητον, τὴν δὲ παρεγκεφαλίδα τῷ Υἱῷ διὰ τε τὸ κινεῖσθαι καὶ δρακοντοειδῆ ὑπάρχειν, ἣν ἀρρήτως καὶ ἀσημάντως ἐπισπᾶσθαι διὰ τοῦ κωναρίου 15

detulit notas, ita hinc rursus excitatas paternasque factas notas, et ex non substantiali effectas substantiales, hinc refert illuc, secundum quod dictum est : « Ego sum porta. » Transfert autem, ait. ut ignem undique ad sese attrahit naphtha; sive potius ut magneticus lapis, exclusis caeteris, ferrum trahit; ut aurum, accipitris marini spina nec quidquam aliud; ut paleam electrum, sic Serpens trahit ex mundo effigiatum perfectumque et consubstantiale genus, neque aliud quidquam trahit quippe quod ab eo demissum est. Cui rei demonstrandæ cerebrum resectum adhibent, cerebrum ipsum dicentes, ut pote immotum, Patrem esse, Filiumque cerebellum, propterea quod et moveatur et Serpenti sit simile; quod etiam, ineffabili quodam et

2. ἐξυπνισμούς cod. — 4. Conf. Evang. B. Jo. x, 7. — 5. Homæoteleuton verbi Φησί causa fuisse videtur cur intermedia exciderent. Schneidew. Locum fere similem invenimus lib. VIII, § 10; ibi enim legitur: συστείλας ἑαυτὸν ὡς Φῶς ὀφέως ὑπὸ τοῖς βλεφάροις συνεσπᾶσθαι ἐξικνεῖται μέχρις οὐρανοῦ. Inde conjicio totam sententiam sic restitui posse: μεταφέρει δέ, Φησὶν, [ὡς Φῶς ὀφέως τοῖς

καμμύουσιν ὀφθαλμοῦ βλεφάρων [ἐξικνεῖται μέχρις οὐρανοῦ]. — 6. ἀνάφθας cod. Millerus qui addit in notis: Non mutavi in ἀνάφθας. Nam notissimum omnibus studium Græcorum peregrina vocabula ad domestica etyma (ἀνάπτω) reducendi. — 9. ὑπὸ Schneidew.; ἀπὸ cod. Mill. — 11. ἄλλο Mill.; ἄλλοι cod. — 12-15 et p. 208, l. 1, conf. supra, p. 135.

Φάσκουσι τὴν ἐκ καμαρίου ἀπορρέουσαν πνευματικὴν καὶ ζωογόνον οὐσίαν ⁽¹³⁸⁾, ἣν ὑποδεξαμένη ἢ παρεγκεφαλὶς, ὡσπερ ὁ Υἱός, ἀλάλως μεταδίδωσι τῇ Ὑλῃ τὰς ιδέας, τουτέστιν ἐπὶ τὸν νωτιαῖον μυελὸν διαρρέει τὰ σπέρματα καὶ τὰ γένη τῶν γεννωμένων κατὰ σάρκα.

5 Τούτῳ τῷ παραδείγματι χρώμενοι εὐφυῶς δοκοῦσι παρεισάγειν τὰ ἄρρητα αὐτῶν ἀλάλως παραδιδόμενα μυστήρια, ἃ ἐξαιρεῖν ἡμῖν οὐ θεμις, ὅμως δὲ νοῆσαι διὰ τῶν εἰρημένων εὐκολον.

18. Ἄλλ' ἐπεὶ καὶ τὴν Περαιτικὴν αἵρεσιν νομίζω φανερώς ἐκτεθεῖσθαι καὶ διὰ πολλῶν ἔκδηλον πεποιηκέναι διαλαθοῦσαν καὶ
10 πάντα πᾶσι συντιθεμένην, ἀποκρύπτουσάν τε τὸν ἴδιον ἰόν, δοκεῖ μηδὲν περαιτέρω τούτων κατηγορεῖν, ἱκανῶν ὄντων πρὸς κατηγορίαν αὐτῶν τῶν ὑπ' αὐτῶν δογματιζομένων.

arcano modo, per glandulam attrahere ad se defluentem e camario spiritualem vitalemque vim dictitant; qua accepta cerebellum ineffabiliter, sicut Filius, notas Materiae tradit, id est ad medullam dorsalem semina et genera eorum quae secundum carnem generantur transfluunt. Hoc adhibito exemplo credunt perite subintroducere ineffabilia mysteria sua, per silentium tradita, quae expromere quidem nefas nobis; ex iis tamen quae diximus ea intelligere jam facile sit.

18. Sed quoniam Peraticam quoque haeresim aperte exposuisse mihi videor et multis verbis fecisse conspicuam quae vulgo latebat, et quae miscuerat omnia omnibus et venenum ipsa suum abscondiderat, nunc in animo est ponere refutationi finem, nam satis per doctrinas suas ipsi refutantur.

1. καμαρίου Schneid.; μακαρίου cod. Conf. supra, p. 135, 4. — 4. γεννωμένων Schneidew.; γενομένων cod. Mill. — 7. ὅμως Schneidew. — 9. πολλῶν cod.; πολλοῖς susp. Mill. — διαλαθοῦσαν Schn.; αἰεὶ λαθοῦσαν cod.; ἕως ἄρτι λαθοῦσαν susp. Mill. — 10. πάντα πᾶσι Schneid.; παντάπασι cod. Mill.; forsan πᾶσιν ἐπιτιθεμένην, omnibus insidiantem. De Sethianis vide B. Iren. contra *Hereses*, l. I, c. xxx; Tert. *Præscript.* c. xlvi; Theod. *Hæret. fabul.* l. I, c. xiv; ejusdem quæst. xlvi in *Genesim*; B. Epiphani *Advers.*

Hæres. c. xxviii, xxxvii et xxxix; B. Augustini *De Hæret.* c. xix; Flavii Josephi *Antiq. Judaic.* lib. I, c. 11; Nicet. *Thesauri* IV, cap. xii; Georg. Syncell. p. 10 e Parva Genesi; Michael Glyc. *Annalium* p. 121; ad *Chronicon* Alex. animadvers. Matthæi Baderi, p. 18; Suidas in *Seth*; *Auctor oper. imperf. in Matth. Hom.* 2; *Excerpta chronol.* Jo. Malalæ *præmissa*, p. 4. *De Astronomia* Setho tradita ab Angelo, quod spurium opus in Bibliotheca Vindobonensi exstabat, confer Lambecium, l. VII, p. 261.

γ'. Οἱ Σηθιανοί.

19. Ἰδόμεν οὖν τί λέγουσιν οἱ Σηθιανοί. Τούτοις δοκεῖ τῶν ὄλων εἶναι τρεῖς ἀρχὰς περιωρισμένας, ἐκάστην δὲ τῶν ἀρχῶν ἀπείρους ἔχειν δυνάμεις. Δυνάμεις δ' αὐτῶν λεγόντων λογιζέσθω ὁ ἀκούων τοῦτο αὐτοὺς λέγειν· πᾶν ὃ τι νοήσει ἐπινοεῖς ἢ καὶ παραλείπεις μὴ νοηθέν, τοῦτο ἐκάστη τῶν ἀρχῶν πέφυκε γενέσθαι, ὡς ἐν ἀν- 5
θρωπίνῃ ψυχῇ πᾶσα ἡτισοῦν διδασκομένη τέχνη· οἰονεὶ, Φησί, γενήσεται τοῦτο τὸ παιδίον αὐλητῆς, ἐγχρονίσαν αὐλητῆ, ἢ γεωμέ-
τρης γέωμετρον, γραμματικῶν γραμματικὸς, τέκτων τέκτωνι, καὶ ταῖς
ἄλλαις ἀπάσαις τέχναις ἐγγὺς γινομένῳ ὁμοίως συμβήσεται. Αἱ δὲ
τῶν ἀρχῶν, Φησίν, οὐσίαι Φῶς καὶ σκότος· τούτων δὲ ἐστὶν ἐν μέσῳ 10
πνεῦμα ἀκέραιον· τὸ δὲ πνεῦμα τὸ ⁽¹³⁹⁾ τεταγμένον ἐν μέσῳ τοῦ
σκότους, ὕπερ ἐστὶν κάτω, καὶ τοῦ Φωτός, ὕπερ ἐστὶν ἄνω, οὐκ ἐστὶ
πνεῦμα, ὡς ἀνέμου ῥιπή ἢ λεπτή τις αὔρα νοηθῆναι δυναμένη, ἀλλ'

III. SETHIANI.

19. Videamus igitur quid dicant Sethiani. His placet tria definita principia rerum omnium esse, et inesse in unoquoque principiorum potestates infinitas. Quasnam autem potestates hi significant, considerare potest qui eos audit sic loquentes : quidquid aut cognitione noveris aut etiam prætermiseris ignoratione, hoc ipsum principiorum unumquodque natura fieri potest, sicut apud homines quæcumque ars docetur : ut, verbi gratia, puer iste fiet tibicen, tibicinis artem per tempus edoctus, aut geometra geometræ, aut grammaticus grammatici, aut faber fabri, et cæteras pariter artes, si illis admotus fuerit, arripit. Principia autem natura sua ex luce ac tenebris constant : quorum in medio spiritus est non mixtus : qui, tenebras inferiores inter et superiorem lucem medius, non vere spiritus est ut venti flamen vel aura quædam levis quam sentire possis, sed ut unguenti quidam odor thurisve mixti,

CAP. III, l. 1-2. Conf. lib. X, § 11. Eadem leguntur. — 3. Δυνάμεις... λογιζέσθω; Δύναται δὲ αὐτῶν λεγόντων λογιζέσθω Bernaysius in *Ep. crit. ad Bunsenium*, p. 318. — 5. ἐκάστην cod.; ἐκά-
στη Mill. Bernaysius. Conf. lib. X, § 11. — 7. γενήσεται Mill.; γένηται cod.; γένοιτο Bern. — 9. γινόμενον cod. Mill. Schneid. Lege γινομένῳ. — 13. ἀνέμου ῥιπή Schn.; ἀνεμος ἢ ῥιπή cod. Mill.

οἰονεὶ μύρου τις ὁσμὴ ἢ θυμιάματος ἐκ συνθέσεως κατεσκευασμένου
λεπλή, διοδεύουσα δύναιμι ἀνεπινοήτω τινὶ καὶ κρείττονι ἢ λόγῳ
ἔσιν ἐξαιρεῖν φορᾶ εὐωδίας. Ἐπειδὴ δὲ ἄνω ἐστὶ τὸ φῶς καὶ κάτω [τὸ]
σκότος, καὶ τούτων, ὡς ἔφην, (τοιούτον τρόπον) μέσον τὸ πνεῦμα,
5 τὸ δὲ φῶς πᾶσι καθάπερ ἀκτὶς ἡλίου ἀνωθεν ἐλλάμπειν εἰς τὸ
ὑποκείμενον σκότος, ἀνάπαλιν δὲ ἡ τοῦ πνεύματος εὐωδία μέσην
ἔχουσα τάξιν ἐκτείνεται καὶ φέρεται πανταχῆ, ὡς ἐπὶ τῶν ἐν πυρὶ
θυμιαμάτων τὴν εὐωδίαν πανταχῆ φερομένην ἐπεγνώκαμεν· τοιαύ-
της δὲ οὔσης τῆς δυνάμεως τῶν διηρημένων τριχῶς, τοῦ πνεύματος
10 καὶ τοῦ φωτὸς ὁμοῦ ἡ δυνάμις ἐστὶν ἐν τῷ σκότει τῷ κάτωθεν αὐ-
τῶν τεταγμένῳ. Τὸ δὲ σκότος ὕδωρ ἐστὶ φοβερόν, εἰς ὃ κατέσπα-
σται καὶ μετενήνεκται εἰς τὴν τοιαύτην φύσιν μετὰ τοῦ πνεύματος
τὸ φῶς. Τὸ δὲ σκότος ἀσύνετον οὐκ ἐστίν, ἀλλὰ φρόνιμον παντε-
λῶς, καὶ οἶδεν ὅτι, ἂν ἀπαρθῆ τὸ φῶς ἀπὸ τοῦ σκότους, μένει τὸ
15 σκότος ἔρημον, ἀφανές, ἀλαμπές, ἀδύναμον, ἀπρακτον, ἀσθενές.

tenuis, nescio qua sensus incomprehensibili virtute et superante verbum odoris
vi sese insinuans. Quum autem superior sit lux et inferiores tenebræ jaceant,
mediumque, ut dixi, teneat spiritus; quumque lux natura sua subjacentibus
tenebris tanquam solaris radius illuceat, et spiritus medius odorem partes
per omnes diffusum expandat, quemadmodum thuris ignibus impositi odor
partes per omnes sese diffundit; quum, inquam, ea sit principiorum trium
virtus, spiritus ac lucis virtus in subjacentibus tenebris ponitur. Tenebræ
autem sunt aqua terribilis, in quam detrahitur et in eandem naturam mu-
tatur cum spiritu lux. Tenebræ autem mente non carent, sed sunt admo-
dum intelligentes, neque ignotum est iis sese manere, ablata luce, desertas,
sine lumine, sine splendore, sine virtute, impotentes, invalidas. Unde tota

3. φορᾶ εὐωδίας Schneidew. ex lib. X, § 11, restituit; εὐωδία cod. Mill. — Ἐπειδὴ δὲ Schneid.; Ἐπειδὴ cod.; Ἐπει δὴ Mill. — τὸ restit. Mill. — 4. τρόπον Schn.; τρόπον ὄν cod.; τρόπον ὄν Mill. Vel τοιουτότροπον ὄν legendum, vel delenda hæc verba. Cf. lib. X, § 11, ubi deleta sunt. — 5. τὸ δὲ φῶς Schneid.; τὸ φῶς Mill. — ἀκτὶς ἡλίου Schneidew. correx. ex lib. X,

§ 11; δὴ τις ἡλίου cod.; δὴ τις ἡλιος Mill. — ἐλλάμπειν Schneidew.; ἐλλάμπει Mill. — 6-7. Infra (lib. X, § 11) legitur: πνεύματος εὐωδία φέρεται μέσην ἔχουσα τάξιν κ. τ. λ. — 9. διηρημένων Schneid. corr. ex lib. X, loc. laud.; εἰρημένων cod. Mill. — 10. τοῦ κάτωθεν cod. correx. Mill. — 14. οἶδεν Mill.; οὐδὲν cod.

Διὸ πάσῃ φρονήσει καὶ συνέσει βιάζεται κατέχειν εἰς ἑαυτὸ τὴν λαμπηδόνα καὶ τὸν σπινθῆρα τοῦ φωτὸς μετὰ τῆς τοῦ πνεύματος εὐωδίας. Καὶ τούτων ἔστιν ἰδεῖν τῆς φύσεως εἰκόνα κατὰ πρόσωπον ἀνθρώπου, κόρην ὀφθαλμοῦ, σκοτεινὴν ἐκ τῶν ὑποκειμένων ὑδάτων, πεφωτισμένην πνεύματι. Ὡς οὖν ἀντιποιεῖται ⁽¹⁴⁰⁾ τὸ σκότος τῆς λαμπηδόνης, ἵνα ἔχη τὸν σπινθῆρα δουλεύοντα καὶ βλέπη, οὕτως ἀντιποιεῖται τὸ φῶς καὶ τὸ πνεῦμα τῆς δυνάμεως τῆς ἑαυτῶν· καὶ σπεύδουσιν ἄραι καὶ ἀνακομίσασθαι πρὸς ἑαυτὰ τὰς μεμιγμένας αὐτῶν δυνάμεις εἰς τὸ ὑποκείμενον ὕδωρ σκοτεινὸν καὶ φοβερόν. Πᾶσαι δὲ αἱ δυνάμεις τῶν τριῶν ἀρχῶν οὔσαι κατ' ἀριθμὸν ἀπειράκις ἀπει- 10 ροί, εἰσὶν ἐκάστη κατὰ τὴν οὐσίαν τὴν ἑαυτῆς φρόνιμοι καὶ νοεραί· ἀναρίθμητοι δὲ τὸ πλῆθος, φρόνιμοί τε οὔσαι καὶ νοεραί, ἐπειδὴν μένωσι κατ' αὐτάς, ἡσυχάζουσι πᾶσαι· ἐὰν δὲ πλησιάζῃ δύναμις δυνάμει, ἢ ἀνομοιότης τῆς παραθέσεως ἐργάζεται κίνησιν τινα καὶ ἐνέργειαν ἀπὸ τῆς κινήσεως μεμορφωμένην κατὰ τὴν συνδρομὴν 15 τῆς παραθέσεως τῶν συνελθουσῶν δυνάμεων. Γίνεται γὰρ τῶν δυ-

mente et cogitatione nituntur ut in se splendorem scintillamque lucis cum suavi spiritus odorem retineant. Talis naturæ similitudinem facies humana refert, in qua pupilla oculi cernitur, ex subjacentibus aquis obscura simul et illuminata spiritu. Quemadmodum ergo quærunt splendorem tenebræ, ut inservientem sibi scintillam habeant et cæcæ esse desinant, ita suas ipsorum virtutes lux et spiritus quærunt et conantur ut attollant et ad se recipiant mixtas in subjacentem aquam caliginosam ac formidandam. Omnes autem principiorum trium virtutes, quum sint numero innumerabiles, pro natura quæque sua, sensu ac mente præditæ sunt; quarum quum innumera sit multitudo et sensu veri ac mente præditæ sint, quamdiu in se remanent, quiescunt omnes; at, si accesserit virtuti virtus, ex eo quod juxtapositæ dissimiles sint, fit motus aliquis, et e motu actio, e concursu coeuntium virtutum orta. Eodem enim modo concurrunt virtutes quo figura sigilli, rebus impressa, simile sibi quidquid admotum est informat. Quum igitur infi-

1. εἰς ἑαυτὸν cod. corr. Mill. — 2. τὸν ἑαυτὰς cod. Mill.; ἑαυτὰ Schneid. — 11-σπινθῆρα Schneidew. corr. ex loc. laud.; 12. φρόνιμοι, νοεραί, ἀναρίθμητοι τὸ σπινθῆρα cod. corr. Mill. — 6. δουλεύονται πλῆθος cod. Mill. corr. Schm. — 12. τε] cod. Mill. — βλέπει cod.; βλέπη Mill. — 8. δὲ cod. Mill. — 13. ἡσυχάζουσαι cod.

νάμεων ἢ συνδρομῇ οἰονεῖ τις τύπος σφραγίδος κατὰ συνδρομὴν ἀποπληγεῖς παραπλησίως πρὸς τὸν ἐκτυποῦντα τὰς ἀναφερομένας οὐσίας. Ἐπεὶ οὖν ἄπειροι μὲν κατ' ἀριθμὸν τῶν τριῶν ἀρχῶν αἱ δυνάμεις, ἐκ δὲ τῶν ἀπείρων δυνάμεων ἄπειροι συνδρομαί, ἀναγκαίως
 5 γεγόνασιν ἀπείρων σφραγίδων εἰκόνες. Αὗται οὖν εἰσὶν αἱ εἰκόνες αἱ τῶν διαφόρων ζώων ιδέαι. Γέγονεν οὖν ἐκ πρώτης τῶν τριῶν ἀρχῶν συνδρομῆς μεγάλης μεγάλη τις ιδέα σφραγίδος, οὐρανοῦ καὶ γῆς. Σχῆμα δὲ ἔχουσιν ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ μήτρα παραπλήσιον τὸν ὀμφαλὸν ἐχούση μέσον, καὶ εἰ, φησὶν, ὑπὸ ὕψιν ἀγαγεῖν θέλει
 10 τις τὸ σχῆμα τοῦτο, ἔγκυον μήτραν ὁποῖου βούλεται ζῶου τεχνικῶς ἐρευνησάτω, καὶ εὐρήσει τὸ ἐκτύπωμα τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς καὶ τῶν ἐν μέσῳ πάντων ἀπαραλλάκτως ὑποκειμένων · γέγονε δὲ οὐρανοῦ καὶ γῆς τὸ σχῆμα τοιοῦτον οἰονεῖ μήτρα παραπλήσιον κατὰ ⁽¹⁴¹⁾ τὴν πρώτην συνδρομὴν. Ἐν δ' αὖ τῷ μέσῳ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς
 15 γεγόνασιν ἄπειροι δυνάμεων συνδρομαί · καὶ ἐκάστη συνδρομὴ οὐκ ἄλλο τι εἰργάσατο καὶ ἐξετύπωσεν ἢ σφραγίδα οὐρανοῦ καὶ γῆς

nita numero sint trium principiorum virtutes, et ex infinitis infiniti concursus, infinitorum sigillorum necessario fiunt imagines : variorum animalium eae formæ sunt. Facta est igitur e primo trium principiorum concursu sigilli magni magna forma quædam, cælum scilicet et terra. Similis autem est cæli terræque forma utero, quo in medio cernitur umbilicus; qui hanc formam oculis videre suis voluerit, si gravidum cujuslibet animalis uterum sedulo inspexerit, ibi cæli terræque et eorum, quæ mediis in rebus incommutabiliter subjacent, reperiet formam : ita similem utero cæli terræque formam primus concursus effecit. Rursus cæli ac terræ in medio fuere infiniti virtutum concursus; quorum unusquisque nihil aliud fecit et formavit quam cæli ac terræ sigillum, utero consimile. Rursus et in terra sigillis ex

1. οἰονεῖ cod. Mill.; οἶον εἰ Bernays.
 — 2. ἀποπληγεῖς Schneid.; ἀπὸ πληγῆς cod. Mill.; ἀποπλάση Bernaysius. Conf. infra, lib. X, loc. laud. — 7-8. ιδέα, σφραγίς οὐρανοῦ καὶ γῆς cod. Mill. correctæ ex loc. laud. — 12. ἀπαραλλάκτως cod. — ὑποκειμένων Schneidew.; ὑποκείμενον

cod. Mill. Bern. — 13. παραπλήσιον κατὰ Schneidew.; παραπλήσιον. Κατὰ cod. Mill. — 14. συνδρομὴν. Ἐν Schneidew.; συνδρομὴν ἐν cod. Mill. — δ' αὖ τῷ μέσῳ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς Bernaysius; αὐτῷ μέσῳ τῷ οὐρανῷ καὶ τῇ γῇ cod. Mille-
 rus.

παραπλήσιον μήτρα. Ἐν αὐτῇ δὲ [τῇ γῆ] ἀνέφυσαν ἐκ τῶν ἀπείρων σφραγίδων διαφόρων ζώων ἄπειρα πλήθη. Εἰς δὲ ταύτην πᾶσαν τὴν ὑπὸ τὸν οὐρανὸν ἐν τοῖς διαφόροις ζώοις ἀπειρίαν κατέσπαρται καὶ καταμεμέρισται μετὰ τοῦ φωτὸς ἢ τοῦ πνεύματος ἄνωθεν εὐδία. Γέγονεν οὖν ἐκ τοῦ ὕδατος πρωτόγονος ἀρχὴ ἄνεμος σφοδρὸς καὶ 5 λάβρος καὶ πάσης γενέσεως αἴτιος. Βρασμὸν γάρ τινα ἐμποιῶν τοῖς ὕδασι ἀπὸ τῶν ὑδάτων διεγείρει κύματα ἢ δὲ τῶν κυμάτων κίνησις, οἷονεῖ τις οὔσα ὄρμη ἐγκύμων ἀ[ρχὴ ἐστὶ τοῦ] γεγονέναι τὸν ἄνθρωπον ἢ τὸν νοῦν, ὁπότεν ὑπὸ τῆς τοῦ πνεύματος ὄρμης ὀργήσασα ἐπείγεται. Ἐπὶ δὲ τοῦτο τὸ ὑπὸ τοῦ ἀνέμου κύμα ἐκ τοῦ 10 ὕδατος ἐγερθὲν καὶ ἐγκυμον εἰργασμένον [κατὰ] φύσιν γέννημα θηλείας εἰλήφη ἐν ἑαυτῷ, κατέχει τὸ κατεσπαρμένον φῶς ἄνωθεν μετὰ τῆς τοῦ πνεύματος εὐδίας, τουτέστι νοῦν μεμορφωμένον ἐν τοῖς

in finitis infinitæ factæ sunt variorum animalium multitudines. Quam in infinitam variorum terrestrium animalium multitudinem cunctam dispersus et divisus desuper est simul cum luce suavis odor spiritus. Natum igitur ex aqua primogenitum principium, scilicet ventus vehemens et rapidus omnisque generationis causa. Nam, dum fervere cogit aquas, ex aquis excitat fluctus : fluctuum (κυμάτων) autem motus, quasi uteri quidam impetus gravidus (ἐγκύμων) principium est ortus hominis aut mentis, quum spiritus impetu fecundus irruit. Quum vero hic fluctus, a vento ex aqua excitus et gravidus factus, femineam generandi vim receperit, infusam desuper cum spiritus odore lucem continet, mentem dico, variis speciebus informatam ;

1. αὐτῇ cod. Mill. ; αὐτῇ γῆ Schneid. Legendum suspicor αὐτῇ δὲ τῇ γῆ. — 2. πλήθη Mill. ; πλεῖον cod. — 2-3. πᾶσαν τὴν Bern. ; πᾶσαν ἢ cod. ; πᾶσα ἢ conj. Mill. — 3. ἀπειρίαν Bern. Schn. ; ἀπειρία cod. Mill. — 7-8. κίνησις Schneid. ; γένεσις cod. Mill. Bernays. Conf. infra, lib. X, § 11 : ἐκ τῆς τῶν ὑδάτων κινήσεως. — 8-9. Post ὄρμη quædam excidisse e tenore disputationis manifestum fit, idque confirmat Epitome iis quæ de serpentis sibilo apponit. Schneidew. Hæc sic legit Schneid. : ὄρμη . . . ἐγκύμωνα γεγονέναι τοῦ ἀνθρώπου ἢ τοῦ νοῦ. Cod. et Mill. ha-

bent : τὸν ἄνθρωπον ἢ τὸν νοῦν. Excidisse quidem videntur plura, non autem post ὄρμη sed post ἐγκύμωνα et sic legendum suspicor ὄρμη ἐγκύμων ἀ[ρχὴ ἐστὶ τοῦ] γεγονέναι τὸν ἄνθρωπον ἢ τὸν νοῦν. Vide infra, p. 215, 11, ἢ ἀρχὴ τῆς γεννήσεως κ τ. λ. — 9-10. ὀργήσασα Schn. ; ὀρμήσασα cod. Mill. Conf. infra, lib. X, § 11. — 11. ἐγκυμον εἰργασμένον Schn. ; ἐγκύμωνα ἐργασάμενον cod. Mill. Bern. — τὴν φύσιν cod. Mill. Legendum κατὰ φύσιν vel φύσει. — 12. εἰλήφη Bern. ; εἰληφὸς cod. Mill. — κατέχει Bern. ; καὶ ἔχον cod. Mill. — 13. τουτέστιν οὖν cod. corr. Mill.

διαφόροις εἶδεσιν, ὃ ἐστὶ τέλειος Θεός, ὃς ἐξ ἀγεννήτου φωτὸς ἀνωθεν καὶ πνεύματος κατενηνεγμένος εἰς ἀνθρωπίνην φύσιν, ὥσπερ εἰς ναόν, φορᾷ φύσεως καὶ ἀνέμου κινήματι, γεννηθεὶς ἐξ ὕδατος, συγκεκραμένος καὶ καταμεμιγμένος τοῖς σώμασιν οἷονεὶ ἄλλας τῶν
 5 γενομένων ὑπάρχων καὶ Φῶς τοῦ σκότους, ἀπὸ τῶν σωμάτων σπεύδων λυθῆναι καὶ μὴ δυνάμενος τὴν λύσιν εὑρεῖν καὶ τὴν διέξοδον ἑαυτοῦ· καταμέμικται γὰρ σπινθήρ⁽¹⁴²⁾ τις ἐλάχιστος ἀπ[ὸ τοῦ φωτὸς μετὰ τῆς] ὁσμῆς ἀνωθεν, ἀ[πὸ τοῦ πνεύματος, ἀκτί]νος δίκην ἐν τῷ λύσιν συγκρίτοις πολλῶν, ὡς, φησὶν, ἐν
 10 τῷ ψαλμῷ λέγει· πᾶσα οὖν φροντὶς καὶ ἐπιμέλεια τοῦ φωτὸς ἀνωθεν ἐστὶ, πῶς καὶ τίνα τρόπον ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ πονηροῦ καὶ σκοτεινοῦ σώματος ἀπολυθεῖν ὁ νοῦς, ἀπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ κάτωθεν,

hæc vero lux est perfectus Deus ab æterna luce in humanam naturam, tanquam in templum, naturæ vi et venti motu delapsus, natus ex aqua. conflatus commixtusque corporibus ut sal rerum tenebrarumque lux; qui neque e corporibus exsolvi, etiamsi velit, neque ullo modo egredi potest: inserta est enim illis parvula scintilla e perfecto decerpta lumine, cum odore superno spiritus veluti. ut dicitur in psalmo: omnis igitur superni luminis cura et sollicitudo eo tendit, qua ratione et quo modo a morte pravi et tenebrosi corporis liberetur mens, ab illo in-

1. Θεός, ὃς Schneid.; Θεός cod. Mill. Bern. — 2. κατενηνεγμένος cod. corr. Mill. — 4. συγκεκραμένος Schneidew.; συγκεκριμένος cod. Mill.; συγκεκριμένος Bern. Conf. infra, p. 220, 13, 16; 222, 1, 2, 9. — ἄλλας τῶν Bern.; ἀλάλων cod. Millerus. — 5. ὑπάρχων cod. Mill.; ὑπάρχων Schneid. — 5-6. σπεῦδων cod. corr. Mill. — 7 sqq. Hæc sic leguntur in cod. et apud Mill. et Schn.: σπινθήρ τις ἐλάχιστος ἀπ. . . ἄσμα ἀνωθεν ἀ. . . νος δίκην ἐν το. . . λυσυγκρίτοις πολλῶν κ. τ. λ. Quæ sic restituenda esse suspicor: καταμέμικται γὰρ σπινθήρ τις ἐλάχιστος ἀπ[ὸ τοῦ φωτὸς μετὰ τῆς] ὁσμῆς ἀνωθεν ἀ[πὸ τοῦ πνεύματος, ἀκτί]νος δίκην ἐν[τὸς λυτοῖς σύγκρισιν καὶ] λύσιν συγκρίτοις

ποιῶν. — 9. Conf. lib. X, § 11. Ibi multa similia invenimus quibus quæ desunt possumus restitui. Hæc ibi leguntur: διὸ ἐβόα ἐκ τῆς τῶν ὑδάτων μίξεως κατὰ τὸν ψαλμῶδὸν ὡς λέγουσι. Πᾶσα οὖν ἡ φροντὶς τοῦ ἀνω φωτὸς ἐστὶν, ὅπως ῥύσῃται κ. τ. λ. Inde jam certiores reddimur, ut notat Bernaysius, excidisse ante ὡς, φησὶν, ἐν τῷ ψαλμῷ λέγει, locum aliquem Davidicorum psalmorum in quo de clamore ex aquis sublato ageretur. Talis autem locus reperitur Psalm. cxix, 3: Φωνὴ Κυρίου ἐπὶ τῶν ὑδάτων, ὁ Θεὸς τῆς δόξης ἐβρόντησε, Κύριος ἐπὶ ὑδάτων πολλῶν. — 11. ἐστὶ. Πῶς καὶ τίνα τρόπον Millerus. — 12. ἀπολυθεῖν Bernaysius; ἀπολυθεῖς cod. Millerus.

ὅς ἐστίν ὁ ἄνεμος ἐν βρασμῷ καὶ ταραχῷ ἐπεγείρας κύματα καὶ
 γεννήσας νοῦν τέλειον υἷδν ἑαυτοῦ, οὐκ ὄντα ἴδιον ἑαυτοῦ κατ' οὐ-
 σίαν. Ἄνωθεν γὰρ ἦν ἀκτὶς ἀπὸ τοῦ τελείου φωτὸς ἐκεῖνου, ἐν τῷ
 σκοτεινῷ καὶ φοβερῷ καὶ πικρῷ καὶ μιαρῷ ὕδατι κεκρατημένος,
 ὅπερ ἐστὶ πνεῦμα φωτεινὸν ἐπιφερόμενον ἐπάνω τοῦ ὕδατος· ἐπεὶ 5
 οὖν [ἐγεγθέντα ἐκ τῶν ὑδ]άτων κύματα [γέννημα θελείας εἰληφωσιν
 ἐν ἑαυτοῖς, κατέχουσιν ἐν τοῖς] διαφόροις [εἶδ]εσιν, ὥσπερ μήτρα
 τῆς, [τὸ φῶς] κατεσπαρμένον. ὡς ἐπὶ πάντων τῶν ζῴων
 θεωρεῖται. Ὁ δὲ ἄνεμος λάβρος ὁμοῦ καὶ σφοδρὸς φερόμενός ἐστὶ
 τῷ συρίγματι ὄφει παραπλήσιος. Πρῶτον οὖν ἀπὸ τοῦ ἀνέμου, 10
 τουτέστιν ἀπὸ τοῦ ὄφους, ἡ ἀρχὴ τῆς γεννήσεως τὸν εἰρημένον τρό-
 πον γέγονε, πάντων ὁμοῦ τὴν ἀρχὴν τῆς γεννήσεως εἰληφόντων.
 Ἐπεὶ οὖν κατελήπται τὸ φῶς καὶ τὸ πνεῦμα εἰς τὴν ἀκάθαρτον,
 φησί, καὶ πολυπήμονα μήτραν ἄτακτον, εἴσω ὁ ὄφει εἰσερχόμε-

ferno patre, qui ventus est cujus impulsu ferbuerunt ac turbatae sunt aquae,
 quique mentem generavit perfectam suam prolem, non tamen consimili
 natura. Nam superne fuit radius a perfecta illa luce demissus et in obscura
 ac terribili et amara et foeda aqua vinctus, et ille est spiritus lucidus illatus
 super aquam; quum igitur fluctus aquarum motu excitatus femineam gene-
 randi vim receperit, continet, veluti matrix aliqua, in diversis speciebus in-
 fusam lucem. sicut in omnibus animalibus observari potest. Ventus
 autem rapide ac vehementer se movens serpenti similis est sibilo. Ergo a
 vento, id est a serpente, eo quem supra diximus modo, exstitit generationis
 principium, tum quum simul omnia generari coeperunt. Ubi igitur in se
 recepit lucem ac spiritum impurus et infelix uterus ille incompositusque,

1. βρασμῷ Schneid.; βρόμῳ cod. Mill. Bern. Conf. infra, lib. X, § 11: ἀνέμου ἐπεγείροντος βρασμὸν καὶ ταραχόν. — 4. σκοτεινῷ Schneid.; σκολιῷ cod. Mill.; σκοτίῳ Bern. — κεκρατημένον cod. Mill. — 5. ὕδατος Bern.; φωτὸς cod. Mill. — 5 sqq. Haec sic leguntur in cod. et apud Mill. et Schneid.: ἐπεὶ οὖν. . . . ημάτων κύματα. . . . διαφόροις γ. . . . εσι μήτρα τίς. . . . κατεσπαρμέν. . . . ὡς ἐπὶ πάντων τῶν ζῴων θεωρεῖται. Quae

desunt suppleri ex eis quae supra leguntur, p. 213, 10-14. — 9. σφοδρὸς Schneid.; φοβερὸς cod. Mill. Bern. — 10. συρίγματι Schneid.; σύρματι cod. Mill. Bern. Conf. infra, lib. X, § 11. Ibi legimus: τοῦτον δὲ ἐπιτελεῖν εἶδος συρίγματι ὄφους παραπλήσιον. — παραπλήσιος. Πρῶτον οὖν Schneidew.; παραπλήσιος πλερωτός cod. Bern.; παραπλήσιος πλερωτῶ· ὡς conj. Mill. — 14. εἴσω Schneid.; εἰς ἦν cod. Mill. Bern.

νος, ὁ ἀνεμος τοῦ σκότους, ὁ πρωτόγονος τῶν ὑδάτων, γεννᾷ τὸν
 ἄνθρωπον, καὶ ἄλλο οὐδὲν εἶδος οὔτε ἀγαπᾷ οὔτε γνωρίζει ἢ ἀκά-
 θαρτος μήτρα. Ὁμοιωθεὶς οὖν ὁ ἄνωθεν τοῦ φωτὸς τέλειος Λόγος τῷ
 Φηρίῳ τῷ ὄφει, εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἀκάθαρτον μήτραν, ἐξαπατήσας
 5 αὐτὴν τοῦ Φηρίου τῷ ὁμοιώματι, ἵνα λύσῃ τὰ δεσμὰ τὰ περικει-
 μενα τῷ τελείῳ νοῦ τῷ γεννωμένῳ ἐν ἀκαθαρσίᾳ μήτρας ὑπὸ τοῦ ⁽¹⁴³⁾
 πρωτοτόκου τοῦ ὕδατος, ὄφεως, ἀνέμου, Φηρίου. Αὕτη, Φησί, ἐστὶν
 ἢ τοῦ δούλου μορφή, καὶ αὕτη ἢ ἀνάγκη τοῦ κατελθεῖν τὸν Λόγον
 τοῦ Θεοῦ εἰς μήτραν παρθένου. Ἄλλ' οὐκ ἔστι, Φησί, ἀρκετὸν τὸ
 10 εἰσεληλυθέναι τὸν τέλειον ἄνθρωπον, Λόγον, εἰς μήτραν παρθένου
 καὶ λῦσαι τὰς ὠδῖνας τὰς ἐν ἐκείνῳ τῷ σκότει· ἀλλὰ γὰρ μετὰ τὸ
 τὰ ἐν μήτρᾳ μυστήρια μυσαρὰ εἰσελθεῖν ἀπελούσατο καὶ ἔπινε τὸ
 ποτήριον ζῶντος ὕδατος ἀλλομένου, ὃ δεῖ πάντως πειεῖν τὸν μέλ-
 λοντα ἀποδιδύσκεσθαι τὴν δουλικὴν μορφήν καὶ ἐπενδύσασθαι ἐν-
 15 δυμα οὐράνιον.

20. Ταῦτά ἐστὶν ἃ λέγουσιν, ὡς δι' ὀλίγου ἐστὶν εἰπεῖν, οἱ

tum intus ingressus serpens, tenebrarum ventus, primogenitus aquarum,
 gignit hominem, neque aliam ullam aut dilexit aut novit impurus ille ute-
 rus speciem. Perfectum igitur supernæ lucis Verbum, induta monstruosi
 serpentis specie, in uterum impurum bestię similitudine deceptum intra-
 vit, ut solveret vincula circumdata menti perfectæ, quæ nascitur in impuro
 utero, a primogenito aquæ : serpente, vento, bestia. Hæc est, inquit, illa
 servi forma, et hæc illa necessitas ut Dei Verbum in uterum virginis des-
 cenderet. Non autem satis est perfectum hominem, Verbum, in uterum vir-
 ginis ingressum hos tenebrarum dolores ac luctus solvisse; sed, postquam
 ingressus est in impura uteri mysteria, ablutus est et poculum vivæ aquæ
 salientis bibit, quod debet omnino bibere quicumque formam servilem
 exuere et vestem cœlestem induere voluerit.

20. Hæc et talia jactitant, utquidem breviter dicere potuimus, sethianæ

4. εἰσῆλθεν Bern.; εἰσελθὼν cod. Mill. § 11. — 11. λῦσαι τὰς ὠδῖνας. Conf. Act.
 — 7. πρωτοτόκου τοῦ Bern.; πρωτοτό- Ap. 11, 24. — 11-12. τὸ τὰ ἐν μήτρᾳ
 κου cod. Mill. — Hæc sic legit Schneidew.: Schneid.; τὸ ἐν μήτρᾳ cod.; τὰ ἐν μήτρᾳ
 ἀνέμου. Φηρίου αὕτη κ. τ. λ. — 8. ἢ τοῦ conj. Mill. — 12. εἰσελθεῖν cod. Schn.;
 δούλου μορφή. Cf. B. Pauli ad Philipp. 11, ἐξελθὼν susp. Mill. — 13. Cf. Evang. B.
 7: μορφήν δούλου λαβὼν, et infra, l. X, Joan. 1v, 7, 14. — πειεῖν Mill.; ποιεῖν cod.

προσλάται τῶν Σηθιανῶν λόγων. Ἔστι δὲ ὁ λόγος αὐτῶν συγκείμενος ἐκ φυσικῶν καὶ πρὸς ἕτερα εἰρημένων ῥημάτων, ἃ εἰς τὸν ἴδιον λόγον μετὰγοντες διηγοῦνται καθάπερ εἶπομεν. Λέγουσι δὲ καὶ Μωσέα αὐτῶν συναίρεσθαι τῷ λόγῳ, ἐπὰν εἶπη «Σκότος καὶ γνόφος καὶ Θύελλα·» οὗτοι, Φησίν, οἱ τρεῖς λόγοι· ἢ ὅταν εἶπη ἐν παραδείσῳ γεγυμέναι τρεῖς, Ἄδάμ, Εὐάν, ὄφιν· ἢ ὅταν λέγῃ τρεῖς, Κάϊν, Ἄβελ, Σήθ, καὶ πάλιν τρεῖς, Σήμ, Χάμ, Ἰάφεθ· ἢ ὅταν λέγῃ τρεῖς πατριάρχας, Ἀβραάμ, Ἰσαάκ, Ἰακώβ· ἢ ὅταν λέγῃ τρεῖς ἡμέρας πρὸ ἡλίου καὶ σελήνης γεγυμέναι· ἢ ὅταν λέγῃ τρεῖς νόμους, ἀπαγορευτικόν, ἐφετικόν, διατιμητικόν. Ἀπαγορευτικὸς δὲ ἐστὶ νόμος· «Ἀπὸ παντὸς ξύλου τοῦ ἐν τῷ παραδείσῳ βρώσει φαγῆ, ἀπὸ δὲ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρὸν, οὐ μὴ φάγητε.» Ἐν δὲ τῷ λέγειν· «Ἐξέλθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου καὶ δεῦρο εἰς γῆν, ἣν ἄν σοι δείξω,» ἐφετικὸς, Φησίν, οὗτος ὁ νόμος· ἐλομένῳ γὰρ ἐστὶν ἐξελθεῖν, μὴ ⁽¹⁴⁴⁾ ἐλομένῳ δὲ μένειν. Διατιμητικὸς δὲ νόμος ἐστὶν ὁ λέγων· «Οὐ μοιχεύσεις, οὐ φονεύσεις, οὐ κλέψεις·» διατετίμηται γὰρ ἐκάστου τῶν ἀδικη-

doctrinæ antistites. Horum autem disciplina constat e naturalibus atque alio spectantibus verbis, quæ in sua convertentes explicant sicut dictum est. Quin et a Mose contendunt confirmari doctrinam suam, quum dixerit, «Tenebræ et caligo et turbo,» hæc, inquiunt, illa tria verba sunt, vel etiam quum dixerit fuisse in paradiso tres, Adam, Evam, Serpentem; vel tres nominaverit Cain, Abel, Seth, rursusque tres Sem, Cham, Japhet; patriarchas quoque tres, Abraham, Isaac, Jacob; tum dies ante solem et lunam tres; tum tres leges esse, qua prohibeatur, qua concedatur aliquid, qua puniatur. Prohibitoria autem lex hujusmodi: «Ab omni ligno quod est in paradiso comedendo vesceris, a ligno autem cognoscendi boni et mali nolite comedere.» Lex vero hæc, «Egredere e terra tua et a cognatione tua, et huc in terram quam ostendam tibi, veni,» hæc, inquam, lex est quæ concedit: nam et egredi volenti et manere nolenti licet. Jam hæc leges castigatoriæ, «Non mæchaberis, non occides, non furaberis,» nam sua cuique peccato pœna est.

1. προσλάται cod. corr. Schn.; πρωτο- Gen. correx. Schneid. — 11-13. Gen. 11, σλάται Mill. — 2. ἴδιον Schneid.; αἰδίου 16, 17. — 13-14. Gen. xii, 1. — 16-17. cod. Mill. — 11. φαγεῖν cod. Miller. Ex Conf. Exod. xx, 13, 15, et Deut. v, 17.

μάτων ζημία. Ἔστι δὲ αὐτοῖς ἡ πᾶσα διδασκαλία τοῦ λόγου ἀπὸ τῶν παλαιῶν Θεολόγων, Μουσαίου καὶ Λίνου καὶ τοῦ τὰς τελετὰς μάλιστα καὶ τὰ μυστήρια καταδείξαντος Ὀρφέως. Ὁ γὰρ περὶ τῆς μήτρας αὐτῶν καὶ τοῦ Ὀρφέως λόγος, καὶ ὁ φαλλός, ὅπερ ἐστὶν
 5 ἀνδρεία, διαρρήδην οὕτως ἐστὶν ἐν τοῖς Βακχικοῖς τοῦ Ὀρφέως. Τετέλεσται δὲ ταῦτα καὶ παραδέδοται ἀνθρώποις πρὸ τῆς Κελεοῦ καὶ Τριπτολέμου καὶ Δήμητρος καὶ Κόρης καὶ Διονύσου ἐν Ἐλευσῖνι τελετῆς, ἐν Φλιοῦντι τῆς Ἀττικῆς. Πρὸ γὰρ τῶν Ἐλευσινίων μυστηρίων ἐστὶ [τὰ] ἐν τῇ Φλιοῦντι τῆς λεγομένης Μεγάλης ὄργια.
 10 Ἔστι δὲ πασιὰς ἐν αὐτῇ, ἐπὶ δὲ τῆς πασιάδος ἐγγέγραπται μέχρι σήμερον ἡ πάντων τῶν εἰρημένων λόγων ἰδέα. Πολλὰ μὲν οὖν ἐστὶ

Illi autem totam suam ab antiquis theologis, a Musæo, a Lino, ab Orpheo illo qui initiationes potissimum et mysteria docuit, disciplinam mutuati sunt. Nam et pariter Orpheus de utero locutus est, et de phallo, quo significatur virilitas, atque hæc omnia ad verbum in Bacchicis Orphei leguntur. Et antequam Celei et Triptolemi et Cereris et Proserpinæ et Bacchi initia Eleusine fierent, factæ sunt Phliunte in Attica initiationes et hominibus traditæ. Nam ante Eleusinia mysteria, Phliunte Magnæ vocatæ orgia celebrabantur. Phliunte porticus est, cui inscripta cernitur hodieque species omnium quæ dicta sunt. Multa depicta videntur in porticu illa,

1. ἀπὸ Schneid.; ὑπὸ cod. Mill. — 4. Cod. Mill. et Schneid habent: ὁ ὀμφαλός quod corrigendum esse censuit v. d. Guigniaut et legendum ὁ φαλλός. Recte eum censuisse vocabulum ἀνδρεία, quod sequitur, probat. — 5. De his vide commentariolum in *Nuntiis litterariis* Gottingensibus, 1852; *Nachrichten*, n. 7, p. 95-99, et in *Mnemosyne*, II, p. 383 sqq. et *Comment. de mysteriis Cereris et Proserpinæ*, a v. d. Guigniaut, p. 70-75. — ἀνδρεία cod. Mill.; ἀρμονία Schn. — 8. Φλιοῦντι τῆς Ἀττικῆς Schneidew.; Φλιοῦντι τ. Ἀ. cod.; Φλυῆσιν vel Φλυῆ vel Φλυῆ τ. Ἀ. olim Schneid. Conf. *Comment. de myster. Cereris et Proserpinæ*, a V. D. Guigniaut, p. 72; Φλυεῖα τ. Ἀ. Brinkius coll. Harpo-

cratione s. v.; Φλιοῦντι τῆς Ἀχαΐας A. Meinekius, *Vindic. Strab.* p. 242. Conf. Pausan. I, xxxi, 4. — 9. Φλιοῦντι cod.; τῆς λεγομένης Μεγάλης ὄργια Schneid.; λεγομένη μεγαληγορία cod.; λεγομένη μεγάλη ἐορτή susp. Mill.; ἐστὶν τὰ Φλυῆσι λεγόμενα μεγάλα ὄργια olim Schneidew.; μεγάλα ὄργια Bunsenius, *Hippolytus and his age*, 2^d ed. London, 1854, I, p. 347; λεγόμενα μεγάλα vel Μεγάλης ὄργια R. Scottus; ἦν τὰ τῆς ἐν Φλυεῖα λεγομένης μεγάλης (Θεᾶς) ὄργια Brinkius; τὰ λεγόμενα Μεγάλης ὄργια A. Meinekius, loc. laud. Conf. Pausan. I, xxxi, 4. Schn. — 10. ἐγγέγραπται cod. — 10 sqq. Cf. v. d. Alf. Maury, *l. l.* IX, p. 149. — 11. ἡ πάντων Mill.; ἡ τὰ τῶν πάντων cod.

τὰ ἐπὶ τῆς πασιδάδος ἐκείνης ἐγγεγραμμένα· περὶ ὧν καὶ Πλούταρχος ποιεῖται λόγους ἐν ταῖς πρὸς Ἐμπεδοκλέα δέκα βίβλοις· ἔστι δ' ἐν τοῖς πυλεῶσι καὶ πρεσβύτης τις ἐγγεγραμμένος, πολίτης, πλερωτός, ἐντεταμένην ἔχων τὴν αἰσχύνην, γυναῖκα ἀποφεύγουσαν διώκων κυανοειδῆ. Ἐπιγέγραπται δὲ ἐπὶ τοῦ πρεσβύτου· Φάος ρύντης, ἐπὶ δὲ τῆς γυναικός· περηφικόλα. Ἔοικε δὲ εἶναι κατὰ τὸν Σηθιανῶν λόγον ὁ Φάος ρύντης τὸ Φῶς, τὸ δὲ σκοτεινὸν ὕδωρ ἢ φικόλα, τὸ δὲ ἐν μέσῳ τούτων διάστημα ἀρμονία ⁽¹⁴⁵⁾ πνεύματος μεταξὺ τεταγμένου. Τὸ δὲ ὄνομα τοῦ Φάους ρύντου τὴν ρύσιν ἀνωθεν τοῦ φωτός, ὡς λέγουσι, δηλοῖ κάτω. Ὡστε εὐλόγως ἂν τις εἴποι τοὺς Σηθιανούς ἐγγύς σου τελεῖν παρ' αὐτοῖς τὰ τῆς Μεγάλης Φλυῆσιν ὄργια. Τῇ δὲ διαιρέσει τῇ τριχῇ μαρτυρεῖν ἔοικε καὶ ὁ ποιητῆς λέγων· «Τριχθὰ δὲ πάντα δέδασθαι, ἕκαστα δ' ἔμμορε τι-

de quibus et Plutarchus loquitur in decem contra Empedoclem libris; occurrit in pylonibus senex quidam inscriptus, canus, alatus, intenta habens pudenda, feminam quamdam caeruleam insectans fugientem. Leguntur autem hæc seni inscripta, Φάος ρύντης; jam feminæ, περηφικόλα. Significare autem videtur, secundum Sethianos, Φῶς ρύντης lucem, φικόλα obscuram aquam, spatium vero quod his interjacet, videtur esse concentus ab interposito spiritu factus. Isto autem Φάους ρύντου nomine, ut dicunt, desuper in inferiora delapsa lux designatur. Unde jure contendere potest celebrari apud Sethianos Magnæ Matris Phlyasiorum orgia. Et divisioni trifariæ addere testimonium videtur his verbis poeta, «In tres partes omnia

2. ταῖς Millerus; τοῖς cod. Pro πρὸς dicere debebat *eis*, quod intelligitur ex Lampriæ catalogo (Fabric. *Bibl. Gr.* t. V, p. 160) qui habet *eis* Ἐμπεδοκλέα περὶ τῆς ε" οὐσίας βίβλια ε' Mill. — 3. δ' ἐν τοῖς Mill.; δὲ τοῖς cod. — πλείοσι cod. Schn.; πυλεῶσι susp. Mill. — 3-4. πλερωτός Millerus; πετρωτός cod. — 5. κυανοειδῆ Schn.; κυανοειδῆ cod. Mill. — 6. περηφικόλα cod. Mill. Schn.; Περσεφόνη Φλυά Brink. — 7. Φάος ρύντης Schneid.; Φάωνης ρυεῖς Brinkius, *Coll. hymno Orphico*, V, 7: πάντη δινηθεῖς πλερύγων ῥιπαῖς κατὰ κόσμον· || λαμπρὸν ἄγων Φάος

ἀγνόν, ἀφ' οὗ σε Φάνητα κικλήσκω, || ἠδὲ Πρίηπον ἀνακτα. Schneidew. — τὸ δὲ σκοτεινὸν ὕδωρ Schneid.; τὸ σκοτεινόν· ὕδωρ δὲ cod. Miller. — 8. φικόλα cod.; Περσεφόνη Φλυά Brink. — 9. Φάωντος ρύντος Brink. — 10. κάτω cod.; πρὸς τὸ κάτω Brink. — 11-12. τὰ τῆς Μεγάλης Φλυῆσιν ὄργια Schneidew.; τ. τ. μεγάλης Φλυῆσιν ἰονόργια cod. Millerus qui susp. συνόργια; τ. τ. Μ. Φλιασίας ὄργια Buns. loc. laud.; τ. τ. Μ. Φλιασίων ὄργια vide Guigniaut, loc. laud., R. Scottus et Meinek.; τὰ τῆς μεγάλης Θεᾶς Φλυῆσιν ὄργια Brink. — 13. Hom. *Il.* xv, 189.

« μῆς· » τουτέστι τῶν τριχῆ διηρημένων ἑκάστων εἴληφε δύναμιν. Καὶ τὸ ὕδωρ δὲ τὸ ὑποκείμενον κάτω σκοτεινόν, ὅτι δέδυκε τὸ Φῶς, καὶ ἀνακομίσασθαι καὶ λαβεῖν ἄνωθεν δεῖ τὸν κατενηνεγμένον σπινθῆρα ἀπ' αὐτοῦ, οὕτως εἰκόασιν οἱ πάνσοφοι Σηθιανοὶ παρ' Ὀμήρου
5 λαβόντες λέγειν·

Ἴστω γὰρ (φησί) τόδε γαῖα καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὑπερθεν,
καὶ τὸ κατειβόμενον Στυγὸς ὕδωρ, ὅς τε μέγιστος
ὄρκος δεινότατός τε πᾶσι μακάρεσσι θεοῖσι·

τουτέστιν ἀποτρόπαιόν τι καὶ φρικτὸν οἱ θεοὶ καθ' Ὀμηρον εἶναι
10 τὸ ὕδωρ νομίζουσιν, ὅπερ ὁ λόγος τῶν Σηθιανῶν φοβερὸν εἶναι φησί τῷ νοῦ.

21. Ταῦτ' ἐστὶν ἃ λέγουσι καὶ τοιούτοις παραπλήσια ἐν ἀπείροις συγγραμμάσι· πείθουσι δὲ ἐντυγχάνειν τῷ περὶ κράσεως καὶ μίξεως λόγῳ τοὺς μαθητευομένους, ὅς μεμελέτηται ἄλλοις τε πολλοῖς
15 καὶ Ἀνδρονίκῳ τῷ περιπατητικῷ. Λέγουσιν οὖν οἱ Σηθιανοὶ τὸν περὶ κράσεως καὶ μίξεως λόγον συνεσίαναι τῷδε τῷ τρόπῳ· τὴν ἀκτῖνα τὴν φωτεινὴν ἄνωθεν ἐγκεκράσθαι, καὶ τὸν σπινθῆρα τὸν

«divisa sunt, nec suus cuique deficit honos;» id est, sua cuique trium parlium contingit virtus. Jam quod debeat subjacens infra obscura et caliginosa aqua, quum in eam decidit lux, scintillam delatam ad se servare rursusque attollere, videntur isti doctissimi Sethiani hoc ab Homero deprompsisse :

Hoc scito, tellusque ferax, cœlumque profundum,
Et Stygio stillans fluvius de gurgite magno
Qui ligat ante omnes jurantia numina vinclo,

id est, horribilem et fugiendam aquam esse Homerici dii putant, quæ quidem, apud Sethianos, animæ formidanda dicitur.

21. Hæc et alia istius modi in scriptis innumeris dictitant. Suis autem suadent discipulis ut hanc de conflatione et commixtione doctrinam legant, a multis quidem elaboratam, præsertim ab Andronico peripatetico. Hanc vero hoc modo Sethiani explicant : radium lucidum infusum atque immer-

2. ὅτι cod. Mill. Schneid. — 6-8. Hom. qui conjicit legendum esse *στοιχεῖον*. —
II. xv, 36-38. — 10. *φοβερός* cod. — 14. *ὅς* Mill.; *ὡς* cod. — *πολλοῖς*, *ἀλλὰ* cod.
11. *τῷ νοῦ* Schneidew.; *τὸν οἱ* cod. Mill. Mill. Schneid.

ελάχιστον ἐν τοῖς σκοτεινοῖς ὕδασι κάτω καταμεμῖχθαι λεπλῶς
καὶ συνηνῶσθαι καὶ γεγονέναι ἐν ἐνὶ Φυράματι, ὡς μίαν ὁσμην
ἐκ πολλῶν καταμεμιγμένων ἐπὶ τοῦ πυρὸς Ψυμιάματων, καὶ δεῖ
τὸν ⁽¹⁴⁶⁾ ἐπισλήμονα, τῆς ὁσφρήσεως ἔχοντα κριτήριον εὐαγές,
ἀπὸ τῆς μιᾶς τοῦ Ψυμιάματος ὁσμῆς διακρίνειν λεπλῶς ἕκαστον 5
τῶν καταμεμιγμένων ἐπὶ τοῦ πυρὸς Ψυμιάματων, οἷονεὶ σίλυρακα
καὶ σμύρναν καὶ λίβανον, ἢ εἴ τι ἄλλο εἶη μεμιγμένον. Χρῶνται
καὶ ἑτέροις παραδείγμασι, λέγοντες καταμεμῖχθαι καὶ χρυσίω
χαλκόν, καὶ τέχνη τις εὐρηται ἢ διακρίνουσα τὸν χαλκὸν ἀπὸ τοῦ
χρυσίου. Ὁμοίως δὲ κἂν ἐν ἀργύρῳ κασσίτερος ἢ χαλκὸς ἢ τι τῶν 10
ἑμογενῶν καταμεμιγμένον εὐρεθῆ, μίξεως τινὶ τέχνη κρείττονι καὶ
ταῦτα διακρίνεται. Ἢδη δὲ τις καὶ ὕδωρ μεμιγμένον οἴνῳ διακρίνει.
Οὕτω, Φασί, κἂν πάντα τὰ συγκεκραμένα διακρίνεται. Καὶ δὴ
ἀπὸ τῶν ζῶων, Φησί, καταμάνθανε. Τελευτήσαντος γὰρ τοῦ ζῴου
ἕκαστα διακρίνεται, καὶ λυθέντος οὕτω τὸ ζῶον ἀφανίζεται. Τοῦτο 15
ἐστὶ, Φησί, τὸ εἰρημένον· «Οὐκ ἦλθον εἰρήνην βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν,
«ἀλλὰ μάχαιραν,» τουτέστι τὸ διχάσαι καὶ χωρίσαι τὰ συγκεκρα-

sum desuper esse, et scintillam in inferiores aquas obscurasque leviter esse
delapsam, et adunatam et commixtam, sicut e multis commixtis in igne
suffimentis unus fit odor, et si cui acutum et subtile narium iudicium erit,
is ab uno suffimenti odore singula quæque igni commixta suffimenta agno-
scet, velut storacem et myrrham et libanum aut alia injecta ejusmodi. Aliis
etiam exemplis usi, commixtum æs auro dicunt, et ars inventa est qua fit
æris ab auro discrimen; jam si mixtum argento cassiterum est aut æs aut
aliquid ejusdem generis, discernuntur hæc etiam arte quadam quæ mixtu-
ram superat; nonnulli adeo vino mixtam aquam discernunt; sic, inquit,
possunt mixta omnia discerni. Quod et ab animalibus intelligere potes.
Animalis enim mortui partes secernuntur, quo dissoluto evanescit animal,
secundum dictum illud, «Non veni pacem mittere in terram, sed gla-
«dium,» id est ut commixta discernerem ac separarem. Discernuntur et

9. χαλκός cod. corr. Mill. — 12. οἴνω 16-17. Conf. Evang. secund. B. Matth.
διακρίνει Schneidew.; αἰνωδία κρήνη cod. X, 34: Μη νομίσητε ὅτι ἦλθον βαλεῖν
Mill. — 13. κἂν Schneid.; καὶ κἂν cod. εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἦλθον βαλεῖν
Mill. — 15. Melius scribetur λυθέν. — εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν.

μένα. Διχάζεται γὰρ καὶ διακρίνεται ἕκαστα τῶν συγκεκριμένων οἰκείου χωρίου τυχόντα. Ὡς γὰρ ἐστὶ χωρίον συγκράσεως τοῖς ζῴοις ἅπασιν ἔν, οὕτω καὶ τῆς διακρίσεως καθέσθηκεν ἔν, ὃ οἶδεν οὐδεὶς, Φησὶν, ἢ μόνοι ἡμεῖς, οἱ ἀναγεννώμενοι πνευματικοὶ οὐ σαρκικοί, ὧν ἐστὶ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ἄνω. Οὕτω παρεισδύοντες διαφθείρουσι τοὺς ἀκρωμένους, ὅτε μὲν ἀποχρώμενοι ῥητοῖς, εἰς ὃ θέλουσι συναίγοντες κακῶς τὰ καλῶς εἰρημένα, φωλεύουσί τε τὸ ἑαυτῶν ἀδίκημα διὰ παραβολῶν ὧν βούλονται. Πάντα οὖν, φησί, καθὼς εἴρηται, τὰ συγκεκριμένα⁽¹⁴⁷⁾ ἔχει χωρίον ἴδιον καὶ τρέχει πρὸς τὰ οἰκεία, ὡς σίδηρος πρὸς τὴν Ἡρακλείαν λίθον, καὶ τὸ ἄχυρον ἠλέκτρον πλησίον, καὶ τῷ κέντρῳ τοῦ Θαλασσίου ἰέρακος [ἔλκεται] τὸ χρυσίον. Οὕτως ἢ τοῦ καταμειγμένου τῷ ὕδατι φωτὸς [ἀκτίς,] οἰκείου χωρίου ἐκ διδασκαλίας καὶ μαθήσεως μεταλαβοῦσα, σπεύδει πρὸς τὸν Λόγον τὸν ἄνωθεν ἐλθόντα ἐν εἰκόνι δουλικῇ, καὶ γίνεται μετὰ τοῦ Λόγου Λόγος ἐκεῖ ὅπου Λόγος ἐστὶ, μᾶλλον ἢ ὁ σίδηρος πρὸς τὴν Ἡρακλείαν λίθον. Καὶ ὅτι ταῦθ' οὕτως ἔχει, φησί, καὶ

separantur singula quæque commixta, ubi proprium suum locum obtinent. Sicut enim animalium omnium commixtioni unus est locus, ita quoque unus est dissolutionis locus, quem nemo novit, nisi nos, qui non ex carne, sed ex spiritu renati sumus, qui nostram in altissimo cælo civitatem habemus. His artibus usi subrepunt isti, et, si quis eis aurem præbuerit, eum perdunt perfida verborum interpretatione, dum quæ bene sunt dicta ad pravum sensum suum detorquent, et flagitia sua comparationibus quibuscumque abscondunt. Suus cuique mixtarum rerum, ut jam dictum est, est locus, et omnes ad propria currunt, tanquam ferrum Herculeo occurrit lapidi, et palea electro, et aculeo marini accipitris aurum. Sic lucidus radius mixtus aquæ, suum e disciplina et scientia istorum adeptus locum, ad Verbum redire properat degressum desuper sub servi specie, Verbumque cum Verbo illic est ubi Verbum est firmiter junctum quam ferrum Herculeo la-

1. συγκεκριμένα cod.; συγκεκριμμένων cod. — 8. οὖν cod.; ῥοῦν Mill. — 9. χωρίον Schn. — 10. σίδηρος πρὸς Mill.; σίδηρος cod. — 11. τῷ κέντρῳ] supra,

ἢ κερκίς, p. 207-8. Schneid. — 11. ἔλκεται quod necessarium est supplēvi. — 12-13. ἀκτίς, οἰκείου Schneidew.; ἀκτίς οἰκείου cod.; δύναμις οἰκείου susp. Mill.

πάντα διακρίνεται ἐπὶ τῶν οἰκείων τόπων τὰ συγκεκριμένα, μάν-
 θανε. Φρέαρ ἐστὶν ἐν Πέρσαις ἐν Ἄμπῃ πόλει παρὰ τὸν Τίγριν
 ποταμόν· ὠκοδόμηται δὲ παρὰ τὸ Φρέαρ ἄνω δεξαμενὴ τις ἔχουσα
 τρεῖς ἀφεταιρίας ἀπ' αὐτῆς. Οὗ Φρέατος ἀντλήσας κάδῳ ἀνεύγκας
 τὸ ἀπὸ τοῦ Φρέατος ἀντληθὲν ὅ τι ποτέ ἐστίν, ἔχεεν εἰς τὴν παρα- 5
 κειμένην δεξαμενὴν· τὸ δὲ χυθὲν ἔλθον ἐπὶ τὰς ἀφεταιρίας ἐν ἐνὶ
 σκεύει ἀναληφθὲν διακρίνεται. Καὶ ἐν μὲν πρώτη ἄλας πηγνύμε-
 νον δείκνυται, ἐν ἑτέρῃ δὲ τῶν ἀφεταιριῶν ἄσφαλτος, ἐν δὲ τῇ
 τρίτῃ ἔλαιον. Μέλαν δὲ ἐστὶ τὸ ἔλαιον, ὡς, Φησί, καὶ Ἡρόδοτος
 ἱστορεῖ, καὶ ὁσμὴν παρεχόμενον βαρεῖαν· ραδινάκην δὲ αὐτὸ οἱ 10
 Πέρσαις καλοῦσιν. Ἡρκεῖ, φασὶν οἱ Σηθιανοί, πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ
 προκειμένου ἢ τοῦ Φρέατος ὁμοιότης πάντων μᾶλλον τῶν προειρη-
 μένων.

22. Ἰκανῶς δοκεῖ ἡμῖν σεσαφηνίσθαι ἢ τῶν Σηθιανῶν γνώμη.
 Εἰ δὲ τις ὄλην τὴν κατ' αὐτοὺς πραγματείαν βούλεται μαθεῖν, ἐν 15
 τυχέτω βιβλίῳ ἐπιγραφομένῳ «Παράφρασις Σήθ·» ⁽¹⁴⁸⁾ πάντα γὰρ
 τὰ ἀπόρρητα αὐτῶν ἐκεῖ εὐρήσει ἐγκείμενα. Ἄλλ' ἐπεὶ τὰ κατὰ

pidi. Atque ita hæc se habere, et conflata omnia suis in locis discerni, dis-
 cito. Apud Persas, in urbe Ampa, propter Tigrim fluvium, puteus est, et
 juxta puteum ædificatum receptaculum quod tria habet emissaria. Ex quo
 puteo ubi quis hauserat tuleratque sursum aliquid per cadum, quidquid id
 esset, fundebat in juxtapositum receptaculum: quod sic infusum, ubi in
 emissaria venit, vasculo uno receptum discernitur. In primo receptaculo
 concretum salem videas, in secundo asphaltum, in tertio oleum: nigrum
 hoc erat, ut etiam ab Herodoto narratur, et graveolens; quod rhadinace no-
 men apud Persas habet. Hanc solam putei similitudinem, magis quam omnia
 quæ supra dicta, sufficere contendunt Sethiani ad ipsorum doctrinam de-
 monstrandam.

22. Satis mihi videor Sethianorum placita conspicua fecisse. Si cui
 totam istorum expositionem ediscere libet, legat librum qui inscriptus est
Paraphrasis Seth, in quo omnia secreta eorum reperiet perscripta. Sed

1. συγκεκριμένα cod. Miller.; συγκε- 7. ἐν μὲν πρώτη ἄλας Schneid.; ἐν μὲν
 κραμένα Schneid. — 2. Ἄμπη Schneid.; ἄλας cod. Mill. — 9. ὅς φησι cod. Conf.
 Ἄμπη cod. Mill. Conf. Herod. VI, xx. — Herod. VI, cxix. — 14. σεσαφηνεῖσθαι cod.

τοὺς Σηθιανοὺς ἐξεθέμεθα, ἴδωμεν τίνα ἐστὶ καὶ τὰ Ἰουστίνῳ δοκῶντα.

δ'. Ἰουστίνος.

23. Ἰουστίνος πάντῃ ἐναντίος τῇ τῶν ἀγίων γραφῶν γενόμενος διδαχῇ, προσέτι δὲ καὶ τῇ τῶν μακαρίων εὐαγγελιστῶν γραφῇ ἢ
 5 Φωνῇ, ὡς ἐδίδασκεν ὁ Λόγος τοὺς μαθητὰς λέγων· «Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν
 «μὴ ἀπέλθητε,» ὑπερ δηλοῖ μὴ προσέχειν τῇ τῶν ἐθνῶν ματαία
 διδασκαλία, οὗτος ἐπὶ τὰ ἐθνῶν τερατολογούμενα καὶ διδασκόμενα
 ἀναγαγεῖν πειρᾶται τοὺς ἀκροωμένους, αὐτολεξεί τὰ παρ' Ἑλλήσι
 μυθεύμενα διηγούμενος, οὔτε πρότερον διδάξας οὔτε παραδοὺς τὸ
 10 τέλειον αὐτοῦ μυστήριον, εἰ μὴ ὄρκῳ δῆση τὸν πλανώμενον. Ἐπειτα
 τοὺς μύθους παρατίθησι ψυχαγωγίας χάριν, ὅπως οἱ ἐντυγχάνοντες
 τῇ τῶν βίβλων ἀναρίθμῳ φλυαρία παραμύθιον ἔχωσι τὰ μυθεύμενα
 (ὃν τρόπον εἴ τις ὁδὸν μακρὰν βαδίζων, παρατυχῶν καταλύματι
 ἀναπαύεσθαι δοκεῖ), καὶ οὕτως πάλιν ἐπὶ τὴν τῶν ἀναγνωσμάτων

expositis jam Sethianorum opinionibus, videamus et quæ Justino placuerint.

IV. JUSTINUS.

23. Justinus, contra id quod in sacris libris scriptum est, imo et contra beatorum evangelistarum scripta et sermonem quibus Verbum discipulos docebat his verbis, «in viam gentium ne abieritis» (id est ne quis inani gentium disciplinæ attendat aures), iste ad prodigia a gentibus tradita et enarrata discipulos suos reducere conatur Græcorumque fabulosa ad verbum expandit, nec vult alicui tradere perfectum suum mysterium, quin prius eum jurejurando alligaverit deceptum. Deinde fabulas auditoribus enarrat lenocinii causa, ut illi qui libros legunt infinita ineptia oppletos fabularum illecebris detineantur (haud secus ac viator, si longam ire viam coactus in diversorium inciderit quiescendo delectatur), atque ita rursus ad argumen-

CAP. IV, l. 3. De Justino nulla mentio est in ecclesiasticis Annalibus, neque nomen ejus profertur ab ullo auctore. Videtur autem Naassenis annumerandus esse; quos inter peculiarem sectam effinxit, placitis suis et nominibus ex cabbala Judæorum

potius depromptis, quam ex Herodoto, ut noster insulse dixit. — 4. εὐαγγελιστῶν ἐγγράφῳ Schneidew.; εὐαγγελίων γραφῇ ἢ cod. Mill. — 5-6. Matth. x, 5. — 13. κατάλυμά τι cod. corr. Mill.

τραπέντες πολυμάθειαν μὴ μισήσωσιν, ἕως ἐπὶ τὸ ὑπ' αὐτοῦ τεχνα-
ζόμενον ἀνόμημα διὰ πλειόνων ἐξηγηθέντες ὀρμήσωσι τετυφωμέ-
νοι, οὓς φρικτοῖς καταδήσας πρότερον ὄρκοις μήτε ἐξειπεῖν μήτε
ἀποσιῆναι ὁμολογεῖν ἀναγκάσας, οὕτω παραδίδωσι τὰ ὑπ' αὐτοῦ
ἐφευρημένα μετὰ ἀσεβείας μυστήρια, πῆ μὲν, καθὰ προείπομεν, 5
μύθοις Ἑλληνικοῖς χρησάμενος, πῆ δὲ παραπεποιημένοις βιβλίοις,
κατὰ τι παρεμφαίνουσι ταῖς προειρημέναις αἰρέσεσιν. Οἱ πάντες
γὰρ ἐνὶ πνεύματι συνωθούμενοι εἰς ἓνα βυθὸν ἀμάρας συνάγονται,
ἄλλοι ἄλλως τὰ αὐτὰ διηγούμενοι καὶ μυθεύοντες· οὗτοι δὲ ἰδίως οἱ
πάντες γνωστικούς ἑαυτοῦς ⁽¹⁴⁰⁾ ἀποκαλοῦσι, [ὥσει] τὴν Θαυμασίαν 10
γνώσιν τοῦ τελείου καὶ ἀγαθοῦ μόνοι καταπεπωκότες.

24. Ὁμνε δέ, φησὶν Ἰουστίνος, εἰ γινῶναι θέλεις «ἃ ὀφθαλ-
μὸς οὐκ εἶδε καὶ οὓς οὐκ ἤκουσεν, οὐδὲ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου
«ἀνέβη,» τὸν ἐπάνω πάντων ἀγαθόν, τὸν ἀνώτερον, ἄρρητα φυ-
λάξαι τὰ τῆς διδασκαλίας σιγώμενα· καὶ γὰρ καὶ ὁ πατὴρ ἡμῶν, 15
ιδῶν τὸν Ἀγαθὸν καὶ τελεσθεὶς παρ' αὐτῷ, τὰ τῆς σιγῆς ἄρρητα

tum conversi ne oderint diffusam doctrinam, donec ipsius delirium, quod sol-
lenter extruxit, per ambages excantati et demulsi, ultro amplectantur: quos
horrendis juramentis obstrinxit prius, coegitque ut nec vulgarent aliquid, nec
approbare desinerent; sic mysteria quæ ipse impie excogitavit, tradit, nunc,
ut jam diximus, adhibens græcas fabulas, nunc fictitios libros qui aliqua ex
parte supra dictas hæreses referunt. Omnes enim isti uno eodemque flatu com-
pulsus in eundem abyssum sentinæ simul deferuntur; eadem enim docent, et
easdem fingunt fabulas alii aliter; et sese omnes proprio nomine gnosticos
vocant, quippe qui perfecti et boni miram cognitionem soli imbiberint.

24. Jura, inquit Justinus, si tibi nosse in animo est «quæ oculus non
«vidit nec auris audivit, quæque in cor hominis non ascenderunt,» eum
dico qui bonus super omnia, qui omnibus superior est, jura te disciplinæ
arcana silentio servaturum: nam et pater noster, quum vidisset eum qui
Bonus est et apud eum initiatus esset, arcana tacuit, et juravit sicuti scrip-

2-3. τετυπωμένοι cod. corr. Mill. — — 12. Hæc et sqq. e suo loco videntur
10. [ὥσει] restitui quod forsitan confusum transmutata, — 12-13. B. Pauli ad Cor.
cum ultimis ἀποκαλοῦσι litteris exciderat. I, 11, 9. — 14. Ἀγαθὸν Schneid.; ἀγαθῶν
— 11. καταπεπωκότες cod. corr. Mill. cod. Mill.

- ἐφύλαξε, καὶ ὤμοσε καθὼς γέγραπται, « ὤμοσε Κύριος καὶ οὐ μετα-
 « μεληθήσεται. » Ταῦτα τοίνυν οὕτω κατασφραγισάμενος πλείοσι μύ-
 θοις ψυχαγωγεῖ διὰ πλειόνων (βιβλίων), καὶ οὕτως ἐπὶ τὸν Ἀγαθὸν
 ἄγει, τελειῶν τοὺς μύστας τὰ ἄλλα μυστήρια. Ἴνα δὲ μὴ διὰ πλειό-
 5 νων ὀδεύσωμεν, ἐκ μιᾶς αὐτοῦ βίβλου τὰ ἄρρητα ἐπιδείξομεν, οὔσης
 καθὼς νομίζει ἐνδόξου. Αὕτη δὲ ἐπιγράφεται Βαρούχ· ἐν ἧ μίαν τῶν
 πολλῶν μυθολογίαν ἐκτιθεμένην ὑπ' αὐτοῦ δηλώσομεν, οὔσαν παρὰ
 Ἡρόdotῳ, ἣν ὡς καινὴν τοῖς ἀκροαταῖς παραπλάσας διηγεῖται, ἐξ
 αὐτῆς πᾶσαν σύστασιν τοῦ κατ' αὐτὸν διδασκαλείου ποιούμενος.
 10 25. Ἡρόdotος μὲν οὖν τὸν Ἡρακλέα φησὶν ἀπὸ τῆς Ἐρυθθείας
 τοῦ Γηρυόνου τὰς βοῦς ἄγοντα εἰς τὴν Σκυθίαν ἐλθεῖν, κεκμηκότα
 δὲ ἀπὸ τῆς πορείας εἰς ἔρημόν τι χωρίον κατακλιθέντα κοιμηθῆναι
 ὀλίγον· ὑπνώσαντος δὲ αὐτοῦ ἀφανῆ γενέσθαι τὸν ἵππον, ἐφ' οὗ
 15 καθεζόμενος διώδευσε τὴν μακρὰν ὁδὸν· περιεγεγερθεὶς δὲ ζήτησιν
 ἐποιεῖτο ἐπὶ τῆς ἐρημίας πολλήν, εὐρεῖν πειρώμενος τὸν ἵππον.
 Καὶ τοῦ μὲν ἵππου διαμαρτάνει, κόρην δὲ τινα μιξοπάρθενον εὐ-

tum est : « Juravit Dominus, et non poenitebit eum. » His igitur ita obsi-
 gnatis, fabulis compluribus plures per libros allicit legentes et sic eos du-
 cit ad eum qui Bonus est initiatque secretis mysteriis mystas. Sed, ne per
 plura vagemur, secreta ostendamus ex uno istius libro, quem quidem ipse
 existimat celebrem. Cui titulus Baruch, ex quo unam e multis quas enar-
 rat iste eligamus fabulam, jam ab Herodoto antea narratam, quam tamen
 inde expressam velut novam legentibus affert, totum doctrinae suae ordinem
 ex ea provenire arbitratus.

25. Refert igitur Herodotus Herculem, quum ex Erythea Geryoni boves
 educeret, in Scythiam devenisse, ibique, itinere defatigatum, in deserto
 quodam loco quievisse paululum; dormiente autem eo, equum evanuisse
 quo vectus longam confecerat viam; experrectum deinde, undique lustra-
 visse desertum si forte equum suum inveniret. Nec reperit equum, sed puel-

1-2. Ps. cix, 4. — 3. (βιβλίων) abun- νήν Schneid.; ξένην cod. Mill. — 9. δι-
 dare videtur et e sequente βίβλου natum. δασκαλείου cod. — 10. Ἐρυθρᾶς cod. Mill.;
 — τὸν Ἀγαθὸν Mill.; τῶν ἀγαθῶν cod. — Ἐρυθθείας Schneid. — 10 sqq. Cf. Herod.
 4. ἄλλα Schneidew.; ἄλλα cod.; τ' ἄλλα IV, viii-x. — 16. τοῦ μὲν Schneid.; τῆς
 conj. Mill. — δὲ Mill.; καὶ cod. — 8. και- μὲν cod. Mill.

ρὼν ἐπὶ τῆς ἐρημίας ἐπηρώτα, εἰ εἶη⁽¹⁵⁰⁾ σου τεθεαμένη τὸν ἵππον.
 Ἡ δὲ κόρη φησὶν εἰδέναι μὲν, μὴ δεῖξειν δὲ πρότερον αὐτῷ, εἰ μὴ
 πρὸς μῖξιν φιλίας συνέλθῃ αὐτῇ ὁ Ἡρακλῆς. Ἦν δέ, φησὶν ὁ Ἡρό-
 δοτος, τὰ ἄνω αὐτῆς μέχρι βουβῶνος παρθένου, πᾶν δὲ τὸ κάτω
 σῶμα μετὰ βουβῶνα φρικτὸν τι θῆμα ἐχίδνης. Σπουδῇ δὲ τῆς 5
 περὶ τὸν ἵππον εὐρέσεως ὁ Ἡρακλῆς πείθεται τῷ Θηρίῳ· ἔγνω γὰρ
 αὐτὴν καὶ ἐποίησεν ἐγκύμονα, καὶ προεῖπεν αὐτῇ μετὰ τὴν γυνῶ-
 σιν, ὅτι ἔχει κατὰ γαστήρος ἐξ αὐτοῦ τρεῖς ὁμοῦ παῖδας, οἵτινες
 ἔσονται ἐπιφανεῖς. Ἐκέλευσε δὲ αὐτοῖς γεννωμένοις ὀνόματα θεῖναι
 τὴν τεκοῦσαν, Ἀγάθυρσον, Γελωνὸν καὶ Σκύθην. Λαβὼν δὲ τούτου 10
 μισθὸν τὸν ἵππον παρὰ τῆς Θηριώδους κόρης, ἀπηλλάττετο φέ-
 ρων καὶ τὰς βοῦς. Μακρὸς δὲ ὁ μετὰ ταῦτα μῦθος Ἡροδότῳ, χαι-
 ρέτω δὲ τὸ νῦν. Τίνα δὲ τὰ Ἰουσίινω δοκοῦντα, μετὰγοντι τὸν μῦθον
 εἰς τὴν τῶν ὄλων γέννησιν, ἡμεῖς διηγησόμεθα.

26. Οὗτος φησὶν· Ἦσαν τρεῖς ἀρχαὶ τῶν ὄλων ἀγέννητοι, ἀρ- 15
 ρενικαὶ δύο, Θηλυκὴ μία. Τῶν δὲ ἀρρενικῶν ἡ μὲν τις καλεῖται

lam in deserto vidit semivirginem, a qua percontatus est an forte equum viderit : respondit hæc se vidisse quidem, sed non prius monstraturam ei, quam secum in conjugium congressus esset Hercules. Erat autem, ait Herodotus, quoad superiora corporis, pube tenus virgo, quoad inferiora vipera quædam adpectu horribilis. Quum autem equum reperire valde cuperet Hercules, belluæ obtemperavit : cognovit eam, et gravidam fecit, et dixit ei, postquam eam cognoverat, conceptos ex se esse in ventre ejus tres una filios, aliquando celebres futuros : his a matre jussit dari nomina, ubi nati forent, Agathyrsum, Gelonum, et Scytham. Nactus hujus facinoris mercedem, equum scilicet, a puella bestiali, etiam cum bobus abiit. Longa post hæc apud Herodotum fabula producitur, sed abeat in præsens quo libnerit. Quænam autem Justinus hinc sibi placita finxerit hanc fabulam de generatione universorum interpretatus, jam exponemus.

26. Hic igitur enarrat : Fuere universorum tria principia ingenerata, mascula duo, unum femineum. Masculorum alterum vocatur Bonus, neque

11. ἀπηλλάττετο cod. — 13. τὸ νῦν 15 sqq. Conf. infra, l. X, § 15. — 16. εἰ Mill.; τὸν νοῦν cod. — μετὰγοντα cod. — cod.; ἡ Mill.

Ἄγαθός, αὐτὸ μόνον οὕτως λεγόμενος, προγνωστικός τῶν ὄλων. Ἡ δὲ ἐτέρα πατήρ πάντων τῶν γεννητῶν, ἀπρόγνωστος [καὶ ἀγνωστος] καὶ ἀόρατος. Ἡ δὲ Θήλεια ἀπρόγνωστος, ὀργίλη, δίγνωμος, δίσωμος, κατὰ πάντα τῇ κατὰ τὸν Ἡροδότου μῦθον ἐμφερής, μέχρι
 5 βουβῶνος παρθένος, ἔχιδνα δὲ τὰ κάτω, ὡς φησὶν Ἰουσίλιος. Καλεῖται δὲ Ἐδέμ αὕτη ἡ κόρη καὶ Ἰσραήλ. Αὗται, φησὶν, αἱ ἀρχαὶ τῶν ὄλων, ρίζαι καὶ πηγαί, ἀφ' ὧν τὰ πάντα ἐγένετο· ἄλλο δὲ ἦν οὐδέν. Ἰδὼν οὖν ὁ πατήρ τὴν μιξοπάρθενον ἐκείνην ἀπρόγνωστος ὧν τὴν Ἐδέμ, ἦλθεν εἰς ἐπιθυμίαν αὐτῆς· Ἐλωεὶμ δέ, φησὶν, κα-
 10 λεῖται οὗτος ⁽¹⁵¹⁾ ὁ πατήρ· οὐδὲν δ' ἦτιον ἐπεθύμησε καὶ ἡ Ἐδέμ τοῦ Ἐλωεὶμ, καὶ συνήγαγεν αὐτοὺς ἡ ἐπιθυμία εἰς μίαν Φιλίας εὐνοίαν. Γεννᾷ δὲ ἀπὸ τῆς συνόδου τῆς τοιαύτης ὁ πατήρ ἐκ τῆς Ἐδέμ ἑαυτῷ ἀγγέλους δώδεκα. Ὄνόματα δὲ ἐστί τῶν πατρικῶν ἀγγέλων τὰδε· Μιχαήλ, Ἀμήν, Βαρούχ, Γαβριήλ, Ἡσαδδαῖος..... Καὶ τῶν
 15 μητρικῶν ἀγγέλων, ὧν ἐποίησεν ἡ Ἐδέμ, ὁμοίως ὑποτέτακται τὰ ὀνόματα· ἐστί δὲ ταῦτα, Βάβελ, Ἀχαμῶθ, Νάας, Βήλ, Βελίας,

aliud quidquam habet hoc nomen, et præscit universa. Alterum genitorum omnium pater, qui nec præscit nec scit nec videt. Feminæ autem improvidum, iracundum, bimens, bicorpor, Herodoteæ belluæ persimile, pube tenus virgo, vipera subter, ut ait Justinus. Nomina huic puellæ sunt Edem et Israel. Talia principia sunt universorum, radices et fontes, e quibus omnia genita sunt; neque aliud quidquam fuit. Improvidus igitur pater cui nomen datur Elohim, semivirginem Edem quum adspexisset, concupivit eam; concupivit etiam illum virgo Edem, et pari cupidine ambo in unum commercium amoris convenerunt. Gignit ex tali coitu pater ex Edem duodecim sibi angelos: paternis angelis hæc sunt nomina: Michael, Amen, Baruch, Gabriel, Esaddæus.... Et maternis angelis, quos tulit Edem, pariter ab illo subjecta sunt nomina: Babel, Achamoth, Naas, Bel, Belias, Satan,

2. πατήρ Schneid.; μήτηρ cod. Mill. Cf. infra, lib. X, § 15. — 2-3. [καὶ ἀγνωστος.] Conf. lib. X, § 15. — 3. Θήλεια. Cf. lib. X, § 15; Θήλυς cod. Millerus. — δίγνωμος. Conf. lib. X, § 15; ἀγνώμων

cod. Millerus. — 4. πάντα. Conf. lib. X, § 15; ὄντα cod. Mill. — 10. δ' add. Mill. — 11-12. εὐνοίαν cod. Mill. Schn.; εὐνήν R. Scottus. — 16. Βαβελαχαμῶς cod.; Βάβελ, Ἀχαμῶς Mill.

Σατάν, Σαήλ, Ἄδωναῖος, Κανίθαν, Φαραώ, Καρκαμενώς, Λάθεν. Τούτων τῶν εἰκοσιτεσσάρων ἀγγέλων οἱ μὲν πατρικοὶ τῷ πατρὶ συναίρονται καὶ πάντα ποιοῦσι κατὰ τὸ Φέλημα αὐτοῦ· οἱ δὲ μητρικοὶ τῇ μητρὶ Ἐδέμ· τούτων δὲ τῶν ἀγγέλων ὁμοῦ πάντων τὸ πλῆθος ὁ παράδεισος, Φησίν, ἐσί, περὶ οὗ λέγει Μωσῆς· «Ἐφύ- 5
 «τευσεν ὁ Θεὸς παράδεισον ἐν Ἐδέμ κατὰ ἀνατολάς, » τουτέσσι κατὰ πρῶτον τῆς Ἐδέμ, ἵνα βλέπῃ τὸν παράδεισον ἢ Ἐδέμ, τουτέσσι τοὺς ἀγγέλους, διὰ παντός. Τούτου τοῦ παραδείσου ἀλληγορικῶς οἱ ἄγγελοι κέκληνται ξύλα, καὶ ἐσί τὸ ξύλον τῆς ζωῆς ὁ τρίτος τῶν πατρικῶν ἀγγέλων Βαρούχ, τὸ δὲ ξύλον τοῦ εἶδέναι γινώσιν 10
 καλοῦ καὶ πονηροῦ ὁ τρίτος τῶν μητρικῶν ἀγγέλων, ὁ Νάας. Οὕτως γὰρ λέγει δεῖν τὰ Μωσέως ἐρμηνεύειν, λέγων· περιεσπλαμμένως αὐτὰ εἶπεν ὁ Μωϋσῆς διὰ τὸ μὴ πάντας χωρεῖν τὴν ἀλήθειαν. Γενομένου δέ, Φησί, τοῦ παραδείσου ἐξ εὐαρεσίῃσεως κοινῆς Ἐλωειμ καὶ Ἐδέμ, οἱ τοῦ Ἐλωειμ ἄγγελοι λαβόντες ἀπὸ τῆς καλλίστης γῆς, 15
 τουτέσιν οὐκ ἀπὸ τοῦ Φηριώδους μέρους τῆς Ἐδέμ, ἀλλὰ ἀπὸ τῶν ὑπὲρ βουβῶνα ἀνθρωποειδῶν καὶ ἡμέρων χωρίων⁽¹⁵²⁾ τῆς γῆς ποιοῦσι τὸν ἄνθρωπον. Ἐκ δὲ τῶν Φηριωδῶν μερῶν, Φησί, γίνονται τὰ Φηρία

Sael, Adonæus, Cavithan, Pharao, Carcamenos, Lathen. E quibus viginti quatuor angelis paterni quidem patris comites sunt, et omnia quæcunque vult facessunt. Materni autem Edem matrem comitantur; quorum omnium angelorum multitudo paradisi vocatur, de quo Moses ait: «Plantavit Deus «paradisum in Edem Orientem versus,» id est versus faciem Edem, ut Edem paradisum, seu angelos, semper videat. Angeli allegorice vocantur hujus paradisi arbores; arbor vitæ est tertius paternorum angelorum Baruch; arbor scientiæ boni et mali tertius maternorum angelorum Naas. Sic interpretanda esse contendit quæ dixit Moses, quippe qui circumloquendo hæc dixerit, quia verum non intelligunt omnes. Quum autem ex communi Elohim et Edem amicitia paradisi factus est, angeli Elohim, desumentes e pulcherrima terra, hoc est non e bestiali, sed ex humana illa supra inguina Edem et cicuri parte, hominem fingunt. At e parte bestiali fieri dicit bestias

1. Κανίθαν] Λευιάθαν Schneid. — Φα- Mill.; οὕτως Schneid. — 12. λέγει δεῖν
 ραώθ cod. Mill. — 3. συναίρουσιν cod. Schneidew.; λέγεται cod. Mill. — περιε-
 — 5-6. Gen. 11, 8. — 11. Οὗτος cod. σπλαμένος cod.

καὶ τὰ λοιπὰ ζῶα. Τὸν ἄνθρωπον οὖν ἐποίησαν σύμβολον τῆς ἐνό-
 τητος αὐτῶν καὶ εὐνοίας, καὶ κατατίθενται τὰς ἑαυτῶν δυνάμεις εἰς
 αὐτόν, Ἐδέμ μὲν τὴν ψυχὴν, Ἐλωείμ δὲ τὸ πνεῦμα. Καὶ γίνεται
 οἶονεὶ σφραγὶς τις αὐτῆ καὶ φιλίας ὑπόμνημα καὶ σύμβολον αἰώνιον
 5 τοῦ γάμου τῆς Ἐδέμ καὶ τοῦ Ἐλωείμ ἄνθρωπος, ὁ Ἄδάμ. Ὁμοίως
 δὲ καὶ ἡ Εὐὰ γέγονε, φησὶν, ὡσπερ Μωσεῖ γέγραπται, εἰκὼν καὶ
 σύμβολον, σφραγὶς εἰς αἰῶνα φυλαχθησομένη τῆς Ἐδέμ· κατετέθη
 τε ὁμοίως καὶ ἐν τῇ Εὐᾷ τῇ εἰκόνι ψυχὴ μὲν ἀπὸ τῆς Ἐδέμ, πνεῦμα
 δὲ ἀπὸ τοῦ Ἐλωείμ. Καὶ ἐδόθησαν ἐντολαὶ αὐτοῖς· «*Ἀύξάνεσθε καὶ*
 10 «*πληθύνεσθε καὶ κατακληρονομήσατε τὴν γῆν,*» τουτέστι τὴν Ἐδέμ,
 οὕτω γὰρ θελεῖ γεγράφθαι. Πᾶσαν γὰρ τὴν ἑαυτῆς δυνάμιν οἶονεὶ
 τινα οὐσίαν ἐν γάμῳ ἡ Ἐδέμ προσήνεγκε τῷ Ἐλωείμ. Ὅθεν, φησί,
 κατὰ μίμησιν ἐκείνου τοῦ πρώτου γάμου προῖκα προσφέρουσι μέχρι
 σήμερον αἱ γυναῖκες τοῖς ἀνδράσι, θεῖω τινὶ καὶ πατρικῷ νόμῳ
 15 πειθόμεναι τῷ γενομένῳ πρὸς Ἐλωείμ τῆς Ἐδέμ. Κτισθέντων δὲ
 πάντων, ὡς γέγραπται παρὰ τῷ Μωϋσῆ, οὐρανοῦ τε καὶ γῆς καὶ
 τῶν ἐν αὐτῇ, εἰς τέτταρας ἀρχὰς διηρέθησαν οἱ δώδεκα τῆς μη-

et animalia caetera. Finxerunt igitur hominem tanquam concordiae et ami-
 citiae suae signum, et donaverunt eum virtute quisque sua, Edem anima,
 Elohim spiritu. Atque ita existit ut quoddam sigillum et amoris monumen-
 tum et nuptiarum Edem et Elohim signum aeternum homo qui est Adam.
 Similiter et Eva facta est, ut apud Mosem legitur, tanquam imago et
 signum, et aeterno tempore duraturum sigillum illius Edem: similiter et
 deposita est in Eva, imagine (illius viri) ab Edem anima, spiritus ab
 Elohim. Et mandata data eis: «Crescite et multiplicamini, et sortimini ter-
 «ram,» id est Edem; sic enim scriptum esse vult. Nam Edem virtutem
 omnem suam, ut aliquam nuptialem dotem, Elohim attulit. Unde, primas
 illas nuptias imitatae, mulieres adhuc etiam dotem afferunt viris, divinae
 et paternae obsequentes legi quam sanxerunt Edem et Elohim. Postquam
 autem, ut scriptum est apud Mosem, coelum et terra et omnia terrena
 creata fuerunt, divisi sunt in quatuor principia duodecim angeli matris,

1. ἐποίησε cod. Mill. — 3. αὐτόν Mill.; θεῖω τινὶ bis in cod. — 17. αὐτῇ R. Scot-
 ἐαυτόν cod. — 7. φυλαχθησομένης cod. tus; ἀρχῆ cod. Mill.
 corr. Mill. — 9-10. Gen. 1, 28. — 14.

τὸς ἄγγελοι, καὶ καλεῖται τούτων ἕκαστον τεταρτημόριον ποταμὸς, Φεισῶν καὶ Γεὼν καὶ Τίγρις καὶ Εὐφράτης, ὡς, Φησί, λέγει Μωϋσῆς· οὗτοι ἐμπεριέρχονται οἱ δώδεκα ἄγγελοι εἰς τέτταρα μέρη συμπεριπεπλεγμένοι καὶ διέπουσι τὸν κόσμον, σατραπικὴν τινα ἔχοντες κατὰ τοῦ κόσμου παρὰ τῆς Ἐδέμ ἐξουσίαν. Μένουσι δὲ οὐκ αἰεὶ ἐπὶ τῶν τόπων τῶν αὐτῶν, ἀλλ' οἰοῦνται ἐν χορῶν κυκλικῶν ἐμπεριέρχονται⁽¹⁵³⁾, ἀλλάσσοντες τόπον ἐκ τόπου καὶ παραχωροῦντες ἐν χρόνοις καὶ διασλήμασι τοὺς τόπους [τοὺς] τεταγμένους ἑαυτοῖς. Ὅταν δὲ ἐπικρατῆ τῶν τόπων ὁ Φεισῶν, λιμός, στενοχωρία, Φλῖψις ἐν ἐκείνῳ τῷ μέρει τῆς γῆς γίνεται· Φειδῶλὸν γὰρ τὸ παράταγμα τῶν ἄγγελων τούτων· ὁμοίως καὶ ἕκαστου μέρους τῶν τεσσάρων, κατὰ τὴν ἕκαστου δύναμιν καὶ φύσιν, κακοὶ καιροὶ καὶ νόσων σιάσεις. Καὶ τοῦτο εἰσαεὶ κατὰ τὴν ἐπικράτησιν τῶν τεταρτημορίων ὡσπερὶ ποταμῶν ῥεῦμα κακίας κατὰ Φέλησιν τῆς Ἐδέμ ἀδιαλείπτως τὸν κόσμον περιέρχεται. Γέγονε δὲ ἡ τῆς κακίας ἀνάγκη ἐκ τοιαύτης τινὸς αἰτίας· κατασκευάσας καὶ δημιουργήσας Ἐλωεὶμ ἐκ κοινῆς

et nominatur unaquæque quarta pars fluvius, Phison et Geon et Tigris et Euphrates, ut Moses eos vocat; duodecim hi angeli circuitibus suis quatuor partes amplectuntur reguntque mundum, in eum potestatem ab Edem acceptam fere satrapicam tenentes. Non semper eundem locum occupant, sed tanquam in choro circulari circumvagantur, mutant ex loco locum et certis temporum intervallis sibi invicem assignata imperia cedentes. Ubi autem locis imperat Phison, fames, et angustiae, et miseriae in illa terrae parte oriuntur, nam parca et avara est horum angelorum cohors; pariter quatuor unicuique partium, pro vi et natura angelorum, mala tempora morbidi status afferuntur. Nec unquam hoc cessat, prout imperat una ex quatuor partibus, tanquam flumen malitiae, ex voluntate Edem, orbem terrarum percurrere. Haec autem causa est cur necessario malitia in mundo sit: quum paravisset et constituisset ex amicitia communi mundum Elohim,

3. ἐμπεριέρχονται cod. Mill.; ἐμπεριέρχονται Schneid. — 4. ἀσραπικὴν cod. corr. Miller. — 6-7. ἐμπεριέρχονται cod. Mill. — 8. τεταγμένων cod. corr. Miller.;

[τοὺς] addidi. — 10. παράταγμα vocabulum et hic forsitan dubium. — 13. ἐπικράτησιν Mill.; ἐπικρασίαν cod. — ὡσπερ Schneid.; ὡς περὶ cod.; ὡσπερ Mill.

εὐαρεσίῃσεως τὸν κόσμον, ἀναβῆναι ἠθέλησεν εἰς τὰ ὑψηλὰ μέρη
 τοῦ οὐρανοῦ καὶ θεάσασθαι, μή τι γέγονε τῶν κατὰ τὴν κτίσιν
 ἐνδεῶς, συμπαραλαβὼν τοὺς ἰδίους ἀγγέλους μετ' αὐτοῦ, ἦν γὰρ
 ἀνωφερῆς, καταλιπὼν τὴν Ἐδέμ κάτω, γῆ γὰρ οὔσα ἐπακολουθεῖν
 5 ἄνω τῷ συζύγῳ οὐκ ἠθέλησεν. Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἐλωεὶμ ἐπὶ τὸ πέρασ
 ἄνω τοῦ οὐρανοῦ, καὶ θεασάμενος φῶς κρεῖττον ὑπὲρ ὃ αὐτὸς ἐδη-
 μιούργησεν, εἶπεν· « Ἀνοίξατέ μοι πύλας, ἵνα εἰσελθὼν ἐξομολογή-
 «σωμαι τῷ Κυρίῳ· ἐδόκουν γὰρ ἐγὼ Κύριος εἶναι. » Φωνή [δ'] αὐτῷ
 ἀπὸ τοῦ φωτὸς ἐδόθη λέγουσα· « Αὕτη ἡ πύλη τοῦ Κυρίου, δίκαιοι
 10 «εἰσέρχονται δι' αὐτῆς· » καὶ ἀνεψύχθη παραχρῆμα ἡ πύλη, καὶ
 εἰσῆλθεν ὁ πατήρ δίχα τῶν ἀγγέλων πρὸς τὸν Ἄγαθόν καὶ εἶδεν « ἃ
 «ὄφθαλμὸς οὐκ εἶδε καὶ οὐς οὐκ ἤκουσε καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου
 «οὐκ ἀνέβη. » Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἄγαθός· « Κάθου ἐκ δεξιῶν μου. » Ὁ
 δὲ πατήρ λέγει πρὸς τὸν Ἄγαθόν· « Ἐάσον με, Κύριε, κατασίρῃσαι
 15 τὸν κόσμον, ὃν⁽¹⁵⁴⁾ πεποίηκα· τὸ πνεῦμα γὰρ μου ἐνδέδετα εἰς τοὺς
 «ἀνθρώπους, καὶ θέλω αὐτὸ ἀπολαβεῖν. » Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἄγα-
 θός· « Οὐδὲν δύνασαι κακοποιῆσαι παρ' ἐμοὶ γενόμενος, ἐκ κοινῆς
 voluit rursus ascendere in excelsa cœli unde intueretur an opus suum ali-
 qua parte deficeret, assumptisque angelis suis secum; sursum quo tendebat
 ferebatur; at infra relicta est Edem; nam, quum terra esset, ascendere cum
 conjuge noluit. Postquam igitur Elohim in altissimam cœli regionem per-
 venit, viditque lucem superiorem ea luce quam ipse fabricaverat: «Aperite
 «mihi portas, inquit, ut ingressus confitear Dominum; ipse enim arbitrabar
 «esse Dominus.» Et respondit ei vox a luce, «Hæc est porta Domini, justi
 «ingredientur per eam;» et extemplo porta patuit, et pater sine angelis in-
 travit ad Bonum, et vidit «quæ oculus non vidit nec auris audivit, quæque
 «in cor hominis non ascenderunt.» Tum ei Bonus: «Sede, ait, ad dextram
 «meam.» Pater autem ad Bonum ait: «Sine, Domine, pervertam mun-
 «dum, quem feci; nam spiritus meus illigatus est in homines, et volo eum
 «recipere.» Tum ei Bonus: «Nihil potes facere mali dum apud me es:

4. Ἐδέμ κάτω, γῆ Schn.; Ἐδέμ, κατώγη
 cod.; Ἐδέμ, κατωφερῆς Mill. — οὔσαν cod.
 corr. Mill. — 7 sqq. Cf. Ps. cxvii, 19, 20.
 — 12-13. B. Pauli Ep. I ad Cor. ii, 9. —
 13. Ps. cix, 1. — 15. τὸν κόσμον cod.; ἐς

τὸν κόσμον conj. Mill. — 16. ἀνθρώπους
 legendum esse recte censuit Bern. p. 20;
 οὐρανοῦς, quod habent cod. Millerus, na-
 tum e τοὺς ἄνους pro ἀνθρώπους vulgari
 compendio.

« γὰρ εὐαρεσίῃσεως ἐποίησατε τὸν κόσμον σὺ τε καὶ ἡ Ἐδέμ. Ἐασον
 « οὖν τὴν Ἐδέμ ἔχειν τὴν κτίσιν μέχρι οὗ βούλεται · σὺ δὲ μένε
 « παρ' ἐμοί. » Τότε γνοῦσα ἡ Ἐδέμ ὅτι καταλείπεται ὑπὸ τοῦ Ἐλωείμ,
 λυπηθεῖσα παρέσθησεν αὐτῇ τοὺς ἰδίους ἀγγέλους καὶ εὐπρεπῶς ἐκό-
 σμησεν ἑαυτήν, εἴ πως εἰς ἐπιθυμίαν ἐλθὼν ὁ Ἐλωείμ κατέλθῃ πρὸς 5
 αὐτήν. Ὡς δὲ κρατηθεὶς τῷ Ἀγαθῷ ὁ Ἐλωείμ οὐκέτι κατήλθε πρὸς
 τὴν Ἐδέμ, προσέταξεν ἡ Ἐδέμ τῇ Βάβελ, ἥτις ἐστὶν Ἀφροδίτη,
 μοιχείας καὶ χωρισμοὺς γάμων κατασκευάσαι ἐν ἀνθρώποις, ἵνα ὡς
 αὐτὴ κεχώρισται ἀπὸ τοῦ Ἐλωείμ, οὕτω καὶ τὸ [πνεῦμα] τοῦ Ἐλωείμ
 τὸ ἐν ἐν τοῖς ἀνθρώποις τοῖς χωρισμοῖς τοῖς τοιούτοις βασανίζηται 10
 λυπούμενον, καὶ πάσχη τὰ αὐτὰ ὅποια καὶ ἡ Ἐδέμ καταλειμμένη.
 Καὶ δίδωσιν ἐξουσίαν ἡ Ἐδέμ μεγάλην τῷ τρίτῳ ἀγγέλῳ αὐτῆς τῷ
 Νάας, ἵνα πάσαις κολάσεσι κολάζῃ τὸ πνεῦμα τοῦ Ἐλωείμ τὸ ἐν
 ἐν τοῖς ἀνθρώποις, ἵνα διὰ τοῦ πνεύματος ἢ κολαζόμενος ὁ Ἐλωείμ
 ὁ καταλιπὼν παρὰ τὰς συνθήκας τὰς γενομένας αὐτῶν τὴν σύζυγον. 15
 Ἰδὼν ταῦτα ὁ πατήρ Ἐλωείμ ἐκπέμπει τὸν Βαρούχ, τὸν τρίτον
 ἀγγελὸν τῶν ἑαυτοῦ, εἰς βοήθειαν τῷ πνεύματι τῷ ἔντι ἐν τοῖς

« nam ex communi amicitia fecistis mundum tu et Edem; sine igitur Edem
 « creationem habeat quamdiu volet : tu vero apud me remane. » Tum ubi
 Edem se ab Elohim derelictam cognovit, confecta mœrore, arcessitis an-
 gelis suis, se decenter ornavit, si forte cupidine captus rursus Elohim ad
 ipsam descenderet. Sed, a Bono retentus Elohim, non amplius descendit ad
 Edem; quæ tum Babel, seu Veneri, mandavit ut adulteria inter homines
 misceret et sejungeret conjunctos matrimonio : ut, quemadmodum ipsa se-
 juncta ab Elohim erat, sic iisdem divortiis Elohim spiritus, qui est in homi-
 nibus, plecteretur et doleret, eademque sentiret mala quæ derelicta Edem.
 Et magnam potestatem dat Edem tertio suo angelo Naas, ut is Elohim spi-
 ritum, qui est in hominibus, omni pœna puniret, quo per spiritum punire-
 tur Elohim iste qui, rupto mutuo fœdere, uxorem dereliquerat. Quo cognito
 pater Elohim, emittit Baruch, tertium suum angelum, ut spiritui qui in

3. μέχρι οὗ Schneidew.; μέχρι cod. 9. [πνεῦμα] supplevit Schneid. ex l. 13
 Mill. — 6. καὶ οὐκέτι cod. corr. Mill. — infra. — 15. αὐτῶν Schn.; αὐτῷ cod. Mill.

ἀνθρώποις. Πάλιν ἐλθὼν οὖν ὁ Βαρούχ ἔστη ἐν μέσῳ τῶν ἀγγέλων τῆς Ἐδέμ, τουτέστιν ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου (παραδείσος γὰρ οἱ ἀγγελοι, ὧν μέσος ἔσθη), καὶ παρήγγειλε τῷ ἀνθρώπῳ, « Ἀπὸ « παντὸς ξύλου τοῦ ἐν τῷ παραδείσῳ βρώσει φαγεῖν, ἀπὸ δὲ τοῦ
 5 « [ξύλου τοῦ] γινώσκειν τὸ καλὸν καὶ τὸ πονηρὸν ⁽¹⁵⁵⁾ μὴ φαγεῖν, » ὅπερ ἐστὶν ὁ Νάας, τουτέστι τοῖς μὲν ἄλλοις ἀγγέλοις πείθεσθαι τοῖς ἑνδεκα τῆς Ἐδέμ, πάθη μὲν γὰρ ἔχουσι οἱ ἑνδεκα, παρανομίαν δὲ οὐκ ἔχουσι· ὁ δὲ Νάας παρανομίαν ἔσχε· προσῆλθε γὰρ τῇ Εὐᾶ ἐξαπατήσας αὐτήν καὶ ἐμοίχευσεν αὐτήν, ὅπερ ἐστὶ
 10 παράνομον· προσῆλθε δὲ καὶ τῷ Ἀδὰμ καὶ ἔσχευεν αὐτὸν ὡς παιῖδα, ὅπερ ἐστὶ καὶ αὐτὸ παράνομον· ἔνθεν γέγονε μοιχεία καὶ ἀρσενοκοιτία. Ἀπὸ τότε ἐπεκράτησε τὰ κακὰ τοῖς ἀνθρώποις καὶ τὰ ἀγαθὰ ἐκ μιᾶς ἀρχῆς γενόμενα τῆς τοῦ πατρὸς. Ἀναβὰς γὰρ πρὸς τὸν Ἄγαθόν ὁ πατήρ ὁδὸν ἔδειξε τοῖς ἀναβαίνειν θείλουσιν· ἀποσπᾶς δὲ τῆς Ἐδέμ
 15 ἀρχὴν κακῶν ἐποίησε τῷ πνεύματι τοῦ πατρὸς τῷ ἐν τοῖς ἀνθρώποις.

hominibus erat opem ferret. Redux igitur Baruch, in mediis angelis Edem stetit, id est in medio paradiso (paradisus enim angeli sunt, inter quos stetit medius), et præceptum homini dedit, dicens, « Ab omni ligno quod est in « paradiso comedendo vesceris; a ligno autem cognitionis boni et mali, noli « vesci, » quod lignum Naas est, hæc significans: undecim aliis Edem angelis obtemperare licet, qui cuncti cupiditates quasdam habent, at non injusti sunt; Naas vero fuit injustus qui accessit ad Evam, et decepit eam et adulterium cum ea patravit, quod injustum est; accessit etiam ad Adam, et eum ut pusionem habuit, quod non minus injustum est; unde coorta sunt adulteria et masculorum concubitus. Exinde dominata sunt apud homines et bona et mala ex eodem fonte, patris dico, orta. Nam, dum ad Bonum pater ascendit, ascendere volentibus monstravit viam; dum autem ab Edem discessit, fecit spiritui patris qui in hominibus est, malorum principium.

1. ἀνθρώποις. Πάλιν ἐλθὼν Schneid.; ἀνθρώποις πᾶσιν. Ἐλθὼν cod. Miller. — 4-5. Gen. 11, 17-29: ξύλου τοῦ supplevit Schn. — 10. παιῖδα] an παιδικά? — 15. τῷ πνεύματι τοῦ πατρὸς τοῦ ἐν τοῖς οὐρα-

νοῖς cod.; τῷ πνεύματι τ. πατρ. τοῦ ἐν τοῖς ἀνθρώποις susp. Mill.; τῷ πνεύματι τοῦ πατρ. τῷ ἐν τοῖς ἀνθρώποις Bern.; τῷ πνεύματι τῷ ἐν τοῖς ἀνθρώποις Schn. De οὐρανοῖς et ἀνθρώποις confusis vide supra.

Ἐπέμφθη οὖν ὁ Βαρούχ πρὸς τὸν Μωσέα, καὶ δι' αὐτοῦ ἐλάλησε τοῖς
 υἱοῖς Ἰσραὴλ, ὅπως ἐπιστραφῶσι πρὸς τὸν Ἄγαθόν. Ὁ δὲ τρίτος ὁ
 [Νάας] διὰ τῆς ψυχῆς [τῆς] ἀπὸ τῆς Ἐδέμ ἠκούσης εἰς τὸν Μωσέα,
 ὡσπερ καὶ εἰς πάντας ἀνθρώπους, τὰς ἐντολὰς τοῦ Βαρούχ ἐπεσκίασε
 καὶ τὰς ἰδίας ἐποίησεν ἀκούεσθαι· διὰ τοῦτο ἡ ψυχὴ κατὰ τοῦ πνεύ- 5
 ματος τέτακται, καὶ τὸ πνεῦμα κατὰ τῆς ψυχῆς. Ἡ μὲν γὰρ ψυχὴ
 ἐστὶν Ἐδέμ, τὸ δὲ πνεῦμα Ἐλωείμ, ἐκάτερα ὄντα ἐν πᾶσιν ἀνθρώ-
 ποις καὶ θῆλεσι καὶ ἄρρεσι. Πάλιν μετὰ ταῦτα ἐπέμφθη ἐπὶ τοὺς
 προφήτας ὁ Βαρούχ, ἵνα διὰ τῶν προφητῶν ἀκούσῃ τὸ πνεῦμα τὸ
 ἐν τοῖς ἀνθρώποις κατοικοῦν καὶ φύγῃ τὴν Ἐδέμ καὶ τὴν πλάσιν 10
 τὴν πονηράν, ὡσπερ ἔφυγεν ὁ πατὴρ Ἐλωείμ· ὁμοίως καὶ (διὰ τῶν
 προφητῶν) τῇ αὐτῇ ἐπινοία ὁ Νάας διὰ τῆς ψυχῆς τῆς ἐνοικουσίας
 ἐν τῷ ἀνθρώπῳ σὺν τῷ πνεύματι τοῦ πατρὸς ὑπέσυρε τοὺς προ-
 φήτας, καὶ ὑπεσύρησαν ⁽¹⁵⁶⁾ πάντες, καὶ οὐκ ἠκολούθησαν τοῖς λό-
 γοις τοῦ Βαρούχ, οὓς ἐνετείλατο Ἐλωείμ. Τὸ τελευταῖον ἐξ ἀκρο- 15

Missus igitur Baruch ad Mosem, per eum filiis Israel locutus est, ut se ad Bonum converterent. Sed tertius Naas, per animam quæ, nata ex Edem, in Mose, ut in omnibus hominibus, habitat, verba Baruch obscuravit et propria sua docuit: quapropter et animæ contra spiritum, et spiritus contra animam, certamen est. Nam Edem anima est, et Elohim spiritus, et uterque in omnibus hominibus, seu feminis, seu viris, inhabitat. Postea rursus missus est ad prophetas Baruch, ut spiritus qui in hominibus habitat per prophetas doceretur et Edem atque fictionem malam fugeret, sicut fugit pater Elohim; similiter et eadem mente Naas, per animam quæ in homine cum spiritu patris inhabitat, prophetas tentavit, qui supplantati cuncti mandatis quæ ab Elohim acceperat Baruch non obtemperaverunt. Pos-

2-3. Post verba τρίτος ὁ quædam excidisse videntur Schneid. Idem vocabulum *Edem* omissum male conjecit. Liqueat enim *Náas* hic esse restituendum. — 3. ἠκούσης Mill.; οἰκούσης cod.; η cum *οι* confusa a librario ob similitudinem soni. — 5-6. Conf. B. Pauli *Epist. ad Gal.* v, 17. — 10. ἀνθρώποις Bern.; οὐρανοῖς cod. Mill. — φύγη Schneidew.; φυγὸν cod. Mill. —

11-12. (διὰ τῶν προφητῶν) unciis inclusimus, quippe quæ sententiam turbent, fortasse male iterata ex superioribus Schn.; ἀψάμενος τῶν προφ. susp. Mill. — 12. ψυχῆς Schneid.; εὐχῆς cod. Mill. — 13. ὑπέσυρε Schn.; ἐπέσυρε cod.; ἐπεσύρετο susp. Mill. — 14. ὑπεσύρησαν Millerus; ἐπεσύρησαν cod. — 14-15. τοῖς λόγοις Mill.; οἱ λόγοι cod.

βυστίας προφήτην ἐπελέξατο Ἐλωείμ τὸν Ἡρακλέα καὶ ἔπεμψεν,
 ἵνα τοὺς δώδεκα ἀγγέλους τῆς Ἐδέμ καταγωνίσηται καὶ ἐλευθερώσῃ
 τὸν πατέρα ἀπὸ τῶν δώδεκα ἀγγέλων τῆς κτίσεως τῶν πονηρῶν.
 Ταῦτά ἐστί τὰ δώδεκα ἄθλα τοῦ Ἡρακλέους, ἃ κατηγωνίσαστο ὁ Ἡρα-
 5 κλῆς τῇ τάξει, ἀπὸ τοῦ πρώτου ἕως ἐσχάτου, λέοντα καὶ ὕδραν καὶ
 κάπρον καὶ τὰ ἐξῆς. Τῶν ἐθνῶν γὰρ εἶναι ταῦτα τὰ ὀνόματα, ἃ
 μετωνόμασαι, Φασίν, ἀπὸ τῆς ἐνεργείας τῶν μητρικῶν ἀγγέλων.
 Ὡς δ' ἐδόκει κατηγωνίσθαι, προσπλέκεται αὐτῷ ἡ Ὀμφάλη, ἥτις
 ἐστὶ Βάβελ ἢ Ἀφροδίτη, καὶ ὑποσύρει τὸν Ἡρακλέα καὶ ἀποδιδύσκει
 10 τὴν δύναμιν αὐτοῦ, τὰς ἐντολὰς τοῦ Βαρούχ, ἃς ἐνετείλατο Ἐλωείμ,
 καὶ μετενδιδύσκει τὴν ἰδίαν αὐτῆς σιολήν, τουτέστι τὴν δύναμιν
 τῆς Ἐδέμ τῆς κάτω δυνάμεως, καὶ οὕτως ἀτελής ἐγένετο τοῦ Ἡρα-
 κλέους ἡ προφητεία καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Τὸ δὲ τελευταῖον ἐν ταῖς
 ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως πέμπεται ὁ Βαρούχ, καταπεμφθεὶς
 15 πάλιν ὑπὸ τοῦ Ἐλωείμ, καὶ ἐλθὼν εἰς Ναζαρέτ εὔρε τὸν Ἰησοῦν,
 υἶδν τοῦ Ἰωσήφ καὶ Μαρίας, βόσκοντα πρόβατα, παιδάριον δωδε-
 καετές, καὶ ἀναγγέλλει αὐτῷ ἀπ' ἀρχῆς πάντα ὅσα ἐγένετο ἀπὸ
 τῆς Ἐδέμ καὶ τοῦ Ἐλωείμ, καὶ τὰ μετὰ ταῦτα ἐσόμενα, καὶ εἶπε·

tremo, e præputio delectus, missus ab Elohim Hercules propheta fuit, qui,
 devictis duodecim Edem angelis, a duodecim pravis creationis angelis pa-
 trem liberaturus erat. Hi sunt illi duodecim labores Herculei, quos omnes
 ordine, a primo ad ultimum, leonem et hydram et aprum et cætera con-
 tinuo sustinuit. Gentium enim ea nomina vult esse a maternorum angelo-
 rum vi translata. Ubi devicisse omnia videbatur Hercules, allicit eum Om-
 phale, quæ Babel aut Venus est, seductumque virtute, mandatis scilicet
 quæ Baruch ab Elohim acceperat, nudat, et sua ipsius rursus induit veste,
 scilicet Edem, inferioris potestatis, potestate; atque ita prophetia et opera
 Herculis imperfecta permansere. Postremo rursus Herodis temporibus Ba-
 ruch ab Elohim mittitur, quumque venisset Nazareth, Jesum invenit, Joseph
 et Mariæ prolem, pascentem oves, duodecim annos natum, et docuit eum
 ab initio omnia quæcumque fecerant Edem et Elohim quæque posthac futura
 erant, et dixit: «Omnes ante te prophetæ seducti sunt. Fac igitur, Jesu,

« Πάντες οἱ πρὸ σοῦ προφῆται ὑπεσύρησαν. Πειράθητι οὖν, Ἰησοῦ,
 « υἱὲ ἀνθρώπου, μὴ ὑποσυρῆναι, ἀλλὰ κήρυξον τοῦτον τὸν λόγον τοῖς
 « ἀνθρώποις καὶ ἀνάγγειλον αὐτοῖς τὰ περὶ τοῦ πατρὸς καὶ τὰ περὶ
 « τοῦ Ἀγαθοῦ, καὶ ἀνάβαινε πρὸς τὸν Ἄγαθόν καὶ κάθου ἐκεῖ μετὰ τοῦ
 « πάντων ἡμῶν πατρὸς Ἐλωείμ. » Καὶ ὑπήκουσε τῷ ἀγγέλῳ ⁽¹⁵⁷⁾ ὁ 5
 Ἰησοῦς εἰπὼν, ὅτι « Κύριε ποιήσω πάντα, » καὶ ἐκήρυξεν. Ὑποσῦραι
 οὖν ὁ Νάας καὶ τοῦτον ἠθέλησε [ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐχ ὑπήκουσεν αὐτῷ]
 πιστὸς γὰρ ἔμεινε τῷ Βαρούχ. Ὀργισθεὶς οὖν ὁ Νάας, ὅτι αὐτὸν ὑπο-
 σῦραι οὐκ ἠδυνήθη, ἐποίησεν αὐτὸν σλαυρωθῆναι. Ὁ δὲ καταλιπὼν τὸ
 σῶμα τῆς Ἐδέμ πρὸς τὸ ξύλον, ἀνέβη πρὸς τὸν Ἄγαθόν. Εἰπὼν δὲ 10
 τῇ Ἐδέμ· « Γύναι, ἀπέχεις σου τὸν υἱόν, » τουτέστι τὸν ψυχικὸν ἄν-
 θρωπον καὶ τὸν χοϊκόν, αὐτὸς δὲ εἰς χεῖρας παραθέμενος τὸ πνεῦμα
 τοῦ πατρὸς, ἀνῆλθε πρὸς τὸν Ἄγαθόν. Ὁ δὲ Ἄγαθός ἐστι Πρίαπος,
 ὁ πρὶν τι εἶναι ποιήσας· διὰ τοῦτο καλεῖται Πρίαπος, ὅτι ἐπριο-
 ποίησε τὰ πάντα. Διὰ τοῦτο, φησὶν, εἰς πάντα ναὸν ἴσταιται, ὑπὸ 15
 πάσης τῆς κτίσεως τιμώμενος καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς βασιλάζων τὰς ὑπώρας
 ἐπάνω αὐτοῦ, τουτέστι τοὺς καρποὺς τῆς κτίσεως, ὧν αἴτιος ἐγένετο,

«fili hominis, ut ne seducaris; sed hoc verbum hominibus prædica, et an-
 «nuntia eis quæ sunt patris et quæ Boni, et ascende ad Bonum, et sede
 «illic cum nostrum omnium patre Elohim.» Et jussum angeli peregit Jesus,
 dicens, «Domine, faciam omnia;» et prædicavit. Seducere illum etiam ag-
 gressus est Naas; [cui noluit obtemperare Jesus,] nam illius Baruch man-
 data fideliter exsequebatur. Ira igitur accensus Naas, quod eum seducere
 non posset, effecit ut is affigeretur cruci. Qui, relicto in cruce corpore Edem,
 ad Bonum ascendit. Quumque ad Edem sic locutus esset, «Mulier, filium
 «tuum tibi habes,» scilicet psychicum et choicum hominem, et ipse in ma-
 nus patris commendavisset spiritum, ad Bonum ascendit redux. Bonus au-
 tem est Priapus, qui, antequam quidquam esset, creavit: quare Priapum
 nomen habet, quia omnia fecit prius (ἐπριοποίησε). Quare in omni templo
 erectus est, ab omni creatura colitur, et ipse in viis portat suspensos sibi
 autumnales fructus, quorum auctor fuit, quum creationem fecisset quæ prius

1. ἐπεσύρησαν cod. correxit Mill. — οὐκ ἠθέλησε. — 11. Conf. Evangelium
 7. Post ἠθέλησε Millerus conjicit adden- B. Joan. XIX, 26. — 16. ὁδοῖς] an τριώ-
 dum esse: ἀλλὰ Ἰησοῦς ἀκολουθήσαι αὐτῷ δοῖς?

παριοποιήσας τὴν κτίσιν πρότερον οὐκ οὔσαν. Ὄταν οὖν, φησίν,
 ἀκούσητε λεγόντων ἀνθρώπων, ὅτι κύκνος ἐπὶ τὴν Λήδαυ ἦλθε καὶ
 ἐτεκνοποίησεν ἐξ αὐτῆς, ὁ κύκνος ἐστὶν ὁ Ἐλωεῖμ, καὶ ἡ Λήδα ἡ
 Ἐδέμ. Καὶ ὅταν λέγωσιν οἱ ἄνθρωποι, ὅτι ἀετὸς ἦλθεν ἐπὶ τὸν
 5 Γανυμήδην, ὁ ἀετὸς ἐστὶν ὁ Νάας, ὁ δὲ Γανυμήδης ὁ Ἀδάμ· καὶ
 ὅταν λέγωσιν, ὅτι ὁ χρυσὸς ἦλθεν ἐπὶ τὴν Δανάην καὶ ἐπαιδο-
 ποίησεν ἐξ αὐτῆς, ὁ χρυσὸς ἐστὶν ὁ Ἐλωεῖμ, Δανάη δὲ ἐστὶν ἡ
 Ἐδέμ. Ὅμοίως δὲ [καὶ] κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον πάντας τοὺς τοιού-
 τους λόγους μύθοις ἐμφέροντας παρατιθέμενοι διδάσκουσιν. Ὄταν
 10 οὖν προφῆται λέγωσιν· « Ἄκουε οὐρανὸν καὶ ἐνωτίζου ἡ γῆ, Κύριος
 «ἐλάλησεν,» οὐρανὸν λέγει ⁽¹⁵⁸⁾, φησί, τὸ πνεῦμα τὸ ἐν τῷ ἀν-
 θρώπῳ, τὸ τοῦ Ἐλωεῖμ, γῆν δὲ τὴν ψυχὴν τὴν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ σὺν
 τῷ πνεύματι, Κύριον δὲ τὸν Βαρούχ, Ἰσραὴλ δὲ τὴν Ἐδέμ. Ἐδέμ γὰρ
 λέγεται καὶ Ἰσραὴλ ἡ σύζυγος τοῦ Ἐλωεῖμ. « Οὐκ ἔγνω με, φησίν,
 15 « Ἰσραὴλ, εἰ γὰρ ἐγνώκει ὅτι πρὸς τῷ Ἀγαθῷ εἰμί, οὐκ ἂν ἐκόλαζε
 « τὸ πνεῦμα τὸ ἐν τοῖς ἀνθρώποις διὰ τὴν πατρικὴν ἄγνοιαν. »

27. Ἐντεῦθεν... γέγραπται δὲ καὶ ὄρκος ἐν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ τῷ

non fuerat. Igitur ubi audietis dicentes cycnum ad Ledam venisse et ge-
 nuisse ex ea, cycnus Elohim est, et Leda Edem. Et ubi aquilam venisse ad
 Ganymedem, aquila Naas est, et Ganymedes Adam; et ubi aurum ad Da-
 naen venisse et genuisse ex ea, aurum Elohim est, Danae Edem. Hac ra-
 tione omnes fabulas interpretantur. Et ubi dicunt prophetæ, «Audi, cælum,
 «et aurem intende, terra, Dominus locutus est,» cælum hic dicitur, inquit,
 spiritus qui habitat in homine ab Elohim, terra autem anima quæ in ho-
 mine cum spiritu habitat, Dominus Baruch, Israel Edem; nam Edem et
 Israel nominibus appellatur uxor illius Elohim. «Non me cognovit, ait,
 «Israel; quippe, si me apud Bonum esse cognovisset, non per patris igno-
 rantiam spiritum qui est in hominibus punivisset.»

27. Inde.... scriptum est etiam in libro primo cui titulus Baruch, jura-

1. πρότερον Schneid.; πρῶτον cod. Mill. — 9. μύθους ἐμφερεῖς ὄντας Schn.; μύθους ἐμφέροντας cod.; μύθοις ἐμφέροντας Mill. — 10. λέγουσιν cod. — 10-11. Conf. Is. 1, 2. — 12. ἀνθρώπῳ Schneid.;

οὐρανῷ cod. Mill. — 14 sqq. Cf. Is. 1, 3; ἔγνω με Schneid.; ἐγνώκει cod. Mill. — 16. ἀνθρώποις Bern.; οὐρανοῖς cod. Mill. — 17. ἐντεῦθεν in cod. et in edit. Mill. claudit caput superius. Schneid. legit Ἐν-

ἐπιγραφομένῳ Βαρούχ, ὃν ὀρκίζουσι τοὺς κατακούειν μέλλοντας
 τούτων τῶν μυσηρίων καὶ τελεῖσθαι παρὰ τῷ Ἄγαθῷ· ὃν ὄρκον,
 φησίν, ὤμοσεν ὁ πατήρ ἡμῶν Ἐλβεὶμ παρὰ τῷ Ἄγαθῷ γενόμενος,
 καὶ οὐ μετεμελήθη ὁμόσας, περὶ οὗ γέγραπται, φησίν, «Ὁμοσε
 «Κύριος καὶ οὐ μεταμεληθήσεται.» Ἔστι δὲ ὁ ὄρκος οὗτος. «Ὁμνύω 5
 «τὸν ἐπάνω πάντων, τὸν Ἄγαθόν, τηρῆσαι τὰ μυσηρία ταῦτα καὶ
 «ἐξεῖπειν μηδενί, μηδὲ ἀνακάμψαι ἀπὸ τοῦ Ἄγαθοῦ ἐπὶ τὴν κτίσιν.»
 Ἐπειδὴν δὲ ὁμύση τοῦτον τὸν ὄρκον, εἰσέρχεται πρὸς τὸν Ἄγαθόν
 καὶ βλέπει, «ὅσα ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε καὶ ἐπὶ
 «καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη,» καὶ πίνει ἀπὸ τοῦ ζῶντος ὕδατος, 10
 ὑπερ ἑστὶ λουτρὸν αὐτοῖς, ὡς νομίζουσι, πηγὴ ζῶντος ὕδατος ἀλλο-
 μένου. Διακεχώρισται γάρ, φησίν, ἀνὰ μέσον ὕδατος καὶ ὕδατος,
 καὶ ἔστιν ὕδωρ τὸ ὑποκάτω τοῦ σφιερώματος τῆς ποιηρᾶς κτίσεως,
 ἐν ᾧ λούονται οἱ χοϊκοὶ καὶ ψυχικοὶ ἄνθρωποι· καὶ ὕδωρ ἔστιν
 ὑπεράνω τοῦ σφιερώματος τοῦ Ἄγαθοῦ ζῶν, ἐν ᾧ λούονται οἱ πνευμα- 15

mentum, quod jurare debent ii qui mysteria hæc audire et initiari volunt
 apud Bonum. Quod juramentum, ait, juravit pater noster Elohim, quum
 apud Bonum esset, et eum non pœnituit, secundum scriptum illud : «Juravit
 «Dominus, et non pœnitebit eum.» Sic ergo juratur : «Juro per eum qui
 «est super omnia, per Bonum, servaturum me hæc mysteria, nec ulli re-
 «velaturum, nec unquam a Bono ad creaturam deflexurum.» Quod ubi ju-
 ravit, accedit ad Bonum et videt «quæ oculus non vidit nec audivit auris,
 «quæque in cor hominis non ascenderunt,» et bibit ex aqua viva, quam
 sibi lavacrum usurpant, quæ est aquæ salientis vivus fons. Discrimen enim
 ait esse inter aquam et aquam, et sub firmamento jacere pravæ creationis
 aquam, in qua lavantur choïci et psychici homines; super firmamentum
 autem esse vivam aquam Boni, in qua lavantur quicumque vivunt e spi-

τεῦθεν γέγραπται δέ. Mill. suspicatur quæ-
 dam excidisse post ἐντεῦθεν, quod veri-
 simile est. Librarius enim mihi videtur
 sententiam omisisse cujus prima verba
 erant ἐντεῦθεν γέγραπται, et incautus ad
 sententiam aliam ivisse quæ hoc eodem
 vocabulo incipiebat : γέγραπται δὲ καὶ
 ὄρκος. . . Hoc fragmentum (§ 27) e loco
 suo forsitan commentatum est et reponen-

dum inter §§ 23 et 24. — 3. ὤμοσεν Mill.
 ὠνόμασεν cod. — 4 sqq. Cf. Psalm. cix, 4.
 — 5. οὗτος Schneid.; οὕτως cod. Mill. —
 6. πάντων, τὸν Ἄγαθόν Schneid.; πάντα
 τὸν Ἄγαθόν pr. cod.; πάντων τῶν ἀγαθῶν
 corr. cod. Mill. — 9-10. Conf. B. Pauli
 I Epist. ad Corinth. 11, 9. — 11-12. Cf.
 Evang. B. Joan. iv, 14. — 15. ὑπεράνω
 Mill.; ὑπὸ ἄνω cod.

τικοὶ [καὶ] ζῶντες ἄνθρωποι, ἐν ᾧ ἐλούσατο Ἐλωεὶμ καὶ λουσάμενος
 οὐ μετεμελήθη. Καὶ ὅταν λέγη, Φησὶν, ὁ προφήτης «λαβεῖν ἑαυ-
 «τῷ⁽¹⁵⁹⁾ γυναῖκα πορνείας, διότι πορνεύουσα ἐκπορνεύσει ἡ γῆ ἀπὸ
 «ἔπισθε τοῦ Κυρίου,» τουτέστιν ἢ Ἐδέμ ἀπὸ τοῦ Ἐλωεὶμ, ἐν τού-
 5 τοις, Φησὶν, ὁ προφήτης σαφῶς λαλεῖ τὸ ὅλον μυστήριον, καὶ οὐκ
 ἀκούεται διὰ τὴν κακίαν τοῦ Νάας. Κατὰ τὸν αὐτὸν ἐκεῖνον τρόπον
 καὶ τὰς ἄλλας λαλιάς προφητικὰς ὁμοίως παράδουσι διὰ πλειόνων
 βιβλίων, ἔστι δὲ αὐτοῖς προηγουμένως βιβλίον ἐπιγραφόμενον Βα-
 ρούχ, ἐν ᾧ ὅλην τὴν τοῦ μύθου αὐτῶν διαγωγὴν ὁ ἐντυχῶν γνώσε-
 10 ται. Πολλαῖς μὲν οὖν αἵρέσεσιν ἐντυχῶν, ἀγαπητοί, οὐδενὶ τούτου
 κακῷ χεῖρονι ἐνέτυχον. Ἀληθῶς δέ, ὥσπερ λέγεται, κατὰ τὸν αὐ-
 τοῦ Ἡρακλέα δεῖ μιμησαμένους ἐκκαθᾶραι τὴν Αὐγείου κόπρον,
 μᾶλλον δὲ ἀμάραν, εἰς ἣν ἐμπεσόντες οἱ τούτου ἐχόμενοι οὐ πώποτε
 ἀποπληθήσονται, ἀλλ' οὐδὲ ἀνακύψαι δυνήσονται.
 15 28. Ἐπεὶ γοῦν καὶ τὰ Ἰουστίνου τοῦ ψευδογνωστικοῦ ἐπιχειρή-
 ματα ἐξεθέμεθα, δοκεῖ καὶ τὰς τῶν ἀκολούθων αἵρέσεων δόξας ἐν

ritu homines, in qua ablutus est Elohim, neque pœnituit eum quod ablutus
 esset. Et ubi propheta canit, «Sumere sibi mulierem scortum, quoniam
 «scortando divortium faciet terra a Domino,» id est Edem ab Elohim, his
 verbis evidenter a propheta significatur totum mysterium, quod non intel-
 ligitur ob malitiam Naas. Eodem isto modo cæteras etiam propheticas lo-
 quelas in compluribus libris a vero sensu detorquent, quorum præcipuus
 est qui inscribitur Baruch, ubi fabulæ ipsorum pertractationem cognoscat
 qui legerit. Quum permultæ mihi occurrerint hæreses, o carissimi, nulla
 mihi ista quidem pejor occurrit. Vere Herculem illius imitari oportet, et
 Augiæ expurgare, ut dicitur, stabulum, potiusve sentinam, in quam asse-
 clæ ejus ubi inciderint non abluī, imo ne emergere quidem poterunt.

28. Quoniam quæ molitus est Justinus pseudognosticus evolvimus, operæ
 præfium erit similes hæreses in sequentibus libris evolvere, neque ullam

1. Addidi [καὶ]. — 2 sqq. Cf. Os. 1, 2. τυχῶν cod. — 11. λέγεται Schneidew.;
 — 7. ἄλλας λαλιάς Schneid.; ἄλλας cod. λέγει καὶ ὁ cod. Mill. qui καλὸς susp. pro
 Mill. — παράδουσι Schneid.; παραδιδούσι κατά. — 13. ἀνεχόμενοι cod. Miller. —
 cod. Mill. — 9. ὁ ἐντυχῶν Miller.; ὁ εὖ 14. ἀποπληθήσονται cod. corr. Mill.

ταῖς ἐξῆς βίβλοις ἐκθέσθαι, μηδένα δὲ καταλιπεῖν ἀνέλεγκτον αὐτῶν, τῶν ὑπ' αὐτῶν λεγομένων παρατιθεμένων, ὅντων ἰκανῶν πρὸς παραδειγματισμόν, εἰ καὶ μόνον ἐκρηθείη τὰ ἀπόκρυφα παρ' αὐτοῖς καὶ ἄρρητα, ἃ μόλις μετὰ πολλοῦ πόνου μυοῦνται οἱ ἄφρονες. Ἰδωμεν οὖν τί καὶ Σίμων λέγει.

5

earum dimittere irrefutatam; fiet autem refutatio ex patefactis eorum dictis, quæ sufficiant ad confutationem, dummodo abscondita et arcana eorum palam efferantur quæ non sine multo labore initiantur stulti. Nunc igitur quid Simoni etiam placuerit videamus.

1. ἀνέλεγκτον cod. corr. Mill. — 2. ὑπ' αὐτῶν Mill.; ὑπ' αὐτῶν cod. — 3. ἐκκρι-
ται cod. — 4. μόνον-
θείη et αὐτῆς cod. corr. Mill. — 4. μόνον-

(160) BIBΛION Ϛ'.

1. Τάδε ἐνεσίην ἐν τῇ ἕκτῃ τοῦ κατὰ πασῶν αἱρέσεων ἐλέγχου.
2. Τίνα τὰ Σίμωνι τετολημμένα, καὶ ὅτι ἐκ μαγικῶν καὶ ποιητικῶν τὸ δόγμα κρατύνει.
3. Τίνα ὁ Οὐαλεντίνος δογματίζει, καὶ ὅτι ἐκ γραφῶν οὐ συνίσταται αὐτοῦ τὸ δόγμα, ἀλλὰ ἐκ τῶν Πλατωνικῶν καὶ Πυθαγορικῶν δογμάτων.
4. Καὶ τίνα τὰ Σεκούνδῳ καὶ Πτολεμαίῳ καὶ Ἡρακλέωνι δοκοῦντα, ὡς καὶ αὐτοὶ τοῖς αὐτοῖς, οἷς οἱ Ἕλληνες σοφοί, ἐχρήσαντο ἄλλοις ῥήμασι.
5. Τίνα τὰ Μάρκῳ καὶ Κολαρβάσῳ νομισθέντα, καὶ ὅτι τινὲς αὐτῶν μαγείαις καὶ ἀριθμοῖς Πυθαγορείοις προσέσχον.
6. Ὅσα μὲν οὖν ἐδόκει τοῖς ἀπὸ τοῦ ὄφους τὰς ἀρχὰς παρειληφῶσι καὶ κατὰ τελείωσιν τῶν χρόνων εἰς φανερόν τὰς δόξας ἐκουσίως προενεγκαμένοις, ἐν τῇ πρὸ ταύτης βίβλῳ, οὕση πᾶμπλή τοῦ Ἐλέγχου

LIBER VI.

1. Hæc in sexta omnium hæresium refutationis parte insunt.
2. Quænam Simon ausus sit, et quomodo ejus disciplina e magorum poetarumque disciplinis constet.
3. Quænam Valentinus doceat, et quomodo ejus doctrina non ex Scripturis sacris, sed e Platonicis et Pythagoricis placitis sit conflata.
4. Quænam Secundo et Ptolemæo et Heracleoni placuerint, quomodo ipsi eadem quæ Græci sapientes, aliis verbis, docuerint.
5. Quænam Marcus et Colarbasus statuerint et quomodo ex iis plures artibus magicis numerisque Pythagoreis se addixerint.
6. Quæ illi cogitaverint qui a serpente principia sua desumpserunt et progressu temporum suas doctrinas in lucem ultro protulerunt, in superiore libro, qui hæresium Refutationis quintus est, exposuimus. Nunc et eorum

8. ἄλλοις cod.; Schneidew. susp. ἀλλ' ἄλλοις. — 11. ἐσχον cod.; ἐνέσχον vel ἐσχόλαζον Miller.; προσέσχον Schneid. — 12. παρειληφῶσι cod. — 13. τελείωσιν Buns. Hippol. 2^a edit. I, 350; μείωσιν cod. Mill. — ἐκουσίως cod.; ἀνοσίως Buns. l. I. — 14. προενεγκαμένοις Schn.; προσε-νεγκαμένοις cod. Mill.

τῶν αἰρέσεων, ἐξεθέμην. Νυνὶ δὲ καὶ τῶν ἀκολούθων τὰς γνώμας οὐ⁽¹⁶¹⁾ σιωπήσω, ἀλλ' οὐδὲ μίαν ἀνέλεγκτον καταλείψω, εἴγε δυνατὸν πάσας ἀπομνημονεῦσαι καὶ τὰ τούτων ἀπόρρητα ὄργια, ἃ δικαίως ὄργια κλητέον· οὐ γὰρ μακρὰν ἀπέχουσι ὄργης τοιαῦτα τετολμηκότες, ἵνα καὶ τῇ ἐτυμολογίᾳ χρήσωμαι.

5

α'. Περὶ Σίμωνος.

7. Δοκεῖ οὖν καὶ τὰ Σίμωνος τοῦ Γιτίνου, κώμης τῆς Σαμαρείας, νῦν ἐκθέσθαι, παρ' οὗ καὶ τοὺς ἀκολούθους δείξομεν ἀφορμὰς λαβόντας ἐτέροις ὀνόμασιν ὅμοια τετολμηκέναι. Οὗτος ὁ Σίμων μαγείας ἔμπειρος ὦν καὶ τὰ μὲν παύξας πολλοὺς κατὰ τὴν Θρασυμηδούς τέχνην, ᾧ τρόπῳ ἄνωθεν ἐξεθέμεθα, τὰ δὲ καὶ διὰ δαιμόνων¹⁰ κακουργήσας, θεοποιῆσαι ἑαυτὸν ἐπεχείρησεν, ἄνθρωπος γόης καὶ μεστὸς ἀπονοίας, ὃν ἐν ταῖς Πράξεσιν οἱ ἀπόστολοι ἤλεγξαν· οὗ

qui illos secuti sunt non dubitabo expromere sententias, neque unam irrefutatam dimittere in animo est, siquidem meminisse potuero omnium omniaque memoria repetere istorum arcana orgia, quæ jure quidem orgia dici possunt: nam haud procul absunt a furore (ὄργη) qui talia ausi sunt, ut etiam etymologia utar.

I. DE SIMONE.

7. Videtur igitur et Simonis Gitteni, ex vico qui est in Samaria, expromere placita, cujus discipulos ostendemus mutatis nominibus eadem ausos esse. Simon iste, magicarum artium peritus, quum aliquando multos Thrasymedis arte, qua ratione supra enarravimus, decepisset, aliquando et mala per dæmones opera patravisset, sese ipse facere deum tentavit, homo quidem præstigiator et demens, quem in Actis apostoli convicerunt. Quod

6 sqq. De Simone lege B. Iren. *Cont. hæres.* l. I, c. XIX, XX; Tert. *Præs.* c. XLVI; B. Epiph. *Hæres.* XXI; Theod. *Hæret. fab.* lib. I, c. 1; B. August. *De Hæres.* c. 1. Cf. B. Just. c. 1, *Apol.* §§ 26, 66; B. Greg. Naz. *Or.* c. XLIV; Eus. *Histor. Eccles.* l. II, c. XIII. De eodem multa et partim incredibilia narraverunt *Clementinorum* et *Re-*

cognitionum auctor et Abdias et Nicephorus. — Γιτίνου Schneid.; Γειτίνου cod. secunda manu. Mill.; Γειτίνου pr. cod. Conf. Steph. Byz. et Io. Cleric. ad *Constit. apostol.* VI, 7. Schneidew. — 8-9. *μαγείαν* cod. corr. Mill. — 10. ᾧ τρόπῳ κ. τ. λ. Vide supra, lib. IV. — 12. Conf. *Acta*, VIII, 9 sqq.

πολλῶ σοφώτερον καὶ μετριώτερον Ἄψεθος ὁ Λίβυς ὄρεχθεὶς Θεὸς νομισθῆναι ἐν Λιβύῃ ἐπεχείρησεν, οὗ τὸν μῦθον οὐ πολὺ τι ἀπεμφαίνοντα τῆς Σίμωνος τοῦ ματαίου ἐπιθυμίας, δοκεῖ διηγήσασθαι ὄντα ἄξιον τῆς τούτου ἐπιχειρήσεως.

- 5 8. Ἄψεθος ὁ Λίβυς ἐπεθύμησε Θεὸς γενέσθαι · ὡς δὲ πολυπραγμονῶν πάνυ ἀπετύγχανε τῆς ἐπιθυμίας, ἠθέλησε κἂν δοκεῖν γεγενῆσθαι, καὶ ἔδοξε γέ ὡς ἀληθῶς χρόνῳ πλείονι γεγενῆσθαι Θεός. ἔθνον γὰρ οἱ ἀνόητοι Λίβυες αὐτῶ ὡς θείᾳ τινὶ δυνάμει, νομίζοντες ἄνωθεν ἐξ οὐρανοῦ πεπιστευκέναι φωνῇ. συναθροίσας γὰρ
10 εἰς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν οἰκίσκον ὄρνιθας πλείστους ψιττακοὺς κατέκλεισεν · εἰσὶ δὲ πλείστοι κατὰ τὴν Λιβύην ψιττακοί, καὶ ἐναργῶς μιμούμενοι πάνυ τὴν ἀνθρωπίνην φωνήν. Οὗτος χρόνῳ διαθρέψας τοὺς ὄρνεις ἐδίδαξε ⁽¹⁶²⁾ λέγειν · « Ἄψεθος Θεός ἐστιν. » Ὡς δὲ ἤσκησαν οἱ ὄρνιθες χρόνῳ πολλῶ καὶ τοῦτο ἔλεγον, ὅπερ ᾤετο λεχθῆν
15 Θεὸν εἶναι ποιήσειν νομίζεσθαι τὸν Ἄψεθον, τότε ἀνοίξας τὸ οἶκημα

idem prudentius et moderatius in Libya tentavit, quum reputari cuperet deus. Apsethus Libys : cujus fabulam quæ haud longe abest a vano Simonis conatu, explanare libet illo haud indignam.

8. Apsethus Libys cupivit esse deus. Quum irriti ejus conatus viderentur, voluit saltem deus videri, et visus quidem est vere factus esse aliquando deus. Nam eum coluere Libyes insani, ut divinum aliquod numen, quum voci desuper e cælo missæ credere arbitrarentur. Coëgit enim in ædiculam unam aves permultas psittacos; plurimi autem in Libya psittaci inveniuntur et vocem humanam imitantur planissime. Hic aluit diu volucres docuitque dicere hoc : Apsethus deus est. Postquam per longissimum tempus edoctæ dixerent volucres id quo dicto fore putabat Apsethus ut deus reputaretur, tum ædi-

5. Ἄψεθος ὁ Λίβυς] Conf. Apostolium, *Proverb.* s. v. *Ψαφῶν* Mill. Maximus Tyrius, *Diss.* XXXV, prorsus similia de Psaphone quodam Libye narrat, nisi quod ultima desiderantur. Maximum Tyrium exscripsit Apostolius, *Cent.* XVIII, XLVIII, p. 730, edit. *Leutsch*, qui similem narrationem affert de Hannone Carthaginensi ex Æliano. V. *Hist.* XIV, xxx. Conf.

etiam Justin. XXI, iv, et Plin. *Nat. Hist.* VIII, xvi. Schneidew. — 8. αὐτῶ ὡς Schneidew.; αὐτῶ cod. Mill. qui δυνάμει delet et θείᾳ τινὶ ad φωνῇ refert. Quem recte conjecisse forsitan dixeris; nam apud Maximum Tyrium, unde hæc excerpta sunt, legimus : *θείαν τινὰ νομίσαντες εἶναι φήμην, ἔθνον κ. τ. λ.* — 14. ᾤετο Mill.; ᾤετο τὸ cod.

εἶασεν ἄλλον ἀλλαχόσε τοὺς ψιττακοὺς. Πετομένων δὲ τῶν ὀρνίθων ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος εἰς πᾶσαν τὴν Λιβύην, καὶ τὰ ῥήματα αὐτῶν διῆλθε μέχρι τῆς Ἑλληνικῆς γῆς, καὶ οὕτως οἱ Λίβυες καταπλεγέντες ἐπὶ τῇ τῶν ὀρνίθων φωνῇ τό τε πρᾶχθὲν ὑπὸ τοῦ Ἄψεθου πανούργευμα μὴ ἐννοήσαντες, θεὸν εἶχον τὸν Ἄψεθον. Τῶν δὲ 5 Ἑλλήνων τις ἀκριβῶς ἐννοήσας τὸ σόφισμα τοῦ νενομισμένου θεοῦ διὰ τῶν αὐτῶν ἐκείνων ψιττακῶν οὐκ ἐλέγχει μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀφανίζει τὸν ἀλαζόνα καὶ φορτικὸν ἐκεῖνον ἄνθρωπον. Μετεδίδαξε δὲ ὁ Ἕλληνας καθείρξας πολλοὺς ἀπὸ τῶν ψιττακῶν λέγειν· « Ἄψεθος « ἡμᾶς κατακλείσας ἠνάγκασε λέγειν, Ἄψεθος θεὸς ἐστίν. » Ἀκού- 10 σαντες δὲ οἱ Λίβυες τῆς παλινοφθίας τῶν ψιττακῶν, πάντες ὁμοθυμαδὸν συνελθόντες κατέκαυσαν τὸν Ἄψεθον.

9. Οὕτως ἡγητέον Σίμωνα τὸν μάγον ἀπεικάζοντα τῷ Λίβυϊ τάχιον ἀνθρώπῳ γενομένῳ, [οὐ τῷ] ὄντως θεῷ. Εἰ δὲ ἔχει τὰ τῆς εἰκό- νος ἀκριβῶς, καὶ πέπονθεν ὁ μάγος πάθος τι παραπλήσιον Ἄψεθῳ, 15 ἐπιχειρήσωμεν μεταδιδάσκειν τοῦ Σίμωνος τοὺς ψιττακοὺς, ὅτι Χριστὸς οὐκ ἦν Σίμων ὁ ἐσιῶς, σιάς, σίησόμενος· ἀλλ' ἄνθρωπος

ficium reseravit et alium aliorum dimisit psittacum. Quibus huc illuc volantibus, vox per totam Libyam ivit, et pervenere usque in Græciam eorum verba; atque ita Libyæ voce avium attoniti, ignorantesque fraudem quam excogitaverat Apsethus, hunc pro deo coluerunt. At Græcus quidam homo, falsa istius novi dei arte perspecta, iisdem illis psittacis usus istum vanum et mendacem hominem confutavit, imo et omnino perdidit. Nam docuit multos in cavea inclusos psittacos e contrario dicere: « Apsethus inclusos nos coegit dicere: Apsethus deus est. » Qua audita psittacorum palinodia, omnes una Libyæ congressi Apsethum cremaverunt.

9. Sic existimandum est de Simone mago, ut comparemus eum huic Afro qui brevi homo visus est et non vero Deo. Si ea similitudo probatur, si idem mago atque Apsetho accidit, jam Simonis psittacos doceamus dicere, Christum non fuisse Simonem, qui stat, stetit, stabit; sed hominem ex

14. Cod. et Schneid. habent: τάχιον ἀνθρώπῳ γενομένῳ, οὐ τῷ ὄντως ἀνθρώπῳ γενομένῳ οὕτως θεῷ. Nisi amplior corruptela subest, legendum certe τάχιον ἀνθρώπῳ γενομένῳ, οὐ τῷ ὄντως θεῷ, facillime οὐ τῷ cum ὄντως confuso a librario et omisso.

- ἦν ἐκ σπέρματος, γέννημα γυναικός, ἐξ αἱμάτων καὶ ἐπιθυμίας σαρκικῆς καθάπερ καὶ οἱ λοιποὶ γεγεννημένος· καὶ ὅτι ταῦθ' οὕτως ἔχει, προϊόντος τοῦ λόγου ῥαδίως ἐπιδείξομεν. Λέγει δὲ ὁ Σίμων, μεταφράζων τὸν νόμον ⁽¹⁶³⁾ Μωϋσέως ἀνοήτως τε καὶ κακοτέχνως,
- 5 Μωσέως γὰρ λέγοντος, «ὅτι ὁ Θεὸς πῦρ φλέγον ἐστὶ καὶ κατανα-
«λίσκον,» δεξάμενος τὸ λεχθὲν ὑπὸ Μωσέως οὐκ ὀρθῶς, πῦρ εἶναι τῶν ὄλων λέγει τὴν ἀρχήν, οὐ νοήσας τὸ εἰρημένον, ὅτι Θεὸς οὐ πῦρ, ἀλλὰ πῦρ φλέγον καὶ καταναλίσκον, οὐκ αὐτὸν διασπῶν μόνον τὸν νόμον Μωσέως, ἀλλὰ καὶ τὸν σκοτεινὸν Ἡράκλειτον συλα-
10 γωγῶν. Ἀπέραντον δὲ εἶναι δύναμιν ὁ Σίμων προσαγορεύει τῶν ὄλων τὴν ἀρχήν, λέγων οὕτως· «Τοῦτο τὸ γράμμα ἀποφάσεως
«Φωνῆς καὶ ὀνόματος ἐξ ἐπινοίας τῆς μεγάλης δυνάμεως τῆς ἀπε-
«ράντου. Διὸ ἔσται ἐσφραγισμένον, κεκρυμμένον, κεκαλυμμένον,
«κείμενον ἐν τῷ οἰκητηρίῳ, οὗ ἡ ῥίζα τῶν ὄλων τεθεμελιώται.»
- 15 Οἰκητήριον δὲ λέγει εἶναι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον τὸν ἐξ αἱμάτων γε-
γεννημένον, καὶ κατοικεῖν ἐν αὐτῷ τὴν ἀπέραντον δύναμιν, ἣν ῥίζαν

semine natum, mulieris filium, ex sanguine et concupiscentia carnis generatum sicut et generantur cæteri omnes : quod ita se habere progrediente sermone facile probabimus. Dicit autem Simon, legem Mosis insipienter et insidiosè interpretatus, hæc verba Mosis, «Deus ignis comburens et consumens est,» non vero sensu accipi; nam significare ignem principium mundi esse, quum dicat contra Moses, quod Simo iste haud intellexit, non ignem, sed ignem comburentem et consumentem esse Deum; atque ita non modo Mosis corrumpit legem, sed etiam obscurum Heraclitum furatur. Infitam autem potestatem esse affirmat mundi principium, ubi dicit: «Hic «liber revelationis vocis et nominis ex intelligentia magnæ potestatis infinitæ. Quare obsignatum, absconditum, velatum erit, et jacebit in habitaculo, ubi fundata radix mundi est.» Habitaculum esse hunc hominem qui ex sanguine natus est, et in illo inhabitare infinitam potestatem, quæ sit

4. μεταφράζων Schneid.; μεταφράσων cod.; μεταφράσων Mill. — 4 sqq. Cum his et sequentibus, confer quæ infra leguntur, lib. X, c. xii. — 5-6. Conf. Deut.

iv, 24: Ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς σου πῦρ καταναλίσκον ἐστὶν αὐτός, Θεὸς ζηλωτής. — 12. Conf. infra, c. xii. — 12-13. τοῦ ἀπεράντου cod. corr. Mill.

εἶναι τῶν ὄλων φησίν. Ἔστι δὲ ἡ ἀπέραντος δύναμις, τὸ πῦρ, κατὰ τὸν Σίμωνα οὐδὲν ἀπλοῦν, καθάπερ οἱ πολλοὶ ἀπλᾶ λέγοντες εἶναι τὰ τέσσαρα στοιχεῖα καὶ τὸ πῦρ ἀπλοῦν εἶναι νενομίκασιν, ἀλλὰ γὰρ εἶναι τὴν τοῦ πυρὸς διπλῆν τινὰ τὴν φύσιν, καὶ τῆς διπλῆς ταύτης καλεῖ τὸ μὲν τι κρυπλόν, τὸ δὲ τι φανερόν · κεκρύφθαι δὲ 5 τὰ κρυπλὰ ἐν τοῖς φανεροῖς τοῦ πυρὸς, καὶ τὰ φανερὰ τοῦ πυρὸς ὑπὸ τῶν κρυπλῶν γεγυμένα. Ἔστι δὲ τοῦτο, ὕπερ Ἀριστοτέλης δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ καλεῖ ἢ Πλάτων νοητὸν καὶ αἰσθητόν. Καὶ τὸ μὲν φανερόν τοῦ πυρὸς πάντα ἔχει ἐν ἑαυτῷ ὅσα ἂν τις ἐπινοήσῃ ἢ καὶ λάθῃ παραλιπῶν τῶν ὄρατῶν · τὸ δὲ κρυπλόν πᾶν ⁽¹⁶⁴⁾ ὅ, τι 10 ἐννοήσῃ τις νοητὸν καὶ πεφευγὸς τὴν αἴσθησιν ἢ καὶ παραλείπει μὴ διανοηθείς. Καθόλου δὲ ἔστιν εἰπεῖν, πάντων τῶν ὄντων αἰσθητῶν τε καὶ νοητῶν, ὧν ἐκεῖνος κρυφίως καὶ φανερῶν προσαγορεύει, ἔστι θησαυρὸς τὸ πῦρ τὸ ὑπερουράνιον, οἷονεὶ δένδρον μέγα, ὡς τὸ δι' ὀνειρίου βλεπόμενον τῷ Ναβουχοδονόσορ, ἐξ οὗ πᾶσα σὰρξ τρέ- 15

mundi radix. Est autem infinita potestas ignis, qui, secundum Simonem, non simplex est, ut plerisque videtur esse sicut et cætera elementa, sed contra natura duplex, cujus alterum occultum, alterum apertum esse vult: quod ignis occultum est, in aperto occultari; quod autem apertum est ignis sub occulto jacere. Id est quod appellat *potentiam* et *actum* Aristoteles, aut Plato *intelligibile* et *sensibile*. Et apertum quod in igne est omnia continet in se quæcumque aut perspiciuntur aut etiam lateant omnia sed visibilia sunt; occultum autem complectitur quidquid intelligitur sed sensum effugit aut etiam non intellectum dimittitur. Uno autem verbo dici potest rerum omnium, seu visibilium, seu intelligibilium, quas occultas et apertas appellat iste, thesaurum esse supercælestem, ut arborem illam magnam quæ visa somnianti Nabuchodonosor est, e qua omnis caro alitur. Et ad aperta

3 sqq. Ex hoc loco videtur Theodoretus quædam exscerpisse; apud eum enim legimus (*Hæret. fab.* l. I, c. 1): Ἄπειρόν τινα ὑπέθετο δύναμιν · ταύτην δὲ ῥίζωμα τῶν ὄλων ἐκάλεσεν, εἶναι δὲ αὐτὴν πῦρ ἐφῆσε, διπλῆν ἐνεργείαν ἔχον, τὴν μὲν φαινομένην, τὴν δὲ κεκρυμμένην. — 10.

τῶν ὄρατῶν Miller. τὸν ἀόρατον cod. — 11. πεφευγός cod. — ἢ Schneid.; εἰ cod. Mill. — 12. ὄντων Miller.; ὄλων cod. — 13. κρυφίως καὶ φανερώς cod. Mill. corr. Schneid. — 14. ὡς τὸ Mill.; ὡς cod. — 15. τὸν Ναβουχοδονόσορ cod. Conf. Daniel, IV, 6-9.

φεται. Καὶ τὸ μὲν φανερόν εἶναι τοῦ πυρὸς νομίζει τὸ πρέμνον, τοὺς κλάδους, τὰ φύλλα, τὸν ἔξωθεν αὐτῶ περικείμενον φλοιόν. Ἄπαντα, φησί, ταῦτα τοῦ μεγάλου δένδρου ἀναφθέντα ἀπὸ τῆς
 5 παμφάγου τοῦ πυρὸς ἀφανίζεται φλογός. Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ δένδρου
 εἰς ἀποθήκην
 τίθεται, οὐκ εἰς τὸ πῦρ. Γέγονε μὲν γὰρ, φησίν, ὁ καρπός, ἵνα εἰς
 τὴν ἀποθήκην τεθῆ, τὸ δὲ ἄχυρον ἵνα παραδοθῆ τῷ πυρί, ὅπερ
 ἐστὶ πρέμνον, οὐκ αὐτοῦ χάριν ἀλλὰ τοῦ καρποῦ γεγεννημένον.

10. Καὶ τοῦτό ἐστί, φησί, τὸ γεγραμμένον ἐν τῇ Γραφῇ· «Ὁ
 10 «γὰρ ἀμπελῶν Κυρίου Σαβαώθ οἶκος τοῦ Ἰσραὴλ ἐστί, καὶ ἀνθρω-
 «πος τοῦ Ἰούδα νεόφυτον ἠγαπημένον.» Εἰ δὲ ἄνθρωπος τοῦ Ἰούδα
 νεόφυτον ἠγαπημένον, δέδεικται, φησίν, ὅτι ξύλον οὐκ ἄλλο τι ἀλλ'
 ἢ ἄνθρωπος ἐστίν. Ἀλλὰ περὶ τῆς ἐκκρίσεως αὐτοῦ καὶ διακρίσεως
 ἱκανῶς, φησίν, εἶρηκεν ἡ Γραφή, καὶ πρὸς διδασκαλίαν ἀρκεῖ τοῖς
 15 ἐξεικονισμένοις τὸ λεχθέν· «ὅτι πᾶσα σὰρξ χόρτος, καὶ πᾶσα
 «δόξα σαρκὸς ὡς ἄνθος χόρτου. Ἐξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ ἄνθος
 «αὐτοῦ ἐξέπεσε· τὸ δὲ ῥῆμα Κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα.» Ῥῆμα δέ,

ignis refert ipse truncum, et ramos et folia et exteriorem corticem; omnia enim hæc in magna arbore edaci flamma consumuntur. Fructus autem arboris, ubi rite informatus est, non in ignem, sed in apothecam mittitur: ea enim fructus natura est, ut mittatur in apothecam, palea autem igni tradenda est, stirps, dico, non suimet sed fructus causa nata.

10. Et hoc illud est, ait quod in Scriptura legitur: «Vinea Domini «Sabaoth domus Israel est, et homo Juda germen delectabile.» Si homo Juda germen delectabile est, demonstratum est non aliud esse lignum nisi hominem. Sed satis dixisse de secretionem et discretionem ejus ait Scripturam, et ut doceatur qui jam informatus est sufficere dictum illud: «Omnis caro «scænum, et omnis gloria carnis tanquam flos scæni. Exaruit scænum et flos «ejus decidit; verbum autem Domini manet in æternum.» Hoc Domini ver-

2. τὸν Mill.; τῶν cod. — αὐτῶ Schneid.; γεγεννημένον cod. secunda manu. — 10 αὐτῶν cod. Mill. — 5. ἀπολάβῃ Miller.; sqq. Is. v, 7. — 15 sqq. Conf. B. Petri I, ἀπολάβῃ cod. — 6 sqq. Conf. Evang. B. Epi. 1, 24: διότι πᾶσα σὰρξ χόρτος καὶ Matth. iii, 12; B. Luc. iii, 17. — 8. γε- πᾶσα δόξα αὐτῆς ὡς ἄνθος χόρτου.

φησίν, ἐστὶ ⁽¹⁶⁵⁾ Κυρίου τὸ ἐν στόματι γεννώμενον ῥῆμα καὶ λόγος, ἄλλη δὲ χωρίον γενέσεως οὐκ ἔστι.

11. Τοιούτου δὲ ὄντος, ὡς δι' ὀλίγων εἰπεῖν, κατὰ τὸν Σίμωνα τοῦ πυρὸς, καὶ πάντων τῶν ὄντων ὁρατῶν καὶ ἀοράτων, ὡσαύτως ἐνήχων καὶ ἀνήχων, ἀριθμητῶν καὶ ἀναρίθμων, ἐν τῇ Ἀποφάσει τῇ 5
μεγάλη καλεῖ τέλειον νοερὸν ἕκαστον τῶν ἀπειράκις ἀπείρως ἐπινοηθῆναι δυναμένων καὶ λαλεῖν καὶ διανοεῖσθαι καὶ ἐνεργεῖν, οὕτως ὡς φησιν Ἐμπεδοκλῆς·

Γαίη μὲν γὰρ γαῖαν ὀπώπαμεν, ὕδατι δ' ὕδωρ,
αἰθέρι δ' αἰθέρα [δῖον], ἀτὰρ πυρὶ πῦρ αἰδηλον,
καὶ [στοργῇ] στοργὴν, νεῖκος δὲ τε νεῖκει λυγρῶ.

10

12. Πάντα γὰρ, φησίν, ἐνόμιζε τὰ μέρη τοῦ πυρὸς τὰ ἀόρατα

bum generatum esse dicit sermonem in ore, quippe quum verbo et sermoni alius non sit generationis locus.

11. Talia quum sint, ut paucis dicam, secundum Simonem et ignis et omnia visibilia et invisibilia et similiter quaecumque audiuntur vel non audiuntur et quæ numerantur vel non numerantur, in sua magna Revelatione vocat perfectum intellectum omne quod potest in infinitum infinite et animo comprehendi et loqui et cogitari et agere, ut ait Empedocles;

terra quidem terram vidimus et aqua aquam,
æthere vero æthera divinum, et igne ignem edacem,
et amore amorem et jurgium jurgio exitiali.

12. Omnes enim partes, ut ait, invisibiles ignis existimavit intelligentiæ

2. ἄλλη δὲ Schneidew.; ἀλλ' ἢ cod.; ἄλλο δὲ sive οὐ vel ᾗ ἄλλο Millerus. — 3. ὀλίγον cod. corr. Mill. — 4. ὡσαύτως Schneid.; ὡν αὐτὸς cod. Mill. — 5. ἀνήχων Schneid.; ἤχων cod. Mill. — ἀριθμητῶν καὶ Schneidew.; καὶ ἀριθμητῶν cod. Mill. — 6. τέλειον νοερὸν Schneid.; τελείων νοερῶν cod. Mill. — οὕτως ὡς ἕκα-
στον cod. Miller. Schneidew.; οὕτως ὡς delenda utpote huc inserta incuria librarii qui bis scripsit quod infra et semel erat scribendum: οὕτως ὡς φησιν Ἐμπεδοκλῆς. — 9 sqq. Cf. Emped. ed. Karst. v. 321. — 10. δῖον om. cod. restit. Millerus. — 11. στοργῇ om. cod. restit. Millerus.

Φρόνησιν ἔχειν καὶ νόματος αἴσαν. Γέγονεν οὖν ὁ κόσμος ὁ γεννη-
 τὸς ἀπὸ τοῦ ἀγεννήτου πυρός. Ἐρξάτο δέ, φησί, γενέσθαι τοῦτον
 τὸν τρόπον, ἕξ ῥίζας τὰς πρώτας τῆς ἀρχῆς τῆς γεννήσεως λαβῶν
 ὁ γεννητὸς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ πυρός ἐκείνου · γεγονέναι δὲ τὰς
 5 ῥίζας φησὶ κατὰ συζυγίας ἀπὸ τοῦ πυρός, ἄσιννας ῥίζας καλεῖ
 Νοῦν καὶ Ἐπίνοϊαν, Φωνὴν καὶ Ὄνομα, Λογισμὸν καὶ Ἐνθύμησιν ·
 εἶναι δὲ ἐν ταῖς ἕξ ῥίζαις ταύταις πᾶσαν ὁμοῦ τὴν ἀπέραντον δύνα-
 μιν δυνάμει, οὐκ ἐνεργείᾳ. Ἦντινα ἀπέραντον δυνάμει φησὶ τὸν
 ἐσιῶτα, [σιάντα,] σιησόμενον. Ὅς ἐὰν μὲν ἐξεικονισθῆ, ὧν ἐν ταῖς ἕξ
 10 δυνάμεσιν, εἶσιν οὐσία, δυνάμει, μεγέθει, ἀποτελέσματι⁽¹⁶⁶⁾, μία
 καὶ ἡ αὐτὴ τῇ ἀγεννήτῳ καὶ ἀπεράντῳ δυνάμει, καὶ οὐδὲν ὅλως ἔχουσα
 ἐνδεέστερον ἐκείνης τῆς ἀγεννήτου καὶ ἀπαραλλάκτου [καὶ] ἀπε-
 ράντου δυνάμεως. Ἐὰν δὲ μείνη τῇ δυνάμει μόνον ἐν ταῖς ἕξ δυνά-
 μεσι καὶ μὴ ἐξεικονισθῆ, ἀφανίζεται, φησί, καὶ ἀπόλλυται οὕτως
 15 ὡς ἡ δύναμις ἡ γραμματικὴ, ἡ γεωμετρικὴ ἐν ἀνθρώπου ψυχῇ.

et mentis esse consortes. Natus est igitur mundus æternus ab æterno igne. Cœpit autem fieri, ut ait, sex radices primas principii generationis assumens æternus ille mundus ex illius ignis principio. Natas autem affirmat per conjugationes fuisse has radices ex igne, quas quidem radices vocat Mentem et Cogitationem, Vocem et Nomen, Rationem et Conceptionem; inesse autem in istis sex radicibus omnem simul infinitam potestatem, virtute autem sola, non actu; quam quidem infinitam potestatem ait esse illum qui stetit, stat, stabit; qui, si imagine effingatur, in sex illis potestatibus apparebit essentia, virtute, magnitudine, effectum, una etiam (potestas) et similis illi æternæ et infinitæ potestati, neque ullo modo inferior illa æterna et immutabili et infinita potestate. Quod si maneat virtute tantum in sex potestatibus neque imagine effingatur, evanescit, ait, et perit sicut facultas grammaticæ vel geometricæ in hominis animo. Facultas enim adjuncta arte

1. γνώμην ἴσην cod. Miller.; νόματος αἴσαν Schn. Cf. infra, l. VII, § 29, et Emped. ed. Karst. v. 313. — 1-2. ὁ γεννητὸς] legitur infra, lib. X, § 12: ὁ κόσμος ἀγέννητος ἀπὸ τοῦ ἀγεννήτου πυρός. —

2 sqq. Cf. infra, lib. X, § 12, ubi plura ex hoc loco excerpta leguntur. — 9. [σιάντα] quod deerat restitui. — Ὅς cod. Millerus. Legendum Ὅς. Conf. infra, lib. X, § 12. — 12. [καὶ] addidi.

Προσλαβοῦσα γὰρ ἡ δύναμις τέχνην, φῶς τῶν γινομένων γίνεται ·
μη προσλαβοῦσα δέ, ἀτεχνία καὶ σκότος, καὶ ὡς ὅτε οὐκ ἦν, ἀπο-
θνήσκοντι τῷ ἀνθρώπῳ συνδιαφθείρεται.

13. Τῶν δὲ ἕξ δυνάμεων τούτων καὶ τῆς ἐβδόμης τῆς μετὰ τῶν
ἕξ καλεῖ τὴν πρώτην συζυγίαν, Νοῦν καὶ Ἐπίνοιαν, Οὐρανὸν 5
καὶ Γῆν · καὶ τὸν μὲν ἄρσενά ἀνωθεν ἐπιβλέπειν καὶ προνοεῖν
τῆς συζύγου, τὴν δὲ Γῆν ὑποδέχασθαι κάτω τοὺς ἀπὸ τοῦ Οὐρανοῦ
νοεροὺς καταφερομένους τῇ Γῆ συγγενεῖς καρπούς. Διὰ τοῦτο,
Φησὶν, ἀποβλέπων πολλάκις ὁ Λόγος πρὸς τὰ ἐκ Νοῦς καὶ Ἐπινοίας
γεγεννημένα, τουτέστιν ἕξ Οὐρανοῦ καὶ Γῆς, λέγει, «ἀκουε, 10
«Οὐρανέ, καὶ ἐνωτίζου, Γῆ, ὅτι Κύριος ἐλάλησεν. Υἱοὺς ἐγέν-
«νησα καὶ ὑψωσα, αὐτοὶ δέ με ἠθέτησαν.» Ὁ δὲ λέγων ταῦτα,
Φησὶν, ἡ ἐβδόμη δύναμις ἐστὶν [ὁ] ἐσιώσ, σιάς, σῆσόμενος · αὐτὸς
γὰρ αἴτιος τούτων τῶν καλῶν ὧν ἐπήνεσε Μωσῆς, καὶ εἶπε καλὰ
λίαν. Ἡ δὲ Φωνὴ καὶ τὸ Ὄνομα, Ἥλιος καὶ Σελήνη. Ὁ δὲ Λο- 15

fit lumen omnium rerum; non adjuta vero, imperita et tenebrosa et, velut
quum non erat, cum homine moriente perit.

13. Primam istarum potestatum sex et septimæ potestatis conjugationem
vocat Mentem et Cogitationem, Cælum et Terram, et masculinum quidem dicit
desuper inspicere et providere suæ conjugii; Terram autem accipere a Cælo
delatos spirituales et Terræ affines fructus. Quapropter, ait, aspiciens sæpe
Verbum quæ genita sunt ex Mente et Cogitatione, id est e Cælo et Terra,
dicit: Audite, Cæli, et auribus percipe, Terra, quoniam Dominus locutus
est: filios enutrivi et exaltavi, ipsi autem spreverunt me. Qui autem hæc
dicit, ille est septima potestas, qui stat, stetit, stabit. Ille quidem est
auctor omnium bonorum quæ laudavit Moyses, et dixit nimium bona.
Vox autem et Nomen, Sol et Luna (secundas conjugationes efficient); Ratio-

2. ὅτι cod. corr. Mill. — 5. Hæ συζυγίαι sic componuntur:

1° Νοῦς καὶ Ἐπίνοια

2° Φωνὴ καὶ Ὄνομα

3° Λογισμὸς καὶ Ἐνθύμησις

1° Οὐρανὸς καὶ Γῆ

2° Ἥλιος καὶ Σελήνη

3° Ἄηρ καὶ Ὑδωρ.

Noῦς vero et Ἐπίνοια respondent Οὐρανῷ Ἥλίῳ et Σελήνῃ, etc. — 10. Conf. Is. 1,
et Γῆ, Φωνὴ autem et Ὄνομα respondent 2. — 13. addidi [ὁ].

γισμός καὶ ἡ Ἐνθύμησις, Ἄηρ καὶ ὕδωρ. Ἐν δὲ τούτοις ἅπασιν ἐμ-
 μέμικται καὶ κέκραται, ὡς ἔφην, ἡ μεγάλη δύναμις ἡ ἀπέραντος,
 ὁ ἐστίως.

14. Μωσέως οὖν εἰρηκότος, « Ἐξ ἡμέραις ἐν αἷς ὁ Θεὸς⁽¹⁶⁷⁾ ἐποίησε
 5 « τὸν Οὐρανὸν καὶ τὴν Γῆν, καὶ τῇ ἑβδόμῃ κατέπαυσεν ἀπὸ πάντων
 « τῶν ἔργων αὐτοῦ, » τὸν εἰρημένον τόπον μετοικονομήσας ὁ Σί-
 μων ἑαυτὸν Θεοποιεῖ. Ὅταν οὖν λέγωσιν ὅτι εἰσὶ τρεῖς ἡμέραι πρὸ
 Ἡλίου καὶ Σελήνης γεγενημένοι, αἰνίσσονται Νοῦν καὶ Ἐπίνοιαν,
 τουτέστιν Οὐρανὸν καὶ Γῆν, καὶ τὴν ἑβδόμην δύναμιν τὴν ἀπέραν-
 10 τον. Αὐταὶ γὰρ αἱ τρεῖς δυνάμεις εἰσὶ πρὸ πασῶν τῶν ἄλλων γε-
 νόμεναι. Ὅταν δὲ λέγωσι, « Πρὸ πάντων τῶν αἰώνων γεννᾶ με, »
 περὶ τῆς ἑβδόμης, φησί, δυνάμεως τὰ τοιαῦτα λέγεται εἶναι.
 Ἐβδόμη δὲ αὕτη δύναμις ἥτις ἦν δύναμις ὑπάρχουσα ἐν τῇ ἀπε-
 ράντῳ δυνάμει ἥτις γέγονε πρὸ πάντων τῶν αἰώνων, αὕτη ἐστί,
 15 φησὶν, ἡ ἑβδόμη δύναμις, περὶ ἧς λέγει Μωσῆς· « Καὶ πνεῦμα
 « Θεοῦ ἐπεφέρετο ἐπάνω τοῦ ὕδατος· » τουτέστι, φησί, τὸ πνεῦμα
 τὸ πάντα ἔχον ἐν ἑαυτῷ, εἰκὼν τῆς ἀπεράντου δυνάμεως, περὶ ἧς ὁ

cinatio et Meditatio, Aer et Aqua (tertias conjugationes); et istis omnibus
 immixta et inserta est, ut dixi, illa summa et infinita potestas, scilicet ille
 qui stat.

14. Quum ergo Moyses dixerit, « Diebus sex Deus fecit Caelum et Terram et
 « septimo die cessavit ab omnibus operibus suis, » Simon, hæc dicta memorato
 modo diffingens, sese deum efficit. Quum igitur dicunt tres dies fuisse ante
 Solis et Lunæ creationem, affirmat designari Mentem et Cogitationem, id est
 Caelum et Terram atque infinitam septimam potestatem. Hæ tres enim potes-
 tates natæ sunt ante omnes alias. Quando autem dicunt, « Ante omnia sæcula
 « gignit me, » hæc de septima potestate dici affirmat. Septima autem illa potes-
 tas quæ manebat in ea infinita potestate quæ nata est ante omnia sæcula, hæc
 eadem septima potestas est, ut ait, de qua dicit Moyses: « Et spiritus Dei
 « ferebatur super aquas. » Id est, ait, spiritus omnia in semetipso habens et
 imago infinitæ potestatis de qua Simon dicit: Imago speciei sempiternæ,

4-6. Conf. Gen. 11, 2. — 11. Conf. Lib. — 15-16. Gen. 1, 2. — 17. πάντα ἔχειν
 Ecclesiasticum, xxiv, 14; Prov. viii, 22. ἐν ἑαυτῷ cod. corr. Mill.

Σίμων λέγει· «εἰκὼν ἐξ ἀφθάρτου μορφῆς, κοσμοῦσα μόνη πάντα.»
 Αὕτη γὰρ ἡ δύναμις ἢ ἐπιφερομένη ἐπάνω τοῦ ὕδατος ἐξ ἀφθάρτου,
 Φησί, γεγενημένη μορφῆς, κοσμεῖ μόνη πάντα. Τοιαύτης οὖν τινὸς
 καὶ παραπλησίου τῆς κατασκευῆς τοῦ κόσμου γενομένης παρ' αὐ-
 τοῖς, ἐπλασε, Φησί, ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς λα- 5
 βῶν· ἐπλασε δὲ οὐχ ἀπλοῦν, ἀλλὰ διπλοῦν κατ' εἰκόνα καὶ καθ'
 ὁμοίωσιν. Εἰκὼν δὲ ἐστὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἐπιφερόμενον ἐπάνω τοῦ
 ὕδατος, ὃ εἰ μὴ ἐξεικονισθῆ μετὰ τοῦ κόσμου ἀπολεῖται, δυνάμει
 μείναν μόνον καὶ μὴ ἐνεργεῖα γενόμενον. Τοῦτο ἐστὶ, Φησί, τὸ
 εἰρημένον, «Ἴνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν.» Ἐὰν δὲ ἐξεικο- 10
 νισθῆ καὶ γένηται, ἀπὸ σλιγμῆς ἀμερίστου, ὡς γέγραπται ἐν τῇ
 (168) Ἀποφάσει, τὸ μικρὸν μέγα γενήσεται. Τὸ δὲ μέγα ἔσται εἰς τὸν
 ἀπειρον αἰῶνα καὶ ἀπαράλλακτον, τὸ μηκέτι γινόμενον. Πῶς οὖν
 καὶ τίνα τρόπον, Φησί, πλάσσει τὸν ἄνθρωπον ὁ Θεὸς ἐν παρα-
 δείσῳ; οὕτως γὰρ αὐτῷ δοκεῖ. Ἐστὶ, Φησί, παράδεισος ἢ μήτρα, 15
 καὶ ὅτι τοῦτο ἐστὶν ἀληθὲς ἢ Γραφὴ διδάξει ὅτε λέγει· «Ἐγὼ εἰμι ὁ
 «πλάσσω σε ἐν μήτρᾳ μητρὸς σου.» Καὶ τοῦτο γὰρ οὕτω φέλει γε-

sola ordinans omnia. Istam enim potestatem quæ ferebatur super aquas
 e sempiterna specie natam dicit solam ordinare omnia. Tali igitur et sup-
 pari creatione mundi facta apud eos, Deus, ut Simon ait, creavit hominem
 pulverem e terra assumens. Illum autem fecit non simplicem sed duplicem
 secundum imaginem et similitudinem. Est autem imago spiritus qui fere-
 batur super aquas et qui, si in imaginem non affingatur, necesse est ut cum
 mundo pereat; virtute sola existit et non actu manifestatur. Quod quidem
 indicari dicit his verbis: «Ne cum mundo damnemur.» Si vero imagine effin-
 gatur et exoriatur, ab indivisibili puncto, sicut scriptum est in Revelatione,
 quod minimum est magnum evadet. Magnum autem erit in sæculum infi-
 nitum et immutabile, quod non amplius fit. Qui igitur et quo modo, ait,
 creat hominem Deus in paradiso? ita enim ei placet. Esto, ait, paradisu
 matrix, et hoc esse verum Scriptura docebit quando dicit: «Ego sum formans
 te in utero matris tuæ.» Et illud hoc quidem modo vult scriptum fuisse.

5-7. Conf. Gen. 11, 7 seq. — 7. τοῦ — 14. πλάσεις cod. corr. Millerus. —
 ἐπιφερομένου cod. — 10. B. Paul. I ad 17. πλάσων cod.
 Corinth. 11, 32. — 13. ἀπαράλακτον cod.

γράφθαι· τὸν παράδεισον, φησίν, ἀλληγορῶν ὁ Μωσῆς, τὴν μήτραν εἶρηκεν, εἴπερ δεῖ τῷ λόγῳ πιστεύειν. Εἰ δὲ πλάσσει ὁ Θεὸς ἐν μήτρᾳ μητρὸς τὸν ἄνθρωπον, τουτέστιν ἐν παραδείσῳ, ὡς ἔφην, ἔστω παράδεισος ἢ μήτρα, Ἐδὲμ δὲ τὸ χόριον· «Ποταμὸς ἐκπο-
 5 «ρευόμενος ἐξ Ἐδὲμ ποτίζει τὸν παράδεισον,» ὁ ὀμφαλός· οὗτος, φησίν, ἀφορίζεται ὁ ὀμφαλὸς εἰς τέσσαρας ἀρχάς· ἐκατέρωθεν γὰρ τοῦ ὀμφαλοῦ δύο εἰσὶν ἀρτηρίαι παρατεταγμέναι, ὀχετοὶ πνεύματος, καὶ δύο φλέβες ὀχετοὶ αἵματος. Ἐπειδὴν δέ, φησίν, ἀπὸ τοῦ Ἐδὲμ χορίου ἐκπορευόμενος ὁ ὀμφαλὸς ἐμφυῆ τῷ γενομένῳ κατὰ τὸ
 10 ἐπιγάστριον ὁ κοινῶς πάντες προσαγορεύουσιν ὀμφαλόν· αἶδε δύο φλέβες, δι' ὧν ῥεῖ καὶ φέρεται ἀπὸ τοῦ Ἐδὲμ τοῦ χορίου τὸ αἷμα κατὰ τὰς καλουμένας πύλας τοῦ ἥπατος, αἵτινες τὸ γεννώμενον τρέφουσιν· αἱ δὲ ἀρτηρίαι, ἃς ἔφημεν ὀχετοὺς εἶναι πνεύματος, ἐκατέρωθεν μεταλαβοῦσαι τὴν κύστιν κατὰ τὸ πλατὺ ὀσίου, πρὸς τὴν
 15 μεγάλην συνάπτουσιν ἀρτηρίαν τὴν κατὰ ῥάχιν καλουμένην ἀορτήν, καὶ οὕτως διὰ τῶν παραθύρων ἐπὶ τὴν καρδίαν ὀδεῦσαν τὸ πνεῦμα,

Moyses, ut ait, per allegoriam locutus vocavit paradysum matricem si quidem verbo fides habenda sit. Si autem Deus format hominem in matrice matris, id est in paradiso, ut dixi, esto paradysus matrix et sint secundæ Eden. «Et fluvius egrediebatur ex Eden ad irrigandum paradysum;» fluvius iste umbilicus est: umbilicus sese dividit in quatuor principia. Nam ab utraque umbilici parte duæ arteriæ positæ sunt, canales spiritus, et duæ venæ canales sanguinis. Quando autem, ut dicit, ex secundis Eden egressa vasa umbilica inhærescunt infanti propter epigastrium, quod vulgo omnes vocant umbilicum, hæ duæ venæ, per quas manat et fertur sanguis ex secundis Eden usque ad portas jecoris, infantem alunt. Arteriæ vero, quas diximus canales esse spiritus, quum ex utraque parte adhæserint vesicæ circa magnum os, conveniunt ad magnam arteriam quæ propter spinam sita aorta vocatur, eaque via per portas in cor effluens spiritus, motum

4. *χωρίον* cod. Mill. Quod hic sensu caret. Lege *χόριον*. — 5. *ποτίζειν* cod. corr. Mill. — 9. *χωρίου* cod. Millerus. — 10. *ἐπιγάστριον ὄν* cod. Hic nonnulla excidisse putat Mill. Nihil crediderim excidisse, sed *ὄν* pro *ὁ* scriptum fuisse. — 11.

χωρίου cod. Mill. — 13. Mirati quod arteriæ post mortem vacuæ essent censebant veteres venas esse canales sanguinis, arterias autem spiritus. — 14. *λαβοῦσαι μὲν* delendum esse suspicatur Miller. vel *συλλαβοῦσαι* legend. *μεταλαβοῦσαι* Scott.

κίνησιν ἐργάζεται τῶν ἐμβρύων. Πλατίζομενον γὰρ τὸ βρέφος ἐν τῷ παραδείσῳ, οὔτε τῷ σίματι τροφήν ⁽¹⁶⁹⁾ λαμβάνει, οὔτε ταῖς ῥισίν ἀναπνέει· ἐν ὑγροῖς γὰρ ὑπάρχοντι αὐτῷ παρὰ πόδας ἦν ὁ Θάνατος εἰ ἀνέπνευσεν· ἐπεσπάσατο γὰρ ἂν ἀπὸ τῶν ὑγρῶν καὶ ἐφθάρη. Ἀλλὰ γὰρ ὄλον περιέσφιγκται τῷ καλουμένῳ χιτῶνι ἀμνίῳ, τρέφε- 5
ται δὲ δι' ὀμφαλοῦ, καὶ διὰ τῆς [ἀορτῆς τῆς] κατὰ ῥάχιν, ὡς ἔφην, τὴν τοῦ πνεύματος οὐσίαν λαμβάνει.

15. Ὁ οὖν ποταμός, φησὶν, ὁ ἐκπορευόμενος ἐξ Ἐδέμ εἰς τέσσαρας ἀφορίζεται ἀρχάς, ὀχετοὺς τέσσαρας, τουτέστιν εἰς τέσσαρας αἰσθήσεις τοῦ γεννωμένου, ὄρασιν, ὄσφρησιν, γεῦσιν καὶ ἀφῆν· ταύ- 10
τας γὰρ ἔχει μόνας τὰς αἰσθήσεις ἐν τῷ παραδείσῳ πλασσόμενον τὸ παιδίον. Οὗτος, φησὶν, ἐστὶν ὁ νόμος ὃν ἔθηκε Μωσῆς, καὶ πρὸς τοῦτον αὐτὸν τὸν νόμον γέγραπται τῶν βιβλίων ἕκαστον, ὡς [αἰ] ἐπιγραφαὶ δηλοῦσι. Τὸ πρῶτον βιβλίον, Γένεσις· ἤρκει, φησὶ, πρὸς γνῶσιν τῶν ὄλων ἢ ἐπιγραφή τοῦ βιβλίου. Αὕτη γὰρ, φησὶν, ἐστὶν 15
ἢ γένεσις, ὄρασις εἰς ἣν ἀφορίζεται ποταμοῦ σχίσις ἢ μία· ἐθεάθη

efficit foetus. Formatus enim foetus in paradiso nec ore alimenta sumit neque naribus respirat. In humidis enim quum maneat, prompta foret mors, si respirasset; nam in sese attraheret ex humidis et periret. Atqui totus circumcinctus est tunica quæ vocatur *amniun* (membrana involvens foetum); et per umbilicum nutritur et per magnam arteriam juxta spinam, ut dixi, vitam spiritus excipit.

15. Fluvius autem, dicit, ex Eden egressus partitur in quatuor principia, vel quatuor canales, hoc est quatuor sensus nascentis, scilicet visum, odoratum, gustum et tactum. Infans enim, quum formatur in paradiso, hos solos sensus habet. Hæc, ait, est lex quam posuit Moyses et secundum hanc ipsam legem scriptus est unusquisque librorum, ut inscriptiones demonstrant. Liber primus, *Genesis*, quæ quidem libri inscriptio, ut ait, sufficiebat ad universarum rerum cognitionem. Illa autem *Genesis*, ait, est visus ad quem pertinet una divisio fluvii; visu enim conspectus est mundus.

6. Restitui [ἀορτῆς τῆς] quæ exciderant. — 10. Post ὄρασιν cod. habet ἀκοήν quod delendum Millerus recte censet, ut ex sequentibus liquido apparet. — 13. [αἰ] addidi.

γὰρ ὁ κόσμος ἐν ὄρασει. Ἐπιγραφὴ βιβλίου δευτέρου Ἐξοδος. Ἐδει γὰρ τὸ γεννηθέν, τὴν Ἐρυθρὰν διοδεῦσαν Θάλασσαν, ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν ἔρημον, (ἐρυθρὰν δὲ λέγει, Φασί, τὸ αἷμα,) καὶ γεύσασθαι πικρὸν ὕδωρ. Πικρὸν γάρ, Φησίν, ἐστὶ τὸ ὕδωρ τὸ μετὰ τὴν Ἐρυθρὰν
 5 Θάλασσαν, ὅπερ ἐστὶν ὁδὸς τῆς κατὰ τὸν βίον γνώσεως, [διὰ] τῶν ἐπιπόνων ὀδευομένη καὶ πικρῶν. Στραφέν δὲ ὑπὸ Μωσέως, τουτέστι τοῦ Λόγου, τὸ πικρὸν ἐκεῖνο γίνεται γλυκύ. Καὶ ὅτι ταῦθ' οὕτως ἔχει, κοινῇ πάντων ἐστὶν ἀκοῦσαι κατὰ τοὺς ποιητὰς λεγόντων·

10 Ῥίζη μὲν μέλαν [ἔσκε], γάλακτι δὲ εἴκελον ἄνθος·
 (170) μῶλυ δὲ μιν καλέουσι θεοί· χαλεπὸν δὲ τ' ὀρύσσειν
 ἀνδράσι γε θνητοῖσι· θεοὶ δὲ τε πάντα δύνανται.

16. Ἀρκεῖ, Φησί, [τὸ] λεχθὲν ὑπὸ τῶν ἐθνῶν πρὸς ἐπίγνωσιν τῶν ὄλων τοῖς ἔχουσιν ἀκοὰς [τυγχάνειν ἀ]κοῆς· τούτου γάρ, Φη-
 15 σίν, ὁ γευσάμενος τοῦ καρποῦ ὑπὸ τῆς Κίρκης οὐκ ἀπεθριώθη μό-
 νος, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἤδη τεθριωμένους, τῇ δυνάμει χρώμενος τοῦ

Inscriptio secundi libri *Exodus*. Oportebat natum, postquam Rubrum transivisset mare, venire in solitudinem, (Rubrum mare vocant sanguinem, ut ait Simon,) et gustare aquam amaram. Amaram aquam trans mare Rubrum dicit esse viam cognitionis vitæ per dura transeuntem et per amara. Mutata autem a Moyse, id est a Verbo, amara aqua fit dulcis, et quod ista ita sese habeant, communiter ab omnibus audiri potest qui dicunt secundum poetas :

Radice quidem nigrum (erat), lacti autem similis flos;
 moly vero ipsum vocant dii, difficileque est effossu
 viris utique mortalibus; dii autem omnia possunt.

16. Sufficit, ait, ad cognitionem omnium rerum, quod quidem dictum est a gentibus ad eos qui aures habent ut audiant; qui gustavit enim hunc fructum non versus est in belluam a Circe, sed etiam eos qui jam belluæ

1. Ἀϋ γραφὴ cod.; Ἀϋ ἐπιγραφὴ Mill.
 — 5. [διὰ] addidi quod prorsus exciderat.
 — 6. πικρὸν cod. corr. Millerus. — 10.
 Hom. *Od.* x, 304 sqq. ἔσκε quod deerat

restituunt Mill. — 12. δύνανται τε cod. —
 13. [τὸ] addidit Mill. — 14. Post ἀκοὰς lacuna est in cod. quam explevi. ἀκοὰς ὑπακοῆς conj. Mill.

τοιούτου καρπού, εἰς τὸν πρῶτον ἐκεῖνον τὸν ἴδιον αὐτῶν ἀνέπλασε καὶ ἀνετύπωσε καὶ ἀνεκαλέσατο χαρακτηῆρα. Πιστὸς δὲ ἀνὴρ καὶ ἀγαπώμενος ὑπὸ τῆς Φαρμακίδος ἐκείνης, διὰ τὸν γαλακτώδη καὶ Φεῖον ἐκεῖνον καρπὸν, Φησίν, εὕρισκεται. Λευϊτικὸν ὁμοίως τὸ τρίτον βιβλίον, ὅπερ ἐστὶν ἢ ὄσφρησις [ἢ] ἀναπνοή. Θυσιῶν γὰρ 5 ἐστὶ καὶ προσφορῶν ὅλον ἐκεῖνο τὸ βιβλίον. Ὅπου δὲ ἐστὶ Φυσία, ὁσμὴ τις εὐωδίας ἀπὸ τῆς Φυσίας διὰ τῶν Φυμιαμάτων γίνεται· περὶ ἣν εὐωδίαν ὄσφρησιν εἶναι δεῖ κρίνειν. Ἀριθμοὶ τὸ τέταρτον τῶν βιβλίων γεῦσιν λέγει ὅπου λόγος ἐνεργεῖ. Διὰ γὰρ τοῦ λαλεῖν πάντα ἀριθμοῦ τάξει καλεῖται. Δευτερονόμιον δέ, Φησίν, 10 ἐστὶ πρὸς τὴν ἀφήν τοῦ πεπλασμένου παιδίου γεγραμμένον. Ὡσπερ γὰρ ἢ ἀφή τὰ ὑπὸ τῶν ἄλλων αἰσθήσεων ὀραθέντα Φιγοῦσα ἀνακεφαλαιοῦται καὶ βεβαιοῖ, σκληρὸν ἢ Φερμὸν ἢ γλίσχρον [ἢ ψυχρὸν] δοκιμάσασα, οὕτως τὸ πέμπτον βιβλίον τοῦ νόμου, ἀνακεφαλαίωσις ἐστὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ γραφέντων τεσσάρων. Πάντα οὖν, Φησί, τὰ 15 ἀγέννητα ἐστὶν ἐν ἡμῖν δυνάμει, οὐκ ἐνεργεία, ὡς ἢ γραμματικὴ, ἢ γεωμετρικὴ. Ἐὰν οὖν τύχη τοῦ λόγου τοῦ προσήκοντος καὶ διδα-

effecti erant, per virtutem hujusce fructus, in pristinam et propriam eorum naturam restituit et refinxit et revocavit. Per hunc lacteum et divinum fructum, ait, invenitur fidelis vir et a saga illa dilectus est. Similiter et tertius liber, qui inscribitur *Leviticus*, odoratu vel respirationi respondet. Totus enim est de sacrificiis et oblationibus hic liber. Ubi autem est sacrificium, odor fragrantiae fit per suffimenta sacrificii et odoratus est qui iudicium habet de hac fragrantia. Quartus liber *Numeri* inscribitur et respondet gustui ubi sermo operatur; nam quia hic liber omnia loquitur in numeri ordine, sic vocatur. *Deuteronomium* autem, ait, est ad tactum infantis creati scriptum. Nam quemadmodum tactus postquam tetigit quae a sensibus aliis visa sunt, ea resumit et pro certis affirmat, vel durum, vel calidum, vel lubricum expertus, ita liber quintus compendium quatuor praecedentium est. Omnia igitur, ait, aeterna, in nobis insunt virtute non actu, quasi grammatica vel geometria. Si conveniens sermo et doctrina adsint, et ama-

1. ἀνέπλασε Mill.; ἐνέπλασε cod. — 5. caret sententia. Lege δεῖ κριτήριον. — 9. Fort. ἢ ὄσφρησις καὶ (sive ἢ) ἀναπνοή Mill. Post λέγει quaedam videntur deesse. — 13. — 8. Mill. legit δοκιμασθήριον sed verbo [ἢ ψυχρὸν] addendum. Vide infr. 273, 4.

σκαλίας, καὶ σίραφήσεται τὸ πικρὸν εἰς γλυκὺ⁽¹⁷¹⁾, τουτέστιν αἱ ζι-
βύναι εἰς δρέπανα καὶ αἱ μάχαιραι εἰς ἄροτρα, οὐκ ἔσται ἄχυρα καὶ
ξύλα τὰ γεννώμενα πυρί, ἀλλὰ καρπὸς τέλειος ἐξεικονισμένος, ὡς
ἔφην, ἴσος καὶ ὁμοῖος τῇ ἀγεννήτῳ καὶ ἀπεράντῳ δυνάμει. Ἐὰν
5 δὲ μείνη δένδρον μόνον, καρπὸν μὴ ποιοῦν ἐξεικονισμένον, ἀφα-
νίζεται. Ἐγγὺς γὰρ σου, Φησίν, ἡ ἀξίνη παρὰ τὰς ρίζας τοῦ δέν-
δρου· πᾶν δένδρον, Φησί, μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπεται καὶ
εἰς πῦρ βάλλεται.

17. Ἐστὶν οὖν κατὰ τὸν Σίμωνα τὸ μακάριον καὶ ἀφθαρτον ἐκεῖνο
10 ἐν παντὶ κεκρυμμένον, δυνάμει, οὐκ ἐνεργείᾳ, ὅπερ ἐστὶν ὁ ἐσίως,
σίας, σιησόμενος, ἐσίως ἄνω, ἐν τῇ ἀγεννήτῳ δυνάμει, σίας κάτω, ἐν
τῇ ῥοῇ τῶν ὑδάτων ἐν εἰκόνι γεννηθεὶς, σιησόμενος ἄνω, παρὰ τὴν
μακαρίαν ἀπέραντον δύναμιν ἐὰν ἐξεικονισθῇ. Τρεῖς γάρ, Φησίν, εἰσὶν
ἐσίῳτες, καὶ ἄνευ τοῦ τρεῖς εἶναι ἐσίῳτας Αἰῶνας, οὐ κοσμεῖται ὁ

rum convertetur in dulce, id est jacula in falces et enses in aratra, non evenient paleæ et ligna in ignem mittenda, sed fructus perfectus qui veluti typus appareat, sicut dixi, et similis potestati æternæ et infinitæ. Quod si arbor maneat sola, nec faciat fructum quasi typum apparentem, destruetur. Prope enim ait, adstat securis ad radices arboris. Omnis arbor, ait, non faciens fructum bonum cæditur et in ignem mittitur.

17. Illud igitur, secundum Simonem, quod est beatum et incorruptibile inest absconditum in omni re, virtute sola, non actu, quod est ille qui stetit, stat, stabit, qui stetit supra in increata potestate, qui stat infra in fluctu aquarum per imaginem generatus, qui stabit supra apud beatam æternam potestatem si imagine effingatur. Tres enim, ait, sunt qui steterunt, et nisi essent tres Æones qui steterunt, non ordinaretur increatus ille qui, secundum

1. Legendum esset *σίραφηται*. Sed quum noster sæpe utatur et subconjunctivo et futuro tempore cum *ἵνα* et aliquando his diversis temporibus in eadem sententia, eum suspicor hac licentia usum esse cum *ἐάν*. — 2. Cf. Isaiam, II, 4. — 6. Conf. B. Matth. III, 10; B. Luc. III, 9. — 11. Legimus in B. Clementis *Recognit.* (I. II, § 7): «Simon... jactantiæ et gloriæ cupidus ita ut excelsam virtutem quæ supra

«creatorem Deum sit credi se velit et «Christum putari atque Stantem nomi- «nari. Hac autem appellatione utitur «quasi qui neget posse se aliquando dis- «solvi, asserens carnem suam ita divini- «tatis suæ virtute compactam, ut possit «in æternum durare; hinc ergo Stans «appellatur, tanquam qui non possit ulla «corruptione decidere.»

ἀγεννητος ὁ κατ' αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ ὕδατος φερόμενος, ὁ καθ' ὁμοίωσιν ἀναπεπλασμένος τέλειος ἐπ[ουράνιος], κατὰ δὲ μίαν ἐπίνοιαν ἐνδεδέσθηρος τῆς ἀγεννήτου δυνάμεως γενόμενος. Τουτέστιν ὁ λέγουσιν· Ἐγὼ καὶ σύ, ἐν πρὸ ἐμοῦ σύ, τὸ μετὰ σέ, ἐγώ. Αὕτη, φησὶν, ἐστὶ δύναμις μία, διηρημένη ἄνω, κάτω, αὐτὴν γεννώσα, αὐτὴν αὔξουσα, αὐτὴν 5 ζητοῦσα, αὐτὴν εὐρίσκουσα, αὐτῆς μήτηρ οὔσα, αὐτῆς πατήρ, αὐτῆς ἀδελφή, αὐτῆς σύζυγος, αὐτῆς θυγάτηρ, αὐτῆς υἱός, μήτηρ, πατήρ, ἐν οὔσα ρίζα τῶν ὄλων. Καὶ ὅτι, φησὶν, ἀπὸ πυρὸς ἢ ἀρχῆ τῆς γενέσεως ἐστὶ τῶν γεννωμένων, τοιοῦτον κατανόει τινὰ τρόπον. Πάντων ὄσων γένεσις ἐστὶν, ἀπὸ πυρὸς ἢ ἀρχῆ τῆς ἐπιθυμίας τῆς 10 γενέσεως γίνεται. Τοιγαροῦν, πυροῦσθαι τὸ ⁽¹⁷²⁾ ἐπιθυμεῖν τῆς μεταβλητῆς γενέσεως ὀνομάζεται. Ἐν δὲ ὄν τὸ πῦρ στροφὰς σιρέφεται δύο· σιρέφεται γάρ, φησὶν, ἐν τῷ ἀνδρὶ τὸ αἷμα, καὶ θερμόν, καὶ ξανθόν, ὡς πῦρ τυπούμενον, εἰς σπέρμα· ἐν δὲ τῇ γυναικί, τὸ αὐτὸ τοῦτο αἷμα εἰς γάλα. Καὶ γίνεται ἢ τοῦ ἀρρένου τροπή, γένεσις· ἢ 15

eos, fertur super aquas, ad imaginem (entis æterni) formatus perfectus et celestis, sola autem cogitatione inferior illa increata potestate. Quod quidem est quod dicunt: Ego et tu, unum ante me tu es, post te ego sum. Illa, inquit, est potestas una, partita supra et infra, seipsam gignens, seipsam augens, seipsam quærens, seipsam inveniens, suiipsius mater, suiipsius pater, suiipsius soror, suiipsius conjux, suiipsius filia, suiipsius filius, mater, pater, unum, constituta radix universarum rerum. Et quod, ait, ex igne principium generationis omnium generatorum eveniat, talem fere cogita generationis modum. Omnium rerum quarum generatio est, principium concupiscentiæ generationis fit illis ex igne: itaque concupiscere generationem vocatur ignescere. Ignis quum sit unum, vertitur secundum conversiones duas; vertitur igitur, ait, in homine sanguis et calidus et flavus, quasi ignis figuratus, in semen; in femina autem sanguis idem vertitur in lac; et mutatus ille sanguis masculi fit principium generationis, in femina fit alimentum infanti

2. ουράνιος sup. Mill. — 3. λέγουσιν τροφὰς τρεφεται· διὸ.... cod. Millerus ἐγὼ cod. Mill. — 4. τῷ μετὰ cod. — 8. conj.: ἐνθέον δὲ τὸ πῦρ στροφῆ τρέφεται ἐνοῦσα cod.; ἐν οὔσα Mill. — 10. ἐστὶν δαδός· σιρέφεται γάρ... Cf. infra, l. VII, ἀπὸ πυρὸς Mill. — 12-13. ἐνδέον τὸ πῦρ § 17, ubi ἐνδέον in cod. leg. pro ἐν δὲ ὄν.

δὲ τῆς θηλείας τροπή, τροφή τῷ γεννωμένῳ. Αὕτη, φησίν, ἐστὶν ἡ φλογίνη ῥομφαία ἡ σίρεφομένη φυλάσσειν τὴν ὁδὸν τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς. Στρέφεται γὰρ τὸ αἷμα εἰς σπέρμα καὶ γάλα, καὶ γίνε-
 5 ται ἡ δύναμις αὕτη μήτηρ καὶ πατήρ τῶν γινομένων, καὶ αὔξη-
 σις τῶν τρεφομένων, ἀπροσδεῆς, αὐτάρκης. Φυλάσσεται δέ, φησί, τὸ ξύλον τῆς ζωῆς διὰ τῆς σίρεφομένης φλογίνης ῥομφαίας, ὡς εἰρήκαμεν, ἡ δύναμις ἡ ἐβδόμη ἡ ἐξ αὐτῆς, ἡ πάντα ἔχουσα, ἡ ἐν ταῖς ἐξ κατακειμένη δυνάμεσιν. Ἐὰν γὰρ μὴ σιρέφῃται ἡ φλο-
 10 γίνη ῥομφαία, φθαρήσεται καὶ ἀπολεῖται τὸ καλὸν ἐκεῖνο ξύλον.
 Ἐὰν δὲ σιρέφῃται εἰς σπέρμα καὶ γάλα ὁ δυνάμει ἐν τούτοις κατα-
 κείμενος λόγος τοῦ προσήκοντος ὧν τόπου κύριος, ἐν ᾧ γεννᾶται
 λόγος ψυχῶν, ἀρξάμενος ἀπὸ σπιυθῆρος ἐλαχίστου, παντελῶς με-
 γαλυνθήσεται καὶ αὔξησει, καὶ ἔσται δύναμις ἀπέραντος, ἀπαράλ-
 λακτος αἰῶνι ἀπαραλλάκτῳ μηκέτι γινομένῳ εἰς τὸν ἀπέραντον αἰῶνα.
 15 18. Γέγονεν οὖν ὁμολογουμένως κατὰ τοῦτον τὸν λόγον τοῖς ἀνοήτοις Σίμων θεός, ὡσπερ ὁ Λίβυς ἐκεῖνος ὁ καὶ Ἄψεθος, γεν-

nato. Quæ quidem conversio sanguinis, ut ait, est gladius flammeus ille versatilis ad custodiendam viam arboris vitæ. Vertitur enim sanguis in semen et lac, et fit potestas illa mater et pater natorum, alimentum crescentium, non indigens et sibi sufficiens. Custoditur, ait, lignum vitæ gladio flammeo versatili, ut diximus, et potestas illa septima ex illo est, quæ omnia continet et in sex potestatibus inest. Nam, si non vertetur gladius iste flammeus, pulchrum illud lignum destruetur et peribit. Si autem vertetur in semen et lac ratio illa quæ virtute residet in istis et occupat locum proprium, ubi nascitur ratio animarum, initium habens a minima scintilla, amplificabitur et augebitur et erit potestas infinita, immutabilis in sæculo immutabili quod non amplius fit per infinitum sæculum.

18. Secundum hunc sermonem congruenter dementibus factus est Simon deus similis illi Apsetho e Lybia, genitus et passibilis, quum maneat vir-

1. τροφή Mill.; τρυφή cod. — 1-2. Cf. Gen. III, 24. — 4. πατήρ παρὰ cod. — 7. πάντας cod. — 8. σιρέφεται cod. — 11. καὶ τόπου

κυρίου, ἐν cod.; susp. Mill. τοῦ προσήκοντος ὧν τόπου κύριος ἐν. — 12. ἀρξάμενος ὧν, cod. Delendum ὧν quod librarius supra omisit et in hunc locum incaute transtulit.

νητός μὲν καὶ παθητός, ὅταν ἦ ἐν δυνάμει, ἀπαθής [δὲ ἐκ παθη-
 τοῦ καὶ ἀγέννητος] ἐκ γεννητοῦ, ὅταν ἐξεικονισθῆ καὶ γενόμενος ⁽¹⁷³⁾
 τέλειος ἐξέλθῃ τῶν δυνάμεων τῶν πρώτων δύο, τουτέστιν Οὐρανοῦ
 καὶ Γῆς. Λέγει γὰρ Σίμων διαρρήδην περὶ τούτου ἐν τῇ Ἀποφάσει
 οὕτως· Ὑμῖν οὖν λέγω ἃ λέγω, καὶ γράφω ἃ γράφω. Τὸ γράμμα 5
 τοῦτο· δύο εἰσὶ παραφυάδες τῶν ὅλων Αἰώνων, μήτε ἀρχὴν μήτε
 πέρασ ἔχουσαι, ἀπὸ μιᾶς ῥίζης, ἣτις ἐστὶ δύνάμις, σιγή, ἀόρα-
 τος, ἀκατάληπτος· ὧν ἡ μία φαίνεται ἄνωθεν, ἣτις ἐστὶ μεγάλη
 δύνάμις, νοῦς τῶν ὅλων, διέπων τὰ πάντα, ἄρσην· ἡ δὲ ἑτέρα,
 κάτωθεν, Ἐπίνοια μεγάλη, Φήλεια, γεννώσα τὰ πάντα. Ἐνθεν ἀλ- 10
 λήλοις ἀντιστοιχοῦντες, συζυγίαν ἔχουσι, καὶ τὸ μέσον διάστημα
 ἐμφαίνουσιν, ἀέρα ἀκατάληπτον, μήτε ἀρχὴν μήτε πέρασ ἔχοντα.
 Ἐν δὲ τούτῳ πατήρ ὁ βασιλάζων πάντα καὶ τρέφων τὰ ἀρχὴν καὶ
 πέρασ ἔχοντα. Οὗτος ἐστὶν ὁ ἐσιώσ, σιάς, σιησόμενος, ὧν ἀρσε-
 νόθηλος δύνάμις κατὰ τὴν προϋπάρχουσαν δύνάμιν ἀπέραντον, ἣτις 15
 οὗτ' ἀρχὴν οὔτε πέρασ ἔχει, ἐν μονότητι οὔσα· ἀπὸ γὰρ ταύ-
 τῃς προελθοῦσα ἢ ἐν μονότητι Ἐπίνοια ἐγένετο δύο. Κάκεινος ἦν

tute. impassibilis autem ex passibili et increatus ex genito quum imagine
 effingatur quumque perfectus procedat ex duabus primis potestatibus, id
 est, e Cælo et Terra. De hoc enim dixit Simon in Revelatione his ipsis ver-
 bis: Vobis igitur dico quæ dico et scribo quæ scribo. Scriptum hoc est: duæ
 sunt stirpes omnium Æonum, nec initium nec finem habentes, ab una ra-
 dice, quæ est potestas, videlicet Silentium, quæ quidem invisibilis, incom-
 prehensibilis. Ex istis duobus stirpibus una apparet supra, quæ est magna
 potestas, intelligentia universorum, administrans omnia et ipsa mascula;
 altera vero, infra, Cogitatio magna, feminea, gignens omnia. Inde ambæ sibi
 invicem respondententes conjugationem efficiunt et medium intervallum mani-
 festant, æthera incomprehensibilem nec initium nec finem habentem. In hoc
 autem pater est qui omnia sustinet et nutrit ea quæ nec initium nec finem
 habent. Ille est qui stetit, stat, stabit, potestas mascula et feminea respondens
 potestati ante existenti et infinitæ, quæ nec initium nec finem habet, in
 unitate manens. Cogitatio enim quæ est in unitate ex illa egressa facta est

1. ὅτε ἄν cod. — 1-2. Uncis inclusa πατήρ ὁ βασιλάζων πάντα καὶ τρέφοντα
 restitui, quæ prorsus exciderant. — 13. cod. corr. Mill. — 16. οὔσαν cod. Mill.

εἶς· ἔχων γὰρ ἐν ἑαυτῷ αὐτήν, ἦν μόνος, οὐ μέντοι πρῶτος, και-
 περ προϋπάρχων, φανείς δὲ αὐτὸς ἀπὸ ἑαυτοῦ, ἐγένετο δεύτερος.
 Ἄλλ' οὐδὲ πατὴρ ἐκλήθη, πρὶν αὐτὴ αὐτὸν ὀνομάσειε πατέρα. Ὡς
 οὖν αὐτὸς ἑαυτὸν ὑπὸ ἑαυτοῦ προαγαγὼν ἐφάνερωσεν ἑαυτῷ τὴν
 5 ἰδίαν ἐπίνοιαν, οὕτως καὶ ἡ φανεῖσα ἐπίνοια οὐκ ἐποίησεν, ἀλλὰ
 ἰδοῦσα αὐτόν, ἐνέκρυψε τὸν πατέρα ἐν ἑαυτῇ, τουτέστι τὴν Δύνα-
 μιν, καὶ ἔστιν ἀρσενόθηλος Δύναμις καὶ Ἐπίνοια, ὅθεν ἀλλήλοις ἀν-
 τιστοιχοῦσιν· οὐδὲν γὰρ διαφέρει Δύναμις Ἐπινοίας, ἐν ὄντες. Ἐκ
 μὲν τῶν ἀνω εὐρίσκεται⁽¹⁷⁴⁾ Δύναμις, ἐκ δὲ τῶν κάτω Ἐπίνοια. Ἔστιν
 10 οὖν οὕτως καὶ τὸ φανέν ἀπ' αὐτῶν ἐν ὃν δύο εὐρίσκεσθαι, ἀρσενό-
 θηλος ἔχων τὴν θήλειαν ἐν ἑαυτῷ. Οὗτος ἐστὶ Νοῦς ἐν Ἐπινοίᾳ· ἀχώ-
 ριστοι [δ'] ἀπ' ἀλλήλων ἐν ὄντες, δύο εὐρίσκονται.

19. Ταῦτα μὲν οὖν ὁ Σίμων ἐφευρὼν οὐ μόνον τὰ Μωσέως κακο-
 τεχνήσας εἰς ὃ ἐβούλετο μεθρημήνευσεν, ἀλλὰ καὶ τὰ τῶν ποιητῶν.

duo. Erat autem unus ille pater. Habens enim illam in ipso erat solus, non
 quidem primus, quanquam ante existens, manifestatus autem ipse a semet-
 ipso factus est secundus. Sed pater non vocatus est antequam illa appella-
 verit eum patrem. Ut igitur ille seipsum a seipso educens manifestavit sibi
 propriam suam cogitationem, eodem modo illa manifestata non egit, sed
 visum illum abscondit patrem in seipsa, id est Potestatem, et est Potestas
 mascula et feminea et Cogitatio, et inde ambæ sibi invicem respondent :
 nam nihil differt Potestas a Cogitatione, quum sint unum. Ex illis enim quæ
 supra sunt invenitur Potestas, ex illis quæ infra Cogitatio. Contingit igitur
 hoc modo ut quod manifestatum ab eis dum unum est duplex inveniatur,
 masculum et femineum habens femineam potestatem in seipso. Ille est In-
 telligentia in Cogitatione ; utraque non separanda unum efficiens duo inve-
 nitur.

19. Quum igitur hæc Simon invenisset, non solum verba Moysis pes-
 sima arte vertit ad propositum suum et male interpretatus est, sed etiam

2. αὐτῷ cod. ; αὐτὸς Mill. — 5. ἐπί-
 νοιαν cod. — 10. φανέν ἂν αὐτῶν cod.
 corr. Mill. — 11-12. ἀχώριστοι ἀπ' ἀλλή-
 λων cod. ; δὲ addidit Mill. ; ἀ χωριστὰ...
 ὄντες. Dunc. — 14. Conf. B. Epiph.
 Hæc. XXI, 3, ubi eadem fusius exponun-

tur. Simo enim Notionem prædicavit
 illam esse quam Homerus Helenam vo-
 cavit, additque : ἀναγκάζεται αὐτὴν δια-
 γράφειν Ὀμηρὸς ἐπὶ πύργου ἐστῆκεναι
 καὶ διὰ λαμπάδος ὑποφαίνειν τοῖς Ἑλ-
 λησι... καὶ τὸν παρ' Ὀμήρω δούριον

Καὶ γὰρ τὸν δούρειον ἵππον ἀλληγορεῖ, καὶ τὴν Ἑλένην ἅμα τῇ
λαμπάδι, καὶ ἄλλα πλείσσια, ὅσα μετα[γράφων εἰς] τὰ αὐτοῦ καὶ
τῆς ἐπινοίας, πλείστους ἀπάγει. Εἶν[αι δ' ἔλεγε] ταύτην τὸ πρό-
βατον τὸ πεπλανημένον · ἥτις ἀεὶ καταγινομένη ἐν γυναιξίν ἐτά-
ρασε τὰς ἐν κόσμῳ δυνάμεις διὰ τὸ ἀνυπέβλητον αὐτῆς κάλλος. 5
Ὅθεν καὶ ὁ Τρωϊκὸς πόλεμος δι' αὐτὴν γεγένηται. Ἐν γὰρ τῇ κατ'
ἐκεῖνον καιρὸν γενομένη Ἑλένη ἐνόκησεν αὐτῇ ἡ Ἐπίνοια, καὶ
οὕτως πασῶν ἐπιδικαζομένων αὐτῆς τῶν ἐξουσιῶν, σιάσις καὶ πό-
λεμος ἐπανέστη ἐν οἷς ἐφάνη ἔθνεσιν. Οὕτως γοῦν τὸν Σίησι-
χορον διὰ τῶν ἐπῶν λοιδορήσαντα αὐτήν, τὰς ὄψεις τυφλωθῆναι · 10
αὐθις δέ, μεταμεληθέντος αὐτοῦ καὶ γράψαντος τὰς Παλινοδίας ἐν
αἷς ὕμνησεν αὐτήν, ἀναβλέψαι · μετενσωματωμένην ὑπὸ τῶν ἀγγέ-
λων καὶ τῶν κάτω ἐξουσιῶν, οἳ καὶ τὸν κόσμον, φησίν, ἐποίησαν,

quæ cecinerunt poetæ. In allegorias enim vertit narrationes de ligneo equo,
de Helena ejusque lampade, et de multis aliis quæ suis rebus et placitis suæ
cogitationis male detorta accommodans plures seducit. Hanc Helenam di-
cebat ovem esse quæ erravit. Quæ quidem semper vivens in mulieribus tur-
bavit omnes mundi potestates eximia pulchritudine sua. Nam propter eam
ante Trojam pugnatum est. In Helena enim quæ illo tempore erat habitavit
ista (summa potestas quæ vocatur) Conceptio et sic omnibus contententi-
bus de ea potestatibus evenerunt contentio et bellum in quibus apparuit
populis. [Sic certe Stesichorum qui per carmina ei maledixit orbatum ocu-
lis. Post deinde pœnitentem et scribentem eas quæ vocantur Palinodias et
in quibus cecinit eam rursus vidisse.] Quum autem angeli et inferiores po-
testates quæ hunc mundum, ut ait Simon, creaverunt, efficerent ut trans-

ἵππον μεμηχανημένον ἔλεγε πάλιν ὁ
γόης ὅτι ἀγνοιά ἐστὶ τῶν ἐθνῶν. — 2-3.
Hæc sic edidit Mill. : ὅσα μετα[γίξων]
εἰς τὰ αὐτοῦ καὶ τῆς ἐπινοίας. Πλείστους
λέγει. Punctum delendum est, et pro λέ-
γει lege ἀπάγει. Vide etiam supra, p. 120,
l. 13 : μετὰγειν τὸν νοῦν τῶν προσεχόν-
των. — 3-4. Uncis inclusa supplēvi ex B.
Eriph. apud quem legimus : Διὰ ταύτην,
φησί, καταβέβηκα, τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὸ γε-
γραμμένον ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ τὸ πρόβατον

τὸ πεπλανημένον (Hær. xxi, 3). — 6-7.
κατ' ἐκεῖνου καιροῦ cod. corr. Mill. — 7.
γενομένον cod. — ἐν αὐτῇ cod. ; susp. per-
peram Mill. ἐναντία. — 9. Hæc et quæ
sequuntur in veteri latina versione B. Ire-
næi, quæ sola superest, leguntur. Ex ea
igitur deprompsimus quæ græcis verbis
respondent, et in nostra latina versione
uncis inclusimus, ut clarius appareant
quæ sunt Irenæi.

ὑψίτερον ἐπὶ τέγους ἐν Τύρῳ τῆς Φοινίκης πόλει στήναι, ἣν κατελ-
 θὼν εὔρεν. Ἐπὶ γὰρ τὴν ταύτης πρῶτην ζήτησιν ἔφη παραγεγο-
 νέναι, ὅπως ρύσῃται αὐτὴν τῶν δεσμῶν, ἣν λυτρωσάμενος ἅμα ἑαυτῷ
 5 περιῆγε, Φάσκων⁽¹⁷⁵⁾ τοῦτο εἶναι ἀπολωλὸς πρῶτον, ἑαυτὸν δὲ λέ-
 γων τὴν ὑπὲρ πάντα δύναμιν εἶναι. Ὁ δὲ ψυχρὸς ἐρασθεὶς τοῦ γυναιχοῦ
 τούτου, Ἐλένης καλουμένης, ὠνησάμενος εἶχε, καὶ τοὺς μαθητὰς αἰ-
 δούμενος, τοῦτον τὸν μῦθον ἔπλασεν. Οἱ δὲ αὖθις μιμηταὶ τοῦ πλάνου
 [τοῦ] καὶ Σίμωνος μάγου γινόμενοι, τὰ ὅμοια δρῶσιν, ἀλογίστως
 Φάσκοντες δεῖν μίγνυσθαι, λέγοντες· πᾶσα γῆ γῆ, καὶ οὐ διαφέρει
 10 ποῦ τις σπεῖρει, πλὴν ἵνα σπεύρῃ· ἀλλὰ καὶ μακαρίζουσιν ἑαυτοὺς
 ἐπὶ τῇ [ἀδιαφόρῳ] μίξει, ταύτην εἶναι λέγοντες τὴν τελείαν ἀγά-
 πην, καὶ τὸ « ἅγιον ἀγίων καὶ ἀλλήλους ἀγιάζετε » οὐ γὰρ μὴ κρα-
 τεῖσθαι αὐτοὺς ἐπὶ τινι νομιζομένῳ κακῷ, λελύτρωνται γάρ. Τὴν δὲ
 Ἐλένην λυτρωσάμενος, οὕτως τοῖς ἀνθρώποις σωτηρίαν παρέσχε

migraret de corpore in corpus; postremo in fornice constitit Tyri in civi-
 tate Phœnicæ quo veniens invenit eam. Dicebat se primum advenisse ad
 quærendam eam ut liberaret eam a vinculis; quam quidem quum redem-
 misset secum, circum duxit dicens hanc esse perditam ovem, se autem sum-
 mam potestatem omnia regentem. Absurdus autem hic homo mulierculam
 illam, quæ Helena vocatur, amans emit et habuit eam et præ pudore disci-
 pulorum suorum hanc fabulam effinxit. Discipuli autem errores Simonis
 Magi secuti similia agunt, absurde dicentes oportere ut omnes conjungantur
 et omnem terram esse terram, nec interesse ubi quis seminat modo seminet,
 et beatos sese proclamant ob hanc commixtionem promiscuam quam dicunt
 esse perfectam dilectionem et illud esse « Sanctum Sanctorum et vos invicem
 « sanctificate. » Nec teneri sese ulla re quæ vulgo pro mala habetur, redempti
 enim sunt. « Ubi autem, ait, liberavit eam, tum hominibus salutem præstitit

1. ἐπὶ τε τοὺς cod. Mill. qui addit in
 notis totam hanc sententiam depravatione
 et lacuna laborare. Sed, mutata inter-
 punctione, quæ in cod. et apud Mill. men-
 dosa est, lege ἐπὶ τέγους pro ἐπὶ τε τοὺς,
 et jam omnia clara fiunt. — 2. Melius εὐ-
 ρεῖν. — 5. ψυχρὸς Buns. legit μαρὸς, obli-
 tus ψυχρὸν aliquando pro absurdo poni;
 ψυδρὸς Ræp.; ψευδόχριστος R. Scott. —

7-8. τοῦ πλάνου καὶ Σίμωνος cod. Mill.
 [τοῦ] addidi, quod exciderat. — 10. ποῦ τι
 σπεῖρει cod. corr. Mill. — 11. [ἀδιαφόρῳ]
 supplevi; Mill. conjecit ξένη quam vocem
 evanidam esse ait in cod. Ac sane, nihil
 enim istius vocis apparet. — 12. ἅγιος
 ἀγίων. . . λη. os ἀγιασθήσεται cod. Mill.
 corr. Bunsen. — οὐ γὰρ sqq. in his quoque
 aliquid corruptum.

διὰ τῆς ἰδίας ἐπιγνώσεως. Κακῶς γὰρ διοικούντων τῶν ἀγγέλων τὸν κόσμον, διὰ τὸ φιλαρχεῖν αὐτούς, εἰς ἐπανόρθωσιν ἐληλυθέναι αὐτὸν ἔφη μεταμορφούμενον καὶ ἐξομοιούμενον ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις καὶ τοῖς ἀγγέλοις, ὡς καὶ ἄνθρωπον φαίνεσθαι αὐτόν, μὴ ὄντα ἄνθρωπον, καὶ παθεῖν δὲ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ δεδοκηκέναι καὶ μὴ 5
 πεπονθότα, ἀλλὰ φανέντα Ἰουδαίοις μὲν ὡς Υἱὸν, ἐν δὲ τῇ Σαμα-
 ρείᾳ ὡς Πατέρα, ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν ὡς Πνεῦμα ἅγιον. Ὑπομένειν δὲ αὐτὸν καλεῖσθαι οἷψ' ἂν ὀνόματι καλεῖν βούλωνται οἱ ἄνθρωποι· τοὺς δὲ προφήτας ἀπὸ τῶν κοσμοποιῶν ἀγγέλων ἐμ-
 πνευσθέντας εἰρηκέναι τὰς προφητείας. Διὸ μὴ φροντίζειν αὐτῶν 10
 τοὺς εἰς τὸν Σίμωνα καὶ τὴν Ἑλένην πεπιστευκότας, ἕως [τοῦ] νῦν
 πράσσειν ὅσα βούλονται ὡς ἐλευθέρους. Κατὰ γὰρ τὴν αὐτοῦ χά-
 ριν σώζεσθαι αὐτοὺς φάσκουσι. Μηδένα γὰρ εἶναι αἴτιον δίκης εἰ⁽¹⁷⁶⁾
 πράξει τι κακόν· οὐ γὰρ ἐστὶ φύσει κακὸν ἀλλὰ θεσει. Ἔθεντο

«per suam agnitionem. Quum enim male moderarentur angeli mundum
 «quoniam unusquisque eorum concupisceret principatum, ad emendatio-
 «nem venisse rerum et descendisse eum transfiguratum et assimilatum vir-
 «tutibus et potestatibus et angelis, ut et hominibus homo appareret ipse,
 «quum non esset homo, et passum esse in Judæa putatum, quum non esset
 «passus,» et apparuisse Judæis quasi Filium et Samaritanis quasi Patrem et
 cæteris gentibus quasi Spiritum sanctum. Et permisisse vocari se quocum-
 que nomine eum vocare volunt homines. «Prophetas autem a mundi fabri-
 «catoribus angelis inspiratos dixisse prophetias» (ait) : quapropter nec ulte-
 rius curarent eos hi qui in eum et in Helenam spem habeant, et hodieque
 ut libere agant quæ velint. Secundum enim ipsius gratiam salvari homines
 dicunt. Et neminem fore reprehensibilem si faciet aliquid mali : non natura
 quidem sed lege imposta malum est quod malum vocatur. «Imposuerunt

5-6. καὶ δεδοκηκέναι μὴ πεπονθότα
 cod. Mill. quæ a librario doctrinæ hære-
 ticoꝝ ignaro proveniunt. Lege καὶ μὴ
 πεπονθότα. — 11. [τοῦ] addidi. — 12. τὰ
 σὰ βούλονται cod. pro ὅσα βούλονται. Cf.
 B. Irenæi latinam veterem versionem in
 qua hæc eadem legimus : «Quapropter

«nec ulterius curarent eos hi qui in eum
 «et in Helenam ejus spem habeant et ut
 «liberos agere quæ velint.» — 13. Μηδέν
 cod. Millerus; Μηδένα Bunsenius. — 13-
 14. εἰσπράξει cod. corr. Millerus. — 14.
 τις κακῶς cod. Mill. — φύσει κακὸς cod.
 Millerus.

γάρ, φησίν, οἱ ἄγγελοι οἱ τὸν κόσμον ποιήσαντες, ὅσα ἐβούλοντο· διὰ τῶν τοιούτων λόγων δουλοῦν νομίζοντες τοὺς αὐτῶν ἀκούοντας. Λύσειν δὲ αὖθις λέγουσι τοῦ κόσμου ἐπὶ λυτρώσει τῶν ἰδίων ἀνθρώπων.

- 5 20. Οἱ οὖν τούτου μαθηταὶ μαγείας ἐπιτελοῦσι καὶ ἐπαιιδάς· φίλτρα τε καὶ ἀγάγιμα καὶ τοὺς λεγομένους ὄνειροπόμπους δαίμονας ἐπιπέμπουσι πρὸς τὸ ταρασσεῖν οὓς βούλονται. Ἄλλα καὶ παρέδρους τοὺς λεγομένους ἀσκοῦσιν. Εἰκόνα τε τοῦ Σίμωνος ἔχουσιν εἰς Διὸς μορφήν καὶ τῆς Ἑλένης ἐν μορφῇ Ἀθηνᾶς, καὶ ταύτας
10 προσκυνοῦσι, τὸν μὲν καλοῦντες κύριον, τὴν δὲ κυρίαν. Εἰ δέ τις ὀνόματι καλέσει παρ' αὐτοῖς ἰδὼν τὰς εἰκόνας ἢ Σίμωνος ἢ Ἑλένης, ἀπόβλητος γίνεται, ὡς ἀγνοῶν τὰ μυστήρια. Οὗτος ὁ Σίμων πολλοὺς πλανῶν ἐν τῇ Σαμαρείᾳ μαγείαις, ὑπὸ τῶν ἀποστόλων

«enim leges quas volebant angeli qui fecerunt mundum;» per hujusmodi præcepta in servitutem deducentes suos discipulos. Solvi autem mundum dicunt ut liberentur ii qui sunt ejus.

20. Hujus igitur discipuli magicas præstigias et incantationes perficiunt et amatoria pocula et adlectantia et dæmones qui vocantur Oniropompi (somnia mittentes) mittunt ad vexandum eos quos volunt; præterea quos vocant «assessores spiritus» exercent. «Imaginem quoque Simonis habent «factam ad figuram Jovis et Helenæ in figuram Minervæ et has adorant,» illum quidem vocantes dominum, hanc autem dominam. Et si quis aspiciens imaginem Simonis vel Helenæ nomen pronuntiabit, ejicietur ut ignarus mysteriorum. Iste Simon quum multos seduxisset in Samaria, repre-

3. Φύσει δὲ αὖθις λέγουσι τὸν κόσμον cod. Mill. quæ sensu carent. Versio B. Irenæi habet: «Quapropter et solvi mundum et liberari eos qui sunt ejus.» Inde facile est restituere Λύσειν τοῦ κόσμου vel Λύσειν τὸν κόσμον. Conf. de eodem loco Bunsen. *Hippol.* vol. I, p. 52, edit. 1852. — 5-12. Manifestum est hæc ab Origene non fuisse scripta. Ille enim in *Primo contra Celsum libro*, num. 57, ait in toto orbe non reperiri posse triginta Simonianos; additque: plures dixi quam revera sunt:

Νυνὶ δὲ τοὺς πάντας ἐν τῇ οἰκουμένῃ οὐκ ἔστι Σιμωνιανούς εὐρεῖν τὸν ἀριθμὸν, οἶμαι, τριάκοντα. Καὶ τάχα πλείονας εἶπον τῶν ὄντων. Idem in *Sexto contra Celsum libro*, num. 11, affirmat nusquam gentium reperiri posse Simonianos: Οὐδαμοῦ γὰρ τῆς οἰκουμένης Σιμωνιανοί. At noster *Φιλοσοφουμένων* auctor hanc sectam florentem vidit, vel, ut rectius dicam, scripsit adversus eam quasi suis temporibus æqualem et vigentem.

ἠλέγχθη, καὶ ἐπάρατος γενόμενος καθὼς ἐν ταῖς Πράξεσι γέγρα-
 πται, ὑψίτερον ἀπευδοκήσας, ταῦτ' ἐπεχείρησεν, ἕως καὶ τῆς Ῥώμης
 ἐπιδημήσας ἀντέπεσε τοῖς ἀποστόλοις· πρὸς δὲ πολλὰ Πέτρος
 ἀντικατέστη, μαγείαις πλανῶντα πολλούς. Οὗτος ἐπὶ τέλει ἐλθὼν
 ἐν τ...τη, ὑπὸ πλάτανον καθεζόμενος ἐδίδασκε. Καὶ δὴ λοιπὸν 5
 ἐγγὺς τοῦ ἐλέγχεσθαι γινόμενος διὰ τὸ ἐγχρονίζειν, ἔφη ὅτι εἰ χω-
 σθείη ζῶν, ἀναστήσεται τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ. Καὶ δὴ τάφρον κελεύσας
 ὀρυγῆναι ὑπὸ τῶν μαθητῶν, ἐκέλευσε χωσθῆναι. Οἱ μὲν οὖν τὸ
 προσλαχθὲν ἐποίησαν, ὃ δὲ ἀπέμεινεν ἕως νῦν· οὐ γὰρ ἦν ὁ Χρι-
 στός. Οὗτος δὴ καὶ ὁ κατὰ τὸν Σίμωνα μῦθος, ἀφ' οὗ Οὐαλεντίνος 10
 τὰς ἀφορμὰς λαβὼν, ἄλλοις ὀνόμασι καλεῖ. Ὁ γὰρ Νοῦς⁽¹⁷⁷⁾ καὶ Ἀλή-
 θεια καὶ Λόγος καὶ Ζωὴ καὶ Ἄνθρωπος καὶ Ἐκκλησία, οἱ Οὐαλεντίνου
 Αἰῶνες, ὁμολογουμένως εἰσὶν αἱ Σίμωνος ἕξ ῥίζαι, Νοῦς, Ἐπίνοια,
 Φωνή, Ὄνομα, Λογισμὸς καὶ Ἐνθύμησις. Ἄλλ' ἐπεὶ ἱκανῶς ἡμῖν
 δοκεῖ ἐκτεθεῖσθαι τὴν Σίμωνος μυθοποιίαν, ἴδωμεν τί λέγει καὶ Οὐα- 15
 λεντίνος.

hensus est ab apostolis et maledictus sicut scriptum est in Actis, deinde, repudiata fide, eadem exercuit, donec Romam profectus confligit cum apostolis. Quem multos magica arte decipientem sæpe Petrus impugnavit. Novissime venit..... et sub platano sedens, edocuit. Et tandem quum in eo esset ut convinceretur, quia diu in ea re perstabat, promisit, si vivus sepeliretur, se resurrecturum tertia die. Foveaque effossa a discipulis se jussit sepeliri; discipuli quod mandatum erat effecerunt; ille autem ibi mansit usque nunc. Non enim erat Christus. Hæc est Simonis mendax doctrina; a qua Valentinus profectus, eadem placita aliis nominibus decoravit. Nam Intelligentia et Veritas et Sermo et Vita et Homo et Ecclesia, qui sunt Valentini Æones, sunt Simonis sex principia, Intelligentia et Cogitatio, Vox et Nomen, Ratio et Conceptio. Sed quum videmur satis exposuisse Simonis fabularum farraginem, nunc audiamus quid dicat Valentinus.

2. ταῦτα cod. — 3. ἐπιδημήσας cod.; 6. δις τὸ ἐγχρονίζειν cod. Mill. suspicatur διὰ τὸ. — 13. οἱ ῥίζαι cod. Mill.

β'. Περὶ Οὐαλεντίνου.

21. Ἔστι μὲν οὖν ἡ Οὐαλεντίνου αἵρεσις Πυθαγορικὴν ἔχουσα καὶ Πλατωνικὴν τὴν ὑπόθεσιν. Καὶ γὰρ Πλάτων ὅλως ἐν τῷ Τιμαίῳ τὸν Πυθαγόραν ἀπεμάξατο· τοιγαροῦν καὶ ὁ Τίμαιος αὐτὸς ἐστὶν αὐτῷ Πυθαγόρειος ξένος. Διὸ δοκεῖ ὀλίγα τῆς Πυθαγορείου καὶ
 5 Πλατωνικῆς ὑπομνησθέντας ὑποθέσεως ἄρξασθαι καὶ τὰ Οὐαλεντίνου λέγειν. Εἰ γὰρ καὶ ἐν τοῖς πρότερον ὑφ' ἡμῶν πεπονημένοις ἔγκεινται καὶ τὰ Πυθαγόρα καὶ Πλάτωνι δεδοκμημένα, ἀλλὰ γε καὶ νῦν οὐκ ἀλόγως ὑπομνησθήσομαι δι' ἐπιτομῆς τὰ κορυφαϊότατα τῶν αὐτοῖς ἀρεσκομένων, πρὸς τὸ εὐεπίγνωστα γενέσθαι τὰ Οὐαλεν-
 10 τίνῳ δόξαντα διὰ τῆς ἐγγίονος παραθέσεως καὶ ὁμοίας συγκρίσεως, τῶν μὲν πάλαι ἀπ' Αἰγυπτίων ταῦτα παραλαβόντων καὶ εἰς Ἕλληνας μεταδιδαξάντων, τοῦ δὲ παρὰ τούτων, ἔτι περὶ αὐτῶν διαψευσαμένου ἰδίαν τε δόξαν συσλήσασθαι πεπειραμένου, σπαράξαντος μὲν

11. DE VALENTINO.

21. Valentini igitur hæresis a Pythagoricis et Platonicis doctrinis principia ducit. Omnia enim a Pythagora Plato in Timæo mutuatus est. Quippe ipsi Timæus est Pythagoricus hospes. Itaque expedit primum nonnulla Pythagoræ et Platonis in memoriam revocare ac deinde Valentini doctrinam aggredi. Quoniam enim in illis quæ superius scripsi Pythagoræ Platonisque placita reperiantur, haud rationi repugnabit, si breviter etiam nunc in memoriam revocaverimus præcipua eorum placita, quo melius per propinquam collationem mutuamque æquiparationem appareant quæ Valentino placuerint. Quum enim Plato et Pythagoras hæc ab Ægyptiis antiquitus accepta Græcos docuissent, Valentinus autem ab istis mutuatus sit et supra eos mentitus et ut propriam suam doctrinam commendaret sit enixus, horum

CAP. 1, l. 1. De Valentino lege B. Irenæi lib. I; Tertull. lib. in Valent. et lib. Præs. c. xxx; Clem. Alex. Strom. lib. IV, c. xliii, lib. VI, c. vi et passim; Theod. Hæret. fab. lib. I, c. vii; B. Epiph. Hæret. xxxi; B. August. Hæret. xi; Philastr. c. viii; Photius, cod. ccxxx. — 3. ἀπομάξατο cod.

corr. Mill. — 12. ἐτι περὶ] ὅτι παρ' cod. — 13 et p. 269, 1-2. σπαράξαντα..... καλέσαντα... διορίσαντα cod. Mill. pro σπαράξαντος κ. τ. λ. os finalis quomodo in α coalescat et palæographica ratione et exemplis docet Bastius, Comment. Palæogr. p. 773.

τὰ ἐκείνων ὀνόμασι καὶ ἀριθμοῖς, ἰδίως δὲ καλέσαντος καὶ μέτροις διορίσαντος, ὅπως αἴρεσιν Ἑλληνικὴν ποιικίλην μὲν, ἀσύσλατον δέ, καὶ οὐκ ἀνήκουσαν Χριστῷ συσίηση.

22. Ἡ μὲν οὖν ἀρχὴ τῆς ὑποθέσεώς ἐστίν [ἡ] ἐν τῷ⁽¹⁷⁸⁾ Τιμαίῳ τῷ Πλάτωνος σοφία Αἰγυπτίων· ἐκεῖθεν γὰρ ὁ Σόλων τὴν ὅλην ὑπό- 5
θεσιν περὶ τῆς κόσμου γεννήσεως καὶ φθορᾶς, παλαιῶ τινὲ λόγῳ καὶ προφητικῷ, ὡς φησὶν ὁ Πλάτων, τοὺς Ἕλληνας ἐδίδαξε, παῖ-
δας νέους ὄντας, καὶ πρεσβύτερον ἐπισλαμένους μάθημα οὐδὲν Θεο-
λογούμενον. Ἰν' οὖν παρακολουθήσωμεν τοῖς λόγοις οἷς καταβέβλη-
ται Οὐαλεντίνος, προεκθήσομαι νῦν τίνα ἐστίν ἃ Πυθαγόρας ὁ 10
Σάμιος μετὰ τῆς ὑμνουμένης ἐκείνης παρὰ τοῖς Ἕλλησι [σι]γῆς φιλοσοφεῖ· εἴθ' οὕτως ταῦτα ἀπὸ Πυθαγόρου λαβὼν καὶ Πλάτωνος Οὐαλεντίνος σεμνολογῶν ἀνατίθησι Χριστῷ καὶ πρὸ τοῦ Χριστοῦ τῷ Πατρὶ τῶν ὄλων, καὶ Σιγῇ τῇ συνεζευγμένη τῷ Πατρὶ.

23. Πυθαγόρας τοίνυν ἀρχὴν τῶν ὄλων ἀγέννητον ἀπεφήνατο 15
τὴν μονάδα, γεννητὴν δὲ τὴν δυάδα καὶ πάντας τοὺς ἄλλους ἀριθ-
μοὺς. Καὶ τῆς μὲν δυάδος πατέρα φησὶν εἶναι τὴν μονάδα, πάν-

philosophorum placita numeris et titulis lacerans ea suis mensuris et nominibus decoravit et divisit ita ut græcam hæresim ingeniosam quidem, non firmam autem neque christianæ fidei congruentem conflaret.

22. Horum igitur principiorum fons, qui quidem in Platonis Timæo invenitur, est Ægyptiorum sapientia. Inde enim Solon cuncta de mundi ortu et excidio principia retulit et, antiquo quodam et prophetico sermone, ut Plato ait, Græcos adhuc pueros nec ullius hactenus theologicæ scientiæ gnaros edocuit. Ut autem prosequamur sermones quibus Valentinus innititur, primum exponam quæ Samius iste Pythagoras, cum hoc silentio tam inter Græcos celebrato, philosophans dicit, deinde ista etiam quæ a Pythagora et Platone accepta Valentinus magnifice loquens attribuit Christo et, ante Christum, Patri universorum, et Silentio conjuncto Patri.

23. Pythagoras autem omnium rerum principium docuit esse unitatem increatam, genitamque dyadem cæterosque omnes numeros. Dyadis addit

4. [ἡ] addidit Mill. — 5. Σολομῶν cod. Lond. VII, p. 249. — 12. ἃ Πυθαγόρου Σόλων Mill. Cf. Tim. § 7, edit. Bekker. cod. — 13. τοῦ Χριστῷ cod. corr. Mill.

των δὲ τῶν γεννωμένων μητέρα δυάδα, γεννητὴν γεννητῶν. Καὶ Ζαράτας ὁ Πυθαγόρου διδάσκαλος ἐκάλει τὸ μὲν ἕν πατέρα, τὰ δὲ δύο, μητέρα. Γεγέννηται γὰρ ἐκ μὲν μονάδος δυὰς κατὰ τὸν Πυθαγόραν, καὶ ἔστιν ἢ μὲν μονάς, ἄρρεν καὶ πρώτη· ἢ δὲ δυάς, Θῆλυ [καὶ δευτέρα]. Παρὰ τῆς δυάδος δὲ πάλιν, ὡς ὁ Πυθαγόρας λέγει, ἢ τριάς καὶ οἱ ἐφεξῆς ἀριθμοὶ μέχρι τῶν δέκα. Τοῦτον γὰρ οἶδε μόνον τέλειον ἀριθμὸν Πυθαγόρας τὸν δέκα· τὸν γὰρ ἕνδεκα καὶ δώδεκα, προσθήκη καὶ ἐπαναποδισμόν τῆς δεκάδος, οὐκ ἄλλου τινὸς ἀριθμοῦ γέννησιν. Τὸ προσλιθέμενον πάντα τὰ σώματα στερὰ ἐξ ἀσωμάτων γεννᾷ. Τῶν τε γὰρ σωμάτων καὶ ἀσωμάτων ὁμοῦ σημείου εἶναι φησὶ καὶ ἀρχὴν τὸ σημεῖον⁽¹⁷⁹⁾ ὃ ἐστὶν ἀμερές· γίνεται δέ, φησὶν, ἐκ σημείου γραμμῆ, καὶ ἐπιφάνεια δὲ ρυεῖσα εἰς βάθος στερὰ ὑφέσθηκε, φησὶ, σῶμα. Ὅθεν καὶ ὄρκος τίς ἐστὶ τοῖς Πυθαγορικοῖς ἢ τῶν τεσσάρων στοιχείων συμφωνία. Ὁμνύουσι δ' οὕτως·

patrem esse unitatem; matrem autem procreatorum omnium dyadem, genitam, matrem genitorum. Zaratas quoque, Pythagoræ discipulus, unitatem patrem, dyadem autem matrem vocabat. Genita est ex unitate dyas, secundum Pythagoram. Ipsa autem unitas mascula est et prima; dyas autem feminea. Ex dyade, ut ait Pythagoras, trias alique numeri in ordinem usque ad decem procreantur. Hunc enim solum Pythagoras, decem dico, perfectum numerum putat. Undecimum enim et duodecimum, decadis quidem additionem et iterationem, non cujusquam alius numeri creationem esse. Omnia solida corpora ex incorporeis quod est superadditum gignit. Corporum enim pariter et incorporeorum primum punctum et originem esse ait illud punctum quod est individuum. Ex isto autem puncto linea nascitur et planities, quæ in altitudinem provecta solidum, ut ait, corpus efficitur. Hinc apud Pythagoreos etiam jusjurandum aliquod est quatuor elementorum consociatio. Sic autem jurant :

7-13. Hæc dilucidare possunt quæ apud Diog. Laert de Pythagora legimus. Dicebat enim: Ἐκ τῶν ἀριθμῶν τὰ σημεία· ἐκ δὲ τούτων τὰς γραμμάς· ἐξ ὧν τὰ ἐπιπέδα σχήματα· ἐκ δὲ τῶν ἐπιπέδων τὰ στερὰ σχήματα· ἐκ δὲ τούτων, τὰ στερὰ σώματα, ὧν καὶ τὰ στοιχεῖα εἶναι

τέτταρα, πῦρ, ὕδωρ, γῆν, ἀέρα. — 8-10. Hæc sic edidit Millerus: οὐκ ἄλλου τινὸς ἀριθμοῦ γέννησιν τὸ προσλιθέμενον πάντα τε σώματα στερὰ ἐξ ἀσωμάτων γεννᾷ. Addidit in notis: pro τὸ προσλιθέμενον fort. νομιστέον vel potius νομίζει μόνον, mox lege δὲ pro τέ.

Ναὶ μὰ τὸν ἀμετέρα κεφαλᾶ παραδόντα τετρακτύν,
πηγὴν ἀενάου φύσεως [ρίζωματ'] ἔχουσαν.

Ἐστὶ δὲ ἡ τετρακτὺς τῶν φυσικῶν καὶ στερεῶν σωμάτων ἀρχή,
ὡς ἡ μονὰς τῶν νοητῶν. Ὅτι δὲ καὶ ἡ τετρακτὺς γεννᾷ, φησί, τὸν
τέλειον ἀριθμὸν ὡς ἐν τοῖς νοητοῖς [ἡ μονὰς] τὸν δέκα, διδάσκουσιν 5
οὕτως. Εἰ [γὰρ] ἀρξάμενος ἀριθμεῖν λέγει τις ὅτι ἓν, καὶ ἐπιφέρει
δύο, ἔπειτα ὁμοίως τρία, ἔσονται ταῦτα ἕξ· πρὸς δὲ τούτοις, ἔτι
τέσσαρα, ἔσται ὁμοίως τὸ πᾶν δέκα. Τὸ γὰρ ἓν, δύο, τρία, τέσ-
σαρα, γίνεται δέκα, ὁ τέλειος ἀριθμὸς. Οὕτως, φησί, κατὰ πάντα
ἐμιμήσατο ἡ τετρακτὺς τὴν νοητὴν μονάδα, τέλειον ἀριθμὸν γεν- 10
νῆσαι δυνηθεῖσαν.

24. Δύο οὖν κατὰ τὸν Πυθαγόραν εἰσὶ κόσμοι, εἷς μὲν νοητός,
ὅς ἔχει τὴν μονάδα ἀρχήν, εἷς δὲ αἰσθητός· τοῦτο δὲ ἐστὶ τετρακτὺς
ἔχουσα ἰῶτα τὴν μίαν κεραίαν ἀριθμὸν τέλειον· καὶ ἐστὶ κατὰ τοὺς

Per eum qui nostro capiti tradidit quaternarium
fontem perennis naturæ radices habentem.

Quaternarius autem physicorum et solidorum corporum origo est, ut uni-
tas spiritualium; et hoc modo docent perfectum numerum quaternario gigni
ut denarium unitas gignit in spiritualibus: si quis enim numerare incipiens
dicet unum, addetque duo, deinde similiter tria, sex efficiuntur. His autem
quatuor addantur, summa erit decem. Unum enim et duo et tria et qua-
tuor efficiunt decem, perfectum numerum. Ita, ait, in omni re, quaterna-
rius imitatus est spiritualem unitatem quæ valuit perfectum numerum ge-
nerare.

24. Duo sunt mundi apud Pythagoram, unus spiritualis qui principium
habet unitatem, alter vero physicus, et ille est quaternarius habens iota,
id est unam virgulam quæ quidem numerum perfectum designat. Itaque

1. ἀμέτερα κεφαλῆ (sic) cod. De his
duobus versibus conf. Fab. in Sextum
Empir. p. 332. Millerus. — 2. ριζώματ'
supplev. Mill. — 5. ἐν τοῖς νοητοῖς τὸν
δέκα cod. corr. Miller. — 9. γίνεται δὲ
καὶ cod. unde rursus apparet hæc dictata
fuisse, et a librario male audiente δὲ καὶ

pro δέκα scriptum fuisse. — 9-11. Sui-
das in ἀριθμῶν dicit: Οἱ Πυθαγόρειοι
πάντα ἀριθμὸν τετρακτὺν προσηγόρευον·
ὁ δὲ ἀριθμὸς συμπληροῦται τοῖς δέκα. Ὁ
δὲ δέκα, σύνθεσις τῶν τεσσάρων, καὶ
διὰ τοῦτο ἀριθμὸν πάντα τετρακτὺν ἔλε-
γον.

Πυθαγορικούς τὸ $\bar{\iota}$, ἡ μία κεραία, πρώτη καὶ κυριωτάτη, καὶ τῶν νοητῶν οὐσία νοητῶς καὶ αἰσθητῶς λαμβανομένη· [ῥ] συμβεβηκότα γένη ἀσώματα ἑννέα ἃ χωρὶς εἶναι τῆς οὐσίας οὐ δύναται· ποιοῦν καὶ ποσὸν καὶ πρὸς τι καὶ ποῦ καὶ πότε, καὶ κεῖσθαι καὶ ἔχειν
 5 καὶ ποιεῖν καὶ πάσχειν. Ἔσιν οὖν ἑννέα τὰ συμβεβηκότα τῇ οὐσίᾳ, οἷς ἀριθμουμένη συνέχει τὸν τέλειον ἀριθμὸν τὸν $\bar{\iota}$. Διόπερ διηρημένον ⁽¹⁸⁰⁾ τοῦ παντός, ὡς εἶπομεν, εἰς νοητὸν καὶ αἰσθητὸν κόσμον, ἔχομεν καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νοητοῦ τὸν λόγον, ἵνα τῷ λόγῳ τὴν τῶν νοητῶν καὶ ἀσωμάτων καὶ θείων ἐποπτεύωμεν οὐσίαν. Αἰσθήσεις
 10 δέ, Φησί, ἔχομεν πέντε, ὄσφρησιν, ὄρασιν, ἀκοήν, γεῦσιν καὶ ἀφῆν. Ἐν οἷς τῶν αἰσθητῶν ἐρχόμεθα εἰς γνῶσιν, καὶ οὕτω, Φησί, ἐστὶ διηρημένος [ὁ] αἰσθητὸς ἀπὸ τοῦ νοητοῦ κόσμου· καὶ ὅτι ἔχομεν γνώσεως ὄργανον πρὸς ἑκάτερον αὐτῶν, ἐντεῦθεν κατανοῶμεν. Οὐδέν, Φησί, τῶν νοητῶν γνωστὸν ἡμῖν δύναται γενέσθαι δι' αἰσθη-
 15 σεως· ἐκεῖνο γὰρ οὔτε ὀφθαλμὸς εἶδεν, οὔτε οὖς ἤκουσεν, οὔτ' ἔγνω, Φησί, τῶν ἄλλων αἰσθήσεων οἰαδητισοῦν.* Οὐδ' αὖ πάλιν τῷ λόγῳ εἰς γνῶσιν τῶν αἰσθητῶν οὐχ οἶόν τε ἐλθεῖν τινός, ἀλλὰ δεῖ ὅτι

apud Pythagoreos $\bar{\iota}$ hæc una lineola prima et principalis habetur, imo spiritualium indicat substantiam quæ intellectu et sensu percipitur. Cui conveniunt incorporea novem elementa quæ sine substantia existere non possunt, sunt autem : quale, quantum, ad quid, ubi, quando, esse, habere, agere, pati. Novem ergo sunt quæ substantiæ conveniunt quibus ipsa addita numerum $\bar{\iota}$ (decem) complet; itaque divisio his omnibus, ut diximus, in spiritualem et physicum mundum, habemus et nos ex spirituali mundo rationem ut ratione spiritualium et incorporearum divinarumque rerum essentiam prorsus penetremus. Sensus, ait, quinque habemus, odoratum, visum, auditum, gustum et tactum : per hos ad cognitionem physicarum rerum pervenimus; et ita, ait, physicus a spirituali mundo distinguitur. Quum autem organum habeamus utrique serviens, hinc cognoscamus. Nihil, ait, spiritualium per sensum nobis notum esse potest; hæc enim neque oculus vidit, neque auris audivit, nec quivis ullus aliorum sensuum percepit. Nec, vice versa, per rationem ad cognitionem ullius sen-

2. [ῥ] addidit Miller. — 9. ἐπιπτεύωμεν cod. — 12. αἰσθητὸν cod. corr. Mill.

λευκόν ἐσὶν ἰδεῖν, καὶ γεύσασθαι ὅτι γλυκύ, καὶ ὅτι δίκαιον ἢ ἀδικον ἀκούσαντας εἰδέναι· καὶ εἴ τι τῶν ὁσμῶν ἐσὶν εὐῶδες ἢ ἀηδές, ὁσφρήσεως ἔργον, οὐ λόγου. Ὡσαύτως δὲ ἔχει καὶ τὰ τῆς ἀφῆς· σκληρὸν γὰρ ἢ ἀπαλόν ἢ θερμὸν ἢ ψυχρὸν οὐχ οἶόν τε ἐσὶν ἀκούσαντα εἰδέναι, ἀλλὰ γὰρ τῶν τοιούτων ἐστὶ κρίσις ἢ ἀφή. 5
 Τούτων οὕτως ὑφesiηκότων, ἢ διακόσμησις τῶν γεγονότων καὶ γινομένων ἀριθμητικῶς γινομένη θεωρεῖται· ὃν γὰρ τρόπον ἀπὸ μονάδος ἀρξάμενοι κατὰ προσθήκην μονάδων [ἢ δυάδων] ἢ τριάδων καὶ τῶν ἐξῆς ἀθροιζομένων ἀριθμῶν ἐν τι σύστημα ποιοῦμεν μέγιστον ἀριθμοῦ, εἶτα πάλιν ἀπὸ τοῦ κατὰ τὴν σύνθεσιν ἀθροισθέντος ἀναί- 10
 ρέσει τινὶ καὶ ἀναλογισμῶ λύσει τῶν συνεστώτων ἀριθμητικῶς ἐργαζόμεθα, οὕτω φησὶ καὶ τὸν κόσμον ἀριθμητικῶ τινὶ καὶ μουσικῶ δεσμῶ δεδεμένον, ἐπιτάσει καὶ ἀνέσει καὶ προσθήκη⁽¹⁸¹⁾ καὶ ἀφαιρέσει ἀεὶ καὶ διὰ παντὸς ἀδιάφθορον φυλαχθῆναι.

25. Τοιγαροῦν καὶ περὶ τῆς διαμονῆς τοῦ κόσμου ἀποφαίνονται 15
 τοιοῦτόν τινα τρόπον οἱ Πυθαγορικοί·

sationis pervenire valemus, sed oportet videre quod candidum est, et gustare quod suave, et comprehendere auditu quod æquum vel iniquum est. Porro utrum aliquid olens bene an male oleat, hoc odoratus, non rationis est dirimere. Hoc eodem pacto se habent quæ ad tactum pertinent. Quod enim durum vel molle vel calidum vel frigidum haud possibile est auditu cognoscere, sed horum iudicium ad tactum defertur. His ita positus, omnium natarum nascentiumque rerum dispositio per numeros effici cernitur. Quo enim modo ab unitate incipientes per additionem unitatum, vel dyadum vel triadum, vel sequentium numerorum cumulationem, unum efficitur quoddam maximum numerorum systema, deinde vice versa ex cumulo per additionem numero, deductione quadam et computatione aggregatos numeros solvimus, sic, ait, mundus arithmetico et musicali quodam vinculo adstrictus, accessione et relaxatione, additis et abstractis, semper et ubique incorruptus servatus est.

25. His igitur sequentibus versibus manifestatur quodam modo Pythagoreorum sententia de hac mundi perennitate :

8. [ἢ δυάδων] quod prorsus deerat restitui.

ἢ γὰρ καὶ πάρος ἦν καὶ ἔσται· οὐδέ ποτ', οἶω,
τούτων ἀμφοτέρων κενὸς ἔσται ἀσβεστός αἰών.

Τίνων δὲ τούτων; τοῦ νεῖκος καὶ τῆς φιλίας. Ἀπεργάζεται δὲ αὐ-
τοῖς ἡ φιλία ἀφθαρτον, ἀίδιον τὸν κόσμον, ὡς ὑπονοοῦσιν· ἔστι
5 γὰρ ἡ οὐσία καὶ ὁ κόσμος ἓν· τὸ δὲ νεῖκος διασπᾶ καὶ διαφέρει
καὶ πολλὰ πειρᾶται καταδιαιροῦν τὸν κόσμον ποιεῖν· ὡσπερ εἶ-
τις ἀριθμητικῶς τὴν μυριάδα εἰς χιλιάδας καὶ ἑκατοντάδας καὶ δε-
κάδας καὶ δραχμὰς καὶ ὀβολοὺς καὶ κοδράντας μικροὺς κατακερμα-
τίσας τέμνει, οὕτω τὸ νεῖκος τὴν ὑσίαν τοῦ κόσμου, φησί, τέμνει
10 εἰς ζῶα, φυτὰ, μέταλλα καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια. Καὶ ἔστι τῆς
γενέσεως τῶν γινομένων πάντων κατ' αὐτοὺς δημιουργὸς τὸ νεῖκος,
ἡ δ' αὖ φιλία ἐπιτροπεύουσα καὶ προνοουμένη τοῦ παντός, ἵνα
μένῃ. Καὶ εἰς τὸ ἓν [τὰ] διηρημένα καὶ τοῦ παντός ἀπεσπασμένα
συνάγουσα καὶ ἐξάγουσα τοῦ βίου, συνάγει καὶ προστίθησι τῶ
15 παντί, ἵνα μένῃ, καὶ ἔστιν ἓν. Οὐ παύσεται οὖν οὔτε τὸ νεῖκος τὸν
κόσμον διαιροῦν οὔτε ἡ φιλία τὰ διηρημένα τῷ κόσμῳ προσνέμουσα.

sane enim et antea erat, et erit; nunquam, ut puto,
his ambobus carebit inextinguibile ævum.

Quæ sunt autem duo hæc? discordia et amor. Amor incorruptum æternum-
que mundum, ut Pythagorei existimant, efficit. Sunt enim substantia et
mundus unum. Discordia autem discerpit, distrahit et multa conatur mun-
dum efficere dividens. Ut si quis per numeros myriada in millia, in cen-
tena, in decadas, drachmasque et obolos et quadrantes parvo secans di-
viderit, ita discordia mundi substantiam in animantia, germinantiaque et
in metalla omniaque his propinqua, ut ait, dividit. Discordia secundum
eos est artifex generationis omnium genitorum. Amor autem totum mun-
dum tutatur et providet ut permaneat. Etenim quæ divisa sunt et abstracta
ab universo hæc in unum colligens et e vita educens universo jungit et
addit ut permaneat, et sic est unum. Nunquam igitur desinent aut dis-
cordia mundum dividere aut amor divisa mundo adstringere. Hæc est, ut

1. ἢ γὰρ οὐδέπω τοίω cod. Mill. — 9. τὸν εἰκοσλήν cod.; τὴν εἰκοσλήν
suspici.: ἢ γὰρ κ. π. ἦν καὶ ἔσσεται. — κεινώσεται ἀσπετος αἰών. — 2. καινός
cod. corr. Mill. — 6. καταδιαιροῦσα cod. Mill. Dunck. Lege καταδιαιροῦν. Sic l. 16.
— 9. τὸν εἰκοσλήν cod.; τὴν εἰκοσλήν
Mill.; τὸ νεῖκος τὴν Ræper. — 10. μετ'
ἄλλα cod. pro μέταλλα. — 13. [τὰ] addidit
Millerus. — 14. συνάγει] Dunckerus legit
συνάπτει.

Τοιαύτη τις ἐστίν, ὡς ἔοικε, κατὰ Πυθαγόραν ἢ τοῦ κόσμου διανομή. Λέγει δὲ Πυθαγόρας εἶναι ἀπορράγδας τοῦ ἡλίου τοὺς ἀστέρας, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν ζώων ἀπὸ τῶν ἀστέρων φέρεσθαι· εἶναι δὲ αὐτὰς θνητὰς μὲν ὅταν ᾧσιν ἐν τῷ σώματι, οἰοῦντι ἐγκατορωρυγμένας ὡς ἐν⁽¹⁸²⁾ τάφῳ, ἀνίστασθαι δὲ καὶ γίνεσθαι ἀθανάτους, ὅταν τῶν σωμάτων ἀπολυθῶμεν. Ὅθεν ὁ Πλάτων ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τινος τί ἐστὶ φιλοσοφία, ἔφη· χωρισμὸς ψυχῆς ἀπὸ σώματος.

26. Πυθαγόρας οὖν καὶ τούτων τῶν λόγων γενόμενος μαθητής, ἐν οἷς λέγει δι' αἰνιγμάτων (καὶ τοιούτων λόγων)· Ἐκ τῆς ἰδίης ἐὰν ἀποδηῆς, μὴ ἐπιστρέφου· εἰ δὲ μὴ, Ἐρινύες Δίκης ἐπίκουροί σε 10 μετελεύσονται· ἰδίην καλεῖ τὸ σῶμα, Ἐρινύας δὲ τὰ πάθη. Ἐὰν οὖν,

videtur, ex Pythagoræ quidem sententia, mundi distributio. Asserit autem Pythagoras sidera esse solis fracturas et viventium animas ex astris deferri. Has autem mortales esse dicit, quamdiu sunt in corpore, et quasi in sepulcro conditas; resurgere autem et immortales esse, ubi corporis vinculis exsolvimur. Quare Plato, quum a quodam interrogaretur quid sit philosophia? Animæ, inquit, ex corpore migratio.

26. Pythagoras igitur talium doctrinarum factus discipulus eas expressit in ænigmatibus. Ex tuo dominio, ait, si migraveris, noli reverti. Si revertaris, Furia, quæ Justitiæ sunt auxiliatrices, te persequentur; dominium cor-

1. αὕτη cod. Mill. Dunck. Legendum τοιαύτη. — 2-6. Hic non videtur noster Pythagoræ assentiri. Verus autem Origenes de animæ ortu idem quod Pythagoras sentiebat. Beatus Hieronymus ad Marcellinam scribens (ep. 82) ait: «Super animæ statu memini vestræ quæstiunculæ, imo maxime ecclesiasticæ quæstionis, utrum lapsa de cælo sit, ut Pythagoras philosophus, omnesque Platonicæ et Origenes putant; an a propria Dei substantia, ut stoici, Manichæus et in Hispania Priscilliani hæreses suspicantur.» — 4. ὅταν εἰσίν cod. corr. Mill. — 8. Ræp. legit Πυθαγόρου. Malim Πυθαγόρας, quod est in cod. Verba enim quæ sequuntur, ni fallor, Heraclitum olent et ab eo forsitan a Pythagoricis fuerunt mutuata. Legimus

apud Plutarchum (*De Exilio*, § 11) ἡλιος γὰρ οὐχ ὑπερβήσεται μέτρα, φησὶν ὁ Ἡρακλειτος, εἰ δὲ μὴ, Ἐρινύες μιν Δίκης ἐπίκουροί ἐξευρήσουσιν. In nostro quidem codice plura videntur turbata. Καὶ post λέγει deleui. Καὶ τοιούτων λόγων, quæ secundo loco posita sunt et uncis inclusa, forsitan supra legenda sunt pro καὶ τούτων τῶν λόγων, ex quibus repetitis proveniunt. Totam sententiam sic restituam: Πυθαγόρας οὖν καὶ τοιούτων λόγων γινόμενος μαθητής, ἐν οἷς λέγει δι' αἰνιγμάτων· ἐκ τῆς κ. τ. λ. Animadvertite infra ἀλλ' ἐπεὶ καὶ τὰ σκοτεινῶς ὑπὸ τοῦ Πυθαγόρου λεγόμενα. — 9. ἰδίης cod. Mill. Lege ἰδίης ob ἰδίην quod sequitur. — 11. καλῶν cod. Mill. Legendum καλεῖ quod sententiæ verbo carenti necessarium est.

φησίν, ἀποδημῆς, τουτέστιν ἐὰν ἐξέρχῃ ἐκ τοῦ σώματος, μὴ αὐτοῦ ἀντιποιοῦ· ἐὰν δὲ ἀντιποιήσῃ, πάλιν σε τὰ πάθη καθείρξουσιν εἰς σῶμα. Εἶναι γὰρ οὗτοι τῶν ψυχῶν μετενσωμάτωσιν νομίζουσιν, ὡς καὶ ὁ Ἐμπεδοκλῆς πυθαγορίζων λέγει. Δεῖ γάρ, φησί, τὰς φιλη-
 5 δόνους ψυχάς, ὡς ὁ Πλάτων λέγει, ἐὰν ἐν ἀνθρώπου πάθει γενόμεναι μὴ φιλοσοφήσωσι, διὰ πάντων ζώων ἐλθεῖν καὶ φυτῶν πάλιν εἰς ἀνθρώπινον σῶμα· καὶ ἐὰν μὲν φιλοσοφήσῃ, κατὰ τὸ αὐτὸ τρις εἰς τὴν τοῦ συννόμου ἄστρου φύσιν ἀνελθεῖν· ἐὰν δὲ μὴ φιλοσοφήσῃ, πάλιν ἐπὶ τὰ αὐτά. Δύνασθαι οὖν φησὶ ποτὲ τὴν ψυχὴν καὶ
 10 θνητὴν γενέσθαι, ἐὰν ὑπὸ τῶν Ἐρινύων κρατῆται, τουτέστι τῶν παθῶν, καὶ ἀθάνατον, ἐὰν τὰς Ἐρινῦς ἐκφύγῃ, ἃ ἔστι πάθη.

27. Ἄλλ' ἐπεὶ καὶ τὰ σκοτεινῶς ὑπὸ τοῦ Πυθαγόρου λεγόμενα πρὸς τοὺς μαθητὰς δι' ὑποσυμβόλων ἀνηρήμεθα λέγειν, δοκεῖ καὶ τῶν ἐτέρων ὑπομνησθῆναι, διὰ τὸ καὶ τοὺς αἰρεσιάρχας τοιοῦτω
 15 τινὶ τρόπῳ ἐπικεχειρηκέναι ὁμιλεῖν διὰ ὑποσυμβόλων, καὶ τοῦτο οὐκ ἰδίῳν, ἀλλὰ Πυθαγορείῳν πλεονεκτήσαντες λόγων. Διδάσκει οὖν

pus vocat, Furias autem malos affectus. Si ergo, ait, migraveris, id est ex corpore si egressus fueris, noli illud desiderare. Etenim, si rursus appetiveris, iterum te pravi affectus in corpus includent. Hi enim putant ex corporibus animas in alia corpora migrare, ut ipse Empedocles *pythagorisans* dicit. Necesse est, inquit, voluptarias animas, ut Plato ait, nisi dum in corpore versantur sapientiam adamant, per omnia animalia et germinantia transire et iterum in humanum corpus regredi. Sin autem sapientiam adamaverint, necesse erit pari modo eas ad affinis sideris naturam ter extolli; si vero eam adamare desierint, rursus ad eadem descendere. Anima igitur, ait, potest aliquando mortalis fieri, quum Furiis subjicitur, id est suis pravis affectibus; immortalis autem, si Furias effugerit, id est pravos affectus.

27. Quoniam autem ea dicere suscepimus quæ Pythagoras obscure per symbolica discipulos docebat, oportet etiam de cæteris mentionem facere, propterea quod hæresium architecti tali quadam ratione conati sunt per symbolica colloqui, non autem propriis usi, sed iis quæ e Pythagoricis ser-

5. Conf. Plat. *Phæd.* t. I, p. 89, edit. Bekk. Londini, 1826: ἐνθα καὶ εἰς θη-
 ρίου βίον ἀνθρωπίνῃ ψυχῇ ἀφικνεῖται, καὶ

ἐκ θηρίου, ὅς ποτε ἀνθρώπος ἦν, πάλιν εἰς ἀνθρώπον. — 13. ἐνήμεθα cod.; ἀνηρήμεθα Mill.

ὁ Πυθαγόρας τοὺς μαθητὰς λέγων· τὸν σίρωματόδεσμον ⁽¹⁸³⁾ δῆσον· ἐπεὶ οἱ ὁδοιπορεῖν μέλλοντες εἰς δέρμα δεσμοῦσι τὰ ἱμάτια αὐτῶν πρὸς ἐτοιμασίαν τῆς ὁδοῦ· οὕτως ἐτοίμους εἶναι θέλει τοὺς μαθητὰς ὡς καθ' ἐκάστην σίγμην τοῦ θανάτου ἐφείηκέναι μέλλοντος, μηδὲν ἔχοντας τῶν μαθητῶν ἐνδεές. Διόπερ ἐξ ἀνάγκης ἅμα τῷ ἡμέραν γενέσθαι ἐδίδασκε διακελεύεσθαι αὐτοῖς τοὺς Πυθαγορείους δεσμεύειν τὸν σίρωματόδεσμον, τουτέστιν ἐτοίμους εἶναι πρὸς θάνατον. Πῦρ μαχαίρη μὴ σκάλευε, τὸν τεθυμωμένον ἄνθρωπον λέγων μὴ ἐρέθιζε· πυρὶ γὰρ ἔοικεν ὁ θυμούμενος, μαχαίρα δὲ λόγος. Σάρον μὴ ὑπέρβαινε, μικροῦ πράγματος μὴ καταφρόνει. Φοῖνικα ἐν οἰκίᾳ μὴ φύτευε, Φιλονεικίαν ἐν οἰκίᾳ μὴ κατασκεύαζε· μάχης γὰρ καὶ διαφορᾶς ἐστὶν ὁ φοῖνιξ σημεῖον. Ἀπὸ δίφρου μὴ ἔσθιε, βάνουσον τέχνην μὴ μεταχειρίζου, ἵνα μὴ δουλεύσης τῷ σώματι ἔντι φθαρτῷ, ἀλλὰ ποιῶν τὸν βίον ἀπὸ λόγων. Ἐνέσται γὰρ σοι καὶ τρέφειν τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν ποιεῖν κρείττονα. Ἀπὸ ὄλου ἄρτου μὴ ἀπό-

monibus acceperant. Suos igitur discipulos docet Pythagoras dicens : Saccum vinci ; ut ii qui jamjam iter sunt facturi in saccum sua vestimenta illigant ad viæ apparatus, eodem modo discipulos suos paratos esse vult quasi mors improvisa singulis momentis eos correptura sit, nihil desiderantes eorum quæ per disciplinam cognosci possunt. Quapropter illucescente die docebat Pythagoreos se invicem hortari ut vincirent saccum, id est ut parati ad mortem forent. Ignem gladio ne moveas, dicens iracundum virum ne lacessas ; igni enim iracundus homo similis est, gladius autem est sermo. Verriculum noli conculcare, (id est) parvam rem ne contemnas. Palmam in domo noli serere ; jurgia in domo ne foveas ; rixæ enim et dissensionis palma imago est. E sella noli comedere ; sordidam artem noli exercere, ne corruptibili inservias corpori, sed potius sermonibus vitam sustentas. Tibi enim licebit et corpus alere et animam meliorem reddere. Ex integro pane nihil dentibus adimas ; tua bona ne comminues ; e

3. θέλειν cod. — 5. μαθητῶν cod. Mill. suspicatur : παθητῶν ἐν δέει. — 6. διακελεύεσθε cod. Quæ menda frequens est in cod. et videtur provenire ex librario male audiente, non ex legente. — 9. μάχουρα cod. Mill. ; μαχαίρα Dunck. Cf. Plu-

tarch. Sympos. viii et Quæst. Rom. 112. — Ἄσαρον cod. Mill. ; Σάρον Ræper. coll. Lobeck ad Phryn. p. 83. — 12. διαφορᾶς cod. Mill. — 14. τῶν βίων ἀπόλογον cod. corr. Mill.

δακνε· τὰ ὑπάρχοντά σου μὴ μειοῦ, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς προσόδου ζῆθι, φύλασσε δὲ τὴν οὐσίαν ὡς ἄρτον ὀλόκληρον. Κυάμους μὴ ἔσθιε· ἀρχὴν πόλεως μὴ ἀποδέχου· κυάμοις γὰρ ἐκληροῦντο τὰς ἀρχὰς κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον.

- 5 28. Ταῦτα μὲν οὖν καὶ τὰ τοιαῦτα οἱ Πυθαγόρειοι λέγουσιν, οὓς μιμούμενοι οἱ αἰρετικοὶ μεγάλα νομίζονται τισὶ λέγειν. Δημιουργὸν δὲ εἶναι τῶν γενομένων πάντων φησὶν ὁ Πυθαγόρειος λόγος τὸν μέγαν γεωμέτρην καὶ ἀριθμητὴν ἥλιον, καὶ ἐσληρίχθαι τοῦτον ἐν ὄλῳ τῷ κόσμῳ, καθάπερ ἐν τοῖς σώμασι ψυχὴν, ὡς φησὶν ὁ⁽¹⁸⁴⁾ Πλάτων.
- 10 Πῦρ γὰρ ἐστὶν ἥλιος [ὡς] ψυχὴ· σῶμα δὲ γῆ. Χωρισθέντος δὲ πυρός, οὐδὲν ἂν ποτε ὀρατὸν γένοιτο οὐδὲ ἀπλὸν ἄνευ τινὸς σιτεροῦ· σιτερον δὲ οὐκ ἄνευ γῆς· ἔθεν ἐκ πυρός καὶ γῆς ἀέρα τε ὁ Θεὸς ἐν μέσῳ Θέμενος τὸ τοῦ παντὸς ἐδημιούργησε σῶμα. Ἀριθμεῖ δέ, φησί, καὶ γεωμετρῆι τὸν κόσμον ὁ ἥλιος τοιοῦτόν τινα τρόπον. Ὁ
- 15 μὲν κόσμος ἐστὶν ὁ αἰσθητὸς εἶς, περὶ οὗ λέγομεν τανῦν. Διήρηκε δ' αὐτὸν ἀριθμητικὸς τις ὢν καὶ γεωμέτρης εἰς μοίρας ἰβ. Καὶ ἔστι

fructu sume, sed pecuniæ caput serva quasi integrum panem. Ne fabis vescere; magistratum urbis ne assume; fabis enim in eo tempore utebantur ut sortirentur magistratus.

28. Hæc igitur et alia hujus modi Pythagorei dicunt, quos imitati hæretici quibusdam videntur sublimia dicere. Artificem autem omnium quæ fiunt Pythagoricus sermo dicit esse magnum geometram et calculatorem solem, et illum consistere in universo mundo velut in corporibus animam, ut ait Plato, ignis enim est sol ut anima; corpus autem terra. Quum deest ignis, nihil visibile esse potest, nec tangere quidquam possumus nisi sit solidum; nec solidum aliquid esse potest sine terra. Unde ex igne et terra Deus, aera in medio ponens, totius mundi corpus confinxit. Numerat autem sol, ait, et dimetitur mundum isto fere modo. Mundus autem est istud unum sensibile de quo nunc loquimur. Mundum igitur divisit sol, quum sit arithmeticus et geometra, in partes duodecim. Horum partium hæc sunt

3-4. κατ' ἐκείνων τῶν χρόνων cod. — 7. τῶν λεγομένων cod. — 10. ἥλιος ψυχὴ· σῶμα σελήνη cod. — 11. ἥλιος καὶ ψυχὴ vel ἡ ψυχὴ. Ræperus legit: ὡς ψυχὴ· σῶμα δὲ γῆ. — Χωρισθέντων cod.

ταῖς μοίραις ταύταις ὀνόματα, Κριός, Ταῦρος, Δίδυμοι, Καρκίνος, Λέων, Παρθένος, Ζυγός, Σκορπίος, Τοξότης, Αἰγόκερως, Ὑδροχόος, Ἰχθύες. Πάλιν τῶν δώδεκα μοιρῶν ἐκάστην διαιρεῖ εἰς μοίρας τριάκοντα, αἵτινες εἰσὶν ἡμέραι μηνός. Πάλιν αὖ τῶν τριάκοντα μοιρῶν ἐκάστην μοῖραν διαιρεῖ εἰς λεπτὰ ἐξήκοντα, καὶ τῶν λεπτῶν 5 λεπτὰ καὶ ἔτι λεπτότερα. Καὶ τοῦτο ἀεὶ ποιοῦν καὶ μὴ παύομενος, ἀλλ' ἀθροίζων ἐκ μοιρῶν τούτων τῶν διηρημένων καὶ ποιοῦν ἐνιαυτόν, καὶ αὖθις ἀναλύων καὶ διαιρῶν τὸ συγκείμενον, τὸν μέγαν ἀθάνατον ἀπεργάζεται κόσμον.

29. Τοιαύτη τις, ὡς ἐν κεφαλαίοις εἶπεῖν ἐπελθόντα, ἡ Πυθαγόρου καὶ Πλάτωνος συνέστηκε δόξα, ἀφ' ἧς Οὐαλεντίνος, οὐκ ἀπὸ τῶν Εὐαγγελίων, τὴν αἵρεσιν τὴν ἑαυτοῦ συναγαγών, ὡς ἐπιδείξομεν, δικαίως Πυθαγορικὸς καὶ Πλατωνικὸς, οὐ Χριστιανός, [ἀν] λογισθεῖη. Οὐαλεντίνος τοίνυν καὶ Ἡρακλέων καὶ Πτολεμαῖος καὶ πᾶσα ἡ τούτων σχολή, οἱ Πυθαγόρου καὶ Πλάτωνος μαθηταί, ἀκολουθήσαντες 10 τοῖς καθηγησαμένοις, ἀριθμητικὴν τὴν ⁽¹⁸⁵⁾ διδασκαλίαν τὴν ἑαυτῶν κατεβάλλοντο. Καὶ γὰρ τούτοις ἔστιν ἀρχὴ τῶν πάντων Μονὰς ἀγέννη-

nomina : Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo, Libra, Scorpius, Sagittarius, Capre, Amphora, Pisces. Iterum duodecim partium quamque in triginta alias distribuit quæ sunt dies mensis. Iterum triginta harum partium quamque in sexaginta spatii particulas dividit et has rursus in alias minores hasque in magis exiguas; et illud semper faciens et nunquam cessans, sed istis divisio partibus ad cumulum ducens et perficiens annum et versa vice perfectum dissolvens et dividens magnum et immortalem sol perficit mundum.

29. Talis est, ut paucis et obiter dicam, Pythagoræ et Platonis doctrina, ex qua Valentinus, non ex Evangeliiis, hausit suam hæresim, ut demonstrabimus; quapropter dignus est ut inter Platonicos et Pythagoricos non inter Christianos numeretur. Valentinus itaque et Heracleo et Ptolemæus et tota istorum schola, Pythagoræ Platonisque discipuli, magistris obsecuti, doctrinam suam constituerunt arithmeticam. His enim omnium principium est Unitas increata, incorruptibilis, incomprehensibilis, inintelligibilis, genitilis

1. δίδυμος cod. — 4. Πάλιν αὐτῶν cod. ἐνιαυτὸν ἀπεργάζεται κόσμου Ræperus. corr. Millerus. — 7. τοῦ τῶν cod.; τούτων μοιρῶν Millerus. — 8-9. τὸν μέγαν — 17. γὰρ τούτων cod.

τος, ἄφθαρτος, ἀκατάληπτος, ἀπερινόητος, γόνιμος, καὶ πάντων
 τῆς γενέσεως αἰτία τῶν γενομένων. Καλεῖται δὲ ὑπ' αὐτῶν ἢ προει-
 ρημένη Μονὰς Πατήρ. Διαφορὰ δὲ τις εὐρίσκεται πολλὴ παρ' αὐτοῖς·
 οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν, ἴν' ἢ παντάπασι καθαρὸν τὸ δόγμα τοῦ Οὐαλεν-
 5 τίνου πυθαγορικόν, ἄθηλυ καὶ ἄζυγον, καὶ μόνον τὸν Πατέρα νο-
 μίζουσιν εἶναι· οἱ δὲ ἀδύνατον νομίζοντες δύνασθαι ἐξ ἄρρενος μόνου
 γένεσιν ὅλως τῶν γεγενημένων γενέσθαι τινός, καὶ τῷ Πατρὶ τῶν
 ὅλων, ἵνα γένηται πατήρ, Σιγὴν ἐξ ἀνάγκης συναριθμοῦσι τὴν
 σύζυγον. Ἀλλὰ περὶ μὲν Σιγῆς, πότερον ποτε σύζυγός ἐστὶν ἢ
 10 οὐκ ἐστὶν, αὐτοὶ πρὸς ἑαυτοὺς τοῦτον ἐχέτωσαν τὸν ἀγῶνα. Τὰ δὲ
 νῦν αὐτοὶ ἡμεῖς φυλάττοντες τὴν Πυθαγόρειον ἀρχήν, μίαν οὔσαν
 καὶ ἄζυγον, ἄθηλυ, ἀπροσδεῆ, μνημονεύσαντες ὅσα ἐκεῖνοι διδά-
 σκουσιν, ἐροῦμεν. Ὅλως, φησί, γεννητὸν οὐδέν, Πατήρ δὲ ἦν μόνος
 ἀγέννητος, οὐ τόπον ἔχων, οὐ χρόνον, οὐ σύμβουλον, οὐκ ἄλλην
 15 τινὰ κατ' οὐδένα τῶν τρόπων νοηθῆναι δυναμένην οὐσίαν· ἀλλὰ ἦν
 μόνος ἡρεμῶν ὡς λέγουσι καὶ ἀναπαυόμενος αὐτὸς ἐν ἑαυτῷ μόνος.
 Ἐπεὶ δὲ ἦν γόνιμος, ἔδοξεν αὐτῷ ποτε τὸ κάλλιστον καὶ τελεώτατον

et ortus omnium quæ nascuntur causa ; vocatur autem ab istis supradicta
 Unitas Pater. Sed magnum invenitur inter eos dissidium. Horum enim al-
 teri, ut servetur ex omni parte integra Valentini Pythagorica doctrina,
 existimant Patrem esse solum, sine sexu et conjugio; alteri autem putantes
 non ex solo mari ortorum omnium partum omnino effici posse, ipsi univer-
 sorum Patri, ut genitor fiat, Silentium conjugem necessario attribuunt. De
 Silentio autem utrum sit conjux an non ipsi inter se decertant. Nos autem
 Pythagoreum principium custodientes quod est unum, sine conjugio, sine
 sexu, sibi que sufficiens, quid doceant magistri dicemus doctrinæ memo-
 res. Nihil omnino erat, ait Valentinus; Pater autem solus erat increatus
 non locum habens, non tempus, non consiliorum socium, neque aliam
 substantiam quæ mente ullo modo effingi possit : at solus erat, quietus
 ut dicunt et ipse in se ipso solus quiescens. Quum autem prolificus esset,
 visum est illi quod pulcherrimum et perfectissimum in se habet illud

5. ἄθηλυ cod. Mill. — 10. αὐτοῖς cod.; — 12. ἄθηλυ cod. Mill. — ὡς ἐκεῖνοι cod.
 αὐτοὶ Mill. — 11. αὐτοῖς ἡμεῖς cod. corr. — 13. ἦν ὅλως Dunck.; ἐροῦμέν τε ὅλως
 Mill. — οὐσίαν cod. Mill.; οὔσαν Duncker. cod. corr. Mill.

ὃ εἶχεν ἐν αὐτῷ γεννηῆσαι καὶ προαγαγεῖν· Φιλέρημος γὰρ οὐκ ἦν. Ἀγάπη γάρ, Φησίν, ἦν ὄλος, ἢ δὲ ἀγάπη οὐκ ἔστιν ἀγάπη, εἰ μὴ ἢ τὸ ἀγαπώμενον. Προέβαλεν οὖν καὶ ἐγέννησεν αὐτὸς ὁ Πατήρ, ὡσπερ ἦν μόνος, Νοῦν καὶ Ἀλήθειαν, τουτέστι δυάδα, ἣτις κυρία καὶ ἀρχὴ γέγονε καὶ ⁽¹⁸⁶⁾ μήτηρ πάντων τῶν ἐντὸς Πληρώματος καταριθ- 5
μουμένων Αἰώνων ὑπ' αὐτῶν. Προβληθεὶς δὲ ὁ Νοῦς καὶ ἡ Ἀλήθεια ἀπὸ τοῦ Πατρὸς, ἀπὸ γονίμου γόνιμος, προέβαλε καὶ αὐτὸς Λόγον καὶ Ζωὴν, τὸν Πατέρα μιμούμενος· ὁ δὲ Λόγος καὶ ἡ Ζωὴ προσβάλλουσιν Ἄνθρωπον καὶ Ἐκκλησίαν. Ὁ δὲ Νοῦς καὶ ἡ Ἀλήθεια, ἐπεὶ εἶδον τοῦ Λόγου καὶ τῆς Ζωῆς τὰ ἴδια γεννήματα γόνιμα γεγεννη- 10
μένα, πύχαρίσθησαν τῷ Πατρὶ τῶν ὄλων, καὶ προσφέρουσιν αὐτῷ τέλειον ἀριθμὸν, Αἰῶνας δέκα. Τούτου γάρ, Φησί, τελειότερον ἀριθμὸν ὁ Νοῦς καὶ ἡ Ἀλήθεια τῷ Πατρὶ προσενεγκεῖν οὐκ ἠδυνήθησαν. Ἐδει γὰρ τέλειον ὄντα τὸν Πατέρα ἀριθμῷ δοξαζέσθαι τελείῳ, τέλειος δὲ ἔστιν ὁ δέκα, ὅτι πρῶτος τῶν κατὰ πλῆθος γενομένων οὗ- 15
τος ἔστιν τέλειος. Τελειότερος δὲ ὁ Πατήρ, ὅτι ἀγέννητος ὢν μόνος,

gignere et producere : non enim erat solitudinis amans. Caritas enim ille totus est ; caritas autem non sane caritas est, nisi sit quod diligatur. Procreavit igitur et genuit ipse Pater, ut erat solus, Intellectum et Veritatem, id est dyada quæ domina et origo et mater fuit Æonum omnium qui intro in Pleromate numerantur ab eis. Procreatus igitur Intellectus cum Veritate a Patre, a genituali genitilis procreavit et ipse Verbum et Vitam, Patrem imitatus. Verbum autem et Vita procreant Hominem et Ecclesiam. Intellectus autem et Veritas, quum vidissent Verbi Vitæque proprios partus prolificos effectos esse, gratias egerunt omnium Patri et asserunt illi perfectum numerum, Æones decem. Hoc enim numero perfectiorem, ait, Intellectus et Veritas patri afferre non valuerant. Oportebat enim Patrem, qui perfectus est, perfecto numero honorari ; perfectus autem numerus est decem, quia primus numerorum aggregatorum est perfectus. Perfectior autem

1. ὃν εἶχεν ἐν αὐτῷ cod. — 2. ὄλος — 5-6. καταριθμουμένων cod. — 13-
cod. a prima m. — 3. ἦν cod. ; ἢ Mill. — 13. ἀριθμοῦ cod. ; ἀριθμὸν Millerus. —
αὐτὸς Mill. ; αὐτὴν cod. — 4. Pro κυρία 16. τέλειος] τέλος Bunsenius et Bætticher legunt (*Analect.* I, p. 80), sed male,
libenter legerim καὶ ῥίζα, collato loco sequentis paginae l. 2 ; quanquam fateor rationem litterarum nimis esse diversam. ut ex sequenti τελειότερος liquet.

διὰ πρώτης τῆς μιᾶς συζυγίας τοῦ Νοῦ καὶ τῆς Ἀληθείας πάσας τὰς τῶν γενομένων προβαλεῖν εὐπόρησε ρίζας.

30. Ἰδὼν οὖν καὶ αὐτὸς ὁ Λόγος καὶ ἡ Ζωὴ ὅτι ὁ Νοῦς καὶ ἡ Ἀλήθεια δεδόξακαν τὸν Πατέρα τῶν ὄλων ἐν ἀριθμῷ τελείῳ, δοξάσαι καὶ αὐτὸς ὁ Λόγος μετὰ τῆς Ζωῆς ἠθέλησε τὸν ἑαυτοῦ πατέρα καὶ τὴν μητέρα, τὸν Νοῦν καὶ τὴν Ἀλήθειαν. Ἐπεὶ δὲ γεννητὸς ἦν ὁ Νοῦς καὶ ἡ Ἀλήθεια, καὶ οὐκ εἶχε τὸ πατρικὸν τέλειον τὴν ἀγεννησίαν, οὐκέτι τελείῳ ἀριθμῷ ὁ Λόγος καὶ ἡ Ζωὴ δοξάζουσι τὸν ἑαυτῶν πατέρα τὸν Νοῦν, ἀλλὰ γὰρ ἀτελεῖ· δώδεκα γὰρ Αἰῶνας προσφέρουσι ὁ Λόγος καὶ ἡ Ζωὴ τῷ Νοῦ καὶ τῇ Ἀληθείᾳ. Αὗται γὰρ πρῶται κατὰ Οὐαλεντίνου ρίζαι τῶν Αἰώνων γεγόνασι Νοῦς καὶ Ἀλήθεια, Λόγος καὶ Ζωή, Ἄνθρωπος καὶ Ἐκκλησία. Δώδεκα δὲ, οἱ τοῦ⁽¹⁸⁷⁾ Νοῦς καὶ τῆς Ἀληθείας δύο, καὶ δέκα δὲ οἱ τοῦ Λόγου καὶ τῆς Ζωῆς. Εἴκοσι καὶ ὀκτὼ οἱ πάντες. Οἷς [δὲ τοὺς δέκα] καλοῦσιν ὀνόματα ταῦτα, Βυθὸς καὶ Μίξις,

Pater, quia, quum solus sit increatus, per primum et unicum conjugium Intellectus et Veritatis, cunctas genitorum producere valuit radices.

30. Ut viderunt autem Verbum et Vita quomodo Intellectus et Veritas honoravissent Patrem omnium in numero perfecto, voluerunt et ipsi suum patrem et suam matrem Intellectum et Veritatem clarificare. Quum vero geniti essent Intellectus et Veritas nec haberent paternam perfectionem, scilicet ingenerationem, Verbum et Vita honoraverunt suum patrem Intellectum non jam perfecto numero sed imperfecto; duodecim enim Æonas Verbum et Vita proferunt Intellectui et Veritati. Nam sunt, secundum Valentinum, primæ Æonum radices Intellectus et Veritas, Verbum et Vita, Homo et Ecclesia. Duodecim autem Æones sunt duo qui procedunt ex Intellectu et Veritate et decem ex Verbo et Vita. Sunt omnes viginti et octo. Quibus autem nominibus vocent decem hæc sunt: Profundus et Mistio, Senii ex-

7. τὸν πατρικὸν cod. corr. Mill. — 8-9. Hæc Mill. sic edidit: τὸν Νοῦν. Ἀλλὰ γὰρ ἀνατελεῖ. . . . Bernays. proposuit ἀτελεῖ. — Αἰώνων cod. Mill. — προσφέρουσι cod. Mill. pro προσφέρουσιν. Vide supra τῷ Πατρὶ προσενεγκεῖν. — 13-14 et p. 283, l. 1 et 2. Hæc in cod. et apud Mill. sic leguntur: εἴκοσι καὶ ὀκτὼ οἱ πάντες, οἷς κα-

λοῦσιν ὀνόματα ταῦτα, βυθὸς, καὶ μίξις ἀκήρατος, καὶ ἐνωσις αὐτοφύης καὶ ἡδονῆ ἀκίνητος, καὶ σύγκρισις μονογενῆς καὶ μακαρία. Conf. B. Iren. lib. I, c. 1, cujus e scriptura hunc locum emendavi. B. Iren. ἄλλους δέκα Αἰῶνας, ὧν τὰ ὀνόματα λέγουσι ταῦτα, Βυθὸς καὶ Μίξις, Ἀκήρατος καὶ Ἐνωσις, Αὐτοφύης καὶ Ἡδονή, Ἀκί-

Ἀγήρατος καὶ Ἐνωσις, Αὐτοφυῆς καὶ Ἡδονή, Ἀκίνητος καὶ Σύγκρασις,
 Μονογενῆς καὶ Μακαρίαῖ Οὔτοι δέκα Αἰῶνες, οὓς τινὲς μὲν ὑπὸ τοῦ
 Νοῦ καὶ τῆς Ἀληθείας λέγουσι, τινὲς δὲ ὑπὸ τοῦ Λόγου καὶ τῆς Ζωῆς·
 ἕτεροι δὲ τοὺς δώδεκα, ὑπὸ τοῦ Ἀνθρώπου καὶ τῆς Ἐκκλησίας, ἕτεροι
 δὲ ὑπὸ τοῦ Λόγου καὶ τῆς Ζωῆς. Οἷς ταῦτα τὰ ὀνόματα χαρίζονται· 5
 Παράκλητος καὶ Πίστις, Πατρικὸς καὶ Ἐλπίς, Μητρικὸς καὶ Ἀγάπη,
 Αἰνους καὶ Σύνεσις, Ἐκκλησιαστικὸς καὶ Μακαριστός, Θελητὸς καὶ
 Σοφία. Ἀπὸ δὲ τῶν δεκαδύο ὁ δωδέκατος καὶ νεώτατος πάντων τῶν
 εἰκοσιοκτῶ Αἰῶνων, Θῆλυς ὢν καὶ καλούμενος Σοφία, κατενόησε τὸ
 πλῆθος καὶ τὴν δύναμιν τῶν γεγενηκότων Αἰῶνων, καὶ ἀνέδραμεν 10
 εἰς τὸ βάθος τὸ τοῦ Πατρὸς· καὶ ἐνόησεν ὅτι οἱ μὲν ἄλλοι πάντες
 Αἰῶνες γεννητοὶ ὑπάρχοντες, κατὰ συζυγίαν γεννώσιν, ὁ δὲ Πατὴρ
 μόνος ἄζυγος ἐγέννησεν. Ἡθέλησε μιμήσασθαι τὸν Πατέρα, καὶ ἐγέν-
 νησε καθ' ἑαυτὴν δίχα τοῦ συζύγου, ἵνα μηδὲν ἢ ἔργον ὑποδεέστερον
 τοῦ Πατρὸς εἰργασμένη, ἀγνοοῦσα ὅτι ὁ μὲν ἀγέννητος ὑπάρχων 15

pers et Unio, Per-se-nascens et Voluptas, Immobilis et Temperatio et Uni-
 genita et Beata. Hi autem sunt decem Aeonos, quos quidam ex Intellectu
 et Veritate procedere opinantur, nonnulli vero ex Verbo et Vita. Duodecim
 autem Aeonos, alii ab Homine et Ecclesia, alii autem a Verbo et Vita pro-
 creatos esse dicunt, quibus autem nominibus donant eos haec sunt : Para-
 cletus et Fides, Paternus et Spes, Maternus et Caritas, Perpetuus et Com-
 prehensio, Ecclesiasticus et Beatus, Voluntarius et Sapientia. Ex duodecim
 autem Aeonum duodecimus, et ultimus ex viginti octo Aeonibus, qui femi-
 neum sexum habet et vocatur Sapientia, consideravit turbam et potestatem
 procreantium Aeonum et conscendit in abyssum Patris et sensit alios omnes
 Aeonos qui geniti fuerant per conjugium gignere, Patrem autem solum sine
 conjugate procreare. Patrem voluit imitari et genuit per seipsam sine con-
 jugate, ut Patris opere nullo modo inferius opus perficeret. Nesciebat autem

νητος καὶ Σύγκρασις, Μονογενῆς καὶ
 Μακαρία. Οὔτοι δέκα Αἰῶνες, οὓς καὶ
 φάσκουσιν ἐκ Λόγου καὶ Ζωῆς προβε-
 βλησθαι. . . . — 2. οὔτοι δώδεκα cod.
 Miller. — 4. ἕτεροι δὲ τοὺς δώδεκα cod.
 Mill. — 6-8. Haec in cod. et apud Mill.
 sic leguntur : πατρικῶς καὶ ἐλπίς μητρι-

κῶς καὶ ἀγάπη αἰῶνος καὶ σύνεσις. . . quem
 locum emendavi e scriptura B. Iren. (l. I,
 § 1) : Οἷς ταῦτα τὰ ὀνόματα χαρίζονται·
 Παράκλητος καὶ Πίστις, Πατρικὸς καὶ
 Ἐλπίς, Μητρικὸς καὶ Ἀγάπη, Αἰνους
 καὶ Σύνεσις, Ἐκκλησιαστικὸς καὶ Μακα-
 ριότης, Θελητὸς καὶ Σοφία.

ἀρχὴ τῶν ὄλων καὶ ρίζα καὶ βάθος καὶ βυθός, δυνατῶς ἔχει γεννηῆσαι
μόνος. Γεννητὴ δὲ οὐσα ἢ Σοφία, καὶ μετὰ πλείονας γενομένη, τὴν
τοῦ ἀγεννήτου δύναμιν οὐ δύναται ἔχειν. Ἐν μὲν γὰρ τῷ ἀγεννήτῳ,
Φησὶν, ἔστι πάντα ὁμοῦ· ἐν δὲ τοῖς γεννητοῖς, τὸ μὲν Θεῷ ἔστιν
5 οὐσίας προβλητικόν, τὸ δὲ ἄρρην μορφωτικὸν τῆς ὑπὸ τοῦ Θελεως
προβαλλομένης οὐσίας. Προέβαλεν οὖν ἡ Σοφία τοῦτο μόνον ὕπερ
(188) ἡδύνατο, οὐσίαν ἄμορφον καὶ ἀκατασκεύαστον. Καὶ τοῦτο ἔστί,
Φησὶν, ὃ λέγει Μωϋσῆς· « ἡ δὲ γῆ ἦν ἀόρατος καὶ ἀκατασκεύαστος. »
Αὕτη ἔστί, Φησὶν, ἡ ἀγαθὴ ἢ ἐπουράνιος Ἰερουσαλήμ, εἰς ἣν ἐπηγ-
10 γείλατο ὁ Θεὸς εἰσαγαγεῖν τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ, λέγων· « Εἰσάξω
« ὑμᾶς εἰς γῆν ἀγαθὴν ῥέουσαν μέλι καὶ γάλα. »

31. Γενομένης οὖν ἐντὸς Πληρώματος ἀγνοίας κατὰ τὴν Σοφίαν,
καὶ ἀμορφίας κατὰ τὸ γέννημα τῆς Σοφίας, Θόρυβος ἐγένετο ἐν τῷ
Πληρώματι. [Ἐφοβοῦντο γὰρ] οἱ Αἰῶνες οἰόμενοι ὅτι παραπλησίως
illum qui increatus et principium omnium est et radix et altitudo et abyssus,
solum posse gignere sine conjuge. Sapientia autem, quum sit genita et
post plures orta, Patris increati potestatem non potest habere. Etenim in
increato, ait Valentinus, sunt omnia simul, in Aeonibus autem qui geniti
sunt femineum genus substantiam producit; masculum vero conformat
substantiam a femineo procreatam. Produxit igitur Sapientia illud solum
quod producere poterat, substantiam dico informem et inconditam. Et
illud est, ait, quod dicit Moyses. Erat autem terra invisibilis et incondita.
Hæc est, inquit, pulchra cælestis Jerusalem in quam declaravit palam Deus
se introducturum filios Israel, dicens: « Introducam vos in terram bonam
« melle et lacte fluentem. »

31. Quum igitur subito intra Pleroma apparuissent ignorantia ob errorem
Sapientiae et deformitas ob ejusdem partum, tumultus ortus est in Plero-
mate. Timentes Aeonēs ne pariter informes et imperfecti efficerentur Aeo-

6. προσέβαλεν cod. Mill. Lege προσέ-
βαλεν. Conf. infra, p. 285, 7, 14. — 7.
εὐμορφον καὶ εὐκατασκεύαστον cod. Mill.
pro ἀμορφον καὶ ἀκατασκεύαστον. Conf.
mox, γῆ ἀκατασκεύαστος, et infra, l. 13:
ἀμορφίας κατὰ τὸ γέννημα, et apud B. Epi-
phan. de eadem generatione scribentem:
τεκεῖν οὐσίαν ἀμορφον. — 8. Genes. I, 11.

— 10-11. Exod. xxxiii, 3. — 14. οἱ
Αἰῶνες οἱ γενόμενοι cod. Millerus conj.
ἐφοβοῦντο γὰρ οἱ Αἰῶνες οἱ γεννόμενοι.
Buns. legit οἰόμενοι. B. Iren. et B. Epiph.
eadem tractantes scripserunt: φοβηθῆναι
μηδὲ αὐτὸ (τὸ γέννημα τῆς Σοφίας) εἶναι
τελείως ἔχον.

ἄμορφα καὶ ἀτελῆ γενήσεται τῶν Αἰώνων τὰ γεννήματα, καὶ φθορά
 τις καταλήψεται οὐκ εἰς μακράν ποτε τοὺς Αἰῶνας· κατέφυγον οὖν
 πάντες οἱ Αἰῶνες ἐπὶ δέησιν τοῦ Πατρὸς, ἵνα λυπούμενην τὴν Σοφίαν
 ἀναπαύσῃ· ἔκλαιε γὰρ καὶ κατωδύρετο ἐπὶ τῷ γεγενημένῳ ὑπ'
 αὐτῆς Ἐκτρώματι· οὕτω γὰρ καλοῦσιν. Ἐλέησας οὖν ὁ Πατὴρ τὰ 5
 δάκρυα τῆς Σοφίας καὶ προσδεξάμενος τῶν Αἰώνων τὴν δέησιν,
 ἐπιπροβαλεῖν κελεύει· οὐ γὰρ αὐτός, Φησί, προέβαλεν, ἀλλὰ ὁ
 Νοῦς καὶ ἡ Ἀλήθεια, Χριστὸν καὶ Πνεῦμα ἅγιον, εἰς μόρφωσιν
 καὶ διαίρεσιν τοῦ Ἐκτρώματος καὶ παραμυθίαν καὶ διανάπαυσιν
 τῶν τῆς Σοφίας σίεναγμῶν. Καὶ γίνονται τριάκοντα Αἰῶνες μετὰ 10
 τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Τινὲς μὲν οὖν αὐτῶν ταύ-
 την εἶναι θέλουσι τὴν τριακοντάδα τῶν Αἰώνων, τινὲς δὲ συνυπάρ-
 χειν τῷ Πατρὶ Σιγῆν, καὶ σὺν αὐτοῖς καταριθμεῖσθαι τοὺς Αἰῶ-
 νας θέλουσιν. Ἐπιπροβληθεὶς οὖν ὁ Χριστὸς καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα
 ὑπὸ τοῦ Νοῦ καὶ τῆς Ἀληθείας, εὐθέως τὸ Ἐκτρώμα τὸ ἄμορφον 15
 τοῦτο τῆς Σοφίας μονογενὲς⁽¹⁸⁹⁾ καὶ δίχα συζύγου γεγενημένον ἀπο-
 χωρίζει τῶν ὄλων Αἰώνων, ἵνα μὴ βλέποντες αὐτὸ ταρασσωνται διὰ

num partus et ne corruptio quaedam post breve tempus destrueret ipsos
 Æones, confugerunt omnes ad supplicandum Patrem ut contristatam Sa-
 pientiam levaret; gemebat enim et lamentabatur ob editum a se *Abortivum*
Fætum, hoc nomine enim appellant Sapientiae prolem. Miseratus igitur Pater
 lacrymas Sapientiae et accipiens Æonum preces, denuo procreare jubet. Non
 enim ipse, ut ait Valentinus, procreavit, sed Intellectus et Veritas procrea-
 runt Christum et Spiritum Sanctum ad conformationem et dispositionem
 Abortivi Fætus et ad solatium Sapientiae sedandosque ejus gemitus. Et facti
 sunt triginta Æones cum Christo et Sancto Spiritu. Quidam Valentini disci-
 puli volunt istam esse triacontada Æonum, nonnulli autem Silentium
 conversari cum Patre et iis connumerari Æones volunt. Insuper procreatus
 igitur Christus cum Spiritu Sancto ab Intellectu et Veritate confestim Sa-
 pientiae Abortivum Fætum informem, unigenitum et absque conjugio pro-
 creatum segregat a cunctis Æonibus, ne videntes illum, ob deformitatem

4. ἔκλειε γὰρ cod. — 13. εἰς γῆν cod. Mill. pro Σιγῆν.

τὴν ἀμορφίαν οἱ τέλειοι Αἰῶνες. Ἰν' οὖν μηδ' ὄλως τοῖς Αἰῶσι τοῖς
 τελείοις καταφανῆ τοῦ Ἐκτρώματος ἡ ἀμορφία, πάλιν καὶ ὁ Πατὴρ
 ἐπιπροβάλλει Αἰῶνα ἓνα τὸν Σταυρόν, ὃς γεγεννημένος μέγας ὡς
 μεγάλου καὶ τελείου Πατρός, εἰς Φρουρὰν καὶ χαράκωμα τῶν Αἰώ-
 5 νων προβεβλημένος, ὅρος γίνεται τοῦ Πληρώματος, ἔχων ἐντὸς
 ἑαυτοῦ πάντα ὁμοῦ τοὺς τριάκοντα Αἰῶνας· οὗτοι γὰρ εἰσιν οἱ προ-
 βεβλημένοι. Καλεῖται δὲ Ὅρος μὲν οὗτος ὅτι ἀφορίζει ἀπὸ τοῦ Πλη-
 ρώματος ἔξω τὸ ὑστέρημα· Μετοχεὺς δὲ ὅτι μετέχει καὶ τοῦ ὑστε-
 ρήματος· Σταυρὸς δὲ ὅτι πέπηγεν ἀκλινῶς καὶ ἀμετανοήτως, ὡς
 10 μὴ δύνασθαι μηδὲν τοῦ ὑστερήματος καταγενέσθαι ἐγγὺς τῶν ἐντὸς
 Πληρώματος Αἰώνων. Ἐξω οὖν τοῦ Ὄρου, τοῦ Σταυροῦ, τοῦ Μετο-
 χέως, ἐστὶν ἡ καλουμένη κατ' αὐτοὺς Ὀγδοάς, ἣτις ἐστὶν ἡ ἐκτὸς
 Πληρώματος Σοφία, ἣν ὁ Χριστὸς ἐπιπροβληθεὶς ἀπὸ τοῦ Νοῦ καὶ
 τῆς Ἀληθείας ἐμόρφωσε καὶ ἀπειργάσατο τέλειον Αἰῶνα οὐδενὸς
 15 τῶν ἐντὸς Πληρώματος χείρον[α δυνάμεν]ον γενέσθαι. Ἐπειδὴ δὲ

perturbentur perfecti Aëones. Ut igitur perfectos Aëonas lateret omnino Abortivi Fœtus deformitas, rursus etiam Pater procreat unum Aëona, Crucem, qui magnus, ut a magno perfectoque Patre ad custodiam et vallum Aëonum progenitus, terminus Pleromatis efficitur, habens una intra se ipsum omnes triginta Aëonas. Isti enim sunt qui fuerunt procreati. Vocatur autem Aëon iste Terminus, quia disternat a Pleromate illud quod extra relictum est; Particeps etiam vocatur quia relictum illud contiguum habeat. Crux autem, quia fixus stetit, non inclinatus, immutabilis ita ut nihil imperfecti appropinquare posset Aëones qui versabantur in Pleromate. Extra autem Terminus, Crucem, Participem, est vocata apud illos Ogdoas quæ est Sapientia extra Pleroma, quam Christus procreatus ab Intellectu et Veritate conformavit et confinxit Aëona perfectum quique nullo Aëonum intro in Pleromate inferior erat potestate. Quum autem confor-

3. ἐπεὶ προβάλλει cod. corr. Mill. — γενέσθαι cod. Miller. qui in notis addit :
 8. Μετοχεὺς. Conf. Iren. I, 1, 2, et III, 1, ubi legitur Μεταγωγέως. — 10. καὶ
 γενέσθαι ἐγγὺς cod. Mill. — 14. οὐδενὶ
 cod. Mill. — 15. οὐδενὶ χείρονου... ον
 forte Πληρώματος πρόχειρον δυνάμενον
 γενέσθαι. Bunsenius legendum esse cen-
 set : οὐδενὸς τῶν ἐντὸς Πληρώματος χεί-
 ρον[α οὐδενὶ δ' ἀνισ]ον γενέσθαι.

μεμόρφωτο ἢ Σοφία [ἡ] ἔξω, καὶ οὐχ οἶόν τε ἦν τὸν Χριστὸν καὶ τὸ Ἅγιον [Πνεῦμα] ἐκ τοῦ Νοῦς προβεβλημένα καὶ τῆς Ἀληθείας ἔξω τοῦ Πληρώματος μένειν, ἀνέδραμεν ἀπὸ τῆς μεμορφωμένης ὁ Χριστὸς καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα πρὸς τὸν Νοῦν καὶ τὴν Ἀληθειαν ἐντὸς τοῦ Ὄρου, [ἴν'] ἢ μετὰ τῶν ἄλλων Αἰώνων δοξάζων 5 τὸν Πατέρα.

32. Ἐπεὶ οὖν μία τις ἦν εἰρήνη καὶ συμφωνία πάντων τῶν ἐντὸς Πληρώματος Αἰώνων, ἔδοξεν αὐτοῖς μὴ μόνου⁽¹⁹⁰⁾ κατὰ συζυγίαν δεδοξαμέναι τὸν υἱόν, δοξάσαι [δὲ] καὶ διὰ προσφορᾶς καρπῶν πρεπόντων τῷ Πατρὶ. Πάντες οὖν ηὐδόκησαν οἱ τριάκοντα Αἰῶνες ἓνα προ- 10 βαλεῖν Αἰῶνα, κοινὸν τοῦ Πληρώματος καρπόν, ἴν' ἢ τῆς ἐνότητος αὐτῶν καὶ τῆς ὁμοφροσύνης καὶ εἰρήνης. Καὶ μόνος ὑπὸ πάντων Αἰώνων προβεβλημένος τῷ Πατρὶ, οὗτος ἐστὶν ὁ καλούμενος παρ' αὐτοῖς κοινὸς τοῦ Πληρώματος καρπός. Ταῦτα μὲν οὖν ἐντὸς Πληρώματος ἦν οὕτως. Καὶ προβέβλητο ὁ κοινὸς τοῦ Πληρώματος καρ- 15 πός, ὁ Ἰησοῦς (τοῦτο γὰρ ὄνομα αὐτῷ), ὁ ἀρχιερεὺς ὁ μέγας. Ἡ δὲ

mata fuisset externa Sapientia, nec possibile esset Christum et Sanctum Spiritum ab Intellectu et Veritate procreatos extra Pleroma remanere, rursus a conformata Sapientia Christus et Sanctus Spiritus conscenderunt ad Intellectum et Veritatem intus Terminum ut cum aliis Æonibus Patrem glorificarent.

32. Quum igitur una quædam esset pax et concordia inter omnes Æonas qui in Pleromate versabantur, consilium inierunt glorificandi Filium non modo secundum conjugium, sed etiam per oblationem fructuum convenientium Patri. Omnes igitur triginta Æones statuerunt emittere unum Æona communem Pleromatis fructum, qui quidem foret fructus unitatis eorum et concordie et pacis. Solus ab omnibus Æonibus emissus et oblatuſ Patri vocatus est apud eos communis Pleromatis fructus. Ita sese res habebant in Pleromate. Et procreatus est communis Pleromatis fructus Jesus (hoc enim

1. Σοφία ἔξω cod. — οἶόν τε ἦν ἴσον κησαν cod. corr. Mill. — 11. νεότητος cod. Mill.; ἐνότητος Bernays. — 12-13. supplev. Millerus. — 5. Ὄρου ἢ cod. corr. Bernays. legit: εἰρήνης κοινωνός, ὑπὸ πάντων. . . τῷ Πατρὶ. Οὗτος κ. τ. λ. Mill. — 9. [δὲ] addidit Mill. — 10. ηὐδί-

ἔξω τοῦ Πληρώματος Σοφία ἐπιζητοῦσα τὸν Χριστὸν τὸν μεμορφω-
 κότα καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἐν φόβῳ μεγάλῳ κατέστη, ὅτι ἀπολεῖ-
 ται κεχωρισμένου τοῦ μορφώσαντος αὐτήν καὶ στήρισαντος. Καὶ
 ἐλυπήθη καὶ ἐν ἀπορίᾳ ἐγένετο πολλῇ, λογιζομένη τίς ἦν ὁ μορ-
 5 φώσας, τί τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ποῦ ἀπῆλθε, τίς ὁ κωλύσας αὐτοὺς
 συμπαρεῖναι, τίς ἐφθόνησε τοῦ καλοῦ καὶ μακαρίου Θεάματος ἐκεῖ-
 νου. Ἐπὶ τούτοις καθεσίῳσα τοῖς πάθεσι τρέπεται ἐπὶ δέησιν καὶ
 ἰκετείαν τοῦ ἀπολιπόντος αὐτήν. Δεομένης οὖν αὐτῆς, κατηλέησεν
 10 ὁ Χριστὸς ὁ ἐντὸς Πληρώματος ὢν, καὶ οἱ ἄλλοι πάντες Αἰῶνες, καὶ
 ἐκπέμπουσιν ἔξω τοῦ Πληρώματος τὸν κοινὸν τοῦ Πληρώματος καρ-
 πόν, σύζυγον τῆς ἔξω Σοφίας, καὶ διορθωτὴν παθῶν ὧν ἔπαθεν
 ἐπιζητοῦσα τὸν Χριστὸν. Γενόμενος οὖν ἔξω τοῦ Πληρώματος καρ-
 πός, καὶ εὐρῶν αὐτήν ἐν πάθεσι τοῖς πρώτοις τέτρασι, καὶ φόβῳ
 καὶ λύπῃ καὶ ἀπορίᾳ καὶ δεήσει, διωρθώσατο τὰ πάθη αὐτῆς, διορ-
 15 θούμενος δὲ ἐώρα ὅτι ἀπολέσθαι αὐτὰ αἰώνια ὄντα καὶ τῆς Σοφίας
 ἴδια οὐ καλόν, οὔτε ἐν πάθεσιν εἶναι τὴν Σοφίαν τοιούτοις, ἐν

est nomen illius) pontifex magnus. Sapientia autem externa Christum suum
 et Spiritum Sanctum quaerens terrore magno percussa constitit, quia peritura
 est si sejungatur ab illo qui formavit et confirmavit eam. Et se aegritudini
 dedit et fuit in anxietate magna reputans quis ille esset qui ordinavit, quis
 Sanctus Spiritus, quo abiisset, quis impedivisset quominus juxta se una
 adessent, quis sibi invidisset pulchram et beatam illam visionem. His in
 ærumnis immersa convertitur ad preces et orat eum qui deseruerat ipsam.
 Precantem illam miserati sunt Christus qui versabatur in Pleromate et cæ-
 teri Æones et dimittunt extra Pleroma (Jesum) communem Pleromatis fruc-
 tum, conjugem externæ Sapientiae, reparatorem dolorum quos patiebatur
 quaerendo Christum. Egressus igitur fructus ex Pleromate et nactus Sapien-
 tiam externam eamque afflictam quatuor primis doloribus, timore, mœ-
 rore, anxietate et supplicatione, sedavit dolores illius et quum sedaret vi-
 dit, si perirent ista æonia bona et Sapientiae propria, multum mali in eo
 fore nec justum esse intellexit infantis doloribus Sapientiam remanere, sci-

7. ἐπεὶ τούτοις καθεσιῳσα cod. corr. Millerus. — 13. καὶ φόβῳ] Bunsenius delet
 καί. — 14. διορθώσατο cod.

φόβῳ καὶ λύπῃ⁽¹⁹¹⁾, ικετεία, ἀπορία. Ἐποίησεν οὖν, ὡς τηλικούτος Αἰὼν καὶ παντὸς τοῦ Πληρώματος ἔκγονος, ἐκσίῃναι τὰ πάθη ἀπ' αὐτῆς· καὶ ἐποίησεν αὐτὰ ὑποστάτους οὐσίας· καὶ τὸν μὲν φόβον ψυχικὴν ἐποίησεν οὐσίαν, τὴν δὲ λύπην ὕλικήν, τὴν δὲ ἀπορίαν δαιμόνων, τὴν δὲ ἐπιστροφήν καὶ δέησιν καὶ ικετείαν ὁδὸν ἐπὶ μετάνοιαν καὶ 5 δύναμιν ψυχικῆς οὐσίας, ἣτις καλεῖται δεξιὰ ἢ Δημιουργός, ἀπὸ τοῦ φόβου· τουτέστιν ὃ λέγει, φησίν, ἡ Γραφή· Ἀρχὴ Σοφίας, φόβος Κυρίου. Αὕτη γὰρ ἀρχὴ τῶν τῆς Σοφίας παθῶν· ἐφοβήθη γάρ, εἶτα ἐλυπήθη, εἶτα ἠπόρησε· καὶ οὕτως ἐπὶ δέησιν καὶ ικετείαν κατέφυγεν. Ἐστὶ δὲ πωρώδης, φησίν, ἡ ψυχικὴ οὐσία, καλεῖται δὲ καὶ 10 [ὑπερουράνιος] Τόπος ὑπ' αὐτῶν καὶ Ἑβδομάς, καὶ Παλαιὸς τῶν ἡμε-

licet in timore, in tristitia, supplicatione et consilii inopia. Effecit igitur maximus Aeon (Jesus), qui est fructus omnis Pleromatis, ut dolores abessent ab ea. Istosque dolores convertit in essentias permanentes: ex timore quidem fecit essentiam animale, et ex dolore materiale, et ex anxietate essentiam dæmonum. Et ex conversione et precibus et supplicatione fecit viam ad pœnitentiam et potestatem essentiæ animalis quæ vocatur dextera vel Demiurgus, quam quidem transformationem operatur timor. Hoc est quod dicit Scriptura, inquit: Initium Sapientiæ timor Domini. Hoc enim fuit principium dolorum Sapientiæ. Timuit et doluit et conflictata est ærumnis. Itaque ad preces et ad supplicationem confugit. Est autem ignea, ait, essentia animalis et vocatur Locus supercælestis ab illis et Septenarius et Antiquus die-

3. ὑποστάτας cod. Mill.; ὑποστατικὰς Duncker.; ὑποστάτους Bunsen. quæ vera lectio est, facillime in codd. α et ου confusis. — 3-4. Cod. ψυχικὴν ἐποίησεν ἐπιθυμίαν pro οὐσίαν. Cf. Theod. *Hær.* c. 11: Ἐκ τῆς ἐπιστροφῆς τὴν ψυχικὴν οὐσίαν λέγουσι γενέσθαι, et apud B. Iren. l. I, c. v: Ἐκ μὲν τοῦ φόβου καὶ τῆς ἐπιστροφῆς τὰ ψυχικὰ τὴν οὐσίαν εἰληφέναι. — 4. τὴν δὲ ἀπορίαν δαιμόνων, «ex anxietate fecit «essentiam dæmonum.» B. Iren. eadem sic ait: ἐκ δὲ τῆς λύπης τὰ πνευματικὰ τῆς πωρηρίας διδάσκουσι γεγενῆσθαι· ὅθεν τὸν διάβολον γένεσιν ἐσχηκέναι. — 6. τὰ ψυ-

χικά Valentinus vocat τὰ δεξιὰ, quæ autem sunt ἐκ τῆς ὕλης, et quæ ἐκ τοῦ πάθους, ἀριστέρα. Conf. B. Iren. lib. I, c. v. Dicebat etiam Valentinus Demiurgum esse regem substantiæ ψυχικῆς, illumque ex ea formatum fuisse. Quapropter vocat eum δύναμιν τῆς ψυχικῆς οὐσίας.... δύναμις δεξιὰ. Conf. etiam Clem. Alex. *Hypot. excerpta e Theod.* § 43. — ὁ cod. Mill. pro ἡ. — 7. Conf. Psalm. cx, 10; Prov. 1, 7. — 11. [ὑπερουράνιος] quod deerat supplevi. Conf. B. Iren. l. I, v, 4: Τὸν Δημιουργὸν δὲ εἰς τὸν ὑπερουράνιον Τόπον, τουτέστιν ἐν τῇ Ἑβδομάδι.

ρῶν· καὶ ὅσα τοιαῦτα λέγουσι περὶ τούτου, ταῦτα εἶναι τοῦ ψυχικοῦ
 ὅν φησιν εἶναι τοῦ κόσμου Δημιουργόν· ἔστι δὲ πυρώδης. Λέγει,
 φησί, καὶ Μωϋσῆς· «Κύριος ὁ Θεός σου πῦρ ἔστι φλέγον καὶ κα-
 «ταναλίσκον.» Καὶ γὰρ τοῦτο οὕτως γεγράφθαι θέλει. Διπλῆ δέ
 5 τις ἐστὶ, φησίν, ἡ δύναμις τοῦ πυρός· ἔστι γὰρ πῦρ παμφάγον,
 κατασβεσθῆναι μὴ δυνάμενον. Κατὰ τοῦτο τοίνυν τὸ μέρος, Φηνητή
 τις ἐστὶν ἡ ψυχὴ, μεσότης τις οὔσα· ἔστι γὰρ Ἑβδομάς καὶ Κατά-
 παυσις. Ὑποκάτω γὰρ ἔστι τῆς Ὀγδοάδος, ὅπου ἐστὶν ἡ Σοφία, ἡμέρα
 [ἡ] μεμορφωμένη καὶ ὁ κοινὸς τοῦ Πληρώματος καρπός· ὑπεράνω δὲ
 10 τῆς ὕλης, ἧ ἔστι Δημιουργός. Ἐὰν ἐξομοιωθῇ τοῖς ἄνω τῇ Ὀγδοάδι,
 ἀθάνατος ἐγένετο καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ὀγδοάδα, ἥτις ἐστὶ, φησίν,
 Ἰερουσαλήμ ἐπουράνιος· ἐὰν δὲ ἐξομοιωθῇ τῇ ὕλει, τουτέστι τοῖς
 πάθεσι τοῖς ὑλικοῖς, φθαρτὴ ἔστι καὶ ἀπώλετο.

33. ⁽¹⁹²⁾ Ὡσπερ οὖν τῆς ψυχικῆς οὐσίας ἡ πρώτη καὶ μεγίστη δύνα-

rum, et omnia similia quæ dicunt de illo, illa pertinere aiunt ad essentiam
 animalem quam profitentur esse Demiurgum mundi : et ille igneus est.
 Hæc enim, ait, sunt verba Moysis : « Dominus Deus tuus ignis ardens et con-
 «sumens.» Etenim illud sic scriptum esse contendit. Duplex autem quæ-
 dam est, ait, virtus ignis : nam ignis et omnia devorat neque potest extin-
 gui. Ex priori parte mortalis est essentia animalis, medium quodam modo
 locum tenens ; est enim Septenaria et Quietudo. Nam est sub Ogdoade ubi
 habitat Sapientia, bene ordinata dies et fructus communis Pleromatis, et
 supra materiam est ubi regnat Demiurgus. Quod si consimilem sese effecerit
 eis qui sunt in Ogdoade, immortalis evasit et ivit in Ogdoadem quæ est cæ-
 lestis Jerusalem. Quod si autem materiæ sese similem affinxerit, id est ma-
 terialibus illecebris indulserit, corrupta est et periit.

33. Ut igitur animalis essentiæ nata est prima et maxima potestas, imago

3. Conf. Deut. ix, 3. — 8-9. ἡμέρα
 μορφωμένη cod.; ἡ μεμορφωμένη R. Scott.
 — 13. ἐστὶ cod. Mill. — 14, et p. 191,
 1-4. Hæc sic edidit Millerus : δύναμις γέ-
 γονεν * εἰκὼν διάβολος, ὁ ἀρχὼν τοῦ
 κόσμου τούτου· τῆς δὲ τῶν δαιμόνων οὐ-
 σίας ἥτις ἐστὶν ἐκ τῆς ἀπορίας ὁ Βεελζε-
 βούλ, ἡ Σοφία ἀνωθεν ἀπὸ τῆς Ὀγδοάδος

ἐνεργοῦσα, ἕως τῆς Ἑβδομάδος. Quæ exci-
 derunt in hoc loco supplevi ex B. Irenæo.
 Dicit enim τὸν Δημιουργόν primam et
 maximam potestatem ex essentia animali
 creatam imaginem esse τοῦ μονογενοῦς
 υἱοῦ. Conf. B. Iren. lib. I, c. v. Addidi τῆς
 ὑλικῆς οὐσίας quæ in hoc loco respondet
 ψυχικῇ οὐσίᾳ de qua supra loquitur. Le-

μισ γέγονεν εἰκῶν [τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ, οὕτω τῆς ὑλικῆς οὐσίας δύναμις] διάβολος, ὁ ἀρχῶν τοῦ κόσμου τούτου, τῆς δὲ τῶν δαιμόνων οὐσίας, ἣτις ἐστὶν ἐκ τῆς ἀπορίας, ὁ Βεελζεβούδ· [ἐστὶ δ'] ἡ Σοφία ἀνωθεν ἀπὸ τῆς Ὀγδοάδος ἐνεργοῦσα ἕως τῆς Ἑβδομάδος. Οὐδὲν οἶδεν, λέγουσιν, ὁ Δημιουργὸς ὅλως, ἀλλ' ἐστὶν ἄνους καὶ μωρὸς 5 κατ' αὐτοὺς, καὶ τί πράσσει ἢ ἐργάζεται οὐκ οἶδεν. Ἀγνοοῦντι δὲ αὐτῷ ὅ τι δὴ ποιεῖ ἡ Σοφία ἐνήργησε πάντα καὶ ἐνίσχυσε· καὶ ἐκείνης ἐνεργούσης, αὐτὸς ᾤετο ἀφ' ἑαυτοῦ ποιεῖν τὴν κτίσιν τοῦ κόσμου· ὅθεν ἤρξατο λέγειν· «ἐγὼ ὁ Θεὸς, καὶ πλὴν ἐμοῦ ἄλλος 10 «οὐκ ἐστίν.»

34. Ἐστὶν οὖν ἡ κατὰ Οὐαλεντίνου Τετρακτὺς

πηγὴ τις ἀενάου φύσεως ριζώματ' ἔχουσα

καὶ ἡ Σοφία, ἀφ' ἧς ἡ κτίσις ἡ ψυχικὴ καὶ ὑλικὴ συνέστηκε νῦν. Καλεῖται δὲ ἡ μὲν Σοφία πνεῦμα, ὁ δὲ Δημιουργὸς ψυχή, ὁ διάβο-

unigeniti filii, ita et diabolus, princeps hujus mundi, materialis essentiae potestas est et Belzebud essentiae dæmonum quæ emanat ex anxietate. Est autem Sapientia superne et operatur in loco medio ex Ogdoade usque ad Hebdomadem. Nihil omnino novit Demiurgus, aiunt; sed stultus est et obtusus, secundum eos, et quid faciat vel operetur nescit. Pro illo nesciente quid ageret Sapientia omnia operata est et corroboravit. Et dum illa operaretur, ipse credebatur a semetipso effici structuram hujus mundi; unde cœpit dicere: «Ego Deus et præter me alius non est.»

34. Est igitur Valentini Quaternarius

fons aliquis perennis naturæ radices habens;

et Sapientia Potestas est a qua animalis et materialis creatio effecta est. Vocatur autem Sapientia spiritus, et Demiurgus anima (animalis substantia),

gimus in B. Iren. τὸν διάβολον ἐκ τῆς λύπης γεγενῆσθαι, id est ἐξ οὐσίας ὑλικῆς, ut supra vidimus p. 289, n. 4. — 3. βεελζεβουλ cod. Δ et Λ confusis. — Addidi [ἐστὶ δ']. Conf. B. Iren: οἰκεῖν δὲ τὴν μητέρα (τὴν Σοφίαν) αὐτῶν εἰς τὸν ὑπερουράνιον Τόπον, τουτέστιν ἐν τῇ μεσότητι.

Id est ἀπὸ τῆς Ὀγδοάδος ἕως τῆς Ἑβδομάδος. Demiurgus regnat super Hebdomadem, id est super septem cælos. — 7. ὅτι δὲ cod. — 9-10. Conf. Deut. iv, 35; Is. xlv, 5. — 12. Ex Pythagor. Carm. aur. 48. πηγὴ τῆς cod. Millerus; πηγὴ τις Dunckerus.

λος δὲ ὁ ἀρχῶν τοῦ κόσμου, Βεελζεβούδ δ' ὁ τῶν δαιμόνων. Ταῦτά
 ἐστὶν ἃ λέγουσιν· ἔτι [δὲ] πρὸς τούτοις, ἀριθμητικὴν ποιοῦμενοι τὴν
 πᾶσαν αὐτῶν διδασκαλίαν, ὡς προεῖπον [τούς] ἐντὸς Πληρώματος
 Αἰῶνας τριάκοντα, πάλιν ἐπιπροβεβληκέναι αὐτοῖς κατὰ ἀναλογίαν
 5 Αἰῶνας ἄλλους, ἵν' ᾗ τὸ Πλήρωμα ἐν ἀριθμῷ τελείῳ συνηθροισμένον.
 Ὡς γὰρ οἱ Πυθαγορικοὶ διεῖλον εἰς δώδεκα καὶ τριάκοντα καὶ ἐξή-
 κοντα, καὶ λεπτὰ λεπτῶν εἰσὶν ἐκείνοις, δεδήλωται· οὕτως οὗτοι τὰ
 ἐντὸς Πληρώματος ὑποδιαίρουσιν. Ὑποδιήρηται δὲ καὶ τὰ ἐν τῇ
 Ὀγδοάδι, καὶ προβεβήκασιν ἡ Σοφία, ἣτις ἐστὶ μήτηρ πάντων τῶν
 10 ζώντων κατ' αὐτούς, καὶ ὁ κοινὸς τοῦ Πληρώματος καρπὸς ὁ Λόγος,
 [καὶ] ὅτινες εἰσὶν ἄγγελοι ⁽¹⁹³⁾ ἐπουράνιοι, πολιτευόμενοι ἐν Ἱερου-
 σαλήμ τῇ ἄνω, τῇ ἐν οὐρανοῖς· αὕτη γὰρ ἐστὶν Ἱερουσαλήμ ἡ ἔξω

diabolus autem princeps hujus mundi, et Belzebud dæmonum princeps. Hæc sunt quæ isti docent; et præter hæc totam suam doctrinam arithmetica efficientes, ut supra diximus, triginta qui sunt in Pleromate Æonas [dicunt] rursus sibi addidisse per analogiam triginta alios Æonas, ut Pleroma in perfecto numero conflaretur. Quomodo enim Pythagorei in duodecim et triginta et sexaginta partes diviserint, demonstratum est, et fuerunt illis particularum particulæ; eodem modo isti dividunt quæ sunt intra Pleroma. Subdivisa sunt etiam quæ sunt in Ogdoade et provenerunt Sapientia, quæ est, secundum eos, mater omnium animantium, et Verbum, quod est communis Pleromatis fructus, et cæteri Æones qui sunt angeli cælestes, cives superioris urbis Jerusalem quæ est in cælis: ipsa enim Sapientia

1. δ' Ræp. — 2. [δὲ] addid. Mill. — 3. Post προεῖπον Mill. addid. προβεβηκέναι quod prorsus inutile est. His male interpunctis, sententiam Mill. concludit post τριάκοντα. — [τούς] supplev. Ræp. — 4. ἐπιπροβεβηκέναι cod. Legend. ἐπιπροβεβληκέναι. — 10-11. [καὶ] supplevi. — ὁ Λόγος cod. Mill. Legit Dunck.: ὁ λόγος ὅτινες, et latine vertit «septuaginta logos qui sunt «angeli.» Legendum esse censeo quod in codice est: ὁ Λόγος. Nomen est fructus communis Pleromatis, ut ait B. Iren. (I, 11, 6); adde, secundum Valentinum, λό-

γος superne descendisse et habitare cum animis in hominum corporibus (vide infra), angelos autem satellites esse Λόγου. Apud B. Iren. legimus: δορυφόρους τε αὐτῷ. . . ἀγγέλους συμπροβεβηθῆσθαι, et apud Theodoretum qui e nostro videtur Valentinii placita excerptisse: προβάλλονται διὰ τούτων (Αἰώνων) τὸν Ἰησοῦν, τὸν Χριστὸν Λόγον· σὺν αὐτῷ δὲ τοὺς ἄλλους ἀγγέλους προεβάλλοντο ὥσ' εἶναι δορυφόρους αὐτοῦ. Si quædam igitur sunt restituenda, legendum esse suspicarer: ὁ Λόγος [καὶ οἱ δορυφόροι αὐτοῦ] ὅτινες κ. τ. λ.

Σοφία, καὶ ὁ νυμφίος αὐτῆς ὁ κοινὸς τοῦ Πληρώματος καρπός. Προέβαλε [δὲ] καὶ ὁ Δημιουργὸς ψυχάς· αὕτη γὰρ οὐσία ψυχῶν, οὗτός ἐστι κατ' αὐτοὺς Ἄβραάμ, καὶ ταῦτα τοῦ Ἄβραάμ τὰ τέκνα. Ἐκ τῆς ὑλικῆς οὐσίας οὖν καὶ διαβολικῆς ἐποίησεν ὁ Δημιουργὸς ταῖς ψυχαῖς τὰ σώματα. Τοῦτό ἐστι τὸ εἰρημένον· «Καὶ ἔπλασεν ὁ Θεὸς τὸν 5
«ἄνθρωπον, χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς λαβῶν, καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρῶσω-
«πον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς· καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν
«ζῶσαν.» Οὗτός ἐστι κατ' αὐτοὺς ὁ ἔσω ἄνθρωπος ὁ ψυχικὸς ἐν τῷ
σώματι κατοικῶν τῷ ὑλικῷ, ὃ ἐστὶν ὑλικός, φθαρτός, τελείως ἐκ
τῆς διαβολικῆς οὐσίας πεπλασμένος. Ἐστὶ δὲ οὗτος ὁ ὑλικὸς ἄν- 10
θρωπος οἶονεῖ (κατ' αὐτοὺς) πανδοχεῖον ἢ κατοικητήριον, ποτὲ μὲν
ψυχῆς μόνης, ποτὲ δὲ ψυχῆς καὶ δαιμόνων, ποτὲ δὲ ψυχῆς καὶ λό-
γων, οἵτινές εἰσι λόγοι ἀνωθεν κατεσπαρμένοι ἀπὸ τοῦ κοινοῦ τοῦ
Πληρώματος καρποῦ καὶ τῆς Σοφίας εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, κατοι-
κοῦντες ἐν [σώμα]τι χοϊκῷ μετὰ ψυχῆς, ὅταν δαίμονες μὴ συνοικῶσι 15
τῇ ψυχῇ. Τοῦτο ἐστὶ, Φησί, τὸ γεγραμμένον ἐν τῇ Γραφῇ· «Τούτου

externa est Jerusalem, et sponsus ejus est communis Pleromatis fructus. Emisit et Demiurgus animas. Illa autem substantia animarum est secundum eos in ipso Abraham, et animæ sunt filii Abraham. Ex materiali substantia et ex diabolica Demiurgus animis affinxit corpora. Quod quidem dictum est hisce verbis : « Formavit Deus hominem de limo terræ et inspiravit in faciem ejus spiraculum vitæ et factus est homo in animam viventem. » Hic est secundum illos animalis homo interior, in corpore materiali habitans. Materialis homo est mortalis et ex substantia diabolica plene formatus. Est autem iste materialis homo, secundum eos, quasi diversorium vel domicilium ubi aliquando habitat anima sola, aliquando anima et dæmones, aliquando anima et verba, quæ sunt verba ex fructu communi Pleromatis et ex Sapientia desuper immissa in hunc mundum et inhabitantia cum anima in corpore terreno, quando dæmones non cohabitant cum anima. Hoc est, ait Valentinus, quod scriptum est in sacra Scriptura. « Hujus rei

1. κοινωνός cod. Mill. — 2. [δὲ] addidi κατ' αὐτοὺς delendum, ut apparet ex loco quod exciderat post αλε. — 5-8. Gen. 11, quo intrusum est inepte. An κατώγειον? 7. — 9. τέλειος cod.; τελείως Millerus, — 11-16. Cf. B. Epiph. Hær. xxxi, § 7. Bunsen.; ἀτέλειος Dunck. quod post ὑλι- — 16, et p. 294, 1-6. Conf. B. Pauli ad κός et φθαρτός supervacuum esset. — 11. Ephes. iii, 14-18.

«χάριν κάμπλω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα καὶ Κύριον
 «τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα δῶῃ ὑμῖν ὁ Θεὸς κατοικῆσαι
 «τὸν Χριστὸν εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον, » τουτέστι τὸν ψυχικόν, οὐ τὸν
 σωματικόν, «ἵνα ἐξισχύσητε νοῆσαι τί τὸ βάθος, » ὅπερ ἐστὶν ὁ Πα-
 5 τὴρ τῶν ὄλων, «καὶ τί τὸ πλάτος, » ὅπερ ἐστὶν ὁ Σταυρός, ὁ ὄρος τοῦ
 Πληρώματος, «ἢ τί τὸ μῆκος, » τουτέστι τὸ Πλήρωμα τῶν Αἰώνων.
 Διὰ⁽¹⁹⁴⁾ τοῦτο [ὁ] ψυχικός, φησίν, ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύ-
 ματος τοῦ Θεοῦ· μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστὶ· μωρία δέ, φησίν, ἐστὶν ἡ
 δύναμις τοῦ Δημιουργοῦ· μωρὸς γὰρ ἦν καὶ ἄνους, καὶ ἐνόμιζεν
 10 αὐτὸς δημιουργεῖν τὸν κόσμον, ἀγνοῶν ὅτι πάντα ἡ Σοφία ἡ Μήτηρ
 ἡ Ὀγδοὰς ἐνεργεῖ αὐτῷ πρὸς τὴν κτίσιν τοῦ κόσμου οὐκ εἰδῶτι.

35. Πάντες οὖν οἱ προφηῆται καὶ ὁ νόμος ἐλάλησαν ἀπὸ τοῦ Δη-
 μιουργοῦ, μωροῦ, λέγει, Θεοῦ, μωροὶ, οὐδὲν εἰδότες. Διὰ τοῦτο,
 φησί, λέγει ὁ Σωτήρ· «Πάντες οἱ πρὸ ἐμοῦ ἐληλυθότες κλέπται
 15 «καὶ λησῆαι εἰσὶ. » Καὶ ὁ Ἀπόστολος· «Τὸ μυστήριον ὃ ταῖς προ-
 «τέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη. » Οὐδεὶς γάρ, φησί, τῶν προφητῶν

«gratia flecto genua mea ad Deum et Patrem et Dominum. Domini nostri
 «Jesu Christi, ut det vobis Deus inhabitare Christum in interiori homine, »
 id est in anima non in corpore hominis, «ut possitis comprehendere quid
 «sit profundum, » quod est Pater omnium, «quæ sit latitudo, » id est Crux
 vel terminus Pleromatis, «quæ sit longitudo, » id est Pleroma Æonum.
 Et propter illud, ait, «animalis homo non percipit ea quæ sunt spiritus
 «Dei: stultitia enim est illi. » Stultitia autem, inquit, est potestas Demiurgi;
 stultus enim erat et amens et opinabatur a semetipso formari mundum,
 dum Sapientia Mater et Ogdoas omnia operabatur, quod quidem nesciebat,
 pro illo ignaro ad constitutionem mundi.

35. Lex igitur et omnes prophetæ locuti sunt per Demiurgum, insanum
 quidem deum, ut dicit, insani ipsi, nihil scientes. Quamobrem affirmat
 Salvatorem dixisse: «Omnes, quotquot ante me venerunt, fures sunt et la-
 «trones; » et Apostolum: «Mysterium quod absconditum fuit a sæculis et
 «generationibus. » Nullus enim, ait, Prophetarum dixit de istis eorum quid-

2. ἡμῖν cod. — 7. Conf. B. Pauli I ad phan. *Hæc.* xxxi, § 22. — 14. B. Joan. 1,
 Corinth. 11, 14. — 13 sqq. Conf. B. Epi- 8. — 15-16. B. Pauli ad Coloss. 1, 26.

εἶρηκε περὶ τούτων οὐδὲν ὧν ἡμεῖς λέγομεν· ἠγνοεῖτο γὰρ πάντα, ἅτε δὴ ἀπὸ μόνου τοῦ Δημιουργοῦ λελαλημένα. Ὅτε οὖν τέλος ἔλαβεν ἡ κτίσις, καὶ ἔδει λοιπὸν γενέσθαι τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ, τουτέστι τοῦ Δημιουργοῦ, τὴν ἐγκεκαλυμμένην, ἣν, Φησὶν, ἐγκεκαλυπτο ὁ ψυχικὸς ἄνθρωπος, καὶ εἶχε κάλυμμα ἐπὶ τὴν 5 καρδίαν· ὁπότε οὖν ἔδει ἀρθῆναι τὸ κάλυμμα καὶ ὀφθῆναι ταῦτα τὰ μυστήρια, γεγέννηται ὁ Ἰησοῦς διὰ Μαρίας τῆς Παρθένου κατὰ τὸ εἰρημένον· « Πνεῦμα Ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ· » Πνεῦμα ἐστὶν ἡ Σοφία· « καὶ δύναμις Ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· » Ὑψιστός ἐστὶν ὁ Δημιουργός. « Διὸ τὸ γεννώμενον ἐκ σοῦ ἅγιον κληθήσεται. » Γεγέ- 10 νηται γὰρ οὐκ ἀπὸ Ὑψίστου μόνου, ὥσπερ οἱ κατὰ τὸν Ἄδὰμ κτισθέντες ἀπὸ μόνου ἐκτίσθησαν τοῦ Ὑψίστου, τουτέστι (τῆς Σοφίας καὶ) τοῦ Δημιουργοῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ὁ καινός ⁽¹⁹⁵⁾ ἄνθρωπος, ἀπὸ Πνεύματος Ἁγίου [καὶ τοῦ Ὑψίστου], τουτέστι τῆς Σοφίας καὶ τοῦ Δημιουργοῦ, ἵνα τὴν μὲν πλάσιν καὶ κατασκευὴν τοῦ σώματος αὐτοῦ 15 ὁ Δημιουργὸς καταρτίσῃ, τὴν δὲ οὐσίαν αὐτοῦ τὸ Πνεῦμα παράσχη

quam quæ nos dicimus. Omnia enim incognita erant utpote inde a solo dicta Demiurgo. Quum igitur ad finem adducta est creatio et oportuit fieri revelationem filiorum Dei, id est Demiurgi, usque adhuc obvelatam, qua quidem, inquit, obvelatus fuerat animalis homo velamen habens super cor: quum igitur oportuit velamen istud tolli et conspici mysteria, natus est Jesus ex Maria Virgine, ut dictum est: « Spiritus Sanctus superveniet in te. » Spiritus est Sapientia. « Et virtus Altissimi obumbrabit tibi. » Altissimus est Demiurgus. « Itaque quod nascetur ex te sanctum vocabitur. » Natus est enim non ex solo Altissimo sicut filii Adam qui a solo Altissimo creati sunt. Jesus autem novus homo natus est e Spiritu Sancto et ex Altissimo, id est ex Sapientia et Demiurgo, hoc quidem pacto ut formam et membra corporis ejus Demiurgus fingeret, naturam vero Spiritus Sanctus

8. B. Luc. 1, 35. — 12-13. Uncis inclusi τῆς Σοφίας καὶ, quæ ex eisdem verbis infra repetitis proveniunt et sunt delenda. Male legunt Bernaysius et Bunsenius τοῦ Ὑψίστου [ἀλλ' ἀπὸ τοῦ Πνεύμα-

τος καὶ τοῦ Ὑψίστου] τουτέστι τῆς Σοφίας καὶ τοῦ Δημιουργοῦ κ. τ. λ. Scilicet non animadverterunt his additis in eodem loco eadem bis dici.

τὸ Ἅγιον, καὶ γένηται Λόγος ἐπουράνιος ἀπὸ τῆς Ὀγδοάδος γεννη-
 θείς διὰ Μαρίας. Περὶ τούτου ζήτησις μεγάλη ἐστὶν αὐτοῖς, καὶ σχι-
 σμάτων καὶ διαφορᾶς ἀφορμή. Καὶ γέγονεν ἐντεῦθεν ἡ διδασκαλία
 αὐτῶν διηρημένη, καὶ καλεῖται ἡ μὲν ἀνατολική τις διδασκαλία
 5 κατ' αὐτούς, ἡ δὲ ἰταλιωτική. Οἱ μὲν ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, ὧν ἐστὶν
 Ἡρακλέων καὶ Πτολεμαῖος, ψυχικόν φασὶ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ γεγο-
 νέναι, καὶ διὰ τοῦτο ἐπὶ τοῦ βαπτίσματος τὸ Πνεῦμα ὡς περιστερὰ
 κατελήλυθε, τουτέστιν ὁ Λόγος ὁ τῆς μητρὸς ἄνωθεν τῆς Σοφίας,
 καὶ γέγωνε τῷ ψυχικῷ, καὶ ἐγήγερκεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. Τοῦτο
 10 ἐστὶ, φησί, τὸ εἰρημένον· «Ὁ ἐγείρας Χριστὸν ἐκ νεκρῶν, ζωο-
 ποιήσει καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν καὶ τὰ ψυχικά.» Ὁ χοῦς γὰρ
 ὑπὸ κατάραν ἐλήλυθε· «Γῆ γάρ, φησὶν, εἶ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύση.»
 Οἱ δ' αὖ ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς λέγουσιν, ὧν ἐστὶν Ἀξιόνικος καὶ Βαρ-
 δησιάνης, ὅτι πνευματικὸν ἦν τὸ σῶμα τοῦ Σωτῆρος· Πνεῦμα γὰρ

pararet et exiret Verbum caeleste ex Ogdoade, natum ex Maria. Hoc apud
 Valentinianos initium dedit magnæ quæstioni et disceptationibus et dissidiis.
 Inde enim scholæ eorum divisio : una vocatur apud eos orientalis, altera
 autem italica. Qui ex Italia sunt (quos inter Heracleon et Ptolemæus cele-
 brantur) dicunt corpus Jesu natum fuisse psychicum (animale) et propterea
 in baptisate Spiritum ut columbam descendisse, qui quidem fuit Verbum
 matris cælestis Sapientiæ. Quod Verbum clamavit psychico corpori et illud
 suscitavit ex mortuis, et illud est, ut aiunt, quod dictum est : « Qui resusci-
 «tavit Christum a mortuis vivificabit et mortalia corpora vestra et psychica. »
 Limus enim maledictioni devotus erat : « Terra es, et in terram reverteris. »
 Qui orientalis scholæ placita amplexi sunt, quos inter innotuerunt Axionicus
 et Bardesianes, dicunt spirituale fuisse corpus Redemptoris. Nam Spiritus

9. γέγωνε cod. Mill. Legend. γέγωνε ob
 sequentia. — 10-11. B. Pauli ad Rom.
 VIII, 11. — 12. Gen. III, 19. — 13 sqq.
 Conf. excerpta ex Theodoto et ex vetustis-
 simis Valentinianorum scholæ orientalis
 libris, apud Bunsenium (*Analecta Ante
 Nic.* I, p. 203-278). Axionici mentio est
 apud solum Tertullianum cujus cœvus
 erat. Antiochiæ autem claruit. Vide Tert.

cont. Valent. c. IV. Ἀρδησιάνης cod. Mill.;
 Βαρδησιάνης Syrus Edessæ floruit circa
 annum 172. « Eum dicit Eusebius Valen-
 «tini hæresim primo secutum esse; cu-
 «jus quum errorem postea coarguisset et
 «commentitias fabulas confutasset, vide-
 «batur se ad meliorem sententiam trans-
 «tulisse. Sed veteres errores non penitus
 «eluerat. » (*Hist. eccles.* lib. IV, c. XXVIII.)

Ἅγιον ἦλθεν ἐπὶ τὴν Μαρίαν, τουτέστιν ἡ Σοφία καὶ ἡ δύναμις τοῦ Ὑψίστου ἡ δημιουργικὴ τέχνη, ἵνα διαπλασθῇ τὸ ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τῆς Μαρίαν δοθέν.

36. Ταῦτα οὖν ἐκεῖνοι ζητεῖτωσαν κατ' αὐτοὺς καὶ εἴ τινα ἄλλω γένηται φίλον ζητεῖν. Ἀλλ' ἔτι λέγει ὡς διώρθωτο μὲν τὰ κατὰ τοὺς 5 Αἰῶνας ἔσω σφάλματα, διώρθωτο δὲ καὶ [τὰ] κατὰ τὴν Ὀγδοάδα τὴν ἔξω Σοφίαν, διώρθωτο δὲ καὶ [τὰ] κατὰ τὴν Ἑβδομάδα· ἐδιδάχθη γὰρ ὑπὸ τῆς Σοφίας ὁ Δημιουργός, ὅτι οὐκ ἔστιν αὐτὸς Θεὸς μόνος ὡς ἐνόμιζε, ⁽¹⁹⁶⁾ καὶ πλὴν αὐτοῦ ἕτερος (οὐκ) ἔστιν· ἀλλ' ἔγνω διδαχθεὶς ὑπὸ τῆς Σοφίας τὸν κρείττονα· κατηχήθη γὰρ ὑπ' αὐτῆς, καὶ ἐμυήθη καὶ 10 ἐδιδάχθη τὸ μέγα τοῦ Πατρὸς καὶ τῶν Αἰώνων μυστήριον, καὶ ἐξεῖπεν αὐτὸ οὐδενί, τουτέστιν, ὡς φησιν, ὃ λέγει πρὸς Μωϋσῆν, « Ἐγὼ ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ, καὶ τὸ ὄνομά μου οὐκ ἀπήγγειλα αὐτοῖς, » τουτέστι τὸ μυστήριον οὐκ εἶπα, οὐδὲ ἐξηγησάμην τίς ἐστὶν ὁ Θεός, ἀλλ' ἐφύλαξα παρ' ἑμαυτῶ ἐν ἀπο- 15 κρύφῳ τὸ μυστήριον ὃ ἤκουσα παρὰ τῆς Σοφίας. Ἐδει οὖν διωρθωμένων τῶν ἄνω κατὰ τὴν αὐτὴν ἀκολουθίαν καὶ τὰ ἐνθάδε τυχεῖν

Sanctus supervenit in Mariam, id est Sapientia et virtus Altissimi, ars Demiurgi, ut formaretur quod a Spiritu Mariæ datum est.

36. Hæc igitur isti quærant inter se et si quis sit cui hæc quærere placeat. Addit etiam Valentinus quomodo emendati fuerint errores apud Æones qui intus sunt, et quomodo apud Ὀγδοadem, exteriorem Sapientiam, et quomodo apud Hebdomadem fuerint emendati. Demiurgus enim didicit a Sapientia se non esse solum Deum ut quidem existimaverat et præter illum alterum esse; at a Sapientia doctus cognovit fortiolem: nam a Sapientia institutus et initiatus est et edoctus magnum Patris et Æonum mysterium; quod ille nemini dixit; idque, ut ait Valentinus, confessus est ad Moysen: « Ego Deus Abraham et Deus Isaac et Deus Jacob et nomen meum non revelavi eis. » Id est mysterium non dixi, nec narravi quis sit Deus, sed in memetipso et in secreto custodivi mysterium quod a Sapientia didici. Oportuit igitur, emendatis omnibus quæ superna sunt, consequenti ratione ea

4. Ζητήτωσαν cod. — 5. ἐπει λέγει cod.; 6-7. [τὰ] add. — 9. οὐκ delendum. — 10. ἐπιλέγει conj. Mill.; ἔτι λέγει Bunsen. — κατήχθη cod. Mill.; κατηχήθη Bunsen.

διορθώσεως. Τούτου χάριν ἐγεννήθη Ἰησοῦς ὁ Σωτὴρ διὰ τῆς Μα-
 ρίας, ἵνα διορθώσῃται [τὰ] ἐνθάδε ὡσπερ ὁ Χριστός, ὁ ἄνωθεν ἐπι-
 προβληθεὶς ὑπὸ τοῦ Νοῦς καὶ τῆς Ἀληθείας, διορθώσατο τὰ πάθη
 τῆς ἔξω Σοφίας, τουτέστι τοῦ Ἐκτρώματος· καὶ πάλιν ὁ διὰ Μαρίας
 5 γεγεννημένος ὁ Σωτὴρ ἦλθε διορθώσασθαι τὰ πάθη τῆς ψυχῆς.
 Εἰσὶν οὖν [κατ' αὐτοὺς] τρεῖς Χριστοί, ὁ ἐπιπροβληθεὶς ὑπὸ τοῦ Νοῦς
 καὶ τῆς Ἀληθείας μετὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ ὁ κοινὸς τοῦ Πλη-
 ρώματος καρπὸς ἰσόζυγος τῆς ἔξω Σοφίας, ἥτις καλεῖται καὶ αὐτὴ
 Πνεῦμα Ἅγιον ὑποδεέστερον τοῦ πρώτου· καὶ τρίτος ὁ διὰ Μαρίας
 10 γεννηθεὶς εἰς ἐπανόρθωσιν τῆς κτίσεως τῆς καθ' ἡμᾶς.

37. Διὰ πλειόνων νομίζω αὐτάρκως τὴν Οὐαλεντίνου αἵρεσιν
 Πυθαγόρειον οὔσαν ὑποτετυπῶσθαι· δοκεῖ δὲ καὶ δι' ἐλέγχων τὰ δο-
 κοῦντα αὐτοῖς ἐκθέμενον παύσασθαι. Πλάτων τοίνυν περὶ τοῦ παν-
 τὸς ἐκτιθέμενος μυστήρια γράφει πρὸς Διονύσιον τοιοῦτον τινὰ τρό-
 15 πον λέγων· ⁽¹⁹⁷⁾ «Φρασίου δὴ σοι δι' αἰνιγμάτων, ἵν' ἂν τι ἢ δέλτος

quoque emendari quæ sunt in hoc orbe posita : quapropter natus est Jesus
 Salvator ex Maria, ut hæc inferiora emendaret sicut Christus qui ex Intel-
 ligentia et Veritate desuper projectus emicuit ut corrigeret quæ passa est
 externa Sapientia, id est Abortus : rursum autem Jesus ex Maria natus venit
 correctum culpas animæ. Sunt igitur secundum eos tres Christi : Primus qui
 ex Intelligentia et Veritate cum Sancto Spiritu exortus est ; secundus com-
 munitis ille Pleromatis fructus, æqualis externæ Sapientiæ, qui etiam vocatur
 Spiritus Sanctus, sed primo inferior ; tertius qui natus est ex Maria ad
 emendationem hujus orbis nostri.

37. Jam arbitror pluribus argumentis et satis demonstravisse hæresim Va-
 lentini ex Pythagoricis disciplinis esse depromptam. Placet autem documen-
 tis demum allatis finem facere expositionis illorum dogmatum. Plato igitur
 de totius mundi natura exponens mysteria scribit ad Dionysium hoc fere te-
 nore : « Dicendum igitur tibi per ænigmata, ut si quid huic tabellæ vel mari

2. [τὰ] addidit Buns. — 5. πλῆθη cod. Mill. Legendum πάθη. Hæc fragmenta (§§ 36-37) videntur secunda manu ad-
 dita fuisse. — 15. Plat. Epist. II, t. IX,

p. 76, edit. Bekker. Londini, 1826. Cu-
 jus editionis versionem latinam hic ex-
 scripsi, quibusdam mutatis. — αἰνιγμάτων
 cod.; αἰνιγμῶν Plat. edit.

« ἢ πόντου [ἢ γῆς] ἐν πλυχαῖς πάθῃ, ὃ ἀναγνοὺς μὴ γυνῶ· ὥδε γὰρ
 « ἔχει· περὶ τὸν πάντων βασιλέα πάντα ἐστί, κάκεινου ἕνεκα πάντα·
 « κάκεινος αἴτιος πάντων τῶν καλῶν. Δεύτερον περὶ τὰ δεύτερα, καὶ
 « τρίτον περὶ τὰ τρίτα. Τοῦ δὲ βασιλέως πέρι, ὧν εἶπον οὐδέν ἐστι
 « τοιοῦτον. Τὸ δὲ μετὰ τοῦτο ἡ ψυχὴ ἐπιζητεῖ μαθεῖν ὅποια ἄτλα 5
 « ἐστί, βλέπουσα εἰς τὰ ἑαυτῆς συγγενῆ, ὧν οὐδέν ικανῶς ἔχει. Τοῦτ'
 « ἐστίν, ὃ παῖ Διονυσίου καὶ Δωρίδος, τὸ ἐρώτημα, ὃ πάντων αἰτιὸν
 « ἐστὶ κακῶν· μᾶλλον δὲ ἢ περὶ τούτου φροντὶς ἐν τῇ ψυχῇ ἐγγιγνο-
 « μένη, ἣν εἰ μὴ τις ἐξαιρεθῆ, τῆς ἀληθείας ὄντως οὐ μὴ ποτε τύχη.
 « Ὅ δὲ Θυμασίδον αὐτοῦ γέγονεν, [ἄκουσον]. Εἰσὶ γὰρ ἄνδρες ταῦτα 10
 « ἀκηκότες, μαθεῖν [μὲν δυνατοί], δυνατοὶ δὲ μνημονεῦσαι καὶ βασα-
 « νίσαντες πάντη πάντως κρῖναι γέροντες ἤδη· οἱ φασὶ τὰ μὲν τότε
 « πιστὰ εἶναι δόξαντα, νῦν ἄπιστα, τὰ δὲ τότε ἄπιστα, νῦν τούναν-
 « τίον. Πρὸς ταῦτα οὖν σκοπῶν εὐλαβοῦ μή ποτε σοὶ μεταμελήσῃ

« vel terra contingat, qui eam legerit intelligere non valeat. Est autem ita :
 « circa omnium regem cuncta sunt et ipsius gratia omnia; ipse pulchrorum
 « omnium causa. Circa secundum secunda : tertia circa tertium. Sed in rege
 « ipso eorum quæ dixi nihil est tale. Postea autem animus affectat intelligere
 « qualia illa sint, aspiciens in ea quæ sibi cognata sunt quorum nihil suffi-
 « cienter se habet. Hæc tua interrogatio est, Dionysii et Doridis filii, quæ
 « malorum omnium causa est. Immo vero magis hujus stimulus quidam
 « animo nostro ingenitus; quem nisi quis eruat veritatem certe non asseque-
 « tur. Quod autem in hac re est mirabile id audi : sunt complures homines
 « qui ista jam audiverant, pollentes acumine, pollentes memoria, in exami-
 « nando et judicando sollertes, propecti jam ætate : hi affirmant quæ tunc cre-
 « dibilia videbantur, nunc incredibilia; quæ tunc incredibilia, ea nunc sibi
 « contra videri. Hæc igitur intuens cave ne quando te pœniteat eorum quæ

1. [ἢ γῆς] add. Millerus ex Plat. — 2. πάντ' ἐστί, καὶ ἐκείνου Plat. — 3. καὶ ἐκεῖνο αἴτιον πάντων Plat. — Δεύτερον δὲ περὶ Plat. — 4. περὶ ὧν cod.; περὶ καὶ ὧν Plat. — 5. φροντὶς cod.; ὠδὶς Plat. — 6-7. ἐγγιγνομένη cod.; ἐγγιγνομένη Plat. — 8. εἰ μὴ τις ἐξαιρεθήσεται Plat. — 9. τύχοι Plat.; τύχη cod. Hic triginta et octo lineas prætermisit vel noster, vel librarius. — 10. [ἄκουσον] ex Plat. restit. Mill. — 11. ἀκηκότες καὶ πλείους Plat. — [μὲν δυνατοί] restit. Millerus ex Plat. — 11-12. βασανίσαι cod. — 12. κρίνει γέροντος cod. Hic rursus plura prætermissa in cod. quæ sunt in Plat.

« τῶνδε ἀναξίως ἐκπεσόντων. Διὰ τοῦτο ἐγὼ περὶ τούτων γέ[γραφα
 « οὐ]δέν, οὐδὲ ἔστι Πλάτωνος σύγγραμμα οὐδέν, οὐδὲ ἔσται πώποτε.
 « Τὰ δὲ νῦν λεγόμενα Σωκράτους ἔστι καλοῦ καὶ νέου γεγονότος. »
 Τούτοις περιτυχῶν Οὐαλεντίνος ὑπεσήσατο τὸν πάντων βασιλέα,
 5 ὃν ἔφη Πλάτων οὗτος, Πατέρα καὶ Βυθὸν καὶ προαρχὴν τῶν ὅλων
 Αἰώνων. Δεύτερον ⁽¹⁹⁸⁾ περὶ τὰ δεύτερα τοῦ Πλάτωνος εἰρηκότος,
 τὰ δεύτερα Οὐαλεντίνος τὸ ἐντὸς ὄρου Πλήρωμα ὑπέθετο πάντας
 Αἰῶνας, καὶ τρίτον περὶ τὰ τρίτα τὴν ἔξω τοῦ ὄρου καὶ τοῦ Πλη-
 10 ρώματος διαταγὴν συνέθηκε πᾶσαν· καὶ δεδήλωκεν αὐτὴν δι' ἐλαχί-
 στων Οὐαλεντίνος ἐν ψαλμῷ κάτωθεν ἀρξάμενος, οὐχ ὡς περὶ ὁ Πλά-
 των ἀνωθεν, λέγων οὕτως·

Ἄερος πάντα βλέπω κρεμάμενα,

« tibi indigne exciderunt. Quapropter nihil ego de istis scripsi unquam :
 « neque est Platonis perscriptum opus ulum neque erit. Quæ autem modo
 « dicuntur Socratis sunt dum juvenis esset et virtute clarus. » Hæc igitur
 reperiens Valentinus excogitavit omnium regem de quo Plato disseruit Pa-
 trem esse et Abyssum (Bython), et principium cunctorum Æonum. Quum
 autem dixisset Plato circa secundum secunda esse, supposuit Valentinus
 hæc secunda esse omnes Æones qui partem interiorem finis occupant, et
 circa tertium tertia esse partem exteriorem termini et totum Pleromatis or-
 dinem. Hæc paucissimis quidem verbis exposuit Valentinus in Psalmo quo-
 dam, ab inferiori parte exorsus, non Platonis ad instar qui a superiori
 incipit. Dicit autem in hunc modum :

Ex aere omnia video pendere,

1. Post ἐκπεσόντων, apud Plat. legi-
 tur : μεγίστη δὲ φυλακὴ τὸ μὴ γράφειν,
 ἀλλ' ἐκμανθάνειν· οὐ γὰρ ἔστι τὰ γρα-
 φέντα μὴ οὐκ ἐκπεσεῖν. Ex hoc epistolæ
 exemplo liquidius apparet quantula fides
 nostro et auctoribus ab illo allatis adhi-
 benda sit. — 5. καὶ πᾶσι γῆν τῶν ὅλων
 cod. Ex B. Epiph. et ex Theodor. liquet
 προαρχὴν hic restituendum. Apud B. Epi-
 phan. legimus : Βυθὸν τοῦτον ἀρχὴν τῶν
 πάντων (t. II, lib. I), et infra : πατέρα
 καὶ ἀρχὴν τῶν πάντων, et apud Theod. :

ὃν καὶ προαρχὴν καὶ προπατέρα καὶ Βυ-
 θὸν καλεῖ. Bernays. proposuerat Σιγῆν et
 Scottus πλάσιν. Sed omnium rerum
 quæ sunt in terra πλάσιν dici potest
 (πλάσιν γίνεσθαι καὶ γεννήτορα τῶν ἐπὶ
 τῆς γῆς); spiritualium autem entium, id
 est Αἰώνων, non dicitur πλάσιν. — 7. τοῦ
 ἐντὸς ὄρου τὸν ὄρον cod. Legendum est
 ut recte censet Buns. τὸ ἐντὸς ὄρου Πλή-
 ρωμα. — 12. Gnostici hymni fragmentum
 hic habemus, ut viderunt P. Bætticher et
 Bunsenius. Primus versus in cod. et apud

πάντα δ' ὀχούμενα πνεύματι νοῶ,
 σάρκα μὲν ἐκ ψυχῆς κρεμαμένην,
 ψυχὴν δ' ἀέρος ἐξεχομένην,
 ἀέρα δ' ἐξ αἰθρῆς κρεμάμενον,
 ἐκ δὲ βυθοῦ καρποὺς φερομένους,
 ἐκ μήτρας δὲ βρέφος φερόμενον.

5

Οὕτως ταῦτα νοῶν· σὰρξ ἐστὶν ἡ ὕλη κατ' αὐτούς, ἥτις κρέμαται ἐκ τῆς ψυχῆς τοῦ Δημιουργοῦ. Ψυχὴ δὲ ἀέρος ἐξέχεται, τουτέστιν ὁ Δημιουργὸς τοῦ πνεύματος ἔξω Πληρώματος. Ἄηρ δὲ αἰθρῆς ἐξέχεται, τουτέστιν ἡ ἔξω Σοφία τοῦ ἐντὸς ὅρου καὶ παντὸς Πληρώματος. 10 Ἐκ δὲ Βυθοῦ καρποὶ φέρονται, ἡ ἐκ τοῦ Πατρὸς πᾶσα προβολὴ τῶν Αἰώνων γενομένη. Τὰ μὲν οὖν τῷ Οὐαλεντίνῳ δοκοῦντα ἰκανῶς λελεχται· [λοῖπον δὲ] τὰ δόξαντα τοῖς [ἐκ τῆς αὐτοῦ] σχολῆς προκύψασιν ἐξειπεῖν, ἄλλου ἄλλως δογματίσαντος.

et spiritu omnia sustineri perspicio:
 carnem quidem ex anima pendere,
 animam vero ex aere emicare,
 aera autem ex æthere pendere,
 ex abyso fructus prolatos,
 et ex matrice infantem prolatum.

Hæc ita intelligit: caro est materia secundum eos, quæ ex anima Demiurgi pendet. Anima ex aere emicat, id est Demiurgus spiritu exoritur extra Pleroma. Aer ex æthra exoritur, id est externa Sapientia ex interno fine et toto Pleromate exoritur. Fructus ex abyso prolati sunt, id est tota emanatio Æonum ex Patre nata. Hæc sunt igitur Valentini dogmata. Reliquum est autem ut exponamus placita eorum qui ex ejus schola prodierunt, alio aliter docente.

Mill. sic legitur: *Θέρος πάντα κρεμάμενα πνεύματι βλέπω*; quæ sic correxit Buns.: *Αἰθρῆς πάντα βλέπω κρεμάμενα*. Jure censuit πνεύματι glossam esse, aut ex eis quæ sequuntur male huc translaturum. Pro *Θέρος* Scottus legit *ἀέρος*, Buns. *αἰθρῆς* et Dunck. *αἰθέρος*. — 3. *ψυχὴν δὲ ἀέρος ἐξεχομένην* cod.; *ἐξεχομένην* Miller.; *ἐξεχομένην* Bunsen. — 13-14. Hæc corrupta et turbata in cod. sic leguntur: *λέ-* *λεκται σχολῆς προκύψασιν ἐξειπεῖν ἄλλου ἄλλως δογματίσαντος τὰ δόξαντα αὐτοῖς*. Ultima verba e loco suo videntur commutata et supra reponenda. Post *λέλεκται* Bunsen. conjicit *μακρὸν δὲ τὰ δοκοῦντα τοῖς ἐκ τῆς κ. τ. λ.* Quæ parum apta videntur. Nam disserit noster de Valentini scholæ *successoribus*. Hoc enim nomine hæreticos vocat quos jam adducit. Vide ad finem hujusce libri: *Μάρκος τε καὶ Κο-*

γ'. Περὶ Σεκούνδου καὶ Ἐπιφάνους.

38. Σεκούνδος μὲν τις, κατὰ τὸ αὐτὸ ἄμα τῷ Πτολεμαίῳ γενόμενος οὗτος, λέγει τετράδα εἶναι δεξιὰν καὶ τετράδα ἀριστερὰν, καὶ φῶς, καὶ σκότος· καὶ τὴν ἀποσιᾶσαν δὲ καὶ ὑσπερήσασαν Δύναμιν οὐκ ἀπὸ τῶν τριάκοντα Αἰώνων λέγει γεγενῆσθαι, ἀλλὰ ἀπὸ τῶν
 5 καρπῶν αὐτῶν. Ἄλλος δὲ τις Ἐπιφάνης διδάσκαλος αὐτῶν οὕτως λέγει· «Ἦν ἡ πρώτη ἀρχὴ ἀνευνόητος, ἄρρητός τε καὶ ἀνωνόμα-
 «σιος,» ἢν Μονότητα καλεῖ· ταύτη⁽¹⁹⁹⁾ [δὲ συνυπάρχ]ειν δύναμιν, ἢν
 ὀνομάζει Ἐνότη[τητα]. Αὕτη ἡ Ἐνότης ἢ τε Μονότης προήκοντο μὴ
 προέμεναι ἀρχὴν ἐπὶ πάντων νοητῶν ἀγέννητόν τε καὶ ἀόρατον,
 10 ἢν [ὁ λόγος] Μονάδα καλεῖ. «Ταύτη τῇ δυνάμει συνυπάρχει δύναμις
 «ὁμοούσιος αὐτῇ, ἢν καὶ αὐτὴν ὀνομάζω τὸ Ἐν. Αὗται αἱ τέσσαρες
 «Δυνάμεις προήκοντο τὰς λοιπὰς τῶν Αἰώνων προβολάς.» Ἄλλοι δὲ

III. DE SECUNDO ET EPIPHANE.

38. Secundus quidam eodem tempore Ptolemæo æqualis dicit esse quaternionem dextrum et quaternionem sinistrum, et lumen et tenebras; et Potestatem quæ deficit et destituta est dicit non a triginta Æonibus esse ortam sed a fructibus eorum. Alius autem, Epiphanes quidam, magister eorum, ita disserit, «Erat primum principium incomprehensibile, inenarrabile et innominabile,» quod Solitatem vocat; cum hac Solitate virtus est quædam quam ipsam vocat Unitatem. Solitas et Unitas protulerunt, non proferendo ex se, initium omnium rerum intellectualium ingenitum et invisibile, quod Monas vocatur. «Cum hac porro Monade simul existit potestas
 «ejusdem cum ea essentiæ, quam et ipsam Unum voco. Hæ quatuor Potestates reliquum Æonum gregem produxerunt.» Alii rursus ex ipsis primam

λάβρασος οἱ τῆς Οὐαλεντίνου Σχολῆς διδασκοί. Inde legendum esse censeo λοιπὸν δὲ τὰ δόξαντα κ. τ. λ. — CAP. III, tit. De Secundo et Epiphane lege: B. Iren. lib. I, § 11; Theodor. *Hær. fab.* lib. I, §§ 5-9; B. Epiphan. xxxii, §§ 1, 3, 4; B. August. *Hær.* xi; Præd. § 12. — 1. Hæc de Secundo et Epiphane noster e B. Irenæi mutuatus est. — 2. οὕτως cod.; οὗτος Mill. — 5. Ἐπιφάνης cod. Mill. —

7. ἢν Μονότητα καλεῖ cod. Uncis inclusa ex Iren. restit. Mill. — 8. ὀνομάζει cod. B. Iren. habet ὀνομάζω. — εἰ τε cod. pro ἢ τε. — 10. ἢν Μονάδα cod. B. Iren. habet: ἢν ὁ λόγος καλεῖ. Quod Tertullianus sic latine vertit: quod sermo vocat (cont. Val. 37). — 11. Hæc in codice turbata sunt. Mill. legit: ὁμοούσιος· αὕτη, ἢν καὶ αὐτὴν κ. τ. λ. quod non liquet. B. Iren. habet: ὁμοούσιος αὐτῇ, ἢν...

πάλιν αὐτῶν τὴν πρώτην καὶ ἀρχέγονον Ὀγδοάδα τούτοις τοῖς ὀνόμασιν ἐκάλεσαν· [πρῶτον Προαρχήν, ἔπειτα Ἀνευνόητον, τὴν δὲ τρίτην Ἀρρήτον καὶ τὴν] τετάρτην Ἀόρατον. Καὶ ἐκ μὲν τῆς πρώτης Προαρχῆς προβεβλήσθαι πρῶτω καὶ πέμπτῳ τόπῳ Ἀρχήν· ἐκ δὲ τῆς Ἀνευνοήτου, δευτέρῳ καὶ ἕκτῳ [τόπῳ], Ἀκατάληπτον· ἐκ δὲ τῆς 5 Ἀρρήτου, τρίτῳ καὶ ἐβδόμῳ τόπῳ, Ἀωνόμαστον· ἐκ δὲ τῆς Ἀόρατου, Ἀγέννητον. Πλήρωμα τῆς πρώτης Ὀγδοάδος. Ταύτας βούλονται τὰς δυνάμεις προϋπάρχειν τοῦ Βυθοῦ καὶ τῆς Σιγῆς. Ἄλλοι δὲ περὶ αὐτοῦ τοῦ Βυθοῦ διαφόρως ἐννοούμενοι, οἱ μὲν αὐτὸν ἄζυγον λέγουσι, μῆτε ἄρρενα μῆτε θῆλυον, ἄλλοι δὲ τὴν Σιγὴν θῆλειαν αὐτῷ 10 συμπαρεῖναι καὶ εἶναι ταύτην πρώτην συζυγίαν.

δ'. Περὶ τοῦ Πτολεμαίου.

39. Οἱ δὲ περὶ τὸν Πτολεμαῖον δύο συζύγους αὐτὸν ἔχειν λέ-

ae primigeniam Ogdoadem his nominibus appellandam dixerunt : Primum Principium (Proarchen), deinde Incomprehensibile; tertio Inenarrabile; quarto Invisibile : ex primo Primordio ortum esse primo et quinto loco Initium; ex Incomprehensibili secundo et sexto loco Indeprehensibile; ex Inenarrabili, tertio et septimo loco Innominabile; ex Invisibili denique Ingenitum. Pleroma primæ Ogdoadis. Atque has virtutes Bytho etiam et Sige (Abyssos et Silentio) antiquiores esse volunt. Alii rursus de Bytho in diversas sententias eunt. Quos inter alii conjugis expertem esse dicunt, nec marem nec feminam; alii Sigen (Silentium) ei conjugem adjungunt, et hanc esse primam conjugationem.

IV. DE PTOLEMÆO.

39. Ptolemæus vero duas conjuges (Bython) habere dicit, quas et dis-

1. ἀρχαιόγονον cod.; B. Iren. ἀρχέγονον. — 1-3. τοῖς ὀνόμασιν ἐκάλεσαν τετάρτην ἀόρατον cod. Mill. Bunsenius recte conjecit hic plura deesse; quæ ex B. Irenæo restitui. — 8. τῆς γῆς cod. Mill. pro τῆς Σιγῆς. — 9. ἀδιαφόρως κινούμενοι cod. Miller. qui conj. διαφόρως μινού-

μενοι. Legendum suspicor ἐννοούμενοι. B. Iren. habet : πολλὰ καὶ διάφοροι γινώμαι. — CAP. IV, tit. De Ptolemæo conf. B. Iren. lib. I, c. XII; Tertull. *De Præs.* c. XLIX; Advers. Valent. c. VIII; B. Epiph. *Hæret.* c. XXXIII, §§ 3-7; Theod. *Hæret. fab.* lib. I, c. VIII; Præd. c. II.

γουςιν, ὡς καὶ διαθέσεις καλοῦσιν, Ἐννοίαν καὶ Θέλησιν. Πρῶτον γὰρ ἐνενοήθη τι προβαλεῖν, ὡς Φασιν, ἔπειτα ἠθέλησε. Διὸ καὶ τῶν δύο τούτων διαθέσεων καὶ δυνάμεων, τῆς τε Ἐννοίας καὶ τῆς Θελήσεως, ὡσπερ κραθειςῶν εἰς ἀλλήλας, ἢ προβολῆ τοῦ τε Μονογενοῦς
 5 καὶ τῆς Ἀληθείας κατὰ συζυγίαν ἐγένετο, οὐσίνας τύπους καὶ εἰκόνας τῶν δύο διαθέσεων τοῦ Πατρὸς διελθεῖν ἐκ τῶν ἀοράτων ὁρατᾶς, τοῦ μὲν Θελήματος, τὸν Νοῦν, τῆς δὲ Ἐννοίας, τὴν Ἀλήθειαν· καὶ
 (200) διὰ τοῦτο τοῦ ἐπιγεννητοῦ Θελήματος ὁ ἄρρην εἰκῶν, τῆς δὲ ἀγεννήτου Ἐννοίας ὁ Φῆλυς, ἐπεὶ τὸ Θελημα ὡσπερ δύναμις ἐγένετο
 10 τῆς Ἐννοίας. Ἐννοεῖν μὲν γὰρ αἰεὶ ἡ Ἐννοια τὴν προβολήν, οὐ μέντοι γε προβάλλειν αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἠδύνατο ὃ ἐνενοεῖτο. Ὅτε δὲ ἡ τοῦ Θελήματος δύναμις [ἐπεγένετο], τότε [δ] ἐνενοεῖτο προβάλλει.

ε'. Περὶ Μάρκου.

40. Ἄλλος δέ τις διδάσκαλος αὐτῶν Μάρκος, μαγικῆς ἔμπειρος,

positiones vocat, Cogitationem et Voluntatem. Primum enim in animum induxit aliquid proferre, ut aiunt, deinde voluntas secuta est. Quare duabus hisce affectibus, vel virtutibus hoc est Cogitatione et Voluntate, velut inter se copulatis, Monogenis et Veritatis emissio per conjugationem facta est. Quos quidem visibiles duorum invisibilium Patris affectionum typos et imagines prodiisse, Voluntatis quidem Intelligentiam, Cogitationis autem Veritatem. Ac propterea adventitiæ Voluntatis masculus imago existit; increatæ autem Cogitationis, feminea. Voluntas quasi Cogitationis virtus effecta est. Cogitatio etenim productionem sibi semper proponere quidem, sed per semetipsam producere non poterat quæcumque sibi proponebat. Quum autem voluntatis facultas accessit, quod cogitabat in ortum producit.

V. DE MARCO.

40. Alius quidam magister eorum Marcus, magicæ artis peritus, tum ma-

3. διαθέσεως καὶ δυνάμεως cod. — 4. ὡς περιγραφείς cod. — 5. ὡς τινες cod. Mill.; οὗς τινες B. Iren. — 6. ἀρρηνικός cod. Miller.; ἀρρην εἰκῶν B. Iren. — 7. ἐπὶ cod. Mill. — 8. Ἐννοεῖν cod. Mill.; Ἐνενοεῖ B. Iren. — 9. αὐτὴν καθ' αὐτὴν cod. Miller.; αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν B. Iren. — 10. ἠδύνατο, ἀλλὰ ἐνενοεῖτο cod. Miller.; ἢ ἐνενοεῖτο B. Iren. — 11. [ἐπεγένετο] et [δ] restituta ex B. Iren. — CAP. V, tit. De Marco lege B. Iren. lib. I, c. XII-XVIII; Tertullianum, *De Præscript.* c. L; B. Epiph.

ἃ μὲν διὰ κυβείας αἰωρῶν, ἃ δὲ καὶ διὰ δαιμόνων, ἡπάτα πολλούς. Οὗτος ἔλεγεν ἐν αὐτῷ τὴν μεγίστην ἀπὸ τῶν ἀοράτων καὶ ἀκατονομάσιων τόπων εἶναι δύναμιν. Καὶ δὴ πολλάκις λαμβάνων ποτήριον ὡς εὐχαριστιῶν, καὶ ἐπὶ πλεῖον ἐκτείνων τὸν λόγον τῆς ἐπικλήσεως, πορφύρεον τὸ κέρασμα ἐποίει φαίνεσθαι, καὶ ποτε ἐρυθρόν, 5 ὡς δοκεῖν τοὺς ἀπατωμένους χάριν τινὰ κατιέναι καὶ αἱματώδη δύναμιν παρέχειν τῷ πόματι. Ὁ δὲ πανοῦργος τότε μὲν πολλοὺς ἔλαθε, νυνὶ δὲ ἐλεγχόμενος παύσεται· φάρμακον γάρ τι τοιαύτην δυνάμενον χροὰν παρασχεῖν λαθραίως ἐνιῶν τῷ κεράσματι, ἐπιπολὺ φλυαρῶν ἀνέμενεν, ὅπως τῆς ὑγρότητος μεταλαβὼν λυθῆ καὶ 10 ἀναμιγρὸν ἐπιχρωτίσῃ τὸ πόμα. Τὰ δὲ δυνάμενα τοῦτο παρασχεῖν φάρμακα ἐν τῇ κατὰ μάγῶν βίβλῳ προείπομεν, ἐκθέμενοι ὡς πολλοὺς πλανῶντες ἀφανίζουσιν, οἷς εἰ φίλον περιεργότερον τῷ εἰρημένῳ προσεπισχεῖν, εἴσονται τὴν Μάρκου πλάνην.

gicis præstigiis, tum dæmonum auxilio, multos seduxit. Is dicebat sese vim maximam ab iis locis qui nec oculis cerni nec ullo nomine exprimi possunt consecutum. Sæpius poculum assumens et quasi vellet consecrare, invocationis verba in longius protendens, efficiebat ut mixtura purpurea appareret et aliquando rubicunda, quibus artificiis delusi crederent spectatores gratiam quamdam descendere et vim sanguineam communicare potioni. Tunc sceleratus ille multos fallebat, sed jam non amplius poterit utpote convictus. Pigmentum quoddam enim, quo posset color talis præberi, secreto injiciens in mixturam et plura garriens, exspectabat donec pigmentum istud humorem accipiens solveretur et diffusum coloraret potionem. De his autem pigmentis quibus color infundi potest in superiori libro contra magos diximus, et monstravimus quomodo permulti in errorem inducantur; et isti, si quidem volent attentius iis quæ dicta sunt a nobis animum attendere, cognoscent Marci fraudes.

Hæc. xxxiv; *Theod. Hæret. fabul.* lib. I, c. ix. Cf. etiam *B. Aug. Hæc.* c. xiv; *Prædest.* c. xiv; *B. Hieron. epist.* xxix. — 1. δῶρων cod. Mill. Legendum suspicor αἰωρῶν, quod uncialibus litteris scriptum facillime confunditur cum δῶρων. Sed forsitan δόλων, quo noster alluderet Marci artibus vertentis vinum in sanguinem.

Lucas scripsit δολώσαντες τὸν οἶνον. Bunsenius legit δρῶν; Dunckerus ἐνεργῶν, quod noster infra usurpat, eadem repetens: ὅτε μὲν καὶ διὰ δαιμόνων ταῦτα ἐνεργῶν, ὅτε δὲ καὶ κυβεύων... p. 307, l. 10. — g. λαθρέως cod. — 10. μεταβαλῶν cod. Mill. corr. — 11. ἐπιχωρίση cod. Milleus corr.

41. Ὡς καὶ ποτήριον παρ' ἑτέρου κινῶν, ἐδίδου γυναικὶ εὐχα-
 ριστεῖν αὐτὸς παρ' ἐσέως, καὶ ἕτερον κρατῶν ἐκείνου μείζον κενὸν καὶ
 εὐχαριστήσασθαι τῆς ἀπατωμένης δεξάμενος⁽²⁰¹⁾ ἐπέχει εἰς τὸν μείζω,
 καὶ πολλακίς ἀντεπιχέων ἕτερον εἰς ἕτερον, ἐπέλεγεν οὕτως· « Ἡ
 5 « πρὸ τῶν ὄλων, [ἡ] ἀνευνόητος καὶ ἀβήρητος χάρις πληρῶσαι σου
 « τὸν ἔσω ἄνθρωπον, καὶ πληθύναι ἐν σοὶ τὴν γνῶσιν αὐτῆς, ἐγκα-
 « τασπεύρουσα τὸν κόκκον τοῦ σινάπεως εἰς τὴν ἀγαθὴν γῆν. » Καὶ
 τοιαῦτά τινα ἐπειπὼν καὶ ἐκσίησας τὴν τε ἀπατωμένην καὶ τοὺς
 παρίντας, ὡς θαυματοποιὸς ἐνομίζετο, τοῦ μείζονος ποτηρίου πλη-
 10 ρουμένου ἐκ τοῦ μικροτέρου, ὡς καὶ ὑπερχειῖσθαι πλεονάζον. Καὶ
 τούτου δὲ τὴν τέχνην ὁμοίως ἐν τῇ προειρημένῃ βίβλῳ ἐξεθέμεθα,
 δείξαντες πλεῖστα φάρμακα δυνάμενα αὐξῆσιν παρασχεῖν ἐπιμι-
 γέντα οὕτως ὑγραῖς οὐσίαις, μάλιστα οἴνω κεκερασμένῳ, ὃν ἐν τι
 φάρμακον ἐν τῷ κενῷ ποτηρίῳ κρύβδην [ἐμπροσθεν ἐπιχρίσας], ὡς
 15 μηδὲν ἔχον δείξας, ἐπιχέων ἐκ [τοῦ ἑτέρου] καὶ ἐπαναχέων ἀνα-
 λυομένου τοῦ φαρμάκου ὑπὸ τῆς τοῦ ὑγροῦ μίξεως, ὅντος φυσώδους,

41. Ille autem, quum in unum poculum miscuisset, ex altero porri-
 gebat mulieri ut consecraret; ipse astans et altero poculo assumpto priori
 majore sed vacuo, et ab illusa muliere consecratione patrata, minorem ca-
 licem accipiebat et in majorem infundebat et sæpius transfundens ex alio in
 alium, addebat hæc verba: Gratia ea, quæ supra omnia est cogitationemque
 omnem et sermonem excedit, interiorem hominem tuum impleat atque in-
 sperso in terram bonam sinapis grano cognitionem suam in te amplificet.
 Et alia hujus modi pronuntians stupefaciensque mulierem quam delude-
 bat omnesque adstantes, miraculorum auctor æstimabatur, magno videli-
 cet poculo ex minori usque adeo impleto ut redundaret. Artem autem ejus
 in supradicto libro exposuimus ubi ostendimus in pluribus pigmentis inesse
 vim augendi quum liquidis elementis et præsertim vino immiscentur. Pig-
 mentum igitur quoddam vacuo clam (illinit) calici, et in eundem quem
 prius veluti nihil continentem monstraverat, infundit ex altero calice trans-
 funditque ita ut immergatur pigmentum; quod quum solutum est, mixtura

4-7. Eadem leguntur apud B. Iren. os..... χρισ..... ὡς cod.; ἐμπροσθεν
 lib. I, c. viii. — 5. Add. [ἡ] ex B. Iren. — ἐπιχρίσας conj. Mill. — 15. τοῦ ἑτέρου
 11. ὁμοίωσε τῇ cod. corr. Mill. — 11 sqq. ὀλίγον conj. Mill. — 15-16. ἀναδυομένου
 Hæc desiderantur. — 14. κρύβδην ε... cod.; ἀναλυομένου Ræperus.

πλεονασμὸς τοῦ κεράσματος ἐγένετο καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἠΰξανεν, ἐς ὅσον ἐπαναχυνόμενον ἐκινεῖτο, τοιαύτης οὔσης τῆς τοῦ φαρμάκου φύσεως· ὃ εἰ ἀπόθοιτό τις πληρωθέν, μετ' οὐ πολὺ εἰς τὸ κατὰ φύσιν μέτρον πάλιν τραπήσεται, τῆς τοῦ φαρμάκου δυνάμεως σθεσθείσης τῇ τοῦ ὑγροῦ παραμονῇ. Διὸ μετὰ σπουδῆς τοῖς παροῦσι 5 προσεδίδου πίνειν· οἱ δὲ ὡς θεῖόν τι καὶ θεῶ μεμελημένον φρίσσοντες ἅμα καὶ σπεύδοντες ἔπινον.

42. Τοιαῦτα δὲ καὶ ἕτερα ἐπεχειρεῖ ὁ πλάνος ποιεῖν· διὸ ὑπὸ τῶν ἀπατωμένων ἐδοξάζετο, καὶ ποτὲ [μέν] αὐτὸς ἐνομιζέτο προφητεύειν, ποτὲ δὲ καὶ ἑτέρους ἐποίει, ὅτε μὲν καὶ διὰ δαιμόνων ταῦτα 10 ἐνεργῶν, ὅτε δὲ καὶ κυβεύων⁽²⁰²⁾ ὡς προείπομεν. Πολλοὺς τοίνυν ἐξαφανίσας, καὶ πολλοὺς τοιούτους μαθητὰς αὐτοῦ γενέσθαι προεβίβασεν, εὐκόλους μὲν εἶναι διδάξας πρὸς τὸ ἀμαρτάνειν, ἀκινδύνους δὲ διὰ τὸ εἶναι τῆς τελείας δυνάμεως καὶ μετέχειν τῆς ἀνευνοήτου ἐξουσίας· οἷς καὶ μετὰ τὸ βάπτισμα ἕτερον ἐπαγγέλλονται, ὃ κα- 15 λοῦσιν ἀπολύτρωσιν, καὶ ἐν τούτῳ ἀναστρέφοντες κακῶς τοὺς αὐτοῖς παραμένοντας ἐπ' ἐλπίδι τῆς ἀπολυτρώσεως, [ὡς] δυναμένους

subito calicem implet et ita tumefactum augetur ut superfluat; ea enim pigmento vis inest. Si quis deponat poculum, dum plenum est, brevi suam propriam mensuram resumet, vis enim pigmenti permanente humore evanescit. Idcirco protinus adstantibus porrigit ut bibant. Qui quidem trementes et festinantes liquorem bibunt quasi divinum et Deo gratum.

42. Hæc igitur et alia præstigiator ille enixus est patrare. Quapropter ab illis quos illuserat pluris æstimabatur, et tum vaticinari credebatur, tum cæteris eandem divinandi vim impertire, quod vel dæmonum opera efficiebat vel præstigiis ut supra diximus. Permultos seduxit et hos quidem discipulos ejus factos longius induxit docens eos pronos quidem esse ad peccandum, sed sine periculo, quod essent supernæ potestatis et participes substantiæ istius quæ mente percipi non potest. Quibus etiam post baptismum promittunt secundum baptismum quod redemptionem vocant et in illo prave versantes eos qui sibi adherent, spe redemptionis illius, quasi possint post baptismum

6. μεμελημένον conj., μεμελετημένον vous cod. Miller. Lege γενέσθαι. — 17. cod. Mill. Duncker. — 9. [μέν] addidit ἀπολυτρώσεως δυναμένους cod. Mill. Le- gendum ὡς δυναμένους. ὡς excidit ob ut-

μετὰ τὸ ἀπαξ βαπτισθέντας πάλιν τυχεῖν ἀφέσεως, διὰ τοῦ τοιού-
του πανουργήματος συνέχειν δοκοῦσι τοὺς ἀκροατάς, οὓς ἐπὶ
νομίσωσι δεδοκιμάσθαι καὶ δύνασθαι φυλάσσειν αὐτοῖς τὰ πιστά,
τότε ἐπὶ τοῦτο ἄγουσι, μηδὲ τούτῳ μόνῳ ἀρκούμενοι, ἀλλὰ καὶ
5 ἕτερόν τι ἐπαγγελόμενοι, πρὸς τὸ συγκρατεῖν αὐτοὺς τῇ ἐλπίδι,
ὅπως ἀχώριστοι ᾧσι· λέγουσι γὰρ τι φωνῇ ἀρρήτῳ, ἐπιτιθέντες
χεῖρα τῷ τὴν ἀπολύτρωσιν λαβόντι, ὃ φάσκουσιν ἐξεπιεῖν εὐκόλως
μὴ δύνασθαι, εἰ μὴ τις εἴη ὑπερδόκιμος, ἢ ὅτε τελευτᾷ πρὸς τὸ οὓς
ἐλθὼν λέγει ὁ ἐπίσκοπος. Καὶ τοῦτο δ' ἐ[σ]ί] πανούργημα πρὸς τὸ
10 αἰεὶ παραμένειν τοὺς μαθητὰς τῷ ἐπισκόπῳ, γλιχομένους μαθεῖν τὸ
τί ποτε εἴη τοῦτο ἐπ' ἐσχάτων λεγόμενον, δι' οὗ [τῶν] τελείων ἔσθαι
ὁ μανθάνων· ἃ τούτου χάριν ἐσιώπησα, μὴ ποτέ τις κακοηθίζε-
σθαί με αὐτοὺς νομίση. Καὶ γὰρ οὐ τοῦτο ἡμῖν πρόκειται, ἀλλ' ἢ
τὸ δεῖξαι ὅθεν τὰς ἀφορμὰς λαβόντες αὐτοῖς τὰ δόξαντα ἐνεσίη-
15 σαντο.

43. Καὶ γὰρ καὶ ὁ μακάριος πρεσβύτερος Εἰρηναῖος, παρρησιαί-

denuo peccatorum remissionem assequi, et hujusce fraudis artificio arbi-
trantur auditores retinere. Quos quum existimant esse bene probatos et
custodire posse quaecumque illis credita sunt, tunc ne hoc quidem solo
contenti eo veniunt ut novum aliquid promittant, sic eos spe retenturi et
impedituri ne discedant. Dicunt enim aliquid voce obscura simul impo-
nentes manum super eum qui redemptionem assequitur, quod quidem re-
petere difficile esse prædicant, nisi quis maxime probatus sit vel morituro
episcopus adveniens novissime in aures pronuntiet. Hanc fraudem machi-
nantur ut discipuli episcopo semper adhæreant utpote gliscentes ediscere
quid illud sit quod dicitur novissimum et quo tandem discipulus perfectis
annumerabitur. Ob hanc causam ea prætermisi silentio ne quis forte credat
eos a me derideri. Non hoc enim propositum nobis est, sed tantum ut osten-
deremus unde isti principia hauserint et inde sua dogmata constituerint.

43. Beatus ille presbyter Irenæus, quum magna libertate loquendi eos

timas ἀπολυτρώσεως litteras; quæ menda
frequens est in cod. — 1. βαπτισθέντας
[πεσεῖν] male conj. Mill. — καὶ διὰ τοῦ cod.

Mill.; διὰ τοῦ Ræper. — 9. ἐ[σ]ί] addidi,
quod prorsus exciderat. — 11. [τῶν] ad-
didit Mill. — 12-13. κακοηθίζεσθαι cod.

τερον τῷ ἐλέγχῳ προσενεχθεῖς, τὰ τοιαῦτα λούσματα καὶ ἀπολυτρώ-
 σεις ἐξέθετο, ἀδρομερέστερον εἰπὼν ἃ πράσσουσιν οἱ ἐντυχόντες,
 [εἰ καὶ] τινὲς αὐτῶν ἠρνηνται ⁽²⁰³⁾ οὕτως παρειληφέναι, ἀεὶ ἀρνεῖσθαι
 μαυθάνοντες· διὸ φροντὶς ἡμῖν γεγένηται ἀκριβέστερον ἐπιζητῆσαι
 καὶ ἐνευρεῖν λεπτομερῶς, ἃ καὶ ἐν τῷ πρώτῳ λουτρῷ παραδιδάσκει, 5
 τὸ τοιοῦτο καλοῦντες, καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ, ὃ ἀπολύτρωσιν καλοῦσιν.
 Ἄλλ' οὐδὲ τὸ ἄρρητον αὐτῶν ἔλαθεν ἡμᾶς. Ταῦτα δὲ συγκεχωρήσθω
 Οὐαλεντίνῳ καὶ τῇ αὐτοῦ σχολῇ. Ὁ δὲ Μάρκος μιμούμενος τὸν δι-
 δάσκαλον, καὶ αὐτὸς ἀναπλάσσει δράμα, νομίζων οὕτως δοξασθῆσε-
 σθαι. Καὶ γὰρ Οὐαλεντίνος φάσκει ἑαυτὸν ἑωρακέναι παῖδα νήπιον 10
 ἀρτιγέννητον, οὗ πυθόμενος ἐπιζητεῖ τίς ἂν εἴη. Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο
 λέγων ἑαυτὸν εἶναι τὸν Λόγον· ἔπειτα προσθεὶς τραγικόν τινα
 μῦθον, ἐκ τούτου συνιστᾶν βούλεται τὴν ἐπικεχειρημένην αὐτῷ αἰ-
 ρεσιν. Τούτῳ τὰ ὅμοια τολμῶν ὁ Μάρκος λέγει ἐληλυθέναι πρὸς
 αὐτὸν σχήματι γυναικείῳ τὴν Τετράδα. Ἐπειδὴ, Φησί, τὸ ἄρρην 15
 αὐτῆς ὁ κόσμος φέρειν οὐκ ἠδύνατο, καὶ μνηῦσαι αὐτὴν ἥτις ἦν,

confutaret, hæc baptismata et redemptiones exposuit copiosius dicens ea quæ
 faciunt qui conversantur cum eis, etsi quidam eorum ea negant sic acce-
 pisse, qui quidem semper negare sunt edocti. Consilium igitur inivi dili-
 genter requirendi et minuta quæque scrutando inveniendi quæ tradant in
 primo baptisate, ut illud quidem vocant, et in secundo quod appellant
 redemptionem. Sed ne illud quidem nos fugit quod inenarrabile habent.
 Hæc igitur Valentino et discipulis ejus condonemus. Marcus autem, magis-
 trum suum æmulatus, finxit sibi visionem quamdam apparuisse, inde ratus
 famam sese consecuturum. Valentinus enim dixit sibi visum esse infantem
 recens natum, qui quidem interrogatus quis esset respondit et dixit se esse
 Verbum. Deinde affingens fabulam quamdam tragicam ex illa vult consti-
 tuere quam molitus est hæresim. Huic similia ausus iste Marcus dicit ad sese
 muliebri specie Tetrada descendisse : quoniam, inquit, ejus masculinum
 mundus ferre non poterat, deinde se quænam esset aperuisse, universo-

3. [εἰ καὶ] add. Mill. — 11. ἀρτι γέ- leguntur apud B. Iren. lib. I, c. xiv-xvii.
 νητον cod. — ἂν εἶναι cod. pro ἂν εἴη. Corr. Versionem Billii, nonnullis mutatis, ex-
 Mill. — 14. Hæc et sqq. usque ad § 55, scripsi. — 16. αὐτὴ τί ἦν B. Iren.

καὶ τὴν τῶν πάντων γένεσιν, ἣν οὐδενὶ πώποτε οὔτε Θεῶν οὔτε ἀνθρώπων ἀπεκάλυψε, τούτῳ μόνῳ διηγήσασθαι, οὕτως εἰποῦσαν· ὅτε τὸ πρῶτον, οὗ πατήρ οὐδεὶς ἦν ὁ ἀνευνόητος καὶ ἀνούσιος, ὁ μῆτε ἄρρεν, μῆτε Θεῆλυ, ἠθέλησεν αὐτοῦ τὸ ἄρρητον ῥητὸν γενέσθαι
 5 καὶ τὸ ἀόρατον μορφωθῆναι, ἠνοιξε τὸ στόμα καὶ προήκατο Λόγον ὅμοιον αὐτῷ· ὃς παρασίλας ἐπέδειξεν αὐτῷ ὃ ἦν, αὐτὸς τοῦ ἀοράτου
 (204) μορφῆ φανείς. Ἡ δὲ ἐκφώνησις τοῦ ὀνόματος ἐγένετο τοιαύτη· ἐλάλησε λόγον τὸν πρῶτον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἥτις ἦν ἀρχή, καὶ ἦν ἡ συλλαβὴ αὐτοῦ στοιχείων τεσσάρων· ἔπειτα συνῆψε τὴν δευ-
 10 τέραν, καὶ ἦν καὶ αὐτὴ στοιχείων τεσσάρων. Ἐξῆς ἐλάλησε τὴν τρίτην, ἥτις ἦν στοιχείων δέκα, καὶ τὴν τετάρτην ἐλάλησε, καὶ ἦν καὶ αὐτὴ στοιχείων δώδεκα. Ἐγένετο οὖν τοῦ ὀνόματος ὅλου ἡ ἐκφώνησις στοιχείων μὲν τριάκοντα, συλλαβῶν δὲ τεσσάρων· ἕκαστον δὲ τῶν στοιχείων ἴδια γράμματα καὶ ἴδιον χαρακτῆρα καὶ ἴδιαν
 15 ἐκφώνησιν καὶ σχήματα καὶ εἰκόνας ἔχειν, καὶ μηθὲν αὐτῶν εἶναι,

rumque generationem quam nemini unquam neque deorum neque hominum patefecerat soli ipsi hisce verbis exposuisse. Quum primum ille cujus pater nemo est, qui neque cogitatione capi potest et naturæ omnis est expers, neque porro mas est aut femina, parturire cœpit, et voluit quod in se erat inexplicabile explicari, quod invisibile formari, os aperuit similemque sui Sermonem edidit. Qui quidem adstans ei quidnam esset ostendit, quum invisibilis illius velut effigies apparuisset. Enuntiatio autem nominis facta est talis : locutus est verbum primum nominis ejus : fuit id initium ; et erat syllaba ejus litterarum quatuor ; inde adjunxit secundam et fuit hæc quoque litterarum quatuor. Post locutus est et tertiam quæ fuit litterarum decem. Et eam quæ est quarta locutus est, quæ fuit et ipsa litterarum duodecim. Itaque totius nominis enuntiatio triginta litterarum exstitit ac quatuor syllabarum. Singula autem elementa peculiare litteras ac notas, peculiaremque pronuntiationem et figuras atque imagines habent, nec eorum quidquam est

2. εἰποῦσα cod. ex B. Iren. corr. — 3. ὁ πατήρ αὐτοῦ ὁ cod. B. Iren. habet : ὠδινεν et velus latina versio : *cujus pater nemo est*, id est, οὗ πατήρ οὐδεὶς ἦν, quæ vera lectio videtur esse, οὐδεὶς ἦν et ὠδινεν confusis a librario. — 4. ἀνευνόητος cod. — 5. ἐπέδειξεν B. Iren. — 6. ἐπισυνῆψε cod. — 7. μορφῆ cod. — 8. ἐξελάλησε B. Iren. ; ἐξελάλησε cod. — 9. ἐξῆς cod. — 10. ἐξῆς cod. — 11. στοιχείω cod. — 12. τὴν μετὰ ταῦτα ἐλάλησε B. Iren. — 13. μὲν restitutum ex B. Iren.

ὃ τὴν ἐκείνου καθορᾶ μορφήν, οὐπερ αὐτὸ στοιχειῖόν ἐστίν, οὐδὲ μὴν τὴν τοῦ πλῆσιον αὐτοῦ ἕκαστον ἐκφώνησιν γινώσκειν, ἀλλ' ὃ αὐτὸς ἐκφωνεῖ ὡς τὸ πᾶν ἐκφωνοῦντα, τὸ [ὄλον] ἠγεῖσθαι ὀνομάζειν αὐτόν· ἕκαστον γὰρ αὐτῶν μέρος ἐν τοῦ ὄλου, τὸν ἴδιον ἦχον ὡς τὸ πᾶν ὀνομάζειν καὶ μὴ παύσασθαι ἠχοῦντα, μέχρις ὅτου ἐπὶ τὸ 5 ἔσχατον γράμμα τοῦ ἐσχάτου στοιχείου μονογλωττήσαντα κατανησῆσαι. Τότε δὲ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ὄλων ἔφη γενέσθαι, ὅταν τὰ πάντα κατελθόντα εἰς τὸ ἐν γράμμα, μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐκφώνησιν ἠχίση, ⁽²⁰⁵⁾ τῆς τε ἐκφωνήσεως εἰκόνα τὸ «ἀμήν,» ὁμοῦ λεγόντων ἡμῶν, ὑπέθετο εἶναι. Τοὺς δὲ [φθόγγους] ὑπάρχειν τοὺς 10 μορφοῦντας τὸν ἀνούσιον καὶ ἀγέννητον Αἰῶνα, καὶ εἶναι τούτους μορφάς, ἃς ὁ Κύριος ἀγγέλους εἶρηκε, τὰς διηνεκῶς βλεπούσας τὸ πρόσωπον τοῦ Πατρὸς.

44. Τὰ δὲ ὀνόματα τῶν στοιχείων τὰ κοινὰ καὶ ῥητὰ Αἰῶνας καὶ Λόγους, καὶ Ῥίζας, καὶ Σπέρματα, καὶ Πληρώματα, καὶ Καρ- 15

quod illius cuius elementum est formam perspiciat. Jam neque ex iis elementi vicini enuntiationem novit; verum id quod enuntiat perinde esse arbitratur ac si totum enuntiaret. Nam quum quodlibet universi pars sit, sonum suum integrum sonum esse censet, nec sonare desinit, quousque ad extremam extremi elementi litteram singulariter sonans perveniat. Tunc autem omnium redintegrationem futuram dicebat quando omnia in unam litteram delabentia unam et eandem consonationem sonuerint, cuius quidem enuntiationis imaginem esse *amen* illud quod nos una dicimus fingebat. Sonos autem eos esse qui Æonem substantiæ expertem atque ingenitum informant. Atque hos esse formas quas Dominus angelos appellavit, quæ Patris faciem perpetuo vident.

44. Communia porro et enarrabilia elementorum nomina Æonas et Sermones et Radices et Semina et Pleromata et Fructus nuncupavit. Singularia

1. ἐστίν, τόνου δὲ μὴν cod.; ἐστίν, οὐδὲ μὴν B. Iren. — 2-3. ἄλλο μὴδὲ ἐκφωνεῖν cod.; ἀλλὰ μὴδὲ ἐκφωνεῖν Miller.; ἀλλ' ὃ αὐτὸς ἐκφωνεῖ B. Iren. — 3. ὅτι τὸ cod.; τὸ [ὄλον] B. Iren. — 6. μονογλωττήσαντι cod.; μονογλωττήσαντος B. Iren. edit. Legendum cum vet. interpr. μονογλωττήσαντα. — 7. Τότε δὲ καὶ τὴν B. Iren. — 8-9. ἐκφώνησιν ἠχίση, τὴν τε ἐκφώνησιν ἠχίση cod. — 9. ἰκανὰ cod. pro εἰκόνα a librario somniantie confusum. — 10. [φθόγγους] omissum in cod. restit. ex B. Iren. — 12. τὰς δὲ διηνεκῶς B. Iren. — 14. ῥήματα cod. pro ῥητὰ.

πους ὠνόμασε· τὰ δὲ καθ' ἓνα αὐτῶν, καὶ ἐκάστου ἴδια, ἐν τῷ ὀνό-
 ματι τῆς Ἑκ[κλησίας] ἐμπεριεχόμενα νοεῖσθαι [ἔφη]· ὧν στοιχείων
 τοῦ ἐσχάτου στοιχείου τὸ ὑψίστου [γράμμα] φωνὴν προήκατο τὴν
 ἑαυτοῦ, οὗ ὁ ἦχος ἐξελθὼν εἰκόνας τῶν στοιχείων στοιχεῖα ἴδια
 5 ἐγέννησεν. Ἐξ ὧν τὰ τε ἐνταῦθα διακεκοσμηθῆναι φησί, καὶ τὰ
 πρὸ τούτου γεγενῆσθαι. Τὸ μέντοι γράμμα αὐτὸ οὗ ὁ ἦχος ἦν συνε-
 πακολουθῶν τῷ ἦχῳ κάτω, ὑπὸ τῆς συλλαβῆς τῆς ἑαυτοῦ ἀνειληφθαι
 ἄνω λέγει εἰς ἀναπλήρωσιν τοῦ ὅλου· μεμενηκέναι δὲ εἰς τὰ κάτω
 τὸν ἦχον, ὥσπερ ἔξω ριζέντα. Τὸ δὲ στοιχεῖον αὐτό, ἀφ' οὗ τὸ
 10 γράμμα σὺν τῇ ἐκφωνήσει τῇ ἑαυτοῦ κατῆλθε κάτω⁽²⁰⁶⁾, γραμμάτων
 φησὶν εἶναι τριάκοντα, καὶ ἐν ἑκάστῳ τῶν τριάκοντα γραμμάτων
 ἐν ἑαυτῷ ἔχειν ἕτερα γράμματα, δι' ὧν τὸ ὄνομα τοῦ γράμματος
 ὀνομάζεται. Καὶ μὴν πάλιν τὰ ἕτερα δι' ἄλλων ὀνομάζεσθαι γραμ-
 μάτων, καὶ τὰ ἄλλα δι' ἄλλων, ὥστε εἰς ἄπειρον ἐκπίπτειν τὸ πλῆ-
 15 θος, ἴδια τῶν γραμμάτων γραφέντων. Οὕτως δ' ἂν σαφέστερον μάθοι

autem et cujusque propria in Ecclesiae nomine contineri atque intelligi ait.
 Quorum elementorum ultimi extrema littera vocem suam emisit, cujus
 vox ad elementorum imaginem egressa peculiariter elementa procreavit. Ex
 quibus et quae sunt hic exornata dicit et ea, quae sunt ante haec, generata
 fuisse. Et quidem litteram ipsam cujus sonus sonum infra sequebatur, a
 syllaba sua in universi complementum sursum receptam esse affirmat. Cae-
 terum sonum velut foras ejectum infra remansisse. At elementum ipsum
 a quo littera una cum sua pronuntiatione infra descendit triginta littera-
 rum esse asserit, quarum etiam quaelibet alias rursus litteras contineat qui-
 bus litterae nomen exprimitur. Ac rursus aliam atque etiam per alias atque
 alias litteras appellari, ita ut litterae in infinitum quemdam numerum ex-
 crescant numeratis litteris quae in singulis elementis continentur. Sic autem

1. τὰ καθ' ἑαυτῶν cod.; τὰ δὲ καθ' ἓνα
 αὐτῶν B. Iren. — 2. νοεῖσθαι τῶν στοι-
 χείων· τοῦ... cod. ex B. Iren. emenda-
 tum. — 3. ὑψίστου cod. — [γράμμα] ex B.
 Iren. restitutum. — 4. ἰκανὰ cod.; κατ'
 εἰκόνα B. Iren. — 5. κατακεκοσμηθῆναι
 B. Iren.; διακεκομείσθαι cod. — 7. καὶ
 τῷ cod. pro κάτω. — 8. τούτου ὅλου cod.;

τοῦ ὅλου B. Iren. — 10. συνέσει cod.;
 σὺν τῇ B. Iren. — 11. Post εἶναι τριάκοντα
 cod. habet γραμμάτων quod recte censuit
 delendum Miller. — 13. καὶ αὖ πάλιν
 B. Iren. — 14. ὡς εἰς B. Iren. — 15. διὰ
 τῶν γραμμάτων γραφέντος cod.; recte
 conjecit Mill.: ἴδια τῶν γραμμάτων γρα-
 φέντων.

τις τὸ λεγόμενον. Τὸ δέλτα στοιχεῖον γράμματα ἔχει ἐν ἑαυτῷ πέντε, τὸ δέλτα, καὶ τὸ ἐψιλόν, καὶ τὸ λάμβδα, καὶ τὸ ταῦ, καὶ τὸ ἄλφα, καὶ αὐτὰ ταῦτα τὰ γράμματα δι' ἄλλων [γράφεται]. Εἰ οὖν ἡ πᾶσα ὑπόστας τοῦ δέλτα εἰς ἄπειρον ἐκπίπτει, αἰεὶ ἄλλων ἄλλα γράμματα γεννώντων καὶ διαδεχομένων ἄλληλα, πόσω μᾶλλον ἐκείνου τοῦ στοιχείου μείζον εἶναι τὸν πόντον τῶν γραμμάτων; καὶ εἰ τὸ ἐν γράμμα ἄπειρον οὕτως, ὅρα ὅλου τοῦ ὀνόματος τὸν βυθὸν τῶν γραμμάτων, ἐξ ὧν τὸν Προπάτορα ἢ Μάρκου φιλοπονία, μᾶλλον δὲ ματαιοπονία βούλεται συνιστᾶν· διὸ καὶ τὸν Πατέρα ἐπιστάμενον τὸ ἀχώρητον αὐτοῦ δεδωκέναι τοῖς στοιχείοις, ἃ καὶ Αἰῶνας καλεῖ, ἐνὶ ἐκάστῳ αὐτῶν τὴν ἰδίαν ἐκφώνησιν ἐκβοᾶν, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ἓνα τὸ ὅλον ἐκφωνεῖν.

45. Ταῦτα δὲ σαφηνίσασαν αὐτῷ τὴν Τετρακτὸν εἰπεῖν⁽²⁰⁷⁾. Θέλω δέ σοι καὶ αὐτὴν ἐπιδειξάει τὴν Ἀλήθειαν· κατήγαγον γὰρ αὐτὴν ἐκ τῶν ὑπερθεῶν δομάτων, ἵνα ἴδῃς αὐτὴν γυμνήν, καὶ καταμάθῃς

apertius id quod dico intelliges : elementum *delta* quinque litteras complectitur nimirum δ et ε et λ et τ et α, rursusque hæ litteræ aliis litteris perscribuntur. Si ergo tota elementi *delta* coagmentatio in infinitum cadit, aliis nimirum alia gignentibus atque inter se succedentibus, quanto illo elemento vastius litterarum pelagus erit? Jam si una littera usque adeo infinita est, animadvertas velim quæ in toto nomine sit litterarum profunditas ex quibus Marci ardens labor vel potius inanis labor Propatorem constare docuit. Qua etiam de causa Patrem, scientem se comprehendi non posse, hoc singulis elementis, quibus etiam Æonum nomen imponit, dedisse, ut propriam enuntiationem ederent, eo quod unum illud quod est universum enuntiare non possit.

45. His autem expositis Quaternitatem ipsi dixisse : Volo ipsam quoque Veritatem tibi spectandam proponere : ex superis quippe ædibus eam devexi ut nudam eam conspicias, ejusque pulchritudinem intelligas, atque

1. ἔχειν cod. Miller.; ἔχει B. Iren. — 2. τὸ εἰ cod.; τὸ ε Miller. — 3. [γράφεται] quod deerat in cod. ex B. Iren. restitutum. — 6. τὸν τόπον cod.; τὸν πόντον conjecit Dunckerus; τὸ πέλγος B. Iren. — 10. ἐπιστάμενος cod. — 12. τὸ δλων cod. — 13. εἶπε cod. Miller.; εἶπαι Duncker. — B. Iren. edit. habet Θεάν pro Θέλω. — 15. δομάτων cod. Mill.; δωμάτων Duncker. — ἐσίδησ B. Iren. — καταμάθεις B. Iren.

αὐτῆς τὸ κάλλος, ἀλλὰ καὶ ἀκούσης αὐτῆς λαλούσης, καὶ Θαυμάσης
τὸ φρόνημα αὐτῆς. Ὅρα οὖν κεφαλὴν ἄνω, τὸ πρῶτον ἄλφα ω, τρά-
χηλον δὲ τὸ βψ, ὤμους [ἅμα χερσὶ] γχ, στήθη δέλτα φ, διάφραγμα
ευ, κοιλίαν ζτ, αἰδοῖα ησ, μηροὺς θρ, γόνατα ιπ, κνήμας κο, σφυρὰ
5 λξ, πόδας μν. Τοὔτέστι τὸ σῶμα τῆς κατὰ τὸν Μάρκον Ἀληθείας·
τοὔτο τὸ σχῆμα τοῦ στοιχείου, οὗτος ὁ χαρακτήρ τοῦ γράμματος.
Καὶ καλεῖ τὸ στοιχεῖον τοὔτο ἄνθρωπον· εἶναί τε πηγὴν φησι
παντὸς λόγου, καὶ ἀρχὴν πάσης φωνῆς, καὶ παντὸς ἀρρήτου ῥῆσιν,
καὶ τῆς σιωπωμένης Σιγῆς σίβημα. Καὶ τοὔτο τὸ σῶμα αὐτῆς· σὺ
10 δὲ μετάρσιον ἐγείρας [τὸ] τῆς διανοίας νόημα, τὸν Αὐτογεννήτορα
καὶ Προπάτορα Λόγον ἀπὸ στοιμάτων Ἀληθείας ἄκουε.

46. Ταῦτα δὲ ταύτης εἰπούσης, προσβλέψασαν αὐτῷ τὴν Ἀλή-
θειαν καὶ ἀνοίξασαν τὸ σίβημα λαλῆσαι λόγον· τὸν δὲ λόγον ὄνομα
γενέσθαι, καὶ τὸ ὄνομα εἶναι τοὔτο, ὃ γινώσκομεν καὶ λαλοῦμεν,

adeo loquentem audias, ejusque prudentiam admireris. Vide igitur caput
ejus sursum α et ω, collum β et ψ, humeros una cum manibus γχ, pectus
δφ, diaphragma ευ, ventrem ζτ, verenda ησ, femora θρ, genua ιπ, tibias
κο, crura λξ, pedes μν. Hoc nimirum est ex Marci sententia corpus Ve-
ritatis, hæc elementi figura, hic litteræ character; atque hoc elementum
hominem vocat, esseque illud ait fontem omnis sermonis, atque initium
omnis vocis et cujusque inenarrabilis narrationem et tacitæ Sigæ os. Hoc
inquam est Veritatis corpus. Tu vero in altum sublata mentis intelligentia
Genitorem qui se genuit et Primum Patrem, nempe Verbum, ex ore Veri-
tatis audi.

46. Quam orationem quum illa habuisset, Veritatem, coniectis in eum ocu-
lis apertoque ore, locutam esse verbum ait, ac verbum nomen factum esse et

2. Post κεφαλὴν cod. habet φησὶν quod
in edit. B. Iren. deest et hic delendum.
— 3. [ἅμα χερσὶ] ex edit. B. Iren. resti-
tuta. — διάφραγμα B. Iren.; φράγμα cod.
— 4. ε pro ευ cod. — βτ pro ζτ cod. — κσ
pro ησ cod. — 5. τοὔτό ἐστι B. Iren. —
Μάρκον B. Iren.; μάγον cod. — 7-8. φή-
σει παντὸς cod.; φησὶν αὐτὸ B. Iren. —
9. καὶ τοὔτο μὲν B. Iren. — 10. Hic spa-

tium vacuum in cod. [τὸ] τῆς διανοίας
νόημα restit. Mill. — γεννήτορα cod.; Αὐ-
τογεννήτορα B. Iren. apud B. Epiph. Ba-
sileens. edit. — 11. Πατρόδορα B. Iren.
apud B. Epiph., sed legendum videtur,
ut in cod. nostro, Προπάτορα; apud Va-
lentiniani enim discipulos Αὐτογεννήτωρ vo-
catur etiam Προπάτωρ. — 14. καὶ τὸ
ὄνομα γενέσθαι B. Iren. edit.

Χριστὸν Ἰησοῦν, ὃ καὶ ὀνομάσασαν αὐτὴν παραυτίκα σιωπῆσαι. Προσδοκῶντος ⁽²⁰⁸⁾ δὲ τοῦ Μάρκου πλεῖον αὐτὴν μέλλειν τι λέγειν, πάλιν ἢ Τετρακτὺς παρελθοῦσα εἰς τὸ μέσον φησὶν · ἢ εὐήθη ἡγήσω τὸν λόγον τοῦτον [δὲ] ἀπὸ σλομάτων τῆς Ἀληθείας ἤκουσας; οὐ τοῦτο ὑπερ οἶδας καὶ δοκεῖς ἔχειν πάλαι ἐστί τοῦνομα · Φωνὴν 5 γὰρ ἔχεις μόνον αὐτοῦ, τὴν δὲ δύναμιν ἀγνοεῖς. Ἰησοῦς μὲν γὰρ ἐστὶν ἐπίσημον ὄνομα ἕξ ἔχον γράμματα, ὑπὸ πάντων τῶν τῆς κλήσεως ἐγκαλούμενον. Τὸ δὲ παρὰ τοῖς (πέντε) Αἰῶσι τοῦ Πληρώματος πολυμερὲς τυγχάνον, ἄλλης ἐστὶ μορφῆς καὶ ἐτέρου τύπου, γινωσκόμενον ὑπ' ἐκείνων τῶν συγγενῶν [αὐτῶ], ὧν τὰ μεγέθη παρ' 10 αὐτῶ ἐστὶ διὰ παντός.

47. Ταῦτα τὰ παρ' ὑμῖν εἰκοσιτέσσαρα γράμματα ἀποβροίας γίνωσκε ὑπάρχειν τῶν τριῶν δυνάμεων [εἰκονικ]ὰς τῶν ἐμπεριεχοσῶν τὸ ὄλον καὶ [τὸν] τῶν ἄνω σλοιχείων ἀριθμὸν · τὰ μὲν γὰρ

hoc esse nomen quod scimus et loquimur Christum Jesum; quod quum nominasset, statim conticuisse. Quum autem Marcus ab ea longiorem aliquam orationem exspectaret, Quaternitas rursus in medium progressa his verbis usa est: An vilem sermonem arbitratus es quem ex ore Veritatis accepisti? Atqui non hoc, quod cognovisti et tenere te censes dudum, est nomen. Vocem enim ipsius duntaxat habes; vim autem ignoras. Jesus etenim insigne nomen est constans sex litteris, quod ab omnibus qui vocati sunt invocatur. At illud quod est apud quinque Pleromatis Æonas, quum multis partibus constet, alterius formæ ac figuræ est, his demum cognitum qui cognatione ipsum attingunt, quorumque magnitudines apud eum semper sunt.

47. Intellige igitur has viginti quatuor litteras quæ apud vos sunt, velut rivos quosdam esse tres eas virtutes quibus universus superiorum elemento-

1. παρ' αὐτῆ καὶ B. Iren. quæ cum παραυτίκα eundem sonum habentia facilitate a librario confusa sunt. — 2. προσδοκῶντος cod. — 3-4. εὐκαταφρόνητον edit. B. Iren.; Ἡπηθνήγησω cod.; ἢ πηλὸν Mill.; οὕτως εὐήθη ἡγήσω R. Scottus. — 4. [δὲ] add. Miller. — 5. δοκεῖς · παλαιὸν ἐστὶν ὄνομα ed. B. Iren.; τουτέστιν ὄνομα cod. Miller. — 7. B. Iren. edit. habet ἕξ ὧν pro ἔχον quod conjecerat Massuetus.

— τῶν ex B. Iren. restitutum. — 8. ἐγκαλούμενα cod. Mill.; ἐγκαλούμενον Duncanus; edit. B. Iren. habet γινωσκόμενον, quod ex sequenti sententia in hunc locum male translatum est. — πέντε Αἰῶσι cod.; πέντε apud B. Iren. deest et hic delendum. — 10. [αὐτῶ] supplevi. — 13. καὶ εἰκόνας Miller.; [εἰκονικ]ὰς B. Iren. — 14. ὄρον cod. Mill.; ὄλον B. Iren. — [τὸν] add. Mill.

ἄφωνα γράμματα ἑννέα νόμισον εἶναι τοῦ Πατρὸς καὶ τῆς Ἀληθείας, διὰ τὸ ἀφώνους αὐτοὺς εἶναι, τουτέστιν ἀρρήτους καὶ ἀνεκλαλήτους· τὰ δὲ ἡμίφωνα ὀκτὼ ὄντα, τοῦ Λόγου καὶ τῆς Ζωῆς, διὰ τὸ μέσα ὡσπερ ὑπάρχειν τῶν τε ἀφώνων καὶ τῶν φωνηέντων, καὶ ἀναδεδέ-
 5 χθαι τῶν μὲν ὑπερθεῖν τὴν ἀπόρροϊαν, τῶν δὲ ὑπ' αὐτὰ τὴν ἀναφορὰν· τὰ δὲ ⁽²⁰⁹⁾ φωνήεντα, καὶ αὐτὰ ἐπὶ τὰ ὄντα, τοῦ Ἀνθρώπου καὶ τῆς Ἐκκλησίας, ἐπεὶ καὶ τοῦ Ἀνθρώπου ἡ φωνὴ προελθοῦσα ἐμόρφωσε τὰ ὄλα· ὁ γὰρ ἦχος τῆς φωνῆς, μορφὴν αὐτοῖς περιεποίησεν. Ἔστιν οὖν ὁ μὲν Λόγος ἔχων καὶ ἡ Ζωὴ τὰ ὀκτὼ, ὁ δὲ Ἄνθρωπος
 10 καὶ ἡ Ἐκκλησία τὰ ἐπὶ τὰ, ὁ δὲ Πατὴρ καὶ ἡ Ἀλήθεια τὰ ἑννέα. Ἐπὶ δὲ τοῦ ὑπερῆσαντος λόγου, ὁ ἀφειδρασθεὶς ἐν τῷ Πατρὶ κατῆλθεν ἐκπεμφθεὶς ἐπὶ τὸν ἀφ' οὗ ἐχωρίσθη, ἐπὶ διορθώσει τῶν πρᾶχθέντων, ἵνα ἡ τῶν Πληρωμάτων ἐνότης ἐν τῷ ἀγαθῷ οὖσα, καρποφορῇ μίαν ἐν πᾶσι τὴν ἐκ πάντων δύναμιν. Καὶ οὕτως ὁ τῶν

rum numerus continetur adumbrantes. Sic enim existima : novem mutas litteras, Patris et Veritatis esse, quod videlicet muti ipsi sint, hoc est ejusmodi qui nullis verbis exprimi possint. Semivocales autem, quæ octo sunt, Verbi et Vitæ; quod inter mutas et vocales velut mediæ interjectæ sint, atque ut a superioribus defluant, ita vicissim inferiora ad eas referantur. Vocales vero, quæ ipsæ quoque septem sunt, Hominis et Ecclesiæ, quandoquidem etiam Hominis vox progressa omnia informavit. Vocis etenim sonus formam ipsis indidit. Habent igitur Verbum et Vita octo, Homo et Ecclesia septem, Pater et Veritas novem. Quoniam autem non satis constabat numerus, is qui in Patre insidebat descendit, ad eum videlicet a quo sejunctus fuerat idcirco missus, ut ea quæ facta erant emendarentur, ac Pleromatum unitas in bono constituta unam in omnibus, quæ ex omnibus manat, virtutem pro-

3. μέσα B. Iren.; μέσας cod. Millerus.
 — 4-5. ἀναδέχεσθαι edit. B. Iren. — 5. ἀπορίαν cod. — ὑπ' αὐτὰ cod. Mill.; ὑπὲρ αὐτὴν B. Iren.; ὑπένερθεν conjecit Mas-suetus. — 7. ἐπεὶ διὰ edit. B. Iren. — 9. Λόγος ὁ ἔχων καὶ ἡ Ζωὴ ἢ τὰ (pro ἦτα octo) cod. quæ ex B. Iren. correx. Miller. — 11. B. Iren. edit. habet ἐπειδὴ quod

ob eundem sonum cum ἐπὶ δὲ a librario confusum est. — ὑπερῆσαντος cod. Defectus erat in computatione, quia non erant tres ogdoades. Quapropter unum ex numero novem deductum numero septem additur. — 12. πεμφθεὶς edit. B. Iren. — ἐχωρήθη cod. — 13. ἐνότης ἰσότητα ἔχουσα B. Iren. — 14. καρποφορεῖ cod.

ἐπὶ τὴν τῶν ὀκτώ ἐκομίσαστο δύναμιν, καὶ ἐγένοντο οἱ τρεῖς τόποι ὅμοιοι τοῖς ἀριθμοῖς, ὀγδοάδες ὄντες· οἵτινες τρεῖς ἐφ' ἑαυτοὺς ἐλθόντες, τὸν τῶν εἰκοσιτεσσάρων ἀνέδειξαν ἀριθμὸν. Τὰ μέντοι τρία στοιχεῖα ([ἀ] φησιν αὐτὸς τῶν τριῶν ἐν συζυγίᾳ δυνάμεων ὑπάρχειν, ἃ ἐσὶν ἕξ, ἀφ' ὧν ἀπερῆρύη τὰ εἰκοσιτέσσαρα στοιχεῖα) τετραπλα- 5
σιασθέντα τῷ τῆς ἀρρήτου Τετράδος λόγῳ τὸν αὐτὸν αὐτοῖς ἀριθμὸν ποιεῖ, ἅπερ φησὶ τοῦ Ἄνονομάσιου ὑπάρχειν. Φορεῖσθαι δὲ αὐτὰ ὑπὸ τῶν ἕξ δυνάμεων εἰς ὁμοιότητα τοῦ Ἄοράτου, ὧν στοιχείων εἰκόνας εἰκόνων ⁽²¹⁰⁾ τὰ διπλᾶ γράμματα ὑπάρχειν, ἃ συναριθμούμενα τοῖς εἰκοσιτέσσαρσι στοιχείοις δυνάμει τῇ κατὰ ἀναλογίαν τὸν τῶν 10
τριάκοντα ποιεῖται ἀριθμὸν.

48. Τούτου τοῦ λόγου καὶ τῆς οἰκονομίας ταύτης καρπὸν φησιν ἐν ὁμοιώματι εἰκόνας πεφηνέναι, ἐκεῖνον τὸν μετὰ τὰς ἕξ ἡμέρας τέταρτον ἀναβάντα εἰς τὸ ὄρος, καὶ γενόμενον ἕκτον τὸν καταβάντα

ferret. Atque ita septenarius numerus octonarii vim accepit, factique sunt tres loci numeris consimiles, quum sint ogdoades : qui quidem tres in se ducti quatuor et viginti efficiunt. Et quidem tria elementa (quæ ipse conjugii nexu cum tribus virtutibus devincta esse ait ac proinde sex sunt, e quibus viginti quatuor litteræ profluxerunt), per rationem Quaternitatis sermone omni præstantioris quadruplicata, eundem cum ipsis numerum pariunt : quæ quidem illius esse ait qui appellationem omnem excedit. Ea porro ad Invisibilis similitudinem a sex virtutibus ferri. Atque horum elementorum imagines imaginum eas esse litteras dicit, quæ duplices sunt : quæ quidem si viginti quatuor litteris adjungantur, analogiæ vi tricenarium numerum edunt.

48. Hujus rationis et dispositionis fructum imaginis similitudine existisse ait eum, qui post sex dies quartus in montem ascendit, ac sextus

1. τῷ νοητῷ cod. pro τῶν ὀκτώ. Quæ menda palæographica ratione explicatur, in codd. η et κ sæpissime confusis. — 2. ἀφ' ἑαυτοὺς cod. — 3. ἀνεδέξαντο cod. ; ἀνέδειξαν B. Iren. — 4. [ἀ] quod vet. interpr. B. Iren. legebat, restit. Mill. — αὐτῶν cod. — 6. τῶν... λόγων cod. corr. Mill. — τοῖς ἀριθμὸν cod. ; αὐτοῖς B. Iren. —

8. τριῶν δυνάμεων B. Iren. — 8-9. εἰκό-
νες cod. Mill. — 9. εἰκόνων, ὧν ἕξ cod. ;
εἰκόνων τὰ παρ' ἡμῖν διπλᾶ B. Iren. —
10. δύναμιν τὴν cod. ; δυνάμει τῶν κατὰ
edit. B. Iren. Vetus interpres legerat δυ-
νάμει τῇ. — 12. ἀναλογίας cod. pro οἰκο-
νομίας quod est in edit. B. Iren. et infra,
p. 318, l. 6.

καὶ κρατηθέντα ἐν τῇ Ἑβδομάδι, ἐπίσημον Ὀγδοάδα ὑπάρχοντα, καὶ ἔχοντα ἐν ἑαυτῷ τὸν ἀριθμὸν ἅπαντα τῶν στοιχείων, ὃν ἐφάνερωσεν, ἐλθόντος αὐτοῦ ἐπὶ τὸ βάπτισμα, ἢ τῆς περιστέρᾶς κάθοδος, ἣτις ἐστὶν ω καὶ α δι' ἀριθμοῦ δηλουμένου ὀκτακοσίων ἑνός, καὶ
 5 διὰ τοῦτο Μωσέα ἐν τῇ ἕκτῃ ἡμέρᾳ λέγειν τὸν ἄνθρωπον γεγόνε-
 ναι· κατὰ τὴν οἰκονομίαν δὲ τοῦ πάθους, ἐν τῇ ἕκτῃ τῶν ἡμε-
 ρῶν, ἣτις ἐστὶν ἡ Παρασκευή, τὸν ἔσχατον ἄνθρωπον εἰς ἀναγέν-
 νησιν τοῦ πρώτου ἀνθρώπου πεφηνέναι. Ταύτης τῆς οἰκονομίας
 ἀρχὴν καὶ τέλος τὴν ἕκτην ὥραν εἶναι, ἐν ἣ προσηλώθη τῷ ξύλῳ.
 10 Τὸν γὰρ τέλειον Νοῦν, ἐπιστάμενον τὸν τῶν ἕξ ἀριθμῶν δύναμιν
 ποιήσεως καὶ ἀναγεννήσεως ἔχοντα, φανεῶσαι τοῖς υἱοῖς τοῦ Φω-
 τὸς τὴν διὰ τοῦ φανέντος ἐπισήμου εἰς τὴν δι' αὐτοῦ ἐπιγενομένην
 ἀναγέννησιν. Ἐνθεν καὶ τὰ διπλᾶ γράμματα ⁽²¹¹⁾ τὸν ἀριθμὸν ἐπίση-
 μον ἔχειν φησίν. Ὁ γὰρ ἐπίσημος ἀριθμὸς συγκερασθεὶς τοῖς εἰκο-
 15 σιτέσσαρσι στοιχείοις τὸ τριακονταγράμματον ὄνομα ἀπετέλεσε.

factus est qui descendit, atque in Hebdomade detentus est, quum insignis Ogdoas esset, atque omnem elementorum numerum in se contineret; quem manifestavit, quum ad baptismum ipse accessisset, columbæ descensus, quæ quidem est ω et α , cujus numerus est unum et octingenta; ob eamque causam dixisse Mosem sexto die conditum hominem fuisse; juxta dispositionem autem Passionis sexto die, quæ est Parasceve, ultimum hominem ad primi hominis regenerationem apparuisse. Cujus quidem dispositionis principium ac finem exstitisse sextam illam horam, in qua ligno affixus est. Perfectum enim *Nun*, quum senarium procreandi ac regenerandi facultate præditum esse perspectum haberet, regenerationem eam, quæ per eum, qui insignis apparuit, in hunc numerum contigit, filiis lucis declarasse. Unde etiam duplices litteras insignem numerum habere ait. Etenim insignis numerus viginti quatuor elementis adjunctus nomen triginta litterarum conficit.

2. ὃν omissum in edit. B. Iren. — 4. ο καὶ ἄλφα cod. — ὁ γὰρ ἀριθμὸς αὐτῆς, μία καὶ ὀκτακόσσια B. Iren. edit. — 5. εἰρηκέναι pro λέγειν in edit. B. Iren. — 6. κατὰ τὴν scripsi; καὶ τὴν cod. — τοῦ πάθους omissa in edit. B. Iren. — 7. ἢ τὸν ἔσχατον cod.; ἢ delendum. Mill. —

8. ἥς οἰκονομίας B. Iren. pro ταύτης τῆς κ. τ. λ. — 10-11. ἀριθμῶν, δύναμιν ποιῆσαι καὶ ἀναγεννῆσαι ὡς ἔχοντα cod. quæ corr. Mill. — 12. ἐπισήμως cod.; ἐπισήμου εἰς αὐτὸν ἀριθμὸν γενομένην B. Iren. editio. — 13. πράγματα pro γράμματα cod.

49. Κέχρηται δὲ διακόνῳ τῷ τῶν ἐπὶ ἀριθμῶν μεγέθει, ἵνα τῆς αὐτοβουλήτου [βουλή] Φανερωθῇ ὁ καρπός. Τὸν μέντοι ἐπίσημον ἐπὶ τοῦ παρόντος, Φησί, τὸν ἀπὸ τοῦ ἐπίσημου μορφωθέντα, νόησον, τὸν ὡσπερ μερισθέντα καὶ ἔξω μείναντα, ὃς τῇ ἑαυτοῦ δυνάμει τε καὶ φρονήσει, διὰ τῆς ἑαυτοῦ προβολῆς, τοῦτον τὸν τῶν 5 ἐπὶ δυνάμεων, μιμήσει τῆς Ἑβδομάδος δυνάμεως, ἐψύχωσε κόσμον, καὶ ψυχὴν ἔθετο εἶναι τοῦ ὀρωμένου παντός. Κέχρηται μὲν οὖν καὶ οὗτος τῷδε τῷ ἔργῳ, ὡς αὐθαιρέτως ὑπ' αὐτοῦ γενομένῳ· τάδε διακονεῖ μιμήματα ὄντα τῶν ἀμιμήτων τῆς ἐνθυμήσεως τῆς μητρός. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος οὐρανὸς φθέγγεται τὸ ἄλφα, ὁ δὲ μετὰ 10 τοῦτον τὸ ε, ὁ δὲ τρίτος τὸ ἦτα, ὁ δὲ τέταρτος καὶ ὁ μέσος τῶν ἐπὶ τὴν τοῦ ἰῶτα δυνάμιν, ὁ δὲ πέμπτος τὸ ο, ἕκτος δὲ τὸ υ, ἕβδομος δὲ καὶ τέταρτος ἀπὸ τοῦ μέσου τὸ ω. Αἱ τε δυνάμεις πᾶσαι

49. Ministra porro septem numerorum magnitudine usus est ut voluntarii consilii fructus eluceret. Jam vero insignem hunc numerum, inquit, eum intellige qui ab insigni formatus est, quique velut divisus foris mansit ac vi et prudentia sua per productionem quæ ex ipso exstitit, ad imitationem virtutis septenariæ, huic mundo septem virtutibus constanti vitam dedit, eumque ita comparavit, ut rerum omnium quæ sub oculos cadunt anima esset. Atque hic quidem hoc opere utitur, ut sponte ac libera voluntate a se confecto; illa autem subministrant quum rerum inimitabilium imitamenta sint, matris cogitationis. Ac primum quidem cælum α sonat, proximum ε, tertium η, quartum ac medium vim vocalis ι enuntiat, quintum ο, sextum υ, septimum et quartum a medio ω exprimit. Atque hæ virtutes

2. [βουλή] quod deerat in cod. restit. Mill. ex B. Iren. — Post ἐπίσημον B. Iren. ed. habet τοῦτον ἀριθμόν. — 4. Post μερισθέντα edit. habet ἡ διχοτομηθέντα. — αὐτοῦ cod. — 5. Cod. post τοῦτον habet τὴν ζωὴν, quod Mill. conjicit ex margine illatum et pertinere fortasse ad ψυχὴν vocabulum infra positum. — 6. ἐπὶ αδυναμίου cod. Mill. Dunck. Legendum Ἑβδομάδος, quod est in edit. B. Iren. et apud Valentinianos nomen est crebro usurpa-

tum septimæ cujusdam Potestatis. — 7. κέχρηται cod. — 8. αὐτὸς B. Iren. — τῷδε ἔργῳ cod. — γενομένα cod. Miller. ex B. Iren. corr. — 9. τὰ δι' εἰκόνων cod.; τάδε διακονεῖ B. Iren. — τὴν ἐνθύμησιν B. Iren. ed. — 10. φαίνεται pro φθέγγεται cod. ex B. Iren. corr. — 11. εἰ pro ε cod. — 12. ου pro ο cod. — 13. μέρους ap. B. Iren. pro μέσον. Post ω nonnulla hic sunt prætermissa quæ leguntur apud B. Iren.

- eis* ἔν συμπλακεῖσαι ἡχοῦσι καὶ δοξάζουσιν ⁽²¹²⁾ ἐκεῖνον, ὑφ' οὗ
 προεβλήθησαν. Ἡ δὲ δόξα τῆς ἡγήσεως ἀνεπέμφθη πρὸς τὸν Προ-
 πάτορα. Ταύτης μέντοι τῆς δοξολογίας τὸν ἦχον εἰς τὴν γῆν φε-
 ρόμενον φησὶ πλάσῃην γίνεσθαι καὶ γεννήτορα τῶν ἐπὶ τῆς γῆς.
 5 Τὴν δὲ ἀπόδειξιν ἀπὸ τῶν ἄρτι γεννωμένων βρεφῶν, ὧν ἡ ψυχὴ,
 ἅμα τῷ ἐκ μήτρας προελθεῖν, ἐπιβοᾷ ὁμοίως ἐνδὸς ἐκάστου τῶν σιοι-
 χείων τούτων τὸν ἦχον. Καθὼς οὖν [αἰ] ἐπ' αἰ, φησὶ, δυνάμεις
 δοξάζουσιν τὸν Λόγον, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ ἐν τοῖς βρέφεσι κλαίουσα·
 διὰ τοῦτο δὲ φησὶ καὶ τὸν Δαβὶδ εἰρηκέναι· « Ἐκ σίβματος νη-
 10 « πίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον. » Καὶ πάλιν· « Οἱ οὐρα-
 « νοὶ διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ. » Ἐπ' αὐτὸν δὲ ἐν πόντοις γένηται ἡ ψυχὴ,
 ἐπιβοᾷ οὐδὲν ἕτερον ἢ τὸ ω ἐφ' ᾧ ἀνιᾶται, ὅπως γνωρίσασα ἡ ἄνω
 ψυχὴ τὸ συγγενὲς αὐτῆς, βοηθὸν αὐτῇ καταπέμψῃ.
 50. Καὶ περὶ τούτων μὲν οὕτως. Περὶ δὲ τῆς τῶν εἰκοσιτεσσά-

omnes simul inter se connexæ sonant, ac laudibus eum a quo productæ sunt efferunt. Gloria autem hujus soni ad Propatorem transmittitur. Hujus porro laudationis sonum in terram delatum, eorum quæ in terra sunt effectorem ac parentem esse ait. Hujus autem rei argumentum duci ab infantibus recens in lucem editis, quorum anima, statim atque ex vulva prodierunt, uniuscujusque horum elementorum sonum edit. Quemadmodum igitur, inquit ille, septem virtutes Verbum gloria afficiunt, sic etiam anima in infantibus plorans eum concelebrat. Atque hinc est quod David ait: « Ex ore infantium ac lactantium perfecisti laudem; » et rursus, « Cæli enarrant gloriam Dei. » Hinc etiam fit, ut anima, quum in laboribus versatur, nihil aliud quam ω inclamet: nimirum ut illa anima quæ sursum est, agnoscens quod sibi cognatum est, opem ei mittat.

50. Atque hæc quidem talia sunt. De viginti et quatuor autem elemento-

1. *eis* ἀλλήλας B. Iren.; *eis* ἔν cod. —
 2. τῆς ἡγῆς ἀναπέμπεται εἰς τὸν B. Iren.
 ed. — 5. τῶν δὲ cod. — ἡγῆ pro ἡ ψυχὴ
 B. Iren. edit. Vetus interpretatio legerat
 ἡ ψυχὴ. — 7. [αἰ] add. Mill. ex B. Iren.
 edit. — 8. Post κλαίουσα edit. habet: καὶ
 θρηνοῦσα Μάρκον, δοξάζει αὐτόν. — 9-

10. Ps. viii, 2. — 11. Hic plura noster
 prætermisit quæ sunt in edit. B. Iren. —
 ψυχὴ ὡς cod.; ὡς delet Millerus. — 12.
 ὀπίσω cod. Legendum ὅπως. B. Iren. edit.
 habet ἴνα. — 13. καταπέμψει cod. — Rur-
 sus hic noster plura prætermisit quæ le-
 guntur in edit. B. Iren. I, § 9.

ρων στοιχείων γενέσεως οὕτως λέγει. Τῇ Μονότητι συνυπάρχειν Ἐνότητα, ἐξ ὧν δύο προβολαί, Μονάς τε καὶ τὸ Ἐν, δις δύο οὔσαι τέσσαρες ἐγένοντο· δις γὰρ ⁽²¹³⁾ δύο τέσσαρες· καὶ πάλιν αἱ δύο καὶ τέσσαρες εἰς τὸ αὐτὸ συντεθεῖσαι, τὸν τῶν ἐξ ἐφάνερωσαν ἀριθμὸν· οὔτοι δὲ οἱ ἐξ τετραπλασιασθέντες, τὰς εἰκοσιτέσσαρας. 5
 Καὶ ταῦτα μὲν τῆς πρώτης τετραδος ὀνόματα, ἅγια ἀγίων νοούμενα καὶ μὴ δυνάμενα λεχθῆναι, γινώσκεσθαι δὲ ὑπὸ μόνου τοῦ Υἱοῦ. Ταῦτα ὁ Πατὴρ οἶδε τίνα ἐστί. Τὰ μετὰ σιωπῆς καὶ μετὰ πίστewος ὀνομαζόμενα παρ' αὐτῶ ἐστί ταῦτα. Ἄρρητος καὶ Σιγή, Πατὴρ καὶ Ἀλήθεια. Ταύτης δὲ τῆς τετραδος ὁ σύμπας ἀριθμὸς ἐστί 10
 στοιχείων εἰκοσιτεσσάρων. Ὁ γὰρ Ἄρρητος ἔχει στοιχεῖα ἐπτά, ἡ Σιγή πέντε, καὶ ὁ Πατὴρ πέντε, καὶ ἡ Ἀλήθεια ἐπτά. Ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ δευτέρα τετράς, Λόγος καὶ Ζωή, Ἄνθρωπος καὶ Ἐκκλησία, τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν τῶν στοιχείων ἀνέδειξαν. Καὶ τὸ τοῦ Σωτῆρος

rum ortu sic exponit : Cum Solitate enim Unitatem simul existere, ex quibus duæ emissiones exstiterunt, Monas nimirum et Unum, quæ quidem inter se junctæ quatuor efficiunt. Bis enim duo sunt quatuor. Ac rursus duo et quatuor in unum junctæ senarium numerum declararunt. Senarius porro quater in se ductus viginti quatuor formas procreavit. Et hæc quidem quaternitatis nomina, quæ sancta sanctorum intelliguntur, nec ullis verbis exprimi possunt, sed a solo Filio cognoscuntur; quæ Pater scit quænam sint. Nomina autem quæ in silentio et cum fide usurpantur apud eum hæc sunt : Inenarrabilis et Silentium, Pater et Veritas. Hujus porro quaternarii numerus totus est quatuor et viginti litterarum. Nomen enim Inenarrabilis (Ἄρρητος) septem litteras in se complectitur, Silentium (Σιγή) quinque, Pater totidem, Veritas (Ἀλήθεια) septem. Eodem etiam modo secunda Quaternitas, Verbum et Vita, Homo et Ecclesia, parem elementorum numerum ostenderunt. Quin Salva-

2-3. οὔσαι pro οὔσαι cod.; τὸ ἐν ἐπὶ δύο οὔσαι, τέσσαρα ἐγένοντο B. Iren. ed. — 4. συντεθεῖσαι cod. — 5. Post εἰκοσιτέσσαρας edit. B. Iren. habet ἀπεκύησαν μορφάς, quæ glossa esse videtur. — 6. πρώτης quod om. cod. Mill. ex B. Iren. restitutum. — 8. δὲ pro οἶδε cod. — 12.

Nimirum Marcus scripserit Σιγή, inde quinque elementa numeravit. — πέντε om. edit. B. Iren. — Post ἐπτά edit. B. Iren. habet : ἂ συντεθέντα ἐπὶ τὸ αὐτὸ, τὰ δις πέντε, καὶ δις ἐπτά, τὸν τῶν εἰκοσιτεσσάρων ἀριθμὸν ἀνεπλήρωσεν.

ρήτον ὄνομα τουτέστι τὸ Ἰησοῦς, γραμμάτων ὑπάρχει ἕξ, τὸ δ' ἄρ-
 ρητον αὐτοῦ, ἐπ' ἀριθμῶ τῶν κατὰ ἕν γραμμάτων, στοιχείων ἐστὶν
 εἰκοσιτεσσάρων, υἱὸς δὲ Χρυσίδης δώδεκα. Τὸ δὲ ἐν τῷ Χρυσίῳ ἄρ-
 ρητον γραμμάτων τριάκοντα, καὶ αὐτὸ τοῖς ἐν αὐτῷ γράμμασι, κατὰ
 5 ἐν [τῶν] στοιχείων ἀριθμουμένων. Τὸ γὰρ Χρυσίδης ἐστὶ στοιχείων
 ὀκτώ· τὸ μὲν γὰρ χεῖ⁽²¹⁴⁾ τριῶν, τὸ δὲ ρ δύο, καὶ τὸ εἰ δύο καὶ ἰ
 τεσσάρων, τὸ σ πέντε καὶ τὸ τ τριῶν, τὸ δὲ οὐ δύο, καὶ τὸ σάν
 τριῶν. Οὕτως τὸ ἐν τῷ Χρυσίῳ ἄρρητον φάσκουσι στοιχείων τριά-
 κοντα. Καὶ διὰ τοῦτο δὲ φασὶν αὐτὸν λέγειν· «Ἐγὼ τὸ ἄλφα καὶ
 10 «τὸ ω,» ἐπιδεικνύντα τὴν περιστεράν τοῦτον ἔχουσαν τὸν ἀριθμὸν,
 ὃ ἐστὶν ὀκτακόσια ἕν.

51. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ταύτην μὲν ἔχει τὴν ἄρρητον γένεσιν. Ἀπὸ γὰρ
 τῆς μητρὸς τῶν ὄλων τῆς πρώτης τετράδος, ἐν θυγατρὸς τρόπῳ

toris quoque nomen quod in sermonem cadit, quod quidem Jesus (Ἰησοῦς)
 sex litterarum est; illud autem quod omnem sermonem superat, singulis
 litteris supputatis, viginti quatuor litterarum est, et Christus Filius Dei
 duodecim. Quod autem in Christo inenarrabile, litterarum triginta est, it-
 idem litteris quæ in singulis elementis insunt numeratis. Christus enim octo
 elementis constat; χεῖ quidem tria continet et ῥῶ duo, et εἰ duo et *iota* qua-
 tuor et *sigma* quinque et *tau* tria, et *ou* duo et *san* tria. Sic nomen inenar-
 rabile Christi dicunt triginta elementis constare. Atque hac ratione ipse se
 dicit α et ω, indicans *περιστεράν*, id est columbam, cujus numerus est unum
 et octingenta.

51. At vero Jesus inenarrabilem ortum hunc habet. Etenim ex prima illa
 rerum omnium parente quaternitate, secunda quaternitas filiae instar pro-

1. τουτέστι τὸν Ἰησοῦν cod. pro τὸ Ἰη-
 σοῦς quæ ex hoc suo loco deturbata infra
 leguntur ante *στοιχείων*. — ὑπάρχειν cod.
 — 1-2. τὸ δὲ ῥητὸν cod.; τὸ δ' ἄρρητον
 B. Iren. Vide infra quomodo ineffabile
 nomen Christi Marcus efflaxerit. Eodem
 modo litteras nominis Ἰησοῦς supputavit.
 — 3. κατὰ ἐγγράμμάτων cod. — 4. Τῷ δὲ
 cod. — 5. [τῶν] addidi. — *στοιχείων ἀριθ-*
μούμενον cod. Miller. Hæc et sequentia
 usque ad Καὶ διὰ, l. 9, desunt in ed. B. Iren.

— 6. χρι cod. pro χεῖ. — 7. τὸ ν cod. pro
 τὸ σάν. — 8. Cf. supra, p. 318, l. 15. —
 9-10. αὐτὸν α καὶ ω ἵνα τὴν περιστεράν
 μηνύσῃ, τοῦτον ἔχοντος τὸν ἀριθμὸν τοῦ-
 του τοῦ ὀρνέου. Edit. B. Iren. — 11.
 ὀκτακόσια ἕν, vide supra, p. 318, l. 4
 sqq. : π nota numeralis significat 80,
 ε 5, ρ 100, ι 10, σ 200, τ 300, ε 5,
 ρ 100, α 1. His additis fiunt 801. Additis
 autem α, id est unum, et ω id est 800,
 fiunt 801.

προῆλθεν ἡ δευτέρα τετράς, καὶ ἐγένετο ὀγδοάς, ἐξ ἧς προῆλθεν ἡ δεκάς · οὕτως ἐγένετο (ιῆ) δεκαοκτώ. Ἡ οὖν δεκάς ἐπισυνελθοῦσα τῇ ὀγδοάδι, καὶ δεκαπλασίονα αὐτὴν ποιήσασα, τὸν τῶν ὀγδοήκοντα [προεβίβασεν ἀριθμὸν · καὶ τὰ ὀγδοήκοντα] πάλιν δεκαπλασιάσασα, τὸν τῶν ὀκτακοσίων ἀριθμὸν ἐγέννησεν, ὥστε εἶναι τὸν 5 ἅπαντα τῶν γραμμάτων ἀριθμὸν ἀπὸ ὀγδοάδος εἰς δεκάδα προελθόντα, ἡ καὶ π̄ καὶ ω̄, ὃ ἐσὶν Ἰησοῦς · τὸ γὰρ Ἰησοῦς ὄνομα κατὰ τὸν ἐν τοῖς γράμμασιν ἀριθμὸν, ἐσὶν ὀκτακόσια ὀγδοηκονταοκτώ. Καὶ τὸ ἀλφάβητον δὲ τὸ Ἑλληνικὸν ἔχει μονάδας ὀκτώ [καὶ δεκάδας ⁽²¹⁵⁾ ὀκτώ], καὶ ἑκατοντάδας ὀκτώ, τὴν τῶν ὀκτακοσίων ὀγδοη- 10 κονταοκτώ ψῆφον ἐπιδεικνύοντα, τουτέστι τὸν Ἰησοῦν ἐκ πάντων τῶν συνεστώτων ἀριθμῶν. Καὶ διὰ τοῦτο α καὶ ω ὀνομάζεσθαι αὐτόν, τὴν ἐκ πάντων γένεσιν σημαίνοντα.

52. Περὶ δὲ τῆς τούτου δημιουργίας οὕτως λέγει · Ἀπὸ τῆς τετράδος τῆς δευτέρας δυνάμεις ἀπορρῦείσας δεδημιουργηκέναι τὸν ἐπὶ 15

cessit, atque ogdoas effecta est. Ex ea decas prodiit. Sicque decas et deinde octodecim exstitit. Decas porro cum ogdoade juncta, eamque decuplans, octogenarium numerum peperit, rursusque octogenarium in decem ducens octingentesimum numerum procreavit, ut sit universus litterarum numerus ab octonario in decadem progrediens octo et octoginta et octingenti, quod quidem est Ἰησοῦς : hoc enim nomen, si litterarum numerum ineas, efficit octingenta et octoginta octo. . . Græcorum etiam alphabetum unitates octo, decurias octo totidemque centurias continet, quæ octingentorum octoginta octo numerum edunt, hoc est Ἰησοῦν ex omnibus numeris constantem; ob idque α et ω eum nuncupari, ut ipsius ex omnibus ortus significetur.

52. At vero de creatione ejus sic loquitur : Ex secunda quaternitate virtutes

1. προῆλθεν cod. — 2. οὕτως ἐγένετο δεκάς καὶ ὀγδοάς ed. B. Iren. — ἰῶτα εἶτα δεκαοκτώ cod. pro ἰῶτα ἦτα; δεκαοκτώ glossa est. Hæc Mill. sic edidit : δέκα εἶτα δεκαοκτώ. — ἐσὶν συνελθοῦσα cod.; ἐσὶε pro ἐπὶ. — 4. Quæ uncis inclusa sunt ex ed. B. Iren. restit. — 4-5. δεκαπλασιάζαντα cod. — 5. ἐγέννησαν cod. — 6. ἀπὸ ὀγδοάδα cod. — 6-7. προσελθόντα cod. Mill. Vide supra προῆλθεν. — 7. Ante ἡ

cod. habet εἶναι, quod delendum erat; ἦτα pro ἦ cod.; nonnulla ed. B. Iren. addit. Cf. l. I, c. xv, § 9. — 9 sqq. Cum his cf. quæ leguntur in *Corp. inscr. Græc.* n° 3544 et sqq. n° 5113, 5119, etc. — 9-10. Uncis inclusa addidit Mill. — 11. ἐπιδεικνύον Dunck. — 12. συνεστώτα τῶν Dunck. — καὶ ω ex ed. B. Iren. restit. — 13. Hic nonnulla desunt quæ leguntur in ed. B. Iren. — 15. ἀπορρῦεῖσα δεδημιουργηκέναι cod.

γῆς φανέντα Ἰησοῦν, καὶ τοῦ Λόγου τὸν τόπον ἀναπεπληρωκέναι
τὸν ἄγγελον Γαβριήλ, τῆς δὲ Ζωῆς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τοῦ δὲ Ἄν-
θρώπου τὴν τοῦ Ὑψίστου δύναμιν, τῆς δὲ Ἐκκλησίας τὴν Παρθένον.
Οὕτως ὁ κατ' οἰκονομίαν διὰ τῆς Μαρίας γενεσιουργεῖται παρ' αὐτῷ
5 ἄνθρωπος. Ἐλθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς τὸ ὕδωρ, κατελθεῖν εἰς αὐτόν, ὡς
περιστεράν, τὸν ἀναβαίνοντα ἄνω, καὶ πληρῶσαι τὸν δωδέκατον
ἀριθμὸν· ἐν ᾧ ὑπάρχει τὸ σπέρμα τούτων, τῶν συγκατασπαρέντων
αὐτῷ καὶ συγκαταβάδων καὶ συναναβάδων. Ταύτην δὲ τὴν δύνα-
μιν τὴν καταβάσαν εἰς αὐτόν, φησὶν, εἶναι τοῦ πληρώματος σπέρμα
10 ἔχον ἐν ἑαυτῷ καὶ τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱόν, τὴν τε διὰ τούτων γι-
νωσκομένην ἀνονόμαστον⁽²¹⁶⁾ δύναμιν τῆς Σιγῆς, καὶ τοὺς ἅπαντας
Αἰῶνας. Καὶ τοῦτο εἶναι τὸ Πνεῦμα τὸ ἐν αὐτῷ, φωνῆσαν διὰ τοῦ
σλόματος τοῦ Υἱοῦ, τὸ ὁμολογήσαν ἑαυτὸ υἶδν ἀνθρώπου, καὶ φα-
νερῶσαν τὸν Πατέρα, κατελθὼν μέντοιγε εἰς τὸν Ἰησοῦν, ἠνώσθαι
15 αὐτῷ. Καθεῖλε μὲν τὸν Θάνατον, φασὶν, ὁ ἐκ τῆς οἰκονομίας Σωτήρ,

emanantes Jesum eum qui in terra apparuit produxerunt; et quidem Verbi
locum supplevisse angelum Gabriel; Vitæ, Spiritum Sanctum; Hominis, Al-
tissimi virtutem; Ecclesiæ, Virginem. Sic nimirum apud eum is homo qui ex
dispensatione exstitit per Mariam in ortum editus est. Quum autem ad
aquam sese contulisset, in ipsum columbæ instar descendisse illum ait qui
ad supera sese receperat, ac duodecimum numerum expleverat, in quo ine-
rat semen eorum, qui una cum eo sati fuerant, simulque et descenderant
et ascenderant. Hanc porro virtutem quæ descendit super eum Pleromatis
semen esse dicit, habens Patrem et Filium in se, eamque quæ per eos agno-
scitur innominabilis esse Silentii virtutem, cunctosque Æonas. Atque hunc
esse Spiritum illum in eo manentem qui locutus est per os Filii seque homi-
nis filium confessus est et Patrem patefecit; quique in Jesum descendit ipsi-
que copulatus est. Ac mortem, inquit, de medio sustulit ille ex dispensatione

1. τοῦτον cod. pro τὸν τόπον. — 2. Conf. B. Luc. Evang. I, 26-38. — 3. τοῦ Υἱοῦ edit. pro τοῦ Ὑψίστου. — τὸν δὲ τῆς Ἐκκλησίας τόπον ἢ Παρθένος ἐπέδειξεν ed. B. Iren. — 4. αὐτῶν cod. Mill. Hic nonnulla prætermitta in cod. quæ sunt in ed. B. Iren. — 6. πληρώσαντα cod. Mill. Dunck. Legend. πληρῶσαι. — 9. σπέρμα,

quod in cod. deest, ex ed. restitutum. — 12. καὶ τοῦτ' εἶναι τὸ Πνεῦμα τὸ λαλήσαν διὰ τοῦ Ἰησοῦ ed. B. Iren. — ἐφασαν cod. pro φωνῆσαν. — 13. ἑαυτὸν cod. Millerus, Dunckerus, pro ἑαυτὸ. — 14-15. ἠνώσθαι δ' αὐτῷ. Καὶ καθεῖλε ed. B. Iren. — 15. ὁ ἐκ οἰκονομίας cod.; ἐκ τῆς edit. B. Iren.

ἐγνώρισε δὲ τὸν Πατέρα Χριστὸν Ἰησοῦν. εἶναι οὖν τὸν Ἰησοῦν ὄνομα μὲν τοῦ ἐκ τῆς οἰκονομίας Ἀνθρώπου λέγει, τεθεῖσθαι δὲ [εἰς] ἔξομοίωσιν καὶ μόρφωσιν τοῦ μέλλοντος εἰς αὐτὸν κατέρχεσθαι Ἀνθρώπου, ὃν χωρήσαντα αὐτὸν ἐσχηκέναι αὐτὸν τὸν Ἄνθρωπον, αὐτὸν τὸν Λόγον, αὐτὸν τὸν Πατέρα καὶ τὸν Ἄρρητον, καὶ τὴν 5 Σιγὴν καὶ τὴν Ἀλήθειαν, καὶ Ἐκκλησίαν καὶ Ζωὴν.

53. Ταῦτα μὲν οὖν πρόδηλα εἶναι πᾶσιν ἐλπίζω τοῖς ὑγιαίνοντα νοῦν κεκτημένοις ὄντα ἄκυρα καὶ μακρὰν τῆς κατὰ Θεοσέβειαν γνώσεως, ὄντα μέρη ἀστρολογικῆς ἐφευρέσεως καὶ ἀριθμητικῆς Πυθαγορείου, καθὼς οἱ φιλομαθεῖς εἴσεσθε, ἐν τοῖς προμεριμνη- 10 θεῖσιν ἡμῖν ἐκκειμένων τούτων τῶν δογμάτων. Ἴνα δὲ σαφέστερον τούτους ἐπιδείξωμεν οὐ Χριστοῦ μαθητάς, ἀλλὰ Πυθαγόρου, καὶ τῶν περὶ τὰ μετέωρα τῶν ἀστρῶν ἀπ[ει]λημμένων, ὅσα ἐπιτομῇ δυνατὸν ἔσιν ἐκθήσομαι. Λέγουσι⁽²¹⁷⁾ γὰρ ταῦτα ἐκ μονάδος καὶ 15 δυάδος τὰ ἕλα συνεσίαναι, καὶ ἀπὸ μὲν μονάδος ἕως τῶν τεσσάρων

Servator, Patrem autem Jesum Christum esse cognovit (spiritum); proinde Jesum nomen esse illius qui est ex dispensatione Homo docet; positum autem fuisse ad exprimendam Hominis illius qui in eum descensus erat similitudinem ac formationem; quem quidem postquam excepit, simul habuit et ipsum Hominem et Verbum et Patrem et Inenarrabilem et Silentium, et Veritatem et Ecclesiam et Vitam.

53. Hæc quidem dogmata clarius liquido videbunt, ut spero, omnes qui mentem sanam habent et inania esse et vacua scientia quæ est secundum religionem, depromptaque ex astrologicis inventionibus et ex pythagorica numerorum arte, ut vos doctrinæ studiosi homines cognoscetis ex eorum placitis quæ memoravimus et exposuimus. Ut vero liquidius appareat eos non Christi discipulos esse sed Pythagoræ, ea quoque placita quæ de meteoris astrorum ab illo receperunt, quæ breviter exponi possunt, exponemus. Dicunt ex unitate et binario omnia coagmentata esse, quæ ab unitate usque

2. [εἰς] quod deest in cod. ex ed. restitutum. — 4. ὃν χωρήσαντα ἐσχηκέναι αὐτόν. Αὐτόν τε εἶναι τὸν Ἄνθρωπον cod. ex ed. emendata. — 10-11. προμεριμνηθεῖσιν cod. — 12. οὐχὶ μαθητάς cod. — 13. τῶν ἀστρῶν] Legendum forsitan τῶν

ἀριθμῶν. Conf. sqq. Λέγουσι γὰρ ταῦτα ἐκ μονάδος κ. τ. λ. — Mill. conj. ἀπὸ τούτου εἰλημμένων. In hoc codicis loco duo vel tres litteræ tantum desunt. Legendum suspicor ἀπειλημμένων. — ἐπὶ τὸ μή cod. — 15. συνεσίαναι ed. B. Iren.

ἀριθμοῦντες, οὕτως γεννῶσι τὴν δεκάδα. Πάλιν δ' αὖ [ἦ] δυὰς προελ-
 θοῦσα ἕως τοῦ ἐπίσημου, οἶον δύο καὶ τέσσαρα καὶ ἕξ τὴν δωδε-
 κάδα ἀπέδειξε. Καὶ πάλιν ἀπὸ τῆς δυάδος [ὁμοίως] ἀριθμούντων
 ἡμῶν ἕως τῶν δέκα ἢ τριακοντάς ἀνεδείχθη, ἐν ἧ ὄγδοας καὶ δεκάς
 5 καὶ δωδεκάς. Τὴν οὖν δωδεκάδα διὰ τὸ ἐπίσημον ἐσχηκέναι συνεπα-
 κολουθῆσαν αὐτῇ τὸ ἐπίσημον πάθος [λέγουσι·] καὶ διὰ τοῦτο περὶ
 τὸν δωδέκατον ἀριθμὸν τοῦ σφάλματος γενομένου, τὸ πρῶτον
 ἀποσκιρτήσαν πεπλανῆσθαι. Ὁμοίως δὲ καὶ ἐκ τῆς δεκάδος· καὶ ἐπὶ
 τούτῳ τὴν δραχμὴν λέγουσιν, ἣν ἀπολέσασα γυνὴ ἄψασα λύχνον
 10 ἐζήτει, τὴν τε ἐπὶ ἐνὶ πρῶτῳ ἀπώλειαν, καὶ τὴν τῶν ἐνενηκοντα
 ἐννέα συντιθέντες ἑαυτοῖς ἀριθμοὺς μυθεύουσιν ὡς τῶν ἑνδεκα ἐπι-
 συμπλεκόμενων τοῖς ἐννέα ποιεῖν τὸν τῶν ἐνενηκοντα ἐννέα ἀριθμὸν,
 καὶ τούτου χάριν λέγεσθαι τὸ ἀμὴν, περιέχον ἀριθμὸν ἐνενηκοντα

ad quaternarium numerantes, ad hunc modum decadem gignunt. Rursus
 autem dualitas ab ea progressa usque ad senarium, hoc est duo et quatuor
 et sex, duodecadem effecerunt. Ac rursus si a dualitate ad denarium usque
 numeremus, exstitit tricenarius in quo ogdoas et decas et duodecas conti-
 nentur. Itaque duodecadem, quod asseclam senarium habuerit, senarii ra-
 tione passionem vocant, ob eamque causam, quia circa duodenarium nume-
 rum error contractus sit, ovem abscississe atque aberrasse. Similiter etiam de
 decade loquuntur et de drachma quam mulier, postquam perdiderat, accensa
 lampade quæsit; et eodem modo disserunt de perdita ove una parabolam-
 que de nonaginta novem ovibus, numeris inter se conjunctis effutiunt dicentes
 undecim novies multiplicatum efficere nonaginta novem, cujus quidem nu-
 meri causa pronuntiarī *amen* quod numerum nonaginta novem continet. Aliam

1. Plura leguntur in ed. B. Iren. quæ
 noster omittit. [ἦ] additum ex ed. — 3.
 ἐπέδειξε cod. — [ὁμοίως] ex ed. additum.
 — 4-5. ἐν ἧ ὀκτώ, καὶ δέκα, καὶ δώδεκα
 edit. — 5-6. συνεπηκολούθησεν cod.; διὰ
 τὸ συνεπακολουθήσασαν ed. B. Iren. —
 6. Post πάθος edit. habet λέγουσι. — Ad
 hæc dilucidanda Massuetus conjecit: a
 duodenario numero abstracto semel epi-
 semo, qui quidem in litterarum numera-

lium ordinem non venit, superesse unde-
 cim litteras duntaxat; hinc in duodecade
 πάθος, seu defectum unius litteræ. — 8.
 Subauditur σφάλμα γενέσθαι. B. Iren. ed.
 habet: τῷ αὐτῷ τρόπῳ καὶ ἀπὸ τῆς δωδε-
 κάδος ἀπόσλασιν μίαν δύναμιν ἀπολω-
 λέναι μαντεύονται καὶ ταύτην εἶναι τὴν
 γυναῖκα. — 8-9. τούτων cod.; ἐπὶ τούτῳ
 Mill. conj. — 9. δραχμὴν λέγουσιν, ἣν
 cod. — 11. ἑαυτοῦ cod. Mill.

έννεά· ἄλλον δὲ ἀριθμὸν οὕτω λέγουσι τὸ ἦτα σιοιχεῖον σὺν τῷ ἐπισήμῳ ὀγδοάδα εἶναι ἀπὸ τοῦ ἄλφα [έν] ὀγδὼ κείμενον τόπῳ, εἶτα πάλιν ἄνευ τοῦ ἐπισήμου ψηφίζοντες τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν τῶν σιοιχείων, καὶ συντιθέντες μέχρι τοῦ ἦτα, τὸν τριάκοντα ἀριθμὸν ἐπιδεικνύουσιν.⁽²¹⁸⁾ Ἀρξάμενος γὰρ τις ἀπὸ τοῦ ἄλφα ἕως τοῦ ἦτα τὸν ἀριθμὸν τῶν σιοιχείων, ὑπεξαιρούμενος τὸν ἐπίσημον, εὐρήσει [τὸν τῶν] τριάκοντα ἀριθμὸν. Ἐπεὶ οὖν ἐκ τῶν τριῶν δυνάμεων ἦνται ὁ τῶν τριάκοντα ἀριθμὸς [τρὶς] αὐτὸς γενόμενος τὰ ἐνενηκοντα ἐποίησε· τρὶς γὰρ τριάκοντα ἐνενηκοντα [καὶ αὐτὴ δὲ ἡ τριάς ἐφ' ἑαυτῆς συντεθεῖσα έννεά ἐγέννησεν]. Οὕτως ἡ ὀγδοὰς τὸν τῶν ἐνε- 10 νήκοντα έννεά ἀπεκύησεν ἀριθμὸν, ἐκ πρώτης ὀγδοάδος καὶ δεκάδος καὶ δωδεκάδος, ἥς ποτὲ μὲν εἰς ὀλόκληρον συναγόντες τὸν ἀριθμὸν, ποιοῦσι τριακοντάδα, ποτὲ δὲ τὸν δωδέκατον ὑφαιρούντες ψηφίζουσιν ένδεκα· ὁμοίως καὶ τὸν δέκατον ποιοῦσιν έννεά· ταῦτα δὲ ἐπισυμπλέκοντες καὶ δεκαπλασιάσαντες, ἀριθμὸν ἐπιτελοῦσι τῶν 15

vero numerum hoc modo esse volunt, nempe elementum η additum senario ogdoadem esse, utpote a prima littera octavo loco sitam : ac rursus postea absque senarii nota elementorum ipsorum numerum subducentes, eaque usque ad η copulantes, tricenarium edunt. Etenim qui ab α auspicatus in η desierit per elementorum numerum, dempta senarii nota, tricenarium numerum reperiet. Quoniam igitur tricenarius numerus ex tribus virtutibus compactus est, ter in se ductus nonaginta efficit. Ter enim triginta nonaginta sunt, et ipsa autem trias in se composita novem generavit. Sic ogdoas numerum nonaginta novem efficit ex prima ogdoade et ex decade et duodecade. Hos autem numeros aliquando in unum cogentes efficiunt tricenarium ; aliquando duodecimum subducentes supputant undecim, et similiter decem convertunt in novem. Hæc vero multiplicantes et decuplantes faciunt

2. Edit. post εἶναι habet Θέλουσιν. — [έν] addit. Mill. — 4. ἐπισυνθέντες edit. B. Iren. — τὴν τριακοντάδα edit. B. Iren. — 5-6. ἀπὸ τοῦ ἄλφα, καὶ τελευτῶν εἰς τὸ η, τῷ ἀριθμῷ τῶν σ. edit. B. Iren. — 6-7. [τὸν τῶν] ex edit. — Ib. Ad hæc expli-

canda plura addit Marcus quæ auctor noster omisit. — 8. Addidit [τρὶς] Mill.; τρεῖς αὐτός edit. B. Iren. — 9-10. Uncis inclusa, quæ huic loco necessaria videntur, addidi ex ed.

ἐνενηκοντα ἐννέα. Ἐπειδὴ δὲ ὁ δωδέκατος Αἰὼν καταλείψας [τοὺς
 ἄνω] ἑνδεκα καὶ ἀποστὰς κάτω ἐχώρησε, Φάσκουσι κατάλληλον καὶ
 τοῦτο. Ὁ γὰρ τύπος τῶν γραμμάτων διδάσκει· ἑνδέκατον γὰρ τῶν
 γραμμάτων κεῖσθαι τὸ λ, ὃ ἐστὶν ἀριθμὸς τῶν τριάκοντα, κεῖσθαι
 5 [δ'] αὐτὸ κατ' εἰκόνα τῆς ἄνω οἰκονομίας, ἐπειδὴ ἀπὸ τοῦ ἄλφα,
 χωρὶς τοῦ ἐπισήμου, αὐτῶν τῶν γραμμάτων ὁ ἀριθμὸς ἕως τοῦ λ
 συντεθειμένος, [κατὰ] τὴν παραύξισιν τῶν γραμμάτων σὺν αὐτῷ
 τῷ λ τὸν ἐνενηκονταεννέα ποιεῖται ἀριθμὸν. Ὅτι δὲ τὸ λ ἑνδεκάτω
 κείμενον [ἐν] τόπῳ, ἐπὶ τὴν τοῦ ὁμοίου αὐτῷ κατῆλθε ζήτησιν, ἵνα
 10 ἀναπληρώσῃ⁽²¹⁹⁾ τὸν δωδέκατον ἀριθμὸν, καὶ εὐρὸν αὐτὸν ἐπληρώθῃ,
 φανερόν εἶναι ἐξ αὐτοῦ τοῦ σχήματος τοῦ στοιχείου. Τὸ γὰρ λάμβδα
 ὡσπερ ἐπὶ τὴν τοῦ ὁμοίου αὐτῷ ζήτησιν παραγενόμενον, καὶ εὐρὸν
 ἀναρπάσαν τε, τὴν τοῦ δωδεκάτου ἀνεπλήρωσε χώραν τοῦ Μ στοι-
 χείου, ἐκ δύο λάμβδα συγκειμένου· διὸ δὴ καὶ φυγεῖν αὐτοὺς διὰ
 15 τῆς γνώσεως τὴν τῶν ἐνενηκονταεννέα χώραν, τουτέστι τὸ ὑστέ-

numerum nonaginta novem. Quoniam vero duodecimus Æon postquam
 undecim sursum reliquit et abscedens deorsum venit, dicunt et illud litte-
 ris esse congruum. Quod quidem forma litterarum significat : undecimam
 enim litterarum esse λ, qui tricenarius numerus est, atque ad supernæ dis-
 pensationis imaginem collocatam esse, quandoquidem ab α, si senarii no-
 tam exceperis, litterarum numerus usque ad λ compositus, juxta earum
 incrementum adjuncta λ nonum ac nonagenarium numerum efficit. Quod
 autem λ, quæ ordine undecima est, ad æqualis suæ investigationem descen-
 derit, ut duodenarium numerum absolveret, eoque invento expleta sit, per-
 spicuum esse ex ipsa figura hujusce elementi. Lambda enim quum advenerit
 quasi ad investigationem alterius sibi æqualis, illudque invenerit et arri-
 puerit, duodenarium numerum implevit locum tenens elementi M quod ex
 duobus Λ formatum est. Ex quo etiam effici ut ipsi nonagenarii noni locum,
 hoc est defectum, sinistræ manus typum per cognitionem fugiant, unum

1-2. [τοὺς ἄνω] addidi ex ed. — 4. Ed. B. Iren. habet κεῖται. Legisse videtur ve-
 tus interpres κεῖσθαι. — 5. [δ'] supplevit
 Mill. — καὶ κατ' εἰκόνα κεῖσθαι τῆς edit. B.
 Iren. — 7. συντιθέμενος, κατὰ τὴν π. ed.
 — 8. Ed. post λ habet τὸν τῶν. — ἐν δε-

κάτω cod. Miller. ex edit. correctum. —
 10. εὐρῶν cod. — 11. λάβδα cod. — 12-
 13. εὐρὸν, καὶ εἰς ἑαυτὸν ἀρπάσαν αὐ-
 τὸν, τὴν τοῦ ed. B. Iren.; καὶ ἀναρπάσαν
 Dunck. — 14. διὸ καὶ Φεύγειν αὐτοῦ ed.
 B. Iren.

ρημα, τύπον ἀριστερᾶς χειρός, μεταδιώκειν δὲ τὸ ἐν, ὃ προστεθὲν τοῖς ἐνενηκονταεννέα, εἰς τὴν δεξιὰν αὐτοὺς χεῖρα μετεσκευάσθαι.

54. [Κατεσκευάσθαι δὲ] διὰ τῆς μητρὸς λέγουσι πρῶτον μὲν τὰ τέσσαρα στοιχεῖα, ἃ φησιν πῦρ, ὕδωρ, γῆν, ἀέρα, εἰκόνα προβεβλησθαι τῆς ἄνω τετραδος· τὰς τε ἐνεργείας αὐτῶν συναριθμοῦντες, 5 οἶον Θερμόν, ψυχρόν, ὑγρόν, ξηρόν, λέγουσιν ἀκριβῶς ἐξεικονίζειν τὴν ὕδαδα. Ἐξῆς ἰ δυνάμεις οὕτω καταριθμοῦσιν, ἐπὶ δὲ σώματα κυκλοειδῆ, ἃ καὶ οὐρανούς καλοῦσιν· ἔπειτα τὸν περιεκτικὸν αὐτῶν κύκλον, ὃν καὶ ὕδαον οὐρανὸν ὀνομάζουσι· πρὸς δὲ τούτοις ἡλίον τε καὶ σελήνην· καὶ ταῦτα ἰ ὄντα τὸν ἀριθμόν, εἰκόνας λέγουσιν 10 εἶναι τῆς ἀοράτου δεκάδος τῆς ἀπὸ Λόγου καὶ Ζωῆς· τὴν δωδεκάδα [δὲ μνηύεσθαι] διὰ τοῦ Ζωδιακοῦ κύκλου καλουμένου.⁽²²⁰⁾ Ταῦτα γὰρ δώδεκα ζώδια φανερώτατα τὴν τοῦ Ἄνθρώπου καὶ τῆς Ἐκκλησίας θυγατέρα δωδεκάδα ἀποσκιάζειν λέγουσι. Καὶ ἐπεὶ ἀντεπεζεύχθη, autem consecutentur, quod quidem si ad nonaginta novem accesserit, ad dextram eos manum transferri dicunt.

54. Matre autem formata esse aiunt primum quatuor elementa, quæ ignem, aquam, terram, aerem, dicunt supernæ quaternitatis imaginem emissam fuisse: eorum autem operationes cum eis annumerantes, scilicet caliditatem, frigiditatem, siccitatem et humiditatem, affirmant imaginem ogdoadis plane exhibere: deinde virtutes decem ad hunc modum recensent: septem corpora orbiculari forma prædita quæ etiam cælos appellant. Tum orbem eum cuius complexu illa continentur, quem item octavum cælum nominant. Insuper solem et lunam. Hæc quæ decem numero sunt invisibilis illius decadis quæ a Verbo et Vita prodiit imagines esse contendunt. At vero duodecadem indicari addunt per eum orbem qui Zodiacus appellatur. Per duodecim enim signa duodecadem illam ex Homine et Ecclesia natam adumbrari dicunt. Et quoniam, inquit, velocissimæ universitatis

1. ἀριστερόν cod. — 2. αὐτοῦ cod. Vetus interpr. legebat αὐτοὺς. — μετασκευάσθαι cod.; μετέσθησε ed. — 3. Hæc corrupta in cod. et apud Mill. correxi ex B. Iren. c. xvi, § 2, et c. xviii, § 1. — 4. φασί ed. B. Iren. — 5. τοῖς δὲ ἐνεργείοις αὐτῶ cod. — συναριθμουμένας B. Iren. — 7. ἐξ ἧς cod. ex ed. correctum. — σωμα-

τικά ed.; vet. interpr. legebat σώματα. — 10. ταῦτα μὲν ὄντα cod. — 11-12. Ζωῆς προελθούσης· τὴν δὲ δωδεκάδα μνηύεσθαι ed. B. Iren. — 12. τοῦ καλουμένου κύκλου. Τὰ γὰρ edit. — 14. σκιαγραφεῖν edit. — ἀνεζεύχθη cod. Legendum, ut in ed., ἀντεπεζεύχθη, quum infra habeamus ἀντιταλαντεύων.

Φασί, τῇ τῶν ὄλων ἀνωφορᾶ, ὡκυτάτη ὑπαρχούση, ὃ ὑπερθεν οὐ-
 ρανός, ὃ πρὸς αὐτῷ τῷ κύτει βαρύνων καὶ ἀντιταλαντεύων τὴν
 ἐκείνων ὡκύτητα τῇ ἑαυτοῦ βραδυτῆτι, ὡς ἐν τριάκοντα ἔτεσι τὴν
 περίοδον ἀπὸ σημείου ἐπὶ σημεῖον ποιεῖσθαι, εἰκόνα λέγουσιν αὐ-
 5 τὸν τοῦ Ὄρου τοῦ τὴν τριακοντάνυμον μητέρα αὐτῶν περιέχοντος·
 τὴν σελήνην τε πάλιν τὸν οὐρανὸν ἐκπεριερχομένην ἐν τριάκοντα
 ἡμέραις, διὰ τῶν ἡμερῶν τὸν ἀριθμὸν τῶν Αἰώνων ἐκτυποῦσαν· καὶ
 τὸν ἥλιον δὲ ἐν δώδεκα μηνσὶν ἐκπεριερχόμενον καὶ τερματίζοντα τὴν
 κυκλικὴν αὐτοῦ ἀποκατάσασιν, τὴν δωδεκάδα φανεροῦν· καὶ αὐτὰς
 10 δὲ τὰς ἡμέρας δώδεκα ὥρῶν τὸ μέτρον ἐχούσας, τύπον τῆς κενῆς
 δωδεκάδος εἶναι· καὶ αὐτοῦ δὲ τοῦ Ζωδιακοῦ κύκλου τὴν περίμετρον
 εἶναι μοιρῶν τριακοσίων ἐξήκοντα, ἕκαστον ζώδιον μοίρας ἔχειν
 τριάκοντα. Οὕτω δὴ καὶ διὰ τοῦ κύκλου τὴν εἰκόνα τῆς συναφείας
 τῆς δώδεκα πρὸς τριάκοντα τετηρῆσθαι λέγουσιν· ἔτι μὴν καὶ

desuper conversioni oppositum est, cæteris orbibus sublimius cælum, quod
 propria mole gravans illorum celeritatem tarditate sua moderatur : ita ut
 ipsum trigesimo quoque anno conversionem suam a signo ad signum con-
 ficiat; que de causa Hori qui illorum matrem triginta nominibus præditam
 continet, figuram esse aiunt. Lunam rursus cælum suum triginta diebus
 peragrantem, per hos dies numerum triginta Æonum expressisse. Quin
 solem quoque duodecim mensibus orbem suum obeuntem, circularemque
 suam in integrum restitutionem (ut ita dicam) terminantem, per duode-
 cim menses duodecadem aperte demonstrare. Dies item qui duodecim ho-
 rarum spatio definiuntur, inanis duodecadis figuram habere. Atque ipsius
 etiam Zodiaci ambitum esse trecentorum sexaginta graduum : quodlibet
 enim signum triginta gradus habere. Eodemque modo per circulum, con-
 junctionis illius quæ inter duodecim et triginta existit, imaginem servatam

1. ἀναφορᾶ cod.; φορὰν edit. Legendum ἀνωφορᾶ vel φορᾶ. — 1-2. οὐπερ ὁ χρόνος edit. — 3. ἐκείνων edit.; ἐκείνου cod. — ὡςτε αὐτὸν ἐν edit. — 6. ἐκπεριερχομένην cod. Mill. — ἐν deest in ed. B. Iren. — 7. τῶν τριάκοντα Αἰώνων ἐκτυποῦν ed. — 9. Edit. post ἀποκατάσασιν habet διὰ

τῶν δώδεκα μηνῶν, τὴν δωδεκάτην φανεράν. Grabius legebat δωδεκάδα. — 10. Edit. φαινῆς habet pro κενῆς. Vetus interpr. legebat οὐ φαινῆς. — 11. Nonnulla addita sunt in edit. B. Iren. — 12. ἔχει edit. Vetus interpres legebat ἔχειν. — 14. τετηρῆσθαι edit.; μετρῆσθαι cod.

τὴν γῆν εἰς δώδεκα ⁽²²¹⁾ κλίματα διηρῆσθαι φάσκοντες, καὶ καθ' ἓν ἕκαστον κλίμα, ἀνὰ μίαν δύναμιν ἐκ τῶν οὐρανῶν κατὰ κάθετον ὑποδεχομένην, καὶ ὁμοούσια τίκτουσαν τέκνα τῇ καταπεμπούσῃ κατὰ τὴν ἀπόρροϊαν δυνάμει, τύπον εἶναι τῆς ἄνω δωδεκάδος.

55. Πρὸς δὲ τούτοις Ξελήσαντά [Φασι] τὸν Δημιουργὸν τῆς ἄνω 5
ὀγδοάδος τὸ ἀπέραντον καὶ αἰώνιον καὶ ἀόριστον καὶ ἄχρονον μιμή-
σασθαι, καὶ μὴ δυνηθέντα τὸ μόνιμον αὐτῆς καὶ τὸ αἰδίων ἐκτυπῶ-
σαι, διὰ τὸ καρπὸν αὐτὸν εἶναι ὑπερήματος, εἰς τοῦτο χρόνους καὶ
καιροὺς, ἀριθμοὺς τε πολυτετεῖς πρὸς τὸ αἰώνιον αὐτῆς τεθεῖσθαι,
οἰόμενον ἐν τῷ πλήθει τῶν χρόνων μιμήσασθαι αὐτῆς τὸ ἀπέραντον. 10
Ἐνταῦθα δὲ λέγουσιν, ἐκφυγούσης αὐτὸν τῆς ἀληθείας, ἐπηκολουθη-
κένοι τὸ ψεῦδος· καὶ διὰ τοῦτο πληρωθέντων τῶν χρόνων, κατά-
λυσιν λαβεῖν αὐτοῦ τὸ ἔργον.

56. Ταῦτα μὲν οὖν οἱ ἀπὸ τῆς Οὐαλεντίνου σχολῆς περὶ τε τῆς

esse adstruunt. Quin ipsam quoque terram in duodecim climata divisam dicentes et in unoquoque climate unamquamque virtutem ex caelis ad perpendicularum suscipere et similes generantem foetus ei virtuti quæ demiserit distillationem, typum esse supernæ duodecadis.

55. Ad hæc Demiurgum aiunt, quum in animo haberet supernæ ogdoadis infinitatem, æternitatem, interminatamque ac temporis expertem naturam imitari, nec, quia ex defectu ortus erat, ipsius perfectionem et æternitatem exprimere potuisset, ob hanc rationem æternitatem ipsius in tempora et temporum articulos, ingentesque annorum numeros deposuisse, quod videlicet numerosa temporum copia infinitatem eam sese imitando consequi existimaret. Hic porro quum veritas ei velut de manibus elapsa esset, subsecutum fuisse mendacium dicunt : ob eamque causam expletis temporibus fore, ut opus ipsius intreat.

56. Hujusmodi sunt quæ Valentini discipuli de creatione et de mundo

1. Pro τὴν γῆν quod est in edit. cod. habet τὴν αὐτήν. — ἀνηρτῆσθαι cod.; διηρῆσθαι edit. — 2. ἀνὰ μίαν deest in edit. — καθ' ἕκαστον cod.; κάθετον edit. — 3. εἰοικότα edit.; καὶ ὁμοίωμα cod.; καθ' ὁμοίωμα Dunckerus. Legendum ὁμοούσια. — 4. κατὰ deest in edit. ubi ὑπόρ-

ροϊαν. — δύναμιν cod.; δυνάμει edit. — 5. [Φασι] ex edit. addidi. — 7. ἄνωμον cod.; τὸ μόνιμον edit. — 8. τοῦτο deest in edit. — 10. γενόμενον μὲν οὖν cod.; οἰόμενον edit. — ἀόρατον cod.; ex edit. corr. — 11-12. ἐπικολουθηκένοι cod.

κτίσεως καὶ περὶ τοῦ παντὸς λέγουσιν, ἐκάστοτε καινότερα ἐπιγεν-
 νῶντες, καὶ τοῦτο καρποφορίαν νομίζουσιν, εἴ τις μείζον ὁμοίως
 ἐφευρῶν τερατουργεῖν δόξει, καὶ ἐκ τῶν Γραφῶν ἕκαστα πρὸς τοὺς
 προειρημένους ἀριθμοὺς ἐφευρίσκοντες σύμφωνα κατηγοροῦσι Μω-
 5 σέως⁽²²²⁾ καὶ τῶν προφητῶν, φάσκοντες ἀλληγορικῶς αὐτοὺς τὰ μέ-
 τρα τῶν Αἰῶνων λέγειν, ἃ παρατιθέναι μοι οὐκ ἔδοξεν ὄντα φλυαρὰ
 καὶ ἀσύσπαστα, ἤδη τοῦ μακαρίου πρεσβυτέρου Εἰρηναίου δεινῶς καὶ
 πεπονημένως τὰ δόγματα αὐτῶν διελέγξαντος, παρ' οὗ καὶ [τὰ]
 αὐτῶν ἐφευρήματα [εἰλήφαμεν] ἐπιδεικνύντες αὐτοὺς, [ἐκ τῆς] Πυ-
 10 θαγορείου φιλοσοφίας καὶ ἀστρολόγων περιεργίας ταῦτα σφετε-
 ρισαμένους, ἐγκαλεῖν Χριστῷ, ὡς ταῦτα παραδεδωκότι. Ἄλλ' ἐπεὶ
 ἱκανῶς νομίζω καὶ τὰ τούτων φλυαρὰ δόγματα ἐκτεθεῖσθαι, σαφῶς
 τε ἐπιδεδεῖχθαι τίνων εἶεν μαθηταὶ Μάρκος τε καὶ Κολάρβασος,
 οἱ τῆς Οὐαλεντίνου σχολῆς διάδοχοι γενόμενοι, ἴδωμεν τί λέγει καὶ
 15 Βασιλείδης.

dicunt, semper inaniora gignentes, illudque lucro addunt si quis majora
 hujusmodi portenta excogitare et edere videbitur. Atque ex Scripturis cuncta
 ad numeros supra explicatos accommodantes similia dicunt de Mose pa-
 riter et prophetis, prætenduntque eos allegorice descripsisse Æonum mo-
 dos. Quæ quidem apponere non libuit, quod inania et infirma sint; præ-
 terea placita eorum jam beatus Irenæus presbyter graviter et accurate
 confutavit. Ex quo illorum inventa selegimus et arguimus eos pythagoricæ
 philosophiæ et astrologiæ artis dogmata sua propria effecisse et eadem
 Christo attribuisse quasi ab illo tradita. Sed quum arbitror sufficienter eorum
 inepta placita exposita esse et perspicue demonstratum quorum sint disci-
 puli Marcus et Colarbasus, qui scholæ Valentini successores fuerunt, videa-
 mus quid dicat Basilides.

1. κενώτερα cod. Mill. Lege καινότερα.
 — 2. μείζον ὁμοίως cod. Mill. qui ea in
 vitio cubare dicit. Bunsenius legit μείζο-
 νας Αἰῶνας. — 5. ἀλληγορικῶς cod. —
 6. ἔδοξε τὰ φλύαρα cod. — 8. πεπονημέ-
 νως τὰ cod. Natum ex correcto πεπόνη-
 μένος Millerus. — 8-9. Miller. conjicit:
 καὶ οὐκ αὐτῶν ἐφευρήματα ἐπιδεικνύντος,

ἀλλ' ἐκ Πυθ. sed perperam, nam B. Iren.
 de Pythagora nullum verbum facit. —
 [τὰ]... [εἰλήφαμεν]... [ἐκ τῆς], quæ
 deerant, restitui; παρελήφαμεν Dunck.;
 μετελήφαμεν Bunsen. — 11. ὡς ταῦτα
 παραδεδωκένοι cod.; παραδεδωκότι Bun-
 sen. R. Scottus. — 14. λέγειν cod. corr.
 Millerus.

BIBAIION Ζ'.⁽²²³⁾

1. Τάδε ἐνεσίην ἐν τῇ ἐβδόμῃ τοῦ κατὰ πασῶν αἵρέσεων Ἐλέγχου.

2. Τίς ἡ δόξα Βασιλείδου, καὶ ὅτι τοῖς Ἀριστοτέλους δόγμασι καταπλαγείς, ἐξ αὐτῶν τὴν αἵρεσιν συνέσκησε.

3. Καὶ τίνα Σατορνείλος λέγει ὁ Βασιλείδῃ συνακμάσας. 5

4. Πῶς δὲ Μένανδρος ἐπέβαλλετο εἰπεῖν ὑπὸ ἀγγέλων τὸν κόσμον γεγενῆσθαι.

5. Τίς ἡ Μαρκίωνος ἀπόνοια, καὶ ὅτι τὸ δόγμα αὐτοῦ οὐ καινὸν οὐδὲ ἐξ ἀγίων Γραφῶν, ἀλλὰ Ἐμπεδοκλέους τυγχάνει.

6. Πῶς Καρποκράτης ματαιάζει, καὶ αὐτὸς ὑπὸ ἀγγέλων τὰ 10 ὄντα φάσκων γεγενῆσθαι.

7. Ὅτι Κήριβθος μὴδὲν ἐκ Γραφῶν, ἀλλ' ἐκ τῶν Αἰγυπτίους δοξάντων, δόξαν συνεσήσατο.

LIBER VII.

1. Hæc insunt in septimo omnium hæresium refutationis libro.

2. Quæ fuerit Basilidis doctrina et quo modo Aristotelis dogmata valde miratus ex eis hæresim constituerit suam.

3. Quæ doceat Saturnilus qui eodem tempore quo Basilides floruit.

4. Quomodo Menander non dubitaverit dicere ab angelis hunc mundum conditum fuisse.

5. Quæ fuerit Marcionis amentia, et doctrinam illius nec novam esse, nec a sacris Scripturis depromptam, sed ex Empedocle.

6. Quomodo Carpocrates inania proferat dicendo ab angelis creata fuisse omnia quæ sunt.

7. Quo modo Cerinthus nihil ex Scripturis sed ex Ægyptiorum placitis doctrinam suam constituerit.

5. Σατορνείλος cod. — Βασιλείδῃ λέων pro Μένανδρος cod. — ἐπέβαλε τὸ cod. ; ἀκμάσας. Legendum Βασιλείδῃ συνακμά- ἐπέβαλε τῷ conj. Mill. — 8. αὐτὸ cod. — σας. Vide infra, § 28 : Σατορνείλος δὲ τις 12. ἐκγράφων cod. pro ἐκ Γραφῶν. — συνακμάσας τῷ Βασιλείδῃ. — 6. ἀνδρὸς 13. συνεσήσαντο cod.

8. Τίνα τὰ τοῖς Ἐβιωναίοις δοκοῦντα, καὶ ὅτι ἤθεσιν Ἰουδαίκοις μᾶλλον προσέχουσι.

9. ⁽²²⁴⁾ Πῶς καὶ ὁ Θεόδοτος πεπλάνηται, ἃ μὲν τῶν Ἐβιωναίων ἐρανισάμενος, [ἃ δὲ τῶν Γνωστικῶν].

5 10. Καὶ τίνα Κέρδωνι ἔδοξε, καὶ αὐτῷ τὰ Ἐμπεδοκλέους εἰπόντι καὶ κακῶς προβιβάσαντι τὸν Μαρκίωνα.

11. Καὶ πῶς Λουκιανὸς μαθητῆς γενόμενος Μαρκίωνος ἀπηρυθρίασε (μόνος) τὸν Θεὸν βλασφημῆσαι.

10 12. Οὐ καὶ Ἀπελλῆς γενόμενος μαθητῆς, οὐ τὰ αὐτὰ τῷ διδασκάλῳ ἐδογματίσεν, ἀλλὰ ἐκ φυσικῶν δογμάτων κινηθεὶς τὴν οὐσίαν τοῦ παντὸς ὑπέθετο.

α'. Περὶ Βασιλείδου.

13. Πελάγει κλυδωνιζομένῳ ὑπὸ βίας ἀνέμων εἰκότα ὄρωντας

8. Quæ sint Ebionæorum dogmata et quomodo Judæorum moribus præcæteris adhæreant.

9. Quomodo Theodotus erraverit tum ex placitis Ebionæorum collectis quum ex dogmatibus Gnosticorum suam hæresim constituens.

10. Quæ placuerint Cerdoni dogmata Empedoclis repetenti et Marcionem male producenti.

11. Quomodo Lucianus, Marcionis discipulus, non erubuerit et ipse Deum blasphemare.

12. Quem magistrum Apelles secutus non eadem tamen quæ didicit edocuit, sed ex physicis dogmatibus supposuit esse universi mundi substantiam.

1. BASILIDES.

13. Considerantes hæreticorum dogmata, quæ fluctibus Oceani violentia

3-4. E vocabulis ἃ μὲν liquet ἃ δὲ et cætera deesse. Conf. infra (c. xxxv), quæ noster de Theodoto scripsit: «Χριστὸν ἐκ τῆς τῶν Γνωστικῶν καὶ «Κηρίνου καὶ Ἐβίωνος σχολῆς ἀποσπάσας...» inde quæ desunt restitui. Dunck. male legit τὰ δὲ τοῦ Κηρίνου. Ebionæi enim, ut noster ait, cum Cerintho de

Christo consentiunt (c. xxxiv). — 5. Σακέρδωνι cod. Mill. Conf. infra, c. xxxvii. — 8. μόνος cod.; ὁμοίως Duncker. Sed forsitan μόνος natum ex terminatione vocabuli γενόμενος suprapositi et delendum. — ἐβλασφήμησεν cod.; βλασφημῆσαι conj. Mill. — CAP. 1, l. 12. ὄρωντες cod.

τὰ τῶν αἰρετικῶν δόγματα, ἐχρῆν τοὺς ἀκροατὰς παραπλεῖν ἐπι-
 ζητοῦντας τὸν εὐδιον λιμένα· τὸ γὰρ τοιοῦτον πέλαιγός ἐστι καὶ
 Φηριῶδες καὶ δύσβατον, ὡς εἰπεῖν τὸ Σικελιωτικόν, ἐν ᾧ μυθεύεται
 Κύκλωψ, καὶ Χάρυβδις, καὶ Σκύλλα καὶ τὸ Σειρήνων
 ὄρος· ὃ διαπλεῦσαι φάσκουσι τὸν Ὀδυσσεῖα Ἑλλήνων οἱ ποιηταί, 5
 πανούργως χρησάμενον τῇ τῶν παροξέων Φηρῶν δεινότητι. Διάφο-
 ρος γὰρ ἢ τούτων ὠμότης πρὸς τοὺς διαπλέοντας ἦν· αἱ δὲ Σειρήνες
 λιγὺ ἄδουσαι καὶ μουσικὸν ἠπάτων τοὺς παραπλέοντας, πείθουσαι
 ἠδεία φωνῇ προσάγειν τοὺς ἀκροωμένους. Τοῦτο μαθόντα φασὶ τὸν
 Ὀδυσσεῖα κατακηρῶσαι τὰς ἀκοὰς τῶν ἐταίρων, ἑαυτὸν δὲ τῷ ξύλῳ 10
 προσδήσαντα παραπλεῦσαι ἀκινδύνως τὰς Σειρήνας κατακούσαντα
 τῆς τούτων ὠδῆς. Ὁ ποιῆσαι τοῖς ἐντυγχάνουσι συμβουλεύω, καὶ
 ἢ τὰ ὧτα κατακηρῶσαντας δι' ἀσθένειαν διαπλεῦσαι τὰ τῶν αἰρέ-
 σεων⁽²²⁵⁾ δόγματα, μηδὲ κατακούσαντας [τὰ] πείθειν εὐκόλως δυνά-
 μενα πρὸς ἠδονήν, ὡς λιγυρὸν ἄσμα Σειρήνων, ἢ ἑαυτὸν τῷ ξύλῳ 15

ventorum agitatis similia sunt, auditores oportebat præternavigare et sere-
 num portum quærere. Illud enim mare est belluis refertum et vix pervium
 ac si dixeris Siculum, in quo effinguntur et Cyclops et Charybdis et Scylla
 et Sirenum collis. Quem præter Ulyssem navigavisse Græcorum poetæ di-
 cunt et callide usum fuisse acerbarum harum ferarum industria. Insignis
 enim sæviebat crudelitas earum in perfretantes; sed Sirenes dulci modula-
 mine canentes eos qui prætervehebantur decipiebant et persuadebant ut ad
 ipsarum vocem appropinquarent qui auscultabant. Ferunt Ulyssem, quum
 hæc cognovisset, cera aures sociorum obturasse et ipsum alligatum malo
 præter Sirenas tuto navigavisse earumque cantus audivisse. Eadem ut fa-
 ciant lectores exhortor, scilicet ut aures suas cera obstruentes propter infir-
 mitatem præternavigent hæreticorum dogmata nec audiant quæ allicere ani-
 mum possent ad voluptatem veluti Sirenarum suavi cantu, vel ut alligati

4. Σκύλλα cod. Inde nonnullæ litteræ
 evanidæ; a est ultima quæ legi potest. An
 nomen Collis Sirenum? vel forsitan legen-
 dum χορός pro ὄρος. — 6. παράξων Φη-
 ρῶν cod.; παραδόξων Φηρῶν susp. Mill.;
 παραξένων Φηρίων Dunck.; ἐμπλάσιων

κηρῶν Ræper. Lego παροξέων, a et o fa-
 cillime confusis in codd. — 9. ἰδίᾳ cod.
 pro ἠδείᾳ, ob eundem sonum a libra-
 rio confusis. — 12. συμβουλή cod.; ἐμή
 suspic. Millerus. — 14. μή δὲ cod. — [τὰ]
 addidi.

Χριστοῦ προσδήσαντα, πιστῶς κατακούσαντα, μὴ παραχθῆναι, πεποιθότα ᾧ προσέσφίγεται, καὶ ἐσληκέναι ὀρθῶς.

14. Ἐπειδὴ οὖν ἐν ταῖς πρὸ ταύτης βίβλοις ἕξ ἐκτεθείμεθα τὰ πρότερα, δοκεῖ νῦν τὰ Βασιλείδου μὴ σιωπᾶν, ὄντα Ἀριστοτέλους τοῦ
5 Σταγειρίτου δόγματα, οὐ Χριστοῦ· ἀλλ' εἰ καὶ πρότερον ἔκκειται τὰ Ἀριστοτέλει δοκοῦντα, οὐδὲ νῦν ὀκνήσομεν προῦποθέσθαι ἐν συντόμῳ, πρὸς τὸ τοὺς ἐντυγχάνοντας διὰ τῆς τῶν ἑγγίων [ὄντ]ων ἀντιπαραθέσεως συνιδεῖν εὐκόλως τὰ ὑπὸ Βασιλείδου ὄντα Ἀριστο-
τελικὰ σοφιστεύματα.

10 15. Ἀριστοτέλης μὲν οὖν τὴν οὐσίαν διαιρεῖ τριχῶς· ἔστι γὰρ αὐτῆς τὸ μὲν τι γένος, τὸ δὲ τι εἶδος, ὡς ἐκεῖνος λέγει, τὸ δὲ τι ἄτομον· ἄτομον δὲ οὐ διὰ σμικρότητα σώματος, ἀλλὰ φύσει τομῆν

ligno Christi cum fide audiant eum, nec commoveantur, fidentes illi cui adstricti stant recti.

14. Quum in sex prioribus libris priores hæreses exposuerimus, nunc oportet de Basilide dicere, cujus dogmata sunt Aristotelis Stagiritæ non Christi. Verum, etsi hujusce philosophi placita supra explicata sunt, ea nunc compendiose exponere non dubitabimus, ut lectores propius positarum comparatione doctrinarum facilius intelligant Basilidis sophismata ab Aristotele fuisse deprompta.

15. Aristoteles igitur substantiam tripliciter partitur. Est enim in illa et genus et species, ut ipse dicit, et individuum; individuum autem sic vocatur non propter corporis parvitatem, sed quod natura sua haud ullam sectio-

2. προσεσφίγγει cod.; προσέσφίγεται susp. Mill. — ἐσληκεν cod. Mill.; ἐσληκέναι Ræper. — 3. προταύταις cod. — 4-7. σιωπᾶν τὰ cod. Mill. pro σιωπᾶν ὄντα, finalibus litteris vocabuli σιωπᾶν cum primis vocabuli ὄντα a librario confusis, et item l. 7. ἑγγίων ὄν cod. Millerus pro ἑγγίων ὄντων. Miller. susp. ἐγγιζόντων; Dunck. τούτων ἑγγίων. — 8. ὑπὸ singulare, nisi excidit φλυσρηθέντα vel aliud verbum. De Basilide lege: B. Iren. lib. I, c. xxiv; Clem. Alex. Strom. lib. III et VII;

Tertull. Præs. xlvi; B. Epiph. Hær. xxiv; Theod. lib. I, c. iv; Euseb. Hist. eccles. lib. IV, c. vii; Phil. c. xxxii. Quæ noster de Basilide affert nova sunt, usque nunc omnino ignota et magni momenti. De his conf. Jacobii opusculum inscriptum, Basilidis philosophi gnostici sententiæ (Berolini, 1852); Uhlhornii libr. das Basilidianische System mit besonderer Rücksicht auf die Angaben des Hippolytus dargestellt (Göttingen, 1855). — 11. τὸ μὲν cod.

ἀναδέξασθαι μηδ' ἠντιναοῦν δυνάμενον· τὸ δὲ γένος ἐστὶν οἰονεὶ σω-
ρός τις ἐκ πολλῶν καὶ διαφόρων καταμειγμένος σπερμάτων· ἀφ'
οὗ γένους οἰονεὶ τινος σωροῦ πάντα τὰ τῶν γεγονότων εἶδη διακέκρι-
ται· καὶ ἐστὶ τὸ γένος [ἐν] ὃν πᾶσι τοῖς γεγενημένοις ἀρκοῦν. Ἴνα
δὲ σαφὲς ἔσται τὸ λεγόμενον, δείξω διὰ τοῦ παραδείγματος δι' οὗ 5
ἐπὶ τὴν ὅλην τοῦ Περιπάτου Φεωρίαν ἀναδραμεῖν ἔσται.

16. Λέγομεν εἶναι ζῶον ἀπλῶς, οὐχὶ τί ζῶον· ἐστὶ δὲ τοῦτο τὸ
ζῶον οὐ βοῦς, οὐχ ἵππος, οὐκ ἄνθρωπος, οὐ Θεός, οὐκ ἄλλο τι
τῶν ὀτιδήποτε ἐστὶ δηλοῦν, ἀλλὰ ἀπλῶς ζῶον· ἀπὸ τούτου τοῦ ζῴου
αἱ πάντων τῶν κατὰ ⁽²²⁶⁾ μέρους ζῴων ἰδέαι τὴν ὑπόσταςιν ἔχουσι. Καὶ 10
ἐστὶ ὑπόσταςις τοῖς ζῴοις τοῖς γεγενημένοις ἐν εἶδεσι τοῦτο τὸ ἀνεί-
δεον ζῴον καὶ τῶν γεγενημένων οὐδέν. Ἐστὶ γὰρ ἄνθρωπος ζῴον ἀπ'
ἐκείνου τοῦ ζῴου λαμβάνων τὴν ἀρχήν, καὶ ζῴον ἵππος ἀπ' ἐκείνου

nem admittere possit; genus est veluti acervus quidam ex omnibus variis-
que seminibus coactis effectus. Ex quo genere, veluti ex quodam acervo,
omnes variæ species eorum quæ nata sunt discernuntur; et est genus
unum illud omnibus generatis sufficiens. Ut autem liquidius appareat quod
dicimus, utemur exemplo quo facile erit omnem Aristotelis speculationem
perspicere.

16. Dicimus simpliciter animal esse, non quoddam animal. Est autem
hoc animal, nec bos, nec equus, nec homo, nec deus, nec aliud quidquam
est quod quoquomodo apparet, sed est animal simpliciter. Ex isto animali
omnes omnium singularium animalium species substantiam habent, et inest
in speciebus omnium animalium quæ creata sunt idem hoc animal specie
carens et quod creatorum nihil est. Etenim animal est homo qui ab hoc
eodem animali ducit originem, et animal est equus qui similiter ab hoc

1. ἠντιναοῦν cod. Mill. Dunck. — οἰωνεὶ
cod. — 3. οἰωνεὶ cod. — 3-4. διακέκρι-
ται Ræper.; διάκεινται cod. Miller. — 4.
τὸ... ὃν cod. Mill. qui notavit superesse
vestigia vocum Θεὸς ὃν; at codice non
bene inspecto; nam duo litteræ tantum
desunt, quibus imposita erant, ut clare
apparet, spiritus asper et gravis toni
signum. Hinc ἐν restituendum conjeci;

quod sententiæ aptum est. — 4-5. ἴνα
ἐστὶ, jam notavimus futurum pro sub-
junctivo post ἴνα. — 5. διὰ τοῦ cod. Mill.
— 9. ὅτι δήποτε cod. — 11. πᾶσι cod.
superposito ο; βάσις Mill. conj.; ὑπόστα-
σις Duncker. π confuso cum σ. — ἰδεσι
cod. — 11-12. ἀνίδεον cod. De his conf.
Porphyrri Isag. c. 11, et Arist. Cat. c. v.
— 13. λαμβάνων Dunck.

τοῦ ζώου λαμβάνων τὴν ἀρχὴν· ὁ ἵππος καὶ βοῦς καὶ κύων καὶ τῶν
 ἄλλων ζώων ἕκαστον ἀπὸ τοῦ ζώου τοῦ ἀπλοῦ λαμβάνει τὴν ἀρχήν,
 ὃ ἐστὶ τούτων οὐδὲ ἓν. (17.) Εἰ δὲ οὐκ ἔστι τούτων οὐδὲ ἓν ἐκεῖνο
 τὸ ζῶον, ἐξ οὐκ ὄντων γέγονεν ἢ τῶν γεγενημένων κατὰ Ἀριστοτέ-
 5 λην ὑπόστασις· [καὶ] γὰρ τὸ ζῶον, ὅθεν ταῦτα ἐλήφθη κατὰ μέρος,
 ἐστὶν οὐδὲ ἓν. Οὐδὲ ἓν δὲ ὄν γέγονε τῶν ὄντων μία τις ἀρχή. Τίς
 δὲ ὁ ταύτην καταβεβλημένος (τὴν οὐσίαν) τῶν γεγονότων ὑψίτερον
 ἀρχήν, ἐπὶ τὸν οἰκεῖον ἐρχόμενοι (τοιούτων) λόγον ἐροῦμεν.

18. Ἐπειδὴ ἐστὶν ἡ οὐσία τριχῆ [διηρημένη], ὡς ἔφην, γένος,
 10 εἶδος, ἄτομον, καὶ ἐθέμεθα τὸ γένος εἶναι ζῶον, τὸν δὲ ἄνθρωπον
 εἶδος τῶν πολλῶν ζώων ἤδη κεχωρισμένον, συγκεχυμένον δὲ ὅμως
 ἔτι καὶ μῆπω μεμορφωμένον εἰς εἶδος οὐσίας ὑποστατικῆς· ὀνόματι
 μορφώσας τὸν ἀπὸ τοῦ γένους ληφθέντα ἄνθρωπον, ὀνομάζω Σω-
 κράτην, ἢ Διογένην, ἢ τι τῶν πολλῶν ὀνομάτων ἓν, καὶ ἐπειδὴν

animali originem ducit : equus et bos et canis et cætera singula anima-
 lia originem ducunt ab hoc animali quod omnium horum nullum est.
 (17) Quod si horum nullum sit istud animal, ex iis quæ non sunt provenit,
 secundum Aristotelem, omnium creatorum substantia. Etenim illud animal,
 unde hæc singula animalia proveniunt, nullum est; et, quum nullum sit,
 effectum est omnium quæ sunt unum principium. Quis autem hanc sub-
 stantiam principium omnium postea creatorum posuerit, aggressi hanc pro-
 priam quæstionem dicemus.

18. Quum igitur tria sint in substantia, ut supra dixi, genus, species
 et individuum, quumque exposuerimus genus esse animal, hominem au-
 tem esse speciem, quum ab omnibus animalibus distinctus videatur, sed
 adhuc commixtus cæteris suæ speciei et nondum efformatus ut sit species
 singularis substantiæ, ego hunc hominem ex genere assumptum nomine
 quodam efformans voco eum Socratem vel Diogenem vel quolibet tam mul-

4-5. Hæc sic leguntur in cod. et apud
 Millerum : κατὰ Ἀριστοτέλην ὑπόστασις *
 γὰρ τὸ ζῶον ὅθεν ταῦτα ἐλήφθη. Κατὰ μέ-
 ρος ἐστὶν οὐδὲ ἓν, οὐδὲ ἓν, οὐδὲ ἐνδέον
 γεγоне, κ. τ. λ. — 7. τὴν οὐσίαν de glossa
 illatum videtur et delendum. — 8. τοιοῦ-
 τον cod. Mill.; τοιούτων Dunck. Suspicio

priorem librarium incaute scripsisse τό-
 πον et punctis delevisse ut scriberet λόγον;
 deinde posteriorem legisse et scripsisse
 τοιοῦτον pro τόπον. — 9. [διηρημένη] rest.
 Dunck. Conf. infra, p. 340, l. 14. — 11.
 ἔτι συγκεχυμένον cod. — 12. ὑποστατικῆς
 cod. Mill. — 14. καὶ delet Ræper.

ὀνόματι καταλάβω τὸν ἄνθρωπον εἶδος γένους γεγενημένον, ἄτομον καλῶ τὴν τοιαύτην οὐσίαν. Ἐτμήθη γὰρ τὸ μὲν γένος εἰς εἶδος, τὸ δὲ εἶδος εἰς ἄτομον, τὸ δὲ ἄτομον ἐπειδὴν γένηται ὀνόματι κατειλημμένον, οὐχ οἷόν [τε] τμηθῆναι κατὰ φύσιν εἰς ἄλλο τι, ὡς ἐτέμομεν τῶν προλελεγμένων ἕκαστον.

5

Ταύτην Ἀριστοτέλης πρώτην καὶ μάλιστα [λεγομένην], καὶ κυριωτάτην [οὐσίαν καλεῖ], μήτε καθ' ⁽²²⁷⁾ ὑποκειμένου τινὸς λεγομένην, μήτε ἐν ὑποκειμένῳ οὔσαν· καθ' ὑποκειμένου [δέ] λέγει, οἶονεὶ τὸ γένος ἔφη ζῶν κατὰ πάντων τῶν κατὰ μέρος ὑποκειμένων ζῶων οἶονεὶ βοός, ἵππου καὶ τῶν ἐφεξῆς, κοινῶ ὀνόματι λεγόμενον. Ἄλη- 10
θές γὰρ ἐστὶν εἰπεῖν ὅτι ζῶν ἄνθρωπός ἐστι, καὶ ζῶν ἵππος, καὶ ζῶν ἐστὶ βοῦς καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον· τουτέστι τὸ καθ' ὑποκειμένου, τὸ ἐν ἑν κατὰ πολλῶν καὶ διαφόρων τοῖς εἶδεσι δυνάμενον ὁμοίως λέ-

torum nominum; et quando istum hominem, inquam, speciem effectum ex genere, nomine comprehendi, talem substantiam esse individuum dico. Divisum est enim genus in speciem, species autem in individuum; individuum vero, postquam nomine comprehensum exstitit, non potest natura sua in aliud quodque dividi quomodo ea de quibus supra diximus.

Hanc Aristoteles vocat primam et præcipue nominatam, et maxime propriam substantiam quæ nec de subjecto affirmari potest nec in subjecto inest: de subjecto autem affirmari dicit velut affirmatur de genere quod tantum animalis nomine designat quum illud refert ad omnia singulatim animalia quæ existunt, ut quidem bovem, equum, et quæ subinde communi nomine appellantur. Verum enim est dicere hominem esse animal, et esse equum animal, et bovem et cæterorum unumquodque; illud est quod vocat de subjecto, scilicet hanc unam essentiam quæ eadem dici potest de multis

4. οἶον cod. restituit [τε] Mill. — 7. [οὐσίαν καλεῖ] quæ deerant in cod. restit. Miller. Restituendum etiam [λεγομένην] post μάλιστα (1. 6), hæc enim apud Aristotelem a quo mutuata sunt sic leguntur (Cat. c. v): Οὐσία δὲ ἐστὶν ἡ κυριωτάτα τε καὶ πρώτως καὶ μάλιστα λεγομένη, ἢ μήτε καθ' ὑποκειμένου τινὸς λέγεται, μήτ' ἐν

ὑποκειμένῳ τινὶ ἐστὶν... Cf. etiam infra, p. 340, l. 15: πρώτην cod.; πρώτως Aristot.; sed crebro in eodem legitur: πρώται οὐσίαι. — 8. οἶον εἰ cod. Mill. — 9. ἐφην Røperus; ἐφη cod. Mill. — 10. κοινῶν cod. — λεγομένων cod. Mill. — 12. τοῦ καθυποκειμένου cod. — 13. ἴδεσι cod.

γεσθαι. Οὐ γὰρ διαφέρει ἵππος ἀνθρώπου ἢ ζῶον, οὐδὲ βοῦς· ὅρος
 γὰρ ὁ τοῦ ζῴου πᾶσιν ἀρμόζει τοῖς ζῴοις ὁμοίως λεγομένοις. Τί γάρ
 ἐστὶ ζῶον; ἂν ὀριζώμεθα, πάντα τὰ ζῶα κοινὸς καταλήψεται ὅρος.
 Ζῶον γὰρ ἐστὶν οὐσία ἔμψυχος, αἰσθητική, οἷον βοῦς, ἄνθρωπος,
 5 ἵππος, τῶν ἄλλων ἕκαστον. Ἐν ὑποκειμένῳ δέ, φησὶν, ἐστὶν ὃ ἐν
 τινι, μὴ ὡς μέρος, ὑπάρχον, ἀδύνατον χωρὶς εἶναι τοῦ ἐν ᾧ ἐστὶ
 τῶν συμβεβηκότων ἕκαστον τῇ οὐσίᾳ, ὃ καλεῖται ποιότης, καθὸ
 ποιοὶ τινὲς λεγόμεθα, οἷον λευκοί, γλαυκοί, μέλανες, δίκαιοι, ἀδι-
 10 καθ' αὐτὸ οὐ δυνατόν ἐστὶ γενέσθαι, ἀλλὰ δεῖ ἐν τινι εἶναι. Εἰ δὲ
 οὔτε τὸ ζῶον ὃ κατὰ πάντων λέγω τῶν καθ' ἕκαστα ζῴων, οὔτε [τὰ]
 συμβεβηκότα ἃ ἐν πᾶσιν οἷς συμβέβηκεν εὐρίσκεται, δυνατόν αὐτὰ
 καθ' αὐτὰ γενέσθαι, ἐκ τούτων δὲ συμπληροῦται τὰ ἄτομα τῶν οὐκ
 ὄντων, καὶ ἐστὶν ἡ τριχῆ διηρημένη οὐσία οὐκ ἐξ ἄλλων συνε-
 15 στίῳσα. Πρώτη ἄρα καὶ κυριωτάτη καὶ μάλιστα λεγομένη οὐσία

animalibus etsi specie differant. Non autem differt equus ab homine qua-
 tenus est animal, nec bos differt. Nam definitio animalis omnibus æque
 convenit animalibus. Quid enim est animal? Si definitionem statuamus,
 omnia animalia comprehendet communis definitio. Animal enim est sub-
 stantia animata, sensibilis, quales sunt et bos et homo et equus et cæte-
 rorum unumquodque. In subjecto autem ait esse quod in aliquo inest, non
 ut pars ejus, et quod non potest existere sine illo in quo insunt omnia sin-
 gulatim quæ substantiæ conveniunt, quæ quidem nomen habent qualitatis
 per quam quales quidam dicimur, scilicet albi, glauci, nigri, justī, injustī,
 prudentes et similibus aliis insignes. Istorum autem ne unum quidem per
 se potest existere, sed necesse est ut sit in aliquo. Quod si nec animal illud
 (essentia animalis), quod de omnibus singulatim animalibus dico, nec quali-
 tates, quæ inveniuntur in omnibus quibus conveniunt, possunt existere per
 se, ex istis igitur quæ non sunt, complentur individua, et tripliciter divisa
 est substantia et ex aliis non est constituta. Prima igitur et maxime propria

1. οὐδὲ γὰρ cod. — ὁ δὲ βοῦς cod. — αὐτὸ τῷ δυνατόν cod. — 11. [τὰ] additum.
 2. ἀρμόζειν cod. — λεγόμενον cod. — 4. — 13. ἐκ τῶν Dunck. — 14. καὶ ἐστὶν
 τοῦτο cod.; οἷον susp. Mill. — 6. ὑπάρ- cod. Miller.; καθέστηκεν Dunck. — 15.
 χων cod. — ὃ ἐστὶ Ræp. pro ἐν ᾧ. — 10. κυριωτάτη cod. Mill.; κυριώτατα Arist.

[εἰ] ἐκ τούτων ὑπάρχει, ἐξ οὐκ ὄντων κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην ἐσίν.

(228) 19. Ἀλλὰ περὶ μὲν τῆς οὐσίας ἀρκέσει τὰ λεγόμενα νῦν. Οὐ μόνον δὲ ἡ οὐσία καλεῖται γένος, εἶδος, ἄτομον, ἀλλὰ καὶ ὕλη καὶ εἶδος καὶ στέρεσις· διαφέρει δὲ οὐδὲν [καὶ] ἐν τούτοις μενούσης τῆς 5 τομῆς. Τοιαύτης δὲ οὐσης τῆς οὐσίας, ἔσιν ἡ τοῦ κόσμου διαταγῆ γεγενημένη κατ' αὐτὸν τοιοῦτόν τινα τρόπον. Ὁ κόσμος ἔστι κατὰ Ἀριστοτέλην διηρημένος εἰς μέρη πλείονα καὶ [διάφορα· καὶ] ἔστι τοῦ κόσμου μέρος τοῦθ' ὅπερ ἐσὶν ἀπὸ τῆς γῆς μέχρι τῆς σελήνης, ἀπρονόητον, ἀκυβέρνητον, ἀρχόμενον μόνῃ τῇ φύσει τῇ ἑαυτοῦ· τὸ 10 δὲ μετὰ τὴν σελήνην, ἐν πάσῃ τάξει καὶ προνοίᾳ καὶ κυβερνήσει τεταγμένον, μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ οὐρανοῦ. Ἡ δὲ ἐπιφάνεια πᾶσι τις οὐσα οὐσία, φυσικῶν ἀπηλλαγμένη στοιχείων πάντων, ἀφ' ἧν ὁ κόσμος τὴν σύστασιν ἔχει, καὶ ἔσιν αὕτη τις ἡ πᾶσι κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην οὐσία, οἷον οὐσία τις ὑπερκόσμιος, καὶ γέ- 15 γονεν αὐτῷ κατὰ τὴν διαίρεσιν τοῦ κόσμου ὃ τῆς φιλοσοφίας διη-

et præcipue nominata substantia ex istis provenit: est igitur ea ex non existentibus secundum Aristotelem.

19. Quæ dicimus de substantia nunc sufficient. Substantia autem non solum vocantur genus, species, individuum, sed etiam materia et forma et privatio; neque differt autem substantia in istis etsi maneat divisio. Sic autem constituta substantia, mundus ordinatus est hoc fere modo. Mundus, secundum Aristotelem, divisus est in partes plurimas et diversas. Pars mundi quæ patet a terra usque ad lunam est improvida et rectoris expers et soli naturæ suæ obedit. Pars autem illa quæ ultra lunam expanditur usque ad superficiem cæli est in omni ordine et cum providentia et gubernatione ordinata. Hæc vero superficies cæli est substantia quædam quinta ab omnibus physicis remota principiis quibus hic mundus constat, et est illa quinta secundum Aristotelem substantia veluti substantia quædam supermundana, secundum quas divisiones mundi etiam philosophica apud

1. [εἰ] add. Ræper. — 4. τὸ γένος cod. Vide infra: φύσει διοικουμένων (p. 342, — 5. οὐ διαφέρει Ræper.; οὐδὲ ἐν cod. l. 2) et ὁ κόσμος. . . . φύσει κυβερνώ- Mill. — 8. Uncis inclusa supplevit Mill. μενος (p. 343, l. 6). — 12. τεταγμένη — 10. ἀρκούμενον cod. an ἀρχόμενον? cod.

ρημένος λόγος. Φυσική γάρ τις Ἀκρόασις αὐτῷ γέγονεν, ἐν ἣ πε-
 ποιήται περὶ τῶν φύσει καὶ οὐ προνοία διοικουμένων ἀπὸ τῆς γῆς
 μέχρι τῆς σελήνης πραγμάτων. Γέγονε δὲ αὐτῷ καὶ Μετὰ τὰ φυ-
 σικὰ περὶ τῶν μετὰ σελήνην ἰδία τις ἄλλη οὕτως ἐπιγραφομένη
 5 πραγματεία λόγων· γέγονε δὲ αὐτῷ Περὶ Πέμπτης Οὐσίας ἴδιος
 λόγος, ὅς ἐστιν αὐτῷ Θεολογούμενος. Τοιαύτη τις καὶ ἡ διαίρεσις
 τῶν ὄλων, ὡς τύπῳ περιλαβεῖν [τὴν] κατὰ Ἀριστοτέλην φιλοσοφίαν.
 Ὁ δὲ Περὶ Ψυχῆς αὐτῷ λόγος ἐστὶν ἀσαφής. Ἐν τρισὶ γὰρ συγγράμ-
 μασι ὄλοις οὐκ ἐστὶν εἰπεῖν σαφῶς ὅ τι φρονεῖ περὶ ψυχῆς ⁽²²⁹⁾ Ἀρι-
 10 στοτέλης· ὃν γὰρ ἀποδίδωσι τῆς ψυχῆς ὄρον ἐστὶν εἰπεῖν ῥάδιον·
 τὸ δὲ ὑπὸ ὄρου δεδηλωμένον ἐστὶ δυσεύρετον. Ἐστὶ γάρ, φησί,
 ψυχὴ φυσικοῦ σώματος ὀργανικοῦ ἐντελέχεια· ἢ τίς ποτέ ἐστι, λό-
 γων πάνυ πολλῶν δεῖται καὶ μεγάλης ζητήσεως. Ὁ δὲ Θεὸς ὁ
 πάντων τούτων τῶν ὄντων καλῶν αἴτιος, οὗτος τῆς ψυχῆς ἐστὶ καὶ

eum ratio distincta est. Edita est enim ab illo disquisitio inscripta *Φυσική Ἀκρόασις* in qua disputatum est de omnibus quæ ordinantur natura, non providentia, ex iis quæ patent a terra usque ad lunam. Edidit etiam Aristoteles alium peculiarem tractatum de iis quæ ultra lunam sunt et cui titulus iste : *Μετὰ τὰ Φυσικά*. De quinta autem substantia peculiarem disquisitionem cui titulus : *Περὶ Πέμπτης Οὐσίας* edidit, quæ quidem est ejus theologia. Talis est distributio universorum ut summatim comprehendam Aristotelis philosophiam. Sermo autem illius *περὶ ψυχῆς* (de anima) est obscurus. In tribus enim totis libris non liquido dici potest quid Aristoteles de anima sentiat. Quam enim definitionem animæ dat, eam dicere facile est; quid autem hac definitione declaretur, est inventu difficile. Anima enim, ait, est corporis physici et organici instructi *entelechia*; qualis autem illa sit ut dicamus, opus est multis verbis et maxima inquisitione. Deum autem auctorem omnium entium bonorum et ipsum auctorem animæ difficiliter est

1-2. *πεποιήται* cod. Mill.; *πεπόνηται* Dunckerus. At apud Plat. et Plut. legitur *ποιεῖν* et *ποιεῖσθαι* *περὶ* cum hoc sensu : scribere, componere. — 7. [τὴν] addidi. — *φιλοσοφῆσαι* cod.; *καὶ τῆς κατὰ Ἀ. φιλοσοφίας* Ræperus; *φιλοσοφῆσαντα* conj.

Mill. — 10. *ἦν γὰρ* cod. superscripto *ὄν*. Vide Arist. *De Anima*, l. II, c. 1, Miller. — 12. *ἦτις* cod. — 12-13. *λέγων* cod. pro *λόγων πάνυ πολλῶν*, quæ infra post *ψυχῆς ἐστὶ* in cod. posita huc Ræperus recte retrahit.

μακροτέρῳ τῷ θεωροῦντι γνωσθῆναι χαλεπώτερος. Ὁ δὲ ὅρος ὅν Ἀριστοτέλης ἀποδίδωσι περὶ τοῦ Θεοῦ, χαλεπὸς μὲν οὐκ ἔστι γνωσθῆναι, νοηθῆναι δὲ ἔστιν ἀμήχανος. Νόησις γάρ, φησὶν, ἔστι νοήσεως, ὅπερ ἔστι παντάπασιν οὐκ ὄν· ὁ δὲ κόσμος ἀφθαρτος, αἰδῖος κατὰ Ἀριστοτέλην ἔστιν· οὐδὲν γὰρ ἔχει πλημμελὲς ἐν αὐτῷ, προ- 5 νοία καὶ φύσει κυβερνώμενος. Καταβέβληται δὲ Ἀριστοτέλης οὐ μόνον περὶ Φύσεως καὶ Κόσμου καὶ Προνοίας καὶ Θεοῦ λόγους, ἀλλὰ γὰρ γέγονεν αὐτῷ καὶπραγματεία λόγων τις ἠθικῶν, ἐπιγράφει δὲ ταῦτα Ἠθικὰ βιβλία, δι' ὧν σπουδαῖον ἐκ φαύλου τὸ τῶν ἀκρωμένων ἦθος ἐργάζεται. Ἐὰν [οὖν] ὁ Βασιλείδης εὔρεθῆ μὴ τῇ δυνάμει μόνῃ ἀλλὰ 10 καὶ τοῖς λόγοις αὐτοῖς καὶ τοῖς ὀνόμασι τὰ τοῦ Ἀριστοτέλους δόγματα εἰς τὸν Εὐαγγελικὸν καὶ σωτήριον ἡμῶν λόγον μεθαρμοζόμενος, τί λείψει ἢ τὰ ἀλλότρια ἀποδόντας ἐπιδεικνύναι⁽²³⁰⁾ αὐτοῖς τούτου μαθηταῖς, ὅτι ἐθνικοὺς ὄντας αὐτοὺς Χριστοῦ οὐδὲν ὠφελήσει;

cognoscere quam multa alia, etiam ab illo qui prolixiori meditatione contemplatur. Definitionem vero Dei quam dat Aristoteles non arduum est cognoscere; arduum autem est eam intelligere. Conceptio enim est, ait, conceptionis; quod est prorsus et omnino non ens; mundus autem secundum Aristotelem est incorruptibilis et æternus. Nihil enim in se habet inconcinnum, quippe a providentia et natura est gubernatus. Composuit Aristoteles non solum de Natura et de Mundo et de Providentia et de Deo disquisitiones, sed etiam edidit tractatum quemdam de moribus cui titulus est Ἠθικὰ βιβλία, quo libro ex pravis efficit ut sint probi auditorum mores. Quod si igitur Basilidem inveniamus non tantum sensu sed ipsis verbis et nominibus transtulisse Aristotelis dogmata in Evangelicum hunc librum qui salus nostra est, quid deerit nisi ut aliena suo auctori reddentes ostendamus istius hominis discipulis Christum eis, quod ethnici sint, non esse profuturum?

1. μακροτέρῳ λόγῳ cod.; λόγῳ delend.
— 1-7. De Mundo liber, de quo Fabric. t. III, p. 232. Inter Aristotelis scripta deperdita non memoratur tractatus De Provid. Fabr. t. III, p. 404. Mill. — 6-7. Phisicæ auscult. lib. VIII; cf. Fabr. Bibl. gr. t. III, p. 225, Mill. — 7 sqq. An Θεολογούμενα de quo Fabr. t. III, p. 394? Mill.
— 8. ἐπίγραφε cod. Tria sunt opera quæ

eumdem referunt titulum: *Ethicor. ad Nicomach.* l. X, Fabr. t. III, p. 262; *Magnum Moralium* l. II, Fabr. t. III, p. 268, et *Moralium ad Eudemum* l. VII, Fabr. t. III, p. 269, Mill. — 10. [οὖν] restit. Mill. — 13. λήψει cod. Post ἀλλότρια forsitan addendum φ προσήκει. — ἐπιδεικνῦν αὐτοῖς cod. pro ἐπιδεικνύναι τοῖς, ultimis litteris unius vocis cum primis alterius confusis.

20. Βασιλείδης τοίνυν καὶ Ἰσίδωρος, ὁ Βασιλείδου παῖς γνήσιος καὶ μαθητής, φασὶν εἰρηκέναι Μαθθίαν αὐτοῖς λόγους ἀποκρύφους, οὓς ἤκουσε παρὰ τοῦ Σωτῆρος κατ' ἰδίαν διδαχθείς. Ἰδωμεν οὖν πῶς καταφανῶς Βασιλείδης ὁμοῦ καὶ Ἰσίδωρος καὶ πᾶς ὁ τούτων χορὸς οὐχ ἀπλῶς καταψεύδεται μόνου Μαθθίου, ἀλλὰ γὰρ καὶ τοῦ Σωτῆρος αὐτοῦ. Ἦν, φησὶν, ὅτε ἦν οὐδέν, ἀλλ' οὐδὲ τὸ οὐδέν ἦν τι τῶν ὄντων, ἀλλὰ ψιλῶς καὶ ἀνυπονοήτως δίχα παντὸς σοφίσματος ἦν ὅλως οὐδὲ ἓν. Ὅταν δὲ λέγω, φησί, τὸ ἦν, οὐχ ὅτι ἦν λέγω, ἀλλ' ἵνα σημάνω τοῦτο ὑπερ βούλομαι δεῖξαι. Λέγω, φησὶν, ὅτι ἦν ὅλως οὐδέν. Ἔστι γὰρ, φησὶν, ἐκεῖνο οὐχ ἀπλῶς ἄρρητον [ὅ] ὀνομάζεται· ἄρρητον γοῦν αὐτὸ καλοῦμεν, ἐκεῖνο δὲ οὐδὲ ἄρρητον· καὶ γὰρ τὸ οὐδ' ἄρρητον, οὐκ ἄρρητον ὀνομάζεται, ἀλλὰ ἔστι, φησὶν, ὑπεράνω παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου. Οὐδέν γὰρ τῷ κόσμῳ, φησὶν, ἐξαρκεῖ τὰ ὀνόματα, οὕτως ἔστι πολυσχιδής, ἀλλὰ ἐπιλέλοιπε·
15 καὶ οὐ δέχομαι, φησί, κατὰ πάντων εὐρεῖν κυρίως ὀνόματα, ἀλλὰ

20. Basilides igitur et Isidorus, Basilidis genuinus filius et discipulus, aiunt Matthiam ipsis dedisse sermones apocryphos quos dicentem Salvatore[m] audiverat, ab illo privatim edoctus. Videamus igitur quam evidenter Basilides et Isidorus et omnis eorum chorus mendacia proferant non solum in Matthiam sed etiam in Salvatore[m] ipsum. Erat, ait, quum nihil erat, sed ne hoc nihil quidem erat quidquam eorum quæ sunt, sed, ut loquar nude et plane et sine omni sophismate, erat omnino nihil. Quum autem dico *erat*, non fuisse dico, sed hoc modo loquor ut ostendam quod volo ostendere. Dico, ait, *erat omnino nihil*. Id autem, ait, non est simpliciter ineffabile quod dicitur. Ineffabile certe hoc vocamus (quod nihil omnino erat), illud vero (de quo supra diximus *erat quum nihil erat*) ne est quidem ineffabile. Quod non ineffabile quidem est non vocatur ineffabile, sed est, ait, supra omne nomen quod nominari potest. Mundo autem nomina non sufficiunt, quod nimium divisus est, sed deficiunt. Non suscipio munus propria nomina

2. φησὶν cod. — Μαθθίαν cod.; Ματθαῖον Mill. Apocryphus liber cui noster alludit non Matthæo apostolo sed Matthiæ adscriptus est. Hæc et sqq. (§§ 20-27) recensuit Buns. in *Anal. Anten.* I, p. 57 sqq. — 6. φησὶ τότε cod. pro φησὶν, ὅτε, corr.

Miller. — 8. δὲ λέγη cod. Miller. pro δὲ λέγω. — οὐκ cod. Miller. — 9. σημανῶ? Ræper. — 10. ἄρρητον ὀνομάζεται cod. Mill.; ὅ addunt Buns. Bern. — 12. οὐδ' Dunck. — 15. οὐκ ἐνδέχεται conj. Ræper. pro οὐ δέχομαι.

δεῖ τῇ διανοίᾳ, οὐ τοῖς ὀνόμασι, τῶν ὀνομαζομένων τὰς ιδιότητας ἀρρήτως ἐκλαμβάνειν. Ἡ γὰρ ὁμωνυμία ταραχὴν ἐμπεποίηκε καὶ πλάνην τῶν πραγμάτων τοῖς ἀκροωμένοις. Τοῦτο πρῶτον σφετέρημα καὶ κλέμμα τοῦ Περιπάτου λαβόντες, ἀπατῶσι τὴν ἄνοιαν τῶν συναγελαζομένων ἅμα αὐτοῖς· πολλαῖς γὰρ γενεαῖς Ἀριστο- 5 τέλης Βασιλείδου γεγενημένος πρῶτος, τὸν περὶ τῶν ὁμωνύμων ἐν ταῖς Κατηγορίαις ⁽²³¹⁾ καταβέβληται λόγον, ὃν ὡς ἴδιον οὔτοι καὶ καινὸν τινα ἐκ τῶν Μαθθίου λόγων κρυφίων ἐνδιασαφοῦσιν.

21. Ἐπεὶ οὐδὲν [ἦν] οὐχ ὕλη, οὐκ οὐσία, οὐκ ἀνούσιον, οὐχ ἀπλοῦν, οὐ σύνθετον, [οὐ νοητὸν,] οὐκ ἀνόητον, [οὐκ αἰσθητὸν,] οὐκ 10 ἀναίσθητον, οὐκ ἄνθρωπος, οὐκ ἄγγελος, οὐ Θεός, οὐδὲ ὅλως τι τῶν ὀνομαζομένων, ἢ δι' αἰσθήσεως λαμβανομένων, ἢ νοητῶν πραγμάτων,

omnium inveniendi, sed necesse est mente, non nominibus, nominatorum individualitates ineffabiliter concipere. Communitas enim nominum caliginem offundit et audientes efficit ut de rebus errent. Hoc primum usurpaverunt et furati sunt a Peripato Basilidis et Isidori discipuli, sicque decipiunt amentes eos qui una cum ipsis vivunt. Multis enim sæculis ante Basilidem natus Aristoteles prior de communitate nominum in Categoriis sermonem composuit, quem ut proprium et novum quemdam ex Matthiæ occultis sermonibus isti præferunt.

21. Quum igitur nihil esset, nec materia, nec substantia, nec illud cui substantia deest, nec simplex, nec compositum, [nec conceptum,] nec inconceptum, [nec sensibile,] nec insensibile, nec homo, nec angelus, nec Deus, nec omnino quidquam eorum quæ nominantur, vel sensu comprehenduntur.

1. δῆ cod. pro δεῖ. — αὐτοῖς ὀνόματα κρυφίων τινα ἐννοίαν conjecit Millerus; Mill. Dunck. Litteræ vix apparent in codice, quo tamen bene inspecto legitur οὐ τοῖς ὀνόμασι, quod etiam legunt Buns. Bern. — 2. In ἐκλαμβάνειν extremam litteram delere voluisse videtur librarius. Miller. — ἐκπεποίηκε. — 6. πρῶτος cod. Mill. Bunsen.; πρότερος Dunck. At apud posteriores πρῶτος pro πρότερος usurpatur, ut notant lexicographi et exemplis confirmant. — 8. ἐκ τῶν Buns.; καὶ τῶν cod. — κρυφίον τινα cod.; κρυφίων Buns.; κρυφίων τινα ἐννοίαν conjecit Millerus; κρυφίων τινα ἐνα διασαφ. Dunckerus. — 9. [ἦν] supplev. Buns. Bern.; οὐν οὐδὲν ἦν Duncker. — 10. οὐκ ἀσύνητον cod. Legendum σύνθετον, utpote voci ἀπλοῦν oppositum. — οὐ νοητὸν οὐκ ἀναίσθητον Buns.; οὐ νοητόν, οὐκ αἰσθητόν susp. Jacobius. Uncis inclusa supplevi, quæ etiam conjecit Uhlhornius. Ut supra ἀνούσιον vocabulo οὐσία opponitur et ἀπλοῦν voci σύνθετον, sic νοητόν opponendum est vocabulo ἀνόητον κ. τ. λ.

ἀλλ' οὕτω καὶ ἔτι λεπιοτέρως πάντων ἀπλῶς περιγεγραμμένων, [ὁ]
οὐκ ὦν Θεὸς (ὃν Ἀριστοτέλης καλεῖ νόησιν νοήσεως, οὔτοι δὲ οὐκ
ὄντα), ἀνοήτως, ἀναισθήτως, ἀβούλως, ἀπροαιρέτως, ἀπαθῶς, ἀνε-
πιθυμήτως [τὸν] κόσμον ἠθέλησε ποιῆσαι. Τὸ δὲ ἠθέλησε λέγω,
5 Φησί, σημασίας χάριν, ἀβελήτως καὶ ἀνοήτως καὶ ἀναισθήτως· κό-
σμον δὲ οὐ τὸν κατὰ πλάτος καὶ διαίρεσιν γεγενημένον ὑψίτερον καὶ
διεσπῶτα, ἀλλὰ γὰρ σπέρμα κόσμου. Τὸ δὲ σπέρμα τοῦ κόσμου πάντα
εἶχεν ἐν ἑαυτῷ, ὡς ὁ τοῦ σινάπεως κόκκος ἐν ἐλαχίστῳ συλλαβῶν
ἔχει πάντα ὁμοῦ, τὰς ρίζας, τὸ πρέμνον, τοὺς κλάδους, τὰ φύλλα
10 τὰ ἀνεξαριθμητά, [καὶ] μετὰ τῶν κόκκων [τὰ ἀπ]ὸ τοῦ φυτοῦ γεν-
νώμενα σπέρματα, πάλιν ἄλλων καὶ ἄλλων πολλάκις φυτῶν κεχυ-
μένων· οὕτως [ὁ] οὐκ ὦν Θεὸς ἐποίησε [τὸν] κόσμον, ἐξ οὐκ ὄντων,
καταβαλλόμενος καὶ ὑποσίησας σπέρμα τι ἐν ἔχον πᾶσαν ἐν ἑαυτῷ

vel earum rerum quæ mente concipiuntur, sed ita, atque etiam magis minu-
tatim, rebus omnino omnibus deletis et remotis, Deus non ens (quem Aristo-
teles vocat conceptionem conceptionis, isti autem Basilidiani eum qui non
est), sine conceptione, sine sensu; sine consilio, sine proposito, sine affectu,
sine desiderio, mundum voluit creare. Voluisse dico, ait, ut accuratius signi-
ficem sine voluntate sine conceptione et sine sensu. Non autem hunc mun-
dum qui in magnitudine et divisione factus est et posterius distinctus est,
sed semen mundi creavit. Semen autem mundi omnia habebat in se ipso
veluti sinapis granum in minimo volumine collecta continet omnia et radices
et stirpem et ramos et folia innumera, post ea nova semina ex stirpe nata
et omnia illa cumulata quæ stirpes aliæ ex aliis rursus et sæpius producere
possunt. Sic Deus non ens efficit mundum ex iis quæ non sunt ponens et

1. λεπιομερῶς cod. Mill.; λεπιοτέρως
Ræper. Uhlhorn. μ et τ confusis; λεπιο-
μεροτέρως Buns. Bern.; λεπιομεροστέ-
ρωσ Dunck. — [ὁ] restit. Ræp. — 2. οὔτοι
cod.; οὔτος conj. Mill. — 4. [τὸν] addidi.
— 9. πᾶσας ὁμοῦ τὰς ρίζας cod. Miller.
Buns. Lego cum Dunckero πάντα ὁμοῦ,
κ. τ. λ. — 10. ἀνεξαριθμητά, μετὰ τὸν
κόκκων cod. Mill. Bunsen.; ἀνεξαριθμητά
τῶν κόκκων Dunck. μετὰ deleto. εἶτα τὸν
καρπὸν Ræper. Malim καὶ μετὰ τῶν κόκ-

κων. Mendæ ejusmodi frequentes sunt
in cod. — Lacuna in cod. Uncis inclusa
suppl. Miller. καὶ τὰ ἀπὸ Ræper. — 11-
12. κεχυμένα cod.; κεκρυμμένα Bunsen.
Bernays. — 12. Post κόσμον cod. habet
οὐκ ὦν quæ delenda sunt utpote jam
supra scripta et hic incuriose repetita.
Jacob. legit οὐκ ὄντα. — [ὁ] et [τὸν] ad-
didi. — 13. καταβαλλόμενος cod. Mille-
rus, Bunsenius. — σπέρματι cod. Mille-
rus.

τὴν τοῦ κόσμου πανσπερμίαν. Ἴνα δὲ καταφανέστερον ποιήσω τοῦτο ὑπερ ἐκεῖνοι λέγουσι, καθάπερ ὠν ὄρνιθος εὐποικίλου τινὸς καὶ πολυχρωμάτου, οἶονεὶ τοῦ ταῶνος ἢ ἄλλου τινὸς ἔτι μᾶλλον πολυμόρφου καὶ πολυχρωμάτου, ἐν ὧν ὁμοῦς ἔχει ἐν ἑαυτῷ πολλὰς οὐσιῶν πολυμόρφων⁽²³²⁾ καὶ πολυχρωμάτων καὶ πολυσυστάτων ιδέας, οὕτως ἔχει τὸ καταβληθέν, φησὶν, ὑπὸ τοῦ οὐκ ὄντος Θεοῦ οὐκ ὄν σπέρμα τοῦ κόσμου, πολύμορφον ὁμοῦ καὶ πολυούσιον.

22. Πάντα οὖν ὅσα ἐστὶν εἰπεῖν, καὶ ἔτι μὴ εὐρόντα παραλιπεῖν, ὅσα τῷ μέλλοντι κόσμῳ γενέσθαι ἀπὸ τοῦ σπέρματος ἔμελλεν ἀρμόζειν ἀναγκαίως καιροῖς ἰδίῳις κατὰ προσθήκην αὐξανομένῳ ὡς ὑπὸ τηλικούτου καὶ τοιούτου Θεοῦ, ὁποῖον οὐκ εἰπεῖν, οὐδὲ νοήσει δυνατὴ γέγονε χωρῆσαι ἢ κτίσις, ἀεὶ ἐνυπῆρχε τεθησαυρισμένα τῷ σπέρματι, καθάπερ νεογενεῖ παιδίῳ ὀδόντας ὑστερον ὀρώμεν, καὶ

constituens semen quoddam in quo omnia semina mundi inerant. Ut autem liquidius appareat quod isti hæretici dicunt, addunt hoc semen mundi fuisse simile ovo alicujus avis multiformis et variis coloribus pictæ, veluti pavonis vel alius cujusdam avis magis multiformis et coloribus magis variis insignis, quod quidem ovum unum est et continet in seipso omnes species substantiarum forma et coloribus et conformatione variarum; haud aliter est illud quod a principio constitutum est, ait Basilides, ab illo non ente Deo, hoc non ens semen mundi multiforme et simul multis substantiis refertum.

22. Omnia igitur quæcumque dici possunt vel etiam nondum inventa omitti, quæcumque mundo e semine generando necesse erat ut convenirent temporibus propriis, per additionem augescenti, utpote a tanto et tali Deo quem quidem nec dicere nec conceptione comprehendere creatio poterat, hæc omnia ab æterno inerant thesaurisata in semine, quemadmodum in puero recens nato videmus crescentia et dentes et paternam substantiam

1. Hic rursus habemus *ἴνα* cum futuro. — 2. *ὠν* cod. — *ἐκ ποικίλλου* cod.; *εὐποικίλου* Dunck.; *ἐκποικιλλομένου* Buns. Bern. — 4. *ὁμοῦς* Mill. Buns.; *οὕτως* cod. — 7. Post *σπέρμα* Uhlhornius inserit *πανσπερμίαν*. — 9. *ὅσα* delent ante *τῷ* Buns. Bern. — *γηνήσεσθαι* Ræp. — 10. *ἀρμόζει* susp. Miller. — *ἀναγκαίως καιροῖς ἰδίῳις* cod.; *ἀναγκαίως καιροῖς ἰδίῳις* Mill. Buns. Bern. — *αὐξανομένου* cod. Mill.; *αὐξανομένου* Buns. Bern. Conf. infra (p. 348, l. 1), quod huic vocab. respondet, *παρξανομένου*. Dunckerus legit *αὐξανόμενα* quod conj. Mill. — 11. *οὐ νοήσει* cod. Miller.; *οὐδὲ νοήσει* Bern. Buns. — 12. *ἀεὶ* Buns. Bern.; *καὶ* cod. Mill.

πατρικὴν προσγενέσθαι οὐσίας καὶ φρένας, καὶ ὅσα παραυξανομένῳ ἐκ νέου κατὰ μικρὸν ἀνθρώπῳ, ἃ μὴ πρότερον ἦν, γίνεται. Ἐπεὶ δὲ ἦν ἄπορον εἰπεῖν προβολὴν τινα τοῦ μὴ ὄντος Θεοῦ γεγονέναι τι οὐκ ὄν (φεύγει γὰρ πᾶν καὶ δέδοικε τὰς κατὰ προβολὴν τῶν γε-
 5 γονότων οὐσίας ὁ Βασιλείδης· ποίας γὰρ προβολῆς χρεία, ἢ ποίας ὕλης ὑπόθεσις, ἵνα κόσμον Θεὸς ἐργάσῃται, καθάπερ ὁ ἀράχνης τὰ μηρύματα, ἢ θνητὸς ἄνθρωπος χαλκόν, ἢ ξύλον, ἢ τι τῶν τῆς ὕλης μερῶν ἐργαζόμενος λαμβάνει;) ἀλλὰ· εἶπε, φησί, καὶ ἐγένετο, καὶ τοῦτό ἐστίν, ὡς λέγουσιν οἱ ἄνδρες οὗτοι, τὸ λεχθὲν ὑπὸ Μωσέως,
 10 «Γενηθήτω φῶς, καὶ ἐγένετο φῶς.» Πόθεν, φησί, γέγονε τὸ φῶς; ἐξ οὐδενός· οὐ γὰρ γέγραπται, φησί, πόθεν, ἀλλ' αὐτὸ μόνον ἐκ τῆς φωνῆς τοῦ λέγοντος· ὁ δὲ λέγων, φησὶν, οὐκ ἦν, οὐδὲ τὸ λεγόμενον ἦν. Γέγονε, φησὶν, ἐξ οὐκ ὄντων τὸ σπέρμα τοῦ κόσμου, ὁ λόγος ὁ λεχθεὶς Γενηθήτω φῶς, καὶ τοῦτο, φησὶν, ἔστι τὸ λεγόμενον ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις· «Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει
 15

et animos et quæcumque, ante non existentia, apparent in homine ab infantia paulatim crescente. Quod autem absurdum esset dicere emissionem quamdam fuisse aliquid non ens ex Deo non ente (timet enim admodum et reformidat Basilides has substantias generatorum per emissionem; quid opus est enim emissione aliqua, vel aliqua materia supposita ut Deus fabricet mundum veluti aranea filum orditur, aut mortalis homo æs lignumve aut aliquam partem materiæ assumptam excudit?), certe: Dixit, ait Basilides, et factum est; et illud est quod isti hæretici affirmant a Moyse dictum fuisse: «Fiat lux et facta est lux.» Unde, ait Basilides, facta est lux? ex nihilo; non enim scriptum est, inquit, unde, sed illud tantum, ex voce dicentis. Qui loquitur, addit, non erat, nec erat illud quod posthac creatum fuit. Factum est, ait, ex iis quæ non sunt semen mundi, scilicet verbum hoc pronuntiatum, Fiat lux, et illud esse dicit quod scriptum est in Evangeliiis:

1. προσγενέσθαι οὐσίαν Buns. Bern.;
 προσγένεσιν οὐσίας cod. Millerus. — πα-
 ραυξανομένου cod. — 6. ὕλικῆς ὑποθέ-
 σεως Buns. Bern. — 9. ὃ λέγουσιν cod.
 Millerus. Legendum ὡς quod etiam legit

Dunck.; om. Buns. — 10. Gen. c. 1, 3. —
 12-13. λεγόμενον Ræp.; γενόμενον cod.
 Mill. — 14. λόγος ἐλεχθεὶς cod. — 15.
 et p. 349, 1. B. Joan. c. 1, 9.

« πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. »⁽²³³⁾ Λαμβάνει τὰς ἀρχὰς ἀπὸ τοῦ σπέρματος ἐκείνου καὶ φωτίζεται. Τοῦτό ἐστὶ τὸ σπέρμα, ὃ ἔχει ἐν ἑαυτῷ πᾶσαν τὴν πανσπερμίαν, ὃ φησιν Ἀριστοτέλης γένος εἶναι, εἰς ἀπείρους τεμνόμενον ιδέας, ὡς τέμνομεν ἀπὸ τοῦ ζώου βοῦν, ἵππον, ἄνθρωπον, ὅπερ ἐστὶν οὐκ ὄν. « Ὑποκειμένου τοῦ 5
 « νυν τοῦ κοσμικοῦ σπέρματος » ἐκεῖνοι λέγουσιν· ὃ τι [δ'] ἂν λέγω, φησίν, μετὰ ταῦτα γεγρονέαι, μὴ ἐπιζήτει πρόθεν. Εἶχε γὰρ πάντα τὰ σπέρματα ἐν ἑαυτῷ τεθησαυρισμένα καὶ κατακείμενα, οἷον οὐκ ὄν[τα] ὑπὸ τοῦ οὐκ ὄντος Θεοῦ γενέσθαι προβεβουλευμένα. Ἰδωμεν οὖν τί λέγουσι πρῶτον ἢ τί δεύτερον ἢ τί τρίτον, (τὸ) ἀπὸ τοῦ σπέρ- 10
 ματος τοῦ κοσμικοῦ γεγενημένον. Ἦν, φησίν, ἐν αὐτῷ τῷ σπέρματι Υἱότης, τριμερὴς κατὰ πάντα, τῷ οὐκ ὄντι Θεῷ ὁμοούσιος, γενητὴ ἐξ οὐκ ὄντων. Ταύτης τῆς Υἱότητος τῆς τριχῆ διηρημένης τὸ μὲν τι ἦν λεπτομερές, [τὸ δὲ παχυμερές,] τὸ δὲ ἀποκαθάρσεως δεόμενον. Τὸ μὲν οὖν λεπτομερές εὐθέως πρῶτον ἅμα τῷ γενέσθαι 15

«Erat lux vera illuminans omnem hominem venientem in hunc mundum.»
 Ducit originem suam ab hoc semine et illuminatur. Illud est semen quod habet in seipso omnia semina mundi et quod quidem Aristoteles dicit esse genus in infinitas species divisum, ut ex essentia animali, quod ens non est, sejungimus bovem, equum, hominem. Substrato igitur mundano semine, dicunt isti: quidquid dixero, ait Basilides, postea productum esse, noli inquirere unde. Semen enim non ens habebat in seipso omnia semina thesaurisata et inclusa, quæ quidem procreandi consilium iniverat Deus non ens. Videamus igitur quid primum, vel secundum, vel tertium, ab isto semine mundano sit procreatum. Erat, ait Basilides, in ipso semine Filietas tripartita in omnibus, Deo non enti consubstantialis et ex iis quæ non sunt genita. Hac Filietate in tres partes divisa, alia pars erat exilis, alia autem crassa, et alia cui opus erat expurgatione. Ea autem quæ exilis erat simul

6. ἐκεῖνοι λέγουσιν] forsitan delenda. — ὅτι cod. — 8-9. οὐκ ὄν cod. Mill. pro ὄντα. Conf. infra, lib. X, c. xiv, ubi eadem repetita sic leguntur: οὐκ ὄντα ὑπὸ τοῦ οὐκ ὄντος Θεοῦ γενέσθαι προβεβουλευμένα. — 9. οὐκ secunda manus delevit in cod. — 10. ὃ cod. pro τὸ. Corr. Dunck.

ὃ delendum, vel addendum λέγουσιν. Forsitan huc referenda ἐκεῖνοι λέγουσιν quæ supra male intrusa esse videntur. — 11. ἑαυτῷ cod. pro αὐτῷ. — 12. Θεομοούσιος cod. Conf. infra, lib. X, c. xiv. — 14. [τὸ δὲ παχυμερές] restituta ex lib. X, c. xiv.

τοῦ σπέρματος τὴν πρῶτην καταβολὴν ὑπὸ τοῦ οὐκ ὄντος διέσφυξε
καὶ ἀνῆλθε καὶ ἀνέδραμε κάτωθεν ἄνω, ποιητικῶ τινὶ χρησάμενον
τάχει

..... ὥσει πτερόν ἢ ἐ νόημα·

- 5 καὶ ἐγένετο, φησί, πρὸς τὸν οὐκ ὄντα. Ἐκείνου γάρ, δι' ὑπερβολὴν
κάλλους καὶ ὠραιότητος, πᾶσα φύσις ὀρέγεται, ἄλλη δὲ ἄλλως.
Ἡ δὲ παχυμερεστέρα ἔτι μένουσα ἐν τῷ σπέρματι, μιμητικὴ τις
οὔσα, ἀναδραμεῖν μὲν οὐκ ἠδυνήθη, πολὺ γὰρ ἐνδεεστέρα τῆς λεπτο-
μερείας ἣς εἶχεν ἢ δι' αὐτῆς υἰότητος ἀναδραμοῦσα, ἀπελείπετο. Ἐπλέ-
10 ρωσεν οὖν αὐτὴν ἡ Υἰότης ἢ παχυμερεστέρα τοιοῦτῳ τινὶ πτερῶ,
ὁποῖω διδάσκαλος ὁ Πλάτων Ἀριστοτέλους ἐν Φαίδρῳ τὴν ψυχὴν
πτεροῖ, ⁽²³⁴⁾ καὶ καλεῖ τὸ τοιοῦτο Βασιλείδης οὐ πτερόν, ἀλλὰ Πνεῦμα
Ἄγιον, ὃ εὐεργετῆ ἢ Υἰότης ἐνδυσσάμενη καὶ εὐεργετεῖται. Εὐεργετεῖ
15 λαγμένον οὐκ ἂν γένοιτό ποτε ὑψηλὸν οὐδὲ μετάρσιον, οὐδ' αὖ ὄρνις

atque evasit prima seminis emissio, ab illo non ente effugit et exsiliit et ab
imo sursum cucurrit velocitate quadam poetica usa

veluti penna vel cogitatio.

Et fuit, ait Basilides, juxta eum non entem. Hunc enim propter excellentiam
pulchritudinis et majestatis ejus omnis creatura concupiscit, sed alia aliter.
Ea autem quæ crassa erat, in semine manens et imitandi quidem cupida, non
potuit sursum currere: exilitate enim carebat qua prima Filietas prædita per
se ipsam sursum extolli potuit, et ideo derelinquebatur. Sese autem erexit
ea quæ crassior erat, ala quadam utens, quemadmodum Plato, Aristotelis
magister, in Phædone animæ alas addit; non autem hanc (aligeram vim)
alam vocat Basilides, sed Spiritum Sanctum, quem Filietas induta bene agit
et bene habetur. Bene quidem agit, nam quemadmodum avis ala per se
ipsam, ab ave scilicet separata, non posset alta nec sublimis fieri, nec avis

2. χρησάμενος cod. Mill. — 4. Hom. ὁ Mill. Buns.; ὡν Dunck. — Φαίδωνι cod.
Od. vii, 36. — ἢ ἐνόημα cod. — 8-9. λεπτομερείας cod. — 9. ἀναδραμοῦσα] ἀνα-
δραμοῦσα δὲ Buns. Bern. — 11. ᾧ cod.; γετεῖται cod.

ἀπολελυμένος τοῦ πτεροῦ οὐκ ἂν ποτε γένοιτο ὑψηλὸς οὐδὲ μετάρσιος · τοιοῦτόν τινα τὸν λόγον ἔσχευ ἡ Υἱότης πρὸς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καὶ τὸ Πνεῦμα πρὸς τὴν Υἱότητα. Ἀναφερομένη γὰρ ἀπὸ τοῦ Πνεύματος ἡ Υἱότης ὡς ὑπὸ πτεροῦ, ἀναφέρει τὸ πτερόν, τουτέστι τὸ Πνεῦμα, καὶ πλεσιὸν γενομένη τῆς λεπτομεροῦς Υἱότητος 5 καὶ τοῦ Θεοῦ τοῦ οὐκ ὄντος καὶ δημιουργήσαντος ἐξ οὐκ ὄντων. ἔχει μὲν αὐτὸ μετ' αὐτῆς οὐκ ἠδύνατο · ἦν γὰρ οὐχ ὁμοούσιον · οὐδὲ φύσιν εἶχε μετὰ τῆς Υἱότητος · ἀλλὰ ὡσπερ ἔστι παρὰ φύσιν καὶ βλέθριος τοῖς ἰχθύσιν ἀῆρ καθαρὸς καὶ ξηρός, οὕτω τῷ Πνεύματι τῷ Ἁγίῳ ἦν παρὰ φύσιν ἐκεῖνο τὸ ἀρρήτων ἀρρητότερον καὶ πάντων 10 τῶν ἀνώτερον ὀνομάτων τοῦ οὐκ ὄντος ὁμοῦ Θεοῦ χωρίον καὶ τῆς Υἱότητος. Κατέλιπεν οὖν αὐτὸ πλεσιὸν ἡ Υἱότης ἐκείνου τοῦ μακαρίου καὶ νοηθῆναι μὴ δυναμένου μηδὲ χαρακτηρισθῆναι τινὶ λόγῳ χωρίου, οὐ παντάπασιν ἔρημον, οὐδὲ ἀπηλλαγμένον τῆς Υἱότητος, ἀλλὰ γὰρ ὡσπερ εἰς ἄγγος ἐμβληθὲν μύρον εὐωδέστατον, εἰ καὶ 15

sine ala fieri posset alta vel sublimis, hoc eodem modo Filietas sese habet adversus Spiritum Sanctum et Spiritus Sanctus adversus Filietatem. Sublata igitur Filietas a Spiritu veluti ala, tollit alam quoque id est Spiritum, et appropinquat ad exilem illam Filietatem et ad Deum non entem qui omnia condidit ex iis quæ non sunt. Manere autem cum ea Spiritus non potuit; non enim erat (Deo) consubstantialis, nec in sua natura eamdem substantiam habebat quam Filietas. Sed quemadmodum piscibus exitialis est et contra eorum naturam aer purus et siccus, sic Spiritus Sancti naturæ non apta erat sedes ineffabilium ipsa ineffabilior et sublimium omnium nominum non entis Dei et (exilis) Filietatis. Dereliquit igitur Spiritum Filietas (crassior) prope beatam illam sedem quæ nec concipi potest nec ullo verbo exprimi. Non autem omnino solum reliquit nec Filietate orbatum; sed quemadmodum, injecto in vas quoddam unguento bene olente, si cum maxima cura evacuatum

3. ἀπὸ cod. Mill. Buns.; ὑπὸ Dunck.
— 6. οἰκοῦντος cod. Legendum οὐκ ὄντος
quod etiam legit Dunck. διοικοῦντος conj.
Mill. Sed conf. supra, § 22. — 8. οὐς δὲ
cod.; οὐσίας δὲ Mill. Jac. Legendum οὐδὲ.
Hæc male interpuncta in cod. et apud

Mill. — αὐτῆς Bunsen. pro μετὰ. — 10.
ἀρρήτων cod. Mill. correxit Jacobius. —
11. Θεοχωρίου cod. — 12. Υἱότητος ἐκεί-
νου cod. Miller. — 13. μὴ μὴ δὲ cod. pro
μηδὲ. — 15. μῦρον cod.

ὅτι μάλιστα ἐπιμελῶς ἐκκενωθείη, ὅμως ὁσμή τις ἔτι μένει τοῦ μύρου καὶ καταλείπεται, κἂν ἢ κεχωρισμένον τοῦ ἀγγείου, καὶ μύρου ὁσμὴν τὸ ἀγγεῖον [ἔχει], εἰ καὶ μὴ μύρον, οὕτως τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον μεμένηκε τῆς ⁽²³⁵⁾ Υἱότητος ἄμοιρον καὶ ἀπηλλαγμένον· ἔχει δὲ ἐν
 5 ἑαυτῷ μύρου παραπλησίως τὴν δύναμιν, [τῆς Υἱότητος] ὁσμὴν, καὶ τοῦτο ἐστὶ τὸ λεγόμενον· Ὡς μύρον ἐπὶ κεφαλῆς τὸ καταβαῖνον ἐπὶ τὸν πῶγωνα τοῦ Ἀαρῶν, ἢ ἀπὸ τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου φερομένη ὁσμὴ ἄνωθεν κάτω, μέχρι τῆς ἀμορφίας καὶ τοῦ διασλήματος τοῦ καθ' ἡμᾶς, ὅθεν ἤρξατο ἀνελθεῖν ἡ Υἱότης οἶονεὶ ἐπὶ πτερύγων ἀετοῦ,
 10 φησί, καὶ τῶν μεταφρένων ἐνεχθεῖσα. Σπεύδει γάρ, φησί, πάντα κάτωθεν ἄνω, ἀπὸ τῶν χειρόνων ἐπὶ τὰ κρείττονα. Οὐδὲν δὲ οὕτως ἀκίνητόν ἐστι τῶν [ἐν] τοῖς κρείττοσιν, ἵνα μὴ κατέλθῃ κάτω. Ἡ δὲ τρίτη Υἱότης, φησὶν, ἢ ἀποκαθάρσεως δεομένη, ἐμμεμένηκε τῷ μεγάλῳ τῆς πανσπερμίας σωρῶ εὐεργετοῦσα καὶ εὐεργετουμένη. Τίνα
 15 δὲ τὸν τρόπον εὐεργετεῖται καὶ εὐεργετεῖ, ὕψιρον ἐροῦμεν κατὰ τὸν οἰκεῖον αὐτοῦ γενόμενοι λόγον.

fuerit vas, remanet tamen odor unguenti, et etiamsi unguentum procul remotum fuerit a vase, odor superest et unguenti odorem vas servat, non autem unguentum : sic Spiritus Sanctus habitavit a Filietate sejunctus et remotus ; habet autem in seipso quasi vim unguenti scilicet Filietatis odorem, et illud est quod dicitur : Velut unguentum in capite descendens in barbam Aaron ; hic est odor a Spiritu Sancto desuper illatus infra usque ad deformia spatia ubi sumus et unde cœpit ascendere Filietas veluti (ut ait Basilides) aquilæ alis et tergo sublata. Cupiunt enim, inquit, omnia infima extolli a pejoribus ad meliora, et inter meliora omnia moventur ne descendant infra. Tertia vero Filietas, cui expurgatione opus est, mansit in magno omnium seminum acervo bene agens et bene habita. Quomodo autem bene habita fuerit et bene egerit posterius dicam quum hanc peculiarem quæstionem aggressus fuero.

3. [ἔχει] omissum in cod. conj. Mill. — 5. τῆς Υἱότητος recte legunt Uhlhorn. Dunck. Quod omittunt et ὁσμῆς legunt Mill. Bunsen. Jacob. Conf. infra, p. 353, l. 7-8 : τῆς Υἱότητος ἔχει μένουσαν ἐν

ἑαυτῷ τὴν ὁσμὴν. — 6-7. Psalm. cxxxii, 2. — 12. ἀκίνητον Bunsenius ; ἀνόητον cod. Millerus. — [ἐν] addid. Millerus. — 13. ἐμμεμένηκε Ræper. ; μεμένηκε cod. Mill. Bunsen.

23. Ἐπεὶ οὖν γέγονε πρώτη καὶ δευτέρα ἀναδρομὴ τῆς Υἱότητος, καὶ μεμένηκεν αὐτοῦ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον τὸν εἰρημένον τρόπον, σφαιρωμάτων ὑπερκοσμίων καὶ τοῦ κόσμου μεταξὺ τεταγμένον· — διήρηται γὰρ ὑπὸ Βασιλείδου τὰ ὄντα εἰς δύο τὰς προεχεῖς καὶ πρώτας διαιρέσεις, καὶ καλεῖται κατ' αὐτὸν τὸ μὲν τι κόσμος, τὸ δέ τι 5 ὑπερκόσμια, τὸ δὲ μεταξὺ τοῦ κόσμου καὶ τῶν ὑπερκοσμίων Μεθόριον Πνεῦμα, τοῦτο ὕπερ ἐστὶ καὶ Ἅγιον καὶ τῆς Υἱότητος ἔχει μένουσαν ἐν ἑαυτῷ τὴν ὁσμὴν· — ὄντος οὖν τοῦ σφαιρώματος ὃ ἐστὶν ὑπεράνω τοῦ οὐρανοῦ, διέσφυξε καὶ ἐγεννήθη ἀπὸ τοῦ κοσμικοῦ σπέρματος καὶ τῆς πανσπερμίας τοῦ σωροῦ ὃ μέγας Ἄρχων, ἡ κε- 10 φαλή τοῦ κόσμου, κάλλος τι καὶ μέγεθος καὶ δύναμιν λαληθῆναι μὴ δυναμένη. Ἀρρήτων γάρ, ⁽²³⁶⁾ φησὶν, ἐστὶν ἀρρήτοτερος καὶ δυνατῶν δυνατώτερος καὶ σοφῶν σοφώτερος, καὶ ὅτι ἂν εἴπῃς πάντων τῶν καλῶν κρείττων· οὗτος γεννηθεὶς ἐπῆρεν ἑαυτὸν, μετεώρισε, καὶ ἠνέχθη ὄλος ἄνω μέχρι τοῦ σφαιρώματος, ἐστὶν δέ, [τῆς] ἀναδρομῆς καὶ 15

23. Quum igitur effecta fuisset prima et secunda ascensio Filietatis et permansisset illic Spiritus Sanctus, quo modo diximus, ordinatus firmamenta inter supermundana et mundum; — divisa enim sunt a Basilide entia in duas coherentes et principes divisiones quarum alia vocatur mundus, alia supermundana, tertia inter mundana et supermundana Confinium appellatur Spiritus, hic ipse qui sanctus est et habet in seipso manentem Filietatis odorem); — existente autem firmamento quod caelo est superius, palpitavit et genitus est ex semine mundano et ex omnium seminum acervo magnus Archon, caput mundi, pulchritudo quaedam et magnitudo et potestas ineffabilis. Ineffabilibus enim, ait Basilides, est ineffabilior et potentibus potentior et sapientibus sapientior et omnibus quaecumque bona dicere posses melior. Ille genitus sese erexit et sublimis ascendit et totus sublatus est usque firma-

2. αὐτὸ suspic. Uhlh. — τῶν τὸν Uhlh. — 2-3. σφαιρωμένων cod. Uhlh.; σφαιρώμα τῶν Dunck. Legendum cum Mill. et Buns. σφαιρωμάτων ut ex sqq. liquet. — 4. προσχεῖς cod. Bunsen.; προεχεῖς conj. Mill. — 6-7. Μεθόριον cod. — 8. ἐντὸς Buns. Bern. pro ὄντος. — 9. ἐγεννήθη cod. — 11. λυθῆναι cod. Mill. Dunck.

pro λαληθῆναι quod sqq. postulant. Conf. etiam lib. X, c. xiv, ubi eadem repetita sic leguntur: ἡ κεφαλή τοῦ κόσμου κάλλει καὶ μεγέθει ἀνεκλαλήτω. — 12. ἀρρήτων cod. — 14-15. καὶ μετεώρισε susp. Mill.; μετεώρισας καὶ ἠνεχθεὶς Uhlh. — 15. σφαιρώματος ἐστὶν τῆς δέ cod. Mill. corr. Bunsen.

τοῦ ὑψώματος τὸ σιερώμα τέλος εἶναι νομίσας, καὶ μηδὲ εἶναι μετὰ ταῦτα ὄλως μηδὲν ἐπινοήσας, ἐγένετο μὲν ὑποκειμένων πάντων ὅσα ἦν λοιπὸν κοσμικά, σοφώτερος, δυνατώτερος, ἐκπρεπέστερος, φωτεινότερος, πᾶν ὅ,τι ἂν εἴπῃς καλὸν διαφέρων, χωρὶς μόνῃς τῆς
 5 ὑπολελειμμένης Υἱότητος ἔτι ἐν τῇ πανσπερμίᾳ· ἠγνῶει γὰρ ὅτι ἐστὶν αὐτοῦ σοφώτερα καὶ δυνατωτέρα καὶ κρείττων. Νομίσας οὖν αὐτὸς εἶναι κύριος καὶ δεσπότης καὶ σοφὸς ἀρχιτέκτων, τρέπεται εἰς τὴν καθ' ἕκαστα κτίσιν τοῦ κόσμου. Καὶ πρῶτον μὲν ἠξίωσε μὴ εἶναι μόνος, ἀλλὰ ἐποίησεν ἑαυτῷ καὶ ἐγέννησεν ἐκ τῶν ὑποκειμέ-
 10 νων υἱὸν ἑαυτοῦ πολὺ κρείττονα καὶ σοφώτερον. Ταῦτα γὰρ ἦν πάντα προβεβουλευμένος ὁ οὐκ ὢν Θεός, ὅτε τὴν πανσπερμίαν κατέβαλεν. Ἰδὼν οὖν τὸν υἱὸν ἐθαύμασε καὶ ἠγάπησε καὶ κατεπλάγη· τοιοῦτον γάρ τι κάλλος ἐφαίνετο υἱοῦ τῷ μεγάλῳ Ἄρχοντι· καὶ ἐκάθισεν αὐτὸν ἐκ δεξιῶν ὁ Ἄρχων. Αὕτη ἐστὶν ἡ ὑπ' αὐτοῦ Ὀγδοὰς λεγομένη,
 15 ὅπου ἐστὶν ὁ μέγας Ἄρχων καθήμενος. Πᾶσαν οὖν τὴν ἐπουράνιον κτίσιν, τουτέστι τὴν αἰθέριον, αὐτὸς εἰργάσατο ὁ δημιουργὸς ὁ μέ-

mentum : stetit autem ibi existimans firmamentum esse finem ascensionis et sublimitatis neque quidquam ultra superesse, et factus est omnibus subjectis, quæcumque mundana sunt, sapientior, potentior, decentior, splendidior et omnia quæ diceres pulchritudine præstantia, præter unam illam Filietatem in seminum universitate adhuc derelictam. Ignorabat enim eam se ipso esse sapientiozem et potentiozem et meliozem. Existimans autem se esse dominum et regem et sapientem opificem, vertitur ad mundi per singula creationem, et primum noluit vivere solus, sed effecit sibi et procreavit ex subjectis filium se multo meliozem et sapientiozem : hæc enim omnia prius constituerat Deus non ens quum universitatem seminum emitteret. Videns igitur filium miratus est et amavit et obstupuit : tanta pulchritudo filii magno Principi videbatur ; et statuit eum a dextris suis Princeps. Hic locus ubi magnus Princeps sedet a Basilide dictus est Ogdoas. Omnem igitur creationem cœlestem, id est ætheream, effecit opifex ille magnus et sa-

2. Post μηδὲν cod. habet εἶναι. — 4- 13. ἐφαίνετο Buns. ; ἐγένετο cod. — 14. 5. μόνῃς τῆς ὑπολελυμένης cod. — 5. κατ' αὐτοῦ cod. pro ὑπ' αὐτοῦ ; κατ' αὐτὸν ἐστὶν νῦν τοῦ cod. — 6. κρείττων cod. ; suspic. Millerus, Bunsenius ; κατ' αὐτοῦς κρείττω Mill. Buns. — 10. υἱῶν cod. — Dunckerus.

γας σοφός· ἐνήργει δὲ αὐτῷ καὶ ὑπετίθετο ὁ υἱὸς ὁ τούτου γενόμενος, ὡν αὐτοῦ τοῦ δημιουργοῦ πολὺ σοφώτερος.

24. Αὕτη ἐστὶν ἡ κατὰ Ἀριστοτέλην σώματος φυσικοῦ⁽²³⁷⁾ ὀργανικοῦ ἐντελέχεια, ψυχὴ ἐνεργοῦσα τῷ σώματι, ἧς δίχα τὸ σῶμα ἐργάζεσθαι οὐδὲν δύναται, μεῖζόν[τι] καὶ ἐπιφανέστερον καὶ δυνατώτερον 5 καὶ σοφώτερον τοῦ σώματος. Ὃν λόγον οὖν Ἀριστοτέλης ἀποδέδωκε περὶ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος πρότερος, Βασιλείδης περὶ τοῦ μεγάλου Ἄρχοντος καὶ τοῦ κατ' αὐτὸν υἱοῦ διασαφεῖ. Τόν τε γὰρ υἱὸν ὁ Ἄρχων, κατὰ Βασιλείδην, γεγέννηκε, τὴν τε ψυχὴν ἔργον καὶ ἀποτέλεσμα φησὶν εἶναι ὁ Ἀριστοτέλης φυσικοῦ σώματος ὀργανικοῦ 10 ἐντελέχειαν. Ὡς οὖν ἡ ἐντελέχεια διοικεῖ τὸ σῶμα, οὕτως ὁ υἱὸς διοικεῖ, κατὰ Βασιλείδην, τὸν ἀρρήτων ἀρρήτοτερον Θεόν. Πάντα οὖν ἔσσι προνοούμενα καὶ διοικούμενα ὑπὸ τῆς μεγαλειότητος τοῦ Ἄρχοντος τοῦ μεγάλου τὰ αἰθέρια ἅτινα μέχρι σελήνης ἐστὶν· ἐκεῖθεν γὰρ ἀπὸ αἰθέρος διακρίνεται. Κεκοσμημένων οὖν πάντων τῶν αἰθε- 15 ρίων, πάλιν ἀπὸ τῆς πανσπερμίας ἄλλος Ἄρχων ἀνέβη, μεῖζων

piens. In opere autem adjuvit eum et sustinuit filius ejus opifice ipso multo sapientior.

24. Hæc est, secundum Aristotelem, physici corporis organis instructi entelechia, anima in corpore agens, sine qua corpus nihil efficere potest, majus aliquid et manifestius et potentius et sapientius corpore. Sic quæ Aristoteles prior docuit de anima et de corpore, eadem Basilides de magno Archonte et de filio ejus protulit. Filium enim Archon, secundum Basilidem, genuit; animam autem opus et effectum Aristoteles ait esse physici corporis organis instructi entelechiam. Quemadmodum igitur entelechia regit corpus, eodem modo filius regit, secundum Basilidem, ineffabilium ineffabiliorem Deum. Majestate Principis magni omnia sunt provisa et ordinata quæ quidem ætherea expanduntur usque ad lunam; inde enim aer ab æthere discernitur. Ordinatis igitur omnibus æthereis, rursus ex universitate semi-

5. [τι] addidi. — 6. Post σοφώτερον cod. habet τῆς ψυχῆς, quod sensu caret. Legendum τοῦ σώματος, quod etiam vidit Dunck. — 9. γεγέννηκε cod. — τῆς τε ψυ-

χῆς Buns. — 10. ὡς φησὶν cod. Mill. corr. Buns. — 13. μεγάλης cod.; μεγαλειότητος conj. Miller. Bunsen. — 15. αἰθέριος cod. Mill. Buns. — Κεκοσμημένων cod.

μὲν πάντων τῶν ὑποκειμένων, χωρὶς μέντοι τῆς καταλελειμμένης
 Υἱότητος, πολὺ δὲ ὑποδεέστερος τοῦ πρώτου Ἄρχοντος. Ἔστι δὲ
 καὶ οὗτος ῥητὸς ὑπ' αὐτῶν λεγόμενος. Καὶ καλεῖται ὁ τόπος οὗτος
 Ἑβδομάς, καὶ πάντων τῶν ὑποκειμένων οὗτός ἐστι διοικητὴς καὶ
 5 δημιουργός, ποιήσας καὶ αὐτὸς ἑαυτῷ υἷον ἐκ τῆς πανσπερμίας,
 ἑαυτοῦ φρονιμώτερον καὶ σοφώτερον, παραπλησίως τοῖς ἐπὶ τοῦ
 πρώτου λελεγμένοις. Τὸ δὲ ἐν τῷ διασλήματι τούτῳ, ὁ σωρὸς αὐτὸς
 ἐστί, φησί, καὶ ἡ πανσπερμία, καὶ γίνεται κατὰ φύσιν τὰ γινόμενα
 ὡς φθάσαντα τεχθῆναι ὑπὸ τοῦ τὰ μέλλοντα γενέσθαι ὅτε δεῖ
 10 καὶ οἷα δεῖ καὶ ὡς δεῖ λελογισμένου. Καὶ τούτων ἔστιν ἐπιστάτης ἢ
 φροντιστὴς ἢ δημιουργὸς οὐδεὶς· ἀρκεῖ γὰρ αὐτοῖς ὁ λογισμὸς ἐκεῖ-
 νος ὃν [ὁ] Οὐκ Ὄν, ὅτε ἐποίει, ἐλογίζετο.

(238) 25. Ἐπεὶ οὖν τετέλεσται κατ' αὐτοὺς ὁ κύσμος ὅλος καὶ τὰ
 ὑπερκόσμια, καὶ ἔστιν ἐνδεὲς οὐδέν, λείπεται δὴ ἐν τῇ πανσπερμίᾳ ἢ

num alius Princeps exortus est major omnibus subjectis, præter Filietatem derelictam, sed multo inferior primo Principe. Et vocatur ille quoque ab istis *effabilis*, et sedes ejus Hebdomas et omnium subjectorum hic est ordinator et opifex, efficiens et ille sibi ex universitate seminum filium seipso prudentiorem et sapientiore, quemadmodum de primo diximus; in hoc autem nostro spatio est acervus, ut ait Basilides, et seminum universitas, et existunt omnia secundum naturam entia, velut properantia nasci ab illo qui de genituris computavit quando et qualia et quomodo deberent nasci. Horum nemo est præfectus vel curator vel opifex; sufficit enim illis cogitatio qua Non Ens computabat quum operaretur.

25. Quum autem absoluta sunt, secundum hæreticos istos, et mundus universus et supermundana, ac nihil deest, manet adhuc in universitate

1. μέντοι cod. Mill.; μὲν Bunsen. —
 3. οὗτος καὶ ὁ ῥητὸς Bunsen.; ἀρρητος
 cod. Mill. Dunck. at conf. infra, p. 358,
 l. 2. — 5-6. Post πανσπερμίας cod. ha-
 bet καὶ αὐτὸς, quæ male sunt repetita et
 delenda. Buns. conjecit: καὶ αὐτὸν ἑαυτοῦ.
 — 9. φθάσαν cod. R. Scott. delet τεχθῆναι
 et legit λεχθῆναι. Ræper. conj.: φθάσαν,

ἐλέχθη, γενήσεσθαι; Bunsen.: ἔφθασε,
 γίνεσθαι; Uhlh. autem: φθάσαντα, λέγε-
 σθαι. — 9-10. δεῖ καὶ οἷα Buns.; δικαιῶ
 & cod. Millerus. Conf. Scott. *Theol. crit.*
 Lond. 1852, part. IV. — 10. λελογι-
 σμένῳ cod. Mill.; λελογισμένου Dunck.
 — 12. [ὁ] add. Jacob. — 14. δὲ cod.;
 δὴ conj. Mill.

Υιότης ἢ τρίτη ἢ καταλελειμμένη [πρὸς τὸ] εὐεργετεῖν καὶ εὐεργετεῖσθαι ἐν τῷ σπέρματι, καὶ δεῖ τὴν ὑπολελειμμένην Υιότητα ἀποκαλυφθῆναι καὶ ἀποκατασταθῆναι ἄνω ἐκεῖ ὑπὲρ τὸ Μεθόριον Πνεῦμα πρὸς τὴν Υιότητα τὴν λεπτομερῆ καὶ [τὴν] μιμητικὴν, καὶ τὸν Οὐκ ὄντα, ὡς γέγραπται, φησί, «Καὶ ἡ κτίσις αὐτῆ συσπενάζει καὶ συνωδίνει 5
«τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ ἐκδεχομένη.» Υιοὶ δέ, φησίν, ἐσμέν ἡμεῖς οἱ πνευματικοὶ ἐνθάδε καταλελειμμένοι [πρὸς τὸ] διακοσμησαί καὶ διατυπῶσαι καὶ διορθώσασθαι καὶ τελειῶσαι τὰς ψυχὰς κατὰ φύσιν ἐχούσας μένειν ἐν τούτῳ τῷ διασλήματι. «Μέ-
«χρι μὲν οὖν Μωσέως ἀπὸ Ἀδάμ ἐβασίλευσεν ἡ ἀμαρτία,» καθὼς 10
γέγραπται· ἐβασίλευσε γὰρ ὁ μέγας Ἄρχων ὁ ἔχων τὸ τέλος αὐτοῦ μέχρι σίερωμάτος, νομίζων αὐτὸς εἶναι Θεὸς μόνος, καὶ ὑπὲρ αὐτὸν εἶναι μηδέν· πάντα γὰρ ἦν φυλασσόμενα ἀποκρύφῳ σιωπῆ. Τοῦτο, φησίν, ἐστὶ τὸ μυστήριον ὃ ταῖς προτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη, ἀλλὰ ἦν ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις βασιλεὺς καὶ κύριος, 15
ὡς ἐδόκει, τῶν ὄλων ὁ μέγας Ἄρχων, ἢ Ὀγδοάς. Ἦν δὲ καὶ τούτου

seminum Filietas illa tertia quæ quidem derelicta est ut bene ageret et bene haberetur in semine, et necesse est ut hæc Filietas derelicta manifestetur et sursum sublata constituatur super Confinium Spiritus juxta Filietatem exilem et Filietatem imitandi peritam et Deum non entem. Sic enim scriptum est, ait Basilides : «Omnis creatura ingemiscit et parturit revelationem «filiorum Dei exspectans.» Filii autem spirituales sumus, inquit, hic derelicti ut ordinentur et informentur corriganturque et ad finem ducantur perfectum animæ quæ natura sua coguntur in hac terra morari. «Ab Adam «usque ad Moysen regnavit peccatum.» Sic scriptum est. Regnavit enim magnus Archon fines imperii sui extendens usque ad firmamentum, ratusque se unum esse Deum et super ipsum esse nihil; omnia enim servata erant silentio secreto. Illud est, ait Basilides, mysterium quod prioribus generationibus absconditum fuit; sed his temporibus erat rex et dominus, ut videbatur, universorum magnus Archon Ogdoas. Hebdomas autem erat

1-2. εὐεργετεῖσθαι cod.; υ et ε sæpissime confusis. — 2. δεῖ Bunsen.; δὴ cod. Mill. — 4. [τὴν] addidi. — 5 sqq. Conf. B. Pauli Epist. ad Rom. viii, 29. — 7.

[πρὸς τὸ] addidi. Cf. infra, p. 366, l. 11, 17. — 9. κατὰ cod. Mill.; κάτω Dunck.; τὰς Buns. — 9-10. Conf. B. Pauli Epist. ad Rom. v, 13, 14.

τοῦ διασλήματος βασιλεὺς καὶ κύριος ἡ Ἑβδομάς, καὶ ἔστιν ἡ μὲν
 Ὀγδοὰς ἀρρήτος, ῥητὸς δὲ ἡ Ἑβδομάς. Οὗτος ἐσί, φησίν, ὁ τῆς Ἑβδο-
 μάδος Ἄρχων ὁ λαλήσας τῷ Μωϋσῆ καὶ εἰπών, « Ἐγὼ ὁ Θεὸς Ἀβραάμ
 « καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ οὐκ ἐδήλωσα αὐ-
 5 « τοῖς » (οὕτως γὰρ θέλουσι γεγράφθαι), τουτέστι τοῦ ἀρρήτου τῆς
 Ὀγδοάδος, Ἄρχοντος, Θεοῦ. Πάντες οὖν οἱ προφῆται οἱ πρὸ τοῦ Σω-
 τῆρος, φησίν, ἐκεῖθεν ἐλάλησαν. Ἐπεὶ οὖν ἔδει ἀποκαλυφθῆναι, φη-
 σίν, ἡμᾶς τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ⁽²³⁹⁾ περὶ ὧν ἐσίέναξε, φησίν, ἡ κτίσις
 καὶ ὠδινεν, ἀπεκδεχομένη τὴν ἀποκάλυψιν, ἦλθε τὸ Εὐαγγέλιον εἰς
 10 τὸν κόσμον, καὶ διῆλθε διὰ πάσης Ἀρχῆς καὶ Ἐξουσίας [καὶ] Κυ-
 ριότητος, [καὶ] παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου · ἦλθε δὲ ὅντως καί-
 περ οὐδὲν κατήλθεν ἄνωθεν, οὐδὲ ἐξέστη ἡ μακαρία Υἱότης ἐκείνου
 τοῦ ἀπερινοήτου καὶ μακαρίου οὐκ ὄντος Θεοῦ. Ἀλλὰ γὰρ καθάπερ
 ὁ νάφθας ὁ ἰνδικός, ἀφθεῖς μόνον ἀπὸ πάντων πολλοῦ διασλήματος,
 15 συνάπλει πῦρ, οὕτω κάτωθεν ἀπὸ τῆς ἀμορφίας τοῦ σωροῦ διήκου-
 σιν αἱ δυνάμεις μέχρις ἄνω τῆς Υἱότητος. Ἄπλει μὲν γὰρ καὶ λαμ-

hujusce spatii nostri rex et dominus, et Ogdoas ineffabilis est, Hebdomas autem effabilis. Ille est, inquit, Hebdomadis Archon qui locutus est ad Moysem dicens: «Ego Deus Abraham et Isaac et Jacob et nomen Dei non re-
 «velavi eis» (his enim verbis scriptum fuisse isti volunt), nimirum hu-
 jusce ineffabilis Ogdoadis, Archontis, Dei. Omnes igitur prophetae qui ante
 Christum degerunt, ait Basilides, per Deum Ogdoadem locuti sunt. Quum
 autem necesse esset, ait, ut nos pueri Dei manifestaremur, quorum qui-
 dem manifestationem expectans omnis creatura ingemiscebat et parturie-
 bat, ivit Evangelium in hunc mundum et transivit per omnem Potestatem
 et Virtutem et Dominationem et omne nomen quod nominari potest. (Venit
 autem revera, etsi nihil descendit desuper nec secessit beata Filietas ab illo
 incomprehensibili, beato, non ente Deo.) Sed enim veluti naphthas indicus
 modo accensus ex longissimo intervallo, tamen concipit ignem, sic ex infe-
 riori deformique seminum acervo ascenderunt potestates usque ad Filieta-

2. ῥητὸς Buns.; ῥητὸν cod. Mill. — οὕτως cod. Millerus. — 14. ἀφθεῖς cod.
 3 sqq. Conf. *Exod.* vi, 2, 3. — 10 sqq. Dunck.; ἀφθεῖς conj. Mill. Quod ex sqq.
 Conf. B. Pauli *Epist. ad Ephes.* 1, 21. — vera lectio videtur. — 15-16. διήκουσιν
 11. [καὶ] conj. Miller. — ὄντως Uhlhorn.; cod. — 16. ἄνω μέχρι Jac.

εάνει τὰ νοήματα κατὰ τὸν νάφθαν τὸν ἰνδικόν, οἶον νάφθας τις ὦν ὁ τοῦ μεγάλου τῆς Ὀγδοάδος Ἄρχοντος υἱός, ἀπὸ τῆς μετὰ τὸ Μεθόριον μακαρίας Υἱότητος. Ἡ γὰρ ἐν μέσῳ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐν τῷ Μεθορίῳ τῆς Υἱότητος δύναμις ρέοντα καὶ φερόμενα τὰ νοήματα τῆς υἱότητος μεταδίδωσι τῷ υἱῷ τοῦ μεγάλου Ἄρχοντος. 5

26. Ἦλθεν οὖν τὸ Εὐαγγέλιον πρῶτον ἀπὸ τῆς Υἱότητος, φησί, διὰ τοῦ παρακαθημένου τῷ Ἄρχοντι υἱοῦ πρὸς τὸν Ἄρχοντα, καὶ ἔμαθεν ὁ Ἄρχων ὅτι οὐκ ἦν Θεὸς τῶν ὄλων, ἀλλ' ἦν γεννητὸς καὶ ἔχων ὑπεράνω τὸν τοῦ ἀρρήτου καὶ ἀκατονομάστου Οὐκ ὄντος καὶ τῆς Υἱότητος κατακείμενον θησαυρὸν, καὶ ἐπέσπρεψε καὶ ἐφοβήθη, 10 συνιείς ἐν οἷα ἦν ἀγνοία, τοῦτο ἐστί, φησί, τὸ εἰρημένον, « Ἀρχὴ « σοφίας φόβος Κυρίου. » Ἦρξατο γὰρ σοφίζεσθαι κατηχούμενος ὑπὸ τοῦ παρακαθημένου Χριστοῦ, διδασκόμενος τίς ἐστὶν ὁ Οὐκ ὄν, τίς ἡ Υἱότης, τί τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τίς ἡ τῶν ὄλων κατασκευή, ποῦ ταῦτα ἀποκατασθλήσεται. ⁽²⁴⁰⁾ αὕτη ἐστὶν ἡ σοφία [ἡ] ἐν μυστηρίῳ λεγο- 15

tem. Naphthæ enim similis filius magni Archontis Ogdoadis, eodem modo quo naphthas, accendit conceptiones et recipit ex beata Filietate quæ sita est ultra Confinium Spiritus. Nam et in medio hoc Confinio Sancti Spiritus potestas fluentes et volantes Filietatis conceptiones filio magni Principis impertitur.

26. Evangelium igitur a Filietate, ut ait Basilides, primo ivit ad Archontem Ogdoadem per filium ejus sedentem a latere patris et cognovit Archon se non esse Deum universorum, sed genitum fuisse et supra se habere illum ineffabilis et qui nominari non potest Non Entis et Filietatis depositum thesaurum, animum advertit et timuit, intelligens in qua esset ignorantia. Hoc est, inquit, quod dictum est in Scriptura : « Initium sapientiæ timor Domini. » Incepit igitur recta sapere, eruditus a Christo assidente, et discabat quis esset ille Non Ens, quæ Filietas, quis Spiritus Sanctus, qui universorum apparatus et quid de his universis futurum sit. Hæc est sapientia quæ

1. ἀφθαν cod. — ἀφθας cod.; νάφθας Uhlhorn.; ὑπεράνω ἑαυτοῦ τὸν τοῦ Ræp. Mill. Buns.; ἀνάφθας conj. Scott. — 4. — κατονομάστου cod. corr. Mill. — 11- φερόμενα Mill.; φερόμενον cod. — 7. τὸ 12. Prov. 1, 7. Cf. Clem. Strom. II, viii, πρὸς cod. Mill. — 9. τὸν ὑπὲρ ἄνω τοῦ 36, ubi eadem verba a Basilidianis fusius cod.; τὸν ὑπεράνω τὸν τοῦ Bunsen.; τὸν explicantur. — 14. τίς ὁ τῶν cod. — ποῦ] Buns. conj. πῶς. — 15. [ἡ] addidi.

μένη, περὶ ἧς, φησὶν, ἡ Γραφὴ λέγει· « Οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρω-
 « πίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς Πνεύματος. » Κατηχηθεὶς
 οὖν, φησὶν, ὁ Ἄρχων καὶ διδαχθεὶς καὶ φοβηθεὶς, ἐξωμολογήσατο
 περὶ ἀμαρτίας ἧς ἐποίησε μεγαλύνων ἑαυτόν. Τοῦτο ἐστί, φησί, τὸ
 5 εἰρημένον· « Τὴν ἀμαρτίαν μου ἐγνώρισα, καὶ τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ
 « γινώσκω· ὑπὲρ ταύτης ἐξομολογήσομαι εἰς τὸν αἰῶνα. » Ἐπεὶ οὖν
 κατήχητο μὲν ὁ μέγας Ἄρχων, κατήχητο δὲ καὶ ἐδεδίδακτο πᾶσα ἡ
 τῆς Ὀγδοάδος κτίσις καὶ ἐγνωρίσθη τοῖς ἐπουρανίοις τὸ μυστήριον,
 ἔδει λοιπὸν καὶ ἐπὶ τὴν Ἑβδομάδα ἐλθεῖν τὸ Εὐαγγέλιον, ἵνα καὶ ὁ
 10 τῆς Ἑβδομάδος παραπλησίως Ἄρχων διδαχθῆ καὶ εὐαγγελισθῆσεται.
 Ἐπέλαμψεν ὁ υἱὸς τοῦ μεγάλου Ἀρχοντος τῷ υἱῷ τοῦ Ἀρχοντος τῆς
 Ἑβδομάδος, τὸ φῶς ὃ εἶχεν ἄψας αὐτὸς ἀνωθεν ἀπὸ τῆς Υἱότητος, καὶ
 ἐφωτίσθη ὁ υἱὸς τοῦ Ἀρχοντος τῆς Ἑβδομάδος, καὶ εὐηγγελίσσατο τὸ
 Εὐαγγέλιον τῷ Ἀρχοντι τῆς Ἑβδομάδος, καὶ ὁμοίως κατὰ τὸν πρῶ-
 15 τον λόγον καὶ αὐτὸς ἐφοβήθη καὶ ἐξωμολογήσατο. Ἐπεὶ οὖν καὶ τὰ

in mysterio abscondita dicitur et de qua Scriptura dicit : « Non in doctis hu-
 « manæ sapientiæ verbis sed in doctrina Spiritus. » Eruditus igitur Archon
 Ogdoadis, ut ait Basilides, et doctus et timore percussus confessus est pec-
 catum quod patrarat seipsum extollendo. Illud est, ait hæreticus noster,
 quod dicitur in Scriptura : « Delictum meum cognovi et injustitiam meam
 « ego cognosco et de ea confitebor in sæculum. » Quum autem magnus
 Ogdoadis Archon fuisset eruditus et omnis Ogdoadis creatura fuisset simi-
 liter erudita et edocta et revelatum esset cœlestibus mysterium, necesse erat
 Evangelium ad Hebdomadem quoque ire, ut Hebdomadis Princeps pariter
 edoceret et evangelizaretur. Filius igitur magni Archontis Ogdoadis illuxit
 filio Archontis Hebdomadis, lumine quod habebat accenso a Filietate, et illu-
 minatus est filius Principis Hebdomadis et evangelizatum est Evangelium
 Archonti Hebdomadis, et similiter iis quæ supra diximus et ipse timuit et
 confessus est. Quum igitur omnia in Hebdomade illuminata fuissent et

1-2. B. Pauli I *Epist. ad Cor.* 11, 13.
 — 3 et 15. *ἐξομολογήσατο* cod. — 5-6.
 Psalm. xxxi, 5, et li, 11. — 9. *εὐδο-*
μάδα cod. υ et 6 confusis, quæ menda fre-
 quentissima est in cod. — 10. *εὐαγγελι-*

σθήσεται cod. Legunt Miller. et Bunsen :
εὐαγγελισθήσεται. Jam notavimus in ea-
 dem sententia subjunclivum semel et fu-
 turum post *ἵνα*. — 12. *αὐτοῦς* cod. ; *αὐτὸς*
 Millerus.

ἐν τῇ Ἑβδομάδι πάντα πεφώτιστο καὶ διήγγελτο τὸ Εὐαγγέλιον αὐ-
 τοῖς (κτίσεις γὰρ εἰσι κατ' αὐτὰ τὰ διασλήματα κατ' αὐτοὺς ἄπειροι
 καὶ Ἄρχαι καὶ Δυνάμεις καὶ Ἐξουσίαι, περὶ ὧν μακρὸς ἐστὶ κατ'
 αὐτοὺς πᾶν λόγος λεγόμενος διὰ πολλῶν, ἔνθα καὶ τριακοσίου
 ἐξήκοντα πέντε οὐρανοὺς φάσκουσι, καὶ τὸν μέγαν ἄρχοντα αὐτῶν 5
 εἶναι τὸν Ἀβρασάξ, διὰ τὸ περιέχειν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ψῆφον ἑξε,
 ὥστε τοῦ ὀνόματος τὴν ψῆφον περιέχειν πάντα, καὶ διὰ τούτων τὸν
 ἐνιαυτὸν τοσαύταις ἡμέραις συνεσιάναι)·⁽²⁴¹⁾ ἀλλ' ἐπεὶ, φησί, ταῦθ'
 οὕτως ἐγένετο, ἔδει λοιπὸν καὶ τὴν ἀμορφίαν [τὴν] καθ' ἡμᾶς φωτι-
 σθῆναι, καὶ τῇ Υἱότητι τῇ ἐν τῇ ἀμορφίᾳ καταλελειμμένη οἶονεῖ ἐκ- 10
 τρώματι ἀποκαλυφθῆναι τὸ μυστήριον, ὃ ταῖς προτέραις γενεαῖς οὐκ
 ἐγνωρίσθη, καθὼς γέγραπται, φησί, « Κατὰ ἀποκάλυψιν ἐγνωρίσθη
 « μοι τὸ μυστήριον, » καὶ « ἤκουσα ἄρρητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀν-
 « θρώπῳ εἰπεῖν. » Κατῆλθεν ἀπὸ τῆς Ἑβδομάδος τὸ φῶς, τὸ κατελ-

nuntiatum eis fuisset Evangelium (creaturæ enim sunt secundum ipsa in-
 intervalla, ut isti hæretici docent, infinitæ, et Principalitates et Virtutes et
 Potestates de quibus longissimus apud eos et multus est sermo, in quo tre-
 centos et sexaginta quinque cælos esse affirmant et magnum illorum princi-
 pem esse Abrasax, quod nomen istud numerum 365 contineat, ac si nominis
 numerus contineret omnia et propterea annus totidem diebus constaret);
 sed quum hæc omnia, ait Basilides, ita facta fuissent (scilicet illuminatio
 Hebdomadis et Evangelii manifestatio) necesse erat postremo ut deformes
 nostræ sedes illuminarentur et Filietati in his deformibus spatiis derelictæ
 velut fœtui abortivo sacramentum revelaretur quod prioribus generationi-
 bus ignotum fuerat, ut Scriptura, secundum Basilidem, dicit: «Secundum
 « revelationem notum mihi factum est sacramentum;» et «Audiavi arcana
 « verba quæ non licet homini loqui.» Lumen igitur quod descenderat desu-

2. Pro κατ' αὐτὰ τὰ forsitan legendum
 κατὰ τὰ. — 3. καὶ κατ' cod. Delendum
 καὶ Mill. — 4. Post αὐτοὺς Uhlhorn. ex-
 cidisse censet τοὺς τόπους τῶν ἀρχόντων
 vel aliquid simile. — 6. Ἀβρασάξ] de hoc
 vocabulo cf. Bausob. *Histor. Man.* lib. II,
 p. 51, et Jo. Bapt. Passeri, *Diss. de gem-*

mis Basilidianis. — 7. ὥστε Dunck.; ὡς
 δὴ cod. Mill. Buns. — διὰ τοῦτον Bunsen.;
 διὰ τούτων cod. Mill.; διὰ τοῦτο Dunck.
 — 9. ἀμορφίαν [τὴν] conj. Ræp. — 12.
 B. Pauli *Epist. ad Ephes.* III, 3. 5. —
 13. II *ad Cor.* XII, 4. — 14. οὖν add.
 Dunck. post κατῆλθεν.

- θὸν ἀπὸ τῆς Ὀγδοάδος ἀνωθεν τῷ υἱῷ τῆς Ἑβδομάδος, ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν
τὸν υἱὸν τῆς Μαρίας, καὶ ἐφωτίσθη συνεξαφθεις τῷ φωτὶ τῷ λάμ-
ψαντι εἰς αὐτόν. Τοῦτο ἐστὶ, φησί, τὸ εἰρημένον, « Πνεῦμα Ἅγιον
« ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, » τὸ ἀπὸ τῆς Υἱότητος διὰ τοῦ Μεθορίου Πνεύ-
5 ματος ἐπὶ τὴν Ὀγδοάδα καὶ τὴν Ἑβδομάδα διελθὼν μέχρι τῆς Μαρίας,
« καὶ δύναμις Ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι, » ἡ δύναμις τῆς χρίσεως [ἡ]
ἀπὸ τῆς ἀκρωρείας ἀνωθεν τοῦ δημιουργοῦ μέχρι τῆς κτίσεως, ὃ ἐστὶ
τοῦ υἱοῦ· μέχρι δὲ ἐκείνου φησὶ συνεσίηκέναι τὸν κόσμον οὕτως,
μέχρῃς οὗ πᾶσα ἡ Υἱότης ἡ καταλελειμμένη εἰς τὸ εὐεργετεῖν τὰς
10 ψυχὰς ἐν ἀμορφία, καὶ εὐεργετεῖσθαι, διαμορφουμένη κατακολου-
θήσῃ τῷ Ἰησοῦ, καὶ ἀναδράμη καὶ ἔλθῃ ἀποκαθαριθεῖσα· καὶ γί-
νεται λεπτομερεσιάτη, ὡς δύνασθαι δι' αὐτῆς ἀναδραμεῖν ὡσπερ ἡ
πρώτη. Πᾶσαν γὰρ ἔχει τὴν δύναμιν συνεσίηριγμένην φυσικῶς τῷ
φωτὶ τῷ λάμψαντι ἀνωθεν κάτω.
- 15 27. Ὅταν οὖν ἔλθῃ, φησί, πᾶσα Υἱότης καὶ ἔσθαι ὑπὲρ τὸ Με-
θόριον τὸ Πνεῦμα, τότε ἐλεηθήσεται ἡ κτίσις· στένει γὰρ μέχρι

per ex Ogdoade in filium Hebdomadis, ex Hebdomade descendit in Jesum filium Mariæ, et illuminatus est irradiatus luce fulgenti super eum. Illud est, ait Basilides, quod dictum est in Scriptura, « Spiritus Sanctus descendet « super te, » Spiritus quidem qui a Filietate per Confinium transiens et per Ogdoadem et per Hebdomadem descendit super Mariam; « et virtus Altis- « simi obumbrabit tibi, » quæ quidem virtus unctionis a summo cacumine opificis magni, usque ad creationem, id est filium, descendit. Mundum autem ait sic constituisse usque dum tota Filietas, hic derelicta ut beneficeret animis in deformitate viventibus et ut bene haberetur ab eis, transformata sequeretur Jesum et sursum curreret et abiret emundata. Et evadit maxime exilis, ita ut sursum tolli possit veluti prima Filietas. Omnem enim potestatem naturaliter fundatam habet in lumine quod desuper illuminat inferiora.

27. Quum igitur iverit, ait, omnis Filietas et superaverit Confinium Spiritus, tunc misericordiam inveniet creatura, luget enim usque adhuc et

3 sqq. *Ev. sec. Luc.* 1, 35. — 6. ἐπι- — 7. διὰ add. Dunck. post ἀνωθεν. — 9. σκιάσει cod. — χρίσεως cod. Mill.; ὀγδοά- μέχρι σου cod. — 16 et p. 363, l. 1-2. dos susp. Rœp. lege χρίσεως. — [ἡ] addidi. Cf. B. Pauli *Epist. ad Rom.* viii, 19, 22.

τοῦ νῦν καὶ βασανίζεται, καὶ μένει τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ, ἵνα πάντες ἀνέλθωσιν ⁽²⁴²⁾ ἐντεῦθεν οἱ τῆς Υἱότητος ἄνθρωποι. Ἐπειδὴν γένηται τοῦτο, ἐπάξει, Φησὶν, ὁ Θεὸς ἐπὶ τὸν κόσμον ὅλον τὴν μεγάλην ἄγνοιαν, ἵνα μένη πάντα κατὰ φύσιν, καὶ μηδὲν μηδενὸς τῶν παρὰ φύσιν ἐπιθυ[μῆση]. Ἀλλὰ γὰρ πᾶσαι αἱ ψυχὰι τοῦ 5 τοῦ διασλήματος, ὅσαι φύσιν ἔχουσιν ἐν τούτῳ ἀθάνατοι διαμένειν μόνῳ, μενοῦσιν οὐδὲν ἐπιστάμεναι τούτου τοῦ διασλήματος διάφορον οὐδὲ βέλτιον· οὐδὲ ἀκοή τις ἔσται τῶν ὑπερκειμένων ἐν τοῖς ὑποκειμένοις, οὐδὲ γνῶσις, ἵνα μὴ τῶν ἀδυνάτων αἱ ὑποκείμεναι ψυχὰι ὀρεγόμεναι βασανίζονται, καθάπερ ἰχθύς ἐπιθυμήσας ἐν 10 τοῖς ὄρεσι μετὰ τῶν προβάτων νέμεσθαι· ἐγένετο [γὰρ] ἄν, Φησὶν, αὐτοῖς ἡ τοιαύτη ἐπιθυμία φθορά. Ἔσθιν οὖν, Φησὶν, ἀφθαρτα πάντα τὰ κατὰ χώραν μένοντα· φθαρτὰ δέ, εἴαν ἐκ τῶν κατὰ φύσιν ὑπερπηδᾶν καὶ ὑπερβαίνειν βούλοιντο. Οὕτως οὐδὲν ὁ Ἄρχων τῆς ἑβδομάδος γνῶσεται τῶν ὑπερκειμένων· καταλήψεται γὰρ καὶ τοῦτον ἡ 15

torquetur et exspectat revelationem filiorum Dei, ut omnes Filietatis homines hinc sursum ascendant. Quum id factum fuerit, ait Basilides, Deus summam ignorantiam super universum mundum adducet, ut omnia secundum naturam suam maneat neque quidquam contra naturam suam concupiscat. Etenim omnes animæ hujusce spatii quæ in hoc uno loco debent natura sua immortales permanere, manebunt nihil scientes quod differat ab hoc eodem loco vel melius sit; nec fama ulla erit nec cognitio eorum quæ superna sunt in his locis infra positis, ne animæ infra positæ appetant quæ non possunt attingere et inde crucientur, veluti piscis qui in montibus pascere cum pecoribus concupisceret; talia enim appetendo, ait Basilides, perirent. Immortalia enim sunt, inquit, omnia quæ in suo loco manent; mortalia autem essent, si quæ secundum naturam sunt transilire vellent et transgredi. Itaque nihil ex supernis cognoscet Hebdomadis Archon; invadet enim ipsum

3. οὖν add. Duncker. post ἐπειδὴν. — ἐπάξει cod. — Φησὶν ὁ Θεός, ἐπὶ Miller. — 4. ἵνα μὴ cod.; ἦ Miller.; μένη Bern. Bunsen. Uhlh. — 5. Uncis inclusa suppl. Mill. — 7. μενοῦσιν Ræp. Buns.; μένουσιν cod. Mill. — εἰστάμεναι. Τούτου cod.; ἐπιστάμεναι. Τούτου Mill. — 8. διάφορα cod. Mill. — οὐδὲ βέλτιον R. Scott. Buns.; οὐ βέλτιον cod. Miller.; οὐ γὰρ βέλτιον Ræp. — 9. ἀποκειμένοις cod. — 10. βασανίζονται cod. — 11. [γὰρ] add. Mill. Buns. post ἐγένετο. — 13. κατὰ χώραν. Cf. infra, οἰκείῳ τόπῳ Buns. — 14. οὐδὲ cod. Ræp. qui post γνῶσεται (l. 15) add. τι.

μεγάλη ἄγνοια, ἵνα ἀποσῆ ἀπ' αὐτοῦ λύπη καὶ ὀδύνη καὶ σιναγμός· ἐπιθυμήσει γὰρ οὐδενὸς τῶν ἀδυνάτων οὐδὲ λυπηθήσεται. Καταλήφεται δὲ ὁμοίως καὶ τὸν μέγαν Ἄρχοντα τῆς Ὀγδοάδος ἡ ἄγνοια αὐτῆ, καὶ πάσας τὰς ὑποκειμένας αὐτῷ κτίσεις παραπλησίως, ἵνα
 5 μηδὲν κατὰ μηδὲν ὀρέγεται τῶν παρὰ φύσιν τινός, μηδὲ ὀδύνηται, καὶ οὕτως ἡ ἀποκατάστασις ἔσται πάντων κατὰ φύσιν τεθεμελιωμένων μὲν ἐν τῷ σπέρματι τῶν ὄλων ἐν ἀρχῇ, ἀποκατασλαμένων δὲ καιροῖς ἰδίους. Ὅτι δέ, φησὶν, ἕκαστον ἰδίους ἔχει καιροῦς, ἱκανὸς ὁ Σωτὴρ λέγων, «Ὁὔπω ἦκει ἡ ὥρα⁽²⁴³⁾ μου,» καὶ οἱ μάγοι τὸν
 10 ἀστέρα τεθεαμένοι· ἦν γάρ, φησί, καὶ αὐτὸς ὑπὸ γένεσιν ἀστέρων, καὶ ὠρῶν ἀποκαταστάσεως ἐν τῷ μεγάλῳ προλελογισμένος σωρῶ. Οὗτος ἐστὶν ὁ κατ' αὐτοὺς νενοημένος ἔσω ἄνθρωπος πνευματικὸς ἐν τῷ ψυχικῷ (ὃ ἐστὶν Υἱότης ἐνταῦθα ἀπολιποῦσα τὴν ψυχὴν, οὐ φησὶν ἀλλὰ αὐτοῦ μένουσαν κατὰ φύσιν, ὡσπερ ἄνω λέλοιπεν ἡ

quoque magna illa ignorantia ut amoveantur ab illo et luctus et dolor et gemitus. Nihil enim ex iis quæ comprehendere non potest concupiscet nec dolore afficietur. Invadet etiam magnum Ogdoadis Archontem eadem ignorantia et similiter omnes creaturas illi subjectas, ut nulla re omnino contra naturam appetita non occurrat dolor, ac sic restituantur in pristinum statum et secundum uniuscujusque naturam quæ in universorum semine in principio constituta erant et restituantur temporibus propriis. Quod autem, ut ait hæreticus, unicuique sua tempora sint, satis probat quod dicit Salvator, «Non dum venit hora mea;» et probat stella a magis visa. Nam, ut ait Basilides, ipse Jesus erat, sub genituram astrorum et plenæ revolutionis horarum in magno acervo, ratione præconceptus. Ille quidem est, secundum Basilidis discipulos, conceptus in animali interior et spiritualis homo (scilicet Filietas quæ dereliquit illic animam, non ut obeat sed ut maneat secundum naturam, veluti prima Filietas sursum reliquit Spiritum Sanctum qui Confinium

5. μηδένα cod. Mill. — κατὰ pro παρὰ cod. Vide supra, p. 363, l. 5. — 7. ἀποκατασλαθησομένων Ræper.; ἀποκατασλαμένων cod. Mill. Buns. — 8. καιρός cod. — 8-9. ἱκανὸς cod.; μάρτυς ἱκανὸς Buns. — 9. Evang. B. Joan. 11, 4. — 9-10.

Evang. B. Matth. 11, 1, 2. — 10. ἐπὶ γένεσιν δι' ἀστέρων Bunsen.; κατὰ γένεσιν ὑπ' Jacob. — 11. σωρῶ cod.; σάρφ Mill. Cf. supra, p. 353, l. 10. — 14. ὡσπερ] καίπερ cod. Mill. Buns.; καθάπερ Jacob.; ἤπερ Duncker. — λελυπεν cod.

πρώτη Υιότης τὸ Ἅγιον Πνεῦμα τὸ Μεθόριον ἐν οικείῳ τόπῳ), ἰδίαν τότε περιβεβλημένος ψυχὴν.

Ἴνα δὲ μηδὲν τῶν κατ' αὐτοὺς παραλείπωμεν, ὅσα καὶ περὶ Εὐαγγελίου λέγουσιν ἐκθήσομαι. Εὐαγγέλιον ἐστὶ κατ' αὐτοὺς ἢ τῶν ὑπερκοσμίων γνῶσις ὡς δεδήλωται, ἢ ὁ μέγας Ἄρχων οὐκ ἠπί- 5
στατο. Ὡς οὖν ἐδηλώθη αὐτῷ ὅτι καὶ τὸ Πνεῦμα Ἅγιον ἐστὶ, τουτέστι τὸ Μεθόριον, καὶ ἡ Υιότης, καὶ Θεὸς ὁ τούτων αἴτιος πάντων ὁ οὐκ ὢν, ἐχάρη ἐπὶ τοῖς λεχθεῖσι καὶ ἠγαλλιάσατο, τουτέστι κατ' αὐτοὺς τὸ Εὐαγγέλιον. Ὁ δὲ Ἰησοῦς γεγένηται κατ' αὐτοὺς ὡς προειρήκαμεν. Γεγενημένης δὲ τῆς γενέσεως τῆς προοδηλωμένης, γέ- 10
γονε πάντα ὁμοίως κατ' αὐτοὺς τὰ περὶ τοῦ Σωτῆρος, ὡς ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις γέγραπται. Γέγονε δὲ ταῦτα, φησὶν, ἵνα ἀπαρχὴ τῆς φυλοκρινήσεως γένηται τῶν συγκεχυμένων ὁ Ἰησοῦς. Ἐπεὶ γὰρ ἐστὶν ὁ κόσμος διηρημένος εἰς Ὀγδοάδα, ἣτις ἐστὶν ἡ κεφαλὴ τοῦ παντὸς κόσμου (κεφαλὴ δὲ τοῦ παντὸς κόσμου) ὁ μέγας Ἄρχων, 15
καὶ εἰς Ἑβδομάδα, ἣτις ἐστὶν ἡ κεφαλὴ τῆς Ἑβδομάδος, ὁ δημιουργὸς

factus est in suo proprio loco), qui propriam animam tunc indutus est.

Ne autem quidquam de Basilide silentio prætermittam, quæ de Evangelio discipuli ejus docent exponam. Evangelium est, ut dicunt, supernarum rerum cognitio, sicut manifestatum est, cujus magnus Archon fuerat ignarus. Quum igitur ei revelatum fuisset esse Spiritum Sanctum, id est Confinium, et Filietatem et Deum non entem omnium auctorem, gavisus est de dictis et exsultavit; hoc est secundum eos Evangelium. Jesus autem natus est, secundum eosdem hæreticos, ut supra diximus. Effecta generatione antea explicata, omnia quæ ad Salvatorem pertinent absoluta fuisse isti dicunt, quo modo narratum est in Scriptura. Hæc autem omnia sunt facta ut, quum quæque confusa discernentur, hujusce discriminis initium fieret Jesus. Quum enim divisus sit mundus in Ogdoadem, quæ est caput universi mundi (caput autem universi mundi) et summus Archon, et in Hebdomadem, quæ est caput Hebdomadis vel omnium infra jacentium opifex, et in spa-

4. αὐτοῦ cod. Mill. Buns. Lege αὐτοῦ. Strom. II, viii, 36: ἀρχὴν τῆς σοφίας φυ-
— 8. ἠγαλλιάσατο cod. — 12. ἀπαρχὴ λοκρινητικῆς. — 15. Uncis inclusa de-
Bernays.; ἀπ' ἀρχῆς cod. Miller. — 13. lenda sunt, utpote male repetita.
φυλοκρινῆς ἕως cod. Conf. Clem. Alex.

τῶν ὑποκειμένων, καὶ εἰς τοῦτο τὸ διάστημα τὸ καθ' ἡμᾶς, ὅπου
 ἐστὶν ἡ ἀμορφία, ἀναγκαῖον ἦν τὰ συγκεχυμένα φυλοκρινηθῆναι
 διὰ τῆς τοῦ Ἰησοῦ διαιρέσεως. Ἐπαθεν οὖν τοῦτο ὅπερ ἦν ⁽²⁴⁴⁾ αὐτοῦ
 σωματικὸν μέρος, ὃ ἦν τῆς ἀμορφίας καὶ ἀπεκατέστη εἰς τὴν ἀμορ-
 5 φίαν. Ἀνέστη δὲ τοῦτο ὅπερ ἦν ψυχικὸν αὐτοῦ μέρος, ὅπερ ἦν τῆς
 Ἑβδομάδος, καὶ ἀπεκατέστη εἰς τὴν Ἑβδομάδα· ἀνέστησε δὲ τοῦτο
 ὅπερ ἦν τῆς ἀκρωρείας οἰκεῖον τοῦ μεγάλου Ἄρχοντος, καὶ ἔμεινε
 παρὰ τὸν Ἄρχοντα τὸν μέγαν· ἀνήνεγκε δὲ μέχρις ἄνω τοῦτο, ὅπερ
 ἦν τοῦ Μεθορίου Πνεύματος, καὶ ἔμεινε ἐν τῷ Μεθορίῳ Πνεύματι.
 10 Ἀπεκαθάρθη δὲ ἡ Υἱότης ἡ τρίτη δι' αὐτοῦ ἡ ἐγκαταλελειμμένη πρὸς
 τὸ εὐεργετεῖν καὶ εὐεργετεῖσθαι, καὶ ἀνῆλθε πρὸς τὴν μακαρίαν
 Υἱότητα διὰ πάντων τούτων διελθοῦσα. Ὅλη γὰρ αὐτῶν ἡ ὑπόθεσις,
 σύγχυσις οἰονεὶ πανσπερμίας καὶ φυλοκρίνησις καὶ ἀποκατάστασις
 τῶν συγκεχυμένων εἰς τὰ οἰκεῖα. Τῆς οὖν φυλοκρίνησεως ἀπαρχῇ
 15 γέγονεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ τὸ πάθος οὐκ ἄλλου τινὸς χάριν γέγονεν [ἦ]
 ὑπὲρ τοῦ φυλοκρινηθῆναι τὰ συγκεχυμένα. Τούτῳ γὰρ τῷ τρόπῳ
 φησὶν ὄλην τὴν Υἱότητα τὴν καταλελειμμένην ἐν τῇ ἀμορφίᾳ πρὸς

tium nostrum ubi materia informis est, necesse erat ut confusa discernentur per divisionem Jesu. Hanc igitur divisionem passa est quæ in illo pars corporalis inerat, quæ quidem ex materia informi exorta ad materiam informem restituta est. Ascendit superius quæ in Jesu pars spiritualis erat et ex Hebdomade exorta ad Hebdomadem restituta est. Resuscitavit autem eam partem quæ ad summam magni Archontis sedem pertinebat, et juxta magnum Archontem mansit. Sustulit sursum etiam quod ex Confinio Spiritu provenerat, et in Confinio mansit. Filietas autem tertia, quæ derelicta fuerat ut bene ageret et bene haberetur, purificata est per Jesum et superius ascendit ad beatam Filietatem omnibus his diversis sedibus trajectis. Totum enim eorum argumentum est confusio universorum seminum et discretio et restitutio omnium quæ confusa erant in pristinum et proprium statum. Hujusce autem discriminis Jesus initium fuit, ac passus est ob nullam aliam causam nisi ut prius confusa jam discernentur. Sic ait totam Filietatem, derelictam

2. φυλοκριθῆναι cod. Bunsen. — 13. ὑπέρ. — 16. φυλοκριθῆναι Bunsenius. — σύγχυσις cod. — 15-16. ἡ ὑπὸ Miller. 17. καταλελεγμένην cod. Bunsen. corr. Bunsen.; [ἦ] Jacob. Ræperus. Legendum Millerus.

τὸ εὐεργετεῖν καὶ εὐεργετεῖσθαι διαφυλοκρινηθῆναι, ὧ τρόπῳ καὶ ὁ Ἰησοῦς πεφυλοκρίνηται. Ταῦτα μὲν οὖν ἐστὶν ἃ καὶ Βασιλείδης μυθεύει σχολάσας κατὰ τὴν Αἴγυπτον, καὶ παρ' αὐτῶν τὴν τοσαύτην σοφίαν διδαχθεὶς ἐκαρποφόρησε τοιούτους καρπούς.

β'. Σατορνείλος.

28. Σατορνείλος δέ τις συνακμάσας τῷ Βασιλείδῃ κατὰ τὸν 5 αὐτὸν χρόνον, διατρίψας δὲ ἐν Ἀντιοχείᾳ τῆς Συρίας, ἐδογματίσεν τοιαῦτα ὅποια καὶ Μένανδρος. Λέγει δὲ ἓνα Πατέρα ἄγνωστον τοῖς πᾶσιν ὑπάρχειν, τὸν ποιήσαντα Ἄγγελους, Ἀρχαγγέλους, Δυνάμεις, Ἐξουσίας. Ἀπὸ δὲ ἐπὶ τινῶν ἀγγέλων τὸν κόσμον γεγενῆσθαι καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, καὶ τὸν ἄνθρωπον δὲ ἀγγέλων ⁽²⁴⁵⁾ εἶναι 10 ποίημα, ἄνωθεν ἀπὸ τῆς ἀθθεντίας Φαιειῆς εἰκόνας ἐπιφανείσης,

in infirmi materia ut bene ageret et bene haberetur, discretam fuisse eodem modo quo Jesus discretus est. Hæ quidem sunt fabulæ quas Basilides, postquam in Ægypto mansisset, commentus est, et apud Ægyptios hanc summam sapientiam edoctus fructus tales protulit.

II. SATURNILUS.

28. Saturnilus, qui floruit eodem tempore quo Basilides et Antiochiæ in urbe Syriæ commoratus est, eadem docuit quæ Menander. Dicit esse « unum » Patrem incognitum omnibus, qui fecit Angelos, Archangelos, Virtutes, Potestates. A septem autem quibusdam angelis mundum factum et omnia quæ « in eo; et hominem esse angelorum creationem desursum a summa potestate » lucida imagine apparente, quam quum tenere non potuissent, inquit Satur-

1. διαφυλοκρινηθῆναι Mill.; διαφυλοκριθῆναι cod. Buns.; δεῖν φυλοκρινηθῆναι Dunck. — 3. τὴν Αἴγυπτον] Bernays. et Buns. male legunt τὸν Περίπατον. Apud Eusebium enim legimus de Saturnilo et Basilide: ὁ μὲν κατὰ Συρίαν, ὁ δὲ κατ' Αἴγυπτον συνεσλήσαντο Θεομοσῶν αἱρέσεων διδασκαλεῖα (Hist. eccl. IV, c. vii) quæ etiam notat Dunck. — CLP. II, tit. De Saturnilo lege B. Iren. lib. I, c. xxiv; Tertull. Præs. xlvi; B. Epiph. Hær. xxiiii;

Theod. Hær. fab. l. I, c. 111; B. Aug. Hær. 111; Eus. Hist. eccles. lib. IV, c. vii. — 5. Σατορνίλος B. Epiph. Theod.; Σατορνίλος Euseb. — Basilides et Saturnilus a B. Epiph. vocantur συσχολασταί. — 5 sqq. Hic habemus ipsa græca verba B. Irenæi, ut liquet ex veteri latina versione, quæ sola supererat. Theodoretus ab Irenæo vel a nostro, Epiphanius autem ab Irenæo sua mutuati sunt. — 8. τοῦτον ποιήσαντα cod. — 11. Φωνῆς cod. Mill. pro Φαιειῆς.

ἦν κατασχεῖν μὴ δυναθέντες διὰ τὸ παραχρῆμα, φησὶν, ἀναδρα-
 μεῖν ἄνω, ἐκέλευσαν ἑαυτοῖς λέγοντες, «Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ'
 «εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν·» οὗ γενομένου, φησὶν, καὶ [μὴ] δυνα-
 μένου ἀνορθοῦσθαι τοῦ πλάσματος διὰ τὸ ἀδρανὲς τῶν ἀγγέλων,
 5 ἀλλὰ ὡς σκώληκος σκαρίζοντος, οἰκτείρασα αὐτὸν ἢ ἄνω Δύναμις,
 διὰ τὸ ἐν ὁμοιώματι αὐτῆς γεγονέναι, ἔπεμψε σπινθῆρα ζωῆς, ὅς
 διήγειρε τὸν ἄνθρωπον καὶ ζῆν ἐποίησε. Τοῦτον οὖν τὸν σπινθῆρα
 τῆς ζωῆς μετὰ τὴν τελευταίην ἀνατρέχειν πρὸς τὰ ὁμόφυλα λέγει, καὶ
 τὰ λοιπὰ, ἐξ ὧν ἐγένετο, εἰς ἐκεῖνα ἀναλύεσθαι. Τὸν δὲ Πατέρα
 10 ἀγέννητον ὑπέθετο καὶ ἀσώματος καὶ ἀνειδέον· δοκῆσει δὲ ἐπιπε-
 φηνῆναι ἄνθρωπον, καὶ τὸν τῶν Ἰουδαίων Θεὸν ἕνα τῶν ἀγγέλων
 εἶναι φησί, καὶ διὰ τὸ βούλεσθαι τὸν Πατέρα καταλύσαι πάν-
 τας τοὺς ἄρχοντας· παραγενέσθαι τὸν Χριστὸν ἐπὶ καταλύσει τοῦ
 τῶν Ἰουδαίων Θεοῦ, καὶ ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν πειθομένων αὐτῷ· εἶναι
 15 δὲ τούτους ἔχοντας τὸν σπινθῆρα τῆς ζωῆς ἐν αὐτοῖς. Δύο γὰρ γένη

«nilus, eo quod statim recurrerit sursum, adhortati sunt semetipsos dicen-
 «tes : Faciamus hominem ad imaginem et similitudinem. Qui quum factus
 «esset et non potuisset erigi plasma propter imbecillitatem angelorum, sed
 «quasi vermiculus scarizaret, miserantem ejus desuper Virtutem, quoniam
 «in similitudinem ejus esset factus, emisisse scintillam vitæ, quæ erexit ho-
 «minem et vivere fecit. Hanc igitur scintillam vitæ post defunctionem re-
 «currere ad ea quæ sunt ejusdem generis dicit, et reliqua, ex quibus facta
 «sunt, in illa resolvi. Salvatorem autem innatum demonstravit et incorpo-
 «ralem et sine figura : specie visum hominem et Judæorum Deum unum ex
 «angelis esse dixit. Et propter hoc addit quod Pater ejus voluerit dissolvere
 «omnes principes; advenisse Christum ad destructionem Judæorum Dei,
 «et ad salutem credentium ei; esse autem hos qui habent in ipsis scin-

Vetus interpretatio habet : «Desursum a
 «summa potestate lucida imagine appa-
 «rente.» Dunckerus legit *Φωτεινῆς*. —
 1. ἦν cod. — 2. ἄνω Ræp.; ἀνωθεν cod.
 Mill. — 2-3. Cf. *Gen.* 1, 26. — 3. [μὴ]
 add. Mill. — 6. πέμψαι cod. — 9-10.
 Πατέρα ἀγέννητον cod. Mill. pro Σωτῆρα

ἀγέννητον. Vetus interpret. habet : «Sal-
 «vatorem autem innatum,» et Theod. :
 τὸν δὲ Σωτῆρα... ἀγέννητον... ἀσώ-
 ματον. — 12. διὰ τοῦτο cod. Millerus. —
 15. τούτους τοὺς Dunckerus. B. Epiph.
 habet etiam : τούτους ἔχοντας τὸν σπιν-
 θῆρα...

τῶν ἀνθρώπων ὑπὸ τῶν ἀγγέλων πεπλάσθαι ἔφη, τὸν μὲν πονη-
 ρόν, τὸν δὲ ἀγαθόν, καὶ ἐπειδὴ οἱ δαίμονες τοῖς πονηροῖς ἐβοήθουν,
 ἐληλυθέναι τὸν Σωτῆρα ἐπὶ καταλύσει τῶν φαύλων ἀνθρώπων καὶ
 δαιμόνων, ἐπὶ σωτηρίᾳ δὲ τῶν ἀγαθῶν. Τὸ δὲ γαμεῖν καὶ γεννᾶν
 ἀπὸ τοῦ Σατανᾶ φησὶν εἶναι. Οἱ πλείους δὲ τῶν ἀπ' ἐκείνου καὶ 5
 ἐμψύχων ἀπέχονται, διὰ τῆς προσποιήτου ταύτης ἐγκρατείας [ἐπα-
 γαγόμενοι πολλούς]. Τὰς δὲ προφητείας, ἃς μὲν ἀπὸ τῶν κοσμο-
 ποιῶν ἀγγέλων λελαλήσθαι, ἃς ⁽²⁴⁶⁾ δὲ ἀπὸ τοῦ Σατανᾶ, ὃν καὶ αὐ-
 τὸν ἄγγελον ἀντιπράττοντα τοῖς κοσμοποιοῖς ὑπέθετο, μάλιστα δὲ
 τῶ τῶν Ἰουδαίων Θεῶ. Ταῦτα μὲν οὖν ὁ Σατορνειῖλος. 10

γ'. Περὶ Μαρκίωνος.

29. Μαρκίων δὲ ὁ Ποντικὸς, πολὺ τούτων μανικώτερος, τὰ πολλὰ

«tillam vitæ. Duo enim genera hominum plasmata esse ab angelis dixit
 «(Saturnilus), alterum quidem nequam, alterum autem bonum. Et quo-
 «niam dæmones pessimos adjuvarent, venisse Salvatorem ad dissolutionem
 «malorum hominum et dæmonum, ad salutem autem honorum. Nubere
 «autem et generare a Satana dicunt esse.» Multi autem ex istius discipulis
 animalibus abstinent per fictam hujusmodi continentiam seducentes mul-
 tos. Prophetias autem, quasdam quidem ab iis angelis qui mundum fabri-
 caverunt esse dictas, quasdam autem a Satana, quem et ipsum angelum
 statuit esse et adversarium mundi fabricatoribus, maxime autem Judæorum
 Deo. Hæc docuit Saturnilus.

III. DE MARCIONE.

29. Marcion Ponticus, multo illis vesanior, opiniones plurimorum mittens

1 sqq. τὸ μὲν... τὸ δὲ Dunck. Apud ὅπως... τινὰς ἐπαγάγωνται εἰς τὴν αὐτῶν
 Theod. legimus: δύο τῶν ἀνθρώπων... ἀπάτην. — 9. κοσμοκοῖς cod. Mill. Legen-
 διαφορὰς, καὶ τοὺς μὲν... τοὺς δὲ... et dum κοσμοποιοῖς. — ὑπέθεντο cod. Mill.;
 apud B. Epiph.: δύο πεπλάσθαι ἀνθρώ- φάσκει B. Epiph. Vetus versio habet:
 πους, ἕνα ἀγαθὸν καὶ ἕνα φαῦλον. — 3. «Adversarium mundi fabricatoribus os-
 ἐπικαταλύσει cod. — 4. γενᾶν cod. — 5. «tendit.» — 10. τὸν... Θεόν cod. Mill.
 πλείους τε cod. — 6-7. Uncis inclusa sup- corr. ex interpret. latina et e Theod. —
 plevi e B. Epiph. apud quem legimus: CAP. III, tit. De Marcione lege B. Iren. I,
 οἱ πλείους αὐτῶν ἐμψύχων ἀπέχονται, xxvii; Tertull. Adv. Marc. et Præscr. xxx:

τῶν πλειόνων παραπεμφάμενος ἐπὶ τὸ ἀναιδέστερον ὀρμήσας, δύο ἀρχὰς τοῦ παντὸς ὑπέθετο, ἀγαθὴν τινα λέγων καὶ τὴν ἕτερον πονηρόν· καὶ αὐτὸς δὲ νομίζων καινὸν τι παρειαγαγεῖν σχολὴν ἐσκεύασεν ἀπονοίας γέμουσαν καὶ κυνικοῦ βίου, ὧν τις μάχλος· οὗτος
 5 νομίζων λήσεσθαι τοὺς πολλοὺς ὅτι μὴ Χριστοῦ τυγχάνοι μαθητῆς, ἀλλ' Ἐμπεδοκλέους πολὺ αὐτοῦ προγεγεσμένου τυγχάνοντος, ταῦτα ὀρίσας ἐδογματίσει, δύο εἶναι τὰ τοῦ παντὸς αἷτια, Νεῖκος καὶ Φιλίαν. Τί γὰρ φησὶν ὁ Ἐμπεδοκλῆς περὶ τῆς τοῦ κόσμου διαγωγῆς; Εἰ καὶ προείπομεν, ἀλλά γε καὶ νῦν πρὸς τὸ ἀντιπα-
 10 ραθεῖναι τῇ τοῦ κλεψιλόγου αἰρέσει, οὐ σιωπήσομαι. Οὗτος φησὶν εἶναι τὰ πάντα στοιχεῖα, ἐξ ὧν ὁ κόσμος συνέστηκε καὶ ἔστιν, ἐξ, δύο μὲν ὑλικά, Γῆν καὶ ὕδωρ, δύο δὲ ὄργανα, οἷς τὰ ὑλικά κοσμεῖται καὶ μεταβάλλεται, Πῦρ καὶ Ἄερα, δύο δὲ τὰ ἐργαζόμενα τοῖς ὄργανοις τὴν ὕλην καὶ δημιουργοῦντα, Νεῖκος καὶ Φιλίαν, λέγων
 15 ὧδέ πως·

et in majorem impudentiam irruens, duo principia universi mundi supposuit, unum bonum esse dicens, alterum autem malum. Ipse quoque ratus se aliquid novi introducere, scholam formavit plenam amentiae et cynici cultus, ut qui lascivus erat. Et ipse arbitratus est homines ignoraturos esse illum non esse Christi discipulum sed Empedoclis, qui ipsius temporibus multo erat antiquior. Haec statuens docuit duo esse principia universi mundi, Discordiam et Amicitiam. Quid enim dicit Empedocles de mundi productione? Etsi jam ea supra exposuimus, non praetermitteremus nunc ut possimus eadem conferre cum haeresi istius furis doctrinarum. Empedocles ait esse sex omnia elementa ex quibus mundus constitutus est et existit: duo quidem materialia, Terram et Aquam; duo instrumenta, quibus materialia elementa ordiantur et moventur, Ignem et Aera; duo autem quae instrumentis elaborant materiam eamque condunt, Discordiam et Amicitiam; quae omnia expressit hisce verbis:

B. Epiph. *Hær.* xlii; Theod. *Hær. fab.* I, xxiv; Eus. *Hist. eccl.* V, xlii, xvi; B. Aug. *Hær.* xxii; Philost. xlv; Esnig, *Lib. de hær.* — 4. γέμουσα cod. — μάχιμος cod.; μάχλος conj. Mill. an *μανικός*? Duncker.

at supra *μανικώτερος* legitur. R. Scotto videtur hoc vocabulum glossa esse. — ὅτι cod. pro οὗτος, corr. Mill. — 6. αὐτῶ cod. Mill. Legendum αὐτοῦ. At forsitan αὐτῶ latinismus. — 7. ταῦτα cod. Mill.

Τέσσαρα τῶν πάντων ριζώματα πρῶτον ἄκουε ·
 Ζεὺς [ἀργής], Ἥρη τε Φερέσβιος, ἠδ' Αἰδωνεύς,
 Νῆσις γ' ἢ δακρύοις τέγγει κρούνωμα βρότειον.

Ζεὺς ἐστὶ τὸ πῦρ, Ἥρη δὲ Φερέσβιος, ἡ γῆ ἢ Φέρουσα⁽²⁴⁷⁾ τοὺς πρὸς
 τὸν βίον καρπούς · Αἰδωνεύς δέ, ὁ ἀήρ, ὅτι πάντα δι' αὐτοῦ βλέ- 5
 ποντες, μόνον αὐτὸν οὐ καθορῶμεν · Νῆσις δὲ τὸ ὕδωρ, μόνον γὰρ
 τοῦτο ὄχημα τροφῆς αἴτιον γινόμενον πᾶσι τοῖς τρεφομένοις, αὐτὸ
 καθ' αὐτὸ τρέφειν οὐ δυνάμενον τὰ τρεφόμενα. Εἰ γὰρ ἔτρεφε, Φη-
 σίν, οὐκ ἂν ποτε λιμῶ κατελήφθη τὰ ζῶα, ὕδατος ἐν τῷ κόσμῳ
 πλεονάζοντος ἀεί · διὰ τοῦτο Νῆσιν καλεῖ τὸ ὕδωρ, ὅτι τροφῆς 10
 αἴτιον γινόμενον, τρέφειν οὐκ εὐτονεῖ τὰ τρεφόμενα. Ταῦτα μὲν
 οὖν ἐστίν, ὡς τύπῳ περιλαβεῖν, τοῦ κόσμου τὰ συνέχοντα τὴν ὄλην
 ὑπόθεσιν, Ὑδωρ καὶ Γῆ ἐξ ὧν τὰ γινόμενα, Πῦρ καὶ Πνεῦμα τὰ
 ὄργανα καὶ τὰ δραστήρια, Νεῖκος δὲ καὶ Φιλία τὰ δημιουργοῦντα

Quæ sint quatuor omnium radices audi;
 Jupiter splendens et Juno vitalis atque Dis
 et Nestis quæ lacrymis humanam scaturiginem humectat.

Jupiter est ignis, Juno vitalis est terra quæ fert fructus vitæ; Dis est aer, quod omnia per ipsum videntes ipsum solum non videamus. Nestis (jejunium) est aqua, quia solum vehiculum alimenti omnibus causa est nutritionis neque potest per seipsum nutrire quæ nutriuntur. Quod si nutriret, ait Empedocles, nunquam fame perirent animalia, aqua enim mundus semper abundat. Quapropter Nestim (jejunium) vocat aquam, quod causa sit nutritionis, neque tamen valeat ea quæ aluntur nutrire. Sunt igitur ista, ut verbo complectar, quæ efficiunt omnem constitutionem mundi, Aqua et Terra ex quibus omnia quæ sunt proveniunt, et Ignis et Aer qui sunt instrumenta et agunt, et Discordia et Amicitia quæ omnia formant artificiose. Amicitia

1. De Empedoclis versibus a nostro servatis lege Schneidew. *Disquisitionem*, *Philol.* t. VI, p. 155 sqq.; Stein. *Fragmenta Emped.*; Brink. *Philol.* VI, p. 730 sqq.; Th. Bergk in *Jahnii nov. Annal. Philol.* a. 1853, t. LXVIII, p. 21 sqq.; A. Mullach. in *Quæst. Emped. spec. secundo*, Berolini, 1853. — 1-3. Hi versus

Emped. 55-57 sunt edit. Karsten, et 33-35 edit. Stein. Iidem repetuntur infra, lib. X, § 7, nonnullis mutatis. — 2. ἀργής om. cod. — ἢ δὲ Αἰδ. cod. — 3. κρουνοῦ μακρόγιον cod.; infra, l. X, c. vii, eodem versu redeunte legimus κρουνοῦ μακρότειον pro κρούνωμα βρότειον. — 5-6. βλέποτες cod. — 8. καθ' αὐτὸ (sic) cod.

τεχνικῶς. Καὶ ἡ μὲν Φιλία εἰρήνη τίς ἐστὶ καὶ ὁμόνοια καὶ σίτοργή, ἓνα τέλειον [καὶ] κατηρτισμένον εἶναι προαιρουμένη τὸν κόσμον· τὸ δὲ Νεῖκος ἀεὶ διασπᾷ τὸν ἓνα καὶ κατακερματίζει ἢ ἀπεργάζεται ἐξ ἑνὸς πολλά. Ἐστὶ μὲν οὖν τὸ μὲν Νεῖκος αἴτιον τῆς κτίσεως
 5 πάσης, ὃ φησὶν οὐλόμενον εἶναι, τουτέστιν ὀλέθριον· μέλει γὰρ αὐτῷ ὅπως διὰ παντὸς αἰῶνος ἡ κτίσις αὕτη συνεχῆται· καὶ ἐστὶ πάντων τῶν γεγυότων τῆς γενέσεως δημιουργὸς καὶ ποιητὴς τὸ Νεῖκος τὸ ὀλέθριον· τῆς δὲ ἐκ τοῦ κόσμου τῶν γεγυότων ἐξαγωγῆς καὶ μεταβολῆς καὶ εἰς τὸ ἓν ἀποκαταστάσεως, ἡ Φιλία. Περὶ ὧν ὃ
 10 Ἐμπεδοκλῆς [φησιν] ὅτι ἐστὶν ἀθάνατα δύο καὶ ἀγένητα, καὶ ἀρχὴν τοῦ γενέσθαι μηδέποτε εἰληφότα· ἀλλὰ λέγει τοιοῦτόν τινα τρόπον·

⁽²⁴⁸⁾ ἢ γὰρ καὶ πάρος ἦν τε καὶ ἐσσεται, οὐδέποτ', οἶω,
 τούτων ἀμφοτέρων κεινώσεται ἄσβεστος αἰών.

est pax quædam et concordia et ingenita caritas quæ enititur mundus ut sit unus perfectus et consummatus. Discordia autem distrahit et in minutas partes dividit et ex uno efficit multa. Discordia enim, quam ait Empedocles esse οὐλομένον, id est exitialem, est causa omnis constitutionis mundi. Illi enim curæ est ut per omne ævum constitutio illa permaneat. Et est omnium genitorum generationis fabricator et auctor ista Discordia perniciosiosa. Amicitia vero efficit ut omnes geniti educantur e mundo et convertantur et rursus in unum restituantur. Quod autem illæ duo sint immortales et increatæ et existendi nunquam initium habuerint fere his verbis expressit Empedocles :

perfecto enim et ante erat et erit; nunquam, puto,
 istis ambobus carebit inextinguibile ævum.

2. κατηρτισμένον cod. corr. Mill. et add. καί. — 6. αὕτη συνέσθηκε cod. Mill. — 9. τὸν ἓνα cod. Legendum τὸ ἓν. Conf. infra, p. 373, l. 8 : ἐκ πολλῶν. . . . τὸ ἓν. — 10. φησιν restitui quod deerat ut ἀλλὰ videtur indicare. Conf. etiam supra, p. 370, l. 10 sqq. : οὗτος φησὶν κ. τ. λ. — 11. ἀλλὰ delendum censet Millerus; ἀλλαχοῦ Dunckerus; ἀλλη τε Ræperus. — καὶ τοῦτον τὸν Ræp. pro τοιοῦτόν τινα.

Conf. supra, p. 274, l. 1-2. — 12. εἰ cod. Miller. pro ἢ. — τε om. cod. Miller. — ἐστὶ cod. — οὐδέπω τοίω cod. — 13. κενώσεται cod. corr. Millerus; κενώσεται Dunckerus; κεκενώσεται Sauppis. — ἄσβεστος cod. Legendum ἄσπετος quod Empedoclis vera esse lectio videtur. Nostrium autem ἄσβεστος scripsisse arbitror, et, ob accentum, veluti dactylum scandisse.

Τίνων τούτων; τοῦ Νείκουσ καὶ τῆς Φιλίας· οὐ γὰρ ἤρξαντο γενέσθαι, ἀλλὰ προῆσαν καὶ ἔσονται αἰεὶ, διὰ τὴν ἀγεννησίαν φθορὰν ὑπομεῖναι μὴ δυνάμενα. Τὸ δὲ Πῦρ [καὶ τὸ ὕδωρ] καὶ ἡ Γῆ καὶ ὁ Ἄηρ θνήσκοντα καὶ ἀναβιοῦντα. Ὅταν μὲν γὰρ ἀποθάνῃ ταῦτα ὑπὸ τοῦ Νείκουσ γινόμενα, παραλαμβάνουσα αὐτὰ ἡ Φιλία προσάγει καὶ 5 προσλίθησι καὶ προσοικειοῖ τῷ Παντί, ἵνα μένῃ τὸ Πᾶν ἐν ὑπὸ τῆς Φιλίας αἰεὶ διακοσμούμενον μονοτρόπως καὶ μονοειδῶς. Ὅταν δὲ ἡ Φιλία ἐκ πολλῶν ποιήσῃ τὸ ἐν καὶ τὰ διεσπασμένα προσοικονομήσῃ τῷ ἐνί, πάλιν τὸ Νεῖκος ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἀποσπᾷ καὶ ποιεῖ πολλά, τουτέστι Πῦρ, ὕδωρ, Γῆν, Ἄερα, τὰ ἐκ τούτων γεννώμενα ζῶα καὶ 10 φυτὰ καὶ ὅσα μέρη τοῦ κόσμου κατανοοῦμεν. Καὶ περὶ μὲν τῆς τοῦ κόσμου ιδέας ὁποῖα τίς ἐστὶν ὑπὸ τῆς Φιλίας κοσμουμένη, λέγει τοιοῦτόν τινα τρόπον·

οὐ γὰρ ἀπὸ νότιο δύο κλάδοι αἰσσοῦνται,

Quæ sunt hæ duo? Discordia et Amicitia. Non enim inceperunt esse, sed ante fuerunt et erunt semper, quia non possunt, utpote ingenita, subire corruptionem. Ignis autem et Aqua et Terra et Aer moriuntur et reviviscunt. Quum quidem perierint quæ ex Discordia nascuntur, assumpta ea Amicitia adducit et apponit et adjungit Universo ut unum maneat Universum illud quod Amicitia semper coordinat uno modo et una forma. Quum vero Amicitia ex multis effecerit unum et divisa adjunxerit Universo uni, rursus Discordia ex uno distrahit et facit multa, id est, Ignem, Aquam, Terram, Aera, et quæ ex istis proveniunt animalia et plantas et quascumque mundi partes observamus. Et quæ sit hujus mundi species quam instruit Amicitia, Empedocles dicit his fere verbis :

neque ei e dorso duo eminent rami,

1. ἤρξατο cod. — 3. [καὶ τὸ ὕδωρ] res-tituenda. Conf. infra, l. 10. — 4. θνήσκουσι καὶ ἀναβιοῦσι conj. Saupp. — 7. διὰ κοσμομούμενον cod. corr. Mill. — 8. ποιεῖ cod. corr. Mill. — 8-9. προσοικονομήσει cod.; προσοικειώση Ræper. — 10. καὶ τὰ conj. Saupp. — 12. κοσμομουμένη λέγει, λέγει (sic) cod. — 14. Emped. vss. 360-362, ed. Karst. Cod. habet: οὐ γὰρ ἀπὸ νότιο δύο κλάδοι αἰσσοῦνται. Stein. legit: οὐ μὲν ἀπαι νότιο δύο κλάδοι αἰσσοῦνται.

οὐ πόδες, οὐ θοὰ γοῦν', οὐ μήδεα λαχνηέντα,
ἀλλὰ σφαιῖρος ἦν καὶ [πάντ'] ἴσος ἐστὶν ἑαυτῶ.

Τοιοῦτόν τι καὶ κάλλιστον εἶδος τοῦ κόσμου ἢ Φιλία ἐκ πολλῶν
ἐν ἀπεργάζεται· τὸ δὲ Νεῖκος τὸ τῆς τῶν κατὰ μέρος διακοσμήσεως
5 αἴτιον ἐξ ἑνὸς ἐκείνου ἀποσπᾶ⁽²⁴⁹⁾ καὶ ἀπεργάζεται πολλά. Καὶ
τοῦτο ἐστὶν ὃ λέγει περὶ τῆς ἑαυτοῦ γεννήσεως ὁ Ἐμπεδοκλῆς,

τῶν καὶ ἐγὼ νῦν εἰμι Φυγὰς Θεόθεν καὶ ἀλήτης,

τουτέστι Θεὸν καλῶν τὸ ἐν καὶ τὴν ἐκείνου ἐνόητα ἐν ᾧ ἦν πρὶν
ὑπὸ τοῦ Νεῖκου ἀποσπασθῆναι καὶ γενέσθαι ἐν τοῖς πολλοῖς τού-
10 τοις τοῖς κατὰ τὴν τοῦ Νεῖκου διακόσμησιν. Νεῖκος γὰρ φησι μαι-
νόμενον καὶ τεταραγμένον καὶ ἄσφατον τὸν δημιουργόν, τόδε τοῦ

non pedes, non agilia genua, non inguina genitalia,
at rotundus erat et ex omni parte sibimet æqualis.

Simile aliquid operatur Amicitia et pulcherrimam formam mundi ex multis
unam efficit. Discordia autem, quæ causa est dispositionis omnium partium
mundi, ex uno isto abstrahit et efficit multa. Hoc est quod dicit Empedocles
de sua generatione,

quorum nunc ego sum cœlitus exsul et profugus,

vocans divinum hoc unum et hanc unitatem in qua erat antequam Discordia
abstraheretur et existeret in multis his rebus quas disponit Discordia. Di-
cit enim Empedocles Discordiam furentem et turbulentam et mobilem de-

1. Cod. habet: γούνατ', οὐ μήδεα γε-
νήεντα. Quæ ex edit. correctæ sunt. —
2. Cod. habet: καὶ ἴσος ἐστὶν αὐτῶ quæ
Millerus notat sic emendanda: ἀλλὰ σφαι-
ῖρος ἦν καὶ πάντ' ἴσος ἐστὶν ἑαυτῶ. In voce
ἴσος semper primam corripit Emped. Cf.
vss. 107 et 205, ed. Karsten. At Ræpe-
rus: Si vere, videndum an pro ἐστὶν sub-
stituas ἔσκεν, ac si Empedocles ἴσος dix-
erit pro ἴσος, ut Karstenius vult, an in καὶ
lateat πάντη δ' (de ἑαυτῶ enim nihil du-
bium); ipsum versum autem Hippolytus

aliunde assuerit. — 7. Vs. 7, ed. Karst.;
vs. 381, ed. Stein.; νῦν additum ex aliis
fontibus. — 10-11. Cf. vs. Emped. 383,
Stein.; 8, Karst. Νεῖκη γὰρ, φησί, μαινό-
μενον καὶ cod. Mill. Forsan Νεῖκει, η et
ει sæpe confusis. Malim Νεῖκος. Duncke-
rus legit: Νεῖκει γὰρ, φησί, μαινομένῳ
[πίσυνος, Νεῖκος μαινόμενον] τεταραγμέ-
νον. Mullachius autem: Νεῖκος γὰρ φησι
μαινόμενον καὶ. — 11. καὶ delendum. —
τεταραγμένον cod.; τεταραγμένον Miller. —
τόδε cod.; τόνδε Miller.; τοῦδε Ræperus.

κόσμου [Νεῖκος] ὁ Ἐμπεδοκλῆς ἀποκαλῶν· αὕτη γὰρ ἐστὶν ἡ καταδικη καὶ ἀνάγκη τῶν ψυχῶν, ὧν ἀποσπᾶ τὸ Νεῖκος ἀπὸ τοῦ ἐνὸς καὶ δημιουργεῖ καὶ ἐργάζεται, ὃ λέγει τοιοῦτόν τινα τρόπον·

ὃς καὶ ἐπίορκον ἀμαρτήσας ἐπομώσει,
δαιμόνιοι τε μακραίωνος λελάχασι βίοιο·

5

δαίμονας τὰς ψυχὰς λέγων μακραίωνας, ὅτι εἰσὶν ἀθάνατοι καὶ μακροὺς ζῶσιν αἰῶνας·

τρὶς μὲν μυρίας ὥρας ἀπὸ μακάρων ἀλλάγησθαι·

μακαρίους καλῶν τοὺς συνηγμένους ὑπὸ τῆς Φιλίας ἀπὸ τῶν πολλῶν εἰς τὴν ἐνότητα τοῦ κόσμου τοῦ νοητοῦ. Τούτους οὖν φησὶν 10 ἀλλάγησθαι καὶ

miurgum esse, Discordiam vocans conditorem hujus mundi. Hæc est etiam condemnatio et pœna animarum quas abstrahit Discordia ex unitate et condit et elaborat, quæ quidem fere his verbis expressit Empedocles,

qui et peccavit et pejerabit,
et dæmones qui longævam sortiti sunt vitam;

dicens dæmones animas longævas, quod sint immortales et per longa vivant sæcula,

ter dena horarum millia procul a beatis errare;

beatos vocat quos Amicitia ex multis efficit ut sint in unitate mundi spiritualis. Hos igitur dæmones ait errare et

1. [Νεῖκος] addidi quod deesse τόδε indicat. — 3. λέγων cod. Mill.; ὃ λέγει Saupp. — 4-5. Emped. vs. 4, ed. Karst.; vss. 372-373, edit. Stein. Schneid. sic legit, priorem versum Empedoclis apponens: εὐτέ τις ἀμπλακίσει φρενῶν φίλα γυῖα μίηνη || αἵμασιν, ἢ ἐπίορκον ἀμαρτήσας ἐπομόσση. Steinius autem: εὐτέ τις ἀμπλακίσει φόνφ φίλα γυῖα μίηνη || αἵματος ἢ ἐπίορκον ἀμαρτήσας ἐπομόσση. Hos versus Origenes adducit, *Cont. Cels.* VIII,

53. — 5. Mullachius legit: δαίμων, οἷτε βίοιο λελόγγασι μακραίωνος. Steinius autem: δαίμονες οἷτε μακραίωνος λελάχασι βίοιο. Millerus legit λελάχωσι, Schneid. autem λελάχασι. Conf. *Philol.* I, p. 162-163; βίοις cod. — 6. μακρεῶνας cod. — 8. Emped. v. 5, Karst.; vs. 374, Stein. qui legit τρὶς μιν. — ἀλλάγησθε cod. — 9. μακαρίας cod. Mill. pro μακαρίους, α et ου confusis; μάκαρας Duncker. — ἀπὸ τῆς cod. pro ὑπὸ τῆς.

Φυομένους παντοῖα, διὰ χρόνου, εἶδεα θνητῶν
ἀργαλέας βίοιο μεταλλάσσοντα κελεύθους.

Ἀργαλέας κελεύθους φησὶν εἶναι τῶν ψυχῶν τὰς εἰς τὰ σώματα μεταβολὰς καὶ μετακοσμήσεις. Τοῦτ' ἐστὶν ὃ λέγει·

5 ἀργαλέας βίοιο μεταλλάσσοντα κελεύθους·

(250) μεταλλάσσουσι γὰρ αἱ ψυχαὶ σῶμα ἐκ σώματος, ὑπὸ τοῦ Νείκου μεταβαλλόμεναι καὶ κολαζόμεναι, καὶ οὐκ ἐώμεναι μένειν εἰς τὸ ἐν, ἀλλὰ κολάζεσθαι ἐν πάσαις κολάσεσιν ὑπὸ τοῦ Νείκου [τὰς ψυχὰς, μεταβαλλομένας σῶμα ἐκ σώματος,]

10 Αἰθέριόν γε (φησί) μένος ψυχὰς πόντουδε διώκει·
πόντος δ' ἐς χθονὸς οὐδας ἀνέπλυσε, γαῖα δ' ἐς αὐγὰς
ἡελίου φαέθοντος, ὃ δ' αἰθέρος ἐμβαλε δίναις·
ἄλλος δ' ἐξ ἄλλου δέχεται, στυγέουσι δὲ πάντες.

indutos omnes, per tempus, formas mortalium
laboriosas vitæ mutantas vias.

Laboriosas vias ait esse animarum in corpora transmigrations et transmutationes. Illud est quod dicit :

laboriosas vitæ mutantas vias.

Mutant enim animæ corpus transeuntas ex corpore in corpus; eas Discordia transmutat et torquet et non sinit permanere in unitate. Sed eas Discordia castigatas subire omnes pœnas et transire ex corpore in corpus dicit Empedocles his verbis :

Namque animas ætherea vis adigit in pontum,
pontus in terræ solum exspuit, terra in flammis
solis splendidi, hic ætheris immittit vorticibus;
alius ex alio excipit, abhorrent vero omnes.

1. Emped. vs. 6, Karst. qui legit γεινόμενον παντοῖα διὰ χρεῶ εἶδεα θνητῶν. Vss. 375-376, Stein. qui legit: φύομενον κ. τ. λ. - χρόνον cod. Mill.; χρεῶ edd. - ἰδεα cod. — 3. τὰς σώματα cod. — 4. μετὰ κοσμήσεις cod. — 8-9. Uncis inclusa suspicor glossam esse et ex margine in textum irrepsisse. — 10. Vss. Emp. 16-19

ed. Karst.; vss. 377-380 ed. Stein. Ambo legunt: Αἰθέριον μὲν γὰρ σφε μένος πόντουδε διώκει. Cod. habet: πόντον δέε χθονὸς διώκει. — 11. δεε (una littera exesa) χθονὸς cod. - οὐδας cod. - ἀπέπλυσε cod. Mill.; ἀνέπλυσε Karst. - γέα δ' εἰς cod. — 12. Pro φαέθοντος Karst. et Stein. legunt ἀκάμαντος ex Plutarcho.

Αὕτη ἐστὶν ἡ κόλασις ἣν κολάζει ὁ Δημιουργός, καθάπερ χαλκεύς τις μετακοσμῶν σίδηρον καὶ ἐκ πυρὸς εἰς ὕδωρ μεταβάλλων· πῦρ γάρ ἐστὶν ὁ αἰθήρ, ὅθεν εἰς πόντον μεταβάλλει τὰς ψυχὰς ὁ Δημιουργός, χθὼν δὲ ἡ γῆ· ὅθεν φησὶν ἐξ ὕδατος εἰς γῆν, ἐκ γῆς δὲ εἰς τὸν ἀέρα, τουτέστιν ὃ λέγει·

5

γαῖα δ' ἐς αὐγὰς

ἡελίου φάεθοντος, ὃ δ' αἰθέρος ἐμβαλε δίναις·

ἄλλος [δ'] ἐξ ἄλλου δέχεται, στυγέουσι δὲ πάντες.

Μισουμένας οὖν τὰς ψυχὰς καὶ βασανιζομένας καὶ κολαζομένας ἐν τῷδε τῷ κόσμῳ, κατὰ τὸν Ἐμπεδοκλέα, συνάγει ἡ Φιλία, ἀγαθὴ τις 10 οὔσα καὶ κατοικτείρουσα τὸν σίεναγμὸν αὐτῶν καὶ τὴν ἄτακτον καὶ πονηρὰν τοῦ Νείκου τοῦ μαινομένου κατασκευήν, καὶ ἐξάγειν κατ' ὀλίγον ἐκ τοῦ κόσμου καὶ προσοικειοῦν τῷ ἐνὶ σπεύδουσα καὶ κοπιῶσα, ὅπως τὰ πάντα εἰς τὴν ἐνότητα καταστήσῃ ὑπ' αὐτῆς ἀγόμενα. Διὰ τὴν τοιαύτην οὖν τοῦ βλεθρίου Νείκου διακόσμησιν τοῦδε 15 τοῦ μεμερισμένου κόσμου, πάντων ἐμψύχων ὁ Ἐμπεδοκλῆς τοῦς ⁽²⁵¹⁾

Hæc est castigatio qua animas castigat Demiurgus, veluti ærarius faber qui transformat ferrum et ex igne in aquam injicit. Ignis enim est æther unde in pontum transmittit animas Demiurgus; humus autem est terra; inde ait Empedocles (animas transmitti) ex aqua in terram, ex terra in aera; hoc est enim quod dicit hoc modo :

terra in flammis

solis splendidi, hic ætheris immittit vorticibus;

alius ex alio excipit, abhorrent vero omnes.

Animas igitur odio habitas et cruciatas et castigatas in hoc mundo, secundum Empedoclem, cogit Amicitia, quæ bona est et miseratur gemitum earum necnon omnia inordinata et scelestas quæ instruit Discordia furens; incumbit et enititur ut educat eas brevi tempore ex mundo et adjungat illi uni, ut hoc modo omnia in unitate ab illa (Amicitia) acta constituentur. Propter hanc igitur ab exitiali Discordia patratam dispositionem mundi minutatim divisi, jubet Empedocles discipulos suos abstinere omnibus quæ vitam ha-

6. *eis* cod. — 7. ὃδ' αἰθέρος ἐμβαλλε cod. — 8. [δ'] ἐξ] ἐξ cod. Mill.

ἑαυτοῦ μαθητὰς ἀπέχεσθαι παρακαλεῖ. εἶναι γὰρ φησι τὰ σώ-
ματα τῶν ζώων τὰ ἐσθιόμενα ψυχῶν κεκολασμένων οἰκητήρια· καὶ
ἐγκρατεῖς εἶναι τοὺς τῶν τοιούτων λόγων ἀκρωμένους τῆς πρὸς
γυναῖκα ὁμιλίας διδάσκει, ἵνα μὴ συνεργάζωνται καὶ συνεπιλαμβά-
5 νωνται τῶν ἔργων, ὧν δημιουργεῖ τὸ Νεῖκος, τὸ τῆς Φιλίας ἔργον
λύον ἀεὶ καὶ διασπῶν. Τοῦτον εἶναι φησὶν ὁ Ἐμπεδοκλῆς νόμον μέ-
γιστον τῆς τοῦ Παντός διοικήσεως, λέγων ὧδέ πως·

Ἔστιν ἀνάγκης χρῆμα, Θεῶν ψήφισμα παλαιόν,
αἰδίων, πλατέεσσι κατεσφρηγισμένον ὄρκοις·

10 ἀνάγκην καλῶν τὴν ἐξ ἑνὸς εἰς πολλὰ κατὰ τὸ Νεῖκος καὶ ἐκ πολ-
λῶν εἰς ἓν κατὰ τὴν Φιλίαν μεταβολήν. Θεοὺς δέ, ὡς ἔφην, τέσσα-
ρας μὲν θνητοὺς, Πῦρ, ὕδωρ, Γῆν, Ἄερα· δύο δὲ ἀθανάτους,
ἀγευνήτους, πολεμίους ἑαυτοῖς διὰ παντός, τὸ Νεῖκος καὶ τὴν Φι-
λίαν· καὶ τὸ μὲν Νεῖκος ἀδικεῖν διὰ παντός καὶ πλεονεκτεῖν καὶ
15 ἀποσπᾶν τὰ τῆς Φιλίας, καὶ ἑαυτῷ προσνέμειν· τὴν δὲ Φιλίαν ἀεὶ

buerunt. Ait enim corpora animalium quæ manducantur esse animarum castigatorum domicilia, et addit iis qui audiunt hæc verba esse abstinendum commercio cum muliere, ne cooperentur neque una ministrent operibus quæ efficit Discordia, Amicitia opus semper dirimens et distrahens. Illam esse legem maximam ordinis universi mundi ait Empedocles hoc fere modo :

Est necessitas aliqua, deorum decretum antiquum,
æternum, longis obsignatum jurejurandis.

Necessitatem vocat hanc ex uno in multa transmutationem per Discordiam et ex multis in unum per Amicitiam. Deos ait esse quatuor quidem mortales, Ignem, Aquam, Terram, Aerem; duos autem immortales et increatos et sibi invicem semper adversantes, Discordiam et Amicitiam, et Discordiam semper offendere et invadere et abstrahere quæ sunt Amicitia et sibi adjun-

4. ὁμιλήσας cod. — διδάσκειν cod. — vss. 1-2, ed. Stein. 369-370. — 8. ἐστὶ
συνεργάζονται cod. — 4-5. συνεπιλαμ- τί ἀνάγκη cod. — 9. πλατέεσι κατεσφρα-
βάνονται cod. — 8-9. Emped. ed. Karst. γισμένον cod.

καὶ διὰ παντὸς ἀγαθὴν τινα οὔσαν, καὶ τῆς ἐνότητος ἐπιμελουμένην, τὰ ἀπεσπασμένα τοῦ Παντὸς καὶ βεβασανισμένα καὶ κεκολλημένα ἐν τῇ κτίσει ὑπὸ τοῦ Δημιουργοῦ ἀνακαλεῖσθαι καὶ προσάγειν καὶ ἐν ποιεῖν. Τοιαύτη τις ἢ κατὰ τὸν Ἐμπεδοκλέα ἡμῖν τοῦ κόσμου γέनेσις καὶ φθορὰ καὶ σύστας ἐξ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ συνε- 5
στώσα φιλοσοφεῖται· εἶναι δέ φησι καὶ νοητὴν τρίτην τινὰ δύναμιν, ἣν καὶ ἐκ τούτων ἐπινοεῖσθαι δύνασθαι, λέγων ὧδέ πως⁽²⁵²⁾.

Εἰ γὰρ κέν σφ' ἀδιησιν ὑπὸ πρᾶπιδεσσιν ἐρείσσας
εὐμενέως καθαρῆσιν ἐποπτεύης μελέτησιν,
ταῦτα δέ σοι μάλα πάντα δι' αἰῶνος παρέσσονται,
ἀλλὰ τε πόλλ' ἀπὸ τῶνδε κατ[έρχεται]· αὐτὰ γὰρ αὖξει
ταῦτ' εἰς ἦθος ἕκαστον, ὅπη φύσις ἐστὶν ἐκάστω.
Εἰ δὲ σύ τ' ἀλλοίων ἐπορέξῃαι οἷα κατ' ἀνδρας,

10

gere, Amicitiam vero, quæ semper et continuo bona est et unitati prospicit, extracta ab Universo et cruciata et castigata in creatione a Demiurgo revocare et adducere et cogere in unum. Hæc est philosophia Empedoclis de mundi generatione et destructione et conditione ex bono et malo constituta. Et esse ait intelligibilem tertiam quamdam potestatem, quam ex istis intelligi posse asserit hoc fere modo locutus :

Si enim ea curiosæ menti subjecta
cum amore per puras meditationes intuearis,
tum cuncta hæc in æternum aderunt tibi,
et alia multa ex eis advenient; ipsa enim augebunt
hæc (ducentia) in cuiusque habitum, ut habitus cuique natura est.
Sin autem diversa concupiscas qualia apud homines

4. ἐμποιεῖν cod.; ἐνοποιεῖν susp. Mill. — 6. καινὸν τὴν τρ. cod. — 7. ἦν cod. — 8. κέν Mill. Schneid.; καὶ ἐν cod. — σφαδίνησιν cod.; σφαδανῆσιν susp. Mill.; σφ' ἀδιησιν Schneid. — πρᾶπιδεσιν cod. Mill. corr. Schneid. — 8 sqq. Hos Empedoclis versus, qui desunt in edit., Schneidewinus corrigere et restituere tentavit. (Cf. *Philol.* vi, 166.) Quem, paucis mutatis, secutus est Steinius, vs. 223 sqq.

— 9. εὐμενέως Ræperus. — ἐποπτεύσης Schneid.; ἐποπτεύεις cod. — 10. μάλλα cod. — 11. κατ[έρχεται] rest. Mill.; κατφσσεται Schneid.; τῶν κεκτήσσαι Stein.; τῶνδε κατόψαι Bergk. (*Jahn. Nov. ann. philol. an.* 1853, p. 25.) — αὖξει] Miller. susp. ἤξει. — 12. ἦθος conj. Mill.; ἔθος cod. — 13. εἰ δὲ σὺ τάλλ' οἰῶν ἐπιρέξῃεις cod. corr. Schneid.; τ' ἀλλ' οἰῶν ἐπιδέρκει Bergk.

μυρία δειλά πέλοντο, τά τ' ἀμβλύνουσι μερίμνας,
 μή σ' ἄφαρ ἐκλείψουσι, περιπλομένοιο χρόνοιο,
 σφῶν αὐτῶν ποθέοντα φίλην ἐπὶ γένναν ἰκέσθαι.
 Πάντα γὰρ ἴσθι φρόνησιν ἔχειν καὶ νόματος αἴσαν.

- 5 30. Ἐπειδὴν οὖν Μαρκίων ἢ τῶν ἐκείνου κυνῶν τις ὑλακτῆ κατὰ
 τοῦ Δημιουργοῦ, τοὺς ἐκ τῆς ἀντιπαραθέσεως ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ
 προφέρων λόγους, δεῖ αὐτοῖς λέγειν ὅτι τούτους οὔτε Παῦλος ὁ
 ἀπόστολος, οὔτε Μάρκος ὁ κολοβοδάκτυλος ἀνήγγειλαν (τούτων
 γὰρ οὐδὲν ἐν τῷ [κατὰ] Μάρκον Εὐαγγελίῳ γέγραπται), ἀλλὰ Ἐμπε-
 10 δοκλῆς Μέτωνος Ἀκραγαντίνος, ὃν συλαγωγῶν μέχρι νῦν λαυθάνειν
 ὑπελάμβανε τὴν διαταγὴν πάσης τῆς κατ' αὐτὸν αἵρέσεως ἀπὸ τῆς
 Σικελίας εἰς τοὺς εὐαγγελικοὺς λόγους μεταφέρων αὐταῖς λέξεσι.

innumera misera sunt et quæ mentis hebetant curam,
 cave a te statim ne pura omnia effugiant, volventibus annis,
 ipsa sponte expetentia ad dilectum suum genus pergere.
 Omnia enim scias sapientiæ et mentis esse consortia.

30. Quando igitur Marcion vel unus e canibus istius latrabit contra Demiurgum, ex comparatione boni et mali proferens sermones, oportet ipsis demonstrare non a Paulo apostolo nec a Marco truncati digiti eos annuntiatos fuisse. Nihil enim horum in Evangelio secundum Marcum scriptum est. Sed Empedocles Metonis Agrigentinus (hæc annuntiavit) quem Marcion suffuratus opinatus est usque nunc celari totam hanc hæresim ab eo constitutam fuisse, dum ex Sicilia in evangelicos sermones philosophi pla-

1. δῆλα cod.; δειλά Schneidew.; δεινὰ Meinek. (Conf. *Diar. Marburg.* an. 1852, p. 376.) — πέλονται cod. Miller. Stein.; πέλοντο Rœp.; πέλει τὰ Meinek.; ἀπλάμνα Schneid. — μερίμναι cod. — 2. σῆς ἄφαρ cod.; ἴσ' ἄφαρ Schneid.; ἦ σ' ἄφαρ Meinek. — περιπλομένοιο cod. Conf. Emped. edit. Karsten. versus 116-138. — 3. γέναν cod. — 4. γνωματοσισον cod.; γνώματος ἰσχύον conj. Miller.; conf. Emped. edit. Karsten. vs. 313, νόματος αἴσαν. — 6. καλοῦ cod. Miller. pro κακοῦ. Conf. infra, l. 49. — 8. κολοβοδά-

κτυλος. Bunsen. male legit: καλῶν λόγων διδάσκαλος. Cf. quæ de hoc loco disputantur in *The journal of classical and sacred philol.* Cambridge, march 1855, p. 87. Cujus eruditæ inquisitionis auctor præfatione utitur quæ Hieronymo adscribitur ad Evang. Marci in cod. Amiatino; in qua mentio est B. Marcum sibi pollicem amputavisse ut sacerdotio reprobis haberetur; inde conjicias hoc nomine κολοβοδάκτυλος evangelistam vocatum esse. — 9. οὐδὲ cod. — [κατὰ] restit. Mill. — 10. Μιῶνος cod.

Φέρε γάρ, ὦ Μαρκίων, καθάπερ τὴν ἀντιπαράθεσιν πεποίηκας ἀγα-
 θοῦ καὶ κακοῦ, ἀντιπαρὰθῶ καὶ γὰρ σήμερον κατακολουθῶν τοῖς σοῖς,
 ὡς ὑπολαμβάνεις, δόγμασι. Δημιουργὸν φησὶ εἶναι τοῦ κόσμου πο-
 νηρόν· εἶτα οὐκ ἐγκαλύπτῃ τοὺς Ἐμπεδοκλέους λόγους τὴν Ἐκκλη-
 σίαν κατηγῶν; Ἀγαθὸν φησὶ εἶναι Θεὸν καταλύοντα τὰ τοῦ⁽²⁵³⁾ Δη- 5
 μιουργοῦ ποιήματα· εἴτ' οὐ καταφανῶς τὴν Ἐμπεδοκλέους Φιλίαν
 εὐαγγελίῃ τοῖς ἀκρωμένοις τὸν ἀγαθόν; κωλύεις γαμεῖν, τεκνοῦν,
 ἀπέχεσθαι βρωμάτων ὧν ὁ Θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάληψιν τοῖς πι-
 σιοῖς καὶ ἐπεγνώκασιν τὴν ἀλήθειαν, τοὺς Ἐμπεδοκλέους λανθάνεις
 διδάσκων καθαρμούς· ἐπόμενος γὰρ ὡς ἀληθῶς κατὰ πάντα τούτῳ 10
 τὰ βρώματα παραιτεῖσθαι τοὺς ἑαυτοῦ μαθητὰς διδάσκεις, ἵνα μὴ
 φάγωσι σῶμα τὸ στέγανον ψυχῆς ὑπὸ τοῦ Δημιουργοῦ κεκολασμέ-
 νης· λύεις τοὺς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ συνηρμοσμένους γάμους τοῖς Ἐμπε-
 δοκλέους ἀκολουθῶν δόγμασιν, ἵνα σοι φυλαχθῇ τὸ τῆς Φιλίας ἔργον
 ἐν ἀδιαίρετον. Διαιρεῖ γὰρ ὁ γάμος κατὰ Ἐμπεδοκλέα τὸ ἐν καὶ 15
 ποιεῖ πολλά, καθὼς ἀπεδείξαμεν.

cita transferret, ipsius verbis usus. Age, Marcio, quemadmodum comparationem effecisti boni et mali, comparabo et ego hodie insistens tuis, ut tu putas, dogmatibus. Demiurgum dicis esse mundi malum; nonne te pudet Empedoclis sermones Ecclesiae insonare? Bonum dicis esse deum dirimentem opera Demiurgi; nonne igitur manifesto Empedoclis Amicitiam evangelizas fidelibus tanquam bonum Deum? Vetas nubere, gignere; jubes abstinere escis quas condidit Deus et assumendas tradidit fidelibus et iis qui cognoverunt veritatem, hoc modo Empedoclis edocens piacula. Verum enim vero istum secutus in omnibus doces quasdam escas discipulis tuis vetari ne manducent corpus quoddam operiens animam a Demiurgo castigatam. Dirimis connubia quæ junxit Deus, sic insistens Empedoclis dogmatibus ut tibi opus Amicitiae maneat incolume unum et indivisibile. Dividit enim connubium, secundum Empedoclem, quod unum est et multiplicat, ut demonstravimus.

4. ἐγκαταλύπτῃ cod. — 6. εἴτ' οὐ cod. Mill. Legendum suspicor στέγανον. Duncker.; εἴ τοῦ cod.; εἶτα Mill. — 7. Vide supra, p. 378, l. 2 : οἰκητήριον εὐαγγελίῃ cod. — 7-8. Cf. B. Paul. 1, eumdem sensum habet. — 12-13. καὶ Erist. ad Tim. IV, 3. — 12. τὸ λείψανον κολασμένης cod.

31. Ἡ μὲν οὖν πρώτη καὶ καθαριωτάτη Μαρκίωνος αἵρεσις, ἐξ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ τὴν σύστασιν ἔχουσα, Ἐμπεδοκλέους ἡμῖν εἶναι πεφανερωται. Ἐπεὶ δὲ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις νῦν καινότερόν τι ἐπεχείρησε Μαρκιωνιστῆς τις Πρέπων Ἀσσύριος πρὸς Βαρδησιάνην τὸν Ἀρμένιον ἐγγράφως ποιήσας λόγους περὶ τῆς αἰρέσεως, οὐδὲ τοῦτο σιωπήσομαι. Τρίτην φάσκων δίκαιον εἶναι ἀρχὴν καὶ μέσσην ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ τεταγμένην, οὐδ' οὕτως δὴ ὁ Πρέπων τῆς Ἐμπεδοκλέους διαφυγεῖν ἴσχυσε δόξης. Κόσμον γὰρ φησὶν εἶναι ὁ Ἐμπεδοκλῆς τὸν ὑπὸ τοῦ Νείκουσ διοικούμενον τοῦ πονηροῦ, καὶ 5 ἕτερον νοητὸν τὸν ὑπὸ τῆς Φιλίας, καὶ εἶναι ταύτας τὰς διαφορούσας ἀρχὰς δύο ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ, μέσον δὲ εἶναι τῶν διαφορῶν ἀρχῶν Δίκαιον Λόγον, καθ' ὃν συγκρίνεται τὰ διηρημένα ὑπὸ τοῦ Νείκουσ, καὶ προσαρμόζεται κατὰ τὴν Φιλίαν τῷ ἐνί. Τοῦτον δὲ αὐτὸν ⁽²⁵⁴⁾ τὸν Δίκαιον Λόγον, τὸν τῇ Φιλίᾳ συναγωνιζόμενον, Μοῦσαν

31. Prima igitur et purissima Marcionis hæresis ex boni et mali principiis suam constitutionem ducere ab Empedocle a nobis manifesto demonstrata est. Quum autem, in istis nostris temporibus, aliquid magis novum aggressus marcionista quidam, nomine Prepon, gente Assyrius, libro ad Bardesianem Armenium scripto, enixus sit sermones de hac hæresi facere, non illud silentio prætermittam. Quum affirmat Justitiam esse tertium principium et medium esse inter bonum et malum constitutum, non potest iste Prepon culpa absolvi docendi disciplinam Empedoclis. Ait enim Empedocles mundum unum esse a Discordia mala gubernatum et alterum esse spiritualement ab Amicitia ordinatum et esse adversantia duo principia boni et mali et medium esse adversantium principiorum Justum Verbum quo regente conjunguntur quæ divisa sunt a Discordia et secundum Amicitiam adaptantur unitati. Hoc idem Justum Verbum, Amicitiae commilitonem, Empe-

3. ἐπὶ δὲ cod. — κενώτερόν cod. — 4. Μαρκίων νῆσις τις cod. Mill. pro Μαρκιωνιστῆς τις. — Ἀσσύριος cod. De Preponte mentio est apud solum Theod. *Hær. fab.* I, c. xxv. — 4-5. Prima littera nominis Βαρδ. exesa. Mill. — 5. ποιήσασθαι cod.

Miller.; ποιήσας R. Scottus. — 7. οὕτως cod. Mill.; οὕτως Duncker. — δὲ cod.; δὴ Millerus. — 8. Hæc forsitan corrupta et legendum: διαφυγεῖν τὰς δόξας vel ἀποφυγεῖν τῆς δόξης. — 14. συναγωνιζόμενον cod.

ὁ Ἐμπεδοκλῆς προσαγορεύων, αὐτὸς αὐτῷ συναγωνίζεσθαι παρακαλεῖ, λέγων ὧδέ πως·

εἰ γὰρ ἐφημερίων ἔνεκεν τινός, ἀμβροτε Μοῦσα,
[ἦδσαι] ἡμετέρας μελέτας διὰ φροντίδος ἐλθεῖν,
εὐχομένῳ νῦν αὐτε παρίστασο, Καλλιόπεια,
ἀμφὶ θεῶν μακάρων ἀγαθὸν Λόγον ἐμφαίνοντι.

5

Τούτοις κατακολουθῶν Μαρκίων τὴν γένεσιν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν παντάπασι παρητήσατο, ἄτοπον εἶναι νομίζων ὑπόπλασμα τοῦ ὀλεθρίου τούτου Νείκουσ γεγονέναι τὸν Λόγον τὸν τῇ Φιλίᾳ συναγωνιζόμενον, τουτέστι τῷ ἀγαθῷ, ἀλλὰ χωρὶς γενέσεως ἔτει πεν- 10 τεκαίδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας Τιβερίου Καίσαρος κατεληλυθότα αὐτὸν ἄνωθεν, μέσον ὄντα κακοῦ καὶ ἀγαθοῦ, διδάσκειν ἐν ταῖς συναγω-

docles Musam invocans precatur, ut sibimet ipsi auxilium afferat, hunc in modum dicens :

si uni mortalium favens, cœlestis Musa,
(gaudes) meditationes nostras prospicere,
precanti nunc rursus adesto, Calliope,
mihi de diis beatis bonum Verbum manifestanti.

Hæc secutus Marcion generationem Salvatoris nostri omnino repudiavit, absurdum esse arbitratus creaturam scelestæ hujusce Discordiæ natum esse Verbum quod una cum Amicitia certat, id est cum bono, sed dixit quintodecimo anno imperii Tiberii Cæsaris sine generatione Verbum descendisse desuper, et quum medium esset inter bonum et malum, docuisse in

3 sqq. Hos versus, qui ex nostro demum innotuerant, Schneid. et Bergk. redintegrare tentaverunt. (Conf. *Philol.* vi, 167; *Jahnii Nov. ann. philol.* a. 1853, p. 26.) — 3. εἰκάραι φημερίων cod. corr. Mill. — ἐνεκεν τινός cod.; ἐμελεν (scilicet σοι) τινός suspic. Miller.; ἐνεκέν τί σοι Schneid. Stein. — 4. [ἦδσαι] supplevi. — ἡμετέρας ἐμελεν μελέτας Schneid. Stein.; ἡμετέρας μελέτας ἀδινῆς (s. καθαρῆς) διὰ φροντίδος ἐλθεῖν || [εὐμενέως.... τὸ πά-

ρος ποτ' ἔδωκας] || εὐχομένῳ Bergk. — 5. εὐχομένων cod.; εὐχομένῳ Schneid. Steinius. — 6. μακαρίων cod.; μακάρων Millerus. — καθαρὸν Λόγον Schneidew. Stein. — ἀμφαίνοντι Schneid. — 8. ὑπὸ τὸ πλάσμα cod. Miller. Duncker. Lege ὑπόπλασμα. — 9. τὰ τοῦ cod. pro τούτου. — 10-11. πέντε καὶ δεκάτῳ cod. — 11. Τηβερίου cod. — 11 sqq. Contra hos errores scripsit Tertullianus libr. *De carne Christi*.

γαῖς. Εἰ γὰρ μεσίτης ἐστί, ἀπήλλακται, φησί, πάσης τῆς τοῦ κακοῦ φύσεως· κακὸς δ' ἐστί, ὡς λέγει, ὁ Δημιουργὸς καὶ τούτου τὰ ποιήματα. Διὰ τοῦτο ἀγέννητος κατήλθεν ὁ Ἰησοῦς, φησὶν, ἵνα ἢ πάσης ἀπηλλαγμένος κακίας. Ἀπήλλακται δέ, φησί, καὶ τῆς τοῦ
 5 ἀγαθοῦ φύσεως, ἵνα ἢ μεσίτης, ὡς φησὶν ὁ Παῦλος, καὶ ὡς αὐτὸς ὁμολογεῖ· «Τί με λέγετε ἀγαθόν; εἷς ἐστὶν ἀγαθός.» Ταῦτα μὲν οὖν τὰ Μαρκίωνι δόξαντα, δι' ὧν ἐπλάνησε πολλοὺς τοῖς Ἐμπεδοκλέους λόγοις χρησάμενος, καὶ τὴν ὑπ' ἐκείνου ἐφηρημένην φιλοσοφίαν ἰδίᾳ δόξῃ μετὰγων, αἵρεσιν ἄθεον συνεσήσατο, ἣν ἱκανῶς
 10 ἠλέγχθαι ὑφ' ἡμῶν νομίζω, μηθέν τε καταλελειφθαι⁽²⁵⁵⁾ ὧν κλεψιλογήσαντες παρ' Ἑλλήνων, τοὺς Χριστοῦ μαθητὰς ἐπηρεάζουσιν, ὡς τούτων αὐτοῖς γενομένου διδασκάλους. Ἄλλ' ἐπεὶ καὶ τὰ τούτου ἱκανῶς ἡμῖν δοκεῖ ἐκτεθεῖσθαι, ἴδωμεν τί λέγει Καρποκράτης.

synagogis. Si enim mediator est, inquit, immunis est naturæ mali. Malus autem est, ut ait, Demiurgus et mala opera ejus. Quapropter ingenitus venit Jesus ut esset omnino immunis malitiæ. At immunis etiam est, ait, naturæ boni ut sit mediator, sicut dixit Paulus et ut ipse his verbis confessus est : « Quid me dicitis bonum ? unus est bonus. » Hæc sunt igitur Marcionis placita, quibus decipit multos, Empedoclis sermonibus usus et inventam ab isto philosophiam suæ doctrinæ accommodans, hæresim impiam constituit, quam satis refutatam esse a nobis arbitramur neque existimamus prætermisisse nos quidquam doctrinarum quibus subreptis apud Græcos Marcionistæ vexant Christi discipulos, quasi ipsi talia eos docerent. Sed quoniam jam videmur satis hæc exposuisse, videamus quid dicat Carpocrates.

1. μεσότης cod. Millerus; μέσος τις Duncker. Bunsenius recte legit μεσίτης, coll. *Epist. ad Gall.* III, 19. Addit autem in notis (*Anal. ante-Nicena*, I, p. 99): «Nemo unquam Marcionem accusavit «apostoli verba corrupisse.» At lege B. Epiphanium, qui hunc hæreticum arguit multis in locis verba apostoli, etiam epistolæ integras, corrupisse (*Hær.* XLII). —

3. ἀγέννητος cod. — 5. ἢ μεσότης cod.; ἢ μεσότης Mill.; ἢ μέσος τις Duncker.; ἢ μεσίτης Buns. Ræp. quod confirmatur his verbis: ὡς φησὶν ὁ Παῦλος. Cf. B. Ev. sec. Luc. XVIII, 19. Hoc solum Evangelium, pluribus autem mutatis, genuinum et sacrum Marcion habebat. — 6. εἰ cod. pro εἷς. — 10. ἠλεγκεν cod.

δ'. Καρποκράτης.

32. Καρποκράτης τὸν μὲν κόσμον καὶ τὰ ἐν αὐτῷ ὑπὸ ἀγγέλων πολὺ ὑποβεβηκότων τοῦ ἀγενήτου Πατρὸς γεγενῆσθαι λέγει, τὸν δὲ Ἰησοῦν ἐξ Ἰωσήφ γεγεννησθαι, καὶ ὁμοιον τοῖς ἀνθρώποις γεγονότα, δικαιότερον τῶν λοιπῶν γενέσθαι, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ, εὐτόνον καὶ καθαρὰν γεγонуῖαν, διαμνημονεῦσαι τὰ δρώμενα αὐτῇ ἐν 5 τῇ μετὰ τοῦ ἀγενήτου Θεοῦ περιφορᾷ, καὶ διὰ τοῦτο ὑπ' ἐκείνου αὐτῇ καταπεμφθῆναι δύναμιν, ὅπως τοὺς κοσμοποιοὺς ἐκφυγεῖν δι' αὐτῆς δυνηθῆ· ἦν καὶ διὰ πάντων χωρήσασαν ἐν πᾶσί τε ἐλευθερωθεῖσαν ἀνεληλυθένα πρὸς αὐτόν, [καὶ ὁμοίως τὰς ψυχὰς] τὰ ὅμοια αὐτῆς ἀσπαζόμενας. Τὴν δὲ τοῦ Ἰησοῦ λέγουσι ψυχὴν ἐννό- 10 μως ἡσκημένην ἐν Ἰουδαϊκοῖς ἔθεσι, καταφρονῆσαι αὐτῶν, καὶ διὰ τοῦτο δυνάμεις εἰληφέναι, δι' ὧν κατήργησε τὰ ἐπὶ κολάσει πάθη

IV. DE CARPOCRATE.

32. Carpocrates mundum quidem et ea quæ in eo sunt ab angelis multo inferioribus ingenito Patre factum esse dicit; Jesum autem e Joseph natum, et, quum similis cæteris hominibus esset, præ cæteris magis justum fuisse, et animam ejus firmam et mundam fuisse et memorem eorum quæ visa fuerant sibi in circumlacione cum ingenito Deo; et propter hoc ab illo missam esse ei virtutem, uti mundi fabricatores effugere posset; quæ per omnes transgressa et in omnibus liberata rursus ascendit ad Deum, et pariter cum eo omnis anima quæ amplexa est ei similia. Jesu autem dicunt animam, in Judæorum consuetudinibus secundum legem institutam, contempsisse eas, et propter hoc virtutes accepisse, quibus adjuvantibus hanc

CAP. IV, tit. De Carpocrate lege B. Iren. *Cont. hæ.* I, xxiv; Tertull. *De anima*, c. xxiii, xxiv, xxxv; *Præscript.* c. xlvihi; Euseb. *Hist. eccl.* IV, vii; B. Epiph. *Hæ.* xxvii, § 2; Theod. *Fab. hæ.* I, v; B. Aug. *Hæ.* c. vii; *Præd.* c. vii. Hæc et sequentia de Carpocrate noster mutuatus est ab Irenæo, ut liquido apparet ex veteri latina versione quæ sola supererat. — 3. γεγενῆσθαι cod. Miller. — 5. ὁρατὰ μὲν cod. Miller. Legendum ὁρώμενα. — 7. αὐτῷ

Mill. In cod. ultima littera exesa. Legendum αὐτῇ. — 9. ἐληλυθένα cod. Mill. Lege ἀνεληλυθένα. B. Epiph. qui eadem refert, habet ἀνέλθη, et in veteri versione legitur *ascenderet*. — Uncis inclusa supplevi ex B. Epiph. et ex latina versione B. Ir. in qua: «Et eas quæ similia ei amplecterentur similiter.» Et B. Epiph. habet: καὶ τὰς ὁμοίας αὐτῇ ψυχὰς τὰ ἴσα αὐτῇ ἀσπασάμενας. — 12. ἐπιτετελεμέναι cod. Miller. an ἐπιλεληθέναι? Legit vetus interpres et

προσόντα τοῖς ἀνθρώποις. Τὴν οὖν ὁμοίως ἐκείνη τῇ τοῦ Χριστοῦ
 ψυχῇ δυναμένην καταφρονῆσαι τῶν κοσμοποιῶν ἀρχόντων, ὁμοίως
 λαμβάνειν δύναμιν πρὸς τὸ πρᾶξαι τὰ ὅμοια· διὸ καὶ εἰς τοῦτο τὸ
 τυφὸς κατεληλύθασιν ὥστε τοὺς μὲν ὁμοίους αὐτῷ εἶναι λέγουσι τῷ
 5 Ἰησοῦ, τοὺς δὲ καὶ τι δυνατωτέρους, τινὰς δὲ καὶ διαφορωτέρους
 τῶν ἐκείνου μαθητῶν, οἷον Πέτρου καὶ Παύλου καὶ τῶν λοιπῶν
 ἀποστόλων· τούτους δὲ κατὰ μηδὲν ἀπολείπεσθαι τοῦ Ἰησοῦ. Τὰς
 δὲ ψυχὰς αὐτῶν ἐκ τῆς ὑπερκειμένης ἐξουσίας παρούσας, καὶ διὰ
 τοῦτο ὡσαύτως καταφρονούσας τῶν κοσμοποιῶν, ⁽²⁵⁶⁾ τῆς αὐτῆς
 10 ἡξιῶσθαι δυνάμεως, καὶ αὐθις εἰς τὸ αὐτὸ χωρῆσαι. Εἰ δέ τις ἐκεί-
 νου πλεον καταφρονήσειεν τῶν ἐνταῦθα, δύνασθαι διαφορώτερον
 αὐτοῦ ὑπάρχειν.

Τέχνας οὖν μαγικὰς ἐξεργάζονται καὶ ἐπαιδὰς, φίλτρα τε

animam coercuisse pravos appetitus qui insunt in hominibus ad castigandos eos. Addunt animam quæ, similis animæ Jesu, possit contemnere principes fabricatores mundi, eam similiter accipere virtutem ad efficiendum similia. Quapropter ad tantam superbiam devenerunt, ut quidam similes se esse dicant Jesu, et quidam illo etiam potentiores et alii sese profiteantur præstantiores esse discipulis ejus, scilicet Petro et Paulo et cæteris apostolis; hos autem nullo modo Jesu inferiores fuisse. Animas enim ipsorum ex superna potestate devenisse et ideo similiter contemnentes mundi fabricatores eadem dignas habitas esse virtute et rursus in idem abire. Si quis autem plus quam ille contempserit terrena hæc, posse præstantiorem illo fieri.

Artes igitur magicas operantur et incantationes, philtra quoque et adlec-

vertit *acceperisse*. B. Epiphanius. habet *εἰληφέναι*. — 4. *κατεληλύθασιν*] B. Epiphanius. habet *ἐληλακότες*. — αὐτοὺς μὲν cod. Mill. pro *τοὺς μὲν*. — ὁμοίως cod. — 5. *καὶ ἐτι* cod. correxi ex lat. vers. in qua legitur *secundum aliquid*. — 7. *μηδένα* cod. Millerus; *μηδὲν* B. Epiphanius. — 8. *τῆς ὑπερκειμένης ἐξουσίας* glossa est quæ ex margine in textum irrepsit. B. Irenæus

prorsus scripsit *τῆς αὐτῆς περιφορᾶς*, quæ legitur apud B. Epiphanius. Vetus versio habet: *ex eadem circumlacione*. — 8. *καὶ διὰ*] *καὶ delendum* videtur. — 9. *καταφρονεῖν* cod. ex vers. correctum. Conf. Tertullianus. *De anima*, xxiiii. Ante *τῆς αὐτῆς* cod. habet *διὰ*. — 13. *ἐξεργαζόμενον* cod.; *ἐξεργαζόμενοι* Millerus. Vetus interpretatio: *operantur*.

καὶ χαριτήσια, παρέδρους τε καὶ ὄνειροπομποὺς καὶ τὰ λοιπὰ κα-
 κουργήματα, φάσκοντες ἐξουσίαν ἔχειν πρὸς τὸ κυριεύειν ἤδη τῶν
 ἀρχόντων καὶ ποιητῶν τοῦδε τοῦ κόσμου, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν
 αὐτῷ ποιημάτων ἀπάντων, οἵτινες καὶ αὐτοὶ εἰς διαβολὴν τοῦ θείου
 τῆς Ἐκκλησίας ὀνόματος πρὸς τὰ ἔθνη ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ προεβλή- 5
 θησαν, ἵνα κατ' ἄλλον καὶ ἄλλον τρόπον τὰ ἐκείνων ἀκούοντες ἄν-
 θρωποι, καὶ δοκοῦντες ἡμᾶς πάντας τοιούτους ὑπάρχειν, ἀποσπρέ-
 φωσι τὰς ἀκοὰς αὐτῶν ἀπὸ τοῦ τῆς ἀληθείας κηρύγματος, [ἢ καὶ]
 βλέποντες τὰ ἐκείνων ἅπαντα ἡμᾶς βλασφημῶσιν.

Εἰς τοσοῦτον δὲ μετενσωματοῦσθαι φάσκουσι τὰς ψυχὰς, ὅσον 10
 πάντα τὰ ἁμαρτήματα πληρώσωσιν· ὅταν δὲ μηδὲν λείπη, τότε
 ἐλευθερωθεῖσιν ἀπαλλαγῆναι πρὸς ἐκεῖνον τὸν ὑπεράνω τῶν κοσμο-
 ποιῶν ἀγγέλων Θεόν, καὶ οὕτως σωθήσεσθαι πάσας τὰς ψυχὰς. Εἴ-
 τινες δὲ φθάσασαι ἐν μιᾷ παρουσίᾳ ἀναμιγῆναι πάσαις ἁμαρτίαις
 οὐκέτι μετενσωματοῦνται, ἀλλὰ πάντα ὁμοῦ ἀποδοῦσαι τὰ ὀφλή- 15

tantia et spiritus auxiliatores advocant et eos qui mittunt somnia et ma-
 leficia cætera efficiunt, dicentes se potestatem accepisse ad dominandum
 principes et fabricatores hujusce mundi, et non solum eos sed etiam omnia
 ea quæ in mundo ab illis sunt facta, qui et ipsi ad obtrectandum divinum
 Ecclesiæ nomen ad gentes a Satana præmissi sunt, uti homines audientes
 alii alio modo quæ ad eos pertinent et existimantes nos omnes illis similes
 esse avertant aures suas a præconio veritatis aut videntes eorum opera
 nobis maledicant.

Dicunt autem animas in corpora migrare donec perfecerint omnia
 peccata; quum vero nihil iniqui remanserit (quod non pataverint), tunc
 liberatas dimitti ad illum cœlestem Deum angelorum mundi fabricatorum,
 et hoc modo salvas fore omnes animas. Si vero quædam animæ in prima
 migratione properanter indulserint omnibus vitiis, nondum necesse erit eas
 in corpora migrare, sed debitæ absolutis omnibus liberabuntur pœna in

1. χαρητήσια cod. — 3. Vetus inter-
 pres legit οὐ μόνον ἀλλὰ καὶ. — 8. [ἢ
 καὶ] restitui ex versione quæ habet: aut
 et videntes quæ sunt illorum. — 9. ἅπαν-
 τας cod. Miller. — βλασφημοῦσιν cod. —
 10. ἕως ἂν pro ὅσον Sauppium. — 13. εἴ
 delet Dunck. — 14. Buns. legit ἀνεμίγη-
 σαν. (Hipp. and his age, 1854, I, p. 372.)

ματα, ἐλευθερωθήσονται τοῦ μηκέτι γενέσθαι ἐν σώματι. Τούτων τινὲς καὶ καυτηριάζουσι τοὺς ἰδίους μαθητὰς ἐν τοῖς ὀπίσω μέρεσι τοῦ λοβοῦ τοῦ δεξιοῦ αὐτοῦ. Καὶ εἰκόνας δὲ κατασκευάζουσι τοῦ Χριστοῦ λέγοντες ὑπὸ Πιλάτου τῷ καιρῷ ἐκείνῳ γενέσθαι.

ε'. Κήρινθος.

- 5 33. Κήρινθος δέ τις, αὐτὸς Αἰγυπτίων παιδείᾳ ἀσκηθεὶς ἔλεγεν οὐχ ὑπὸ τοῦ πρώτου [Θεοῦ] γεγονέναι τὸν κόσμον, ⁽²⁵⁷⁾ ἀλλ' ὑπὸ δυνάμεως τινὸς κεχωρισμένης τῆς ὑπὲρ τὰ ἄλλα ἐξουσίας καὶ ἀγνοούσης τὸν ὑπὲρ πάντα Θεόν· τὸν δὲ Ἰησοῦν ὑπέθετο μὴ ἐκ παρθένου γεγενῆσθαι, γεγονέναι δὲ αὐτὸν ἐξ Ἰωσήφ καὶ Μαρίας υἱὸν ὁμοίως τοῖς
10 λοιποῖς ἅπασιν ἀνθρώποις, καὶ δικαιότερον γεγονέναι καὶ σοφώ-

corpore ulterius vivendi. Horum hæreticorum quidam signant discipulos suos cauterizantes eos in posteriori et ima parte dextræ auris. Et effingunt imagines Christi dicentes eas exstitisse quo tempore apud homines degebat, et a Pilato effictas.

V. DE CERINTHO.

33. Cerinthus autem quidam et ipse Ægyptiorum disciplina instructus dixit non a primo Deo mundum esse factum sed a Virtute quadam multum distante ab ea Potestate quæ est super universa et ignorante eum qui est super omnia Deum. Jesum autem opinatus est non ex virgine natum, sed ex Joseph et Maria provenisse filium similiter ut cæteri homines nascun-

3-4. Apud. B. Epiph. legimus: ἔχουσι δὲ εἰκόνας ἐνζωγράφους διὰ χρωμάτων, τινὲς δὲ ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ λοιπῆς ὕλης, ἅτινα ἐκτυπώματά φασι εἶναι τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ταῦτα ὑπὸ Ποντίου Πιλάτου γεγενῆσθαι. — CAP. v, tit. De Cerintho lege B. Iren. *Cont. hæ.* I, c. xxv; III, c. II, III; Tertull. *Præscr.* c. XLVIII; Eus. *Hist. eccl.* III, c. XXVIII; VII, c. XXV; B. Epiph. *Hær.* XXVIII; Theod. *Hær. fab.* II, c. III; B. Aug. *Hær.* c. VIII; *Prædest.* c. VIII; B. Hier. ep. LXXXIX. — Hæc et sqq. noster mutuatus est ab Irenæo (*Cont. hæ.* I, I,

c. XXVI). Eadem infra repetuntur I. X, § 21. Conf. etiam Theodoretum, qui videtur ex eodem fonte sua deprompsisse. — 5. καὶ add. Mill. ante αὐτοῦ, quod noster prorsus non scripserat. Conf. infra, I. X, § 21: Κήρινθος δέ, ὁ ἐν τῇ Αἰγύπτῳ ἀσκηθεὶς αὐτοῦ... — 6. [Θεοῦ] restituendum. Conf. infra, I. X, § 21. — 7. Post κεχωρισμένης forsitan addendum καὶ ἀπεχούσης. In vers. legitur *separata et distante*. — 9. οἶον cod. Miller. pro υἱὸν. — 10. Post γεγονέναι interpretes legebat καὶ φρονιμώτερον καὶ σοφώτερον.

τερον. Καὶ μετὰ τὸ βάπτισμα κατελθεῖν εἰς αὐτὸν ἀπὸ τῆς ὑπὲρ τὰ ὅλα αὐθεντίας τὸν Χριστὸν, ἐν εἶδει περισσεύσας. Καὶ τότε κηρῦξαι τὸν ἀγνωστὸν Πατέρα, καὶ δυνάμεις ἐπιτελέσαι· πρὸς δὲ τῷ τέλει, ἀποπλῆναι τὸν Χριστὸν ἀπὸ τοῦ Ἰησοῦ, καὶ τὸν Ἰησοῦν πεπονθέναι καὶ ἐγηγέρθαι, τὸν δὲ Χριστὸν ἀπαθῆ διαμεμενηκέναι πνευματικὸν 5 ὑπάρχοντα.

ς'. Ἐβιωναῖοι.

34. Ἐβιωναῖοι δὲ ὁμολογοῦσι τὸν κόσμον ὑπὸ τοῦ ὄντος Θεοῦ γεγονέναι· τὰ δὲ περὶ τὸν Χριστὸν ὁμοίως τῷ Κηρίνθῳ καὶ Καρποκράτει μυθεύουσιν. Ἔθεσιν Ἰουδαίκοις ζῶσι, κατὰ νόμον φάσκοντες δικαιῶσθαι, καὶ τὸν Ἰησοῦν λέγοντες δεδικαιῶσθαι ποιήσαντα 10 τὸν νόμον· διὸ καὶ Χριστὸν αὐτὸν τοῦ Θεοῦ ὠνομάσθαι καὶ Ἰησοῦν, ἐπεὶ μηδεὶς αὐτῶν ἐτέλεσε τὸν νόμον· εἰ γὰρ καὶ ἕτερός τις πε-

tur, et eis fuisse justitia et sapientia præstantiorem. Addunt, post baptisma, in eum ab ea Potestate quæ est super omnia descendisse Christum sub figura columbæ, et tunc annuntiasse incognitum Patrem et virtutes perfecisse, in fine autem evolavisse iterum Christum e Jesu et Jesum passum esse et resurrexisse: Christum autem impassibilem, quod esset spiritualis, perstitisse.

VI. DE EBIONÆIS.

34. Ebionæi consentiunt quidem mundum a Deo qui vere est factum esse; ea autem quæ ad Christum pertinent similiter ut Cerinthus et Carpocrates opinantur. Judæorum more vivunt, dicentes per legem animas justificari, adduntque Jesum, quum legem servaverit, fuisse justificatum; quapropter Christum Dei appellatum esse et Jesum, quum nemo esset inter homines qui legem servavisset. Quod, si quis alius omnia servavisset quæ in

1. τὸν cod. Mill. pro ἀπὸ. Correctum ex B. Iren. τὸν ἐκ Scott. — 3. γνωστὸν cod. Mill. pro ἀγνωστὸν quod legit vet. interpr. — 4. ἀποπλῆναι cod. Mill. pro ἀποπλῆναι. In versione legitur *revolasse*. — Χριστοῦ cod. Mill. pro Ἰησοῦ. — 5. πατρικὸν cod. Mill. pro πνευματικὸν. In versione *spiritualis*. — CAP. VI, tit. De Ebionæis lege B. Ir. I, c. xxvi; Tert. *Præscr.*

c. xlviii; Orig. cont. Cels. II, c. 1 et passim; Eus. *Hist. eccl.* III, c. xxvii; B. Epiph. *Hær.* xxx; Theod. *Hær. fab.* II, c. 11. — 10. δικαιῶσθε cod. — δὲ δικαιῶσθαι cod. — 11. Bunsen. legit: Χριστὸν τὸν τοῦ Θεοῦ ὠνομάσθαι Ἰησοῦν. — 12. μηδεὶς τῶν cod.; αὐτῶν Millerus; ἄλλων supp. R. Scott.; ἑτέρων Dunck.; τῶν πρὸ αὐτῶν Bunsenius.

ποιήκει τὰ ἐν νόμῳ προσίεταγμένα, ἦν ἂν ἐκεῖνος ὁ Χριστός. Δύνασθαι δὲ καὶ ἑαυτοὺς ὁμοίως ποιήσαντας, Χριστοὺς γενέσθαι· καὶ γὰρ καὶ αὐτὸν ὁμοίως ἄνθρωπον εἶναι πᾶσι λέγουσιν.

ζ'. Θεόδοτος ὁ Βυζάντιος.

35. Θεόδοτος δὲ τις ἦν Βυζάντιος, [ὅς] εἰσήγαγεν αἵρεσιν καινήν, φάσκων τὰ μὲν περὶ τῆς τοῦ παντὸς ἀρχῆς σύμφωνα ἐκ μέρους τοῖς τῆς ἀληθοῦς Ἐκκλησίας, ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πάντα ὁμολογῶν γεγενῆναι, τὸν δὲ Χριστὸν ἐκ τῆς τῶν γνωστικῶν καὶ Κηρίνου καὶ ⁽²⁵⁸⁾ Ἐβίωνος σχολῆς ἀποσπάσας φάσκει τοιοῦτῳ τινὶ τρόπῳ πεφηνέναι· καὶ τὸν μὲν Ἰησοῦν εἶναι ἄνθρωπον ἐκ παρθένου γεγεννημένον, κατὰ
10 βουλὴν τοῦ Πατρὸς, βιώσαντα δὲ κοινῶς πᾶσιν ἀνθρώποις καὶ εὐσεβέστατον γεγυῖναι, ὑψίτερον ἐπὶ τοῦ βαπτίσματος ἐπὶ τῷ Ἰορδάνῃ κεχωρηκέναι τὸν Χριστὸν ἄνωθεν κατεληλυθότα ἐν εἴδει πε-

lege præscripta sunt, ille fuisset Christus. Posse enim ipsos similiter observando legem Christos fieri; nam et illum hominem esse similem omnibus dicunt.

VII. DE THEODOTO BYZANTINO.

35. Theodotus quidam erat Byzantinus, qui introduxit hæresim novam, docens de principio omnium rerum quæ ex parte similia sunt iis quæ in vera Ecclesia docentur; fatebatur enim omnia a Deo creata fuisse; Christum autem suum e Gnosticorum et Cerinthi et Ebionis doctrinis mutuatus, dicit apparuisse hoc modo: Jesum esse hominem ex virgine natum, secundum voluntatem Patris vixisse cum cæteris hominibus et fuisse maxime religiosum, postremo, quum baptizaretur in Jordane, in se recepisse Christum sub

CAP. VII, tit. De Theodoto lege Tertull. *Præscr.* c. LIII; Eus. *Hist. eccl.* V, c. XXVII; B. Epiph. *Hær.* c. LIV; Theod. *Hær. fab.* II, c. v. — 4. ἄν Duncker. pro ἦν. — [ὅς] restitui, confusum a librario cum finalibus litteris vocabuli Βύζαντιος et omissum. — εἰσήγαγε δ' conj. Miller. — 4-5.

κενήν cod. — 5. τὰ περὶ μὲν cod. Miller. — 9 sqq. De Theodoto Timotheus Presbyter ait (*Cotel.* III, p. 389): Τοῦτον τὸν Θεόδοτον φασιν τῆς τοῦ Σαμοσατέως αἵρέσεως ἀρχηγὸν καὶ πατέρα γενέσθαι, πρῶτον εἰπόντα τὸν Χριστὸν ψιλὸν ἄνθρωπον.

ριστερᾶς, ὅθεν οὐ πρότερον τὰς δυνάμεις ἐν αὐτῷ ἐνηργηκέναι, ἢ ὅτε κατελθὼν ἀνεδείχθη ἐν αὐτῷ τὸ Πνεῦμα, ὃ εἶναι τὸν Χριστὸν προσαγορεύει. Θεὸν δὲ οὐδὲ τότε οὗτοι γεγονέναι αὐτὸν θέλουσιν ἐπὶ τῇ καθόδῳ τοῦ Πνεύματος· ἕτεροι δὲ μετὰ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν.

5

η'. Ἄλλος Θεόδοτος.

36. Διαφόρων δὲ γενομένων ἐν αὐτοῖς ζητήσεων, ἐπεχείρησέ τις καὶ αὐτὸς Θεόδοτος καλούμενος, τραπεζίτης τὴν τέχνην, λέγειν δύναμιν τινὰ τὸν Μελχισεδὲκ εἶναι μεγίστην, καὶ τοῦτον εἶναι μείζονα τοῦ Χριστοῦ· οὗ κατ' εἰκόνα φάσκουσι τὸν Χριστὸν τυγχάνειν, καὶ αὐτοὶ ὁμοίως τοῖς προειρημένοις Θεοδοτιανοῖς ἄνθρωπον εἶναι 10 λέγουσι τὸν Ἰησοῦν, καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον τὸν Χριστὸν εἰς αὐτὸν κατεληλυθέναι.

Γνωστικῶν δὲ διάφοροι [αἱ] γινῶμαι, ὧν οὐκ ἄξιον καταριθμεῖν

figura columbæ superne advenientem, quapropter non prius Potestates operam suam in illo impendisse (ut operaretur miracula), quam visus fuerit descendens super illum Spiritus, quem Christum esse Theodotus declarat. Isti autem hæretici non tunc volunt eum factum esse Deum in adventu Sancti Spiritus; alii tamen post resurrectionem e mortuis (opinantur illum fuisse Deum).

VIII. ALIUS THEODOTUS.

36. Quum sic discrepent in inquisitionibus suis hæretici, ausus est homo quidam, Theodotus et ipse nomine et nummularius, dicere Potestatem quamdam penes Melchisedech maximam esse et majorem esse Christo. Cujus ad imaginem factum Christum fuisse contendunt hujusce Theodoti discipuli, et ipsi in sententiam euntes supradictorum Theodotianorum addunt hominem esse Jesum, jam secundum eandem doctrinam Christum super eum descendisse.

Gnosticorum autem variæ sunt doctrinæ, quarum dedignatus sum enu-

1-2. ἢ ὥστε cod. pro ἢ ὅτε corr. Mill. nis, cf. Tertull. *Præscr.* c. LIII; B. Epiph. — 3. οὐδέποτε τοῦτον cod. Mill. — αὐτὸν *Hæret. c. LV*; Theod. *Hæret. fab.* II, c. VI. cod.; οὗτοι conj. Mill. — CAP. VIII, tit. — 6. πεχείρησε cod. — 13. [αἱ] addidi. De hoc Theodoretō et de Melchisedechia — Mill. conj. εἰσι γινῶμαι.

τὰς Φλυάρους δόξας ἐκρίναμεν οὐσας πολλῆς ἀλογίας τε καὶ βλασφημίας γεμούσας, ἧν πᾶννυ σεμνότεροι περὶ τὸ Θεῖον οἱ φιλοσοφῆσαντες ἀφ' Ἑλλήνων ἠλέγχθησαν. Πολλῆς δὲ τούτων συστάσεως κακῶν αἴτιος γεγένηται Νικόλαος, εἰς τῶν ἐπὶ εἰς διακονίαν ὑπὸ
 5 τῶν ἀποστόλων κατασλαθεῖς, ὃς ἀποστὰς τῆς κατ' εὐθεΐαν διδασκαλίας, ἐδίδασκεν ἀδιαφορίαν βίου τε καὶ βρώσεως, οὗ τοὺς μαθητὰς ἐνυβρίζοντας τὸ Ἅγιον Πνεῦμα διὰ τῆς Ἀποκαλύψεως Ἰωάννης ἠλεγχε πορνεύοντας καὶ εἰδωλόθυτα ἐσθίοντας ⁽²⁵⁹⁾.

Θ'. Κέρδων καὶ Λουκιανός.

37. Κέρδων δὲ τις καὶ αὐτὸς ἀφορμὰς ὁμοίως παρὰ τούτων λα-
 10 βῶν καὶ Σίμωνος, λέγει τὸν ὑπὸ Μωσέως καὶ προφητῶν Θεὸν κεκρηυγμένον μὴ εἶναι πατέρα Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τοῦτον μὲν γὰρ ἐγνώ-

merare sententias nugaces absurdasque et blasphemias refertas; præ quibus quidem philosophorum græcorum discipuli de Deo disserentes dignius sese habuerunt. Magnæ vero malorum conspirationis auctor fuit Nicolaus, unus e septem diaconis quem apostoli constituere, qui discedens a vera disciplina edocuit indifferentiam vitæ et cibi. Cujus discipuli quum Spiritui Sancto injuriam facerent, confutavit eos Joannes per Apocalypsim, et coarguit fornicantes et idolis oblata manducantes.

IX. CERDON ET LUCIANUS.

37. Quidam autem Cerdon originem similiter ducens ab istis et a Simone, dicit illum Deum a Moyse et a prophetis nuntiatum non esse patrem Jesu

1. πολλῆς ἀλογίας Ræp.; πολλὰς ἀλόγους cod. Mill. — 2. σεμνότερον cod. — πρὸς legit Bunsen. pro περὶ. — 3. ἠλέγχθησαν Ræp.; ἠνέχθησαν cod. Mill. — τούτων] αὐτῶν cod.; αὐτῶν Bunsen.; αὐτοῖς Dunck. — 4. De Nicolao, conf. B. Iren. I, c. xxvi, Tert. *Præscr.* c. xlvi; B. Epiph. *Hær.* c. xxv; Euseb. *Hist. eccl.* III, c. xxix; Theod. *Hær. fab.* I, c. xv; B. Aug. *Hær.* c. v. — 6. γνώσεως cod. Legendum βρώσεως quod etiam Buns. conj. (*Hipp. and his age*, p. 378). Conf. infra, l. VIII, § 20: διὰ βρωμάτων δοξάζειν; B. Iren.

habet: «Nullam differentiam esse docentes in mæchando et idolothyton edere.» — 7. ἐνυβρίζον τὸ cod. — Ἰωάννου cod. B. Jo. *Apoc.* II, 6. — CAP. IX, tit. De Cerdone lege B. Iren. I, c. xxvii; Eus. *Hist. eccl.* IV, c. 11, ubi leguntur ipsa græca verba Irenæi; B. Epiph. c. xli; Theod. *Hær. fab.* I, c. xxiv; Philas. c. xlii. De Luciano lege Tertull. *Præscr.* c. li; contra eum idem scripsit lib. *De anima*; B. Epiph. *Hær.* c. xliii. — 9 sqq. Noster rursus Irenæum exscripsit, nonnullis mutatis.

σθαι, τὸν δὲ τοῦ Χριστοῦ πατέρα εἶναι ἄγνωστον· καὶ τὸν μὲν εἶναι δίκαιον, τὸν δὲ ἀγαθόν. Τούτου δὲ τὸ δόγμα ἐκράτυνε Μαρκίων, τὰς τε Ἀντιπαραθέσεις ἐπιχειρήσας, καὶ ὅσα αὐτῷ ἔδοξεν εἰς τὸν τῶν ἀπάντων δημιουργὸν δυσφημήσας. Ὁμοίως τε καὶ Λουκιανὸς ὁ τούτου μαθητής.

5

ι'. Ἀπελλῆς.

38. Ἀπελλῆς δὲ ἐκ τούτων γενόμενος οὕτως λέγει· εἶναι τινα Θεὸν ἀγαθόν, καθὼς καὶ Μαρκίων ὑπέθετο· τὸν δὲ πάντα κτίσαντα εἶναι δίκαιον, ὃς τὰ γενόμενα ἐδημιούργησε, καὶ τρίτον τὸν Μωσεῖ λαλήσαντα, πύρινον δὲ τοῦτον εἶναι· εἶναι δὲ καὶ τέταρτον ἕτερον, κακῶν αἴτιον. Τούτους δὲ ἀγγέλους ὀνομάζει, νόμον δὲ καὶ προφή- 10
τας δυσφημεῖ, ἀνθρώπινα καὶ ψευδῆ φάσκων εἶναι τὰ γεγραμμένα· τῶν δὲ Εὐαγγελίων ἢ τοῦ ἀποστόλου τὰ ἀρέσκοντα αὐτῷ αἰρεῖται. Φιλουμένης δὲ τινος λόγοις προσέχει ὡς προφήτιδος Φανερώσεσι.

Christi, illum enim cognosci, hunc autem esse ignotum, et alterum quidem justum, alterum autem bonum esse. Cujus doctrinam confirmavit Marcion aggressus opus cui titulus est *Antitheses*, et impia omnia quæ illi in mentem venerunt contra omnium rerum creatorem deblaterans. Similiter egit et Lucianus, ejus discipulus.

X. APELLES.

38. Apelles autem ex istis ortus sic loquitur: esse quemdam Deum bonum, ut Marcion opinatus est; illum autem omnia constituentem esse justum, qui quidem omnia creata coordinavit; et tertium qui ad Moysem locutus est, illumque esse igneum, esse autem et quartum alium, malorum auctorem. Hos angelos vocat; legem et prophetas obtrectat, humana esse et fallacia dicens quæ in Scripturis continentur; ex Evangeliiis autem et ex B. Pauli epistolis quæ sibi placent excerpt. Philumenæ cujusdam sermonibus veluti

3. Ἀντιπαραθέσεις. Legendum conjunctio Ἀντιθέσεις, quo titulo inscriptus est liber quem Marcio effinxerat de locis Veteris et Novi Testamenti inter se discrepantibus. — 4. δυσφημίας cod. — CAP. x, tit. De Apelle lege Tertull. *Præscr.* VI, c. xxx, li; Euseb. *Hist. eccl.* V, c. xlii;

B. Epiph. *Hær.* c. xlii; Theod. *Hær. fab.* I, c. xxv; B. Aug. *Hær.* c. xxiv; B. Ambr. *Parad.* c. v. — 6. Ἀπελλῆς cod. — 13. Φανερώς cod. Correxī ex Tertull. *Præscr.* c. xxx, et ex hujus operis lib. X, c. xx; titulus erat libri quem scripserat Apelles.

Τὸν δὲ Χριστὸν ἐκ τῆς ὑπερθεν δυνάμεως κατεληλυθῆναι, τουτέστι τοῦ ἀγαθοῦ, κάκεινου αὐτὸν εἶναι υἱόν, τοῦτον δὲ οὐκ ἐκ παρθένου γεγενῆσθαι, οὐδὲ ἄσαρκον εἶναι [τὸν] φανέντα λέγει, ἀλλ' ἐκ τῆς τοῦ παντὸς οὐσίας μεταλαμβάντα μερῶν, σῶμα πεποιηκέναι, τουτέστι

5 Φερμοῦ καὶ ψυχροῦ καὶ ὑγροῦ καὶ ξηροῦ, καὶ ἐν τούτῳ τῷ σώματι λαθόντα τὰς κοσμικὰς ἐξουσίας βεβιωκέναι ὃν ἐβίωσε χρόνον ἐν κόσμῳ· αὐθις δὲ ὑπὸ Ἰουδαίων ἀνασκολοπισθέντα θανεῖν, καὶ μετὰ

10 τρεῖς ἡμέρας ἐγερθέντα φανῆναι τοῖς μαθηταῖς, δείξαντα τοὺς τύπους τῶν ἡλῶν καὶ τῆς ⁽²⁶⁰⁾ πλευρᾶς, πείθοντα ὅτι αὐτὸς εἶη καὶ οὐ φάντασμα, ἀλλὰ ἔνσαρκος ἦν. Σάρκα, φησί, δείξας ἀπέδωκε γῆ, ἐξ ἧσπερ ἦν οὐσίας, μηδὲν ἀλλότριον πλεονεκτῶν, ἀλλὰ πρὸς καιρὸν χρησάμενος· ἐκάστοις τὰ ἴδια ἀπέδωκε, λύσας πάλιν τὸν δεσμὸν τοῦ σώματος, Φερμῶ τὸ Φερμόν, ψυχρῶ τὸ ψυχρόν, ὑγρῶ τὸ ὑγρόν, ξηρῶ τὸ ξηρόν, καὶ οὕτως ἐπορεύθη πρὸς τὸν ἀγαθὸν πα-

15 τέρα, καταλιπὼν τὸ τῆς ζωῆς σπέρμα εἰς τὸν κόσμον διὰ τῶν μαθητῶν τοῖς πιστεύουσι.

prophetissæ Manifestationibus studiose incumbit. Christum autem ex superna Potestate descendisse, id est ex bono Deo, et hujusce esse filium, non autem ex virgine natum, nec tamen carnis expertem apparuisse dicit, sed assumpsisse diversas universi mundi partes, scilicet aliquid calidum et frigidum et humidum et siccum, et finxisse corpus atque in hoc corpore potestates hujus mundi recipientem vixisse quod tempus degit in hoc mundo; inde a Judæis crucifixum, mortuum esse sed post tres dies resurrexisse et apparuisse discipulis ostendentem signa clavorum et vulnus lateris et eis persuasisse seipsum vere adesse ac non phantasma sed in carne adesse. Carnem, ait, quum ostendisset, reddidit terræ ex qua substantia erat, nihil alienum appetens et corpore solum in tempus idoneum usus. Soluta vinculo corporis quibusque elementis sua reddidit, calido calidum, frigido frigidum, humido humidum, sicco siccum, et ita vadit ad bonum patrem suum ac reliquit pro mundi salute semen vitæ quod omnibus credentibus discipuli essent illaturi.

3. [τὸν] addid. Dunckerus. — 6. λα- p. 385, l. 12. — 11. ἀλτρίον cod. pro
θόντα cod.; λαβόντα Miller. Conf. supra, ἀλλότριον.

39. Δοκεῖ ἡμῖν καὶ ταῦτα ἰκανῶς ἐκτεθεῖσθαι · ἀλλ' ἐπεὶ μηδὲν παραλιπεῖν ἀνέλεγκτον ἐκρίναμεν τῶν ὑπὸ τινῶν δεδογματισμένων, ἴδωμεν τί καὶ τὸ τοῖς Δοκῆταις ἐπινενοημένον.

39. Videmur hæc etiam satis exposuisse. Sed quoniam censuimus nihil sine refutatione a nobis prætermittendum ex his quæ docuerunt hæretici, videamus nunc quæ excogitaverint Docetæ.

3. τὸ τῆς cod.

(261) BIBΛION Η΄.

1. Τάδε ἔνεσιν ἐν τῇ ὀγδόῃ τοῦ κατὰ πασῶν αἱρέσεων Ἐλέγχου.
2. Τίνα τοῖς Δοκῆταις τὰ δοκοῦντα, καὶ ὅτι ἐκ Φυσικῆς Φιλοσοφίας ἃ λέγουσιν ἐδογματίσαν.
3. Πῶς ὁ Μονόϊμος ληρεῖ ποιηταῖς καὶ γεωμέτραις καὶ ἀριθμη-
5 τικοῖς προσέχων.
4. Πῶς Τατιανὸς γεγένηται ἐκ τῶν Οὐαλεντιανοῦ καὶ Μαρκίω-
νος δοξῶν [τὰς] ἑαυτοῦ συνιστῶν. Ὁ δὲ Ἐρμολογένης τοῖς Σακρατούς
δόγμασι κέχρηται, οὐ τοῖς Χριστοῦ.
5. Πῶς πλανῶνται οἱ τὸ Πάσχα τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ ἐπιτε-
10 λεῖν φιλονεικοῦντες.
6. Τίς ἢ πλάνη τῶν Φρυγῶν, νομιζόντων Μοντανὸν καὶ Πρι-
σκίλλαν καὶ Μαξιμίλλαν προφήτας.

LIBER VIII.

1. Hæc insunt in octavo omnium hæresium Refutationis libro :
2. Quæ sint Docetarum placita et quomodo ea quæ docent ex philoso-
phia physica deprompserint.
3. Quæ inepta Monoimus effutiat poetis et geometris et mathematicis
addictus.
4. Quomodo Tatianus hæreticus ortus sit ex scholis Valentini et Marcionis.
ex eorum doctrina suam constituens. Quomodo Hermogenes Socratis dog-
matibus usus sit, non doctrina Christi.
5. Quomodo errent illi qui contendunt oportere solennitatem Paschæ
quarto decimo die lunæ celebrari.
6. Qualis sit error Cataphrygum existimantium Montanum et Priscillam
et Maximillam prophetas esse.

4. ὁ μὲν Νόϊμος cod. pro Μονόϊμος. — στᾶν cod.; δόξας ἑαυτῷ συνιστῶν conj.
ληροῖ cod. Mill. — 6. Mill. conj. αἱρετι- Miller.; δοξῶν τὰς ἑαυτοῦ συνιστῶν Ræ-
πὸς γεγένηται. — 7. δόξας ἑαυτὸν συνι- perus.

7. Τίς ἢ τῶν Ἐγκρατιτῶν κενοδοξία, καὶ ὅτι οὐκ ἐξ Ἁγίων Γραφῶν τὰ δόγματα αὐτῶν συνέστηκεν, ἀλλ' ἐξ αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν παρ' Ἰνδοῖς Γυμνοσοφιστῶν.

α'. Οἱ Δοκῆται.

8. Ἐπεὶ οἱ πολλοὶ τῆ τοῦ Κυρίου συμβουλία μὴ χρώμενοι, τὴν δοκὸν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ ἔχοντες, ὁρᾶν ἐπαγγέλλονται⁽²⁶²⁾ τυφλώτιν- 5
τες, δοκεῖ ἡμῖν μηδὲ τὰ τούτων δόγματα σιωπᾶν, ὅπως κἂν διὰ τοῦ ὑφ' ἡμῶν γινομένου ἐλέγχου πρὸς αὐτῶν αἰδεσθέντες ἐπιγνώσι πῶς συνεβούλευσεν ὁ Σωτὴρ ἐξαιρεῖν τὴν δοκὸν πρῶτον, εἶτα διαβλέπειν τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ. Αὐτάρκως οὖν καὶ ικανῶς ἐκθέμενοι τὰ τῶν πλειόνων ἐν ταῖς πρὸ ταύτης βίβλοις ἐπίδα, νῦν 10
τὰ ἀκόλουθα οὐ σιωπήσομεν, τὸ ἄφθονον τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐπιδεικνύντες, καὶ αὐτοὺς τῷ δοκεῖν ἀσφάλειαν λόγων

7. Quæ sit Encratarum vana doctrina, et quomodo dogmata sua non ex Scriptura mutuati constituerint, sed ex ipsis et e Gymnosophistis apud Indos.

I. DE DOCETIS.

8. Quum multi consilio Domini non obtemperantes et trabem in oculo suo habentes profiteantur se videre dum cæcutiant, nobis videntur dogmata eorum non esse silentio prætermittenda, ita ut a nobis confutati pudore afficiantur et ideo agnoscant quod suasit Salvator noster, scilicet primum extrahere trabem et deinde inspicere paleam in oculo fratris. Satis igitur et abunde expositis plurimorum dogmatibus in septem quæ præcedunt libris, nunc de consequentibus non silebimus, ostendentes plenitudinem charitatis Spiritus Sancti, et arguemus eos videri solummodo veram doctri-

1. Ἐγκρατιτῶν cod. Miller. — Post ὅτι cod. habet ἐξ αὐτῶν καὶ, quæ delenda censet Mill.; at e suo loco deturbata reposui post ἀλλὰ. — CAP. 1, tit. De Docetis, cf. B. Iren. *Cont. hæ.* V, c. 1; Theod. *Hær.* *fab.* V, c. XII; Clem. Alex. *Strom.* III, qui

Julium Cassianum tradit, Valentini discipulum, principem Docitarum fuisse. — 5. ἐπαγγέλλονται cod. — 5 sqq. Conf. Ev. sec. Matth. VII, 3, 4; Ev. sec. Luc. VI, 41, 42. — 12. τοὺς cod. Millerus pro αὐτοὺς.

κεκτῆσθαι ἐλέγξομεν, οἱ ἑαυτοὺς Δοκητὰς ἀπεκάλεσαν δογματίζον-
 τες ταῦτα· Θεὸν εἶναι τὸν πρῶτον, οἷον εἰ σπέρμα συκῆς μεγέθει μὲν
 ἐλάχιστον παντελῶς, δυνάμει δὲ ἄπειρον, μέγεθος ἀνήριθμον ἐν
 πλῆθει, πρὸς γένεσιν ἀπροσδεές, φοβουμένων καταφυγή, γυμνῶν
 5 σκέπη, αἰσχύνῃς ἐπικάλυμμα, ζητούμενος καρπός, ἐφ' ὃν ἦλθεν ὁ
 ζητῶν, φησί, τρίς καὶ οὐχ εὔρε, διὸ κατηράσατο, φησί, τῇ συκῇ,
 ὅτι τὸν γλυκὺν ἐκείνου καρπὸν οὐχ εὔρεν ἐν αὐτῇ, καρπὸν ζητού-
 μενον. Τοιοῦτου δὲ ὄντος ὡς εἶπεῖν τύπῳ καὶ τηλικούτου, μικροῦ
 καὶ ἀμεγέθους, κατ' ἐκείνους τοῦ Θεοῦ γέγονεν ὁ κόσμος, ὡς ἐκεί-
 10 νοις δοκεῖ, τοιοῦτον τινὰ τρόπον· ἀπαλῶν γενομένων τῶν κλάδων
 τῆς συκῆς, προῆλθε φύλλα, ὡσπερ ἐστὶν ὀρώμενον, ἐπομένως δὲ ὁ
 καρπός, ἐν ᾧ τὸ ἄπειρον καὶ τὸ ἀνεξαρτίμητον Ψησαυριζόμενον
 φυλάσσεται σπέρμα συκῆς. Τρία οὖν εἶναι δοκοῦμεν τὰ πρῶτως

nam possidere qui seipsos Docetas vocant edocentque ista, nempe : Deum
 esse principium et similem semini fici, quod omnino minimum est, si magni-
 tudinem ejus inspicias, et, si virtutem, maximum est, sed cujus magnitudo
 immensa apparet in multitudine, et quod ad generationem nihilo indiget et
 est metuentibus refugium et nudis tegumentum et pudori velamen, et fruc-
 tus quæsitus ad quem venit ter dominus ad quærendum fructum, ut dic-
 tum est, et non invenit, et ideo, ut dictum est, maledixit fico quod dulcem
 illum fructum non invenerit in ea, fructum quidem quæsitum. A Deo tali,
 ut brevi complectar, et tantillo, id est parvo et sine magnitudine, secun-
 dum eos mundus ortus est, et, ut illis videtur, hoc fere modo : mollibus factis
 fici ramis, provenerunt folia, ut cernitur, et deinde fructus, in quo infinitum
 et innumerabile thesaurisatur et servatur fici semen. Tria igitur esse cen-

1. Post κεκτῆσθαι excidisse οἰομένους
 conj. Miller. — οἷς cod. pro οἱ. — 2. τὸ
 πρῶτον conj. Millerus; at infra legimus
 eadem repetita εἶναι τὸν πρῶτον Θεόν
 (lib. X, c. xvi). — οἷον cod. — 3. δυνά-
 μει δὲ ταπεινόν cod. Miller. Legendum
 ἄπειρον pro ταπεινόν. Duncker. legit δυ-
 νάμει δὲ ἄπειρον, ταπεινὸν μέγεθος. At
 noster jam dixit μεγέθει ἐλάχιστον. Non
 prorsus addiderit ταπεινὸν μέγεθος. —
 4-5. καταφυγήν — σκέπην Saupprius; ἐπι-

κάλυμμα cod.; ζητούμενον καρπὸν Saup-
 prius. — 6. Pro τρίς Ræp. legit κύριος. At
 legimus in Ev. sec. Luc. : «Ecce anni tres
 «sunt ex quo venio quærens fructum»
 (xii, 7). — 6 sqq. Ev. sec. Matth. xxi,
 19-20; Ev. sec. Luc. xiii, 6-7; Ev. sec.
 Marc. xi, 13, 14, 20, 21. — 7-8. καρπὸν
 ζητούμενον.] Miller. legit ζητούμενον vel
 τὸν ζητούμενον, quæ delet Saupp. — 8-9.
 τόπῳ et καὶ μεγέθους cod. — 9-10. κατ'
 ἐκείνους vel ὡς ἐκείνοις δοκεῖ delenda.

ὑπὸ τοῦ σπέρματος γενόμενα τοῦ συκίνου, πρέμνον, ἔπερ ἐσίην ἢ
 συκῆ, φύλλα καὶ καρπὸς τὸ σῦκον, ὡς προειρήκαμεν. Οὕτως, φησί,
 τρεῖς γεγόνασιν Αἰῶνες, ἀπὸ τῆς πρώτης⁽²⁶³⁾ ἀρχῆς τῶν ὄλων ἀρχαί·
 καὶ τοῦτο, φησίν, οὐκ ἐσιώπησεν οὐδὲ Μωϋσῆς λέγων, ὅτι οἱ λόγοι
 τοῦ Θεοῦ τρεῖς εἰσίν, «σκοτός, γνόφος, Θύελλα, καὶ οὐ προσέ- 5
 «θηκεν.» Οὐδὲν γάρ, φησίν, ὁ Θεὸς τοῖς τρισὶ προσέθηκεν Αἰῶσιν,
 ἀλλ' αὐτοὶ πάντα τοῖς γεννητοῖς παῶσιν ἐπήρκεσαν καὶ ἐπαρκοῦσι.
 Μένει δὲ ὁ Θεὸς αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν πολὺ τῶν τριῶν Αἰώνων κεχω-
 ρισμένος. Τούτων, φησί, τῶν Αἰώνων ἀρχὴν γενέσεως λαβὼν, ὡς
 λέλεκται, [ἕκαστος] κατ' ὀλίγον ἠῤῥησε καὶ ἐμεγαλύνθη καὶ ἐγένετο 10
 τέλειος. Τὸ δὲ τέλειον εἶναι δοκοῦσιν ἀριθμούμενον δέκα. Ἰσῶν οὖν
 γεγονότων ἀριθμῶ καὶ τελειότητι τῶν Αἰώνων, ὡς ἐκεῖνοι δοκοῦσι,
 τριάκοντα γεγόνασιν αἰῶνες οἱ πάντες, ἕκαστος αὐτῶν ἐν δεκάδι
 πληρούμενος. Εἰσὶ δὲ ἀλλήλων διαίρετοι καὶ τιμὴν ἔχοντες οἱ τρεῖς
 πρὸς ἑαυτοὺς μίαν, Θέσει μόνῃ διαφέροντες, ὅτι τὸ μὲν ἔστι πρῶ- 15
 τον, τὸ δὲ δεύτερον, τὸ δὲ τούτων τρίτον. Ἡ δὲ Θέσις αὐτοῖς δια-

semus (aiunt) ex semine fici producta primitus : stirpem, quæ est ficus, folia et fructus fici, ut supra diximus. Ita, inquit (Doceta scriptor), tres nati sunt Æones, ex primo principio universorum principia. Et istud, ait, neque Moyses silentio prætermisit dicens verba Dei tria esse : «Caliginem, «nubem et procellam, et nihil addidisse.» Nihil, inquit, Deus his tribus addidit Æonibus, at illi omnia omnibus qui nascuntur suppeditaverunt et suppeditant. Manet autem Deus ipse in seipso a tribus Æonibus maxime distans. Horum, addit, Æonum principio generationis assumpto, ut jam dictum est, quisque paulatim crevit et auctus est et evasit perfectus. Perfectum autem esse existimant Docetæ in numero decem. Quum igitur creati Æones æquales sint numero et perfectione, ut isti hæretici existimant, triginta effecti sunt Æones omnes, quorum quisque in decade consummatus est. Sunt autem a se invicem discreti et tres unum eundem honorem retinent, loco tantum differentes, quod alius primus sit, alius autem secundus et alius

2. οὗτος cod.; οὔτοι R. Scottus conjicit. ἕκαστος recte conjicit. — 12. ἀριθμῶν
 — 5. Deuter. v, 22. — Θύελα cod. — 10. cod. — 14. διαιρετικοὶ cod. corr. Mil-
 Ante κατ' ὀλίγον Dunckerus inserendum lerus.

φορὰν δυνάμεως παρέσχεν· ὁ μὲν γὰρ ἔγγιστα τῷ πρώτῳ Θεῷ, τῷ οἰονεὶ σπέρματι, Θέσεως τυχὼν τῶν ἄλλων γονιμωτέραν ἔσχε δύναμιν, δεκάκις αὐτὸς αὐτὸν μεγέθει μετρήσας ὁ ἀμέτρητος· ὁ δὲ τῇ Θέσει τοῦ πρώτου γενόμενος δεύτερος, ἑξάκις [αὐτὸς] αὐτὸν
 5 κατέλαβεν ὁ ἀκατάληπτος· ὁ δὲ ἤδη τρίτος τῇ Θέσει, εἰς ἄπειρον διάσπλιμα διὰ τὴν αὐξήσιν τῶν ἀδελφῶν γενόμενος, τρις νοήσας ἑαυτὸν, οἰονεὶ δεσμὸν τινα τῆς ἐνότητος αὐτὸν ἔδησεν αἰώνιον.

9. Καὶ τοῦτο εἶναι δοκοῦσιν οὗτοι τὸ λελεγμένον ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος· «Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι, καὶ [τὸ] πεσὼν εἰς τὴν γῆν
 10 «καλὴν καὶ ἀγαθὴν, ἐποίει ὃ μὲν ἑκατόν, ὃ δὲ ἑξήκοντα, ὃ δὲ τριά-
 «κοντα.» Καὶ διὰ τοῦτο ⁽²⁶⁴⁾ εἶρηκε, φησὶν, «Ὁ ἔχων ὅσα ἀκούειν
 «ἀκούετω,» ὅτι ταῦτα οὐκ ἔστι πάντων ἀκούσματα. Οὗτοι πάντες οἱ Αἰῶνες οἳ τε τρεῖς καὶ οἱ ἀπ' αὐτῶν ἀπειράκις ἄπειροι πάντες, εἰσὶν Αἰῶνες ἀρσενοθήλυες. Αὐξηθέντες οὖν καὶ μεγαλυθέντες καὶ
 15 γενόμενοι οὗτοι πάντες ἐξ ἑνὸς ἐκείνου τοῦ πρώτου σπέρματος τῆς

tertius. Illis vero locus diversam virtutem præbuit. Ille enim qui propiorem ad primum Deum nactus est locum, habuit virtutem magis prolificam quam cæteri, et quum esset immensus seipsum decies magnitudine mensus est. Ille autem qui secundum, post primum, locum obtinuit sexies seipsum comprehendit, quum ipse comprehendi non posset. Denique qui tertius erat loco, propter amplificationem fratrum, infinito intervallo distitit, et ter concipiens seipsum, quasi vinculo quodam unitatis se ligavit æternum.

9. Atque illud esse arbitrantur iidem hæretici quod dictum fuit a Salvatore: «Exivit seminans seminare... et cadens semen in terram pulchram et «bonam fecit aliud centum, et aliud sexaginta, et aliud triginta.» Quapropter addidit, ut ait hæreticus ille, «Qui habet aures audiendi audiat:» ista enim non omnes possunt audire. Isti omnes Æones et qui tres sunt et qui infinite infiniti procedunt ab istis, sunt omnes masculi simul et feminei. Aucti igitur et amplificati et egressi omnes ex uno illo primo semine con-

2. Θέσεως, τυχὸν cod. Millerus. — 3, 8; Evang. sec. Marc. iv, 3, 8; Evangel. sec. Luc. viii, 5, 8. — 12. πάντως cod. — 15. Ἀν τέλειοι γενόμενοι? — 9 sqq. Conf. Evang. sec. Matth. xiii, Dunckerus.

συμφωνίας αὐτῶν καὶ τῆς ἐνότητος καὶ πάντες εἰς ἓνα ὁμοῦ γενόμενοι Αἰῶνα, τὸν μέσον αὐτῶν γέννημα κοινὸν οἱ πάντες ἐγέννησαν ἐκ Παρθένου μιᾶς Μαρίας, τῶν ἐν μεσότητι Σωτῆρα πάντων, ἰσοδύναμον κατὰ πάντα τῷ σπέρματι τῷ συκίνῳ, πλὴν ὅτι γεννητὸς οὗτος· τὸ δὲ πρῶτον σπέρμα ἐκεῖνο ὅθεν γέγονεν ἡ συκῆ ἐστὶν 5 ἀγέννητον· κεκοσμημένων οὖν τῶν τριῶν Αἰώνων ἐκείνων παναρέτως καὶ παναγίως, ὡς δοκοῦσιν οὗτοι διδάσκοντες, καὶ τοῦ παιδὸς ἐκείνου τοῦ μονογενοῦς (γένεον γὰρ μόνος τοῖς ἀπείροις Αἰῶσιν ἐκ τριγενοῦς· τρεῖς γὰρ αὐτὸν ἐγέννησαν ὁμοφρονοῦντες Αἰῶνες ἀμέτρητοι)· κεκόσμητο μὲν ἀνευδεῆς πᾶσα ἡ νοητὴ Φύσις, Φῶς δὲ 10 ἦν ἅπαντα ἐκεῖνα τὰ νοητὰ καὶ αἰώνια, Φῶς δὲ οὐκ ἄμορφον οὐδὲ ἀργόν, οὐδὲ οἰονεῖ τινος ἐπιποιοῦντος δεόμενον, ἀλλὰ ἔχον ἐν ἑαυτῷ, κατὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπειράκις ἀπείρων, κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς συκῆς, ἀπείρους ιδέας ζῶων τῶν ἐκεῖ πολυποικίλων, κατέλαμψεν

cordiæ et unitatis eorum, et in unum Æonem simul coacti genuerunt omnes communem fructum, mediatorem, scilicet ex una Virgine Maria, qui quidem omnium eorum quæ in medietate sunt effectus est Salvator, æqualis potestate in omnibus semini fici, nisi quod hic generatus, illud autem primum semen ex quo nata est ficus, increatum est. Coordinatis igitur tribus Æonibus istis cum multa virtute et sanctitate, ut doctores isti opinantur, et filio isto unigenito (natus est enim solus infinitis Æonibus ex triplici generatione; tres enim immensi Æones genuerunt eum unanimi); ordinata est nihilo indigens natura omnis spiritualis et omnia illa spiritualia et æterna erant lumen. Lumen autem non informe nec rude nec indigens, ut ita dicam, aliquo informatore, continebat in seipso (si spectes infinitam infinitorum multitudinem ad exemplum fici) infinitas ideas animantium variorum

1. οἱ πάντες cod. Mill. Dunck. Legendum καὶ πάντες. — 2. γέννημα cod. — ἐγέννησαν cod. — 3. Μαρίας in cod. et Miller. post μεσότητι legitur. Quod recte censuit R. Scottus e suo loco deturbatum. Delendum male conj. Sauppius. Suspicio μιᾶς pro Μαρίας a librario priore scriptum et posterius Μαρίας in margine additum inde in textum irrepsisse. Conf. infra, X,

§ 16 : γεννησῆαι ἐκ παρθένου Μαρίας Σωτῆρα τῶν πάντων. — τὸν cod. Mill. — 4. γεννητὸς cod. — 6. ἀγέννητον cod. — καικεκοσμημένων cod.; κεκοσμημένων Mill.; κατακεκοσμημένων R. Scott. — 7. διδάσκοντες corruptum suspicor. — 10. ἀμέτρητοι cod. — 13. καὶ κατὰ τὸ παρ... susp. Mill.

ἄνωθεν εἰς τὸ ὑποκείμενον χάος. Τὸ δὲ φωτισθὲν ὁμοῦ καὶ μορφω-
 θὲν ἐκείναις ἄνωθεν ταῖς πολυποικίλοις ἰδέαις, πῆξιν ἔλαβε καὶ
 ἀνεδέξατο τὰς ἰδέας τὰς ἄνωθεν ἀπάσας ἀπὸ τοῦ τρίτου Αἰῶνος τοῦ
 τριπλασιάσαντος ἑαυτὸν. Ὁ δὲ Αἰὼν οὗτος ὁ τρίτος τοὺς χαρακτῆρας
 5 βλέπων πάντας ἀθρώως τοὺς ἑαυτοῦ εἰς τὸ ὑποκείμενον κάτω σκό-
 τος κατειλημμένους, τὴν τε δύναμιν τοῦ σκότους οὐκ ἀγνοῶν⁽²⁶⁵⁾ καὶ
 τὸ ἀφελὲς τοῦ φωτὸς ὁμοῦ καὶ ἄφθονον, οὐκ εἴασεν ἐπὶ πολὺ τοὺς
 φωτεινοὺς χαρακτῆρας ἄνωθεν ὑπὸ τοῦ σκότους κάτω κατασπα-
 σθῆναι· ἀλλὰ γὰρ ὑπέταξε τοῖς Αἰῶσι. Στερεώσας οὖν κάτωθεν,
 10 «καὶ διεχώρισεν ἀνὰ μέσον τοῦ σκότους καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ φωτός.
 «Καὶ ἐκάλεσε τὸ Φῶς ἡμέραν ὃ ἦν ὑπεράνω τοῦ στερεώματος, καὶ
 «τὸ σκότος ἐκάλεσε νύκτα.» Πασῶν οὖν, ὡς ἔφην, τῶν ἀπείρων
 τοῦ τρίτου Αἰῶνος ἰδεῶν ἀπειλημμένων ἐν τούτῳ τῷ κατωτάτῳ
 σκότῳ, καὶ αὐτοῦ τοῦ τοιούτου Αἰῶνος ἀναπесφράγισται μετὰ τῶν
 15 λοιπῶν τὸ ἐκτύπωμα, πῦρ ζῶν ἀπὸ φωτὸς γενόμενον, ὅθεν ὁ μέγας
 Ἄρχων ἐγένετο, περὶ οὗ λέγει Μωϋσῆς· «Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς

quæ hic sunt, et desuper illuminavit chaos infra jacens. Illud autem illumina-
 tum simul et formatum istis supernis et diversis ideis accepit soliditatem et
 suscepit simul ideas supernas omnes ex tertio Æone qui triplicem sese forma-
 verat. Æon ille tertius typos videns universos suos in caligine infra jacente
 deprehensos nec virtutem caliginis ignorans et simplicitatem luminis simul
 et liberalitatem, non permisit diu lucidos supernosque typos caligine infe-
 riori detrahi, sed subdidit Æonibus. Firmamentum igitur quum ab imo con-
 firmasset, «divisit per medium tenebras et per medium lucem, et vocavit
 «diem lucem illam quæ erat supra firmamentum et caliginem vocavit noc-
 «tem.» Omnibus igitur, ut dixi, infinitis tertii Æonis ideis deprehensis in ista
 infima caligine, etiam ipsius illius Æonis, processit ex lumine et cum cæte-
 ris informata est effigies, ignis vivens e luce natus: unde natus est magnus
 ille Demiurgus de quo dixit Moyses: «In principio creavit Deus cælum et

4. αὐτὸν cod. Miller. Infra legitur (X, § 16): ὁ ἑαυτὸν τριπλασιάσας. — 7. ἀσφα-
 λές cod. Mill. corr. Bern. Cf. infra, l. 1.:
 τοῦ φωτὸς ἀφελότητα. — 9. στερέωμα
 add. Bern. post Αἰῶσι. — 10. διεχώρησεν

cod. — 10 sqq. Conf. Gen. 1, 4, 5, 7. —
 12. πάντων cod. Miller. Infra, loc. laud.:
 πασῶν οὖν τῶν ἰδεῶν. . . — 13. κατωτάτῳ]
 sic codex præter morem pro μελίῳ κα-
 τωτάτῳ. — 16 et p. 403. l. 1. Gen. 1, 1.

« τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. » Τοῦτον λέγει Μωϋσῆς πύρινον Θεὸν ἀπὸ τοῦ βάτου λαλήσαντα, τουτέστιν ἀπὸ τοῦ σκοτεινοῦ ἀέρος· (βάτος γὰρ ἐστὶ πᾶς ὁ σκότει ὑποκείμενος ἀήρ)· βάτον δέ, φησὶν, εἶρηκε Μωϋσῆς, ὅτι ἀνωθεν κάτω πᾶσαι διέβησαν τοῦ φωτὸς αἱ ιδέαι, βατὸν ἔχουσαι τὸν ἀέρα· οὐδὲν δὲ ἦτιον καὶ ἡμῖν ὁ λόγος 5 ἀπὸ τοῦ βάτου γνωρίζεται· φωνὴ γὰρ ἐστὶ σημαντικὴ τοῦ λόγου πλησσομένη ἀήρ, οὗ δίχα λόγος ἀνθρώπινος οὐ γνωρίζεται. Οὐ μόνον δὲ ὁ λόγος ἡμῖν ἀπὸ τοῦ βάτου, τουτέστιν ἀέρος, νομοθετεῖ καὶ συμπολιτεύεται, ἀλλὰ γὰρ καὶ ὄσμαι καὶ χρώματα διὰ τοῦ ἀέρος ἡμῖν τὰς δυνάμεις τὰς ἑαυτῶν ἐμφανίζουσιν. 10

10. Οὗτος οὖν ὁ πυροειδὴς Θεὸς ὁ πῦρ ἀπὸ φωτὸς γενόμενος πεποίηκε τὸν κόσμον οὕτως, ὡς φησὶ Μωϋσῆς, αὐτὸς ὢν ἀνυπόστατος, σκότος ἔχων τὴν οὐσίαν, ἐνυβρίζων αἰεὶ τοῖς κατειλημμένοις ἀνωθεν κάτω τοῦ ⁽²⁶⁶⁾ φωτὸς αἰωνίοις χαρακτῆρσι. Μέχρι μὲν οὖν τῆς τοῦ Σωτῆρος φανερώσεως, ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τοῦ φωτὸς τοῦ πυρώ- 15 δους τοῦ Δημιουργοῦ πολλή τις ἦν πλάνη τῶν ψυχῶν· ψυχαὶ γὰρ αἱ ιδέαι καλοῦνται, ὅτι ἀποψυγεῖσαι τῶν ἀνω ἐν σκότει διατελοῦσι,

« terram. » Illum vocat Moyses igneum Deum qui ex rubo (ἀπὸ τοῦ βάτου) locutus est, id est ex aere tenebroso. Βάτος enim est aer qui sub tenebras jacet, ac βάτον dixit Moyses, ut ait hæreticus, quod omnes species lucis ibant desuper deorsum, viam habentes aera. Nihilominus et nobis sermo a rubo innotescit. Vox enim quæ indicat sermonem est verberatus aer sine quo sermo hominis non innotescit. Non solum autem sermo a rubo, id est ex aere, leges et respublicas instruit, sed et odores et colores per aera nobis virtutes suas manifestant.

10. Ignitus igitur ille Deus, ignis scilicet ex lumine factus, fecit mundum eo modo quem dicit Moyses, Deus quidem non subsistens, cui caligo substantia est et qui semper æternos supernosque luminis typos infra deprehensos contumeliis afficit. Usque igitur ad manifestationem Salvatoris, Deus ex lumine egressus scilicet ignitus ille Demiurgus causa erat cur multum errarent animæ. Animæ (ψυχαί) enim ideæ vocantur, quod refrigeratæ (ἀποψυγεῖσαι) de supernis regionibus in caligine permanent transmi-

1-2. *Exod.* III, 2. — 2. Ludit in verbis *βατόν* Mill.; *πάτον* audiendum esse censet Ræper. — 11. Vox Θεὸς exesa in cod. sed compendii reliquæ apparent.

- μεταβαλλόμεναι ἐκ σωμάτων εἰς σώματα ὑπὸ τοῦ Δημιουργοῦ φρουρούμενα. Ὅτι δὲ τοῦθ' οὕτως ἔχει, φησὶν, ἔνεσσι καὶ ἐκ τοῦ Ἰωβ κατανοῆσαι λέγοντος· «Καὶ ἐγὼ πλανῆτις καὶ τόπον ἐκ τόπων
 «μεταβαίνουσα, καὶ οἰκίαν ἐξ οἰκίας.» Καὶ τοῦ Σωτῆρος λέγοντος,
 5 «Καὶ εἰ θέλετε δέξασθαι, αὐτὸς ἐστὶν Ἡλίας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι.
 «Ὁ ἔχων ὅτα ἀκούειν ἀκουέτω.» Ἀπὸ δὲ τοῦ Σωτῆρος μετενσωμάτωσις πέπαιται· πῖσις δὲ κηρύσσεται εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν.
 Τοιοῦτόν τινα τρόπον ὁ μονογενὴς υἱὸς ἐκεῖνος, ὁ τῶν Αἰώνων ἀνωθεν τὰς ἰδέας βλέπων τὰς ἀνωθεν μεταβαλλομένας ἐν τοῖς σκοτει-
 10 νοῖς σώμασι, ῥύσασθαι κατελθὼν ἠθέλησεν. Εἰδὼς δὲ ὅτι τὸ πληρωμα τῶν ὄλων Αἰώνων οὐδὲ οἱ Αἰῶνες ἀθρόον ἰδεῖν ὑπομένουσιν, ἀλλὰ καταπλαγέντες οἱ φθαροὶ φθορὰν ὑπομενοῦσι, μεγέθει καὶ δόξῃ δυνάμεως κατειλημμένοι, συστίλας ἑαυτὸν ὡς ἀσίραπην μεγίστην ἐν ἐλαχίστῳ σώματι, μᾶλλον δὲ ὡς φῶς ὕψεως ὑπὸ τοῖς βλε-
 15 φάροις συνεστιάμενον, ἐξικνεῖται μέχρι οὐρανοῦ καὶ τῶν ἀσιέρων ἐπιφασάντων, ἐκεῖ πάλιν ἑαυτὸν συστέλλει ὑπὸ τοῖς βλεφάροις

grantes e corporibus in corpora quæ custodiuntur a Demiurgo. Ita autem res sese habere, ait Doceta, in promptu est intelligere ex his verbis Job : «Et ego erronea transiens e loco in locum, et e domo in domum;» et ex his verbis Salvatoris : «Et si vultis recipere, ipse est Elias qui venturus est. Qui habet aures audiendi audiat.» Salvator autem causa est cur migratio animarum cessaverit et fides annuntietur in remissionem peccatorum. Hoc quidem modo unigenitus filius ille videns Æonum supernas ideas transmissas per corpora caliginosa, voluit descendere et redimere eas. Quum sciret Æones non sustinere visum densati Pleromatis omnium Æonum, et timere eos ne corruptibiles ipsi aliquid damni sustinerent magnitudine et gloria potestatis subacti, seipsum contraxit quasi fulgur maximum in minimo corpore, vel potius quasi lumen oculi sub palpebris contractum, et vadit usque ad cœlum et ad astra fulgentia; ibi rursus seipsum contrahit

2. ἔνεσσι cod. — 3-4. πλανήτης cod. corr. Mill. De uxore Job hæc scripta sunt et ex lib. apocr. addita libro Job. 11, 9. Eadem leguntur apud B. Chrysost. *Hom. de statuis.* — 5-6. Matth. xi, 14-15. —

11. οἱ ἀθρόον cod.; οἱ delendum Miller. — 12. ὑπομένουσι cod. Mill. Dunck. — 16. ἐπιφασάντων cod.; ἐπιφασάντων Mill.; ἐπιφάσας τῶν Dunck.

τῆς ὕψεως ὅτε βούλεται, καὶ ταῦτό ποιοῦν τὸ φῶς τῆς ὕψεως, καὶ πανταχῇ γινόμενον καὶ πάντα ἡμῖν ἐστὶν ἀφανές, μόνον δὲ ὄρωμεν ἡμεῖς ὕψεως βλέφαρα, κανθοὺς λευκοὺς, ὑμένα εὐρὺν πολύπτυχον πολυκτηδόνα, χιτῶνα κερατοειδῆ⁽²⁶⁷⁾, ὑπὸ δὲ τοῦτον κόρην ῥαγοειδῆ, ἀμφιβληστροειδῆ, δισκοειδῆ, καὶ εἴ τινες ἄλλοι τοῦ φωτὸς τῆς ὕψεως εἰσὶ χιτῶνες, οὓς ἐσλολισμένη κέκρυπται. Οὕτως, φησὶν, ὁ μονογενὴς παῖς ἄνωθεν αἰώνιος ἐπενδυσάμενος [ιδέαν] κατὰ ἓνα ἕκαστον τῶν τριῶν Αἰώνων Αἰῶνα, καὶ γενόμενος ἐν τριακοντάδι Αἰώνων, εἰσηλθεν εἰς τὸν (δέκατον) κόσμον τηλικούτος ὢν, ἠλίκον εἶπομεν, ἀφανής, ἀγνωστος, ἀδοξος, ἀπιστούμενος· ἴν' οὖν, φασὶν οἱ Δοκῆται, καὶ τὸ σκότος ἐπενδύσεται τὸ ἐξώτερον τὴν σάρκα, (φησὶν,) ἄγγελος συνοδεύσας αὐτῷ ἄνωθεν, τὴν Μαριὰμ εὐηγγελίσασατο, (φησὶν,) ὡς γέγραπται, [καὶ] ἐγεννήθη τὸ ἐξ αὐτῆς ὡς γέ-

quum vult sub palpebris visus, et lumen visus illud agens et ubique præsens et omnia fiens nobis est invisibile; solum autem videmus palpebras visus, albos angulos oculi, pelliculam amplam multipliciter plicatam, maxime virgatam, quæ tunicam habet specie cornutam et sub ea pupillam habentem speciem racemi et retis et disci, aliasque tunicas luminis oculi, si quæ sunt, quibus obvolutus absconditur. Hoc modo, ait auctor noster, unigenitus ille et æternus filius desuper induit ideam unam uniuscujusque Æonis trium Æonum, et quum esset in triacontade Æonum, ivit in (decimum) mundum tantulus quantulum diximus, invisibilis, ignotus, inglorius, et non creditus. Ut igitur, aiunt Docetæ, indueret caliginem exteriorem, id est carnem, angelus comitatus eum desuper Mariæ annuntiavit, ut scriptum est; et illud

1. τοῦτο cod. Miller. — 3. ὑμένας ῥίν cod.; ὑμένα σάρκινον Ræp.; ὑμένα εὐρὺν conj. Mill. — 4. πολυκτηνον cod. eadem manu mutatum in πολυκτηνόνα. Mill. — 7-8. [ιδέαν] supplevi (cf. inf. p. 406, l. 13) et legi τῶν τριῶν Αἰώνων pro τοῦ τρίτου Αἰῶνες quæ habent cod. Millerus. Legit Dunck.: τοῦ τρίτου Αἰῶνος. At tres Æones sunt, ut placet Docetis, et quisque eorum decade evasit perfectus, quum quisque decem Æonas protulit. Inde triginta exstiterunt. Horum omnium speciem indutus est unigenitus filius. Vide

infra, ἀπὸ τῶν τριάκοντα οὖν Αἰώνων τριάκοντα ιδέας ἐνεδύσατο. Itaque addit Doceta: γενόμενος ἐν τριακοντάδι Αἰώνων. — 9. (δέκατον) delendum. Dunckerus legit τόνδε τὸν. At suspicor hic excidisse indicationem temporis quo filius unigenitus venit in mundum. An, ut supra, πεντεκαίδεκάτῳ ἔτει τῆς ἡγεμονίας Τιβερίου Καίσαρος? lib. VII, § 31. — 12. (φησὶν) delendum. Hæc et sequentia ex Docetarum quodam libro videntur excerpta. — 13. [καὶ] addidi. — ἐγενήθη cod.

γραπται. Γεννηθὲν δὲ ἐνεδύσατο αὐτὸ ἄνωθεν ἐλθὼν, καὶ πάντα ἐποίησεν οὕτως, ὡς ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις γέγραπται, ἐλούσατο εἰς τὸν Ἰορδάνην, ἐλούσατο δὲ τύπον καὶ σφράγισμα λαβὼν ἐν τῷ ὕδατι τοῦ γεγεννημένου σώματος ἀπὸ τῆς Παρθένου, ἵν' ὅταν ὁ ἄρχων
 5 κατακρίνη τὸ ἴδιον πλάσμα θανάτῳ, τῷ σλαυρῷ, ἢ ψυχῇ ἐκείνῃ ἐν τῷ σώματι τραφεῖσα, ἀπεκδυσαμένη τὸ σῶμα καὶ προσηλώσασα πρὸς τὸ ξύλον, καὶ θριαμβεύσασα δι' αὐτοῦ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας μὴ εὐρεθῇ γυμνῇ, ἀλλ' ἐνδύσῃται τὸ ἐν τῷ ὕδατι, ὅτε ἐβαπτίζετο, ἀντὶ τῆς σαρκὸς ἐκείνης ἐκτετυπωμένον σῶμα. Τοῦτο ἔστι,
 10 φησὶν, ὃ λέγει ὁ Σωτήρ· «Ἐὰν μὴ τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐκ εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· ὅτι τὸ «γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς σὰρξ ἐστίν.» Ἀπὸ τῶν τριάκοντα οὖν Αἰώνων, τριάκοντα ἰδέας ἐνεδύσατο· διὰ τοῦτο ἐπὶ τριάκοντα ἔτη γέγονεν ἐπὶ τῆς γῆς ὁ αἰώνιος ἐκεῖνος, ἐκάστου Αἰῶνος ἰδίᾳ ἐνιαυτῷ
 15 φανερούμενου⁽²⁶⁸⁾. Εἰσὶ δὲ καὶ ἀπὸ ἐκάστου τῶν τριάκοντα Αἰώ-

natum est ex ea, ut scriptum est. Quod igitur natum erat filius unigenitus desuper veniens induit, et cuncta fecit, ut in Evangeliiis scriptum est: baptizatus est in Jordane et, quum baptizaretur, imaginem et signum assumpsit in aqua corporis quod natum erat ex Virgine; hocque fecit ne, quum princeps hujus mundi damnaret morte, morte quidem crucis, figmentum istud carnale quod ipse finxerat, simul anima quæ nutrita fuerat in corpore exueret corpus et clavis affigeret ligno et per illud triumpharet de potestatibus et virtutibus, tunc ne ipsa inveniretur nuda, sed indueret illam imaginem corporis quam loco hujusce carnis expresserat in aqua quum baptizaretur. Illud est, ait Doceta, quod dicit Salvator: «Nisi quis renatus fuerit ex aqua et «Spiritu Sancto, non potest introire in regnum cælorum. Quod natum est «e carne caro est.» Ex triginta igitur Æonibus triginta ideas induit; quapropter triginta annos vixit in hoc mundo æternus ille unigenitus filius, unoquoque Æone suo anno privatim manifestato; et animæ sunt omnes istæ ideæ ex unoquoque triginta Æonum deprehensæ et unaquæque harum ani-

4. γεγεννημένου cod. — 5. αὐτὴ ἐκείνη cod. Mill.; ψυχῇ ἐκείνῃ Dunck. Suspicio hic plura deesse. — 5 sqq. Conf. B. Paul. Ep. ad Col. 11, 11, 14, 15. — 7. θριαμβεύσας cod. — 9 sqq. Evang. sec. Joan.

111, 5, 6. — 14. ἐνὶ αὐτῷ cod. Mill. qui susp. ἐνὶ αὐτῶν (sc. τῶν ἐτῶν); ἐνιαυτὸν R. Scott.; ἐνιαυτῷ Ræp. Scott. — 15. φανερούμενος cod. Ræper.; φανερούμενου Mill. R. Scott. — Ἐτη cod. Mill. pro Εἰσὶ.

νων ἅπασαι ιδέαι κατειλημμένοι ψυχαί, καὶ φύσιν ἔχει τούτων ἐκά-
 στή νοεῖν τὸν κατὰ φύσιν Ἰησοῦν, ὃν ἐκεῖνος ὁ μονογενὴς ὁ αἰώνιος
 ἀπὸ τῶν αἰώνιων τόπων ἐνεδύσατο. Εἰσὶ δὲ οὗτοι διαφοροὶ· διὰ
 τοῦτο τοσαῦται αἰρέσεις ζητοῦσι τὸν Ἰησοῦν περιμαχήτως, καὶ ἔστι
 πάσαις οἰκεῖος αὐταῖς, ἄλλη δὲ ἄλλος ὁράμενος ἀπ' ἄλλου τόπου 5
 ἐφ' ὃν ἐκάστη φέρεται, φησὶν, καὶ σπεύδει δοκοῦσα τοῦτον εἶναι μό-
 νον, ὅς ἐστιν αὐτῆς συγγενὴς ἴδιος καὶ πολίτης, ὃν ἰδοῦσα πρῶτον
 ἴδιον ἐγνώρισεν ὡς ἀδελφόν, τοὺς δὲ ἄλλους νόθους. Οἱ μὲν οὖν
 ἐκ τῶν ὑποκάτω τόπων τὴν φύσιν ἔχοντες, τὰς ὑπὲρ αὐτοὺς ιδέας
 τοῦ Σωτῆρος ἰδεῖν οὐ δύνανται· οἱ δὲ ἄνωθεν, φησὶν, ἀπὸ τῆς Δε- 10
 κάδος τῆς μέσης καὶ τῆς Ὀγδοάδος τῆς ἀρίστης, ὅθεν ἐσμὲν ἡμεῖς,
 λέγουσιν, οὐκ ἐκ μέρους, ἀλλ' ὅλον αὐτοὶ τὸν Ἰησοῦν τὸν Σωτῆρα
 ἴσασι, καὶ εἰσὶν ἄνωθεν τέλειοι μόνοι, οἱ δὲ ἄλλοι πάντες ἐκ
 μέρους.

marum naturam habet quæ intelligere possit Jesum, qui est secundum na-
 turam ipsius; quem quidem Jesum unigenitus æternusque filius ex locis
 æternis induit. Loci autem isti diversi sunt. Inde tot hæreses inter se cer-
 tantes Jesum quærunt, omnibusque istis suus est proprius Jesus, diverso
 modo visus propter diversum locum ad quem unaquæque fertur, ut ait Do-
 ceta, ad quem fertur eumque diligit existimans illum solum esse Jesum
 quem affinem suum et civem esse censet, et quem proprium ubi primo vi-
 disset agnovit quasi fratrem, cæteros autem ut spurios repudiavit. Illi igitur
 qui ex inferioribus locis naturam habent superiores ideas Salvatoris videre
 non possunt. Qui vero sunt desuper, inquit Doceta, scilicet ex Decade me-
 dia et ex Ogdoade optima unde sumus et nos, aiunt isti, non ex parte sed
 totum Jesum Salvatorem cognoscunt et sunt desuper soli perfecti, cæteri
 omnes ex parte perfecti sunt.

1. ἅπασα ιδέα cod. Mill.; ἅπασαι ιδέαι.
 sicut nos Dunck.; ἐν ἀπόσῃ ιδέα Ræp. —
 1-2. ἐκάστην ὃ ἦν cod. pro ἐκάστη νοεῖν,
 εἰ et η sæpissime confusis in codd. Ræ-
 perus legit φησὶν, ἔχει τούτων ἐκάστη
 νόημα. At, ut Docetis placet, plures sunt
 Jesus et plures animæ Unigeniti et quæ-
 que anima suum Jesum cognoscit, secun-

dum ipsius naturam. — 5. ἄλλως pr. cod.
 — τύπου cod. Mill. Lege ut supra et infra
 τόπου, sic etiam legunt Ræper. Scottus
 Dunck. Vide infra, ἀπὸ τῆς Δεκάδος τῆς
 μέσης καὶ τῆς Ὀγδοάδος ὅθεν ἐσμὲν ἡμεῖς.
 — 6. ἕκαστα cod. — 7. πρῶτος cod. —
 8. ἐγνωρισμένως cod. Miller.; ἐγνώρισε
 μὲν ὡς Dunck.

11. Ταῦτα μὲν οὖν αὐτάρκη νομίζω εἶναι τοῖς εὖ πεφρονηκόσι
 πρὸς ἐπίγνωσιν τῆς τῶν Δοκητῶν πολυπλόκου καὶ ἀσυστάτου αἰρέ-
 σεως· οἱ περὶ ὕλης μὲν ἀβάτου καὶ ἀκαταλήπτου λόγους ἐπικεχει-
 ρημένους ποιήσαντες, Δοκήτας ἑαυτοὺς προσηγόρευσαν. Ὡν οὐ τῷ
 5 δοκεῖν εἶναι τινὰς κατανοοῦμεν ματαίζοντας, ἀλλὰ τὴν ἐκ τοσαύτης
 ὕλης δοκὸν ἐν ὀφθαλμῷ φερομένην διελέγχομεν, εἴ πως διαβλέψαι
 δυναθῶσιν· εἰ δ' οὐκ ἂν, τὸ μὴ ἑτέρους τυφλώσαι. Ὡν τὸ δόγμα
 παλαιοὶ Ἑλλήνων σοφισταὶ προεσοφίσαντο κατὰ πολλὰ, ὡς ἔστιν
 ἐπιγνώναι τοὺς ἐντυγχάνοντας. ⁽²⁶⁹⁾ Ταῦτα μὲν οὖν τοῖς Δοκηταῖς
 10 τὰ δόξαντα. Τίνα δὲ καὶ Μονοίμῳ δοκεῖ οὐ σιωπήσομεν.

Ε'. Μονόϊμος.

12. Μονόϊμος ὁ Ἄραψ μακρὰν τῆς τοῦ μεγαλοφώνου ποιητοῦ
 δόξης γεγένηται, τοιοῦτον τινὰ τὸν ἄνθρωπον νομίσας, ὁποῖον ὁ
 ποιητὴς τὸν Ὠκεανόν, οὕτω πως λέγων,

11. Hæc equidem sufficere arbitror illis qui sapiunt ad cognoscendam
 hanc implicatam et absurdam Docetarum hæresim. Qui de hac inextricabili
 et incomprehensibili materia artificiose tractaverunt in suis sermonibus Do-
 cetas semetipsos vocaverunt. Quorum quidem nonnullos non specie tantum
 sed vere insanire censemus; et demonstravimus ex hac ipsa materia trabem
 in oculo eorum inesse ut videre possint, si forte possunt, et certe non cæ-
 teros obcæcare. Quorum placita veteres Græcorum sophistæ magna ex parte
 prius commentum sunt, ut intelligere possunt lectores. Illa igitur sunt Doceta-
 rum dogmata. Quæ vero placita sint Monoimi silentio non prætermitemus.

II. MONOIMUS.

12. Monoimus Arabs a poeta sublimi voce prædito longe abest. Talem
 enim hominem excogitavit qualem poeta Oceanum his verbis dicens :

2. πολυπλόκων pr. cod. — 3. πολλῆς μνηντέρους cod. pro εἰ δ' οὐκ ἂν, τὸ μὴ
 cod. susp. Mill. ἀπὸ δόξης. Legendum ἐτέρους. Mill. conj. εἰ δὲ μὴ, οὐκ ἂν τοὺς
 περὶ ὕλης. Conf. infra, ἐκ τοσαύτης ὕλης. ἡμετέρους τυφλώσαιεν. Ræper. legit : εἰ
 Sicut nos legit Dunck. — 4-5. τὸ δοκεῖν δ' οὐκ, ἀλλὰ μὴ ἑτέρους τυφλώσαι. Sicuti
 cod. Mill. Dunck. lege τῷ δοκεῖν. Noster nos legit R. Scott. — 8. παλαιοὶ οἱ Dunck.
 in verbo δοκεῖν Docetas iudit. — 5. κατο- — καὶ τὰ cod. Millerus; κατὰ R. Scottus.
 νομάζομεν? Dunck. — ματαίζοντας cod. — — CAP. II, tit. De Monoïmo nemo vete-
 τοιαύτης conj. Saupp. — 7. εἰδοῦκαν το- rum ullum verbum fecit præter unum

Ὠκεανὸς γένεσις τε Θεῶν γένεσις τ' ἀνθρώπων.

Ταῦτα ἄλλοις λόγοις μετασίησας λέγει ἄνθρωπον εἶναι τὸ Πᾶν [8] ἐστὶν ἀρχὴ τῶν ὅλων, ἀγέννητον, ἀφθαρτον, αἰδίου, καὶ υἶδν ἀνθρώπου τοῦ προειρημένου, γεννητὸν καὶ παθητὸν, ἀχρόνως γενόμενον, ἀβουλήτως, ἀπροορίστως. Τοιαύτη γάρ, φησὶν, ἡ δύναμις 5 ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου. Οὕτως ὄντος αὐτοῦ, τῇ δυνάμει γενέσθαι τὸν υἶδν λογισμοῦ καὶ βουλήσεως τάχιον. Καὶ τοῦτο ἐστὶ, φησί, τὸ εἰρημένον ἐν ταῖς Γραφαῖς· «ἦν καὶ ἐγένετο,» ὅπερ ἐστὶν· ἦν ἄνθρωπος, καὶ ἐγένετο υἶδς αὐτοῦ, ὡς [9] τις εἶποι, ἦν πῦρ καὶ ἐγένετο φῶς, ἀχρόνως καὶ ἀβουλήτως καὶ ἀπροορίστως ἅμα τῷ εἶναι 10 τὸ πῦρ. Ὁ δὲ ἄνθρωπος οὗτος μία μονὰς ἐστὶν ἀσύνθετος, ἀδιαίρετος, συνθετὴ, διαιρετὴ, πάντα φίλη, πάντα εἰρηνικὴ, πάντα μαχίμη, πάντα πρὸς ἑαυτὴν πολέμιος, ἀνόμοιος, ὁμοία, οἶονεῖ τις ἀρμονία μουσικὴ πάντα ἔχουσα ἐν ἑαυτῇ ὅσα ἂν τις εἶπη καὶ πα-

Oceanus principium est deorum et principium hominum.

Eadem aliis verbis transferens dicit hominum esse illud Universum, principium omnium, increatum, incorruptibilem, perpetuum, et simul filium hominis supradicti et natum, passibilem et effectum ex tempore, inconsulto, sine prævia definitione. Talis enim est, ait, virtus istius hominis; et quum talis sit, ejus virtute nascitur filius citius ratiocinatione et consilio. Et illud est, ait, quod dicitur in Scriptura: Erat et factus est; quod quidem significat: Erat homo et factus est ejus filius; quasi quis diceret: Erat ignis et factum est lumen, quod ex tempore, inconsulto, sine prævia definitione apparet simul cum igne. Homo autem ille una monas est compositionis et divisionis expers et earumdem particeps, in omnibus amabilis, in omnibus pacem afferens, in omnibus pugnax, in omnibus contra se hostilis, dissimilis, similis, veluti harmonia quædam musica in semetipsa habens

Theodoretum, qui quidem tantum ait illum ex arithmetica scientia suam doctrinam effinxisse. (*Hær. fab.* I, xviii.) — 1. Cf. *Hom. Il.* xiv, 201, 246. — 2. [8] restit. Mill. — 3. ἀγέννητον. — 4. γεννητὸν cod. Mill. — 5. ἀβουλήτως cod. pro ἀβουλήτως corr. Mill. Conf. infra, l. 59.

— 7-8. Joann. Ev. initio. — 8. ἐστὶν ὁ ἦν cod. Miller. corr. Ræper. — 9. [9] restituendum. — 11 sqq. Genere masculino et femineo indiscriminatim noster utitur quod hominem Monadem dicat et simul esse universum atque omnia ei inesse. — 12. εἰρηνηκὴ cod. — 14. ὡς δὲ cod.

- ραλείπη μὴ νοήσας, πάντα ἀναδεικνύουσα, πάντα γεννῶσα. Αὕτη μήτηρ, αὕτη πατήρ, τὰ δύο ἀθάνατα ὀνόματα. Ὑποδείγματος δὲ χάριν τοῦ τελείου ἀνθρώπου κατανοεῖ, φησί, μεγίστην εἰκόνα ἰῶτα ἓν, τὴν μίαν κεραίαν ἣτις ἐστὶ κεραία μία, ἀσύνθετος, ἀπλῆ, μονὰς εἰλικρινῆς ἐξ οὐδενὸς ὅλως τὴν σύνθεσιν ἔχουσα, συνθετή, πολυειδῆς, πολυσχιδῆς, πολυμερῆς. Ἡ ἀμερῆς⁽²⁷⁰⁾ ἐκείνη μία, φησὶν, ἔστιν ἡ πολυπρόσωπος καὶ μυριόμματος καὶ μυριώνυμος μία τοῦ ἰ κεραία, ἣτις ἐστὶν εἰκὼν τοῦ τελείου ἀνθρώπου ἐκείνου τοῦ ἀοράτου.
- 10 13. Ἐστὶν οὖν, φησὶν, ἡ μονὰς ἢ μία κεραία καὶ δεκάς· δυνάμει γὰρ αὐτῇ τῆς τοῦ ἰ μιᾶς κεραίας [γίνονται] καὶ δυὰς καὶ τριάς καὶ τετράς καὶ πεντάς καὶ ἑξὰς καὶ ἐπτάς καὶ ὀγδοὰς καὶ ἔννεαὶς μέχρι τῶν δέκα. Οὗτοι, γάρ, φησὶν, εἰσὶν οἱ πολυσχιδεῖς ἀριθμοὶ ἐν ἐκείνῃ κατοικοῦντες τῇ ἀπλῇ καὶ ἀσυνθέτῳ τοῦ ἰῶτα κεραία μιᾷ. Καὶ τοῦτο

omnia quaecumque quis diceret et omitteret non cogitans, omnia monstrans, omnia gignens. Ipsa mater, ipsa pater, duo nomina immortalia. Exempli vero causa, istius perfecti hominis concipe, ait, maximam imaginem iota unum, scilicet unum apicem qui est duntaxat apex unus, compositionis expers, simplex, monas pura, ex nihilo omnem compositionem suam habens, compositus, multiformis, multiplex, multifarius. Ille sine partibus et unus, ait, est hic multiplicem aspectum habens et multos oculos et infinita nomina apex unus hujusce iota, qui est imago perfecti et invisibilis hominis.

13. Hic unus apex, ait, efficit unitatem et denarium numerum. Ipsa enim virtute hujusce iota apicis efficiuntur dualitas et ternio et quaternarius numerus et quaternarius et senarius et septenarius et octonarius et nonarius usque ad decem. Isti enim sunt, ait, multiplices numeri, qui in simplici et incomposito apice uno hujusce iota insunt. Et illud est quod

6. πολυσχεδῆς cod. Mill. — πολυμερῆς ἢ ἀμερῆς. Ἐκείνη cod. Mill. Sicut nos legit Dunckerus. — 10-11. δύναμις γὰρ αὐτῇ τὸ ἰ cod.; αὕτη τῷ ἰ? Dunck.; αὕτη τοῦ ἰ conj. Saupp. Hic iota est nota numeralis quæ lineola superne insignita signi-

ficat decem. Eadem lineola superaddita novem primis numeralibus litteris (α', β', γ', δ', ε', ς', ζ', η', θ') monadas indicat, nempe dyadem, tetradem, etc. — 11. [γίνονται] addidi, quod videtur excidisse. — 12. ἐνάς cod. pro ἔννεα. — 14. μία cod.

ἔστι τὸ εἰρημένον, « Ὅτι πᾶν τὸ πλήρωμα ἠυδόκησε κατοικῆσαι ἐν
 « τῷ υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου σωματικῶς » αἱ γὰρ τοιαῦται τῶν ἀριθμῶν
 συνθέσεις ἐξ ἀπλῆς καὶ ἀσυνθέτου τῆς μιᾶς κεραίας τοῦ ἰῶτα, σω-
 ματικαὶ γεγόνασι, φησὶν, ὑποστάσεις. Γέγονεν οὖν, φησὶν, ἀπὸ
 τοῦ τελείου ἀνθρώπου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ὃν ἔγνωκεν οὐδεὶς· 5
 φαντάζεται δέ, φησὶν, ὡς γέννημα θηλείας ἢ κτίσις πᾶσα τὸν
 υἱὸν ἀγνοοῦσα· οὗ υἱοῦ ἀκτῖνες ἀμυδραὶ πάνυ ἐμπελάζουσαι τῷδε
 τῷ κόσμῳ συνέχουσι καὶ συγκρατοῦσι τὴν μεταβολήν, τὴν γένεσιν.
 Τὸ δὲ κάλλος ἐκείνου τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου μέχρι νῦν πᾶσιν ἐστὶν
 ἀκατάληπτον ἀνθρώποις, ὅσοι περὶ τὸ γέννημα τῆς θηλείας εἰσὶ 10
 πεπλανημένοι. Γέγονεν οὖν, φησὶν, ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου οὐ-
 δὲν τῶν ἐνθάδε, οὐδὲ ἔσθαι πώποτε· τὰ δὲ γεγονότα πάντα οὐκ
 ἀπὸ ὄλου ἀλλὰ ἀπὸ μέρους τινὸς γέγονε τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.
 Ἔστι γάρ, φησὶν, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἰῶτα ἐν, μία κεραία, ῥυεῖσα
 ἄνωθεν, πλήρης, ἀποπληροῦσα πάντας, ἔχουσα ἐν ἑαυτῇ ὅσα καὶ 15
 ὁ ἄνθρωπος ἔχει ὁ πατήρ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

dictum est : « Quia complacuit omnem plenitudinem inhabitare in filio ho-
 « minis corporaliter. » Istæ enim numerorum compositiones ex simplici et
 incomposito apice uno hujusce iota corporales factæ sunt, ut ait, naturæ.
 Natus est igitur, ait, ex perfecto homine filius hominis quem nemo novit.
 Imaginatur autem eum, ait, quasi fœtum mulieris omnis creatura filium
 ignorans ; cujus radii subobscuri appropinquantes inhærent huic mundo et
 dominantur mutationem, id est generationem. Pulchritudo autem istius
 filii hominis usque ad hanc diem est incomprehensibilis omnibus homini-
 bus quicumque circa generationem mulieris erraverunt. Natum est igitur ex
 homine isto nihil eorum quæ hic sunt, nec nascetur unquam. Nata autem
 omnia non ex toto, sed ex quadam parte filii hominis. Est enim, ait, filius
 hominis hoc iota unum unus apex, defluens desuper, qui plenus, complens
 omnes, habet in seipso quæcumque habet ille homo pater filii hominis.

1. παντὸς cod. pro πᾶν τὸ. — 1-2. B. Pauli Ep. ad Col. 1, 19 et 11. — ἐπὶ τῶν υἱὸν cod. Miller. Restitui ἐν τῷ υἱῷ quæ leguntur in utroque loco epistolæ et infra, lib. X, c. x. — 6. eis cod. Millerus; ὡς

Duncker. — γέννημα cod. — 7. καὶ τινες cod. pro ἀκτῖνες corr. Mill. — 15. πλήρεις cod.; πλήρης conj. Mill. An πληρώσεις ἀποπληροῦσα πάσας?

14. Γέγονεν οὖν κόσμος, ὡς φησι Μωϋσῆς, ἐν ἕξ ἡμέραις ⁽²⁷¹⁾,
 τούτέστιν ἐν ἕξ δυνάμεσι ταῖς ἐν τῇ μιᾷ κεραία τοῦ ἰῶτα· ἐβδόμη κα-
 τάπαυσις καὶ σάββατον ἀπὸ τῆς ἐβδομάδος γέγονε τῆς ἐπὶ γῆς καὶ
 ὕδατος καὶ πυρὸς καὶ ἀέρος, ἐξ ὧν ὁ κόσμος ἀπὸ τῆς κεραίας γέ-
 5 γονε τῆς μιᾶς. Οἱ τε γὰρ κύβοι καὶ τὰ ὀκτάεδρα καὶ [αἱ] πυραμίδες,
 καὶ πάντα τὰ τούτοις παραπλήσια σχήματα, ἐξ ὧν συνέσθηκε πῦρ,
 ἀήρ, ὕδωρ, γῆ, ἀπὸ τῶν ἀριθμῶν γεγόνασιν τῶν κατειλημμένων ἐν
 ἐκείνῃ τῇ ἀπλῇ τοῦ ἰῶτα κεραία, ἣτις ἐστὶν υἱὸς ἀνθρώπου τελείου
 τέλειος. Ὅταν οὖν, φησὶν, ῥάβδον λέγει Μωϋσῆς σίρροφονμένην ποι-
 10 κίλως εἰς τὰ πάθη τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον, ἅτινα, φησὶν, ἐστὶ τῆς
 κτίσεως ἀλληγορούμενα σύμβολα, οὐκ εἰς πλείονα πάθη τῶν δέκα
 σχηματίζει τὴν ῥάβδον, ἣτις ἐστὶν [ἡ τοῦ] ἰ μία κεραία, διπλῆ,
 ποικίλη. Αὕτη, φησὶν, ἐστὶν ἡ δεκάπληγος ἢ κοσμικὴ κτίσις·
 πάντα γὰρ πλησσομένα γεννᾶται καὶ καρποφορεῖ καθάπερ αἱ ἄμ-

14. Creatus est mundus, ut ait Moyses, in sex diebus, id est in sex potest-
 tatibus quæ in hoc uno apice tota continentur. Septima autem cessatio pro-
 veniunt et Sabbatum ab hebdomade quæ erat super terram, aquam, ignem
 et aera, quibus mundus compositus ex hoc uno apice provenit. Nam et cubi
 et octaedra et pyramides omnesque istis similes figuræ ex quibus sunt con-
 stituta ignis, aer, aqua, terra, provenerunt e numeris comprehensis in illo
 simplici apice qui est filius perfectus perfecti hominis. Quum igitur dicit
 Moyses virgam varie conversam fuisse in plagas quæ affligerunt Ægyptios.
 quæ sunt, ut ait Monoimus, creationis allegorica symbola, non plures in-
 dicantur quam decem plagæ per figuram virgæ, quæ est istius iota apex
 unus, simul duplex et varius. Harum decem plagarum series, ait Monoimus,
 est creatio mundi. Omnia enim percussa gignunt et ferunt fructum sicut

3. σαββάτου cod. — ἐκεῖ cod. Mill. Le-
 gendum ἐπὶ. Aliquid hic excidisse censet
 Dunckerus. — 5. [αἱ] om. cod. Mill. Cf.
 infra, loc. laud. — 5 sqq. Conf. infra,
 lib. X, § 17. — 9. ῥάβδον cod. υ et β
 confusis. Conf. Exod. vii. — 11. ἀληγό-
 ρου cod. corr. Mill. — δώδεκα cod. Mill.
 pro δέκα. Videtur Monoimus docuisse de-
 cem plagas Ægypti esse symbola creatio-
 nis, quod omnes istæ plagæ essent variæ

transformationes, virgæ in serpentem,
 aquæ in sanguinem, fœni in locustas. Ve-
 teres philosophos a longe secutus existi-
 mabat creationem esse novam elemento-
 rum dispositionem. Cf. infra, l. 53 sqq.
 — 12. σχηματίζει τὴν ῥάβδον cod. — Ad-
 didi [ἡ τοῦ] quæ prorsus deerant. — Vel
 delendum ἰ et legendum ἢ μία κεραία. —
 14. πλεισσομένα cod.

πελοι. Ἄνθρωπος ἐξ ἀνθρώπου ἐξέσσεται, φησί, καὶ ἀποσπᾶται
 πληγῇ τινι μεριζόμενος, ἵνα γένηται καὶ εἶπη νόμον ὃν ἔθηκε Μωϋ-
 σῆς παρὰ Θεοῦ λαβών. Κατὰ τὴν κεραίαν ἐκείνην τὴν μίαν ὃ νόμος
 ἐστίν, ἡ δεκάλογος ἀλληγοροῦσα τὰ θεῖα τῶν λόγων μυστήρια.
 Πᾶσα γάρ, φησίν, ἡ γυνῶσις τῶν ὄλων δεκάπληγός ἐστι καὶ δεκάλο- 5
 γος, ἣν οἶδεν οὐδεὶς τῶν περὶ τὸ γέννημα τῆς θηλείας πεπλανημέ-
 νων. Κἂν εἴπῃς πεντάτευχον ὄλον τὸν νόμον, ἔστιν ἀπὸ τῆς πεντάδος
 τῆς ἐν τῇ μιᾷ κατειλημμένης κεραία. Τὸ δὲ ὄλον ἐστὶ, φησί, τοῖς
 μὴ πεπρωμένοις παντελῶς τὴν διάνοιαν μυστήριον, καινὴ καὶ μὴ
 παλαιουμένη ἑορτή, νόμιμος, αἰώνιος, εἰς τὰς γενεὰς ἡμῶν Κυρίου 10
 τοῦ Θεοῦ Πάσχα διατηρούμενον τοῖς δυναμένοις βλέπειν, ἐναρχομέ-
 νης ⁽²⁷²⁾ τῆς [τεσσαρεσκαι]δεκάτης, ἣτις ἐστὶν ἀρχὴ δεκάδος ἀφ' ἧς,
 φησίν, ἀριθμοῦσιν. Ἡ γὰρ μονὰς ἕως τῆς τεσσαρεσκαιδεκάτης ἐστὶ τὸ

vites. Homo ex homine excussus est, ait, et abstractus est plaga quadam
 divisus, ita ut existat et dicat legem quam posuit Moyses a Deo receptam.
 Secundum hunc unum apicem lex est series decem præceptorum allegorice
 præferens divina præceptorum mysteria. Nam, ut ait Monoimus, tota cog-
 nitio universorum est series decem plagarum et series decem præceptorum,
 quam quidem novit nemo eorum qui circa generationem mulieris errave-
 runt. Quod si dicas in quinque libris Moysis contineri omnem legem, illa
 lex etiam procedit ex quinario numero comprehenso in uno apice. Hoc au-
 tem universum illis qui intellectum non omnino mancum habent est myste-
 rium, festum quidem novum et nunquam antiquum, legale et æternum,
 in generationes generationum nostrarum Pascham Domini Dei servatam
 ab illis qui possunt videre, incipiente quartadecima die, qua incipiente
 incipit et decas unde fit numeratio, ut ait Monoimus. Monas enim quæ

1. ἐξέσσεται cod. Mill.; ἐξέσσεται Rœ-
 perus qui hæc Democriti verba affert:
 ἐξέσσεται γὰρ ἄνθρωπος ἐξ ἀνθρώπου.
 (Cf. Stob. Floril. vi, 57; Mullach. Fragm.
 Democr. III, p. 174.) Conf. etiam quæ
 Plato de primi hominis natura scripsit in
 Symposio, ubi vult eum primum ἀνδρό-
 γυνον fuisse ac deinde in duas partes di-
 visum, quorum una virum altera femi-

nam fecerit. — 2. εἶπη corruptum suspi-
 cor. — 3. τὴν μίαν in cod. e suo loco detur-
 bata leguntur post νόμος ἐστὶ. — 9. πε-
 πληρωμένοις cod. Mill. Dunck. — 9 sqq.
 Conf. Exod. xii. — 12. [τεσσαρεσκαι]
 supplevi quod prorsus exciderat. Vide se-
 quentia. — εἶτις cod. pro ἦτις. — 13. Mo-
 nadem extendi dicit usque ad quatuor-
 decimum numerum, quod quatuordecim

κεφάλαιον τῆς μιᾶς [κεραίας] τοῦ τελείου ἀριθμοῦ. Τό τε γὰρ ἓν, δύο, τρία, τέσσαρα, γίνεται δέκα, ὅπερ ἐστὶν ἡ μία κεραία. Ἀπὸ δὲ τῆς τεσσαρεσκαίδεκάτης φησὶν ἕως μιᾶς καὶ εἰκάδος ἐβδομάδα ὑπάρχουσαν ἐν τῇ μιᾷ κεραίᾳ, τοῦ κόσμου τὴν κτίσιν ἄζυμον ἐν τοῦ-
 5 τοῖς ἅπασιν. Τί γὰρ δεηθεῖν, φησὶν, ἡ μία κεραία οὐσίας τινὸς οἰοεὶ ζύμης ἐξῶθεν εἰς τὸ Πάσχα τοῦ Κυρίου, τὴν αἰώνιον ἑορτὴν ἣτις ἐστὶν εἰς τὰς γενεὰς δεδομένη; ὅλος γὰρ ὁ κόσμος καὶ πάντα [τὰ] τῆς κτίσεως αἷτια, Πάσχα ἐστὶν ἑορτὴ Κυρίου· χαίρει γὰρ ὁ Θεὸς τῆς κτίσεως τῇ μεταβολῇ, ἣτις ὑπὸ τῶν δέκα πληγῶν τῆς
 10 κεραίας ἐνεργεῖται τῆς μιᾶς, ἣτις ἐστὶ Μωσέως ῥάβδος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δεδομένη, ἣτις Αἰγυπτίους πλήσσει, μεταβάλλει τὰ σώματα, καθάπερ τὴν χεῖρα Μωσέως, τὸ ὕδωρ εἰς αἷμα· καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ- τοῖς παραπλησίως [ὡς] ἀκρίδας, ὅπερ ἐστὶ χόρτος εἰς σάρκα, τῶν στοιχείων μεταβολὴν λέγει· «πᾶσα γὰρ σὰρξ χόρτος,» φησὶν.

usque ad quartumdecimum numerum extenditur est caput istius unius apicis perfecti numeri, nam et unum et duo et tres et quatuor efficiunt decem in quo numero inest hic unus apex. Ex quatuordecim autem usque ad viginti et unum ait hebdomadem inesse in illo uno apice, in omnibus istis creaturam sine fermento mundi. Non enim egeret, ait, hic unus apex substantia quadam veluti fermento ad Pascham Domini festum æternum quod in generationes generationum fuit datum: nam et universus mundus et omnes creationis causæ sunt Pascha, festum Domini. Deus enim gaudet in transmutatione effecta per creationem, quæ quidem producitur decem elementis apicis unius, qui est virga Moysis a Deo data et quæ percutit Ægyptios et transformat corpora, videlicet manum Moysis, et aquam in sanguinem; et cætera istis similia, locustas quoque, id est fœnum in carnem, elementorum transmutationem dicit: «Omnis enim caro fœnum,» ait. Ni-

et inferiores numeri notentur littera *iota* quæ unitatem simul et decadem designat. Sic 12 indicatur per litteras ΔII, 13 ΔIII et 14 ΔIIII. — 1. [κεραίας] suppl. Mill. — 3 sqq. Conf. *Exod.* xii, 18, 19. — 8. [τὰ] add. Saupp. — 9. πληγῶν Ræp.; αὐλιτῶν cod.; ὕλων conj. Mill. — 11. ἡ τῆς cod. Dunck. pro ἣτις ob eumdem sonum confuso cum ἡ τοῖς; ἦν τοῖς Miller.

conj. — Αἰγυπτίους cod. Mill. — πλήσσειν, μεταβάλλειν cod. Dunck.; πλήξει conj. Miller. Legendum πλήσσει, μεταβάλλει. Hujusmodi mendas jam sæpe notavimus. — 13. [ὡς] ob finales litteras παραπλησίως exciderat. — 13-14. εἰς σάρκα in cod. leguntur post στοιχείων. Referenda post χόρτος, ut probant sequentia: πᾶσα γὰρ σὰρξ χόρτος. — 14. Is. xl, 6.

Οὐδέν δὲ ἤτιον καὶ τὸν ὅλον νόμον οἱ ἄνδρες οὗτοι τοιοῦτόν τινα τρόπον ἐκδέχονται, τάχα που κατακολουθήσαντες, ὡς ἐγὼ δοκῶ, Ἑλλήνων τοῖς λέγουσιν οὐσίαν εἶναι καὶ ποιὸν καὶ ποσὸν καὶ πρὸς τι καὶ ποῦ καὶ πότε καὶ κεῖσθαι καὶ ποιεῖν καὶ ἔχειν καὶ πάσχειν.

5

15. Τοιγαροῦν Μονόϊμος αὐτὸς ἐν τῇ πρὸς Θεόφραστον ἐπιστολῇ διαρρήδην λέγει· «Καταλιπὼν ζητεῖν Θεὸν καὶ κτίσιν, καὶ τὰ
 «τούτοις παραπλήσια, ζήτησον αὐτὸν ἀπὸ σεαυτοῦ, καὶ μάθε τίς
 «ἐστίν ὃ πάντα ἀπαξάπλωσ ἐν σοὶ ⁽²⁷³⁾ ἐξειδιοποιούμενος, καὶ λέγων,
 «ὁ Θεὸς μου ὁ νοῦς μου, ἡ διάνοιά μου, ἡ ψυχὴ μου, τὸ σῶμά μου· 10
 «καὶ μάθε πότεν ἐστὶ τὸ λυπεῖσθαι καὶ τὸ χαίρειν καὶ τὸ ἀγαπᾶν καὶ
 «τὸ μισεῖν καὶ τὸ γρηγορεῖν μὴ θέλοντα, καὶ τὸ νυσθάζειν μὴ θέ-
 «λοντα, καὶ τὸ ὀργίζεσθαι μὴ θέλοντα, καὶ τὸ φιλεῖν μὴ θέλοντα·
 «καὶ ἂν ταῦτα, φησὶν, ἐπιζητήσης ἀκριβῶς, εὐρήσεις αὐτὸν ἐν
 «σεαυτῷ ἐν καὶ πολλὰ κατὰ τὴν κεραίαν ἐκείνην, ἀφ' ἑαυτοῦ τὴν 15
 «διέξοδον εὐρών.» Ταῦτα μὲν οὖν ἐκεῖνοι, οἷς οὐκ ἀνάγκην ἔχομεν
 τὰ παρ' Ἑλλήσι προμεμεριμνημένα παρατιθέναι, οὔσι προδήλοισ

hilominus omnem legem isti homines hoc modo excipiunt, secuti fere, ut equidem arbitror, philosophos græcos qui dicunt substantiam esse et quale et quantum et ad quid et ubi et quando et jacere et facere et habere et pati.

15. Itaque Monoimus ipse in epistola ad Theophrastum expressis verbis dicit: «Mitte inquisitionem de Deo, de mundo et de omnibus ejusdem momenti, et quære eum a te ipso et disce quis sit ille in te ipso sibi propria
 «omnia efficiens et dicens: Deus meus est mens mea, cogitatio mea, anima
 «mea, corpus meum; et disce unde proveniant luctus et gaudium et amor
 «et odium et vigilia nolentis, somnus nolentis et ira nolentis et nolentis be-
 «nignitas. Quod si hæc omnia inquiras diligenter, ait Monoimus, invenies
 «eum in te ipso esse et unum et multa secundum illum apicem et per te
 «ipsum invenies viam ad omnia.» Hæc quidem illi docent, quæ apponere non necesse esse arbitramur eadem quæ apud Græcos jam pridem indagata

3. πόσον cod. — 8. ἑαυτοῦ cod. Mill. dum σεαυτῷ quod etiam conj. Dunckerus. — 16. εὐρών cod. Millerus; εὐρόντα Dunckerus.
 Lege σεαυτοῦ ut infra, lib. X, § 17: ἐν σεαυτῷ ζήτησον. — 15. ἑαυτῷ. Legen-

τοῖς ὑπ' αὐτῶν λεγομένοις τὴν σύσταςιν ἔχειν ἐκ γεωμετρικῆς τέχνης καὶ ἀριθμητικῆς, ἣν γενναιότερον οἱ Πυθαγόρου μαθηταὶ διέθεντο, καθὼς ἔστι τοῖς ἐντυγχάνουσιν ἐπιγνῶναι ἐν τοῖς τόποις οἷς προδιηγησάμεθα περὶ πάσης σοφίας Ἑλλήνων. Ἄλλ' ἐπεὶ κατὰ Μονοῖ-
 5 μου αὐτάρκως διελήλεκται, ἴδωμεν τίνα καὶ οἱ λοιποὶ τεχνάζονται, ἑαυτοῖς βουλόμενοι ὄνομα μάταιον ὑψοῦν.

γ'. Τατιανός.

16. Τατιανὸς δὲ καὶ αὐτὸς γενόμενος μαθητῆς Ἰουσίνου τοῦ μάρτυρος, οὐχ ὁμοία τῷ διδασκάλῳ ἐφρόνησεν, ἀλλὰ καινὰ τινα ἐπιχειρήσας, ἔφη Αἰῶνάς τινας ἀοράτους ὁμοίως τοῖς ἀπὸ Οὐαλεντίνου
 10 μυθολογήσας. Γάμον δὲ φθορὰν εἶναι παραπλησίως Μαρκίῳ λέγει. Τὸν δὲ Ἀδὰμ φάσκει μὴ σώζεσθαι, διὰ τὸ ἀρχηγὸν παρακοῆς γεγονέναι. Καὶ ταῦτα μὲν Τατιανός.

sunt, quum manifestum sit ipsis hæreticorum verbis unde omnem doctrinam receperint suam, nempe ex geometrica arte et arithmetica, quam dignius Pythagoræ discipuli exposuerunt, ut lectores facile intelligere possunt in illis locis ubi disseruimus de universa Græcorum sapientia. Sed quum jam sufficienter disputatum sit adversus Monoimum, videamus quæ machinentur cæteri, sibi vanum nomen erigere conati.

III. TATIANUS.

16. Tatianus, discipulus Justini martyris, non eadem professus est quæ magister docuit, sed nova quædam aggressus ait Æonas quosdam invisibiles esse. fabulasque similes eis quæ a Valentino narratæ sunt commentus est. Connubium esse corruptionem, similiter ac Marcion, dicit. Adam autem affirmat nunquam salvum fore quod primus non obediendi exemplum dederit. Hæc igitur docet Tatianus.

1. ἔχει cod. Mill.; οἶαν add. Mill. ante τὴν. Legit ἔχειν Ræper. — CAP. III, tit. De Tatiano lege Orationem quam scripsit adversus Græcos; B. Iren. l. I, c. xxx, xxxi; Euseb. *Hist. eccles.* lib. IV, c. xvi; lib. V, c. xiiii; Hier. *Vir. illust.* c. xxix;

B. Epiph. *Hær.* xlvi; Theod. *Hær. fab.* lib. I, c. xx. Hæc a B. Irenæo noster mutuatus est. — 9. *παρὰ τοὺς* cod. Miller. pro *ἀοράτους*, correxi ex B. Iren. — 10. *μυθολογήσασι* cod. Mill. corr. ex B. Iren. Millerus conjicit *μυθολογήσαντας*.

δ'. Ἑρμογένης.

17. Ἑρμογένης δέ τις καὶ αὐτὸς νομίσας τι καινὸν φρονεῖν, ἔφη τὸν Θεὸν ἐξ ὕλης συγχρόνου καὶ ἀγεννήτου πάντα πεποιηκέναι. Ἀδυνάτως γὰρ ἔχειν τὸν Θεὸν μὴ οὐκ ἐξ ὄντων τὰ γινόμενα ποιεῖν. εἶναι δὲ τὸν Θεὸν αἰεὶ κύριον καὶ αἰεὶ ποιητήν, τὴν δὲ ὕλην αἰεὶ δούλην καὶ ⁽²⁷⁴⁾ γινομένην· οὐ πᾶσαν δέ, αἰεὶ γὰρ ἀγρίως καὶ ἀτάκτως 5 φερομένην, ἐκόσμησε τούτῳ τῷ λόγῳ· δίκην χωνεύματος ὑποκαίμενου βράζουσαν ἰδὼν, ἐχώρισε κατὰ μέρος· καὶ τὸ μὲν ἐκ τοῦ παντὸς λαβὼν ἡμέρωσε, τὸ δὲ εἶασεν ἀτάκτως φέρεσθαι, καὶ τὸ ἡμερωθὲν τοῦτο εἶναι κόσμον λέγει· τὸ δὲ ἄγριον μένειν καὶ ὕλην καλεῖσθαι ἄκοσμον. Ταύτην οὐσίαν εἶναι τῶν ἀπάντων λέγει, ὡς 10

IV. HERMOGENES.

17. Hermogenes quidam, quum aliquid et ipse novum excogitandi consilium iniverit, dixit Deum ex materia coaeterna et increata omnia fecisse: impossibile enim esse censebat Deum ex iis quae non sunt efficere quae sunt. Esse autem Deum semper dominum et semper creatorem, materiam autem semper ancillam et creatam; non universam autem ordinavit, nam inculte et inordinate ab aeterno ferebatur. Ordinavit autem hoc modo: Videns materiam aestuantem cujusdam instar metalli ebullientis divisit illam, eamque partem quam ex universo assumpsit, placavit, alteram vero partem inordinate ferri permisit. Placatam illam partem esse mundum dicit; alteram manere incultam et inconditam materiam vocari. Hanc vero esse substan-

CAP. IV, tit. De Hermogene lege Tertull. *Præscr.* c. VIII, xxx; lib. in Hermog.; Orig. *Περὶ ἀρχ.* 1, 2; Euseb. *De Præp.* lib. VII, c. VIII, ix; B. Aug. *Hær.* c. LIX; Theod. *Hær. fab.* I, c. XIX; B. Greg. Nyss. *De Hom.* §§ 24, 25; Philast. *Hær.* LV. — 2. ἀγενήτου cod. — 5. αἰεὶ γὰρ ἀγρίως. Forsan legendum ἄτε ἀγρίως. — 6. In cod. quem inspexi legitur χ... τος, quatuor vel quinque litteris evanidis. χωνεύματος conj. Mill. At conf. hæc Tertulliani verba contra Hermogenem: «Inconditus et confusus et turbulentus fuit materiæ

«motus. Sic enim et ollæ undique ebullientis similitudinem apponis.» (*Contra Hermog.* c. xli.) Inde forsitan χωρήματος quod receptaculum et alveum significat hic restituendum. — 7. ἐχώρησε cod. Mill. Malim cum Duncker. ἐχώρισε. Cf. Tert.: «Nec tota materia fabricatur sed partes ejus.» (*Contra Hermogenem*, c. xxxviii.) «Non, inquis, pertransiens illam Deus facit mundum, sed solummodo apparens et appropinquans ei, sicut facit decor solummodo apparens et magnes lapis solummodo appropinquans.» (C. xliiv.)

καινὸν φέρων δόγμα τοῖς αὐτοῦ μαθηταῖς· οὐκ ἐνενοεῖ δὲ ὅτι Σωκρα-
 τικὸς ὁ μῦθος οὗτος τυγχάνει, ὑπὸ Πλάτωνος ἐξειργασμένος βέλ-
 τιον ἢ ὑπὸ Ἑρμογένους. Τὸν δὲ Χριστὸν υἷὸν εἶναι ὁμολογεῖ τοῦ τὰ
 πάντα κτίσαντος Θεοῦ, καὶ αὐτὸν ἐκ Παρθένου γεγενῆσθαι καὶ Πνεύ-
 5 ματος συνομολογεῖ, κατὰ τὴν τῶν Εὐαγγελίων Φωνήν, ὃν μετὰ τὸ
 πάθος ἐγεγρήντα ἐν σώματι πεφηνέναι τοῖς μαθηταῖς, καὶ ἀνερχό-
 μενον εἰς τοὺς οὐρανοὺς, ἐν τῷ ἡλίῳ τὸ σῶμα καταλελοιπέναι, αὐ-
 τὸν δὲ πρὸς τὸν Πατέρα πεπορευῆσθαι. Μαρτυρία δὲ χρῆται νομίζων
 ὑπὸ τοῦ ῥητοῦ συνηγορεῖσθαι οὐπὲρ ὁ ψαλμῳδὸς Δαβὶδ λέγει· « Ἐν
 10 « τῷ ἡλίῳ ἔθετο τὸ σκηνῶμα αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ὡς νυμφίος ἐκπο-
 « ρευόμενος ἐκ πασίου αὐτοῦ, ἀγαλλιάσεται ὡς γίγας δραμεῖν ὁδόν. »
 Ταῦτα μὲν οὖν καὶ Ἑρμογένης ἐπεχειρεῖ.

ε'. Περὶ τῶν Τεσσαρεσκαίδεκατιτῶν.

18. Ἐτέροι δέ τινες φιλόνηκοι τὴν φύσιν, ἰδιῶται τὴν γυνῶσιν,

tiam universorum ait; quam quidem doctrinam quasi novam docet disci-
 pulos suos, nec reputat hanc eandem fabulam Socraticam esse et a Platone
 melius tractatam quam ab Hermogene. Christum confitetur filium esse Dei
 qui omnia condidit et ex Virgine natum et ex Spiritu Sancto, ut narrat Evan-
 gelium, quem etiam post mortem resurrexisse et in corpore apparuisse dis-
 cipulis suis, et mox ascendentem in cælum reliquisse in sole corpus suum,
 ipsum autem ad Patrem ivisse. Argumento autem utitur quo existimat opi-
 nionem suam firmare, nempe his verbis quæ David, Psalmorum auctor,
 profert: « In sole posuit tabernaculum suum et ipse tanquam sponsus pro-
 « cedens de thalamo suo exsultavit ut gigas ad currendam viam. » Hæc igi-
 tur machinatus est Hermogenes.

V. DE QUARTEDECIMANIS.

18. Alii contentiosi natura, imperiti scientia, pugnaciores indole, sta-

1. κενὸν cod. — 4. αὐτὸν] Mill. habet
 ὅτι et addit in notis: « ὅτι magna ex parte
 « exesum sed apparet hoc fuisse. » At co-
 dicem inspicienti mihi omnes litteræ eva-
 nidæ videntur præter unum τ quod in
 media lacuna apparet. — 5. μὲν ὁμολογεῖ

cod.; συνομολογεῖ Mill. — 6. πεφηνέναι
 cod. — 7. καταλελυπέναι cod. — 8. χρῆ-
 ται cod. Mill. — 9-11. Psalm. xviii, 6. —
 CAP. v, tit. De Quartadecimanis lege Euseb.
Hist. eccles. lib. V, c. xxii, xxv; B. *Epiph.*
Hær. l.; Theod. *Hær. fab.* lib. III, c. iv.

μαχιμώτεροι τὸν τρόπον, συνιστάνουσι δεῖν τὸ Πάσχα τῇ τεσσαρεσ-
 καιδεκάτῃ τοῦ πρώτου μηνὸς φυλάσσειν⁽²⁷⁵⁾ κατὰ τὴν τοῦ νόμου δια-
 ταγὴν, ἐν ᾗ ἂν ἡμέρα ἐμπέσῃ, ὑφορώμενοι τὸ γεγραμμένον ἐν νόμῳ,
 ἐπικατάρaton ἔσεσθαι τὸν μὴ φυλάξαντα οὕτως ὡς διαστέλλεται ·
 οὐ προσέχοντες ὅτι Ἰουδαίοις ἐνομοθετεῖτο τοῖς μέλλουσι τὸ ἀλη- 5
 θινὸν Πάσχα ἀναιρεῖν, τὸ εἰς ἔθνη χωρῆσαν, καὶ πίστει νοούμενον,
 οὐ γράμματι συντηρούμενον. Οἱ μὲν ταύτῃ προσέχοντες ἐντολῇ,
 οὐκ ἀφορῶσιν εἰς τὸ εἰρημένον ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου, ὅτι « διαμαρτύ-
 « ρομαι παντὶ περιτεμνομένῳ ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶ τοῦ πάντα τὸν νό-
 « μον ποιῆσαι. » Ἐν δὲ τοῖς ἑτέροις οὗτοι συμφωνοῦσι πρὸς πάντα 10
 τὰ τῇ Ἐκκλησίᾳ ὑπὸ τῶν ἀποστόλων παραδεδομένα.

ς'. Φρύγες.

19. Ἄλλοι δὲ καὶ αὐτοὶ αἰρετικώτεροι τὴν φύσιν, Φρύγες τὸ
 γένος, προληφθέντες ὑπὸ γυναικῶν ἠπάτηνται Πρισκίλλης τινὸς

tuunt necesse esse ut Pascha die quartadecima primi mensis servetur se-
 cundum constitutionem legis, quacumque die hebdomadis incidat, illud so-
 lum advertentes quod scriptum est in lege, illum maledictum fore qui non
 custodiet præcepta quo modo præceptum est. Non animadvertunt Judæis
 legem datam fuisse qui occisuri erant verum Pascha, quod nunc ad gentes
 latum est et fide concipitur, non littera servatur: qui quidem hoc unum
 mandatum attendentes non respiciunt quod dictum est ab apostolo: « Testi-
 « ficor omni homini circumcidenti se quoniam debitor est universæ legis fa-
 « ciendæ. » In cæteris assentientes profitentur ea quæ Ecclesiæ ab apostolis
 tradita sunt.

VI. PHRYGES.

19. Alii et isti magis ad errorem indole proni, Phryges gente, seducti
 et decepti sunt a mulieribus, Priscilla quadam et Maximilla nomine, quas

1. συνιστάνουσι cod. — 3. ὑφορούμενοι — CAP. VI. De Phrygibus lege Eus. *Hist.*
 cod. — νόμῳ ὡς cod. Mill.; ὡς e suo loco *eccl.* lib. IV, c. xxvii; lib. V, c. xvi, xviii;
 deturbatum post οὕτως erat referendum. B. Epiph. *Hær.* xlviii; Theod. *Hær. fab.*
 — 6. χωρῆσαν cod.; χωρῆσον susp. Mill. lib. III, c. 11; B. Aug. *Hær.* c. xxvi; Phi-
 — 7. νῦν τηρούμενον cod. Mill. Duncke- lastr. c. xlix. Hæretici isti dicti sunt Mon-
 rus. — 8 sqq. B. Pauli *Ep. ad Gal.* v, 3. tanistæ a Montano eorum duce, Phryges

- καὶ Μαξιμίλλης καλουμένων, ἃς προφήτιδας νομίζουσιν. Ἐν ταύταις τὸ Παράκλητον Πνεῦμα κεχωρηκέναι λέγοντες, καὶ τινὰ πρὸ αὐτῶν Μοντανὸν ὁμοίως δοξάζουσιν ὡς προφήτην· ὧν βίβλους ἀπειρους ἔχοντες πλανῶνται, μήτε τὰ ὑπ' αὐτῶν λελαλημένα λόγῳ κρί-
 5 ναντες, μήτε τοῖς κρῖναι δυναμένοις προσέχοντες, ἀλλ' ἀκρίτως τῇ πρὸς αὐτοὺς πίστει προσφέρονται, πλεῖόν τι δι' αὐτῶν φάσκοντες μεμαθηκέναι ἢ ἐκ νόμου καὶ προφητῶν καὶ τῶν Εὐαγγελίων. Ὑπὲρ δὲ ἀποστόλους καὶ πᾶν χάρισμα ταῦτα τὰ γύναια δοξάζουσιν, ὡς τολμᾶν πλεῖόν τι Χριστοῦ ἐν τούτοις λέγειν τινὰς αὐτῶν γεγεμέναι.
 10 Οὗτοι τὸν μὲν πατέρα τῶν ὄλων Θεὸν καὶ πάντων κτίσιν ὁμοίως τῇ Ἐκκλησίᾳ ὁμολογοῦσι, καὶ ὅσα τὸ Εὐαγγέλιον περὶ τοῦ Χριστοῦ μαρτυρεῖ· καινίζουσι δὲ νησιείας καὶ ἐορτὰς καὶ ξηροφαγίας⁽²⁷⁶⁾ καὶ ραφανοφαγίας, φάσκοντες ὑπὸ τῶν γυναιῶν δεδιδάχθαι. Τινὲς δὲ αὐτῶν τῇ τῶν Νοητιανῶν αἵρέσει συντιθέμενοι τὸν Πατέρα αὐ-
 15 τὸν εἶναι τὸν Υἱὸν λέγουσι, καὶ τοῦτον ὑπὸ γένεσιν καὶ πάθος καὶ θάνατον ἐληλυθέναι. Περὶ τούτων αὐθις λεπτομερέστερον ἐκθήσο-

prophetissas existimaverunt. In illis Spiritum Paracletum inhabitavisse dicunt et ante eas Montanum quemdam similiter glorificant veluti prophetam. Quorum libros infinitos legentes errant, nec ea quæ isti garriverunt ratione dijudicant, nec eos curant qui dijudicare possunt; sed inconsulte cæca fide ad eos efferuntur et plus seipsos didicisse aiunt ab istis quam ex lege et prophetis et Evangeliiis. Apostolis autem et omnibus spiritualibus donis hæc muliebria deliramenta præponunt, ita ut quidam eorum audeant dicere in istis aliquid majus quam in Christo fuisse. Confitentur quidem una cum Ecclesia patrem universorum Deum et omnium rerum artificem et quæcumque Evangelium de Christo testificatur. Nova vero instaurant jejunia et festa, novaque imponunt præcepta de comedendis siccis cibis et radicibus, dicuntque ea mulieres istas docuisse. Quidam eorum, hæreticis Noetianis assentientes, Patrem ipsum Filium esse dicunt, et eum, post nativitatem, passionem et mortem obivisse. Eorum doctrinam accuratius per singula rursus expo-

et Cataphryges a Phrygia, quam dogmatibus suis infestaverunt, Pepuziani a vico in Phrygia sic nuncupato, Priscilliani a Priscilla eorum prophetissa, et Quintil-

liani a Quintilla. — 6. Cod. post φάσκοντες habet ὡς quod delendum recte censet Millerus. — 12. τε cod. pro δὲ. Corrigit Millerus.

μαι· πολλοῖς γὰρ ἀφορμὴ κακῶν γεγένηται ἢ τούτων αἵρεσις. Ἰκανὰ μὲν οὖν καὶ τὰ περὶ τούτων εἰρημένα κρίνομεν, δι' ὀλίγων τὰ πολλὰ φλύαρα αὐτῶν βιβλία τε καὶ ἐπιχειρήματα πᾶσιν ἐπιδείξαντες ἀσθενῆ ὄντα καὶ μηδενὸς λόγου ἄξια, οἷς οὐ χρὴ προσέχειν τοὺς ὑγιαίνοντα νοῦν κεκτημένους.

5

ζ'. Ἐγκρατῖται.

20. Ἐτεροὶ δὲ ἑαυτοὺς ἀποκαλοῦντες Ἐγκρατίτας, τὰ μὲν περὶ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ ὁμοίως καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ ὁμολογοῦσι· περὶ δὲ πολιτείαν πεφουσιωμένοι ἀνασφρέφονται, ἑαυτοὺς διὰ βρωμάτων δοξάζειν νομίζοντες ἀπεχόμενοι ἐμφύχων, ὑδροποτοῦντες καὶ γαμεῖν κωλύοντες, καὶ τῷ λοιπῷ βίῳ καταξήρως προσέχοντες, μᾶλλον κυνικοὶ ἢ χριστιανοὶ οἱ τοιοῦτοι κρίνόμενοι, οὐ προσέχοντες τοῖς διὰ τοῦ ἀποστόλου Παύλου εἰς αὐτοὺς προειρημένοις, ὃς προφητεύων τὰ μέλλοντα ὑπὸ τινῶν μᾶτην καινίζεσθαι οὕτως ἔφη· « Τὸ

nam; namque hæc hæresis pluribus fuit principium malorum. Quæ de istis dicta sunt nobis sufficere videntur, quum breviter omnibus demonstraverimus nugaces esse multos eorum libros et infirma eorum ratiocinia et minimi pretii, quibusque studere eos non oportet qui sana mente pollent.

VII. ENCRATITÆ.

20. Alii, qui sibi nomen indiderunt Encratitas, de Deo et de Christo quæ tradita sunt ab Ecclesia una cum ea confitentur. Verum quod ad eorum rationem vitæ attinet, superbia elati conversantur. Etenim se victu glorificare existimant abstinentes animalibus, solam aquam bibentes, nubere ventantes, et in reliqua vita peraridam temperantiam exhibentes, magis cynici quam christiani perhibiti, non attendunt quæ prius dicta sunt ad ipsos ab apostolo Paulo, quum prænuntians futura dixit his verbis quosdam nova

4-5. τοῖς..... κεκτημένος cod. — B. Hieronymus, Theodoretus, plerique CAP. VII, tit. Hæc noster rursus videtur aliunde mutuatus male consarcinavisse. Ex Tatiano enim, de quo supra brevissimam mentionem facit, Encratitæ prognati erant, ut docent B. Irenæus, Eusebius, — 12-13. προφητεύον cod.

« δὲ Πνεῦμα ῥητῶς λέγει· ἐν ὑστέροις καιροῖς ἀποσλήσονται τινες
 « τῆς ὑγιαίνουσης διδασκαλίας, προσέχοντες πνεύμασι πλάνοις καὶ
 « διδασκαλίαις δαιμονίων, ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων, κεκαυτηρια-
 « σμένων τὴν ἰδίαν συνείδησιν, κωλύοντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι
 5 « βρωμάτων, ἃ ὁ Θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάληψιν μετὰ εὐχαριστίας
 « τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν, ὅτι πᾶν κτίσμα Θεοῦ
 « καλόν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον μετὰ εὐχαριστίας λαμβανόμενον.
 « Ἁγιάζεται ⁽²⁷⁷⁾ γὰρ διὰ λόγου Θεοῦ καὶ ἐντεύξεως. » Ἰκανὴ μὲν
 οὖν αὕτη ἡ Φωνὴ τοῦ μακαρίου Παύλου πρὸς ἔλεγχον τῶν οὕτως
 10 βιούντων καὶ σεμνυνομένων δικαίων εἰς τὸ δεῖξαι ὅτι καὶ τοῦτο αἵ-
 ρεσις. Εἰ δὲ καὶ ἕτεραί τινες αἵρέσεις ὠνομάζοντο Καϊνῶν, Ὀφι-
 τῶν ἢ Νοαχιτῶν καὶ ἐτέρων τοιούτων, οὐκ ἀναγκαῖον ἡγήμαί τὰ
 ὑπ' αὐτῶν λεγόμενα ἢ γινόμενα ἐκθέσθαι, ἵνα μὴ κἂν ἐν τούτῳ τι-
 νὰς αὐτοὺς ἢ λόγου ἀξίους ἡγῶνται. Ἄλλ' ἐπεὶ καὶ τὰ περὶ τούτων

ausuros esse : « Spiritus autem manifeste dicit : In novissimis temporibus
 « discedent quidam a sana disciplina, attendentes spiritibus erroris et doc-
 « trinis dæmoniorum, in hypocrisi loquentium mendacium, et cauteriatam
 « habentium suam conscientiam, prohibentium nubere, abstinere a cibis
 « quos Deus creavit percipiendos cum gratiarum actione fidelibus et iis qui
 « cognoverunt veritatem. Quia omnis creatura Dei bona est et nihil rejicien-
 « dum quod cum gratiarum actione percipitur : sanctificatur enim per ver-
 « bum Dei et orationem. » Hæc sufficit vox beati Pauli ad confutandum eos
 qui sic vivunt et sese ut justos glorificant, necnon ad demonstrandum disci-
 plinam eorum esse hæresim. Quod si aliæ nominentur hæreses, scilicet Caia-
 norum et Ophitarum et Noachitarum aliorumque similium, non necesse esse
 arbitrati sumus quæ dicta sunt ab eis vel facta exponere, ne sese existiment
 aliquid refutationis dignos. Sed quum de omnibus istis hæreticis hæc suffi-

1. ὅτι ἐν B. Paulus. — 1 sqq. B. Pauli
I epist. ad Tim. iv, 1-5. — 2. Pro διδα-
 σκαλίας legitur *πίστεως* in epist. — 9.
προσελλέγχον cod. — 11. ὠνομάζοντο
 cod. — 11-12. Ὀφίτων. Hic rursus diju-
 dicare promptum est qua ratione noster
 compilationem hanc texuerit. Qui de
 Naassenis fusius disseruit, nunc de Ophia-

nis nullum verbum se dicturum declarat
 quum eosdem fuisse Naassenos et Ophi-
 tas constet. Naas hebraice significat *ser-
 pentem*, et ὄφις, unde ophitæ, eundem
 sensum græce habet. — 12. *Νοχαιτῶν*
 cod. — 13. ἐν delendum. — 14. αὐτοὺς
 et ἡγίωμα cod.; ἡγῶνται Mill.; *τινὸς...*
 ἡγῶμαι Sauppis; *τινὲς.... αὐτοὺς....*

αὐτάρκη δοκεῖ εἶναι, παρέλθωμεν ἐπὶ τὴν πᾶσι τῶν κακῶν αἰτίαν αἵρεσιν Νοητιανῶν, τὴν τε ῥίζαν αὐτῆς ἀναπύξαντες, καὶ τὸν ἐνδομυχοῦντα ἰὸν φανερὸν ἐλέγξαντες, παύσωμεν τῆς τοιαύτης πλάνης τοὺς ἀπαγομένους ὑπὸ πνεύματος βιαίου, δίκην χειμάρρου.

cere videantur, transeamus ad hæresim Noetianorum, multis quidem causam malorum, ac, postquam originem ejus explicaverimus, manifestoque monstraverimus venenum quod intus celatum continet, revocabimus ab hoc errore eos qui abducti sunt a violento spiritu, veluti torrente.

ἡγῶνται Bunsenius. (*Hipp. and his age*, (p. 436, l. 6). Vel forsan ἐνδον ὄντα ἰόν. 2^a edit. t. I, p. 385, not.) — 2-3. ἐνδύοντα οἰοῦναι cod. Lege ἐνδομυχοῦντα ἰόν. Conf. infra, ἐνδομυχοῦντα αὐτῶ ἰόν. — 4. ἐπαγομένους cod. Duncker.; ἀπαγομένους Miller. — χειμάρρου cod.

(278) BIBΛION Θ'.

1. Τάδε ἔνεσιν ἐν τῇ ἐννάτῃ τοῦ κατὰ πασῶν αἱρέσεων Ἐλέγχου.
 2. Τίς ἡ Νοητοῦ βλάσφημος ἀφροσύνη, καὶ ὅτι δόγμασιν Ἡρα-
 κλείτου τοῦ Σκοτεινοῦ προσέσχευ, οὐ τοῖς Χριστοῦ.
 3. Καὶ πῶς Κάλλισιος, μίξας τὴν Κλεομένους μαθητοῦ Νοητοῦ
 5 καὶ Θεοδότου αἵρεσιν, ἐτέραν καινότεραν αἵρεσιν συνέσκησε, καὶ
 τίς ὁ τούτου βίος.
 4. Τίς ἡ καινὴ ἐπιδημία τοῦ ξένου δαίμονος Ἡλχασαὶ καὶ ὅτι
 σκέπη τῶν ἰδίων σφαλμάτων τὸ δοκεῖν προσέχειν νόμῳ, τῷ δὲ ὄντι
 γνωστικοῖς δόγμασιν ἢ καὶ ἀστρολογικοῖς καὶ μαγείαις πρόσκειται.
 10 5. Τίνα Ἰουδαίους ἔθη, καὶ πόσαι τούτων διαφοραί.
 6. Πολλοῦ τοίνυν τοῦ περὶ πασῶν αἱρέσεων γενομένου ἡμῶν
 ἀγῶνος, μηθέν τι ἀνεξέλεγκτον καταλιποῦσι, περιλείπεται νῦν ὁ

LIBER IX.

1. Hæc insunt in nono omnium hæresium Refutationis libro.
 2. Quæ fuerit Noeti maledica dementia et quomodo obscuri Heracliti placitis adhæserit, non Christi dogmatibus.
 3. Et quomodo Callistus, commixta Cleomenis, discipuli Noeti, hæresi et Theodoti, aliam recentiorem hæresim constituerit, et qualis fuerit ejus vita.
 4. Quinam fuerit recens adventus peregrini cujusdam dæmonis Elchasai, et quomodo tegat suos proprios errores fingens se legi mosaicæ animum adhibere, dum reipsa gnosticis dogmatibus vel astrologicis et magicis incumbit.
 5. Quæ fuerint Judæorum instituta et quot apud eos sectæ.
 6. Magnum igitur adversus omnes hæreses certamen certavimus, nullamque non refutatam reliquimus; nunc restat ut maximum certamen ineamus.

. Ἐλέγχου cod. — 7. καινή cod. Mill. — 8. Forsitan legendum σκέπη... τῷ δοκεῖν προσέχει. — 8. τῷ δέοντι cod. Mill. — 9. καὶ γνωστικοῖς... πρόσκειται conj. Mill. — μαγίαις cod. — 10. Τίνα τὰ cod. Ἰουδαίων susp. Mill. sive τὰ delendum censet.; τὰ παρὰ susp.

Saupp. — 11. De sequentibus §§ 6-12, conf. Bunsen. (*Anal. ante-Nicena* t. I, p. 363 sqq.) et Christ. Wordsw. (*S. Hipp. and the church of Rome*, p. 224-274) qui ea recensuerunt. — πολλοὶ τοίνυν cod. — 12. μηθέν τε cod. Mill.; μηθέν δὲ Buns.; μηθέν τι Ræper.

μέγιστος ἀγών, ἐκδιηγῆσασθαι καὶ διελέγξαι⁽²⁷⁹⁾ τὰς ἐφ' ἡμῖν ἐπανάσας αἵρέσεις, δι' ὧν τινὲς ἀμαθεῖς καὶ τολμηροὶ διασκεδαννύειν ἐπεχείρησαν τὴν Ἐκκλησίαν, μέγιστον τάραχον κατὰ πάντα τὸν κόσμον ἐν πᾶσι τοῖς πιστοῖς ἐμβάλλοντες. Δοκεῖ γὰρ ἐπὶ τὴν ἀρχηγὸν τῶν κακῶν γενομένην γνώμην ὀρμήσαντας διελέγξαι τίνες αἱ ταύτης ἀρχαί, ὅπως εὐγνωστοὶ αἱ ἐκφυάδες αὐτῆς ἅπασιν γενόμεναι καταφρονηθῶσι.

α'. Περὶ Νοητοῦ.

7. Γεγένηται τις ὀνόματι Νοητός, τῷ γένει Σμυρναῖος. Οὗτος εἰσηγήσατο αἵρεσιν ἐκ τῶν Ἡρακλείτου δογμάτων, οὓς διάκονος καὶ μαθητῆς γίνεται Ἐπίγονός τις τοῦνομα, ὃς τῇ Ῥώμῃ ἐπιδημήσας ἐπέσπειρε τὴν ἄθεον γνώμην. Ὁ μαθητεύσας Κλεομένης, καὶ βίῳ καὶ τρόπῳ ἀλλότριος τῆς Ἐκκλησίας, ἐκράτυνε τὸ δόγμα, κατ' ἐκεῖνο καιροῦ Ζεφυρίνου διέπειν νομιζοντος τὴν Ἐκκλησίαν, ἀνδρὸς

Oportet et explicare et confutare hæreses quæ nostris temporibus innotuerunt, et quibus indocti et audaces quidam homines disturbare ausi sunt Ecclesiam, maximumque tumultum per universum orbem in omnium fidelium mentes injecerunt. Videtur nobis igitur doctrinam eam, quæ malorum prima causa fuit, aggredi, et demonstrare quæ fuerint ejus principia, quo dogmata inde exorta penitus noscantur contemnanturque ab omnibus.

I. DE NOETO.

7. Exstitit vir quidam nomine Noetus, Smyrnæ natus, qui ex Heracliti placitis suam hæresim conflavit; illi fuit diaconus simul et discipulus Epigonus quidam qui, quum Romam ivisset, impias ibi doctrinas profudit. Quas auditor ejus Cleomenes, ab Ecclesia moribus et tota vita alienissimus, etiam corroboravit. Id autem temporis, Zephyrinus, stolidus vir atque rapax,

2. διασκεδανοίην cod. — 4. ἐν videtur delendum, quod suspicor natum esse ex finalibus litteris vocis κόσμον. — πᾶσι (parvo ο posito super ι) πιστοῖς cod. — ἐπεὶ Bunsenius. — CAP. 1, l. 8 sqq. De Noeto lege B. Hipp. op. p. 235 sqq. (edit. Fabric. 1716); Theod. Fab. hæ. III, 111; B. Epiph. Hæ. LVII; Philastr. Hæret. LV.

De Epigono et Cleomene unus Theodoretus mentionem fecit, qui videtur etiam a nostro sua deprompsisse; ait enim: ὁ δὲ Νοητὸς Σμυρναῖος μὲν ἦν τὸ γένος· ἀνευῶσατο δὲ τὴν αἵρεσιν ἣν Ἐπίγονος μὲν τις οὕτω καλούμενος ἀπεκύησε πρώτος, Κλεομένης δὲ παραλαβὼν ἐβεβαίωσε. — 10. τῇ Ῥώμῃ cod.

ιδιώτου καὶ αἰσχροκερδοῦς · [ὅς] τῷ κέρδει προσφερομένῳ πειθόμενος, συνεχώρει τοῖς προσιούσι τῷ Κλεομένει μαθητεῦσθαι, καὶ αὐτὸς ὑποσυρόμενος τῷ χρόνῳ ἐπὶ τὰ αὐτὰ ὄρμητο, συμβούλου καὶ συναγωνιστοῦ τῶν κακῶν ὄντος αὐτῷ Καλλίστου, οὗ τὸν βίον καὶ
 5 τὴν ἐφευρεθεῖσαν αἵρεσιν μετ' οὐ πολὺ ἐκθήσομαι. Τούτων κατὰ διαδοχὴν διέμευε τὸ διδασκαλεῖον κρατυνόμενον καὶ ἐπαῦξον διὰ τὸ συναίρεσθαι αὐτοῖς τὸν Ζεφυρίνον καὶ τὸν Καλλίστον, καίτοι ἡμῶν μηδέποτε συγχωρησάντων, ἀλλὰ πλεισιάκις ἀντικαθεστώτων πρὸς αὐτοὺς, καὶ διελεγξάντων, καὶ ἄκοντας βιασαμένων τὴν ἀλήθειαν
 10 ὁμολογεῖν · οἱ πρὸς μὲν ὄραν αἰδούμενοι, καὶ ὑπὸ τῆς ἀληθείας συναγόμενοι ὁμολόγουν, μετ' οὐ πολὺ δὲ ἐπὶ τὸν αὐτὸν βόρβορον ἀνεκυλίοντο.

8. ⁽²⁸⁰⁾ Ἄλλ' ἐπεὶ τῆς γενεαλογίας αὐτῶν τὴν διαδοχὴν ἐπεδείξαμεν, δοκεῖ λοιπὸν καὶ τῶν δογμάτων τὴν κακοδιδασκαλίαν ἐκθέσθαι, πρότερον τὰ Ἡρακλείτῳ τῷ Σκοτεινῷ δόξαντα παραθεμένους,
 15 ἔπειτα καὶ τὰ τούτων μέρη Ἡρακλείτεια ὄντα φανερώσαι, ἃ τυχὸν

Ecclesiam gubernare sibi videbatur. Qui oblato lucro corruptus, petentibus licentiam dabat ut Cleomenem audirent; ipseque eadem placita, lapsa aliquo tempore, prosecutus est, una cum suasore et conscio scelerum Callisto, cujus vitam et detectam hæresim mox exponemus. Per horum successionem schola perstitit, imo fulta est atque aucta, quum faverent illis Zephyrinus atque Callistus. Nos autem nunquam comprobavimus; sæpissime vero iis adversati sumus, impugnavimus eos, invitosque coegimus veritatem confiteri. Illi ad tempus erubescabant, et vi veritatis coacti confitebantur; at post paulo in idem lutum sese iterum volutabant.

8. Quoniam autem stirpis istius hæreticorum genealogiam monstravimus, superest ut pravam eorum placitorum institutionem exponamus, Heracliti Tenebrosi primum placitis explicatis, atque dein necesse est ostenda-

1. [ὅς] add. Miller.; οἱ Bunsen. — 2. Κλεομένη cod. — 3. ὄρμητο Wordsw. — συμβόλου in cod. prima manus. — 4. συναγωνιστοῦ Bunsen. — 7. συναίρεισθαι cod. Mill. corr. Wordsw. — 8. ἀντικαθεστώτων cod. — 9. διελεγξάντων cod. — 11-12. Videtur alludere his B. Petri verbis: ὅς λουσαμένη εἰς κυλισμὸν βορβόρου. (II epist. 11, 22.) — 15. παραθεμένους Buns. — 16. ἐπεὶ καὶ τὰ cod. corr. Mill. — τυχόντες cod. Mill. Buns. Dunck. Lege τυχόν.

οἱ νῦν προσλάται τῆς αἵρέσεως οὐκ ἴσασιν ὄντα τοῦ Σκοτεινοῦ, νομίζοντες εἶναι Χριστοῦ· οἷς εἰ ἐνέτυχον, καὶ οὕτω δυσωπηθέντες παύσονται τῆς ἀθέου δυσφημίας. Ἀλλ' εἰ καὶ πρότερον ἔκκειται ὑφ' ἡμῶν ἐν τοῖς Φιλοσοφουμένοις ἡ δόξα Ἡρακλείτου, ἀλλὰ γε δοκεῖ 5 προσαναπαραχθῆναι καὶ νῦν, ὅπως διὰ τοῦ ἐγγίονος ἐλέγχου Φανε- ρῶς διδαχθῶσιν οἱ τούτου νομίζοντες Χριστοῦ εἶναι μαθητάς, οὐκ ὄντας, ἀλλὰ τοῦ Σκοτεινοῦ.

9. Ἡράκλειτος μὲν οὖν φησὶν [ἐν] εἶναι τὸ πᾶν, διαιρετόν, ἀδιαί- ρετον, γενητόν, ἀγένητον, Φνητόν, ἀθάνατον, λόγον αἰῶνα, πα- τέρα υἱόν, Θεὸν δίκαιον. «Οὐκ ἐμοῦ, ἀλλὰ τοῦ λόγου ἀκούσαντας 10 «ὁμολογέειν σοφὸν ἐστὶν ἐν πάντα εἶναι,» ὁ Ἡράκλειτος φησί, καὶ ὅτι τοῦτο οὐκ ἴσασι πάντες οὐδὲ ὁμολογοῦσιν, ἐπιμέμφεται ὡδέ πως· «Οὐ ξυνίασιν ὅπως διαφερόμενον ἐαυτῶ ὁμολογέει· παλίν-

mus partes ad Heraclitum referendas quæ quidem, qui nunc huic hæresi præsent, nesciunt fortasse Tenebrosi esse, putant autem esse Christi. Hæc si legerint, forsan erubescerent impiis sermonibus absistent. Etsi autem prius in Philosophumenis doctrina Heracliti exposita est, videtur tamen hanc etiam nunc repetere, ut per propinquius (utpote juxta positorum) examen illi qui se Christi sectatores esse arbitrantur, se non Christi, sed Tenebrosi discipulos esse plane discant.

9. Asserit igitur Heraclitus unum esse omnia, divisibilia et indivisibilia, creata et increata, mortalia et immortalia, rationem æternitatem, patrem filium, Deum justitiam. «Expedit, ait Heraclitus, audientes non memetipsum, «sed rationem, confiteri omnia unum esse.» Quod autem omnes illud neque norunt neque confitentur, his verbis eos increpat: «Non valent intelligere «quomodo quæ sunt contraria sibi consentiant; est inversa quidem harmo-

1. εἴσασιν cod. — 3. παύσαιντό τι conj. Wordsw. — 4. Φιλοσοφουμένους cod. Cf. lib. I, c. iv. — 5. πρὸς ἀνπαραχθῆναι cod.; προσαντιπαραταχθῆναι? Dunck. — ἀγγίονος ἐλέγχου cod. — 8. [ἐν] restituendum. Vide sqq.: ἐν πάντα εἰδέναι. Conf. etiam hæc Heracliti verba apud Stobæum: Ἐκ πάντων ἐν καὶ ἐξ ἐνὸς πάντα. (Ecllog. Phys. I, κλιι.) — 8 sqq. Conf. J. Bernaysii Epist. crit. ad Buns. (Anal.

ante-Nic. t. III, p. 331 sqq.), et ejusdem Neue Bruchstücke des Heraklit von Ephesus, in Rhein. Mus. für Phil. Neue Folge, 9ter Jahrgang, 1853, p. 241 sqq. — 10. λόγου Bern. Buns.; δόγματος cod. Mill. — 11. ὁμολογέειν Bern.; ὁμολογεῖν cod. Mill. Conf. sqq. — ἐν cod. — εἰδέναι cod.; εἶναι Millerus. — 12. εἴσασιν cod. corr. Mill. — 13. ὁμολογέειν cod. corr. Miller. — 13 et p. 428, l. 1. παλίντονος conj.

« τροπος ἀρμονίῃ ὅπως περ τόξου καὶ λύρης. » Ὅτι δὲ λόγος ἐστὶν
 αἰεὶ τὸ πᾶν καὶ διὰ παντὸς ὄν, οὕτως λέγει· « Τοῦ δὲ λόγου τοῦδε
 « ἐόντος αἰεὶ ἀξύνετοι γίνονται ἄνθρωποι, καὶ πρόσθεν ἢ ἀκοῦσαι
 « καὶ ἀκούσαντες τὸ πρῶτον· γινομένων γὰρ πάντων κατὰ τὸν
 5 « λόγον τόνδε ἀπείροισιν ⁽²⁸¹⁾ εἰκόσασιν πειρεώμενοι καὶ ἐπέων καὶ
 « ἔργων τοιοιούτων ὅκοια ἐγὼ διηγέυμαι, διαιρέων κατὰ φύσιν καὶ
 « φράζων ὅπως ἔχει. » Ὅτι δὲ ἐστὶ παῖς τὸ πᾶν καὶ δι' αἰῶνος αἰώ-
 νιος βασιλεὺς τῶν ὄλων οὕτως λέγει· « Αἰὼν παῖς ἐστὶ παίζων,
 « πετλεύων· παιδὸς ἢ βασιλητῆ. » Ὅτι δὲ ἐστὶν ὁ πατήρ πάντων
 10 τῶν γεγυότων γενητός ἀγένητος, κτίσις δημιουργός, ἐκείνου λέ-
 γοντος ἀκούωμεν· « Πόλεμος πάντων μὲν πατήρ ἐστὶ, πάντων δὲ

« nia, quasi arcus atque lyrae. » Sic autem affirmat rationem semper et uni-
 versum esse et per omnia diffundi : « Semper existentem hanc rationem
 « homines non intelligunt, vel priusquam audierunt, vel quum primum au-
 « diverunt. Etenim quamvis omnia secundum eam rationem facta fuerint,
 « illam ignorare videntur, quanquam experti verborum et operum istorum
 « quæ nunc attingo, ex suapte natura singula discernens et ostendens verbis
 « qualiter se habeant. » Puerum autem universum esse et per omnia sæcula
 æternum esse regem omnium his asserit verbis : « Æternitas puer est ludens,
 « tesseras jaciens, regnum est pueri. » Audiamus eum dicentem patrem creatu-
 rum rerum omnium creatum et increatum conditoremque esse et creaturam :

Miller. ex his Plut. (*De Iside et Osiride*
 p. 369, A) : Παλίντονος γὰρ ἀρμονίῃ
 κόσμου ὡς περ λύρης καὶ τόξου, καθ' Ἡρά-
 κλειτον. Leguntur etiam hæc Heracliti
 verba apud Stob. l. 1. : Τὴν τῶν ὄλων σύ-
 σλασιν διὰ τῆς τῶν ἐναντιωτάτων κρᾶσεως
 ἀρχῶν μία διεκόσμησεν ἀρμονία. Conf.
 Schleiermach. *De Heraclito*, in *Mus. Antiq.*
Stud. t. I, p. 408. — 2-3. τοῦδε ἐόντος]
 τοῦ δέοντος cod. Miller. Cum his et sqq.
 conf. Arist. *Rhet.* lib. III, c. v, et Sext.
Emp. Adv. Math. lib. VII, ubi tota hæc
 sententia exscripta est. — 3. ξετοὶ cod.
 pro ἀξύνετοι. — 4. ἀκούσαντας cod. —
 γινόμενον cod. — 5. ἀπείροισιν Bernays.

Buns.; ἀπειροὶ εἰσὶν cod. Mill. Cf. Clem.
 Alex. *Strom.* V, 718, edit. Potter. ubi
 eadem leguntur, at κωφοῖς εἰκόσασιν pro
 ἀπείροισιν εἰκόσασιν. — πειρώμενοι cod. Mil-
 ler. Dunck. — 6. ὅποια cod. — διηγεν-
 μαι, διερῶων cod. — 7. ὅπως cod. —
 8-9. Cf. Lucian. in *Vit. Auct.* ubi Hera-
 clitus interroganti quidnam esset Ævum
 respondet : παῖς παίζων, πεσσεύων. Cf.
 etiam Bern. in *Rhen. Mus.* VII, p. 108 sqq.
 — 9. Post ἐστὶν Mill. addit ὁ πόλεμος.
 — 10. γενητῶν cod. Mill. pro γενητός.
 Cf. Bern. *Ep. crit.* (*Anal. ante-Nic.* t. III,
 p. 333.) — 11. ἀκούωμεν cod.

« βασιλεύς, καὶ τοὺς μὲν Θεοὺς ἔδειξε, τοὺς δὲ ἀνθρώπους τοὺς
 « μὲν δούλους ἐποίησε τοὺς δὲ ἐλευθέρους. » Ὅτι δὲ ἐστὶν « ... ἀρ-
 « μονίη ὅπως περ τόξου καὶ λύρης. . . . » Ὅτι δὲ ἐστὶν [κρείττων]
 ἀφανὴς ὁ ἀόρατος ἄγνωστος ἀνθρώποις ἐν τούτοις λέγει· « Ἄρμονίη
 « ἀφανὴς φανερῆς κρείττων. » Ἐπαινεῖ [δὲ] καὶ προθαυμάζει πρὸ 5
 τοῦ γινωσκομένου τὸ ἄγνωστον αὐτοῦ καὶ ἀόρατον τῆς δυνάμεως.
 Ὅτι δὲ ἐστὶν ὁρατὸς ἀνθρώποις καὶ οὐκ ἀνεξεύρετος, ἐν τούτοις
 λέγει· « Ὅσων ὄψις, ἀκοή, μάθησις, ταῦτα ἐγὼ προτιμέω, » φησί,
 τουτέστι τὰ ὁρατὰ τῶν ἀοράτων. Ἀπὸ τῶν τοιούτων [τὸν] αὐτοῦ
 λόγον κατανοεῖν ῥάδιον· ἐξηπάτηνται, φησὶν, οἱ ἄνθρωποι πρὸς 10
 τὴν γνῶσιν τῶν φανερῶν παραπλησίως Ὀμήρω, ὃς ἐγένετο τῶν
 Ἑλλήνων σοφώτερος πάντων. Ἐκεῖνόν τε γὰρ παῖδες φθειῖρας κα-
 τακτείνοντες ἐξηπάτησαν εἰπόντες· Ὅσα εἶδομεν καὶ κατελάβομεν,

« Duellum est pater omnium, omnium rex; deos alios ostendit, alios homi-
 « nes, hos quidem servos, illos autem liberos effecit. . . » Esse quoque har-
 moniam quasi arcus atque lyrae. . . et quod melior sit obscura, invisibilis,
 hominibus ignota, hisce expromit verbis: « Harmonia invisibilis quam visi-
 « bilis potior est. » Prædicat et demiratur potius in ejus potentia quod igno-
 tum et invisibile est quam illud quod visibile est et innotescit. Eam autem
 asserit isto modo visibilem esse hominibus nec eos quærentes fallere: « Quæ-
 « cumque visus, auditus, intellectus capere possunt, ea aliis, ait, antefero, »
 id est invisibilibus visibilia antefero. Ex talibus dictis facile est sensum He-
 racleiti intelligere. Homines, ait, quoad ad rerum cognitionem decipiuntur
 instar Homeri, qui fuit Græcis cæteris sapientior. Hunc enim pueri, quum
 pediculos necavissent, his verbis deceperunt: « Quæ vidimus et comprehen-

1. ἀνέδειξε conj. Ræper. De hoc loco
 conf. Schleierm. l. 1.; Bern. *Rhen. Mus.*
 IX, p. 258. — 2. Post ἐστὶν forsitan le-
 gendum κόσμου ut apud Plut. *De Iside*
et Osiride l. 1. Eorum quæ hic excide-
 runt sensum forsitan invenies in Hera-
 cliti fragmento quod servavit Stobæus
Eclog. phys. I, XLII. — 3. Post ἐστὶν vo-
 cula in cod. exesa. Restituend. κρείττων.
 Vide sqq. Cum his cf. Plutarch. *De Pro-*
creat. animæ sec. Timæum, c. xxvii. —

5. [δὲ] addidi. — 6. πρὸ τοῦ ἀόρατου
 τὸ ante ἀόρατον excidisse suspicor. — 7.
 κρείττων supplendum esse conjicio post
 ὁρατός. — 8. ἄν ἐξευρετός cod. — 9. Ὅσον
 cod. — 9. τὰ ὁρατὰ] Hic aliquid deesse
 susp. Buns. Bern. — 9-10. Ante Ἀπὸ ali-
 quid excidisse conj. Miller. Nihil prorsus
 excidit. At τὸν adde et lege λόγον; λό-
 γων cod. Mill. et cæteri. Id est quod infra
 legitur: ἐν ἰσῆ μοίρα τίθεται καὶ τιμᾶ τὰ
 ἐμφανῆ τοῖς ἀφανέσιν.

ταῦτα ἀπελίπομεν, ὅσα δὲ οὔτε εἶδομεν οὔτ' ἐλάβομεν, ταῦτα φέρομεν.

10. Οὕτως Ἡράκλειτος ἐν ἴσῃ μοίρᾳ τίθεται καὶ τιμᾶ τὰ ἐμφανῆ τοῖς ἀφανέσιν, ὡς ἐν τι τὸ ἐμφανὲς καὶ ⁽²⁸²⁾ τὸ ἀφανὲς ὁμολογουμένως
 5 ὑπάρχον. « Ἔσι γάρ, φησίν, ἀρμονίῃ ἀφανῆς φανερῆς κρείττων. » Καὶ « ὅσων ὄψις, ἀκοή, μάθησις (τουτέσι τὰ ὄργανα), ταῦτα, « φησίν, ἐγὼ προτιμέω, » οὐ τὰ ἀφανῆ προτιμήσας. Τοιγαροῦν οὐδὲ σκότος οὐδὲ φῶς, οὐδὲ πονηρὸν οὐδὲ ἀγαθὸν ἕτερον φησὶν εἶναι ὁ Ἡράκλειτος, ἀλλὰ ἐν καὶ τὸ αὐτό. Ἐπιτιμᾶ γοῦν Ἡσιόδῳ ὅτι ἡμέ-
 10 ραν καὶ νύκτα [οὐκ] οἶδεν. Ἡμέρα γάρ, φησί, καὶ νύξ ἔστιν ἐν, λέγων ὡδέ πως· « Διδάσκαλος δὲ πλείστων Ἡσιόδος· τοῦτον ἐπίστανται « πλεῖστα εἶδέναι, ὅσιν ἡμέρην καὶ εὐφρόνην οὐκ ἐγίνωσκεν. Ἔσι « γὰρ ἐν. » Καὶ ἀγαθὸν καὶ κακόν· « Οἱ γοῦν ἰατροί, φησὶν ὁ Ἡρά- κλειτος, τέμνοντες, καίοντες, πάντῃ βασανίζοντες κακῶς τοὺς ἀρ-
 15 ῥωστοῦντας, ἐπαιτέονται μηδὲν ἄξιον μισθὸν λαμβάνειν παρὰ τῶν

« dimus, hæc amisimus; quæ autem neque vidimus neque prensavimus, « illa gestamus. »

10. Sic Heraclitus visibilia et invisibilia in eodem loco et honore ponit, quasi quod visibile est et quod invisibile manifesto unum essent. « Est enim, « ait, harmonia invisibilis potior quam visibilis. » Et istud : « Quæcumque vi- « sus, auditus, intellectus (id est organa), capere possunt, ego aliis antefero, » invisibilia jam non potiora existimans. Itaque Heraclitus asserit nec tenebras neque lucem, nec bonum neque malum, diversa esse, sed unum et idem esse. Hesiodum igitur vituperat quod diem et noctem non noverit. « Dies, « ait, et nox unum sunt, » atque tali modo loquitur : « Plurima Hesiodus « edocuit : plurima eum novisse persuasum habent, qui neque diem per- « novit neque noctem; unum est enim. » Et bonum atque malum : « Medici « enim, ait Heraclitus, amputantes, urentes, omni modo invalidos male tor- « quentes, conqueruntur quod dignum mercede nihil accipiant, talia in ægros

1. ἀπολείπομεν cod. Mill. Dunck. Lege ἀπελίπομεν. — 5. Τίς γάρ cod. pro Ἔσι γάρ corr. Mill.; Τί γάρ Bern. Bunsen. — ἀρμονία ἢ cod. corr. Mill. — 6. ὅσον cod. — 7. Post προτιμήσας interrogationis signum apud Bern. et Buns. — 10. [οὐκ]

restituend. Cf. infra, l. 12, οὐκ ἐγίνωσκεν. — 12. εὐφροσύνην cod. — 12-13. Ἔσι γάρ ἐν καὶ ἀγαθὸν καὶ κακόν cod. Miller. corr. Bern. — 15. ἐπαιτιῶνται cod. Mill. corr. Bern. — ἄξιον μισθῶν cod. Miller.; ἄξιον μισθὸν Wordsw.; ἄξιοι μισθῶν Bern.

ἀρρώστων, ταῦτα ἐργαζόμενοι τὰ ἀγαθὰ [κατὰ] τὰς νόσους. «Καὶ
 «εὐθὺ δέ, φησί, καὶ σίρεβλόν, τὸ αὐτὸ ἐστὶ. Γναφέων, φησὶν, ὁδὸς
 «εὐθεῖα καὶ σκολιή· ἡ τοῦ ὄργάνου τοῦ καλουμένου κοχλίου ἐν τῷ
 «γναφείῳ περιστροφή εὐθεῖα καὶ σκολιή· ἄνω γὰρ ὁμοῦ καὶ κύκλῳ
 «περιέρχεται· μία ἐστὶ, φησί, καὶ ἡ αὐτή.» Καὶ τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω 5
 ἐν ἐστὶ καὶ τὸ αὐτό· «ὁδὸς ἄνω κάτω, μίῃ καὶ αὐτῇ.» Καὶ τὸ μιαιρόν
 φησι καὶ τὸ καθαρὸν ἐν καὶ ταυτὸν εἶναι, καὶ τὸ πῶτιμον καὶ τὸ
 ἄποτον ἐν καὶ ταυτὸν εἶναι· «Θάλασσα, φησὶν, ὕδωρ καθαρῶτατον
 «καὶ μιαιρῶτατον, ἰχθῦσι μὲν πῶτιμον καὶ σωτήριον, ἀνθρώποις δὲ
 «ἄποτον καὶ ὀλέθριον.» Λέγει δὲ ὁμολογουμένως τὸ ἀθάνατον εἶναι 10
 θνητὸν καὶ τὸ θνητὸν ἀθάνατον διὰ τῶν τοιούτων λόγων· «Ἀθά-
 «νατοι θνητοί, θνητοὶ ἀθάνατοι, ζῶντες τὸν ἐκείνων θάνατον,
 «τὸν δὲ ἐκείνων βίον τεθνεῶτες.» Λέγει δὲ ⁽²⁸³⁾ καὶ σαρκὸς ἀνάστα-
 σιν ταύτης φανερᾶς ἐν ἧ γεγενημέθῃ. Καὶ τὸν Θεὸν οἶδε ταύτης τῆς

«quasi bona conferentes.» Rectum, adjicit, et curvum idem sunt. «Fullo-
 «num, ait, via recta est simul et curva : itemque instrumenti quam cochleam
 «vocant revolutio recta simul est et curva : assurgit enim simul et circumdu-
 «citur; una est, ait, et eadem;» et, adjicit, sursum atque deorsum unum
 esse et idem, et via modo altior modo depressior una et eadem est : item
 quod purum est et quod impurum, quod potabile est et quod non potabile,
 unum et idem esse affirmat. «Maris, ait, unda purissima est et sordidis-
 «sima, piscibus quidem potulenta et salubris, hominibus vero impotabilis
 «et noxia.» Quod etiam immortale est mortale esse et quod mortale est im-
 mortale esse per istiusmodi verba confirmat : «Immortales mortales sunt,
 «mortalesque sunt immortales, quando vitam alii morte sumant, alii vero
 «vita mortem.» Annuntiat quoque resurrectionem carnis hujus visibilis in
 qua nati sumus, et novit Deum futurum esse resurrectionis hujus auctorem,

1. καὶ cod. pro κατὰ... τὰγαθὰ καὶ [τὰ
 κακὰ] susp. Saupp. — κατὰ corr. Wordsw.
 — 2 et 4. γναφέων cod. Mill.; γναφέων
 Bern. Dunck.; γναφείῳ cod. Mill.; γνα-
 φείῳ Bernays. Bunsen. — 5. περιέχεται
 cod. Miller.; περιέλλεται Bern. Bunsen.;
 περιέρχεται Ræper. Eadem mendam

supra notavimus. — 6. Hæc male inter-
 puncta apud Millerum, qui etiam addit
 καὶ post ὁδὸς ἄνω. — μία cod. Miller.; μίῃ
 Bern. Cf. Diog. Laert. IX, viii, qui He-
 raclitum ait omnia mutatione fieri do-
 cuisse, et vocavisse hanc μεταβολὴν ὁδὸν
 ἄνω καὶ κάτω.

ἀνασίτσεως αἴτιον οὕτως λέγων· « Ἐνθαδε ἔοντας ἐπανίστασθαι καὶ
 « φύλακας γίνεσθαι ἐγερτὶ ζώντων καὶ νεκρῶν. » Λέγει δὲ καὶ τοῦ
 κόσμου κρίσιν καὶ πάντων τῶν ἐν αὐτῷ διὰ πυρὸς γίνεσθαι, λέγων
 οὕτως· « Τὰ δὲ πάντα οἰακίζει κεραυνός, » τουτέστι κατευθύνει·
 5 κεραυνὸν τὸ πῦρ λέγων τὸ αἰώνιον. Λέγει δὲ καὶ φρόνιμον τοῦτο
 εἶναι τὸ πῦρ καὶ τῆς διοικήσεως τῶν ὄλων αἴτιον· καλεῖ δὲ αὐτὸ
 χρησιμοσύνην καὶ κόρον. Χρησιμοσύνη δέ ἐστίν ἡ διακόσμησις κατ'
 αὐτόν, ἢ δὲ ἐκπύρωσις κόρος· « Πάντα γάρ, φησί, τὸ πῦρ ἐπελθὼν
 « κρινεῖ καὶ καταλήψεται. » Ἐν δὲ τούτῳ τῷ κεφαλαίῳ « πάντα
 10 « ὁμοῦ » τὸν ἴδιον νοῦν ἐξέθετο· ἅμα δὲ καὶ τὸν τῆς Νοητοῦ αἰρέ-
 σεως δι' ὀλίγων ἐπέδειξα οὐκ ὄντα Χριστοῦ, ἀλλὰ Ἡρακλείτου μα-
 θητῆν. Τὸν γὰρ ποιητὸν κόσμον αὐτὸν δημιουργὸν καὶ ποιητὴν
 ἑαυτοῦ γινόμενον οὕτω λέγει· « Ὁ Θεὸς ἡμέρη, εὐφρόνη, χειμῶν,
 « Θέρος, πόλεμος, εἰρήνη, κόρος, λιμός. » Τάναντία ἅπαντα· οὗτος
 15 ὁ νοῦς. « Ἀλλοιοῦται δὲ ὅκως περ ὁπόταν συμμιγῆ [Θύωμα] Θυώ-

his quidem verbis : « Eos qui hic sunt dabit surgere et vigilanter custodes
 « fieri viventium et mortuorum. » Nuntiat etiam mundi et omnium quæ sunt
 in eo iudicium per ignem fieri : quod his exprimit verbis : « Universa fulmen
 « gubernat, » id est corrigit ; nempe fulmen vocans ignem æternum ; adjicit
 autem ignem sapere et universi orbis ordinem constituisse ; hoc ab eo ino-
 pia simul et expletio nuncupatur. Inopia quidem secundum eum est mundi
 distributio, conflagratio autem expletio. « Ignis enim, ait, superveniens
 « erit iudex et consumptor omnium. » In hoc autem capitali verbo, « omnia
 « simul, » proprium animi sensum exhibuit ; hoc autem ipso paucis de-
 monstravi Noetianæ hæreseos sensum non Christi sed Heracliti esse disci-
 pulum. Creatum enim mundum sui ipsius demiurgum et conditorem fuisse
 ita declarat : « Deus est, ait, dies, nox, hyems, æstas, bellum, pax, ex-
 « pletio, esuries, » omnia inter se pugnancia. Hic est sensus : « Immuta-
 « tur vero, veluti quum thuribus thus commiscetur ; nuncupatur secundum

1. Ἐνθα δ' ἔοντι cod. ; Ἐνθαδε ἔοντας βεβιωκότων. — 6. καλεῖς cod. — 11. ἐπέ-
 Bern. ; ἐνθα Θεὸν δεῖ Saupp. — 2. φύλακα δεῖξε Bern. — 12. πρῶτον cod. Mill. pro
 Saupp. — ἐγερτὶ ζώντων Bern. Bunsen. ; ποιητὸν, corr. Bern. — 15. ὁπόταν cod.
 ἐγερτιζόντων cod. Mill. — 3. Cf. Clem. — [Θύωμα] add. Bern. Buns. ; συμμιγέα
 Alex. p. 235 (edit. Potter) : Οἶδεν Ἡρά- Θυώμα[τα διαφοροῖς ὀνόμα]σιν conj. R.
 κλειτος διὰ πυρὸς κάθαρσιν τῶν κακῶς Scottus.

«μασιν· [δ] ὀνομάζεται καθ' ἡδονὴν ἐκάστου. » Φανερόν δὲ πᾶσι τοὺς νοητοὺς Νοητοῦ διαδόχους καὶ τῆς αἰρέσεως προσλάτας, εἰ καὶ Ἡρακλείτου λέγοις ἂν αὐτοὺς μὴ γεγονέναι ἀκροατάς, ἀλλὰ γε τὰ Νοητῶ δόξαντα αἰρουμένους ἀναφανδόν, ταῦτα ὁμολογεῖν. Λέγουσι γὰρ οὕτως· ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν Θεὸν εἶναι πάντων δημιουργὸν καὶ 5 πατέρα, εὐδοκήσαντα δὲ πεφηνέναι τοῖς ἀρχῆθεν δικαίοις ὄντα ἀόρατον. Ὅτε μὲν γὰρ οὐχ ὁράται ἐστὶν ἀόρατος, [ὅτε δὲ ὁράται ὁρατός·] ἀχώρητος δὲ ὅτε μὴ χωρεῖσθαι θέλει, χωρητός ⁽²⁸⁴⁾ δὲ ὅτε χωρεῖται. Οὕτως κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἀκράτητος [καὶ κρατητός,] ἀγέννητος [καὶ γεννητός,] ἀθάνατος καὶ θνητός. Πῶς οὐχ Ἡρακλείτου οἱ 10 τοιοῦτοι δειχθήσονται μαθηταί; μὴ αὐτῇ τῇ λέξει διαφθάσας ἐφιλοσόφησεν ὁ Σκοτεινός; Ὅτι δὲ καὶ τὸν αὐτὸν υἱὸν εἶναι λέγει καὶ πατέρα οὐδεὶς ἀγνοεῖ. Λέγει δὲ οὕτως. Ὅτε μὲν οὖν μὴ γεγένητο ὁ πατήρ, δικαίως πατήρ προσηγόρευτο. Ὅτε δὲ ἠυδόκησεν γένεσιν

«libidinem uniuscujusque.» Omnibus autem perspicuum est Noeti sectatores et istius hæreseos principes, etsi Heracliti neges eos fuisse discipulos, eadem tamen sentire, quando Noeti placita palam admiserint. Dicunt enim unum et eundem Deum esse rerum omnium demiurgum et patrem, cui invisibili visum est antiquis viris justis manifestum semetipsum dare. Invisibilis est igitur quando non apparet; quando autem apparet, visibilis; inintelligibilis quando intelligi non vult; intelligibilis quando intelligitur. Ita ex eadem ratione, Deus fit prehensibilis et non prehensibilis, increatus creatusque, æternus et mortalis. Quomodo tales viri Heracliti discipuli non videbuntur esse? Nonne iisdem etiam verbis antea Tenebrosus ille philosophavit? Eundem esse filium patremque istum asseveravisse nemo nescit. Talia autem loquitur: «Quando pater genitus non erat, pater jure appellatus est; ubi autem visum est illi semetipsum generationi subicere, genitus

1. [δ] addidi. — οἰνομέλι pro ὀνομάζεται conj. Ræp.; ὁ νομίζεται Word. — 3. λέγοισαν ἑαυτοὺς cod. Mill. corr. Bern. — τῶ cod. pro τὰ. — 4. ταῦτα cod. Mill.; ταῦτα Bern. Buns. — 6. πεφηνέναι cod. — 7. ἦν cod. pro ἐστὶν. — [ὅτε δὲ ὁράται ὁρατός] deerant. Cf. infra, lib. X, § 27. Quæ etiam vidit Dunck. — 9. ἀκράτητος

bis in cod. Secundum delet Mill. Lege cum Bern. ἀκράτητος [καὶ κρατητός]. — 10. [καὶ γεννητός] restit. Bern. Cf. infra, τῇ τῇ 1. X, § 27. — 11. μὴδε λέξει (sic) cod.; λεξείδια φθάσας Ræp.; μὴ corruptum. — 13. γένητο cod.

ὑπομεῖναι, γεννηθεὶς ὁ υἱὸς ἐγένετο αὐτὸς ἑαυτοῦ, οὐχ ἑτέρου. Οὕτως γὰρ δοκεῖ μοναρχίαν συνιστᾶν, ἐν καὶ τὸ αὐτὸ φάσκων ὑπάρχειν πατέρα καὶ υἱὸν καλούμενον, οὐχ ἕτερον ἐξ ἑτέρου, ἀλλ' αὐτὸν ἐξ ἑαυτοῦ, ὀνόματι μὲν πατέρα καὶ υἱὸν καλούμενον κατὰ χρόνων τρο-
 5 πῆν, ἓνα δὲ εἶναι τοῦτον τὸν φανέντα, καὶ γένεσιν ἐκ παρθένου ὑπομείναντα, καὶ ἐν ἀνθρώποις ἀνθρωπον ἀναστροφήντα, υἱὸν μὲν ἑαυτὸν τοῖς ὀρῶσιν ὁμολογοῦντα διὰ τὴν γενομένην γένεσιν, πατέρα δὲ εἶναι καὶ τοῖς χωροῦσιν μὴ ἀποκρύψαντα. Τοῦτον παθεῖν ξύλῳ προσπαγέντα καὶ ἑαυτῷ τὸ πνεῦμα παραδόντα, ἀποθανόντα
 10 καὶ μὴ ἀποθανόντα, καὶ ἑαυτὸν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσαντα, τὸν ἐν μνημείῳ ταφέντα καὶ λόγῃ τρωθέντα, καὶ ἥλοις καταπαγέντα· τοῦτον τὸν τῶν ὄλων Θεὸν καὶ πατέρα εἶναι λέγει Κλεομένης καὶ ὁ τούτου χορὸς, Ἡρακλείτειον σκότος ἐπεισάγοντες πολλοῖς.

β'. Περὶ Καλλίστου.

11. Ταύτην τὴν αἵρεσιν ἐκράτυνε Κάλλιςτος, ἀνὴρ ἐν κακίᾳ
 15 πανοῦργος καὶ ποικίλος πρὸς πλάνην, θηρώμενος τὸν τῆς ἐπισκο-

«factus est suimetipsius filius, non cujusquam alterius.» Monarchiam sic videtur constituere, unum et idem dicens patrem esse atque filium, non alterum ex altero procedentem, sed ipsum e semetipso, patrem autem filiumque ex temporum successione nuncupatum. Unum autem illum esse qui mundo apparuit, qui ex virgine ortum subiit, et homo degens inter homines, videntibus se filium esse confitebatur suam propter generationem, iis autem qui intelligebant se patrem esse non celabat. Eundem quoque passum esse, cruci affixum, spiritumque ipsum sibi ipsi reddidisse, et mortuum fuisse non mortuum et tertia die suscitavisse se ipsum, in monumento sepultum, lancea vulneratum, clavisque perforatum; eum esse Deum atque patrem omnium rerum docet Cleomenes ejusque chorus, Heracliti tenebris plurimos inficientes.

II. DE CALLISTO.

11. Hanc hæresim fulciebat Callistus, vir in omni scelere exercitissimus, versutissimus ad mendacium, qui episcopalem sedem ambiebat.

1. γεννηθεὶς cod. — 4. Conf. Theod. φέντα cod. — 8-9. τοῦτον πάθει, ξύλου
 Hær. fab. lib. III, c. 111: τοῦτον καὶ υἱὸν προσπαγέντα cod. corr. Wordsw. — 15.
 ὀνομάζουσι καὶ πατέρα πρὸς τὰς χρείας ποικίλος cod. — θηρώμενος cod. Ἀπ πρὸς
 τοῦτο κάκεινο καλούμενον. — 6. ἀναστρε- πλάνην θηρώμενος?

πῆς Φρόνον. Τὸν [δὲ] Ζεφυρίνον, ἄνδρα ἰδιώτην καὶ ἀγράμματον καὶ ἄπειρον τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἔρων, ὃν πείθων δωρήμασι καὶ ἀπαιτήσεσιν ἀπειρημέναις ἤγεν εἰς ὃ ἐβούλετο, ὄντα δωρολήπτην καὶ Φιλάργυρον, ⁽²⁸⁵⁾ ἔπειθεν αἰεὶ σιάσεις ἐμβαλεῖν ἀναμέσον τῶν ἀδελφῶν, αὐτὸς τὰ ἀμφοτέρα μέρη ὑψίτερον κερκωπέοις λόγοις πρὸς 5 ἑαυτοῦ Φιλίαν κατασκευάζων· καὶ τοῖς μὲν ἀλήθειαν φρονοῦσι ποτὲ κατ' ἰδίαν λέγων τὰ ὅμοια φρονεῖν ἠπάτα· πάλιν δ' αὖ τοῖς τὰ Σαβελλίου ὁμοίως, ὃν καὶ αὐτὸν ἐξέσκησε δυνάμενος κατορθοῦν. Ἐν γὰρ τῷ ὑφ' ἡμῶν παραινέσθαι οὐκ ἐσκληρύνετο· ἠνίκα δὲ σὺν τῷ Καλλίστῳ ἐμόναζεν, ὑπ' αὐτοῦ ἀνεσειέτο πρὸς τὸ δόγμα τὸ Κλεο- 10 μένους ῥέπειν, φάσκοντος τὰ ὅμοια φρονεῖν. Ὁ δὲ τότε μὲν τὴν πανουργίαν αὐτοῦ οὐκ ἐνόει, αὐθις δὲ ἔγνω, ὡς διηγήσομαι μετ' οὐ πολὺ. Αὐτὸν δὲ τὸν Ζεφυρίνον προάγων δημοσίᾳ ἔπειθε λέγειν· Ἐγὼ οἶδα ἓνα Θεὸν Χριστὸν Ἰησοῦν, καὶ πλὴν αὐτοῦ ἕτερον οὐδένα

Zephyrinum autem, stultum illitteratumque, regularumque Ecclesiae rudem, quem donis ducens et pro illis vetita ab eo postulans ad illud egit quod ipse volebat. Quippe venalem et pecuniae avidum permovebat ut dissidia inter fratres semper foveret, dum ipse inde sibi ambarum partium gratiam subdolis sermonibus conciliabat; jam iis qui vera sentiebant singulis dicebat se consona fidei credere et illis fucum faciebat, ac rursus iis similiter qui Sabellii placita tenebant; et eum ipsum decipiebat quem ad recta convertere potuerat. Admonitus enim a me non repugnabat; sed, ubi solus cum Callisto versabatur, excitabatur ab eo ut ad Cleomenis placita relaberetur dicente se fidei similia credere. Istius autem nequitiam tunc non intelligebat, quam postea novit, ut mox exponam. Zephyrinum ipsum stimulans, adducebat ut coram omnibus diceret: Ego novi Deum unum Jesum Christum et praeter illum neminem alium genitum atque passibilem.

1. [δὲ] addidi. — 2. δόγμασι cod. Mill. Legendum δωρήμασι. Vide infra, δωρολήπτην. Quod etiam legunt Ræper. Bern. — 3. ἀπαντήσεσιν Bern. Pro ἀπειρημέναις Ræper. susp. ἀτεράμνοισι et ἀπειρεσίοισι; at male. — 4. βούλετο cod. — 5. ἀναμέσων cod. — 6. ἑαυτοῦ Φιλίαν cod: — μὲν ἐν ἀληθείᾳ conj. Miller. Post ἀλή-

θειαν cod. habet λέγων ὅμοια, quæ hic delenda sunt utpote cum sqq. λέγων τὰ ὅμοια φρονεῖν a librario confusa et repetita. — 7. κατ' ἰδίαν cod.; κατ' ἰδίαν Mill. Cf. Buns. Hipp. and his age, t. I, p. 393. κατ' ἰδέαν Wordsw. — αὖ τοῖς Bunsen.; αὐτοῖς cod. Mill. — 8. δυνάμενος Miller. Bunsen.; δυνάμενον cod. — 11. ῥαπεῖν cod.; ῥέπειν conj. Mill.

γενητὸν καὶ παθητὸν. Ποτὲ δὲ λέγων· Οὐχ ὁ Πατὴρ ἀπέθανεν, ἀλλὰ ὁ Υἱός, οὕτως ἄπαυστον τὴν σιλίαν ἐν τῷ λαῷ διετήρησεν. Οὐ τὰ νοήματα γνόντες ἡμεῖς οὐ συνεχωροῦμεν, ἐλέγχοντες καὶ ἀντικαθιστάμενοι ὑπὲρ τῆς ἀληθείας· ὅς εἰς ἀπόνοιαν χωρῶν διὰ τὸ πάντας
 5 αὐτοῦ τῇ ὑποκρίσει συντρέχειν, ἡμᾶς δὲ οὐ, ἀπεκάλει ἡμᾶς διθέους, ἐξεμῶν παρὰ βίαν τὸν ἐνδομυχοῦντα αὐτῷ ἰόν. Τούτου τὸν βίον δοκεῖ ἡμῖν ἀγαπητὸν ἐκθέσθαι, ἐπεὶ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἡμῖν ἐγεγόνει, ὅπως διὰ τοῦ Φανῆναι τοῦ τοιοῦτου τὴν ἀναστροφήν, εὐεπίγνωστος καὶ ταχεῖα τοῖς νοῦν ἔχουσιν εὐθὺς γένηται ἢ διὰ τούτου ἐπικεχει-
 10 ρημένη αἴρεσις. Οὗτος ἐμαρτύρησεν ἐπὶ Φουσκιανοῦ ἐπάρχου ὕντος Ῥώμης· ὁ δὲ τρόπος τῆς αὐτοῦ μαρτυρίας τοίσδε ἦν.

12. ⁽²⁸⁶⁾ Οἰκέτης ἐτύγχανε Καρποφόρου τινὸς ἀνδρὸς πιστοῦ ὕντος ἐκ τῆς Καίσαρος οἰκίας. Τούτῳ ὁ Καρποφόρος, ἄτε δὴ ὡς πιστῷ, χρῆμα οὐκ ὀλίγον κατεπίστευσεν, ἐπαγγειλαμένῳ κέρδος προσοί-
 15 σειν ἐκ πραγματείας τραπεζιτικῆς· ὅς λαβὼν τράπεζαν ἐπεχείρησεν ἐν τῇ λεγομένῃ Πισκινῇ πουπλικῇ, ᾧ οὐκ ὀλίγαι παραβῆκαι τῷ [τότε]

Quum autem aliquando adjiceret : Non Pater, sed Filius mortuus est, infinita in populo dissidia continuabat. Quas ubi sententias cognovimus, refutavimus et adversati sumus, pro vero decertantes, nedum assentiremus. Qui furore insaniens, quia simulatæ ejus virtuti omnes, exceptis nobis, adhærebant, nos διθέους nominabat, evomens violenter conditum intus venenum. Hujus autem vitam, quum nostri coævus exstiterit, optimum videtur exponere, ut ejus vivendi genere cognito, mentis sanæ hominibus jamjam appareat quam molitus sit hæresim. Præfecto Romæ Fusciano fidem confessus est; at istud fuit martyrii genus :

12. Servus erat Callistus cujusdam Carpophori christiani, uniusque de domo Cæsaris. Illi Carpophorus, utpote christiano, summam pecuniæ haud parvam credidit promittenti ex mensaria negotiatione illi lucrum reddere. Acceptam mensam Callistus in eo loco posuit quem vocant *Piscinam publi-*

3. ἐλλέγοντες cod. — 6. παραβίαν ἐπαγγειλάμενος cod. Miller.; ἐπαγγειλάμενῳ conj. Wordsw. — 16. Piscina publica, una ex xiv regionibus Urbis, in qua argentiorum erant tabernæ, Buns. — [τότε] addidi.
 — 9-10. ἐπικεχειρημέναι cod. — 14.

χρόνῳ ἐπιστεύθησαν ὑπὸ χηρῶν καὶ ἀδελφῶν προσχήματι τοῦ Καρ-
 ποφόρου. Ὁ δὲ ἐξαφανίσας τὰ πάντα ἠπόρει. Οὗ ταῦτα πράξαντος,
 οὐκ ἔλειπεν ὅς ἀπαγγεῖλη τῷ Καρποφόρῳ · ὁ δὲ ἔφη ἀπαιτεῖν λόγους
 παρ' αὐτοῦ. Ταῦτα συνιδὼν ὁ Κάλλιστος καὶ τὸν παρὰ τοῦ δεσπότου
 κίνδυνον ὑφορώμενος, ἀπέδρα τὴν φυγὴν κατὰ Θάλασσαν ποιούμε- 5
 νος · ὅς εὐρῶν πλοῖον ἐν τῷ Πόρτῳ ἔτοιμον πρὸς ἀναγωγὴν, ἔπου
 ἐτύχανε πλέον, ἀνέβη πλευσόμενος. Ἄλλ' οὐδὲ οὕτως λαθεῖν δεδύ-
 νηται · οὐ γὰρ ἔλειπεν ὅς ἀπαγγεῖλη τῷ Καρποφόρῳ τὸ γεγενημέ-
 νον. Ὁ δὲ ἐπιστὰς κατὰ τὸν λιμένα, ἐπειρᾶτο ἐπὶ τὸ πλοῖον ὀρμᾶν
 κατὰ [τὰ] μεμνημένα. Τοῦτο δὲ ἦν ἐστὸς ἐν μέσῳ τῷ λιμένι, τοῦ δὲ 10
 πορθμέως βραδύνοντος, ἰδὼν πῶρρωθεν ὁ Κάλλιστος τὸν δεσπότην,
 ὦν ἐν τῷ πλοίῳ καὶ γνοὺς ἑαυτὸν συνειληφθαι, ἠφείδθησε τοῦ ζῆν,
 καὶ ἔσχατα ταῦτα λογισάμενος ἔρριψεν ἑαυτὸν εἰς τὴν Θάλασσαν.
 Οἱ δὲ ναῦται καταπηδήσαντες εἰς τὰ σκάφη ἄκοντα αὐτὸν ἀνείλοντο ·

cam; lapsa aliquo tempore, visoque nomine Carpophori, magna pecunia
 deposita illi credita est a viduis et fidelibus. Qui quum profligasset omnia,
 in angustiis erat. Talia ab isto patrata non defuit qui Carpophoro nuntiaret;
 ille autem ab eo rationem sese exacturum dixit. Quod quum Callistus intel-
 lexisset, suspicans sibi grande periculum ab hero fore, fugam ad mare
 molitus est; quum autem in Portu Ostiensi navim invenisset jamjam sol-
 vendam, conscendit eam, quocumque vela navis faceret ipse navigaturus.
 Sed ne sic quidem latere potuit: non defuit enim qui Carpophoro ac-
 tam rem denuntiaret. Ille profectus ad maritimum littus, secundum ea
 quæ ipsi delata fuerant, statuit ipse eamdem navim conscendere, quæ
 adhuc stabat in medio portu. Quum autem navarchus moram traheret,
 Callistus, de nave herum eminus prospiciens, sentiensque se jamjam com-
 prehensum iri, servandæ vitæ in supremo illo discrimine parum curio-
 sus, dejecit semetipsum in mare. At nautæ in scaphas desilientes invitum

2. ἐξαφανήσας cod. — 3. ἔλειπεν cod.
 corrigit Millerus; οὐκ ἔλειπεν bis infra.
 Flagrans latinismus, qui bis recurrit in
 proxime sequentibus. Bunsen. — 3 et 8.
 ἀπαγγεῖλειε dicendum erat. — 3. ἀπαι-
 τεῖν ἂν conjic. Wordsw. — 6. ὅποι Ræ-

perus pro ὅπου. — 7. πλέων cod. Mill.
 Bunsenius; πλέον Ræperus. — 10. [τὰ]
 add. Wordsw. Syllabæ μην exesæ tenuia
 vestigia supersunt. — 11. πῶρρωθεν cod.
 — 12. συνηλεῖσθαι cod. Millerus corr.
 Wordsw.

τῶν ἀπὸ τῆς γῆς μεγάλα βοῶντων, καὶ οὕτως τῷ δεσπότῃ παραδοθεὶς ἐπανήχθη εἰς τὴν Ῥώμην· ὃν ὁ δεσπότης εἰς πρίστρινον κατέθετο. Χρόνου δὲ διελθόντος, ὡς συμβαίνει γίνεσθαι, προσελθόντες ἀδελφοὶ παρεκάλουν τὸν Καρποφόρον ὅπως ἐξαγάγῃ τῆς
 5 κολάσεως τὸν δραπετήν, φάσκοντες αὐτὸν ὁμολογεῖν ἔχειν παρά τισι χρῆμα ἀποκείμενον. Ὁ δὲ Καρποφόρος, ⁽²⁸⁷⁾ ὡς εὐλαβής, τοῦ μὲν ἰδίου ἔλεγεν ἀφειδεῖν, τῶν δὲ παραθηκῶν φροντίζειν· πολλοὶ γὰρ αὐτῷ ἀπεκλαίουτο λέγοντες, ὅτι τῷ αὐτοῦ προσχήματι ἐπίστρευσαν τῷ Καλλίστῳ ἃ πεπιστεύκεισαν· καὶ πεισθεὶς ἐκέλευσεν ἐξαγα-
 10 γεῖν αὐτόν. Ὁ δὲ μηδὲν ἔχων ἀποδιδόναι, καὶ πάλιν ἀποδιδράσκειν μὴ δυνάμενος διὰ τὸ φρουρεῖσθαι, τέχνην θανάτου ἐπενόησε· καὶ σαββάτῳ σκηψάμενος ἀπιέναι ὡς ἐπὶ χρεώσῃας, ὤρμησεν ἐπὶ τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων συνηγμένων, καὶ σὺν κατεσπασίαζεν αὐτῶν. Οἱ δὲ κατασπασιασθέντες ὑπ' αὐτοῦ, ἐνυβρίσαντες αὐτὸν καὶ
 15 πλῆγὰς ἐμφορήσαντες, ἔσυρον ἐπὶ τὸν Φουσκιανὸν ἑπαρχὸν ὄντα τῆς πόλεως. Ἀπεκρίναντο δὲ τάδε· Ῥωμαῖοι συνεχώρησαν ἡμῖν τοὺς πατρώους νόμους δημοσίᾳ ἀναγινώσκειν· οὗτος δὲ ἐπεισελθὼν ἐκώ-

illum retraxere, dum ii qui in littore stabant magnos clamores ederent; ipse hero suo traditus est, a quo Romam reductus ad molam damnatus est. Elapso aliquo temporis spatio, fratres convenientes ut fieri solet, Carpophorum exoraverunt ut pœna servum suum exsolveret, dicentes confiteri eum a quibusdam sibi pecuniæ summam commissam fuisse. Carpophorus, quum pius esset, peculiarem fortunam parum curare se affirmavit, creditas autem pecunias plurimum. Multi enim apud illum conquerebantur dicentes se per nomen ejus allectos Callisto credidisse ea quæ crediderant. Victus tandem precibus jussit servum dimitti. At ille, quum nil haberet unde solveret, neque fugere iterum posset ob custodiam, rationem moriendi commentus est. Die igitur Sabbati, simulans se exire ad debitores, cucurrit ad synagogam Judæorum ubi congregati erant, et adstans cœpit turbare illos. Qui ab eo turbati, contumeliis et plagis confectum ad Fuscianum præfectum urbis traxere. Hanc autem accusationem intentaverunt: «Romani concessere nobis patrias leges publice legere: iste autem adveniens, impe-

1. οὗτος cod. Mill. corr. Bunsen. — 8. τῷ αὐτῷ cod. — 11. φθορεῖσθαι cod. — 12. σκεψάμενος cod.

λυε κατασλασιάζων ἡμῶν, φάσκων εἶναι χριστιανός. Τοῦ δὲ Φου-
 σκιανοῦ πρὸ βήματος τυγχάνοντος, καὶ τοῖς ὑπ' Ἰουδαίων λεγομέ-
 νοις κατὰ τοῦ Καλλίστου ἀγανακτοῦντος, οὐκ ἔλιπεν ὁ ἀπαγγεῖλας
 τῷ Καρποφόρῳ τὰ πρᾶσσόμενα. Ὁ δὲ σπεύσας ἐπὶ τὸ βῆμα τοῦ
 ἐπάρχου ἐβόα· Δέομαι, κύριε Φουσκιανέ, μὴ σὺ αὐτῷ πείσεις, οὐ 5
 γὰρ ἐστὶ χριστιανός, ἀφορμὴν δὲ ζητεῖ θανάτου χρήματά μου
 πολλὰ ἀφανίσας, ὡς ἀποδείξω. Τῶν δὲ Ἰουδαίων ὑποβολὴν τοῦτο
 νομισάντων, ὡς ζητοῦντος τοῦ Καρποφόρου ταύτη τῇ προφάσει
 ἐξελέσθαι αὐτόν, μᾶλλον ἐπιφθόνως κατεβόων τοῦ ἐπάρχου. Ὁ δὲ
 κινήθεις ὑπ' αὐτῶν, μαστιγώσας αὐτόν, ἔδωκεν εἰς μέταλλον Σαρ- 10
 δονίας. Μετὰ χρόνον δὲ ἐτέρων ἐκεῖ ὄντων μαρτύρων, φελήσασα
 ἡ Μαρκία ἔργον τι ἀγαθὸν ἐργάσασθαι, οὔσα φιλόθεος παλλακῆ

«dire vult, perturbationem injicit, jactans se esse christianum.» Dum autem Fuscianus in tribunali sederet, atque ob expromptas a Judæis in Callistum accusationes irasceretur, fuit qui rei Carpophoro nuntium daret. Hic igitur properans ad tribunal præfecti clamabat : Obsecro te, domine Fusciane, isti ne crede : non enim christianus est ; occasionem autem mortis aucupatur, quia magnas meas pecuniæ summas profligavit, ut ego ostendam. Rati autem Judæi effugium illud esse a Carpophoro allatum ut servum suum morti eriperet, multo etiam majori fervore præfectum obsecrabant. Ille ab eis commotus, verberibus Callistum cædi jussit, tradiditque ad Sardiniaë metalla mittendum. Tempore autem elapso, quum in insula martyres alii essent, Marcia, Commodi pellex, Dei amans, quum statuisset aliquid boni

1-2. Φουσκιανοῦ cod. — 1 sqq. De Judæis Romæ incolis ibi sacra patria colentibus conf. Joseph. *Antiq.* lib. XIX, § 10 ; Lampr. *Elag.* III ; *Alex. Sev.* XXII. — 3. ἐπαγγεῖλας cod. Mill. Buns. ; ἀπαγγεῖλας Ræp. — 5. ἐαυτῷ cod. — 10 sqq. Fodinis ferri celebrem fuisse Sardiniam satis notum ex Rutilii Itinerario, lib. I : «Quæ de Sardoo cespitate massa fluit.» Hinc hodie «Ferraria» urbs Sardiniaë de qua Cluverius II, c. xi. Sardiniam pestifero aere infamem fuisse tradit Claudianus, B. Gild. v. 514, monente Cluverio.

Huc martyres fuerunt deportati. Wordsw. — 12. παλλακῆ cod. De Marcia Dio Cassius, LXXII, 14 : ἰστορεῖται δὲ αὕτη πολλὰ τε ὑπὲρ τῶν χριστιανῶν σπουδάσαι καὶ πολλὰ αὐτοὺς εὐεργετηκέναι ἅτε καὶ παρὰ Κομμόδῳ πᾶν δυναμένη. Wordsw. Marciam, Commodi imperatoris concubinam, deinde interfetricem, ab Hippolyto vocari φιλόθεον fortasse mireris : sed hoc, ut opinor, et uti jam docuit censor Arnoldianus (p. 591), εἰρωνικῶς scripsit noster. Quo, quæris, animo? eodem fortasse quo Carpophorum pium hominem

Κομόδου, προσκαλεσαμένη τὸν μακάριον⁽²⁸⁸⁾ Οὐίκτορα, ὄντα ἐπίσκοπον τῆς Ἐκκλησίας κατ' ἐκεῖνο καιροῦ, ἐπηρώτα τίνες εἶεν ἐν Σαρδονία μάρτυρες. Ὁ δὲ πάντων ἀναδοὺς τὰ ὑνόματα, τὸ τοῦ Καλλίστου οὐκ ἔδωκεν, εἰδὼς τὰ τετολμημένα παρ' αὐτοῦ. Τυχοῦσα οὖν
 5 τῆς ἀξιώσεως ἡ Μαρκία παρὰ τοῦ Κομόδου, δίδωσι τὴν ἀπολυσίμην ἐπιστολὴν Ἰακίνθῳ τινὶ σπάδοντι πρεσβυτέρῳ, ὃς λαβὼν διέπλευσεν εἰς τὴν Σαρδονίαν, καὶ ἀποδοὺς τῷ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ τῆς χώρας ἐπιτροπεύοντι, ἀπέλυσε τοὺς μάρτυρας, πλὴν τοῦ Καλλίστου. Ὁ δὲ γουυπετῶν καὶ δακρύων ἰκέτευε καὶ αὐτὸς τυχεῖν ἀπο-
 10 λύσεως. Δυσωπηθεῖς οὖν ὁ Ἰακίνθος ἀξιοῖ τὸν ἐπίτροπον Φάσκων Θρέψας εἶναι Μαρκίας, τασσόμενος αὐτῷ τὸ ἀκίνδυνον. Ὁ δὲ πεισθεῖς ἀπέλυσε καὶ τὸν Κάλλιστον· οὗ παραγενομένου ὁ Οὐίκτωρ πάνυ ἤχθητο ἐπὶ τῷ γεγονότι· ἀλλ' ἐπεὶ εὐσπλαγχνος ἦν, ἡσύχασε·

facere, accessitum beatum Victorem, Ecclesiae id temporis episcopum, interrogavit quinam essent in Sardinia martyres. Cunctorum ille quum proferret nomina, siluit tamen Callisti nomen, cujus ausa noverat. Marcia autem, gratia a Commodo impetrata, liberatrices litteras seniori cuidam eunucho, Hyacintho nomine, credidit. Quibus acceptis, in Sardiniam navigavit, traditisque litteris ei qui id temporis provinciam administrabat, cunctos martyres, excepto Callisto, poena exsolvit. Callistus autem ad genua ejus procumbens et lacrymas fundens exoravit ut et ipse libertate donaretur. Cujus precibus motus a provinciae rectore Hyacinthus veniam rogat, dicens a se Marciam educatam esse, neque rem ei periculosam fore. Ille consiliis parens Callistum cum caeteris dimisit. Quo Romam regresso, eventum Victor aegerrime tulit; at, quum misericors esset, conticuit. Attamen, ut probra

sed tamen faeneratorem, et Hyacinthum presbyterum sed tamen spadonem, dixisse videtur, ut Ecclesiae disciplinam tum temporis nutantem tacite notaret. Wordsw. Cf. *Mémoire sur Marcia*, par M. Ch. Lenormant, 1858. — 4. *τολμημένα* cod. — 5-6. *ἀπολυσίμην* cod. Millerus, Buns. Wordsw.; *ἀπολύσιμον* Dunck. — 9-10. *ἀπολύσεως* post *ἐπίτροπον* supplevit Bunsen. at perperam. — 11. *Θρέψας* vitio-

sam lectionem conj. Mill.; *Θρέψας* *altor* ut *φύσας genitor* Røperus. Quocum consentiunt R. Scott. Duncker. Hic *Θρέψας* pro *τροφεύς* ut *Θρέψας αὐτῶν* in cippo sepulchrali apud Schæfer ad *Greg. Corinth.* p. 614. Wordsw. — τὸ *τασσόμενον*, αὐτῷ δὲ εἶναι *ἀκίνδυνον* Buns. primum conj.; deinde *πραξομένης* vel *ταξομένης* αὐτῷ τὸ *ἀκίνδυνον*. Forsitan legendum *συντασσόμενος*.

Φυλασσόμενος δὲ τὸ ὑπὸ πολλῶν ὕνειδος (οὐ γὰρ ἦν μακρὰν τὰ ὑπ' αὐτοῦ τετολημμένα), ἔτι δὲ καὶ τοῦ Καρποφόρου ἀντιπίπλοντος, πέμπει αὐτὸν καταμένειν ἐν Ἀνθείῳ, ὀρίσας αὐτῷ μηνιαῖόν τι εἰς τροφάς· μεθ' οὗ κοιμήσιν Ζεφυρίνος, συναράμενον αὐτὸν σχὼν πρὸς τὴν κατάσλασιν τοῦ κλήρου, ἐτίμησε τῷ ἰδίῳ κακῷ, καὶ τοῦτον 5 μεταγαγὼν ἀπὸ τοῦ Ἀνθείου εἰς τὸ κοιμητήριον κατέσκησεν. Ὡς αἰεὶ συνῶν καί, καθὼς φθάσας προεῖπον, ὑποκρίσει αὐτὸν Θεραπεύων ἐξηφάνισε μήτε κρῖναι τὰ λεγόμενα δυνάμενον μήτε νοοῦντα τὴν τοῦ Καλλίστου ἐπιβουλήν πάντα αὐτῷ πρὸς ἃ ἦδετο ὀμιλοῦντος. Οὕτω μετὰ τὴν τοῦ Ζεφυρίνου τελευτήν, νομίζων τετυχηκέναι ⁽²⁸⁹⁾ οὗ ἔθη- 10 ρᾶτο, τὸν Σαβέλλιον ἀπέωσεν ὡς μὴ φρονοῦντα ὀρθῶς, δεδοικῶς ἐμέ καὶ νομίζων οὕτω δύνασθαι ἀποτρίψασθαι τὴν πρὸς τὰς Ἐκκλησίας κατηγορίαν, ὡς μὴ ἀλλοτριῶς φρονοῦν. Ἦν οὖν γόης καὶ πανοῦργος καὶ ἐπὶ χρόνῳ συνήρπασε πολλοῦς. Ἐχὼν δὲ καὶ τὸν ἰὸν ἐγκείμε-

multorum effugeret (non multum enim præterfluerat tempus ex quo facinora Callistus patrauerat), semperque conquerenti Carpophoro satisfacere, jussit ut Antium peteret, certa ad victum pecuniæ summa in menses singulos adscripta. Post autem Victoris mortem, Zephyrinus Callistum sibi socium elegit ad res cleri gubernandas et proprio sui ipsius damno hoc honore eum affecit; Antio remeare jussit et ad cæmeterii custodiam apposuit. Callistus quum semper Zephyrino adesset, eique, ut jam ante dixi, subdole serviret, ita eum ad nihilum redegit, ut ea quæ dicebat non jam ponderaret senex neque consilia perspiceret Callisti, omnia ad oblectationem ipsius annuentis. Itaque post mortem Zephyrini, ratus sibi id contigisse quod aucupatus fuerat, Sabellium utpote a vera fide abhorrentem extrusit, revera formidans me, et sperans ita accusationem apud Ecclesias sese abstergere posse quasi non aliena sentiret. Fraudulentus homo iste erat scelerumque omnium artifex, et facto tempore plurimos decepit. Quum autem inclu-

1. τὸν... ὀνειδον cod. Miller. — 3-4. ἐκτροφῆς cod. prima manus; ἐκτροφάς secunda manus. Miller. Bunsen.; ἐκτροφῆς Dunck. Lege εἰς τροφάς, ἐκ et εἰς confusis. — 4. κύμεσιν cod. — σ.. ἀράμενον cod. duabus litteris exesis; συναράμενον Miller.; συναράμενον... ἀρηγόν socium

Bunsen. — 5. Pro κατάσλασιν Wordsw. conj. κατάσχεσιν, et Saupp. κατασλασίασιν. De cæmeterio Callisti in via Appia, cf. Aringhi *Roma subterr.* III, c. xi; Ruggieri, p. 397; J. Spencer Northcote, *The Roman catacombs*, c. v. — 8. ἐξεφάνισε cod. Mill. Buns.; ἐξεφάνισε Reep.

νον ἐν τῇ καρδίᾳ, καὶ εὐθέως μηδὲν φρονῶν, ἅμα δὲ καὶ αἰδούμενος τὰ ἀληθῆ λέγειν, διὰ τὸ δημοσίᾳ ἡμῖν ὀνειδίζοντα εἰπεῖν· Δίθιοι ἐστέ, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ὑπὸ τοῦ Σαβελλίου συχνῶς κατηγορεῖσθαι ὡς παραβάντα τὴν πρώτην πίστιν, ἐφεῦρεν αἵρεσιν τοιάνδε, λέ-
 5 γων τὸν Λόγον αὐτὸν εἶναι Υἱόν, αὐτὸν καὶ Πατέρα, ὀνόματι μὲν καλούμενον, ἐν δὲ ὄντα Πνεῦμα ἀδιαίρετον· οὐκ ἄλλο εἶναι Πατέρα, ἄλλο δὲ Υἱόν, ἐν δὲ καὶ τὸ αὐτὸ ὑπάρχειν, καὶ τὰ πάντα γέμειν τοῦ Θείου Πνεύματος τὰ τε ἄνω καὶ κάτω, καὶ εἶναι τὸ ἐν τῇ Παρθένῳ σαρκωθὲν Πνεῦμα οὐχ ἕτερον παρὰ τὸν Πατέρα, ἀλλὰ ἐν καὶ
 10 τὸ αὐτό. Καὶ τοῦτο εἶναι τὸ εἰρημένον· «Οὐ πιστεύεις ὅτι ἐγὼ ἐν «τῷ Πατρὶ, καὶ ὁ Πατὴρ ἐν ἐμοί;» Τὸ μὲν γὰρ βλεπόμενον, ὅπερ ἐστὶν ἄνθρωπος, τοῦτο εἶναι τὸν Υἱόν, τὸ δὲ ἐν τῷ Υἱῷ χωρηθὲν Πνεῦμα τοῦτο εἶναι τὸν Πατέρα· οὐ γάρ, φησὶν, ἐρῶ δύο Θεούς,

sum in corde virus gerens, nihil recte sentiens, et vera dicere reveritus, coram omnibus contumeliose nobis dixisset, Δίθιοι estis, atque etiam quum indesinenter Sabellius eum insequeretur tanquam priscam fidem violavisset, hanc hæresim novam excudit : Verbum scilicet esse ipsum Filium, eundemque Patrem nuncupatum, unum autem esse Spiritum indivisum ; non aliud Patrem esse, aliud Filium, sed unum idemque esse ; omnia Spiritu divino in cœlo et in terris abundare, Spiritumque illum in utero Virginis incarnatum non alium esse ac Patrem, sed unum et idem esse. Illud enim significare quod dictum est : « Nonne credis quia sum in Patre et Pater in me est ? » Visibilem enim partem, quæ homo est, hanc esse Filium ; inclusum autem in Filio Spiritum Patrem esse : « Non enim, ait, dicam duos

1. εὐθέως cod. Miller. Bunsen. ; εὐθέως R. Scottus. Cum his conf. Orig. Lib. in Epist. ad Tit. : « Ne illos quidem sine periculo esse Ecclesiæ sociari. . . qui superstitiose magis quam religiose, uti ne videantur duos deos dicere, neque rursum negare Salvatoris deitatem, unam eandemque subsistentiam Patris ac Filii asseverant, id est, duo quidem nomina secundum diversitatem causarum recipientem, unam tamen ὑπόστασιν sub-

« sistere, id est, unam personam duobus « nominibus subjacentem, qui latine Patris tripassiani appellantur. » — 4. παραβάντος cod. Mill. corr. Wordsw. os et a facillime confusis in codd. ut jam notavimus. — 6. Hic aliquid excidisse conj. Mill. ἄλλο καλούμενον susp. Wordsw. — ὄντα Buns. Quæ sola sincera lectio est. — οὐκ ἄλλο cod. — 7. γεμῆν cod. — 10-11. Conf. Evang. sec. B. Joan. XIV, 11.

Πατέρα καὶ Υἱόν, ἀλλ' ἓνα. Ὁ γὰρ ἐν αὐτῷ γενόμενος Πατήρ, προσ-
λαβόμενος τὴν σάρκα ἐθεοποίησεν ἐνώσας ἑαυτῷ, καὶ ἐποίησεν ἓν,
ὡς καλεῖσθαι Πατέρα καὶ Υἱόν, ἓνα Θεόν, καὶ τοῦτο ἓν ὄν πρόσω-
πον μὴ δύνασθαι εἶναι δύο, καὶ οὕτως τὸν Πατέρα συμπεπονθέναι
τῷ Υἱῷ· οὐ γὰρ θελεῖ λέγειν τὸν Πατέρα πεπονηθέναι καὶ ἓν εἶναι 5
πρόσωπον [οὕτω πως ἐλπίζων] ἐκφυγεῖν τὴν εἰς τὸν Πατέρα βλασ-
φημίαν, ὁ ἀνόητος καὶ ποικίλος, ⁽²⁹⁰⁾ ὁ ἄνω κάτω σκεδάζων βλασφη-
μίας, ἵνα μόνον [οὐ] κατὰ τῆς ἀληθείας λέγειν δοκῇ, ποτὲ μὲν εἰς τὸ
Σαβελλίου δόγμα ἐμπίπτων, ποτὲ δὲ εἰς τὸ Θεοδότου οὐκ αἰδεῖται.
Τοιαῦτα ὁ γόης τολμήσας, συνεσίησατο διδασκαλεῖον κατὰ τῆς 10
Ἐκκλησίας οὕτως διδάξας, καὶ πρῶτος τὰ πρὸς τὰς ἡδονὰς τοῖς
ἀνθρώποις συγχωρεῖν ἐπενόησε, λέγων πᾶσιν ὑπ' αὐτοῦ ἀφίεσθαι
ἀμαρτίας. Ὁ γὰρ παρ' ἐτέρῳ τινι συναγόμενος καὶ λεγόμενος χρι-
στιανὸς ὅ τι ἂν ἀμάρτη, φασίν, οὐ λογίζεται αὐτῷ ἡ ἀμαρτία, εἰ
προσδράμοι τῇ τοῦ Καλλίστου σχολῇ· οὐ τῷ ὄρω ἀρεσκόμενοι πολ- 15
λοὶ συνείδησιν πεπληγότες, ἅμα τε καὶ ὑπὸ πολλῶν αἰρέσεων ἀπο-

«esse deos, Patrem et Filium, sed unum dicam.» In Filio enim moratus Pater, susceptam a se carnem divinam effecit unamque, ita ut Pater Filiusque vocaretur unus Deus, qui, quum una persona sit, duplex esse non potest; et eo sensu dicitur Pater esse passus una cum Filio. Asseverare enim non audeat passum esse Patrem cum Filio, unamque esse personam, eo modo sperans blasphemias in Patrem effugere; demens ille et sceleris artifex, blasphemias supra et infra dispergens, dummodo non videatur contra veritatem loqui, minime eum pudet in errores Sabellii modo, modo Theodoti incidere. Quum talia deceptor iste ausus esset, scholam instituit adversus Ecclesiam, ut ita doceret; hominumque pravis cupiditatibus indulgere primus molitus est, dicens a se peccata omnibus remitti. Quicumque enim christianus dictus, ab alio fuerat seductus, et scelus aliquod commiserat, non reddebat rationem de peccato, modo ad scholam Callisti confugisset. Cujus definitione gaudentes multi, conscientia cruciati, iidemque ab hæ-

4. *συνπεπονθέναι* cod. — 6. Uncis inclusa supplevit Bunsenius, quæ forsanda sunt, et legendum *ἐκφυγών*. — 7. *σχεδιάζων* cod. Mill.; *σκεδάζων* R. Scott. Buns. — 8. [οὐ] restitui. — 12. *συγχαρεῖν* cod. — 14. *εἴ τι* cod.; Mill. conj. ὅ τι.

βληθέντες, τινὲς δὲ καὶ ἐπὶ καταγνώσει ἐκβλητοὶ τῆς Ἐκκλησίας ὑφ'
 ἡμῶν γενόμενοι, προσχωρήσαντες αὐτοῖς, ἐπλήθυναν τὸ διδασκα-
 λεῖον αὐτοῦ. Οὗτος ἐδογματίσεν ὅπως εἰ ἐπίσκοπος ἀμάρτοι τι, εἰ
 καὶ πρὸς θάνατον, μὴ δεῖν κατατίθεσθαι. Ἐπὶ τούτου ἤρξαντο ἐπί-
 5 σκοποὶ καὶ πρεσβύτεροι καὶ διάκονοι δίγαμοι καὶ τρίγαμοι καθί-
 σθαι εἰς κλήρους. Εἰ δὲ καὶ τις ἐν κλήρῳ ὢν γαμοίη, μένειν τὸν
 τοιοῦτον ἐν τῷ κλήρῳ ὡς μὴ ἡμαρτηκότα· ἐπὶ τούτῳ φάσκων εἰρη-
 σθαι τὸ ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου ρηθέν, «Σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον
 «οἰκέτην;» Ἀλλὰ καὶ παραβολὴν τῶν ζιζανίων πρὸς τοῦτο ἔφη
 10 λέγεσθαι· «Ἄφετε τὰ ζιζάνια συναύξειν τῷ σίτῳ,» τουτέστιν ἐν
 τῇ Ἐκκλησίᾳ τοὺς ἀμαρτάνοντας. Ἀλλὰ καὶ τὴν κιβωτὸν τοῦ Νῶε
 εἰς ὁμοίωμα Ἐκκλησίας ἔφη γεγονέναι, ἐν ἧ καὶ κύνες καὶ λύκοι
 καὶ κόρακες, καὶ πάντα τὰ καθαρὰ καὶ ἀκάθαρτα· οὕτω φάσκων
 δεῖν εἶναι ἐν Ἐκκλησίᾳ ὁμοίως· καὶ ὅσα ⁽²⁰¹⁾ πρὸς τοῦτο δυνατὸς ἦν
 15 συνάγειν οὕτως ἠρμήνευσεν· οὗ οἱ ἀκροαταὶ ἠσθέντες τοῖς δόγμασι
 διαμένουσιν ἐμπαίζοντες ἑαυτοῖς τε καὶ πολλοῖς, ὧν τῷ διδασκαλείῳ

resibus repudiati, imo nonnulli Ecclesia a nobis facto iudicio ejecti, acce-
 dentes discipulis ejus, scholam illius compleverunt. Inter credenda iste con-
 stituit non deponendum episcopum esse quum peccaverit, vel si capitale
 flagitium admiserit. Vigente eo, episcopi sacerdotesque et diaconi, post duas
 tresve nuptias, inter clericos locum obtinere cœperunt. Quin etiam, si quis
 ex clericis uxorem duceret, in ordine manere eum jubebat, quasi flagitii
 nihil admisisset. Quo referendum aiebat apostoli verbum : «Tu quis es qui
 «judices servum alienum?» Atque etiam Iolii parabolam, «Sinite zizania
 «crescere cum tritico,» id est, sinite peccatores in Ecclesia manere. Dicebat
 etiam Ecclesiæ instar arcam Noe fuisse, qua canes, lupi, corvi, aliaque
 omnia pura et impura animantia comprehendebantur; oportere autem item
 esse de Ecclesia. Quæcumque demum valebat ad hoc docendum congerere,
 eo modo interpretabatur; auditoresque placitis illius allecti, etiam nunc illa
 tenent, semetipsos illudentes aliosque plurimos quorum turbæ ad ejus scho-

1. ἐκκλητοὶ cod. — 6. ὢν γνώμη cod. Mill. — 10. Cf. Evang. sec. Matth. xiii,
 — 8-9. Conf. B. Pauli ad Rom. xiv, 4. — 29. — 16. ἐμπεζόντες cod. — διδασκα-
 9. πρὸς τοῦτῳ cod. Bunsen.; πρὸς τοῦτο λείων cod.

συρρέουσιν ὄχλοι. Διὸ καὶ πληθύνονται, γαυριώμενοι ἐπὶ ὄχλοις
 διὰ τὰς ἡδονὰς, ἃς οὐ συνεχώρησεν ὁ Χριστός· οὐ καταφρονήσαν-
 τες οὐδένα ἀμαρτεῖν κωλύουσι, φάσκοντες αὐτοὶ ἀφιέναι τοῖς εὐδο-
 κοῦσι· καὶ γὰρ καὶ γυναιξὶν ἐπέτρεψεν, εἰ ἄνδρῳ εἶεν καὶ ἡλικία
 τινὸς καίοντο ἀναξίου. τῆς ἑαυτῶν ἀξίας ἢ μὴ βούλονται καθαιρεῖν 5
 διὰ τοῦτο, νομίμως γαμηθῆναι ἔχειν ἐνὶ ἅνδρῳ αἰρήσονται σύγκοι-
 τον, εἴτε οἰκέτην, εἴτε ἐλεύθερον, καὶ τοῦτον κρίνειν ἀντὶ ἀνδρὸς μὴ
 νόμῳ γεγαμημένην. Ἐνθεν ἤρξαντο ἐπιχειρεῖν πιστὰ λεγόμενα
 ἀτοκίαις φαρμάκοις καὶ τῷ περιδεσμεῖσθαι πρὸς τὸ τὰ συλλαμβα-
 νόμενα καταβάλλειν, διὰ τὸ μῆτε ἐκ δούλου βούλεσθαι ἔχειν τέκνον 10
 μῆτε ἐξ εὐτελοῦς, διὰ τὴν συγγένειαν καὶ ὑπέρογκον οὐσίαν. Ὁρᾶτε
 εἰς ἔσσην ἀσέβειαν ἐχώρησεν ὁ ἄνομος μοιχείαν καὶ φόνον ἐν τῷ

lam certatim currunt. Itaque crescunt et numero gloriantur voluptatibus
 aucto quibus Christus interdixerat. Quem ipsum contemnentem neminem a
 peccato prohibent, dicentes posse seipsos peccata remittere bene credenti-
 bus. Quin etiam feminis concessit, si quæ innuptæ erant, et flore juvenis
 ardescebant ipsarum loco indigni et dignitate quam pessumdare nolebant,
 idcirco, inquam, concessit licitum esse ut nuberent uni illi quem maritum
 optaverint, seu mancipium esset, seu liber, et eundem pro vero marito ha-
 bere cui vel invita lege nupserint. Exinde cœperunt mulieres fideles nuncu-
 patæ uti medicamentis partum impediens et fasciis ut conceptum fœtum
 ejicerent, quum nollent vel ex servo, vel ex humilis loci viro, ob suos pro-
 pinquos et immensas fortunas, genitum fructum parturire. Videtis in quan-
 tam impietatem vir iste nequam processerit, mœchiam una cum cæde edo-

3. οὐδένα Buns.; οὐδέν cod. Miller. — αὐτῷ cod.; αὐτὸν Miller.; αὐτοὺς Bunsen.
 — 4 sqq. εἰ ἄνδρῳ εἶεν καὶ ἡλικία τε
 τε καίοντα ἀναξία ἢ ἑαυτῶν ἀξίαν ἢ μὴ
 βούλονται καθαιρεῖν. Διὰ τοῦτο νομίμως
 γαμηθῆναι ἔχει ἕνα cod. quæ corrigere
 plures tentaverunt. Legi ut Ræperus. Mil-
 lerus autem conjecit: ἐπέτρεψεν (ἀμαρ-
 τεῖν)... ἡλικία καίοντο αἱ ἐν ἀξίᾳ, τὴν
 ἑαυτῶν ἢν (sive ei) κ. τ. λ. Bunsenius le-
 git: καὶ ἡλικία γε ἐκκαίοντο (ἀνάξια αἱ
 ἑαυτῶν ἀξίαν μὴ βούλονται καθαιρεῖν),

διὰ... ἐνὶ κ. τ. λ. Wordsworthius autem:
 καὶ ἡλικιώτῃ καίοντο ἀναξίῳ, ἢ ἑαυτῶν
 ἀξίαν μὴ βούλονται καθαιρεῖν, διὰ τοῦτο
 νομίμως ἐκείνῳ ὁ κ. τ. λ. Doellingerus in
 libro Hippol. und Kallistus: καὶ ἡλικία
 καίονται (vel καίοντο), ἀναξία, τὴν ἑαυ-
 τῶν ἀξίαν ἢ μὴ βούλονται καθαιρεῖν. Διὰ
 τοῦτο κ. τ. λ. — 8. ἤρξατο cod. — 9. ἀτο-
 κία περιδεσμεῖσθαι καὶ φαρμάκοις cod.
 Miller.; ἀτοκίαις φαρμάκοις καὶ τῷ περι-
 δεσμεῖσθαι Bunsen.; ἐπ' ἀτοκία περιδε-
 σμεῖσθαι καὶ φαρμακεύεσθαι Ræper.

αὐτῶ διδάσκων! Καὶ ἐπὶ τούτοις τοῖς τολμήμασιν ἑαυτοὺς οἱ ἀπερ-
 ρυθριασμένοι καθολικὴν Ἐκκλησίαν ἀποκαλεῖν ἐπιχειροῦσι, καὶ τινες
 νομίζοντες εὖ πράττειν συντρέχουσιν αὐτοῖς. Ἐπὶ τούτου πρώτως
 τετόλμηται δεύτερον αὐτοῖς βάπτισμα. Ταῦτα μὲν οὖν ὁ Θαυμασιώ-
 5 τatos Κάλλιστος συνεσήσατο, οὗ διαμένει τὸ διδασκαλεῖον φυλάσ-
 σον τὰ ἔθνη καὶ τὴν παράδοσιν, μὴ διακρίνον τίσι δεῖ κοινωνεῖν,
 πᾶσιν ἀκρίτως προσφέρων τὴν κοινωνίαν· ἀφ' οὗ καὶ τὴν τοῦ ὀνό-
 ματος μετέσχον ἐπίκλησιν καλεῖσθαι ⁽²⁹²⁾ διὰ τὸν πρωτοσλατή-
 σαντα τῶν τοιούτων ἔργων Κάλλιστον, Καλλιστιανοί.

γ'. Περὶ Ἐλκεσαίων.

10 13. Τούτου κατὰ πάντα τὸν κόσμον διηχηθείσης τῆς διδασκα-
 λίας, ἐνιδὼν τὴν πραγματείαν ἀνὴρ δόλιος καὶ ἀπονοίας γέμων,

cens! Post tales ausus, semetipsos impudentes catholicam Ecclesiam nuncupare aggrediuntur, et nonnulli credentes recte facere illos subsequuntur. Eo quoque pontifice sunt primum ausi secundo baptismate baptizare. Talia peregit admirabilis iste Callistus, cujus perstat schola, mores magistri servans et tradita omnia, neque discernens quibuscum sit communicandum, at cunctis temere offerens communionem. Ab isto quoque cognomen sectatores mutuati sunt, et de primo talium facinorum auctore Callisto, Callistiani vocati sunt.

III. DE ELCHASAITIS.

13. Hujus doctrina quum per universum orbem sparsa esset, rem actam inspiciens vir vaferrimus et impudentia affluens, nomine Alcibiades, Apa-

1. τολμήμασιν cod. — 1-2. ἀπερρυθριασμένοι cod. Conf. Tertull. *De Pudicitia*, c. 1. Pontifex Maximus, episcopus episcoporum, dicit: «Ego et mæchiæ et «fornicationis delicta pœnitentia functis «dimitto.» — 3. τούτοις Ræper. pro αὐτοῖς. — 4. τετόλμηται] litteræ ὀλμ exesæ in cod. Mill. — βάπτισμα cod. — 7. Mill. conj. πᾶσι δ' ἀκρίτως. — CAP. 111, tit. De Elcesæis lege et cum nostro conf. Euseb. *Hist. eccl.* lib. VI, c. xxxviii; B. Epiphân.

Hær. xix; Theod. *Hær. fab.* II, c. vii, et quæ de hoc loco erudite disquisivit D. Chwolsohn in libro *Die Ssabier und der Ssabismus*, Band I, p. 114-116; conf. etiam A. Ritschl, in *Zeitschrift für die historische Theologie*, herausgegeben von Dr Christ. Wilh. Niedner. Jahrgang 1853, Heft 4, p. 573 sqq., et *Historiam Romanæ Ecclesiæ sub SS. PP. Victore, Zephyrino et Callisto*, quam edidi, Parisiis, an. 1858, p. 103-105.

Ἀλκιβιάδης τις καλούμενος, οἰκῶν ἐν Ἀπαμείᾳ τῆς Συρίας, γοργότερον ἑαυτὸν καὶ εὐφυσίτερον ἐν κυβείαις κρίνας τοῦ Καλλίστου, ἐπῆλθε τῇ Ῥώμῃ φέρων βίβλον τινά, φάσκων ταύτην ἀπὸ Σηρῶν τῆς Παρθίας παρειληφέναι τινὰ ἄνδρα δίκαιον Ἠλχασαί, ἣν παρέδωκε τινὶ λεγομένῳ Σοβιαί χρηματισθεῖσαν ὑπὸ ἀγγέλου, οὗ τὸ 5 ὕψος σχοίνων κδ ὃ γίνεται μίλια ζς· τὸ δὲ πλάτος αὐτοῦ σχοίνων δ, καὶ ἀπὸ ὤμου εἰς ὤμον σχοίνων ς· τὰ δὲ ἴχνη τῶν ποδῶν αὐτοῦ ἐπὶ μῆκος σχοίνων γ ἡμίσιους· ἃ γίνεται μίλια δεκατέσσαρα· τὸ δὲ πλάτος σχοίνου ἐνὸς ἡμίσιους, τὸ δὲ ὕψος ἡμισχοινίου. Εἶναι δὲ σὺν αὐτῷ καὶ Φηλειαν, ἥς τὰ μέτρα κατὰ τὰ προειρημένα εἶναι 10 λέγει· καὶ τὸν μὲν ἄρσενα Υἱὸν εἶναι τοῦ Θεοῦ, τὴν δὲ Φηλειαν καλεῖσθαι Ἅγιον Πνεῦμα. Ταῦτα τερατολογῶν, νομίζει τaráσσειν τοὺς μωροὺς, λέγων λόγον τοῦτον· εὐηγγελίσθαι τοῖς ἀνθρώποις καινὴν ἄφεσιν ἀμαρτιῶν, ἐπὶ Τραϊανοῦ βασιλείας τρίτῳ· καὶ βάπτισμα ὀρίζει, ὃ καὶ αὐτὸ διηγῆσομαι, φάσκων τοὺς ἐν πάσῃ 15

meæ in urbe Syriæ habitans, quum Callisto ipso subtiliorem se et ad verborum præstigiis aptiorem existimaret, Romam devenit, quemdam librum afferens; dicebat autem eum a Seribus de Parthica regione allatum a sapiente viro, Elchasai nomine, eumdemque Sobixæ cuidam transmissum ab angelo revelatum fuisse. Angelus autem ille altus erat viginti quatuor schænos, quod efficit viginti quatuor milliaria; latitudo autem ejus quatuor; sex denique ab humero ad humerum schæni erant. Vestigia autem pedum illius in longitudinem trium schænorum et dimidii, quæ efficiunt milliaria quatuordecim; latitudo vero unius schæni et dimidii et altitudo dimidiati schæni. Erat cum eo femina cujus mensura corporis mensuræ illius apte congruebat; mas quidem Filius Dei erat, femina autem vocabatur Spiritus Sanctus. Portentosa illa temere effutiens, videbatur sibi ignaris fucum facere: affirmabat enim Elchasai hominibus novam peccatorum remissionem revelavisse, tertium annum Trajano imperante, et baptismum præscripsisse, de quo ipso mox loquar. Dicebat igitur homines omni libidine, corruptioneque et

1. Ἀλκιβιάδης cod. — 3. ἀποσηρῶν cod. Mill. Buns. corr. Ræper. — 13. λέγων, λέγων cod.; λέγων Mill. Bunsen.; Chwolsohn l. l. — 6. σχοινίων cod. Mill. λέγων λόγον R. Scott. — 15. αὐτῷ cod. Buns.; σχοίνων Ræper. — 9. ἡμισχοίνου corr. Mill.

ἀσελγείᾳ καὶ μiasmῶ καὶ ἀνομήμασιν ἐμφυρέντας, εἴ τις πιστὸς εἴη, ἐπιστρέψαντα καὶ τῆς βίβλου κατακούσαντα καὶ πιστεύσαντα, ὀρίζει βαπτίσματι λαμβάνειν ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Ταῦτα δὲ ἐτόλμησε τεχνάσαι τὰ πανουργήματα ἀπὸ τοῦ προειρημένου δόγματος ἀφορμὴν λαβῶν, οὗ παρεσίησατο Κάλλιστος. Ἡδομένους⁽²⁹³⁾ γὰρ κατανοήσας πολλοὺς ἐπὶ τοιαύτῃ ἐπαγγελίᾳ εὐκαίρως ἐνόμισεν ἐπιχειρεῖν. Καὶ τούτῳ δὲ ἡμεῖς ἀντισιάντες, οὐκ εἶδασαμεν ἐπιπολὺ πλανηθῆναι πολλοὺς, ἐλέγξαντες εἶναι τοῦτο πνεύματος νόθου ἐνέργειαν καὶ ἐπίνοϊαν πεφουσιωμένης καρδίας· καὶ τοῦτον λύκου δίκην ἐπε-
 10 γηγερμένον πλανωμένοις προβάτοις πολλοῖς [ἄ] ἀποπλανῶν διεσκόρπισεν ὁ Κάλλιστος. Ἄλλ' ἐπεὶ ἠρξάμεθα, καὶ τὰ τούτου δόγματα οὐ σιωπήσομεν· εἰς φανερόν τε ἀγαγόντες πρότερον τὸν βίον, καὶ δείξαντες τὴν νομιζομένην ἀσκησιν προσποιητὴν ὑπάρχουσαν, αὐθις καὶ τῶν ῥητῶν κεφάλαια παραθήσομαι, ἵνα τοῖς αὐτοῦ ἐγγρά-

nequitia inquinatos, si modo quis sit fidelis, hominem animum attendentem et audito libro credentem, per hoc baptismum peccatorum remissionem accepturum. Hæc ausus est patrare facinora, initium capiens a supradictis doctrinis quas Callistus prius conflaverat. Allectos enim evangelia tali plurimos quum animadverteret, speravit se feliciter conatus effecturum. Nos autem adversus istum restitimus, nec amplius errare multos sivimus, eosque certiores fecimus illud spurii dæmonis opus esse et tumentis superbia cordis inventum, hominemque istum more lupi irruiisse in vagantes oves quas aberrans Callistus disperserat. At quandoquidem de homine isto dicere incepimus, ejus dogmata silentio non præteribimus, sed in lucem proferemus ejus vitam et postquam eum simulationis in cultu et ratione vitæ arguerimus,

1. ἀσεγεία cod. — Vocis πιστὸς litteræ σλο exesæ in cod. Mill. qui addit τις; εἴ τις πιστὸς εἴη Saupp.; ὡς πιστοὺς εἶναι, καὶ Bunsen. — 2. ἐπιστρέψαντα cod. corr. Mill.; ἐπιστρέψαντας. . . . κατακούσαντας πιστεύσαντας Ritschl. l. l. — ἀκούσαντα Buns. — 3. ἄφεσιν bis in cod. — 5. παρεσίησατο cod. Miller.; προεσίησατο Bunsen. qui non vidit genitivum οὗ

ob attractionem hic sinceram esse lectionem. — 6. ἐνόμισεν cod. — 7-8. Pro πλανηθῆναι Wordsw. conjic. πλατυνθῆναι, id est late diffundi; at male; non dici potest πλατυνθῆναι πολλοὺς. — 8. ἐλέγξαντες cod. — 10. [ἄ] addidit Mill. delet Buns. — 12. φανερόν τι cod. corr. Miller.; φανερόν δὲ Saupp. — 13. δείξαντες καὶ cod. Buns. corr. Mill.

Φοις ὁ ἐντυγχάνων ἐνατενίσας ἐπιγνοίη τίς καὶ ὁποία εἴη ἡ τούτῳ
τετολημένη αἵρεσις.

14. Οὗτος νόμου πολιτείαν προβάλλεται δελεάσματος δίκην,
φάσκων δεῖν περιτέμνεσθαι καὶ κατὰ νόμον ζῆν τοὺς πεπιστευκό-
τας, ἀποσπῶν τινὰ τῶν προειρημένων αἵρέσεων. Τὸν Χριστὸν δὲ 5
λέγει ἄνθρωπον κοινῶς πᾶσι γεγόνενα· τοῦτον δὲ οὐ νῦν πρῶτως
ἐκ παρθένου γεγενῆσθαι, ἀλλὰ καὶ πρότερον, καὶ αὐθις πολλάκις
γεννηθέντα καὶ γεννώμενον, πεφηνέναι καὶ φύεσθαι, ἀλλάσσοντα
γενέσεις καὶ μετενσωματούμενον, ἐκείνῳ τῷ Πυθαγορείῳ δόγματι
χρῶμενος· τοσοῦτον δὲ πεφυσίωνται, ὡς καὶ προγνωστικούς ἐαυ- 10
τοὺς λέγειν, δηλονότι μέτροις καὶ ἀριθμοῖς τῆς προειρημένης Πυθα-
γορείου τέχνης ἀφορμαῖς χρωμένους. Οὗτοι καὶ μαθηματικοῖς καὶ
ἀστρολογικοῖς καὶ μαγικοῖς προσέχουσιν ὡς ἀληθέσι, καὶ τούτοις
χρῶμενοι ταρασσουσι τοὺς ἄφρονας, [ὡς] νομίζειν αὐτοὺς λόγου
δυνατοῦ μετέχειν· ἐπαιδιάς τε καὶ ⁽²⁹⁴⁾ ἐπιλόγους τινὰς διδάσκουσι 15
πρὸς τε κυνοδέκτους καὶ δαιμονιῶντας καὶ ἐτέραις νόσοις κατεχο-

rursus præcipua ejus verba exponemus, ut lector cognoscat quæ et qualis
sit hæresis quam conflare ausus est.

14. Judæorum legi congruam rationem vitæ posuit, ut discipulos allice-
ret, dictitans necesse esse fideles circumcidantur et secundum legem vivant,
nonnulla quidem mutuatus ex hæresibus de quibus supra diximus, Christum
autem ait natum esse eodem modo quo omnes homines. Sed Pythagorica illa
doctrina usus, illum affirmat non nunc primum ex Virgine natum, sed prius
et sæpissime genitum et nascentem apparuisse et exstare permutantem ge-
nerationes et migrantem ex corpore in corpus. Tanta superbia extolluntur, ut
sese futuri præscios dicant; quapropter mensuras et numeros usurpant, Py-
thagoricæ disciplinæ institutis usi. Iidem dogmatibus mathematicis et astro-
logicis et magicis sese addicunt quasi veræ doctrinæ, quibus artibus insi-
pientium mentem ita turbant, ut illis videantur rationis præpotentis esse
participes. Incantationes etiam et formulas quasdam docent in eorum usum
qui a cane morsi sunt, vel a dæmone vexantur, vel aliis morbis laborant,

7. γεγενῆσθαι cod. — 11. δηλον cod.; δηλονότι Mill. — 12. ἀφορμας cod. corr.
Mill. — 14. [ὡς] add. Mill.

μένους, ὧν οὐδὲ ταῦτα σιωπήσομεν. Ἰκανῶς οὖν τὰς ἀρχὰς αὐτῶν διηγησάμενος τὰς τε αἰτίας τῶν τολμημάτων, παρελεύσομαι ἐπιδιηγησάμενος τὰ ἔγγραφα, δι' ὧν εἴσονται οἱ ἐντυγχάνοντες τίν τε λῆρον καὶ τὰ ἄθεα αὐτῶν ἐπιχειρήματα.

- 5 15. Τὸ μὲν οὖν βάπτισμα τοῖς ἀπ' αὐτ[οῦ κατηχομ]ένοις, οὕτως παραδίδωσι, τοιάδε λέγων τοῖς ἀπατωμένοις. Εἴ τις οὖν τέκνω ἐπλησίασεν, ἢ οἰωδήποτε ζῳῶ, ἢ ἄρρηνι, ἢ ἀδελφῇ, ἢ θυγατρὶ, ἢ ἐμοίχευσεν ἢ ἐπόρνευσε, καὶ θέλει ἄφεςιν λαβεῖν τῶν ἀμαρτιῶν, ἀφ' οὗ ἂν ἀκούσῃ τῆς βίβλου ταύτης, βαπτισάσθω ἐκ δευτέρου ἐν ὄνοματι τοῦ μεγάλου καὶ ὑψίστου Θεοῦ, καὶ ἐν ὄνοματι υἱοῦ αὐτοῦ μεγάλου βασιλέως, [καὶ] καθαρισάτω καὶ ἀγνευσάτω καὶ ἐπιμαρτυρησάσθω αὐτῷ τοὺς ἐπὶ μάρτυρας γεγραμμένους ἐν τῇ βίβλῳ ταύτῃ, τὸν οὐρανὸν καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὰ πνεύματα τὰ ἅγια, καὶ τοὺς ἀγγέλους τῆς προσευχῆς, καὶ τὸ ἔλαιον, καὶ τὸ ἄλας, καὶ τὴν γῆν. (Ταῦτα
15 τὰ θαυμάσια μυστήρια τοῦ Ἠλχασαὶ τὰ ἀπόρρητα καὶ μεγάλα, ἃ

quas quidem non silebimus. SuffICIENTER igitur initiis eorum expositis et causis audacium inceptorum, ulterius progrediar postquam dixero quæ scripta sunt ab iis, quo lectores nostri ineptias et impia eorum incœpta cognoscant.

15. Baptisma discipulis quos [Alcibiades] informat hoc modo confert, deceptis dicens hæc verba : Si quis ad pueros appropinquaverit, vel cum quolibet animali, vel cum masculo, vel sorore, vel filiæ, vel mœchatus aut scortatus fuerit et remissionem peccatorum velit accipere, statim ac hunc librum legerit, baptizetur denuo in nomine magni et summi Dei et in nomine filii ejus magni regis, mundetur, et castus efficiatur et vocet testes septem qui scripti sunt in hoc libro, cœlum et aquam et spiritus sanctos et angelos precatationis et oleum et sal et terram. (Hæc sunt mirabilia mysteria Elchasai

2-3. ἐπιδιηγησόμενος Dunckerus. — 5. Uncis inclusa supplevi. R. Scottus legit ὑπ' αὐτοῦ ἀπαγομένοις. — 6-7. τέκνα cod.; τεκνίω Mill.; τέκνω Ræp.; R. Scott. legit : εἴ τις οὖν, τέκνα, ἐπλησίασεν οἰωδήποτε. — πλησιάζει cod. Mill.; ἐπλησίασεν Ræp. — 8-9. ἀφ' ἧς cod. Mill.; ἀφ'

οῦ Ræper. R. Scott. — 11. [καὶ] addidit Dunck. — 12 sqq. Cum his cf. B. Epiph. Hær. XIX, 1, et doctissimi Reuvenius litteras ad Letronnium scriptas in quibus magicas affert quasdam formulas quæ ab Elchasaitis fuerant usurpatæ. (*Lettres sur les papyrus bilingues et grecs*, p. 25.)

παραδίδωσι τοῖς ἀξίοις μαθηταῖς.) Οἷς οὐκ ἀρκεῖται ὁ ἄνομος, ἀλλ' ἐπὶ δύο καὶ τριῶν μαρτύρων ἐσφραγίζει τὰ ἑαυτοῦ κακά, πάλιν οὕτως λέγων· Πάλιν λέγω, ὧ μοιχοὶ καὶ μοιχαλίδες καὶ ψευδοπροφῆται, ἐὰν θέλητε ἐπιστρέψαι ἵνα ἀφεθῆσωνται ὑμῖν αἱ ἀμαρτίαι, καὶ ὑμῖν εἰρήνη καὶ μέρος μετὰ τῶν δικαίων, ἀφ' οὗ ἂν ἀκούσητε τῆς βίβλου ταύτης καὶ βαπτισθῆτε ἐκ δευτέρου σὺν τοῖς ἐνδύμασιν. Ἄλλ' ἐπεὶ ἐπαοιδαῖς τούτους εἶπομεν χρῆσθαι ἐπὶ τε κυνοδήκτων καὶ ἐτέρων, δείξομεν. Λέγει δὲ οὕτως. Ἄν τιν' ἄνδρα ἢ γυναῖκα ἢ νεώτερον ⁽²⁹⁵⁾ ἢ νεωτέραν κύων λυσσῶν καὶ μαινόμενος, ἐν ᾧ ἐστί πνεῦμα διαφθορᾶς, δάκη ἢ περισχίση ἢ προσψαύση, ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ δρα- 10 μέτω σὺν παντὶ τῷ φορέματι, καὶ καταβὰς εἰς ποταμὸν ἢ εἰς πηγὴν ὕπου ἐὰν ἢ τόπος βαθύς, βαπτισάσθω [σὺν] παντὶ τῷ φορέματι αὐτοῦ καὶ προσδειξάσθω τῷ μεγάλῳ καὶ ὑψίστῳ Θεῷ ἐν καρδίας πίστει, καὶ τότε ἐπιμαρτυρήσάσθω τοὺς ἐπὶ τὰ μάρτυρας τοὺς γε- 15 γραμμένους ἐν τῇ βίβλῳ ταύτῃ. Ἴδού μαρτύρομαι τὸν οὐρανὸν καὶ

ineffabilia quidem et magna quæ tradunt bene merentibus discipulis.) Quæ non sufficiunt homini iniquo; sed rursus coram duobus vel tribus testibus obsignat sua peccata, hæc verba repetens: Iterum dico, mæchi et mæchæ et pseudoprophetæ, quod si velitis converti ut remittantur vobis peccata, et vobis pax detur ac portio cum justis, statim atque audiveritis verba hujusce libri baptizemini denuo cum vestimentis. At quandoquidem diximus hæreticos istos uti incantationibus ad medendum eis qui morsi sunt a cane et cæteris morbis, eas exponemus. Sic autem affatur Elchasai discipulus: Si quem hominem vel mulierem vel adolescentem vel adolescentulam canis rabidus et furens, cui spiritus destructionis inest, momorderit vel disciderit vel attigerit, hac ipsa hora qui læsus est currat cum omnibus vestimentis suis et immersus in fluvium vel in fontem, ubi aqua alta est, baptizetur cum omnibus vestimentis suis et sese præstet magno et summo Deo in fide cordis sui et testetur testes septem qui inscripti sunt in hoc libro:

6. Pro ἐνδύμασιν Ritschl conjicit λύμασιν. — 8. Ἄν τινῶν cod.; ἄν τιν' ἄνδρα susp. Miller.; ὄντιν' οὖν R. Scott. — 10. Cod. habet περι. . . ἰση cum parvo ductu qui videtur ultima pars litteræ χ. Miller.;

περισχάση Rœp. — 12. [σὺν] omiss. in cod. Conf. p. seq. l. 5. Adde σὺν. — 13. προσδειξάσθω cod. Lege προσδειξάσθω; Mill. et Dunck. habent προσσευξάσθω. — 14. ἐπιμαρτυρήσθω cod.

τὸ ὕδωρ, καὶ τὰ πνεύματα τὰ ἅγια, καὶ τοὺς ἀγγέλους τῆς προσευ-
 χῆς, καὶ τὸ ἔλαιον, καὶ τὸ ἄλας, καὶ τὴν γῆν. Τούτους τοὺς ἐπὶ μάρ-
 τυρας μαρτύρομαι ὅτι οὐκέτι ἀμαρτήσω, οὐ μοιχεύσω, οὐ κλέψω,
 οὐκ ἀδικήσω, οὐ πλεονεκτήσω, οὐ μισήσω, οὐκ ἀθετήσω, οὐδὲ
 5 ἐν πᾶσι πονηροῖς εὐδοκήσω. Ταῦτα οὖν εἰπὼν βαπτισάσθω σὺν
 παντὶ τῷ φορέματι αὐτοῦ, ἐν ὀνόματι τοῦ μεγάλου καὶ ὑψίστου
 Θεοῦ.

16. Ἔτερα δὲ πλείστα φλυαρεῖ, ταῦτα καὶ ἐπὶ φθισικοῖς ἐπι-
 λέγειν διδάσκων, καὶ βαπτίζεσθαι ἐν ψυχρῷ, τεσσαρακοντάκις ἐπὶ
 10 ἡμέρας ἐπὶ ὁμοίως καὶ πρὸς δαιμονῶντας. Ὡ σοφίας ἀμιμήτου
 καὶ ἐπαιδῶν δυνάμεων μεμεσῶμένων! Τίς οὐκ ἐκπλαγήσεται τῇ
 τοιαύτῃ καὶ τοσαύτῃ δυνάμει τῶν λόγων; Ἄλλ' ἐπειδὴ καὶ ἀστρο-
 λογικῇ πλάνῃ κεχρηῆσθαι αὐτοὺς ἔφημεν, ἐξ αὐτῶν δείξομεν· φησὶ
 γὰρ οὕτως· εἰσὶν ἀστέρες πονηροὶ τῆς ἀσεβείας. Τοῦτο νῦν ὑμῖν
 15 εἴρηται, εὐσεβεῖς καὶ μαθηταί, φυλάσσεσθε ἀπὸ τῶν ἡμερῶν τῆς

ecce testor cœlum et aquam, et sanctos spiritus, et angelos precatationis, et
 oleum, et sal, et terram. Hos septem testes testor quod deinceps non sim
 peccaturus, nec mœchaturus, nec furaturus, nec injuriam illaturus nec
 nimia appetiturus nec odio quemquam prosecuturus, nec fœdera perfide
 fracturus, nec in ullo malo mihi sim placiturus. Hæc locutus baptizetur cum
 omnibus vestimentis suis in nomine magni et summi Dei.

16. Plura alia et inepta effutit et eos qui phthisi laborant docet recitare
 ea et baptizari in frigida aqua quadragies per septem dies, similiter et eos
 qui dæmone vexantur. O sapientiam inimitabilem et carmina præpotentia!
 quis non miretur talem et tantam verborum virtutem! At quum dixerimus
 etiam astrologicis erroribus eos adhærere, ex ipsis ostendemus. Sic enim
 loquitur: Sunt astra mala impietatis. Hoc nunc vobis dictum est, vos pii

1. In cod. voc. πνεύματα lacuna ab-
 sorptum. Mill. — 6. Φερέματι cod. Supra
 bis legitur φορέματι quod, quum ducitur
 ex φορέω, corruptum videtur esse et le-
 gendum φορήματι. Sic φίλημα ex φίλέω
 et cætera eodem modo deducta. At, quum
 hæc vox φορέμα et ipsa serius in usum
 venerit, non correxi. — 8. ταῦτα Ræper.;

ταῦτα cod. Millerus. — φθητικοῖς cod. —
 10. ἐπὶ δαιμονῶντας cod.; δαιμονῶσι con-
 jicit Millerus vel delendum ἐπὶ; πρὸς
 δαιμονῶντας Ræperus; ἐτι pro ἐπὶ Dunc-
 kerus. — 11. δυνάμεις conjicit Millerus.
 — 13. ἐξ αὐτῶν cod. Millerus; ἐαυτῆς
 Ræperus. — 14. ἡμῖν cod. correxit Mil-
 lerus. — 15 et p. 453, l. 1. ἀπὸ τῆς

ἐξουσίας αὐτῶν ⁽²⁹⁶⁾ καὶ μὴ ποιεῖτε τὴν καταρχὴν τῶν ἔργων ἐν ταῖς
 ἡμέραις αὐτῶν, καὶ μὴ βαπτίζετε ἄνδρα ἢ γυναῖκα ἐν ταῖς ἡμέραις
 τῆς ἐξουσίας αὐτῶν, ὅποταν διαπορεύηται ἐξ αὐτῶν ἡ σελήνη καὶ
 συνοδεύῃ αὐτοῖς. Αὐτὴν τὴν ἡμέραν φυλάσσεσθε ἕως οὗ ἐκπορεύεται
 ἀπ' αὐτῶν, καὶ τότε βαπτίζετε καὶ ἐνάρχεσθε ἐν πάσῃ ἀρχῇ τῶν 5
 ἔργων ὑμῶν. Ἔτι δὲ τιμήσατε τὴν ἡμέραν τοῦ σαββάτου, ἐπειδὴ
 ἔστιν ἡμέρα μία ἐξ αὐτῶν. Ἀλλὰ καὶ τὴν τρίτην σαββάτου φυλάσ-
 σεσθε μὴ κατάρχεσθαι, ἐπειδὴ πάλιν πληρουμένων τριῶν ἐτῶν
 Τραιανοῦ Καίσαρος, ἀφ' ὅτε ὑπέταξεν ἑαυτοῦ τῇ ἐξουσίᾳ τοὺς Πάρ-
 θους, ὅτε ἐπληρώθη τρία ἔτη, ἀγρίζεται ὁ πόλεμος μεταξὺ τῶν 10
 ἀγγέλων τῆς ἀσεβείας τῶν Ἄρκτων, διὰ τοῦτο ταρασσονται πᾶσαι
 βασιλεῖαι τῆς ἀσεβείας.

17. Ταῦτα τοίνυν τὰ μεγάλα καὶ ἀπόρρητα μυστήρια ἀλογον
 ἠγούμενος καταπατεῖσθαι ἢ εἰς πολλοὺς παραδίδοσθαι, συμβου-

et discipuli, cavete a diebus quibus hæc astra dominantur neve faciatis
 initium operum vestrorum his diebus neve baptizetis hominem vel mulie-
 rem diebus quibus dominantur hæc eadem astra, quando luna emergit ex
 his astris vel cum eis progreditur. Ipsum diem observate ex quo luna his
 constellationibus egressa fuerit et tunc baptizate et incipite omnia opera
 vestra. Timete etiam diem sabbati, quod ex istis una sit; et tertia quoque
 die sabbati cavete ne incipiat opus; etenim tribus annis Trajani Cæsaris
 absolutis, ex quo subegit Parthos suæ dominationi, completis his tribus
 annis, sævit bellum inter angelos impietatis Ursorum, quapropter turbantur
 omnia regna impietatis.

17. Quod igitur hæc magna et ineffabilia mysteria æstimaret esse ini-
 quum conculcari et vulgo tradi, hortatur ut veluti pretiosæ margaritæ custo-

ἐξουσίας τῶν ἡμερῶν ἀρχῆς cod. Millerus, Dunckerus. Delendum ἀρχῆς quæ glossa ἐξουσίας irrepsit in textum et legendum: ἀπὸ τῶν ἡμερῶν τῆς ἐξουσίας αὐτῶν. Vide infra: ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἐξουσίας αὐτῶν. — 1. ποιῆτε cod. Millerus. Legendum cum Dunckero ποιεῖτε. — 3. διαπορεύεται cod. — Litterarum ἐξ αὐ vestigia tantum supersunt in cod.

Miller. — 7-8. πύλας ἐσεσθαι cod. pro φυλάσσεσθε correxit Millerus. — 8. κατάρχεσθε cod. sæpe ai et e confusis. — 9-10. ὑπέταξε ἐκ τοῦ τῆς ἐξουσίας τοῦ Πάρθου cod. Legi cum Røperio: ὑπέταξεν ἑαυτοῦ τῇ ἐξουσίᾳ τοὺς Πάρθους. Millerus conjicit: ὑπέταξεν ἑκτου [καὶ δεκάτου] τῆς ἐξουσίας τὸν Πάρθον. — 10. ἀγρίζεται cod.

λεύει ὡς πολυτελεῖς μαργαρίτας φυλάσσειν οὕτω λέγων· Τοῦτον δὲ τὸν λόγον μὴ ἀναγινώσκετε πᾶσιν ἀνθρώποις, καὶ ταύτας τὰς ἐντολάς φυλάξατε ἐπιμελῶς, ὅτι οὐ πάντες ἄνδρες πιστοὶ οὐδὲ πᾶσαι γυναῖκες ὀρθαί· ταῦτα δὲ οὐδὲ Αἰγυπτίων σοφοὶ ἐν ἀδύτοις ἐχώρησαν, οὐδὲ ὁ σοφὸς Ἕλληνων Πυθαγόρας ἐχώρησεν. Εἰ γὰρ τετυχήκει κατ' ἐκεῖνο καιροῦ Ἡλχασαί, τίς ἀνάγκη Πυθαγόραν ἢ Θαλῆν, ἢ Σόλωνα, ἢ τὸν σοφὸν Πλάτωνα, ἢ καὶ τοὺς λοιποὺς Ἕλληνων σοφοὺς, μαθητεύειν Αἰγυπτίων ἱερεῦσιν, ἔχοντας τὴν τοιαύτην καὶ τοσαύτην σοφίαν παρὰ Ἀλκιβιάδῃ, ἅτε τῷ Θαυμασιωτάτῳ ἔρμηνει τοῦ δυσίηνου Ἡλχασαί? Δοκεῖ ⁽²⁹⁷⁾ τοίνυν ἰκανὰ εἶναι πρὸς ἐπίγνωσιν τὰ εἰρημένα τῆς τούτων μανίας τοῖς ὑγιαίνοντα νοῦν κεκτημένοις· διὸ πλείοσι ῥητοῖς οὐκ ἔδοξε χρῆσθαι, οὔσι πλείστοις καὶ καταγελάστοις. Ἄλλ' ἐπεὶ μὴδὲ ταῦτα παραλείπομεν τὰ ἐφ' ἡμῶν ἐπεγηγεργμένα τὰ τε πρὸ ἡμῶν οὐκ ἐσιωπήσαμεν, δοκεῖ, ἵνα διὰ
 10
 15 πάντων ὧμεν σπεπορευμένοι [καὶ] μὴδὲν ἀνεκδιήγητον καταλείπωμεν, εἰπεῖν τίνα καὶ τῶν Ἰουδαίων [ἔθῃ], καὶ τίνες αἱ ἐν τούτοις διαφο-

diantur, hæc affatus : Hoc verbum nolite legere omnibus hominibus et hæc mandata servate diligenter, quod non omnes homines sint fideles nec omnes mulieres rectæ. Quæ quidem nec Ægyptiorum philosophi in secretioribus doctrinis comprehenderunt, nec inter Græcos philosophus Pythagoras comprehendit. Quod si igitur tunc temporis occurrisset Elchasai, quid necesse esset Pythagoras vel Thales, vel Solon, vel sapiens Plato, vel cæteri Græcorum philosophi, sese ut discipulos addicerent Ægyptiorum sacerdotibus, qui talem et tantam sapientiam haberent apud Alcibiadem interpretem maxime mirabilem istius miseri Elchasai? Quæ igitur dicta sunt sufficere videntur ut qui mentè sana sunt istorum insaniam cognoscant. Itaque non opus esse censeo ampliorem de dictis eorum mentionem facere, quum jam sint citata et plurima et ridicula. Quum autem nec omittamus hæreses quæ nostris temporibus excitatæ sunt nec eas quæ ante nos exstiterunt, nunc nobis videtur, ut omnia a nobis sint perlustrata, nihil silentio prætermissum, nonnulla dicere de Judæis, et quæ sint apud illos dissidia exponere. Hæc adhuc desi-

1. Conf. Evang. sec. Matth. vii, 6. — Miller. Dunck. — 15. [καὶ] add. Millerus. — 6. Ἡλχασαί τις, ἀνάρχῃ cod. Mill. Sicuti — καταλείπομεν cod. — 16. [ἔθῃ] restituendus Ræper. et Dunck. — 8. ἐχουσι cod. — 11. — 11. — 11.

ραί· ἔτι γὰρ ταῦτα νομίζω παραλείπεσθαι, ἃ μηδὲ αὐτὰ σιωπήσας ἐπὶ τὴν ἀπόδειξιν τοῦ περὶ ἀληθείας Λόγου χωρήσω, ὅπως μετὰ τὸν πολὺν ἀγῶνα τοῦ κατὰ πασῶν αἱρέσεων λόγου, ἐπὶ [τὸν] τῆς βασιλείας σφέφανον ὀρμήσαντες εὐσεβῶς, τὰ ἀληθῆ πιστεύοντες μὴ ταρασσώμεθα.

5

δ'. Ἰουδαῖοι.

18. Ἰουδαίων μὲν ἀρχῆθεν ἓν ἦν ἔθνος· εἰς γὰρ ὁ τούτοις δοθεὶς παρὰ Θεοῦ διδάσκαλος Μωσῆς καὶ εἰς ὁ διὰ τούτου νόμος· μία δὲ ἔρημος χώρα, καὶ ἓν ὄρος τὸ Σινᾶ· εἰς γὰρ ὁ τούτοις νομοθετήσας Θεός. Αὐθις δὲ διαβάντες τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν, καὶ τὴν δορυκτῆτον γῆν κληρονομήσαντες διαφόρως τὸν τοῦ Θεοῦ νόμον διέσπα- 10
σαν, ἄλλος ἄλλως ἐπινοῶν τὰ εἰρημένα, καὶ οὕτως διδασκάλους ἑαυτοῖς ἐπεγεύραντες, δόξας αἱρέσεων ἐφευρόντες, εἰς μερισμὸν ἐχώρησαν, ὧν τὴν διαφορὰν ἐκθήσομαι· εἰ δὲ καὶ εἰς πλεῖστα μέρη διεσπάρσθησαν τῷ μακρῷ χρόνῳ, ἀλλά γε τὰ κεφαλαιωδέστερα αὐτῶν ἐκθήσομαι, δι' ὧν καὶ τὰ λοιπὰ οἱ φιλομαθεῖς εἴσονται εὐκό- 15

derari puto; quibus expositis ad ea pergam quæ de veritate revelavit Verbum, ut postquam multo sermone contra omnes hæreses certatum sit, ad cælestis regni coronam nostris animis pie conversis, vera credentes non turbemur.

IV. JUDÆI.

18. Judæorum gens ab initio una erat. Unus enim eis datus est a Deo institutor Moyses et per hunc una lex. Unum quoque desertum et mons unus Sina; et unus eorum legislator Deus. At postquam trajecerunt flumen Jordanem et terram ferro quæsitam sortiti sunt, diverse legem Dei discernerunt, alio aliter commentante quæ dicta erant, et ita sibi institutores suscitantes et hæretica dogmata excogitantes in varias partes iverunt; in quibus autem differant exponemus. Quod si longo tempore in plurimas partes Judæi divisi fuerunt, præcipua eorum discrimina exponemus quibus

2. χωρήσα cod. — 3. [τὸν] add. Mill. legit Dunck. pro ἔθνος, perperam; ἔθνος — 4. Vox εὐσεβῶς in cod. evanida. Mill. enim accipitur pro ordine et genere hominum. Conf. etiam sqq. εἰς ὁ νόμος.
— πιστεύοντες cod. — CAP. IV, l. 6. ἔθος

λως. Τρία γὰρ παρ' αὐτοῖς εἶδη διαιρεῖται, καὶ τοῦ μὲν αἰρετιστῶν
 εἰς Φαρισαῖοι, τοῦ δὲ Σαδδουκαῖοι, ἕτεροι δὲ Ἐσσηνοί. Οὗτοι τὸν
 βίον σεμνότερον ἀσκοῦσι, φιλάλληλοι ⁽²⁹⁸⁾ ὄντες καὶ ἐγκρατεῖς, πά-
 σης τε ἐπιθυμίας ἔργον ἀποστέφονται, ἀπεχθῶς καὶ πρὸς [τὸ] τὰ
 5 τοιαῦτα ἀκοῦσαι ἔχοντες, γάμον τε ἀπαγορεύουσι, τοὺς δὲ ἄλλο-
 τρίους παῖδας ἀναλαμβάνοντες τεκνοποιοῦνται καὶ πρὸς τὰ ἴδια ἔθη
 ἄγουσιν, οὕτως ἀνατρέφοντες καὶ ἐπὶ τοῖς μαθήμασι προσιβάζον-
 τες, οὐ τὸ γαμεῖν κωλύοντες, ἀλλ' αὐτοὶ γάμου ἀπεχόμενοι. Γυναῖ-
 κας δέ, εἰ καὶ τῇ αὐτῇ προαιρέσει βούλονται προσέχειν, οὐ προσ-
 10 δέχονται, κατὰ μηδένα τρόπον γυναιξὶ πιστεύοντες.

19. Καταφρονοῦσι δὲ πλούτου, καὶ τὸ πρὸς τοὺς δεομένους
 κοινωνεῖν οὐκ ἀποστέφονται, ἀλλ' οὐδέ τις παρ' αὐτοῖς ὑπὲρ τὸν
 ἕτερον πλουτεῖ. Νόμος γὰρ παρ' αὐτοῖς τὸν προσιόντα τῇ αἰρέσει
 τὰ ὑπάρχοντα πωλοῦντα τῷ κοινῷ προσφέρειν, ἢ ὑποδεχόμενος

cætera facile intelligent qui cupidi sunt discendi. Tria igitur hominum ge-
 nera apud eos distinguuntur; et alius quidem generis asseclæ sunt Phari-
 sæi, alius Sadducæi, alius vero Essenii. Hi vitam severiorem exercent, mu-
 tuo sese amore complectentes et sibi imperantes, ab omnibus concupiscentiæ
 actis abhorrent; talia etiam audire illis invisum est. Nuptias vetant, alie-
 nosque liberos suscipientes pro suis reputant suisque moribus informant.
 Sic autem eos instituunt et ad disciplinas suas capessendas instruunt, non
 vetantes nubere, sed ipsi a nuptiis abstinentes. Mulieres autem, etsi hoc idem
 consilium inire vellent, non admittunt, nullo modo mulieribus confisi.

19. Quin et divitias contemnunt et cum egentibus sua impertiri non re-
 cusant, nec quisquam apud eos plura aliis possidet. Lege sancitur apud eos
 ut qui isti sectæ sese addicere velint bona sua vendant argentumque soda-

1 sqq. Cum his et sqq. conf. Joseph. *De bello Judaico*, II, viii. — 2. Ἐσσηνοί
 ubique in cod. — 4. [τὸ] add. Miller. —
 6. τέκνα ποιοῦνται Duncker. At τεκνο-
 ποιῶμαι et παιδοποιῶμαι habet Xeno-
 phon. — Josephus l. l. habet: γάμου μὲν
 ὑπεροψία παρ' αὐτοῖς, τοὺς δ' ἄλλοτρίους
 παῖδας ἐκλαμβάνοντες ἀπαλοὺς ἐτι πρὸς

τὰ μαθήματα, συγγενεῖς ἠγοῦνται, καὶ
 τοῖς ἠθεσι τοῖς ἑαυτῶν ἐκτυποῦσι. — 8.
 Josephus: τὸν μὲν γάμον... οὐκ ἀναιροῦν-
 τες, τὰς δὲ τῶν γυναικῶν ἀσελγείας φυ-
 λασσόμενοι. — 11. Jos.: Καταφρονηταὶ
 δὲ πλούτου, καὶ θαυμάσιον παρ' αὐτοῖς
 τὸ κοινωνητικόν.

[ὁ] ἄρχων διανέμει ἅπασιν πρὸς τὰ δέοντα. Οὕτως οὐδεὶς ἐνδεὴς παρ' αὐτοῖς. Ἐλαίῳ δὲ οὐ χρῶνται, μολυσμὸν ἠγούμενοι τὸ ἀλείφασθαι. Χειροτονοῦνται δὲ οἱ ἐπιμεληταὶ οἱ πάντων κοινῶν φροντίζοντες, πάντες δὲ αἰεὶ λευχειμονοῦσι.

20. Μία δὲ αὐτῶν οὐκ ἔστι πόλις, ἀλλ' ἐν ἐκάσῃ μετοικοῦσι πολλοί. Καὶ εἴ τις ἀπὸ ξένης παρῆ τῶν αἰρετισίων, πάντα αὐτῷ κοινὰ ἠγοῦνται, καὶ οὐς οὐ πρότερον ⁽²⁹⁹⁾ ἤδεσαν, ὡς οἰκείους καὶ συνήθεις προσδέχονται. Περιῖᾶσι δὲ τὴν πατρίαν γῆν ἐκασταχόσε ἀποδημοῦντες, μηδὲν φέροντες πλὴν ὕπλου. Ἐχουσι δὲ καὶ κατὰ πόλεις προεσιῶτα, ὅς τὰ συναγόμενα εἰς τοῦτο ἀναλίσκει, ἐσθῆτα καὶ τροφὰς αὐτοῖς παρασκευάζων. Κατασίολη δὲ αὐτῶν καὶ σχῆμα κόσμιον. Χιτῶνας δὲ δύο ἢ διπλᾶς ὑποδέσεις οὐ κτῶνται· ἐπὰν δὲ τὰ παρόντα παλαιωθῆ, τότε ἕτερα προσίενται. Οὐδὲν δὲ ὅλως οὔτε ἀγοράζουσιν οὔτε πωλοῦσιν· ὃ δ' ἂν ἔχη τις τῷ μὴ ἔχοντι δούς, ὃ οὐκ ἔχει λαμβάνει.

litio conferant, quo accepto præsēs omnibus dividit ad necessaria vitæ. Sic apud eos nemo egenus est. Oleo autem non utuntur, ungi inquinamentum esse æstimantes. Designatos habent communium rerum procuratores; omnes autem candida veste amiciuntur.

20. Illis non est una civitas, sed domicilia habent multi in singulis. Et si quis hujusce sectæ aliunde advenerit, illi omnia communia esse cum semetipsis autumant, et quos prius minime noverant, veluti propinquos et familiares excipiunt. Circumeunt patriam terram quum peregre proficiscuntur, nihil ferentes præter arma. Habent autem in singulis civitatibus præsidem, cujus officium est impendere collecta ut illis vestes et cibos suppeditet. Amictus autem eorum et cultus corporis modestus. Nec duas tunicas nec duplices calceos possident. Quum hæc sunt vetustate detrita, tunc alia assumunt; nihil omnino inter se emunt nec vendunt; quod quis habet non habenti largitur ac vicissim quod non habet accipit.

1. [ὁ] add. Mill. — 2. ἀλείφασθαι cod. — 3. Jos. : χειροτονητοὶ δὲ οἱ τῶν κοινῶν ἐπιμεληταί, καὶ ἀδιαίρετοι πρὸς ἀπάντων εἰς τὰς χρείας ἐκαστοί. — κοινῶν φροντίζοντες, supersunt in cod. litteræ κοινῶν ... ζοντες cum obscuris vestigiis littera-

rum vt et accentu. Mill. — 7. Jos. : καὶ πρὸς οὐς οὐ πρότερον εἶδον εἰσίσαιιν ὡς συνηθεσιῶτους. — εἶδεσαν cod. — 8. ἐκαστός τε cod. ; ἐκαστός τις Mill. ; ἐκάστοτε Dunck. Mallem ἐκασταχόσε. — 9. Jos. : διὰ δὲ τοῦς λησιῶς ἐνοπλοί.

21. Παραμένουσι δὲ εὐτάκτως καὶ ἐπιμόνως εὐχόμενοι ἔωθεν, μηδὲν πρότερον φθεγξάμενοι εἰ μὴ τὸν Θεὸν ὑμνήσωσι· καὶ οὕτως προελθόντες ἕκαστοι ἐφ' ὃ βούλονται πράττουσι, καὶ ἕως ὥρας πέντε πρὸς πρᾶξαντες ἐπανίασιν. Ἐπειτα πάλιν συνελθόντες εἰς ἓνα
5 τὸν περιζώμασί τε λινοῖς περιζωσάμενοι πρὸς τὸ καλύψασθαι τὴν αἰσχύνην, οὕτως ὕδατι ψυχρῷ ἀπολούονται, καὶ μετὰ τὸ οὕτως ἀγνίσασθαι, εἰς ἓν οἶκημα συνίασιν (οὐδεὶς δὲ ἑτεροδόξῳ σύνεισιν ἐν τῷ οἴκῳ), καὶ περὶ ἀριστοποιῶν χωροῦσι. Καθισάντων δὲ κατὰ τάξιν μεθ' ἡσυχίας προσφέρονται ἄρτον, ἔπειτα ἐν τι προσφάγιον,
10 ἐξ οὗ ἕκαστῳ τὸ αὐτάρκες μέρος. Οὐ πρότερον δὲ γεύεται τις αὐτῶν, εἰ μὴ ἐπεύξεται εὐλογῶν ὁ ἱερεὺς. Μετὰ δὲ τὸ ἄριστον ἐπεύξαμένου πάλιν, ἀρχόμενοι τε καὶ πάλιν παυόμενοι ὑμνοῦσι τὸν Θεόν. Ἐπειτα τὰς ἐσθῆτας, ἃς ⁽³⁰⁰⁾ ἔνδον συνεσιώμενοι ἀμφιέννυνται, ἀποθέμενοι ὡς ἱεράς, εἰσὶ δὲ λιναῖ, τὰς ἐν τῇ προόδῳ πάλιν ἀνα-

21. Manent autem composite et constanter orantes a prima luce, nec ullum verbum proferunt antequam hymnum Deo dixerint, illoque dicto egressi, operam quam quisque velit navant, in qua postquam usque ad quintam horam versati sunt, quiescunt; jam denuo in unum locum simul convenientes, et velaminibus lineis præcincti ad tegendum quod pudendum est, corpus frigida aqua abluunt, et, hac lustratione peracta, in unum conclave (quo alius sectæ nemini pedem inferre licet) una omnes conveniunt et ad prandium sumendum accedunt; ubi ordine ac placide consederint, panes apponuntur et pulmentarium quoddam ex quo pars sufficiens cuique datur. Nemo autem eorum quidquam gustat antequam sacerdos benedixerit et preces adhibuerit. Prandio autem absoluto iterum precatur; et, quum edere incipiunt et desinunt, hymnum Deo dicunt. Deinde vestibus quas induti una comederunt, quasi sacris depositis, sunt enim lineæ, et illas quæ in

1. ἀτάκτως cod.; εὐτάκτως Mill. Conf. infra, l. 8-9, κατὰ τάξιν. Forsan ἀταράκτως? — 5 sqq. Jos.: ζωσάμενοι τε σκεπάσμασι λινοῖς, οὕτως ἀπολούονται τὸ σῶμα ψυχροῖς ὕδασι· καὶ μετὰ ταύτην τὴν ἀγνείαν, εἰς ἴδιον οἶκημα συνίασιν. — 8. Καθισάντων (sic) cod. — 9. Jos.: ὁ μὲν

σιτοποιοὺς ἐν τάξει παρατίθησιν ἄρτους, ὁ δὲ μάγειρος ἐν ἀγγεῖον ἐξ ἐνὸς ἐδέσματος ἕκαστῳ παρατίθησι. — 11. εἰμί cod. corr. Millerus. — δὲ καὶ cod. corr. Millerus. — 12. παυόμενοι cod. — 13. ἀμφιέννυνται cod. — 14. λιναῖ cod.; Jos. λιναί.

λαμβάνοντες, ἐπὶ τὰ Φίλα ἔργα ὀρμῶσιν ἕως δαίλης. Δειπνοῦσι δὲ ὁμοίως τοῖς προειρημένοις πάντα ποιήσαντες. Οὐδεὶς δὲ πώποτε κραυγᾶσει, ἢ τις ἑτέρα θορυβώδης ἀκουσθήσεται φωνή, ἡρέμα δὲ ἕκαστοι λαλοῦντες, εὐσχημόνως ἕτερος τῷ ἑτέρῳ τὴν ὁμιλίαν συγχαρεῖ, ὡς τοῖς ἔξωθεν μυσσηρίδν τι καταφαίνεσθαι τὴν τῶν ἔνδον 5 σιωπῆν. Νήφουσι δὲ πάντοτε πάντα μέτρῳ καὶ ἐσθίουντες καὶ πί-
νοντες.

22. Πάντες μὲν οὖν τῷ προσεσίῳτι προσέχουσι, καὶ ὅσ' ἂν κελεύσῃ ὡς νόμῳ πειθόνται. Ἐσπουδάκασιν γὰρ πρὸς τὸ ἐλεεῖν καὶ βοηθεῖν τοῖς καταπονουμένοις. Πρὸ δὲ πάντων ὀργῆς ἀπέχουσι καὶ 10 θυμοῦ καὶ πάντων τῶν ὁμοίων, ἐπίβουλα ταῦτα τοῦ ἀνθρώπου κρίνοντες. Οὐδεὶς δὲ ὄμνυσι παρ' αὐτοῖς, ὅσα δ' ἂν τις εἴπῃ, τοῦτο ὄρκου ἰσχυρότερον κρίνεται. Εἰ δὲ ὁμώσει τις, καταγινώσκειται ὡς μὴ πιστευθεὶς [δίχα Θεοῦ]. Σπουδάζουσι δὲ περὶ τὰς τοῦ νόμου ἀναγνώσεις καὶ προφητῶν, ἔτι δὲ καὶ εἴ τι σύνταγμα εἶη πιστῶν. 15

vestibulo erant resumentes ad opera sua vadunt usque ad crepusculum. Coenam sumunt eodem supradicto ritu quæque facientes. Nec ullus unquam inter eos clamor audietur nec tumultuosa vox, sed placide loquentes alii aliis dicendi vices decenter concedunt. Illis qui foris sunt mysterii instar videtur silentium eorum qui intus sunt. Sobrietate perpetua excellent, sibi cibum et potionem metientes.

22. Omnes præsidii studiose obtemperant et quodcumque mandat quasi legem exsequuntur. Student misereri eorum qui malis afficiuntur et eos juvare. Ira et violentia animi præsertim abstinēt, eas esse insidias hominis arbitrati. Nemo apud eos jusjurandum profert; quidquid ab ipsis dictum est juramento firmiter existimatur. Quod si quis juraverit, eum damnatum dicunt, quasi cui absque Deo nequaquam credatur. Toti incumbunt legendo legem et prophetas et si quid aliud volumen est ad usum fidelium. Studio-

3. ἀκολουθήσεται cod. corr. Miller. — τις εἴπῃ. — 13. ὁμώσει cod. — 14. [δίχα Θεοῦ] restit. ex Jos. — 14-15. Josephus: Σπουδάζουσι δὲ ἐκτόπως περὶ τὰ τῶν παλαιῶν συγγράμματα, μάλιστα τὰ πρὸς ἀφέλειαν ψυχῆς καὶ σώματος ἐκλέγοντες.

Πάνυ δὲ περιέργως ἔχουσι περὶ βοτάνας καὶ λίθους, περιεργότεροι ὄντες πρὸς τὰς τούτων ἐνεργείας, φάσκοντες μὴ μάτην ταῦτα γεγενῆσθαι.

23. Τοῖς δὲ βουλομένοις τῇ αἰρέσει μαθητεύειν οὐκ εὐθέως τὰς
 5 παραδόσεις ποιοῦνται, εἰ μὴ πρότερον δοκιμάσωσιν. Ἐπ' ἐνιαυτὸν
 δὲ τὰς ὁμοίας τροφὰς παρατιθέασιν ἔξω τῆς ἑαυτῶν συνόδου οὓσιν
 ἐν ἐτέρῳ οἴκῳ, ἀξινάριόν τε ⁽³⁰¹⁾ καὶ τὸ λινοῦν περιζῶμα καὶ λευκὴν
 ἐσθῆτα δόντες. Ἐπειδὰν τούτῳ τῷ χρόνῳ πειραὴν ἐγκρατείας δῶ,
 πρῶσεισιν ἐγγίον τῇ διαίτῃ, καὶ καθαρώτερος ἀπολούεται ἢ τὸ πρό-
 10 τερον· οὐδέπω δὲ σὺν αὐτοῖς τροφῆς μεταλαμβάνει· μετὰ γὰρ τὸ
 δεῖξαι εἰ ἐγκρατεῦσθαι δύναται, ἐπὶ ἔτη ἄλλα δύο δοκιμάζεται τοῦ
 τοιοῦτου τὸ ἦθος, καὶ φανεῖς ἀξίος, οὕτως εἰς αὐτοὺς κρίνεται.
 Πρὶν δὲ αὐτοῖς συνεσθιαθῆ, ὄρκους φρικτοῖς ὀρκίζεται, πρῶτον μὲν
 εὐσεβήσειν τὸ Θεῖον, ἔπειτα τὰ πρὸς ἀνθρώπους δίκαια φυλάξειν
 15 καὶ κατὰ μηδένα τρόπον ἀδικήσειν τινά, μηδένα δὲ μῆτε ἀδικοῦντα

sissime inquirunt herbarum et lapidum naturam, curiosius eorum virtutes investigantes; hæc enim non incassum creata fuisse dicunt.

23. Qui hujus sectæ studio tenentur non docentur antequam probati sint. Sed annum integrum manent in alia domo, et cætu exclusis idem vitæ genus præscribunt dolabella et lineo cingulo et veste candida cuique traditis. Postquam vero hoc temporis intervallo continentiae suæ documenta dederit propius ad instituti communionem accedit et aquis purioribus quam ante lustrari incipit. Nondum tamen ad convictum admittitur. Postquam autem temperantiam suam palam fecerit (nam ea in re per duos ulterius annos mores ejus explorant), si dignus apparuerit, in consortium admittitur. Priusquam vero communem cibum attingat horrendis juramentis sese adstringit: primum quidem se pie culturum Deum, deinde jus servaturum cum hominibus, neque ullo modo læsurum quemquam, neque odio

4. τοῖς pro τὰς cod. — 6. συνόδου in cod. vestigia tenuissima. Mill. — 9. ἐγγίω cod. cum i subscripto; corr. Mill.—καθαρωτέρων Joseph. Porphyry, qui Josephum excrispsit, καθαρώτερον. Mill.—καθαρωτέρως ἀπολαύεται cod. Mill. — 10. Jos.: παραλαμβάνεται δὲ εἰς τὰς συμβιώσεις οὐ-

δέπω. — οὐδυνέω cod. pro οὐδέπω. — 12. τοιοῦτου γάρ. Delevit γάρ Miller. — Josephus: οὕτως εἰς τὸν ὄμιλον ἐγκρίνεται. — 13. Jos.: ὄρκους αὐτοῖς ὀμνυσι φρικώδεις Mill. — 15 et p. 461, l. 1 sqq. Hæc et sequentia quæ ad Essenios, Phariseos et Sadducæos attinent, ab ipso Josepho

μήτε ἐχθρὸν μισήσειν, προσεύχασθαι δὲ ὑπὲρ αὐτῶν, συναγωνίζεσθαι τοῖς δικαίοις, τὸ πιστῶν πᾶσι παρέξειν, μάλιστ' αὖ τοῖς κρατοῦσι, μηδὲ ἀπειθήσειν· οὐ γὰρ δίχα Θεοῦ συμβαίνει τινὶ τὸ ἄρχειν· κἂν αὐτὸς ἄρχῃ, μηδέποτε ὑπερηφανεύσασθαι ἐν ἐξουσίᾳ, ἢ τινὶ κόσμῳ πλεῖον τοῦ ἔθνους χρήσασθαι· φιλαλήθη δὲ εἶναι, τὸν δὲ ψευδόμενον 5

quemquam prosecuturum, nec injustum nec infensum virum, sed pro eis preces Deo oblaturum et justis adiutorem fore; fidem se semper omnibus servaturum maximeque eis qui imperant et eis obtemperaturum, quod nemini sine Deo obveniat imperandi potestas; quod si ipse fuerit imperium adeptus, non superbe usurum potestate; nec ornatum quemdam præter solitos assumpturum; vera amaturum; propositumque habere mentientem

non videntur esse mutuata, sed a quodam primi sæculi Christiano scriptore, cui jam ipse Josephus materiam præbuerat. Ille autem quum annales Josephi compilaret, id maxime videtur sibi proposuisse, ut Essenii virtutum omnium exemplaria esse viderentur, ideoque, si quo loco Josephus eos ut hæreticos notavisset, id omitteret. Cujus rei hæc sint argumenta. Auctor est Josephus lege quadam peculiari Essenios omni odio invehere debere in homines vel sibi infensos, vel injustos; quod certe consentaneum Moisaicis legibus quibus par pari referri, oculum pro oculo, et dentem pro dente jubetur. Quod quamvis perspicue dictum, in contrariam partem ab auctore *Φιλοσοφουμένων* vertitur, quum affirmat legem esse apud Essenios: «μηδένα δὲ μήτε ἀδικούντα, μήτε ἐχθρὸν μισήσειν, προσεύχασθαι δὲ ὑπὲρ αὐτῶν.» Eosdem carnis resurrectionem negare scribit alio loco Josephus; scriptor vero noster: «ὁμολογούσι γὰρ καὶ τὴν σάρκα ἀναστήσεσθαι καὶ ἐσεσθαι ἀθάνατον.» Noster autem quum eo totus incumbat, ut Essenios probet a vera Christi religione esse alienos, ea quæ istorum errores demonstrant inquirere et explicare debuisse. Ergo, si

Josephi librum ipsum in manu habuisset, reperta ibidem Esseniani erroris argumenta quis credat eum de industria mutavisse? Cur, neglectis erroribus quos investigandos sibi sumpserat, sinceram veræ fidei confessionem Essenii tribuisset? Unde liquet non ex Josephi libris ipsis deprompta fuisse ea quæ de Esseniiis scriptis noster, sed e christiani cujusdam operibus qui eorum fidem ut veritati propiorum effingere tentaverat. Adde quod alio omnino modo quam in cæteris codicibus partibus noster hic rem suam egit. Nulli enim, quod excerptit, mutare curat. At Josephi compiler, de quo agimus, servatis sententiis et sententiarum ordine, verba tamen et sententias mutat; vocabulis etiam nonnullis recentioris notæ utitur. — 1-2. Jos.: μισήσειν δὲ ἀεὶ τοὺς ἀδίκους καὶ συναγωνιῆσθαι (Porph. συναγωνίζεσθαι, Euseb. συναδικεῖσθαι) τοῖς δικαίοις. Miller. — Post συναγωνίζεσθαι cod. habet αὐτῶν, quod e superiori αὐτῶν natum et delendum est. — 3. μηδὲ ἀπειθήσειν quæ in cod. et ap. Mill. infra leguntur post ἐξουσίᾳ huc retuli. — συμβαίνει cod. Mill. — 4. Jos.: μηδὲ πώποτε ἐξυβρίζειν εἰς τὴν ἐξουσίαν. — ὑπερηφανεύσεσθαι. — 5. χρήσεσθαι R. Scottus.

ἐλέγχειν, μηδὲ κλέπτειν, μηδὲ συνειδήσιν ἐπὶ ἀνόμῳ κέρδει μολύνειν, μηδὲν ἀποκρύπτειν τοὺς συναιρεσιώτας· ἑτέροις δὲ μηδὲν ἐξεῖπειν, κἂν μέχρι θανάτου τις βιάζεται. Πρὸς τούτοις ὄμνουσι μηδενὶ μεταδοῦναι τῶν δογμάτων ἑτέρως ἢ ὡς αὐτὸς μετέλαβε. ⁽³⁰²⁾ Τοιούτοις οὖν ὄρκοις δεσμεύουσι τοὺς προσερχομένους.

24. Εἰ δέ τις ἐν ἀμαρτήματι τι[ὴ καταγνωσθ]ῆ, ἀποβάλλεται τοῦ τάγματος· ὁ δὲ ἀποβληθεὶς δεινῶ μὲν ἔσθ' ὅτε διαφθείρεται. Τοῖς γὰρ ὄρκοις καὶ τοῖς ἔθεσιν ἐνδεδεμένος οὐδὲ τῆς παρὰ τοῖς ἄλλοις τροφῆς δύναται μεταλαμβάνειν. Ἔσθ' ὅτε οὖν τὸ σῶμα λιμῶ
10 διαφθείρουσιν· ὅθεν ἐν ἐσχάτοις ποτὲ ἐλεοῦσι πολλοὺς ἤδη ἐκλείποντας, ἱκανὴν αὐτοῖς [τὴν] μέχρι θανάτου ἐπιτιμίαν ἡγούμενοι.

25. Περὶ δὲ τὰς κρίσεις ἀκριβέστατοι καὶ δίκαιοι· δικάζουσι δὲ συνελθόντες οὐκ ἐλάττους τῶν ἐκατόν, τὸ δὲ ὀρισθὲν ὑπ' αὐτῶν ἀκί-

redarguere, non furari, nec conscientiam propter iniquum quaestum contaminare, nihil sodalibus abscondere neque quidquam aliis indicare, nec si usque ad mortem cogeretur. Præterea jurat quisque nemini se aliter dogmata traditurum atque ipse acceperit. Talibus juramentis obstringunt eos qui ut recipiantur adveniunt.

24. Si quis criminis alicujus reus apprehenditur eorum ex ordine ejicitur. Qui autem ejectus est aliquando mortem diram obit. Nam juramentis et ritibus obligatus ne aliorum quidem escis uti potest. Unde evenit ut interdum fame intereant. Quamobrem ipsi miserati sunt plurimos extrema jam patientes, pro peccatis satis pœnarum, quod ad mortem accesserint, dedisse arbitrati.

25. Judicia autem accuratissime exercent et juste, et judicant quidem centeni ad minimum congregati. Quod vero ab iis semel decretum fuerit

4. Porphyr. et Euseb. παρέλαβεν. Josephus addit: ἀφέξεσθαι δὲ ληστείας, καὶ συντηρήσειν ὁμοίως τὰ τε τῆς αἰρέσεως αὐτῶν βιβλία, καὶ τὰ τῶν ἀγγέλων ἠνόματα. — 6. Litteras uncis inclusas supplevit Miller. — 6-7. Josephus: ἐκβάλλουσι τοῦ τάγματος. — 7. Cod. habet τοῦ δόγματος pro τάγματος. — Joseph.: ἐκκριθεὶς, οἰκτίστω πολλάκις μὲν διαφθείρε-

ται. — 8. Vox οὐδὲ pæne tota periit. Millerus. — 10. Cod. . . .εν pro ὅθεν, cui voci duæ litteræ desunt. Deinde cod. ἐλεῶσι pro ἐλεοῦσι; corr. Mill.— 11. αὐτῶ ἱκανὴν cod. Lege ἱκανὴν αὐτοῖς τὴν; Jos.: ἱκανὴν ἐπὶ τοῖς ἀμαρτήμασιν αὐτῶν τὴν μέχρι θανάτου βάσανον ἡγούμενοι. — 13. Cod. ἀπ' αὐτῶν pro ὑπ' αὐτῶν corr. Millerus.

νητον. Τιμῶσι δὲ τὸν νομοθέτην [μάλιστα] μετὰ τὸν Θεόν, καὶ εἴ τις
 εἰς τοῦτον βλασφημήσειε, κολάζεται. Τοῖς δὲ ἄρχουσι καὶ πρεσβυ-
 τέροις ὑπακούειν διδάσκονται· εἰ δὲ ἐπὶ τὸ αὐτὸ δέκα καθέζονται,
 οὐ λαλήσει εἷς, εἰ μὴ τοῖς ἐννέα δόξει. Καὶ τὸ πλύσαι δὲ εἰς μέσον
 καὶ τὸ δεξιὸν μέρος φυλάττονται· τὸ δὲ τῷ σαββάτῳ ἀπέχεσθαι 5
 ἔργου φροντίζουσι μᾶλλον πάντων Ἰουδαίων. Οὐ μόνον γὰρ τροφὰς
 αὐτοῖς παρασκευάζονται [πρὸ] μιᾶς ἡμέρας, πρὸς τὸ μὴ πῦρ ἄπλειν,
 ἀλλ' οὐδὲ σκεῦος μετατιθέασιν οὐδὲ ἀποπατίζουσι. Τινὲς δὲ οὐδὲ κλινι-
 δίου χωρίζονται. Ταῖς δὲ ἄλλαις ἡμέραις, ἐπὶν ⁽³⁰³⁾ ἀποπατίσαι θέ-
 λουεν, βόθρον ὀρύξαντες ποδιαῖον τῇ σκαλίδι (τοιούτου γὰρ ἐστὶ τὸ 10
 ἀξινάριον ὃ τοῖς προσιούσι μαθητεύεσθαι πρῶτως διδάσκει), καὶ πε-
 ρικαλύψαντες τὸ ἱμάτιον ἰζάνουσι, φάσκοντες μὴ δεῖν ὑβρίζειν τὰς
 αὐγάς, ἔπειτα τὴν ἀνασκαφεῖσαν γῆν ἐπεμβάλλουσι εἰς τὸν βόθρον,
 καὶ τοῦτο ποιούσιν ἐκλε[γόμενοι] [τοὺς] ἐρημοτέρους τόπους. Ἐπὶν

fixum manet et immobile. Legislatorem venerantur maxime post Deum et
 mulctatur quicumque ei maledixerit. Præsidentibus et senioribus obtempe-
 rare docentur; quum vero decem consederint, nullus loquitur nisi novem
 assenserint. Cavent etiam in medium eorum vel in dexteram partem ex-
 spuere; et sabbatis manum operi admovere fugiunt maxime omnium Ju-
 daeorum. Nam non solum pridie ejus diei cibum sibi præparant, ut sab-
 bato ignem non accendant, sed neque vas ullum loco movent nec alvum
 exonerant. Quidam neque e lectulo egrediuntur. Aliis autem diebus, quum
 alvum exonerare volunt, scrobem ad unius pedis altitudinem sarculo exca-
 vantes (datur enim ejusmodi securicula iis qui recens admissi sunt) cir-
 cumtegunt eam amiculo ne, ut dicunt, Dei radiis injuriam faciant, deinde
 effossam terram in scrobem retrahunt, idque faciunt loca secretiora de-

1. [μάλιστα] addidi quod est in Jos.
 — 2. βλασφημήσει cod. corr. Miller. —
 5 sqq. Joseph. : καὶ ταῖς ἐβδομάσιν ἔργων
 ἐφάπτεσθαι, διαφορώτατα Ἰουδαίων ἀπάν-
 των. — 7. [πρὸ] add. quod deerat; Jos. :
 πρὸ μιᾶς ἡμέρας. — Joseph. : ὡς μηδὲ πῦρ
 ἐναύουεν. — 8. ἀποπατίζειν recentior
 forma est quæ deest in lexicis. Jos. ha-

bet ἀποπατεῖν. — 9-10. Ἐπὶν.... θέ-
 λουεν, hæc non habet Joseph. Malim ἀπο-
 πατῆσαι quam ἀποπατίσαι. Mill. — 11-
 12. Joseph. : περικαλύψαντες θοιματίῳ.
 — 13. Joseph. : τὴν ἀνορυχθεῖσαν γῆν
 ἐφέλκουσιν εἰς τὸν βόθρον. — 14 et
 p. 464, l. 1-3. Uncis inclusa prorsus
 ablata sunt in codice. Millerus.

δὲ τοῦτ[ο ποιήσωσ]ιν, εὐθὺς ἀπολούνται ὡς μαινοῦσης τῆς ἐκ-
κρίσεως.

26. Διήρηνται δὲ [κα]τὰ [χρ]όνον καὶ οὐχ ὁμοίως τὴν ἀσκησιν
Φυλάττουσιν, εἰς τέσσαρα μέρη διαχωρισθέντες. Ἐτεροὶ γὰρ αὐτῶν
5 τὰ ὑπὲρ τὸ δέον ἀσκοῦσιν, ὡς μὴδὲ νόμισμα βασιάζειν, λέγοντες
μὴ δεῖν εἰκόνα ἢ φέρειν, ἢ ὄραῖν, ἢ ποιεῖν. Διὸ οὐδὲ εἰς πόλιν τις
αὐτῶν εἰσπορεύεται, ἵνα μὴ διὰ πύλης εἰσέλθῃ, ἐφ' ἣ ἀνδριάντες
ἔπεισιν, ἀθέμιτον τοῦτο ἡγούμενοι τὸ ὑπὸ εἰκόνας παρελθεῖν. Ἐτε-
10 ροὶ δὲ ἐπὶ ἀκούσωσι τινὲς περὶ Θεοῦ διαλεγομένου καὶ τῶν τού-
του νόμων, εἰ ἀπερίτμητος εἴη, παραφυλάξαντες τὸν τοιοῦτον ἐν
τόπῳ τινὶ μόνον, φονεύειν ἀπειλοῦσι εἰ μὴ περιτμηθεῖ· ὅς εἰ μὴ
βούλοιο πείθεσθαι, οὐ φείδεται, ἀλλὰ καὶ σφάζει. Ὅθεν ἐκ τοῦ
συμβαίνοντος τὸ ὄνομα προσέλαβον, Ζηλωταὶ καλούμενοι, ὑπὸ τι-
νων δὲ Σικάριοι. Ἐτεροὶ δὲ αὐτῶν οὐδένα κύριον ὀνομάζουσι πλὴν
15 τὸν Θεόν, εἰ καὶ αἰκίζοιτό τις ἢ καὶ ἀναιροῖτο. Τοσοῦτον δὲ οἱ μετέ-
πειτα τῇ ἀσκήσει⁽³⁰⁴⁾ ἐλάττους γεγέννηται, ὥστε τοὺς τοῖς ἀρχαίοις

ligentes; quo effecto statim abluuntur haud secus ac si excretionē polluti fuissent.

26. Discreti sunt ratione temporis quo se in hac disciplina exercuerunt, quam non eodem modo custodiunt, in quatuor classes divisi. Alii quidem ultra quod est mandatum religiosi sunt, ita ut ne numisma quidem ferant; dicunt enim non licitum esse imaginem ferre, nec videre, nec fingere. Itaque nemo eorum civitatem ingredietur ne transeant per portas quibus statuæ impositæ sunt, nefas esse arbitrati sub statuas ire. Alii autem, si quemdam incircumcisum audiverint de Deo ejusque legibus loquentem, eum observabunt, eique soli deprehenso in quodam loco minabuntur mortem nisi circumcidatur. Quod si obtemperare nolit, non ignoscent atque eum jugulant. Inde nomen assumpserunt, vocati *Zelotæ*, a quibusdam autem *Sicariū*. Alii neminem dominum appellant præter Deum, nec si verberibus aut morte cogantur. Posteriores autem huic sectæ adscripti adeo inferiores disciplina æstimantur, ut eos non attingere velint qui priscos usus custodiunt; quos

1. ὡς μὴ αἰνούσης cod. — 4. Sequentia non habet Josephus. — 7. ἐφ' ἣν cod. — 11. ἀπειλεῖ pro ἀπειλοῦσι. — εἰμὶ cod. pro εἰ μὴ.
— 10. παραφυλάξας cod. pro παραφυ-

ἔθεσιν ἐμμένοντας μηδὲ προσψάειν αὐτῶν· ὧν εἰ ψάσαιεν, εὐθέως ἀπολούνται, ὡς τινος ἀλλοφύλου ψάσαντες. Εἰσὶ δὲ καὶ μακρόβιοι οἱ πλεῖστοι, ὥστε καὶ πλεόν ἑκατὸν ἔτεσι ζῆν. Φασὶν οὖν εἶναι αἴτιον τὸ τε τῆς ἄκρας θεοσεβείας, καὶ τὸ καταγνωσθῆναι [τοῦ] ἀμέτρως προσφέρεισθαι, ἐγκρατιστὰς εἶναι καὶ ἀοργήτους· 5
 θανάτου δὲ καταφρονοῦσι χαίροντες, ἠνίκα μετὰ συνειδήσεως ἀγαθῆς τελευτῶσιν. Εἰ δὲ καὶ αἰκίζοιτό τις τοὺς τοιούτους, ἵνα ἢ τὸν νόμον δυσφημήσῃ, ἢ εἰδωλόθυτον φάγῃ, οὐ π[οι]ήσῃ, ὑπομένων θανεῖν καὶ βασάνους βασιάσαι, ἵνα τὸ συνειδὸς μὴ παρέλθῃ.

27. Ἐρῥώται δὲ παρ' αὐτοῖς καὶ ὁ τῆς ἀναστιάσεως λόγος· ὁμο- 10
 λογοῦσι γὰρ καὶ τὴν σάρκα ἀναστίσασθαι καὶ ἔσεσθαι ἀθάνατον, ὃν τρόπον ἤδη ἀθάνατός ἐστὶν ἡ ψυχὴ· ἢν χωρισθεῖσαν νῦν ἔσθιν εἰς ἓνα χῶρον εὔπνου καὶ φωτεινὸν ἀναπαύεσθαι ἕως κρίσεως, ὃν χῶρον Ἕλληνας ἀκούσαντες Μακάρων νήσους ὠνόμασαν. Ἀλλὰ καὶ ἔτερα τούτων δόγματα πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων σφετερισάμενοι, ἰδίας 15

si tetigerint, statim ablutione utentur tanquam alienigenam tetigerint. Sunt longævi quidem plurimi ita ut ultra centesimum annum extendant ætatem. Cujus rei causam eam esse dicunt quod summa pietate Deum colant, intemperantiam cibi damnant et continentes sint et iræ expertes. Mortem vero læti contemnunt quod cum bona conscientia obeant. Quod si quis tales viros cruciabit, ut vel legi maledicant, vel idolis oblata manducant, non obtemperabunt, sed mortem et cruciatus patientur, ut conscientia non transgrediatur quæ mandata sunt a Deo.

27. Valuit etiam apud eos resurrectionis opinio. Confitentur carnem resurrectionem et immortalem fore eodem modo quo nunc anima immortalis est. Anima autem, quum nunc a corpore sejuncta est, in loco fulgido, ubi dulces zephyri spirant, requiescit usque ad judicium; quem locum Græci auditu sibi cognitum beatorum insulas vocaverunt. Sed alia quoque hujusce

1. πρὸς ψάσειν cod.; ψάσαιεν Saupp.; ψάσοιεν cod. Mill. — 2. Hæc leguntur apud Jos. — 3. ἐκτόν cod. — 4. καὶ τῶ cod. Mill. Dunck. — καταγνωσθῆ cod. Ex Josepho conjicio: φασὶν τούτου εἶναι αἴτιον κ. τ. λ. ut correxi. — 5. [τοῦ] addidi. —

8. ποιήσει] in cod. π..ήσει, duabus litteris ablatis. Mill. conj. πονήσει. — 12. ἔσθιν cod. Miller.; φασὶν Dunck. At ἔσθιν ἀναπαύεσθαι sincerum est. Vide infra ἔσθιν καταλαβεῖν, p. 480.

δόξας συνεσίησαντο. Ἐσίη γὰρ ἢ κατὰ τούτους ἄσκησις περὶ τὸ Θεῖον ἀρχαιοτέρα πάντων ἐθνῶν, ὡς δείκνυσθαι πάντας τοὺς περὶ Θεοῦ εἰπεῖν τετολημηκότας, ἢ περὶ τῆς τῶν ὄντων δημιουργίας, μὴ ἐτέρωθεν παρειληφέναι τὰς ἀρχὰς ἢ ἀπὸ τῆς Ἰουδαϊκῆς νομοθεσίας· ὧν μάλιστα Πυθαγόρας καὶ οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς παρ' Αἰγυπλίοις τούτοις μαθητευθέντες παρέλαβον. Λέγουσι δὲ καὶ κρίσιν ἔσεσθαι καὶ τοῦ παντὸς ἐκπύρωσιν, καὶ τοὺς ἀδίκους κολασθήσθαι εἰσαεῖ. ⁽³⁰⁵⁾ Ἀσκεῖται δὲ ἐν αὐτοῖς τὸ προφητεύειν καὶ προλέγειν τὰ ἐσόμενα.

10 28. Ἐσίη μὲν οὖν καὶ ἕτερον Ἐσσηνῶν τάγμα, τοῖς μὲν αὐτοῖς ἤθεσι καὶ διαίτη χρώμενοι, ἐνὶ δὲ τούτων ἐνδιαλάτλουσι τῷ γαμεῖν, δεινὸν τι λέγοντες δρᾶν τοὺς ἀ[πο]ποιήσαντας γάμου· πρὸς τὴν ἀναίρεσιν τοῦ βίου γίνεσθαι τοῦτο, καὶ μὴ δεῖν ἐκκόπτειν τὴν τῶν τέκνων διαδοχὴν φάσκοντες, ὡς εἰ πάντες τοῦτο φρονήσειαν, ἐκκοπήσε-
15 σθαι ῥαδίως τὸ πᾶν γένος ἀνθρώπων. Δοκιμάζουσι μέντοι τριετία τὰς γαμετάς· ἐπὶ δὲ τρεῖς καθαρθῶσιν, εἰς [πεῖρα]ν τοῦ δύνασθαι

sectæ dogmata nonnulli Græci furati suas constituerunt doctrinas. Est enim illorum disciplina de rebus divinis antiquior quam omnium gentium, ita ut promptum sit demonstrare omnes homines, qui de Deo ausi sunt dicere vel de universorum creatione, principia mutuatos esse ex Judæorum legibus, non aliunde. Quos inter præcipue Pythagoras et stoici, in Ægypto horum (Judæorum) facti discipuli, multa assumpserunt. Dicunt autem et iudicium fore et universi mundi combustionem, et injustos homines supplicia passuros æterna. Sunt autem inter eos qui futura prænoscere et prædicere student.

28. Est et alius Essenorum ordo qui iisdem moribus et ratione vitæ utuntur, sed una re discrepant quod nubent, veluti diri facinoris arguentes eos qui nuptias repudiant. Illud enim aiunt ad destructionem vitæ adhiberi et nefas esse successionem puerorum intercidere, et, si omnes in eadem sententiam iverint, facile excisum iri omne humanum genus. Verumtamen sponsas per triennium probant; quum autem ter purificatæ fuerint, ad ex-

3. τῆς περὶ cod. Mill. Lege περὶ τῆς. prorsus ablatis Mill. — 16. Uncis inclusa
— 11. ἐνδιαλάτλουσι cod. — 12. λέγον- suppleta ex Josepho.
τος cod. — ἀ[πο]ποιήσαντες litteris πο

τίκτειν, οὕτως ἄγονται. Ταῖς ἐγκύμοσιν οὐχ ὀμιλοῦσιν, ἐπιδεικνύμενοι τὸ μὴ δι' ἡδονὴν γαμεῖν, ἀλλὰ διὰ τέκνων χρεῖαν. Ὁμοίως δὲ καὶ αἱ γυναῖκες ἀπολούονται καὶ αὐταὶ ἐπένδυμα ἐνδύμεναι λινοῦν, ὃν τρόπον οἱ ἄνδρες τὰ περιζώματα. Ταῦτα μὲν οὖν [τὰ] κατὰ Ἐσσηνοῦς.

Ἄτεροι δὲ καὶ αὐτοὶ τῶν Ἰουδαίων ἐθνῶν ἀσκηταὶ καὶ κατὰ γένος καὶ κατὰ νόμους Φαρισαῖοι καλούμενοι, ὧν τὸ μὲν πλεῖστον μέρος ἐστὶ κατὰ πάντα τρόπον, πάντων μὲν Ἰουδαίων καλουμένων, διὰ δὲ τὰς ἰδίως δοξαζόμενας γνώμας ὀνόμασι κυρίοις ἐπικαλουμένων. Οὗτοι μὲν οὖν τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν διακρατοῦντες, ἐπὶ τοῖς κατὰ νόμον καθαροῖς καὶ μὴ καθαροῖς ἐπιεικῶς ἐξετάζοντες διαμέ- 10
νουσι· τὰ τε τοῦ νόμου ἐρμηνεύουσι, διδασκάλους εἰς ταῦτα προ-
βιβάζοντες. Οὗτοι εἰμαρμένην εἶναι λέγουσι, καὶ τινὰ μὲν κατ' ἐξου-
σίαν εἶναι, τινὰ δὲ κατὰ τὴν ⁽³⁰⁶⁾ εἰμαρμένην, ὡς τινὰ μὲν ἐφ' ἡμῖν,
τινὰ δὲ τῆς εἰμαρμένης· Θεὸν δὲ πάντων εἶναι αἷτιον, καὶ μηδὲν
ἄνευ Φελημάτος αὐτοῦ διοικεῖσθαι ἢ συμβαίνειν. Οὗτοι καὶ σαρκὸς 15
ἀνάσλασιν ὁμολογοῦσι καὶ ψυχὴν ἀθάνατον, καὶ κρίσιν ἐσομένην

plorandum possintne parere, ita eas in uxores ducunt. At cum gravidis non coeunt, hoc ipso ostendentes se nuptias, non voluptatis ergo sed liberorum inopia, fecisse. Feminæ autem abluuntur indusiis circumamictæ, quemadmodum viri quum subligacula induerint. Talia sunt Essenorum instituta.

Alii et ipsi Judaicorum morum studiosi, propter genus et leges Pharisæorum nomen habent, quorum numerus maximus est in omni loco; Judæi quidem omnes vocati sunt, sed propter opiniones quasdam peculiare propriis nominibus sunt cognominati. Qui etiam, dum antiquam traditionem diligenter servant, non cessant studiose inquirere quæ pura et impura secundum legem sunt. Leges interpretantur et ad eas interpretandas præceptores informant. Iidem fatum esse dicunt et quædam potestate nostra fieri, quædam autem fato, ita ut quædam penes nos sint, quædam autem ex fato proveniant, Deum autem universorum effectorem esse et nihil sine voluntate ejus aut ordinari aut evenire. Confitentur et ipsi esse resurrectionem carnis et animam immortalem et judicium futurum et combustionem mundi

3. ἐπ' ἓνα cod. pro ἐπένδυμα. — 4. [τὰ] quod est in cod. — 8. κυρίοις cod. — 10. add. Dunck. — 5. ἐθνῶν Mill. pro ἐθνῶν ἐπιεικῶς cod. corr. Mill.; ἐπιεικῶς Dunck.

καὶ ἐκπύρωσιν, καὶ δικαίους μὲν ἀφθάρτους ἔσεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰσαεὶ κολασθήσεσθαι ἐν πυρὶ ἀσβέσῳ. Ταῦτα μὲν οὖν καὶ Φαρισαῖοι.

29. Σαδδουκαῖοι δὲ τὴν μὲν εἰμαρμένην ἀναιροῦσι, [καὶ] τὸ[ν
5 Θεὸν] μηδὲν τι κακὸν δρᾶν ἢ ἐφορᾶν ὁμολογοῦσιν, εἶναι δὲ ἀνθρώπων ἐξουσίαν τὸ αἰρεῖσθαι τὸ ἀγαθὸν ἢ κακόν. Ἀνάσλασιν δὲ ἀρνοῦνται οὐ μόνον σαρκός, ἀλλὰ καὶ ψυχὴν μὴ διαμένειν νομίζουσι· [ταύτη δὲ] εἶναι μόνον τὸ ζῆν, καὶ τοῦτο δὲ εἶναι οὗ χάριν ἐγένετο ἄνθρωπος· ἐνὶ δὲ τῷ πληροῦσθαι τὸν τῆς ἀνασπάσεως λό-
10 γον, ἐν τῷ καταλείψαντας ἐπὶ γῆς τὰ τέκνα τελευτᾶν· μετὰ δὲ θάνατον μηδὲν ἐλπίζειν παθεῖν ἢ κακὸν ἢ ἀγαθόν. Λύσιν γὰρ ἔσεσθαι καὶ ψυχῆς καὶ σώματος καὶ εἰς τὸ μὴ εἶναι χωρεῖν τὸν ἄνθρωπον, καθ' ὃ καὶ τὰ λοιπὰ ζῶα· ὅ,τι δ' ἂν δράσῃ ἄνθρωπος ἐν τῷ βίῳ κακὸν καὶ διαλλαχθῆ, κεκέρδηκε τὴν ὑπὸ ἀνθρώπων διαφυγῶν κό-
15 λασιν· ὅ,τι δ' ἂν κτήσῃται καὶ πλουτήσῃς δοξασθῆ, τοῦτο κεκέρ-

et justos immortalitatem consecuturos, injustos autem æterna supplicia passuros in igne inextinguibili. Hæc quidem docent Pharisei.

29. Sadducei vero fatum tollunt et Deum affirmant nihil mali efficere aut intueri, et esse potestatis hominum eligere bonum vel malum. Resurrectionem carnis non solum negant, sed etiam censent animam non permanere posse immortalem. Animam autem existimant nihil aliud esse præter vivere, et eandem esse causam cur existat homo; addunt una aliqua conditione resurrectionis doctrinam adimpleri, videlicet ab eis qui moriendo liberos hic relinquunt; post mortem vero nullam spem esse sentiendi aliquid boni aut mali; dissolutionem enim fore et animæ et corporis et in nihilum iturum esse hominem, quemadmodum cætera animalia. Quod si quis, dum vivit, alicui malum fecerit et reconciliatus fuerit, illud lucrifecit, pœna vitata qua eum mulctavissent homines. Quod si quis opes compara-

4-5. Uncis inclusa restituta ex Joseph. Miller. — 5-6. ἐξ ἀνθρώπων cod. Miller. Dunck. ἐξ delendum. — 6. ἐξουσίας Dunck. — Mill. legit τοῦ αἰρεῖσθαι. — 8. ταύτην δὲ Mill.; in cod. exesa; ταύτη δὲ R. Scottus. — 9. ἐν δὲ τῷ cod.; ἐνὶ δὲ τῷ

Mill.; ἐν δὲ τούτῳ R. Scott. — 14. Post κακὸν cod. habet ἄνθρωπος. Mill. conj. ἄνθρωπον, quod male repetitum est et delendum. ἀνθρώποις ἂν Sauppis; ἀνθρώποις κἂν Dunck. — διαλλαχθῆ cod. — διαφυγῶν cod.

δηκε· μέλειν δὲ Θεῷ μηδὲν τῶν κατὰ ἕνα. Καὶ οἱ μὲν Φαρισαῖοι
 φιλάλληλοι, οἱ δὲ Σαδδουκαῖοι φίλαυτοι. Αὕτη ἡ αἵρεσις περὶ τὴν
 Σαμάρειαν μᾶλλον ἐκρατύνη. Καὶ αὐτοὶ δὲ τοῖς τοῦ νόμου ἔθεσι
 προσέχουσι, λέγοντες δεῖν οὕτω ζῆν ἵνα καλῶς βιώσῃ καὶ ⁽³⁰⁷⁾ τέκνα
 ἐπὶ γῆς καταλείπη. Προφήταις δὲ οὐ προσέχουσιν, ἀλλ' οὐδὲ ἐτέ- 5
 ροις τισὶ σοφοῖς, πλὴν μόνῳ τῷ διὰ Μωσέως νόμῳ, μηδὲν ἐρμη-
 νεύοντες. Ταῦτα μὲν οὖν ἃ καὶ οἱ Σαδδουκαῖοι αἰρετίζουσιν.

30. Ἐπεὶ τοίνυν καὶ τὰς παρὰ Ἰουδαίοις διαφορὰς ἐκτεθείμεθα,
 εὐλογον δοκεῖ καὶ τὴν ἄσκησιν τῆς τούτων Θεοσεβείας μὴ παρασιω-
 πᾶν. Ἔστι μὲν οὖν ἡ κατὰ πάντας Ἰουδαίους κατὰ τὴν Θεοσεβείαν 10
 πραγματεία τετραχῆ, Θεολογική, Φυσική, ἠθική, ἱερουργική. Καὶ
 τὸν μὲν Θεὸν ἕνα εἶναι λέγουσι δημιουργόν τε τοῦ παντὸς καὶ
 [καλὰ] ποιήσαντα πάντα οὐ πρότερον ὄ[ντα], οὐδὲ ἕκ τινος ὑπο-
 κειμένης συγχρόνου οὐσίας, ἀ[λλὰ Θε]ελήσαντα καὶ κτίσαντα. Εἶναί
 τε ἀγγέλους καὶ τούτους γενομένους πρὸς λειτουργίαν τῆς κτίσεως, 15

verit et dives aestimatus fuerit, hoc quoque lucrifecit; nihil autem singulo-
 rum istorum curæ esse Deo. Dum Pharisei sese mutuo amore complectun-
 tur, Sadducei neminem præter seipsos amant. Hæc secta apud Samaritanos
 maxime valuit. Iidem legis Mosaicæ institutis adhærent, dicentes sic vivere
 oportere ut vitam pulchram agant et liberos hic relinquant. Prophetarum
 libros non curant nec aliorum quorundam sapientium, sed soli legi Moysis
 animum adhibent, nihil autem interpretantes. Hæc sunt quæ Sadducei
 sectantur.

30. Quum igitur exposuerimus quæ sint apud Judæos discrimina, decet,
 ut nobis videtur, non omittere quomodo iidem pietatem in Deum exercent.
 Est autem secundum omnes Judæos de religione tractatus in quatuor partes
 divisus, Theologicam dico, Physicam, Moralem, Hierurgicam (de sacris
 cærimoniis). Deum unum esse dicunt et creatorem universi mundi et pul-
 chra fecisse omnia quæ ante non erant, nec ea formavit ex substantia qua-
 dam substrata et sibi coæva, sed voluit et creavit; et esse angelos ad mini-

1. μέλλειν cod. — 8. ἐκτεθήμεθα cod.
 — 13. [καλὰ] κ... cod.; καὶ bis exaratum
 conj. Mill.; κόσμον Ræp.; κτίσιν R. Scot-
 tus; κύριον Dunck. At quum de Judæis

hic agatur, conf. *Genesim*, ubi Deus di-
 citur omnia quæ fecit vidisse esse bona.
 — 13-14. Uncis inclusa supplevit Mille-
 rus.

ἀλλὰ καὶ πνεῦμα ἐξουσιαστικὸν πρὸς δόξαν καὶ αἶνον Θεῷ ἀεὶ πα-
 ραμένοντα· πάντα δὲ ἐν τῇ κτίσει αἴσθησιν ἔχειν καὶ μηδὲν εἶναι
 ἄψυχον. Ἡθους τε ἀντιποιοῦνται σεμνοῦ καὶ σώφρονος βίου, καθὼς
 ἔσιν ἐκ τῶν νόμων ἐπιγνώναι. Ταῦτα δὲ πάλαι ἀκριβαζόμενα ἦν
 5 παρὰ τοῖς ἀρχῆθεν Θεόκτιστον νόμον παρειληφόσιν, ὡς τὸν ἐντυγ-
 χάνοντα καταπλαγῆναι ἐπὶ τοσαύτῃ σωφροσύνῃ καὶ ἐπιμελείᾳ τοῦ
 περὶ τὸν ἄνθρωπον νομοθετουμένου ἠθους. Ἱερουργικὴ δὲ λειτουργία
 ἄκρως ἐξήσκητο παρ' αὐτοῖς εὐσχημόνως πρὸς τὸ Θεῖον προσφε-
 ρομένη, καθὼς τοῖς βουλομένοις ῥάδιόν ἐστιν ἐντυχοῦσι τῇ περὶ
 10 τούτων ἐξαγορευούσῃ βίβλῳ μαθεῖν, ὡς σεμνῶς καὶ ὁσίως τῷ Θεῷ
 ἀπαρχόμενοι τῶν παρ' αὐτοῦ δεδωρημένων εἰς χρῆσιν καὶ ἀπόλαυ-
 σιν ἀνθρώπων, κελευόμενοι εὐτάκτως καὶ παραμόνως ἐλειτούργουν.
 Τούτων δὲ τινα οἱ Σαδδουκαῖοι ἀπαγορεύουσιν· οὐ γὰρ βούλονται
 ἀγγέλους ἢ ⁽³⁰⁸⁾ πνεύματα ὑπάρχειν. Οἱ δὲ πάντες ὁμοίως Χριστὸν
 15 προσδέχονται, τοῦ μὲν νόμου καὶ τῶν προφητῶν παρεσόμενον

sterium mundi natos, etiam spiritum principalem Deo semper assistentem ad gloriam et laudem ejus; et omnia quæ in creatura sunt sensum habere et nihil esse inanimatum. Rationem vitæ honestæ et bene moratæ capessunt, ut ex eorum legibus cognosci potest. Hæc autem olim erant diligenter curata apud eos qui a principio legem divinam acceperunt, ita ut qui in hunc legis librum incidet miretur tantam temperantiam tantamque curam in moribus hominum vitæ præscriptis. Ritus sacri ad res divinas decenter adhibiti egregie absolvebantur apud eos, quod qui volunt intelligere, ipsis promptum erit ex libro de his sacris ritibus percipere cum quanta veneratione quantaque pietate primitias Deo offerant omnium rerum, quas ipse dedit ut eis homines uterentur et fruerentur, quantoque ordine et quanta constantia ritus sacros jussi absolvant. Horum autem quædam Sadducæi negant. Nolunt enim angelos et spiritus existere. Omnes vero similiter Christum exspectant, illius quidem adventu a prophetis et lege prædicto. Quum

1-2. παραμένον· τὰ Duncker. — 5. παρὰ τοῖς ἀρχῆθεν νεοσῆ τὸν cod. Millerus; παρ' αὐτοῖς, ἀρχῆθεν, οὐ νεωσῆ τὸν Saupp. Dunck. At πάλαι, ἀρχῆθεν et οὐ νεωσῆ idem significant. Suspicio libra-

rium male legisse in codice νεοσῆτὸν pro Θεόκτιστον. Mill. conjicit ἐν ὄρει latere in νεοσῆ. — 13. βούλονται cod. — 15. τὸν παρεσόμενον Saupp.

προκηρυξάντων, τῶν δὲ Ἰουδαίων τὸν καιρὸν τῆς παρουσίας μὴ ἐπι-
 γνόντων, [ὥστε] ἐπιμένειν τὴν ὑπόνοιαν τοῦ δοκεῖν μὴ τὰ εἰ[ρημένα]
 περὶ τῆς παρουσίας τετελέσθαι, προσδοκᾶν δὲ ἤδη Χριστὸν παρεσβό-
 μενον διὰ τὸ παρόντα μὴ ἐπεγνωκέναι· καὶ τὰ σύμβολα τῶν καιρῶν 5
 τοῦ ἤδη παραγεγονέναι ὁρῶντας ταράττεσθαι, αἰδεῖσθαι τε ὁμολο-
 γεῖν ἐληλυθέναι, ἐπεὶ αὐτόχειρες αὐτοῦ γεγέννηται, ἀγανακτοῦντες
 ἐλεγχομένοι ὑπ' αὐτοῦ ὅτι τοῖς νόμοις μὴ ὑπήκουσαν. Καὶ τὸν μὲν
 οὕτως ἀποσπάλεντα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ Χριστὸν οὐκ εἶναι τοῦτον λέγου-
 σιν· ἐλεύσεσθαι δὲ ἕτερον, τὸν οὐκ ὄντα, οἴσονται μὲν σύμβολα ἐκ
 μέρους, ἕσα ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται προέφηναν, ὁμολογοῦσι· 10
 τινὰ δὲ καὶ πλανώμενοι νομίζουσι· γένεσιν μὲν γὰρ αὐτοῦ ἐσομέ-
 νην λέγουσιν ἐκ γένους Δαβίδ, ἀλλ' οὐκ ἐκ Παρθένου καὶ Ἁγίου Πνεύ-
 ματος, ἀλλ' ἐκ γυναικὸς καὶ ἀνδρὸς ὡς πᾶσι νόμος γεννᾶσθαι ἐκ
 σπέρματος, φάσκοντες τοῦτον ἐσόμενον βασιλέα ἐπ' αὐτούς, ἀνδρα
 πολεμιστὴν καὶ δυνατὸν, ὅς ἐπισυνάξας τὸ πᾶν ἔθνος Ἰουδαίων, 15
 πάντα τὰ ἔθνη πολεμήσας, ἀναστήσει αὐτοῖς τὴν Ἱερουσαλήμ πό-

autem tempus adventus ejus Judæi non agnovissent, mansit apud eos opi-
 nio nondum fuisse absoluta quæ dicta sunt de adventu ejus, exspectantque
 Christum jamjam venturum, quia præsentem non agnoverunt. Signa vero
 temporum apparitionis ejus videntes conturbantur, erubescuntque fateri eum
 jam venisse, quod ipsi manibus suis illum occiderint, indignantes sese ar-
 gui ab eo quod legum mandatis non obedirent. Illum igitur qui a Deo
 missus est Christum esse negant. Alium vero venturum, qui nondum exi-
 stat dicunt et hunc allaturum quædam signa prædicta a prophetis et lege;
 quædam vero alia errabundi fingunt. Etenim oriturum esse aiunt ex genere
 David non autem ex Virgine et Spiritu Sancto, sed ex muliere et homine,
 quemadmodum omnes ex semine nascuntur. Eundem dicunt futurum esse
 regem super ipsos, virum bellatorem et potentem, qui, coacta tota Ju-
 dæorum natione, et universis gentibus debellatis, restituet civitatem regiam

1. προκηρυξάντων. Τῶν δὲ cod. Mill.
 — 1-2. Post ἐπιγνόντων Ræperus legit
 ἐγένετο. — 2. [ὥστε] cod. et Mill. om.
 — Syllabæ ρημένα ablata in cod. — 6.
 Scripsimus ἐληλυθέναι; initio lacunæ ε,
 in fine αι et paulo ante accentus conspi-

citur. Mill. — ἐπὶ cod. — 9. εἰς ὄντα cod.
 Mill.; εἰς ὄν τὰ Dunck. Lege οἴσονται. —
 11. πλανώμενον cod. — 13. πᾶσιν ὄρος
 γεννᾶσθαι cod. Mill. Dunck. in codd. μ
 et ρ facillime confunduntur. — γενᾶσθαι
 cod.

λιν βασιλίδα, εἰς ἣν ἐπισυνάξει ἅπαν τὸ ἔθνος, καὶ πάλιν ἐπὶ τὰ ἀρχαῖα ἔθνη ἀποκαταστήσει, βασιλεῦον καὶ ἱερατεῦον καὶ κατοικοῦν ἐν πεποιθήσει ἐν χρόνοις ἱκανοῖς· ἔπειτα ἐπαναστήναι κατ' αὐτῶν πόλεμον ἐπισυναχθέντων· ἐν ἐκείνῳ τῷ πολέμῳ πεσεῖν τὸν Χριστὸν ἐν μαχαίρῃ, ἔπειτα μετ' οὐ πολὺ τὴν συντέλειαν καὶ ἐκπύρωσιν τοῦ παντὸς ἐπιστήναι, καὶ οὕτως τὰ περὶ τὴν ἀνάστασιν ⁽³⁰⁹⁾δοξαζόμενα ἐπιτελεσθῆναι τὰς τε ἀμοιβὰς ἐκάστω κατὰ τὰ πεπραγμένα ἀποδοθῆναι.

31. Δοκεῖ μὲν ἡμῖν ἱκανῶς τὰ πάντων Ἑλλήνων τε καὶ βαρβάρων δόγματα ἐκτεθεῖσθαι, μηδὲν δὲ ἀπολελοιπέναι μήτε τῶν φιλοσοφουμένων μήτε τῶν ὑπὸ αἰρετικῶν φ[ασκο]μένων ἀναπόδεικτον. Οἷς ἐξ αὐτῶν τῶν ἐκτεθέντων φανερὸς γεγένηται ὁ ἔλεγχος ἢ κλεψιλογησάντων ἢ τινὰ ἐρανισαμένων [καὶ] αὐτὰ τὰ ὑπὸ Ἑλλήνων πεπονημένα παραθεμένων ὡς θεῖα. Διὰ πάντων οὖν διαδραμόντες καὶ
15 μετὰ πολλοῦ πόνου ἐν τοῖς ἐννέα βιβλίοις τὰ πάντα δόγματα ἐξεῖπόντες, πᾶσί τε ἀνθρώποις ἐφόδιον ἐν βίῳ [οὐ] μικρὸν καταλιπόντες,

Jerusalem, in quam congregabit totam judaicam nationem, eamque ad pristinos mores reducet, eamque regno et sacerdotio fungi et habitare tuto propriis temporibus efficiet; deinde adversus Judæos congregatos bellum exoriturum esse; in quo bello Christum gladio periturum, et paulo post universi mundi consummationem et combustionem fore, eoque modo omnia quæ de resurrectione existimata sunt adimpleri et cuique retributionem secundum opera sua dari.

31. Jam nobis videntur omnium Græcorum et barbarorum dogmata sufficienter fuisse exposita, neque quidquam silentio prætermissum esse ex iis quæ philosophi vel hæretici docuerunt. His autem quæ exposuimus clare coarguuntur hæretici vel subripuisse vel aliquando mendicavisse quæ Græci composuerunt, eaque ut divina protulisse. Quum igitur, omnibus hæresibus circumspectis, in novem libris dogmata eorum multo cum labore exposuerimus, universisque hominibus non parvum viaticum vitæ

5. μαχαίρη (quasi ex oraculo versibus conscripto) cod. a quo corrigendo abstinuimus consulto. — 10. ἐκτεθῆσθαι cod. — ἀπολελυμέναι cod.; ἀπολελειπέναι Mill.

— 11. Uncis inclusa supplevit Mill. — 13. [καὶ] addidi. — 15. τοῖς ἐννέα βιβλίοις cod. — 16. [οὐ] restitui, quod prorsus exciderat. Cf. sqq. οὐκ ὀλίγη.

καὶ τοῖς παροῦσιν οὐκ ὀλίγης χαρᾶς καὶ θυμηδίας φιλομάθειαν πα-
 ρασχόντες, εὐλογον ἠγούμεθα ὥσπερ κορυφὴν τοῦ παντὸς [τὸν] περὶ
 ἀληθείας λόγον ἐπενέγκαι, καὶ τοῦτον ἐν μιᾷ βίβλῳ τῇ δεκάτῃ περι-
 γράψαι, ὅπως ὁ ἐντυγχάνων μὴ μόνον ἀνατροπὴν τῶν τετολμηκότων
 αἵρέσεις συστήσασθαι ἐπιγνοῦς καταφρονήσῃ τῶν ματαίων, ἀλλὰ 5
 καὶ τὴν τῆς ἀληθείας δύναμιν ἐπιγνοῦς, ἀξίως Θεῷ πιστεύσας σω-
 θῆναι δυνηθῆ.

reliquerimus et lectoribus præbuerimus studium gaudio magno et voluptate
 refertum, nunc æquum esse arbitramur ut afferamus, tanquam fastigium
 totius operis, sermonem de veritate, et hunc in uno decimo libro includamus,
 quo quidem lector, jam quum intuitus sit audaces hæresium auctores a nobis
 funditus eversos, non solum vana eorum dogmata despiciat, sed etiam vir-
 tutem veritatis contemplatus et Deo digne confisus salvari possit.

1. ὀλίγοις cod. Miller.; ὀλίγης Ræper. — θυμηδίας cod. — 2. [τὸν] add. Mill.

(310) BIBAION I'.

1. Τάδε ἔνεσιν ἐν τῇ δεκάτῃ τοῦ κατὰ πασῶν αἱρέσεων Ἐλέγχου.
2. Ἐπιτομὴ πάντων τῶν φιλοσόφων.
3. Ἐπιτομὴ πασῶν [τῶν] αἱρέσεων.
4. Καὶ ἐπὶ παῖσι τίς ὁ τῆς ἀληθείας λόγος.
- 5 5. Τὸν λαβύρινθον τῶν αἱρέσεων οὐ βία διαρρήξαντες, ἀλλὰ μόνῳ ἐλέγχῳ ἀληθείας δυνάμει διαλύσαντες, πρόσκειμεν ἐπὶ τὴν τῆς ἀληθείας ἀπόδειξιν· τότε γὰρ τῆς πλάνης ἔντεχνα σοφίσματα ἀσύσπαστα φανερωθήσεται, ἐπὰν ὁ τῆς ἀληθείας ὄρος ἐπιδειχθῆ οὐκ ἀπὸ σοφίας Ἑλλήνων ἀρχὰς μεταλαβῶν, οὐδ' Αἰγυπτίων δόγματα [καὶ] τὰ ἐν
 10 αὐτοῖς μετ' ἀξιοπιστίας θρησκευόμενα μάταια, ὡς ἄρρητα διδασκθεῖς, οὐδὲ Χαλδαίων ἀσυσπλάτῳ περιεργία σοφισθεῖς, οὐδὲ Βαβυλωνίων ἀλογίστῳ μανία δι' ἐν[εργεί]ας δαιμόνων καταπλαγεῖς, ἀλλ' ὅ ὑπάρχει τρόπῳ ὄρος ἀληθῆς ὦν, ἀφύλακτός τε, καὶ ἀκαλ-

LIBER X.

1. Hæc insunt in decimo omnium hæresium Refutationis libro.
2. Summarium omnium philosophorum.
3. Summarium omnium hæresium.
4. Qualis sit in omnibus veritatis doctrina.
5. Ambagibus hæresium labyrintho similibus non vi diruptis, sed sola refutatione et veritatis virtute solutis, adeamus ad veritatis demonstrationem. Tunc enim erroris artificiosa sophismata videbuntur non consistere posse, quum demonstratum fuerit veritatis definitionem non ex Græcorum philosophia depromptam, nec vana veluti ineffabilia mutuam Ægyptiorum dogmata et quæ inter eos digna fide et venerabilia habentur, nec inanibus Chaldaicæ curiositatis figmentis conflata, nec per vim dæmonum insanis Babyloniorum furoribus corruptam, sed quo exstat modo hæc definitio vera

3. ἐπὶ τῶ μη cod. — [τῶν] add. Miller. — 6. πρόσκειμεν cod. — 9. [καὶ] addidi. — 13. ἀλλ' ὡς τὰ ἐν... μάταια uncis inclusit Millerus veluti in textum male inserta. — 12. Uncis inclusa supplevit Millerus. — 13. ἀλλ' ὡς cod. pro ἀλλ' ὅ; corr. Miller. — ἀλεθεῖς cod.

λώπιστος, [ὅς] μόνον φανείς ἐλέγξει τὴν πλάνην. Περὶ οὗ εἰ καὶ πλειστάκις ἀποδείξεις ἐποιήσαμεν, καὶ ἰκανῶς τὸν τῆς ⁽³¹¹⁾ ἀληθείας κανόνα ἀφθόως τοῖς βουλομένοις ἐπεδείξαμεν, ἀλλὰ γε καὶ νῦν οὐκ ἄλογον ἐκρίναμεν ἐπὶ πᾶσι τοῖς Ἕλλησι δεδοκημένοις καὶ αἰρετικοῖς ὡσεὶ κορωνίδα τῶν βίβλων ἐπενέγκαι ταύτην τὴν ἀπόδειξιν διὰ 5 τῆς δεκάτης βίβλου.

6. Συμπεριλαβόντες τοίνυν τὰ πάντων τῶν παρ' Ἕλλησι σοφῶν δόγματα ἐν τέσσαρσι βιβλίοις, τὰ δὲ τῶν αἰρεσιάρχων ἐν πέντε, νῦν τὸν περὶ ἀληθείας λόγον ἐν α' ἐπιδείξομεν, ἀνακεφαλαιούμενοι πρῶτον τὰ πᾶσι δεδοκημένα. Οἱ μὲν γὰρ τῶν Ἑλλήνων δογματι- 10 σία τὴν φιλοσοφίαν τριχῇ διελόντες, οὕτως ἐφιλοσόφησαν, οἱ μὲν φυσικὴν, οἱ δὲ ἠθικὴν, οἱ δὲ διαλεκτικὴν προσαγορεύσαντες· καὶ οἱ μὲν τὴν φυσικὴν οὗτοι γεγένηται, οὕτως δὲ διηγήσαντο, οἱ μὲν ἐξ ἑνὸς τὰ πάντα, οἱ δὲ ἐκ πλείονων· καὶ τῶν ἐξ ἑνός, οἱ μὲν ἐξ ἀποίου, οἱ δὲ ἐκ ποιοῦ· καὶ τῶν ἐκ ποιοῦ, οἱ μὲν ἐκ πυρός, οἱ δὲ 15

et ingenua et sine cura pulchritudinis, quæ proprio lumine statim errorem confutat. Cujus etsi sæpius demonstrationes prætulimus et sufficienter veritatis normam recte volentibus ostendimus, nunc tamen æquum esse arbitrati sumus omnibus quæ Græci et hæretici docuerunt, veluti coronam nostrorum novem librorum superaddere hanc demonstrationem veritatis in decimo libro.

6. Collectis igitur omnium Græcorum philosophorum dogmatibus in quatuor libris, hæresiarchorum in quinque, nunc veritatis expositionem in uno libro absolvemus, summam prius repetituri omnium placita. Græcorum igitur institutores, philosophia tripliciter divisa, sic docuerunt, alii physicam, moralem alii, alii dialecticam prædicantes. Qui quidem physicis rebus adhærebant sic disserebant, alii ex uno omnia processisse, alii e pluribus; et ex iis qui ex uno, alii quidem docent e nulla qualitate prædito, alii e prædito qualitate aliqua universa generari. Et ex iis qui ex aliqua qualitate prædito contendunt universa generari, alii ex igne, alii ex

1. [ὅς] in cod. omissum ob *ος* finale præcedentis vocabuli. — 8. βίβλοις cod. superposito *ι*. — τοῖς αἰρεσιάρχαις cod. Miller. Lege τῶν αἰρεσιάρχων vel supple δεδοκημένα quod tamen in eadem sen-

tentia bis repetitum male sonaret. — 9. ἕνα cod. pro ἐν α' vel ἐν ἐνί. — 13. Hæc et sqq. noster mutuatus est a Sexto Empirico, *Adv. phys.* X. — 15. ἐκ τοῦ ποιοῦ cod. Millerus; ἐκ ποιοῦ Sextus.

ἐξ ἀέρος, οἱ δὲ ἐξ ὕδατος, ἄλλοι δὲ ἐκ γῆς. Καὶ τῶν ἐκ πλειό-
νων, οἱ μὲν ἐξ ἀριθμητῶν [οἱ δὲ ἐξ ἀπείρων. Καὶ τῶν ἐξ ἀριθμη-
τῶν], οἱ μὲν ἐκ δυοῖν, οἱ δὲ ἐκ τεσσάρων, οἱ δὲ ἐκ ε̄, οἱ δὲ ἐκ ς̄ ·
καὶ τῶν ἐξ ἀπείρων οἱ μὲν ἐξ ὁμοίων τοῖς γενομένοις, οἱ δὲ ἐξ ἀνο-
μοίων. Καὶ τούτων οἱ μὲν ἐξ [ἀπα]θῶν, οἱ δὲ ἐκ παθητῶν. Ἐξ ἀποίου
5 μὲν οὖν καὶ ἐνὸς σώματος τὴν τῶν ὄλων συνεσίησαντο γένεσιν οἱ
Στωϊκοί. Ἀρχὴ γὰρ τῶν ὄλων κατ' αὐτοὺς ἐστὶν ἢ ἀποιος ὕλη καὶ
δι' ὄλων τρεπλή · μεταβαλλούσης δὲ αὐτῆς, γίνεται πῦρ, ἀήρ, ὕδωρ,
γῆ. Ἐξ ἐνὸς δὲ καὶ ποιοῦ γεγενῆσθαι τὰ πάντα ⁽³¹²⁾ φέλουσιν οἱ τε
10 περὶ τὸν Ἴππασον καὶ Ἀναξίμανδρον καὶ Θαλῆ τὸν Μιλήσιον. Ἴππα-
σος μὲν ὁ Μεταπόντιος καὶ Ἡράκλειτος ὁ Ἐφέσιος, ἐκ πυρὸς ἀπε-
φήναντο τὴν γένεσιν. Ἀναξίμανδρος δὲ ἐξ ἀέρος · Θαλῆς δὲ ἐξ ὕδα-
τος · Ξενοφάνης δὲ ἐκ γῆς ·

Ἐκ γαίης γὰρ πάντα, καὶ εἰς γῆν πάντα τελευτᾷ.

aere, alii ex aqua, alii e terra. Eorum qui ex pluribus omnia gigni di-
cunt, et ex numerabilibus alii, alii ex infinitis. Et qui e numerabilibus, alii
quidem e duobus, alii e quatuor, alii e quinque, alii autem e sex. Et qui
ex infinitis, alii quidem e similibus eorum quæ generantur, alii autem e
dissimilibus. Jam inter eos alii ex impassibilibus, alii e passibilibus. Atque
e corpore nulla quidem qualitate prædito et uno universitatis ortum con-
stituerunt stoici. Rerum enim ex eorum sententia principium est materia
expers qualitatis et omni ex parte mutabilis. Eaque mutata fiunt ignis, aer,
aqua, terra. Ex uno autem eoque qualitate prædito orta volunt esse omnia
Hippasus et Anaximander et Thales Milesius. Hippasus quidem Metapon-
tinus et Heraclitus Ephesius ex igne rerum ortum prædicaverunt. Anaxi-
mander ex aere, Thales ex aqua; Xenophanes e terra :

Omnia e terra atque in terram cuncta revertunt.

2-3. Uncis inclusa e Sexto rest. Mill.
— 4. γενομένοις cod. Miller.; γεννωμέ-
νοις Sext. — 5. πρὸς τούτοις cod.; τού-
των Sext. — παθητῶν. Ἐξ ἀποίου Sextus;
παθητικῶν. Ἀποίου cod. Mill. — 6. ὑπε-
σίησαντο Sext. — 7. τῶν ὄντων Sext.;
τῶν ὄλων cod. — 8. τρέπει cod.; τρεπλή
Sext. — τε Sext.; δὲ cod. — 8-9. γίνεται

τὰ τέσσαρα στοιχεῖα, πῦρ, κ. τ. λ. Sext.
— 9. οἱ δὲ cod.; οἱ τε Sext. — 10-11.
Θαλῆ. Ὡς Ἴππασος μὲν καὶ κατὰ τινὰς
Ἡράκλειτος Sextus. — 11-12. ἀπέλιπον
τὴν γένεσιν Sext. — 14. Cod. habet: Ἐκ
γῆς γὰρ, φησί, πάντα ἐστὶ, καὶ εἰς τὴν
γῆν. Versum e Sexto restitui. Conf. Karst.
Fragm. viii, p. 45.

7. Ἐκ πλειόνων δὲ καὶ ἀριθμητῶν, δυεῖν μὲν γῆς τε καὶ ὕδατος
τὰ ὅλα συνεσθιγέναι φησὶν ὁ ποιητῆς Ὅμηρος, ὅτε μὲν λέγων,

Ὠκεανόν τε Θεῶν γένεσιν, καὶ μητέρα Τηθύν,
ὅτε δέ,

Ἄλλ' ὑμεῖς [μὲν] πάντες ὕδωρ καὶ γαῖα γένοισθε.

5

Συμφέρεσθαι δ' αὐτῷ δοκεῖ καὶ ὁ Κολοφώνιος Ξενοφάνης· φησὶ
γάρ·

Πάντες [γὰρ] γαίης [τε] καὶ ὕδατος ἐκγενόμεσθα.

Ἐκ γῆς δὲ καὶ αἰθέρος Εὐριπίδης, ὡς πάρεσθιν ἐπιγνώναι ἐκ τοῦ
λέγειν αὐτόν·

10

Αἰθέρα καὶ γαῖαν πάντων γενέτειραν αἰδῶ.

Ἐκ τεσσάρων δὲ Ἐμπεδοκλῆς, οὕτως λέγων·

7. E pluribus autem et numerabilibus, e duobus quidem nempe terra
et aqua omnia constituta esse ait poeta Homerus, quum hæc dicit :

Oceanumque Deorum patrem Tethyn quoque matrem ;

quumque hæc addit :

Vos vero cuncti fiatis terraque et unda.

Ei adstipulari quoque videtur Xenophanes Colophonius ; dicit enim :

E terra et aqua exorti sumus omnes.

E terra autem et æthere Euripides, ut licet videre ex eo quod dicit,

Æthera canto et terram parentem universorum.

E quatuor autem Empedocles, ita loquens :

1. ἀριθμῶν cod. e Sexto corr. — δυοῖν
Sextus. — 2. τὰ ὅλα συνεσθιγέναι de-
sunt in Sexto. — φησὶ cod. — 3. Hom. *Il.*
xiv, 201. — Τιθέν cod. — 4. ὅτε Sextus ;
ποτέ cod. — 5. Hom. *Il.* vii, 99. — [μὲν]
add. Mill. ex ed. — 6. Συμφερές posito s

super φε cod. — δοκεῖ κατ' ἐπίου Sext. —
8. Quæ uncis inclusa sunt restituta e Sext.
Conf. etiam Karst. *Fragm.* ix, p. 46. —
ἐγενόμεθα cod. Mill. — 9. αἰθέρος Sext. ;
ἀέρος cod. Miller. — πάρεσθιν ἐκδέξασθαι
Sext. — 12. οὕτως λέγων addidit noster.

⁽³¹³⁾ Τέσσαρα τῶν πάντων ριζώματα πρῶτον ἄκουε ·
 Ζεὺς ἀργής, Ἥρη τε φερέσβιος, ἠδ' Αἰδωνεύς,
 Νῆσις γ' ἢ δακρύοις τέγγει κρούνωμα βρότειον.

Ἐκ πέντε δέ, Ὀκελλος ὁ Λευκανὸς καὶ Ἀριστοτέλης · συμπαρέλα-
 5 βον γὰρ τοῖς τέσσαρσι στοιχείοις τὸ πέμπτον καὶ κυκλοφορητικὸν
 σῶμα, ἐξ οὗ λέγουσιν εἶναι τὰ οὐράνια. Ἐκ δὲ τῶν ᾧ τὴν τῶν πάν-
 των ὑπέθεντο γένεσιν οἱ περὶ τὸν Ἐμπεδοκλέα. Ἐν οἷς μὲν γὰρ
 λέγει « Τέσσαρα τῶν πάντων ριζώματα πρῶτον ἄκουε, » ἐκ τεσσά-
 ρων ποιεῖ τὴν γένεσιν · ὅταν δὲ προσθῆ,

10 Νεῖκος τ' οὐλόμενον δίχα τῶν, ἀτάλαντον ἀπάντη,
 καὶ Φιλίη μετὰ τοῖσιν, ἴση μῆκος τε πλάτος τε,

ἐξ καὶ παραδίδωσι τὰς τῶν ὄλων ἀρχάς, δ' μὲν ὑλικάς, γῆν, ὕδωρ,
 πῦρ, ἀέρα · δύο δὲ τὰς δραστήριους, Φιλίαν καὶ νεῖκος. Ἐξ ἀπείρων

Radices quæ sint quatuor omnium primum audi;
 Jupiter candens, Juno vitalis et Pluto,
 Et Nestis lacrymis humanam scaturiginem humectans.

E quinque Ocellus Lucanus et Aristoteles. Simul enim cum quatuor ele-
 mentis assumpserunt quintum corpus quod movetur in orbem, ex quo di-
 cunt esse cœlestia. E sex autem ortum omnium posuit Empedocles. Nam
 quum dicit: « Omnium quatuor radices primum audi, » e quatuor ortum
 esse statuit; quando autem addit,

et Discordia funesta seorsum ab illis, æqualis undique,
 et Amicitia cum illis ex æquo longa atque lata,

sex tradit rerum principia: quatuor quidem materialia, terram, aquam,
 aerem, ignem; duo autem agentia, amicitiam et discordiam. Ex infinitis au-

1-3. Conf. quæ de his versibus, supra
 p. 371, notavimus. — 2. Ζεὺς ἀήρ cod.
 Plutarchus habet Ζεὺς αἰθήρ. Alii Ζεὺς
 ἀργής. Conf. Karsten. — 3. Νῆσις δὲ
 ἡδακτοῖς σπονδε κρουνοῦ μαρβρόντιον cod.
 e Sexto correxi. — 4 ὁ κη. γλος Λευκα-
 νός cod. corr. Miller. — 6. καὶ cod.; ἐξ

οὗ Sext. — δὲ τῶν cod. pro δ' τῶν; Sext.
 habet τέσσαρα.— 8. πρῶτον ἄκουε desunt
 apud Sext. — 10. Conf. Karst. Emped.
 vss. 106-107. — διχάζων ἀταλλάττον cod.
 — 11. Φιλία μετὰ οἷσιν cod.; Φιλίη μετὰ
 τοῖσιν Sext.; Φιλότης μετὰ τοῖσιν Karst.
 — 12. τὰς τῶν ὄντων Sext.

δὲ ἐδογματίσαν τὴν τῶν πάντων γένεσιν οἱ περὶ Ἀναξαγόραν τὸν Κλαζομένιον καὶ Δημόκριτον καὶ Ἐπίκουρον καὶ ἄλλοι παμπληθεῖς, ὧν ἐκ μέρους πρότερον ἐμνήσθημεν. Ἄλλ' ὁ μὲν Ἀναξαγόρας ἐξ ὁμοίων τοῖς γεννωμένοις· οἱ δὲ περὶ τὸν Δημόκριτον καὶ Ἐπίκουρον, ἐξ ἀνομοίων τε καὶ ἀπαθῶν, τουτέστιν ἐκ τῶν ἀτόμων· οἱ δὲ περὶ τὸν Ποντικὸν Ἡρακλείδην καὶ Ἀσκληπιάδην ἐξ ἀνομοίων [μὲν], παθητῶν ⁽³¹⁴⁾ δέ, καθάπερ τῶν ἀνάρμων ὄγκων. Οἱ δὲ περὶ τὸν Πλάτωνα ἐκ τριῶν [καὶ] εἶναι ταῦτα λέγουσι Θεὸν καὶ ὕλην καὶ παράδειγμα. Τὴν δὲ ὕλην μερίζει εἰς τέσσαρας ἀρχάς, πῦρ, ὕδωρ, γῆν, ἀέρα· Θεὸν δὲ τὸν ταύτης εἶναι δημιουργόν, τὸ δὲ παρά- 10 δειγμα νοῦν.

8. Πεισισμένοι τοίνυν ὅτι πᾶσι τούτοις ὁμολογουμένως ἄπορος εὐρίσκεται ὁ τῆς Φυσιολογίας λόγος, αὐτοὶ περὶ τῶν τῆς ἀληθείας παραδειγμάτων ὡς ἔστι καὶ πεπιστεύκαμεν ἀόκνως ἐροῦμεν, πλ[ὴν] καὶ τὰ τοῖς αἰρεσιάρχαις [δοκοῦντα] ἐπιτομῇ πρότερον ἐκθέμενοι, 15

tem rerum originem esse sunt opinati Anaxagoras Clazomenius et Democritus, et Epicurus, et alii multi, de quibus mentionem supra fecimus. Sed Anaxagoras quidem e similibus iis quæ generantur; Democritus autem et Epicurus e dissimilibus et impassibilibus, nempe ex atomis. Heraclides autem Ponticus et Asclepiades e dissimilibus quidem sed passibilibus, nempe ex inconcinnis corpusculis. Plato autem e tribus omnia orta esse dicit et tria esse Deum, materiam et exemplar. Materiam vero dividit in quatuor principia, ignem, aquam, terram, aera; Deum esse ait materiæ opificem, exemplar autem esse intellectum.

8. Rati igitur omnes istos confiteri infirma esse physicæ disciplinæ verba, documenta veritatis ut sunt et vera credimus impigre exponemus. Sed prius dogmatum quæ hæresiarchæ ediderunt breviarium proferemus, quo, istis

1. ἐδόξασαν τὴν τῶν πραγμάτων Sextus. — 7. [μὲν] e Sexto additum. — ἀνάρχων cod. e Sexto corr. — 7 sqq. Apud Sextum desunt. — 8. Hæc male inter puncta in cod. et apud Millerum: ἐκ τριῶν εἶναι ταῦτα λ. [καὶ] addidi

quod prorsus exciderat. — 14. ἔσται cod. pro ἔστι; corr. Millerus. — in vocabulo πλὴν lacunam explevit Millerus. — 15. δοκοῦντα addendum vel δεδοκημένα, ut supra.

ἵνα καὶ διὰ τούτου εὐγνωσῶσι τὰ πάντων δόγματα παρασλήσαντες,
Φανεράν καὶ εὐγνωστον τὴν ἀλήθειαν ἐπιδείξωμεν.

α'. Ναασσηνοί.

9. Ἄλλ' ἐπεὶ οὕτως δοκεῖ, ἀρξώμεθα πρῶτον ἀπὸ τῶν τοῦ ὄφους
λειτουργῶν. Ναασσηνοὶ ἀνθρώπου καλοῦσι τὴν πρώτην τῶν ὄλων
5 ἀρχὴν, τὸν αὐτὸν καὶ υἶδν ἀνθρώπου· τοῦτον δὲ τριχῆ διαιροῦ-
σιν. Ἔστι μὲν γὰρ αὐτοῦ, φασί, τὸ μὲν νοερόν, τὸ δὲ ψυχικόν,
τὸ δὲ χοϊκόν. Καλοῦσι δὲ αὐτὸν Ἀδάμαν, καὶ νομίζουσι τὴν αὐτοῦ
εἶναι γινῶσιν ἀρχὴν τοῦ δύνασθαι γινῶναι Θεόν. Καὶ ταῦτα πάντα
τὰ νοερά καὶ τὰ ψυχικά καὶ τὰ χοϊκά κεχωρηκέναι εἰς τὸν Ἰησοῦν,
10 καὶ ὁμοῦ δι' αὐτοῦ λελαληκέναι τὰς τρεῖς οὐσίας τοῖς τρισὶ γένεσι
τοῦ Παντός· οὕτω φάσκουσι τρία γένη, ἀγγελικόν, ψυχικόν, χοϊκόν,
καὶ τρεῖς εἶναι Ἐκκλησίας, ἀγγελικὴν, ψυχικὴν, χοϊκὴν· ὀνόματα δὲ
αὐταῖς, ἐκλεκτή, κλητή, αἰχμάλωτος. Ταῦτα ἐστὶ τὰ κατ' αὐτοὺς κε-
φάλαια, ὡς ἐν ὀλίγῳ ἐστὶ καταλαβεῖν. Ταῦτά φασι παραδεδοκέναι τὸν

placitis bene cognitis, possumus manifestam et bene cognitam veritatem
exhibere.

I. NAASSENI.

9. Sed quum nobis ita placeat, incipiamus a sacris ritibus eorum qui
serpentem colunt. Naasseni hominem dicunt esse universorum principium,
et eundem filium hominis; quem et tripliciter dividunt. Est enim ejus,
aiunt, pars rationalis, pars animalis et pars terrena. Illum Adamam vocant
et existimant cognitionem ejus initium esse cognitionis Dei. Hæc autem uni-
versa rationalia et animalia et terrena devenisse dicunt in Jesum et simul per
eum locutas esse has tres substantias tribus generibus Universi. Dicunt enim
tria esse genera Universi, angelicum, animale, terrenum, et tres esse Ecclesias,
angelicam, animale, terrenam, quæ vocantur electa, vocata, captiva. Hæc
sunt eorum quæ commentati sunt capita, ut summatim comprehendi pos-

CAP. I. Ναασσηνοὶ cod. — 7. εἰς αὐτὸν — τριγενῆ cod. Mill.; τρία γένη R. Scott.
cod.; αὐτοῦ Bernays. — 11. τοῦ Παντός. — 14. φησὶν cod. corr. Mill.
τούτου Bern.; τοῦ Παντός οὔτοι Dunck.

Ἰάκωβον, τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου, τῇ Μαριάμνῃ, καταψευδόμενοι ἀμφοτέρων.

⁽³¹⁵⁾ β'. Οἱ Περάται.

10. Οἱ δὲ Περάται, Ἀδέμης ὁ Καρύσιος καὶ Εὐφράτης ὁ Περαιτικός, λέγουσιν ἓνα εἶναι κόσμον τινά, οὕτως καλοῦντες τοῦτον τριχῆ διηρημένον. Ἔστι δὲ τριχῆς διαιρέσεως παρ' αὐτοῖς (τὸ μὲν 5 ἐν μέρος), οἶονεὶ μία ἀρχή, καθάπερ πηγὴ μεγάλη, εἰς ἀπείρους τομὰς τῷ λόγῳ τμηθῆναι δυναμένη. Ἡ δὲ πρώτη τομὴ καὶ προεχσελίερα κατ' αὐτοὺς ἐστὶν ἡ τριάς, καὶ [τὸ μὲν ἐν μέρος] καλεῖται ἀγαθὸν τέλειον, μέγεθος πατρικόν· τὸ δὲ δεύτερον μέρος τῆς τριάδος οἶονεὶ δυνάμεων ἀπειρόν τι πλῆθος· τρίτον, εἰδικόν· καὶ ἔστι 10 τὸ μὲν πρῶτον ἀγέννητον, [ἕπερ ἐστὶν ἀγαθόν· τὸ δὲ δεύτερον ἀγαθὸν αὐτογενές· τὸ τρίτον γεννητόν·] ὅθεν διαρρήδην λέγουσι τρεῖς Θεοῦς, τρεῖς λόγους, τρεῖς νοῦς, τρεῖς ἀνθρώπους. Ἐκάστῳ γὰρ

sunt. Hæc Naasseni dicunt Jacobum, Domini fratrem, tradidisse Mariamnæ, sic utrumque infamantes.

II. PERATÆ.

10. Peratæ autem, Ademes Carystius et Euphrates Peraticus, mundum esse unum aiunt, et eundem dicunt trifariam divisum. Est autem, ex sententia eorum, hujusce trifariæ divisionis unum principium, magni fontis instar, quod in infinita dividi ratione potest. Primam autem sectionem et præstantiorem esse triadem dicunt, ejusque primam partem vocant bonum perfectum, magnitudinem patriam, secundam vero aiunt esse tanquam potestatum infinitarum multitudinem, tertiam denique specie præditam. Et illud primum quod est bonum ingenitum est, secundum autem bonum ex se genitum est, tertium autem genitum; unde perspicue dicunt esse tres deos, tria verba, tres mentes, tres homines. Singulis enim mundi parti-

CAP. 11, l. 3 sqq. Hæc de Peratis Theodoretus a nostro mutuatus est. (*Hær. fab.* I, xvii.) — Conf. supra, p. 185 sqq. — 3. Καροίσσιος cod. — 3-4. Ἐφράτης Περαιτικός cod. — 5. τριχῆς cod.; τῆς τριχῆς Miller. in notis. — 5-6. τὸ μὲν ἐν μέρος ut aperte ab hoc loco alienum et

sententiam interurbans seclusimus et infra reposuimus. — 7-8. προσεχσελίερα cod. Mill. pro προεχσελίερα. Conf. supra, p. 185. — 10. ἀπείρων cod. Mill. pro ἀπειρόν. Conf. supra, p. 186. — ἰδικόν cod. Miller. Lege εἰδικόν. — 11-12. Uncis inclusa e Theodoretō restitui.

μέρει τοῦ κόσμου, τῆς διαιρέσεως διακεκριμένης, διδάσκει καὶ Θεοὺς καὶ λόγους καὶ ἀνθρώπους καὶ τὰ λοιπὰ. Ἄνωθεν δὲ ἀπὸ τῆς ἀγεννησίας καὶ τῆς τοῦ κόσμου πρώτης τομῆς, ἐπὶ συντελείᾳ λοιπὸν τοῦ κόσμου καθεσλήκτος, κατεληλυθέναι ἐπὶ τοῖς Ἡρώδου χρόνοις
 5 τριφυῆ τινὰ ἀνθρώπου καὶ τρισώματον καὶ τριδύναμον, καλούμενον Χριστὸν, ἀπὸ τῶν τριῶν ἔχοντα τοῦ κόσμου μερῶν ἐν αὐτῷ πάντα τὰ τοῦ κόσμου συγκρίματα καὶ τὰς δυνάμεις. Καὶ τοῦτο εἶναι Φέλουσι τὸ εἰρημένον, « Ἐν ᾧ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς Θεότητος σωματικῶς. » Κατενεχθῆναι δὲ ἀπὸ τῶν ὑπερκειμένων κόσμων
 10 δύο, τοῦ τε ἀγεννηήτου καὶ τοῦ αὐτογεννηήτου, εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, ἐν ᾧ ἐσμὲν ἡμεῖς, παντοῖα δυνάμεων σπέρματα. Κατεληλυθέναι δὲ τὸν Χριστὸν ἀνωθεν ἀπὸ ἀγεννησίας, ἵνα διὰ τῆς καταβάσεως αὐτοῦ πάντα σωθῆ τὰ τριχῆ διηρημένα. Ἄ μὲν γάρ, φησὶν, ἔστιν ἀνωθεν κατενηνεγμένα, ἀνελεύσεται δι' αὐτοῦ· τὰ δὲ ἐπιβουλεύ-
 15 σαντα τοῖς κατενηνεγμένοις, ⁽³¹⁶⁾ ἀφίεται εἰκῆ, καὶ κολασθέντα ἀποπέμπεται. Δύο δὲ εἶναι μέρη τὰ σωζόμενα λέγει, τὰ ὑπερκείμενα,

bus, divisione effecta, tribuunt et deos et verba et homines et reliqua. Desuper autem ex ingenito et ex prima mundi sectione, quum mundus deinceps constitisset ad consummationem, descendisse Herodis temporibus quemdam hominem, in quo inerant tres naturæ, tria corpora et tres potestates, eumque vocatum Christum, in se habentem a tribus partibus mundi omnia concrementa mundi et potestates. Et hoc volunt esse quod in Scriptura dictum est : « In quo inhabitare complacuit omnem plenitudinem divinitatis « corporaliter. » Delata autem addunt a superioribus mundis duobus et ex ingenito et ex se ipso generato, in hunc mundum in quo versamur, omni-gena potestatum semina. Descendisse Christum desuper ex ingenito ut per descensum ejus omnia trifariam divisa salutem consequerentur. Quæ enim, ait hæreticus, desuper delata sunt ascendent per eum. Ea autem quæ insidiata sunt delatis abjiciuntur temere ac punita ablegantur. Duas autem partes quæ salvæ sunt ait esse supra constitutas et corruptionis expertes ;

5. τριφυῆν cod. — 6. αὐτῷ cod. Mill. — 8-9. B. Pauli *Ep. ad Coloss.* II, 9. — 9. σώματι cod. — 11. παντοίων cod. Mill. ;
 παντοῖα Theod. et supra, I. I. — 13. σωθεῖ cod. — 15. ἀφίεται εἰκῆ cod. Miller. ; ἀφίεται εἰκῆ Saupp. ; ὀφιοειδῆ Bern.

ἀπαλλαγέντα τῆς φθορᾶς · τὸ δὲ τρίτον ἀπόλλυσθαι, ὃν κόσμον εἰδικὸν καλεῖ. Ταῦτα καὶ οἱ Περᾶται.

γ'. Οἱ Σηθιανοί.

11. Τοῖς δὲ Σηθιανοῖς δοκεῖ ὅτι τῶν ὄλων εἰσὶ τρεῖς ἀρχαὶ περιωρισμένοι. Ἐκάστη δὲ τῶν ἀρχῶν... πέφυκε γενέσθαι ὡς ἐν ἀνθρωπίνῃ ψυχῇ πᾶσα ἡτισοῦν διδασκομένη τέχνη, οἷονεὶ γένοιτο παιδί 5 [ἐγχρονίσαντι] αὐλητῇ δύνασθαι αὐλεῖν, ἢ γεωμέτρῃ γεωμετρεῖν, ἢ τινὶ τέχνῃ ὁμοίως. Αἱ δὲ τῶν ἀρχῶν, φασίν, οὐσίαι εἰσὶ Φῶς καὶ σκότος. Τούτων δὲ ἐστὶν ἐν μέσῳ πνεῦμα ἀκέραιον · τὸ δὲ πνεῦμα τὸ τεταγμένον ἐν μέσῳ τοῦ σκότους, ὅπερ ἐστὶ κάτω, καὶ τοῦ φωτός, ὅπερ ἐστὶν ἄνω, λέγουσιν, οὐκ ἔστι πνεῦμα ὡς ἀνέμου ῥιπῇ 10 ἢ λεπτὴ τις αὔρα νοηθῆναι δυναμένη, ἀλλ' οἷονεὶ τις ὁσμὴ μύρου, ἢ

tertiam autem partem perire, quam mundum forma præditum vocat. Hæc docent Peratæ.

III. SETHIANI.

11. Sethianis autem placet esse rerum omnium tria principia descripta. Unum quodque autem... fieri potest ut in humana anima omnis ars quæ docetur, quemadmodum infans usus institutione tibicinis poterit tibia canere, aut geometræ disciplina institutus evadet geometra, et similiter in alia arte. Principiorum autem naturæ, ait Sethianus, sunt lux et tenebræ, harum autem in medio spiritus incorruptus. Spiritus autem positus in medio, tenebras inter inferiores superioremque lucem, aiunt, non est spiritus ut venti flamen vel tenuis quædam aura quæ percipi possit, sed velut quidam odor

1. ἀπόλλυσθαι cod. — 2. ἴδιον cod. Mill. Lege εἰδικόν. Cf. supra, l. 1. — CAP. III, l. 4. Post ἀρχῶν nonnulla deesse Bern. recte conjic. Quæ supra leguntur p. 209: ἐκάστην δὲ τῶν ἀρχῶν ἀπίρους ἔχειν δυνάμεις κ. τ. λ. — 4 sqq. Hæc turbata sunt in cod. et ap. Miller. Codex habet: πέφυκε δύνασθαι γενέσθαι et infra γενέσθαι αὐλεῖν. Priore in loco δύνασθαι delendum, et posteriore δύνασθαι pro γενέσθαι

legendum. — 5. παιδίον cod. Lege παιδί. — 6. [ἐγχρονίσαντι] restitui. Cf. supra, p. 209. Bern. legit: οἷον, εἰ ἐγγὺς γένοιτο παιδίον αὐλητῇ, δύνασθαι αὐλεῖν. Millerus autem: οἷονεὶ γένοιτο παιδίον [ἐγχρονίσαν] αὐλητῇ γένεσθαι αὐλητήν, ἢ γεωμέτρῃ γεωμέτρην, ἢ ἡτισοῦν τέχνη ὁμοίως. — 10. ἀνεμος ἢ ῥιπῇ cod. Mill.; ἀνέμου ῥιπῇ Bern.

θυμιάματος ἐκ συνθέσεως κατασκευαζομένου, λεπλή, διοδεύουσα
 δύναμις ἀνεπινοήτω τινὶ καὶ κρείττονι λόγου φορᾶ εὐωδίας. Ἐπεὶ
 τοίνυν ἐστὶν ἄνω τὸ φῶς καὶ κάτω τὸ σκότος, καὶ τούτων μέσον
 τὸ πνεῦμα, τὸ δὲ φῶς [ὡς] ἀκτὶς ἡλίου ἄνωθεν ἐκλάμπουσα εἰς
 5 τὸ ὑποκείμενον σκότος, ἢ δὲ τοῦ πνεύματος εὐωδία φέρεται μέσση
 ἔχουσα τάξιν καὶ ἐξικνεῖται ὡσπερ ἡ τῶν θυμιαμάτων ὁσμὴ ἐπὶ
 τῷ πυρὶ φέρεται, τοιαύτης δὲ οὔσης τῆς δυνάμεως τῶν διηρημένων
 τριχῶς, τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ φωτὸς ὁμοῦ ἐστὶ κάτω ἢ δύναμις
 ἐν τῷ σκότει τῷ ὑποτεταγμένῳ· τὸ δὲ σκότος ὕδωρ εἶναι φασὶ φοβε-
 10 ρόν, εἰς ὃ κατέσπασται [καὶ] μετενήνεκται εἰς τοιαύτην φύσιν μετὰ
 τοῦ πνεύματος τὸ φῶς. Φρόνιμον οὖν τὸ σκότος ⁽³¹⁷⁾ ὅν καὶ γινῶσκον
 ὅτι ἂν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτοῦ τὸ φῶς, μένει τὸ σκότος ἔρημον, ἀφανές,
 ἀλαμπές, ἀδύναμον, ἀπρακτον, ἀσθενές. Τῷδε πάσῃ συνέσει καὶ
 φρονήσει βιάζεται κατέχειν εἰς ἑαυτὸ τὴν λαμπηδόνα καὶ τὸν σπι-
 15 θῆρα τοῦ φωτὸς μετὰ τῆς τοῦ πνεύματος εὐωδίας. Εἰκόνα τούτου
 ταύτην παρεισάγουσι, λέγοντες, ὡσπερ ἡ κόρη τοῦ ὀφθαλμοῦ [ὑπὸ]

unguenti vel thuris ex mixtura fabricati, tenuis, permeans potestas insensibili quadam vi odoris boni et vehementiori quam quæ verbis dicatur. Quoniam autem supra est lux et infra tenebræ et harum in medio spiritus, lux autem veluti radius solis desuper illuminans tenebras subjacentes, et spiritus odoramentum fertur locum medium habens et advenit sicut fertur odor thuris igni impositi; quum ea sit virtus principiorum tripliciter divisorum, simul est infra virtus spiritus et lucis in tenebris suppositis. Tenebras autem aquam esse aiunt terribilem, in quam lux cum spiritu derepta sit et translata in talem naturam; intellectu autem præditæ sunt tenebræ, et sciunt, si auferatur ab ipsis lumen, manere tenebras desertas, sine luce, sine splendore, sine vi, inertes et debiles. Quapropter tota cogitatione et mente nituntur ut in sese contineant fulgorem et scintillam lucis cum spiritus odoramento. Quarum imaginem hanc præferunt isti hæretici,

1. λεπλῆς, διοδεύουσα cod. Mill. Lege λεπλή, διοδεύουσα. Conf. supra, p. 210. — 2. φορᾶς cod. — 4. [ὡς] restituendum quod confusum cum φῶς omiserat libra-

rius. — 10. [καὶ] add. Mill. — 12. μενεῖ Ræper. — 13. Τῷ δὲ cod. pro Τῷδε. Mill. legit Τόδε; Ræper. autem, Ἐπὶ τῷδε; Bern. οὕτω δὲ. — 16. [ὑπὸ] add. quod

ὑποκειμένων ὑδάτων σκοτεινὴ φαίνεται, φωτίζεται δὲ ὑπὸ τοῦ πνεύματος· οὕτως ἀντιποιεῖται τὸ φῶς τοῦ πνεύματος· ἔχει δὲ παρ' ἑαυτῶ πάσας τὰς δυνάμεις βουλομένας ἀφίστασθαι καὶ ἀνιέναι. Εἰσὶ δὲ αὐταὶ ἀπειράκις ἀπειροὶ, ἐξ ὧν τὰ πάντα τυποῦνται καὶ γίνεται ἐπιμιγνυμένων δίκην σφραγίδων. Ὡσπερ γὰρ σφραγὶς ἐπικοινωνήσασα 5 κηρῶ τὸν τύπον ἐποίησεν αὐτὴ παρ' ἑαυτῇ ἠτίσοῦν μένουσα, οὕτως καὶ αἱ δυνάμεις ἐπικοινωνήσασαι τὰ πάντα ἀπεργάζονται γένη ζώων ἀπειρα. Γεγονένοι οὖν ἀπὸ τῆς πρώτης συνδρομῆς τῶν τριῶν ἀρχῶν μεγάλης σφραγίδος ἰδέαν, οὐρανοῦ καὶ γῆς εἶδος ἔχουσαν παραπλήσιον μήτρα ὁμφαλὸν ἐχούση μέσον. Οὕτως δὲ καὶ τὰς λοιπὰς 10 ἐκτυπώσεις τῶν πάντων ἐκτετυπῶσθαι ὡσπερ οὐρανὸν καὶ γῆν μήτρα παραπλησίους. Ἐκ δὲ τοῦ ὕδατος γεγονέναι φασὶ πρώτογονον ἀρχὴν, ἀνεμον σφοδρὸν καὶ λάβρον καὶ πάσης γενέσεως αἴτιον, βρασμόν τινα καὶ κίνησιν ἐργαζόμενον τῷ κόσμῳ ἐκ τῆς τῶν ὑδάτων

dicentes : sicuti pupilla oculi sub subjacentibus aquis obscura videtur effulget autem spiritu, eodem modo tenebrae sectantur spiritum. Habent autem apud se omnes potestates quae volunt recedere et redire. Sunt autem potestates infinito infinitae e quibus mixtis omnia finguntur et fiunt veluti sigillorum imagines. Sicuti enim sigillum adhærens ceræ fingit imaginem, ipsum, quodquod sit, per se permanens, sic potestatibus sese communicantibus, omnia infinita efficiuntur genera animalium. Fit ergo ex primo trium principiorum concursu magni magna quaedam species sigilli habens formam cœli et terræ consimilem utero in quo medio umbilicus inest. Eodem modo omnes imagines formatae sunt veluti cœlum et terra, consimiles utero. Ex aqua natum esse dicit Sethianus primogenium principium ventum gravem et vehementem et omnis generationis auctorem, qui fervorem quemdam et motum mundo inculcit ex aquarum motu. Ventum autem ad perfec-

prorsus deerat. Sicuti nos etiam Bernaysius correxit. Hunc locum corruptum suspicor. Conf. supra, p. 211. — 2. τὸ τοῦ πνεύματος· ἔχει φῶς cod. Mill. Dunck. — 4. τυποῦται Bernays.; κυκλοῦται cod. Mill. — 6. κλήρω cod. corr. Mill. — αὐτῇ cod. post ἠτίσοῦν. Dunckerus legit : ἠτι-

σοῦν ἦν. — 8. Γέγονεν cod. — 9. εἰδέαν cod. — οὐρανὸν καὶ γῆν cod. Miller. correxit Bern. — 9-10. παραπλησίαν cod. — 13. ἀνεμόφθορον cod. pro ἀνεμον σφοδρὸν. Cf. supra, p. 213. — ἀγεῖον cod. pro αἴτιον. Conf. supra.

κινήσεως. Τοῦτον δὲ ἐπὶ τέλειον εἶδος συρίγματι ὄφως παραπλή-
σιον μορφωθῆναι, ὃ ἀφορῶν ὁ κόσμος πρὸς γένεσιν ὁρμᾷ ὀργήσας
ὡς μήτρα, καὶ ἐντεῦθεν θέλουσι συνίστασθαι τὴν τῶν ⁽³¹⁸⁾ ὄλων γένε-
σιν. Τοῦτον δὲ εἶναι πνεῦμα ἄνεμον λέγουσι [καὶ] τέλειον Θεὸν ἐκ
5 τῆς τῶν ὑδάτων καὶ τῆς τοῦ πνεύματος εὐωδίας καὶ φωτὸς λαμπη-
δόνος γεγυμέναι, καὶ εἶναι γέννημα θηλείας νοῦν τὸν ἄνωθεν σπιν-
θῆρα κάτω ἀναμειγμένον σὺν τοῖς περισυγκρίτοις [τοῦ] σώματος
σπεύδειν ἐκφεύγειν, ἐκφυγόντα [δὲ] πορεύεσθαι καὶ τὴν λύσιν οὐχ
εὐρίσκειν διὰ τὴν ἐν τοῖς ὕδασι δέσιν. Διὸ ἐβόα ἐκ τῆς τῶν ὑδάτων
10 μίξεως κατὰ τὸν Ψαλμῶδον ὡς λέγουσι· « Πᾶσα οὖν ἡ φροντὶς τοῦ
« ἄνω φωτὸς ἐστίν, ὅπως ῥύσῃται τὸν κάτω σπινθῆρα ἀπὸ τοῦ κάτω
« πατρὸς » ἀνέμου, ἐπεγείροντος βρασμὸν καὶ τάραχον καὶ ἑαυτῶ
νοῦν [τέλειον υἶδν] ποιήσαντος οὐκ ὄντα αὐτοῦ [ἴδιον, ὄν] φάσκουσιν

tam imaginem serpentis sibilo consimilem formatum esse ait; quam quidem imaginem mundus intuens ad generationem vehementi impetu veluti uterus sese contulit, et illinc volunt Sethiani universa fuisse generata. Hunc autem ventum spiritum esse dicunt; et perfectum Deum ex aquarum et spiritus odoramento et ex lucis fulgore natum et secundum generationem feminæ mentem, scintillam dico supernam, immixtam cum concretis corporis niti effugere et fugientem ire et solutionem non invenire propter vinculum quod existit in aquis. Quamobrem clamabat ex undarum mixtione secundum Psalmistam, ut aiunt: « Omnis igitur cura lucis supernæ est ut liberet « scintillam inferiorem ex inferno patre, » id est vento, qui quidem excitavit fervorem et tumultum et sibi ipsi mentem filium fecit non proprium sibi.

1. Cod. habet ἐπιτελεῖν εἶδος. Lego cum Bern. ἐπὶ τέλειον εἶδος. — 2. φέρων ὄθεν ὁ φορῶν cod. Miller.; μορφωθῆναι ὁ ἀφορῶν Bern.; φέρων ὄθεν ἦν, ὁ φορῶν Ræper. — 4. [καὶ] addidi. — 6. γεγυ- νότα Ræper. — γέννημα cod. — νοῦν δὲ Ræper. — 7. περισυγκρίτοις Bern. Ræper.; περὶ συγκρίτοις cod.; περὶ συγκρίτοις Miller. — [τοῦ] add. Ræper. — 8. καὶ φεύγειν cod. Mill. Legendum ἐκφεύγειν. Conf. supra, lib. V, § 19: σπεύδων λυθῆναι καὶ μὴ δυ-

νάμενος τὴν λύσιν εὐρεῖν. — [δὲ] addid. Ræper. Bernaysius legit: καὶ ἐκφυγόντα. — 10 sqq. Conf. Psalm. xxix, 3. — 13. [τέλειον υἶδν] restitui. Conf. supra, l. 1.: γεννήσας νοῦν τέλειον υἶδν ἑαυτοῦ, οὐκ ὄντα ἴδιον ἑαυτοῦ. Ræper. legit: νοῦν υἱο- ποιήσαντος. — 13, et p. 487, l. 1. [ἴδιον, ὄν] restitui. Conf. l. 1. Ræper. legit: φά- σκουσιν ἴδιον· εἶτα... Bernays. autem: ὁ, φάσκουσιν, ἰδόντα.

ιδόντα τὸν τέλειον λόγον τοῦ ἄνωθεν φωτὸς αὐτὸν ἀπομορφώσαντα εἶδει ὄψεως, κεχωρηκένας ἐς μήτραν, ἵνα τὸν νοῦν ἐκεῖνον τὸν ἐκ τοῦ φωτὸς σπινθηῖρα ἀναλαβεῖν δυνηθῇ. Καὶ τοῦτο εἶναι τὸ εἰρημένον, «Ὅς ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων, οὐχ ἄρπαγμὸν ἠγήσατο τὸ εἶναι ἴσα Θεῷ, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκένωσε μορφὴν δούλου λαβών.» Καὶ 5 ταύτην εἶναι τὴν [δουλικὴν] μορφὴν οἱ κακοδαίμονες θέλουσι καὶ πολυπή[μονες] Σηθιανοί. Ταῦτα μὲν οὖν καὶ οὗτοι λέγουσιν.

δ'. Σίμων.

12. Ὁ δὲ πάνσοφος Σίμων οὕτως λέγει· ἀπέραντον εἶναι δύναμιν, ταύτην ῥίζωμα τῶν ὄλων εἶναι. Ἔστι δέ, φησὶν, ἡ ἀπέραντος δύναμις τὸ πῦρ· κατ' αὐτὸν οὐδὲν ἀπλοῦν, καθάπερ οἱ πολλοὶ ἀπλᾶ 10 λέγοντες εἶναι τὰ τέσσαρα στοιχεῖα, καὶ τὸ πῦρ ἀπλοῦν εἶναι νενομίκασιν, ἀλλ' εἶναι τοῦ πυρὸς τὴν φύσιν διπλῆν, καὶ τῆς διπλῆς ταύτης καλεῖ τὸ μὲν τι κρυπτόν, τὸ δὲ φανερόν, κεκρύφθαι δὲ τὰ

Quem dicunt, quum perfectum superni luminis verbum vidisset, forma mutata, serpentis specie venisse in uterum ut mentem, luminis scintillam, recuperare posset. Et illud esse quod dictum est: «qui quum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo, sed semetipsum «exinanivit formam servi accipiens;» et hanc servilem esse formam contendunt pravi isti et scelesti Sethiani. Hæc sunt quæ et illi docent.

IV. SIMON.

12. Sapientissimus autem Simon ita dicit: infinitam esse potestatem et eam esse radicem universorum. Infinitam potestatem ait esse ignem non autem in se ipso, simplicem esse, ut multi, qui quatuor esse simplicia elementa dixerunt, ignem simplicem arbitrati sunt, sed ignem natura sua duplicem esse, cujus unum vocat absconditum, alterum vero manifestum; et

2. ἐν μήτρᾳ cod. Mill. Duncker. Lege ἐς μήτραν. Conf. supra, l. 1.: μήτραν εἰς ἣν ὁ ὄφεις εἰσερχόμενος. — 4-5. Conf. B. Pauli ad Phil. 11, 6, 7. — 6. [δουλικήν] addit Ræp. Conf. supra, l. 1.: ἀποδιδάσκεισθαι τὴν δουλικὴν μορφὴν. — 7. Uncis inclusa suppl. Miller. — Σηθιανοί

cod. Mill. — CAP. IV, tit. Conf. supra, lib. VI, § 7 sqq. — 10. καθ' αὐτό, οὐδὲν cod. Mill. Lege κατ' αὐτόν ut supra: τὸ πῦρ κατὰ τὸν Σίμωνα, οὐδὲν ἀπλοῦν. Vel dele καθ' αὐτό. — 11. τὰ δὲ cod. Delendum δὲ natum ex δ, ut notavit Mill. — 13. μὲν τοι cod. corr. Mill.

κρυπλὰ ἐν τοῖς Φανεροῖς τοῦ πυρός, καὶ τὰ Φανερὰ τοῦ πυρός ὑπὸ
 τῶν κρυπλῶν γεγυμέναι. Πάντα ⁽³¹⁹⁾ δέ, φησί, νερόμισται τὰ μέρη
 τοῦ πυρός ὁρατὰ καὶ ἀόρατα φρόνησιν ἔχειν. Γέγονεν οὖν, φησίν,
 ὁ κόσμος γεννητὸς ἀπὸ τοῦ ἀγεννήτου πυρός. Ἦρξατο δέ, φησίν,
 5 οὕτως γίνεσθαι, ἕξ ρίζας τὰς πρῶτας τῆς ἀρχῆς τῆς γενέσεως ὁ
 γεννητὸς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ πυρός ἐκείνου λαβών· ταύτας γὰρ
 ρίζας γεγυμέναι κατὰ συζυγίας ἀπὸ τοῦ πυρός, ἅς τινες καλεῖ Νοῦν
 καὶ Ἐπίνοϊαν, Φωνὴν καὶ Ὄνομα, Λογισμὸν καὶ Ἐνθύμησιν. εἶναι
 δὲ ἐν ταῖς ἕξ ρίζαις ὁμοῦ τὴν ἀπέραντον δύναμιν [δυνάμει οὐκ ἐνεργείᾳ
 10 ἢ ἡντινα ἀπέραντον δύναμιν] εἶναι φησὶ τὸν ἐσλῶτα, σίαντα,
 σιησόμενον, ὃς [ἐὰν] ἐξεικονισθῆ, ἐν ταῖς ἕξ δυνάμεσιν εἶναι, οὐ-
 σία, δυνάμει, μεγέθει, ἀποτελέσματι, μία καὶ [ἡ] αὐτὴ τῆ ἀγεννήτω
 καὶ ἀπεράντῳ δυνάμει, οὐδὲν ὅλως ἔχουσα ἐνδεέστερον ἐκείνης τῆς
 ἀγεννήτου καὶ ἀπαραλλάκτου καὶ ἀπεράντου δυνάμεως. Ἐὰν δὲ μείνη
 * 15 δυνάμει μόνον ἐν ταῖς ἕξ δυνάμεσι καὶ μὴ ἐξεικονισθῆ, ἀφανίζεται,

abscondita dicit abscondi in illis ignis partibus quæ manifestantur, et illa manifesta ab absconditis orta esse. Omnes autem partes ignis, ait Simon, visibiles et invisibiles existimatæ sunt intellectum habere. Ortus est igitur, inquit, mundus genitus ex ingenito igne. Incepit autem, ait, sic fieri: sex radices primas principii generationis mundus genitus accepit ex principio ignis istius. Has radices ortas esse affirmat ex igne per syzygias, quas vocat *Mentem* et *Cogitationem*, *Vocem* et *Nomen*, *Ratiocinationem* et *Conceptionem*. Esse vero in his sex radicibus simul infinitam potestatem virtute non actu; (quam infinitam potestatem) dicit eum esse qui stetit, stat, stabit, qui quidem si imagine effingatur, in sex potestatibus apparebit, essentia, virtute, magnitudine, effectu, una et ipsa potestas, similis æternæ illi et infinitæ potestati, neque ullo modo inferior æterna illa et immutabili et infinita potestate. Quod si maneat virtute tantum in sex potestatibus, ac non imagine effingatur,

1. Φανεροῖς τὸ πῦρ cod. Miller. Lege τοῦ πυρός, ut supra, p. 247, l. 6. — 2. φασίν cod. corr. Mill. — 4. κόσμος ἀγεννητος cod. Miller. Lege γεννητὸς, ut supra, p. 250, l. 1. — 7. συζυγίαν cod. Mill. Conf. sqq. et supra, l. 1. — 9-10.

Uncis inclusa restit. Bern. Quæ a librario somnianti ommissa sunt. Cf. supra, p. 250. — 10. πάντα cod. pro σίαντα. — 11. [ἐὰν] restit. Mill. — 12. [ἡ] restit. Conf. supra, p. 250. — 13. δυνάμεις cod. Mill. Conf. supra, l. 1.

φησί, καὶ ἀπόλλυται οὕτως ὡς ἡ δύναμις ἢ γραμματικὴ, ἢ γεωμετρικὴ, [έν] ἀνθρώπου ψυχῇ ὑπάρξασα μὴ προσλαβοῦσα τεχνίτην τὸν διδάξοντα. Αὐτὸν δὲ εἶναι ὁ Σίμων λέγει τὸν ἐσίῳτα, σίῳτα, σίησόμενον, ὅντα δύναμιν τὴν ὑπὲρ τὰ πάντα. Ταῦτα τοίνυν καὶ ὁ Σίμων.

5

ε'. Οὐαλεντίνος.

13. Ὁ δὲ Οὐαλεντίνος καὶ οἱ ἀπὸ τῆς τούτου σχολῆς εἶναι λέγουσι τὴν τοῦ παντὸς ἀρχὴν Πατέρα, καὶ ἐναντία δὲ δόξη προσφέρονται. Οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν, μόνου εἶναι καὶ γεννητικόν, οἱ δὲ ἀδυνατῶς ἔχειν γεννᾶν ἄνευ θηλείας καὶ τούτου σύζυγον προσθήσασι Σιγὴν, Βυθὸν αὐτὸν ὀνομάσαντες. Ἐκ τούτου τινὲς καὶ τῆς 10 συζύγου προβολὰς γεγενῆσθαι ἔξ, Νοῦν καὶ Ἀλήθειαν, Λόγον καὶ ⁽³²⁰⁾ Ζωὴν, Ἄνθρωπον καὶ Ἐκκλησίαν, καὶ εἶναι ταύτην τὴν Ὄγδοάδα πρωτογενέτειραν · τὰς τε ἐντὸς τοῦ ὅρου προβολὰς γεγενημένας πάλιν καλεῖσθαι [τὰ] ἐντὸς Πληρώματος, δεύτερα δὲ τὰ ἐκτὸς Πλη-

evanesceat, ait, et peribit sicut facultas grammaticæ vel geometricæ in hominis animo non adjuta magistri arte. Seipsum autem Simon ait eum esse qui stetit, stat, stabit, potestatem quæ est super omnia. Hæc igitur docuit Simon.

V. VALENTINUS.

13. Valentinus vero et discipuli illius dicunt universorum principium esse Patrem; et contrariæ autem sententiæ adhærent. Etenim inter eos alii affirmant Patrem esse solum et generare posse, alii non posse generare sine femina, ejusque conjugem addunt esse Silentium, ipsumque Profundum nominant. Ex eo et e conjuge quidam aiunt sex emissiones ortas esse Mentem et Veritatem, Verbum et Vitam, Hominem et Ecclesiam et illam esse primam Ogdoadem primigeniam. Et eas intra terminum natas emissiones rursus vocari ea quæ in Pleromate sunt (et hæc prima esse) et secunda esse

2. [έν] restit. Miller. — ὑπάρξαι cod. quæ supra de eodem leguntur valde discrepant. — 3. διδάξαντα cod. — 13. ἐνὸς cod. Mill. pro ἐντὸς. — 14. [τὰ] add. Miller. — Post Πληρώματος excidisse suspicor καὶ πρῶτα εἶναι.

ρώματος, καὶ τρίτα τὰ ἐκτὸς τοῦ ὅρου ὧν ἡ γέννησις τὸ Ὑστέρημα
 ὑπάρχει. Τὸ δὲ ἐκ τοῦ ἐν Ὑστέρηματι προβληθέντος Αἰῶνος γεγρονέ-
 ναι καὶ τοῦτον εἶναι Δημιουργὸν λέγει, μὴ βουλόμενος αὐτὸν πρῶ-
 τον εἶναι Θεόν, ἀλλὰ δυσφημῶν τε αὐτὸν καὶ τὰ ὑπ' αὐτοῦ γεγενη-
 5 μένα· τὸν δὲ Χριστὸν ἐκ τοῦ ἐντὸς Πληρώματος κατεληλυθέναι ἐπὶ
 σωτηρίᾳ τοῦ ἀποπλανηθέντος Πνεύματος, ὃ κατοικεῖ ἐν τῷ ἔσω
 ἡμῶν ἀνθρώπῳ, ὃν σωζόμενον φασὶ τούτου χάριν τοῦ ἐνοικοῦντος·
 τὴν δὲ σάρκα μὴ σώζεσθαι θέλει, δερμάτινον χιτῶνα ἀποκαλῶν
 καὶ ἄνθρωπον φθειρόμενον. Ταῦτα ἐν ἐπιτομῇ ἐξεῖπον, πολλῆς
 10 ὕλης κατ' αὐτοὺς τυγχανούσης καὶ διαφόρων γνωμῶν. Οὕτως οὖν
 δοκεῖ καὶ τῇ Οὐαλεντίνου σχολῇ.

ς'. Βασιλείδης.

14. Βασιλείδης δὲ καὶ αὐτὸς λέγει εἶναι Θεὸν οὐκ ὄντα· πε-
 ποιημένον κόσμον ἐξ οὐκ ὄντων, οὐκ ὄντα οὐκ ὧν [ἐποίησε]· κατα-

quæ extra Pleroma sunt, et tertia quæ extra terminum, quorum creatio est Defectus (Achamoth). Quod vero ex Æone in Defectu existente et projecto extra terminum natum est esse Demiurgum dicit Valentinus, quem non vult esse primum Deum, sed eum obtrectat et quæ creata sunt ab eo. Christum ait descendisse ex interiore Pleromate ad salvandum Spiritum qui erraverat et qui in nobis in interiore homine inhabitat, hominemque salvum esse propter inhabitantem Spiritum, carnem autem non salvam fore contendit, eamque tunicam coriaceam vocat et hominem corruptum. Hæc summatim exposui quum materia multa sit doctrinæ eorum et opiniones diversæ. Sic igitur placet Valentini scholæ.

VI. BASILIDES.

14. Basilides dicit esse Deum non entem; qui non ens fecit mundum non entem ex iis quæ non sunt effectum; constitutum esse ait universorum prin-

2. ἔκτου cod. Duncker. qui plura hic deesse male censuit. Lege ἐκ τοῦ. ἔκτον Mill.; τοῦ δε ἐκτὸς R. Scott. — 3. βουλόμενον prima in cod. manus et R. Scott. — 4. δύσφημόν τε cod. Miller.; δυσφημοῦντα R. Scott. — 6. κατομεῖ cod. corr.

Mill. — CAP. VI, tit. Cf. supra, lib. VII, § 13 sqq. — 13. [ἐποίησε] supplevi. Conf. supr. p. 346, l. 12: οὐκ ὧν Θεὸς ἐποίησε τὸν κόσμον ἐξ οὐκ ὄντων. Uhlhorn et Dunckerus legunt: ἐξ οὐκ ὄντων οὐκ ὄντα, οὐκ ὄν καταβαλλόμενον.

βαλλόμενον τι σπέρμα ὡσεὶ κόκκον σινάπεως ἔχοντα ἐν ἑαυτῷ τὸ
 πρέμνον, τὰ φύλλα, τοὺς κλάδους, τὸν καρπὸν, ἢ ὡς ὠδὸν ταοῦ ἔχον
 ἐν ἑαυτῷ τὴν τῶν χρωμάτων ποικίλην πληθύν, καὶ τοῦτο εἶναι φασὶ
 τὸ τοῦ κόσμου σπέρμα ἐξ οὗ τὰ πάντα γέγονεν. ἔχειν γὰρ ἐν
 ἑαυτῷ τὰ πάντα οἶον οὐκ ὄντα ὑπὸ τοῦ οὐκ ὄντος Θεοῦ γενέσθαι 5
 προβεβουλευμένα. Ἦν οὖν, φασίν, ἐν αὐτῷ τῷ σπέρματι Υἱότης, τρι-
 μερής, κατὰ πάντα τῷ οὐκ ὄντι Θεῷ ὁμοούσιος, γεννητὴ ἐξ οὐκ ὄν-
 των. Ταύτης τῆς ⁽³²¹⁾ Υἱότητος τριχῆ διηρημένης, τὸ μὲν τι ἦν λεπτο-
 μερές, τὸ δὲ παχυμερές, τὸ δὲ ἀποκαθάρσεως δεόμενον. Τὸ μὲν οὖν
 λεπτομερές εὐθέως ἅμα πρῶτον τῷ γενέσθαι τοῦ σπέρματος τὴν 10
 πρῶτην καταβολὴν ὑπὸ τοῦ οὐκ ὄντος, διέσφυξε καὶ ἀνῆλθεν ἄνω,
 καὶ ἐγένετο πρὸς τὸν οὐκ ὄντα· ἐκείνου γὰρ πᾶσα φύσις ὀρέγεται
 δι' ὑπερβολὴν κάλλους, ἄλλη δὲ ἄλλως· ἢ δὲ παχυμερεστέρα ἐτι
 μένουσα ἐν τῷ σπέρματι, μιμητικὴ τις οὔσα, ἀναδραμεῖν μὲν οὐκ
 ἠδυνήθη· πολὺ γὰρ ἐνδεστέρα ἦν τῆς λεπτομεροῦς· ἀνεπλήρωσε δὲ 15

cipium semen quoddam veluti semen sinapis habens in seipso stirpem,
 folia, ramos, fructum, aut veluti ovum pavonis continens in seipso variam
 colorum multitudinem, et illud esse ait mundi semen ex quo omnia orta
 sunt; semen enim habet in seipso quasi non entia omnia quæ procreandi
 consilium iniverat Deus non ens. Erat, ait Basilides, in semine illo Filietas
 tripartita, in omnibus Deo non enti consubstantialis, ex iis quæ non sunt
 genita. Filietatis in tres partes divisæ alia est exilis, alia crassa, alia cui pu-
 rificatione opus est. Pars autem exilis statim ut ex semine orta prima emissio
 facta est ab illo non ente, exsiliit et sursum sublata est, et devenit ad illum
 non entem. Hunc enim omnis creatura concupiscit, alia aliter, propter im-
 mensam pulchritudinem ejus. Pars autem crassa in semine mansit et imi-
 tatrix ascendere non potuit. Multo enim inferior erat parte exili. Su-

1. σινάπεως cod. — 2. ἔχοντα cod. — 3. φασὶ cod.; φησὶ conj. Mill. — 4. πάντων cod.; κατὰ πάντα susp. Miller. — 5. τὸν οὐκ ὄντα cod. Miller. — 6. γενέσθαι. Προβεβουλευμένα ἦν οὖν cod.; γενέσθαι. Προβεβουλευμένη ἦν οὖν Mill. Confer supra, p. 349, l. 7 sqq. — 7. φασίν susp. Mill. — 8. φησὶν susp. Mill. — 9. κατὰ πάντων cod.; κατὰ πάντα susp. Miller. — 10. φησὶ conj. Mill. — 11. φησὶ conj. Mill. — 12. φησὶ conj. Mill. — 13. ἀλλὰ cod. Miller. Confer supra, p. 350, 6: ἄλλη δὲ ἄλλως. — 14. Forsan legendum μιμητικὴ pro μιμητικῆ.

αὐτὴν τῷ Πνεύματι τῷ Ἁγίῳ· τοῦτο γὰρ εὐεργετῆ ἡ Υἱότης ἐνδυσά-
 μένη καὶ εὐεργετεῖται. Ἡ δὲ τρίτη Υἱότης ἀποκαθάρσεως δεῖται· αὐτὴ
 μεμένηκεν ἐν τῷ τῆς πανσπερμίας σωρῷ, καὶ αὐτὴ εὐεργετοῦσα καὶ
 εὐεργετουμένη. εἶναι δέ τι καλούμενον κόσμον, τὸ δὲ ὑπερκόσμιον·
 5 διαιρεῖται γὰρ ὑπ' αὐτοῦ [τὰ ὄντα] εἰς δύο τὰς πρῶτας διαιρέσεις.
 Τὸ δὲ τούτων μέσον καλεῖ Μεθόριον Πνεῦμα Ἅγιον, ἔχον τὴν ὁσμὴν
 τῆς Υἱότητος· ἀπὸ τῆς πανσπερμίας τοῦ σωροῦ τοῦ κοσμικοῦ σπέρ-
 ματος διέσφυξε καὶ ἐγεννήθη ὁ μέγας Ἄρχων, ἡ κεφαλὴ τοῦ κό-
 σμου, κάλλει καὶ μεγέθει ἀνεκλαλήτῳ. Οὗτος ὑψώσας ἑαυτὸν ἄχρι
 10 τοῦ σφαιρώματος ὤθη μὴ εἶναι ἑαυτοῦ ἐπάνω ἕτερον· καὶ ἐγένετο
 πάντων τῶν ὑποκειμένων φωτεινότερος καὶ δυνατώτερος πλὴν τῆς
 ὑπολειμμένης Υἱότητος, ἣν ἠγνόει οὔσαν αὐτοῦ σοφωτέραν. Οὗτος
 τραπεῖς ἐπὶ τὴν τοῦ κόσμου δημιουργίαν, πρῶτον γεννᾷ υἱὸν
 αὐτῷ, αὐτοῦ κρείττονα· καὶ τοῦτον ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ ἐκάθισε· καὶ
 15 ταύτην οὗτοι φάσκουσι τὴν Ὀγδοάδα. Αὐτὸς οὖν τὴν οὐράνιον κτί-
 σιν ἅπασαν ἐργάζεται. ἕτερος δὲ Ἄρχων ἀπὸ τῆς πανσπερμίας

blevavit vero seipsam Spiritu Sancto; illum enim induta bene agit Filietas et bene habetur. Tertiae autem Filietati purificatione opus est. Mansit illa in acervo universorum seminum bene agens et bene habita. Et esse quidam quod vocat mundum, et alia supermundana: divisa enim sunt a Basilide in duas primas divisiones. Quod autem mundum inter et supermundana est, vocat Confinium Spiritum Sanctum habentem odorem Filietatis. Ex acervo autem universorum mundi seminum exsiliit et ortus est magnus Archon caput mundi, pulchritudine et magnitudine ineffabili. Ille autem sublevans seipsum usque ad firmamentum, existimavit esse nullum se superiorem; et factus est omnibus subjectis lucidior et potentior praeter Filietatem illam derelictam, quam esse ignorabat se sapientiolem. Qui conversus ad creationem mundi, primo genuit sibi filium se potentiolem: et illum sedere fecit ad dexteram suam; Ogdoadem illam esse dicunt. Is igitur caelestem universam creationem operatur. Alter Archon ex universi-

1-2. ἐναυξομένη cod. Miller. Lege ἐν-
 δυσάμενη, ut supra, p. 350, l. 13. Vel
 τούτῳ... ἐναυξομένη. — 2. εὐεργετοῦσα
 cod. Mill. pro εὐεργετεῖται. Conf. supra,
 l. 1. — 3. καὶ αὐτὴ cod. corr. Miller. —

4. Supra τὸ δέ τι ὑπερκόσμιον. — 5. [τὰ
 ὄντα] supplevi. Conf. supra, p. 353, l. 4,
 ubi eadem leguntur. — 6. καλλιμεθόριον
 cod. — 8. διέσφυξε cod. — 12. Οὗτος ὁ
 cod. Mill.; dele ὁ vel lege Οὗτος δέ.

(322) ἀνέβη, μείζων μὲν πάντων τῶν ὑποκειμένων χωρὶς τῆς ἐγκαταλειμμένης Υἱότητος, πολὺ δὲ ἐλάττω τοῦ προτέρου, ὃν καλοῦσιν Ἑβδομάδα. Αὐτός ἐστι πάντων τῶν ὑφ' αὐτὸν ποιητῆς καὶ δημιουργὸς καὶ διοικητῆς· καὶ οὗτος ἑαυτῷ ἐποίησεν υἷον φρονιμώτερον καὶ σοφώτερον. Ταῦτα δὲ πάντα κατὰ προλογισμὸν εἶναι 5 ἐκείνου τοῦ οὐκ ὄντος λέγουσιν, εἶναι δὲ κόσμους καὶ διασλήματα ἄπειρα. [Ἐπι] δὲ τὸν Ἰησοῦν τὸν ἐκ Μαρίας κεχωρηκέναι τὴν Εὐαγγελίου δύναμιν, τὴν κατελθοῦσαν καὶ φωτίσασαν τὸν τε τῆς Ὀγδοάδος υἷον καὶ [τὸν] τῆς Ἑβδομάδος, ἐπὶ τῷ φωτίσαι καὶ φυλοκρινῆσαι καὶ καθαρῖσαι τὴν καταλειμμένην Υἱότητα εἰς τὸ εὐεργετεῖν τὰς 10 ψυχὰς καὶ εὐεργετεῖσθαι. Καὶ αὐτοὺς εἶναι υἱοὺς φασιν, ὅσοι τούτου χάριν εἰσὶν ἐν κόσμῳ, ἵνα διδάξαντες τὰς ψυχὰς καθαρῖσωσι καὶ ἅμα τῇ Υἱότητι ἀνέλθωσι πρὸς τὸν ἄνω Πατέρα, οὗ ἡ πρώτη ἐχώρησεν Υἱότης· καὶ ἕως τούτου συνεσιάναι φάσκουσι τὸν κόσμον, ἕως πᾶσαι αἱ ψυχὰς ἅμα τῇ Υἱότητι χωρήσωσι. Ταῦτα δὲ καὶ Βα- 15 σιλείδης τερατολογῶν οὐκ αἰσχύνεται.

tate seminum ascendit, major quidem omnibus subjectis, præter derelictam illam Filietatem, sed multo inferior priore Archonte; hunc posteriorem Archontem vocant Hebdomadem. Hic est omnium sibi subjectorum opifex, creator et ordinator, et sibi ipsi fecit filium se prudentiorem et sapientiorem. Hæc omnia, secundum prædictas rationes, orta esse ab illo non ente, et esse mundos et intervalla infinita. Et in Jesum ex Maria natum descendisse Evangelii virtutem, quæ quidem descendit, et illuminavit filium Ogdoadis et filium Hebdomadis, ad illuminandam et discernendam et emendandam Filietatem, hic, ut ipsa beneficeret animabus et bene haberetur, derelictam. Et ipsos esse filios dicunt, qui propter id versentur in mundo, ut edoctas animas purificent, et simul cum Filietate ascendant ad cœlestem Patrem, e quo prima Filietas profecta est; et ad illud tempus usque constare mundum aiunt, quo omnes animæ simul cum Filietate migraverint. Hæc portentosa dicere non pudet Basilidem.

7. [Ἐπι] supplevi. Cf. supra, p. 362, l. 1 : κατῆλθεν ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν τὸν υἷον τῆς Μαρίας. — τὸν δὲ cod. — 9. [τὸν] addendum. Confer supra, l. 1. — 11. αἰτίους.... ὅπου cod. Miller. Lege υἱοὺς... ὅσοι. Conf. supra, p. 357, l. 6, 7 : Υἱοὶ δέ, φησὶν, ἐσμέν... καταλειμμένοι... τελειῶσαι τὰς ψυχὰς. — 15. χρήσωσι cod.

ζ'. Ἰουστίνος.

15. Ἰουστίνος δὲ καὶ αὐτὸς ὁμοία τούτοις τολμῶν, οὕτως λέγει·
 τρεῖς εἶναι ἀρχὰς τῶν ὅλων ἀγεννήτους, ἀρρένικὰς δύο, θήλειαν
 μίαν. Τῶν δὲ ἀρρένικῶν ἡ μὲν τις ἀρχὴ καλεῖται Ἄγαθός, αὐτὸ
 μόνου οὕτω λεγόμενον, προγονώσις τῶν ὅλων· ἡ δὲ ἑτέρα, πατήρ
 5 πάντων τῶν γεννητῶν, ἀπρόγνωστος, καὶ ἄγνωστος, καὶ ἀόρα-
 τος· Ἐλωεὶμ δὲ καλεῖται, φησίν. Ἡ [δὲ] θήλεια, ἀπρόγνωστος,
 ὀργίλη, δίγνωμος, δισώματος, καθὼς ἐν τοῖς περὶ αὐτοῦ λόγοις
 λεπτομερῶς διηγησάμεθα, τὰ μὲν ἄνω αὐτῆς μέχρι βουβῶνος εἶναι
 παρθένου, ἀπὸ δὲ βουβῶνος καὶ [τὰ] κάτω ἔχιδναν. Καλεῖται δὲ ἡ
 10 τοιαύτη Ἐδέμ καὶ Ἰσραήλ. Ταύτας φάσκει ἀρχὰς εἶναι τῶν ὅλων, ἀφ'
 ὧν ⁽³²³⁾ τὰ πάντα ἐγένετο. Τὸν Ἐλωεὶμ δὲ ἀπρογονώσιως ἐλθεῖν εἰς
 ἐπιθυμίαν τῆς μιξοπαρθένου, καὶ ἐπιμιγέντα γεννηῆσαι ἀγγέλους δώ-
 δεκα. Τούτων τὰ ὀνόματα [τῶν πατρικῶν τάδε· Μιχαήλ, Ἀμήν,
 Βαρούχ, Γαβριήλ, Ἡοσσαδαῖος, καὶ τῶν μητρικῶν ἀγγέ-

VII. JUSTINUS.

15. Justinus et ipse similia his ausus sic ait : tria esse ingenita princi-
 pia universorum, mascula duo, femineum unum. Masculorum autem alte-
 rum principium vocatur Bonus, et solum illud sic est dictum, provisor
 universorum : alterum, patrem omnium generatorum, improvidum, et
 ignotum, et invisibilem, Elohim nominatum, dicit Justinus. Femineum au-
 tem principium, improvidum, iracundum, inconstans, biforme, ut in supe-
 rioribus disquisitionibus de illa fusius explicavimus, quod quidem usque ad
 bubonem virgo est, et infra, vipera. Vocatur illud Edem et Israel. Hæc esse
 dicit universorum principia a quibus omnia orta sunt. Elohim vero non præ-
 scientem concupivisse semivirginem et ex congressu generavisse duodecim
 angelos. Angelorum autem paternorum nomina hæc sunt : Michael, Amen,
 Baruch, Gabriel, Esaddæus. . . . et maternorum nomina : Babel, Achamoth,

CAP. VII, tit. Cum his et sqq. conf. κάτω cod. Millerus pro τὰ κάτω. Con-
 lib. V, §§ 23-28. — 2. θήλην cod. Mill. fer supra, ἔχιδνα δὲ τὰ κάτω, p. 228,
 Legendum θήλειαν. Confer infra, ἡ δὲ 5. — ἔχιδνα cod. — 13-14 et p. 495,
 θήλεια ἀπρόγνωστος. — 6. [δὲ] adden- 1. 1-2. Uncis inclusa supplevi e lib. V,
 dum. Confer. supra, p. 228. — 9. καὶ p. 228.

λων τάδε · Βάβελ, Ἀχαμῶθ, Νάας, Βήλ, Βελίας, Σατάν, Σάηλ, Ἄδωναῖος, Καϊθθαν, Φαραώ, Καρκαμενώς, Λάθεν], καὶ οἱ μὲν πατρικοὶ [τῷ πατρὶ] συναίρονται, οἱ δὲ μητρικοὶ τῇ μητρὶ. Τούτους εἶναι τοῦ [παραδείσου ξύλα], ἀλληγορικῶς εἰρηκότος Μωσέως τὰ ἐν τῷ νόμῳ γεγραμμένα. Πεποιοῦσθαι δὲ τὰ πάντα ὑπὸ τοῦ Ἐλωείμ 5 καὶ τῆς Ἐδέμ · καὶ τὰ μὲν ζῶα ἅμα τοῖς λοιποῖς ἀπὸ τοῦ Θηριώδους μέρους, τὸν δὲ ἄνθρωπον ἀπὸ τῶν ἄνωθεν τοῦ βουβῶνος. Καὶ ἡ μὲν Ἐδέμ κατατίθεται ἐν αὐτῷ τὴν ψυχὴν, ἥτις αὐτῆς δύναμις ἦν, [Ἐλωείμ δὲ τὸ πνεῦμα]. Τοῦτον δὲ φάσκει μαθόντα ἀνεληλυθέναι πρὸς τὸν Ἄγαθόν καὶ καταλειπέναι τὴν Ἐδέμ · ἐφ' ᾧ ὄργισθησαν ταύτην πᾶσαν τὴν ἐπιβουλήν ποιεῖσθαι κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ Ἐλωείμ, ὅπερ κατέθετο ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. Καὶ τούτου χάριν ἀπεσπάλκναι τὸν Πατέρα τὸν Βαρούχ διαταττόμενον [λαλεῖν] τοῖς προφήταις, ἵνα ῥυσθῇ τὸ πνεῦμα τοῦ Ἐλωείμ, καὶ πάντας [ἀνθρώπους] ὑπόσεσῦρθαι ἀπὸ τῆς Ἐδέμ. Ἀλλὰ καὶ τὸν Ἡρακλέα φάσκει 15

Naas, Bel, Beliel, Satan, Sael, Adonæus, Leviathan, Pharao, Carcamos, Lathen; et paterni comitantur patrem, materni autem matrem; et hos angelos esse paradisi arbores de quibus Moyses allegorice dixit ea quæ in libro legis scripta sunt. Omnia ait Justinus facta esse ab Elohim et Edem; et animalia cum cæteris ex virginis parte bestiali orta esse, hominem vero natum ex parte supra inguina; et Edem collocavisse in eo animum qui ejus erat potestas, Elohim autem spiritum; Elohim quoque scientem ascendisse ad Bonum et Edem deseruisse. Quamobrem hanc iratam insidias struxisse adversus spiritum Elohim qui in homine erat. Et propter spiritum illum a Patre Elohim missum fuisse Baruch ut loqueretur ad prophetas, et per eum salvus fieret spiritus Elohim, et omnes homines subducerentur ex Edem.

3. [τῷ πατρὶ] suppl. Miller. — συναίρονται cod. — 4. [παραδείσου ξύλα] addenda. Conf. supra, p. 229, 8: τούτου τοῦ παραδείσου ἀλληγορικῶς οἱ ἄγγελοι κέκληνται ξύλα. — 8. κατατίθεται cod. Miller. Dunck.; κατατίθεται Sauppis. Confer supra, p. 230, 2. Vel lege cum Ræper.: τὴν Ἐδέμ κατατίθεισθαι. — 9.

Uncis inclusa restituta ex lib. V, p. 230. — 10. κατατελυπηκέναι cod. Mill. Confer supra, l. l. — 13-14. [λαλεῖν].... [ἀνθρώπους] addidi, quæ prorsus deerant. — 15. ἀπὸ cod. Miller.; ὑπὸ Duncker. perperam. Confer supra, p. 235: ἵνα... τὸ πνεῦμα.... φύγη τὴν Ἐδέμ.

προφήτην γεγονέναι, ἠτλήσθαι δὲ αὐτὸν ὑπὸ τῆς Ὀμφάλης, του-
 τέσιν ὑπὸ τῆς Βάβελ, ἣν Ἀφροδίτην ὀνομάζουσιν. Ὑστερον δὲ ἐν
 ταῖς ἡμέραις Ἡρώδου γεγονέναι τὸν Ἰησοῦν υἱὸν Μαρίας καὶ Ἰωσήφ,
 ᾧ τὸν Βαροῦχ φάσκει λελαληκέναι· καὶ τούτῳ δὲ ἐπιβεβουλευκέναι
 5 τὴν Ἐδέμ, μὴ δεδυνῆσθαι δὲ αὐτὸν ἀπατῆσαι, καὶ τούτου χάριν
 πεποικηκέναι σλαυρωθῆναι· οὗ τὸ πνεῦμα ἀνεληλυθέναι πρὸς τὸν
 Ἄγαθὸν λέγει. Καὶ πάντων δὲ τῶν οὕτως τοῖς μωροῖς καὶ ἀδρανέσι
 λόγοις πειθομένων [τὰ πνεύματα] σωθήσεσθαι· ⁽³²⁴⁾ τὸ δὲ σῶμα
 καὶ τὴν ψυχὴν τῆς Ἐδέμ καταλείπεσθαι, ἣν καὶ γῆν Ἰουσίinos ὁ
 10 ἄφρων καλεῖ.

η'. Οἱ Δοκῆται.

16. Οἱ δὲ Δοκῆται τοιαῦτα λέγουσιν· εἶναι τὸν πρῶτον Θεὸν
 ὡς σπέρμα συκῆς, ἐκ δὲ τούτου ἐληλυθέναι τρεῖς Αἰῶνας, ὡς τὸ
 πρέμνον καὶ τὰ φύλλα καὶ τὸν καρπὸν· τούτους δὲ προβεβληκέ-
 ναι ἅλ' Αἰῶνας, ἕκαστον [ι]· ἠνώσθαι δὲ αὐτοὺς κατὰ δέκα πάντας,
 15 μόνον δὲ διαθέσει διαφέρειν τινὰς τινῶν πρῶτους. Προβεβλησθαι

Jam et Herculem dicit fuisse prophetam; eum victum fuisse ab Omphale id est a Babel, quam Venerem vocant. Ad extremum autem diebus Herodis natum esse Jesum filium Joseph et Mariæ; cui Baruch locutus est, ut ait Justinus; et illi Edem struxisse insidias nec potuisse tamen eum decipere, et ideo fecisse ut in crucem suffigeretur. Tunc animam Jesu ad Bonum ascendisse dicit; et omnium stultis istis et infirmis sermonibus credentium spiritus salvos futuros esse, hic autem derelictum iri corpus et animam Edem quam terram insipiens Justinus vocat.

VIII. DOCETÆ.

16. Docetæ autem hæc dicunt: esse primum Deum quasi semen fici et ex illo provenisse tres Æones veluti stirpem et folia et fructum fici. Istos emisisse triginta Æones, unumquemque decem, et omnes unitos esse per decadem et tantum dispositione differentes esse, quum alii primi sint alio-

1. Ὀμφαλῆς cod. — 3. τὸν δὲ Ἰησοῦν. cod. — 7-8. καὶ πάντα δὲ τὸν... πειθόμενον Ræper. — 8. [τὰ πνεύματα] supplevi. — 11. Cum his et sqq. cf. supra, lib. VIII,

pp. 397-408. — Δοκῆται cod. — 14. [ι] addendum. Conf. supra, p. 399, 13. — 15. πρωτεύοντας conj. Miller. pro πρῶτους.

δὲ ἀπειράκεις ἀπείρους Αἰῶνας, καὶ εἶναι τοὺς πάντας ἀρρένοθη-
 λεας. Τούτους δὲ βουλευσαμένους ὁμοῦ συνελθόντας, ἐκ τοῦ μέσου
 Αἰῶνος γεννησάει ἐκ Παρθένου Μαρίας Σωτήρα τῶν πάντων, κατὰ
 πάντα ὅμοιον τῷ πρώτῳ σπέρματι συκίνῳ, ἐν τούτῳ δὲ ἤτλονα,
 τῷ γεννητὸν εἶναι· τὸ γὰρ σπέρμα, ὅθεν ἢ συκῆ, γεννητὸν εἶναι. 5
 Ἦν οὖν τὸ μέγα τῶν Αἰώνων Φῶς ὅλον, οὐδεμίαν ἐπιδεχόμενον
 κόσμησιν, ἔχον ἐν ἑαυτῷ πάντων τῶν ζῳῶν ιδέας· τοῦτο ἐπι-
 φωτίσαν εἰς τὸ ὑποκείμενον χάος παρεσχηκέναι αἰτίαν τοῖς γε-
 γονόσι καὶ οὔσι, καταβάν τε ἄνωθεν ιδεῶν αἰωνίων ἀπεμάξατο [εἰς
 τὸ] κάτω χάος τὰς μορφάς. Ὁ γὰρ τρίτος Αἰὼν ὁ ἑαυτὸν τριπλα- 10
 σιάσας ὁρῶν τοὺς χαρακτῆρας αὐτοῦ πάντας κατασπασμένους εἰς
 τὸ κάτω σκότος, οὐκ ἀγνοῶν τὴν τε τοῦ σκότους δεινότητα καὶ τὴν
 τοῦ φωτὸς ἀφελότητα, ἐποίησεν οὐρανόν, καὶ μέσον πηξας διεχώ-
 ρισεν ἀναμέσον τοῦ σκότους καὶ ἀναμέσον τοῦ φωτός. Πασῶν οὖν

rum. Emissos autem esse infinite infinitos Aëones et omnes esse utriusque
 sexus. Omnes illos consilium inivisse simul coeundi in unum Aëonem et ex
 medio illo Aëone et ex Maria Virgine generavisse Salvatorem omnium, con-
 similem in omnibus primo semini fici, inferiorem autem ideo quod geni-
 tus esset. Semen enim illud unde ficus orta erat increatum esse. Erat igitur
 magnum Aëonum lumen quod totum lumen erat, nec ullum capiebat
 ornamentum et inerant ei omnium animalium formæ. Et lumen istud aiunt
 quum illuminavisset chaos subjacens principium fuisse omnium quæ ge-
 nerata sunt et quæ sunt, et descendens desuper typorum æternorum, infra
 in chao, expressisse effigies. Tertius autem Aëon qui triplicem formave-
 rat se ipsum videns typos universos suos in caligine infra jacenti depre-
 hensos, et virtutem caliginis ignorans et simplicitatem luminis, fecit cælum
 et, quum medium compegisset, divisit inter tenebras et inter lucem. Om-

4. σώματι ἐν πάρματι ἐκείνῳ cod. Mill. pro σπερματι συκίνῳ. Conf. supra, p. 401, 4. — 4-5. ἤτλον, διὰ τὸ cod. pro ἤτλονα, τῷ corr. Mill. — 5. ἀγέννητον εἶναι cod. Cf. sup. l. 1. — 7-8. ἐπιφωτίσαν cod. Mill. Dunck. Lege ἐπιφωτίσαν. Conf. sup. p. 401, 14-402, 1 : κατέλαμψεν εἰς τὸ

ὑποκείμενον χάος. Τὸ δὲ φωτισθὲν, κ. τ. λ. — 9. ιδεῶν cod. — ἀπεμάξαντο cod. — 10. κάτω τὸ χάος cod. Millerus; κάτω εἰς τὸ χάος Dunck. Vide infra, εἰς τὸ κάτω σκότος. — 14 et p. 498, l. 1-3. Hæc valde turbata in cod. et in edit. Miller. sic leguntur : Πασῶν οὖν τῶν ιδεῶν τοῦ τρίτου

τῶν ἰδεῶν τοῦ τρίτου Αἰῶνος κρατούμενων, ⁽³²⁵⁾ φησὶν, ὑπὸ τοῦ σκότους, καὶ αὐτοῦ τὸ ἐκτύπωμα πῦρ ζῶν ὑπὸ τοῦ φωτὸς γενόμενον ὑπῆρξεν, ἐξ οὗ φάσκουσι τὸν μέγαν Ἄρχοντα γεγονέναι, περὶ οὗ Μαῦσῆς ὁμιλεῖ, λέγων εἶναι τοῦτον Θεὸν πύρινον καὶ δημιουργόν,
 5 ὃς καὶ τὰς ἰδέας πάντων [Αἰώνων] μεταβάλλει αἰεὶ εἰς σώματα. Ταύτας [δὲ] τὰς ψυχὰς [εἶναι] οὗ χάριν φάσκουσι τὸν Σωτῆρα παραγεννηθῆναι ἐπιδεικνύντα τὴν ὁδὸν δι' ἧς φεύξονται αἱ κρατούμεναι ψυχαί, ἐνδεδύσθαι δὲ τὸν Ἰησοῦν τὴν δύναμιν ἐκείνην τὴν μονογενῆ· διὸ μὴ δύνασθαι θεαθῆναι ὑπὸ τινος διὰ τὸ μεταλλόμενον μέγεθος
 10 τῆς δόξης. Πάντα δὲ συμβεβηκέναι αὐτῷ φασὶ καθὰ ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις γέγραπται.

Θ'. Μονόϊμος.

17. Οἱ δὲ κατὰ Μονόϊμον τὸν Ἄραβα φασὶν εἶναι τὴν τοῦ παν-

nibus igitur typis tertii Aeonis caligine devictis, ait, effigies istius ignis vivens e lumine orta exstitit; ex eo dicunt natum esse magnum Archontem de quo Moyses loquitur dicens eum esse Deum igneum et creatorem qui omnium Aeonum ideas transmutat in corpora; has autem ideas animas esse quas propter Salvatorem aiunt natum esse et monstravisse viam per quam effugient animae nunc caligine devictae, ac Jesum induisse potestatem hanc unigenitam, quamobrem non potest ab aliquo spectari propter magnitudinem gloriae ejus. Omnia autem illi, ait Doceta, evenisse ut in Evangeliiis scripta sunt.

IX. MONOIMUS.

17. Monoimus Arabs ait universorum principium esse primum hominem

Αἰῶνος καὶ αὐτοῦ τὸ ἐκτύπωμα κρατεῖσθαι φησὶν ὑπὸ τοῦ σκότους * πῦρ ὄν αὔθις ζῶν ὑπὸ τοῦ φωτὸς γενόμενον ὑπῆρξεν, ἐξ ἧς φάσκουσι... Hunc locum restitui ex lib. VIII, p. 402, ubi haec leguntur: Πασῶν... τοῦ τρίτου Αἰῶνος ἰδεῶν ἀπειλημένων ἐν τούτῳ τῷ κατωτάτῳ σκότῳ, καὶ αὐτοῦ τοῦ τοιοῦτου Αἰῶνος ἀναπεσφράγισσαι... τὸ ἐκτύπωμα, πῦρ ζῶν ἀπὸ φωτὸς γενόμενον, ὅθεν ὁ μέγας Ἄρχων ἐγένετο.

— 1. ἰδέων cod. — 5. [Αἰώνων] addidi. — 5-6. σῶμα. Ταύτας τὰς cod.; σώματα. Ταύτας τὰς conj. Miller.; σώμα[τα· εἶναι δὲ] ταύτας Ræper. Uncis inclusa supplevi. — 6. οὗ χάριν ἀσκοῦσι cod. corr. Miller. — 6-7. παραγεννηθῆναι prima manus in cod. — 9. μεταλλόμενον cod. corr. Mill. — CAP. IX, tit. Cum his et sqq. conf. supra, p. 408-416. — 12. Νόϊμον cod. pro Μονόϊμον.

τὸς ἀρχὴν πρῶτον ἀνθρώπου καὶ υἷον ἀνθρώπου, καὶ τὰ γενόμενα καθὼς Μωϋσῆς λέγει, μὴ ὑπὸ τοῦ πρῶτου ἀνθρώπου γεγονέναι, ἀλλὰ ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, οὐχ ὅλου ἀλλ' ἐκ μέρους αὐτοῦ. Εἶναι δὲ τὸν υἷον τοῦ ἀνθρώπου ἰῶτα, ὃ ἐστὶ δεκάς κύριος ἀριθμὸς, ἐν ᾧ ἐστὶν ἡ τοῦ παντὸς ἀριθμοῦ ὑπόστιασις, δι' οὗ πᾶς ἀριθμὸς 5 συνέστηκε, καὶ ἡ τοῦ παντὸς γένεσις, πῦρ, ἀήρ, ὕδωρ, γῆ. Τούτου δὲ ὄντος, ἰῶτα ἐν καὶ κεραία μία, τέλειον ἐκ τελείου, ρυεῖσα κεραία ἀνωθεν πάντα ἔχουσα ἐν ἑαυτῇ ὅσα καὶ ὁ ἀνθρώπος ἔχει ὁ πατήρ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Γεγονέναι οὖν φησὶ τὸν κόσμον Μωϋσῆς ἐν ἕξι ἡμέραις, τουτέστιν ἐν ἕξι δυνάμεσιν, ἐξ ὧν ὁ κόσμος 10 ἀπὸ τῆς κεραίας γέγονε τῆς μιᾶς· οἱ τε γὰρ κύβοι καὶ τὰ ὀκτάεδρα, καὶ αἱ πυραμίδες, καὶ πάντα τὰ τούτοις παραπλήσια σχήματα ἰσαῖα, ἐξ ὧν συνέστηκε⁽³²⁶⁾ πῦρ, ἀήρ, ὕδωρ, γῆ, ἀπὸ τῶν ἀριθμῶν γεγόνασιν τῶν κατειλημμένων ἐν ἐκείνῃ τῇ ἀπλῇ τοῦ ἰῶτα κεραία, ἥτις ἐστὶν υἷος ἀνθρώπου. Ὅταν οὖν, φησὶ, ῥάβδον λέγῃ Μωϋσῆς 15 σίρρομένην εἰς Αἴγυπτον, τὰ πάθη καταλέγει τοῦ κόσμου τῷ ἰῶτα

et filium hominis, et omnia effecta esse ut Moyses dicit, non autem a primo homine orta, sed a filio ejus, et tamen non ab eo toto, sed ex parte ejus. Esse vero filium hominis iota, quod est decenarius numerus, in quo inest omnis numeri constitutio, per quem omnis numerus constitit, et ex quo omnia orta sunt, ignis, aer, aqua, terra. His igitur positis, iota unum et apex unus, perfectum ex perfecto, apex ille defluens desuper omnia habens in seipso quæcumque homo, pater filii hominis, habet. Moyses igitur ait sex diebus mundum creatum fuisse, id est in sex potestatibus ex quibus mundus ortus est ex hoc uno apice. Nam et cubi, et octoedra, et pyramides, omnesque istis similes figuræ ex quibus constituta sunt elementa, ignis, aer, aqua, terra, orta sunt ex numeris comprehensis in istius iota simplici apice, qui est filius hominis. Quum igitur, ait Monoimus, Moyses dicit virgam conversam fuisse contra Ægyptum, mutationes mundi hoc iota allegorice indicat, nec

2. Μωσῆς cod. — 7. Mill. legit: ἰῶτα ἐν μιᾷ κεραία, coll. p. 411-14. At malim quæ sunt in cod. — 8. ἔχουσα ὅσα καὶ αὐτῇ cod. Miller. Lege ἔχουσα ἐν ἑαυτῇ, ut supra, p. 411-15. — 13. ἰσα ἦν cod.

quæ Mill. unciis inclusit ut delenda. Suspicio legendum ἰσαῖα, vel ἰσάεδρα. Ræp. legit ἰσεπιφανῆ. — 14. διπλῇ cod. pro ἀπλῇ. — 15. λέγει cod. — 16. τὸν κόσμον τοῦ ἰῶτα cod. Mill. legit τοῦ κόσμου τῷ.

ἀλληγορουμένως, οὐδὲ πλείονα τῶν δέκα παθῶν ἐσχημάτισεν. Εἰ δέ, Φησί, θέλεις ἐπιγινῶναι τὸ πᾶν, ἐν σεαυτῷ ζήτησον, τίς ὁ λέγων· « ἡ ψυχὴ μου, ἡ σὰρξ μου, ὁ νοῦς μου, » καὶ ἐν [σοι] ἕκαστον κατιδιοποιούμενος ὡς ἕτερος αὐτῷ· τοῦτον νόει τέλειον ἐκ τελείου, 5 πάντα ἴδια ἠγούμενον οὐκ ὄντα τὰ καλούμενα, καὶ τὰ πάντα ὄντα. Ταῦτα μὲν οὖν καὶ Μονοϊμῶ δοκεῖ.

ι'. Τατιανός.

18. Τατιανὸς δὲ παραπλησίως τῷ Οὐαλεντίνῳ καὶ τοῖς ἑτέροις Φησὶν Αἰῶνας εἶναι τινὰς ἀοράτους ἐξ ὧν ὑπὸ τινος κάτω τὸν κόσμον δεδημιουργῆσθαι καὶ τὰ ὄντα. Κυνικωτέρῳ δὲ βίῳ ἀσκεῖται 10 [καὶ] σχεδὸν οὐδὲν Μαρκίωνος ἀπεμφαίνει πρὸς τε τὰς δυσφημίας καὶ τὰς περὶ γάμων νομοθεσίας.

plures quam duodecim plagas fingit. Si vis, inquit, universum cognoscere, in teipso inquiras quis ille sit qui dicit, « Anima mea, caro mea, conceptio « mea, » et qui in teipso omnia quasi alius sibi propria efficit. Hunc puta perfectum esse ex perfecto, omnia sua propria existimantem quæ non existentia vocata sunt et omnia quæ existunt. Hæc igitur sunt Monoimi placita.

X. TATIANUS.

18. Tatianus similia eis a Valentino et a cæteris narratis commentus dicit Æones quosdam esse invisibiles, et ab uno istorum infra mundum et omnia quæ sunt creata fuisse. Vivit autem cynico modo, neque multum differt a Marcione in iis quæ conviciatur et in præceptis quæ de nuptiis profert.

Bernays. εἰς τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον πάθη, κ. τ. λ.; Ræp. εἰς τὰ κατ' Αἴγυπτον πάθη, λέγει τὸν κόσμον τοῦ ἰῶτα, κ. τ. λ. Hæc eadem conjecit R. Scottus, sed legit τῷ ἰῶτα ἀλληγορουμένως, ὡς. — 1. πλείονων δὲ cod.; πλειόνων τῶν δώδεκα Mill. Legendum cum Bernaysio πλείονα τῶν

δέκα. — CAP. x, tit. Cum his et sqq. cf. supra, lib. VII, p. 416. — 8. ποτὲ τοὺς cod. Mill. pro ἀοράτους, ex B. Irenæo correctum. — ἐκ τῶν cod. Mill. — 9. ἀσκεῖσθαι cod. Mill. an ἀπάγεται [τοὺς αὐτοῦ]? Cf. p. 502, 4. — 10. [καὶ] om. cod. Mill. — τῆς δυσφημίας cod.

ια'. Μαρκίων.

19. Μαρκίων δὲ ὁ Ποντικὸς καὶ Κέρδων, ὁ τούτου διδάσκαλος, καὶ αὐτοὶ ὀρίζουσιν εἶναι τρεῖς τὰς τοῦ παντὸς ἀρχάς, Ἄγαθόν, Δίκαιον, Ἰλὴν· τινὲς δὲ τούτων μαθηταὶ προσλιθέασι [δ̄], λέγοντες Ἄγαθόν, Δίκαιον, Πονηρόν, Ἰλὴν. Οἱ δὲ πάντες τὸν μὲν Ἄγαθόν οὐδὲν ἄλλως πεποιηκέναι· τὸν δὲ Δίκαιον οἱ μὲν τὸν Πονηρόν, οἱ δὲ μόνον Δίκαιον ὀνομάζουσι, πεποιηκέναι δὲ τὰ πάντα φάσκουσιν ἐκ τῆς ὑποκειμένης Ἰλῆς· πεποιηκέναι γὰρ οὐ καλῶς, ἀλλ' ἀλόγως. Ἀνάγκη γὰρ τὰ γενόμενα ὅμοια εἶναι τῷ πεποιηκότι· διὸ καὶ ταῖς παραβολαῖς ταῖς εὐαγγελικαῖς οὕτως χρῶνται λέγοντες· «Οὐ δύναται δένδρον καλὸν καρποὺς πονηροὺς ποιεῖν,» καὶ τὰ ἐξῆς, 10 εἰς τοῦτο φάσκων⁽³²⁷⁾ εἰρησθαι τὰ ὑπ' αὐτοῦ κακῶς νομιζόμενα. Τὸν δὲ Χριστὸν υἱὸν εἶναι τοῦ Ἄγαθοῦ καὶ ὑπ' αὐτοῦ πεπέμφθαι ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ψυχῶν, ὃν [τὸν] ἔσω ἄνθρωπον καλεῖ, ὡς ἄνθρωπον

XI. MARCION.

19. Marcion Ponticus et Cerdon, ejus magister, definiunt esse tria universi principia, Bonum, Justum, Materiam. Quidam autem illorum discipuli quatuor profitentur, Bonum, Justum, Malum et Materiam. Omnes aiunt a Bono nihil omnino fuisse factum, alii Justum Malum vocant, alii autem solum Justum nominant adduntque illum effecisse omnia ex subjecta Materia, eaque facta non bene sed sine ratione. Necesse est enim quæ creata sunt similia sint auctori. Itaque parabolis quæ narrantur in Evangeliiis sic utuntur dicentes: «Non potest arbor bona fructus malos facere,» et sequentia, quibus verbis contendit Marcion hic designari quæ prave ipse excogitavit; Christum autem filium esse Boni et ab illo missum ad salutem animarum; quem hominem interiorem vocat, et eum quasi hominem

CAP. XI, tit. Ex his et sqq. rursus apparet quo insolenti modo noster hanc compilationem consarcinaverit suam, quum ea, quæ supra de Marcione et de Cerdone disseruit, cum his quæ nunc exponit maxime discrepent. Conf. supra, p. 369-384. —

2. τοὺς παντὸς cod. — 3. [δ̄] addidit Saupp. — 4. πάντα cod.; πάντες Miller. — 5. ἄλλως cod. Mill. Lege ὄλως. — 9-10. Conf. Evang. sec. Matth. vii, 18. — 13. [τὸν] om. cod. Mill.

Φανέντα λέγων οὐκ ὄντα ἄνθρωπον, καὶ ὡς ἔνσαρκον οὐκ ἔνσαρκον, δοκήσει πεφηνότα, οὔτε γένεσιν ὑπομείναντα οὔτε πάθος, ἀλλὰ τῷ δοκεῖν. Σάρκα δὲ οὐ θέλει ἀνίστασθαι. Γάμον δὲ φθορὰν εἶναι λέγων κυνικωτέρῳ βίῳ προσάγει τοὺς μαθητάς, ἐν τούτοις νομίζων
 5 λυπεῖν τὸν Δημιουργόν, εἰ τῶν ὑπ' αὐτοῦ γεγυότων ἢ ὠρισμένον ἀπέχοιτο.

ιϛ'. Ἀπελλῆς.

20. Ἀπελλῆς δὲ, ὁ τούτου μαθητῆς, ἀπαρεσθεις τοῖς ὑπὸ τοῦ διδασκάλου εἰρημένοις, καθὰ προείπομεν, ἄλλῃ λόγῳ ὑπέθετο τέσσαρας εἶναι Θεούς, ὧν ἓνα φάσκων [ἀγαθόν] ὄν οὔτε οἱ προφῆται
 10 ἔγνωσαν, οὗ εἶναι υἱὸν τὸν Χριστόν· ἕτερον δὲ τὸν δημιουργὸν τοῦ παντός, ὄν οὐ Θεὸν εἶναι θέλει, ἕτερον δὲ, πύρινον, τὸν Φανέντα, ἕτερον δὲ πονηρόν, οὗς ἀγγέλους καλεῖ· προσθεὶς δὲ τὸν Χριστόν, καὶ πέμπτον ἐρεῖ. Προσέχει δὲ βίβλῳ ἣν Φανερώσεις καλεῖ Φιλομένης τινὸς ἣν προφῆτιν νομίζει· τὴν δὲ σάρκα τὸν Χριστόν οὐκ

visum quum reipsa homo non esset, et quasi carnalem quum non carnalis, et specie manifestatum, non reipsa natum et passum, sed specie. Carnem resurgere negat. Et connubium corruptionem esse dicens in vitam cynicam inducit discipulos, ratus in his vexari Creatorem si ab eis quæ fecit et finivit abstineatur.

XII. APELLES.

20. Apelles, istius discipulus, repudiatis, ut supra diximus, magistri placitis, alia doctrina docuit quatuor esse deos, quorum unum bonum esse dicit quem prophetæ nesciverunt, cujus filius Christus est; alium creatorem universorum, quem esse Deum negat; alium igneum manifestatum; alium pravum et hos angelos vocat; jam si Christum addat, esse quintum affirmabit. Libro autem applicat animum quem Revelationes vocat cujusdam Philumenæ, quam vatem esse arbitratur. Carnem autem Christum non ex Vir-

4. προσάγων cod. corr. Millerus. — CAP. XII, tit. De Apelle, conf. quæ supra sunt, p. 393-395. — 9. [ἀγαθόν] restitui. Conf. supra, l. l.: λέγει εἶναι τινὰ Θεὸν

ἀγαθόν. Ræperus legit ἓνα εἶναι φάσκων. — 13. Προσέχειν... cod. Mill. — ἡ cod. pro ἣν; corr. Millerus. — 14. προφῆτιν cod.

ἐκ τῆς Παρθένου λέγει προσειληφέναι, ἀλλ' ἐκ τῆς παρακειμένης τοῦ κόσμου οὐσίας. Οὕτως κατὰ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν συντάγματα ἐποίησε, καταλύειν αὐτοὺς ἐπιχειρῶν ὡς ψευδῆ λελαληκότας καὶ Θεὸν μὴ ἐγνωκότας· σάρκας τε ἀπόλλυσθαι ὁμοίως Μαρκίῳ λέγει.

5

ιγ'. Κήριθος.

21. Κήριθος δὲ ὁ ἐν τῇ Αἰγύπτῳ ἀσκηθεὶς αὐτὸς οὐχ ὑπὸ τοῦ πρώτου Θεοῦ τὸν κόσμον γεγονέναι ἠθέλησεν, ἀλλ' ὑπὸ δυνάμεώς τινος ἀγγελικῆς, πολὺ κεχωρισμένης καὶ διεσλώσης τῆς ὑπὲρ τὰ ὅλα αὐθεντίας καὶ ἀγνοούσης⁽³²⁸⁾ τὸν ὑπὲρ πάντα Θεόν. Τὸν δὲ Ἰησοῦν λέγει μὴ ἐκ παρθένου γεγενῆσθαι· γεγονέναι δὲ αὐτὸν ἐξ Ἰωσήφ 10 καὶ Μαρίας υἱὸν ὁμοίως τοῖς λοιποῖς ἀνθρώποις, καὶ διεννηοχέαι ἐν δικαιοσύνῃ καὶ σώφροσύνῃ καὶ συνέσει ὑπὲρ πάντας τοὺς λοιπούς. Καὶ μετὰ τὸ βάπτισμα κατεληλυθέναι εἰς αὐτὸν ἐκ τῆς ὑπὲρ τὰ ὅλα αὐθεντίας τὸν Χριστὸν ἐν εἶδει περιστερᾶς, καὶ τότε κηρῦξαι τὸν ἀγνωστὸν Πατέρα καὶ δυνάμεις ἐπιτελέσαι. Πρὸς δὲ τῷ τέλει

gine assumpsisse ait, sed ex adjacente mundi substantia. Sic contra legem et prophetas mandata finxit, dissolvere eos nisus quasi falsa essent locuti et Deum ignoravissent, et carnem similiter ut Marcion destrui affirmat.

XIII. CERINTHUS.

21. Cerinthus in Ægypto institutus a primo Deo mundum fuisse factum negavit, sed a potestate quadam angelica, longe semota, et distante a summa potestate, ignorante Deum omnia regentem. Jesum autem dicit non ex virgine natum, fuisse vero Joseph et Mariæ filium, natum ut cæteri homines, sed omnibus præstitisse justitia et prudentia et intelligentia, et post baptismum descendisse super eum ex summa illa potestate quæ omnia regit Christum sub figura columbæ, ac tunc Jesum annuntiavisse Patrem ignotum et virtutes perfecisse. Finita autem passione illius, evolavisse

4. ἀπόλλυσθαι cod. — CAP. XIII, tit. Cum his conf. quæ supra de Cerintho leguntur, p. 388. — 10. γεγενῆσθαι cod. —

11. ὁμοίον cod. Millerus. Lege ut supra, p. 388, l. 9: ὁμοίως.

τοῦ πάθους ἀποπλήναι τὸν Χριστὸν ἀπὸ τοῦ Ἰησοῦ· πεπονθέναι τὸν Ἰησοῦν, τὸν δὲ Χριστὸν ἀπαθῆ μεμενηκέναι, πνεῦμα Κυρίου ὑπάρχοντα.

ιδ'. Ἐβιωναῖοι.

22. Ἐβιωναῖοι δὲ τὸν μὲν κόσμον ὑπὸ τοῦ ὄντως Θεοῦ γεγονέναι λέγουσι, τὸν δὲ Χριστὸν ὁμοίως Κηρίνθῳ. Ζῶσι δὲ πάντα κατὰ νόμον Μωϋσοῦ, οὕτω φάσκοντες δικαιοῦσθαι.

ιε'. Θεόδοτος.

23. Θεόδοτος δὲ ὁ Βυζάντιος εἰσηγήσατο αἵρεσιν τοιάνδε, φάσκων τὰ μὲν ἔλα ὑπὸ τοῦ ὄντως Θεοῦ γεγονέναι, τὸν δὲ Χριστὸν ὁμοίως τοῖς προειρημένοις γνωστικοῖς φάσκει τοιούτῳ τινὶ τρόπῳ 10 πεφηνέναι. εἶναι δὲ τὸν Χριστὸν κ[οιν]ὸν ἄνθρωπον πᾶσιν· ἐν δὲ τούτῳ διαφέρειν ὅτι κατὰ βουλήν Θεοῦ γεγένηται ἐκ Παρθένου,

Christum ex filio Mariæ et Jesum passum fuisse, Christum vero, quum sit spiritus Domini, impassibilem remansisse.

XIV. EBIONÆI.

22. Ebionæi mundum a vero Deo factum esse dicunt; quod ad Christum pertinet consimiliter Cerintho opinantur. Secundum legem Moysis vivunt, dicentes per eam animas justificari.

XV. THEODOTUS.

23. Theodotus Byzantinus induxit hanc hæresim: quum dicat universa ab ente Deo creata fuisse, addit Christum apparuisse fere eodem modo quo supradicti Gnostici. Esse autem Christum hominem similem omnibus; illo autem differre quod secundum voluntatem Dei natus sit ex Virgine, obum-

1. *υἱοῦ* cod. Mill.; *τοῦ Ἰησοῦ* R. Scott. Forsan legendum *τοῦ τῆς Μαρίας υἱοῦ*. — CAP. XIV, tit. De Ebionæis cf. supra, p. 389. *Εὐβιωναῖοι* cod. — 4. *ὄντως* cod. Miller. Conf. supra, l. l.: *ὑπὸ τοῦ ὄντως Θεοῦ*. — 6. *Μωυσῆ* cod. Miller. — CAP. XV,

tit. De Theodoto conf. supra, p. 390. — 7. *ἐξηγήσατο* cod. conf. supra, l. l.: *εἰσήγαγεν αἵρεσιν*. — 8. *ὄντως* cod. Mill. — 10. *κοινὸν ἄνθρωπον* cod. Miller. Cf. supra: *βιώσαντα δὲ κοινῶς πᾶσιν ἀνθρώποις*.

ἐπισκιάσαντος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, οὐκ ἐν τῇ Παρθένῳ σαρκω-
θέντα, ὑστέρον δὲ ἐπὶ τοῦ βαπτίσματος κατεληλυθέναι τὸν Χριστὸν
ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν ἐν εἶδει περισίερᾶς, ὅθεν φασὶ μὴ πρότερον τὰς
δυνάμεις αὐτῷ ἐνεργηθῆναι. Θεὸν δὲ οὐκ εἶναι τὸν Χριστὸν φέλει.
Καὶ τοιαῦτα Θεόδοτος.

5

ις'. Ἐτεροὶ Θεοδότσιοι.

24. Ἐτεροὶ δὲ καὶ ἐξ αὐτῶν πάντα [ὁμοίως] τοῖς προειρημένοις
λέγουσιν, ἐν μόνον ἐνδιαλλάξαντες ἐν τῷ τὸν Μελχισεδέκ⁽³²⁹⁾ ὡς δύ-
ναμιν τινα [μεγίστην] ὑπειληφέναι, φάσκοντες αὐτὸν ὑπὲρ πᾶσαν
δύναμιν ὑπάρχειν, οὗ κατ' εἰκόνα εἶναι τὸν Χριστὸν φέλουσιν.

ιζ'. Φρύγες.

25. Οἱ δὲ Φρύγες ἐκ Μοντάνου τινὸς καὶ Πρισκίλλης καὶ Μαξι- 10
μίλλης τὰς ἀρχὰς τῆς αἵρέσεως λαβόντες, προφήτιδας τὰ γύναια
νομίζοντες, καὶ προφήτην τὸν Μοντᾶνον· τὰ δὲ περὶ τῆς τοῦ παν-

brante Spiritu Sancto, non tamen carnem in Virgine induisse, denique
post baptismum Christum super Jesum descendisse sub specie columbæ,
unde dicunt eum ante baptismum non effecisse miracula. Deum autem esse
Christum negat. Hæc docuit Theodotus.

XVI. ALTERA THEODOTEORUM SECTA.

24. Alii ex istis omnia docent supradictis similia; in uno illo discrepant
quod Melchisedech veluti potestatem maximam quamdam suscipiant eum-
que dicant superare omnem potestatem; imaginem autem illius Christum
esse volunt.

XVII. PHRYGES.

25. Phryges ex Montano et Priscilla et Maximilla originem hæresis suæ
duxerunt, æstimantes has mulieres prophetissas esse et Montanum ipsum

CAP. XVI, tit. Conf. supra, p. 391. — κατ' εἰκόνα φάσκουσι τὸν Χριστὸν; εἰ-
6. [ὁμοίως] supplevi. Cf. supra, p. 391, κόνα δὲ cod. Millerus; δὲ delendum. —
l. 10. — 7. λέγουσι cod. — 8. [μεγί- CAP. XVII, tit. Conf. supra, p. 391, l. 9.
στην] restit. Conf. supra, p. 391. l. 8. De Phrygibus, p. 419-420.
— 9. οὐ cod. Mill. Vide supra, l. l. : οὐ

τὸς ἀρχῆς καὶ δημιουργίας ὀρθῶς λέγειν νομίζονται, καὶ τὰ περὶ τὸν Χριστὸν οὐκ ἀλλοτριῶς προσειλήφασιν· σὺν δὲ τοῖς προειρημέ- νοις σφάλλονται, ὧν τοῖς λόγοις ὑπὲρ τὰ εὐαγγέλια προσέχοντες πλανῶνται, νησιείας καινὰς καὶ παραδόξους ὀρίζοντες.

- 5 26. Ἄτεροι δὲ αὐτῶν τῆ τῶν Νοητιανῶν αἵρέσει προσκείμενοι, τὰ μὲν περὶ τὰ γύναια καὶ Μοντᾶνον ὁμοίως δοκοῦσι, τὰ δὲ περὶ [τὸν] τῶν ὄλων πατέρα δυσφημοῦσιν, αὐτὸν εἶναι υἷον καὶ πατέρα λέγοντες ὄρατὸν καὶ ἀόρατον, γεννητὸν καὶ ἀγέννητον, Φυητὸν καὶ ἀθάνατον. Οὗτοι τὰς ἀφορμὰς ἀπὸ Νοητοῦ τινὸς λάβοντες.

ιη'. Νοητός.

- 10 27. Ὅμοίως δὲ καὶ Νοητὸς, τῷ μὲν γένει ὧν Σμυρναῖος, ἀνὴρ ἀκριτόμυθος καὶ ποικίλος, εἰσηγήσατο τοιάνδε αἵρεσιν ἐξ Ἐπιγόνου τινὸς εἰς Κλεομένην χωρήσασαν, καὶ οὕτως ἕως νῦν ἐπὶ τοὺς διαδόχους διαμείνας, λέγων ἓνα τὸν πατέρα καὶ Θεὸν τῶν ὄλων·

prophetam. De principio autem universorum et de creatione recte sentire existimantur, et quæ ad Christum pertinent consimiliter confitentur. Cum iis vero de quibus supra dictum est errant, sermonibus suorum prophetarum magis aurem præbentes quam Evangeliiis, definientesque nova jejunia et monstruosa.

26. Quidam inter istos, hæresi Noetianorum adhærentes, et ea quæ ad mulieres et Montanum spectant similiter docent, et universorum patrem obtrectant, eum esse dicentes filium et patrem visibilem et invisibilem, genitum et ingenitum, mortalem et immortalem. Isti sunt qui a Noeto quodam originem doctrinæ suæ duxerunt.

XVIII. NOETUS.

27. Similiter et Noetus, genere Smyrnæus, homo futilis et versutus, induxit hæresim quæ ex Epigono orta ad Cleomenem pervenerat et manet usque nunc apud successores eorum. Dixit igitur Noetus unum esse Deum et

1. νομίζουσι cod.; νομίζονται conjic. conj. Miller. — 7. [τὸν] add. Saupp. — Mill. — 4. παραδόσεις cod. Mill.; παρα- CAP. XVIII, tit. Conf. supra, p. 425 sqq. δόξους Dunck. — 6. καὶ cod.; κατὰ male — 11. ποικίλος cod.

τοῦτον πάντα πεποιηκότα, ἀφανῆ μὲν τοῖς οὖσι γεγονέναι ὅτε
 ἠβούλετο· φανῆναι δὲ τότε ὅτε ἠθέλησε· καὶ τοῦτον εἶναι ἀόρατον
 ὅτε μὴ ὁράται· ὁρατὸν δέ, ὅταν ὁράται· ἀγέννητον δέ, ὅταν μὴ
 γεννᾶται· γεννητὸν δέ, ὅταν γεννᾶται ἐκ Παρθένου· ἀπαθῆ καὶ
 ἀθάνατον, ὅτε μὴ πάσχη μήτε θνήσκη· ἐπὶ δὲ πάθη προσέλθη, 5
 πάσχειν καὶ θνήσκειν· τοῦτον τὸν Πατέρα αὐτὸν Υἱὸν νομίζουσι
 κατὰ καιροὺς καλούμενον πρὸς τὰ συμβαίνοντα. Τούτων τὴν αἴρεσιν
⁽³³⁰⁾ ἐκράτυνε Κἀλλισίος, οὗ τὸν βίον ἐκτεθείμεθα ἀσφαλῶς, ὃς καὶ
 αὐτὸς αἴρεσιν ἀπεγέννησεν· ἐξ ὧν ἀφορμὰς λαβὼν καὶ αὐτὸς ὁμο-
 λογῶν ἓνα εἶναι τὸν Πατέρα καὶ Θεὸν τοῦτον δημιουργὸν τοῦ παν- 10
 τός, τοῦτον δὲ εἶναι Υἱὸν ὀνόματι μὲν λεγόμενον καὶ ὀνομαζόμενον,
 οὐσία δὲ [ἐν] εἶναι [Πνεῦμα]· Πνεῦμα γάρ, φησὶν, ὁ Θεὸς οὐχ
 ἕτερόν ἐστι παρὰ τὸν Λόγον ἢ ὁ Λόγος παρὰ τὸν Θεόν· ἐν οὖν
 τοῦτο πρόσωπον ὀνόματι μὲν μεριζόμενον, οὐσία δὲ οὐ. Τοῦτον τὸν
 Λόγον ἓνα εἶναι Θεὸν ὀνομάζει καὶ σεσαρκῶσθαι λέγει. Καὶ τὸν 15
 μὲν κατὰ σάρκα ὁρώμενον καὶ κρατούμενον Υἱὸν εἶναι θέλει, τὸν

patrem universorum, illum omnia fecisse et absconditum fuisse iis qui sunt,
 quum vellet, et eundem, quum vellet, apparuisse, et esse invisibilem quando
 non conspicitur, visibilem vero quando conspicitur; et ingentum quando
 non gignitur homo, et genitum quando ex Virgine nascitur, et impassibilem
 et immortalem quando nec patitur nec moritur. Quum autem passiones
 adsint, pati et mori. Eundem Patrem et Filium, propriis temporibus vo-
 catum fuisse existimant propter ea quæ ei acciderunt. Hanc hæresim con-
 firmavit Callistus, cujus vitam bona fide exposuimus, qui quidem et ipse
 hæresim generavit. Ex istis igitur hæreticis originem ducens et confessus
 unum esse Patrem et Deum, illum creatorem universi et hunc esse Filium
 quidem nomine dictum et appellatum, substantia autem unum esse; Spiritus
 enim Deus idem est in Verbo et Verbi Spiritus idem in Deo. Unam igitur
 personam nomine dividit, non autem substantia. Hoc verbum unum Deum
 vocat et incarnatum esse dicit. Eum vero in carne visum et comprehensum

4. ὅτε cod. Mill. Lege ὅταν. — 5. An
 προσέλη [καὶ θάνατος]? — 6. θνή-
 σκειν τοῦτον τὸν πατέρα· αὐτὸν cod. Mill.
 Lege θνήσκειν· τοῦτον τὸν πατέρα αὐ-
 τόν. Sic etiam Dunckerus. — 12. [ἐν]

... [πνεῦμα] restituenda ut liquet ex su-
 peris, p. 442, l. 6, et ex sqq. πνεῦμα
 γάρ. — 16. σταυρούμενον conj. R. Scott.
 pro κρατούμενον. — θέλει cod.

δὲ ἐνοικοῦντα Πατέρα, ποτὲ μὲν τῷ Νοητοῦ δόγματι περιβόρη[νύ]-
μενος, ποτὲ δὲ τῷ Θεοδότου, μηδὲν ἀσφαλὲς κρατῶν. Ταῦτα τοί-
νυν Κάλλισιος.

ιβ'. Ἑρμογένης.

28. Ἑρμογένης δὲ τις καὶ αὐτὸς Φελήσας τι λέγειν, ἔφη τὸν
5 Θεὸν ἐξ ὕλης συγχρόνου καὶ ὑποκειμένης τὰ πάντα πεποιηκέναι·
ἀδυνάτως γὰρ ἔχειν τὸν Θεὸν μὴ οὐχὶ ἐξ ὄντων τὰ γενόμενα ποιεῖν.

κ'. Ἠλχασαίται.

29. Ἐτεροὶ δὲ τινες ὡς καινὸν τι παρεισάγοντες, ἐκ πασῶν αἰρέ-
σεων ἐρανισάμενοι, ξένην βίβλον σκευάσαντες Ἠλχασαί τινος ἐπο-
νομαζομένην· οὗτοι τὰς μὲν ἀρχὰς τοῦ παντὸς ὁμοίως ὁμολογοῦσιν
10 ὑπὸ τοῦ Θεοῦ γεγονέναι, Χριστὸν δὲ ἓνα οὐχ ὁμολογοῦσιν, ἀλλ'
εἶναι τὸν μὲν ἄνω ἓνα, αὐτὸν δὲ μεταγγιζόμενον ἐν σώμασι [πολ-

Filium esse dicit, et in eodem Patrem inhabitantem, aliquando quidem Noeti dogmatibus impingens, aliquando autem Theodoti, nihil sanum apprehendens.

XIX. HERMOGENES.

28. Hermogenes quidam, volens et ipse aliquid dicere, Deum affirmavit ex materia coæterna et subjacenti omnia creavisse; Deum enim non posse ex iis quæ non sunt ea quæ sunt creare.

XX. ELCHASAITÆ.

29. Nonnulli alii velut novum aliquid introducentes, ex omnibus autem hæresibus placitis eorum collectis et parato libro peregrino qui nomen Elchasai cujusdam præferebat, confitentur consimiliter principia universorum a Deo orta esse, Christum autem unum esse negant. Sed contendunt unum quidem illum in cælis esse, at eundem sæpe transivisse de corpore

1. Νοητῶ cod. — Uncis inclusa restit. Miller. — CAP. XIX, tit. De Hermogene conf. supra, p. 417. Conf. etiam Theodor. qui videtur sua deprompsisse ex hoc decimi libri loco. (*Hær. fab.* lib. I, c. XIX.)

— CAP. XX, tit. De Elchasaïtis conf. supra, p. 446. — 11 et p. 509, l. 1. Vocis πολλοῖς vestigia exstant, sed non prorsus certa. Millerus.

λοῖς] πολλάκις, καὶ νῦν δὲ ἐν τῷ Ἰησοῦ, ὁμοίως [π]οτὲ μὲν ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγενῆσθαι, ποτὲ δὲ Πνεῦμα γεγονέναι, ποτὲ δὲ ἐκ Παρθένου, ποτὲ δὲ οὐ. Καὶ τοῦτον δὲ μετέπειτα αἰεὶ ἐν σώμασι μεταγγίξεσθαι καὶ ἐν πολλοῖς κατὰ καιροὺς δείκνυσθαι. Χρῶνται δὲ ἐπα[οι]δαῖς καὶ βαπτίσμασιν ⁽³³¹⁾ ἐπὶ τῇ τῶν στοιχείων ὁμολογίᾳ. 5
Σεσθήνται δὲ περὶ ἀστρολογίαν καὶ μαθηματικὴν, καὶ μαγικοῖς [προσέχουσι]· προγνωστικούς δὲ ἑαυτοὺς λέγουσιν.

κα'. (Λείπει.)

30. [Ἀβραὰμ, κελεύσαντος] τοῦ Θεοῦ, μετοικεῖ Μεσοποταμίας [ἐκ] πόλεως Χαρράν εἰς τὴν νῦν μὲν Παλαισίην καὶ Ἰουδαίαν προσαγορευομένην χώραν, τότε δὲ Χαναανίτιν, περὶ ἧς καὶ κατὰ 10 τοῦτο τὸ μέρος τὸν λόγον οὐκ ἀμελῶς παρεδάκαμεν ἐν ἑτέροις λόγοις. Διὰ τοῦτο τοίνυν γίνεται ἡ καταρχὴ τῆς κατὰ τὴν Ἰουδαίαν

in corpus et temporibus nostris in Jesu habitavisse, et eundem nunc ex Deo natum, nunc Spiritum esse, nunc ex Virgine, nunc vero non ex Virgine. Eundem deinceps semper transivisse de corpore in corpus et multis, quum esset opportunum, sese manifestavisse. Utuntur incantationibus et baptismatibus in confessione elementorum. Turbide occupantur studiis astrologicis et mathematicis, sese et magicis addicunt; addunt in mente sua inesse vim futura præsciendi.

XXI. HIC NONNULLA DESIDERANTUR.

(Conjicio nostrum auctorem de variis Judæorum sectis hic summatim disseruisse, deinde veræ doctrinæ demonstrationem aggressum exposuisse quæ prima Abrahamo fuerint a Deo promissa.)

30. Abraham, Deo præcipiente, migrat ex Mesopotamia, ex urbe Charra, et pergat ad regionem quæ nunc Palæstina et Judæa vocatur, tunc vero Chanaanitis, de qua sigillatim et non sine cura diximus in sermonibus aliis. Inde

2. An ἐκ πνεύματος γεγονέναι? — 7. [προσέχουσι] restitui, quod prorsus exciderat; ἐπίδηται susp. Mill. — 8. Uncis inclusa supplevi. — εἰς Μεσοποταμίας cod. Miller.; ἐκ Μεσοπ... Dunck. — 9. πόλιν conj. Mill. — 11-12. ἐν ἑτέροις λόγοις.

De hoc loco et de chronico B. Hippolyto adscripto disserui in libro cui titulus est: *Études sur de nouveaux documents historiques empruntés à l'ouvrage des Φιλοσοφούμενα*. Paris, 1853, p. 72-77.

αὐξήσεως, ἥτις τὴν προσηγορίαν μετέσχευ [τῆς Ἰουδαίας] ἐξ Ἰούδα
 παιδὸς τοῦ Ἰακώβ τοῦ τετάρτου, οὗ καὶ [ἡ βασιλεία αὐτῆ] κέκληται,
 διὰ τὸ ἐξ αὐτοῦ τὸ βασιλικὸν γένος [εἶναι. Ἀβραὰμ] μετοικεῖ τῆς Με-
 σοποταμίας [γενόμενος ἐτῶν $\overline{0\epsilon}$, καὶ] ἑκατοντούτης γενόμενος [τὸν
 5 Ἰσαὰκ γεννᾷ· ὁ δὲ Ἰσαὰκ, ἐτῶν γενόμενος] $\overline{\xi}$, γεννᾷ τὸν Ἰακώβ· ὁ δὲ
 Ἰακώβ ἐτῶν $\overline{\pi\zeta}$ γεννᾷ τὸν Λευὶ· ὁ δὲ Λευὶ ἐτῶν $\overline{\mu}$ γεννᾷ τὸν Καάθ·
 ὁ δὲ Καάθ ἐτῶν [ἐγένετο $\overline{\delta}$] ἠνίκα συγκατῆλθε τῷ Ἰακώβ εἰς Αἴγυ-
 πλον. Γίνεται τοίνυν πᾶς ὁ χρόνος ὃν παρώκησεν Ἀβραὰμ καὶ
 πᾶν τὸ αὐτοῦ γένος κατὰ τὸν Ἰσαὰκ ἐν [τῇ] τότε καλουμένη Χαναα-
 10 νίτιδι γῆ, ἔτη $\overline{\sigma\iota\epsilon}$ · τούτου δὲ γίνεται [πατήρ] Θάρρα· τούτου
 Ναχώρ, τούτου Σερούχ, [τούτου Ραγαύ, τούτου Φαλέγ, τούτου
 Ἑβερ,] ὅθεν καὶ τὸ Ἑβραίους καλεῖσθαι [τοὺς Ἰουδαίους]· ἦσαν δὲ

igitur fit exordium crescentis gentis Judaicæ, quæ nomen Judaicum habuit
 ex Juda, quarto filio Jacob, et ejusdem nomine regnum vocatum est, quod ex
 eodem regale genus sit ortum. Abraham igitur migrat ex Mesopotamia annos
 natus septuaginta quinque, et, quum centesimum annum degeret, genuit
 Isaac. Isaac autem, annis sexaginta natus, genuit Jacob. Jacob autem annis
 octoginta et septem genuit Levi. Levi autem annis quadraginta genuit Caath;
 Caath autem annis quatuor erat quum comitatus est Jacob in Ægyptum mi-
 grantem. Constat igitur ducentis et quindecim annis omne tempus quo ha-
 bitavit in regione vocata Chanaanitide Abraham et progenies quam per fi-
 lium suum Isaac habuit. Illius autem pater est Tharres; istius pater Nachor;
 istius Sarug; istius Ragavus; istius Phaleg; istius Heber, ex quo Judæi nomen

1. [τῆς Ἰουδαίας] restitui; τοῦ ὀνόμα-
 τος Ræper. In cod. spatium vacuum litte-
 rarum 11. Mill. — 2. [ἡ βασιλεία αὐτῆ]
 restitui; κληρονομία αὐτῆ conj. Ræperus.
 Spatium vacuum litt. 13. Mill. — 3. Un-
 cis inclusa supplēvi. Sicuti nos Ræperus.
 Spatium vacuum litt. 11. — 3-4. Μεσο-
 ποταμίας [καὶ γεννᾷ τὸν Ἰσαὰκ] Ræper.
 Lego γενόμενος ἐτῶν $\overline{0\epsilon}$, καὶ. Spatium va-
 cuum litt. 26. Mill. — 4. ἑκατὸν ταύτης
 cod. pro ἑκατοντούτης. — 4-5. Uncis in-
 clusa supplēvi. Spatium vacuum litt. 22.

Miller. — 7. [ἐγένετο $\overline{\delta}$] supplēvi. Spa-
 tium vacuum litt. 9. Mill. Ræperus conj.
 ἐγένετο $\overline{\kappa\eta}$. — 9. [τῇ] add. Mill. — 10-
 12. Uncis inclusa supplēvi. Conf. Josephi
Ann. lib. 1, c. vi. Sicuti nos ommissa res-
 tituerunt Ræper. Bunsen. Dunck. Lacuna
 litt. 23. Miller. — 12. [τοὺς Ἰουδαίους]
 supplēvi. At cætera desunt, spatio vacuo
 litt. 23. Ræper. conj.: τοὺς ἀπὸ Σῆμ γε-
 νομένους coll. *Gen.* x, 21; et Buns. legit:
 τοὺς Ἰουδαίους· ἐπὶ δὲ τοῦ Φαλέκ ἐγένετο
 ἡ τῶν ἐθνῶν διασπορά.

οὔτοι ὄβ, [ἐξ ὧν καὶ ὄβ] ἔθνη, ὧν καὶ τὰ ὀνόματα ἐκτεθείμεθα ἐν
 ἐτέραις βίβλοις, μηδὲ τοῦτο καταλιπόντες, κατὰ τρόπον βουλόμε-
 νοι τοῖς φιλομαθέσιν ἐπιδεικνύναι ἣν ἔχομεν σιοργήν ⁽³³²⁾ περὶ τὸ
 Θεῖον, τὴν τε ἀδίστακτον γνῶσιν ἣν ἐν πόνοις κεκτήμεθα περὶ τὴν
 ἀληθειαν. Τούτου δὲ τοῦ Ἑβερ γίνεται πατήρ Σάλα, τούτου δὲ 5
 Καϊνάν, τούτου δὲ Ἀρφαξάδ, οὗ γίνεται Σήμ· τούτου δὲ Νῶε, ἐφ'
 οὗ ὁ κατὰ πάντα κόσμον γίνεται κατακλυσμός, οὗ οὔτε Αἰγύπτιοι,
 οὔτε Χαλδαῖοι, οὔτε Ἕλληνες μέμνηται· οἷς κατὰ τόπους οἱ τε
 ἐπὶ τοῦ Ὠγύγου καὶ Δευκαλίωνος γεγέννηται κατακλυσμοί. Εἰσὶν
 οὖν καὶ ἐπὶ τούτων γενεαὶ ε̄, ἔτη ῡζε. Οὗτος εὐσεβέστατος γενό- 10
 μενος καὶ Θεοφιλῆς, μόνος ἄμα γυναικὶ καὶ τέκνοις καὶ ταῖς τούτων
 τρισὶ γυναιξὶ διέφυγε τὸν γενόμενον κατακλυσμόν ἐν κιβωτῷ δια-
 σωθεὶς, ἧς καὶ τὰ μέτρα καὶ τὰ λείψανα, καθὼς ἐκτεθείμεθα, ἕως
 νῦν ἀποδείκνυται ἐν ὕρεσιν Ἀραράδ καλουμένοις, οὔσι πρὸς τὴν

Hebræorum habuerunt. Erant autem filii Abraham septuaginta et duo, ex
 quibus septuaginta et duæ gentes quarum nomina in aliis libris exposuimus,
 ne hoc quidem omittentes suo loco, quum mens nobis esset recte ostendendi
 quem amorem in Deum habeamus et quam certam scientiam in inquisitio-
 nibus circa veritatem afferamus. Hujus autem Heber pater est Sale, istius
 autem Caïnan, istius Aphraxad, cujus pater est Sem, et istius Noachus, quo
 degente mundus universus submersus est diluvio, cujus nec Ægyptii, nec
 Chaldæi, nec Græci, memores fuerunt; diluviis enim quæ tempore Ogygis et
 Deucalionis acciderunt loca quædam duntaxat submersa fuerunt. Sunt au-
 tem a Noacho usque ad tempora Heber quinque generationes et anni qua-
 dringenti et triginta quinque. Noachus, vir admodum religiosus et pius, cum
 conjuge sua et filiis et tribus eorum uxoribus, effugit diluvium in arca ser-
 vatus, cujus mensuræ et reliquiæ, sicuti exposuimus, usque nunc exhiben-

1. ἐκτεθήμεθα cod. — 2. κατὰ τόπον — 4. τὴν δὲ cod. Mill. — 6. Ἀφὰξδ cod.
 Duncker. — 2-3. βουλόμενος cod. corr. pro Ἀρφαξάδ. — 8. ὅτε cod. pro οἱ τε.
 Miller. — 3-4. ἐπιδεικνύναι sqq. Ex his — 13. τὰ λείψανα κ. τ. λ. Cf. Jos. Ant.
 suspicor nostrum a Judæo auctore totam Jud. lib. I, c. 111. R. Scottus susp. ἧς καὶ
 hanc de Judæis disquisitionem mutua- τὰ μέτρα σαφῶς ἐκτεθείμεθα, καὶ τὰ λεί-
 tum esse. Judaicum enim hæc olent: ἣν ψανα ἕως.
 ἔχομεν σιοργήν περὶ τὸ Θεῖον κ. τ. λ.

τῶν Ἀδιαβηνῶν χώραν. Ἐνιδεῖν οὖν ἐστὶ τοῖς φιλοπόνως ἰστορεῖν βουλομένοις ὡς φανερώς ἐπιδέδεικται τὸ τῶν θεοσεβῶν γένος ἀρχαιότερον πάντων Χαλδαίων, Αἰγυπτίων, Ἑλλήνων. Τί δὲ καὶ τοὺς ἐπάνω τοῦ Νῶε καὶ θεοσεβεῖς καὶ θεοῦ ὁμιλητὰς ὀνομάζειν νῦν
5 χρῆ, ἰκανῆς οὔσης πρὸς τὸ προκειμένον ταύτης τῆς περὶ ἀρχαιότητος μαρτυρίας;

31. Ἄλλ' ἐπεὶ οὐκ ἄλογον δοκεῖ ἐπιδείξαι ταῦτα τὰ περὶ σοφίαν ἠσυχολημένα ἔθνη μεταγενέστερα ὄντα τῶν θεῶν σεβασάντων, εὐλογον εἰπεῖν καὶ πόθεν τὸ γένος αὐτοῖς, καὶ πότε μετοικήσαντες ταύ-
10 ταις ταῖς χώραις, οὐ τὸ ὄνομα ἐξ αὐτῶν τῶν χωρῶν μετέσχον, ἀλλ' αὐτοὶ προσεποίησαν ἐκ τῶν πρώτως ἀρξάντων καὶ κατοικησάντων. Γίνονται τῷ Νῶε τρεῖς παῖδες Σῆμ, Χάμ, Ἰάφεθ· ἐκ τούτων πᾶν γένος ἀνθρώπων πεπλήθυνται καὶ πᾶσα χώρα κατοικεῖται· ῥῆμα γὰρ θεοῦ ἐπ' αὐτοὺς ἴσχυσεν ⁽³³³⁾ εἰπόντος· «Αὐξάνεσθε καὶ πληθύ-
15 «νεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν.» Τοσοῦτον δυναθέντος ἐνὸς ῥήματος, γεννῶνται ἐκ τῶν τριῶν παῖδες κατὰ γένος ὅβ, ἐκ μὲν τοῦ Σῆμ

tur in montibus Ararat qui juxta Adiabenorū regionem siti sunt. Iis autem qui volunt res præteritas diligenter inquirere promptum erit videre quanto pium illud hominum genus antiquitate præstet omnibus Chaldæis et Ægyptiis et Græcis. Quid autem opus est nominare eos, qui ante Noachum exstiterunt, viros religiosos et cum Deo conversantes, quum ad propositum nostrum sufficiant testimonia quæ de antiquitate eorum jam præstitimus?

31. Sed quum a ratione non absit, ut nobis videtur, ostendere has ipsas gentes in sapientia exercitas posteriores esse omnibus eis quæ Deum colunt, opportunum erit dicere et unde genus eorum, et quando harum regionum incolæ facti nomen assumpserint, non ex ipsis regionibus, sed sibi ipsi vindicarint ex eis qui primum rexerunt et inhabitaverunt in his locis. Sunt Noacho tres filii Sem, Cham et Japhet. Ex istis omne genus hominum crevit et omnem regionem inhabitavit. Valuit enim verbum Dei dicentis ad eos: «Crescite et multiplicamini et implete terram.» Quum tantum valeret unum verbum, ex tribus filiis Noachi nati sunt septuaginta duo pueri; ete-

2-3. ἀρχαιότερον ὄν Sauppīus. — 5. Sauppīus. — 10. οὗ τὸ cod. — 14-15. οὔσης τῆς cod. Mill. — 9-10. ἐν ταύταις? Gen. 1, 23.

κε, ἐκ δὲ τοῦ Ἰάφεθ ιε, ἐκ δὲ τοῦ Χαὰμ λβ. Τῷ δὲ Χὰμ γίνονται
 παῖδες ἐκ τῶν προειρημένων λβ· τούτου Χαναάν, ἐξ οὗ Χαναναῖοι,
 Μεσραΐμ, ἐξ οὗ Αἰγύπτιοι, Χοῦς, ἐξ οὗ Αἰθίοπες, Φούδ, ἐξ οὗ
 Λίβυες· οὗτοι τῆ κατ' αὐτοὺς Φωνῆ ἕως νῦν τῆ τῶν προγόνων προση- 5
 γορίᾳ καλοῦνται, εἰς δὲ τὸ Ἑλληνικὸν οἷς νῦν ὀνόμασι κέκλην-
 ται ὀνομάζονται. Εἰ δὲ μηδὲ τὸ οἰκεῖσθαι τὰς τούτων χώρας πρό-
 τερον ἦν, μηδὲ ἀρχὴν γένος ἀνθρώπων δείκνυται, οὗτοι δὲ υἱοὶ τοῦ
 Νῶε ἀνδρὸς γίνονται Θεοσεβοῦς, ὃς καὶ αὐτὸς μαθητὴς γεγένηται
 ἀνδρῶν Θεοσεβῶν, οὗ χάριν διέφυγε πολλὴν ὕδατος πρόσκαιρον
 ἀπειλήν· πῶς οὐ προγενέστεροι ἦσαν Θεοσεβεῖς πάντων Χαλ- 10
 δαίων, Αἰγυπτίων, Ἑλλήνων, ὧν πατὴρ ἐκ τούτου Ἰάφεθ γεννᾶ-
 ται, ὄνομα Ἰωάν, ἐξ οὗ Ἕλληνες καὶ Ἴωνες; Εἰ δὲ τὰ περὶ φιλο-
 σοφίας ἀναποσχοληθέντα ἔθνη πολλῶ μεταγενέστερα τοῦ τῶν Θεο-
 σεβῶν γένους καὶ κατακλυσμοῦ πάντως δείκνυται· πῶς οὐχὶ καὶ
 βάρβαρα καὶ ὅσα ἐν κόσμῳ γνωσῖά τε καὶ ἄγνωσῖα νεώτερα τού- 15

nim ex Sem viginti quinque, ex Japhet quindecim, ex Cham triginta duo. Cham autem pueri sunt ex istis supradictis triginta duo : illius scilicet Chanaan ex quo orti sunt Chananæi, Mesraïm ex quo Ægyptii, Chus ex quo Æthiopes, Phud ex quo Libyes ; et isti patria lingua usque ad hodiernam diem nomen habent majorum suorum, Græce autem iis nominibus nominati sunt quibus nunc vocantur. Quod ergo si antea regiones illæ non habitatae fuerint, nec genus hominum prius initium habere appareat, illi filii Noachi sint, viri admodum pii, qui et ipse virorum piorum discipulus fuit, et ob pietatem suam effugit multas temporarias diluvii minas, nonne antiquiores erant pii isti homines omnibus Chaldæis, Ægyptiis, Græcis, quorum pater ex Japhet natus est et nomen Javan habuit, ex quo Græci et Iones? Quod si nationes quæ philosophiæ studuerunt multo posteriores hoc piorum hominum genere et diluvio clare appareant, nonne et barbaræ gentes et quæcumque in mundo sunt notæ et ignotæ iisdem piis homi-

1. λβ οὔτοι Duncker. — 2. Χάρι cod. pro Χαναάν. — 3. Μετραεΐμ cod. pro Μεσραΐμ. — 6. Hæc et sqq. recensuit Buns. (Anal. Ante-Nic. vol. I, p. 381-392.) — 7. γένους cod. — 10. οἱ Θεο-
 σεβεῖς? Sauppins. — 13. ἀναποσχολη-
 θέντα cod. — 14. κατὰ λογισμοῦ cod. pro
 κατακλυσμοῦ corr. Mill. — πάντως Buns.;
 παντὸς cod. Mill.

των φανήσεται; Τούτου τοίνυν τοῦ λόγου κρατήσαντες μάθετε Ἕλλη-
νες, Αἰγύπτιοι, Χαλδαῖοι καὶ πᾶν γένος ἀνθρώπων τί τὸ Θεῖον
καὶ [τίς] ἢ τούτου εὐτακτος δημιουργία παρ' ἡμῶν τῶν φίλων τοῦ
Θεοῦ, καὶ μὴ κομψῶ λόγῳ τοῦτο ἡσκηκότων, ἀλλὰ τῇ ἀληθείας
5 γνώσει καὶ ἀσκήσει σωφροσύνης εἰς ἀπόδειξιν αὐτοῦ λόγους ποιου-
μένων.

32. ⁽³³⁴⁾ Θεὸς εἷς ὁ πρῶτος καὶ μόνος καὶ ἀπάντων ποιητῆς καὶ
κύριος, σύγχρονον ἔσχεν οὐδέν, οὐ χάος ἀπειρον, οὐχ ὕδωρ ἀμέτρη-
τον ἢ γῆν σιερράν, οὐχὶ ἀέρα πυκνόν, οὐ πῦρ θερμόν, οὐ πνεῦμα
10 λεπτόν, οὐκ οὐρανοῦ μεγάλου κυανέαν ὀροφὴν· ἀλλ' ἦν εἷς μόνος
ἑαυτῷ, ὃς Φελήσας ἐποίησε τὰ ὄντα οὐκ ὄντα πρότερον, πλὴν ὅτι
ἠθέλησε ποιεῖν ὡς ἔμπειρος ὢν τῶν ἐσομένων· πάρεστί γὰρ αὐτῷ
καὶ πρόβγνωσις. Διαφόρους δὲ τοῖς ἐσομένοις ἀρχὰς πρότερον ἐδη-
μιούργει, πῦρ καὶ πνεῦμα, ὕδωρ καὶ γῆν, ἐξ ὧν διαφόρων τὴν
15 ἑαυτοῦ κτίσιν ἐποίει, καὶ τὰ μὲν μονοούσια, τὰ δὲ ἐκ δύο, τὰ δὲ

nibus posteriores habebuntur? Quorum doctrina potiti Græci, Ægyptii, Chaldæi et omne hominum genus, quis sit Deus et quæ fuerit creatio ab illo bene ordinata, discite a nobis, viris amicis Dei, qui non elegantibus verbis divina coluimus, sed veritatis cognitione et studio sapientiæ instructi ad demonstrationem Dei loquimur.

32. Deus a principio unus, solus, omniumque creator et Dominus, nec habebat sibi coæternum, neque chaos infinitum, neque immensum mare aut solidam terram, nec densum aera, nec calidum ignem nec subtilem spiritum, nec magni cœli cæruleam cameram; sed solus erat in semetipso; quumque id statuisset, entia fecit quæ non prius erant, nisi quod ea facere voluit, nam futura optime norat; contingit enim illi futuri præscitio. Varia igitur futurorum principia primum creavit, ignem et spiritum, aquam et terram, ex quibus diversis suas creaturas conflavit: has quidem

1. μαθηται cod. Mill. pro μάθετε corr. Harius apud Buns. — 3. [τίς] add. Buns. — Post ἡμῶν excidisse ελαβον male conj. Mill. — 4. κομπολόγῳ cod. Dunck.; κομπολόγῳ Mill. Bunsen. — ἀλλ' ἐν Saupp. Dunck.; ἀλλ' ἢ cod. Mill. Bunsen. — 7.

Cod. in margine habet: Ὠριγένους καὶ Ὠριγένους δόξα. — 10. ὀροφὴν R. Scottus pro μορφὴν quod est in cod. et apud Mill. — 11. πλὴν ὅτε cod. Mill. Buns. Sicuti nos Dunck. — 13. Διαφόρους τε cod. Miller. Bunsenius.

ἐκ τριῶν, τὰ δὲ ἐκ τεσσάρων συνεδέσμει. Καὶ τὰ μὲν ἐξ ἑνὸς ἀθά-
 νατα ἦν· λύσις γὰρ οὐ παρακολουθεῖ· τὸ γὰρ ἓν οὐ λυθήσεται πώ-
 ποτε· τὰ δὲ ἐκ δύο ἢ τριῶν ἢ τεσσάρων λυτά, διὸ καὶ θνητὰ ὀνο-
 μάζεται· θάνατος γὰρ τοῦτο κέκληται, ἢ τῶν δεδεμένων λύσις.
 Ἰκανὸν οὖν [δοκεῖ] νῦν τοῖς εὖ φρονοῦσιν ἀποκεκρίσθαι, οἳ εἰ φιλο- 5
 μαθήσουσι καὶ τὰς τούτων οὐσίας καὶ τὰς αἰτίας τῆς κατὰ πάντα
 δημιουργίας ἐπιζητήσουσιν, εἴσονται ἐντυχόντες ἡμῶν βίβλῳ πε-
 ριεύουσῃ Περὶ τῆς τοῦ Παντὸς οὐσίας. Τὸ δὲ νῦν ἰκανὸν εἶναι [οἶμαι]
 ἐκθέσθαι τὰς αἰτίας, ἃς οὐ γνόντες Ἕλληνας κομπῶ λόγῳ τὰ μέρη
 τῆς κτίσεως ἐδόξασαν τὸν κτίσαντα ἀγνοήσαντες· ὧν ἀφορμὰς 10
 σχόντες οἱ αἰρεσιάρχαι, ὁμοίοις λόγοις τὰ ὑπ' ἐκείνων προειρημένα
 μετασηματίσαντες, αἰρέσεις καταγελάσIOUS συνεσίησαντο.

33. Οὗτος οὖν μόνος καὶ κατὰ πάντων Θεὸς Λόγον πρῶτον

ex simplici, illas vero ex duplici, alias ex triplici, alias autem ex quadru-
 plici conflavit substantia. Quæ unius erant substantiæ immortalia erant,
 quippe quarum dissolutio non propria sit; quod enim unum est non unquam
 solvetur. Quæ autem duarum sunt triumve aut quatuor substantiarum,
 dissolvi possunt et ideo mortalia nuncupantur; mors enim vocatur juncta-
 rum rerum dissolutio. Nunc igitur videmur satis bona mente præditis res-
 pondisse; qui ultra sapere atque harum substantiarum essentiam causasque
 creationis pernoscere cupiunt, ediscent ea, legentes nostrum opus *De om-
 nium rerum essentia*. Nunc autem satis est causas evolvisse eas, quas quum
 ignorarent Græci varias creationis partes splendido aliquo sermone orna-
 runt, Creatorem vero ignoraverunt; quorum vestigia secuti hæresiarchæ,
 paribus sermonibus dicta prius ab illis commutantes, ridiculas hæreses
 conflaverunt.

33. Ille igitur solus et universus Deus Verbum primum cogitando pro-

2. λύσις sic ubique in cod. — 5. [δο-
 κεῖ] supplevi. — ἀποκεκρίσθω susp. Words.
 — 8. De hoc libro Περὶ τῆς τοῦ Παντὸς
 οὐσίας conf. *Études sur de nouveaux do-
 cuments historiques empruntés à l'ouvrage
 des Philosophes*, p. 69-73. — [οἶμαι]
 restit. Bunsen. An οἶμαι legendum pro

εἶναι? his facillime confusis in codd.; *εἶναι*
ικανὸν? Ræper. — 9. γνόντες cod. corr.
 Mill. — κομπῶ λόγῳ cod. — 10. ἀφ' ὧν?
 Wordsw. — 11. οἰκείοις pro ὁμοίοις susp.
 R. Scottus; ἀνομοίοις Wordsw. an ἄλλοι
 ἄλλοις? — ὑπέκεινα cod.

ἐννοηθεὶς ἀπογεννᾶ, οὐ λόγον ὡς Φωνήν, ἀλλ' ἐνδιάθετον τοῦ Παν-
 τὸς λογισμὸν. Τοῦτον μόνον ἐξ ὄντων ⁽³³⁵⁾ ἐγέννα· τὸ γὰρ ὄν αὐτὸς
 ὁ Πατὴρ ἦν, ἐξ οὗ τὸ τοῦ γεννηθῆναι αἴτιον τοῖς γινομένοις Λόγος
 ἦν, ἐν αὐτῷ φέρων τὸ θέλειν τοῦ γεγεννηκότος, οὐκ ἄπειρος τῆς τοῦ
 5 πατρὸς ἐννοίας· ἅμα γὰρ τῷ ἐκ τοῦ γεννήσαντος προελθεῖν, πρω-
 τότοκος τούτου γενόμενος Φωνή, ἔχει ἐν ἑαυτῷ τὰς ἐν νῷ πατρικῷ
 ἐννοηθείσας ιδέας, ὅθεν κελεύοντος Πατρὸς γίνεσθαι κόσμον, τὸ κατὰ
 ἐν Λόγος ἀπετελεῖτο ἀρέσκων Θεῷ. Καὶ τὰ μὲν ἐπὶ γενέσει πλη-
 θύνοντα ἄρσενα καὶ θήλεα εἰργάζετο· ὅσα δὲ πρὸς ὑπηρεσίαν καὶ
 10 λειτουργίαν, ἢ ἄρσενα θηλειῶν μὴ προσδεόμενα, ἢ οὔτε ἄρσενα,
 οὔτε θήλεα. Καὶ γὰρ αἱ τούτων πρῶται οὐσίαι ἐξ οὐκ ὄντων γενό-

gignit, non verbum quasi vocem, sed interiorem Universi rationem. Solum
 illud ex omnibus quæ sunt genuit; ens enim ipse Pater erat, ex quo orta
 est rerum creatarum causa, Verbum, in ipso genitoris voluntatem ferens,
 nec inexpertum paternæ conceptionis; quum enim ex genitore procedat,
 filius primogenitus illius, factus simul vox, habet in se eas quas in patre
 conceperat ideas: unde, jubente Patre mundum fieri, perfecit Verbum
 in singulis Deo obtemperans. Et quæ per generationem multiplicantur, ea
 mascula et feminea finxit: quæcumque autem aliorum usibus et commodis
 destinabantur, ea mascula femineorum non indigentia, aut neque mascula
 neque feminea. Quum enim istorum prima elementa ex nihilo facta, ignis

3. ἐξ οὗ τὸ cod. Miller. Bunsen.; ἐξ οὗ
 τοῦ Ræp. — τὸ γεννηθέν. Αἴτιον τοῖς γι-
 νομένοις λόγος ἦν ἐν ἑαυτῷ Dunck. — 4.
 γεγεννηκότος cod. — 5. γὰρ τὸ cod. corr.
 Mill. — 6. γενόμενος, Φωνήν cod. Mill.
 corr. Buns. Similia apponam quæ Tertul-
 lianus (*Lib. adv. Prax.* c. v, vii) scripsit:
 «Ante omnia Deus erat solus, ipse sibi et
 «mundus et locus et omnia; solus autem,
 «quia nihil aliud extrinsecus præter illum.
 «Cæterum, ne tunc quidem solus; habe-
 «bat enim secum, quam habebat in se-
 «metipso, rationem suam scilicet; ratio-
 «nalis enim Deus, et ratio in ipso prius;
 «et ita ab ipso omnia. Hanc Græci λόγον
 «dicunt, quo vocabulo etiam sermonem
 «appellamus. . . . Tunc igitur ipse sermo

«speciem et ornatum suum sumit, sonum
 «et vocem, quum dicit Deus: Fiat lux. Hæc
 «est nativitas perfecta sermonis, dum ex
 «Deo procedit. . . . Ut primum Deus vo-
 «luit, ea quæ cum sophiæ ratione et ser-
 «mone disposuerat intra se, in substan-
 «tias et species suas edere, ipsum primum
 «protulit sermonem, habentem in se in-
 «dividuas suas, rationem et sophiam,
 «ut per ipsum fierent universa.» — ἔχειν
 cod. corr. Miller. — 6-7. ἐν τῷ πατρικῷ
 ἐννοηθείσας cod. Mill. Buns.; ἐν νῷ (vel
 νοῖ) πατρικῷ ἐννοηθείσας conj. R. Scott.;
 ἐν τῷ πατρὶ προεγνωθείσας Dunck. Se-
 cutus Ch. Petersenium. — 8. ἐπιγενέσει
 Wordsworth. — 10. ἄρσενα ἢ θηλειῶν
 cod.

μεναι, πῦρ καὶ πνεῦμα, ὕδωρ καὶ γῆ, οὔτε ἄρσενά οὔτε θῆλεα
 ὑπάρχει· [οὐδ' ἐξ] ἐκάστης τούτων δύναται προελθεῖν ἄρσενά καὶ
 θῆλεα, πλὴν εἰ βούλοιοτο ὁ κελεύων Θεὸς ἵνα Λόγος ὑπουργῆ. Ἐκ
 πυρὸς εἶναι ἀγγέλους ὁμολογῶ, καὶ οὐ τούτοις παρεῖναι θηλείας
 λέγω. Ἡλίον δὲ καὶ σελήνην καὶ ἀστέρας ὁμοίως ἐκ πυρὸς καὶ πνεύ- 5
 ματος, καὶ οὔτε ἄρσενά οὔτε θηλείας νενομίκα· ἐξ ὕδατος δὲ ζῶα
 νηκτὰ εἶναι λέγω καὶ πτηνὰ ἄρσενά καὶ θῆλεα· οὕτω γὰρ ἐκέλευ-
 σεν ὁ θελήσας Θεὸς γόνιμον εἶναι τὴν ὑγρὰν οὐσίαν. Ὅμοίως ἐκ
 γῆς ἐρπετὰ καὶ θηρία καὶ παντοδαπῶν ζώων ἄρσενά καὶ θῆλεα·
 οὕτως γὰρ ἐνεδέχεται ἡ τῶν γεγονότων φύσις. Ὅσα γὰρ ἠθέλησεν, 10
 ἐποίει ὁ Θεός. Ταῦτα Λόγῳ ἐδημιούργει, ἐτέρως γενέσθαι μὴ δυ-
 νάμενα, ἢ ὡς ἐγένετο. Ὅτε δὲ ὡς ἠθέλησε καὶ ἐποίησεν, ὀνόματι κα-
 λέσας ἐσήμηνεν. Ἐπὶ τούτοις τὸν πάντων ἄρχοντα δημιουργῶν ἐκ
 πασῶν συνθέτων οὐσιῶν ἐσκεύασεν· οὐ [δὲ] Θεὸν θελῶν ποιεῖν (336)

scilicet et aer, aqua et terra, nullo modo sint mascula aut feminea, nullum ab eis procedit masculum aut femineum, nisi, jubente Deo, Verbum ita faciat. Ex igne esse factos angelos confiteor, quibus adesse feminas nego. Solem vero et lunam, et sidera, ex igne pariter et aere facta, esse nec mascula nec feminea arbitror. Jam quæ ex aqua sunt animalia, volatilia scilicet et aquatilia, ea voluit esse mascula et feminea; sic enim jussit Deus, qui voluit esse prolificam humidam substantiam. Similiter e terra, serpentium et ferarum, et omnium cujuslibet generis animantium mares sunt et feminæ, quod fieri reposcebat rerum creaturarum natura. «Omnia enim Deus quæcumque voluit fecit.» Hæc Verbo creabat, quæ alio modo fieri non poterant ac facta sunt. Et quum quæcumque volebat effecisset, ea appellans, nomine notavit. Post ea, ex omnibus compositis substantiis rerum omnium dominum Creator conflavit, nec Deum volens facere nec angelum,

2. ὑπάρχειν ἐκάστη τούτων δύνται cod.; ὑπάρχει· [οὐτ' ἐξ] ἐκάστης τούτων δύναται Bunsen.; ὑπάρχει· ἐκάστης τούτων δύναται vel ὑπάρχουσιν οὔτε ἐκάστης τούτων δύναται conj. Miller. Words. autem: ὑπ' ἀρχῆ δὲ ἐκάστη τούτων κ. τ. λ. — 3. ὑπουργεῖ in cod. prima manus. Cf. Orig. in Joann. tom. II, § 8. — 7. θελῶν cod.

Mill.; λέγω conj. Ræp.; θελῶ Buns. — 12. Ὅτε δὲ ἡ cod.; pro ἡ lege ὡς vel ἦ. — 13. δημιουργὸν cod. Mill.; δημιουργῶν Buns. R. Scott. Ræper. Jam εἰ γὰρ Θεὸν et sqq. (p. 518, l. 1) hæreticum olent. Cf. Orig. (in Joann. t. II, § 2) qui eadem docet et explicat.

ἔσφηλεν, οὐδὲ ἄγγελον (μὴ πλανῶ), ἀλλ' ἄνθρωπον. Εἰ γὰρ Θεόν σε
 ἠθέλησε ποιῆσαι, ἐδύνατο· ἔχεις τοῦ Λόγου τὸ παράδειγμα· [ἀλλ']
 ἄνθρωπον φέλων, ἄνθρωπόν σε ἐποίησεν· εἰ δὲ φέλεις καὶ Θεὸς
 γενέσθαι, ὑπάκουε τῷ πεποιηκότι, καὶ μὴ ἀντίβαινε νῦν, ἵνα ἐπὶ
 5 τῷ μικρῷ πιστὸς εὐρεθῆις καὶ τὸ μέγα πιστευθῆναι δυναθῆις. Τού-
 του ὁ Λόγος μόνος ἐξ αὐτοῦ· διὸ καὶ Θεός, οὐσία ὑπάρχων Θεοῦ.
 Ὁ δὲ κόσμος ἐξ οὐδενός· διὸ οὐ Θεός· οὗτος ἐπιδέχεται καὶ λύσιν
 ὅτε βούλεται ὁ κτίσας. Ὁ δὲ κτίσας Θεὸς κακὸν οὐκ ἐποίει· ὁ δὲ
 ποιεῖ καλὸν καὶ ἀγαθόν· ἀγαθὸς γὰρ ὁ ποιῶν. Ὁ δὲ γενόμενος ἄν-
 10 θρωπος, ζῶν αὐτεξούσιον ἦν, οὐκ ἄρχοντα νοῦν ἔχον, οὐκ ἐπι-
 νοία καὶ ἐξουσία καὶ δυνάμει πάντων κρατοῦν, ἀλλὰ δοῦλον, καὶ
 πάντα ἔχον τὰ ἐναντία· ὅς τῷ αὐτεξούσιον ὑπάρχειν, τὸ κακὸν
 ἐπιγεννᾷ, ἐκ συμβεβηκότος ἀποτελούμενον, [ὄν] μὲν οὐδὲν εἶναι μὴ
 ποιῆς. Ἐν γὰρ τῷ φέλειν καὶ νομίζειν τι κακόν, τὸ κακὸν ὀνομά-

ne fallam, erravit; sed hominem fingere volebat. Nam, si te Deum voluisset
 facere, potuisset; exemplum rei habes Verbum. Sed hominem volens, ho-
 minem te fecit. Si vis Deus fieri, Creatori obedi neque adversare nunc,
 ut in minimis invento tibi fideli magna concredi possint. Dei Verbum solum
 ex Deo; ideoque Deus est, quum sit substantia Dei. Ex nihilo autem mun-
 dus; ideoque Deus non est et dissolvitur jubente Creatore. Creator autem
 Deus malum non fecit; quod facit bonum est; qui facit enim ipse bonus.
 Homo vero qui factus est, animal sui juris erat, non imperantem mentem
 habens, nec cogitatione, nec auctoritate, nec vi cætera dominatum, sed ser-
 vum et omnia contraria habens, qui quum sui juris esset, mali auctor fuit;
 quod, quum casu tantum efficiatur, nullum sit nisi per te fiat. Si quid enim
 mali cupis aut meditaris, id malum appellatur; malum non est ab initio,

2. [ἀλλ'] addendum. — 5. Cf. Evang. sec. Matth. xv, 21, 23; Evang. sec. Luc. xix, 17. — 5-6. Τούτων Ræper. — 8-9. οὐδὲ ποιεῖ· καλὸν cod. Millerus. Legendum ὁ δὲ ποιεῖ. Post ποιεῖ Millerus conjicit inserendum esse εἰ μὴ vel ἦ. Bunsen. et Wordsw. legunt οὐδὲ ποιεῖ· [ποιεῖ] καλόν. Ræperus autem :

οὐδὲ ποιεῖ, ἀλλὰ καλόν, et R. Scottus : οὐδὲν· ποιεῖ δὲ καλόν. — 10. ἄρχον, οὐ νοῦν cod. Mill.; ἄρχοντα νοῦν Bunsen.; ἄρχον ὄν, νοῦν Wordsw. — 11. κρατῶν cod. — 12. ἔχοντα ἐν. cod. — 12-13. κακὸν ἐπιγεννᾷ ἐκ συμβεβ. Wordsw. — 13. [ὄν] supplevit Mill. Sed deleuit μὲν quod est in cod.

ζεται, οὐκ ἔν ἀπ' ἀρχῆς, ἀλλ' ἐπιγιγνώμενον. Οὐ αὐτεξουσίου ὄντος, νόμος ὑπὸ Θεοῦ ὠρίζετο, οὐ μάτην· εἰ γὰρ μὴ εἶχεν ὁ ἄνθρωπος τὸ θελεῖν καὶ τὸ μὴ θελεῖν, τί καὶ νόμος ὠρίζετο; Ὁ νόμος γὰρ ἀλόγῳ ζῳῷ οὐχ ὀρισθῆσεται, ἀλλὰ χαλινὸς καὶ μάστιξ, ἀνθρώπῳ δὲ ἐντολὴ καὶ πρόσλιμον τοῦ ποιεῖν τὸ προσίεταγμένον καὶ μὴ 5 ποιεῖν· τούτῳ νόμος ὠρίσθη διὰ δικαίων ἀνδρῶν ἐπάνωθεν. Ἐγγιον ἡμῶν διὰ τοῦ προειρημένου Μωϋσέως, ἀνδρὸς εὐλαβοῦς καὶ θεοφιλοῦς, νόμος ὠρίζετο πλήρης σεμνότητος καὶ δικαιοσύνης. Τάδε πάντα διοικεῖ ὁ Λόγος ὁ Θεοῦ, ὁ πρωτόγονος Πατὴρ πατρῶν, ἡ πρὸ ἐωσφόρου φωσφόρος φωνή. Ἐπειτα ⁽³³⁷⁾ δίκαιοι ἄνδρες γεγέννηται 10 φίλοι Θεοῦ· οὗτοι προφητῶν κέκληνται διὰ τὸ προφαίνεσθαι τὰ μέλλοντα· οἷς οὐχ ἑνὸς καιροῦ λόγος ἐγένετο, ἀλλὰ διὰ πασῶν γενεῶν αἱ τῶν προλεγομένων φωναὶ εὐαπόδεικτοι παρίσταντο· οὐκ ἐκεῖ μόνον ἠνίκα τοῖς παροῦσιν ἀπεκρίναντο, ἀλλὰ καὶ διὰ πασῶν

sed fit. Homini libero lex a Deo definita est, non frustra. Nam, si nequiret homo velle aut non velle, cur lex definiretur? Non enim lex animali rationis experti constituitur, sed frenum et flagrum; ast homini mandatum et mulcta decernuntur ut faciat aut absterneat; quæ lex vetustissimis temporibus ei definita est a justis quibusdam viris. Ætate minus a nobis remota, a supradicto Moyse, viro pio et religioni addictissimo, lex constituta est gravitate et justitia referta. Hæc omnia regit Verbum divinum, filius Patris primogenitus, ante luciferum vox lucem ferens. Deinde nati viri justis, et Deo grati, qui prophetæ ideo vocati sunt quod res futuras prædicarent; quibus non unius ætatis rerum revelatio fiebat, sed prædictarum per omnes generationes rerum series manifesta ostendebatur neque tunc temporis tantum, quum æqualibus responsa darent, sed quum per omnes ge-

1. Conf. Orig. in Joann. tom. II, § 7: . μάστιγξ cod. — 7. Μωϋσέως cod. — 10. οὔτε γὰρ ἦν ἀπ' ἀρχῆς (τὸ κακόν) κ. τ. λ. Conf. II Epist. B. Petr. 1, 18, 19. —
— ἐπιγενόμενον Buns. — Vox Οὐ prorsus 13 sqq. In hoc prophetarum encomio
evanida. Mill. — 2. οὐ γὰρ cod.; εἰ γὰρ notanda maxime sunt quæ noster dicit de
Mill.; οὐ γὰρ Wordsw.; οὐ γὰρ εἰ μὴ Ræp. Verbo in prophetis vivente et per eos lo-
er. — 3. θελεῖν τι, καὶ νόμος ὠρίζετο quente. « Verbum autem misit Pater pos-
cod. Mill.; θελεῖν, τί καὶ νόμος ὠρίζετο terioribus temporibus non amplius per
Buns. (Hipp. and his age); θελεῖν, τί καὶ « prophetam locuturum, οὐκέτι διὰ προ-
νόμος ὠρίζετο R. Scottus, Word. — 4. « φήτου λαλεῖν. » Eadem docuit Origenes:

γενεῶν τὰ ἐσόμενα προεφάνησαν, ὅτι τὰ μὲν παρωχημένα λέγοντες, ὑπεμίμνησκον τὴν ἀνθρωπότητα· τὰ δὲ ἐνεσιῶτα δεικνύντες, μὴ ῥαθυμεῖν ἔπειθον· τὰ δὲ μέλλοντα προλέγοντες τὸν κατὰ ἓνα ἡμῶν ὁρῶντας πρὸ πολλοῦ προειρημένα ἐμφόβους καθίστων προσ-
 5 δοκῶντας καὶ τὰ μέλλοντα. Τοιαύτη ἢ καθ' ἡμᾶς πίστις, ᾧ πάντες ἄνθρωποι, οὐ κενοῖς ῥήμασι πειθομένων, οὐδὲ σχεδιάσμασι καρδίας συναρπαζομένων, οὐδὲ πιθανότητι εὐπειρίας λόγων φελομένων, ἀλλὰ δυνάμει θείᾳ λόγοις λελαλημένοις οὐκ ἀπειθούτων. Καὶ ταῦτα Θεὸς ἐκέλευε Λόγῳ· ὁ δὲ Λόγος ἐφθέγγετο λέγων δι' αὐτῶν [τῶν
 10 προφητῶν] ἐπιστρέφων τὸν ἄνθρωπον ἐκ παρακοῆς, οὐ βία ἀνάγκης δουλαγωγῶν, ἀλλ' ἐπ' ἐλευθερίαν ἐκουσίῳ προαιρέσει καλῶν. Τοῦτον τὸν Λόγον ἐν ὑσίεροις ἀπέστειλεν ὁ πατήρ οὐκέτι διὰ προφήτου λαλεῖν, οὐ σκοτεινῶς κηρυσσόμενον ὑπονοεῖσθαι θέλων, ἀλλ' αὐτοψεῖ φανερωθῆναι. Τοῦτον, λέγω, [ἀπέστειλεν] ἵνα [ὁ] κόσμος ὁρῶν

nerationes futura prædicerent, quia præterita narrantes, hominum animos ad rerum memoriam revocabant; præsentia vero ostendentes, ne segniter agerent persuadebant; prædictione autem futurorum singulos nostrum respicientes res a longo tempore prænuntiatas terrore turbabant expectantes etiam futura. Talis est culta apud nos fides, o universi homines; nec inanibus verbis persuasi sumus, nec subitis animi motibus abripimur, nec suasoria facundia decipimur, sed expressis virtute divina mandatis paremus. Hæc Deus Verbo mandaverat; quæ Verbum loquendo promulgavit, non his sermonibus ab inobedientia avertens hominem nec necessitatis vi in servitutem redigens, sed hortans nos ut arbitrio nostro libere vivamus. Hoc Verbum posterioribus temporibus misit Pater, non ut per prophetas loqueretur; nolebat enim obscure prædicatum subintelligi Verbum; sed jussit ut conspectu ipso manifestaretur. Atque ideo, dico, misit ut mun-

«Christus Dei Verbum in Moyse atque prophetis erat. Nam sine Verbo Dei quomodo poterant prophetare de Christo?» (Περὶ Ἀρχῶν, lib. I, § 1.) Quod reprehensum fuisse in Origene notat Sixtus Senensis, lib. V. — 1. ὅτι μὲν τὰ cod. Mill. Buns.; ὅτε R. Scottus; ἔτι Wordsw.; ὅτε τὰ μὲν? Røp. — 4. καθιστῶν cod. — 9-10. [τῶν προφητῶν] supplevi quæ præt-

erant, cf. infra. Buns. legit ἐφθέγγετο δι' αὐτῶν τῶν λόγων. — 11. ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκουσίῳ, προαιρέσει cod. Millerus; corr. R. Scottus quem secutus est Bunsenius. Wordsworth. autem suspicatur legendum esse ἐκουσίως. — 14. φανερωθῆναι τοῦτον λέγω, ἵνα? Dunck. — [ἀπέστειλεν] addunt. Buns. R. Scottus. — [ὁ] addidi.

δυσωπηθῆ, οὐκ ἐντελλόμενον διὰ προσώπου προφητῶν, οὐδὲ δι' ἀγγέλου φοβοῦντα ψυχὴν, ἀλλ' αὐτὸν παρόντα τὸν λελαληκότα. Τοῦτον ἔγνωμεν ἐκ Παρθένου σῶμα ἀνειληφότα καὶ τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον διὰ καινῆς πλάσεως πεφυρακότα, ἐν βίῳ διὰ πάσης ἡλικίας ἐληλυθότα, ἵνα πάση ἡλικίᾳ αὐτὸς νόμος γενηθῆ, καὶ σκοπὸν τὸν ἴδιον ἄνθρωπον πᾶσιν ἀνθρώποις ἐπιδείξῃ παρών, καὶ δι' αὐτοῦ ἐλέγξῃ ὅτι μηδὲν ἐποίησεν ὁ Θεὸς πονηρόν, καὶ ὡς αὐτεξούσιος ⁽³³⁸⁾ ὁ ἄνθρωπος ἔχων τὸ θελεῖν καὶ τὸ μὴ θελεῖν, δυνατὸς ὢν ἐν ἀμφοτέροις. Τοῦτον ἄνθρωπον ἴσμεν [ἐκ] τοῦ καθ' ἡμᾶς φυράματος γεγονέναι· εἰ γὰρ μὴ ἐκ τοῦ αὐτοῦ ὑπῆρξε, μάτην νομοθετεῖ μιμεῖσθαι τὸν διδάσκαλον. Εἰ γὰρ ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος ἐτέρας ἐτύγχανεν οὐσίας, τί τὰ ὅμοια κελεύει ἐμοὶ τῷ ἀσθενεῖ πεφυκότι, καὶ πῶς οὗτος ἀγαθὸς καὶ δίκαιος; Ἴνα δὲ μὴ ἕτερος παρ' ἡμᾶς νομισθῆ, καὶ κάματος ὑπέμεινε, καὶ πεινῆν ἠθέλησε, καὶ διψῆν οὐκ ἠρνήσατο, καὶ ὑπνῷ ἠρέμησε, καὶ πάθει οὐκ ἀντεῖπε, καὶ θανάτῳ ὑπήκουσε, 15

du visum veneretur Verbum, nec jam mandata dans per prophetas, nec animos per angelos terrore afficiens, sed præsens ipsum et loquens. Verbum hoc scimus ex Virgine corpus assumpsisse ac veterem hominem nova forma refinxisse, in vita omnis ætatis gradus lustravisse, ut omni ætati norma fieret, et homo factus, exemplar et finem proprium hominum universitati ostenderet præsens, et id, auctore se, persuasum faceret Deum nihil mali fecisse; jam hominem liberum esse, potestatem habentem volendi et nolendi, et in utroque pollentem. Scimus autem hunc hominem factum fuisse ex humanitatis nostræ materia; nisi enim ex illa fuisset, frustra jussisset ut ipsum tanquam magistrum imitaremur. Si quidem ipse et homo substantiæ alius esset, cur similia mihi imperaret natura imbecillo? Quomodo (taliam qui juberet) sapiens foret et justus? Ne vero alienus apud nos videretur, labores suscepit, famem pati voluit, sitim non recusavit, quievit somno,

4. πεφορηκότα cod. Miller.; πεφυρακότα Wordsw. qui recte adnotat: neque veterem Adamum sumpsit et gessit Christus sine peccato conceptus, sed veterem refinxit et renovavit. — 8. Pro ἔχων Millerus conjicit ἔχη. — 9. οὗ τὸν ἄνθρωπον

cod.; corr. Miller.; υἱὸν ἀνθρώπου suspic. R. Scottus; αὐτὸν ἄνθρωπον Ræper. — εἰς μὲν τοῦ cod.; ἴσμεν ἐκ τοῦ Bunsen.; ἐκ μὲν τοῦ Mill. Ræper. — 10. ἐνομοθετεῖ conj. Mill. — 14. διψεῖν cod. corr. Millerus.

καὶ ἀνάσλασιν ἐφάνέρωσεν, ἀπαρξάμενος ἐν πᾶσι τούτοις τὸν ἴδιον ἄνθρωπον, ἵνα σὺ πάσχων μὴ ἀθυμῆς, ἀλλ' ἄνθρωπον σεαυτὸν ὁμολογῶν προσδοκᾷς καὶ σὺ ὃ τούτῳ [Πατῆρ] παρέσχεν.

34. Τοιοῦτος ὁ περὶ τὸ Θεῖον ἀληθῆς λόγος, ὃ ἄνθρωποι Ἑλ-
 5 ληνές τε καὶ Βάρβαροι, Χαλδαῖοί τε καὶ Ἀσσύριοι, Αἰγύπτιοί τε
 καὶ Λίβυες, Ἰνδοί τε καὶ Αἰθίοπες, Κελτοί τε καὶ οἱ στρατηγοῦντες
 Λατῖνοι, πάντες τε οἱ τὴν Εὐρώπην Ἀσίαν τε καὶ Λιβύην κατοι-
 κοῦντες, οἷς σύμβουλος ἐγὼ γίνομαι, Φιλανθρώπου Λόγου ὑπάρχων
 μαθητῆς καὶ Φιλάνθρωπος, ὅπως προσδραμόντες διδαχθῆτε παρ'
 10 ἡμῶν τίς ὁ ὄντως Θεός, καὶ ἡ τούτου εὐτακτος δημιουργία, μὴ
 προσέχοντες σοφίσμασιν ἐντέχνων λόγων, μηδὲ ματαίοις ἐπαγγε-
 λιαῖς κλεψιλόγων αἰρετικῶν, ἀλλ' ἀληθείας ἀκόμπου ἀπλότῃ σεμνῇ,
 δι' ἧς ἐπιγνώσεως ἐκφεύξεσθε ἐπερχομένην πυρὸς κρίσεως ἀπειλήν,
 καὶ ταρτάρου ζοφεροῦ ὄμμα ἀφώτιστον, ὑπὸ Λόγου Φωνῆς μὴ κα-
 15 ταλαμφθέν, καὶ βρασμὸν ἀεννάου λίμνης ⁽³³⁹⁾ γεέννης φλογός, καὶ

dolorem non abnuit, morti obedit, manifestavitque resurrectionem, in his omnibus primo se hominem proprie esse ostendens, ne, quum pateris, animo deficias, sed te ipsum hominem esse professus exspectes quidquid illi Pater præbuit.

34. Hæc est de divinitate vera doctrina, o homines Græci et Barbari, Chaldæi et Assyrii, Ægyptii et Libyes, Indi et Æthiopes, Celtæ vosque armis dominantes Latini, et vos omnes quicumque Europam, Asiam, Libyam incolitis. Vobis, ego amantis homines Verbi discipulus, hominis ipse amans consiliarius fio, ut accurrentes doceamini a nobis qualis sit reipsa Deus, Dei-que quam sit bene ordinata creatio; ne captiosis sophismatum argumentis, nec vanis mendacium hæreticorum promissionibus obtemperetis; contra veritatis modestæ adhæreatis augustæ simplicitati, qua cognita instantes ignis iudicii minas effugietis nec non et Tartari obscuri visum sine lumine, per Verbi vocem non illuminatum, et ferventes æterni Lacus Gehennæ flam-

2. Vide ne pro ἀλλ' ἄνθρωπον reponendum sit ἀμάνθρωπον, id est hominem con-naturalem cum Christo. Wordsw. — 3. προσδοκῶν cod. Wordsw. corr. Miller. — [Πατῆρ] supplevit Buns. — παρέσχες cod. Mill. Wordsw.; παρέσχεν Buns.; πάρε-

σιν? Ræp. — 13. ἐκφεύξεσθαι cod. — 14. ζωφερόν cod.; ζοφερόν Mill. Buns.; ζοφεροῦ Ræper. — 14-15. καταλαμφθέν cod. — 15. γεννητρος (sic) cod.; γεέννης Buns. R. Scottus; γεννήτορος Mill.; γεννητριάς Ræp.

ταρταρούχων ἀγγέλων κολασίων ὄμμα ἀεὶ μένον ἐν ἀπειλῇ, καὶ σκώληκα σώματος ἀλουσία ἐπισίρεφόμενον ἐπὶ τὸ ἐκβράσαν σῶμα ὡς ἐπὶ τροφήν. Καὶ ταῦτα μὲν ἐκφρεύξῃ, Θεὸν τὸν ὄντα διδαχθεὶς, ἔξεις δὲ ἀθάνατον τὸ σῶμα καὶ ἀφθαρτον ἅμα ψυχῇ, [καὶ] βασιλείαν οὐρανῶν ἀπολήψῃ, ὃ ἐν γῆ βίου καὶ ἐπουράνιον βασιλέα 5 ἐπιγνούς· ἔση δὲ ὁμιλητῆς Θεοῦ, καὶ συγκληρονόμος Χριστοῦ, οὐκ ἐπιθυμίαις ἢ πάθεσι καὶ νόσοις δουλούμενος. Γέγονας γὰρ Θεός· ὅσα γὰρ ὑπέμεινας πάθη ἄνθρωπος ὢν, ταῦτα ἐδήλου ὅτι ἄνθρωπος εἶς· ὅσα δὲ παρακολουθεῖ Θεῷ, ταῦτα παρέχειν ἐπήγγελται Θεός, ὅτι ἐθεοποιήθῃς, ἀθάνατος γεννηθεὶς. Τουτέστι τὸ Γνώθι σεαυτὸν, 10 ἐπιγνούς τὸν πεποιηκότα Θεόν. Τῷ γὰρ ἐπιγνώναι ἑαυτὸν ἐπιγνωσθῆναι συμβέβηκε τῷ καλουμένῳ ὑπ' αὐτοῦ. Μὴ φιλεχθρήσητε τοίνυν

mas, et tortorum Tartari angelorum oculum semper minacem, et vermem qui, corporis per illuviem, corpus ebulliens circuit quo alimento nutriatur. Hæc vitabis, si quis sit Deus docearis; immortale corpus habebis, incorruptibileque eodem modo atque animam; et regnum cælorum accipies, qui, dum degeris in terris, regem cœlestem cognosces; eris Dei familiaris, cohæres autem Christi, non jam cupiditatibus, aut animi immoderatis affectibus, aut morbis gravatus. Factus enim es deus. Quidquid autem pati debuisti ut homo, hoc monstrabat te esse hominem; quæcumque Dei propria sunt, ista tibi præbere promisit Deus, quum divinus fies, et immortalis. Hoc indicat sententia, «Nosce te ipsum,» noscens creatorem Deum. Noscenti enim se ipsum contingit ut cognoscatur a Deo, a quo vocatus est.

1. μένων cod.; corr. Millerus. — 2. σκώληκα σώματος ἀπουσίαν cod. Miller. Words. qui in notis addit: ἀπουσία rem quamvis denotat ab ipsa substantia (ἀπὸ τῆς οὐσίας) profluentem, ἀποβρόχην, ἀποσπερματισμόν, quo sensu utitur voce ἀπουσία S. Petr. Alex. ap. Routh. Rel. sac. IV, 345. σκώληκα ἀπαύστως ἐπισίρ. Bunsen. R. Scottus; σκώληκα ὡς ἐπὶ σώματος ἀλουσία ἐπὶ τὸ ἐκβράσαν σῶμα ἐπισίρεφόμενον Ræper.: σκώληκα σώματος ἐπ' οὐσίαν conj. Duncker. — 3. ὡς ἐπισίρε-

φον cod. Miller.; ὡς ἐπιτρέφον Wordsw. ὡς ἐπὶ τροφήν Buns. R. Scott. Dunck. in notis. — 4. [καὶ] suppl. Mill. — 8. δίδου cod. Miller.; ἐδίδω Bunsen.; ἰδοὺ Ræper. legendum διὰ σοῦ susp. Words. lege ἐδήλου. — ὅτε cod. Mill.; ὅτι R. Scott. Buns. — 10. ἐθεοποιήθῃς Saupp. Θεοποιήθῃς cod. Mill. — 11. Τὸ γὰρ cod. Buns. Dunck.; Τῷ γὰρ Mill. — ἐπιγνώναι Buns. — 12. φιλεχθρήσητε cod. Mill. Wordsw.; φιλεχθρήσητε Buns. qui adnotat: adludatur ad Prov. III, 30: μὴ φιλεχθρήσητε.

ἑαυτοῖς, ἄνθρωποι, μηδὲ τὸ παλιδρομεῖν διστάσητε· Χριστὸς γὰρ ἐστὶν ὁ κατὰ πάντων Θεός, ὃς τὴν ἀμαρτίαν ἐξ ἀνθρώπων ἀποπλύνειν προσέταξε, νέον τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον ἀποτελῶν, εἰκόνα τοῦτου καλέσας ἀπ' ἀρχῆς διὰ τύπου, τὴν εἰς σὲ ἐπιδεικνύμενος
 5 σιοργὴν· οὗ προστάγμασιν ὑπακούσας σεμνοῖς, καὶ ἀγαθοῦ ἀγαθὸς γενόμενος μιμητής, ἔση ὅμοιος ὑπ' αὐτοῦ τιμηθείς. Οὐ γὰρ πτωχεύει Θεὸς [ὁ] καὶ σὲ θεὸν ποιήσας εἰς δόξαν αὐτοῦ.

Nolite igitur, o homines, invicem adversus vos contendere; ne dubitate redire. Christus enim est super omnia constitutus Deus, qui constituit humanitatis peccata abluere, novum efficiens veterem hominem, quem ab initio imaginem suam vocaverat, suum erga te amorem exemplo ostendens. Cujus si venerandis obtemperabis mandatis, et boni bonus fies imitator, consimilis eris ei, ab eo honoratus. Non enim Deus mendicus est qui et te propter suam gloriam deum fecit.

1. τῷ παλιδρομεῖν Ræp.; τὸ παλιδρομεῖν cod. Mill. Buns. Qui conferenda notat ea quæ supra leguntur: *πείσομεν παλιδρομεῖν ἐπὶ τὸν τῆς ἀληθείας εὐδίων λιμένα* (p. 120, 9). — 2. ᾧ ὁ κατὰ πάν-

των Θεὸς τὴν Bunsen. — 5. οὗ cod. pro οὔ. — 6. *τιμηθείς*. Σοῦ cod. Mill. Buns.; *τιμηθείς*. Οὐ Ræp. Dunck. — 6-7. Forsan legendum: *Σὲ γὰρ πολυωρεῖ*. — [ὁ] adididi.

INDEX GRÆCITATIS

Continens ea maxime vocabula quæ insolentia quæque insolentiori vel structura
vel sensu Noster usurpat.

A		
Ἀβασίλευτος, 157, ¶ 17;
168, 6.	Ἄθλητος, 280, 5.	Ἀμέριστος, 253, 11.
Ἀβουλήτως, 409, 5.	Αἰπόλος, 169, 4.	Ἀμετανοήτως, 286, 9.
Ἀγαθηφόρος, 152, 3.	Αἰσθητικός, 29, 4.	Ἀμετασίτως, 205, 9.
Ἀγεννησία, 186, 9; 373, 2.	Αἰσχυνηρός, 92, 2.	Ἀμνιον, 255, 5.
Ἀγήρατος, 196, 15; 282,
14, 15.	Αἰχμάλωτος, 140, 14.	Ἀμορφία, 188, 8.
Ἀγρίζεσθαι, 453, 10.	Ἀκαίριμος, 87, 8.	Ἀμύδαλος, 173, 16.
Ἄγροικος, 86, 9.	Ἄκαρπος, 168, 9.	Ἀμυχή, 174, 6.
Ἀγωγήμα (τά), 266, 6.	Ἀκαταληψία, 28, 12; 45,
2.	Ἀμφιβληστροειδής, 405,
5.
Ἄδάρκη, 99, 10.	Ἀκατονόμαστος, 174, 7,
359, 9.	Ἀναδιδόναι, 18, 4.
Ἀδιαλείπτως, 49, 3.	Ἀκλιῶς, 286, 9.	Ἀναδραμεῖν, 31, 10.
Ἀδιάφθορος, 273, 14.	Ἄκομπος, 522, 12.	Ἀνακαλεῖσθαι, 257, 2.
Ἀδιαφορία βίου τε καὶ βρώ-
σεως, 392, 6.	Ἄκοσμον (τὸ) τῆς βοῆς,
95, 11.	Ἀνακάμπειν, 239, 7.
Ἀδίστακτος, 511, 4.	Ἀκούω: ἀφ' ἧς ἀν ἀκούση,
450, 9.	Ἀνακτόρειον, 172, 1.
Ἄδρανῆ δόγματα, 52, 6;
ἀδρανῆς λόγος, 496, 7.	Ἀκράτητος, 433, 9.	Ἀνάκτορον, 161, 5.
Ἄδρομερῶς, 2, 13.	Ἀκριδαζόμενα (τά), 470,
4.	Ἀνακύκλωσις, 126, 7.
Ἄδηλος, 249, 10.	Ἄκρισμα, 176, 9.	Ἀνακυλίεσθαι, 426, 12.
Ἄιδωνεύς ὁ ἀήρ, ὅτι πάντα
δι' αὐτοῦ βλέποντες, μό-
νον αὐτὸν οὐ καθορῶ-
μεν, 371, 5-6.	Ἀκριτόμυθος, 506, 11.	Ἀναλογισμός, 273, 11.
Ἀείκλαυτος, 102, 2.	Ἀκυδέρνητος, 341, 10.	Ἀναπεσφράγισται, 402,
14.
Ἀείνους, 283, 6.	Ἀλάλως, 160, 4.	Ἀναπόδεικτος, 472, 5.
Ἀθελήτως, 346, 5.	Ἄλλιτα, 102, 5.	Ἀναποιεῖσθαι, 112, 1.
Ἀθετεῖν, 452, 4.	Ἄλυκος, 90, 7.	Ἀνάριθμος φλυαρία, 224,
13.
	Ἀμάρα, 225, 8.	Ἀνασειεσθαι, 435, 10.
	Ἀμάραντος, 148, 5.	Ἀνασίλλειν, 157, 9.
	Ἀμαρτάνειν τι πρὸς θάνα-
τον, 444, 3-4.	Ἀνασίραφεις, 434, 6.
		Ἀνασίρέφειν, 307, 16.
		Ἀνείδεον, 33, 1; 368,
10.

- Ἀνεκλάλητος, 316, 2;
 492, 9.
 Ἀνέλεγκτος, 241, 1.
 Ἀνευνόητος, 150, 4; 302,
 7.
 Ἀνεξαγόρευτος, 149, 10.
 Ἀνεξαριθμητα (τὰ), 346,
 10.
 Ἀνεξεικόνιστος, 150, 4.
 Ἀνεξέλεγκτος, 425, 1.
 Ἀνεπαισχύντως, 5, 9-10.
 Ἀνεπινόητος, 210, 2;
 484, 2.
 Ἀνήριθμον μέγεθος, 398,
 3.
 Ἄνηχος, 249, 5.
 Ἄνθρωπος (ὁ ἔσω), 293, 8.
 Ἄνιστάται, 366, 6.
 Ἄνομημα, 4, 3.
 Ἄνομοιότης, 211, 14.
 Ἄνούσιος, 345, 11.
 Ἄντακολουθεῖν, 37, 8.
 Ἄντανισοῦσθαι, 33, 14.
 Ἄντεπιζευγύναι 329, 14.
 Ἄντεπιχέειν, 306, 4.
 Ἄντίθετος, 17, 6.
 Ἄντιμεσουράνημα, 198, 1.
 Ἄντίμιμος, 202, 7.
 Ἄντιπαρθεῖναι, 570, 9-
 10.
 Ἄντιπαράθεσις, 380, 6.
 Ἄντιπράττειν, 369, 9.
 Ἄντιστοιχεῖν, 261, 11.
 Ἄντιταλαντεύειν, 330, 2.
 Ἄντιφράττειν, 22, 8.
 Ἄνυπονοήτως, 344, 7.
 Ἄνυπόστατος, 207, 3.
 Ἄνωφερής, 116, 6.
 Ἄξιόριον, 460, 7.
 Ἄορτή, 254, 15.
 Ἄπαγορευτικός νόμος,
 217, 10.
- Ἀπαίτησις, 435, 3.
 Ἀπαράλλακτος, 253, 13.
 Ἀπαρράλακτως, 212, 12.
 Ἀπαρσενοῦσθαι, 173, 7.
 Ἀπαρτίζειν, 80, 8.
 Ἀπεικονίζειν, 207, 13.
 Ἀπεκδέχεσθαι, 358, 9.
 Ἀπεκδυσαμένη ψυχή, 406,
 6.
 Ἀπεμφαίνειν, 184, 12.
 Ἀπερίζυγος ἀριθμός, 118,
 1.
 Ἀπερινόητος, 358, 13.
 Ἀπευδοκεῖν, 267, 2.
 Ἀποδιδύσκεσθαι, 216,
 14.
 Ἀποκαθιστάται: ἀπεκατέ-
 στη, 366, 4; ἀποκατα-
 στάμενος, 364, 7.
 Ἀποκαίεσθαι, 24, 7.
 Ἀποκατάστασις, 364, 6.
 Ἀποκλαίεσθαι, 438, 8.
 Ἀπόκλιμα, 198, 6.
 Ἀπόκοποι, 178, 1.
 Ἀπόκρυφος, 357, 13.
 Ἀπολέγομαι, 187, 10.
 Ἀπολυσίμνη ἐπιστολή, 440,
 5-6.
 Ἀπομάττω: ἀπομαξάμενος
 τὴν σοφίαν, 32, 2.
 Ἀποπατίζειν, 463, 8.
 Ἀποβράγας, 275, 2.
 Ἀπόφασις, 87, 6.
 Ἀποφοιδάζειν, 107, 12.
 Ἀπροαιρέτως, 346, 3.
 Ἀπρόγνωστος, 228, 2.
 Ἀπρονόητος, 341, 10.
 Ἀπρονοήτως, 176, 4.
 Ἀπροορίστως, 49, 5.
 Ἀπροσδεής, 280, 12.
 Ἀρκετός, 216, 9.
 Ἀρρένογονία, 189, 10.
- Ἀρρένοθήλυς, 116, 4;
 146, 7.
 Ἀρρήτως, 157, 12.
 Ἀρσενοκοιτία, 234, 12.
 Ἀρτιότης, 228, 2.
 Ἀρχάνθρωπος, 153, 4.
 Ἀρχέγονος, 303, 1; 149,
 2.
 Ἀρχιερατεία, 4, 15.
 Ἀσάλευτος, 143, 12.
 Ἀσβεστός, 372, 13.
 Ἀσημάντως, 207, 15.
 Ἀσκεῖν, 244, 12-13.
 Ἀσυγκέραστος, 88, 10.
 Ἀσυμπάθεια, 192, 3.
 Ἀσυμφωνία, 165, 7.
 Ἀσύστατος, 2, 9.
 Ἀσχημάτιστος, 205, 7.
 Ἀτόκιος, 445, 9.
 Ἄτουον, 5, 4.
 Αὐτεξούσιος, 42, 1.
 Αὐτοβούλητος, 319, 2.
 Αὐτογενής, 144, 17.
 Αὐτογέννητος, 483, 10.
 Αὐτοματισμός, 43, 11.
 Αὐτοφυής, 282, 15.
 Ἀφανίζειν, 305, 4.
 Ἀφεδράζεσθαι, 316, 11.
 Ἀφειτηρία, 223, 4.
 Ἄφθονον (τὸ), 402, 7.
 Ἀφύλακτος λόγος, 474,
 13.
 Ἀχαρακτήριστος, 154,
 7.
 Ἀχώρητος, 313, 10.
- B
- Βασάνους βασιάζειν, 465,
 9.
 Βάτος ὁ ἀήρ, 403, 3.
 Βραδυλαεῖν, 89, 5.
 Βρασμός, 486, 12.

Βριμώ, Βριμός, 171, 10.
Βυθός, 300, 5.

Γ

Γαλαξία, 22, 14.
Γενεσιουργεῖσθαι, 324, 4.
Γοργότερος ἐν κυβείαις,
447, 1-2.

Δ

Δεδιδαγμένος, 87, 5.
Δεκαπλασιάζειν, 323, 4-
5; δεκαπλασιάζεσθαι,
115, 7.
Δεκάπληγος, 412, 13.
Δενδροφυής, 143, 2.
Δεξαμενή: ὕλην δεξαμε-
νήν καλεῖ, 32, 7.
Διαγωγή, 240, 9; 370, 9.
Διαδίδοσθαι, 206, 12.
Διαδραμεῖν, 31, 9.
Διάκρισις, 248, 13.
Διαμύσσειν, 174, 2.
Διαναπαύειν, 285, 9.
Διανίσθαι, 7, 7.
Διαπλάσσεσθαι, 297, 2.
Διαπορεύεσθαι, 452, 3.
Διαστέλλεσθαι, 419, 4.
Διασφύζειν, 174, 1; 350,
1.
Διαταγή, 198, 4; 341,
6.
Διατιμᾶσθαι, 217, 17.
Διατιμητικός, 217, 10.
Δίαυλος, 102, 3.
Διαφθάσας, 433, 11-12.
Διαφυγεῖν cum gen.
Διαφυλοκρινθηῆναι, 367,
1.
Διηχεῖσθαι, 446, 10.
Δίθεος, 436, 5.
Διιππεύειν, 107, 16.

Διίστάναι, 18, 5.
Διοιδεῖν, 98, 14.
Διορθοῦσθαι τὰ πάθη, 288,
14.
Διορθωτῆς παθῶν, 288,
11.
Δισκοειδής, 405, 4.
Διύγρος, 193, 7.
Δοξάζειν: δεδόξακαν, 282,
4.
Δραστικοί, 189, 1.
Δύναμις (ἡ) συνεσθηριγ-
μένη, 362, 13.
Δυναμοδύναμις, 11, 1;
133, 13.
Δυναμόκυβος, 11, 1.
Δυσκατάληπτος, 170, 14.
Δυσκατανόητος, 144, 11.
Δύσνοστος, 102, 3.
Δυσφημεῖν τὸν νόμον,
465, 8.
Δυσφημία, 185, 2.
Δωδεκαγώνιον, 194, 14.
Δωδεκατημόριον, 189, 15.
Δωδεκάωρος, 195, 9.

Ε

Ἐάν, dimittere, 245, 1.
Ἐγγράφως, 382, 5.
Ἐγγίνων παράθεσις, 268,
11.
Ἐγκαταλείπειν, 366, 10.
Ἐγκατασπείρειν, 306, 7.
Ἐγκατορύσσεσθαι: ἐγκα-
τορωρυγμένα, 275, 4.
Ἐγκομπάζειν, 76, 9.
Ἐγκύκλιος, 21, 2.
Ἐγχρονίζειν, 267, 6.
Ἐδογμάτισεν ὅπως εἰ ἐπί-
σκοπος ἀμάρτοι τι, μὴ
δεῖν, 444, 3-4.
Εἰκονικός, 315, 13.

Εἰκόνισμα, 32, 12.
Ἐκβλήτοι τῆς Ἐκκλησίας,
444, 1.
Ἐκκρίσις, 248, 13.
Ἐκλεκτός, 140, 13.
Ἐκπεριέρχεσθαι: 330, 8.
Ἐκπυκνοῦσθαι: ἐκπεπυ-
κνωμένος, 19, 16.
Ἐκσύεσθαι, 413, 1.
Ἐκτρωμα, 285, 5.
Ἐκτυποῦν, 212, 16.
Ἐκφυσάδες (αἱ), 425, 7.
Ἐκφωνεῖν, 311, 3.
Ἐκψοφοῦν, 199, 11.
Ἐλευθερόγλωσσος, 90, 3.
Ἐλικος πραγματεία, 115,
13.
Ἐμβρίσσειν, 103, 2.
Ἐμμάρτυρος, 5, 9.
Ἐμπεριέρχεσθαι, 231, 3.
Ἐμφασίς, 112, 1.
Ἐμφυρέντες ἀνομήμασι,
448, 1.
Ἐμφυσίωσις, 65, 11.
Ἐναποσχολεῖσθαι, 513,
13.
Ἐναφανίζεσθαι, 40, 4.
Ἐνδιαλλάξαντες, 134, 3.
Ἐνδιαλλάττειν, 466, 10.
Ἐνδιασαφεῖν, 345, 8.
Ἐνδομυχοῦν, 423, 23.
Ἐνδοτέρω τῆς ἀληθείας,
114, 8.
Ἐνευρίσκειν, 309, 5.
Ἐνηχος, 249, 5.
Ἐνσάρκος, 502, 1.
Ἐνσφραγίζειν, 451, 2.
Ἐντυγχάνειν ἐνατενίσας,
449, 1.
Ἐνυβρίζειν τὸ Ἅγιον Πνεῦ-
μα, 392, 7.
Ἐξαλλος, 176, 6.

- Ἐξαμιζέσθαι, 17, 14.
 Ἐξαφανίζεω, 307, 11, 12.
 Ἐξεικονίζεσθαι, 253, 8.
 Ἐξέχεσθαι, 301, 8.
 Ἐξηγεῖσθαι: διὰ πλειόνων ἐξηγηθέντες, 225, 2.
 Ἐξειδιοποιεῖσθαι, 415, 9.
 Ἐξουθενητής, 89, 7-8.
 Ἐξουσιάζειν, 196, 2.
 Ἐξουσιαστικόν, 470, 1.
 Ἐξυπνισμός, 193, 4.
 Ἐπαιρεῖν, 94, 3.
 Ἐπακολούθημα, 114, 10.
 Ἐπαναπαύειν, 111, 13.
 Ἐπαναποδισμός, 270, 8.
 Ἐπαναφορά, 198, 4.
 Ἐπαναχέειν, 306, 15.
 Ἐπαναχύνεσθαι, 307, 2.
 Ἐπανιστάμαι, 263, 9; 425, 2-3.
 Ἐπαύξειν *intransit.* 426, 6.
 Ἐπευγεγεμένα (τὰ), 454, 14.
 Ἐπ' ἐσχάτων λεγόμενον, 308, 11.
 Ἐπιδομβεῖν, 96, 4.
 Ἐπίβουλα τοῦ ἀνθρώπου pro τῷ ἀνθρώπῳ, 459, 11.
 Ἐπιγασίριον, 254, 10.
 Ἐπίγειος καὶ χαμαιπετής σοφία, 119, 15.
 Ἐπιγεννητός, 304, 8.
 Ἐπιδιαμένειν, 40, 3.
 Ἐπιδιηγησάμενος, 450, 3.
 Ἐπιδικάζεσθαι, 263, 8.
 Ἐπεικῶς, 467, 10.
 Ἐπιθεωροῦντες ἀλλήλους ἀστέρες, 191, 7.
 Ἐπικαταπίπτειν, 100, 12.
 Ἐπικατάρατος, 419, 4.
 Ἐπικεχειρημένοι, 408, 4.
 Ἐπικρατεῖν, 231, 9.
 Ἐπικράτησις, 231, 13.
 Ἐπιλέγειν, 452, 9.
 Ἐπιλόγους διδάσκειν, 449, 15.
 Ἐπίπεδον, 132, 2.
 Ἐπιπεφηνέναι, 368, 11.
 Ἐπιποιεῖν, 401, 12.
 Ἐπιπροβάλλειν, 285, 7; 292, 4; ἐπιπροβάλλεσθαι, 298, 2-3.
 Ἐπισκιάζειν, 235, 4.
 Ἐπισπᾶσθαι, 255, 4.
 Ἐπιστρέφειν, 359, 10.
 Ἐπισυμπλέκειν, 327, 15; ἐπισυμπλεκόμενων, 326, 11-12.
 Ἐπισυνάγειν, 471, 15.
 Ἐπισυνέρχομαι, 323, 2.
 Ἐπιτάκτης, 91, 15.
 Ἐπιτροπέειν, 274, 12.
 Ἐπιφάνεια, 341, 12.
 Ἐπιφάνειν, 404, 16.
 Ἐπιφθόνως, 439, 9.
 Ἐπιφραξίς, 17, 11.
 Ἐπιχειρεῖν, 436, 15.
 Ἐπομένως, 398, 11.
 Ἐποπτεύειν, 171, 2.
 Ἐποπτικός, 171, 3.
 Ἐπτακαιεικοσιπλάσιον, 17, 12.
 Ἐπίσολος, 149, 12.
 Ἐπίσχορδος, 124, 8.
 Ἐρχεσθαι ἐφ' ἑαυτούς, 317, 2-3.
 Ἐσθιν ἀναπαύεσθαι, 465, 13; καταλαβεῖν, 480, 14, etc.
 Ἐσυχής, 221, 4.
 Ἐυαρέσθησις, 233, 1.
 Ἐυεπίγνωστος, 93, 3; 268, 10; 436, 8.
 Ἐυκαρπία, 116, 12.
 Ἐύτονεῖν: τρέφειν οὐκ εὐτονεῖ, 371, 11.
 Ἐφετικός, 217, 10.
 Ἐφεύρεσις, 325, 9.
 Ἐφευρητής, 157, 11.
 Ἐφώδιον, 472, 16.
 Z
 Ζήτησις, 264, 2.
 Ζωοποιεῖν, 296, 11.
 H
 Ἡμέραις (ἐν ταῖς) τινός, 236, 14.
 Ἡσυχάζειν ποιεῖν, 96, 7.
 Θ
 Θεόκτιστος, 470, 5.
 Θεολογεῖσθαι, 269, 8, 9; 342, 6.
 Θεοποιεῖσθαι, 523, 10.
 Θεωρητής, 131, 12.
 Θεωρίαν (τὴν ἀναδραμεῖν εἶσαι), 337, 6.
 Θῆλυς ἀριθμός, 132, 13.
 Θορυβιαστής? 92, 3.
 Θρέψας pro τροφεύς, 440, 11.
 Θρίσσα, 111, 4.
 Θυμῶν, 112, 6.
 I
 Ἰδέα, 32, 12.
 Ἰνα cum subjunctivo et futuro in eadem sententia, 360, 10.
 Ἰππουρος, 111, 4.
 Ἰσοδυναμεῖν, 81, 13.

Ἰσόζυγος τῆς ἔξω σοφίας, 298, 8.

Ἰταλιωτικός, 296, 5.

Κ

Κάδδος, 223, 4.

Καθαίρω, *intransit.* 450, 11.

Καινίζειν, 420, 12.

Κακοδιδασκαλία, 426, 14.

Κακοθλίζεσθαι, 308, 12, 13.

Καλλίπαις, 143, 4.

Καμάριον, 135, 4.

Κανθοὶ λευκοί, 405, 3.

Καρποφορεῖν, 367, 4.

Καρποφορία, 322, 2.

Καταβάλλειν, 445, 10; καταβάλλεσθαι, 343, 5; καταβάλλεσθαι τὴν διδασκαλίαν, 279, 16-17.

Καταβολή, 30, 3.

Καταγίνεσθαι, 263, 4.

Καταδιαίρουσιν, 274, 6.

Κατακερματίζειν, 274, 8; 372, 3.

Κατακηροῦν, 335, 10.

Καταμερίζεσθαι, 213, 4.

Καταμιγνύναι, 159, 5.

Κατανικᾶν, 31, 4.

Κατανοεῖσθαι, 13, 2.

Καταξήρως, 421, 10.

Καταπλήσσειν : καταπεπληγέναι, 107, 9.

Καταρτίζειν, 295, 16.

Κατασπερίζεσθαι, 120, 16.

Κατασπρέφεσθαι, 90, 11.

Κατελημμένον γενέσθαι, 339, 3, 4.

Κατηχεῖν, 381, 5.

Κατιδιοποιεῖσθαι, 500, 4.

Κατοικητήριον, 293, 11.

Κατοργιάζεσθαι, 172, 2.

Κατωφερής, 116, 10.

Κενοδοξία, 46, 10.

Κεράννυμι, 159, 5.

Κερκώπειος λόγος, 435, 5.

Κεφάλαιον (τὸ), 432, 9.

Κίων λίθος, 17, 5.

Κλεψιλογεῖν, 472, 13.

Κλεψίλογος, 370, 10.

Κλητός, 140, 14.

Κοινὸς πᾶσι, 504, 12.

Κοινῶς πᾶσι, 449, 6.

Κολοβοδάκτυλος, 388, 8.

Κοπιᾶν cum infin. 377, 13-14.

Κοπιατής, 86, 10.

Κόσμος ἀπλανής, 188, 8.

Κρατύνειν, 242, 3.

Κρύβεσθαι, 148, 9.

Κυβέρνησις, 341, 14.

Κυβόκυβος, 11, 4; 133, 14.

Κυκλοφορητικός, 478, 5.

Κύτος, 330, 2.

Κωνάριον, 135, 7.

Λ

Λαβυρινθώδης, 179, 10.

Λείπειν, *intransitiv.* 387, 11.

Λειτουργός, 195, 2.

Λεκανομαντεία, 106, 13.

Λεπτομέρεια, 350, 8, 9.

Λεπτομερής, 14, 349.

Λεπτοτερῶς, 346, 1.

Λῆρον(εἰς) χωρεῖν, 84, 5.

Λίθος γαλακτικός, 103, 13.

Λόγιος, 152, 7.

Μ

Μάρτυρας μαρτύρεσθαι, 452, 2-3.

Ματαίζειν, 408, 5.

Μεγαλώνυμος, 140, 3.

Μεθαλλόμενον (τὸ), 498, 9.

Μεθόριον (τὸ) πνεῦμα, 357, 3.

Μειονεξία, 36, 14.

Μελέτημα, 183, 1.

Μερισμός, 455, 12.

Μεσίτης, 384, 1.

Μεσολαβεῖν, 66, 9.

Μεσουράνημα, 188, 1.

Μεταβλητός, 130, 2.

Μεταδιδάσκειν, 245, 16; 268, 13.

Μεταδιδόναι, 359, 5.

Μετακόσμιος, 43, 11.

Μετακοσμεῖν, 377, 2.

Μετενδιδύσκειν, 236, 11.

Μετενσωματοῦσθαι, 387, 10.

Μετενσωμάτωσις, 276, 3; 14, 9.

Μετοικεῖν, 457, 5.

Μετουσία, 188, 10.

Μετοχεύς, 286, 8.

Μέτωπον ἠνοιγμένον, 91, 8.

Μετωποσκοπική (ἡ), 84, 13.

Μικροθαύμαστος, 130, 9.

Μιμητικός, 491, 14.

Μίξις Φιλίης, 227, 3.

Μιξοπάρθενος, 226, 16; 228, 8.

Μονὰς ἄρσην, 132, 12.

Μονογλωττεῖν, 311, 6.

Μονοειδῶς, 373, 7.

Μονοούσιος, 514, 15.
 Μονοτρόπως, 373, 7.
 Μόροι, 172, 4.
 Μορφωτικός, 284, 5.
 Μυεῖν, 171, 2.
 Μύκτητα, 177, 7.
 Μυριόματος, 175, 1.

N

Νάφθας (ὁ), 358, 14.
 Νέκυσ, 165, 10.
 Νομίζεσθαι, 244, 1.
 Νυκτεροφοίτις, 108, 2.

O

Ὀδεύεσθαι, 256, 6.
 Οἰακίζει κεραυνός, τουτέ-
 στι κατευθύνει, 432, 4.
 Ὀκτάεδρα, 412, 5.
 Ὀλιγοχρόνιος, 25, 1.
 Ὀμιλεῖν, 498, 4.
 Ὀμοούσιος, 161, 9.
 Ὀμοιοσχήμεν, 27, 2.
 Ὀνειροπομπός, 266, 6.
 Ὄργη, 243, 5.
 Ὄργια, 243, 5.
 Ὄρεχθεις θεός, 244, 1.
 Οὐλόμενον, 372, 5.
 Οὐσίας προβλητικόν, 284,
 5.
 Ὄφθαλμοφανῶς, 47, 6.
 Ὄφρυνες σύνθεθειμέναι, 87,
 2.

Π

Παιγνιώδης, 89, 5.
 Παλινδρομεῖν, 524, 1.
 Παλαιόρραφος, 138, 9.
 Παλλήροια, 156, 6.
 Παμποίκιλος, 204, 11.
 Παναγίως, 401, 7.
 Παναρέτως, 401, 6-7.

Πανούργευμα, 245, 5.
 Πανσπερμία, 352, 14.
 Πάπας, 165, 3.
 Παραδειγματισμός, 241,
 3.
 Παράδειν, 240, 7.
 Παράθυρα, 254, 16.
 Παρατεῖσθαι, 381, 11.
 Παραμόνως, 470, 12.
 Παρανοίγειν, 166, 7.
 Παραπλάσσειν, 226, 8.
 Παραπλεῦσαι ἀκινδύνως
 τὰς Σειρήνας, 335, 11.
 Παραποιεῖσθαι, 225, 6.
 Παράστημα ψυχῆς, 59,
 12.
 Παράταγμα, 231, 10.
 Παραφύας, 261, 6.
 Παρεγκεφαλίσ, 207, 14.
 Πάρεδρος, 266, 7-8.
 Παρεισάγειν, 208, 5.
 Παρεισσύειν, 222, 5.
 Πατρικῶς, 9, 13.
 Παχυμερές, 349, 14.
 Πεπληγότες συνείδησιν,
 443, 16.
 Πεπονημένως, 136, 1.
 Περιγράφεσθαι, 346, 1.
 Περιδεσμεῖσθαι, 445, 9.
 Περιεγείρειν : περιεγε-
 ρθεις, 226, 14.
 Περιεκτικός, 329, 8.
 Περιέργως ἔχειν, 460, 1.
 Περιεσλαμένως, 229, 12.
 Περιμαχήτως, 407, 4.
 Περίμετρον, 330, 11.
 Περιορίζειν : περιωρισμέ-
 ναι ἀρχαί, 209, 3.
 Περιρρήγνυσθαι, 508, 1.
 Περισύγκριτος, 486, 7.
 Περισφαιροῦν : περιε-
 σφαιρωκῶς, 194, 13.

Πεφυλαγμένως, 177, 13-
 14.
 Πίλησις, 19, 2.
 Πίστει προσφέρεσθαι,
 420, 6.
 Πλάκαι προ πλάκες, 29,
 15.
 Πλανήτις, 404, 3.
 Πλατὸ ὀσίου, 254, 12.
 Πλήρωμα, 168, 7.
 Πνεῦμα προ πνευματικῆ
 οὐσία, 507, 12.
 Πολύκαρπος, 170, 3.
 Πολυκτηδών, 405, 4.
 Πολυμάθεια, 225, 1.
 Πολυούσιος, 347, 7.
 Πολυπήμων, 215, 14.
 Πολυποίκιλος, 401, 14.
 Πολύπυλος, 405, 4.
 Πολυσπέρματος, 180, 12.
 Πολυσύστατος, 347, 5.
 Πολυσχιδής, 162, 16.
 Πολυχρώματος, 347, 3.
 Πόντος τῶν γραμμάτων,
 313, 6.
 Πόρρωθεν ὄρθιον, 109,
 12.
 Πραγματεία τραπεζιτικῆ,
 436, 15.
 Πράγματος μουσικοῦ φι-
 λητής, 91, 11.
 Πρίαπος ὁ πρὶν τι εἶναι
 ποιήσας, 237, 14.
 Πριοποιεῖν, 237, 14-15.
 Προαρχή, 300, 5.
 Προάσειος, 192, 9.
 Προβαλεῖν εὐπόρησε, 282,
 2.
 Προβεδουλεμένα (τὰ),
 349, 9.
 Προβλητικός, 284, 5.
 Προβολή, 301, 11.

- Προγνωστικός, 23, 12.
 Προεχείς (οί), 353, 1.
 Προηγουμένως, 240, 8.
 Προθαυμάζειν, 429, 5.
 Προκρίνειν, 114, 4.
 Προλογίζεσθαι, 364, 11.
 Προλογισμός, 493, 5.
 Προμεριμνᾶν : προμεριμνηθείς, 325, 10-11; προμεμεριμνημένα(τὰ), 415, 17.
 Πρὸς ἃ ἦδετο (pro πρὸς χάριν) ὀμιλεῖν, 441, 9.
 Προσαναπαραχθῆναι, 427, 5.
 Προσελήναιον, 143, 3.
 Προσμίμημα, 110, 1.
 Προσοικονομεῖν, 373, 8-9.
 Προσοφίζομαι, 408, 8.
 Προσπλέκεσθαι, 236, 8.
 Προσφάγιον, 458, 9.
 Προσφίγγεσθαι, 336, 2.
 Προϋποθέσθαι, 336, 6.
 Προφέρεσθαι : προενεγκάμενα, 242, 14.
 Πρωτοκάμαρος, 195, 12.
 Πρωτοσλατεῖν cum gen. 6, 16.
 Πρωτοσλάτης, 6, 6.
 Πυθαγορίζειν, 276, 4.
 Πύλαι τοῦ ἥπατος, 254, 12.
 Πυρίδιον, 29, 4.
- P
- Ραγοειδής, 405, 4-5.
 Ραδινάκη, 223, 10.
 Ρητὴν φορυκτὴ, 105, 13.
 Ραφανοφαγία, 420, 13.
 Ράχισ, 254, 14.
 Ρέμβεσθαι, 6, 2.
 Ρέω : ῥερυκέναι, 205, 10; ῥυέν, 131, 15.
 Ρίζης ἀσυσλάτου καὶ πανουργίας ἀναπλέου μαθηταί, 76, 11.
 Ριζοβολεῖν, 127, 12.
 Ρύσις, 132, 1.
- Σ
- Σαρκοῦσθαι, 143, 9.
 Σάρον, 277, 9.
 Σεληνιακός, 72, 6.
 Σεμνυνόμενοι (οἱ) δίκαιοι, 422, 10.
 Σημαντικός, 403, 6.
 Σιγηρός, 92, 2.
 Σιδηραγωγεῖν, 111, 8.
 Σκαλίσ, 463, 10.
 Σκαρίζειν, 368, 5.
 Σκληρύνεσθαι, 435, 9.
 Σπινθήρ ζωῆς, 368, 6.
 Στάσεις νόσων, 231, 12.
 Στόμιον τῆς παρεγκεφαλίδος, 135, 8.
 Στρατηγοῦντες (οἱ), 522, 6.
 Στραματόδεσμον, 277, 1.
 Συγγένεια ἀριθμοῦ, 115, 12.
 Συγγεννᾶσθαι, 44, 6.
 Συγκατασπείρειν, 324, 7.
 Συγκατλίειν : συνεκάτλισαν, 137, 11.
 Συγκληρονόμος Χριστοῦ, 523, 5.
 Σύγκριμα, 482, 7.
 Συγχωρητής, 91, 10.
 Συζυγίαι, 135, 16.
 Συλαγωγεῖν, 246, 10.
 Συμμετρία ἐπῶν, 112, 9.
 Συμπαίκτης, 107, 6.
 Συμπαρεῖναι, 303, 10-11.
 Συμπεριλαμβάνειν : συμπεριληφθέντες, 21, 16.
 Συμπεριπλέκεσθαι, 231, 4.
 Συμπεριφέρεσθαι, 22, 2.
 Συμφωνεῖν περὶ τοῦ Θεοῦ, 113, 10.
 Συναγόμενα (τὰ), 457, 10.
 Συναγωνιστῆς τῶν κακῶν, 426, 4.
 Συναίρεσθαι, 217, 4.
 Συναιρεσιώτης, 462, 2.
 Συνδιαφθείρεσθαι, 251, 3.
 Συνενοῦσθαι : συνηνῶσθαι, 221, 2.
 Συνεξάπτεσθαι, 362, 2.
 Συνεπακολουθεῖν, 312, 6-7.
 Συνεστιάθη (πρὶν), 460, 13.
 Συνηγορεῖσθαι, *passivum*, 418, 9.
 Σύνομον ἄστρον, 276, 8.
 Σύνοδος, 228, 12.
 Συνυπάρχειν, 321, 1.
 Σύριγμα, 215, 10.
 Συριγμός, 194, 7.
 Συρικτᾶς, *dor.* 174, 9.
 Σφετέρισμα, 345, 3.
 Σχεδιάσμα, 520, 6.
 Σχίσμα, 296, 2-3.
- T
- Ταρταροῦχος, 523, 1.
 Τασσόμενος τὸ αὐτῷ ἀκίνδυνον, 440, 11.
 Τεκνοποιεῖσθαι, 456, 6.
 Τέλειος, 226, 4.
 Τελεσθεῖς, *initiatus*, 225, 16.
 Τερατολογεῖν, 52, 5.
 Τετράγωνοι ὀφθαλμοί, 86, 3.

Τετρακτός, 133, 6.
 Τετραπλασιάζεσθαι, 321,
 5.
 Τέχνη Θανάτου, 438, 11.
 Τεχνολογεῖν, 192, 11.
 Τιθήνη, 32, 8.
 Τοπάρχαι, 192, 8.
 Τραχηλιώτης, 88, 7.
 Τριακοντώνυμος, 330, 5.
 Τριγένεια, 40, 8.
 Τριγενής, 401, 9.
 Τριδύναμος, 186, 12.
 Τριετία, 466, 14.
 Τριπόθητος, 176, 10.
 Τρισώματος, 482, 5.
 Τριφυής, 482, 5.
 Τροπικά (τά), 189, 9.
 Τυφωνικός, 194, 11.

Υ

Υδατόχρους, 199, 6.
 Ύδωρ ὄχημα τροφῆς, 371,
 7.
 Ύλη βιβλίων, 25, 10.
 Ύλικός, 20, 14.
 Ύπερδόκιμος, 308, 8.
 Ύπερκόσμιος, 146, 5.
 Ύπέρογκος, 158, 9.
 Ύποβεβηκότες ἄγγελοι,
 385, 2.

Ύπόγλαυκος, 88, 1.
 Ύπόδουλος, 91, 4.
 Ύπόπλασμα, 383, 8.
 Ύποποίκιλος, 88, 2.
 Ύπόπτερος, 129, 9.
 Ύπόσλασις, 21, 12.
 Ύποσλατικός, 338, 12.
 Ύπόσλατος, 207, 3; οὐ-
 σία, 289, 3.
 Ύποσύμβολος, 276, 13.
 Ύποσύρεσθαι : ὑποσεσύρ-
 θαι, 495, 15.
 Ύποφάλακρος, 88, 8.
 Ύστέρημα, 286, 8.
 Ύστέρησας (ὁ) λόγος,
 316, 11.

Φ

Φαεσφόρος, 108, 2.
 Φαίνειν : πεφηνέναι, 317,
 13.
 Φακός, 181, 9.
 Φανερός, 242, 13.
 Φάος ῥυέν, 219, 5, 6.
 Φιλόλληλος, 469, 2.
 Φίλαυτος, 469, 2.
 Φιλαρχεῖν, 265, 2.
 Φόρεμα, 451, 12; 452,
 6.
 Φρεναπαταῖν, 66, 2.

Φυλοκρινεῖν, 365, 13.
 Φύσιν (κατά) ἔχειν, 357,
 9.
 Φωλεύειν, 222, 7.

Χ

Χαίρειν : χαιρέτω δὲ τὸ
 νῦν, 227, 13, 14.
 Χαρακτηρίζεσθαι, 152, 9.
 Χαριτήσια, 387, 1.
 Χλοερός, 171, 1.
 Χρησιμοδοσία, 97, 14.
 Χρωμάτων πληθὺς, 491, 3.
 Χωρεῖν : κεχωρηκέναι,
 390, 12.
 Χωρισμοὶ γάμων, 233, 8.

Ψ

Ψηφιστής, 87, 7.
 Ψυχαγωγός, 142, 11.
 Ψυχαι αἱ ιδέαι καλοῦνται
 ὅτι ἀποφυγεῖσαι τῶν
 ἄνω διατελοῦσι, 403,
 17.
 Ψυχὴ εὐτονος, 385, 4.
 Ψυχικός, 169, 5.
 Ψυχοπομπός, 152, 12.

Ω

Ὠρισμένως, 60, 2.

INDEX NOMINUM.

- ◆—
- A**
- Aaron, 352.
 Abderita, 27.
 Abel, 201, 217.
 Abraham, 217, 293, 297,
 353, 509, 510.
 Abrasax, 361.
 Academia, 45.
 Acamoth, 228, 490, 494.
 Acembes, Ademes, Celbes,
 Carystius, 54, 190,
 481.
 Achilles, 82, 83, 196.
 Adam, 123, 124, 125,
 143, 161, 217, 230,
 234, 238, 295, 357,
 416.
 Adamas, 139, 143, 155,
 157, 158, 163, 171,
 480.
 Adamna, 177.
 Adiabeni, 512.
 Admetus, 195.
 Adoneus, 228, 498.
 Adonis, 145, 176.
 Adrastia, 37.
 Ægyptii, 13, 94, 114,
 143, 151, 152, 200,
 268, 333, 367, 388,
 414, 454, 474, 511,
 512, 513, 514, 522.
 Ægyptus, 27, 131, 143,
 149, 156, 177, 200,
 201, 367, 466, 499,
 503, 510.
 Æmonii, 177.
 Æolus, 195.
 Æsculapius, 101, 102.
 Æthalides, 11.
 Æther, 50, 477.
 Æthiopes, 513, 522.
 Æthiopia, 179.
 Æthiops, 64.
 Æthusa, 195.
 Agamemnon, 78.
 Agathyrsus, 227.
 Agave, 196.
 Agrigentum, 380.
 Ajax, 82, 84.
 Alalcomeneus, 142.
 Alcibiades, 446, 450,
 454.
 Alcyoneus, 143.
 Alexander (Paris), 82,
 196.
 Alexander (rex Macedo-
 num), 47, 63.
 Amen, 228, 494.
 Ampea (urbs) 223.
 Amphora, signum cœleste,
 279.
 Amynone, 197.
 Anacreon, 160.
 Anactorius, 171, 172.
 Anaxagoras, 1, 23, 479.
 Anaxagoras Clazomenius,
 20, 479.
 Anaximander, 1, 16, 476.
 Anaximenes, 1, 18, 20.
 Andromeda, 129, 130.
 Andronicus Peripat. 220.
 Anguitenens, 125, 204.
 Antiochia Syriæ, 369.
 Antitheses Marcionis, 393.
 Antium, 441.
 Aoæ, 195.
 Apamea Syriæ, 446.
 Apelles hæreticus, 334,
 398, 502.
 Aphraxad, 511.
 Apollo, 101.
 Apollodorus, 23.
 Apollonius, 69, 71,
 Apsethus (Psaphon), 244,
 245, 260.
 Aquarius, signum Zodiaci,
 64, 91, 279.
 Ararat, 512.
 Aratus, 65, 120, 121,
 123, 125, 126, 127.
 Arcadia, 143.
 Archelaus, 1, 2, 23, 25,
 31.
 Archimedes, 69, 70, 71,
 72, 74.
 Archippus, 13.
 Archon Magnus, 353, 355,
 357, 359, 360, 363,
 364, 365, 366, 492,
 493.
 Arcti, 122.

- Arctos major, 126.
 Ariel, 195.
 Aries, signum Zodiaci, 85,
 129, 189, 190, 279.
 Aristarchus Samius, 69.
 Aristoteles, 2, 16, 39, 40,
 247, 333, 336, 337,
 338, 339, 341, 342,
 343, 345, 346, 349,
 350, 355, 478.
 Aristoxenus musicus, 11.
 Arsinoe, 195.
 Asclepiades, 479.
 Asia, 522.
 Assyrii, 143, 145, 148,
 176, 522.
 Asteropæus, 83.
 Astrampsychus, 196.
 Athamas, 196.
 Athenæ, 39.
 Athenienses, 171.
 Attica, 218.
 Attis, 145, 146, 171,
 176, 177, 196.
 Augias, 240.
 Autonoe, 196.
 Axionicus, 296.
- B
- Babel, 228, 233, 236,
 495, 496.
 Babylon, 27, 181.
 Babylonii, 114, 474.
 Bacchus, 177, 218.
 Bardesanes, 296, 382.
 Baruch angelus, 228, 229,
 234, 235, 237, 238,
 494, 495, 496.
 Baruch, Justini liber, 226,
 238, 240.
 Basilides, 332, 333, 334,
 336, 343, 344, 345,
- 347, 348, 349, 353,
 355, 356, 357, 359,
 360, 361, 362, 363,
 364, 365, 367, 490,
 491, 492, 493.
 Beelzebud, 291, 292.
 Bel, 228, 495.
 Belias, 228.
 Beliel, 455.
 Bena, 196.
 Benjamin, 159.
 Berosus, 196.
 Bœotii, 142.
 Bombo, 108.
 Bramanes, 2, 45, 46, 47,
 48.
 Brimo, 171.
 Bumegas, 196.
 Buzyges, 196.
- C
- Caath, 510.
 Cabirus, 143.
 Cæsar. (Vide Commodus
 et Tiberius.)
 Caiani, 422.
 Cain, 201, 217.
 Cainan, 511.
 Calanus, 47.
 Calliope, 383.
 Callistiani, 446.
 Callistus, 424, 426, 434,
 435, 436, 437, 438,
 439, 440, 441, 443,
 446, 447, 448, 507.
 Cana, 160.
 Canaan. (Vide Chanaan.)
 Cancer, signum Zodiaci,
 93, 129, 190, 279.
 Canis, signum cœleste,
 127, 128, 195.
 Capaneus, 196.
 Capricornus, signum Zo-
 diaci, 91, 190.
 Capra seu Caper, signum
 Zodiaci, 129, 279.
 Carcamenos, 229, 495.
 Carphacasemeocheir, 195.
 Carpocrates, 333, 385,
 389.
 Carpophorus, 436, 437,
 438, 441.
 Cassiopeia, 129.
 Cataphryges, 396.
 Cavithan, 229.
 Caulacau, 158.
 Celbes, Acembes, Ademes,
 Carystius, 190.
 Celeus, 196, 218.
 Celtæ, 2, 13, 48, 522.
 Cepheus, 128, 129, 130,
 194.
 Cephisis palus, 142.
 Cerdon, 334, 501.
 Ceres, 196, 218, 398.
 Cerinthus, 333, 383,
 389, 390, 503, 504,
 Cetos (τὸ κῆτος), 129.
 Chaldæi, 54, 55, 56, 57,
 59, 60, 61, 62, 63,
 65, 188, 189, 190,
 511, 512, 513, 514,
 515.
 Chaldaica ars, 66, 474.
 Cham, 217, 512, 513.
 Chanaan, 513.
 Chananæi, 513.
 Chanaanitis terra, 510.
 Chaos, 50, 193, 497.
 Charra, 509.
 Charybdis, 335.
 Chorzar, 194.
 Christus, 141, 149, 160
 et passim.

Chrysippus, 1, 41.
 Chus, 513.
 Circe, 256.
 Cleomenes, 424, 425,
 426, 434, 435, 506.
 Cleopatra, 195.
 Cœus, 51.
 Colarbasus, 76, 242, 352.
 Commodus, imper. 436,
 439.
 Condy, poculum, 159.
 Core, seu Proserpina,
 145.
 Corona, signum cœleste,
 123, 124, 125, 126,
 204.
 Corybantes, 143.
 Corybas, 162, 177.
 Creius, sive Crius, 51.
 Croesus, 8.
 Cronos, 194, 195, 199.
 Croton Italiæ, 13.
 Curetes, 142, 143, 177,
 195, 196.
 Cyclopes, 51, 335.
 Cycnus, sidus, 129.
 Cyllene, 161.
 Cyllenius, 152.
 Cynosura, 127.
 Cynosuris, 126.
 Cyrus, rex Persarum, 28.

D

Damasippus, 27.
 Danae, 238.
 Danaides, 196.
 Dandamis, 47.
 David, 181, 320, 418.
 Democritus Abderita, 1,
 27, 479.
 Deucalion, 511.
 Dialectici, 1, 7.

Diana, 102.
 Diaulus, 143.
 Didyma, 195.
 Diodorus Eretriensis, 11.
 Diogenes, 338.
 Dionysius tyrannus, 298.
 Dionysius, ejus pater, 298.
 Dis, 371.
 Docetæ, 395, 396, 397,
 398, 405, 406, 407,
 408, 496, 498.
 Doris, 298.
 Draco, signum cœleste,
 122, 123, 125, 204.
 Druidæ, 2, 13, 48.

E

Ebion, 390.
 Ebionæi, 334, 504.
 Eccabbacara, 195.
 Ecphantus, 1, 30.
 Edem, 178, 179, 201,
 228, 229, 230, 231,
 232, 234, 235, 236,
 237, 238, 240, 254,
 255, 492, 495.
 Elchasai, 424, 446, 447,
 450, 451, 454.
 Elchasaitæ, 508.
 Eleusinia mysteria, 171,
 172, 218.
 Eleusis, 143, 171, 172,
 218.
 Elias, 404.
 Elohim, 228, 229, 230,
 231, 232, 233, 235,
 236, 237, 238, 239,
 240, 257, 494, 495.
 Empedocles, 1, 14, 15,
 218, 276, 333, 334,
 370, 371, 372, 373,
 374, 375, 376, 377,
 378, 379, 380, 381,
 382, 383, 477, 478.
 Enceladus, 196.
 Encratitæ, 397, 421.
 Endymion, 145, 146,
 197.
 Epicurus, 2, 43, 44,
 479.
 Epidaurus, 102.
 Epigonus, 425, 506.
 Epiphanes Valentinianus,
 302.
 Erebus, 50.
 Erichthonius, 196.
 Eros, 196.
 Erythea, 226.
 Esaddæus angelus, 228,
 494.
 Esaü, 202.
 Esseni, 456, 466, 467.
 Eubœa, 64.
 Euno, 195.
 Euphorbus, 11, 15, 83.
 Euphrates, fl. 179, 181,
 231.
 Euphrates Peraticus, 54,
 190, 481.
 Euripides, 477.
 Europa, 522.
 Eurystratus, 18.
 Eva, 87, 201, 203, 217,
 230, 234.
 Evangelium sec. Thomam,
 148; secundum Ægyptios,
 144.

F

Furiæ, 276.
 Fuscianus, 436, 438, 439.

G

Gabriel, 227, 324, 404.

Galilæa, 160.
 Ganymedes, 197, 238.
 Gelonus, 227.
 Gemini, signum Zodiaci,
 86, 190, 279.
 Geon, 179, 230.
 Geryones, 140, 159, 226.
 Gigantes, 51, 143.
 Gittenum Samariæ, 243.
 Glaucus, 194.
 Gnostici, 334.
 Gorgo, 108.
 Gymnosophistæ, 396.

H

Hædus, signum cœleste,
 129.
 Hæmonii, 177.
 Hæmus, 162.
 Heber, 510, 511.
 Hebræi, 511.
 Hecate, 107.
 Hector, 78, 79, 82, 83.
 Hegesibulus, 20.
 Helena, 263, 264, 265,
 266.
 Helice, sidus, 186.
 Heracleon, 242, 279,
 296.
 Heraclides Ponticus, 479.
 Heraclitus, 1, 15, 200,
 246, 424, 425, 426,
 427, 429, 430, 433,
 434, 476.
 Hercules, 226, 227, 236,
 240, 496.
 Herculeus lapis, 180, 222.
 Hermes, 124, 152.
 Hermogenes, 396, 417,
 418, 508.
 Hermotimus, 11.
 Hero, 197.

Herodes, 186, 201, 236,
 496.
 Herodotus, 127, 139,
 201, 223, 226, 227.
 Hesiodus, 2, 49, 430.
 Hesperides, 197.
 Hevilat, 178.
 Hierusalem, 293.
 Hierusalem cœlestis, 290,
 292.
 Hipparchus, 71.
 Hippasus, 476.
 Hippocrates, 149.
 Hippon, 1, 31.
 Homerus, 155, 157, 218,
 429, 477.
 Horus, 330.
 Hyacinthus, 440.
 Hyperion, 51.

I

Ialdabaoth, 153.
 Iaonia, 102.
 Iaonius, 102.
 Iarbas, 143.
 Icarus, 197.
 Ida, mons Phrygiæ, 143.
 Idæi, 142, 143.
 Idæus, 177.
 Ilium, 15.
 Indi, 2, 27, 46.
 Inferi, 35, 44.
 Ino, 196.
 Iones, 513.
 Irenæus, 308, 332; ab eo
 noster sæpe mutuatur,
 302, 306 et sqq. usque
 ad 330, 367, 368,
 385, 386, 388, 489,
 416.
 Isaac, 217, 297, 358,
 510.

Isidorus hæreticus, 344,
 345.
 Isis, 149, 151, 195.
 Israel, 157, 163, 202,
 235, 248.
 Italia, 13, 296.

J

Jacob, 202, 217, 297,
 358, 510.
 Jacobus, 141, 164, 480.
 Japetus, 51, 194.
 Japhet, 217, 512, 513.
 Jason, 197.
 Javan, 513.
 Jeremias, 170.
 Jesus. (Vide Christus, 140
 et passim.)
 Joannes, 392.
 Job, 122.
 Jordanes, 157, 159, 455,
 390, 406.
 Joseph, 202, 236, 385,
 388, 496.
 Josephus Flavius, a quo
 noster mutuatur, 456,
 457, 458, 459, 460,
 461, 462, 463, 464,
 466, 467, 468.
 Jothor, 158.
 Juda, 248, 509, 510.
 Judæa, 265, 509.
 Judæi, 265, 334, 368,
 369, 385, 389, 424,
 438, 439, 445, 449,
 469, 472, 509, 510.
 Juno, 371, 478.
 Jupiter, 4, 34, 49, 74,
 75, 129, 143, 176,
 266, 371, 477.
 Jupiter, sidus, 70, 129.
 Justinus, hæreticus, 224,

- 225, 227, 228, 240, 416, 494, 496. *Justini liber inscriptus Baruch.* (Cf. *Baruch*, 226.)
- L**
- Laius*, 196.
Lathen, 229, 495.
Latini, 522.
Leander, 197.
Leda, 197, 238.
Lemnos, 113.
Leo, signum *Zodiaci*, 64, 88, 93, 129, 279.
Leucas Petra, 156.
Leucippus, 1, 26.
Levi, 510.
Leviticum, 257.
Libra, signum *cœleste*, 89, 190, 279.
Libya, 244, 245, 260, 522.
Libyes, 143, 244, 245, 513, 522.
Linus, 137, 218.
Lucianus, hæreticus, 334, 392.
Luna, 108, 109, 146.
Lyceum, 40, 41.
Lyra, signum *cœleste*, 123, 124, 125, 204.
Lysis, 13.
- M**
- Madiam*, 158.
Magi, 305 et *passim*.
Marathon, 64.
Marcia, 439, 444.
Marcion, 333, 334, 369, 380, 381, 382, 383, 384, 396, 416, 500, 501, 503.
Marcionistæ, 384.
Marcus, hæreticus, 304, 305, 309, 313, 314, 315, 333, 380.
Maria, 140, 236, 295, 296, 297, 298, 324, 362, 388, 405, 495, 496, 497, 503, 504.
Mariam, 158.
Mariamna vel Mariamma, 141, 481.
Mars, sidus, 70, 74.
Mater magna, 177.
Mathematici, 76.
Maximilla, 396, 419, 505.
Medea, 195.
Megara, 39.
Melchisedech, 391, 505.
Meleager, 196.
Melicertes, 194.
Melitum, 29.
Menander, 333, 367.
Menas, 196.
Menelaus, 82, 83.
Mercurius, signum *cœleste*, 69, 71, 74.
Mercurius (deus), 152, 153, 160, 196.
Mesopotamia, 164, 509, 510.
Mesraim, 513.
Meton, 380.
Metrodorus, 29.
Michael, 228, 496.
Minerva, 266.
Misyr, 196.
Mnemosyne, 49-51.
Monoimus, 396, 408, 412, 413, 415, 416, 498, 499, 500.
Montanus, 396, 420, 504, 505.
Moses, 123, 168, 200, 201, 202, 205, 217, 229, 230, 231, 235, 246, 252, 254, 255, 256, 262, 284, 290, 297, 318, 332, 348, 357, 392, 393, 399, 402, 403, 412, 413, 414, 455, 469, 495, 498, 499, 504, 519.
Mormo, 108.
Musæ, 49, 383.
Musæus, 137, 218.
Mygdon vel Mygdone, 196.
- N**
- Naas*, 178, 228, 229, 233, 234, 235, 238, 240, 496.
Naasseni, 137, 138, 139, 140, 146, 147, 178, 184, 185, 480.
Nabuchodonosor, 247.
Nachor, 510.
Narcissus, 196.
Nazareth, 236.
Nebrod, 202.
Nebroe, 194.
Neptunus, 194.
Nicolaus, 392.
Nilus, 143.
Noachus, 444, 510, 512.
Nochaitæ, 422.
Noetiani, 420, 423, 506.
Noetus, 424, 425, 433, 506.
Nox, 50.
Nymphæ, 50.
- O**
- Oannes*, 143.

- Oceanus, 51, 156, 409, 477.
 Ocellus Lucanus, 478.
 OEnone, 196.
 Ogyges, 511.
 Olympias, 195.
 Olympus, 49, 50.
 Omphale, 196, 236, 496.
 Ophitæ, 422.
 Orcus, 130.
 Orpheus, 137, 218, Orphei Bacchica, 218.
 Orthomenes, 28.
 Osiris, 149, 151, 177, 195.
 Ostanes, 196.
- P
- Palæstina, 509.
 Pallene (*cod.* Phellene), 143.
 Pan, 177.
 Pappas, 165, 177.
 Parcæ, 196.
 Paris. (Vide Alexander, 82, 196.)
 Parmenides, 1, 26.
 Paros, 29.
 Parthi, 453.
 Parthia, 447.
 Pascha, 396, 413, 414, 418.
 Patroclus, 79, 80, 81.
 Paulus, 148, 166, 386, 393, 421, 422.
 Pelasgus, 43.
 Peliades, 196.
 Peloponnesus, 22.
 Penelope, 153.
 Peratæ, 137, 190, 192, 193, 198, 481, 483.
 Pergamus, 102.
 Peripatetici, 41.
 Persæ, 114, 129, 223.
 Persephone. (Vide Proserpina, 102.)
 Perseus, 129.
 Petosiris, 196.
 Petrus apostolus, 267, 386.
 Phædon Platonis, 350.
 Phaleg, 510.
 Phaneroseis, 393, 502.
 Pharao, 229, 495.
 Pharisæi, 456, 468, 469.
 Phellene, vide Pallene.
 Philumena, 393, 502.
 Phison, 179, 231.
 Phlegon, 196.
 Phlegræus, 143.
 Phlius, Atticæ, 218.
 Phlya, 219.
 Phœbe, 51.
 Phœbea musa, 177.
 Phœnices, 126, 170.
 Pœnicia, 170.
 Phren, 94, 95.
 Phryges, 148, 149, 162, 164, 166, 168, 169, 170, 171, 173, 174, 177, 418, 505.
 Phrygii, 143.
 Phud, 513.
 Physici, 1, 7.
 Pieria, 49.
 Pilatus, 388.
 Pisces, signum Zodiaci, 92, 190, 279.
 Plato, 2, 23, 31, 32, 38, 40, 71, 72, 242, 247, 268, 269, 275, 279, 298, 300, 350, 454, 477.
 Plutarchus, 219.
 Pluto, 478.
 Pœcile, 41.
 Polydeuces, seu Pollux, 82.
 Polycrates, 8.
 Porticus, 304.
 Portus Ostiensis, 437.
 Praxiades, 16.
 Praxidica, 196.
 Prepon, 382.
 Priamus, 196.
 Priapus, 237.
 Priscilla, 396, 419, 505.
 Proastei, 192, 197, 199.
 Procne, 196.
 Prometheus, 194.
 Propator, 320.
 Proserpina, 102, 145, 172, 218.
 Proteus, 169.
 Psaphon, vide Apsethus.
 Ptolemæus, astron. 75.
 Ptolemæus, filius Arsinoes, 195.
 Ptolemæus, hæret. 242, 279, 296, 302, 303.
 Pyrrhon, 1, 45.
 Pyrrhonii, 45.
 Pyrrhus, 11.
 Pythagoras, 1, 8, 10, 11, 13, 15, 16, 18, 131, 133, 268, 269, 270, 271, 275, 276, 277, 279, 416, 466.
 Pythagorei, 1, 12, 13, 76, 272, 273, 274, 275, 278, 280, 292.
 Pythagorica dogmata, 242, 268, 280, 298, 325, 349, 449.
 Pythagorici, 12, 189.

279. Pythagorici numeri, 76 242.
Pythagoristæ, 13.

Q

Quartadecimani, 418.

R

Rachel, 170.
Ragavus, 510.
Raphaël, 196.
Raria, 143.
Rhea, 51, 146, 196, 276.
Roma, 267, 425, 438, 440, 447.
Romani, 438.
Rubrum mare, 126, 156, 200, 256.

S

Sabaoth, 248.
Sabellius, hæreticus, 435, 441, 442, 443.
Sadducæi, 456, 468, 469, 470.
Saël, 228, 495.
Sagittarius, signum Zodiaci, 90, 190, 279.
Sala, 511.
Salamis, 64.
Samaria, 243, 266.
Samothracæ, 161, 177.
Sardinia, 439, 440.
Sarpedon, 81.
Sarug, 510.
Satan, Satanas, 228, 369, 378, 495.
Saturnilus, 333, 367, 368, 369.
Saturnus, 51, 75, 176.
Saturnus, signum cœleste, 70.

Saül, 181.
Saulasau, 158.
Scorpion, 90, 279.
Scylla, 335.
Scythia, 227.
Scythia, 226.
Secundus, 242.
Selene (Luna), 108, 109, 146.
Sem, 217, 511, 512, 513.
Sepphora, 158.
Seres Parthiæ, 447.
Serpens, 178, 203, 207, 217.
Seth, 217, 223.
Sethiani, 137, 209, 219, 220, 223, 224, 483, 485, 487.
Sextus Empiricus, a quo noster mutuatur, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 475, 476, 477, 478.
Sibylla, 199.
Sicarii, 464.
Sicilia, 380.
Siculum mare, 335.
Sidonii, 126.
Simon, hæreticus, 132, 134, 136, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 249, 252, 253, 256, 258, 260, 261, 262, 263, 264, 266, 267, 487, 488, 489.
Sina, 455.
Sion, 155.
Sirenes, 335.
Smyrnus, 425.
Sobiai, 292.

Soclan, 195.
Socrates, 2, 16, 23, 31, 300, 338, 396.
Socratica fabula, 274.
Solon, 454.
Stesichorus, 263.
Stoici, 2, 14, 42.
Styx, 199.
Suriel, 196.
Syracusæ, 29.
Syria, 367, 447.

T

Tagabena, fluvius, 46.
Tartarus, 102, 194, 522, 523.
Tatianus, hæreticus, 639, 316, 500.
Taurus, signum Zodiaci, 86, 189, 279.
Tellus, 50.
Terra, 34.
Tethys, 477.
Thalassa, 194.
Thales, 1, 7, 15, 16, 25, 178, 454, 476.
Tharres, 510.
Themis, 51.
Theodotiani, 391.
Theodotus, 334, 424, 505, 508.
Theodotus (alius), 391, 505.
Theodotus (Byzantinus), 390, 391, 504.
Theophrastus, 415.
Thetis, 197.
Thetys, 51.
Thias, 52.
Thomas, 148.
Thracæ, 162.
Thrasymedes, 243.

Thratia, 8.
 Tiberius Cæsar, 383.
 Tigris, 172, 223, 231.
 Timæus Platonis, 268,
 269.
 Tithonus, 197.
 Toparchæ, 292.
 Trajanus, 447, 453.
 Tricca, 102.
 Triptolemus, 196, 218.
 Trismegistus, 196.
 Troja, 64, 263.
 Tropica, 190.
 Tydeus, 196.
 Typhonica, 194.
 Tyrus Phœnicæ, 263.

U

U, 195.

Uo, 195.
 Uoab, 195.
 Ulysses, 82, 84, 335.
 Ursa, signum cœleste, 122,
 126, 129.

V

Valentinus, 134, 136,
 242, 267, 268, 279,
 280, 284, 285, 291,
 293, 297, 300, 301,
 309, 330, 332, 396,
 416, 489, 500.
 Venus, 145, 146, 233,
 236, 496.
 Venus, signum cœleste,
 69, 71, 73.
 Victor, 440, 441.
 Virgo, signum Zodiaci,

64, 65, 89, 93, 190.
 Vulcanus, 196.

X

Xenophanes, 1, 28, 29,
 476, 477.

Z

Zamolxis, 13, 48.
 Zarathas, 12, 270.
 Zeesar, 158, 159.
 Zelotæ, 464.
 Zenon, 2, 26, 41,
 Zephyrinus, 425, 435,
 441.
 Zodarium, 196.
 Zodiacus, 70, 189, 329,
 330.
 Zoroastres, 196.

INDEX LOCORUM SCRIPTURÆ SACRÆ.

- Gen. 1, 1. — 402, 16.
 Gen. 1, 2. — 252, 15-16.
 Gen. 1, 2. — 284, 8.
 Gen. 1, 3. — 348, 10.
 Gen. 1, 3-6. — 193, 4.
 Gen. 1, 4, 5, 7. — 402, 10.
 Gen. 1, 7. — 180, 2.
 Gen. 1, 11. — 284, 8.
 Gen. 1, 14. — 284, 3.
 Gen. 1, 26. — 368, 2-3.
 Gen. 1, 28. — 230, 9-10.
 Gen. 11, 2. — 252, 4-6.
 Gen. 11, 7. — 253, 5-7.
 Gen. 11, 7. — 293, 5-8.
 Gen. 11, 8. — 229, 5-6.
 Gen. 11, 10. — 178, 14.
 Gen. 11, 11, 14. — 179, 4-14.
 Gen. 11, 16-17. — 217, 11-13.
 Gen. 11, 17-29. — 234, 4-5.
 Gen. 11, 19. — 296, 12.
 Gen. 11, 21. — 510, 12.
 Gen. 11, 2. — 217, 11-13.
 Gen. 15, 15. — 201, 8.
 Gen. 22, 1. — 202, 3.
 Gen. 22, 7, 17. — 164, 11-12.
 Gen. 22, 10. — 202, 4-5.
 Gen. 22, 17, 18. — 201, 17.
 Gen. 24, 2-5. — 159, 12.
 Exod. 11, 2. — 403, 1-2.
 Exod. 14, 2-4. — 201, 6.
 Exod. 16, 2-3. — 358, 3.
 Exod. 17, 9, 13. — 201, 6.
 Exod. 17. — 412, 9.
 Exod. 18, 3. — 413, 9.
 Exod. 18, 18, 19. — 414, 3.
 Exod. 19, 27. — 193, 11.
 Exod. 20, 13, 15. — 217, 16-17.
 Exod. 22, 3. — 284, 10-11.
 Deut. 1, 24. — 246, 5-6.
 Deut. 1, 35. — 291, 9-10.
 Deut. 2, 17. — 217, 16-17.
 Deut. 2, 22. — 399, 5.
 Deut. 3, 3. — 290, 3.
 Deut. 31, 20. — 168, 3-4.
 Deut. 32, 17. — 178, 11-12.
 Samuel, 1, 1. — 181, 9.
 Samuel, 16, 13. — 181, 8-9.
 Job, 1, 7. — 122, 6.
 Job, 11, 9. — 404, 3-4.
 Job, 19, 7. — 193, 11; 194, 1.
 Job, 21, 27. — 164, 5.
 Psalm, 11, 9. — 153, 13.
 Psalm, 111, 2. — 320, 10.
 Psalm, 138, 4. — 175, 14.
 Psalm, 139, 6. — 418, 9-10.
 Psalm, 141, 7. — 163, 16.
 Psalm, 142, 7. — 164, 1-2.
 Psalm, 142, 21, 22. — 163, 1.
 Psalm, 143, 7, 9. — 163, 13.
 Psalm, 144, 8. — 164, 2-3.
 Psalm, 145, 8. — 163, 15.
 Psalm, 146, 10. — 164, 2-3.
 Psalm, 147, 3. — 162, 14-15.
 Psalm, 148, 10. — 162, 14.
 Psalm, 149, 3. — 214, 9.

- Psalm. xxix, 3. — 486, 10.
 Psalm. xxxi, 5. — 360, 5-6.
 Psalm. xxxiv, 17. — 163, 1.
 Psalm. li, 11. — 360, 5-6.
 Psalm. lxxxii, 6. — 156, 10.
 Psalm. cix, 1. — 232, 13.
 Psalm. cix, 4. — 226, 1-2.
 Psalm. cix, 4. — 239, 4.
 Psalm. cx, 10. — 289, 7.
 Psalm. cxvii, 19-20. — 232, 7.
 Psalm. cxviii, 22. — 115, 1.
 Psalm. cxxxii, 2. — 352, 6-7.
 Prov. i, 7. — 289, 7.
 Prov. i, 7. — 359, 11-12.
 Prov. iii, 30. — 523, 12.
 Prov. viii, 22. — 252, 11.
 Prov. xxiv, 16. — 150, 6-7.
 Ecclesiast. xxiv, 14. — 252, 11.
 Is. i, 2. — 238, 10-11.
 Is. i, 2. — 251, 10.
 Is. i, 3. — 238, 14.
 Is. ii, 4. — 258, 2.
 Is. v, 7. — 248, 10.
 Is. xxviii, 10. — 158, 9-10.
 Is. xxviii, 16. — 155, 1.
 Is. xl, 6. — 414, 14.
 Is. xl, 15. — 181, 3.
 Is. xli, 8. — 163, 3.
 Is. xliii, 1, 2. — 163, 3.
 Is. xlv, 5. — 291, 9-10.
 Is. xlix, 15. — 163, 10.
 Jerem. xvii, 9. — 170, 13.
 Jerem. xxxi, 15. — 170, 8-9.
 Daniel, ii, 45. — 155, 9.
 Daniel, iv, 6-9. — 247, 15.
 Os. i, 2. — 240, 2.
 Matth. ii, 1-2. — 364, 9-10.
 Matth. iii, 10. — 168, 11.
 Matth. iii, 10. — 258, 6.
 Matth. iii, 12. — 248, 6.
 Matth. v, 15. — 151, 10-11.
 Matth. v, 45. — 150-16 et 151, 1.
 Matth. v, 48. — 206, 8-9.
 Matth. vii, 3-4. — 397, 5.
 Matth. vii, 6. — 169, 1-2.
 Matth. vii, 11. — 206, 8-9.
 Matth. vii, 13. — 164, 13.
 Matth. vii, 13. — 172, 7.
 Matth. vii, 13-14. — 173, 11.
 Matth. vii, 14. — 126, 10.
 Matth. vii, 18. — 501, 10.
 Matth. vii, 21. — 167, 3-4.
 Matth. x, 5. — 224, 5-6.
 Matth. x, 27. — 151, 10-11.
 Matth. x, 34. — 221, 16-17.
 Matth. xi, 14-15. — 404, 5-6.
 Matth. xii, 18. — 170, 8-9.
 Matth. xiii, 3-8. — 400, 9.
 Matth. xiii, 3-9. — 167, 13.
 Matth. xiii, 13. — 158, 7.
 Matth. xiii, 29. — 444, 10.
 Matth. xiii, 31-32. — 175, 12.
 Matth. xiii, 44. — 160, 12-14.
 Matth. xiii, 31-32. — 175, 12.
 Matth. xiii, 44. — 160, 12-14.
 Matth. xxi, 19-10. — 398, 6.
 Matth. xxi, 31. — 167, 6-7.
 Matth. xxiii, 27. — 165, 12-13.
 Matth. xxv, 21-23. — 518, 5.
 Matth. xxvii, 52-53. — 165, 14.
 Marc. iv, 3-8. — 408, 9.
 Marc. iv, 3-8. — 400, 3-8.

- Marc. iv, 3-9. — 167, 13.
 Marc. iv, 31-32. — 175, 12.
 Marc. x, 38. — 161, 12.
 Marc. xi, 13-14-20-21. — 398, 6.
 Luc. i, 26-38. — 324, 2.
 Luc. i, 26-28. — 324, 1.
 Luc. i, 35. — 295, 8.
 Luc. i, 35. — 362, 3.
 Luc. iii, 9. — 168, 11.
 Luc. iii, 9. — 258, 2.
 Luc. iii, 17. — 248, 6.
 Luc. vi, 41-42. — 397, 5.
 Luc. viii, 5-8. — 167, 13.
 Luc. viii, 5-8. — 400, 9.
 Luc. viii, 5-8. — 400, 3-8.
 Luc. xii, 7. — 398, 6.
 Luc. xiii, 6-7. — 398, 6.
 Luc. xiii, 19. — 175, 12.
 Luc. xvii, 21. — 148, 10.
 Luc. xvii, 21. — 160, 12-14.
 Luc. xviii, 19. — 384, 5.
 Joan. i, 1 et seq. — 409, 7-8.
 Joan. i, 1-4. — 202, 15-16.
 Joan. i, 1-4. — 203, 1-2.
 Joan. i, 3-4. — 159, 5-7.
 Joan. i, 9. — 180, 10-11.
 Joan. i, 9. — 348, 15.
 Joan. ii, 1-11. — 160, 8.
 Joan. ii, 4. — 364, 9.
 Joan. ii, 8. — 517, 3.
 Joan. iii. — 202, 10.
 Joan. iii, 5-6. — 406, 9.
 Joan. iii, 6. — 157, 4.
 Joan. iii, 14. — 202, 10.
 Joan. iii, 17. — 187, 10-12.
 Joan. iv, 10. — 180, 3-4.
 Joan. iv, 14. — 239, 11-12.
 Joan. iv, 21. — 174, 11.
 Joan. v, 37. — 162, 9-10.
 Joan. v, 37. — 162, 9-10.
 Joan. vi, 44. — 166, 16-17.
 Joan. vi, 53. — 161, 10.
 Joan. viii, 44. — 206, 10-11.
 Joan. ix, 1. — 180, 9.
 Joan. x, 7. — 207, 4.
 Joan. x, 8. — 294, 14.
 Joan. x, 9. — 164, 13.
 Joan. xi, 7. — 519, 1.
 Joan. xiv, 11. — 442, 7.
 Joan. xix, 26. — 237, 11.
 Act. viii, 9. — 243, 12.
 Act. ii, 24. — 216, 11.
 B. Pauli Epist. ad Rom. 1, 20-26. — 147, 2.
 Rom. i, 27. — 147, 12.
 Rom. v, 13-14. — 357, 9-10.
 Rom. viii, 11. — 296, 10-11.
 Rom. viii, 19, 22. — 362, 16.
 Rom. viii, 19, 22. — 363, 1-2.
 Rom. viii, 22. — 357, 5.
 Rom. x, 18. — 154, 10 11.
 Rom. xiv, 4. — 444, 8-9.
 I. Corinth. ii, 9. — 225, 12-13.
 I. Corinth. ii, 9. — 232, 7.
 I. Corinth. ii, 9. — 239, 9-10.
 I. Corinth. ii, 13. — 360, 1-2.
 I. Corinth. ii, 13-14. — 166, 11.
 I. Corinth. ii, 14. — 294, 7.
 I. Corinth. x, 11. — 167, 9.
 I. Corinth. xi, 32. — 187, 14.
 I. Corinth. xi, 32. — 253, 10.
 II. Corinth. xii, 2-4. — 166, 7-10.
 II. Corinth. xii, 4. — 361-13.
 Galat. iii, 19. — 884, 1.
 Galat. iii, 28. — 146, 12.
 Galat. iv, 26. — 156, 12-13.
 Galat. v, 2. — 419, 8.
 Galat. v, 17. — 230, 5-6.
 Galat. vi, 15. — 146, 12.
 Coloss. i, 19-11. — 411, 1-2.
 Coloss. i, 26. — 294, 15-16.
 Coloss. ii, 9. — 187, 1.
 Coloss. ii, 9. — 186, 15.
 Coloss. ii, 9. — 482, 8-9.

Coloss. II, 11-14-15. — 406, 5.	Ephes. III, 15. — 155, 4.	Philem. II, 6-7. — 487, 4-5.
Ephes. I, 21. — 358, 1-21.	Ephes. V, 14. — 154, 4- 5.	Philem. II, 6-7. — 487, 4-5.
Ephes. II, 17. — 165, 8-9.	Philipp. II, 7. — 216, 8.	I. Petr. I, 24. — 248, 15.
Ephes. III, 3-5. — 361, 12.	I. Timoth. IV, 1-5. — 422, 1.	II. Petr. I, 18-19. — 519, 7.
Ephes. III, 14-18. — 293, 1-6.	I. Timoth. IV, 3. — 381, 7-8.	II. Petr. II, 22. — 426, 11-12.
		Apocal. II, 6. — 392, 7.

INDEX RERUM.

PROLEGOMENA.

CAPUT PRIMUM.

De codice hujus libri et editionibus. 1

CAPUT II.

Primi *Φιλοσοφουμένων* libri notitia ex Fabricio (*Bibl. Græc.* lib. V, c. 1, § 9)... vii

CAPUT III.

Posterioris *Φιλοσοφουμένων* partis notitia. ix

CAPUT IV.

Disquisitio de criminationibus quibus in nono *Φιλοσοφουμένων* libro Beatus Callistus impetitur. xxiv

LIBER PRIMUS.

Quænam placita physicis philosophis, et qui isti; et quænam ethicæ argumenta, et quales ipsi qui ethicam docuerunt; et quæ dialecticæ argumenta, et ipsi quinam dialectici. 1

Physici: Thales. — Pythagoras. — Empedocles. — Heraclitus. — Anaximander. — Anaximenes. — Anaxagoras. — Archelaus. — Parmenides. — Leucippus. — Democritus. — Xenophanes. — Ecphantus. — Hippon. 7-31

Ethici: Socrates. — Plato. 31-39

Dialectici: Aristoteles. 39-41

Stoici: Chrysippus. — Zenon. — Epicurus. 41-44

Academici: Pyrrhon. 44-45

Brachmanes in Indis. 45-48

Druides in Celtis. 48

Hesiodus. 49

LIBER IV.

1. De astrologis et de eorum arte in constituendis horoscopis 53-76
2. De mathematicis, et quomodo per numeros, elementa et nomina vaticinari conentur 76-84
3. De divinatione ex vultus inspectione, et quomodo astrorum conditione mutantur species et mentes hominum 84-93
4. De magica arte, et quibus fraudibus magi miracula fingant 93-114
5. De Ægyptiis, et quomodo profiteantur universa numeris constare 114-119
6. De divinatione per astra et de Arati placitis 119-131
7. De arithmetica arte 131-136

LIBER V.

1. Quænam profiteantur Naasseni, qui se ipsos Gnosticos vocant, et quomodo eadem doceant quæ prius instituerunt philosophi Græci iique qui mystica tradiderunt, a quibus profecti hæreses suas constituerint 138-184
2. Quæ Peratarum placita sint, et quomodo dogmata sua non e sacris Scripturis sed ex astrologicis artibus deprompta condiderint 185-208
3. Quæ sit Sethianorum doctrina, et quomodo e surreptis Græcorum sapientium placitis, scilicet Musæi, Lini et Orphei, sua dogmata dolose instruxerint 209-224
4. Quæ sint Justini placita, et quomodo doctrinam suam instituerit, non e sacris Scripturis depromptam, sed ex Herodoto, fabularum narratore 224-241

LIBER VI.

1. Quænam Simon ausus sit, et quomodo ejus disciplina e magorum poetarumque disciplinis constet 243-267
2. Quænam Valentinus doceat, et quomodo ejus doctrina non e Scripturis sacris, sed e Platonis et Pythagoricis placitis sit conflata 268-301
3. Quænam Secundo et Ptolemæo et Heracleoni placuerint, quomodo ipsi eadem quæ Græci sapientes, aliis verbis, docuerint 301-304
4. Quænam Marcus et Colarbasus statuerint, et quomodo ex iis plures artibus magicis et Pythagoreis numeris sese addixerint 304-332

LIBER VII.

1. Quæ fuerit Basilidis doctrina, et quomodo Aristotelis dogmata valde miratus ex eis hæresim constituerit suam 334-367
2. Quæ doceat Saturnilus, qui eodem tempore quo Basilides floruit 367
3. Quomodo Menander non dubitaverit dicere ab angelis hunc mundum conditum fuisse 367-369

4. Quæ fuerit Marcionis amentia, et quod doctrina illius nec nova sit, nec e sacris Scripturis deprompta, sed ex Empedocle. 369-384
5. Quomodo Carpocrates inania proferat dicens ab angelis creata fuisse omnia quæ sunt. 385-388
6. Quomodo Cerinthus nihil e Scripturis sed ex Ægyptiorum dogmatibus doctrinam suam constituerit. 388-389
7. Quæ sint Ebionæorum dogmata, et quomodo Judæorum moribus præ cæteris adhæreant. 389-390
8. Quomodo Theodotus erraverit, tum ex placitis Ebionæorum collectis quum e dogmatibus Gnosticorum suam hæresim constituens. 390-392
9. Quæ placuerint Cerdoni dogmata Empedoclis repetenti et Marcionem male producenti. 392-393
10. Quomodo Lucianus, Marcionis discipulus, non erubuerit et ipse Deum blasphemare. 393
11. Quem magistrum Apelles secutus non eadem tamen quæ didicit edocuit, sed e physicis dogmatibus supposuit esse universi mundi substantiam. . . 393-395

LIBER VIII.

1. Quæ sint Docetarum placita, et quomodo ea quæ docent e philosophia physica deprompserint. 397-408
2. Quæ inepta Monoimus effutiat poetis et geometris et mathematicis addictus. 408-416
3. Quomodo Tatianus hæreticus ortus sit e scholis Valentini et Marcionis, ex eorum doctrina suam constituens. Quomodo Hermogenes Socratis dogmatibus usus sit, non doctrina Christi. 416-418
4. Quomodo errent illi qui contendunt oportere solennitatem Paschæ quarto decimo die lunæ celebrari. 418-419
5. Qualis sit error Cataphrygum existimantium Montanum et Priscillam et Maximillam prophetas esse. 419-421
6. Quæ sit Encratitarum vana doctrina, et quomodo dogmata sua non e sacra Scriptura mutuati constituerint, sed ex ipsis et e Gymnosophistis apud Indos. 421-423

LIBER IX.

1. Quæ fuerit Noeti maledica dementia, et quomodo obscuri Heracliti placitis adhæserit, non Christi dogmatibus. 425-434
2. Quomodo Callistus, miscendo Cleomenis, discipuli Noeti, et Theodoti hæresim, aliam recentiorem hæresim constituerit, et qualis fuerit ejus vita. . . 434-446
3. Quinam fuerit recens adventus peregrini cujusdam dæmonis, Elchasai nomine, et quomodo obtegat suos proprios errores fingendo sese legi Mosaicæ ani-

- mum adhibere, dum reipsa gnosticis dogmatibus vel astrologicis et magicis incumbit. 446-455
4. Quæ fuerint Judæorum instituta et quot apud eos sectæ. 455-473

LIBER X.

1. Summarium omnium philosophorum. 474-480
2. Summarium omnium hæresium. — Naasseni. — Peratæ. — Sethiani. — Simon. — Valentinus. — Basilides. — Justinus. — Docetæ. — Monoimus. — Tatianus. — Marcion. — Apelles. — Cerinthus. — Ebionæi. — Theodotus. — Altera Theodoteorum secta. — Phryges. — Noetus. — Hermogenes. — Elchaisitæ. 480-508
3. Qualis sit in omnibus veritatis doctrina. 508-524

